(الجلد السابع من ترجمهٔ طحطاوى على در المختار)

صحيفه

الجلد السابع من ترجمة الطحطاوى
على الدر المختار

بسم الله الرحمن الرحيم

باب اقرار المريض

مريضك اقرارينه دائر باب دقة نصابدر كندويه خاص بعض احكامى اولمغين مصنف والاجناب على حدة كندو ايچون باب وضع بيور ديلر ومرض صحتدن صكره اولديغندن تاخيره شايان اولدى * يعنى مرض الموت وحده مر فى طلاق المريض وسيجئ فى الوصايا * مصنف رحمه الله تعالى بو بابده كه مريضله مرض موتله مريض مراد ايدر انك تعريفى طلاق المريضده مرور ايتديكه قائما نماز اداسنه قادر اولميانده وصايا ده ده قريبا كلور كه مرض موت كندوده خانه سنك حوايج ضروريه لرى ايچون طشره خروج ايده مامكدر ايمدى بو مرتبه مريض اولميان كسنه نك اقرارى حال صحتنده كه اقرار مثللودر * (اقراره بدين لاجنبى نافذ من كل ماله) باثر عمر ولو بعين فكذلك الااذا علم تملكه لها فى مرضه فيتقيد بالثلث ذكره المص فى معينه فليحفظ * مريضك وارثى اولميان اجنبى كسه يه دين اقرارى مالنك كليسندن نافذدر كه هرنقدر دين مالك جمله سنى احاطه ايدرسه ده حضرت عمر رضى الله تعالى عنهدن روايت اولنان برمريض برمقدار دين اقرار ايدرسه تركه سنك جميعسندن كندونك اوزرينه لازم اولور اثر وخبرينه بناء اقرارى برعينى اولورسه ينه بويله در الامقرلهك انى تملكى مقرك مرضى حالنده اولورسه كه ابتداء بروجه تبرع اقرار ايتمش اولوب ذاتنده ملكى اولديغنى حكايه واقرار اولمزسه ثلثله تقييد اولنور كه وصيت كبى ثلثدن معتبر اولور * (واخر الارث عنه ودين الصحة)

مطلقا * ارث اقرار مشر وحدن ومطلقا كه كرك بينه ايله وكرك اقرار ايله تبين ايتسون وياكرك ورثه يه وكرك سائر كسه يه اولسون وعين ويادين اولسون صحت حالنده كه ديندن تاخير اولنور قضاء دين حوايج اصليه دن اولوب وكندوده تفريغ ذمت وميتله جنتك ماييننده كه حائل ومانعى رفع اولمغين حق ورثه نك اوزرينه تقديم اولنور * (ومالزمه فى مرض بسبب معروف) ببينة اوبمعاينة قاض (قدم ما اقربه فى مرض موته ولو) المقر به (وديعة) وعند الشافعى الكل سواء * بركسه يه مرض حالنده بينه وياعلم قاضيله معروف استقراض وياشرا مثللو برسبيله برمقدار دين لازم اولسه مرض موتنده اقرار ايتديكى دينك اوزرينه تقديم اولنور اقرار ايتديكى نسنه هرنقدر وديعه ومال مضاربه مثللو كندو ايچون ملكيتى متحقق اولميان مقوله دن اولورسه ده زيرا معاينة بينه ايله سببى ثابت اولمغله اقرارنده تهمت منتفيه صحت دينينه مساوى اولدى لكن معاينة قاضيله دينك ثبوتى علم قاضيله قضانك جوازينه مبنى اولمش اولور اوايسه مرجوحدر امام شافعى رحمه الله تعالى نزدنده اقرار مشروحلرك كليسى برابرلردر * (والسبب المعروف * ماليس بتبرع * كنكاح مشاهد ان بمهر المثل * اما الزيادة فباطلة وان جاز النكاح عنايه * سبب معروف شاهدلرك مشاهده ايلدكلرى نكاح مثللو تبرع قبيلندن اولميان شيدر اكر اقرار ايتديكى مبلغ مهر مثل ايسه يوق مهر مثلدن زائد اولورسه نكاح هرنقدر جائز اولسه ده زياده يى اقرارى باطلدر اكر زياده يى ورثه مجيز اولمازلرسه * (وبيع مشاهد واتلاف كذلك) اى مشاهد * دخى سبب معروف شاهدلر حضورنده مشاهده اولنان بيع واتلافى اقراردر * (و * المريض * ليس له ان يقضى دين بعض الغرماء دون بعض * ولو كان ذلك * اعطاء مهر وايفاء اجرة * فلا يسلم لهما * مريض ايچون غرمانك بعضنك دينى ادا بعض اخرككنى عدم ادا جائز اولمدى هرنقدر اعطاى مهر وايفاى اجرة اولورسه ده غريملرك جمله سنك حقى يدنده كه ماله تعلق ايتمكين انلردن سلامت بوله مزلر بلكه غرمانك كليسى مساويلردر * (الا * فى مسئلتين * اذا قضى ما استقرض فى مرضه اونقد ثمن ما اشترى فيه * لو بمثل القيمة كما فى البرهان * وقد علم ذلك * اى ثبت كل منهما * بالبرهان * لا باقراره للتهمة * الا ايكى مسئله ده كه مريضك مرض حالنده استقراض ايتديكى دينى قضا وثمن مثليله اشترا ايتديكى شيئك ثمنى تاديه سى مشروع اولور اكر بوران بينه ايله معلوم ومستبان اولوب تهمت محلى اولمغله مجرد اقرار ايله ثابت اولمزسه ايمدى بو صورتلرده غرمايه غدر اولمز مثلا برعبد اشترا ايدوب ثمنى تركه دن ايفا ايتدكده عبد تركه اولمش اولور استقراضده ينه بويله در * (بخلاف * اعطاء المهر ونحوه * ما اذا لم يؤد حتى مات فان البايع اسوة للغرماء * فى الثمن * اذا لم تكن العين * المبيعة * فى يده * اى يد البايع فان كانت كان اولى * مهر واوزرنده كه اجرة اعطاسى وشول برثمن

مبیعکه انی ادا ایتمدین مریض وفات ایده صورة مشروحه لرك خلافینه در که بایع
ثمنده غرمایه مساوی در اکر عین مبیعه یدنده بولنمازسه یدنده اولورسه کندوسی اکا سائر
غرمادن احق واولیدر عین بیع اولنوب ثمنندن بایعك حقی تادیه اولنور آرترسه
زیاده سی ترکه یه وضع اولنور اکسلرسه غرما ئله برابر نقصانی چکیشیرلر ✤ (واذا اقر)
المریض (بدین ثم اقر بدین تحاصا وصل اوفصل) للاستواء ✤ بر مریض برمقدار دین
اقرار بعده برمقدار دخی اقرار ایدوب دینلرده صحت ویا مرض حالنده اولمقده مساوی
اولورلرسه وصل ویافصل ایتسون مقرك ذمتنده اولمقده مساوی اولدیغندن دینلر
مساوی اواولورلر (ولو اقر بدین ثم بودیعة تحاصا) برکسه مقدما برمقدار دین
اقرار ایدوب مثلا فلان کسه یه بیك غروش دینم واردر دیوب بعده فلانکده بیك
غروش ودیعه سی واردر دیسه ایکیسی مساوی اولورلر ایمدی بعدالوفات بیك غروش
ترك ایتسه دائنیله مودع علی السویه حصه دار اولوب بشر یوز غروش اخذ ایدرلر
(وبعکسه الودیعة اولی) صورة مشروحه نك عکسنده که مقدما ودیعه یی مؤخرا
دینی اقرارده ودیعه صاحبی بیکی تماما اخذه مستحق اولور داین اندن برشی مطالبه
ایده مز ✤ (وابرأه مدیونه وهومدیون غیرجائز) ای لایجوز (ان کان اجنبیا وان)
کان (وارثافلا) یجوز (مطلقا) سواء کان المریض مدیونا اولا للتهمة ✤ دیونی
ترکه سنی مستغرق اولوب ویا وارث مجیزی اولمیان زید مریضك مدیونا جنبیسنك
ذمتنی ابراسی جائز دکلدر واکر مدیونی وارثی اولورسه مدیون اولسون
ویا اولمسون مطلقا جائز دکلدر وارثه وصیت قبیلندن اولمغله تهمت محللی اولدیغندن
✤ (وحیلة صحته ان یقول لاحق لی علیه کما افاده بقوله (وقوله لم یکن لی علی هذا المطلوب
شیٔ) یشمل الوارث وغیره (یصح قضاء لادیانة) فترفع به مطالبة الدنیا لامطالبة
الاخرة حاوی) ✤ ابرای مشروحك صحتنك حیله سی مریضك بنم فلان کسنه نك
اوزرنده برحقم یوقدر دیمسیدر نتکم ماتنی مرحوم کندو قولیله افاده ایدرکه
مریضك بنم اشبو کسنه ده برشیٔم یوقدر قولی قضاء صحیحدر دیانة دکلدر یعنی بونکله
دنیاجه مطالبه مرتفع اولور مطالبهٔ اخرویه اولمز اکر واقعده ذمتنده برنسنه سی
وارایسه مطلوب وارثه وغیرینه شامل اولور ✤ الاالمهر فلایصح علی الاصح
بزازیه ای لظهور انه علیه غالبا ✤ الامریضه نك بنم زوجم اوزرنده برحقم یوقدر
دیمه سنده قول صحیح اوزره مهردن ابرا اولمسی صحیح اولمز مهرك غالبا زوجك
اوزرنده اولمسنك ظهورینه بناء ✤ بخلاف اقرار البنت فی مرضها بان الشیٔ
الفلانی ملك ابی اوامی لاحق لی فیه اوانه کان عندی عاریة فانه یصح وتسمع دعوی
زوجها فیه کما بسطه فی الاشباه قائلا فاغتنم هذا التحریر فانه فی مفردات کتابی ✤ برقزك
مرض موتنده فلان شی بابامك ویا انامك ملکیدر بنم انده حقم یوقدر ویااولشی

(بنم)

بنم عندمده عاریه در دیمسی صورت مشروحه نك خلافنه در که اشبو ابرای متضمن
اقراری صحیح اولور زوجینك اونسنه حقنده دعواسی مسموعه اولمز نتکم صاحب
اشباه بنم اشبو ذکر وبیان ایتدیکم مضامینی غنیمت بیلکوز بو بنم کتابمك کندویه خاص
اولان مفرداتندندر دیه رك مسئلهٔ مرسومه یی بسط وتفصیل ایلدی ✤ (وان اقر المریض
لوارثه) بمفرده اومع اجنبی بعین اودین (بطل) خلافا للشافعی ولنا حدیث لاوصیة
لوارث ولااقرار له بدین) ✤ بر مریض فقط وارثینه ویا اجنبیله برابر کندولرینه برعین
ویادین اقرار ایلسه اقراری باطل اولور وارث ایچون وصیت ودین اقراری یوقدر
مضمونی حدیث شریفه بناء امام شافعیچوندر اختلاف عین اقراری وارثه بو بنم
عندمده ودیعه ویاعاریه در دیو اقراریدر حدیث شریفده عین هرنقدر مذکور
دکلسه ده دینه قیاسله اودخی مشروع اولمدی ✤ (الاان یصدقه) بقیة (الورثة) ✤
الا سائر ورثه مریضك مقرله اولان وارثه اقرارینی تصدیق ایدرلرسه اقراری باطل اولمز
فلولم یکن وارث اخرو اوصی لزوجته اوهی له صحت الوصیت اما غیرهما فیرث الکل
فرضا اوردا فلایحتاج لوصیة شرنبلالیة ✤ زوجانك غیری ورثه ذوی الارحامدن
اولسه دخی ترکه نك کلیسنی فرضیتله ویاردتیله ویاعصبه اوله رق اخذ ایدر وصیتنه
اصلا محتاج اولمز ✤ وفی شرحه للوهبانیة اقر بوقف ولاوارث له فلوعلی جهة عامة صح
تصدیق السلطان اونائبه وکذالووقف خلافا لما زعمه الطرسوسی فلیحفظ ✤ شرنبلالی
وهبانیه شرحنده ذکر ایدرکه کندو ایچون وارث اولمیان برمریض برشیئك وقفیتیله
اقرار ایتسه امدی اقراری کپری بناسی کبی جهت عامه یه اولورسه پادشاه ویانائبینك
تصدیقی صحیح اولور وبومثللو شیلری ذاتنده کند ویه بیت المالدن یاپمق مشروع اولمغین
مجدد وقف ایدرسه حکمی نه بویله در که تصدیق سلطانله مالك کلیسندن تنفیذ
اولنور جهت عامه اولورسه اختلاف طرسوسینك زعم ایتدیکی تصدیق سلطانه
اعتبار اولنیوب ثلثدن تنفیذ قولیچوندر ✤ (ولو) کان ذلك (اقرارا بقبض دینه)
اوغصبه اورهنه ونحوذلك (علیه) ای علی وارثه اوعبد وارثه اومکاتبه لایصح لوقوعه
لمولاه) ✤ اقرار مشروح هرنقدر مقرك وارثنك ویاوارثك عبدینك ویامکاتبینك اوزرنده که
دینی ویاوارثنك کندودن غصب ایتدیکی نسنه یی ویارهننی وبونلر مثللو فاسدا بیع اولنان
مبیعنی ومرض حالنده ایتدیکی هبه دن رجوع وقبضنی اقرار ایدرسه صحیح اولمز اقراری
مولاسیچون اولمغین شارح متنك ولوصله سنی شرطیه قلمغله جواب تقدیر ایلدی
✤ ولوفعله ثم برئ ثم مات جاز کل ذلك لعدم مرض الموت اختیار ✤ مریض اقرار
مشروحی ایتدکدنصکره صحت بولوب بعده وفات ایدرسه اقرارلرك کلیسی جائز اولنور
مرض موت اولمامغین ورثه نك حقی تعلق ایتمدیکنه بناء ✤ ولومات المقرله ثم المریض
وورثة المقرله فی ورثة المریض جاز اقراره کاقراره للاجنبی وسیجیٔ عن الصیرفیة ✤

مسئلهٔ مرسومه‌ده مقرله صكره مريض فوت اولوب مقرلهك ورثه‌سيده مريضك ورثه‌سندن اولورسه مثلا بررجل اوغلونك اوغلونه برمقدار شی اقرار ايدوب بعده اوغلونك اوغلو باباسنی ترك ايده‌رك وفات ايدوب صكره مقرده فقط او اوغلونی و يابری مقرلهك والدی اولان ايكی اوغلونی ترك ايدرك فوت ايتمسی كبی وارث اولمدن خروجنه بناء اكا اقراری جائز اواور اجنبيه اقراری ✿(بخلاف اقراره له) ای لوارثه (بوديعة مستهلكة) فانه جائز) ✿ وارثه وديعهٔ مستهلكه‌يی اقراری صورت مشروحه‌نك خلافنه دركه بوجائزدر تمت اولماغين ✿ وصورته ان يقول كانت عندی وديعة لهذا الوارث فاستهلكتها جوهرة ✿ اقرار مرسومك صورتی مريضك بنم عندمده اشبو وارثك شو مقوله وديعه‌سی واراايدی بن انی استهلاك واضاعه ايلدم ديمسيدر ✿ والحاصل ان الاقرار للوارث موقوف الا فی ثلث مذكورة فی الاشباه منها اقراه بالامانات كلهـا ✿ حاصل كلام وارثه اقرار سائر وارثه‌نك اجازتلرينه موقوفدر الاشباهده ذكر اولنان اوچ نوع اقرار اجازته محتاج دكلدر انلردندر مريضك وارثك عندنده‌كی امانتلرك كليسنی عين و يادين و يامال شركت وعاديه باجمعهم قبضلرينی اقراری ✿ ومنها النفی كلاحق لی قبل ابی اوامی وهذه الحيلة فی ابراء المريض وارثه ✿ مواضع ثلثه‌دندر بابام وانام طرفلرنده بنم ايچون حق يوقدر يعنی اشبو حيله مريضك وارثنی ابراسی حيله‌سيدر ✿ ومنه هذا الشیٔ افلانی ملك ابی اوامی كان عندی عارية وهذا حيث لاقرينة وتمامه فيها فليحفظ فانه مهم ✿ اولی اولان منه ضميرنك سابقلرنده كه مثلو تثنيثی ايدی يعنی مريضك اشبو شیٔ فلانی بابامك وانامك ملكيدر بنم عندمده عاريه‌در ديمسی بوعاريه اولديغنه قرينه بولنمديغنه نظردر لكن بونك مواضع مشروحه‌دن اولمسی ظاهر دكلدر بلكه وارثه اقرار اولمغله عامهٔ معتبراته مخالفدر و بو بحثك تمام وتفصيلی اشباهده‌در ✿(اقر فيه) ای فی مرض موته (لوارثه يؤمر فی الحـال بتسليم الی الوارث فاذامات يرده) بزازية برشخص مرض موتنده وارثنه برنسنه اقرار ايدرسـه درحال تسليمله امر اولنور مرضندن افاقت بولمسيله اقرارينك صحتنه بناء وفات ايدرسه كندودن ماعدا وارثی اولوب تصديقده ايتمزسه انی ردايدر ✿ وفی القنية تصرفات المريض نافذة وانما تنتقض بعد الموت ✿ قنيه‌ده مسطوردركه مريضك تصرفلری نافذه‌در صحتی احتمالنه مبنی انجق منتقض اوله‌جق تبرعات قبيلندن اولان تصرفلری بعد الوفات منتقض اولور نكاح كبی نقض احتمالی اولميان منتقض اولمز ✿(والعبرة لكونه وارثا وقت الموت لاوقت الاقرار) فلو اقر لاخيه مثلا ثم ولدله صح الاقرار لعدم ارثه ✿ اعتبار مريضك كندو يه اقرار ايتديكی كسنه‌نك وفاتی وقتنده وارث اولوب اقراری وقتنده اولماسنه‌در اهدی بر مريض مثلا قرنداشنه برمقدار نسنه اقرار ايدوب بعده دنيـايه برولدی كلسه اقراری صحيح اواور عدم

ارثنه بناء ✿(الا اذا صار وارثا) وقت الموت (بسبب جديد كالتزويج وعقد الموالات) فيجوز كما ذكره بقوله) ✿ الا مقرله موت وقتنده تزويج وعقد موالات كبی سبب جديد ايله وارث اولورسه حين موتنده وارث اولمسنك ضرری اولميوب مقدمكه اقراری جائز اولور نتكم صورت مشروحه‌يی ماتن عليه الرحمه كندو قوليله ذكر و بيان ايدوب بيوررركه ✿(فلو اقرلها) ای لاجنبية (ثم تزوجها صح بركسنه براجنبيه عورته برمقدار شی اقرار ايليوب انی بعده نكاح ايلسه اقراری صحيح اولور ✿(بخلاف اقراره لاخيه المحجوب) بكفر او ابن (اذا زال حجبه) باسلامه او بموت الابن فلا يصح لان ارثه بسبب قديم له جديد مريضك كفر و يا ابنله محجوب قرنداشنه اقراری صورة مشروحه‌نك خلافنه درحجبی اسلاميله و يا اوغلونك وفاتيله زائل اولورسه پس بونده اقراری صحيح اولمز ارثی سبب قديمله اولوب حديديله اولماغين ✿(وبخلاف الهبة) لها فی مرضه (والوصية لها) ثم تزوجها فلا تصح لان الوصية تمليك بعد الموت وهی ح وارثة دخی اجنبيه عورته برنسنه‌يی مرض حالنده هبه وتسليم ووصيت بعده تزوج صورة سابقه‌نك خلافنه دركه بونده قراری صحيح اولمز وصيت بعد الموت تمليك اولوب عورتده موتده وارثه اولمغـين ✿(اقر فيه انه كان له على ابنة الميتة عشـرة دراهم قد استوفيتهـا وله) ای المقر (ابن ينكر ذلك صح اقراره) لان الميت ليس بوارث) ✿ بررجل مرض موتنده فوت اولان قزينك ذمتنده كه اون درهم حقنی اخذ واستيفا ايتدم ديو اقرار ايلوب مقرمر قوم اوغلو باباسنك استيفای حق ايتديكنی انكار ايلسه ميت وارث اولمديغندن مرقومك اقراری صحيح اولور ✿(كما لو اقر انه فی مرض موته بدين ثم ماتت قبله وترك) منها (وارثا) صح الاقرار (وقيل لا) قائله بديع الدين صيرفيه) ✿ نتكم بركسنه مرض موتنده عورتينه برمقدار دين اقرار ايدوب بعده عورت كندودن مقدم وفات ايدوب مقرده عورتك بعض ورثه‌سنی ترك ايديجی اولديغی حالده فوت اولسه اقراری صحيح اولديغی مثلو كه عورتك ورثه‌سی بعد الاثبات زوجك ورثه‌لرندن اقرار ايتديكی مبلغدن حصه‌لرينی اخذ ايدرلر بعضيلركه بديع الدين اقرار مشروح صحيح اولمز ديديلر ✿ ولو اقر فيه لوارثه ولاجنبی بدين لم يصح خلا فالمحمد عمادية ✿ مرض موتنده وارثنه واجنبی ديكر كسنه‌يه برمقدار دين اقرار ايلسه صحيح اولمز امام محمد ايچوندر اختلاف بو سابق الذكر شارحك اومع اجنبی بدين اوعين قولنی تكراردر ✿(وان اقر لاجنبی) مجهول نسبه (ثم اقر ببنوبة) وصدقه وهو من اهل التصديق (ثبت نسبه) مستند الوقت العلاق ✿ زيد مجهول النسب عمرو اجنبيه برمقدار شی اقرار ايدب بعده اوغلو مدر ديو انك بنونه تنی اقرار ايدوب اودخی كندو نفسندن تعبيره مقتدر ارباب تصديقدن اوله رق كندو يی تصديق ايلسه وقت علوقكه اناسنك كندو يه حامله اولديغی حيندن نسبی زيددن ثابت اولور ✿(و) اذا ثبت) بطل اقراره) لما مر) ✿

امدی عمروك زيدن نسبی ثابت اولیجق اقراری باطل اولورمازالذكر وارثه اقرار مضمونینه مبنی ❊ ولولم يثبت بان كذبه اوعرف نسبه صح الاقرار لعدم ثبوت النسب شرنبلاليه معزيا لليانبيع) عمروك زيدی تكذيبنه ويانسبنك معرفتنه مبنی نسبی ثابت اولمزسه اقرار ثابت اولور نسب ثابت اولمامغين ❊ (ولو اقر لمن طلقها ثلاثا) يعنی باينا (فيه) ای فی مرض موته (فلها الاقل من الارث والدين) ويدفع لهـا ذلك بحكم الاقرار لابحكم الارث حتی لاتصير شريكة فی اعيان التركة شرنبلالية) بر مريض مرض موتنده باينا اوچ طلاق تطليق ايتديكی عورتنه برمقدار دين اقرار واثنای عدتده وفات ايدرسه عورتينه حصهٔ ارثيه سيله دينك قنقسی اقل ايسه انی اخذ واردر اقرار اولنان مبلغ كندويه اقرار حكميله دفع اولنور ارث حكميله دفع اولنمامغين عورة اعيان تركه ده شريك اولمز ارث اولسه شريكه اولور ايدی ❊ (وهذا اذا) كانت فی العدة و (طلقها بسوألها) فاذ امضت العدة جاز لعدم التهمة عزمية) اشبوحكم مشروح عورتك عدتنده اولوب وزوجك كندويی تطليق كندونك سؤاليله اولديغنه نظرا در ايمدی اقراری عدتك انقضاسندنصكره اولورسه تهمت محالی اولمامغين اقرار صحيح اولور ❊ (وان طلقها بلاسؤالها فلها الميراث بالغامابلغ ولايصح الاقرار لها) لانها وارثة اذهوفار واهمله اكثر المشايخ لظهوره من كتاب الطلاق) مريض مذبور زوجه سنك طلاقنی استدعا ايتميه رك تطليق ايدرسه زوجه ميراثنی بالغامابلغ تماما اخذ ايدر زوجی فار اولمغين ايمدی عورتده وارثه اولديغندن كندويه اقرارده صحيح اولمز اكثر مشايخ بو مسئله نك بو مقامده بيانی اهمال ايتديلر كتاب الطلاقده ظهورينه بناء ❊ (وان اقر لغلام مجهول) النسب فی مولده اوفی بلده هو فيها وهما فی السن بحيث (يولدمثله لمثله انه ابنه وصدقه الغلام) لوميزا والالم يحتج لتصديقه كما مروح (ثبت نسبه ولو) المقر (مريضا و) اذا ثبت (شارك) الغلام (الورثة) بركسه ياشده كندو مثللو بابادن انك كبی ولدك تولدی ممكن ومتصور اولور مولدبكه مسقط رأسی اولان ويا انك كندوده اولديغی بلده ده نسبی معلوم اولميان غلام ايچون كندونك اوغلو اولديغنی اقرار واعتراف ايدوب غلامده مميز اوله رق كندويی تصديق ايدرسه مقر هرنقدر مريض اولسه ده نسبی كندودن ثابت اولوب غلام ورثه يه مشارك اولور مشاركة تركه ثبوت نسبك ضرور ياتندن اولمغين واكر غلام مميز اولمزسه بهيمه منزله سنه تنزيل اولنمغله تصديقنه محتاج اولمز نته كيم ماسبقده مرور ايلدی لايق اولان شرحك وح كلمه سنك حذفيدر زيرا ذكر اولنديغی تقديرجه شرط جوابسيز قالور ❊ فان انتفت هذه الشروط يؤاخذ المقر من حيث استحقاق المال كما لو اقره باخوة غيره كما مر عن الينابيع كذا فی الشرنبلالية فحرر عند الفتوی ❊ اشبو شروط ثلثه دن بری منتفی اولمغله كندوسی منتفيه اولورسه مقر ماله استحاق

جهتندن مؤاخذه اولنور كه كندويه مقرله مالی ادا لازم اولور غيرك اخوتنی اقرار ايتديكی كبی نته كيم ينابيعدن نقلا ماسبقده مرور ايتديكه مقرلهك تكذيبيله ياخود نسبنك معرفتيله نسب ثابت اولميوب اقرار صحيح اولور لكن بو سالف الذكر وان اقر لاجنبی ثم اقر بنوته مسئله سنده جاريدر بزم بيانی صددنده اولديغمز مسئله يه بردرلو مناسبتی يوقدر زيرا بواقرار نسبدر اقرار مال دكلدر شارحك عباره سنده ركاكت واردر شارح فلو انتفی احدهذه الشروط وقداقرله بمال يؤاخذ به المقر ديسه يك واضح اولور زيرا اقرارك صحتنه مانع نسبك ثبوتی اولمغله ثابت اولميجق مقربه لازم اولور ❊ (و) الرجل (صح اقراره) ای المريض (بالولدولوالدين) قال فی البرهـان وان عليا قال المقدسی وفيه نظر لقول الزيلعی لواقر بالجد اوابن الابن لايصح لان فيه حمل النسب علی الغير (بالشروط) الثلثة (المتقدمة) فی الابن سالف البيان ابن مسئله سندن تقدم ايدن شروط ثلثه ايله بر رجل مريضك ولد ووالدين اقراری صحيح اولدی برهانك قولنه نظرا هرنقدر عالی اولورلر ايسه ده مقدسی زيلعينك بر رجل بركسه نك كندونك جدی ويا اوغلو اولديغنی اقرار ايدرسه صحيح اولمز بونده نسبی غيره حمل واردر قولنه مبنی وان عليا قولنده نظر واردر ديدی جامع الفصولينده مرسومدركه بركسه برعورتی قزمدر ديو اقرار ايلسه تركه سنك نصف انك ونصف اخری عصبه سنك اولور بنت اقراری مشروع اولمغين اما اوغلومك قزيدر ديو اقراری جائز دكلدر ابنه تحميل نسب اولمغين ❊ (و) صح (بالزوجة بشرط خلوها عن زوج وعدته وخلوه) ای المقر (عن اختها) مثلا (واربع سواها) بر رجلك برعورتك زوجه سی اولديغنی اقراری صحيح اولدی عورتك زوجدن وعدتندن خلوی ومقرك اوعورتك همشيره سی وكندودن ماعدا درت منكوحه سی اولمق مثللو كندوايله ينلرينی جمع جائز اوليان نسواندن خالی اولمسی شرطيله ❊ (و) صح (بالمولی من جهة العتاقة ان لم يكن ولاؤه ثابتا من جهة غيره) ای غير المقر عتق اولنان عبدك بركسه نك عتاقه جهتندن مولاسی اولديغنی اقراری صحيح اولورا كر كندونك ولاسی غيری طرفندن ثابت اولمزسه زيرا بونده تحميل نسب يوقدر ❊ (و) المرأة صح (اقرارها بالوالدين والزوج والمولی) الاصل ان اقرار الانسان علی نفسه حجة علی غيره برعورتك فلانجه ذات بنم بابامدرو ياانامدرو يازوجمدرو ياموﻻمدرديو اقراری صحيح اولور بوخصوصده اصل وقاعده بودركه انسانك كندی نفسنه اقراری حجتدر غيرحقنده دكلدر ❊ قلت وماذكره من صحة الاقرار بالام كالاب هو المشهور الذی عليه الجمهور ❊ شارح رحمه الله تعالی ديركه ماتن مرحومك ذكر و بيان ايتديكی بركسنه ابوتی اقرار كبی اموميتيده اقرار صحيحدر مضمونی انجق جمهور قولی اولان قول مشهوردر مقرار اولسون وياعورة اولسون ❊ وقدذكر الامام العتابی

فى فرائضه ان الاقرار بالام لايصح وكذا فى ضوء السراج لان النسب للاباء لاللامهات
وفيه حمل الزوجية على الغير فلا يصح انتهى حالبوكه امام عتابى فرائضنام
تاليفنده وضوء السراجده ذكر ايتديكه بر كسنه نك بر عورتى انامدر ديو اقرارى
صحيح دكلدر زيرا نسب ابا ايچوندر امهات ايچون دكلدر و بونده زوجيتى غيره
حملده واردر امدى اقرار مشروح صحيح اولمز پس بوكا بعض اشكال ايراد ايتمشلركه
ولدك امه انتسابنى بر احد انكار ايده مز نسب بابا ايچون ديمه نك معناسى نسبده
ودعواى نسبده اعتبار اب ديمكدر ومضرة نسبى غيره حملده در زوجيتى غيره حملده
دكلدر ﴿ ولكن الحق صحته بجامع الاصالة فكانت كالاب فليحفظ ﴾ لكن حق
اولان اصالت جامعيله كه كندويه نسبت اولنمقده امومت اقرارنك صحتيدر امدى
امده اب كبى اولور ﴿(و) كذا صح (بالولدان شهدت) امرأة ولو (قابلة)
تعيين الولد اما النسب فبالفراش شمنى ولو معتدة جحدت ولادتها فبحجة تامة كامر فى
باب ثبوت النسب (اوصدقها الزوج ان كان لها زوج (او كانت معتدة) منه ﴾
يعنه بويله بر عورتك بر ولدى بندر ديو اقرارى صحيح اولدى اكر زوجيله ولادتنده
تصادف ايدوب تعيننده زوج انكار ايدرسه انده بر قابله عورة شهادة ايدرسه
قابله قيدى احترازى دكلدر بشقه عورتده شهادة ايتسه اولور نسبى فراشله ثابت
اولور مقرۀ مرسومه ولادتى انكار اولنان معتده عورة اولورسه دعواسنك ثبوتى
حجة تامه كه ايكى شاهدك شهادتيله اولور نته كه باب ثبوت النسبده مرور ايلدى
وياخود مقرۀ مزبوره نك زوجى كندوبى تصديق و ياكندودن معتده اولورسه
اقرارى صحيح اولور ﴿(و) صح (مطلقا ان لم تكن كذلك) اى مزوجة ولا
معتدة (او كانت) مزوجة (وادعت انه فى غيره) فصار كالو ادعاه منها لم يصدق
فى حقها الا بتصديقها مرقومه نك اقرارى مطلقا كه شهادة وتصديق زوج
اولسون وياولمسون صحيح اولور اكر مزوجه ومعتده اولمازسه زيرا بونده ولدى
كندى نفسنه الزام وار غيره تحميل نسب مثللو برشى يوقدر بوايسه كندويه نافذدر
وياخود عورت ارده اولوب ولدك زوج اخردن اولديغنى ادعا ايدرسه ينه اقرارى
صحيح اولور نته كه زوج ولدى اشبو زوجه مدندر ديو دعوا ايتدكده زوجه سى
حقنده تصديق اولنميوب انجق زوجه نكده كندونكده تصديقيله اولديغى كبى
اولور ﴿ قلت بقى لو لم يعرف لها زوج غيره لم اره فيحرر ﴾ شارح رحمه الله تعالى
ديركه مسئلۀ مشروحه ده مقرۀ مشروحه نك زوج مرقومدن غيرى زوجى اولمامسى
صورتى باقيه قالدى اكا متعلق كلامى ينه كوره مدم يعنى ولد زوج اخردندر ديو
عورة ادعا ايدوب زوج معلوم اولمسه ظاهر اولان نسبك كندودن ثبوتيدر معلوم
كسنه يه تحميل نسب اولمامغين ولد كندويه وارث اولور زوج اخرى معلوم

اولمديغنك نهايتى ولدك زنادن اولمسيدر حالبوكه اودخى ثابتدكلدر زنادن اولديغى
تقديرجه ينه عورته وارث اولور ولد زنانك ولعانك فقط آنالرندن ميراث اخذلرى
مشروع اولمغين پس توقف محلى اولمز ﴿(ولابد فى تصديق هؤلاء الافى الولد
اذا كان لايعبر عنه نفسه) لما مرانه ح كالمتاع ﴾ اشبو سالف الذكر اقرارلرده مثلا فلان
بنم بابامدر ديو اقرارده انكده ابوتنى اقرار ايدوب واقعا ينه بونك باباسيم وكندو
بنم اوغلومدر ديو تصديقلرندن لازمدر كندولرى باشلرينه مستقل هر برلرى برادم
اولمغله غيرك اقرارى كندولرينه لازم اولمز الاولد كندو نفسندن تعبيره قادر اولمزسه
انده تصديقنه حاجت مس ايتمز زيرا ماسبقده مرور ايتديكه بو تقديرجه متاع كبى
يدنده بولنديغى كسنه نك اولور ﴿(ولوكان المقرله عبد الغير اشترط تصديق مولاه ﴾
لان الحق له ﴾ مقوله غيرى كسنه نك عبدى اولورسه سيدك مقرك كلامنى تصديقندن
لازمدر اصل حق كندونك اولمغين مثلا اشبو عبد بنم اوغلوم وياباباام و يا زوجم
وياجاريه بنم زوجم ديو اقرارده مولانك تصديقندن لازمدر ﴿(وصح التصديق)
فى المقرله (بعد موت المقر) لبقاء النسب والعدة بعد الموت ﴾ نسبى ويازوجيتى اقرار
ايدن شخصك وفاتندنصكره مقرلهك تصديقى صحيح اولور بعد الموت نسب وعدة
باقى اولمغين والعدة قولنده منفهم اولان بو مقامده زوجيتندن مراد زوجك وفاتيدر
امدى زوج مقر متوفانك اقرارى صحيح اوليجق زوجه كندودن مهر وميراث الور
﴿(الا تصديق الزوج بعد موتها) مقرة لانقطاع النكاح بموته ولهذا ليس له غسلها
بخلاف عكسه ﴾ الا عورة زوجيتى مقره اوله رق فوت اولوب بعده زوج تصديق
ايدرسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده تصديقى صحيح اولمز زوجه نك وفاتيله
نكاح بعلايقه منقطع اولديغيچونكه زوجه نك همشيره سنى وكندودن ماعدا درت
عورتى تزوج جائز اولور حتى زوجه كندوبى غسل مشروع اولمز عكسى بونك
خلافنه دركه زوجه نك وفاتنده غسال بولنميجق زوجه يه كندوبى غسل جائزدر
بونده عدة اولمغله نكاح علايقيله منقطع اولمامغين صواب اولان بموته ضميرنك
تانيثيدر قلم ناسخدن سهو اولمق كركك امامين بونده در تصديقى تجويز بيورديلر
﴿(ولواقر) رجل (على غيره) لم يقل من غير ولاد كما فى الدرر لفساده بالجد الابن
كما قال (كالاخ والعم والجد وابن الابن لايصح) الاقرار (فى حق غيره) الا ببرهان ﴾
بر رجل بر اخر شخصه بو بنم قرنداشم وياعمم وجدم واوغلومك اوغلودر مثللو كندودن
غيره تحميل نسب اولور بر نسب اقرار ايلسه غير حقنده اشبو اقرارى صحيح اولمز
الا اقرار مشروحه اقامۀ بينه اولنورسه صحيح اولورماتن مرحومك منلا خسرو كبى
من غير ولاد ديمديكى اكا جدايله وابن الابنله سؤال وارد اولديغنه مبنيدر لكن منلا
خسروك ولاددن مرادى ولاد قريب ايله ابندر ديو جواب ممكندر ﴾ ومنه اقرار

اثنين كما مر فى باب ثبوت النسب فليحفظ ❊ برهان قيلنددر مقر عليهك ورثه لرندن
ايكى وارثدخى اقرار ايدرلرسه امدى حكم كندولرينك غيريلرينه ده تجاوز ايدر امابرى
اقرار ايدرلرسه كندويه خاص اولور مقرلهك ورثه لرينك اقرارلرى برفائده ويرمز نهايتى
كندونك تصديقى كبى اولورته كه باب ثبوت النسبده مرور ايلدى ❊ وكذا لوصدقه
المقر عليه او الورثة وهم من اهل التصديق ❊ ينه بويله ارباب تصديقدن اولان مقر عليهكه
نسب اوزرينه حمل اولنان كسنه وياورثه مقرى تصديق ايدرسه اقرارى صحيح اولور
ارباب تصديق عاقل بالغ نصاب شهادتى اتمام ايدن كسه لردر ❊ (ويصح فى حق
نفسه حتى يلزمه) اى المقر (الاحكام من النفقة والحضانة والارث اذا تصادقا عليه)
اى على ذلك الاقرار لان اقرار هما حجة عليهما ❊ مقر ايله مقر عليه اقرار مشروح اوزره
تصادق ايدرلرسه مقرك كندو نفسى حقنده اقرارى صحيح اولور كه مقره احكام اقرار
لازم اولوب مقرله مقرك ذى رحم محرمندن اولورسه نفقه سى وحضانه سيكه مقرلها
كندودن فساد خوفى اولان بنت بالغه اولورسه مقره ضمى و بريرينه وارث اولملرى لازم
اولور مقرله ارباب تصديقدن اولمق لازم اولمغين محضونك صغير اولمديغندن حضانه
بنت بالغك ضميله تفسير اولندى تصادقلرى صورتنده اقرار مقرك حقنده صحتى
اقرارلرينك كندولرى عليهلرينه حجة اولديغنه مبنيدر ❊ (فان لم يكن له) اى لهذا
المقر (وارث غيره مطلقا) لا قريبا كذوى الارحام ولا بعيدا كمولى الموالات عينه وغيره)
اى لورثة) والا لا لان نسبه لم يثبت فلا يزاحم الوارث المعروف) ❊ امدى مقر مرسومك
مقرلهك غيرى مطلقا كه ذوى الارحام كبى قريب ومولاى موالات كبى بعيد وارثى اولمزسه
مقرله كندويه وارث اولور لكن كندويه وصيت كبى اولمغله انجق كندوسى وارث
اولور اصول وفروعنه ارث انتقال ايتمز واكر مقر مقرلهك غيرى وارثى اولورسه
نسبى ثابت اولمامغين معروف وارسه مزاحم اولمديغندن وارث اولمز ❊ والمراد غير الزوجين
لان وجودهما غير مانع قاله ابن الكمال ❊ مقرلهك ارثينه مانع اولان وارثدن
مراد زوجاتك غيرى اولان وارثدر انلرك وجودلرى مقرلهك ارثينه مانع اولمامغين
زيرا نسبى ثابت اولمديغندن من وجه وصيت ومن وجه ارث كبى اولدى ❊ ثم للمقر ان
يرجع عن اقراره لانه وصيته من وجه زيلعى اى وان صدقه المقر له كما فى البدايع
لكن نقل المص عن شروح السراجية ان بالتصديق يثبت النسب فلا ينفع الرجوع
فليحرر عند الفتوى ❊ بوندنصكره اقرار مشروح وصيت من وجه اولمغله مقره
اقرارندن رجوع مشروع اولدى مقرله هرنقدر كندويى تصديق ايدرسه ده نته كم
بدايعده مذكوردر لكن مصنفك سراجيه شرحلرندن نقل ايتديكى اكر اقرار مقر
لهك تصديقيله اولورسه نسب ثابت اولور امدى رجوعك برنفعى اولمز پس حين فتواده
تحرير ماده دن لازمدر كه اقرار بالنسبده غيره تحميل نسب اولميوب تصديق بولنورسه

بونده رجوع صحيح اولمزيوق اخوة عميت كبى غيره تحميل نسب اولورسه هرنه قدر
تصديق مقرله بولنسه دخى ينه رجوع مشروعدر ❊ (ومن مات ابوه فاقر باخ شاركه
فى الارث) فيستحق نصف المقر (ولم يثبت) لما تقرر ان اقراره مقبول فى حق نفسه فقط) ❊
بركسنه نك باباسى وفات ايدوب بررجله قرنداشمدر ديو اقرار ايلسه ارثده اكا مشارك
اولور كه مقرله مقرك نصيبنك نصفنه مستحق اولور لكن نسبى ثابت اولمز اقرارى
انجق كندو حقنده مقبول اولور ديو تقرير اولنان مفاده بناء ❊ قلت بقى لو اقر الاخ
بابن هل يصح قال الشافعية لا لان ما ادى وجوده الى نفيه انتفى من اجله ولم اره
لائمتنا صريحا وظاهر كلامهم نعم فليراجع ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه برمسئله باقى
قالديكه متوفانك قرنداشى برولدى بونم متوفا قرنداشمك اوغلودر ديو اقرار ايلسه
صحيح اولورمى علماء شافعيه اولمازيرا برشيكه اقرارك وجودينك صحتى انك نفيندكه
عدم صحته مؤدى اوله انك اصليكه وجودينك صحتى منتفى اولور ديديلر عند الشافعيه
مقرك وارث اولمسى شرط اولمغين بزم امامزدن بوكا دائر صريح كلام كورملدم
لكن كلاملرينك ظاهرندن منفهم اولان اقرار مشروحك صحتيدر زيرا مقتضاى
كلاملرى اقرار ايدنلر نصاب شهادة اولورلرسه نسب ثابت اولور هرنه قدر ورثه دن
اولورلرسه ده نصاب اولمزلرسه كندو نفسلرى حقنده اقرارلرى معمول به اولور هرنه قدر
نسب ثابت اولمزسه ده ❊ (وان ترك) شخص (ابنين وله على اخر مائة فاقر احدهما بقبض
ابيه خمسين منها فلا شئ للمقر) لان اقراره ينصرف الى نصيبه (وللاخر خمسون)
بعد حلفه لانه لا يعلم ان اباه قبض شطر المائة قاله الاكمل ❊ بركسه ايكى اوغلونى
ترك ايدوب كندونك برشخص اوزرنده يوز غروش اولمغله اوغلونك برى باباسنك
انك اللیسنى اخذ ايتديكنى اقرار ايلسه اقرارى كندونك نصيبنه منصرف اولمغله
مديونك كندوسى برنسنه مطالبه ايده مز ديكر اوغلو باباسنك اندن اللى غروش
اخذ ايتديكنه علمى يتمديكنه يمين ايتدكدنصكره اللیى الور يمينى قرنداشنك اقرارينه
مبنى ايدر امدى نكول ايدرسه مقر كنديه اللیده مشارك اولور ❊ قلت وكذا الحكم
او اقر ان اباه قبض كل الدين لكنه هنا يحلف لحق الغريم ذيلعى ❊ شارح رحمه الله
تعالى ديركه حكم ينه بويله در ابن مقر باباسنك دينك كليسنى قبض ايتديكنى اقرار
ايدرسه لكن بوصورتده حالف غريم ايچون حلف ايتمش اولور پس نكول ايدرسه
مديون دينك كليسندن خلاص اولور يوقسه حصه سنى تاديه ايدر استغفر الله العظيم
والله تعالى اعلم

❊ (فصل فى مسائل شتى) ❊

مسائل متفرقه حاوى فصلدر ❊ (اقرت الحرة المكلفة بدين) لاخر (فكذبها

زوجها صح) اقرارها (فى حقه ايضا) عند ابى ح ❊ عاقله وبالغه اولان كشى قزى
برعورة بركسه‌يه برمقداردين اقرار ايتدكده زوجى كندوبى تكذيب ايلسه اقرارى
كندو حقنده صحيح اولديغى كبى امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده زوجى حقنده
دخى صحيح اولور ❊ (فتحبس) المقرة (وتلازم) وان تضرالزوج ❊ ايمدى مقرهٔ
مرسومه حبس وملازمت اولنور هرنقدر زوجى متضرر اولورسه‌ده ❊ وهذا احدى
المسائل الست الخارجة من قاعدة الاقرار حجة قاصرة على المقر ولايتعدى الى غيره
وهى فى الاشباه ❊ اشبو مسئلهٔ مشروحه اشباهده ذكراولنان اقرار حجة قاصره‌در
مقرك غيرينه مضرتى تجاوز ايتمز قاعده‌سندن خروج ايدن التى مسئله‌دندر ايكنجيسى
برباب منزلنى ايجار ايدن زيد عمروه برمقداردين اقرار ايتسه كه انجق انك اداسى منزل
مرقومك ثمنندن ممكن اولسه ايمدى عمرو ايچون حقنى تحصيل ايچون انى بيع
مشروعدر هرنقدر مستأجرى بكر متضرر اولورسه‌ده اوچنجيسى برشخصك
تحت نكاحنده كه مجهولة النسب برعورة كندوسى زوجينك باباسنك قزى اولديغنى
اقرار باباسيده كندوبى تصديق ايلسه نكاحلرى منفسخ اولور زوجينك قزقرنداشى
اولمغين دردنجيسى بركسه بيع ايتديكى جاريه‌سنك ولدنى بندندر ديو دعوى واقرار
ايدوب وكندونكده برقرنداشى اولسه ولدك نسبى كندودن ثابت اولمغله قرنداشى
ميراثندن محروم اولور اقرارى غيره تعدى ايتمش اولمغين بشنجيسى برعبد مكاتب
قرنداشنك حال حياتنده برحره عورتك ولدنى بندندر ديو اقرار ايلسه اقرارى صح
وميراثى ولدينك اولوب قرنداشنك اولمز التنجيسى بركسه برنسنه‌يى بيع ايدوب بعده تلجئة بيع
ايتمشدم ديو اقرار مشتريده تصديق ايلسه كندو بايعنه عيبله اول مبيعى رد ايدر
❊ وينبغى ان يخرج ايضا من كان فى اجارة غيره فاقر لاخر بدين فانه له حبسه وان
تضرر المستاجر وهى واقعة الفتوى ولم نرها صريحة ❊ لايق وسزا واراولان بودركه
قاعدهٔ مشروحدن مسائل مذكور مثللو غيرك اجاره‌سنده اولان بركسه براخركمسه‌يه
برمقداردين اقرار ايتسه انكچون كندوبى حبس واردر هرنقدر مستاجرى متضرر
اولورسه‌ده مسئله‌سنده اخراجدر شارح عليه الرحمه اشبو فتوى بزره واقع اولدى
لكن صريحا مسئله‌سنى كوره مدم دير ❊ (وعند هما لا) لاتصديق فى حق الزوج
فلا يحبس ولا تلازم درر ❊ امامين همامين نزدلرنده عورة زوج حقنده اقرارنده
تصديق اولنمامغله حبس وملازمت اولنمز زوجك معاشرة حقنى ابطاله مؤدى اولمغين
نهايتى قاضى كندويه اداسيله امر ايدوب دين ايچون بيعى جائز اولان اشياسنى بيع
ايدر ❊ قلت وينبغى ان يعول على قولهما افتاء و قضاء لان الغالب ان الاب يعلمها
الاقرار له او لبعض اقاربها ليتوصل بذلك الى منعها بالحبس عنده عن زوجها كما وقفت
عليه مرارا حين ابتليت بالقضاء كذا ذكره المصنف ❊ شارح عليه الرحمه بيوررلركه

مسئلهٔ مشروحه‌ده افتاء وقضاء لايق اولان امامين عليهما الرحمة قوللرينه اعتماد
ايتمكدر زيرا غالبا بابا قزينه كندوسى وياسائر بعض اقاربيچون برمقدار شئ اقرار
ايتمكى تعليم وتعريف ايدركه حتى او وسيله ايله كندو خانه‌سنده حبسيله زوجندن
منعنه توصل ايده تحكيم قضاء ايله ابتلامز وقتنده بومثللو حيله‌لره كرارا مراواقف
ومطلع اولدق مصنف مرحومده بويلجه ذكر وبيان ايلدى لكن شارحك بو كلامنده
نظروار زيرا ذكر ايتديكى علته بابايه خاصدر مدعا ايسه عامدر اقرارك اجنبيه وحبسك
قاضى نزدنده اولديغنه كوره جارى اولمز بوكا نظرا معتمد عليه امام اعظم رحمه الله
تعالى قولى اولور ❊ مجهولة النسب اقرت بالرق لانسان) وصدقها المقرله (ولها زوج
واولاد منه) اى از زوج (وكذبها) زوجها (صح فى حقها خاصة) فولد علق
بعد الاقرار رقيق خلافا لمحمد ❊ مجهولة النسب برعورة كندودن اولادى اولان
زوجك تحت نكاحنده ايكن برانسانك جاريه‌سى اولديغنى اقرار اودخى كندوبى
تصديق زوجى كندوبى تكذيب ايلسه كندوسى حقنده اقرارى صحيح اولوركه
اقراردن صكره رحمنه دوشن ولد رقيق اولور رقيتيله حكم اولنمغله ولديده رق
اولدى امام محمد رحمه الله تعالى ايچوندر اختلاف زوجك انى تزوجى اولادينك
حريتى شرطيله اولمغين زوجك اشبو حقنى ابطالده قولنده تصديق اولنمامغين
❊ (لا) فى (حقه) يرد عليه انتقاص طلاقها كما حققه فى الشرنبلالية (وحق الاولاد) ❊
زوجى واولادى حقلرنده مزبوره‌نك اقرارى صحيح اولمز لكن طلاقنك انتقاصيكه
ايكى اولمسيله زوجى حقنده اقرارى صحيح اولمز كلامنه سؤال وارد اولوركه اوچ ايكن
ايكى اولمش اولور جاريه اولديغنه مبنى حتى عدتيده‌خى ايكى حيض اولمش اولور
نته كه شرنبلاليه‌ده تحقيق ايلدى ❊ (وفرع على حقه بقوله (فلا يبطل النكاح)
وعلى حق الاولاد بقوله (واولاد حصلت قبل الاقرار ومافى بطنها وقته احرار)
لحصولهم قبل اقرارها بالرق ❊ مصنف عليه الرحمه لا فى حقه قولنه نكاح باطل اولمز
قوليله وحق الاولاد قولنه اقراردن مقدم حاصل اولان اولاد وحين اقرارده
قارننده بولنان حرلر درمضمونيله مسئله تفريع ايتديردى اولاد مرسومه‌لرك حريتى
رقيتله اقراردن مقدم حصوللرينه مبنيدر ❊ (مجهول النسب حرر عبده ثم اقر بالرق
لانسان وصدقه) المقرله (صح) اقراره (فى حقه) فقط (دون ابطال العتق) ❊
مجهول النب برذات كندو عبدنى عتق ايدوب بعده بركسه‌نك عبدى اولديغنى اقرار
مقرلهده كندوبى تصديق ايلسه فقط كندو حقنده اقرارى صحيح اولوب انك عبدى
اولور كندونك عتق ايتديكى عبدك عتقنى ابطال حقنده صحيح اولمز ❊ (فان مات
العتيق يرث وارثه ان كان) له وارث يستغرق التركة (والافيرث) الكل او الباقى كما فى
شرنبلاليه (المقوله) ❊ امدى مار الذكر عتق اولنان عبد وفات ايدرسه تركه‌نك

كليسنه مستحق وارثى بولنورسه كندويه وارث اولور يوق اصلا وارثى اولميوب
وياكليسنى اخذ ايدر وارثى اولمزسه احد زوجين كبى پس ميراثك كليسنى ويا باقيسنى
مقرله آلور (فانمات المقرثم العتيق فارثه لعصبة المقر) اولامقر ثانيا عتيق وفات ايدرسه
عتيقك ميراثى مقرك عصبه سيچوندر كندوسى وفات ايتمكله والا انلره انتقال ايتمكين
﴿ولوجنى هذا العتيق سعى فى جناية لانه لاعاقلة له عتيق ﴾ مذكور برجنايت ايده جك
اولورسه جنايتيچون كندوسى سعى ايدر عاقله سى اولمامغين زيرا كندوبى عتق ايدن
رق اولدى ﴿ولوجنى عليه يجب ارش العبد وهو كالمملوك فى الشهادة لان حرية بالظاهر
وهو يصلح للدفع لاللاستحقاق ﴾ سالف الذكر عتيقك اوزرينه جنايت وقوعبولسه
كه كندوبى بركسه قتل ايلسه قاتله عبد ارش واجب اولور وشهادت حقنده كندوسى
مملوك كيدر كندونك حريتى معتقينك اعتاق وقتنده ظاهر حريتنه نظر اولديغنه
بناء ظاهر حالده دفعه صالح اولور استحقاقه اولمز ﴿(قال) ورجل لاخر (لى عليك الف
فقال) فى جوابه ﴾ الصدق او الحق او اليقين اونكر) كقوله حقا ونحوه (اوكرر
لفظ الحق او الصدق) كقوله الحق الحق اوحقا حقا (ونحوه اوقرن بها البر) كقوله
البرحق اوالحق براخ (فاقرار) ﴾ زيد عمره بنم سنك اوزركده بيك غروشم واردر ديدكده اوده
جوابنده ادعيت تقريريله نصبله الحق ويا الصدق ويا اليقين ويا مثلا مدعاك مثلاو مبتداى
محذوف تقديريله رفعله ويانكره اوله رق حقا ويا تكرار ايله منكر او يا معرفا الحق الحق
ويا حقا حقا امثالى كلام تكلم ايليوب ويا الفاظ مشروحه‌لره البرحق ويا الحق برقولى
كبى برلفظنى مقارن قيلسه امدى جواب مذكورى مبلغ مرسومى اقرار اولور بومقامده
براحسان معناسنه در ﴿(ولو قال الحق حق او الصدق صدق او اليقين يقين)
لايكون اقرار الانه كلام تام بخلاف مامر لانه لايصلح الا بتداء فجعل جوابا وكانه قال
ادعيت الحق الخ ﴾ جوابده الحق حق ويا الصدق صدق ويا اليقين يقين ديرسه بو
اقرار اولماز كلام تام اولمغين مار الذكر جوابده الصدق الخ قولى بونك خلافنه‌دركه
زيرا اوابتداى كلام اولمغله صالح اولمامغين جواب قيلندن كويا سن حق دعوى ايتدك
ديمش اولدى ﴿(قال لامته ياسارقة يازانية يامجنونة يا ابقة اوقال هذه السارقة فعلت
كذا وباعها فوجد بها واحد منها) اى من هذه العيوب (لاترد به) لانه نداء اوشتمة
لااخبار ﴾ بركسه كندو جاريه سنه بروجه شتم ياسارقه يازانيه يا مجنونه يا ابقه ديوب
ويا اشبو سارقه شو مثللو ايش ايشلدى ديوب بعده كندوبى بيع ايلسه امدى انده عيوب
مشروحه‌لردن برى بولنسه انكله اوجاريه رد اولنمز بايعك كندويه ياسارقه قولى اخر
كنك ماعداسنده نداى اخيره‌ده شتم اولوب عينى اخبار واقرار اولمامغين ﴿(بخلاف
هذه سارقة اوهذه ابقة اوهذه زانية اوهذه مجنونة) حيث ترد باحد هالانه اخبار وهو
لتحقيق الوصف ﴾ اشبو جاريه سارقه ويا ابقه ويا زانيه ويا مجنونه در قولى صورة

مشروحه‌نك خلافنه‌دركه اوصاف مذكوره‌لرى اخبار مرسومه‌لر ايله بيليان كمسنه
جاريه مشروحه‌يى اشترا ايدرسه انلرك بريله انى رد ايدر قول مرقوم تحقيق وصف
ايچون اولان اخبار اولمغين ﴿(وبخلاف ياطالق اوهذه المطلقة فعلت كذا) حيث
تطلق امرأته لتمكنه من اثباته شرعا فجعل ايجابا ليكون صادقا بخلاف الاول
درر ﴾ دخى زوجك عورتنه ياطالق ويا اشبو مطلقه شومقوله فعل ايتدى ديسه بونه
صورة مرسومه‌نك خلافنه‌دركه عورتى بوش اولور شرعا زوج اثباتنه مقتدر اولمغله
قولنده صادق اولسون ديو قولى ايجاب قيلندى اما مقدمكه جاريه صورتى بونك
خلافنه‌دركه سيد جاريه‌ده اوصاف مشروحه‌لرى اثباته قادر دكلدر ﴿(اقرار
السكران بطريق محظور) اى ممنوع محرم (صحيح) فى كل حق فلواقر بقود اقيم
عليه الحد فى سكره وفى السرقة يضمن المسروق كما مبسطه سعدى افندى فى باب حد
الشرب ﴾ سكرانك محظور وممنوع اولان طريقى اقرارى هر برحقده صحيح ومشروعدر
سكرانه شرعا تكليف وخطاب توجه ايتديكندن الله جليل ﴿لاتقربوا الصلوة وانتم
سكارى﴾ قوليله كندولرينه خطاب وسكرلرى حالنده نمازدن نهى بيوردى امدى
برسكران بغير حق بركسه قتل ايتدم ديو اقرار ايدرسه سكرى حالنده اوزرينه حد
اقامه واجرا اولنور صحوى حالنده انتظارده برفائده‌يى مفيد اولمامغين سرقه اقرارنده
مسروقى ضامن اولورنته كه باب حد الشربده سعدى افندى بيان ايلدى
﴿(الافى) مايقبل الرجوع كالردة (وحد الزنا وشرب الخمروان) سكر (بطريق مباح)
كشربه مكرها (لا) يعتبر بل هو كالاغماء الافى سقوط القضاء وتمامه فى احكامات الاشباه)
الاسكرانك ردة وحد زنا وشرب خمر مثللو كندودن رجوعى قبول ايدر شيلرده
اقرارى صحيح اولمز مثلا سكرى حالنده شرب خمر ايتديكنى بركسنه اقرار ايلسه اقرارى
صحيح اولمز حد اجرا اولنمز مكرها شربى سكرى مباح طريقيله اولورسه اقرارينه اعتبار
اولنمز بلكه سكرى اغما كبى اولور الا بركون وبركيجه‌دن زياده‌ده نمازك قضاسنك
سقوطنده سكر اغما كبى دكلدر اغماده قضا ساقط اولور سكرده اولمز بو بحثك تمام وتفصيلى
اشباهك احكاماتنده‌در ﴿(المقرله اذا كذب المقر بطل اقراره) لما تقرر انه يرتد بالرد
(الافى) ست على ماهنا تبعا للاشباه (الاقرار بالحرية والنسب وولاء العتاقة والوقف)
مقرله مقرى تكذيب ايدرسه مقرك اقرارى باطل اولور رد ايله مرتد اولور ديو تقرير اولنان
مضمونه بناء اشباهه تبعيتله متنده ذكر اولنديغى اوزره التى محلده اقرار باطل اولمز حريتله
اقرار اده كه بركسنه بنده كه عبدينه اشبو عبد حردر ديو اقرار ايتدكده حريتى ثابته
اولور عبد هرنقدر كندوبى تكذيب ايدرسه اقرارى باطل اولمز ونسبده كه باب دعوى
النسبده تقدم ايتديكى اوزره برارايله عورة برولدك كندولرينك اولديغنى ادعا اودخى
كندو نفسندن تعبيره مقتدر صغير اولديغى حالده كندولرينى تصديق واقرار ايليوب

بعده رجوع ورد ایده جك اولسه اقراری باطل اولمز وولاء عتاقه‌یی ووقفی بر رجل
برکسنه ایچون اقرار اودخی رد ایتدکدنصکره تصدیق ایلسه تصدیقی صحیح اولور
ردیله مرتد اولمز ❊ فی الاسعاف لوقف علی رجل فقبله ثم رده لم یرتد وان رده قبل
القبول ارتد ❊ اسعافده مسطوردرکه برشخص برکسنه‌یه برنسنه وقف ایتدکده
قبول ایدوب بعده رد ایده جك اولسه مرتد اولمز قبل القبول رد ایدرسه مرتد اولور
عندالبعض اولماز ❊ (والطلاق والرق) فکلها لاترتد ویزاد المیراث بزازیه والنکاح
کما فی متفرقات قضاء البحر وتمامه ثمه ❊ دخی طلاق ورق ومیراث ونکاحك کلیسی
مقرلهك ردیله مرتد اولمز امدی وارثك مورثدن ارثی ردینه عمل اولنمز واحد زوجین
زوجیتی اقراری بعده تصدیق ایلسه صحیح اولور نتکم قضاء بحرك متفرقاتنده مذکوردر
وتمامی انده در ❊ واستثنی مسئلتین فی الابراء وهما ابراء الکفیل لایرتد وابراء المدیون
بعدقوله ابرئنی فابرأه لایرتد فالمستثنی عشرة فلیحفظ بحر صاحبی ❊ ابرادن فقهانك الابراء
یرتد بالرد قولندن ایکی مسئله‌یی استثنا ایلدیکه انلردن بری کفیل حق صاحبنك
کفیل اولدیغی مبلغدن ویانفسدن ابراسیدر بواسقاط قبیلندن اولمغله مسقطله تمام
اولور امدی بعد الابرا طالب کفیلی موجب کفالتیله مطالبه ایده مز بریده مدیونك
داینه ابرئنی قولندنصکره کندویی ابرا ایلسه ردیله مرتد اولمزیدی ابرا ایله قولی
قبول مقامنه قائم اولمغله امدی رد ایله مرتد اولمیان مسائل اون اولور ❊ وفی وکالة
الوهبانیة ومتی صدقه فیهاثم رده لایرتد بالرد ❊ وهبانیه نکده وکالتنده مذکوردرکه
نجانکه برمقرله کندو ایچون اقرار اولنان عین یاو دین وابرا ووکالت ووقف اقرارنده
مقری تصدیق ایدوب صکره رد ایده جك اولسه ردیله مرتد اولمز فیهاضمیرنك مرجعی
وکالتدر امدی اوایسه عقدغیر لازم اولمغله نیجه رد ایله مرتد اولمز شویله تصویر اولنورکه
بر رجل برشیء معینی شرایه برکسنه‌یی وکیل ایدوب اودخی وکالتی بعدالقبول اوشیء
ثمن مثلیله اشترا ایتدکدنصکره وکالتنك ردنی دعوا ایلسه دعواسی مقبوله اولمز ❊ وهل
یشترط لصحة الرد مجلس الابراء خلاف ❊ ابرای ردك صحتنه مجلس ابرا شرط اولمسنده
میان فقهاده اختلاف واقع اولدی بعضیلر شرط وبعضیلر دکلدر دیدیلر ❊ والضابط
ان مافیه تملیك مال من وجه یقبل الرد والافلا کابطال شفعة وطلاق وعتاق
لایقبل الرد وهذا ضابط جید فلیحفظ ❊ اشبو رد ایله مرتد اولوب اولمیان اراده
ضابط وقاعده بودرکه شول ابرا که کندوده من وجه تملیك مال اولو ردی قبول
ایدر ابطال شفعه وطلاق وعتاق کبی کندوده نوعا ما تملیك مال اولمیان شیلر ردی
قبول ایتمز اما مدیونك ذمتنده که دین داینك کندویه تصدق وهبه وابراسی اسقاطات
بوعندن اولمغله بلا قبول بومثللو شیلر تمام اولور واشبو قاعدهٔ حفظ وضبط ایت کوزل
شیدر ❊ (صالح احدالورثة وابرأه ابراء عاما) اوقال لم یبق حق من ترکة ابی عندالوصی

اوقبضت الجمیع ونحوذلك (ثم ظهر فی) یدوصیه من الترکة شیء لم یکن وقت الصلح
وتحققه (تسمع دعوی حصتد منه علی الاصح) صلح البزازیة ❊ بروارث برکسه ایله
مثلا باباسنك اناسك اوزرنده اولان ترکه‌سنك جمیعنی قبض ایتدم دیو اقرار ومصالحه
اولوب بعده براخر رجلدن برمقدار دین دعوا ایلسه ویاخود بابامك ترکه‌سنی جمیعا
قبض ایتدم وصینك عندنده ترکه‌دن برحقم قالمیوب کندونك ذمتنی ابرای عامله ابرا
ایتدم امثالی کلامندنصکره حین مصالحه‌ده ذکر اولنمیان ترکه‌دن برنده وصینك
یدنده ظاهر واثباتله متحقق ونمایان اولسه قول اصح اوزره اندن حصه‌سنی دعواسی
مسموعه اولور ❊ ولاتناقص لحمل قوله لم یبق لی حق ای مماقبضته علی ان الابراء عن الاعیان
باطل وح فالوجه عدم صحة البرأة کما افاده ابن الشحنة واعتمده الشرنبلالی وسنحققه فی الصلح ❊
وارث مشروحك قولنده تناقض یوقدر زیرا لم یبق لی حق قولی بنم قبض ایتدیکم شیلردن
حقم قالمدی دیمکه محمولدر وارثك وصیتی ابراسی اعیاندن ابرا باطل اولدیغنه مبنی دعواسنده
تناقض ایتمش اولمامغین وجه وجیه ابراسنك عدم صحتی اولدی نتکیم ابن الشحنه
مضمون مشروحی افاده وبیان ایدوب شرنبلالیده اکا اعتماد ایلدی بزدخی قریبا
صلحده تحقیق ایده‌رز انشاءالله تعالی ❊ (اقر) رجل (بمال فی صك واشهدعلیه)
به (ثم ادعی ان بعض هذا المال) المقربه (قرض وبعضه ربا علیه فان اقام علی ذلك
بینة تقبل) وان کان متناقضا لانا نعلم انه مضطر الی هذا الاقرار شرح وهبانیة ❊
بر رجل تمسکده برمقدار مال اقرار واشهاد ایتدکدن صکره انك بعضیسی قرض
وبعضیسی ربادر دیو دعوی واقامهٔ بینه ایلسه مقبوله اولور هرنقدر تناقض ایتمش
اولورسه‌ده زیرا اقرار مشروح مضطر اولدیغی ظاهر وباهردر ❊ قلت وحرر شار
حها الشرنبلالی انه لایفتی بهذا الفرع لانه لاعذر لمن اقر غایة ان یقال بانه یحلف المقرله
علی قول ابی یوسف المختار للفتوی فی هذا ونحوها اه ❊ شارح رحمه‌الله تعالی دیرکه
وهبانیه شارحی شرنبلالیه تحریر ایتدیکی فرع مرسومله افتا اولنمز زیرا مقر مشروحك
تناقضنه برعذر یوقدر نهایتی امام ابویوسف علیه الرحمه‌نك بومثللو مواضعده
فتوی‌یه مختار اولان قولی اوزره مقرله مقرك دعواسنده صادق اولدیغنه یمین ویریلور
دیو افتا اولنمقدر ❊ قلت وبه جزم المصنف فیمامر فتدبر ❊ شارح مرحوم بیوررکه
ماسبقده مصنف مرحوم مضمون مشروحله جزم ایلدی ❊ (اقر بعد الدخول)
من هنا الی کتاب الصلح ثابت فی نسخ المتن ساقط من نسخ الشرح (انه طلقها
قبل الدخول) ای تطلیق ایتمشدم دیو اقرار ایلسه دخولنه بناء تمام مهر اقراریله نصف
مهر کندویه لازم اولور بوندن کتاب الصلحه‌دك متن نسخه‌لرندن ثابت شرح
منح الغفاردن ساقطدر ظاهر اولان شبهه محلی اولوب صرف مجازنایی درت کره اقرار
ایتمدیکندن حد ایجاب ایتمز ❊ (اقر المشروط له الریع) او بعضه (انه) ای ریع الوقف

(يستحقه فلان دونه صح) وسقط حقه ولو كتاب الوقف بخلافه ✻ غلهٔ وقف
ويا بعضيسى كندويه مشروط ارباب مرتزقه‌دن بركسه اقرار ايتسه كه غلهٔ وقفه
فلان مستحقدر بن مستحق دكلم ديو ايمدى مقرله كندوبى تصديق ايدرسه اقرارى
صحيح اولوب كندونك حقى ساقط اولور اولادينك وذريتنك حقلرى ساقط اولمز
وقفيه‌لرى هرنقدر مقرك اقرارينه مخالف اولورسه‌ده ✻ (ولوجعله لغيره) اواسقطه
لا لاحد (لم يصح) واكر غلهٔ وقفى من غير اسقاط كندونك غيرى ايچون قيلسه
وياخود اسقاط ايدوب بنم بو وقفده حقم يوقدر ديوب لكن براحده تعيينله فلانكدر
ديمسه مجهوله اسقاط اولمغله اقرار مشروح صحيح اولمز ✻ (وكذا المشروط له النظر
على هذا) كما مر فى الوقف وذكره فى الاشباه ثمه وهنا وفى الساقط لا يعود فراجعه ✻
مشروط له النظر كه متوليده ارباب مرتزقه مثللو دركه وقفده مرور ايتديكى كبى
متولى توليته فلان كسه مستحقدر بن دكلم ديسه ايمدى بو اقرارى صحيح اولور
بو مسئله‌يى اشباه صاحبى اشباهده وقفده واقرارده والساقط لا يعود قاعده‌سنده
ذكر وبيان ايتدى بس اكا مراجعت ايديكوز ✻ (القصص المرفوعة الى القاضى
لا يؤاخذ رافعها بما كان فيها من اقرار وتناقض) لما قدمنا فى القضاء لا يؤاخذ
بما فيها (الا اذا اقر) بلفظه صريحا ✻ عرضحال امثالى مكتوباتله حكامه رفع واعطا
اولنان قصه ومضمونلرايله انى تقديم ايدن مدعى مشتمل اولديغى اقرار وتناقضله
مؤاخذه اولنمز قضاده مرور ايدن انلرك حاوى اولديغى شيلرايله مؤاخذ اولنمز مفادينه
مبنى الاصراحة مضمونى تلفظ وتكلمله اقرار ايدرسه بونده مؤاخذه اولنور ✻ (قال له
على الف فى علمى اوفيما اعلم اواحسب اواظن لاشئ عليه) خلافا للثانى فى الاول قلناهى
للشك عرفا نعم لو قال علمت لزمه اتفاقا ✻ بركسه فلانك بنم اوزرمده بنم علم وظن ايتديكيمه
نظرا بيك غروش واردر ديسه كندويه برشئ لازم اولمز اولكيه فى علميده امام ثانيچوندر
اختلاف جواب مقامنده مشار اليهه ديرزكه عرفده اولكيده سائرلرى مثللو شك
ايچوندر بلى علمت مضمونى بن بيلورم تعبير ايدرسه مبلغ مرسوم كندويه اتفاقا لازم
اولور ✻ (قال غصبنا الفا) من فلان (ثم قال كنا عشرة انفس) مثلا (وادعى الغاصب)
كذا فى نسخ المتن وقد علمت سقوط ذلك من نسخ الشرح وصوابه وادعى الطالب
كما عبر به فى المجمع وقال شراحه اى المغصوب منه (انه هو واحد) غصبها (لزمه
الالف كلها) ✻ بركسه بزلر فلاندن بيك غروش غصب ايتدك ديوب بعده مثلا بزلر
اون رفيق ايدوك ديو غيرى كندويه شريك قيلسه بردانه‌دخى اولسه اولور غاصبله
مغصوب منه اولمق كرك مقر يالكز كندوسى غصب ايتدى ادعا ايدرسه بيكك
كليسى كندودن لازم كلورمتنك نسخه‌لرنده برمنوال محرر مذكوردر شرحك
نسخه‌لرنده ساقط اولديغندن معلومكز اولدى صواب اولان عباره مجمعك عباره‌سى كبى

وادعى الطالب تعبيريدر شراح طالبى مغصوب منهله تفسير بيورديلر ✻ والزمه زفر
بعشرها ✻ مقر مشروح اقرارى كندو ايله غيريه مضاف قيلديغندن حصه‌سنجه
لازم كلمكله امام زفر مقره بيكك عشرى لازم كلور بيورديلر ✻ قلنا ان هذا الضمير
يستعمل فى الواحد والظاهر انه يخبر بفعله دون غيره فيكون قوله كنا عشرة رجوعا
فلا يصح ✻ امام مشار اليهه جواب مقامنده ديرزكه اشبو غصبناده كه نا ضميرى
انا ارسلناك نظم مجيدنده كه كبى واحدده مستعملدر هرنقدر مجاز ايسه‌ده ظاهر اولان مقرك
كندو فعلندن خبر ويروب غيرك فعلنى عدم اخبار يدر امدى كنا عشرة قولى
اقرارندن رجوع اولمغين صحيح اولمز ✻ نعم لو قال غصبناه كلنا صح اتفاقا لانه لا
يستعمل فى الواحد ✻ بلى مقر جمله‌مز بردن بيكى غصب ايتدوك ديرسه اتفاقا كنا عشرة
قولى صحيح اولور قول مشروح برده استعمال اولنمامغين ✻ (قال) رجل (اوصى
ابى بثلث ماله لزيد بل لعمرو بل لبكر فالثلث الاول وليس لغيره شيئ) ✻ بر رجل بابام
مالنك ثلثى زيده بلكه عمره وبلكه بكره وصيت ايتدى ديسه امدى مالك ثلثى زيده
وصيت اولور سائرلرينه برنسنه لازم اولمز ✻ وقال زفر لكل ثلثه وليس للابن شيئ ✻
امام زفر عليه الرحمه سالف الذكر موصى لهلرك هر برلرى ايچون مالك ثلثى وار در ابن مقره
برشى يوقدر بيورديلر ✻ قلنا نفاذ الوصية فى الثلث وقد اقر به للاول فاستحقه فلم
يصح رجوعه بعد ذلك للثانى بها بخلاف الدين لنفاذه من الكل من المجمع والله اعلم ✻
امام موصى اليهى رد ده ديرزكه ثلثده وصيت نافذ اولمغله مقدمكنه اقرار اولنوب
اكا مستحق اولديغندن مقرك صكره اندن رجوع ايدوب ايكنجيه ثلث وصيتى صحيح
اولمدى اما دين اقرارى بونك خلافنه دركه منوال مشروح اوزره دين اقرار ايلسه
اوچك هر برينه اقرارى صحيح اولور مالك طو پندن دين نافذ اولمغين مسئلهٔ مشروحه‌نك
كليسى مجمعدن منقولدر حقيقة حاله الله جليل بك عالمدر ✻ (فروع) اقر بشيئ ثم
ادعى الخطاء لم يقبل الا اذا اقر بالطلاق بناء على افتاء المفتى ثم تبين عدم الوقوع لم
يقع ديانة قنية ✻ بركسه مقدما برشى اقرار بعده اقرارنده خطاسنى ادعا ايتسه قولى
مقبول اولمز الا اقرارى مفتينك افتاسنه مبنى طلاقله اولوب صكره عدم وقوعى تبين
ايتمش اولورسه ديانة طلاق واقع اولمز بين يدى القاضى قولنده تصديق اولنماز ✻ اقرار
المكره باطل الا اذا اقر السارق مكرها فافتى بعضهم بصحة ظهورية ✻ مكرهك
اقرارى باطلدر الا سارق سرقتى كرها اقرار ايدرسه اقرارى باطل اولمز بعضلر صحتيله
افتا ايتديلر ✻ الاقرار بشئ محال وبالدين بعد الابراء منه باطل ولو بمهر بعد هبتها له
على الاشبه نعم لو ادعى دينا بسبب حادث بعد الابراء العام وانه اقر به يلزمه ذكره المص
فى فتاواه ✻ مثلا محرمده وفات ايدن كسه‌يه صفرده بكا شوقدر قرض ايتدى ديو محال
اولان برشئ وغريمنك كندونك ذمتنى اندن ابرا ايتديكى دينى اقرارى باطلدر هرنقدر

زوجەنك مهرنی زوجینه هبه سندن صکره اقرار ایدرسەده ینه قول اشبه اوزره
زوجك مهر مشروحی قراری باطلدر بلی فریم بعد الابراء العام حق حادث سببله
دیکردین دعوامدیونده انی اقرار ایلسه کندویه اداسی لازم اولور ابرای عامدنصکره
حدوثنه بناء مصنف مرحوم مضمون مشروحی فتاواسنده ذکر ایلدی ﴿قلت ومفاده
انه لواقر بیقاء الدین ایضا فحکمه کالاول وهی واقعة الفتوی فتامل﴾ شارح رحمه
الله تعالی دیرکه سبب حادثله تقییدك مفادی انك کبی ابرا اولنان دینك بقاسنی اقرار
ایلسه امدی بونکده حکمی مقدمکه مثللو اقرارك بطلانیدر ﴿الفعل فی المرض احط
من فعل الصحة﴾ برکسەنك حال مرضنده کندودن صدور ایدن دین اقراری وتزوجی
وعتقی وهبه ومحاباتی مثللو فعلی صحتی حالنده که فعلندن احطدر که اندن اشاغیدر
مثلا مرضنده اقرار ایتدیکی دین صحتنده اقرار اولنان دیندنصکره تادیه اولنور وتزوجی
مهر مثلله نافذ اولور زیادەسی باطل اولور صحتنده که بونك خلافنه در عتق هبه
ومحاباتی ثلثدن معتبر اولور ﴿الا فی مسئلة اسناد الناظر النظر لغیره بلا شرط فانه صحیح
فی المرض لا فی الصحة تمه وتمامه فی الاشباه﴾ الا متولینك تولیتی واقفك شرطی اولقسزن
غیره اسناد وتفویضی مسئلەسی مرضی حالنده صحیح صحتی حالنده غیر صحیحدر متولینك
تفویضنی واقف شرط ایدرسه صحت حالیله مرضی مساوی اولور که بهمه حال
متولینك تفویضی معتبر اولور تمه بونده نهایت بولدی بو بحثك تمامی اشباهده در وارثه
اقرارك مرض ویا صحت حالنده اولدیغنده اختلاف ایتسەلر قول مرض حالنده
دینکدر ﴿وفی الوهبانیة﴾ (اقر بمهر المثل فی ضعف موته ❁ فبینة الایهاب من قبل
تهدر) وهبانیه مسطوردرکه برکسه مرض موتنده زوجەسندمهر مثلنی اقرار ایتدکده
ورثەلری بوندن اقدم زوجنه حال حیاتنده مهرینی هبه ایتمشدی دیو اقامهٔ بینه
ایتسەلر بینەلر هدر اولور که مقبوله اولماز محتملکه باینا کندوبی تطلیق ایتدکدنصکره
مهر مشروحله تجدید نکاح اولمش اوله (واسناد بیع فیه للصحة اقبلن ❁ وفی القبض
من ثلث التراث یقدر) برکسه مرض موتنده اقرار ایتسه که اشبو نسنەیی حال صحتمده
بیع وقبض ثمن ایتدم دیو پس مشتری کندوبی تصدیق ایدرسه بیع حقنده تصدیق
اولنور قبض ثمنده تصدیق اولنماز الا ثلثدن معتبر اولور (ولیس بلا تشهد مقر انعده ❁
ولو قال لا تخبر فخلف تسطر﴾ برکسه بنم فلانکسەیه بیك غروش دینم وار دیو
شهادة ایته دیسه اوکسەیی مبلغ مرسومی اقرار ایتمش عد ایتمز یعنی سزلر بنم اوزرمده
بو مقوله شهادتکز یوقدر دیمك اولور واکر لا تشهد مقامنده لا تخبر دیرسه یعنی بنده بو مقدار
شی اولدیغنی خبر ویرمك دیرسه بونده فقهامیانلرنده اختلاف وقوع بولمش دیو
تحریر وتسطر اولنور امام کرخی وعامهٔ مشایخ بلخ بو دخی اقرار عد اولنماز بیوردیلر
قنیه ومنیه صاحبلری ومشایخ بخاری صواب اولان بو اقراردر بیوردیلر (ومن قال

ملکی ذا ولذا کان منشأ ❁ ومن قال هذا ملك ذا فهو مظهر) برکسه بنم اشبو ملکم
فلانکدر دیسه منشی اولور که انی تملیك وهبەیی انشا ایتمش اولمغله انده شرائط هبه
اعتبار اولنور اشبو نسنه فلان شخصك ملکیدر دیان ذات انی مظهر درکه مفرد
مخبر اولمش اولمغله هبه قبیلندن اولمز کتابك اولنده تفصیلی سبقت ایتدیکنه بناء
(❁ وقال لا دعوی لی الیوم عند ذا ❁ فایدعی فی بعد منها فنکر) ❁ بر رجل بنم فلانله
بو کون دعوام یوقدر دیسه اندن صکره حق حادث ظهور ایتمدکجه اوکونه
واندن مقدم مرور ایدن ایامه متعلق دعوایی اوکسەدن ایدەمز امدی ایدرسه
منکردرکه شرع شریف انی قبول ایتمیوب انکار ایدر والله تعالی اعلم واستغفر الله
العظیم ومنه الهدایة التوفیق

﴿کتاب الصلح﴾

مناسبته ان انکار المقر سبب للخصومة المستدعیة للصلح) صلحك اقراره مناسبتی
مقرك انکارینك صلحی مقتضیه اولان خصومته سبب اولمسیدی علامهٔ شریف
حموی وجه مناسبتی اویله بیان ایدرکه صلح بعض عن اقرار اولوب وصلحله اقرارك
هر بر رلرینك قاطع نزاع اولملریدر ﴿(هو) لغة اسم فی المصالحة﴾ لغتده مصالحەدن
اسمدرکه مصالحه‌یه اسمدر ﴿(وشرعا (عقد یرفع النزاع) ویقطع الخصومة﴾
شرعده صلح نزاعی رفع ایدوب خصومتی قطع ایدن بر عقددر ﴿(رکنه الایجاب)
مطلقا (والقبول) فیما یتعین﴾ صلحك رکنی تعین قبول ایدوب ویا ایتمیان شیده
ایجاب تعین قبول ایدن شیده قبولدر شیء معیننده صلحك قبولنك شرط اولمسی
بونده صلحك اسقاط قبیلندن اولمدیغندن مجرد مسقطله تمام اولمدیغنه مبنیدر زیرا
اعیانده اسقاط جائز اولمز ﴿اما فیما لا یتعین کالدراهم فیتم قبول عنایه وسیجیء﴾
دراهم کبی تعین قبول ایتمیان شیده صلح بلا قبول فی المطلوب تمام اولور کندوسی
ابتدا صلحه طالب اولورسه مثلا زید عمرودن برمقدار دراهم مثللو نسنه دعوا
ایتدکده عمرو نصفنه صلح اولمغه طالب اولمغله زید نصفنه سنکله مصالحه اولدم
دیسه بونده عمروك قبول ایتدم دیمسی شرط دکلدر بو اسقاط قبیلندن اولمغله
بالکز مسقطله تمام اولور لکن بو مدعی علیهك اقراری صورتنده ظاهر اولور
﴿(وشرطه العقل لا البلوغ والحریة فصح فی صبی ماذون ان عری) صلحه
(عن ضرر بین)﴾ صلحك شرطی عقل وحریتدر بلوغ شرطندن اولمامغین ضرر
بیندن عاری وخالی اولا نکه نفع محض مشتمل صبی ماذونك صلحی صحیح اولور ﴿(و)
صح (من عبد ماذون ومکاتب) لو فیه نفع عبد ماذونك ومکاتبك﴾ کندوده نفع

اولان صلحى صحيح ومشروع اولدى ﴿ و ﴾ شرطه ايضا (كون المصالح عليه
معلوما ان كان يحتاج الى قبضه و) كون (المصالح عنه حقا يجوز الاعتياض عنه)
شرط سابق مثللو صلحك شرطى كندونك اوزرينه صلح اولنان نسنه نك قبضنه
محتاج اولنور مقوله دن اولورسه انك معلوم اولوب ومصالح عنهك كندودن
اعتياض جائز اولور مقوله دن حق اولمسيدر يعنى مصالحك محل صلح اولان مدعى
عليهده ثابت حقى اولوب حق الله تعالى اولماملى امدى بو مقوله اولميان مثلا
خرميته ده واحرامده وحرمده كه صيددن بدل صلحى عوض قيلمق مشروع اولمز
وصلح اولنان نسنه مال ويا منفعت اولسه ده اولور مثلا بدل صلحى بر سنه عبدينك
خدمتى ويادابه سنه ركوب قيلمق كبى اجاره نوعندن اولور قبضنه حاجت مس
ايتميان مثلا مدعى بر رجلك يدنده كه داردن برحق دعوا ايدوب مدعى عليهده
انك يدنده كه دكاندن بر مقدار حق دعوا ايتمك مثللو اولورسه بونده مصالح عليهك
معلوميتى لازم اولمز پس بونده بلا بيان هر برى حقنى متاركه اوزره صلح اولسه لر
ساقط اولور ساقطك جهالتى نزاعه مفضى اولمامغين مصالحكه مدعينك مدعى عليه
ذمتنده ثابت حقى اولمديغى زوجهٔ مطلقه نك زوجيله كندوسى ميانلرنده كه صبى
كندونك فراشندن حاصل اوغلومدر ديو دعوا اسنده زوجك انك دعواى مشروحه سنى
ترك ايتمسى ايچون بر مقدار شى اوزره مصالحه سيدر بو صلح باطلدر نسب صبينك
حقى اولوب كندولرينك حقى اولمامغين اندن اعتياض صحيح اولمدى كفيل بالنفسك
كفالتدن براتيچون مصالحه دخى باطلدر مدعى عليهك اوزرنده كه مجرد اصيلك
نفسنى طالبه تسليم اولوب ولايت مطالبه ده واليكدر ﴿ (ولو) كان (غير مال
كالقصاص والتعزير معلوما كان) المصالح عنه (اومجهولا لا) يصح لو المصالح عنه
(مما لا يجوز الاعتياض عنه) وبينه بقوله (كحق شفعة وحق قذف وكفالة بنفس) ﴾
قصاص وتعزير مثللو مصالح عنه هر نه قدر مال اولمز ايسه ده صلح مشروع اولور
معلوم اولسون ويا مجهول اولسون زيرا بونده محل استيفا حقنده مملوك اولديغندن
محلده حق ثابت اولمغله صلحله كندودن اعتياضه مالك اولور تعزيرده صلحك
جوازى حق عبد اولان ماذون القذف سببده كه صلح كبى اما اجنبيه يى تقبيل كبى
حق الله تعالى اولان شيده تعزيردن مصالحه ظاهر اولان مشروع اولمامقدر
مصالح عنهك مجهول اولديغى لاعلى التعيين بر مقدار مال دعوا ايدوب اندن
مصالحه كبيدر حق شفعه حد قذف كفالت بالنفس مثللو مصالح عنه كندودن
اعتياض جائز اولميان نسنه اولورسه صلح جائز اولمز مثلا مشترينك شفيعله بر مقدار
شى اوزره شفعه دعواسنى ترك اوزره مصالحه سى باطلدر حد قذفى عفو كفالت
نفسدن تبرئهٔ ذمت ايچون صلح مشروع دكلدر (ويبطل به الاول والثالث وكذا

الثانى لو قبل الرفع للحاكم) صلحله شفعه وكفالت نفس حقى باطل اولور كه شفيعله
طالب راضى اولملريله حقلرى ساقط اولمغله تكرار دعوا ايده مزلر ايكنجيكه قذفده
ينه بويله در حاكمه مرافعه دن مقدم مصالحه اولورسه صلح باطل حد ساقط اولور
مرافعه دنصكره اولورسه حد ساقط اولمز ﴿ لاحد لزانى وشرب خمر مطلقا ﴾ مرافعه
اولسون ويا اولمسون حد زنا وشرب صلحله باطل اولمزلر يعنى والى وقاضى شارب
خمردن ويا زانيدن بر مقدار مال اخذيله عفو اوزره مصالحه اولسه لر مشروع دكلدر
﴿ (وطلب الصلح كاف عن القبول من المدعى عليه ان كان المدعى به مالا يتعين بالتعيين)
كالدراهم والدنانير ﴾ دعوا قلنان نفسنه دراهم ودنانير امثالى تعيينله متعدى اولميان
مقوله دن اولورسه مدعى عليهك صلحه طالب اولمسى صلح ايتدكارنده كافيدر مدعى
صلح اولدم ديو صلحى ايجاب ايتدكده تكرار كندونك قبولنه حاجت مس ايتمز ﴿ وطلب
الصلح على ذلك لانه اسقاط اليه وهو يتم بالمسقط ﴾ امدى مدعى عليه صلحه طالب اولدقده
صاغ اولورسه تكرار كندونك قبولنه محتاج اولمديغى مدعينك صلحى مسى مدعليهى اسقاط
تعبيره ظنى اسقاط اولوب انكده مسقطله تمام اولديغنه مبنيدر ﴿ (وان كان مما يتعين
بالتعيين (فلابد من قبول المدعى عليه) لانه كالبيع بحر ﴾ مدعى عليه يتعين بالتعيين
نوعندن اولمزسه بيع كبى اولديغندن كندوده ايجاب قبول لازم اولمغين مدعينك
ايجاب ايتديكى صلحى مدعى عليهك قبولندن لابدر امدى مجرد بركمسنه برشيئك
بيعنه طالب اولمسى بايعك بعت ديمسيله تمام اولمازمشترينكده اقرار يله اشتريت ديوب
قبولندن لازمدر ﴿ (وحكمه وقوع البرأة عن الدعوى) ووقوع الملك فى مصالح عليه
وعنه لو مقرا ﴾ صلحك اوزرينه ترتب ايدن اثر مدعى عليهك دعوادن برى اولوب مدعينك
صلح اولنان مبلغده ومدعى عليهدن دعوا قلنان مبلغى مقر ايسه انك ذمتنده قلانه مالك
اولمسيدر (وهو صحيح مع اقرار او سكوت او انكار) صلح مدعى عليهك دعوا قلنان
نسنه يى اقرار ويا سكوت ويا انكاريله برابر صحيح اولور الله جلاله ﴿ والصلح خير ﴾ قول
شريفنه ورسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلمك { كل صلح جائز فيما بين الاثنين الا صلحا
احل حراما او حرم حراما } قول منيفلرينه بناء صلحك صحت ومشروعيتنك معناسى
مدعينك بدل صلحه مالك اولوب مدعى عليهك انى استردادە قادر اولميوب مدعينك
بعد الصلح دعواسنك بطلانيدر ﴿ (فالاول حكمه (كبيع ان وقع عن مال بمال) وح (فتجرى
فيه) احكام البيع (كالشفعة والرد بعيب وخيار) ﴾ رؤيت وشرط اوله كه صلح عن
اقرارك حكمى مال دعواسندن ماله اولورسه بيع كبيدر كه كندوده شفعه وعيبله
وخيار رؤيت وشرطله رد امثالى احكام بيعده جارى اولور پس بر دارى مقابلنده دار
ايله مصالحه اولنسه انلرده شفعه جارى اولور وبدل صلح بر عبد اولسه شرعا ردنى
يجاب ايدر عيبله وخيار رؤيت وشرطله رد ايدر ﴿ (ويفسده جهالة البدل) المصالح

عليه لا جهالة المصالح عنه لانه يسقط ❊ صلحی کندونك اوزرينه مصالحه اولنان بدلك جهالتی فساده‌ویرر کندودن صلح اولنان مدعی‌به ساقط اولغله انك جهالتی ضرر ایتمز ❊ وتشترط القدرة على تسليم البدل ❊ بدلك تسليمنه قدرة شرط قیلندی ❊ (وما استحق من المدعى) ای المصالح عنه (يرد المدعی حصته من العوض) ای البدل ان كلا فكلا او بعضا فبعضا ❊ کندودن ناشی صلح اولنان مدعادن مستحق چیقلان مبلغك عوضدن حصه‌سنی مدعی رد ایدر مستحق چیقلان بعضی ایسه یوق کلیسه کلنی رد ایدر ❊ وما استحق من البدل يرجع المدعى (بحصته من المدعى) كما ذكرنا لانه معاوضة ❊ وهذا حكمها بدلدن مستحق چیقلان شیده ذکر ایتدیکمز مثللو مدعی کلا وبعضا مدعادن حصه‌سیله رجوع ایدر زیرا صلح معاوضه‌در معاوضه‌نك حکمیده بودر ❊ (و) حكمه (كاجارة ان وقع) الصلح عن مال بمنفعة) كخدمة عبد وسكنی دار) فشرط التوقيت فيه) ان احتيج اليه والا كصبغ ثوب ❊ صلحك حکمی اجاره کبیدر اکر صلح مال دعواسندن خدمت عبد وسکنای دارکی منفعت بدلیله اولورسه امدی بونده توقیتکه مدة بیاننه محتاج اولنورسه کندوده توقیت شرط قیلنور واکر صبغ ثوب وبرمحله دك رکوب دابه کبی توقیته محتاج اولمیان نسنه‌یه مصالحه اولنورسه مدة بیانی شرط قلنماز (ويبطل بموت احدهما وبهلاك المحل فی المدة) صلحی کندو تفسیچون ایدن متصالحینك برینك وفاتیله ومدتده قبل الاستيفا محلك کلا کیله که مثلا برسنه خدمتی اوزره مصالحه اولوب انکده هلاکیله صلح باطل اولور امدی مدعی بدل صلحك بعضسنی قبض ایتمش اولورسه مدعی بهك باقیله رجوع ایدر ❊ وكذا لو وقع عن منفعة بمال او بمنفعة عن جنس اخر بن كال لانه حكم الاجارة ❊ ینه بو یله صلح مدعینك دعوا قیلدیغی منفعتکه مثلا دارینك اجاره‌سندن مال ویا جنس اخردن مثلا خدمت عبده منفعتی ومقابلی اولورسه برینك موتی ویا محلك مدتده هلاکیله صلح باطل اولور اجاره حکمنده اولمغین اما کندو جنسندن اجارهٔ دار مقابلی صلح اولورسه اصلا صحیح اولماز کندو جنسندن منفعته مقابلی اجاره‌نك عدم صحتی کبی ❊ (والاخيران) ای الصلح بسكوت وانكار (معاوضة فی حق المدعی وفداء يمين وقطع نزاع فی حق الاخر ❊ اخیرانکه سکوت وانکار صورتلرنده واقع صلح مدعی حقنده معاوضه‌در که کندو زعمنده حقندن عوض اولور مدعی علیه حقنده فداء یمین وقطع نزاعدر صلح اولمسه کندویه یمین لازم اولوب نزاع باقی قالور ❊ (و ح (فلا شفعة فی صلح عن دار مع احدهما) ای مع سكوت او انكار ❊ بو تقدیرجه عن انکار ویا سکوت دار دعواسندن صلحه شفعه دعواسی اولماز ❊ لكن للشفيع ان يقوم مقام المدعی فيدلی بحجة فان كان للمدعى بينة اقامها الشفيع عليه واخذ الدار بالشفعة لان باقامة الحجة ان الصلح كان فی معنى البيع ❊ لكن مسئلهٔ مرسومه‌ده شفیع ایچون مدعی مقامنه قائم اولوب انك حجتیله منکرو

یاساکت اولان مدعی علیه اوزره اثبات دعوایه متصل ومقتدر اولور پس مدعینك بینه‌سی اولورسه شفیع انی مدعی علیه اوزره اقامه ایدوب داری شفعه ایله اولور زیرا اقامهٔ حجتله صلح بیع معناسنده اولور ❊ وكذا لو لم يكن له بينة فحلف فنكل شرنبلالية ❊ ینه بو یله مدعینك بینه‌سی اولمیوب شفیع مدعی علیهه یمین عرض ایتمکله نکول ایتسه داری شفعه دعواسیله اخذ ایدر ❊ (وتجب فی صلح) وقع (عليها باحدهما) او باقرار لان المدعی یاخذها عن المال فیؤاخذه بزعمه) ❊ دعوا قلنان نسنه‌یی مدعی علیه اقرار ویا انکار ویا سکوت ایتسون انك مقابلنده مدعیله بردار اوزره مصالحه اولسه‌لر انده شفعه واجبه اولور مدعی انی مالندن عوض اخذ ایتمش اولمغله زعمیله شفیع کندو یی مؤاخذه ایدر المال‌ده ال کلمه‌سی ضمیردن عوضدر عن ماله تاویلنده‌در او باقرار قولیده مستدرکدر صلح عن اقرارده فتجری فيه الشفعة قولی بوندن مفتی اولمغین ❊ (وما استحق من المدعى رد المدعی حصة من العوض ورجع بالخصومة فيه) فيخاصم المستحق لخلو العوض عن الغرض) ❊ مدعانك بعضسی مستحق چیقلورسه مدعی بدل صلح اوله‌رق اخذ ایتدیکی شیدن انك حصه‌سنی رد ایدر واکا خصومتله رجوع ایدوب مستحقله کندوسی مخاصمه ایدر عوض غرضدن خالی اولدیغیچونکه مدعلیهك عوض ویرمسی انجق مدعینك خصومتنی کندو نفسندن دفع ومدعانك یدنده بلاخصومة احدباقی قالمسنه مبنی ایدی امدی مستحق چیقلدقده مقصودی حاصل اولمیوب مدعینکده کندوده دعواسی قالمامغین مستحقه رجوع ایتدی ❊ (وما استحق من البدل رجع الى الدعوى فی كله او بعضه) هذا اذا لم يقع الصلح بلفظ البيع) ❊ بدل صلح مستحق چیقلورسه مدعی مدعانك کلیسنده ویا بعضسنده دعوایه رجوع ایدر لکن بو صلح بیع لفظیله اولمزسه اولور ❊ فان وقع به رجع بالمدعى نفسه لا بالدعوى لان اقدامه على المبايعة اقرار بالملكية عينی وغيره ❊ صلح بیع لفظیله وقوع بولورسه که بونك مقابلی انی سکابیع ایتدم دیرسه نفس مدعایه رجوع ایدوب دعوایه رجوع ایتمز مبایعه‌یه اقدامی ملکیتی اقرار اولمغین ❊ (وهلاك البدل) كلا او بعضا (قبل التسليم له) ای للمدعی (كاستحقاقه) كذلك (فی الفصلين) ای مع اقرار او مع سكوت وانكار) ❊ بدلك کلیسنك ویا بعضسنك مدعیه تسلیمندن مقدم هلاکی صلح عن اقرار ویا عن انکار وسکوت اولسون جمیعنده مستحق چیقلسی کبیدر امدی صلح عن اقرار اولورسه مدعابه یوقیسه دعوایه رجوع ایدر ❊ وهذا لو البدل مما يتعين والا لم يبطل بل يرجع بمثله عينا ❊ حکم مشروح بدل صلحك تعیینله متعین اولور شی اولدیغی صورتده‌در بدل صلح دراهم ودنانیر امثالی تعیینله متعین اولور مقوله‌دن اولمزسه هلاکیله صلح باطل اولمز بلکه انك مثلیله مدعی کندویه رجوع ایدر عقودوفسوخده دراهم ودنانیر تعین ایتمز حتی کندولرینه اشارتله عقد اولنسه عقد کندولرینه تعلق ایتمز مثللرینه تعلق ایتمکله

ذمتده اولمغين انده هلاك متصور اولمدى ❊ (صالح عن) كذا نسخ المتن والشرح وصوابه
على (بعض مايدعيه) اى عين يدعيها لجوازه فى الدين كما سيجئ فلو ادعى عليه دارا
فصالحه على بيت معلوم منها فلو من غيرها صح قهستانى (لم يصح لان ماقبضه من عين
حقه) ❊ دعوا ايتديكى عينك بعضسى اوزره صلح اولسه صحيح اولمز قبض ايتديكى
عين حقنك بعضسى اولمغله عينده بعض استيفا وبعض اسقاط مشروع دكلدر بلكه
بو دينده اولور متن وشرح نسخه لرينك عبارلرنده عن ايله وقوع بولمشدر صواب اولان
على در شارح رحمه اللهك متنك الفاظ عمومدن اولان ماكلمه سنى عينله تفسير وتخصيصى
دينده صلح مشروحك جوازينه مبنيدر نتكم قريبا كلور امدى بركمسنه بركمسنه دن
بر دار دعوا ايتدكده اندن معين بر بيت اوزره مصالحه اولسه لر صحيح اولمز دارمزبورك
غيرندن بيت معلوم ازره صلح اولسه لر صحيح اولور شارح عليه الرحمه يه اولى اولان
فلو من غيرها قولنى لم يصح قولندن وعلتندن تاخير ايدى منها ايله تقييدك مفهومى
اولوب ولو ايله جوابى اولان لم يصح قولنك ميانلرينى اجنبيله كه فلو من غيرها صح
فصلدن سالم اولمغين ❊ (وحيلة صحته ماذكره بقوله (الا بزيادة شئ) اخر كثوب
ودرهم (فى البدل) فيصير ذلك عوضا عن حقه فيمابقى (او) يلحق به الابراء عن عواى
الباقى) لكن ظاهر الرواية الصحة مطلقا شرنبلالية ومشى عليه فى الاختيار وعزاه
فى العزمية للبزازية صلح مشروحك صحتنك حيله وطريقى مصنف مرحومك الا بزيادة
شئ الخ قوليله ذكر ايتديكى مضمونله دركه الانده مدعى عليه بدلده كندونك اوزرينه
مصالحه اولنان بعضك اوزرينه قيميا تدن ثوب مثليا تدن درهم مثللو برنسنه زياده ايدرسه
مزيد حقندن باقى قلاندن عوض اولمغله وياخود صلحه باقيسنك دعواسندنده ابرايى
الحاق ايدرسه صلح صحيح اولور لكن ظاهر روايتده صلح مرسوم مطلقا كه حيله مشروحه
اولسون يا اولمسون صحيحدر زيرا صلح مشروحده ابرا عينله دعوايه ملاقى اولمغله دعوادن
ابرا صحيح اولدى ❊ وفى الجلالية لشيخ الاسلام وجعل مافى المتن رواية ابن سماعه ❊ شيخ
الاسلامك جلاليه نام تالفنده متنده مذكور مضمونى ابن سماعه روايتى قلدى ❊ وقولهم
الابراء عن الاعيان باطل معناه بطل الابراء عن دعوى الاعيان ولم يصر ملكا للمدعى
عليه ولذا الوظفر بتلك الاعيان حل له اخذها لكن لاتسمع دعواه فى الحكم ❊
ابن سماع روايتنده وارد اولان سؤاله جواب مقامنده شارح رحمه الله تعالى دير كه فقهانك
الابراء عن الاعيان باطل قوللرينك معناسى اعياندن ابرا باطل اولور كه مدعى عليهك
ملكى اولمز حتى اكا ظفر بولدقده كندويه انى اخذ حلال اولور لكن حكمده كه محكمه ده
دعواسى مسموعه اولمز اولى اولان عن دعوى الاعيان قولندن دعوى لفظنك
سقوطيدر اعيان دعواسندن ابرا مشروع اولمغين ❊ واما الصلح على بعض الدين فيصح
ويبرأ عن دعوى الباقى اى قضاء لاديانة فلذا الوظفر بد اخذه قهستانى وتمامه فى احكام

الاشباه من الدين وقد حققته فى شرح الملتقى ❊ اما دعوى ايتديكى دينك بعضسى
اوزره صلح صحيح اولور كه قضاء باقيسنى دعوادن برى اولور ديانته اولمامغين غريم
حقنه ظفر بولدقده انى اخذ ايدر بو بحثك تمامى اشباهك احكام دينده درانده خانيه دن
نقلا مذكوردر كه عين مغصوبه دن ابرا انك ضماندن ابرا در امدى عين غاصبك
يدنده امانت اولور عين موجوده اولورسه واكر مستهلكه ايسه ابرا صحيح اولمغله انك
قيمتندن برى اولور انتهى امدى فقهانك اعياندن ابرا باطلدر قوللرينك معناسى ابرا
ايله عين مدعى عليهك ملكى اولمز نهايتى يدنده امانت اولور استهلاك اولنمش اولورسه
ضمانى ساقط اولور شارح رحمه الله تعالى دير كه بو بحثى بن ملتقى شرحنده تحقيق
ايتدم و ❊ (صح) الصلح (عن دعوى المال مطلقا) ولو باقرار او منفعة (و) عن دعوى
(المنفعة) ولو بمنفعة جنس اخر) ❊ مال ومنفعت دعواسندن صلح مطلقا كه عن اقرار
وانكار وسكوت ويامال ويامنفعت مقابلى صحيح اولور عن اقرار اولورسه متصالحين
حقنده بيع اولور عن انكار وسكوت اولورسه مدعى حقنده بيع اولور منفعت مقابله سنده
اولورسه اولور موجر ايله مستاجر ميانلرنده وقوعيافته اولان مصالحه مثللو ❊ (و)
عن دعوى (الرق وكان عتقا على مال) ويثبت الولاء لو باقرار والا لا الا ببينة درر
قلت ولايعود بالبينة رقيقا) ❊ رقيق دعواسندنخى صلح صحيح اولوب مال اوزره
عتق اولمش اولور عبدك رقيتنى اقرار ايله اولورسه ولاده سيدك واكر صلح عن انكار
ويا سكوت اولورسه والا ثابت اولمز عتقى انكار ايدوب حريت اصل دعوا ايتمكين
الا بعد الصلح مدعى بينه اقامه ايدرسه انجق ولانك ثبوتى حقنده بينه سى مقبوله اولور
شارح عليه الرحمه دير كه بينه ايله رقيه عودت ايتمز صلحه معتلق اولمغين ❊ وكذا فى كل
موضع اقام بينة بعد الصلح لايستحق المدعى لانه باخذ البدل باختياره نزل بايعا
فليحفظ ❊ بينه بويله هر محلده كه مدعى بعد الصلح مدعاسنه اقامه بينه ايدرسه اكا مستحق
اولمز كندو اختياريله بدل اخذيله بايع منزله سينه تنزيل اولنمغين علامه حموى دير كه
مدعى كاذب اولورسه الديغى بدل كندويه ديانة حلال اولمز انتهى ❊ (و) عن دعوى
الزوج (النكاح) على غير مزوجة (وكان خلعا) ولايطيب لو مبطلا ويحل لها
الزوج لعدم الدخول) ❊ زوجك غيرك تحت نكاحنده اولميان عورته بنم منكوحه مسك
ديو دعواسندن دخى صلح مشروع اولوب صلح خلع اولور واكر دعواسنده مبطل
اولورسه بدل خلع ديو اخذ ايتديكى نسنه كندويه طيب اولمز وكندويه زوج اخره
وارمق حلال اولور دخول بولنمامغين عدته ايجاب ايتمز وعن دعوى الزوج تركيبندن
الزوج لفظنى اسقاط ايتسه افاده يه ضرر ايتمز ايدى ❊ ولوادعته المرأت فصالحها لم
يصح وقايه ونقايه ودرر وملتقى وصححه فى المجتبى والاختيار وصحح الصحة فى درر
البحار) برعورت براره بنم زوجمسك ديو دعوا ايتسه كه زوج عدم زوجيتى اوزره انكله

مصالحه اولسه‌ز صحیح اولمز زیرا عورتك دعوای مشروحه‌سنی ترکی فرقت عداولنسه
بو برعوض ایجاب ایدرشي دکلدر مجتبا واختیار صاحبلری صلح مذکوری صحیح
ایتدیلر دررالبحارده صحت صحیح اولندی کویا مهرنده زیاده ایدوب بعده اصل مهری
اوزره مخالعه کبی ایتمش اولور دیدی ❊(وان قتل العبد الماذون له رجلا عمدا لم یجز
صلحه عن نفسه) لان لیس من تجارته فلم یلزم المولی لکن یسقط به القود ویؤاخذ
بالبدل بعد عتقه) ❊ کندویه تجارته اذن ویریلان عبد عمدا برکسنه‌یی قتل ایلسه
امدی کندو نفسندناشی اولیای مقتوله مال ویرمك اوزره مصالحه اولسه بو تصرفی
تجارتی نوعندن اولمامغین صحیح اولمیوب مولاسی حقنده نافذ اولمز لکن قود بونکله
ساقط اولور بعد العتق کندوسی بدلیله مؤاخذه اولنور ❊(وان قتل عبدله) ای
للماذون رجلا عمدا ومصالحه) الماذون (عنه جاز) لانه من تجارته والمکاتب کالحر) ❊
عبد مأذونك عبدی برکسنه‌یی عمدا قتل ایتمکله مقتولك ولیلریله ماذون عبد قاتلدنناشی
کندولرینه برمقدار مال دیت ویرمك اوزره صلح اولسه جائزدر ومشروع اولور تجارتندن
اولمغله کویا کندوبی مال ایله استخلاصی اشترا کبی اولور مکاتب حر کبی اولمغله
نفسندناشی صلح جائز اولور بو مولادن خروجنه بناء ❊(والصلح عن المغصوب
الهالك علی اکثر من قیمة قبل القضاء بالقیمة جائز) کصلحه بعوض) ❊ هلاك اولان
مال مغصوبدن قیمتیله قضا وحکم اولنمزدن اقدم قیمتندن اکثر مبلغ اوزره صلح جائزدر
عرض بدلی صلحنك جائز اولدیغی کبی مغصوب موجود اولورسه قیمتنه اعتبار اولنمز
قیمتیله حکمدنصکره اکثره صلح اولمز ❊(فلا تقبل بینة الغاصب بعده) الصلح علی
(ان قیمة اقل مما صلح علیه ولا رجوع للغاصب) علی المغصوب منه بشی (لو تصادقا
بعده انها اقل) بحر) ❊ امدی بعد المصالحه غاصبك قیمتك مصالحه اولنان شیدن
اقل اولدیغی اوزره بینه اقامه‌سی مقبول اولمز بعد المصالحه مغصوبك قیمتك اقلیتنده
غاصبله مغصوب منه تصادق ایتسهلر غاصب مغصوب منهدن برشیئله رجوع ایده‌مز
❊(ولو اعتق موسر عبدا مشترکا فصالح) الموسر (الشریك علی اکثر من نصف
قیمة لا یجوز) لانه مقدر شرعا فبطل الفصل اتفاقا (کالصلح فی) المسئلة (الاولی)
علی اکثر من قیمة المغصوب (بعد القضاء بالقیمة فانه لا یجوز لان تقدیر القاضی
کالشارع ❊ رفاه حالی اولان کمسنه عبد مشترکنی عتق ایتمکله شریکیله قیمتك نصفندن
اکثر اوزره مصالحه اولسه جائز اولمز عتقده قیمت شرعا مقدر ومنصوص اولمغله زیاده
اتفاقا باطل اولدی نته که مسئلهٔ اولیده قیمتیله قضادنصکره مغصوبك قیمتندن اکثر
اوزره صلح جائز اولمدیغی کبی زیرا قاضینك تقدیری شارعك تقریری کبیدر ❊(وکذا
لو صالح بعرض صح وان کانت القیمة اکثر من قیمة مغصوب تلف) لعدم الربا ❊ ینه بویله
مصالحه عرض مقابلی اولورسه‌ینه صحیح اولور قیمتی هرنه قدر تلف اولان مغصوبك

قیمتندن اکثر اولورسه‌ده ربا احتمالی اولمامغین (و) صح (فی) الجنایة (العمد) مطلقا
ولو فی نفس مع اقرار (باکثر من الدیة والارش) او باقل لعدم الربا ❊ عمدا جنایتده صلح
مطلقا که کرك نفسده وکرك مادون النفسده ویا اقرار ویا انکار ویا سکوتله اولسون دیتدن
مادون النفسده ارشدن اکثره ویا اقله صحیح اولور ربا اولمامغین زیرا بونده واجب مال
اولمیان قصاصدر ❊(وفی الخطاء) کذالك (لا) تصح الزیادة لان الدیة فی الخطاء
مقدرة حتی لو صالح بغیر مقادیرها صح کیف کان بشرط المجلس لئلا یکون دینا بدین ❊
ینه بویله خطاء جنایتده زیاده صحیحه اولماز خطاده دیت شرعا تقدیر اولنمشدر ابلدن
اخماسا یوز التوندن بیك دینار کومشدن اون بیك درهمدر بونلرك اوزرلرینه زیاده
قیلنمازحتی تقدیر اولنانلرك ماعداسی عروض وابلك غیری حیوانات اوزره مصالحه
اولنسه مجلس صلحده بدل صلحی قبض شرطیله نه کیفیتله اولورسه اولسون صحیح
اولور مجلسك شرطیتی دینکه دیتدن دینله که کندونك اوزرینه صلح اولنان ذمتده که
مبلغله افتراق اولمسون ایچوندر ❊ وتعیین القاضی احدها یصیر غیره کجنس اخر ❊
قاضینك دیتده تقدیر اولنان شیلردن برینی مثلا ابلی تعیینی سائرلریکه التونله کومشی
جنس اخر قیلار مثلا قاضی یوز ابل ایله حکم ایتدکدنصکره اندن کومشدن زیاده ایله
که اون بیك درهمدن زیاده‌یه صلح اولسه‌لر جائز اولور ❊ ولو صالح علی خمر فسد فتلزم
الدیة فی الخطاء ویسقط القود لعدم ما یرجع الیه اختیار ❊ خمر اوزره مصالحه اولسه‌لر
فسادینه بناء خطاده دیت لازم اولور عمدده خمر ایله مصالحه‌ده رجوع ایده‌جك
برشی اولمامغین قود ده مجانا ساقط اولور اما جهالتله صلح فاسد اولورسه دیتله رجوع
ایدر ❊(وکل) زید (عمر وا بالصلح عن دم عمد او علی بعض دین یدعیه) علی اخر من
مکیل او موزون (لزمه بدل المؤکل) لانه اسقاط فکان الوکیل سفیرا ❊ زید جانی دم
عمددن ویاخود برکسه‌دن دین اوله‌رق دعوا ایتدیکی مکیل موزوندن بعضسی اوزره
صلحه عمروی توکیل ایلسه بدل صلح مؤکله لازم اولور صلح مزبور قاتلدن قصاصی
مدعی علیهدن بعض دینی اسقاط اولمغله وکیل سفیر اولدی توکیلی مدعی علیهدن
اولمغین اولی اولان عبارده‌ده یدعیه علیه اخر تعبیر ایدی ❊(الا ان یضمنه الوکیل)
فیؤاخذ بضمانه (کما لو وقع الصلح) من الوکیل (عن مال بمال عن اقرار) فیلزم
الوکیل لانه ح کبیع ❊ الا صورة مرسومه‌ده وکیل بدل صلحی ضامن اولورسه
ضماننه بناء مؤاخذه اولنور نته که عن اقرار صلح وکیلده مال دعواسنده مال ایله اولدقده
وکیله لازم اولدیغی کبی وکیلده مؤکلدن مطالبه ایدر بو تقدیرجه بیع کبی اولور که
عقد بیعده حقوق مباشره راجع اولمغله بوده انك کبی اولور ❊(اما اذا کان عن انکار
لا) یلزم الوکیل مطلقا بحر درر ❊ مسئله مشروحه‌ده صلح عن انکار اولورسه وکیله
مطلقا که کرك دم عمدده وکرك دینده برشی لازم اولمز ❊(صالح عنه (فضولی (بلا

امر صح ان ضمن المال اواضاف) الصلح (الى ماله اوقال على) هذا او (كذا اوسلم) المال
صح وصار متبرعا فى الكل الا اذا ضمن بامره عزمى زاده ❊ مدعى عليهك امر نسيز
كندودنناشى برفضولى مصالحه اولسه صحيح اولور اكرماله ضامن اولوب وياخود
صلحى كندو مالنه مضاف قيلوب مدعيه كندومالمدن سنكله بيك غروشه صلح
اولدم ديوب وياخود برمقدار نقدو ياعينه اشارتله شونك اوزرينه وياخود على الاطلاق
شومقدار مثلا بيك غروشه صلح اولدوم ديوب اشبو دردنجى صورتده بدل صلح اولان
مالى تسليم ايدرسه صلح صحيح اولور حقيقة تسليميله رضاسى تمام اولور ضامن اولوب
ويامالنه مضاف قيلمدن بو فائق اولور صور مشروحه نك كليسنده كندوسى تبرع
ايتمش اولور الا امريله ضامن اولورسه انده متبرع اولماز ❊ (والا) يسلم فى الصورة
الرابعة (فهو موقوف فان اجازه المدعى عليه جاز ولزمه) البدل (والا بطل) صورة
رابعه ده فضولى بدل صلحى تسليم ايتمزسه صلح موقوف اولور اكر مدعى عليه اجازة
ويررسه جائز اولور كندويه بدل صلح لازم اولور يوقسه باطل اولور اشبو عدم تسليم
صورتنى منلا خسرو بشنجى عد ايتدى ❊ (والخلع فى ما ذكرنا من الاحكام) الخمسة
كالصلح) ❊ زوجه طرفندن خلع فصوليدن سالف الذكر احكام خمسه نك جميعسنده
صلح كبيدر كه ضامن اولوب ويامالينه مضاف قيلوب ويااشارة ايدرسه صحيح اولوب
كندودن بدل خلع لازم اولور اطلاق وتسليم صورتنده صحيح اولوب يوقسه اجازتنه
توقف ايدر ❊ (ادعى وقفية دار ولا بينة له فصالحه المنكر لقطع الخصومة جاز وطاب
له) البدل (لوصادقا فى دعواه وقيل) قائله صاحب الاجناس (لا) يطيب لانه بيع
معنى وبيع الوقف لا يصح ❊ بر شخص بردارك وقفيتنى دعوا وبينه سنى اولمامغين
منكر ايله خصومتى قطع ايچون بر مقدار شيئه مصالحه اولسه جائز اولور
دعواسنده صادق ايسه بدلده كندويه طيب اولور صاحب اجناس بو معناده
بيع اولوب وقفكده بيعى مشروع اولمامغين مدعيه بدل طيب اولماز ديدى (كل صلح
بعد صلح فالثانى باطل) جوهر بر صلحكه صلحدنصكره اولدى پس ايكنجى صلح باطل
اولور اكر مقدمكه على سبيل الاسقاط وقوع بولمشسه اما عوضله اولوب صكره
عوض اخر اوزره مصالحه وقوع بولسه بيع كبى ايكنجى جائز اولكى منفسخ اولور
ابو السعود ❊ (وكذا) النكاح بعد النكاح والحوالة بعد الحوالة و (الصلح بعد
الشراء) ❊ ينه بويله بو دفعه نكاحدنصكره تكرار نكاح باطلدر انجق مهر اول لازم
اولوب عقد اول منفسخ اولماز مسئله مختلف فيه در جامع الفتوى ده مذكوردركه بركمسنه
بر عورتى بيك غروش مهر ايله تزوجدنصكره ايكى بيكه تزوج ايتسه مهر ايكى بيكدر
بعضلر بيكدر ديديلر منيه ده مذكوردركه مهر معلوم اوزره تزوجدنصكره مهر
اخر اوزره ده تكرار عقد اولسه قول اصح مهر تسميه قلنان مهرلرك ايكيسنك

مجموعدر حواله دنصكره حواله ينه بويله دركه بركمسنه حواله يى بر دفعه قبول
ايتدكدنصكره بردخى ديكر بركمسنه دندخى قبول ايتسه صكره كه باطله در بردفعه
مقدمكنك ذمتنده ثابت اولان دين حوالهٔ ثانيه ايله غيرك ذمتنه انتقال ايتز بعد
الشرا صلح دخى باطلدركه مثلا بركمسنه بردارى اشترا ايتدكدنصره مشترى بايعدن
دار مذكور بنمدر ديو دعوا ايتكين برمقدار شيء اوزره مصالحه اولسه صلح باطلدر
تناقضنه مبنى زيرا اندن استشرا ملكيتنه دليلدر ❊ والاصل ان كل عقد اعيد فالثانى
باطل الا فى ثلث مذكورة فى بيوع الاشباه الكفالات والشراء والاجارة فلتراجع ❊
بونده اصل وقاعده بودركه هر بر عقدكه تكرار اعاده اولنه ايكنجيسى باطلدر
الاشباهك بيوعنده ذكر اولنان اوچ شيده كه كفالتده دكلدر پس بركمسنه بردفعه
مديوندن كفيل اخذ ايتدكدن صكره بردخى اندن ديكر كفيل السه صحيحدر ثانينك
كفالتيله اولمكه كفالتدن خلاص اولمز شراده ينه بويله دركه زياده ونقصان ثمن
اولاك غيريله بر نسنه يى تكرار اشترا بيع اولى فسخدر ثانى صحيحدر ثمن اوليله اولورسه
اعتبار مقدمكنده در منفسخ اولماز اجاره بيع منافع قبيلندن اولمغله اوده شرا كبيدر
❊ (اقام) المدعى عليه (بينة بعد الصلح عن انكار ان المدعى قال قبله) قبل الصلح
(ليس لى قبل فلان حق فالصلح ماض) عن انكار صلحدنصكره مدعى عليه قبل
الصلح مدعى بنم مدعى عليه طرفنده حقم يوقدر ديدى ديو اقامهٔ بينه ايلسه صلح
صحت اوزره باقيدر بينه سى مقبوله اولمز اقرارندنصكره كندويه حقك ثبوتى احتمالنه
بناء ❊ (ولوقال) المدعى (بعده ماكان لى) قبل المدعى عليه (حق بطل) الصلح
بحر قال المص وهو مقيد لاطلاق العمادية ثم نقل عن دعوى البزازية انه لوادعى
الملك بجهة اخرى لم يبطل فيحرر ❊ مدعى بعد الصلح بنم مدعى عليه جانبنده بر حقم
يوق ايدى ديرسه صلحى باطل اولور مصنف مرحوم ديركه بو عماديه نك اطلاقنى
تقييددر زيرا عماديه ده مسطوردركه ادعى بكر فصالحه ثم ظهور بعده ان لا شيء عليه
بطل الصلح انتهى امدى بو عبارده كه ثم ظهر بعده قولنى اى بعد الصلح بالاقرار
ايله تقييد واجبدر يعنى بعد الصلح مدعينك شفاها ان لا شيء عليه اقرارندن لازمدركه
حتى صلح باطل اوله يوخسه صلحدن مقدم بر منوال مشروح اقرار ايتمشدى ديو
بينه اقامه سيله صلح باطل اولماز بعده مصنف بزازيه نك دعواسندن نقل ايتديكى
بعد الاقرار جهة اخرا ايله ملكيت دعواسى ايدرسه صلح باطل اولماز (والصلح عن
الدعوى الفاسدة يصح وعن الباطلة لا) دعواى فاسده كه كندوده تناقض واقع
اولان دعوادن صلح صحيح اولور دعواى باطله كه مسلمدن خمر وخنزير دعواسى
مثللو دعوادن صلح صحيح اولماز ❊ والفاسدة ما يمكن تصحيحها بحر ❊ دعواى فاسده
تصحيحى ممكن اولان دعودر مثلا اتناقض توفيق كبى امدى باطله ما لا يمكن تصحيحى

اولسون ﴿ وحررفى الاشباه ان الصلح عن انكار بعد دعوى فاسدة الافى
دعوى مجهول فجائز فليحفظ ﴾ اشباهده تحرير اولنوركه دعواى فاسده دنصكره
عن انكار صلح فاسددر الا مجهول دعواسنده جائزدر وقيل اشتراط ﴿ (صحة (الدعوى
لصحة الصلح غير صحيح مطلقا) فيصح الصلح مع بطلان الدعوى كما اعتمده صدر
الشريعة اخر الباب واقره ابن الكمال وغيره فى باب الاستحقاق كما مر فراجعه ﴾ بعضلر
مطلقا صلحك صحتنده دعوانك صحتينك اشتراطى صحيح دكلدر ديديلركرك حق مجهولدن
وكرك غير مجهولدن بناء عليه دعوى باطل اولهرق كندودن صلح صحيح اولدى
نته كه صدر الشريعه بابنك اخرنده بوكا اعتماد ايدوب ابن كمال وسائرلرى باب
الاستحقاقده بونى اقرار ايلدى مرور ايتديكى مثللو ماتن مرحوم قول مشروحى
بدلينه وقيل يصح مطلقا ديسه اوضح واحضر ايدى (وصح الصلح عن دعوى
حق الشرب وحق الشفعة وحق وضع الجذوع على الاصح) حق شربكه نصيب
ماء ومروری وشفعه ودرك وضعى حقلرى دعواسنك صلح قول صح اوزره صحيح
اولدى يعنى يمين دفعيچون حق شفعه دعواسندن صلح مشروع اولور ديمك اما
ثابت اولان شفعه حقندن صلح جائز دكلدر سالف الذكر مال اولمامغين كندودن
اعتياضك عدم جوازى مفادنه مبنى (الاصل انه متى توجهت اليمين نحو الشخص فى
اى حق كان فافتدى اليمين بدراهم جاز حتى فى دعوى التعزير مجتبى بخلاف دعوى
حد ونسب درر ﴾ بونده اصل وقاعده بودركه قنغى حقده اولورسه اولسون برشخصه
يمين توجه ايدوب انى دراهمله افتدا ايتسه جائز اولور حتى تعزير دعواسندهكه
مثلا بركسنه يى تكفير ويا تضليل وياخود كندويه برسوء لهرمى ايتدى ديو دعوا تمكله
كندويه يمين توجه اتمكله انى برمقدار دراهمله افتدا ايلسه جائز اولور اما حد ونسب
دعواسى مزبورلرك خلافنه دركه هرنقدر حدقذفدن ابرا وبرعورتك بخدر ديو دعوا
ايتديكى ولد دعواسى متاركه ايچون صلح كبى اولورسه ده ﴿ (الصلح ان كان بمعنى
المعاوضة) بان كان دينا بعين (ينتقض بنقضهما) اى بفسخ المتصالحين) ﴾ صلحده
معاوضه معناسى اولورسهكه مثلا دينده عينله اولورسه متصالحينك نقضيله منتقض
اولور ﴿ (وان كان لا بمعناها) اى المعاوضة بل بمعنى استيفاء البعض واسقاط البعض
(فلا تصح اقالة ولا نقضه لان الساقط لا يعود قنيه وصيرفية فليحفظ) ﴾ معاوضه معناسى
اولميوب بلكه استيفاى بعض واسقاط بعض قبيلندن اولورسه اقاله ونقضى صحيح
اولمز ساقط عودت ايتمامكين ﴿ (ولو صالح عن دعوى دار على سكنى بيت منها
ابدا او صالح على دراهم الى الحصاد او صالح مع المودع بغير دعوى الهلاك لم يصح
فى الصور الثلاث سراجيه) ﴾ بررجل دعوى ايتديكى داردن بربيتده ابدا ساكن
اولمق اوزره وياخود حصادهدك برمقدار دراهم اوزره وياخود ودعيهده بلا دعوى

الهلاك مودعله مصالحه اولسه اشبو صور ثلثهده صلح صحيح اولماز ﴿ قيد عدم دعوى
الهلاك لانه لو ادعاه وصالحه قبل اليمين صح يفتى خانيه ﴾ وديعه يى مصنف مرحوم
مودعك هلاك دعواسى اتمامسيله تقييدى انى دعوى وقبل اليمين مصالحه اولسهلر
صحيح اولديغنه مبنيدر ﴿ (ويصح) الصلح (بعد حلف المدعى عليه دفعا للنزاع)
باقامة البينة) ﴾ مدعى عليه يمين ايتدكدنصكره مصالحه صحيح اولور مدعينك اقامهٔ
بينه ايله نزاعن دفع ايچون ﴿ ولو برهن المدعى بعده على اصل الدعوى لم تقبل
الا فى الوصى عن مال اليتيم على انكار اذا صالح على بعضه ثم وجد البينة فانها تقبل
ولو بلغ الصبى فاقامها تقبل ولو طلب يمينه لا يحلف اشباه ﴾ مدعى بعد الصلح اصل
دعوى اوزره اقامهٔ بينه ايلسه مقبوله اولمز الا وصى وبابا عن انكار يتيمك مالندن مالك
بعضسى اوزره صلح اولوب بعده بينه بولنسه مقبوله اولور وياخود صبى بالغ اولوب
اقامهٔ بينه ايلسه بينه مقبوله اولور بعد الصلح وصى ويا يتيم مدعى عليهه يمين ويرهمزلر
اما خصم مالى مقر اولوب ويا بينه موجوده اولورسه مالك بعضسى اوزره صلح صحيح
اولماز يتيمه نفع اولمامغين ﴿ (وقيل لا) جزم بالاول فى الاشباه وبالثانى فى السراجية وحكا
هما فى القنية مقدما وللاول ﴾ عند البعض صلح مشروح صحيح اولماز اشباهده قول
اول ايله سراجيهده قول ثانى ايله جزم ايدوب قنيهده اولكى قول تقديمله ايكيسنيده
حكايه ايلدى ﴿ (طلب الصلح والابراء عن الدعوى لا يكون اقرار) بالدعوى عند المتقدمين
وخالفهم المتاخرون والاول اصح بزازية مدعى عليهك دعوادن صلح وابرايه طالب
ولمسى دعوايكه مدعا بهى وعند المتقدمين اقرار اولمز متاخرين متقدمينه مخالفت
ايتديلر اصح اولان اولكيدر والا برادهكه واو او معناسنهدر ﴿ (بخلاف طلب الصلح
عن المال (والابراء عن المال) فانه اقرار اشباه) ﴾ مالدن صلح ويا ابرايه طالب اولمق
مسئلهٔ متقدمهنك خلافنهدركه بو نفس مالى اقرار عد اولنور زيرا دعوادن صلح ويا ابرادن
مقصود نزاعى قطع وحسم اولمغين مال وحقك ثبوتنى افاده وايجاد ايتمز ﴿ (صالح
عن عيب) اودين (وظهر عدم اوزال) العيب (بطل الصلح) وترد ما اخذه اشباه درر
برشخص مبيعنده كه عيبدن ويا دينندن ناشى صلح اولوب بعده انك عدمى ظاهر
اولوب وياخود عيب بالكليه زائل اولور صلح باطل اولوب اخذ ايتديكى نسنهيى
خبنه رد ايدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ (فصل فى دعوى الدين) ﴾

دين دعواسى حقنده صلح بياننده برفصل وحسمدر امدى اولى اولان فى الصلح
عن دعوى الدين ديمك ايدى مصنف عليه الرحمه مقدما بروجه عموم دعاويدن صلحى
بياندنصكره بو فصلده خاصة ديندن ما صلحى بيانه اغاز وشروع ايلدى ﴿ (الصلح
الواقع على بعض جنس ماله عليه) من دين او غصب (اخذ لبعض حقه وحط لباقيه

لامعاوضة) للربا) برکسنه‌نك اخر کسنه‌ده کدین ویاغصب حقندن انك بعضسی
اوزره وقوع بولان صلح حقنك بعضنی اخذ باقیسنی حط وتنزیلدر ربا احتمالینه مبنی
معاوضه عد اولنمز (وح (فصح الصلح بلا اشتراط قبض بدله عن الف حال علی
مائة حالة او علی مؤجل) بوتقدیرجه پشین برکسنه‌دن اخذی لازم کلان بیك غروش
حقندن بدل صوریسنی قبض شرطنسیز یوز غروش پشینه ویابیك غروش ویرسه
صلح صحیحدر بدل صوری دیلدیکی بدل اولیوب بعض اخذ وبعض اسقاط اولدیغنه
مبنیدر (وعن الف جیاد علی مائة زیوف) بیك دراهم جیاددن بعضنی وصفتنی
اسقاطله یوز زیوف درهمه صلح صحیحدر (ولا یصح عن دراهم علی دنانیر مؤجله
لعدم الجنس فکان صرفا فلم یجز نسیئة) جنیت اولمامغین معاوضه وصرف اولمغله
نسیئه‌سی جائز اولمدیغندن دراهمدن دنانیر مؤجله اوزره صلح صحیح دکلدر (اوعن
الف مؤجل علی نصفه حالا) الا فی صلح المولی مکاتبه فیجوز زیلعی) ویاخود
بیك غروش مؤجل حقندن پشین نصفی اوزره صلح اولسه صحیح اولماز حط اولنان مبلغ
آجله عوض اولمغله ربا وحرام اولدیغندن الا مولینك مکاتبی صلحده برمقدار مؤجلدن
نصفی اوزره صلح جائز اولور بونده سید بدل کتابتك بعضسندن تجاوز ایتمکله
کویا مکاتبده بدلی احسن صفتله که حالا پشین تادیه‌سیله اکا مکافات ایتمش اولدی
(اوعن الف سود علی نصفه بیضا) یاخود بیك سیاهدن نصفی بیاض اوزره
صلح اولسه ز صحیح اولمز عقدمدانیده بیض استحقاق اولمامغین عقد معاوضه ایله
مستحق اولمدیغی شی اوزره مصالحه اولمش اولمغله والاصل ان الاحسان ان وجد
من الداین فاسقاط وان منهما فمعاوضة بونده اصل بودر که احسان وتنقیص
دائنکه حق صاحبی جانبندن بولنورسه که حقندن قدر اووصفا ووقتا دون ونقصان
اولورسه اسقاط واحسان اولور واکر دائنله مدیون طرفلرندن اولوب صلحده دائنك
مستحق اولمدیغی وصف داخل اولوب مثلا سود بدلینه بیض کبی ویا مؤجل تعجیل
مثللو اولورسه معاوضه اولور (قال) لغریمه (اولی خمسمائة غدا من الف لی
علیك علی انك بریء من) النصف (الباقی فقبل) وادی فیه (بریء) برکسه بیك
غروش مدیونی اولان کسه‌یه یارنکه کون انك بشیوزنی بکا ادا ایله باقیسندن بری
اولمق اوزره دیوب اودخی قبول ومبلغ مشروحی اوکندی تادیه ایدرسه دیندن بری
وخلاص اولور (وان لم یؤده ذلك فی الغد عاد دینه) کما کان لفوات التقیید
بالشروط ووجهها خمسة احدها هذا غدده ادا ایتمزسه شرط فوت اولدیغندن
کما کان دینی عودة ایدر صورة مسئله بش وجه اوزره توجیه اولنور بری صورة
مرسومه‌در (و) الثانی (ان لم یوقت) بالغد (لم یعد) لانه ابراء مطلقا ایکنجیسی
غد ایله تقیید ایتمیوب مثلا بشیوزی ادا ایله باقیسندن بری اولمق شرطیله دیسه

بو مضموندن ابرا مطلق اولمغله دینی عودة ایتمز والثالث (وکذا لو صالحه من دینه
علی نصفه یدفعه الیه غداً وهو بریء مما فضل علی انه ان لم یدفعه غدا فالکل علیه
کان الامر) کالوجه الاول (کما قال) لانه صریح بالتقیید اوچنجیسی ذکر اتی
مضموندر که ینه بویله بر رجل مدیونیله حقنك نصفنی یارنکی کون ویروب ماعداسندن
بری اولوب ادا ایتمزسه دینك کلیسی ازرینه اولمق اوزره مصالحه اولسه امر دیدیکی کبی
وجه اول کبی اولور تقیید ایله تصریحنه بناء والرابع (فان ابرأه عن نصفه علی
ان یعطیه ما بقی غدا فهو بریء ادی الباقی) فی الغد (اولا) لبداءته بالابراء لا بالاداء
دردنجیسی مدیونی دینك نصفندن باقیسنی یارنکی کون ویرمك اوزره ابرا ایسیدر
بس او کونده باقیسنی تادیه ایتسون ویا ایتمسون بری اولور تکلمده ابرا ایله بدأ ایدوب ادا ایله
ایتمدیکنه مبنی (و) الخامس (لو علق بصریح الشرط کان ادیت الی) کذا (او اذا
او متی لا یصح) الابراء لما تقرر ان تعلیقه بالشرط صریحا باطل لانه تملیك من وجه
بشنجی صریح شرطله تعلیقله فلان وقته‌دك ادا ایدرسك دیرسه ابرا صحیح اولمز اداة
شرطله تصریحله ابرا تعلیق باطلدر من وجه تملیك اولدیغنه مبنی مضمون مقرردر
محرده مصنف مرحوم تحقیق مقام ایدر که اداة شرطی صریحا اتیان صورتنده
ابرانك عدم صحتی ابراده تملیك واسقاط معنالری اولوب اسقاطی شرطه تعلیقده
بر ضرر اولمیوب تملیکی شرطه تعلیق فسادی منتج اولمغله طرفینه رعایتله تعلیق اداة
شرطدن ان ویا اذا ویا متی امثالی کلمه‌لری صریحا ذکر ایله اولورسه صحیح اولماز تصریح
اولمیوب علی ان یعطیه مثللو عباره ایله تعبیر ایدرسه صحیح اولور دیدی (وان قال
المدیون (لاخر سرا لا اقول لك بمالك حتی تؤخر عنی او تحطه) عنی (ففعل)
الداین التاخیر ام الحط (صح) لانه لیس بمکره علیه مدیون داینینه سراسکا اولان
دینمی اقرار واعتراف ایتمم حتی ان بر مدة تاخیر وتاجیل ویا بر مقدارنی حط وتنزیل
ایتمدکجه دیمکله اودخی انی ایتسه او فعلی صحیح ومشروع اولور مکره اولمامغین
بعد التاجیل وعدی کلمدین حالا ویا حط ایتدیکی مبلغی تماما مطالبه ایده‌مز (ولو علن
ما قاله سرا اخذ منه الکل للحال) سرا دیدیکی مقالی مقدما اعلان ایتمش اولورسه
فی الحال کندودن کلیسنی الور اما مقدما حط ویا تاخیر اوزره اتفاق ایتدکدنصکره
اسرار ایتدیکنی اعلان ایتسه صلحنی نقض ایده‌مز لکن بو دائنك حین اسرار
ومصالحه‌ده سکوت ایتدیکنه نظرا دریوخسه حط واقرار ایدرسه صحیح اولور
ولو ادعی الفا وجحد فقال اقرلی بها علی ان احط منها مائة جاز بخلاف علی ان
اعطیك مائة لانه رشوة مدعی بیکی دعوی ایتدکده مدعی علیه انکار ایتمکله
مدعی یوزنی حط ایتمم اوزره انی تماما اقرار ایله دیسه اشبو حط صحیح وجائز اولور
ابرایی صریحا تعلیق اولمیوب معنی اولدیغندن اما سکا یوز غروش اعطا ایتمکلکم

اوزره اقرار ایله دیرسه بوصورة مشروحه‌نك خلافنه‌درکه رشوة اولمغله مشروع اولمازایدی اقرار ایده‌جك اولورسه اقراری صحیح اولور داینه برشی لازم اولماز ❊ ولوقال ان اقررت لی حططت لك منهامائة فاقرصح الاقرار لاالحط مجتبی ❊ تماما حقمی اقرار ایدرسك اندن یوزی سکا حط ایدرم دیمسیله اقرار ایدرسه اقراری صحیح اولور حط صحیح اولماز حط صریح شرطه تعلیق اولنان ابرا اولمغین ❊ (الدین المشترك) بسبب متحد کثمن مبیع بیع صفقة واحدة او دین موروث او قیمة مستهلك مشترك (اذاقبض احدهما شیئا منه شارکه الاخرفیه) انشاء اواتبع الغریم کمایاتی ❊ صفقهٔ واحده ایله بیع اولنان مبیعك ثمنی ویادین موروث ویامستهلك مشترك قیمتی مثلاو سبب متحد ایله اولان دین مشترکدن داینك بری برمقدارشی قبض ایلسه داین اخر دیلرسه اول مقبوضه مشارك اولور ویاخود غریمدن اومقدار نسنه ده کندوسی مطالبه ایدر تنکیم بومضمون مفاد قریبا کلور مبیع ایکی کسه‌نك مشترك اولدقلری عین واحده اولسون ویاهر بری برینك اولوب صفقهٔ واحده ایله بلا تفصیل ثمن بیع اولنان ایکی عین اولسون صفقهٔ واحده ایله تقیید ایکی کسه ماییننده مشترك اولان برعبدك نصفی برینك بشیوزه ودیکرینك نصف اخرینی بشیوزه بررجله بیع ایدوب ایکی سی بردن بیکه برسند اخذی صورتنده احترازدرامدی بونده سبکه صفقه مختلف اولمغله احدهما اخرك قبض ایتدیکنه مشارك اولمز ❊ (وح (فلوصالح احدهما عن نصیبه علی ثوب) ای علی خلاف جنس الدین (اخذ الشریك الاخرنصفه الاان یضمن) له (ربع) اصل (الدین) فلا حق له فی الثوب ❊ بوتقدیرجه سالف الذکر شریکلریك بری مدیونله نصیبندن برثوب اوزره که دینك خلاف جنسه مصالحه اولسه شریك اخر اولثوبك نصفنی الور الامصالح اصل دینك ربعنی شریکنه ضامن اواورسه بوتقدیرجه ثوبده برحق اونمازشریك مصالح ثوبك نصفنی ویرمکله دینك ربعنی ضمانده مخیراولمش اولدی ❊ (ولولم یصالح بل اشتری بنصفه شیئ ضمنا) الشریك (انربع) اقبض النصف بالمقاصة (اواتبع غریمه) فی جمیع مامر لبقاء حقه فی ذمته ❊ احد شریکین مصالحه اولمیوب بلکه دینك نصفنه برنسنه اشترا ایتسه شریکی کندویه انك ربعنی تضمین ایتدیرر مقاصه ایله نصفی قبضنه بناء ثوبك نصفنی ویرمکه کندویه مخیرلك اولمز شرا ایله کویا دینك نصفنی قبض ایتمش اولور اما صلح بونك خلافنه در ویاخود شریك سالف الذکر صلح ویاشرا صورتلرینك جمیعسنده حقی غریمنك ذمتنده باقی اولمغله انك ارقه‌سندن دشوب اندن مطالبه ایدر ❊ (واذا ابرأ احد الشریکین الغریم عن نصیبه لایرجع) لانه اتلاف لاقبض ❊ شریکلرك بری غریمی کندو نصیبندن ابرا ایلسه اتلاف اولوب قبض اولمدیغندن شریکی کندویه برشیئله رجوع ایده‌من ❊ (وکذا) الحکم (ان) کان للمدیون علی احدهمادین قبل وجوب

دینهما علیه حتی (وقعت المقاصة بدین السابق) لانه قاض لا قابض ❊ حکم بنه بویلجه‌در رجوع ایده‌من مدیونك شریکلریك دینی کندونك اوزرینه واجب اولمازدن مقدم انلریك برینك اوزرنده دینی اولمغله دین سابقنه مقاصه واقع اولسه زیرا بودینی قضاوادا ایتمش اولور برنسنه قبض ایتمش اولماز ❊ (ولوابرأ) الشریك المدیون (عن البعض قسم الباقی علی سهامه) ومثله المقاصة ❊ بنه بویله شریکلریك بری مدیونی دینك بعضندن ابرا ایتسه باقیسی سهامی اوزره تقسیم اولنور مثلا مدیونده ایکسنك یکرمی غروشی اولمغله برنك حصه‌سنك نصفندن ذمتنی ابرا ایلسه کندوسی بشـله شریکی اونله مطالبه ایدر تقـاصده بونك کبیدر که بودیندن مقدم شریکلریك برینك مدیونه برمقدار دینی اولمغله اکا تقاص اولنان مبلغك ماعداسنی لحسب السهام میانلرنده تقسیم اولنور ❊ ولواجل نصیبه صح عندالثانی ❊ احدهما حصه‌سنی تاجیل ایدرسه امام ثانی نزدنده صحیح اولور ❊ والغصب والاستیجار بنصیبه قبض لاالتزوج والصلح عن جنایة عمد ❊ غصب وحصه‌سنه مطلوبدن برنسنه استیجاری قبضدرکه احد شریکین مدیونك برنسنه‌سنی غصب ایدوب عندنده هلاك اولسه قبض منزله‌سنه تنزیل اولنمغله شریکی انده مشارك اولور شراء فاسد ایله برنسنه اشتراسی وبرینه مدیون ایچون حق حادث اولمقده غصب کبیدر تقاص اولور مدیونه اولان عورتی حصه‌سنه بدل تزوج وعمدا جنایتدن صلح قبض دکلدر مقابلنده شرکته قابل برنسنه‌یه مالك اولمامغین ❊ وحیلة اختصاصه بها قبض ان یهبه الغریم قدر دینه ثم یبریه او یبیعه به کفامن تمرمثلا ثم یبریه ملتقط وغیره ومرت فی الشرکة ❊ احدشریکینك قبض ایتدیکنه اختصـاصنك حیلهٔ شرعیه‌سی مدیونك کندویه دینی مقداری مبلغی هبه ایدوب انکده کندونك ذمتنی ابرا ایدوب ویاخود غریمه احد شریکین دیندن نصیبی مقدارینه مثلا تمردن برقبضه‌یی بیع وقبض ثمن ایتدکدنصکره مدیونك ذمتنی ابرا ایتمسیله دربونده مقبوض ثمن مبیع مقدمکنده موهوب اولمش اولور دین اولمازکه شریك اخر رجوعه مقتدر اوله بومسئله ملتقط وسائر معتبراتده مسطور وشرکت بحثنده بونده دخی مرور ایتمشدر ❊ (صالح احد ربی السلم عن نصیبه علی مادفع من رأس المال فان اجازه الشریك) الاخر (نفذ علیهما وان رده رد) لان فیه قسمة الدین قبل قبضه وانه باطل ❊ ایکی رب سلمك بری مسلم فیهدن حصه‌سندن رأس مالدن ویردیکی مبلغ اوزره مصالحه اولسه که سلمی فسخ ایلسه امدی شریکی کندونك فسخنه اجازة ویررسه فسخ ایکیسنده‌ده نافذ اولور که اخذ اولنان نصف رأس مال ایکیسنك اولوب باقی قلان طعام میانلرنده مشترك اولور واکر شریکی رد ایدرسه صلح رد اولنوب مسلم فیه حالی اوزره باقی قالور بونده قبل القبض دینی تقسیم اولمغله بوایسه باطلدر ❊ نعم لوکانا شریکی مفاوضة جاز مطلقا بحر ❊ بلی رب سلمار شرکة مفاوضه

ايله شريكلر اولان ذواتدن اولورلرسه صلح مزبور مطلقا كه كرك كندو نصيبنده وكرك جميعسنده جائز اولور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ فصل فى التخارج ﴾

تخارج خروجدن تفاعلدر شرعا تخارج ورثه نك بعضسنك تركه دن كندويه برمقدار معلوم المال اعطاسى اوزره اخراجيله بريرله مصالحه لريدر بويولده التراضى جائز ومشروعدر حتى روايت اولنوركه عبدالرحمن بن عوف رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك درت منكوحه سى وارايدى مرض موتلرنده برينى تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولمدين كندولرى ارتحال دار بقا ايتملرايله حضرت عثمان رضى الله تعالى عنه انى اوج عورتيله وارثه قيلديغندن تركه نك ثمنينك ربعندن على رواية اوتوز اوج بيك التونه على رواية اوتوز اوج بيك درهمه مرقومه يى مصالحه ايتديلر واشبو تخارجك بعض شرطلرى واركه اثنای كلامده ذكر اولنور ﴿ اخرجت الورثة احدهم عن) التركة وهى (عرض او) هى (عقار) بمال اعطوه له (او) اخرجوه (عن) تركته هى (ذهب بفضة) دفعوهاله (او) على (العكس) اوعن نقدين بهما ﴾ (صح) فى الكل صرفا للجنس بخلاف جنسه (قل) ما اعطوه (اوكثر) ﴾ تركه لرى عرض ويا عقار اولان ورثه لر وارثك برينى كندويه برمقدار مال ويرمكله ويا تركه لرى ذهب اولان برمقدار فضه ويرمكله وبرنك عكسيله ويا التون وكموش نقد تركه دن كندولرينه اخراج ايتسه لر ويرديكلرى ازاولسون وياچوق اولسون نقدينه نظرا جنسى خلاف جنسنه صرفله صور مشروحه لرك كليسنده صلح وتخارج صحيح اولور ﴿ لكن بشرط التقابض فيما هو صرف ﴾ لكن تخارج مرسومك صحتى صرف قبيلندن اولان شيلرده تقابض شرطيله در ﴿ (و) فى اخراجه عن (نقدين وغيرهما باحد النقدين لا يصح الا ان يكون ما اعطى له اكثر من حصة من ذلك الجنس) تحرزا عن الربا) ﴾ نقدين وغيريلرندن احد نقدينله تخارجده صلح صحيح اولمز الا كندويه ويريلان اوجنسدن حصه سندن اكثر اولورسه ربادن تحرز ايچون صحيح اولور ﴿ ولابد من حضور النقدين عند الصلح وعلمه بقدر نصيبه شرنبلاليه وجلاليه ﴾ حين صلحده نقدينك حضورندن وحصه سينك مقدارينه علمندن لازمدر ﴿ واو بعوض جاز مطلقا لعدم الربا ﴾ تخارج عرض مقابلى اولورسه مطلقا كه تركه دن اولسون وياا ولسون جائز اولور ربا اولمامغين ﴾ وكذا لو انكر وارثة لانه ح ليس ببدل بل لقطع المنازعة ﴾ يعنى بويله وارثه ارث ادعا ايدن كسنه نك وارث اولديغنى انكار ايتسه لر دخى تخارج طريقيله صلحلرى جائز اولور زيرا انكار ايتديكلرى تقديرجه صلح بدل مقابلى اولماز بلكه نزاعى قطع ايچون

اولور ﴿ (وبطل الصلح ان اخراج احد الورثة وفى التركة ديون بشرط ان يكون الديون لبقيتهم) لان تمليك الدين من غير من عليه الدين باطل) ﴾ تركه لرنده ديون اولان وارثلر ديون سائرلرى ايچون اولمق شرطيله برينى اخراج ايتسه لر صلح باطل اولور زيرا مار الذكر اخراج اولنان وارث ديندن اولان حصه سنى على طريق التخارج اخذ ايتديكى عين مقابلنده سائر ورثه يه تمليك ايتمش اولور بوايسه باطلدر امدى ديندن اولان حصه سنه باطل اولنجق سائرلرنده ده جميعا باطل اولور ﴿ (ثم ذكر لصحة حيلا فقال (وصح لو شرطوا ابراء الغرماء منه) اى من حصة لان تمليك الدين فمن عليه الدين فيسقط قدر نصيبه عن الغرماء) ﴾ بعدازين مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب تخارج مشروحك صحتنه بعض حيله ذكر ايدوب بيورديكه صلح مرقوم صحيح اولور اكر ورثه اخراج اولنان وارثك غرماى ديندن كندويه اصابت ايدن حصه سندن ابراسنى شرط ايدرلرسه زيرا بودينى دين كندونك اوزرنده اولان كسنه يه تمليكدر امدى ديندن نصيبى مقدارى غرمادن ساقط اولور ﴿ (اوقضوا نصيب المصالح منه) اى الدين (تبرعا) منهم (اواحالهم بحصة) ﴾ وياخود ورثه صلح واخراج اولنان وارثك ديندن حصه سنى تبرعا كندو كيسه لرندن ادا ووارث كندولرينى حصه سيله غرمايه حواله ايدرلر لكن بونده ورثه يه ضرر اولور زيرا مصالحه حواله ايتديكى مبلغله ورثه به رجوع ايدر ﴿ (اواقرضوه قدر حصة منه وصالحوه عن غيره) بما يصلح بدلا (واحالهم بالقرض على الغرماء) وقبلوا الحوالة وهذه احسن الحيل ابن كمال) ﴾ كندويه ديندن حصه سى مقدارى مبلغى قرض ويروب سائر تركه دن بدلينه صالح اولور شيئله مصالحه اولوب مصالحده بدل قرضله كندولرينى غرمايه حواله كندولريده حواله يى قبول ايدرلرسه اشبو صورت اخره صور حيلك احسنيدر اولكنده ابراسيله مصالحه ايكنجيده تبرعله ورثه لره ضرر اولمغين ﴾ والاوجه ان يبيعوه كفا من تمر اونحوه بقدر الدين ثم يحيلهم على الغرماء ابن ملك ﴾ ورثه لره زياده وجيه ويسير وخفيف اولان حيله ورثه لر مصالحه رخيص القيمة برقبضه تمرمثللو نسنه يى ديندن حصه سى مقدارى ثمنه بيع ايدوب بعده مصالح كندولرينى غرمايه حواله ايتمه لريدر ﴿ (وفى صحة صلح عن تركة مجهولة) اعيانها ولادين فيها (على مكيل اوموزون) متعلق بصلح (اختلاف) والصحيح الصحة زيلعى لعدم اعتبار شبهة الشبهة) ﴾ كندوده دين اولميان تركه مجهوله دن مكيل موزون اوزره صلحك صحتنده ميان فقهاده اختلاف وقوع بولمشدر صحيح اولان فقيه ابو جعفرك صحتى قوليدر زيرا عدم صحته قائل اولنلر تركه ده مكيل وياموزون اولوب مصالحك اندن نصيبنده بدل صلحدن اقل اولمق احتمالينه نظرا رباشبهه سينه مبنيدر بوايسه كندويه اعتبار اولنميان شبهه شبهه قبيلندندر ﴿ وقال ابن الكمال ان فى التركة جنس بدل الصلح لم يجز والا جاز وان لم يدر فعلى الاختلاف ابن كمال ﴾ مسئله مشروحه ده تركه ده بدل صلح جنسندن

نسنه بولنورسه صلح جائز اولمز الابدل كندونك حصسنه اصابت ايدن قدردن زائد اولورسه
اولوروا كرتركه ده بدل صلح جنسندن نسنه بولنمزسه صلح جائز اولوب واولمديغى معلوم
اولمزسه مسئله اختلاف اوزره در ﴿ (ولو) التركة (مجهولة وهى غير مكيل اوموزون
فى يدالبقية) من الورثة (صح فى الاصح) لانها لاتفضى الى المنازعة لقيامها فى يدهم
حتى لوكانت فى يدالمصالح اوبعضها لم يجز مالم يعلم جميع مافى يده للحاجة الى التسليم ابن
ملك) ﴾ تركه مجهوله مكيل و ياموزون اولميوب سائر ورثه نك يدنده بولنورسه قول اصحده
ونده صلح صحيح اولور تركه يدلرنده بولنمغله جهالتى نزاعه مفضى اولمامغين حتى تركه نك كليسى
ويابعضسى مصالحك يدنده تسليمه حاجت مس ايتمديكندن يدنده بولنان تركه نك جميعسى
معلوم اولمدقجه صلح جائز اولمز بيع كبى اولمغله ﴿ (و بطل الصلح والقسمة مع احاطة
الدين بالتركة) ﴾ دينك تركه يى احاطه سيله كه ديون تركه دن ازيد اوله رق ورثه نك
بو يله سائرلرينك صلح اولوب انى بر مقدار بدل ايله مابينلرندن اخراجلرى وتركه يى
ميانلرنده تقسيملرى باطل اولدى كندولرى تركه يه مالك اولمدقلرندن غريم ايچون
قسمتى ابطال مشروعدر ﴿ الاان يضمن الورثة الدين بلا رجوع او بضمن اجنبى
بشرط براءة الميت اويوفى من مال اخر ﴾ الا ورثه دينه بلا رجوع التركه ويا خود اجنبى
ميتك برائتى شرطيله ضامن اولورلرسه وياخود وارث اخر مالندن تاديه وتوفيه
ايدرسه صلح وتقسيم باطل اولمز ﴿ (ولا) ينبغى (ان يصالح) ولايقسم (قبل القضاء
للدين (فى غيردين محيط) ﴾ دين غير محيطده دخى انى تاديه وتوفيه دن مقدم تركه يى
تقسيم واندن مصالحه لايق وسزاوار دكلدر بلكه مكروهدر ﴿ (ولو فعل الصلح)
والقسمة (صح) لان التركة لاتخلوعن قليل دين فلووقف الكل تضرر الورثة فيوقف
قدر الدين استحسانا وقايه لئلا يحتاجوا الى نقض القسمة بهر صورة مرسومده ده ورثه
صلح وقسمتى ياپسه لر صحيح اولور تركه آز بردينه دن خالى اولمديغين تقسيم عوق وتوقيف
اولنديغى تقديرجه ورثه متضرر اولورلر امدى استحسانا دين مقدارى توقيف
اولنور كه تقسيمى نقضه محتاج اولميه لر قياس عدم جوازدر تركه نك هر برجزئى دينه
مشغول اولمغله ورثه نك ملكلرينه داخل اولمامغين ﴿ (ولواخرجوا واحدا) من الورثة
(فحصة تقسيم بين الباقى على السواء ان كان اعطوه من مالهم غير الميراث) ﴾ ورثه
ايچلرندن بريني على طريق الصلح والتخارج اخراج ايتسه لر امدى اعطا ايتدكلرى
بدل كندو مالارندن اولوب ميراث اولمزسه حصه سنى ميانلرنده على السويه تقسيم
اولنور بدلى على وجه السويه استيفا ايتمشلر ايسه ﴿ (وان كان) المعطى (مما ورثوه فعلى
قدر ميراثهم) يقسم بينهم ﴾ واكر اعطا اولنان مبلغ تركه دن اولورسه ميراثدن
حصه لرى مقدارى اوزره ميانلرنده تقسيم وافراز اولنور سراجيه ده وشرحنده
مذكوردر كه بركسه تركه دن بر مقدار شيئه صلح اولوب چيقارسه اولا اول مسئله يى

فرائض قاعده سنجه تصحيح ايدوب بعده انك حصه سنى طرحدن صكره باقى تركه يى
ورثه نك سهاملرينه تقسيم ايتملى مثلا برعورت فوت اولوب زوجنى واناسنى وعمسنى
ترك ايتمكله زوج خصه ارثيه سندن ذمتنده كه مهر اوزره مصالحه اولوب مابيندن
چقسه باقى تركه ام ايله عم بيننده سهاملرنجه اثلاثا تقسيم اولنوب ايكى سهمى امه بر
سهمى عمه ويريلور امدى زوج ميراثدن بهمه حال برنسنه اخذ ايتميه جك اول امردن
كندوسى معلوم منزله سنده فرض اولنوب تصحيحده ادخال اولنمسه اولمازمى
الجواب اولماز زيرا زوجى كان لم يكن يوق عد ايدوب تركه مهرك ماعداسى قيلنسه انك
فرضى ثلث اصل مال ايكن ثلث مابقى اولمق لازم كلور بو ايسه خلاف اجماعدر زوج
تصحيحده ادراج اولنمديغى تقديرجه مسئله اوچدن كلور بريني ام ايكسنى عم آلور
ادراج اولندقده مسئله التيدن كلمكله ام ايكى عمه برسهم اصابت ايدوب باقى مابينلرنده
بروجه مشروح تقسيم اولنمغله انا حصه سنى تماما اخذ ايتمش اولور انتهى ملخصا
﴿ وقيده الخصاف بكونه عن انكار فلو عن اقرار فعلى السواء ﴾ خصاف تخارجده كه
تفصيل مشروحك جريانى صلحك عن انكار اولمسيله تقييد ايلدى يعنى ورثه مصالحك
وارث اولديغنى منكر اولورلرسه ديمك امدى صلح عن اقرار اولورسه تقسيم على
السويه اولور كه اعطا اولنان مال تركه دن اولسون ويا سائر مالدن اولسون بيع
منزله سنده اولمغله كويا جمله سى بردن اشترا ايتمش اولورلر پس مدفوع بينلرنده متساوى
اولورسه تقسيمده متساوى اولور ﴿ وصلح بعضهم عن بعض الاعيان صحيح ﴾ ورثه نك
بعضسنك اعيانك بعضسندن صلحى صحيحدر كليسندن صحيح اولديغى مثللو ﴿ ولو
لم يذكر فى صك التخارج ان فى التركة دين ام لا فالصك صحيح ﴾ صك تخارجده تركه ده
دين اولوب ويا اولمديغى ذكر وبيان اولنمزسه صك مشروح صحيح وسنديه شايان
اولور درونده كه مضامين اقرار اولنور انكله عمل اولنور دين لفظنده صواب اولان
نصبدر ان الينا ايابهم نظم مجيدنده اولديغى مثللو ﴿ وكذا ولم يذكره فى الفتوى فيفتى
بالصحة ويحمل على وجود شرائطها مجمع الفتاوى ﴾ يند بويله حين استفتاده تركه ده
دين اولوب ويا اولماديغى ذكر اولنمامغين مفتى فتواسنده بلابيان فتوى ويرسه كندويه
تفتيش وتفحص واجب دكلدر صحتيله افتا اولنوب شرائطنك وجودينه حمل اولنور
﴿ (والموصى له) بمبلغ من التركة (كوارث فيما قدمناه) من مسئلة التخارج ﴾ تركه
ميتدن بر مقدار شيئله وصيت اولنان كمسه تخارج مسئله سنده تفصيلا ذكر اولنديغى
وجه اوزره وارث كبيدر ﴿ (صالحوا) اى الورثة (احدهم) وخرج من بينهم (ثم
ظهر للميت دين اوعين لم يعلموها هل يكون ذلك داخلا فى الصلح) المذكور (قولان اشهر
هما لا) بل بين الكل ﴾ ورثه كندولرندن بريله مصالحه ايدوب انى بينلرندن اخراج
ايتدكدنصكره مقدما معلوملرى اولميان ميتك غيراوزرنده بر مقدار حقى ويا عينى ظهور

ایتسه صلح سابقده انلرده داخل اولورمی الجواب بونده ایکی قول واردر اشهری داخل
اولمیوب اول ظهور ایدن شیلر میانلرنده مشترك اولمقدر داخلدر دینلره نظر دین ایسر
صلح فاسد اولور كانه اوشیئی ابتدای صلحده موجود عد اولنور اوایسه فاسد اولمز انتهی
منح ✵ والقولان حكاهما فی الخانیة مقدما العدم الدخول وقد ذكر فی اول فتاواه انه یقدم
ماهو الاشهر فكان هو المعتمد كذا فی البحر ✵ خانیه صاحبی خانیه ده عدم دخول قولنی
تقدیمیله ایكیسنیده حكایه ایلدی حالبوكه فتاواسنك اولنده كندولری قول اشهری
تقدیم ایدرم دیو ذكر ووعد ایتمش ایدی امدی قول معتمد عدم دخول اولور ✵ قلت
وفی البزازیة انه الاصح ولا یبطل الصلح ✵ شارح علیه الرحمه بیورر كه بزازیه ده
اصح اولان عدم دخولدر وصلحده باطل اولمز دیو مرسومدر ✵ (وفی الوهبانیة
(نظم) (وفی مال طفل بالشهود فلم تجز ✵ وما یدعی خصم ولا یتنور) وهبانیه ده
مذكوردر كه طفلك شاهدلر ایله ثابت اولان مالنده صلح مشروع اولمدی زیرا بونده
یتیمه برمنفعت یوقدر مفهوم مخالفی بینه اولمدیغی تقدیرجه صلحك جوازیدر
مصراع ثانی مصراع اولدن منفهم اولان فلم یجز الصلح فی ذلك اوزره معطوفدر یعنی
برشخص بریتیمدن برمقدار مال دعوا ایدوب تنویر مدعی ایده مسه ینه صلح جائز اولمزدیمك
زیرا بونده مدعی اقامهٔ بینه دن عاجز اولیجق كندویه انجق خصمنه استحلاف حتی
ثابت اولور باباووصی وصغیره ایسه استحلاف یوقدر (وصح الابراء من كل عائب ✵ ولو زال
عیب عنه صالح یهدر) هر برعیبدن برائتدن ناشی صلح صحیح ومشروع اولدی امدی
بركسنه اشترا ایتدیكی عبدك مثلا بیاض عین عیبندن برمقدار مال ایله مصالحه اولوب
بعده اوعیب زائل اولسه صلح باطل اولور بدل صلحی رد ایدر سلامت عودة ایتمكین
اشترا اولنان جاریه نك تطلیق اولنمسی مثللو هر برزائل اولان عیبده ینه بویله در (ومن
قال ان تحالف فتبرأ فلم یجز ✵ ولو مودع كالاجنبی یصور) بر مدعی خصمنه اگرسن
یمین ایدرسك دعوا ایتدیكم شیدن بریسك دیوب اودخی یمین ایتسه بو صلح جائز اولمز برای
صریح شرطه تعلیق صحیح اولمز مفهوم سابقنه مبنی امدی مدعی بعد الحلف اقامهٔ
بینه ایتسه مقبول اولور اقامهٔ بینه دن عاجز اولسه تكرار یمین ویرمقدمكه استحلاف
حضور قاضیده اولمامغین قطع خصومت ایدمدیكندن حلف مشروح هرنه قدر
اجنبی كبی مدعی طرفندن تقدیر وتصویر اولنورسه دخی ینه صلح جائزدكلدر ولو مودع
تركیبنده كه لو كلمه سی وصلیه در صورة مسئله ایكی خصم میانلرنده عقد مصالحه
ایتسه لر كه مدعی دعواسنه یمین ایدرسه مدعی علیه مدعی بهی ضامن اوله پس بو صلح
باطلدر امدی مدعی یمین ایتسه مدعی علیه مالی تادیه لازم اولمازیتده كه كالاجنبی لفظی
مبتدای محذوفه خبردر تقدیر كلام وما ذكر من المدعی علیه والمدعی كالاجنبی سبكنده در
امدی اجنبیه استحلاف حقنده تصویر مسئله مثلا مدعی علیه اگر مدعینك غیری فلانجه

ذات یمین ایدرسه مدعینك دعوا ایتدیكی نسنه یی ادا ایدرم دیوب اودخی ایتسه صلح
باطل اولوب خلیفه كندیه انی تادیه لازم اولماز والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

✵(كتاب المضاربة)✵

مثلا مسكین برطرفدن بدلك وجودنی اقتضا ایتمك ملابسه سیله مضاربه مصالحه كبیدر
دیدی سید حموی مشار الیهك كلامنده تامل واردر زیرا صلح عن مال اولورسه
بیع قبیلندن اولمغله جانبیندن مبادله ایجاب ایدر دیو اعتراض ایلدی علامهٔ طحاوی
علیه رحمة الباری جواب مقامنده بیورر كه مناسبتده من كل الوجوه مشابهت لازم
دكلدر بونده صلحك عن انكار وسكوت اون قسملری اعتبار اولندی دیدی ✵(هی لغة
مفاعلة من الضرب فی الارض وهو السیر فیها ✵ مضاربه لغتده بابنك غیریندن سیركه
مسافرة فی الارض معناسنه اولان ضرب فی الارضدن مفاعله در الله جلیل واخرون یضربون
فی الارض یبتغون من فضل الله بیوردی ✵ یسافرون فی الارض للتجارة معناسنه در بو عقدك
مضاربه ایله تسمیه سی مضاربك كندوده غالبا ربح طلبیچون ارضده مسافرتینه
مبنیدر ✵(وشرعا عقد شركة فی الربح بمال من جانب) رب المال (وعمل من جانب)
المضارب ✵ شرعده مضاربه رب المال طرفندن مال ایله مضارب جانبندن عمل ایله
ربحده شركت عقدیدر ربحده شركت اولمیوب یالكز رب المالك اولورسه بضاعه
مضاربك اولورسه قرض اولور عمل كلمه سی من جهة الاعراب عقدك اوزرینه عطفله
مرفوع مالك اوزرینه عطفله مجروردر لكن مجرورتی وجهدر بمال ده كه با مقدر وتكون
فعلنه متعلقدر مرفوع اولدیغنه نظرا مضاربه عقد وعمل اولمق ایجاب ایدر بوایسه ذكراتی
وركنها الایجاب والقول قولنه منافیدر هندیه نك عباره سی اما تفسیرها شرعا فهی
عبارة عن عقد علی الشركة فی الربح بمال من احد الجانبین وعمل من الاخر در انتهی
بو مجرورتی تایید ایدر (وركنها الایجاب والقبول) مضاربه نك ركنی ایجاب وقبولدر
✵(وحكمها) انواع لانها (ایداع ابتداء) ✵ مضاربه نك حكمیكه اوزرینه
ترتب ایدن اثرا نظار مختلفه ایله چند نوعدر ابتداسی ایداعدر زیرا لا علی
وجه المبادلة والوثیقة صاحبنك اذنیله برمالی قبضدر ثمنی تسمیه اولنان سوم شرا
طریقیله قبض اولنان نسنه ده مبادله رهنده وثیقه اولمغله بونلر مضاربه نك خلافنه درلر
✵ ومن حیل الضمان ان یقرضه المال الا درهما ثم یعقد شركة عنان بالدرهم وبما اقرضه
علی ان یعملا والربح بینهما ثم یعمل المستقرض فقط فان هلك فالقرض علیه ✵ مال
مضاربه نك ضمانی لازم كلمه سنك حیله سی رب المالك رأس مالی مضاربه قرض
ایدوب الا بو درهمی قرض ایتیوب بعده اول درهمله قرض ایتدیكی مبلغه شركة

عنان ايله عقد شركت ايدوب ايكيسى بردن ايشليوب ربح بينلرنده على السويه تقسيم
اولنمق اوزره مقاوله بعده فقط مستقرض مالى اعمال ايلسه ايمدى مال هلاك اولسه
قرض مستقرضك اوزرينه لازم اولور شركت عنانده رأس ماله رنجى اخذ لازمدكلدر
مناصفة شرطلرى مشروعدر (وتوكيل مع العمل) لتصرفه بامره مضارب
رأس مالى اعمال ايتدكده رب المالك امريله تصرف ايتديكندن حكمى توكيلدر
(وشركة ان ربح وغصب ان خالف وان اجاز رب المال بعده) لصيرورته غاصبا
بالمخالفة ربح ايدرسه شركة مضارب رب المالك امرينه مخالفت ايدرسه غصبدر
غيرك مالنه تعديسنه بناء مضارب ضامن اولور رب المال بعد المخالفه هرنقدر اجازة
ويرسه ده ينه غصبدر مخالفيتنه بناء غاصب اولمغين (واجارة فاسدة ان فسدت
فلا ربح) للمضارب (ح بل له اجر) مثل (عمله مطلقا) ربح اولا مضاربه فساده
كيدرسه حكمى اجارهٔ فاسده در كه بونده مضارب رنجه حصه دار اولهماز بلكه
كندو ايچون عملينك اجر مثلى وار دركار ايتسون ويا ايتمسون عقدك صحتى معدوم
اولمغله مسمايه مستحق اولميوب مجانا بادهو اعمله راضى اولمامغين اجر مثلى واجب اولدى
امام ابو يوسف عليه الرحمه دن مرويدركه اجارهٔ فاسده اولديغنه نظرا ربح ايتمزسه
مضاربه اجرة اولمازفاسده نك صحيحه اوزره رجحان اولمسون ايچون (لايزاد
على المشروط) خلافا لمحمد والثلثة (الا فى وصى اخذ مال يتيم مضاربة فاسدة)
كشرطه لنفسه عشرة دراهم (فلا شيئى له) فى مال اليتيم (اذاعمل) اشباه فهو
استثناء من اجرعمله اجارهٔ فاسده ده كه مثلا اجرمثل مشروطك اوزرينه بونده ده
زياده قيلنمازامام محمد ايله ائمهٔ ثلثه ايچوندر اختلاف الوصى اولديغى يتيمك مالنى
بر وصى مضاربهٔ فاسده ايله اخذ ايدوب انده عمل ايدرسه كندويه يتيمك مالندن
اجرة نامنه برشى لازم اولماز بس استثناى مشروح متنك من اجرعمله قولندن استثنادر
بوندن فهم اولنان وصيه رنجدن برمقدارشى كندويه اولمق اوزره يتيمك مالندن
بروجه مضاربه اعمال وغيره مضاربه ويرمك مشروعدر (و) الفاسدة (لاضمان
فيها) ايضا (كالصحيحة) لانه امين مضارب امين اولمغله بلا تعد صحيحه سنده
ضمان اولمديغى كبى فاسده سنده دخى يوقدر (ودفع المال الى اخر مع شرط الربح)
كله (للمالك بضاعة) فيكون وكيلا متبرعا رنجك كليسى مالكك اولمق شرطيله
بركسه يه سرمايه ويرمك اصطلاح شرعده بضاعه در ايمدى مضارب رنجدن
كندو ايچون برنسنه شرط ايتماكين عملنده وكيل متبرع اولور (ومع شرطه للعامل
قرض) لقلة ضرره رنجك كليسى عامل ايچون اولمق اوزره رأس مالى ويرمك قرضدر
ضررى قليل اولمغين تبيينده مرسومدر كه رنجك كليسى مضاربك اولمق اوزره
مشارطه صورتنده مضاربك مستقرض عد اولنمسى رنجك كايسنه استحقاق انجق

رأس مالك كندونك اولمسنه توقف ايدر زيرا ربح مالك فرعيدر ثمر شجرك ولد حيوانك
اولديغى مثلو بس رب المال رنجك كليسنى مضاربه شرط ايتمكله اقتضاء كه لازم
متقدمجه سنه رأس مالك كليسنى اكا تمليك ايتمش اولور ايمدى بونك مقتضاسى رأس
مالك عدم رديدر زيراهبه مثلو تمليك ردى ايجاب ايتمز شوقدر وار كه مضاربه لفظيله
تعبير رأس مالك ردنى ايجاب ايتديكندن فقها فرض قيلديلر بوصورتده مضاربه
قرض وتمليكك ايكيسينده مشتمل اولمغله كويا ايكيسيله ده عمل اولندى وقرض عبندن
حقى قطع ايدوب بدلدن ايتميوب هبه ايكيسندنده حقى قطع ايتمكله قرض ايكى تبرعك
ادنى واهونى اولوب واضرارى اقل اولمغين اعتباره كندوسى شايان اولدى انتهى
(وشرطها) امور سبعة (كون رأس المال من الاثمان) كما مر فى الشركة (وهو
معلوم) للعاقدين (وكفت فيه الاشارة) مضاربه نك شرطى شارحك ذكر آتى
ومن شروطها قولنى ضمله يديدر اولا رأس مالك مال شركتده مرور ايتديكى مثلو
اثمان مقوله سى عاقدينك معلومى اولان دراهم ودنانيردن اولمسيدر معلوميتنده اشارة
كفايت ايدر مثلا قدرى معلوم اولميان برمقدار دراهم دفعيله مضاربه صحيحه اولور
والقول فى قدره وصفته للمضارب بيمينه والبينة للمالك ايمدى مقدارنده وصفتنده
قول يميله مضاربك بينه رب المالكدر (واما المضاربة بدين فان على المضارب
لم يجز وان على ثالث جاز وكره) مضاربك ذمتنده كه دين اوزره عقد شركت مضاربه
جائز دكلدر كندونك ذمتنده كه دين مضمون عليه اولمغله رأس مال اولهمز رأس
مالك مضاربك عندنده امانت اولمسى مضاربه نك شرطندندر واكر دين اوچنجى كسه نك
ذمتنده اولوب انى قبض ايدوب ومضاربة اعمال اوزره مقاوله ايدرلرسه جائز مع الكراهه
اولور كويا قبضنه توكيل ايتمش اولمغله قبل العقد كندويه منفعتى حاوى شرطى متضمن
اولديغندن مكروه اولدى (ولو قال اشترلى عبدا نسيئة ثم بعه وضارب بثمنه ففعل
جاز كقوله لغاصب او مستودع او مستبضع اعمل بما فى يدك مضاربة بالنصف
جاز مجتبى) بركسه بررجله بنم ايچون ثمن مؤجل ايله برعبد اشترا ايله بعده انى بيع
ايدوب ثمنيله مضاربه ايله ديمكله اودخى ايشلسه جائز اولور مالنى غصب ايدوب
ويا استيداع ويا استبضاع ايدن كسه يه يدكده اولان مالى بروجه مضاربه
اعمال ايت قولنده جائز اولديغى كبى امدى بونلر كندوده مضاربه جاريه اولان شيلردن
اولور (وكون رأس المال عينا لادينا) كما بسطه فى الدرر (مسلما الى المضارب
ليمكنه التصرف) درر ده بسط وبيان اولنديغى كبى مضاربه تصرف ممكن اولسون
ايچون دين اولميوب عين اوله رق رأس مالك مضاربه تسليم اولنمسى دخى شرط قيلندى
زيرا عمل كندونك طرفندن اولمغله انجق بروجه كمال كندويه تسليمله وجوده كلور
امدى بهر كيجه مالك رب المال نزنده اولمسى ويا رب المالك معاملنى شرط ايتسهلر

مضاربه فاسده اولور اما بروجه اعانه عملی ضرر ایتمز ﴿(بخلاف الشركة) لان العمل
فيها من الجانبين)﴾ شركتده عمل ايكی طرفدن اولمغله مضاربه‌نك خلافنه‌دركه
بونده شركتده تصرف فقط شريكلرينك برينك يدنده اولمق شرط قيلنسه شركت
منعقده اولمازطرفينك وجودی شرط اولان عمل منتفی اولمغين منح انتهى ﴿(وكون
الربح بينهما شايعا) فلوعين قدر افسدت)﴾ ربحك رب المال ايله مضارب ميانلرنده
مثلا انصافا ويااثلاثا شايع اولمقلغی دخی شرطدركه حتى ازوچوق وينلرنده ربحده
مشاركت تحقق ايده مقدارمعين تخصيصيله مثلا برينه يوز درهم ويانصفله اون
درهم دينلسه مضاربه فساده كيدر ﴿(وكون نصيب منهمامعلوما) عندالعقد)﴾
ربحدن هر برينك حصه‌سنك عقد وقتنده معلوم اولمسی دخی شرطدر زيرا ربح معقود
عليه اولديغندن جهالتی عقدك فسادينی ايجاب ايدر ﴿ومن شروطها كون نصيب
المضارب فی الربح حتى اوشرط له من رأس المال اومنه ومن الربح فسدت مضاربه‌نك
صحتنك شرطلرندندرمضاربك نصيبنك ربحدن اولمسی حتى كندويه رأس مالدن
وياانكله برابر ربحدن برمقدار شی شرط قيلنسه مضاربه فساده كيدرعقدك اقتضا
ايتديكی شروطدن اولمغين ﴿فی الجلالية كل شرط يوجب جهالة فی الربح اويقطع
الشركة فيه يفسدها ﴾ جلاليه نام كتابده مرسومدركه هر بر شرطكه اوتر ديديه ايله
ربحك نصفنی ويائلثنی شرط قيلمق مثللو ربحده جهالتی وياخود متعاقدينك برينه
دراهم مسما شرط ايتمك مثللو ربحده شركة قطعی موجب اولدی مضاربه‌يی فساده
ويرر ﴿والابطل الشرط وصح العقداعتبار بالوكالة ﴾ مز بور شرطلرك بری اولميوب
مثلا خسرانی مضاربه شرط ايتمك مثلا نسنه شرط قيلنورسه شرط باطل عقد صحيح
اولور وكالتی مشتمل اولديغنه مبنی ﴿(ولوادعى المضارب فسادهافالقول لرب المال
وبعكسه فللمضارب)﴾ مضارب مضاربه‌نك فسادينی دعوا ايدرسه قول رب المالكدر
عكسنده قول مضاربكدر تعبيرده اخصرو اوضح اولان والقول لمدعی الصحة منها
ديمك ايدی ﴿الاصل ان القول لمدعی الصحة فی العقود الااذا قال رب المال شرطت
ثلث الربح الاعشرة وقال المضارب الثلث فالقول لرب المال ولوفيه فسادها لانه ينكر
زيادة يدعيها المضارب ومافی الاشباه فيه اشتباه فافهم ﴾ اصل وقاعده بودركه
عقودده قول صحت دعوا ايدنكدر الامضاربه‌ده رب المال ربحك ثلثنی مضارب
ايچون قيلدم الااون درهمی دكل ديومضاربده ثلثی بندر ديرسه قول رب المالك اولور
هرنقدر بونده مضاربه‌نك فسادی وارايسه‌ده زيرا بونده ممكنكه انجق اون درهم
ربح ظهور ايتمكله انی استثنا ربحده شركتی قطعه مؤدی اوله وبونده رب المال مضاربك
دعوا ايتديكی زياده‌يی منكردر اشباه صاحبنك القول قول مدالمدعی الصحة الااذا قال
رب المال شرطت لك الثلث وزيادة عشرة وقال المضارب الثلث فالقول للمضارب

قولنده اشتباه واركه مشاراليه بوفرعی قاعدهٔ مشروحه‌دن خارج ظن ايلدی حالبوكه انده
داخلدر زيرا بوصورتده دخی مضارب صحت دعواسی ايتمكله حكم مشروح قاعدهٔ
مرسومه‌يه مطابقدر ﴿(ويملك المضارب فی المطلقة)﴾ التی لم تقيد بمكان اوزمان
اونوع (البيع)ولوفاسدا) بنقدونسئة متعارفة) مضارب رب مكانله ويازمانله ويابرنوع
معامله ايله تقييد اولنميان مضاربهٔ مطلقه‌ده نقدايله ويانسيئه‌يی متعارفه اجل غيرطويل
ايله هرنقدر فاسدده اولورسه بيعه مالك اولور بعنه فلانجه شخص ايله اخذوعطا ايت
ديمكده تقييد درامدی مضارب رب المالك تقييدينك خلافيله عمل ايدرسه جائز اولماز
ضررايدرسه ضمانی لازم اولور اعمل برأيك ديسون ويا ديمسون غبن فاحشله بيع وشرا
مخالفت وتبرع قبيلندندر مضاربك ماموريتی انجق تجارته درتبرعه دكلدر غبن
فاحشله اجل غيرمتعارفله بيعی اصول وفروعنك غيرنسيئ جائزدركه مشتريدن دعوا
اولنمز كندويه ضمان لازم كلور بيعی شارحك ولوفاسدا ايله تقييدی فاسده مباشرته
رخصت دكلدر حرام اولمغين بلكه مخالفت عد اولنميوب غاصب اولميوب مالك يدنده
امانت اولمسنده عدم خروجی مراددر نقدويانسنه ايله تقييد ميانلرنده اختلاف اولنسه
مضاربه‌ده قول مضاربك وكالتده مؤكلكدر ﴿(والشراء والتوكيل والسفر براوبحرا
ولودفع له المال فی بلده علی الظاهر)﴾ وشرايه بيع وشرا ايله توكيله وبراوبحرا مسافرته
مالك اولور قول ظاهر اوزره رب المال مضاربه مال هرنقدر كندو مملكتده ويرسه‌ده
زيرا غالبا انسان دائما غربتده مكث واقامت ايتمامكين بروجه مضاربه سرمايه اعطاسی
انك ابدندن خروجنه رضاسنه دالدر ﴿(والابضـاع) ای دفع المال بضاعة (ولورب
المال ولاتفسدبه) المضـاربه كمايجیء)﴾ مضارب رأس مالی علی وجه البضاعه كه
ربح كندويه اولمق شرطيله غيره ويرمكده مالك اولور هرنقدر ورديكی كمسنه رب المال
اولورسه‌ده بومضاربه فساده كتمز نكم قريبا كلور امام زفر رحمه الله تعالى بونده
فساده كيدر ديدی بونده رب المال كندو نفسيچون تصرف ايتمكله انده وكيل اولمغه
صالح اولمديغندن مالی استرداد ايتمش اولمغين جمهور فقها مضـاربه‌ده تصرف
مضاربك حقی اولمغله رب المال تصرفده مضارب جانبندن وكيل اوله بيلور بيوردیلر
﴿(ويملك الايداع والرهن والارتهـان والاجارة والاستيجـار) فلو استاجر ارضـا
بيضاء ليزرعها أو يغرسها جاز ظهيريه (والاحتيال) ای قبول الحوالة (بالثمن مطقا)
علی الايسر والاعسر لان كل ذلك من ضيع التجـار)﴾ مضارب مال مضاربه‌يی
بركمسنه‌نك نزدينه امانت وضع ايتمكه ورهن اولمغه واجاره واستيجـاره ويسرحالی
اولوب ويااملیان كمسنه‌يه ثمنی حواله‌يی قبوله مالك اولور زيرا بونلرك كايسی تجار
ضيع وعملدر ﴿(لا) يملك (المضـاربة) والشركة والخلط بماله نفسد(الاباذن اواعمل
برأيك) اذ الشیء لايتضمن مثله)﴾ مضارب مال مضاربه‌يی غيره مضاربه‌يه

وشركة ويرمكه وكندو مالنه خلط ايدوب قارشدرمغه مالك اولهمز الامضاربك
اذنى ويااعمل برأيك قوليله مزبورلره مالك اولور زيرا برشى كندومثلنى متضمن اولهمز
❊(و)لا(الاقراض والاستدانة وان قيل له ذلك)اى اعمل برأيك لانهماليسا من ضيع
التجار فلم يدخلا فى التعميم)❊ مالم ينص) المالك عليهما) فيملكهما)❊ مضاربه
رب المال هرنقدر كندو رأيكله بيلديكك كبى عمل ايله ديسه دخى اقراواستدانه يه مالك
اولهمز مادام مال صاحبى انلرايله تنصيص وتصريح ايتمديكجه پس انلرايله تصريح ايدوب قرض
واستدانه ايت ديرسه انلره مالك اولور مزبورلر ضيع تجاردن اولمامغين تعميمده داخل اولمديلر
❊(وان استدان كان شركة وجوه وح (فلواشترى بمال المضاربة ثوبا وقصر بالماء اوحمل)
متاع المضاربة (بمال) وقد(قيل له ذلك فهو متطوع ❊ لانه الاستدانة بهذه المقالة
مضارب اخذ وعطاسنده مضاربه ايچون رب المالك اذنيله بعض استدانه ايلسه
مضاربه لرى شركة وجوه اولمش اولور بو تقديرجه مضاربه مال مضاربه ايله برثوب
اشتراوانى صوايله قصرليوب وياخود متاع مضاربه يى كندو ماليله حمل ونقل ايدوب
حالبوكه كندويه مارالذكر اعمل برأيك كلامى دينمش اولورسه امدى مزبور مضارب
متطوع اولور مقالۀ مشروحه ايله استدانه يه مالك اولمامغين ❊ وانما قال بالماء لانه
لو قصر بالنشاء فحكم كصبغ ❊ مصنف مرحومك وقصر بالماء ديمسى نشسته ايله
قاصرلدقده انك حكمى صبغ كبى اولديغنه مبنيدر ❊(وان صبغه احمر فشريك بمازاد)
الصبغ فدخل فى اعمل برأيك كالخلط ❊ واكر قرمزيه بويارسه مضارب صبغك
زياده ايتديكى مبلغه شريك اولمغله اعمل برأيك قولنده خلط كبى صبغده داخل اولور
❊(و) كان له(حصة) قيمة (صبغدان بيع وحصة الثوب) ابيض (فى مالها ❊ مال
مصبوغ بيع اولنانه ثمندن صبغنك قيمتنك حصه سى مضاربك اولوب بياض اولهرق
ثوبك حصه سى مال مضاربه يه وضع اولهرق بحده مشارطه لرى اوزره اجرا ايدرلر ❊ ولولم
يقل اعمل برأيك لم يكن شريكا بل غاصبا ❊ رب المال مضاربه اعمل برأيك ديمش
اولمزسه صورة مشروحه ده مضارب شريك اولميوب غاصب اولمغله مال مضاربه
عندنده امانت اولمقدن خروج ايدوب هلاكى صورتنده كندويه ضمانى لازم كاور
وانما قال احمر لما مران السواد نقص عند الامام فلا يدخل فى اعمل برأيك بحر ❊ مصنف
مرحومك صبغى احمر ايله تقييدى امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده سابق الذكر
سوادك نقص اولديغنه مبنى اعمل برأيك قولنده عدم دخولنه بناء درسواد فى زماننا
نقصان عد اولنمامغين حمرة كبى اعمل برأيك قولنده سائرا الوانده دخول ايتمكله
اختلاف فى الزمان قبيلندن اولور ❊(ولا) يملك ايضـا (تجاوز بلد اوسلعة اووقت
اوشخص عينه للمالك)لان المضاربة تقبل التقييد المفيد ولو بعد العقد مالم يصر المال
عرضا لانه ح لا يملك عزله فلا يملك تخصيصه كما سيجئ ❊ ينه بويله مضارب مالكك

تعيين ايتديكى بلده يى وياسلعه يى وياسيف وخريف كبى وقتى ويا شخصى تجاوزه مالك
اولهمز مضاربه فائده لى تقييدى قبول ايتمكله زيرا تجـارات امكنه وامتعه واوقاتك
اختلافيله مختلف اولور تقييد هرنقدر عقددن صكره رأس مالده تصرفدن مقدم
اولورسه ده مادام رأس مال عرض اولمديسه زيرا عرض اولديغى تقديرجه عزلنه
مالك اولمديغى مثللو تقييد وتخصيصنه ده قادره اولهمزته كه قريبا كاور ❊ قيد نا بالمفيد
لان غيرالمفيد لا يعتبر اصلا كنهيه عن بيع الحال ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه تقييد
مقيد ايله تفييد مز حالا پثين ثمنله بيعدن نهيى كبى قيدغير مفيد ايله تقييده اصلا اعتبار
اولمديغنه مبنيدر ❊ واما المفيد فى الجملة كسوق من مصر فان صرح بالنهى صح والا
لا ❊ اما مصردن چارشوده تجارة ايله ديمك مثللو فى الجملة مقيد اولور قيد ايله تقييدده
نهى ايله تصريح ايدوب سوقك غيرنده اخذ واعطا ايتمه ديرسه تقييدى صحيح ومشروع
اولور يوقيسه اولماز ❊(فان فعل ضمن) بالمخالفت (وكان ذلك الشراء له) ❊ پس مضارب
تجاوز مشروحى ايشلرسه مخالفتنه بناء اندن ظهور ايدن ضررى ضامن اولور وشرا
وربحى كندونك اولوب خسرانى كندونك اوزرينه اولور ❊ ولولم يتصرف فيه حتى عاد
للوق عادت المضاربة ❊ مضارب تجاوز مرسومى ايشليوب مثلا تعيين اولنان بلده يى تجاوز
ايدوب اخر بلده يه واروب مال مضاربه ده تصرف ايتميوب ينه وفاقه عودت ايدوب
تعيين اولنان بلده يه رجوع ايدرسه عقد مضاربه يه رجوع ايدر ضماندن برى اولور وديعه ده
مودع مخالفت بعده مخالفتى تركله عودت ايتدكده ضماندن برى اولديغى مثللو ❊ وكذالو
عاد فى البعض اعتبار للجزاء بالكل ❊ ينه بويله جزئيلك حكمنى اجرايه مبنى مال مضاربه نك
بعضنده عودت ايتسه كه بعضنده تصرف تعيين اولنان محلك غيرنده اولوب بعضنى
محل معينه رد ايتسه مضاربه عودة ايدر ❊(ولا) يملك (تزويج مماما لها ولاشراء من يعتق) ❊
❊(على رب المال بقرابة او يمين) مضارب مال مضاربه دن عبد وياجاريه يى تزويجه
وقرابت يا يمين سببيله رب المالك اوزرينه عتق اولنور مملوكى شرايه مالك اولمز ❊(بخلاف
الوكيل بالشراء) فانه يملك ذلك (عند عدم القرينة) المفيدة للوكالة كاشترلى عبدا
ابيعه اواستخدمه او جارية اطأها ❊ بنم انى بيع ويا استخدام ايتم ايچون بكا برعبد
وياوطئم ايچون برجاريه اشترا ايت ديمك كبى وكالتى تقييد ايدر قرينه منعدم اولدقده
وكيل بالشرا مضارب مرسومك خلافنه دركه بومزبورلره مالك اولور توكيل مطلق
اطلاق اوزره جارى اولمغين ❊(ولامن يعتق عليه) اى المضارب (اذاكان فى المال
ربح) هوهنا ان تكون قيمة هذا العبد اكثر من كل رأس المال كما بسطه العينى فليحفظ ❊
دخى مضاربك اوزرينه عتق اولنور مثلا ذورحم محرمنى مضارب اشترايه قادر اولمز
اكر مالده ربح اولورسه كه اوعبدك قيمتى رأس مالك كليسندن اكثر اولورسه تكيم
مضمون مشروحى عينى مرحوم بسط وتفصيل ايلديكه مالده ربحك ظهورندن

مرادعبد مشترانك قيمتنك رأس مالدن اكثر اولمسيدر رأس مالده ربح اولسون
ويااولمسون زيراعبدك قيمتی رأس مال قدری ويااندن اقل اولورسه انده مضاربك ملكی
ظاهراولمز بلكه عبد رأس مال ايله مشغول اولور حتی بيك غروش مضارب من يعتق
عليهی اشترا ايتسه كندونك اوزرينه عتق اولمز ﴿ فان فعل ﴾ شراء من يعتق على
واحد منهما (وقع الشراء لنفسه) مضارب كندو ايله رب المالدن برينك اوزرينه
عتق اولنه جق مملوكك شراسنی ايشلسه شرا كندو نفسی ايچون واقع اولور اشترا
اولنان عبدك ثمنی رأس مالدن تاديه ايتمش اولورسه مضارب انی ضامن اولور
﴿ وان لم يكن) ربح كما ذكرنا (صح) للمضاربة ﴿ ماسبقده ذكراولنديغی مثللو مال
مضاربه ده ربح موجود اولمزسه شرا مضاربه ايچون اوله رق صحيح اولور ﴿ (فان
ظهر) الربح (بزيادة قيمته بعد الشراء عتق حظه ولم يضمن نصيب المالك) لعتقه لا بصنعه
(وسعى) العبد (المعتق فی قيمة نصيب رب المال) بعد الشرا عبدك قيمتنك زياده لنديكنه
مبنی ربحی ظاهر اولورسه مضاربك ربحدن نصيبی عتق اولنور ومضاربك صنعنسز
عتق اولديغندن مضارب مالكك نصيبنی ضامن اولمازو عتق اولنان عبد رب المالك
حصه سنك قيمتنده سعی ايدر ﴿ (ولو اشتری الشريك من يعتق على شريكه اوالاب
اوالوصی من يعتق على الصغير نفذ على العاقد) اذ لا نظر فيه للصغير ﴿ شريك
شريكنك اوزرينه عتق اولنه جق مملوكی وياخود بابا ويا وصی صغيرك اوزرينه عتق
اولنور مملوكی اشترا ايتسه لر عقد مشروحده صغيره نظر ونفع اولمامغين شراء مرسوم
عاقد اوزره نافذ اولور شريك مسئله سنده علت فقدان استربا حدر ﴿ (والمأذون
اذا اشتری من يعتق على المولی صح وعتق عليه ان لم يكن مستغرقا بالدين والا لا)
خلافا لهما زيلعی ﴿ عبد مأذون موليسنك اوزرينه عتق اولنه جق مملوكی اشترا ايلسه
شراسی صحيح اولوب وكندونك اوزرينه عتق اولنور اكر رقبه وكسبنی مستغرق
دينی اولمزسه يوق دين مشروحی اولورسه كندونك اوزرينه عتق اولنمز امامين
ايچوندر اختلاف مشار اليهما عتق اولنور ديور ديلر ﴿ (مضارب معه الف بالنصف
فاشتری امة فولدت ولدا مساويا له) ای للالف (فادعاه موسرا فصارت قيمته)
ای الولد وحده كما ذكرنا (الفا ونصفه) ای خمسمائة نفذت دعوته لوجود الملك
بظهور الربح المذكور فعتق ﴿ يدنده بيك غروش رأس مال اولان مضارب بالنصف
برجاريه اشترا ايدوب انی وطئ ايتمكله بيك غروش دكر برولد كتوروب وموسر اوله رق
انی بندندر ديو دعوی ايلسه پس ماسبقده ذكر ايتديكمز مثللو ولدك قيمتی
زياده لنوب بيك بشيوز غروش اولورسه دعواسی نافذه اولور سالف الذكر بشيوز
غروش ربح ظهور ايتمكله اكا مالكيت بولنديغنه مبنی عتق اولنور ﴿ (سعی لرب المال
فی الالف وربق) ان شاء المالك (او اعتقه) ان شاء ﴿ شارح رحمه الله تعالی شرط مقدرك

جوابنی نفذت كلمه سنی فيلغله لايق اولان سعی قولنك اوزرينه برحرف عطف زياده
ايتمك ايدی كه حتی انك اوزرينه عطف اولنه ايمدی رب المال دلرسه عبد كندو ايچون
بيك ايكيوز اللی ده سعی ايدر واكر دلرسه انی عتق ايدر ﴿ (ولرب المال بعد قبضه الف)
من الولد (تضمين المدعی) ولو معسرا لانه ضمان تملك (نصف قيمتها) ای الامة
لظهور نفوذ دعوته فيها ﴿ رب المال ولددن رأس مالی اولان بيكنی قبض ايتدكصكره
مدعی هر نقدر معسر اولسه دخی ضمان تملك اولمغله جاريه نك قيمتنك نصفنی كندويه
تضمين ايتدير وانده ملكنك ظهوريله نفوذينك ظهورينه بناء ﴿ ويحمل على انها
تزوجها ثم اشتراها حاملا منه ﴿ مضاربك حالنی صلاحه حملا مقدما جاريه يی بايعك
كندويه تزويج ايدوب بعده حامله اوله رق كندودن اشتراسنه حمل اولنور ﴿ ولو صارت
قيمتها الفا ونصفه صارت ام ولد وضمن للمالك الفا وربعه لو موسرا ولو معسرا فلا
سعاية عليها لان ام الولد لا تسعی تمامه فی البحر والله تعالی اعلم ﴿ جاريه نك قيمتی زياده لنوب
بيك بشيوز اولورسه ام ولد اولوب مضارب موسر اولورسه مالكه بيك ايكيوز اللی ضامن
اولور ام ولد سعی ايتمامكين كندويه سعايه لازم اولمز برام ولدك قيمتی زياده اولمغله كندوده
ربح ظاهر اولديغندن مضارب ربحك بعضنه مالك اولمغله انده دعوتی نافذه اولوب
كندويه رب المالك رأس مالی اولان بيك ربحدن حصه سی اولان ايكيوز اللی لازم اولوب
ولدك كليسی بو تقديرجه ربح اولور والله تعالی اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ (باب المضارب يضارب) ﴾

باب بلا اضافة تنوينله مبتدای محذوفه خبر اولوب المضارب مبتدا يضارب
جمله سی خبر وياخود بلا تنوين اضافتله يضارب حال ويا صفتدر الف واللام جنس
ايچون اولمغله نكره قوه سندن اولمغين ﴿ لما قدم المفردة شرع فی المركبة فقال (مضارب
المضارب) اجر (بلا اذن) المالك (لم يضمن بالدفع مالم يعمل الثانی ربح) الثانی (اولا)
على الظاهر ﴿ مصنف دقت پناه اعلی الله تعالی فی الجنة سمك بناه وقتا كه مضاربه
مفرده يی بيان وتقديم ايتديسه مركبه سنی بيانه اغاز وشروع بر له بيورديكه مضارب
مالكك اذنی اولمقسزن اخر كمسنه يه مال مضاربه دن بروجه مضاربه برمقدار سرمايه
ويرسه مادام مضارب ثانی انده عمل ايدوب انی ماله بوزمدقجه ضرر ايدرسه ضايع
اولمز قول ظاهر اوزره مضارب ثانی انده تصرف ايدوب كار ايتسون ويا ايتمسون
ظاهرك مقابلی امام حسنك سودمند اولمدقجه ضامن اولمز امام زفرك مجرد دفعيله
ضامن اولور تصرف ايتسون ويا ايتمسون قوللريدر لكن مضاربه مشروحه نك
مركب اولديغی پك ظاهرجه دكلدر بلكه هر برلری بشقه بشقه بر مضاربه در
وثانی اولكنه تابع اولمغله تأخيرنی ايجاب ايلدی ﴿ لان الدفع ايداع وهو يملكه فاذا عمل
تبين انه مضاربة فيضمن الا اذا كانت الثانية فاسدة فلا ضمان وان ربح ﴿ صورة

مشروحده عدم ضمان دفعك ايداع قبيلندن اولوب اكاده مضاربك مقتدر اولديغنه مبنيدر امدى مضارب ثانى مال مضاربه ده عمل ايدوب متصرف اولمغله عقد ثانينك مضاربه اولديغى متبين اولديغندن ضامن اولور مالده رب المالك رضاسى اولميه رق تصرف ايتديكندن مخالفت ايتمش اولمغين الامضاربهٔ ثانيه فاسده اولورسه هر نقدر ربح ايتسه دخى ضمان ايجاب ايتمز ۞ بل للثانى اجر مثله على المضارب الاول وللاول الربح المشروط ۞ بلكه مضارب ثانى ايچون مضارب اول اوزره اجر مثل لازم اولوب مضارب اوله ده ربح مشروط لازم اولور ۞ (فان ضاع) المال (من يده) اى يد الثانى (قبل العمل) الموجب للضمان (فلا ضمان) على احد ۞ امدى مال موجب ضمان اولان عملدن مقدم مضارب ثانينك يدنده ضايع اولسه براحده ضمان لازم اولمز ۞ (وكذا) لا ضمان (او غصب المال من الثانى و) انما (الضمان على الغاصب فقط) ۞ ينه بويله مضارب ثانينك يدندن مال غصب اولنسه ضمان براحده لازم اولمز الا انجق غاصبه لازم اولور ۞ (ولو استهلكه الثانى او وهبه فالضمان عليه خاصة) ۞ مضارب ثانى مال مضاربه يى استهلاك ويا براخره هبه ايلسه ضمان خاصة كندويه لازم اولور ۞ (فان عمل) حتى ضمنه (خير رب المال ان شاء ضمن) المضارب (الاول رأس ماله وان شاء ضمن الثانى) پس مضارب ثانى عمل ايدوب رأس مالى متاعه چوزمغله كندويه ضمان لازم كلدكده رب المال مخيردر دلرسه مالنى مضارب اوله تضمين ايتديرر دلرسه ثانيه تضمين ايتديرر زيرا مضارب اول رب المالك اذنسز مالنى غيره ويرمكله غاصب اولوب مضارب ثانى صاحبنك اذنسز غيرك مالنى قبض ايتمش اولور ۞ واختار اخذ الربح ولا يضمن ليس له ذلك بحر ۞ رب المال مضارب ثانيدن ربحى اخذى اختيار ايدوب تضمين ايتدرميه جك اولسه كندويه او مشروع اولمز ۞ (فان اذن) المالك بالدفع (ودفع بالثلث وقد قيل) للاول (ما رزق الله فبيننا نصفان فللمالك النصف) عملا بشرطه (وللاول السدس الباقى وللثانى الثلث) المشروط ۞ رب المال مضارب ثانيه ويرلمكه اذن ويروب ومضارب اوله مقدما مالك طرفندن الله جليلك رزق ايتديكى ربح ميانه مزده مناصفة اولسون دينلمش اولورسه شرطنه بناء مالك ايچون نصف ربح مضارب اوله سدس ثانيه ثلث مشروط ويريلور ۞ (ولو قيل ما رزقك الله بكاف الخطاب) والمسئلة بحالها (فللثانى ثلثه والباقى بين الاول والمالك نصفان) باعتبار الكاف فيكون لكل ثلث ۞ مضارب اوله كاف خطابله ما رزقك الله دينوب مسئله ده صورة مشروحه اوزره اولسه مضارب ثانيه ربحك ثلثى باقى اول ايله مالك ميانده كاف خطاب اعتبارى ايله ايكى نصف اولمغله هر برلرى ايچون ربحدن ثلث اولور ۞ (ومثل ما ربحت من شىء او ما كان لك فيه من ربح) ونحو ذلك ۞ مضمون مرسوم كبيدر مالك مضارب اوله ايتديكك كاردن ويا عملكده سنكيچون اولان

ربحدن وبونك امثالى كلامى ۞ وكذا لو شرط للثانى اكثر من الثلث اواقل فالباقى بين المالك والاول ۞ ينه بويله مضارب اول ثانى ايچون ربحدن ثلثدن اكثر ويا اقل شرط يلسه باقى مالكله اول ميانده نصفيت اوزره اولور ۞ (ولو قال له ما ربحت) بيننا (نصفان ودفع بالنصف فللثانى النصف واستويا فيما بقى) لانه لم يربح سواه ۞ رب المال مضاربه نه مقدار سود مند اولورسك بيننزده نصفيت اوزره در ديوب اودخى ثانيه نصفيت اوزره ديرسه ثانى نصفه مستحق اولوب كندولريده باقى قلان نصفى برابرجه تقسيم ايدرلراندن غيرى ربح ايده مديكندن ۞ (ولو قيل ما رزق الله فلى نصفه او ما كان من فضل الله فبيننا نصفان فدفع بالنصف فللمالك النصف وللثانى كذلك ولا شى للاول) لجعله ماله للثانى ۞ رب المال رزاق حقيقى جانب معنويسندن رزق اولان ربحك نصفى بكا اولسون ويا حق سبحانه وتعالينك فضل واحسانيدن اصابت ايدن ربح ميانمزده ايكى نصف اولسون ديوب اوده ثانيه نصفيت اوزره مضاربه ويرسه ربحك نصفى رب المالك نصف اخرى ثانينك اولوب اول كندو حصه سى اولان نصف ثانيچون قيلمغله كندوسى ربحدن حصه ياب اولمز ۞ (ولا شرط الاول للثانى ثلثيه) والمسئلة بحالها (ضمن الاول للثانى سدسا) بالتسمية لانه التزم سلامة الثلثين) ۞ مسئلهٔ مشروحه ده مضارب اول ثانيه سدسى تسميه سنه مبنى ضامن اولور ثلثانك سلامتنه التزامنه مبنى ۞ (وان شرط) المضارب (للمالك ثلثه وشرط لعبد المالك ثلثه وقوله على ان يعمل معه) عادى وليس بقيد (و) شرط لنفسه ثلثه صحيح) وصار كانه اشترط للمولى ثلثى الربح كذا فى عامة الكتب) ۞ مضارب ربحك ثلثنى مالكه وثلثنى مالكك عبدى كندو ايله برابر ايشلمك اوزره اكا وثلثنى كندو نفسنه شرط ايلسه صحيح اولور ربحك ايكى ثلثنى مولايه شرط ايتمش كبى اولور عبدك مضاربله برابر عملنى شرط قيلمسى عادتا كندو ايله عملنه مبنيدر يوقسه قيد دكلدر كندويه معين اولمغله عملى لازم اولمز اكثرى كتبده بو يلجه مسطوردر ۞ وفى نسخ المتن والشروح هنا خلط فاجتنبه ۞ بو مقامده متنك وشرحك نسخه لرنده قرشقلق واردر متنك بعض نسخه سنده ولو شرط للثانى ثلثيه ولعبد المالك ثلثه على ان يعمل معه ولنفسه ثلثه صح واقع اولمشدر بونك فسادى ظاهردركه كندوده درت ثلث مجتمع اوليور ومضارب ثانى يوغيكن كندويه ثلث تقدير اولنيور شرحكه منح الغفارك عبارسنده كه خلط بودركه عبارهسى وقوله على ان يعمله معه عادى وليس بقيد بل يصح الشرط ويكون لسيده وان لم يشترط عمله لا يجوز وقوعبولمشدر بونده ده لا يجوز قولى خلطدر صواب اولان انك حذفيدر صحن ماسبقدن معلومدر ۞ (ولو عقدها المأذون مع اجنبى وشرط المأذون عمل مولاه لم يصح ان لم يكون) المأذون (عليه دين) لانه كاشتراط العمل على المالك) ۞ عبد مأذون اجنبى بركمسنه ايله

عقد مضاربه ومضاربله اغاسنك برابر عملنى شرط ايلسه صحيح اولماز اكر اوزرنده
دين اولمزسه زيرا بو عملى مالكه شرط كيدر منحك ومتنك عبارەلرنده كاف محذوفدر
ظاهر اولانده اودر ✽(والاصح) لانه لا يملك كسبه ✽ واكر عبد اوزرندەدين
اولورسه عقد مشروح صحيح اولور بو تقديرجه سيد عبدك كسبنه مالك اولمامغين
مال مضاربەده عمله مقتدر اولور كندو مالنده عمل ايتمش اولمامغين ✽(واشتراط
عمل رب المال مع المضارب مفسد) للعقد لانه يمنع التخلية فيمنع الصحة ✽ مضاربەده
رب المالك برابر عملنى شرط ايتمك مالك تخليەسنه مانع اولمغله عقد مفسد وصحته
مانع اولور زيرا مضاربەده مضاربك عملندن لازمدر امدى عدم تخليه ايله مضاربه
عمل ممكن اولمز ✽(وكذا اشتراط عمل المضارب مع مضاربه او عمل رب المال مع)
المضارب الثانى) ✽ ينه بويله مضاربك مضاربەيه ويرديكى كسنه ايله وياخود رب
المالك مضارب ثانيله عملارينك اشتراطى عقد مضاربەيى فساده ويرير ✽ بخلاف
مكاتب شرط عمل مولاه كالو ضارب مولاه ✽ اغاسنك كندو ايله برابر عملنى شرط
ايدن مكاتب مسئلەسى صورة سالفەنك خلافنەدركه بونده فساد يوقدر مولا مكاتبك
كسبنه مالك اولەمز كندويه مافى اليدنده احرار معاملەسى اولور نته كه مكاتب
اغاسيله مضاربه ايتسه صحيح اولديغى كبى ✽(ولو شرط بعض الربح للمساكين
اوللحج اوفى الرقاب) اولامرأة المضارب اومكاتبه صح العقدو (لم يصح الشرط
ويكون) المشروط (لرب المال) ✽ مضاربەده ربحك بعضى مساكين وياحج
ويافك رقاب ويا مضاربك عورتى ويا مكاتبيچون اولمغله شرط قلنسه عقد صحيح
اولوب شرط صحيح اولميوب مشروط رب المالك اولور ✽(ولو شرط البعض لمن
شاء المضارب فان شاء لنفسه اولرب المال صح) الشرط (والا) بان شاء لاجنبى (لا)
يصح ✽ ربحك بعضى مضاربك ديلديكى كسنه ايچون شرط قيلنسه امدى
مضارب او بعض كندى نفسى ويارب المال ايچون ديليوب براجنبى كسنه ايچون
ديلرسه اشتراط صحيح اولميوب مال رب المالك اولور اجنبيچون عمل شرط اولنمامغين
ومتى شرط البعض لاجنبى ان شرط عليه عمله صح الشرط والالا ✽ قچانكه ربحك
بعضى اجنبيچون شرط قيلنسه كندويه عملده شرط قيلنورسه شرط صحيح اولور
عمل شرط قلنمزسه شرط صحيح اولميوب ربح مزبور رب المالك وعقد صحيح اولور
✽ قلت لكن فى القهستانى انه يصح مطلقا ✽ شارح رحمه الله تعالى ديركه اجنبيه
عمل شرط قيلنسون ويا قيلنمسون ربحك بعضنى كندو ايچون قيلمق اوزره عقد
مضاربه صحيح اولور شوقدر واركه اجنبينك مضاربه خصوصنده عملى شرط
قيلنورسه مشروطله كندو ايچون اولوريوق انده عملى شرط اولمزسه مشروطله
رب المال ايچون اولور مسكوت عنه منزلەسنده اولور ✽ والمشرط للاجنبى ان شرط

عمله والا فللمالك ايضا وعزاه للذخيرة خلافا للبرجندى وغيره فتدبر ✽ ربحدن اجنبيچون
برمقدار شى شرط قيلندقده كندونك عمليده شرط اولورسه اكا مستحق اولور
يوقسه رب المال ايچون شرط قيلنان كندونك اولديغى مثللو اودخى كندونك اولور
مضمون مشروحى قهستانى زخيرەيه عزو ايتديكه اندن نقل ايندى مسئلۀ مرسومەده
خلاف برجندينكدر لكن انك اختلافى احد متعاقدينك عبدينه ربحدن حصه
قيلديغنه نظرادر اجنبى حقنده دكلدر ملتقى شرحنه مراجعتله معلوم اولور فتدبر
اكا اشارة اولمق كرك ✽ ولو شرط البعض لقضاء دين المضارب اودين المالك جاز
ويكون للمشروطله قضاء دينه ولا يلزم بدفعه لغرمائه بحر ✽ ربحك بعضى
مضاربك ويارب المالك دينى قضا وتاديه ايچون شرط قيلنور جائز وشروع اولوب
مشروطله ايچون اندن دينى ادا اولور غرمالرينه انى دفع وتاديەلريله كندولرينه
ضمان لازم كلمز ✽(وتبطل) المضاربة (بموت احدهما) لكونه وكالة ✽
مضاربه وكالت قبيلندن اولمغله مضاربله رب المالك برينك موتيله مضاربه باطله
اولور امدى رب المالك وفاتندنصكره مضارب مال مضاربه ايله برنسنه شراسنه
ويامسافرة قادر اولەمز عدل حكمى اولمغين اما متاع مضاربەيى بيع ايدر ✽ وكذا بقتله
وجر يطرأ على احدهما وبجنون احدهما مطبقا قهستانى ✽ ينه بويله احد متعاقدينك
برى نك اخرى قتليله وبرينه حجر ومنع طارى وحادث اولوب وبرينك جنون مطبقله
مجنون اولمسيلەده مضاربه باطله اولور جنون هرنەقدرسفه كبى اسباب حجردن ايسەده
تكرارى مطبقله تقييد ايچوندر ✽ وفى البزازية مات المضارب والمال عروض باعها وصية
واومات رب المال نقد تبطل فى حق التصرف ولو عرضا تبطل فى حق المسافرة
لا التصرف فله بيعه بعرض وتقيد ✽ بزازيەده مرسومدركه مضارب وفات ايدوب مالده
عروض اولورسه انى ميتك وصيسى وياخود وصيسيله برابر رب المال بيع ايدر زيرا حق
تصرف هرنەقدر مضاربك ايسەده اصل ملك رب المالك اولمغله ايكى كسنه بينندە مشترك
مال منزلەسنده اولمغله امر ايكسنه مفوض اولدى مال مضاربه تماما ادا اولنمدقچه
مضاربك ورثەسى وياغيرىلرى برشيئه وضع يد ايدەمز زغيرك مالى اولمغين رب المال فوت
اولوب مال نقد اولورسه تصرف حقنده مضاربه باطله اولور وديعه اولمسنده باطله
اولمز امدى كندويه اوعرضى نقدايله وياعرضله بيع مشروع اولور امدى مضارب
بربلدەيه كلوب برمقدار متاع اشترا ايتدكدنصكره رب المال وفات ايدوب وكندونك علم
وخبرى اولميەرق متاع مشروحى براخر بلدەيه كتورسه مضاربك نفقەسى كندونك
نفس مالندن لازم اولوب واثناى راهده مال هلاك اولەجق اولسه كندويه ضمان لازم
كلور امابعد الوفات رب المالك شهرينه كتوررايكن هلاك اولسه ضمان لازم اولمز كندويه
انده تسليم لازم اولمغين ✽(و) بالحكم (بلحوق المالك مرتدا فان عاد بعد لحوقه مسلما

فالمضاربة على حالها) حكم بلحاقه ام لا عنايه ※ مضاربه مالكك دارحربه لحوقيله
حكمله ده باطله اولور پس بعداللحوق مسلم اوله رق عودة ايدرسه مضاربه حالى اوزره
ابقا اولنور لحاقيله حكم اولنسون ويا اولنمسون قبل الحكم لحوق غيبت منزله سنده اولوب
※(بعدالحكم مضاربك حقى اولمغين بخلاف الوكيل) لانه لا حق له بخلاف المضارب ※
وكيل مضاربك خلافنه دركه مؤكل مرتد اولوب دارحربه لحوقيله حكم اولندقدن
صكره وكالت باطله اولوب اسلامه عوديله عودة ايتز محل تصرف مؤكك ملكندن خروج
ايدوب وكيلك حقى تعلق ايتمامكين اولى اولان بخلاف المضارب قولينك حذفيدر
※(ولو ارتد المضارب فهى على حالها فان مات اوقتل اولحق بدارالحرب وحكم بلحاقه
بطلت) وماتصرف نافذ وعهدته على المالك عند الامام بحر ※ معاذالله تعالى مضارب
مرتد اولورسه مضاربه حالى اوزره باقيه دركه انده تصرف ايدوب برمقدار ربح حاصل
اولسه ميانلرنده مشترك اولور امدى مضارب وفات ايدوب ويا قتل اولنوب ويا دارحربه
لاحق اولوب ولحوقيله حكم اولنسه مضاربه باطله اولوب وتصرفى نافذ اولوب امام اعظم
رحمه الله تعالى نزدنده بيع وشراسنده اوزرينه تاديه سى لازم اولان عهده سى مالكك
اوزرينه لازم اولور ※(ولو ارتد المالك فقط) اى ولم يلحق (فتصرف) اى المضارب
(موقوف)※ مالك مجرد مرتد اولوب دارحربه لاحق اولمزسه مضاربك تصرفى
موقوفدركه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده اسلاميله نافذ اولوب احكام مضاربه نك
جميعسنده ردتى عدم منزله سنده تنزيل اولنور موتيله وقتليله مضاربه نك بطلانى ردنى
وقتندن اعتبار اولنور مضاربك تصرفى كندو ايچون اولمغله كويا كندوسى تصرف
ايتمش اولور مرتدك تصرفيه سنده موقوفدر مادام دارحربه لاحق اولمدقچه (وردة المراة غير
مؤثرة) ※ عورتك مرتده اولمسى تصرفاتنده ومضاربه سنده كرك مال صاحبى وكرك مضاربه
اولسون تأثيرى اولمز الا اوحالده مرتد وهلاك اولوب وياخود دارحربه لاحق ولحوقيله
حكم قاضى ملاصق اولورسه اولوقتده ردتك تأثيرى اولور و ينعزل بعزله) لانه وكيل
(ان علم به) بخبر رجلين مطلقا اوفضولى عدل ※ اورسول مميز مضارب رب المالك عزليله
منعزل اولور انى عادل غيرعادل ايكى كسنه نك ويا برفضولى عدل ويا ارباب تميزدن
بررسولك خبريله بيلورسه زيرا مضارب وكيلدر ※(والا) يعلم (لا) ينعزل مضارب رب
المالك كندوبى عزلنى بيلمزسه مجرد انك عزليله منعزل اولمز (فان علم) بالعزل و لو حكما
(والمال عروض) هوهنا ماكان خلاف جنس رأس المال فالدراهم والدنانير جنسان
(باعها)مضارب عزلنى بيلوب وعزلى رب المالك موتى كبى هرنه قدر حكماده اولورسه
اولسون وموتيده دارحربه لحوقيله حكم بر له ارتدادى وجنون مطبقله جنونيتى مثللو
حكميده اولورسه اولسون مالده عروضكه رأس مالك خلاف جنسى اولورسه مضارب
انى بيع ايدر دراهمله دنانير بوتقديرجه جنس عد اولنور ※ولو نسيئة وان نهاه عنها ※ بيع

ويرسيه دخى اولسه اولورهرنه قدر رب المال نسيئه بيعدن كندوبى نهى ايتمش اولورسه ده
(ثم لايتصرف فى ثمنها) ولوفى نقدمن جنس رأس ماله ويبدل خلافه به استحسانا
لوجوب ردجنسه وليظهر الربح ※ بعدالعلم مال مضاربه نك ثمننده ورأس مالى
جنسندن نقدده تصرف ايده مز اما استحسانا خلاف جنسنى جنسينه تبديل ايدر
رأس مالك جنسنى ردواجب اولوب وربح ظاهر اولسون ايچون ※(ولا يملك المالك
فسخها فى هذه الحالة) بل ولا تخصيص الاذن لانه عزل من وجه نهايه ※ مال مضاربه
عروض اولديغى رب المال مضاربه نك فسخنه واذنينى تخصيصه قادر اولمز تخصيص
من وجه عزل اولمغين ※(بخلاف احد الشريكين اذا فسخ الشركة ومالها امتعة) صح ※
ايكى شريكك برى عقد شركتى شركة مالى امتعه ايكن فسخ ايلسه مضاربه نك
خلافنه دركه فسخى صحيح اولور بعدالفسخ حاصل اولان ربح عاملك اولور ※(افترقا
وفى المال ديون وربح يجبر المضارب على اقتضاء الديون) اذ ح يعمل بالاخرة)※ مال
مضاربه ده ديون وربح اوله رق مضاربله رب المال مفترق اولوب مضاربه يى فسخ
ايتدكده مضارب كويا اجرتله عمل ايدر اجير كبى اولمغله ربح اولدقده ربح كندويه اجرة
اولديغندن طوپلمغه جبر اولنور ※(والا ربح (لا) جبر لانه ح متبرع)※ حين مفارقتلرنده
ربح اولمزسه بوتقديرجه مضارب متبرع اولمغين ديونى طوپلمغه جبر اولنمز ردى هرنقدر
كندويه واجب ايسه ده رأس مال ايله رب المال بينى تخليه ايله رد ايتمش اولور تسليمى
لازم دكلدر واهب موهوبى تسليميله جبر اولنمز ※(و) يؤمر بان (يوكل المالك عليه)
لانه غيرالعقد)※ مضارب رب المالى مديوندن ديونى قبضه توكيله امر اولنور مالك
عاقدك غيرى اولمغين ※(وح فالوكيل بالبيع والمستبضع كالمضارب) يؤمر بالتوكيل
متبرع ديونى طوپلمغه جبر اولنمامغين بيعه وكيل وبروجه بضاعه ثمن اخذ ايدن كسنه
مضارب كبى مالكى توكيله امر اولنور ※(والسمسار يجبر على التقاضى)وكذا الدلال
لانهما يعملان بالاجرة)※ سمسارسين اولينك كسريله من غير استيجار برمتاعى طالبنه
اجرة ماموليله جلب ايدوب كتورن كسنه در يعنى بومقوله كسنه ودلال اجرة ايله عمل
ايدر مقوله دن اولدقلرندن كتوردكلرى امتعه نك ثمنلرينى تقاضى وتاديه اوزره جبر
اولنورلر قهستانى سمساريدنده متاع اولميوب دلال اولان كسنه زدر ديو فرق ايتمشدر
※(فرع) استاجر على ان يبيع ويشترى لم يجز لعدم قدرته عليه الحلية ان يستاجره مدة
للخدمة ويستعمله فى البيع زيلعى)※ بركسنه بركسنه يى بيع وشرا ايتمكه استيجار ايلسه
جائز اولمز بايعله مشترينك مساعده لرى لازم اولمغين مستاجرك اكا قدرتى اولمديغنه مبنى
بومسئله ده حيله خدمت ايچون بركسنه يى مدة معلومه ايله استيجار ايدوب انى بيعده
استعمال ايتمكدر ※(وماهلك من مال المضاربة يصرف الى الربح) لانه تبع)※
مال مضاربه دن هلاك اولان ربح تابع اولمغله اكا صرف اولنور ※(فان زاد الهالك

على الربح لم يضمن) ولو فاسدة من عمله لانه امين) ❊ هلاك اولان مبلغ ربح اوزره زائد
اولورسه مضارب برشى ضامن اولمز مضاربه هر نقدر فاسده اولوب وهلاك كندونك
عملندن اولورسه ده زيرا كندولرى امين اولمغله هلاك هر نقدر معلوم اولمسه ده قول
يمينيله مقبولدر ❊ (وان قسم الربح وبقيت المضاربة ثم هلك المال او بعضه ترادا الربح
ليأخذ المالك رأس المال وما فضل فهو بينهما وان نقص لم يضمن) لمامر ❊ مضاربه ده
ربح تقسيم اولنوب مضاربه ميانلرنده باقيه قالوب بعده مالك كليسى ويا بعضسى هلاك
اولسه مالكك رأس مالى تماماً اخذ ايچون ربحى ايكيسيده رد ايدرلر ربحدن برشى ارتوسه
انى ميانلرنده تقسيم ايدرلر نقصان اولورسه ضامن اولمز سالف البيان امين اولديغندن
❊ (ثم ذكر مفهوم قوله و بقيت المضاربة فقال (وان قسم الربح وفسخت المضاربة
والمال فى يد المضارب ثم عقدها فهلك المال لم يترادا وبقيت المضاربة) لانه عقد
جديد وهى الحيلة النافعة للمضارب) ❊ بوندنصكره مصنف والا جناب عليه رحمة
الملك الوهاب و بقيت المضاربة قولنك مفهوم مخالفتى بيان برله بيورر كه ربح ميانلرنده
تقسيم اولنوب ومضاربه فسخ اولنوب مال مضاربك يدنده اوله رق تكرار عقد مضاربه
ايدوب مال هلاك اولسه ربحى رد ايتمزلر عقد جديد اولديغندن مضاربه باقيه قالور
بو ربحك عدم استردادينه مضاربه حيلهٔ نافعه در بو صورتده قسمت اولى منتقض اولماز
والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ (فصل فى المتفرقات) ❊

مضاربه يه متعلق مسائل متفرقه يى حاوى فصلدر ❊ (المضاربة لا تفسد بدفع كل المال
او بعضه) تقييد الهداية بالبعض اتفاق عنايه (الى المالك بضاعة لا مضاربة) لمامر
مضاربك رأس مالك كليسنى ويا بعضسنى بضاعه طريقيله كه ربحك كليسى اوركه طقلق
اولمق اوزره استعانه ايله مالكه ويروب مضاربة ويرمك مضاربه يى فساده ويرمز
سابق الذكر برشى كندوشنى متضمن اولمامغين يعنى بضاعةً ويرمضاربةً ويره مز
امدى هدايه نك مالك بعضسنى ويررسه ديو تقييدى اتفاق اولور احترازى اولماز
❊ (واخذه) اى المالك المال (بغير امر المضارب وباع واشترى بطلت ان كان رأس المال
نقدا) لانه عامل لنفسه) ❊ رب المال مال مضاربه يى مضاربك امرى نسز اخذ وانكله بيع
وشرا ايلسه مضاربه باطله اولور اكر رأس مال نقد اولور ايسه كندو نفسيچون عمل ايتمش
اولمغله ❊ (وان صار عرضا لا) لان النقض الصريح لا يعمل فهذا اولى عنايه) ❊ رأس
مال عرض اولورسه مضاربه باطله اولماز عرض اولديغى تقديرجه مضاربه ده صراحةً
نقض عمل ايده مز پس اشبو مضاربك اذنسز اخذى صورتيكه ضمناً فسخ اوله جقدر

بونده عمل تأثير ايتمامسى بطريق الاوليدر ❊ ثم ان باع بعرض بقيت وان بنقد بطلت
لمامر ❊ بوندنصكره رب المال رأس مال اولان عرض عوض مقابلى بيع ايدرسه مضاربه
باقيه قالور واكر نقد مقابلى بيع ايدرسه باطله اولور مار الذكر كندو نفسيچون عمل ايتديكنه
مبنى ❊ (واذا سافر) ولو يوما (فطعامه وشرابه وكسوته وركوبه) بفتح الراء ما يركب ولو
بكراء) ❊ مضارب مسافرة ايده جك اولورسه سفرنده ايجاب ايدن طعام وكسوه سى و بنديكى
هر نقدر كرا ايله و سفر بر كونلك مسافه اولورسه ده ركوب رانك فتحيله ما يركب به معناسنه در
انك ضميله مصدردر ❊ (وكل ما يحتاج عادة) اى فى عادة التجار بالمعروف (فى مالها)
لو صحيحة لو فاسدة لانه اجير نفقة له كمستبضع ووكيل وشريك كافى وفى لاخير خلاف ❊
وهر بر تجار عادتندن كندويه حاجت مس ايدن غسل ثياب ودهن سراج وحطب
وحمام وحلاق اجرتى كبى نسنه مضاربه مالندن ايجاب ايدر صحيحه اولوب فاسده
اولمزسه زيرا كندوسى اجير تجيد رفاسده ده مستبضع ووكيل وشريك كبى اولمغله
كندويه نفقه اقتضا ايتمز بونلرده معتبر اولمغله نفقه سى لازم اولور انده نفسنى
حبس ايتمكله ديديلر (وان عمل فى المصر) سواء ولد فيه او اتخذه دارا (فنفقته فى ماله)
كدوائه على الظاهر ❊ مضارب اخذ واعطاسنى بر شهرده ايدرسه نفقه سى كندو
مالندن ايجاب ايدر قول ظاهر اوزره مريض اولدقده دواسى كندو مالندن اولديغى
كبى مصرده كرك كندونك مسقط رأس اولان ولادة ايتديكى بلده اولسون ويا انده
توطن ايدوب انى دار اتخاذ ايتديكى محل اولسون ❊ اما اذا نوى الاقامة بمصر ولم
يتخذه دارا فله النفقة ابن ملك ما لم يأخذ مالا لانه لم يحتبس بمالها ❊ مضارب بر بلده ده
اقامته نيت ايدوب انى دار اتخاذ ايلمسه نفقه سى كندو مالندن لازم اولور مادام
كندوسى انده مال مضاربه يى اخذ ايدوب واندن مسافرة ورحلت ايتمديكجه زيرا
انده مال مضاربه ايچون حبس اولنمدى ❊ ولو سافر بماله ومالها او خلط باذن
او بمالين لرجلين انفق بالحصة ❊ مضارب كندونك ومضاربه نك ماليله سفر
ايدوب وياخود رب المالك اذنيله مضاربه يه اخر مالى خلط وياخود ايكى
كسنه نك مالارينى بر برينه خلط ويا سفر ايله حصه لرنجه صرف وانفاق ايدر
❊ واذا قدم رد ما بقى مجمع ويضمن الزائد على المعروف ❊ سفرندن قدوم
ايدنده باقى قلان طعام وكسوه يى مال مضاربه يه رد ايدر و قدر معروفدن زياده صرف
وانفاق ايتديكى مبلغى مضارب ضامن اولور ❊ ولو انفق من ماله ليرجع فى مالها له
ذلك ولو هلك لم يرجع على المالك ❊ مضارب مال مضاربه يه رجوع ايچون كندو
مالندن بر مقدار نسنه انفاق ويا نفقه ايچون استدانه ايلسه كندو ايچون فعل مشروح
جائز ومشروعدر وحتى صغيره انفاق كندو مالندن ايتديكى كبى انفاقده تدبير
كندولرينكدر رجوعندن اقدم مال مضاربه هلاك اولورسه مالكه رجوع ايده مز

مجل نفقه فوت اولمغله ※(ويأخذ المالك قدر ما انفقه المضارب من رأس المال ان كان
ثم ربح فان استوفاه وفضل شي)من الربح (اقتسماه) على الشرط لان ما انفقه يجعل
كالهالك والهالك يصرف الى الربح كما مر ※ رب المال مضاربك رأس مالدن صرف
وانفاق ايتديكی مبلغی ميانلرنده ربح اولورسه اندن اخذ واستيفا ربحدن برشی
ارترسه شرطلری اوزره بنی ميانلرنده اقسام ايدرلر انفاق ايتديكی مبلغ هالك كبی
قيلنمغله هلاك اولان ربحه صرف اولنديغی نته كه ماسبقده مرور ايتدی ※(وان لم يظهر
ربح فلا شی عليه)ای المضارب ※ ربح ظاهر اولمزسه مضاربه صرف ايتديكی شيدن
برشيئك ضمانی لازم اولمز ※(وان باع المتاع مرابحة حسب ما انفاق على المتاع من
الحملان واجرة السمسار والقصار والصباغ ونحوه) مما اعتيد ضمه (ويقول) البايع
(قام على بكذا ※ مضارب مضاربه متاعندن بروجه مرابحه برنسنه بيع ايده جك
اولورسه اكا صرف اولنان حمال وسمسار وقصار وصباغ اجرتی امثالی بين التجار
ضمی معتاد اولان مصارفی حساب برله اوزرينه سرمايه سی شو بهايه قائم اولدی دير
※(وكذا يضم الى رأس المال ما يوجب زيادة فيه حقيقة او حكما او اعتاده التجار) كاجرة
السمسار هذا هو الاصل نهايه ※ يعنی بويله رأس مالده صبغ كبی حقيقة قصار كبی حكما
زيادهٔ ثمنی موجب اولان واجرهٔ سمسار مثللو تجارك عادتلری اولان مصارفی مضارب
مال مضاربه يه ضم ايدر بونده اصل وقاعده بودر ※(لا) يضم (ما انفقه على نفسه)
لعدم الزيادة والعادة ※ مضارب كندو نفسنه صرف وانفاق ايتديكی مبلغی مال
مضاربه يه حين بيعده ضم ايده مز زياده وعاده معدوم اولمغين ※(مضارب بالنصف
شری بالفها بزا)ای ثيابا (و باعه بالفين وشری بهما عبدا فضاعا فی يده) قبل نقدهما
لبايع العبد (غرم المضارب) نصف الربح (ربعهما و) غرم (المالك الباقی) ※ كاری
ياريه عقد مضاربه ايدن كمسه بيك غروشيله برمقدار ثوب اشتری وانی ايكی بيكه بيع
وانكله بر رأس عبد اشترا واول ايكی بيكی بايع عبده نقد وتسليمدن مقدم مضاربك
بدنده تعدی وتقصيرنسز ضايع وهلاك اولسه مضارب ربحك نصفيكه ايكی بيكك
ربعی اولان بشيوز رب المال باقيسيكه بيك بشيوزی غرامت وزيان چكرلر لكن بايع
عبد ايكی بيكی مضاربدن الوب بعده مضارب بيك بشيوزی رب الماله رجوع ايدر
عبدك اوچ ربعی كندونك ربعی مضاربك اولمغله ※(و) يصير (ربع العبد) ملكا
(للمضارب) خارجا عن المضاربة لكونه مضمونا عليه ومال المضاربة امانة وبينهما
تناف (وباقيه لهما ورأس المال) جميع مادفع المالك (الفان وخمسمائة) ※ مار الذكر
عبدك ربعی مضاربه دن خارج اولديغی حالده مضاربك ملكی اولور شارحك لكونه
مضمونا عليه قولی خارجا عن المضاربة قولينك علتيدر يعنی عبدك ربعنك مضاربه دن
خارج اوله رق مضاربك ملكی اولديغی انك مضمون عليه اولوب مال مضاربه نك

امانت اولوب امانتله ضمان ميانلرنده منافات اولديغنه مبنيدر ربعك باقيسی اوچ ربع
مضاربله رب المالك اولوب رأس مالكه مالكك سرمايه اوله رق ويرديكی مبالغ جمعا
ايكی بيك بشيوز اولور ربيكی مقدما ويرديكی بيك بشيوزی مؤخر بايع عبده اعطا
ايتديكيدر ※ولكن (رابح) المضارب فی بيع العبد (على الفين) فقط لانه شراه بهما ※
لكن مضارب عبد مرسومی بعده انجق ايكی بيكه مرابحه ايدر ايكی بيكه شراسنه بناء
※(ولو بيع) العبد (بضعفهما) باربعة الاف (فحصتها ثلثة الاف) لان ربعه للمضارب والربح
منها نصف الالف بينهما) لان رأس المال الفان وخمسمائة ※ صورهٔ مشروحه ده عبد
ايكی قات بهاسی درت بيكه بيع وفروخت اولنورسه مال مضاربه نك حصه سی اوچ بيك
اولور ربعی مضاربك اولمغله ورأس مال ايكی بيك بشيوز اولديغندن اندن ربح ميانلرنده
بيكك نصفی اولور ※(ولوشری من رب المال بالف عبدا شراه) رب المال (بنصفه
رابح بنصفه) ※ رب المالك بشيوز غروشه اشترا ايتديكی عبدی مضارب بيك غروشه
كندودن اشترا ايدرسه بشيوز سرمايه اوقويه رق بطريق المرابحه بيع ايدر زيرا
عقد مرابحه عقد امانت اولمغله كندوينی خيانتدن شبههٔ خيانتدن تنزيه وتبعيد واجب
اولور عقد اولكه رب المالك مقدما بشيوز شراسی كندو نفسيچون واقع اولمشدی
عقد ثانيكه مؤخرا مضاربك كندودن شراسی اودخی كندو ايچون واقعدر زيرا
مضاربك شراسی رب المالك ملكندن عبدی بالكليه اخراج ايتمزشو قدر وار كه عقد
ثانينك صحتی يدوتصرفك ثبوتی فائدهٔ زياده سيچوندر امدی عقد ثانينك عدم وقوعی
شبهه سی باقی قالمغله مضاربك مرابحة ثمن اول اولان بشيوزه بيعی لازم اولدی ※وكذا
عكسه لانه وكيله ومنه علم جواز شراء المالك من المضارب وعكسه ※ صورهٔ مرسومه نك
عكسيكه مضاربك بشيوزه اشترا ايتديكی رب المال كندودن بيكه اشترا ايدرسه رب المال
بروجه مرابحه انجق بشيوزه بيع ايدر مضارب كندونك وكيلی اولمغله مضمون مشروحدن
مالكك مضاربدن مضاربك مالكدن اشترالرينك جوازی معلوم ومستبان اولدی
※(ولو شری بالفها عبدا قيمته الفان فقتل العبد رجلا خطاء فثلاثة ارباع الفداء
على المالك وربعه على المضارب)على قدر ملكهما ※ مضارب مال مضاربه دن بيك
غروشه ايكی بيك غروش قيمتلو برعبد اشترا ايدوب اولدخی خطأ بررجلی قتل ايلسه
پس رجلك ديتنی ويروب عبدك تخليصنی مراد ايدرلرسه ملكلری مقدارنجه فدانك
اوچ ربعی مالكك اوزرينه وبر ربعی مضاربه لازم اولور ※ (والعبد يخدم المالك
ثلثة ايام والمضارب يوما) لخروجه عن المضاربة بالفداء للتنافی كما مر ※ عبد مرسومه
ندا ويرلمكله مضاربه دن جروجينه مبنی اوچ كون رب الماله بركون مضاربه خدمت
ايدر مرور ايدن ضمانله امانتك تنافيسنه بناء زيرا مضارب ربع عبدی ضامن اولدی
※ولو اختار المالك الدفع والمضارب الفداء فله ذلك لتوهم الربح ※ مذكور عبدده

مالك ديه‌نفس عبدى ويرمكى اختيار ايدوب مضارب فدا اعطا ايدوب عبدى تخليص ايده‌جك اولسه اولور بو تقديرجه ربح توهمنه مبنى ☙ (اشترى بالفها عبدا وهلك الثمن قبل النقد) للبايع لم يضمن لانه امين ☙ مضارب مال مضاربه‌دن بيك غروشه برعبد اشترا ايدوب ثمننى بايعه ادادن مقدم ثمن هلاك اولورسه مضارب انى ضامن اولمز امين اولديغندن (بل (دفع المالك) للمضارب (الفا اخرى ثم وثم) اى كلما هلك دفع اخرى الى غير نهاية بلكه صورة مشروحه‌ده رب المال مضاربه مقدمكه رأس مالدن غيرى ديكر بيك غروشدخى ويرير حتى انكه الى غير النهايه هر نه وقتكه هلاك اولسه تكرار ينه ويرير ثم وثم تركيبنده معطوف حذف اولنوب عاطف كندو مثللو عاطفه داخل اولمشدر (ورأس المال جميع مادفع) رأس مال رب المالك مضاربه ثم وثم ييكر ييكر ويرديكى مبالغك جميعسيدر يعنى مضارب ربح ناميله نسنه اخذايده‌مز مادما رب المال سرمايه وثمن عبد ديه‌رك ويرديكى مبالغك طوپونى اخذ واستيفا ايتمدكجه ☙ بخلاف الوكيل لان يد ثانيا يد استيفاء لا امانة ☙ مسئلهٔ مشروحه‌ده مشترينك وكيلى ثمن عبدى بعد الشرا قبض ايدوب بايعنه تسليم ايتزدن مقدم هلاك اولورسه بومضاربك يدنده قبل النقد ثمنك هلاكنده خلافندركه ثمنله تكرار موكلينه رجوع ايده‌مز زيرا وكيلك ثانيا كه بعد الشرا ثمنى قبض يد استيفا اولور يد امانت اولمز يد امانت اولمسى انجق قبل الشرا ثمنى قبض ايدرسه انده اولور يعنى قبل الشرى وكيل ثمنى قبض ايدوب هلاك اولورسه بعد الشرى بردخى ثمنله موكلينه رجوع ايدر ☙ (معه الفان فقال للمالك (دفعت الى الفا وربحت الفا وقال المالك دفعت الفين فالقول للمضارب) لان القول فى مقدار المقبوض للقابض امينا او ضمينا كالو انكره اصلا ☙ مضاربك يدنده ايكى بيك غروش بولنمغله رب المالدن بكا بيك غروش ويرديك بيكده بن ربح ايتدم جمعا ايكى بيك اولدى ديوب مالكده بن سكا رأس مال اوله‌رق ايكى بيك ويردم ديو نزاع ايتدكلرنده قول مضاربك اولور مقبوضك مقدارنده امين ويا ضمين قول قابضك اولمغله زيرا مقبوضك مقدارينى معرفته كندولرى احقدرلر نته كه قبضى قطعا انكار ايتدكده قول كندولرينك اولديغى مثللو ويدمده بولنان ايكى بيكك بيكى مال مضاربه و بيكى فلانجه كسنه‌نك بم عندمده امانتدر ويا بم كندو خالص مالمدر ديوب رب المال بيكى سرمايه و بيكى ربحدر ديرسه ينه بويله قول مضاربكدر ☙ (ولوكان الاختلاف مع ذلك فى مقدار الربح فقط) لانه يستفاد من جهته سرمايه‌ده اختلاق ايدوب مثلا رب المال سرمايه ايكى بيك وربحك ثلثنى سكا شرط ايتدم ديوب مضارب رأس مال بيك وربحك نصفى بكا اولمق اوزره مقاوله اولدى ديرلرسه فقط ربحك مقدارنده قول رب المالكدر مقدار ربح كندونك طرفندن استفاده اولنديغنه مبنى اما رأس مالك مقدارنده قول قابضك اولمغله قول مضاربكدر

(وايهما اقام بينة تقبل وان اقاماها فالبينة بينة رب المال فى دعواه الزيادة فى رأس المال) رب المال ايله مضاربدن قنقيسى دعوالرينه اقامهٔ بينه ايدرلرسه بينه‌لرى مقبوله اولور ايكسى بردن اقامهٔ بينه ايدرلرسه رأس مالده زياده دعواسنده بينهٔ مقبوله رب المالك بينه‌سيدر زياده‌يى مثبته اولمغين (وبينة المضارب فى دعواه الزيادة فى الربح) ربحده زياده دعواسنده مضاربك بينه‌سى مقبوله‌در ☙ قيد الاختلاق بكونه فى المقدار لانه لوكان فى الصفة فالقول لرب المال ☙ مسئله‌ده اختلافك مقدارده اولمسيله تقييد وتصوير اولنديغى صفتده اولديغى تقديرجه قول رب المالك اولديغنه مبنيدر ☙(فلذا قال (معه الف فقال هو مضاربة بالنصف وقد ربح الفا وقال المالك هو بضاعة فالقول للمالك) لانه منكر ☙ بنا برين مصنف والاجناب بيورركه بر كسنه‌نك يدنده بيك غروش بولنمغله بو فلان كسنه‌نك كارى يارية مضاربة سرمايه‌سيدر و بيك غروش ربح ايتمشدر ديوب رب المال اشبو مال مضاربه مالى دكلدر بلكه بضاعة كندويه ويرلمشدر كارك طوپو بنمدر ديو اختلاف ايتسه‌لر قول مال صاحبنكدر منكر اولديغندن ☙(وكذا لو قال) اى المضارب (هى قرض وقال رب المال هى بضاعة اووديعة اومضاربة فالقول لرب المال والبينة بينة المضارب) لانه يدعى عليه التمليك (والمالك ينكر) ينه بويله مضارب يدنده كه مالى قرضدر كارك جمله‌سى بنمدر ادعا ايدوب رب المال بضاعه ويا وديعه‌در ربحك طوپو بنمدر ويا مضاربه‌در ديسه قول رب المالكدر مضارب كندويه تمليك ايتدوك ادعاسى ايدوب كندوده انكار ايتديكندن بينه مضاربك بينه‌سيدر لوقال فعلنك فاعلى واضع اليد تقدير اولنسه شارحك المضارب تقديرندن اولى اولوردى بضاعه‌ووديعه‌دعوازنده عدم مضاربه‌يه اتفاقلرينه مبنى ☙(واما لو ادعى المالك القرض والمضارب المضاربة فالقول للمضارب) لانه ينكر الضمان وايهما اقام البينة قبلت ☙ مالك قرض مضارب مضاربه دعوازى ايدرلرسه مضارب ضمانى انكار ايتديكندن قول كندونك اولور وتنقسى دعواسنه اقامهٔ بينه ايدرسه بينه‌سى مقبوله اولور ☙(وان اقاما فبينة رب المال اولى) لانها اكثر اثباتا ☙ ايكسيده اقامهٔ بينه ايدرلرسه رب المالك بينه‌سى اثباتا اكثر اولمغله قبوله اول اوليدر ☙ واما الاختلاف فى النوع فان ادعى المضارب العموم اوالاطلاق وادعى المالك الخصوص فالقول للمضارب لتمسكه بالاصل ☙ مضاربله رب المالك معاملاتك نوعنده اختلاف ايدوب مضارب عموم ويا اطلاق ادعا ايدوب جميع معاملاته ويا مطلق اخذ واعطايه رخصت ويردك ديوب مالك خصوص ادعا ايدوب مثلا فقط بغداى ويا حبوب تجارتنه رخصت واذن ويرمشديم ديسه اصله تمسكنه مبنى قول مضاربكدر ☙ ولو ادعى كل نوعا فالقول للمالك والبينة للمضارب فيقيمها على صحة تصرفه ويلزمها نفى الضمان ☙ مضاربله رب المالك

هر بری تجارتدن بر نوع ادعاسیله مثلا بری عطارلق ودیکری بزازلق ادعا ایلسه
قول مالکك اولور ایکیسیده تخصیص اوزره اتفاق ایدوب اذن کندونك طرفندن
اولمغله بینه مضاربکدر نفی ضمانه احتیاجنه بناء رب المال بینه‌یه محتاج دکلدر امدی
مضارب کندو تصرفنك صحتنه اقامهٔ بینه ایتمش اولور نهایتی اکا نفی ضمان لازم
کلمکله لازم ملزوم مقامنه بروجه کنایه قائم اولور ❊ ولووقتت البینات قضی بالماخرة
والافبینة المالك ❊ رب المال ایله مضاربك بینه‌لری توقیت اولنوب هر بری مدة
بیان ایدرلرسه قنقسنك مدتی صکره ایسه انکله قضا وحکم اولنور صکره که شرط
اولکنی نقض ایتمکین واکر زمان بیان ایتمزلرسه مالکك بینه‌سی مقبوله اولور ثابت
اولمیان نسنه‌یی اثبات ایتمش اولمغین ❊ (فروع) دفع الوصی مال الصغیر الی نفسه
مضاربة جاز وقیده الطرسوسی بان لایجعل الوصی لنفسه فی الربح اکثر ممایجعل لامثاله
وتمامه فی شرح الوهبانیة ❊ وصی یتیمك مالنی کندو نفسنه مضاربه‌یه ویرسه جائز
ومشروع اولور طرسوسی جواز مشروحی وصینك کندو نفسیچون ربحدن
امثالندن اکثر قیلمامغله تقیید ایلدی مثلا کندو مثلو تجارتمه ربحدن نصف قیلوب
کندوثلث قیلمق کبی بو بحثك تمام تفصیل وهبانیه شرحنده مسطوردر ❊ وفی ماذا مات
المضارب ولم یوجد مال المضاربة فیما خلف عاد دینا فی ترکة ❊ وهبانیه شرحنده
مذکوردر که مضارب وفات ایدوب مخلفاتنده مال مضاربه موجود اولمزسه ترکه
سنده دین اولەرق عودة ایدر مودع ومستعیروهر بریده مال امانت اولان کمسنه‌لرینه
بویله‌در قبل البیان فوت اولوب مال معلوم اولمدیغی ترکه‌سنده دین اولور تجهیلیله
انی استهلاك ایتمش اولمغین ورثه هلاك وتسلیم دعواسنده تصدیق اولنمز اما متوفا
حال حیاتنده مال مرسومی تعیین وبیان ایدرسه پس ورثه‌نك وباوصیك یدنده
امانت اولمغله هلاك ویا صاحبنه تسلیم قولنده تصدیق اولنور میت حال حیاتنده
قول مشروحنده تصدیق اولندیغی مثلو ❊ وفی الاختیار دفع المضارب شیئا للعاشر
لیکف عنه ضمن لانه لیس فی امور التجارة لکن صرح فی مجمع الفتاوی بعدم الضمان
فی زماننا ❊ اختیار نام کتابده مرسومدر که مضارب عاشرکه کومرکجی
امثالی ظلمیه دفعا للشر بر مقدار شی ویرسه امور تجارتده اولمامغین انی ضامن
اولور لکن مجمع الفتاواده فی زماننا عدم ضمانله تصریح اولندی قال ❊ وکذا
الوصی لانهما یقصدان الاصلاح وسیجیء اخرالودیعة ❊ مجمع الفتاوی صاحبی وصیده
مضارب کبیدر دیر یعنی دفع مشروحدن مرام ومقصودلری اصلاح ودفع
شر اولمغین عدم ضمان قولی مرجح ومقبولدر امین مال ومرجعی حفظ اولان
شیده ضامن اولماز ودیعه‌نك اخرنده بوکا دائر بحث قریبا کلور ❊ وفیه لوشری
بمالها متاعا فقال انا امسکه حتی اجدربحا کثیرا واراد المالك بیعه فان فی المال

ربح اجبر علی بیعه لعمله باجر کامل الا ان یقول للمالك اعطیك رأس المال وحصتك
من الربح فیجبر المالك علی قبول ذلك ❊ مجمع الفتاواده مذکوردر که مضارب مال
مضاربه ایله بر مقدار متاع اشتری ایدوب و بن انی امساك ایدوب فروخت ایتمم حتی
بر چوق ربح ایتمدکجه دیوب رب المال ده انك بیعنی مراد ایلسه پس مالده ربح وجود
ایسه مضاربه بیعیله جبر اولنور عملی اجرتله اولدیغنه بناء تکیم ماسبقده مرور ایلدی
الا مضارب رب المال رأس مالکی ور ربحدن حصه‌که و یریرم دیرسه رب المال انك
قبولیله جبر اولنور ❊ وفی البزازیة دفع الیه الفا نصفها هبة ونصفها مضاربة فهلکت
یضمن حصة الهبة انتهی قلت والمفتی به انه لاضمان مطلقا فی المضاربة لانها امانة
ولافی الهبة لانها فاسدة وهی تملك بالقبض علی المعتمد المفتی به کما سیجیء فلان ضمان
فیها ❊ بزازیه‌ده مسطوردر که برکسه برکسه‌یه نصفی هبه ونصف اخری مضاربه
اولق اوزره بیك غروش ویردکده هلاك اولسه هبه حصه‌سی اولان بشیوزی قابض
ضامن اولور شارح رحمه الله تعالی دیر که مفتی به اولان صورة مشروحه‌ده مطلقا که
کرك مضاربه‌سنده امانت اولدیغندن وکرك هبه‌سنده فاسده اولوب قول معتمد
ومفتی به او زره قبضله تملیك اولنمغله ضمان یوقدر تکیم قریبا کلور ❊ وبه یضعف
قول الوهبانیة ❊ (نظم) (واودعه عشرا علی ان خمسة ❊ له هبة فاستهلك الخمس
یخسر ❊ شارح علیه الرحمه دیر که بزم قول مشروحمز ایله وهبانیه‌نك برکسه برکسه‌یه
بشی هبه اولمق اوزره اون درهم ایداع ایدوب ایمدی مودع اولبشی استهلاك ایلسه
انی ضامن اولور قولی تضعیف اولنور ناظم مرحومك بیت مرسومده ذکره که
ذکر ایتدیکی بیت بلاغت مشحونی کشف وایضاحنه مدار اولمغله انکدخی بومقامده
ذکر وبیانی مناسب کورلدی بیت بودر (بیت) (لهمبعة قالوا ونصفا ان اتوت
❊ له الخمسة الاخری وفی الشرع ینشر) یعنی مار الذکر اون درهمك بشنی مودع
کندوسی استهلاك ایدوب ودیکر بشده بلا تعد کندوسی هلاك وتلف اولورسه
فقها جوابده بیوردیلر که مودع مرقوم یدی بچوق درهمی تضمین اولنور تصویر
مسئله بودرکه بر رجل بر شخصه اون درهم ویروب بونك بشنی سکا هبه وبشی عندکده
امانتدر دیوب قابضده انك بشنی استهلاك ایدوب بشیده حتف انفه کندوسی
بلا تقصیر قابض یدی بچوغی ضامن اولور زیرا بش هبه اولان درهم قابل القسمة
اولان مشاعی هبه اولمغله هبهٔ فاسده اولدیغندن قابضه ضمانی ایجاب ایتدی ایمدی
استهلاك اولنان بشك نصفی هبه‌دن نصف اخری ودیعه‌دن اولمغله تمامنك ضمانی
لازم کلدی بلا تعد هلاك اولان بشك نصفی هبه‌دن اولمغین انك ضمانی ایجاب
ایتمکله یدی بچوق مضمون اولدی لکن بو قول صحیح اوزره در قول صحیحده هبهٔ
فاسده‌ده موهوب له قبضیله مالك اولور زیرا واهب کندوبی قبضه تسلیط ایتمکله

ضمان ایجاب ایتز ودیعه ده بلا تعد هلاك اولمغله انده ده ضمان اولمز ظن ایدر ایسه
استهلاك اولنان بشك امانت اولان ایکی بچوغی تضمین اولنور والله تعالی اعلم
واستغفر الله العظیم

﴿ کتاب الایداع ﴾

ایداع اصلنده اوداع ایدی واو ساکن ماقبلی مکسور واو یایه دوندی ایداع اولدی
ایداع برنسنه یی برکسه‌نك نزدینه امانت قومقدر حفظ امانت موجب سعادة دارین
خیانت موجبهٔ شقاوة داریندر حدیث الامانة تجر الغنی والخیانة تجر الفقر وارد
اولمشدر یعنی برشیده امین اولان کسه اول شیئه امانت اوزره اولوب اکا خیانت
ایتزسه اوفعلی کندویه غناجر ایدر که اغنیادن اولمسنه سبب اولور خیانت صاحبنه
فقر جر ایدر که فقرادن اولمسنه مؤدی اولور روایت اولنور که ذلیخا فقر فاقه‌یه
مبتلا اولوب حضرت یوسف علی نبینا وعلیه الصلاة والسلامه عدم وصلت حزن
وتاسفندن کوزلری نابینا اولدقده مشار الیه علیه الصلاة والسلامك راست راهنده
مشار الیها قائمه اولوب ندا ایلدیکه ایها الملك اسمع کلامی یعنی ای پادشاه بنم کلاممی
دکله ایمدی یوسف علیه الصلاة والسلام اول محلده واقف اولدقده بیوردیلر که
امانت مملوکی ملوك مقامنه اقامت ایدوب خیانت ملوکی مملوك مقامنه اقعاد ایلدی
پس یوسف علیه الصلاة والسلام بوکمدر دیو سؤال بیوردقده ذلیخادر دیو جواب
ویرلمریله رحما کندولرینی تزویج بیوردیلر انتهی ایداع استیداع ایکیسی برمعنایه‌در
زیدك عندینه امانت برمال وضع اولندقده اودعت زیدا مالا واستودعته ایاه دینور
مودع ومستودع داللرك کسریله امانت مال وضع ایدن صاحب مالدر مودع
ومستودع داللرك فتحیله کندونك عندینه مال وضع اولنان امیندر ودیعه معناسنه
اوله‌رق فتحله مودع ومستودع مالده اطلاق اولنور ﴿ لاخفاء فی اشتراکه مع ماقبله
فی الحکم وهو الامانة ﴾ ایداعده ماقبلیکه مضاربه ایله امانت اولمق حکمنده اشتراکلرنده
خفا یوقدر یعنی ایکیسیده امانتدر ﴿ (هو) لغة من الودع ای الترك ﴾ ایداع لغتده
ترك معناسنه اولان ودعدن مشتقدر ایمدی مزید مجردن مشتق اولمش اولور وشرعا
﴿ (تسلیط الغیر علی حفظ ماله صریحا اودلالة) کان انفتق زق رجل فاخذه رجل
بغیبة ماله ثم ترکه ضمن لانه بهذا الاخذ التزم حفظ دلالة بحر ﴾ شرعده ایداع برغیر
کسه‌یی انسانك کندومالنك حفظنه صراحة ویادلالة مسلط ومولی قیلمسیدر دلالة
تسلیط بررجلك مثلا بال طاومنك منفتق اولوب کندونك غیبی حالنده براخر کسه
طلومك فتقنی اخذ ایدوب تلفندن حفظ ایتدکدنصکره انی ترك ایلمسی کبی ایمدی صورة

مشروحه‌ده مزبور طلومك رتقنی اخذیله آخذ دلالة حفظی التزام ایدنمش اولور
مالکك حضورنده اخذ ایدرسه هر حالده ضامن اولمز شارح رحمه الله تعالی تسلیطی
داللك فتحیله مودع طرفندن قیلندی موضوع مسئله ایسه بودکلدر الیق اولان تعلیلده لانه
بهذا اسلطه علی حفظ دلالة دیمك ایدیکه حتی کسریله مودع جانبندن اوله ﴿ (والودیعة
وتترك عند الامین) ﴾ ودیعه امین اولان ذاتك نزدنده حفظ ایچون ترك اولنان نسنه‌در
فقهادن برجندی فقط کلمه‌سنیده زیاده ایتدیکه حفظ وانتفاع ایچون ترك اولنان
عاریه خروج ایده ﴿ وهی اخص من الامانة حققه المص وغیره ﴾ ودیعه امانتدن
اخصدر نتکم مصنف وسائر علماء فخام تحقیق ایتدیلر که امانت مضمون اولمیان
عاریه ومستاجر وموصی لهك خدمتنده بولنان خدمتیله وصیت اولنان مملوك امثالی
شیلره اسمدر بونلرك جمله‌سنه شاملدر ودیعه ایجاب قبول ایله حفظ ایچون ترك اولنان
نسنه‌در امدی عموم وخصوصله متغایر ومتمایزلردر ودیعه مودع وفاقه عودت
ایدرسه ضماندن بری اولور امانتده اولماز وفاقده عودت مثلا مودع برنسنه‌سنی برکسنه‌نك
نزدینه ایداع ایتدکده کندو خانه‌کزده حفظ ایدیکوز دیمکله برمدت کندو خانه‌سنده
حفظ ایتدکدنصکره انی برغیر کسنه‌نك خانه‌سنده حفظ بعده ینه کند خانه‌سنه کتورمکدر
کویا مخالفتدن موافقته عودت ایتمش اولور ﴿ (ورکنها الایجاب صریحا) کاودعتك
(اوکنایة) کقوله لرجل اعطنی الف درهم اواعطنی هذا الثوب مثلا فقال اعطیتك
کان ودیعة بحر لان الاعطاء یحتمل الهبة الودیعة ادنی وهو متیقن فصار کنایة) ﴾
ودیعه‌نك رکنی مودعك مودعه شونی سکا ایداع ایتدم دیمسی کبی صریحا ویا مودعك
بررجله مثلا بکا بیك درهم ویا اشبو ثوبی ویردیوب انکده ویردم دیمسی کبی کنایة
ایجابله اولور اشبو صکره که صورتده اعطانك هبه‌یه‌ده احتمالی اولوب لکن ودیعه
ادنی ومتیقن اولمغله کنایة ودیعه اولدی بوندہ کنایه‌دن مراد کنایهٔ طلاق کبی کندویه
وغیریه احتمالی اولنور یوقسه بیانینك بیان ایتدیکاری لازمه‌دن ملزومه انتقال اولنان
کنایه دکلدر وانتقالده مشروحیو قدر وبو عباره‌دن ودیعه احتمالیده بعیدجه‌در ﴿ (اوفعلا)
کما او وضع ثوبه بین یدی رجل ولم یقل شیئا فهو ایداع) ﴾ ویاخود ایداعله رکنی فعلا
ایجابدر نتکم برکسنه ثوبنی بررجلك اوکنه قویوب برسوز سویلمسه اشبو فعل ایداع
اولدیغی مثللو ﴿ (والقبول من المودع صریحا) کقلبت (اودلالة) کما لوسکت عند
وضعه فانه قبول دلالة کوضع ثیاب فی حمام بمرأی من الثیاب دخی ایداعك رکنی
مودع جانبندن قبول ایتدم دیمك کبی صریحا ویاخود حضورینه وضع اولندقده
سکوت ایتمك کبی دلالة قبولدر سکوت مشروحده دلالة حالیه ایله قبولدر حمامده اثواب
محافظه‌سینه مولی اولان کسنه‌نك کورجه‌کی محله اثوابنی وضع کبی ثیابی موجود
ایکن حمامجیه ضمان لازم اولماز الاغائب سه حمامجی مودع المش اولور ﴿ وکقوله لرب الخان

این اربطها فقال هناك كان ایداعا خانیه ﴾ دخی مودعدن دلالت قبول صاحب
دابه‌نك خانجیه دابه‌یی قنغی محله ربط ایدیم دیدکده فلان محله ربط ایله قولی کی
امدی قول مرسومده که ایداعده ایجاب وقبول دلالتدر ﴾ وهذا فی حق وجوب الحفظ
واما فی حق الامانت فتتم بالایجاب وحده حتی لوقال للغاصب اورعتك المغصوب
برئ عن الضمان وان لم یقبل اختیار ﴾ اشبو ایجاب قبولك لزومی حفظك وجوبی
حقنده‌در اما امانت اولمسی یالکز ایجاب ایله اولور که مضمون اولماز امدی غاصب مال
صاحبنه غصب ایتدیکی نسنه‌یی سکا ایداع ایتدوم دیسه ضماندن بری اولور هر نقدر
قبول ایتمزسه‌ده ﴾ (وشرطها کون المال قابلا لاثبات الید علیه) فلو اودع الابق
اوالطیر فی الهواء لم یضمن) ﴾ ودیعه‌نك شرطی مالك کندونك اوزرینه اثبات
ید که وضع اولنمغه قابل اولمسیدر پس عبد آبقی ویاهواده طیران ایدن قوشی ایداع
ایلسه مودع ضامن اولمز ﴾ (وکون المودع مکلفا شرط اوجوب الحفظ علیه) فلو اودع
صبیا فاستهلکها لم یضمن ولو عبدا محجورا ضمن بعد عتقه ﴾ مودعك مکلف اولمسی اوزرینه
حفظك وجوبنه شرطدر امدی بر رجل بر صبی‌یه بر نسنه ایداع ایلیوب اوده انی استهلاك
ایلسه ضامن اولماز مودع عبد محجور اولورسه استهلاك ایتدیکی ودیعه‌یی بعد العتق
ضامن اولور ﴾ (وهی امانة هکذا حکمها مع وجوب الحفظ والاداء عند الطلب
والاستحباب قبولها) ﴾ ودیعه امانتده بو قضیه‌ده عام خاص اوزره محمولدر الانسان
حیوان مثللو بونك عکسی جائز دکلدر زیرا ودیعه مال صاحبنك کندو مالنی قصدا
بر غیر کسنه‌نك نزدنده امانت اولەرق استحفاظندن عبارتدر امانت بعض من غیر
قصد اولور ودیعه خاصه امانت عامه‌در ودیعه عقد ایله اولور امانت اعمدر عقد ایله
وعقدسز اولور بر کسنه‌نك ثوبنی ریح براخر کسنه‌نك اوزرینه القا ایلسه بونده امانت
بولنور ودیعه بولنماز اشبو ودیعه‌نك امانت اولمسی ودیعه‌نك حکمنی بیاندر حفظنك
وجوبی وصاحبی مطالبه ایتدکده اداسی وعندینه وضع اولنه‌جق اولدقده استحبابیله
بله‌بونده وتعاونوا علی البر والتقوی امرینه امتثال ایله اخوان دینه معاونت برله
اجر جزیله نیل واردر ﴾ (فلا تضمن بالهلاك) الا اذا كانت الودیعه باجر اشباه معزیا
للزیلعی (مطلقا) سواء امکن التحرز عنه ام لا هلاك معها شی اولا لحدیث الدار قطنی لیس
علی المستودع غیر المغل ضمان) ﴾ امدی امانتده مطلقا که کرك کندودن تحرز ممکن
اولان شیله ضایع اولسون ویا تحرز ممکن اولمیان شیله تلف اولسون ویا کندیله برابر
برشی هلاك اولسون ویا اولمسون هلاکیله ضمان لازم اولماز ودیعه‌نك امانت اولدیغی
ائمه حدیثدن دارقطنینك روایت ایتدیکی ارباب خیانتدن اولمیان نزدنده ودیعه هلاك
اولان کسنه اوزرینه ضمان اولمدی حدیث شریف واجب الاتباع مضمونه بناءدر
﴾ (واشتراط الضمان علی الامین) کالحمامی والخانی (باطل وبه یفتی) خلاصه وصدر الشریعه ﴾

حامجی وخانجی امثالی امنا اوزره ضمانی شرط قیلمق باطلدر انجق بو قول ایله فتوی ویریلور
﴾ (والمودع حفظها بنفسه وعیاله کاله (وهم من یسکن معه حقیقة او حکما لا من یمون
مودع کندو مالنی بالذات کندوسی وعیالیله محافظه ایتدیکی مثللو ودیعه‌یی دخی
بر منوال مشروح حفظ وحراست ایدر عیال کتاب وزنده بر کسنه ایله حقیقة ویا حکما برابر
ساکن اولان ذواتدر نفقه ومؤنتلری کندونك اوزرینه اولمق لازمه کلدر امدی کندو ایله
معا ساکن اولان اجنبی برذاته ودیعه‌یی دفعیله مودع ضامن اولماز بو خصوصده اعتبار
مساکنه‌یه‌در الا زوجه ایله ولد صغیر وعبده دکل ﴾ فلو دفعها لولد الممیز وزوجته
ولا یسکن معهما ولا ینفق علیهما لم یضمنه خلاصه ﴾ شارح رحمه الله تعالی مصنفك
او حکما قولینك اوزرینه مسئله تفریع ایتدیرر که پس مودع ودیعه‌یی حفظنه مقتدر ارباب
تمیزدن اولان ولدینه وزوجه‌سنه ویروب کندوسی انلر ایله برابر ساکن اولمیوب دیکر
محله‌ده اقامت وکندولرینه انفاقده اتمسه ضامن اولمز زیرا بونلر حکما کندو ایله ساکن عد
اولنورلر ﴾ وکذا لو رفعتها لزوجها لان العبرة للمساکنة لا للنفقة وقیل یعتبران معا عینی ﴾
یەبو یله مودعه عندنده بولنان ودیعه‌یی زوجنه دفع ایدیورسه کندویه ضمان لازم کلمز
اعتبار مساکنه‌یه اولوب نفقه‌یه اولمامغین بعضلر ایکسنه بردن اعتبار اولنور دیدیلر
﴾ (وشرط کونه) ای من فی عیاله (امینا) فلو علم خیانته ضمن خلاصه عیالنده اولان
کسنه‌نك امین اولمسی شرط قیلندی امدی خیانتی تبین ایدرسه ضامن اولور (و) جاز
﴾ (لمن فی عیاله الدفع لمن فی عیاله) عیالنده بولنان کسنه کندونك عیالنده که کسنه‌یه
ویرسه جائز اولور ﴾ (واو نهاه عن دفع الی بعض من فی عیاله فدفع ان وجد بدامنه) بان
کان له عیال غیره ابن ملك ﴾ (ضمن والا لا) مودعك عیالنده بولنان کسنه‌یه ویرمه‌دن
مودع نهی ایلیوب اودخی ویرسه پس اکا ویرمه‌دن بد وافتراق اولوب مثلا کندویه دفعندن
نهی اولنان عیالك غیری عیالی اولوبده منهی عنه ویرمش اولورسه ضیاعی صورتنده
ضامن اولور یوق اندن غیری عیالی اولمزسه اکا دفعیله ضامن اولمز ﴾ (وان حفظها
بغیرهم ضمن) وعن محمد ان حفظها بمن یحفظ ماله کوکیله ومأذونه وشریکه مفاوضة
وعنانا جاز وعلیه الفتوی ابن ملك واعتمده ابن الکمال وغیره واقره المص) ودیعه‌یی
مودع عیالنده که ذواتك غیرلریله محافظه ایدرسه ضامن اولور امام محمد رحمه الله تعالی
ورضی عنهدن مرویدر که مودع ودیعه‌یی وکیلی وعبد مأذونی وشرکت مفاوضه وعنانله
شریکی امثالی کندونك مالنی حفظ ایدر امانتله موصوف کسنه‌لر ایله حفظ ایدرسه جائز
اولور فتوی بونك اوزرینه‌در ابن کمال وسائر علماء باکمال بو قوله اعتماد ایتدیلر مصنفده
بونی اقرار ایلدی ﴾ (الا اذا خاف الحرق او الغرق وکان غالبا محیطا) فلو غیر محیط ضمن
﴾ (فسلمها الی جاره او الی فلك اخر) الا مودع منزلنی احاط ایدرپك غلبه یانقندن ویا
ودیعه‌نك صویه غرقندن خوف ایدوب ودیعه‌یی قومشوسنه ویا اخر سفینه‌یه تسلیم

ايدرسه اجانبه دفعيله ضمان ايجاب ايتز واكر پك چوق غالب اولمزسه ضامن اولور
الا اذا امكنه دفعها لمن فى عياله اوالقاها فوقعت فى الجر ابتداء اوبالتدحرج ضمن زيلعى
الاحرق وياغرق اولانده مودعك عيالنده اولان كمسنه يه دفع ممكن ايكن اجانبه ويروب
وياانى سفينۀ اخرايه القايله ابتداء ويا يوارلنمغله دريايه دوشرسه ضامن اولور اتلاف
كندونك فعليله اولمغين (فان ادعاه) اى الدفع بخاره اوفلك اخر ﴿ (صدق ان علم
وقوعه) اى الحرق (بينة) اى بدار المودع اكر مودع قومشوسنه وياسفينۀ اخرايه دفعنى
ادعا ايدرسه دعواسنده تصديق اولنور اكرخانه سنده حرقك وقوعى معلوم اولورسه
﴿ (والا) يعلم وقوع الحرق فى داره (لا) يصدق الا ببينة فحصل بين كلامى الخلاصة
والهداية التوفيق وبالله التوفيق ﴿ واكرخانه سنده حرقك وقوعى معلوم اولمزسه دفع
قولنده تصديق اولنمز انجق بينه ايله تصديق اولنور امدى خلاصه نك تصديق اولنور
هدايه نك اولنماز كلاملرى بيننده توفيق ممكن اولديكه تصديق اولنديغى حرقك وقوعى
معلوم اولديغنه نظرا تصديق اولنمديغى عدم معلوميتنه كوره در ﴿ (ولو منعه الوديعة
ظلما بعد طلبه) ز دوديعة فلو لحملها اليه لم يضمن ابن ملك ﴿ (بنفسه) ولو حكما كوكيله
بخلاف رسوله ولو بعلامة منه على الظاهر ﴿ (قادرا على تسليمها ضمن) مودع
وديعه سنك ردنى بالذات كندوسى مطالبه ايتدكده مودع تسليمنه مقتدر ايكن ظلما
صاحبنى منع ايلسه ضامن اولور وديعه يى صاحبنه حملدن امتناع ايدرسه ضامن اولماز
مؤنت ردمال صاحبنه لازم اولمغين وبنفسه مطالبه سى هرنه قدر وكيلنك مطالبه سى
كبى حكما دخى وكيلك خلافندر (والا) بان كان عاجزا اوخاف على نفسه اوماله بان كان
مدفونا معها ابن ملك (لا) يضمن كطلب الظالم ﴿ واكر منعى ظلما اولميوب رددن اوحالده
عاجز اولمسيله اولوب وياكندو نفسنه وياكندوايله مودعك مالى مدفون اولمق كبى مالندن
خوف ايدرسه ضامن اولمز وديعه يى رد ده ظلما مانع اولمامق ظالمك وديعه سنى غيره ظلم
ايتمك ايچون طلبى كبى امدى بوصورتده منع ايتسه ظالم وضامن اولمز ﴿ (فلو كانت
الوديعة سيفا اراد صاحبه ان ياخذه ليضرب به رجلا فله المنع من الدفع) الى ان يعلم
انه ترك الرأى الاول وانه ينتفع به على وجه مباح جواهر ﴿ امدى وديعه سيف
اولوب صاحبى انى الوب انكله بر رجله ضرب مراد ايلسه مودع ايچون انى
دفعدن منع واردر اولنى ترك ايدوب مباح اولان طريق اوزره انكله منتفع اوله جغى
معلوم اولنه دك (كما لو اودعت) امرأة ﴿ (كتابا فيه اقرار منها للزوج بمال اوبقبض
مهرها منه ﴿ فله منعه منها لئلا يذهب حق الزوج خانيه ﴿ كه بر عورة كندودن زوجنه بر
مقدار مال اقرارنى وياخود زوجندن مهرينى قبض ايتديكنى حاوى بر سندى بركمسنه نك
عندينه ايداع ايتدكده مودع ايچون انى اوعورتدن منع وار در زوجك حقى
باطل اولمق ايچون وهر بر بونك امثالى شيلر بونك كبيدر (ومنه) اى من المنع

ظلما (موته) اى موت المودع ﴿ (مجهلا فانه يضمن) فصير دينا فى تركته الا اذا
علم وارثه يعلمها فلا ضمان ﴿ مودعك ظلما بغير حق منعى قبيلندندر عندنده بولنان
وديعه يى مجهلا كه بيان ايتمدين وفاتى يعنى حين موتنده بنم نزدمده فلانجه ذاتك
شو مقوله وديعه سى واردر ديو وصيت اعلان ايتمزسه ضامن اولوركه تركه سندن
دين اولمغله اخذ اولنور تجهيليله استهلاك اولنديغندن دين صحت كبى اولمغين مودع
غرمايه حصه دار اولور الا مودع وارثنك وديعه يى بيلديكنى بيلورسه ضمان ايجاب
ايتمز ﴿ ولو قال الوارث انا علمتها وانكر الطالب ان فسرها وقال هى كذ وانا
علمتها وهلكت صدق هذا ومالو كانت عنده سواء ﴿ وارث بن وديعه يى بيلورم
ديوب طالب انكار ايتدكده وارث انى تفسير و بيان ايدوب وديعه شو مقوله شيدر
بن انى بيلور ايدم وهلاك اولدى ديرسه قولنده تصديق اولنور بو صورة ووديعه نك
مورثك عندنده اولديغى برابردر ﴿ الافى مسئلة وهى ان الوارث اذا دل السارق
على الوديعة لا يضمن والمودع اذا دل ضمن خلاصه الا اذا منعه فى الاخذ حال
الاخذ ﴿ الا بر مسئله ده كه وارث وديعه يى سارقه دلالت ايدوب كوسترسه ضامن
اولماز مودع دلالت ايدرسه ضامن اولور الا مودع بعد الدلالة سارق اخذ ايده جك
اولدقده اخذينه مانع اولورسه اوده ضامن اولماز ﴿ (كما فى سائر الامانات) فانها
تنقلب مضمونة بالموت عن تجهيل كشريك ومفاوض) ﴿ فى عشر على مانع
الاشباه) ﴿ مسئلۀ مشروحه ده عن تجهيل موتك موجب ضمان اولديغى شريك
ومفاوض امثالى ارباب اماناتك عن تجهيل وفاتلريله اماناتلرى مضمونه اولديغى
مثللودر الاشباهده ذكر اولنديغى اوزره اون محلده امانت مضمون اولماز ﴿ (منها
(ناظر اودع غلات الوقف ثم مات مجهلا) فلا يضمن ﴿ اشباهده ذكر اولنان
مجهلا فوتله ضمان ايجاب ايتميان امانت مسئله لرندندر بر متوليكه وقفك غله سنى
بر محله ايداع ايدوب بعده محل وديعه يى بيان ايتمدين وفات ايتسه ضامن اولمز
قيد بالغلة لان الناظر لو مات مجهلا لمال البدل ضمنه اشباه اى الثمن الارض المستبدله ﴿
مصنف مرحومك مسئلۀ غله ايله تقييدى متولينك مال بدليكه وقف اولان ارض
مستبدله نك ثمنى مجهلا فوت اولسه ضامن اولديغنه مبنيدر وضايعى معلوم اولورسه
ضامن اولمز بوندن منفهم اولان دراهم ودنانيرايله وقفك استبدالينك جوازيدر
عقار ايله اولمق ايجاب ايتمز ﴿ قلت فلعين الوقف بالاولى كالدراهم الموقوفة على
القول بجوازه قاله المص واقره ابنه فى الزواهر وقيد موته بحثا بالفجاءة فلو بمرض
ونحوه ضمن لتمكنه من بيانها فكان مانعا لها ظلما فيضمن وردما بحثه فى انفع
الوسائل فتنبه ﴿ شارح رحمه الله تعالى دير كه وقوف دراهم جائزدر ديديكلرى قول
اوزره دراهم موقوفه مثللو عين وقفك مجهلا فوتنده عدم ضمان اولويتله ثابتدر

بو مضمونی مصنف علیه الرحمه دیدی وزواهر نام تالیفنده اوغلوده اقرار ایدوب وبحثاکه فقهانك تنصیص وتصریحلری اولمقسزن کندو مخترعاتلرندن بحث اوله رق متولینك مجهلا فوتنی موت مفاجأه ایله تقیید ایلدی امدی وفاتلری بر مرض مثلاو نسنه یه ابتلا ایله اولورسه ضامن اولور بیان واعلامه قدرتی اولمغله کانه مجهلا فوتیله انی ظلما مانع اولمغین کندویه ضمان ترتب ایتدی انفع الوسائل نام کتابده بحث مشروحی رد ایله کرك مسجد وکرك ذریت وقفی اولسون هر حالده مجهلا فوتیله ضمان ایجاب ایدر دیدی ❊(و) منها (قاض مات مجهلا لاموال الیتامی) زاد فی الاشباه عند من اودعها ولابد منه لانه لو وضعها فی بیته ومات مجهلا ضمن لانه مودع ❊ مسائل مشروحه‌لردندر اموال یتامی‌یی مجهلا فوت اولان قاضینك عدم ضمانی مسئله‌سی اشباهده عبارهٔ مرسومه‌یی عند من اودعها ایله تقیید ایلدی یعنی قاضی ایداعه مجبور اولوب ایداع ایلدیکی کسنه‌یی بیان ایتمدین فوت اولسه ضمان ایجاب ایتمز دیمك اولور زیرا قاضی اموال یتامایی کندو خانه‌سنه وضع ایدوب ومجهلا فوت اولسه ضامن اولور کندوزی مودع اولمغین ❊ بخلاف مالو اودع غیره لان للقاضی ولایة ایداع مال الیتیم علی المعتمد کما فی تنویر البصائر فلیحفظ ❊ قاضینك مال یتیمی غیری کسنه‌نك عندینه ایداعی کندو نفسنه ایداعنك خلافنده‌درکه انده ضمان ایجاب ایتمز قول معتمد اوزره کندویه یتیم مالنی ایداع ولایتی اولمغله نته‌که تنویر البصائر نام کتابده مرسومدر ❊(و) منها (سلطان اودع بعض الغنیمة عند غاز ثم مات مجهلا) ❊ مسائل مرقومه‌دندر پادشاه عالمپناه حضرتلرینك قبل القسمة مال غنیمتك بعضنی برقاضینك نزدینه ایداع مجهلا وفاتی ووصینك و بابانك صغیرك مالنی مجهلا فوتلری ووارثك مورثك نزدنده‌که ودیعه‌یی و بر کسنه‌یه ریحك القا ایتدیکی وکندونك خبری اولمیه‌رق خانه‌سنه وضع اولنان صبی محجورك نزدینه وضع اولنان نسنه‌یی مجهلا وفاتلری ضمان ایجاب ایتمیان مسائل عشره‌دندر ❊ ولیس منها مسئلة احدا المتفا وضین علی المعتمد لما نقله المصنف هنا ❊ شرکة مفاوضه ایله شریکلرك برینك مجهلا فوتی قول معتمد اوزره مسائل عشره‌دندکلدر مصنف والا جنابك بومقامده اندن اولدیغنه بناء ❊ وفی الشرکة عن وقف الخانیة ان الصواب انه یضمن نصیب شریکه بموته مجهلا وخلافه غلط ❊ ومضمون مشروحی صاحب بحر شرکتده نقل ایلدی خانیه‌نك وقفندن نقل ایله مرسومدرکه صواب اولان شریك مفاوضة وعنانا شریکك نصیبنی مجهلا فوتیله ضامن اولور و بونك خلافیکه خانیه‌ده مسطوردرکه مضارب مرضی حالنده بیك غروش ربح ایتدم دیو اقرار ایدوب بعده بلابیان وفات ایتسه کندویه ضمان ایجاب ایتمز ربحك کندویه وصولنی اقرار ایتمش اولورسه ضامن اولور انتهی

(قلت)

❊ قلت واقره محشوها ففی المستثنی تسعة فلیحفظ ❊ شارح رحمه الله تعالی دیرکه صواب مرسومی اشباهك محشیلری اقرار ایتملریله واندن شریك خروج ایتمکله مستثنا طقوز باقی قالدی ❊ وزاد الشرنبلالی فی شرحه للوهبانیة علی العشرة تسعة الجد ووصیه ووصی القاضی وستة من المحجورین لان الحجر یشمل سبعة فانه لصغر ورق وجنون وغفلة ودین وسفه وعة ❊ شرنبلالی مرحوم وهبانیه اوزره اولان شرحنده مار الذکر استثنا اولنان اونلك اوزرینه طقوز دخی زیاده ایدوب دده‌یی واوزرینه ذکر اولنان معطوفلری ذکر ایلدی لکن دده‌نك احکامی بابانك حکمی کبی اولوب الاب کندولردن اولمیان بعض مستثنیاتده اولامغین جدك حکمی بابادن منفهم اولمغله بو زائد عد اولنمز وجدك وقاضینك وصیسی اوندن معدود وصیده داخللردر بونلرده زائد اولمز وحجر منع یدی نوعکه صغر ورقیت وجنون وغفلت ودینکه کفر ونقصان عقل ومعتوهیة شامل اولمغین البتده محجورلر ایله طقوز اولور ❊ والمعتوه کصبی ❊ معتوهکه کبرسنله عقلنه نقصان طاری اولان کمسه صبی کبیدر لکن شرنبلالینك کلامنی ذکردن صکره بوکا حاجت مس ایتمز تکرار اولمغین ❊ وان بلغ ثم مات لایضمن الا ان یشهد وانها کانت فی یده بعد بلوغه لزواله المانع وهو الصبا ❊ عندینه ودیعه وضع اولنان صبی بالغ اولدقدن صکره وفات ایتسه ضامن اولمز الا بعد البلوغ ودیعه‌نك یدنده اولدیغنه شاهدلر شهادة ایدرلرسه ضمان مانع اولان صباوة زائل اولمغین ضامن اولور معتوهك افاقتنده بونك کبیدر ❊ فان کان الصبی والمعتوه ما ذونالهما ثم ماتا قبل البلوغ والافاقة ضمنا کذا فی شرح جامع الوجیز قال فبلغ تسع عشرة ونظم عاطفا علی بیتی الوهبانیة بیتین وهی ❊ صبیله معتوه تجارة ویا ودیعه‌یی قبوله کندولرینه اذن ویرلمشلر اولوب صکره قبل البلوغ وفات ایدرلرسه ضامن اولورلر جامع الکبیرك وجیز نام شرحنده بویلجه مذکوردر شرنبلالی شریکیده مستثنیاتده ادخال ایله مستثنالر اون طقوز اولدی دیوب وهبانیه‌نك ایکی بیتنك اوزرینه عطفله ایکی بیت دخی نظم ایتدیکه ابیات اربعه بونلردرکه ایکی اولکی ابن وهبانکدر (نظم) (وکل امین مات والعین یحصر ❊ وما وجدت عینا فدینا تصیر) یحصر یجمع معناسنه در فاعل ضمیری امینه راجعدر عین مقدم مفعولیدر وجدتك نائب فاعلی ضمیر عینه راجعدر محصول معنای بیت هر بر امینکه امانتی جمع واخذ ایدەرك وفات ایدوب امانتده عینا ترکه سنده موجود اولمزسه اوزرینه ضمانی لازم اوله‌رق دین اولور (سوی متولی الوقف ثم مفاوض ❊ ومودع مال الغنم وهو المؤمر) حکم مشروح متولی وقفله شریك مفاوضك ومال غنیمتی ایداع ایدیجی امین نصب اولنمش سر عسکرك ماعداسنده‌درکه بونلرك مجهلا فوتلریله ضمان ایجاب ایتمز لکن شریك مفاوضده‌که قول معلومك اولدیکه عدم ضمانی قولی ضعیفدر (وصاحب دار القت الریح مثل ما ❊ لو القاه ملاك بها لیس یشعر) دخی روزکارك خانه‌سنه برنسنه

القـا ايتديكى صاحب خانه كندونك علم وخبرى اولمقسزمال صاحبنك بركسه‌نك دارينه برشى القاسى كيبدر يعنى اشبو ايكى صورتده مجهلا وقانلريله صاحب خانه‌يه ضمان ايجاب ايتمز ملاك مالكك جميدر (كذا والدجد وقاض وصيهم جميعا ومحجورا فوادت يسطر) يعنى بويله بابا وده‌ده وقاضى وبونلرك جمله‌سنه نصب ايتدكلرى وصى وانواع سببه‌سيله محجورلر ومورثـنك نزدنده وديعه بولنان وارث مجهلا فوتلريله كندولرينه يسطر قولى مبتداى محذوفه خبردر وهذا يسطر سبكنده‌در يعنى برمنوال مشروح حفظ ايچون مسطور در ديمك ناظمك كلامنده ومجوز انصبله در لكن اولى اولان سابقى ولا حق مثللو رفعدر (وكذا لو خلطها المودع) بجنسها او بغيره (بماله) اومال اخرابن كمال (بغيراذن) المالك (بحيث لايتميز) الابكلفة اوحنطة بشعير ودراهم جياد بزيوف مجتبى (ضمنها) لاستهلاكه بالخلط يعنى بويله مال صاحبنك اذنى اولمقسز وديعه‌يى مودع كندو جنسندن ويا جنسنك غيرندن كندو مالينه ويا غيرك مالنه بغدايى ارپه‌يه درواجلى اعلى دراهمى كچمز زيوف اقچه‌يه خلط كبى انجق كلفت ومشقتله تميز وافراز اولنور خلطله خلط ايدرسه استهلاكنه بناء ضامن اولور امامين همامين رحمهما الله تعالى جنسنى جنسنه خلطده ديلرسه شريك اولور مكيلات وموزوناتده نفيم افرازعد اولنمغله قسمتله عين حقنه ومعنى وصلت اولمغين دلرسه هلاكى جانبنه ميله ضمـانى اختيار ايدر بيورديلر لكن لايباح تنا ولها قبل اداء الضمان لكن خلط صورتنده قبل اداء الضمان مستودعك وديعه‌يى اكل وتناولى مباح ومشروع اولمز فقها مغضوبك تناولنك اباحه‌سنده بالفعل مضمونى ادايه قصر ايتديلر بلكه مغصوبك تناولى يابالذات انى غاصبك ضامن اولوب وياقاضينك تضمينيله ويامغصوب منهك غاصبك ذمتنى ابراسيله در وصح الابراء واشبو خلط صورتنده مال صاحبنك مودعك ذمتنى ابراسى صحيح اولور وعين ودينـدن حتى ساقط اولور ولو خلطه بردى ضمنه لانه عيبه) جيدى رديه خلط ايدرسه تعييب ايتمش اولمغله جيدك مثلنى مستودع ضامن اولور وبعكسه شريك لعدمه مجتبى مسئلۀ مشروحه‌نك عكسنده كه ردى اولان وديعه‌يى كندو جنسندن جيده خلط ايلسه تعييب اولمديغندن مستودع شريك اولور (وان باذنه اشتركا) شركة املاك (كما لو اختلط بغير صنعه كان انشق الكيس لعدم التعدى) مستودع وديعه‌يى مالكك اذنيله كندو مالنه خلط ايدرسه شركة ملكله ايكيسى شريك اولورلر كيسه منشق اولوب مختلط اولمق مثللو كندونك صنعسز اختلاطنده شريك اولدقلرى كبى عدم تعديسنه مبنى ضامن اولمز ولو خلطها غير المودع ضمن الخالط ولو صغيرا ولا يضمن ابوه خلاصه وديعه‌يى مودعك غيرى خلط ايدرسه اولغير ضامن اولور هرنقدر خالط صغير اولورسه ده كندوسى ضامن اولور باباسى ضامن اولمازاموالهوياسه تعدى قبيلندن اولمغين نته كم صغير

غيرك سرچه‌سنى كسر ايلسه ضمانى كندويه ايجاب ايتديكى مثللو (ولو انفق بعضها فرد مثله فخلطه بالباقى) خلطا لايتميز معه (ضمن) الكل لخلط ماله بها مستودع وديعه‌نك بعضنى كندو مصارفنه صرف ايدوب بعده انك مثلنى رد ايدوب باقيسنه برخلط ايله خلط ايلسه كه باقى انكله متميز اولمز پس وديعه‌يى كندو مالنه خلط ايتمكله كليسنى ضامن اولور فلو تاتى التميز اوانفق ولم يرد اواودع وديعتين فانفق احدهمـا ضمن ماانفق فقط مجتبى ايمدى باقينك تميزى ممكن ومتصور اولوب وياخود برمقدارنى اتفاق ايدوب مثلنى رد ايتميوب باقيده هلاك اولسه وياخود ايكى نسنه‌يى ايداع ايدوب انك برينى انفاق ايتسـه فقط انفاق ايتديكنى ضامن اولوب باقينك حفظنده اولمغله انى ضامن اولماز وهذا اذا لم يضره التبعيض لكن اشبو انفاق ايدوب مثلنى عدم رد صورتنده فقط انفاق ايتديكنى ضمان وديعه‌يه تبعيضك ضررى اولمديغنه نظرادر مايضره التبعيضده اخذ ايتديكيله مابقى نك نقصاننى وياخود جمله‌سنى ضامن اولور (واذا تعدى عليها) فلبس ثوبها اوركب دابتهـا اواخذ بعضها (ثم رد) عينه الى يده (حتى زال التعدى زال) مايؤدى الى (الضمان) اذا لم يكن من نية العود اليه اشباه من شروط النية مستودع وديعه‌يه تعدى ايدوب مثلا وديعه اولان ثوبى كيوب ويادابه‌يه بنوب ويابعضيسنى اخذ ايدوب بعده عينيله وديعه‌يى مودعك يدينه رد وتسليم ايليوب حتى تعدى زائل اولسه ضمانه مؤدى اولان شى زائل اولور واكر نيتنده اكا عود اولمزسـه ايمدى ثوب وديعه‌يى نهارا لبس نيتله ليلا نزاع ايليوب بعده اوكيجه سرقت اولنسه ضماندن برى اولمز مضمون مشروح اشباهده شروط نيتندن منقولدر (بخلاف المستعير والمستاجر) فلو اذلا لم يبرأ لعملهما لانفسهما عاريه واجاره ايله نسنه اخذ ايدن كمسه وديعة اخذ ايده‌نك خلافنه‌دركه تعدى ازاله ايتسه‌لر مثلا بردابه‌يى برمعين محله‌دك استيجار ايدوب بعده اول محلى تجاوز ايتدكدنصكره اكا عودة ايتسه ضماندن برى اولماز مستعيرايله مستاجرك انلرى عمللرى نفسلرى ايچون اولمغين عندالبعض اجاره ذهاب ومجئ ايچون اولورسه برى اولور يوق مجرد ذهاب ايچون اولورسه برى اولمز اول مكانه وصول ايله عقد منتهى اولوب عود ايله ميانلرنده عقد عودة ايتامكين شرنبلالينك ودررك تصريحلرينه نظرا اجاره واعاره مدتلرى باقيه ايسه مستاجر ايله مستعار وديعه كبيدر وعفتى به اولان صورة مشروحه‌ده مستاجر ايله مستعيرك ضمانلريدر بخلاف مودع ووكيل بيع اوحفظ اواجارة اواستيجار ومضارب ومستبضع وشريك عنانا اومفاوضة ومستعير لرهن اشباه عندينه وديعه وضع اولنان كمسه‌و برنسنه‌يى بيع وفرخت ايتمكله ويا حفظ ايتمكله ويا اجاره ويا استيجاره‌يه وكيل ومضارب ومستبضع وعنانا ويامفاوضة شريك وبرنسنه‌يى رهن ايتمك ايچون استعاره ايدن ذوات سالف الذكر مستاجر ايله مستعيرك

خلافنه‌در که مثلا برثوبی بیعه وکیل اولان کمسه انی بر مقدار استعمال ایدوب بعده
ترك ایتدکدنصکره بلاتعد ضایع وهلاك اولسه وکیل مشروح ضامن اولمز حفظ وکیل
مدة اجاره‌نك بعضیسنك حفظی ترك بعده حفظ ایتسه و بردابه اجاره سنه وکیل
مؤکلك دابه‌سنه بنوب بعده ترك ایتسه و برمنزلی استیجار ایچون مؤکل وکیله برمقدار
دارهم ویرمکله وکیل انی بردکان اجاره سنه ویروب بعده اوادراهمی بعینها
استردادن صکره هلاك اولسه ومضاربة وعنانا ومفاوضة شریك ورهن ایچون
مستعیرید لرنده بولنان کرك مال مضاربه وکرك سائرینی کندی مصارفلرینه صرفله
مخالفت ایدوب بعده وفاقه عودتلریله بنه امین اولملریله هلاکی صورتلرنده ضمان ایجاب
ایتمز ❊ والحاصل ان الامین اذا تعدی ثم ازاله لایزول الضمان الا فی هذه العشرة
لان یده کید المالك ❊ خلاصهٔ کلام امین مال امانته تعدی وتقصیر ایتدکدنصکره
انی ازاله ایتدکده ضمان زائل اولمز الا مارالذکر اشبو اون صورتده اولور زیرا امینك
یدی مال صاحبنك یدی کیدر ❊ ولو کذبه فی عوده للوفاق فالقول له وقیل للمودع
عمادیه ❊ صاحب مال وفاقه عودتی قولنده امینی تکذیب ایلسه قول کندونك در
بعضلر قول مودعکدر دیدیلر کندودن ضمانی نفی ایتدیکنه مبنی لکن ظاهر کلاملری
قول اوله اعتماد در ❊ (و) بخلاف (اقراره بعد جحوده) ای جحود الایداع حتی
لوادعی هبة اوبیعا لم یضمن خلاصه وقید بقوله (بعدطلب) ربها (ردها) فلوسأله
عن حالها فجحدها فهلکت لم یضمن بحر ❊ دخی منقولاتدن اولوب وحین انکارده
مکانندن نقل اولنوب ومطالبه اولنان محلده کندودن خوف اولنمیان ودیعه‌نك
صاحبی ردنی طلب ایتدکدنصکره مودع ایداعی انکار ایدوب سن بکا برنسنه ایداع
ایتمدك دیوب وبعدالجحود احضار ایتدکدنصکره اقراری بعدالتعدی ردك خلافنه‌در که
انکله ضمان زائل اولمز اما ایداعی انکار ایتمیوب بنده برشیئك یوقدر دیوب بعده ردنی
و بلاتعدهلاکنی ادعا ایتسه دعوی‌سنده تصدیق اولنور وایداعی انکار ایله هبه وبایع
دعواسی ایتسه ضامن اولمز مصنف دقت بناهك بعد طلب ردها قولیله کلامنی
تقییدی صاحب ودیعه‌نك ودیعه‌سنك حالندن سؤال ایدوب عندکزده که ودیعه‌مزك
حال وشانی ندر مصون ومحفوظمیدر دیدکده انکار ایدوب بعده هلاك اولسه ضامن
اولمدیغنه مبنیدر بونده وذکراتی کلامنده شارح رحمه الله تعالی‌یه اولا اولان فلوسئله
قولنده فابدلینه لانه لوسئله دیمك ایدی وقید بقوله ❊ (ونقلها من مکانها وقت
الانکار) ای حال جحوده لانه لولم ینقلها وقته فهلکت لم یضمن خلاصه ❊ مصنف
علیه الرحمه‌نك کندو کلامنی وقت انکارده جحودی حالنده ودیعه‌یی مکانندن نقلیله
تقییدی حین جحودده محلندن نقل اولنمدیغی تقدیرجه هلاکی صورتنده ضامن اولمدیغنه
بنادر وقید بقوله ❊ (وکانت) الودیعة (منقولا) لان العقار لایضمن بالجحود عندهما

خلافا لمحمد فی الاصح غصب الزیلعی وکانت منقولا قولیله تقییدی مناسبدر زیرا امامین
همامین رحمة الله تعالی علیهما قتنده عقارك جحودیله ضمان لازم کلمز مشارالیهما قول اصحده
امام محمد علیه رحمه‌یه مخالفت ایتدیلر موسی الیه ضمانه قائلدر متنك ونقلها من مکانها
قواندنصکره وکانت منقولا قیدینه حاجت مس ایتمز ایدی وبونی انك اوزرینه تقدیم
ایلسه اولی اولور ایدی ❊ (وقید بقوله (ولم یکن هناك من یخاف منه علیها) فلوکان
لم یضمن لانه من باب الحفظ) ❊ واول ودیعه‌نك مطالبه اولندیغی محلده انك اوزرینه
خوف اولنور مثلا برظالمك اکا تعدیسی مثلاو کمسنه بولنمزسه قیدیله تقیید ایلدی
تقییدیده مناسبدر زیرا اومقوله کمسنه موجود ایکن انك حضورنده ودیعه‌یی انکار حفظ
قبیلندندر ❊ (وقید بقوله (ولم یحضرها بعد جحوده) لانه لوجحدها ثم احضرها
فقال له ربها دعها ودیعة فان امکنه اخذها لم یضمن لانه ایداع جدید والا
ضمنها لانه لم یتم الرد اختیار) ❊ ودیعه‌یی مودع انکار ایتدکدنصکره انی احضار
ایتمکله تقیید ایلدیکی انی انکار ایتدکدنصکره احضار ایدوب ودیعه صاحبیده کندویه
ینه عندکده ودیعه اوله‌رق ترك ایله دیوب وکندویه انی اخذ ممکن اولورسه امدی
ایداع جدید اولمغله ضامن اولمدیغنه مبنیدر یوق کندویه اخذی ممکن اولمزسه ردی
اتمام ایتمدیکندن بوتقدیرجه ودیعه‌یی ضامن اولور ❊ (وقید بقوله (لمالکها)
لانه لوجحدها لغیره لم یضمن من الحفظ فاذا تمت هذه الشروط لم یبرأ باقراره الا بعقد
جدید ولم یوجد) ❊ ودیعه‌یی مال صاحبنه انکاریله تقییدی انك غیرینه انکاری حفظ
قبیلندن اولمغله انده ضامن اولمدیغیچوندر امدی اشبو مشروط مشروحه‌لرك ودیعه‌نك
ردنی مال صاحبی استدکده انی انکاری واول حینده محلندن نقلی ومنقولاتدن اولوب
وحین مطالبه‌ده حضورده ودیعه‌یه تسلط ایدرکندودن خوف اولنور کمسنه‌نك
موجود اولمیوب وانی بعدالجحود احضار ایتمیوب وجحودی مالکنه اولمقدار بونلر تماما
بولنورلرسه مجرد اقراریله ضماندن بری اوله من الا عقد جدید ایله اولور اوایسه ناموجوددر
❊ (ولوجحدها ثم ادعی ردها بعدذلك وبرهن علیه قبل) وبرئ) ❊ مودع ودیعه‌یی
مقدما انکار ایتدکدنصکره انك ردنی ادعا ودعواسنه اقامهٔ بینه ایلسه بینه‌سی مقبول
اولوب ودیعه‌دن بری وخلاص اولور ❊ (کما لوبرهن انه ردها قبل الجحود وقال غلطت
فی الجحود اونسیت اوظننت انی دفعتها) قبل برهانه) ❊ نتکم مودع منکر ودیعه‌یی
قبل الانکار ردینه ایتان بینه بوله انکارمده بن غلط ویانسیان ویا انی ویردم ظن ایتمشدم
حالا سنکیچون بنم عندمده ودیعه موجود اولمدی قولمده بن صادقم دیسه برهانی مقبول
اولور ❊ ولو ادعی هلاکها قبل جحودها حلف المالك مایعلم ذلك فان حلف ضمنه وان
نکل برئ وکذا العاریة منهاج ❊ مودع ودیعه‌یی انکارندن مقدم هلاکنی دعوا ایدرسه
پس ایتان بینه‌دن عاجز اولورسه قاضی مال صاحبنه ودیعه‌نك بلاتعدضیاعنه علمی

لاحق اولمدیغنه مودعك طلبیله یمین ویرامدی یمین ایدرسه کندویه تضمین ایدیریوق
نکول ایدرسه ضماندن بری اولور عاریه ده ودیعه کبیدر که مستعیر قبل الانکار هلاکنی
ادعا ایدرسه قاضی عدم علمنه یمین ویرر ✽ ویضمن قیمتها یوم الجحود ان علم والا فیوم
الایداع عمادیه یوم جحودده که قیمتی معلوم ایسه مودع انی ضامن اولور یوقیسه
یوم ایداعده که قیمتنی ضامن اولور ✽ بخلاف مضارب جحد ثم اشتری لم یضمن خانیه
انکار ایدوب صکره اقرار ایدوب مضارب مودع مشروحك خلافنه درکه ضامن
اولماز یعنی بعد الجحود وقبل الشرا مال مضاربه ضیع اولسه دیمك ✽ (و) المودع
(له السفر بها) ولولها حمل درر (عند عدم نهی المالك و) عدم (الخوف علیها
بالاخراج) ✽ کندو ایچون حمل ومؤنت اولوب کرایه محتاج اولورسه ده مودع ایچون
انکله سفر مسوغ ومشروعدر مادام مالك کندوینی سفردن منع ایتمیوب واخراجیله
اکا ضرر خوفی اولمازسه ✽ فلو نهاه او خاف فان له بد من السفر ضمن والا فان سافر
بنفسه ضمن وباهله لا لاختیار ✽ امدی مودع مستودعی ودیعه ایله سفردن نهی
ایدوب ویا انکله سفرده ضیاعی خوفی اولورسه پس کندو ایچون سفردن بد وافتراق
اولورسه ضامن اولور یوق با[illegible] [illegible]روره ودیعه ایله مسافره ایجاب ایدرسه امدی بنفسه
فقط کندوسی سفر ایدرسه ضامن اولور اهل وعیالیله محافظه امکانی اولمغین واکر
مسافرتی اهل وعیالیله برابر اولورسه ضامن اولمز ✽ (ولو اودعا شیئا) مثلیا او قیمیا (لم یجز
ان یدفع (یدفع المودع الی احدهما [illegible] فی غیبة صاحبه) ایکی کمسنه مثلی ویاقیمتی
برنسنه‌یی برکسنه‌نك نزدینه ایداع ایلـ[illegible]ز مودع ایچون برینك حصه‌سنی اخرك غیبتی
حالنده کندویه دفع وتسلیم جائز دکلدر لکن قیمیده دفعك عدم جوازی اتفاقیدر
مثلیده امامینك اختلافلری واردر که مشارالیهما نزدلرنده هربرلرینك نصیبلرینی
دیکرك علم وخبری اولمقسزن کندویه دفع مشروعدر ✽ ولو دفع هل یضمن فی الدرر
نعم فی البحر الاستحسان فکان هو المختار ✽ ویردیکی صورتده مودع ضامن اولورمی
درر ده اولور بحرده استحسانا اولمز دیو مسطوردر انجق مختار اولان قول بودر واینو
دفع تقسیم عداولنز حتی باقی مودعك عندنده هلاك اولسه غائب اخذه خصمسیله
رجوع ایدرومأخوذدن حصه‌سنه هرنه محلده بولورسه اخذ ایدر ✽ (فان اودع رجل
عند رجلین ما یقسم اقتسماه وحفظ کل نصفه) کمرتهنین ومستبضعین ووصیین وعدلی
رهن ووکیلی شراء) ✽ بررجل ایکی رجلك عندینه قابل قسمت اولان برنسنه‌یی ایداع ایلسه
انی تقسیم ایدوب هربرلری نصفنی حفظ ایدرلر مثلا ایکی مرتهن ومستبضع ووصیلر
وایکی کمسنه عندینه رهن ولان ایکی دنك وشرایه وکیل اولان ایکی [illegible] ✽ (وان
دفعه) احدهما (الاصاحبه ضمن) الدافع ✽ ایکی مودعك بری ودیعه‌نك نصفنی
رفیقه ویرسه اول ویرن ضامن اولور مدفوع الیه ضمان ایجاب ایتمز ✽ (بخلاف

ما لا یقسم) لجواز حفظ احدهما باذن الاخر ✽ تقسیمنده مقسومه عیب طاری اولان
تقسیم قبول ایتمیان ودیعه مشترکه مکیلات موزونات امثالی قابل قسمت اولان ودیعه‌نك
خلافنه درکه احدهمانك اخره دفعیله ضمان ایجاب ایلمز احدهما حفظی اخرك اذنیله
اولمق جائز اولدیغندن ✽ (ولو قال لا تدفع الی عیالك او احفظ فی هذا البیت فدفعها
الی ما لا بد منه او حفظها فی بیت اخر من الدار فان کانت بیوت الدار مستویة فی الحفظ
او احرز (لم یضمن والا ضمن) لان التقیید مفید ✽ صاحب ودیعه مودعه ودیعه‌یی عیالکده
اولان کمسنه‌یه ویرمه ویاخود اشبو بیتده حفظ ایله دیوب اودخی ودیعه‌یی عیالندن
ما لا بد منه ذاته ویاخود داردن بیت اخرده حفظ ایلسه امدی بیوت حفظده مستویه
ویا تعیین اولناندن حفظ اولنان زیاده محرز اولورسه دفعی صورتنده هلاك اولدیغنه
نظرا ضمان ایجاب ایتمز دار حرز واحد اولمغله تقییدده برفائده اولمامغین واکر بیوت دار
حفظده مستویه وعیال ما لا بد منه اولمیوب کندونك غیری عیالی اولورسه ضامن اولور
بوندن تقیید مفید اولمغین بو بابده اصل وقاعده بودرکه هر برشرطکه کندویه مراعات
ممکن اولوب فائده‌یی منتج اولور معتبردر والا هدردر ✽ (ولا یضمن مودع المودع)
فیضمن الاول فقط ان هلکت بعد مفارقته وان قبلها الا ضمان ✽ عندینه ودیعه وضع
اولنان کمسنه‌نك عندینه ودیعه وضع ایتدیکی مودع ثانی ضامن اولمز امدی فقط
مودع اول ضامن اولور اکر کندونك ودیعه‌دن مفارقتندنصکره هلاك اولوب وصاحب
ودیعه‌نك اذنی اولمیه‌رق وحرق کبی ضرورتسز عیالنده اولمیان کمسنه‌یه ویردیسه
کویا کندوسی حفظی ترك ایتمش اولمغین ثانیه ضمانك لازم کلدیکی مالی امیندن اخذ
ایدوب وحفظی ترك ایتمدیکنه مبنیدر لکن بو امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده‌در
امامین همامین مالك مودع ثانیدن قنقسنی دیلرسه انی تضمین ایتدیریر بیور دیلر
واکر مالدن مفارقتندن مقدم هلاك وقوعبولورسه ضمان ایجاب ایتمز مجلسده اولدقچه
حفظی فوت اولمامغین مودع ثانی استهلاك وتعدی ایدرسه اتفاقا ضامن اولور ✽ ولو قال
المالك هلکت عند الثانی وقال بل ردها وهلکت عندی لم یصدق ✽ مال صاحبی
ودیعه مودع ثانینك عندنده هلاك اولدی ضمان ایجاب ایدر دیوب مودع اول خیر
اویله دکل بلکه ثانی بکا رد ایلدی وبنم عندمده اولدی ضمان ایجاب ایتمز دیسه تصدیق
اولنماز ✽ وفی الغصب منه یصدق لانه امین سراجیه ✽ مودعدن غصب صورتنده امین
اولدیغندن مودعی تصدیق اولنور یعنی ودیعه مودعدن غصب اولنوب وهلاك اولمغله
مال صاحبی تضمین مراد ایتمکله مودع بکا رد ایتدی وعندمده هلاك اولدی دیدکده
مالك بلکه غاصبك نزدنده هلاك اولدی دیسه قول مودعکدر امین اولمغین ✽ وفی المجتبی
القصار اذا غلطه فدفع ثوب رجل لغیره فقطعه فکلاهما ضامن ✽ مجتبی نام کتابده
مرسومدر که قصارجی غلط ایدوب بلمیه‌رك برکسنه‌نك ثوبنی براخر کمسنه‌یه ویرمکله

اولدخی کسوب و یجوب تلف ایلسه ایکسی بردن ضامندرکه مال صاحبی قنغسنی
دلرسه اکا تضمین ایتدیر برنهایتی قصار ضامن اولورسه قاطعه رجوع ایدر قاطع ضامن
اولورسه رجوع ایدمز ❊ (وعن محمد اصاب الودیعة شیئ فامر المودع رجلا لیعالجها
فعطبت من ذلك فلربها تضمین من شاء لكن ان ضمن المعالج رجع علی الاول ان لم
یعلم انها لغیره والا لم یرجع انتهی ❊ امام محمد رحمه الله تعالی ورضی عنهدن مرویدرکه
ودیعه یه برشیئ اصابت ایتمکله معالجه سیله امر ایتدیکندن اندن متأثر اودیعه هلاك اولسه
صاحبی دیلدیکندن تضمین ایتدیرر مودعه ایتدیکی امر او لندیغی نسنه یی فعلیله تعدیسنه
مبنیدر معالجك که سبب هلاکه مباشرتنه بناء درشو قدر وارکه معالج ضامن اولورسه
مودعه رجوع ایدر انك غیرك مالی اولدیغنی بیلدیسه بو قیسه رجوع ایده مز ❊ (بخلاف
مودع الغاصب) فیضمن المودع رجع علی الغاصب وان علم علی الظاهر درخلا فالما
نقله القهستانی والباقانی والبرجندی وغیرهم قنیه ❊ مودع غاصبکه غاصبك عندینه
ودیعه وضع ایتدیکی کسنه مودع مودعك خلافنه درکه مال صاحبی غاصبله مودعدن
قنغسنی دلرسه اکا تضمین ایتدیر مودع غاصب حکمنده در ابتداء و بقاء مال
صاحبنك کندونك مالنی اخذینه رضاسی معدوم اولمغین نهایتی مودع ضامن اولدقده
غاصبه رجوع ایدر قول ظاهر اوزره هر نه قدر انك مال مغصوب اولدیغی معلومی
اولورسه ده منلاخسرو وقهستانینك باقانینك برجندینك نقل ایتدیکی عدم رجوع
قوله مخالفت ایتدی ❊ (معه الف ادعی رجلا کل منهما انه له اودعه ایاه فنکل) عن الحلف
(لهما فهو لهما وعلیه الف اخر بینهما) ❊ (برکسنه نك یدنده که بیك غروشی ایکی کسنه
نك هر بری بندرعندیکه ایداع ایتدم دیو دعوا تیان یینه دن عجز زینه بناء کندوبی تحلیف
ایتدیکلرنده حلفدن نکول ایلسه او بیك بروجه اشتراك ایکسنك اولوب بیکدخی
ایکیسیچون اوزرینه لازم اولور نکولی کویا اقرار و یا بذل عد اولنمغین ❊ (ولو حلف لاحدهما
ونکل للاخر فالالف لمن نکله) ❊ مدعی علیه بو ایچون یمین ودیکریچون نکول ایلسه
بیك نکول اولنان کسنه ایچون اولور ❊ (دفع الی رجل الفا وقال ادفعها الیوم الی فلان
فلم یدفعها حتی ضاعت لم یضمن) اذ لا یلزمه ذلك) ❊ برکسنه بررجله بیك غروش
ویروب و بوکون فلان کسنه یه انی تسلیم ایله دیوب اوده تسلیم ایتمیوب حتی ضایع اولسه
ضامن اولمز کندویه انی تسلیم لازم اولمامغین ❊ (کما قال له احمل الی الودیعة فقال افعل
ولم یفعل حتی مضی الیوم) وهلکت لم یضمن لان الواجب علیه التخلیة عمادیه) ❊
نتکم صاحب ودیعه مودعه ودیعه یی بوکون بکا کتور تسلیم ایله دیوب اودخی پك ایو دیوب
بعده کتورمیوب حتی اوکون مرور ایدوب مالده ضایع اولسه ضامن اولمدیغی مثللو
زیرا کندویه واجب اولان ودیعه ایله کندونك مابیننی تخلیه در یوخسه تسلیم دکلدر
❊ (قال) رب الودیعة (للمودع ادفع الودیعة الی فلان فقال دفعت وکذبه) فی الدفع

(فلان وضاعت) الودیعه (صدق المودع مع یمینه) لانه امین سراجیه) ❊ ودیعه
صاحبی مودعه ودیعه یی فلانجه ذاته ویردیوب اودخی ویردم دیدکده فلان کندویی
تکذیب ایدوب بکا برشی ویرمدی دیوب ودیعه ده ضایع اولسه مودع امین اولدیغندن
یمینیله تصدیق اولنور ❊ (قال) المودع (ابتداء لا ادری کیف ذهبت لا یضمن علی
الاصح کما لو قال ذهبت ولا ادری کیف ذهبت) فان القول قوله) ❊ مودع اول امرده
ودیعه یی بیلمم نه کیفیتله کتدی دیسه قول اصح اوزره ضامن اولمازنته که کتدی ولکن
نه کیفیت اوزره کتدی بیلمم دیسه ضامن اولدیغی مثللو زیرا قول کندونك قولیدر ❊ (بخلاف
قوله ادری اضاعت ام لم ❊ تضع او لا ادری وضعتها او دفنتها فی داری او فی موضع
اخر فانه یضمن ❊ مودعك بیلمم ضایع اولدیمی ویا اولمدیمی ویا بیلمم ودیعه یی کندو دارمه می
ویا اخر محله می وضع ویا دفن ایتدم قولی قول مشروحك خلافنه درکه بونده ضامن
اولور ❊ ولو لم یبین مکان الدفن لکنه قال سرقت من المکان المدفون فیه لا یضمن
وتمامه فی العمادیة ❊ دفن محلنی بیان ایتمیه رك دفن اولندیغی مکاندن سرقت اولندی
دیسه ضامن اولماز اشبو بحثك تمام وتفصیلی عمادیه ده در ❊ (فروع) هدد المودع
او الوصی علی دفع ان خاف تلف نفسه او عضوه فدفع لم یضمن خاف الحبس او القید
ضمن) ❊ مودع و یاوصی مالك بعضسنی ویرمك اوزره تهدید اولنسه امدی نفسنك
ویا عضوینك تلفندن خوف ایتمکله مالی ویرسه ضامن اولماز حبس و یا قید خوفندن
ویررسه ضامن اولور ❊ وان خشی اخذ ماله کله فهو عذر کما لو کان الجابر هو الاخذ
بنفسه فلا ضمان عمادیه ❊ واکر مودعك مالنك کلیسنك اخذندن خوف ایدرسه پس
مودع ودیعه یی ویررسه معذوردرکه ضمان ایجاب ایتمز نتکم جابر بالذات اخذ ایدن کسنه
اولدقده ضمان ایجاب ایتمدیکی کبی ❊ خیف علی الودیعة الفساد دفع الامر للحاکم لیبیعه
ولو لم یرفع حتی فسد فلا ضمان ❊ ودیعه نك فسادندن خوف اولنورسه قاضینك بیعی
ایچون امر کندویه دفع وافاده اولنور دفع اولنمیوب حتی فساده کیدر ضمان ایجاب ایتمز
بلده ده قاضی بولنمزسه مودع بیع ایدوب ثمنی حفظ ایدر ❊ ولو انفق علیها بلا امر قاضی
فهو متبرع ❊ مودع ودیعه یه قاضینك امری اولمدین بر مقدار شی صرف وانفاق
ایلسه پس تبرع ایتمش اولور ❊ قرأ من مصحف الودیعة او الرهن فهلك حالة القرأة
لا ضمان لانه له ولایة هذا التصرف صیرفیه ❊ مودع ودیعه ویا رهن اولان مصحف
شریفدن قرأة ایتمکله قرأة حالنده هلاك اولسه ضمان ایجاب ایتمز بو مثللو تصرفه
کندویه رخصت اولمغین احتیاط مال صاحبنك اذنیله اولمقدر ❊ قال وکذا الوضع
السراج علی المنارة ❊ صیرفیه صاحبی دیدیکه یته بو یله ودیعه اولان سراجی نور محلی
اولان قندیل وشمعدان وضع اولنه جق موضعه وضعیله هلاك اولسه مودعه ضمان
ایجاب ایلمز ❊ وفیها اودع صکا وعرف اداء بعض الحق ومات الطالب وانکر الوارث

الاداء حبس المودع الصك ابدا ❊ صيرفيه ده مسطوردركه بركسنه كندوده بعض
حقك اداوتسليم اولديغنى مشعرصك وسندى ايداع ايدوب حق صاحبى وفات
ايتمكله وارث اداسنى انكار ايدرسه صك عندينه وديعه وضع اولنان مودع صكى
ويرمدن امتناع ايدرسه ابدا حبس اولنور اضرار ايتمش اولمغله لكن سند وارثه عرض
اولنديغى تقديرجه ادا اولنان مبلغى اقرارى محقق اولورسه يوخسه مجرد سند ايله
حق ثابت اولمز ❊ وفى الاشباه لايبرأ مديون الميت بديع الدين الى الوارث وعلى الميت
دين ❊ اشباهده مذكوردركه ديونى تركه سندن ازيد اوله رق فوت اولان كسنه نك
اوزرنده حالا دين ثابت ايكن مديونى دينى كندويه امينت اولنميان وارثينه دفعيله دينندن
برى وخلاص اولمز ليس للسيد اخذ وديعة العبد سيد ايچون عبدك وديعه وضع ايتديكى
نسنه يى مودعك عندندن اخذ يوقدر هرنقدر عبد غيرماذون اولورسه ده غيرك مالى
اولمسى احتماله بناء الاسيد كندونك مالى اولديغنه اقامهٔ بينه ايدرسه اخذينه مقتدر
اولور ❊ العامل لغيره امانة لااجرله الا الوصى والناظر اذا عملا قلت فعلم منه ان
لااجر للناظر فى المسقف اذا احيل عليه المستحقون فليحفظ ❊ غير ايچون امانت
عمل ايدن كسنه ايچون اجرة ايجاب ايتمز الاقاضينك اجرتله نصب ايتديكى وصى
وناظر وقف عمل ايدرلرسه اجر مثللرينه مستحق اولورلر شارح رحمه الله تعالى ديركه
اشبو واذا عملا قولندن معلوم ومستبان اولديكه مسقفاتدن اولان وقفده ارباب
مرتزقه نك غلاتنه حواله قيلنورسه ناظرك عملى اولمامغين اجرته مستحق
اولمز الا واقف طرفندن كندويه تخصيص اولنمش وظيفه اولورسه انى اخذ ايدر
❊ وفى الوهبانية (ودافع الف مقرضا ومقارضا وربح القراض الشرط جازو يحذر) ❊
وهبانيه ده مذكوردركه بركسنه بركسنه يه بشيوزى قرض وبشيوزى مضاربه يه
اوله رق بيك غروش ويروب مضاربه يه اولان بشيوزك ربحنى خاصة رب الماله شرط
ايلسه جائز اولور مضاربه ده ربحك كليسى رب المال ايچون اولمغله فاسده اولديغندن
مضاربه يه اولان بشيوز بضاعه اولور وقرض اولان بشيوزك ربح ونماسى مستقرضك
اولور لكن رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك جرنفعى اولان قرضدن
نهيينه بناء كندودن حذر اولنور امدى شرط مشروحك صحتى معلوم اولديسه بيكدن
حاصل اولان ربح وخسران ايكيسى ميانلرنده مشترك اولور بيكده شريك اولدقلرى
ايچون بضاعه ربحك كليسى رب المال ايچون اولق شرطيله ويريلان سرمايه در
(وان يدعى ذو المال قرضا وخصمه ❊ قراضا فرب المال قد قيل اجدر) متعاقدينك
بيننده اختلاف واقع اولوب رب المال قرضدر خصمى مضاربه در ديو دعوا ايتسه لر
قولى قبول اولنمغه رب المال اجدر واليقدر دينلدى امدى مال عمل اولنمزدن مقدم
هلاك اولورسه ضمان ايجاب ايتمز بعد العمل اولورسه ضامن اولور قد قيلك مقابلى

قولى مضاربك اولمق قوليدر (وفى العكس بعد الربح فالقول قوله ❊ كذلك فى الا
بضاع مايتغير) صورة مشروحه نك عكسنده كه مال ربح ايتدكدنصكره مضارب
قرض رب المال مثلا مضاربه بالثلثدر ديو دعوى ايلسه لر قول ينه رب المالكدر
مضاربه بينه لازمدر بضاعه دعواسنده حكم ينه بويله در بلا تعبيركه رب المال بضاعة
ويردم مضارب قرض الدم دعواسنى ايتسه قول رب المالكدر (وان قال قد ضاعت
من البيت وحدها ❊ يصح ويستحلف فقديتصور) مودع بيتدن يالكز وديعه ضايعه
اولدى ديرسه قولنده تصديق اولنور وممكن متصوركه سارق همان مجله سندن انى
اخذ ايده واستحلافده اولنور يصح يصدق معناسنه درنته كه اويلجه ترجمه اولندى
(وتارك فى قوم لامر صحيفة ❊ فراحوا وراحت يضمن المتاخر) بركسنه بر جماعتك
حضورنده كندوده خطا اولان بر قطعه قرطاسيله تقسيم قبول ايتميان نسنه يى ترك
ايدوب كتدكده انلرده بوراقوب خالى قويوب كتملريله اولشى ضايع اولسه جماعة
مرسومه دن الك صكره كه قلان ضامن اولور حفظه كندوسى متعين اولمغين ضمانه ده
تعين ايلدى جمله سى بردن قالقوب كتديلرسه جميعا ضامن اولورلر وديعه قابل
قسمت اولور برشى ايسه ابتدا قالقوب كيدن حفظ ايچون انى تقسيم ايتديكندن
تقصير ايتمش اولورروزنه رعايه تارك نه بنسز تلاوه اولنور (وتارك نشر الصوف صيفا فعث
لم ❊ يضمن وقرض الفار بالعكس يوثر) يازموسمنده يوكك نشرنى ترك ايتمكله انى
كوه تعبير اولنور فاره اكل ايتمكله تالف اولسه مودع ضامن اولمز بو حفظنده قصور
دكلدر يضمن ميمك تشديديله در فاره نك اكل واتلافنده بونك عكسى روايت
اولنديكه وديعه وضع اولنان محل كندوده ثقب ومنفذ اولميان بريراولوب فاره انى
تالف ايدوب ويا يانوب ويا متنجس اولورسه ضمان ايجاب ايلمز يوق موضع وديعه
كندوده ثقب بولنان بر محل اولمغله فاره نك مضرتنه مطلع اولوب مال صاحبنه خبر
ويررسه ضامن اولور يوقسه اولماز (اذا لم يسد الثقب من علمه ❊ ولم يعلم الملاك ماهى
تنقر) يعنى مودعك فاره نك دلوكنه مطلع اولدقدنصكره انى سد ايتميوب ومال صاحبنه
فاره نك مضرتنى اعلام ايتمزسه صحيفه مسئله سنك خلافنه دركه ضامن اولور ولم
يعلم تركيبنده كه واو او معناسنه در ❊ وقلت بقى لو سد هامرة ففتحه الفار وافسده لم
يذكر وينبغى تفصيله كامر فتبه ❊ شارح عليه الرحمه ديركه شو مسئله ذكر اولنميوب باقى
قالديكه فاره نك دلوكنى بردفعه مودع سد ايدوب قپادقدنصكره تكرار فتح ايدوب
انى افساد ايلسه صورة مشروحه مثللو تفصيلندن لازمدركه ينه ياسد ويا اعلامدن
لازمدر والله تعالى واستغفر الله العظيم

❊(كتاب العارية)❊

اشبو عاريه نك مشروعيتى كتابله كه ويمنعون الماعون نص جليلى ايله در ماعون استعاره

اولنان نسنه ویازکاندر دیو مفسردر حق سبحانه وتعالی حضرتلری منع ماعونکه
عدم اعاره اوزره مانعلری ذم بیورمسیله اعاده محمود ومشروع اولدیغی ثابت اولدی
سنتله که امام بخاری علیه رحمة الباری حضرتلرینك روایت بیوردیغی رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلمك ابی طلحه رضی الله تعالی عنهدن مندوب نام برفرسی
استعاره ایدوب واکا رکوبیله در واجماعله که امت مرحومه جوازینه اجماع واتفاق
ایتمشلردر اخرهاعن الودیعة لان فیها تملیکا وان اشترکا فی الامانة مصنف
مرحومك عاریه‌یی ودیعه‌دن تاخیر ایتدیکی امانت اولقده هرنقدر ایکیسی مشترکلر
ایسه‌ده لکن عاریه‌ده تملیك وایداع اولدیغنه مبنیدر امدی عاریه ودیعه‌یه نسبتله
مرکبدن مفرد منزله‌سنده اولور بو حال مرکب مفرددن مؤخردر ومحاسنها
النیابة عن الله تعالی فی اجابة المضطر لانها لا تکون الا لمحتاج کالقرض فلذا کانت
الصدقة بعشرة والقرض بثمانیة عشر عاریه‌نك محاسن وفضائلی مستعیر مضطرك
استدعاسنه اجابتده الله جلیلدن نیابتدر زیرا عاریه قرض مثللو انجق محتاج اولان کمسه
ایچون اولور بناء برین صدقه‌نك بری اوناله قرضك که اون سکز ایله مجازات اولنمشدر
بلقینی دیر که حدیث شریفده قرضك بردرهمی صدقه‌نك ایکی درهمیله حاصل اولان
جزاایله مجزیدر امدی برینه یکرمی ثواب اولو رشوقدر وار که صدقه‌دن متصدقه برشی
عودت ایتمز قرضدن بری عودت ایتمکله انك مقابلنده که برده ساقط اولدیده اون سکز
باقی قالدی ونظم مجیدده ام من یجیب المضطر اذا دعاه بیورلمشدر امدی معیر مستعیره
اعانه ایتمکله کانه الله عظیم الشاندن نائب اولمش اولور هرنقدر حقیقتده معیرك فعلی
الله جلیلدن اراده وخلقیله اولمغله کندودن اولوب نیابت منعدم اولورسه‌ده تخلقوا با
خلاق الله امرینه امتثالا وخلق الله ایله تخلق ایتمش اولور (هی) لغة مشددة وتخفف
اعارة الشی قاموس وشرعا (تملیك المنافع مجانا) افاد بالتملیك لزوم الایجاب والقبول ولو
فعلا عاریه تشدیله تخفیفله ده اولور لغتده صاحب قاموسك بیاننه نظرا اعارة الشیکه برنسنه‌یی
عاریه ویرمك معناسنه‌در مشدد اولدیغنه نظرا اعاره‌دن اسم اولان عاریه منسوب اولور
شرعده مجانا کبادهوا اوله‌رق منفعتلری تملیکدر مصنف علیه الرحمه تملیك تعبیریله
هرنقدر تعاطی کبی فعلا ده اولورسه ایجاب قبولك لزومنی افاده ایلدی وحکمها
کونها امانة عاریه‌نك اوزرینه ترتب ایدن اثر امانت اولمسیدر که بلا تعد هلاك
اولورسه عدم ضمان تعدیله اولورسه ضماندر وشرطها قابلیة المستعار للانتفاع
وخلوها عن شرط العوض لانها تصیر اجارة عاریه‌نك شرطی عاریه اولنان
نسنه‌نك انتفاعه قابل اولمسیدر ایمدی خمر وخنزیر مثللو شیئك مسلم اولان کمسه‌نك
عاریه المسی مشروع اولمز وانتفاع عینی استهلاکله‌ده اولمملی بس دراهم ودنانیر
ومکیلات وموزونات مثللو نسنه‌لری علی وجه الاطلاق استعاره قرضدر واکرهبة

بیانیله مثلا دراهم ودنانیری کندوایله برمیزان عیارلنمك ویادکان زینتلنمك ویاغیر یسنده
استعمال اولنماز وعوض شرطندن خلوی دخی شرطدر زیرا عوض شرطیله اعاره
اجاره اولور حتی فقهانك تصریحلری وار که اعاره لفظیله اجاره منعقده اولور
وصرح فی العمادیة بجواز اعارة المشاع وایداعه وبیعه یعنی لان جهالة العین لا تفضی
الی المنازعة لعدم لزومها عمادیه‌ده مشاعك اعاره وایداع وبیعك جوازیله تصریح
اولندی زیرا جهالة عین منازعه‌یه مفضی اولمز منازعه لازم اولمامغین وقالو
اعلف الدابة علی المستعیر فقها استعاره اولنان دابه‌نك علفی مستعیرك اوزرینه‌در
بیوردیلر وکذا نفقة العبد اما کسوته فعلی المعیر وهذا اذا طلب الاستعارة فلو قال المولی
خذه من غیران یستعیره فنفقته علی المولی ایضا لانه ودیعة ینه بویله عبد مستعارك
نفقه‌سی مستعیرك کسوه‌سی معیرك اوزرینه لازمدر اکر کندوسی استعاره‌یی طلب
ایتمشسه ایمدی بلا استعاره مولی اشبو عبدی ال واستخدام ایله دیرسه بس کسوسی کبی
نفقه‌سیده اغاسنك اوزرینه لازم اولور بوصورتده ودیعه اولمغین علت سرده‌نده
فهم اقرب اولان لانه اباحة للانتفاع دیمك ایدی زیرا ودیعه ایله انتفاع مشروع
دکلدر وباخود لانها ودیعة اباح له المالك الانتفاع بها دیمسه‌ده اولور ایدی (وتصح
باعرتك) لانه صریح (واطعمتك ارضی) ای غلتها لانه صریح مجازا من اطلاق
اسم المحل علی الحال (ومنحتك) بمعنی اعطیتك (ثوبی اوجاریتی هذه) اعاره سکا
اشبو نسنه‌یی اعاره ایتدم دیمکله صحیح اولور عبارۀ مشروحه عاریه‌ده صریح اولمغین
دخی اطعمتك ارضی دیمکله ده صحیح اولور یعنی ترلامك غله‌سی سکا اطعام ایتدم
زراعت واستغلال ایله دیمك بودخی محلك اسمی حاله اطلاق قیلندن اوله‌رق مجازا
صریحدر صریح اصولیین عندنده ما انکشف المراد منه فی نفسه‌در بوکه کوره حقیقتله
مجازه شامل اولور منحتك ثوبی ویا جاریتی دیمك اعطیتك معناسنه‌در اعاره بونکله‌ده
صحیح اولور (وحملتك علی دابتی هذه اذا لم یرد به) بمنحتك وحملتك (الهبة) لانه
صریح فیفید العاریة بلانیة والهبة بها ای مجازا دخی اعاره‌سنی اشبو دابه‌م اوزره
حمل ایتدم دیمکله ده صحیحه اولور اکر مارالذکر منحتك وحملتك لفظلریله هبه مراد
ایتمدیسه زیرا بودخی عاریه‌ده صریح اولمغله بلانیة انی وینیله مجازا هبه‌یی افاده ایدر
(واخدمتك عبدی) واجرتك داری شهرا مجانا دخی عبدمی سکا خادم قیلدم
ودارمی برماه سکا مجانا ایجار ایتدم دیمکله ده اعاره صحیحه اولور (وداری) مبتدأ
(لك) خبر (سکنی) تمییز ای بطریق السکنی دخی بنم دارم سکن یوندن سنکدر
دیمکله‌ده اعاره اولور (وداری لك عمری) مفعول مطلق ای اعمرتها لك عمری
(سکنی) تمییزه یعنی جعلت سکناها لك مدة عمرك دخی دارمك سکنی‌سی مدة عمرکده
سنك ایچون قیلدم دیمکله‌ده اعاره صحیح اولور عمری مفعول مطلقدر ویا ظرف اولسه‌ده

اولور مدة عمرك معناسنه اوله‌رق سكناده تمييزيدر ﴿(و) لعدم لزومها (يرجع المعير
متى شاء) ولو موقتة اوفيه ضرر فتبطل وتبقى العين باجر المثل كمن استعارامة لترضع
ولدوصار لا يأخذ الاثديها فلها اجر المثل الى الفطام وتمامه فى الاشباه ﴿ عاريه‌نك
لزومى اولمامغين معير هرنه وقت دلرسه رجوع ايدر عاريه بروقتله موقت اولوب مثلا
برماه ويابرهفته مدتله اولمق مثللو اولوب وياخود كندويه رجوعده ضرر اولورسه
اعاره باطله اولوب عين مستعار يدنده اجر مثليله ابقا اولنور مثلا برجاريه‌يى ولدنى
ارضاع ايچون استعاره ايدوب ولده انك ممه‌سندن غيرى ممه‌يى المامسى كبى ايمدى
مدة فطامه‌دن او جاريه‌نك اجر مثلنى اخذ ايدر بو بحثك تمامى اشباهده دركه انده
ايكى مسئله‌دخى ذكر ايدر مثلا برغازيه اعاره ايتديكى فرسى قبل المدة كندويه كراو ياشرا
ايله فرس اخذى ممكن اولميان محلده عاريه‌دن رجوع ايتسه فرس مرقومى اخذ
ايده‌مز بلكه اجر مثلنى الور وزراعت ايچون استعاره اولنان ارضى زراعت ايلسه
حصاد وقتى ايريشوب كمالى بولمدقجه معير مستعيردن ترلاسنى آله‌مز نهايتى اجر مثليله
ترك اولنور ﴿ وفيهامعزيا للقنية تلزم العارية فيما اذا استعار جدار غيره لوضع جذوعه
فوضعها ثم باع المعير الجدار ليس للمشترى رفعها وقيل نعم الا اذا شرطه وقت البيع ﴿
اشباهده قنيه‌يه عزو ايله مذكور دركه بركسه برغيركسه‌نك جدارى اوزرينه درك
وضعيچون استعاره ايدوب ووضع ايتدكدن صكره معير جدارى بيع ايلسه مشتريچون
جذوع موضوعه‌يى رفع يوقدر بعضلر حين بيعده مشترى انى شرط ايتديسه
دفع وار در ديديلر حقرسه داب ايچون ارض استعاره‌سيده جدار مشروحه استعاره‌سى
كيبدر ووارثده مشترى كيبدر شوقدر واركه وارث بهمه‌حال رفعله امر ايدر ﴿ قلت
وبالقيل جزم فى الخلاصة والبزازية وغيرهما واعتمده محشيها فى تنوير البصار ولم يتعقبه ﴿
ابن المصنف فكانه ارتضاه فليحفظ ﴿ شارح رحمه الله تعالى بيورر كه قيل قوليله
خلاصه‌ده وبزازيه‌ده وسائرلرنده جزم ايتديلر وتنوير البصائرده اشباه محشيسى قول
مرسومه اعتماد ايدوب ومصنف مرحومك اوغلو كندويه اعتراض ايتمامكله كويا قول
مشروحه راضى اولمش اولدى ﴿ (ولاتضمن بالهلاك من غيرتعد) وشرط الضمان
باطل كشرط عدمه فى الرهن خلافا للجوهرة ﴿ عاريه قلنان نسنه بلا تعدولا تقصير
هلاكيله تضمين اولنمز وضمانى شرط باطلدر رهنده عدم ضمانى شرط باطل اولديغى
مثللو صاحب جواهر ايچوندر اختلاف مشاراليه ضمان شو لميله مضمونه اولمسنه قائل
اولمشدر تعدى صورتنده اجماعا ضمان ايجاب ايدر ﴿ (ولا توجرولا ترهن) لان الشئ
لايتضمن مافوقه (كالوديعة) فانهالاتوجر ولاترهن بل ولاتودع ولاتعار بخلاف العارية
على المختار ﴿ استعاره اولنان نسنه وديعه كبى اجاره ورهن اولنمز زيرا ايرتسى مافوقنده كه
شئ متضمن اولمز اجاره لزومنه بناء اعاره‌دن اقوادر امدى مستعير اجاره‌يه مالك اولسه

ما لا يلزمك لزومى ويا مايلزمكه اجاره‌نك عدم لزومى لازم كلور اما رهن هلاك ويا استهلاك
وقتنده راهنك دينى ايفا اولوب غيرك مالندن بلا اذن كندو دينى ايفاى مشروع اولمديغنه
مبنيدر وديعه‌ده علت مشروحه‌يه بناء اجاره ورهن بلكه وديعه وعاريه اولمز وديعه‌ده برشى
كندو مثلنى متضمن اولمديغنه مبنى عاريه‌ده تمليك منافع اولمغله اقوى اولديغندن وقول مختار
اوزره عاريه وديعه‌نك خلافنه دركه اعاره وايداع اولنور مفتى به قولده بودر ﴿ واما المستاجر
فيؤاجر ويودع ويعار ولا يرهن ﴿ اما اجاره اولنان نسنه موجرنك غيرينه اجاره اولنور
موجرينه ايجار اولمازهرنه قدر ثالث تخلل ايتسه‌ده مالكى تمليك ايجاب ايتديكندن
ايداع واعاره‌سى مشروع اولمغله مستاجر ديلديكى كسنه‌يى ايجار ايتديكى دابه‌يه
بنديرر لكن ابتداكه راكب تعين ايدر ورهن اولماز ﴿ واما الرهن فكالوديعة ﴿ اما رهنك
كندوسى وديعه كبى ايجار ورهن وايداع واعاره اولماز (وفى الوهبانية نظم تسع مسائل
لايملك فيها تمليكا لغيره بدون اذن سواء قبض اولا فقال ﴿ وهبانيه‌ده ناظم مرحوم
طقوز مسئله‌يى نظمله بيان بيورديلر كه كندوده غير كسنه‌يى بلا اذن تمليكه براحد
قادر اولمز اولشئ قبض ايتسون ويا ايتسون بيورر كه (نظم) (ومالك امر لايملكه بدو
ن امر وكيل مستعير ومؤجر) مالك امر مبتدا لايملكه جمله‌سى صفة وكيل جزدر معناى بيت
بلا امر كندوده مالك اولديغى امرى غيره تمليكه قادر اولميان كسنه وكيلدر كه اصيلك
امر واذننسز وكيل اولديغى ماده‌يه غيرى توكيل ايده‌مز كندولرينه تفويض اولنه تصرفى
اولوب توكيل اولمامغين وناس رأى وتدبيرده متفاوت اولوب اصل كندونك رأينه راضى
اولوب غيرك كنه راضى اولمديغندن اما توكيله اذن ويرسه اولور ومستعير دركه مثلا
بردابه‌يى استعاره ايدن كسنه انى غيرى كسنه‌يه اعاره ايده‌مز الا امريله ايدر وحينئذ
قحيله موجركه مستاجر موجرك امرنسز استيجار ايتديكى نسنه‌يى غيره تمليكه قادر
اوله‌ماز (ركوبا ولبسا فيهما ومضارب ﴿ ومرتهن ايضا وقاض يامر) يعنى ركوب
ولبس ايچون استعاره واستيجار اولنان دابه وثوبى بلا اذن غيره ويرمك يوقدر زيرا بونلر
مستعملك اختلا فيله مختلف اولور مقوله‌دندر ومضاربه طريقيله اقچه اخذ ايدن كسنه
رب المالك رضاسى اولمقسزن غيرى كسنه‌يه مضاربه‌يه ويره‌مز ومرتهن راهنك اذنى اولمقسزن
رهنى غيره ويره‌مز ويروبده هلاك اولورسه ضامن اولور وپادشاه عالمپناه حضرتلرى
طرفندن استخلاف اولنان قاضى كندويه طرف سلطنت سينه‌دن امر وفرمان
اولمقسزن غيرى استخلاف ايده‌مز (نظم) (ومستودع مستبضع ومزارع ﴿ اذا لم
يكن من عنده البذر يذر) ﴿ نزدينه وديعه وضع اولنان كسنه وديعه‌يى غيرك عندينه
وديعه قويه‌مز وبضاعه طريقيله مال اخذ ايدن كسنه رب المالك اذننسز غيره ابضاع
ايده‌مز وبرارضى مزارعه طريقيله اخذ ايدن كسنه اكر بذر كندو طرفندن اولميوب
رب الارض جانبندن اولورسه غيره اوارضى مزارعه‌يه ويره‌مز اما بذر مزارع طرفندن

اولورسه غيره مزارعه يه ويرر ❊ قلت والعاشرة ❊ (وماالمساقى ان يساقى غيره ❊ وان
اذن المولى له ليس ينكر) شارح رحمه الله تعالى ديركه اوتجسى مفـذ بيت اودر كه
مساقات طريقيله باغ وباغچه طوتان كمسنه ايچون انى غيره مساقاته ويرمك يوقدر
واكرمال صاحبى اذن ويررسه انكار اولنمزكه مشروع اولور ❊ (فان آجر) المستعير
(اورهن فهلكت ضمنه المعين) للتعدى (ولارجوع له) للمستعير (على احد) لانه بالضمان
ظهر اجره ملك نفسه ويتصدق بالاجرة خلا فاللثانى) ❊ مستعير عاريه يى اجاره ايدوب
ويارهن ايتمكله هلاك اولورسه تعديسنه بناء معير كندويه تضمين ايدير مستعيرده
براحده رجوع ايده مز زيرا مستعيرك ضمانيله ظاهر اولديكه مستعير كندو ملكنى ايجار
ايتدى نهـايتى غاصب منزله سنده اولمغله اجرتى تصدق ايدر امام ثانى ايچوندر
اختلاف ❊ (او) ضمن (المستاجر) سكت عن المرتهن وفى شرح الوهبانية الخامسة
لايملك المرتهن ان يرهن فيضمن وللمالك الخيار ويرجع الثانى على الاول ❊ وياخود مستاجر
تضمين ايتديريرمرتهنك ضمانندن مصنف عليه الرحمه سكوت ايتدى انى بيان ايتمدى
شرح وهبانيه ده نظمده كه مسائلك بشنجسى مرتهنك رهنى ايتمكه قادر اولمزرهن ايده جك
اولورسه ضامن اولور مال صاحبيچون مخيرلك وارد ردلرسه مستعيردن ودرلرسه
مرتهندن اولور ثانكه مرتهـندن اولديغى تقديرجه مرتهن مستعيره رجوع ايدر
❊ (ورجع) المستاجر (على المستعير اذالم يعلم بانه عارية فى يده) دفعا لضرر الغرر ❊
مستاجر ضامن اولديغى تقديرجه مستعيره رجوع ايدر اكرانك يدنده كه عاريه اولديغى
معلوم اولمزسه تغرير ضرررنى دفع ايچون يدنده عاريه اولديغى بيله رك استيجار ايتمش
اولورسه تغرير منعدم اولمغين رجوع ايده مز ❊ (وله ان يعير مااختلف استعماله اولا
ان لم يعين) المعير (منتفعا) ❊ مستعير ايچون استعاره ايتديكى نسنه يى عاريه ويرمك واردر اكر
معير انتفاع اولنه جق شى بيان ايتمامش اولورسه مثلا استعاره قيلنان دابه يى ركوب
وياحمليچون ديمك كبى عاريه ده كرك مستعملك اختلافيله مختلف اولسون ويا اولمسون
❊ (و) يعير (مالا يختلف عين) اختلف لالتفـاوت وعزاه فى زواهر الجواهر ❊
للاختيار) واكرانتفاع اولنه جق مثلا ركوب وياحمل كبى نسنه يى معير تعيين وبيان
ايتمش اولورسه مستعملك استعماليله مختلف اولميان مقوله دن اولورسه انى مستعير ايچون
اعاره مسوغ ومشر وعدر مختلف اولور مقوله دن اولورسه استعمالده تفاوت اولمغين
انى اعاره ايده مز زواهر الجواهر صـاحبى مضمون مشروحى اختياره عز وايلدى
❊ (ومثله) اى كالمعـار الموجر) وهذاعند عدم النهى فلو قال لاتدفع لغـيرك فدفع
فهلك ضمن مطلقـا خلاصه ❊ اجاره اولنان نسنه اعاره اولنان نسنه كيدر يعنى
اعاره اولنور لكن موجرك نهى اولمزسه پس نهى ايدوب سنك غيريكه ويرمه ديوب
اودخى ويرسه هلاكى صورتنده ضـامن اولور مطلقا كه كرك مستعملك استعمـاليله

مختلف اولسون ويا اولمسون ❊ (فمن استعـار دابة او استاجرها مطلقـا) بلا
تقييد (يحمل) ماشاء (ويعيرله) للحمل (ويركب) عملا بالاطلاق ❊ بلا تقييد مطلقا
بر دابه استعـاره ويا استيجار ايدن كسنه ديلديكى نسنه يى حمل ايدر وحمل ايچون
غيره اعاره ايدر وعملا بالاطلاق يزده ❊ (وايافعل) اولا (تعين) مرادا (وضمن بغيره)
ان عطبت حتى لو البس اواركب غيره لم يركب بنفسه بعده هو الصحيح كافى ❊
انتفـاع ايده جكى شيئك قنقسيله ابتدا بداء ايدرسه او مراد اولمغه تعـين ايتمكله
ديكرينى ايشلمكله تلف اولورسه ضامن اولور حتى كندو نفسيچون استعـاره
ايتديكى ثوبى غيره الباس ودابه يه غيرنى اركاب ايلسه صكره كندوسى بندمز انجق
صحيح اولان قول بودر ❊ (وان اطلق) المعير او الموجر (الانتفاع فى الوقت والنوع
انتفع ماشـاء) اى وقت شاء لما مر ❊ معير وياموجرنه وقتده ونه نوعله انتفـاع
النه جغنى بيان ايتموب بروجه اطلاق اعاره ايجار ايتمش اولورسه قنغى وقتده دلرسه
انده انتفاع ايدر مرور ايدن اطلاقله عمله بناء ❊ (وان قيده) بوقت اونوع او بهما
(ضمن بالخلاف الى شر فقط) لا الى مثل او خير ❊ بر مستعير استعاره ايتديكى نسنه يى
بر وقتـله تقييد ايدوب مثلا بر ويا ايكى كون فرسكى بكا عاريه وير ديسه ويا بر نوعله
ويا ايكيله تقييد ايدرسه فقط اذن شرايله مخـالفتله ضامن اولور بر كونه ويافلان
محله ديوب اذن زياده يه كتورمك كبى او مثلاو ويا اذن خيرلو ايله مخالفت ايدرسه
ضامن اولمز تقييد ايتديكى وقتده كتورمزسه او وقتدنصكره استعمـال ايتسون
ويا ايتسون هلاكيله ضامن اولور بر محل تعيين ايدرسه اول محلى تجاوز ايده مز واكا
كيدر وكلور وفلان محله دك ديو بر محل تسميـه ايتزسه اولديـغى شهردن طشره
چقاره مز ❊ (وكذا تقييد الاجارة بنوع او قدر) مثل العارية ❊ اجاره يى بر نوع
وياقدر ايله تقييد ده بنه بويله عاريه يى تقييد كيدر مخـالفتله ضمان ايجـاب ايدر
❊ (عارية الثمنين والمكيل والموزون والمعدود المتقـارب) عند الاطلاق (قرض)
ضرورة استهلاك عينهـا ❊ دراهم ودنانير ومكيلات موزونات ويمورطه وجوز امثالى
معدودمتقاربى بروجه اطلاق عاريه اولمق قرضدر زيرا بو مثللو شيلر ايله انتفاع
انجق عينلرينك استهلاكيله اولور استهلاكده اكا مالك اولمغله اولور اوده قرضله
اولور يموق ويوك وابريشيم ومسك وكافور امثـالى منافعلرى اوزره اعاره وقوعبولميان
عطرياتى اعاره دخى قرضدر ❊ (فيضمن) المستعير (بهلاكهـا قبل الانتـاع) لانه
قرض حتى لو استعارها ليعير الميزان اويزين الدكان كان عارية ❊ سـالف الذكر
ثمنين امثالى شيلر ايله انتفاعدن مقدم كندولرى هلاك اولسه قرض اولمريله مستعير
ضامن اولور وانى مقرضينه يعنى جائز اولور كندو ملكنى بيع ايتمش اولمغين مقرضندن

انی اشترا ایتسه صحیح اولاز کندو ملکنی اشترا ایتمش اولمغین ذمتنده که عاریه‌یی
مقرضکه معیرندن اشترا ایدرسه صحیح اولور ذمتنده اولمغله مقدور التسلیم اولمغین
بدلنی اادن مقدم مفترق اولورلرسه عقد فاسد اولور دیندن دینله مفترق اولملریله
مجلسده بدلنی نقد وتسلیم ایدرسه صحیح اولور حتی کندولرله میازنی عیار ایدوب
ویاد کانی زینت لمك ایچون دراهم دنانر استعاره ایلسه عاریه اولور یزین یانك
فحیله زان یزیندندر حدیث شریفده *ما دخل الرفق فی شیء الا زانه* وارد اولمشدر
اوده بو قبیلدندر متعدیدر ﴿ ولو اعار قصعة ثرید فقرض ولو بینهما مباسطة
فاباحة ﴾ برکسنه بر رجله ترید چولمکنی اعاره ایدرسه انی قرض ایتمش اولور انك
مثلنی ویا عینني استرداد ایدر واکر میانلرنده مباسطه که تکلیفسزلك اولورسه اباحه
واخلال اولمغله ضمان ایجاب ایتمز ﴿ وتصح عارية السهم ولایضمن لان الرمی
یجری مجری الهلاك لاحیرفیه ﴾ اوق عاریه‌سی صحیح اولور که ضمان ایجاب ایتمز
زیرا رمیه اذن اولمغله من غیر تعد هلاك مجراسنه اجرا اولندیده ضمان اولمدی ﴿ ولو
اعارا رضا للبناء والغرس صح) للعلم بالمنفعة (وله ان یرجع متی شاء) لما تقرر انه غیر
لازمة ﴾ برکسنه بر قطعه ارضی بنا ویا اشجار غرسیچون اعاره ایلسه منفعت
معلوم اولمغله صحیح ومشروع اولور ولازم اولمدیغندن هر نه وقتکه دلرسه معیر
رجوع ایدر ﴿ (ویکلفه قلعهما الا اذا کان فیه مضرة للارض فیترکان بالقیمة
مقلوعین) لئلا یتلف ارضه ﴾ صورة مشروحه‌ده معیر مستعیره بنا ایله غرسك قلعلریله
تکلیف ایدر الا ارضه قلعده مضرة اولورسه ارضنی اتلاف ایتمسون دیو بنا ایله
غروس مقلوعا قیمتلریله ترك اولنمغله صاحب ارض انلرك قیمتلرینی ضامن اولوب
وانلر مستقلا کندونك اولور واکر قلعدن ارضه ترتب ایدن نقصانه رب الارض
راضی اولورسه انلری قلع ایتدیرر ضمانله جبر اولنمز ﴿ (وان وقت) العارية (فرجع
قبله) کلفه قلعهما و(ضمن) المعیر للمستعیر (مانقص) البناء والغرس (بالقلع) بان یقوم
قائما الی المدة المضروبة وتعتبر القیمة یوم الاسترداد بحر ﴾ معیر عاریه‌ویردیکی ارضنده وقت بیان
ایدوب قبل حلول اول وقت رجوع ایدرسه بنا ایله غرسك قلعلریله مستعیره تکلیف ایدوب
وقلعله بنا وغرسه طاری اولان نقصانی معیر مستعیره ضامن اولور که توقیت اولندیغی
مدته دك مستحق القلع اوله‌رق قائما تقویم اولنوب وصاحب ارضك استردادنی مراد
ایتدیکی کونده که قیمتی اعتبار اولنوب ماینلرنده که تفاوتی ضامن اولور لکن خلف
وعد اولمغله رجوعی مکروهدر *المسلمون عند شروطهم* حدیث شریفنه بناء بعد حلول
الوقت بهمه حال قلع ایتدیرر نهایتی قلعنده ارضه مضرة اولورسه مقلوعا قیمتلریله ترك
اولنورنته که مرور ایلدی ﴿ (واذا استعارها لیذرعها لم تؤخذ منه قبل ان یحصد الزرع

وقتها اولا) فتترك باجر المثل مراعاة للطرفین ﴾ برکسنه برقطعه ارضی زراعت ایچون
استعاره ایلسه مدة بیان اولنسون ویا اولنمسون اکن ایریشوب حصاد وقتی اولمدین
اول ارض بوندن النمز نهایتی طرفینك حقنه مراعاة اجر مثلیله ترك اولنور ﴾ فلو قال
المعیر اعطیك البذر وکلفتك ان کان لم ینبت لم یجز لان بیع الزرع قبل نباته باطل وبعد نباته
فیه کلام اشار الی الجواز فی المغنی نهایه ﴾ امدی معیر مستعیر دسنه‌ده بذر ومصارفکی
ویروب حاصلاته مالك اولیم دیسه پس بذر بتمامشسه جائز اولماز قبل النبات زرع بیع باطل
اولمغین بعد النبات بیعنده سوز وارکه مغنیده انك جوازینه اشارة ایلدی ﴿ (ومؤنة
الرد علی المستعیر فلو کانت موقتة فامسکها بعده فهلکت ضمنها) لانه مؤنته الرد علیه
نهایه (الا اذا استعارها لیرهنها) فتکون کالاجارة لرهن الخانیه ﴾ عاریه‌ده مؤنته
رد مستعیرك اوزرینه در کندی نفعیچون قبض ایتمکله روی کندویه واجب اولدی پس
موقته اولوب وقتك حلولندنصکره امساك ایتمکله هلاك اولورسه ضامن اولور مؤنته رد
کندونك اوزرینه اولمغین الاعاریه‌یی استعاره‌سی انی رهن ایتمك ایچون اولورسه اجاره
کبی اولمغله مؤنته رد معیره اولور موجره اولدیغی کبی ﴾ وکذا موصی له بالخدمة مؤنة الرد
علیه) موصی له خدمتله‌ده ینه بویله مؤنته رد کندونك اوزرینه‌در منتفع کندوسی
اولمغله ردیده کندویه واجب اولدی ﴿ (وکذا الموجر والغاصب والمرتهن) مؤنته
الرد علیهم لحصول المنفعة لهم ﴾ اجاره‌یه نسنه ویروب وبرشیء غصب ویارهن ایدن
ذواتده ینه بویله درکه مؤنته رد کندولرینك اوزرلرینه ترتب ایدر منفعت کندولرینه
عائد اولمغین ﴾ هذا ولو الاخراج باذن رب المال والاغونة رد مستاجر ومستعار علی الذی اخرجه
عبارة البزازیه ﴾ اشبو مؤنته ردك موجرك اوزرینه اولدیغی اجاره اولنان نسنه‌نك
اخراجی رب المالك اذنیله اولدیغنه نظراً در یوقسه استیجار واستعار اولنان شیئك
مؤنته ردی اخراج ایدن کسنه‌نك اوزرینه دکلدر ﴾ بخلاف شرکة ومضاربة وهبة قضی
بالرجوع مجتبی ﴾ شرکت ومضاربه وکندوده رجوعله حکم اولنان هبه مار الذکر
کندونك اخراجنده رب المالك اذنی منعدم اولان شیلرك خلافنه درکه بونلرده مال
شرکتك ردی مؤنتی رب المال درقضی بالرجوع عبارهسنده قضی فیها بالرجوع
دیلسه اولی ایدی ﴿ (وان رد المستعیر الدابة مع عبده او اجیره مشاهرة) لامیاومة
(اومع عبد ربها مطلقا) یقوم علیها اولی فی الاصح (او اجیره) ای مشاهرة کامر فهلکت
قبل قبضها (بریء) لانه اتی بالتسلیم المتعارف ﴾ مستعیر استعاره ایتدیکی دابه‌یی
کندو عبدیله ویا یومیه اولمیان ماهیه‌لی اجیریله ویا عاریه صاحبینك قول اصحده
مطلقا عبدیله که او دابه‌نك خدمتی ومحافظه‌سی اوزره سایس مثللو قائم اولسون
ویا اولمسون ویا ماهیه‌لی اجیریله رد ایدوب قبضدن مقدم هلاك اولسه ضماندن بری
اولور تسلیم متعارفی اتیانه مبنی یومیه‌لی اجیر عیالندن عد اولنمامغله کندویه

تسليمله ضماندن خلاص اولمز اجير سنويه‌لى اولورسه بالطريق الاولى برى اولور ❊ (بخلاف نفيس) بجوهرة (وبخلاف الردمع الاجنبي) اى (بان كانت العارية موقتة فمضت مدتها ثم بعثها مع الاجنبي) لتعديه بالامساك بعدالمدة ❊ عادتا ايادى غلمانه تسليم اولنميان اينجو وجواهر امثالى اشياء نفيسه واجانبله ردوابى عبدينه ردك خلافنه دريعنى عاريه موقته اولوب بعدمضى المدة انى مستعير اجنبى كسنه ايله معيره بعث وتسيير ايلرسه بعدالمدة امساكيله تعديسنه مبنى ضامن اولور ❊ (والا فالمستعير يملك الايداع) فيما يملك الاعارة (من الاجنبي) به يفتى زيلعى فتعين حمل كلامهم على هذا ❊ واكر عاريه مسئله مشروحه ده بعد مضى المدة اجنبيه دفعيله تصوير اولنميوب بلكه مطلقا ضامن اولور دينسه صحيح اولمز زيرا قبل مضى المدة اجانبه دفعله ضمان ايجاب ايتمز مستعير اجانبه اعاره‌يه مالك اولديغى شيده ايداعده مالك اولور انجق بوقول ايله فتوى ويريلور امدى اجانبه دفعله ضمان ايجاب ايدر كلاملرينى اشبو معنى المدة دفعه حمل تعيين ايتدى ❊ وبخلاف ردوديعة ومغصوب الى دار المالك فانه ليس تسليم ❊ وديعه‌يى ومغصوبى مال صاحبنك دارينه رد مسئلهٔ مشروحه‌نك خلافنه دركه ضماندن خلاص اوله‌مز تسليم بولنمامغين زيرا ايداع مودعك بالذات كندونك حفظيچون اولور غيرك حفظنه راحتى اولسه مودعه ايداع ايتمز ايدى وغاصب مغصوبه كندويدنى اثبات مال صاحبنك يدنى ازاله ايله تعدى ايتمش اولمغله كندويدنى ازاله وانك يدنى اثبات كندويه لابد ولازم اولوب اوده انجق بالذات كندوسنك حقيقة تسليميله اولور ❊ (واذا استعار ارضا بيضاء (للزراعة يكتب المستعير) انك (اطعمتني ارضك لازرعها) فيخصص لثلايعم البناء ونحوه ❊ بر رجله بر قطعه ارض خاليه‌يى زراعت ايچو استعاره ايلسه مستعير بنايه عام وشامل اولمسون ديو بر وجه تخصيص معيره سن اشبو ارضكى بكا زراعت ايچون اطعام ايتدككه استغلاله مكنت وقدرة ويردك ديو سند كتب ايدر اطعام مالا ياكله اسناد اولند قده استغلال مراد اولنور فائده كتابت طول مدتله مستعيرك انكارندن امنيت وياخود معيرك فوتيله ورثه‌سنك مستعيردن اجرة مطالبه‌سى خوفندن خلاصدر (العبد المأذون يملك الاعارة) عبد وياصبى مأذون صنع تجاردن اولان اعاره‌يه مالك اولور ❊ (والمحجور اذا استعار واستهلكه يضمن بعدالعتق) محجور اولان ❊ عبد امثالى ذواة برنسنه‌يى استعاره واستهلاك ايلسه بعدالعتق انى ضامن اولور ❊ (ولو اعار) عبد محجور عبدا محجورا (مثله فاستهلكها ضمن) الثانى للحال) برعبد محجور كندى كبى عبد محجوره برنسنه اعاره ايتمكله عبد ثانى انى استهلاك واتلاف ايلسه فى الحال انى ضامن اولور ❊ (ولو استعار ذهبا فقلد صبيا فسرق الذهب منه) اى من الصبي (فان كان الصبي يضبط) حفظ

(ماعليه) من اللباس (لم يضمن) والاضمن لانه اعارة والمستعير يملكها ❊ بركسنه برقور التونى استعاره وبر صبينك بوينه قلاده ايتمكله اندن سرقت اولنسه امدى صبى اوزرنده بولنان البسه واشياسنى حفظ ايدر مقوله‌دن اولورسه ضامن اولمز يوخاره اولوب مستعير ده اكا مالك اولمغين مضيع اولمز بوقسيه اولور مضيع عد اولنمغله شارحه اولى اولان حفظ بدلينه محفظ دينك ايدى برده لانه اعارة قولى لم يضمن عبارسنه علت اولمغين اولى اولان انى والاضمن قولينك اوزرينه تقديم ايدى ❊ (وضعها اى) العارية (بين يديه فنام فضاعت لم يضمن لونام جالسا) لانه لايعد مضيعالها (وضمن لونام مضطجعا) لتركه الحفظ ❊ برمستعير عاريه الديغى نسنه‌يى قارشوسنه وضع ايدوب نائم اولمغله ضايع اولورسه امدى نوم جلوس حالنده اولورسه انى مضيع عد اولنمغله ضامن اولمز مضطجعا اولورسه حفظنى ترك ايتمش اولمغله ضامن اولور ❊ (ليس للاب اعارة طفله) لعدم البدل وكذا القاضى والوصى ❊ بابا ايچون صغير اوغلونك مالنى اعاره بوقدر بدلنده برشى اخذ اولنمامغله ضرر محض اولمغين قاضى ووصيه‌سنه بويله‌در ❊ (طلب) شخص (من رجل ثورا عارية فقال اعطيك غدا فلما كان الغد ذهب الطالب واخذه بغيراذنه استعمله فمات) الثور (لاضمن عليه) خانيه عن ابراهيم بن يوسف لكن فى المجتبى غيره انه يضمن ❊ برشخص بررجلدن بروجه عاريه براوكوز طلب ايتمكله يارينكى كونسكا ويره‌يم ديووعد ايتديكندن طالب ارته‌سى كون كلوب وبلااذن الوب استعمال ايتمكله اوكوز تلف اولسه اوزرينه ضمان ايجاب ايتمز لكن مجتبا وسائر معتبراتده ضامن اولور ديومذكوردر ❊ (جهز ابنته بما يجهز به مثلها ثم قال كنت اعرتها الامتعة ان العرف مستمرا) بين الناس (ان الاب يدفع ذلك) الجهاز ملكا اعارة لايقبل قوله انه اعارة لان الظاهر يكذبه ❊ بركسنه كبيره قزينه كندو ايله اومثللو قزجيغز جهاز لنور جهاز ايله تجهيز ايتدكدنصكره انى بن عاريه ايتمشدم ديسه پس عرف وعادة ناس اومقوله بابا اوقدر جهازى بروجه تمليك جهاز اوله‌رق ويروب اعاره ايتمامك ايسه ظاهر حال كندويى تكذيب ايتمكله انى اعاره‌در قولى مقبول اولمز اما قزك صغرى حالنده بابا كندو ايچون برمقدار جهازه متعلق امتعه اشترا ايتمش اولورسه ورثه اكا مداخله ايده‌مزلر خاصته قزك اولور ❊ (وان لم يكن) العرف (كذلك) اوتارة وتارة (فالقول له) به يفتى كما لو كان اكثر مما يجهز به مثلها فان القول له اتفاقا ❊ واكر عرف بين الناس منوال مشروح اوزره اولميوب وياخود بعضا بردفه اولميوب وبعضا اولورسه قول كندونك اولور انجق بوقول ايله فتوى ويريلورنته كه جهاز اومقوله قز كندو ايله تجهيز اولنور مقداردن اكثر اولديغى صورتده اتفاقا قول كندونك اولديغى كبى بعضلر بابا جهازك عاريه‌در قولنده عندالتجهيز عاريه‌در ديو اشهاد ايتدكجه تصديق اولمز ديديلر عند

البعض مطلقا تصديق اولنور زيرا كندولرى دافع اولمغله مادام تمليكى اقرار ايتمدكجه
قول كندونكدر ايمضلر بابا كرام و اشراف ناسدن ايسه قولى قبول اولنمز
يو قيسه قول كندونكدر ديديلر ❊ (والام) وولى الصغيرة (كالاب) فيما ذكر ❊
انا وصغيره نك وليسى مار الذكر باباحقنده عرفى اعتبارده بابا كبيدر لكن علامه
عبدالبرولى صغيره يى جهازايله تزويج ايتدكده بنم عندمده غالب حالى جهازى عاريه
ويرمكدر ابوينك شفقتلرينك وفرتنه مبنى ولى انلره قياس اولنمز ديدى ❊ وفيما يدعيه
الاجنبى بعدالموت لايقبل الابينة شرح وهبانية وتقدم فى باب المهر ❊ اجنبينك بعدالموت
دعوا ايتديكى شيده كه متوفايه جهازى بروجه عاريه ايتمشدرم قولنده انجق بينه ايله
تصديق اولنور كندوايچون ورثه يه معلوملرى اولمديغنه تحليفده واردر ❊ (وفى الاشباه
(كل امين ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله) بيمينه (كالمودع اذا ادعى الرد
والوكيل ولناظر) اذا ادعى الصرف الى الموقوف عليهم يعنى من الاولاد والفقراء
وامثالهما ❊ اشباهده مذكوردر كه مودعك وديعه يى ردى دعواسى مثللو هر بروصى
ووكيل ومتولى كبى امين يدنزنده بولنان اماناتك مستحقلرينه ايصال وايفالرينى دعوى
قيلرلرسه قول يمينيله قبول اولنور مثلا وكيل بالبيع اولان كمسنه مبيعك وياثمنك هلاكنى
ويامبيعك مؤكله ردنى وياناظرك وقفك موقوف عليهم اولان اولادو فقرا وعلما واشراف
كبى ارباب مرتزقه يه صرفنى دعوالرى مثللو لكن بعض فضلا بيوريلركه اشبو مسئله ده
لايق اولان متولى زمانه متوليلرى مثللو خيانة وارتكابله معروف ومشهور اولمامغله تقييد
اولنمقدر بلكه بونكله افتا اولنمقدر حموى ❊ واما اذا ادعى الصرف الى وظائف المرتزقة
فلايقبل قوله فى حق ارباب الوظائف لكن لايضمن ما انكروه بل يدفعه ثانيا من مال
الوقف كما بسطه فى حاشية اخى زاده ❊ متولى وقف امام وفراش وقاد امثالى ارباب
مرتزقه نك وظيفه لرينه صرف ادعاسى ايدرسه بونلر حقنده قولى مقبول اولماز لكن
انكار ايتديكلرى مبالغى متولينك كندوسى ضامن اولميوب بلكه ثانيا انلره مال وقفدن
ويرنه كه حاشية اخى زاده ده بسط وتفصيل اولندى اولادايله بونلرميانلرنده فرق اولادك
استحقاقى عمل مقابله سنده اولمامغله صله محضه اولوب امامك كه اجرة قبيلندن
اولمسيد راجرتى ناديه ده مستاجرك قولى بينه ايله مقبول اولور ❊ قلت وقدم فى الوقف
عن المولى ابى السعود واستحسنه المص واقره ابنه فليحفظ ❊ شارح عليه الرحمه ديركه
وقفده تفصيل مشروح مولانا ابو السعود دن نقلا مرور ايليوب وانى مصنف مرحوم
استحسان وفرزند ارجمندى اقرار برله اشباه حاشيه سنده وهو تفصيل حسن خصوصا
فى زماننا ديدى انتهى (وسواء كان فى حياة مستحقها اوبعد موته الافى الوكيل بقبض الدين
اذا ادعى بعد موت المؤكل انه قبضه ودفعه له فى حياته لم يقبل قوله الابينة سالف الذكر
امينك اماناتى مستحقنه ايصالى دعواسى كرك انك حال حياتنده اولسون ويابعد وفاته اولسون

قولى مقبولدر الاقبض دينه وكيل مؤكلك وفاتندنصكره دينى مديوندن قبض ايدوب وحال
حياتنده كندويه تسليم ايتدم دعواسنى ايدرسه قول انجق بينه ايله قبول اولنور ❊ (بخلاف
الوكيل بقبض العين) كوديعة قال قبضتها فى حياته وهلكت وانكرت
الورثه اوقال دفعتها اليه فانه يصدق لانه ينفى الضمان عن نفسه ❊ وديعه مثللو
عينى قبضه وكيل دينى قبضه وكيلك خلافنده در يعنى عينى بن حياتندن قبض ايتدم
وهلاك اولدى وياكندويه تسليم ايتدم ديوب ورثه ده انكار ايتسه‌لر بوصورتده وكيل
كندونفسندن ضمانى نفى ايتمكله تصديق اولنور ❊ بخلاف الوكيل بقبض الدين لانه
يوجب الضمان على الميت وهو ضمان مثل المقبوض فلايصدق وكالة الولوالجية ❊
وكيل بقبض الدين صورة مشروحه نك خلافنده دركه قولنده تصديق اولنمز زيرا
بوميتك اوزرينه ضمانى موجبدر كه مقبوضك مثلينك ضمانيدر كه انكله مديونك
اوزرنده كه مبلغه تقاص واقع اولمغله تصديق اولنمدى ❊ قلت وظاهره انه لايصدق
لافى حق نفسه ولافى حق المؤكل وقدافتى بعضهم انه يصدق فى حق نفسه لافى حق المؤكل
وحمل عليه كلام الولوالجية فيتامل عندالفتوى ❊ شارح رحمه الله تعالى بيورركه
ولوالجيه نك كلامنك ظاهرى بودركه وكيل مشروح كندوحقنده تصديق اولنميوب
ميته و يردم دعواسيله مقبوضندن برى اوله‌مز ومؤكل حقنده ده تصديق اولنمز
بعض فقها نفسى حقنده تصديق اولنور كندوسى برى اولور مؤكل حقنده تصديق
اولنمز ديو فتوى ويرديلر ولوالجيه نك كلامى بونك اوزرينه حمل اولنورحين فتواده
تأمل اولنور لكن والواجيه نك عبارهسك ظاهرى لانه يوجب الضمان على الميت تعليلنه
بناء خاصته مؤكل حقنده عدم تصديقيدر ❊ (فروع) اوصى بالعارية ليس للورثة
الرجوع ❊ بركمسنه برنسنه نك عاريه و يرلمسيله وصيت ايدوب ثلثه مساعد اوله‌رق
وصيت ايدن كمسنه نك وفاتندنصكره ورثه قبول ايتمشلرسه كرك موقته وكرك مطلقه
اولسون ورثه ايچون اندن رجوع يوقدر ❊ العارية كالاجارة تنفسخ بموت احدهما ❊
عاريه اجاره مثللو احدمتعاقدينك برينك موتيله منفسخه اولور امدى معيرك ورثه سيچون
مرجوع واردر مستعير ايچون انكله انتفاع مشروع دكادر حتى بعد الوفات استعماليله
هلاك اولسه ضامن اولور ❊ مات وعليه دين وعنده وديعة بغيرعينها فالتركة بينهم
بالحصص ❊ بركمسنه اوزرنده برمقداردين ونزدنده غيرى معين وديعه اوله‌رق مجهلا
فوت اولسه امدى تركه ديونى وفا ايتمزسه حصه‌لرنجه تركه غرما ومعير ميانلرنده تقسيم
اولنور ❊ استاجر بعيرا الى مكة فعلى الذهاب وفى العارية على الذهاب والمجيء لان
ردها عليه ❊ بركمسنه مكه يه دك بربعيرى استيجار ايتسه فقط مكه يه دك كتمكه استيجار
ايتمش اولور عاريه نك ردى مستعيرك اوزرينه لازم اولوب اوده انجق مجيئله ممكن
اولمغله استعاره ده عقد كدوب وكلمكه واقع اولوراما اجاره ده مورودنه مالكك اوزرينه

لازم اولور ﴿ واستعار دابة للذهاب فامسكها فى بيته فهلكت ضمن لانه اعارها للذهاب
لا للامساك ﴾ بركسنه برمحله كتمك ايچون بردابه يى استعاره وخانه سنده امساك ايتمكله
هلاك اولسه ذهاب ايچون استعاره ايدوب امساكيچون ايتمامكين تعدى ايتمش اولمغله
ضامن اولور ﴿ واستقرض ثورا فاغار عليه الاتراك لم يضمن لانه عارية عرفا ﴾ بركسنه
براوكوزى استقراضكه استعاره ايليوب برزاتراكده كندونك اوزرينه اغاره ويغما
ايتمكله ضايع اولسه ضامن اولمز عاريه اولمغله بلاتعدهلاكنه مبنى ﴿ استعار اضا ليبنى
ويسكن واذا خرج فالبناء للمالك فللمالك اجر مثلها مقدار السكنى والبناء للمستعير لان
الاعارة تمليك بلاعوض فكانت اجارة معنى وفسدة بجهالة المدة ﴾ بركسنه برقطعه
ارضى اوزرينه بنا احداث ايدوب اندهساكن اولوب حين خروجنده بنا صاحب ارضك
اولمق اوزره مقاوله ايتسه‌لر امدى مالك ايچون مستعيرك ساكن اولديغى مدتك اجر مثل
واردر بناده مستعيرك اولور اعاره ذاتنده بلاعوض تمليك اولمغله معناده اجاره اولديده
مدة مجهوله اولمغله فساده كتديكندن اجر مثل ايجاب ايلدى ﴿ وكذا لو شرط الخراج
على المستعير لجهالة البدل ﴾ ينه بويله ارضك خراجنى مستعير ويرمك اوزره شرط
ايتسه‌لر بدلك جهالتنه مبنى ينه اجاره فاسده اولور خراج معيرك اوزرينه لازم اولمغله
مستعيرك اوزرينه اولمسنى شرطله منافعه بدل ايتمش اولدى ﴿ والحيلة ان يوجر الارض
سنين معلومة ببدل معلوم ثم يامره باداء الخراج منه ﴾ خراجك مستعير اوزره اولمسنك
صحتنك حيله سى اعاره مرادايدن ذاتك ارضى بدل معلوم مقابلى مدة معلومه يه ايجار
وبدل مشروحدن خراجى ادا ايله كندويه امر ايتمكدر امدى بوصورتده جائز اولور زيرا
كندونك اوزرنده كه خراجى كوياكندونك مستعيرده كه مالندن ادايه انى وكيل
ايتمش اولور ﴿ استعار كتابا فوجد فيه خطاء اصلحه ان علم رضا صاحبه ﴾ بركسنه
استعاره ايتديكى كتابده خطا بولسه پس صاحبنك رضاسنى فهم ايدرسه انى اصلاح
ايدر عدم رضاسى معلومى اولورسه اصلاح ايتمز غيرك مالنده بلااذن تصرف ايتمش
اولمغين ﴿ قلت ولايأثم بتركه الا فى القرأن لان اصلاحه واجب بخط مناسب ﴾ شارح
ديركه قرأن عظيم الشانك غيرنده اصلاحى تركله بركسنه اثم اولمز قرأن كريمى كندونه
مناسب خطله اصلاحى واجب اولمغله ﴿ وفى الوهبانيه ﴾ وهبانيه‌ده مرسومدركه
(نظم) (وسفر رأى اصلاحه مستغيره) (يجوز اذا مولاه لايتأثر) بركتابى استعاره ايدن
ذات فضائل سماتك خطاسى بولمغله اصلاحنى رأيله راغبا حسنات اولسه امدى
كتاب صاحبى اندن متأثر اولميوب اكا راضى اولور جائز ومشروع اولور خط مناسبله
اصلاح ايتمش صاحب كتاب عاقلسه راضى اوللى واكر خطى حسن اولميوب كتابك خطنه
اويمزسه اصلاحى برقطعه ورقده يه تحرير و برعلامتله درون كتابه وضع ايتملى كه صاحبى
كوزلجه خطله اصلاح ايليه زيرا اصلاح كتبده حسناتدندر (وفى معاياتها) بعض

(نسخه‌ده)

نسخه‌ده بيت مشروحك عقبنده اشبو وفى معاياتها تركيبى وقوع بولمشدر يعنى وهبانيه نك
مستور المرام معمّا كبى فهم استخراجنده عاجز اوله‌جق كلام ديمك (واى معير
ليس يملك اخذما) (اعاروفى غير ارهان التصور) يعنى قنغى عاريه ويرن كسنه كه اعاره
ايتديكى نسنه‌يى مراد ايتديكى وقتده اخذ استردادده قادر اولميه شول برمعيركه زراعت
ايچون برقطعه تارلاسنى اعاره ايده وقت حصاد ايرشمكسيزن تارلاسنى مستعيردن الهمز
نهايتى رجوعى وقتندن مزارعه اجر مثل ايجاب ايدر دخى اخذ ورجوع رهانك
غيرنده متصوردركه رهن ايچون برنسنه استعاره ايدن كسنه‌يه معير قبل فك الرهن
مرتهندن اخذيله رجوع ايده‌مز (وهل واهب لابن يجوز رجوعه ﷺ وهل مودع
ماضيع المال خسير) نسبا اوغلو نه برنسنه هبه ايدن كسنه ايچون هبه سندن رجوعى
جائز ومشروع اولورمى بلى رقيق اولان اوغلونه باباسى برنسنه هبه ايده‌جك اولسه
رجوعى صحيح اولور رقيق اولديغندن بن بوشيئه مالك اوله‌ميوب اصل هبه سيدينه اولمش
اولمغله قرابت منعدم اولوب هبه اجنبيه اولمغين كندويه حق رجوع ثابت اولورو برمودع
نزدينه وديعه وضع اولنان مالى تعدى وتقصيرايله ضايع ايتميه‌رك كندويه ضمان وخسران
لازم كلورمى الجواب كلورشول برمودعكه بركسنه كندويه بيك غروش ايداع وانى
ورثه مدن فلانجه ذاته تاديه وتسليم ايله ديو وصيت ايتمكله بعد وفاته امرينه امتثال
برله ديديكى وارثه ادا ايتمش اولورسه مبلغ مشروحى سائر ورثه‌يه ضامن اولور غايتى
كندوده ويرديكى وارثه رجوع ايدر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ كتاب الهبة ﴾

هبه‌يه دائر كتاب مستطابدر اشبو هبه صفة كمالدن اولمغله حق سبحانه وتعالى حضرتلرى
ذات جليلنى ﷺ ام عندهم خزائن رحمة ربك العزيز الوهاب ﷺ نظم مجيدنده انكله توصيف
بيورديلر بوقولكه انى ايشلرسه اشرف صفاتله موصوف اولوب كندى ذاتنى كرم
وازالهٔ شح نفس وموهوب لهك قلبنه سرور ادخاليله ميانلرنده مودة ومحبت ابراثيله
تزيين وتوشيح ايتمش اولمغله ﷺ ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون ﷺ وعد كريمنه مامصدق
اولور هبه فى الاصل مصدر در اصلى هانك سكونيله وهبدر واو حذف اولنمغله
اندن عوض اخرينه هاء تانيث اعطا اولنمشدر امدى وزنى عدة كبى علة اولور لامله
ومن ايله ونفسه متعدى اولور ﴿ وجه المناسبة ظاهر ﴾ ماقبليكه عاريه يه وجه
مناسبتى ظاهردركه او بلاعوض منفعتى بو بلاعوض عينى تمليكدر ﴿ (هو) لغة التفضل
على الغير ولو غير مال هبه لغتده غيرى كسنه‌يه تفضلدركه انعام احسان ايتمكدر هرنه قدر
مالدن غيريله ده اولورسه‌ده كه نظم مجيدده ﷺ فهب لى من لدنك وليا ويهب لمن يشاء اناثا

ویهب لمن یشاء الذکور ✻ وارد اولمشدر ولو غیر مال بدلینه ولو بغیر مال دینسه اولی اولور ایدی
✻ (وشرعا (تملیك العین مجانا) ای بلا عوض لان عدم العوض شرط فیه ✻ اصطلاح
شرعده هبه مجانا که بلا شرط العوض عینی تملیکدر یوخسه کندوده عدم عوض
شرطدر دیمك مراد دکلدر که حتی عوض شرطیله اولان هبه ایله تعریفه نقض
وارد اوله ✻ واما تملیك الدین من غیر من علیه الدین فان امره بقبضه صحت لرجوعها
الی هبة العین ✻ امادینی اوزرنده کنك غیرینه تملیکه هبه وانك قبضیله امر ایدر ایسه
عینی هبه ایتمکه راجع اولمغله هبهٔ مشروحه صحیحه اولور کویا ابتدا نیابة واهب ایچون
بعده کندو نفسیچون هبه اوله رق قبض ایتمش اولور ✻ (وسببها ارادة الخیر للواهب)
دنیوی کعوض ومحبة وحسن ثناء واخروی ✻ هبه‌نك سببی عوض وموهوب لهدن
محبت وجود سخا ایله ذکر جمیل کبی واهبه دنیوی وینت صالحه یه مقارنه اولورسه
ثواب کبی اخروی خیر اراده سیدر بعض موهوب لهك شرینی دفعه اراده اولور بوده
منافع دنیویه دن اولور ✻ قال الامام ابو منصور یجب علی المؤمن ان یعلم ولده الجود
والاحسان کما یجب علیه ان یعلم التوحید والایمان اذ حب الدنیا رأس کل خطیئة نهایه ✻
امام ابو منصور بیورر که هر بر مسلم اوزره ولدینه جود واحسانی وفضائل رجحانی
تعلیم فرضدر توحید وایمانی تعلیم فرض اولدیغی مثللو امدی تعلیم مشروح ترك
اولنمغله حب دنیا اوزره نشئت ایدرسه پك فنا طبیعت اوزره مجبول اولمش اولور زیرا هر بر
خطیئه وعصیانك باشی حب دنیادر تعلیم مرسومله افقهٔ مشرحه دن خلاص بولور
✻ وهی مندوبة وقبولها سنة قال صلی الله تعالی علیه وسلم تهادوا وتحابوا ✻ برکسنه یه
برنسنه هبه‌سی مندوبه وانك قبولی سنتدر اکر مال حرامدن ویا صوکنده امتنان کبی
برمضرتی فهم اولنمز سه رسول اکرم و نبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلم مهادات
ایدیکوز که حتی بر بریکزه محبت ومودت ایده سز بیوردیلر تهادوا کلمه‌سی دالك فتحیله در
ضمی خطادر بونده اصل وقاعده بودر که امر صیغه سنه واوجمع لاحق اولنده مضارعنك
اخری یتهادی کبی الف اوزره ختم اولورسه واوك ماقبلی مفتوح اولور واکر یرمی کبی
یا ایله بدعوا کبی واو ایله ختم اولنورسه ماقبلی مضموم اولور ✻ (وشرائط صحتها فی الواهب
العقل والبلوغ والملك) فلا تصح هبة صغیر ورقیق ولو مکاتبا ✻ واهب طرفنده هبه‌نك
صحتنك شرطی عقل وبلوغ وملکدر امدی مجنونك وصغیرك ورقبه‌سنده نوعا ما رقیت
بولنان مدبر ویا مکاتب ویا ام ولد کبیلرك هبه لری صحیحه اولمز عقل حکمنده اولسه اولور
سکران کبی امدی سکرانك هبه‌سی مشروعه اولور ✻ (و) شرائط صحتها (فی الموهوب
ان یکون مقبوضا غیر مشاع ممیزا غیر مشغول) کما یتفح ✻ هبه اولنان نسنه‌ده اعتبار ایله
صحتنك شرطلری قابل قسمت اولوب مشاع اولمیان شیلرده مقبوض وکندونك غیرندن
متمیز اولوب وغیر یله مشغول اولمامقدر امدی واهبك کندوده زرعی اولان ارضی هبه

ایدوب زرعنی ایتماسی ویا عکسی جائز اولمز وکندوده واهبك متاعی بولنان داری وظرفی
هبه مشروعه اولمز هندیه ده مذکوردر که موهوبك حین هبه ده وجودی شرائط هبه دندر
امدی قبل العقد موجود اولمیان مثلا بو سنه نخلمدن حاصل اوله جق خرمایی ویا قیونمك
ولادة ایده جکی قوزوبی هبه ایتدم دیسه جائز اولمز ومالك متقوم اولمسی پس مال اولمیان
خمر ومیة ودم وصید حرم وخنزیر امثالی مال اولمیان شیلرك هبه‌سی جائز اولمز وبروقته مضاف
اولنمامسی مثلا یارن ویا ای باشنده شو شیئی سکا هبه ایتدم دیمك کبی بناء برین رقباکه
مثلا وفات ایدرسم دارم سنك اولسون یوقسه سن بندن مقدم وفات ایدرسن بنم اولسون
دیمك باطله در احدهما اخرك موتینه مترقب اولور ✻ (ورکنها) هو (الایجاب والقبول)
کما سیجیئ ✻ هبه‌نك رکنی ایجاب وقبولدرنته که قریبا کلور زیرا وده بو عقد اولمغله سائر
عقودلرکی ایجاب وقبول ایله منعقد اولور اما قبضك لزومی ملکك ثبوتیچوندر ✻ (وحکمها
ثبوت الملك للموهوب له غیر لازم) فله الرجوع والفسخ ✻ هبه نك اوزرینه ترتب ایدن
شیء لازم اولمیه رق ملکك موهوب لهه ثبوتیدر امدی واهبه کراهت تحریمیه ایله
هبه‌سندن رجوع وانی فسخ واردر فسخك رجوع اوزره عطفی خاصك عام اوزره
عطفی قبیلندندر فسخ رجوعه دلالت ایدن الفاظ اولمغین والا دمع حرفه حرفلرینك
دلالت ایلدیکی مواضع سبعهٔ ایته ده هبه لازم اولمغله انده رجوعی مشروع اد لماز (وعدم
صحة شرط الخیار فیها) دخی هبه‌نك حکمی کندوده خیار شرطینك عدم صحتیدر
اولی اولان متنك عباره سنده وعدم صحتها بخیار الشرط تعبیری ایدی تفریع اکی
قرینه سیله زیرا متنك مفادی هبه نك صحیحه اولوب شرطك باطل اولمسیدر بو ایسه
خلاف واقعدر ✻ فلو شرطه صحت ان اختار قبل تفرقهما ✻ امدی موهوب له خیاری
شرط ایدوب قبل التفرق اختیار ایدرسه هبه صحیحه اولور ✻ وکذا الوابرأه صح الابراء
وبطل الشرط خلاصه ✻ واهب موهوب لهك ذمتی موهوبه دائر دعوا دن ابرا ایدرسه
ابراسی صحیح شرطی باطل اشبو عبارده صواب اولان کذا کلمه سنی اسقاطدر منحك
عباره‌سی مثللو یوخسه تشبیه صحیح دکلدر ✻ (و) حکمها انها (لا تبطل بالشروط الفاسدة)
فهبة عبد علی ان یعتقه تصح ویبطل الشرط ✻ دخی هبه‌نك حکمی شروط فاسده ایله
عدم بطلانیدر پس برکسه‌نك عبدنی عتقی شرطیله براخره هبه‌سی صحیحه اولوب
شرطی باطل اولور (وتصح بایجاب کوهبت ونحلت واطعمتك هذا الطعام) وهبت ونحلت
واطعمتك هذا الطعام امثالی ایجاب اشعار ایدر الفاظله هبه صحیحة منعقده اولور نحلت
عینك کسریله بلا مطالبة طیب نفسله برشیء اعطا ایتدی معناسنه در محیط برهانیده مذکور
در که اطعمتك هذا الطعام فاقبضه دیرسه بو طرف هبه در فاقبضه دیمزسه یا هبه ویا عاریه در
انتهی ✻ (ولو) ذلك (علی وجه المزاح) ✻ ایجاب مشروح هر نه قدر بر وجه مزاح
ولورسه ده ینه هبه صحیحه اولور ✻ بخلاف اطعمتك ارضی فانه عاریة لرقبتها واطعام لغلتها

بحر ❊ سكا اشبو ارضمى اطعام ايتدم اطعمتك هذا الطعامك خلافنه دركه بورقبهٔ
ارضى اعاره وغله سنى اطعامدر نته كه ماسبقده مرور ايلدى ❊ (اوالا ضافة الى ما)
اى الى جزء يعبربه عنه الكل كوهبت لك فرجها وجعلته لك) لان الله الكلام للتمليك)
وياخود ايجاب اشبو جاريه نك فرجنى سكا هبه ويا سنكچون قيلدم ديمك كبى
كندو ايله كلدن تعبير اولنان جهة اضافتله اولورسه ينه هبه صحيحه اولور لام
تمليك ايچون اولوب وجعل تمليكدن عبارة اولمغين تعبيرده پك واضح اولان ولو بالا
ضافته ديمك ايدى يعنى ايجاب هرنه قدر اضافتله صادر اولورسه ده مضمونى ❊ بخلاف
جعلته باسمك فانه ليس بهبة ❊ واهبك اشبو نسنه يى سنك اسمكه قيلدم ديمسى هبه
اولمامغين صورة مشروحه نك خلافنه در بو اشبو مسئله ده كه ايكى قولك بريدر كه غيه
اظهر يدر هنديه ده مسطوردر كه صغيرك باباسى برمقدار باغ ويا اشجا غرس ايدوب
بعده آنى اوغلوم ايچون ويا اوغلومك نامنه قيلدم ديسه هبه ايتمش اولور اكثر مشايخك
كندونك اوزرينه اولديغى قول اظهر بودر ❊ وكذا هى لك حلال الا ان يكون قبله
كلام يفيد الهبة خلاصه ❊ ينه بويله بركسنه جاريهم سكا حلالدر ديسه صورة
مشروحه نك خلافنه اولوب هبه اولمز حل نكاح احتمالنه الا بوندن اقدم هبه اولمسنى
افاده ايدر مثلا بونى بكا هبه ايدرمسك ويا بزه برنسنه هبه ايتميورسك امثالى بر كلام
سبقت ايدرسه هبه اولور ❊ (واعمرتك هذا لشئ وحملتك على هذه الدابة ناويا)
بالحمل الهبة كامر ❊ واهبك بركسنه اشبو نسنه يى سكا عمرى ايتدمكه مدة عمركده
سنكچون تمليك ايتدم وحملله هبه يه نيت ايده رك سنى اشبو دابه يه حمل ايتدم قولى هبه
درنته كه عاريه ده ده مرور ايلدى رسول الله عليه السلام حضرتلرى سعادتله
بيورمشلر كه ❊ من اعمر عمرى فهى للمعمر له ولورثته من بعده ❊ يعنى بركسنه برنسنه يى بركسنه يه
عمرى قيلسه كه حال حياتنده كندو ايچون اولوب بعد وفاته انى رجوع شرط
ايتسه اوشى معمرله ايچون اولوب بعد وفاته ورثه سيچون اولور تمليك صحيح رجوع
شرطى باطل اولمغين زيرا هبه شروط فاسده ايله باطله اولمز ❊ (وكسوتك هذا الثوب
ودارى لك هبة) اوعمرى تسكنها لان قوله تسكنها مشورة لان الفعل لا يصلح تفسير
الاسم نقداشار عليه فى ملكه بان يسكنه فان شاء قبل مشورته وان شاء لم يقبل ❊
دخى اشبو ثوبى سكا كسوه ايتدم قوليله هبه صحيحه اولور تمليكه دلالت ايتمكله الله
جليلك اوكسوتهم قول شريفندن مراد تمليكدر كفارة منافعله ادا اولنمامغين وفلان
كمسنه فلان كمسنه يه بر كورك كيوردى دينور تمليكى وقتنده اعاره وقتنده دينمز وهبه
اولديغى حالده دارم سنك ايچوندر ديمك دخى هبه در ولك ده كه لام تمليك ايچوندر
هبه كلمه سى ظرف مستقرك ضميرندن حالدر وياخود دارم سنك ايچون عمر داردر انده
ساكن اولورسك تعبيريله ايجاب بولنمغله هبه بولنور فعل اسمه تفسير اولمغه صالح وقابل

اولمامغين تسكنها قولى مشورة قبيلندن اولديغندن موهوب لهه ملكنده اولان
دارده ساكن اولمغله بر وجه مشاوره اشارة ايلدى اعدى دلرسه مشوره سنى قبول ايدر
ديلرسه ايتمز ❊ (لا) لوقال (هبة سكنى اوسكنى هبة) بل تكون عارية اخذا بالمتيقن ❊
دارى لك هبة سكنى ويا سكنى هبة ديسه هبه اولمز بلكه اخذا بالمتيقن عاريه اولورهبه
لفظى حال سكنى تميز در سكنا تمليك منفعتده محكم اولمغله هبه لفظنى كرك تقديم وكرك
تأخير ايتسون عاريه اراده اولنور ❊ وحاصله ان اللفظ ان انباء عنه تمليك الرقبة فهبة
اوالمنافع فعارية اواحتمل اعتبر النية نوازل ❊ مضمون مشروحك حاصل وخلاسى
بودر كه بو لفظ لفظ تمليك رقبه دن مبنئ ومجرا اولوب اكا دلالت ايدرسه هبه اولور
تمليك منافعدن انبا ايدرسه عاريه در ايكيسنه ده محتمل اولورسه نيتنه اعتبار اولنور
نيتى قنغسى اولورسه او اولور ❊ وفى البحر اغرسه باسم ابنى الاقرب الصحة ❊ بحرده
مسطوردر كه بركسنه براخر كمسنه يه اشبو باغى بنم اوغلومك نامنه غرس ايله ديسه
فهمه اقرب اولان اول باغك اوغلونه هبه اولمسنك صحيحيدر لكن هنديه ده قاضيخاندن
نقل ايله قول مشروحله هبه نك عدم صحتيله تصريح اولنمشدر ❊ (و) تصح (بقبول)
اى فى حق الموهوب له امافى حق الواهب فتصح بالايجاب وحده لانه متبرع حتى لوحلف
ان يهب عبده لفلان فوهب ولم يقبل بر وعكسه حنث بخلاف البيع ❊ موهوب له حقنده
هبه نك قبوليله صحيحه اولور لكن قهستانيده قبول شرط دكلدر حتى بركسنه مالنى
اخذايدن كسنه نك اولسون ديو برطريق اوزره وضع ايتسه بلاقبول اشبو هبه جائز
اولور ديو مصرحدر اما واهب متبرع اولوب بر تعده فقط ايجاب كفايت ايتمكله كندونك
حقنده هبه مجردا يجابله صحيحه اولور حتى بركسنه عبدنى فلان كمسنه يه هبه ايتمكه
يمين ايدوب پس كندويه هبه ايتدكده قبول ايتمش يمينده بار اولور عكسنده كه حالف هبه
ايتميوب موهوب له قبول ايتسه حانث اولور بيع بونك خلافنه دركه فلانه شونى بيع
ايدرم ديو يمين ايتمكله بيع ايدوب فلان قبول ايلمسه حانث اولور عقد معاوضه اولمغله بيع
انجق ايجاب وقبول ايله تمام اولور مادام قبول بولنمدقجه بيع ايتدى دينمز (و) تصح
(بقبض بلا اذن فى المجلس) فانه هنا كالقبول فاختص بالمجلس ❊ هبه مجلس هبه ده
بلا اذن الواهب موهوب لهك قبضيله صحيحه اولور زيرا قبض بو مقامده قبول كبى
اولمغله مجلسه مختص اولدى بناء برين قبل القبض اكا مالك اولمز وقبض قبولندن مغنى
اولور وايجاب برمقصود موهوب لهه ملكى اثبات اولمغله دلالت واهب كندونى قبضه
تسليط ايتمش اولور ❊ (وبعده به اى بعد المجلس بالاذن ❊ بعد المجلس هبه انجق اذنله
صحيحه اولور ❊ وفى المحيط لوكان امره بالقبض حين وهبه لا يتقيد بالمجلس ويجوز القبض
بعده ❊ محيطده مرسومدر كه واهب هبه سى وقتنده موهوب لهه موهوبى قبضيله
امر ايدرسه قبضى مجلسله تقيد اولنمز صكره ده قبض ايتسه جائز اولور ❊ (والتمكن من القبض

كالقبض فلو وهب لرجل ثيابا فى صندوق مقفل ورفع اليه الصندوق لم يكن قبضا) لعدم تمكنه من القبض ❊ عادتا موهوب لهك قبضه تمكنكه قدرتى قبض كيدر امدى بركسنه بر رجله كليدلى صندوقده كه بوز اثوابنى هبه ايدوب وصندوقه كندويه رفع اولنسه بونده قبضه تمكن منعدم اولمغله بو قبض عد اولنمدى عقلا هر نه قدر قابض اطلاق صحيح ايسه ده ❊ (وان مفتوحا كان قبضا لتمكنه منه) فانه كالتخلية فى البيع اختيار وفى الدرر والمختار صحته بالتخلية فى صحيح الهبة لافاسدها ❊ سالف الذكر صندوقده مفتوح اولورسه موهوب لهك اثوابى قبضه اقتدارينه بناء صندوقك كندويه رفع وتسليمى قبض اولور زيرا بو بيعده كه تخليه كبيدر درره مذكوردر كه قول مختار هبه نك صحيح قسمنده تخليه ايله قبضك صحتيدر فاسدنده دكلدر ❊ وفى النتف ثلثة عشر عقد الاتصح بلا قبض ❊ نتف نام كتابده مسطوردر كه اون اوچ نوع عقد بلا قبض صحيح اولمز هبه وصدقه ورهن وامام محمدومن تبعه قولنده وقف وعمرى ونحله كه عطيه وجنينكه بطننده كه ولد وصلح وسلمده راس مال وسلمده بدلك بعضى زيوف اولورسه قبل الافتراق انى قبض ايتزسه سلمدن حصه سى باطل اولور وصرف ومكيلات نوعندن بغداى واريه كبى مختلف الجنس اولان باقر وقورشون امثالى موزوناتدن اولان شيلرى بربرى مقابله سنده بيعده تفاضل مشروع ايسه نامشروعدر انتهى جلى من المنح ظاهر كلاملرى جنينك بعد الولادة قبضيله هبه نك صحتيدر لكن مصنف مرحوم ذكرانى كلامنده عدم صحتيله تصريح بيورديلر ❊ (ولو نهاه عن القبض لم يصح قبضه مطلقا) ولوفى المجلس لان الصريح اقوى من الدلالة ❊ واهب موهوب لهى موهوبى قبضدن نهى ايدرسه مطلقا كه هر نه قدر مجلسده دخى اولورسه ده انى قبض صحيح اولمز صريح دلالتدن اقوى اولمغين امرى تصريحى ايجابدن رجوعى ايجاب ايدر ❊ (وتتم) الهبة (بالقبض) الكامل (ولو الموهوب شاغلا لملك الواهب مشغولا به) ❊ هبه قبض كامل ايله تمام اولور هر نه قدر هبه اولنان نسنه واهبك ملكنى شاغل اولوب مثلا واهبك ملكى اولان دارنى ويا چوالنى مشغول قيلان متاعنى ويا طعامنى هبه كبى ملكنه مشغول اولمامى مثلا درونده متاعى اولان دارى هبه كبى منقولاتده قبض كامل كندويه مناسب شى ايله در مثلا قويننه جيبنه وضع اولنور مقوله نسنه لرى قوينه وجيبنه وضعله عقارده قبض كامل مثلا دارده مفتاحنى قبض كبى كندويه لايق شيله در وقابل قسمت اولان شيده تقسيمله در ❊ والاصل ان الموهوب ان مشغولا بملك الواهب منع تمامها وان شاغلا لافلو جر ابا فيه طعام الواهب اودارا فيها متاعه اودابة عليها سرجه وسلمها كذلك لاتصح وبعكسه تصح فى الطعام والمتاع والسرج فقط لان كلا منها شاغل الملك الواهب لامشغول به ❊ اشبو مسئله ده اصل اصيل وقاعده وتفصيل بودر كه ❊ هبه اولنان نسنه واهبك ملكيله مشغول اولورسه اوشغل تمامنه مانع اولوب

والحالده قبضى قبض عد اولنماز واكر واهبك ملكنى كندوسى مشغول قيلجى اولورسه تمامنه مانع اولمز پس كندوده واهبده طعامى اولان طغارجغنى ويا متاعى اولان دارنى ويا اوزرنده ايرى اولان فرسنى هبه ايدوب اوالحالده تسليم ايلسه هبه سى صحيحه اولمز هيئة مشروحه نك عكسنده كه جوالده كه طعامى وخانه ده كه متاعى ودابه ده كه سرجى هبه ايدوب اوالحالده تسليم ايدرسه فقط طعامده ومتاعده وسرجده هبه صحيحه اولور رمز بورلرك هر برلرى واهبده ملكنى شاغلكه مشغول قليجى اولوب كندوسى انكله مشغول اولمامغين درونده واهبك طعامى اولان جراب كبى جراب جيمك كسريله درلطايف كلامندندر لاتفتح الجراب والخزانة ولا تكسر القنديل والقصعة ❊ لان شغله بغير ملك واهبه لا يمنع تمامها كرهن وصدقة لان القبض شرط تمامها وتمامه فى العمادية ❊ هبه نك عدم تماميتنك موهوبك واهبده ملكيله مشغول اولمسيله تيقيد اولنديغى واهبك غيرينك ملكنه مشغوليتى هبه نك تمامنه مانع اولمديغنه مبنيدر زيرا قبض هبه نك تمامنك شرطيدر نتكم بركسنه درونده كه طعامله برجوالى ومتاعله برخانه يى بردن رجله هبه وتسليم ايتدكدنصكره مثلا متاع مستحق چقلسه ايدى هبه دارده وجوالده تامه در مقدما واهبك يد حقيقة كندوزينك اوزرينه جميعا ثابته اولمغله انلرى موهوب لهه تسليمى صحيح اولوب بعده متاعه مستحق چقلسه دارده وجوالده هبه تامه در زيرا واهبك داره ومتاعه ايكسنه بردن يد حقيقة ثابت اولمغله موهوبى موهوب لهه تسليمى صحيح اولدى صكره متاعده مستحق چقلسيله كندونك ملكى اولمديغى تبين ايتديسه ده ضررى يوقدر نتكم رهن وصدقه انجق قبض كامله تمام اولوب راهنك ومتصدقك ملكنه مشغول اولاسى مضر شاغل غير مضر اولديغى مثلاو امدى اشبو تشبيه شارحك اصل شروحنه راجع اولور ❊ وفى الاشباه هبة المشغول لاتجوز الا اذا وهب الاب لطفله قلت وكذ الدار المعارة التى وهبتها زوجها على المذهب لان المرأت ومتاعها فى يد ازوج فصح التسليم اشباهده مسطوردر كه مشغولك هبه سى جائز ومشروع دكلدر الا بابا صغير ولدينه انى هبه ايدرسه اولور شارح دير كه مذهب مختار اوزره دار معاره ده بنه بويله در كه مثلا بركسنه برباب منزلنى ديكر بركسنه يه اعاره بعده مستعير ويا معير بر مقدار متاع غصب ايدوب اكا وضع ايتدكدنصكره معيد ارى مستعيره هبه ايلسه هبه سى صحيحه اولور شاغل واهبك متاعينك غيرى اولمغين دخى امتعه اشياسيله زوجيله برابر برخانه ده ساكنه اولان عورة خانه سنى زوجنه هبه ايلسه جائزه اولور عورة متاعيله زوجنك يدنده اولمغله كويا دار موهوب لهك يدنده اولديده تسليمى صحيح اولدى مذهبك مقابلى هبه مشروحه نك امام ثانى قتنده عدم جوازى قوليدر واهبك يدى دارده ثابته اولمغين ❊ وقد غيرت بيت الوهبانية فقلت ❊ شارح دير كه مسئله مشروحه حقنده اولان ابن وهبانك بيتنى

تغییرایدوب دیدم ❊ ومن وهبت للزوج دارلها بها ❊ متاع وهم فیها تصح المحرر ❊
یعنی شول برعورتکه کندونك درونده متاعی اولوب وکندوده زوجیله برابرساکن
اولدیغی دارنی زوجینه هبه ایلسه صحیحه اولورانجق تحریر اولندجق معتمدقول بودر
اصل بیت بودر ❊ ومن وهبت للزوج دارلها بها ❊ متاع وهم فیها فقولان یزید)
❊ وفی الجوهرة وحیلة هبة المشغول ان یودع الشاغل اولا عند الموهوب له ثم سلم الدار
مثلا فتصح لشغلها بالمتاع ❊ جوهره نام کتابده مرسومدر که مشغولی هبه نك
حیله سی ابتدا واهبی مشغول ایدن متاعی موهوب لهه ایداع وکند وایله انده
یننی تخلیه دنصکره مثلا داری کندویه تسلیم ایتمکدر امدی دارکویا کندونك متاعیله
مشغول اولمش اولمغله هبه صحیحه اولور بونك عکسنده که متاعی هبه ایدوب داری
ایتمدیکی صورتده متاعله کندونك میانلرینی تخلیه ایله صحیحه اولور دار ایله متاعی
ایکسنی بردن جمیعا هبه ومیانلرینی تخلیه ایتدکده ایکسی حقنده هبه صحیحه اولور
❊ (فی یده) متعلق بتم (محوز) مفرغ مقسوم ومشاع لا) یبقی منتفعا به بعدان (یقسم)
کبیت وحمام صغیرین لانها (لا) تتم بالقبض (فیما یقسم) ❊ موهوب لهك یدنده موجود
واهبك ملکندن محوز که مفرغ ومفرز مقسوم مثلا نخلندن قطع اولنان خرما وارضندن
بچیلان زرع کبی وتقسیمه قابلیتی اولمیوب بعد التقسیم کندوایله انتفاع اولمیان صغیر
بیت وحمام امثالی مشاع شیلرده هبه قبض کامل ایله تمام اولور زیرا قابل قسمت اولان
شیلرده مشاعا قبضله هبه تمام اولمزامدی اشجارده که میوه بی وغنمك اوزرنده که یوکی
هبه ده قبض کامل ایله هبه تمام اولمز قابل قسمت اولمیان عبد امثالی نسنه نك حصهٔ
شایعه سنی هبه قبض کامل ایله تمام اولیجق انکله انتفاع انجق مهایات واجاره ایله
اولور ❊ (ولو) وهبه (لشریکه) اولاجنبی لعدم تصور القبض الکافی کما فی عامة الکتب
فکان هو المذهب ❊ واهب قابل قسمت اولان مالنی هرنقدر شریکنه ویا اجنبیه هبه
ایتسه ده قبل القسمة تمام اولمز وملك افاده ایتمز قبض کامل تصور اولنمامغین نته که
عامهٔ کتبده مسطوردر امدی مذهب مختار بو اولمش اولور شارحه اولی اولان اولا
جنبی قولنی اسقاط ایدی زیرا انده اختلاق یوقدر شریکده در ❊ وفی الصیرفیة عن
العتابی وقیل یجوز لشریکه وهو المختار ❊ صیرفیه ده عتابیدن نقلا مرسومدر که
بعضلر قابل قسمت اولان نسنه یی قبل التقسیم شریکنه هبه جائز اولور دیدیلر مختار اولانده
بودر لکن ظاهر عبارهلرندن مستبان اولان قول اولك مرجح اولمسیدر ❊ (فان قسمه
وسلمه صح) لزوال المانع ❊ امدی واهب مشاعا هبه ایتدیکی قابل قسمت اولان موهوبی
تقسیم وموهوب لهه تسلیم ایدرسه اشاعه مانعی زائل اولمغله هبهٔ مشروحه صحیحه
اولورکه اکا مالك اولور ❊ (ولو سلمه شایعا لایملکه فلاینفذ تصرفه فیه) فیضمنه وینفذ
تصرف الواهب درر ❊ واهب مشاعا هبه ایتدیکی نسنه یی شایعا که کلیسنی موهوب

لهه تسلیم ایدرسه موهوب به مالك اولمز قبض کامل بولنمامغین امدی انده تصرفی نافذ
اولمز اتلاف ایدرسه ضامن اولور وواهبك انده تصرفی نافذ اولور ❊ لکن فیها
عن الفصول الهبة الفاسدة تفید الملك بالقبض وبه یفتی ومثله فی البزازیة علی خلاف
ما صححه فی العمادیة لکن لفظ الاکد من لفظ الصحیح کما بسطه المص مع بقیة احکام المشاع ❊
لکن هبه حقنده فصولدن نقلا مرسومدرکه هبهٔ فاسده قبضله ملك افاده ایدر انجق
بو قول ایله فتوی وریلوب عمادیه ده تصحیح اولنان قولك خلافی اوزره بزازیه ده دخی
قول مشروحك مثلی مذکوردر لکن فتوی لفظی صحیح لفظندن زیاده آکیددر
نته که مصنف مرحوم مشاعك سائر احکاملریله برابر بو بحثی بسط وتفصیل بیوردیکه
قابل قسمت اولسون ویا اولمسون مشاعده یعنی جائزدر شریکه مشاعك اجاره سی مشروع
اجنبیه غیر مشروعدر فتوا بو قول اوزره در اجنبیه اجاره فاسده اولمغین اجر مثل
لازم اولور رهنی اعاده وایداعی احکاملری مثللو فصولك کلامنك ظاهری مشاعك
قبل القسمة هبه سی فاسد اولمقدر حالبوکه اویله دکلدر بلکه صحیحهٔ غیرتامه در لکن
لفظ الفتوی آکد قولی قولینك صحتده برابر اولمسی توهمنی دفع ایچون اسندرا کدر
❊ وهل للقریب الرجوع فی الهبة الفاسدة قال فی الدر رنعم وتعقبه فی الشرنبلالیة
بانه غیر ظاهر علی القول المفتی به من افادته الملك بالقبض فلیحفظ ❊ هبهٔ فاسده ده رجوعی
مشروع اولمیان قریب ایچون هبه سندن رجوعی جائز اولورمی منلا خسرو دررنام
تالیف بنامنده اولور بیوردیلر قبضله هبهٔ فاسده ملك افاده ایتمز ایدردین قوله کوره دلیل
هلاکی صورتنده قیمتنی ضامن اولوردیو مقرردر پس عدم هلاکی صورتنده استرداد دیك
لزومی بالطریق الاولیدر لکن شرنبلالیه ده بوکا اعتراض ایتدیکه هبهٔ فاسده قبضله
ملك افاده ایدر دیدکلری قول مفتی اوزره منلا خسرورك قولی غیری ظاهردر
❊ (والمانع) تمام القبض (شیوع مقارن) للعقد (لاطارئ) کان یرجع فی بعضها
شایعا فانه لایفسدها اتفاقا ❊ قبضك تمام اولمسنه مانع عقده مقارن اولان شیوعدر
یوخسه هبه اولنان نسنه نك بعضندن شایعا واهبك رجوعی مثللو شیوع طاری دکلدر
زیرا شیوص کرده دن عارض اولان شیوع اتفاقا هبه یی فساده ویرمز ❊ (والاستحقاق)
شیوع (مقارن) لاطارئ فیفسد الکل حتی لو وهب ارضا وزرعها وسلمهما فاستحق
الزرع بطلت فی الارض لاستحقاق البعض الشایع فیما یحتمل القسمة ❊ استحقاق شیوع
مقارن اولوب عارض اولمدیغندن هبه کلیسنی فساده ویرر حتی برواهب ارضله زرعك
ایکیسنی بردن هبه وتسلیم ایتدکدنصکره یالکز زرع مستحق چقلسه هبه ارضده
دخی باطله اولور قابل قسمت اولان شیده بعض شایع مستحق چقیلدیغنه بناء زیرا ارض
زرعله شی واحد کبی اتصال حکمنده در ❊ والاستحقاق اذا ظهر بالبینة مستندا الی ماقبل
الهبة فیکون مقارنا لها لاطارئا کما زعمه صدر الشریعة وان تبعه ابن الکمال فتنبه ❊

استحقاق بينه ايله ظاهر وثابت اولوب واهبك ويا موهوب لهك اقرارلريله اولمزسه
هبه‌دن مقدم مستند اولمغله هبه‌يه مقارن اولمش اولور صدر الشريعه‌نك ديديكى مثللو
طارى عداولنمز ابن كمال هرنه قدر كندويه تابع اولديسه‌ده واهبك اقرارى لغو اولور
غيرك ملكنى اقرار اولمغين موهوب لهك اقرارى معتبر اولمغله هبه باطله اولور ✲ (ولا تصح
هبة لبن فى ضرع وصوف على غنم ونخل فى ارض وتمر فى نخل) لانه كمشاع (واو فصله
وسلمه (جاز) زوال المانع وهل يكفى فصل الموهوب له باذن الواهب ظاهر الدرر نعم)
ممه‌د كسودى قيونك اوزرنده كه يوكى ارضده كه خرما اشجارنى واشجارده كه خرمايى
هبه صحيحه دكلدر بونلر مشاع كبى اولمغين پس محللرندن فصل ايدوب وتسليم ايدر
زوال مانعه مبنى جائز اولور موهوب لهك واهبك اذنيله فصل وحسمى كفايت ايدرمى
دررك كلامنك ظاهرى بلى ايدر ✲ (بخلاف دقيق فى بر ودهن فى سمسم وسمن فى لبن)
حيث لا يصح اصلا لانه معدوم فلا يملك الا بعقد جديد) بغدايده كه اونو كنجوده كه
شريكى لبنده كه ساده ياغى هبه مار الذكر ممه‌ده كه لبنى غنمده كه صوفى هبه‌نك
خلافنه‌در كه كرك افراز وتسليم ايتسون وكرك ايتسون اصلا صحيح اولمز زيرا بونلر معدوم
حكمنده اولمغله انجق كندولرينه عقد جديد ايله مالك اولورز يراحنطه حقيقة اخرايه متحول
اولمغله دقيق اولدى سائرلرده بونك كبى بعد التحول عين اخرى ايله اولديلر (وملك
بالقبول (بلا قبض فى د موهوب له) ولو بغصب او امانة لانه ح عامل لنفسه هبه اولنان
نسنه ذاتنده موهوب لهك يدنده بولنورسه قبض جديدسز مجرد قبوليله اكا مالك اولور
بدنده وجودى هرنه قدر غصب ويا امانتله اولوسه‌ده زيرا قبول ايتدكده كندونفسيچون
ايتمش اولور ✲ والاصل ان القبضين اذا تجانسا ناب احدهما عن الاخر واذا تغايرا ناب
الاعلى عن الادنى لا عكسه ✲ مسئلهٔ مشروحده اصل وقاعده بودركه ايكى قبض
متجانس اولوب مثلا بر رجلك عندنده وديعه اولان نسنه‌يى مال صاحبى كندويه ويرسه
امدى اشبو ايكى قبضك ايكيسيده قبض امانت اولمغله تكرار ديكر قبضه محتاج اوليه‌رق
اعاره‌سى صحيحه اولوب احدهما اخرك مقامنده قائم اولور متغاير اولورزعلى ادنى مقامنده
قائم اولور مثلا بركسنه براخر كسنه‌دن برنسنه‌يى اخذ وغصب ايتدكدنصكره رب المال
انى غاصبه هبه ايتسه قبض اخره محتاج اوليه‌رق هبه صحيحه اولورزيرا اعلاده كه
قبضكه هبه‌ده كه قبضدر ادناده كه قبضكه غصبده كه قبضك مثليدر هبه‌ده ضمانده
زياده عكسكه ادنا اعلا مقامنده قائم اولمز مثلا بونده عارية نسنه بولنان كسنه‌يه
انى معير بيع ايلسه ادنى كه اعاده‌ده كه قبض اعلا كه بيعده كه قبض اولمامغين انك مقامنه
قائم اولمز تكرار قبضدن لازمدر ✲ (وهبة من له ولاية على الطفل فى الجملة) وهو كل من يعوله
فدخل الاخ والعم عند عدم الاب لو فى عيالهم (تم بالعقد) لو الموهوب معلوما وكان
فى يده او يد مودعه لان قبض الولى ينوب عنه ✲ فى الجملة كه هرنه قدر مالنده تصرفى

اولمزسه‌ده برطفل اوزره ولايتى اولان كسنه كه كندونك عيالنده اولوب مؤنت
ومصارفنى كوروب وكوزه‌دن هر بر ذاتك هبه‌سى مجرد عقد ايله تمام اولور اكر موهوب
معلوم اولوب وكندونك ويا نزدينه وديعه وضع ايتديكى كسنه‌نك يدنده موجود ايسه
ولينك قبضى كندونك قبضى مقامنده قائم اولمغين امدى بابا اولمديغى صورتده كه
كندوايچون صغيرك مالنه ولايت تصرف اولان كسنه اولمديغنه نظرا اوليده اخ وعم داخل
اولدى اكر صغير كندولرينك عيالنده اولورسه ✲ والاصل ان كل عقد يتولاه الواحد
يكتفى فيه بالايجاب ✲ بونده اصل بودركه هر بر عقد كه كندويه بركسنه صاحب اولور
انده فقط ايجاب كفايت ايدر مثلا بابانك صغيرا وغلونه برنسنه‌يى بيعى مثللو ✲ (وان وهب له
اجنبى تم بقبض وليه) وهو احد اربعة الاب ثم وصيه ثم الجد ثم وصيه وان لم يكن فى حجرهم ✲
صبيه اجنبى برشى هبه ايدرسه مالنه تصرف كندويه جائز اولان وليسيكه درت ذاتك
برى اولان بابا بعده كندونك نصب ايتديكى وصى بعده جد بعده انك وصيسى صغير هرنه قدر
مز بورلرك حجر وحضانه‌لرنده اولمزسه‌ده قاضينك ووصينكده ولايتى واردر ✲ (وعند
عدمهم بقبض من يعوله كعمه (وامه واجنبى) ولو ملتقطا (لو فى حجرهما) والا الا لفوات
الولاية ✲ سالف الذكر اوليادن برى موجود اولمزسه صغيرك عمسى واناسى واجنبى
كبى كندويى كوروب كوزه‌دن كسنه‌نك قبضيله تمام اولور اكر كندولرينك حجر تربيه‌لرنده
بولنورسه يدنزى اوزرنده ثابته اولمغله تصرف نافع كندولرينه مفوضدر حتى يدلرندن
براحد نزاع ايده‌مز واكر صبى حضانه‌لرنده اولمزسه ولايتى فوت اولمغله قبضيله هبه تمام اولمز
اجنبى هرنه قدر ملتقطكه مثلا جامعدن قالدرمش اولورسه‌ده اولسون ✲ (وبقبضه لو
مميز) يعقل التحصيل (ولو مع وجود ابيه) مجتبى لانه فى النافع المحض كالبالغ حتى
لو وهب له اعمى لانفع له وتلحقه مؤنة لم يصح قبوله اشباه ✲ صبى مميز اولوب تحصيل مالى
فهم ايدرسه موهوبى قبضيله هبه تمام اولور باباسى هرنه قدر موجود اولورسه‌ده زيرا صبى ضرر
احتمالى اولميان تصرف نافعده بالغ كبيدر معاملاتى نافذه‌در حتى كندويه برنفعى اوليوب
مؤنت ومصارفى لاحق اوله‌جق برنابينا عبد هبه اولنسه قبولى صحيح اولمز ✲ قلت لكن
فى البرجندى اختلف فيما لو قبض من يعوله والاب حاضر فقيل لا يجوز والصحيح هو جواز
انتهى ✲ شارح وعند عدمهم قولى اوزره استدراك ايدوب ديركه برجندى نام كتابنده
مسطوردركه صغيرك باباسى حاضر ايكن كندونك نفقه ومؤنتنى كوروب وكوزدن كسنه
صغيره هبه اولنان نسنه‌يى قبض ايلسه بونده ميان فقهاده اختلاف واقع اولدى
بعضلر غير جائزدر ديديلر لكن انجق صحيح اولان جوازيدر ✲ وظاهر القهستانى ترجيحه
وعزاه لفخر الاسلام وغيره على خلاف ما اعتمده المص فى شرحه وعزاه للخلاصة لكن متنه
يحتمله بوصل ولو بامه والاجنبى ايضا فتامل ✲ قهستانينك كلامنك ظاهرى قبض
مشروحك جوازنى ترجيحدر ومشار اليه جواز مرسومى فخر الاسلامه وسائرلرينه

عزو واسناد ايلدى مصنف مرحومك خلاصه يه نسبتله شرحنده اعتماد ايتديكى قولك
خلافى اوزره لكن مصنف مرحومك متنده كه ولومع وجود ابيه قولنى سابق الذكر
وامه واجنبى قولنه وربط سبيله قبضك جوازينه دخى احتمالى اولورو بقبضه ولوممیزا
قولنه ربطى صورتنده اولديغى كبى ✤ (وصح رده لها كقبوله) سراجيه ✤ صبينك هبه يى
قبوانك صحتى مثلو رديدخى صحيح اولور ظاهر اولان بوكه وليسى رد ايدرسه صحيح اولمز
حتى وليسى رد ايتدكدنصكره صبى قبول ايتسه صحيح اولور ردى برفائده يى منتج اولماغين
بلكه مكروهدر ✤ وفيها حسنات الصبى له ولابويه اجر التعليم ونحوه ✤
سراجيه ده مكتوبدر كه چوجغك عبادات وحسناتنك ثوابى كندونكدر انكله
درجاتى ترفيع اولنور براكناهى يوقكه حتى كفارة اوله اناسى وباباسى علمادن اولمغله كندويى
تعليم ايتمش اولورسه كندولرينه تعليم علموانك مثلو كندويى ارشادو وجود بقالرينه
تسبب اجرى اولور ✤ ويباح لوالديه ان ياكلا من ماكول وهب له وقيل لا انتهى
فافادان غير الماكول لا يباح لهما الا لحاجة ✤ صغيره هبه اولنان ماكولات نوعندن
اولان نسنه حقيقتده ابوينه اولوب انجق استصغار الهديه چوچغه تمكله والدينه
اندن اكل تناول مباح قيلندى بعضلركه اكثر ائمه بخارى عدم اباحديه ذاهب اولديلر
سراجيه نك كلامى بونده نهايت بولدى امدى افاده بيورمش اولديلركه ماكولاتك
ماعداسى كندولرينه مباح اولمز اوين فقرادن اولمق كبى حاجت مس ايدرسه انكله
منتفع اولورلر ✤ وضعو اهدايا الختان بين يدى الصبى فما يصلح له كثياب الصبيان
فالهداية له والا فان المهدى من اقرباء الاب او معارفه فللاب او من معارف الام
فللام قال هذا للصبى اولا ✤ چوجغك سنتنده قدامنه وضع اولنان هدايا كندويه
متعلق اثواب امثالى نسنه اولورسه كندونك اولور يوق كندويه مناسب اشيا اولمزسه
امدى هديه يى ارسال ايدن بابانك اقربالرندن ايسه كندونك ويا انانك معارفسى اولان
ذواتدن اولورسه انانك اولور صبيچون ديسون ويا ديمسون حاصلى عرف وعادته
نظر اولنور ✤ اوقال اهديت للاب او للام فالقول له ✤ حكم مشروح مهدى بر قول
ديميوب وكندويه مراجعت متعذر اولديغنده نظرا در اما بابه ويا امه ويا زوجه اهدا ايتدم
ديرسه قول كندونك اولور لكن بوده سالف الذكر قال هذا للصبى او لا قولنه مخالف
اولور ✤ وكذا زفاف البنت خلاصه ✤ قزك زفاف خانيه ارسالى اواننده كندويه بعض
ارسال اولنان هدايا مقوله سى نسنه نك حكميده بنه بويله دركه برمنوال مشروح وليمه ده
جمع اولنان هدايا تقسيم اولنور ✤ وفيها اتخذ لولده او لتلميذه ثيابا ثم اراد دفعها لغيره
ليس له ذلك مالم يبين وقت الاتخاذ انها عارية ✤ خلاصه ده مذكوردركه بركمسنه
ولدى ويا تلميذى ايچون برز اثواب ياپوب بعده انى برغيرى كمسنه يه ويرمك مراد ايلسه
اولورمى الجواب مادام انى ياپديغى وقتده عاريه در ديو بيان وتصريح ايتمدكجه غيره ويرمسى

اولمز ولد صغير اولورسه مجرد قطعله هبه ايتمش اولور كبير اولورسه خياط وتسليمندن لازمدر
✤ وفى المبتغى ثياب البدن يملكها بلبسها بخلاف نحو ملحفة ووسادة ✤ مبتغى نام كتابده
مرسومدر كه بركمسنه نك ارقه سنه الباسيچون اتخاذ اولنان ثيابى لبسيله اكا مالك اولور
اما يصدق ويورغان امثالى مجرد استعماليله مالك اولهمز بلكه انكله برابر رب المالك
تمليكنى اقراردن لازمدر امدى بركمسنه تولدايده جك چوجغيچون قبل الولادة يا صدق
ويورغان امثالى نسنه لر اتخاذ ايليوب حين ولادتلرنده انك اوزرينه وضع ايتدكدنصكره
ولد فوت اولسه انلر ميراث اولمز مادام انى تمليكنى اقرار ايتمدكجه اما ارقه اثوابى فقط
لبسيله مالك اولور ✤ وفى الخانية لا باس بتفضيل بعض الاولاد فى المحبة لانها عمل القلب ✤ محبت
احوال قلبدن اولوب انسانك قدرتى تحتنده داخل اولمغين انده اولادك بعضنى بعض
اخرك اوزرينه تفضيلده باس يوقدر ✤ وكذا فى العطايا اذا لم يقصد به الاضرار وان قصده
يسوى بينهم يعطى البنت كالابن عند الثانى وعليه الفتوى ✤ بنه بويله عطايا واحسانده
تفضيلده باس يوقدر اكر انكله اضرار قصد ايتمزسه اضرارى قصد ايدرسه امام ابويوسف
عندنده ميانلرنده تسويه ايدوب قز اوغلان كبى برابر ويرر فتواده بونك اوزرينه در امام محمد
للذكر مثل حظ الانثيين تسويه ايدر ديدى لكن درجه ده مساوى اولوب جمله سى حسن
حال ايله موصوف اولورلرسه تفضيل مكروهدر يوق بعضسى تحصيل علوم صددنده
كسب دنيادن فارغ ارباب كمالدن اولورسه انى تفضيلده كراهت اولمز خلاصه ده
مرسومدركه اولاد فاسق اوليجق بابايه مالنى وجوه بره صرف ايدوب انى ميراثدن
محروم ايتمك كندويه ترك ايتمكدن خيرلودر معصيتنه معين اولمامق ايچون ✤ ولووهب
فى صحته كل المال للولد جاز واثم ✤ بركمسنه مالنك كليسنى صحتى حالنده ولدينه هبه
ايتسه جائز اولوركه صحيح اولوب سائر ورثه محروم اولوب نهايتى كندوسى اثم اولور
مثلا برقزى اولوب بعض عصبه دن عمى زاده سى اولديغى مثللو ✤ وفيها الاب يجوز ان
يهب شيئا من مال طفله ولو بعوض لانها تبرع ابتداء ✤ خانيه ده مذكوردركه صغيرك
مالندن وليسنه برنسنه هبه ايتمك جائز دكلدر هرنه قدر كندودن اكثر عوض الهرسه ده
زيرا هبه اول امرده تبرعدر ✤ وفيها ويبيع القاضى ماوهب للصغير حتى ما يرجع الواهب
فى هبته ✤ بنه خانيه ده مرسومدركه قاضى وسائر اوليا صغيره هبه اولنان نسنه يى بيع
ايدركه حتى واهب هبه سندن رجوع ايتميه زيرا بونده صغيره نفع واردر ✤ (ولو قبض
زوج الصغيره) اما لبالغته فالقبض لها (بعد الزفاف ماوهب لها صح) قبضه ولو بحضرة
الاب فى الصحيح لينابته عنه فصح قبض الاب كقبضها مميزة ✤ جماعه قابليتى
اولسون ويا اولمسون صغيره نك زوجى بعد الزفاف كندويه هبه اولنان نسنه يى قبض
ايلسه قبض صحيح اوزره هرنه قدر باباسنك حضورنده قبض ايدرسه ده زيرا بابا قزنك
هر امورنى كندويه تفويض ايتمكله دلالة كندونك مقامنه قائم اولمش اولور امدى

خيريني وشرني بيلوب ارباب تميزدن اولان قزك كندونك بالذات هبه اولنان اشيايي قبض صحيح اولديغي كبي باباسنك دخي بروجه ولايت قبض صحيح اولور زيرا كندونك نائبنك قبض صحيح اوليجق كندونك كه بالطريق الاولي اولور اناوسائر عيالنده اولديغي ذوات الحق باباك وفاتـدن صكره قبضه قادر اولور زوجه بالغه يه هبه اولنان نسنه يي الحق كندوسي قبض ايدر زوج ويابابادن بري قبض ايده مز ﴿(وقبله) اي الزفاف (لايصح) لعدم الولاية) زفافدن مقدم صغيره نك زوجينه ولايت اولماغين قبضي صحيح اولمز ﴿(وهب اثنان دارا ولواحد صح) لعدم الشيوع (وبعكسه) لكبيرين (لا) عنده للشيوع فيما يحتمل القسمة)﴾ ايكي كسنه برداري هرنقدر قابل قسمت اولورسه ده بركسنه يه هبه ايتسه لر صحيحه اولور ايكيسي بردن تسليم موهوب لهده تسليم ايتمكله شيوع منعدم اولمغين صورة مشروحه نك عكسنده كه برواهبك ايكي موهوب له كبيره هبه سنده قابل قسمت اولان شيده امام اعظم زدنده برنصفي لاعلي التعين هر برلرينه هبه ايتمش اولمغله شيوعه مبني هبه مشروحه صحيحه اولمز ﴾ اما مالايحتملها كالبيت فيصح اتفاقا قيدنا بكبيرين لانه لووهبه لكبير وصغير في عيال نقيد ايلدك وتقييدمز ده مناسبدر زيرا كبيرايله كبيرك عيالنده بولنان صغيره و يابري صغير وبري كبير اولنان اوغلونه هبه ايتسه اتفاقا صحيحه اولمز زيرا صغيرك هبه سي اول امرده منعقد در باباسنك قبض كندونك قبض كبي اولمغله امدي كبير مستقلي قبوله محتاج اولور صغيرك هبه يي قبولي مقدم اولمغله شيوع تمكن ايتمكين اشبو هبه نك مشروعيتنك حيله سي ابتدا دار كبيره تسليم اولنوب بعده ايكسنه بردن هبه ايتمكدر اشبو حيله مثللو هر بر كندو ايله برحرامدن تخلص ويا برحلاله توصل اولنور حيله لر شرعا حسن ومقبولدر ﴿وقيدنا بالهبة لجواز رهن والاجارة من اثنين اتفاقا﴾ مسئله ء هبه ايله تقيدمز دخي مناسبدر رهنله اجاره نك ايكي كسنه يه اولمسي اتفاقا جائز اولمغين شيوع منتفع اولور كورمزمسنكه راهن بنلدك برينك حقني ادا ايتسه رهنك كليسي ديكرينك يدنده قالور ﴿(واذا تصدق بعشرة) دراهم (او وهبها لفيقرين صح) لان الهبة للفقير صدقة والصدقة يرادبها وجه الله تعالى وهو واحد فلا شيوع ﴾ صدقه ايله ده الحق رضاء الله مراد اولنوب فقيرده انك نائبي اولمغله انده ده شيوع بولنمدي ﴿(لالغنيين) لان الصدقة على الغني هبة فلاتصح للشيوع اي لاتملك حتي لو قسمها وسلمها صح ﴾ ما ر الذكر اون درهمي ايكي غنيه تصدق وهبه مشروع عدكلدر غنيه صدقه هبه عد اولنمغله شيوعه بناء صحيح اولنمز كه تملك اولنمز حتي اني تقسيم وتسليم ايلسه صحيح اولور ﴿(فروع) وهب لرجلين درهما ان صحيحا صح وان مغشوشا لا لانه ممايقسم لكونه في حكم العروض)﴾ بركسنه ايكي رجله بر درهم هبه ايلسه امدي درهم صحيحكه خالص اولورسه هبه صحيح اولور مشاع لايقسم هبه اولمغين واكر مغشوش اولورسه

صحيح اولمز ما يقسم قبيلندن اولمغله عروض حكمنده اولديغنه بناء ﴿ومعه درهمان فقال لرجل وهبت لك احدهما او نصفهما ان استويا لم يجز وان اختلفا جاز لانه مشاع لايقسم ولذا لو وهب ثلثهما جاز مطلقا﴾ ايكي درهمه مالك اولان كسنه بررجله اشبو ايكي درهمك بريني ويا بونلرك نصفني سكا هبه ايتدم ديسه امدي درهملري وزنا وجودة مساوي اولورلرسه جائز اولمز قابل قسمت اولان مشاعي هبه اولمغين قابل قسمت اولديغي تقسيمنه جبر اولديغنه مبنيدر واكر بري اثقل ويا اجود اولمغله مختلف اولورلرسه جائز اولور مشاع لايقسم اولمغله بناء برين درهملرك ثلثني هبه ايلسه كرك مستوي وكرك مختلف اولسونلر مطلقا جائز اولور ﴿وتجوز هبة حائط بين داره وبين دار جاره وهبت البيت من الدار﴾ بركسنه نك كندونك داريله جارنك داري ماينده بولنان ديواري جارنه ودارندن بريتني هبه سي جائز اولور ﴿ فهذا يدل علي كون سقف الواهب علي الحائط او اختلاط البيت بحيطان الدار لا يمنع صحة الهبة مجتبي والله تعالى اعلم﴾ امدي اشبو تجوز هبة حائط الخ كلامي من حيث الاطلاق دلالت ايدركم واهبك سقفنك حائط اوزره اولوب ويابيتك دارك ديوارنه مختلط اولمسي هبه نك صحتنه مانع اولمز كه بعد القبض مالك اولور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

﴿(باب الرجوع في الهبة)﴾

هبه دن رجوعه دائر مسائلدر بونده هبه دن موهوب مراددر رجوع اعيانه اولوب اقواله اولماغين هديه ده هبه كبيدر كندودن رجوع اولنور ﴿(صح الرجوع فيها بعد القبض) اماقبله فلاتتم الهبة (مع انتفاء مانعه) الاتي﴾ بعد القبض موهوبه رجوع صحيح اولور ذكراتي دمع خزقه حروفلريله كندويه رمز اشارة اولنان موانعك منتفي اولمسيله برابر قبل القبض هبه تمام اولوب واهبك ملكندن خروج ايتمزكه حتي رجوع ايده ﴿(وان كره) الرجوع تحريما وقيل تنزيها نهايه﴾ رجوع صحيح ومشروع اولور رهرنه قدر تحريما عند البعض تنزيها مكروه اولورسه ده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتله بيورمشلر كه ﴿ لايحل لرجل ان يعطي عطية او يهب هبة فيرجع فيها الا الوالد فيما يعطي ولده ومثل الذي يعطي العطية ثم يرجع كمثل الكلب يأكل فاذا اشبع قاء ثم عاد في قيئه ﴾ يعني براحده حلال ورا اولمز كه بركسنه يه برعطيه يي اعطا ويابرموهوبي هبه ايدوب بعده اندن رجوع ايده الاباباا ولادينه ويرديكي نسنه يي لدي الحاجة رجوع ايدر عطيه يي ويروب رجوع ايدن كسنه نك حال شاني شول بر كلبك حالنه مشابهدر كه بونسنه يي اكل ايدر شبع حاصل اولدقده اني قيئ ايدوب بعده اكه رجوع ايدرلر كراهتك تحريمي اولمسنه ذاهب اولانلر بوحديث شريفه تمسك ايتمشلردر تنزيهي

اولمسنه قائل اولنلرمن وهب هبة فهو احق بها مالم يثب منها حديث منيفنه اعتماد
ايتمشلردر يثب ياء تحتيه نك ضمى وثاء مثلثه نك فتحيله اثاب يثيبدن مضارع مجهول
مجزومدر عوض معاسنه در يعنى شول بركسنه كه برنسنه يى هبه ايده مادام اندن كندويه
رعوض واصل اولمدقجه اكا كندوسى احقدر ✻ (ولومع اسقاط حقه من الرجوع)
فلا يسقط باسقاطه خانيه ✻ واهب هرنه قدر رجوعدن حقنى اسقاط ايدرسه ده ينه
ساقط اولميوب رجوعى صحيح اولور ✻ وفى الجواهر لايصح الابرا عن الرجوع ✻ جوهر
الفتوى ده مسطوردر كه رجوعدن ابراء صحيح اولمز ✻ ولو صالحه من حق الرجوع على
شيء صح وكان عوضا عن الهبة لكن يجيء اشتراطه فى العقد ✻ رجوع حقنده برنسنه
اوزره مصالحه اولسه لر صلح صحيح اولوب بدل صلح اولان نسنه موهوبدن عوض اولور
لكن عوضك حين عقدده اشتراطى بجيء قريبا كلور ✻ (ويمنع الرجوع فيها) حروف
(دمع خزقة) يعنى الموانع السبعة الآتيه ✻ هبه دن رجوعه دمع خزقه حرفلرى مانع
اولور كه ذكراتى كندوزى ايله رمز اولنان موانع سبعه مراددر بو حرفلرى هيئة
مشروحه اوزره نظم وترتيب امام نسفى رحمة الله تعالى عليهكدر بعضيلر غير بسنكدر
ديديلر برجندى تركيب مشروحدن مراد همان موانع سبعه يى بروجه سهولت ضبطدر
يوخسه كندودن برمعناى معتدبه حاصل دكلدر ديدى نهايتى تكلفله دمع خزقه يمنع فعلنه
فاعل اولوب خزقه صحاح جوهرينك بيانى اوزره خزقتهم بالنبل دينور اصبتهم
معناسنه اولهرق ديدى كه مثلا اصابت معناسى اراده سيله رجوعه موهوبه
اصابت ايدن كوزياشى مانع اولور دنلسه بله اولور بوكا كوره دمع تنوينله فاعل خزقه فعل
ماضى مفعول ضميرى موهوبه راجع اولور مثلا خسرو درره خزقاطعن معناسنه اولمق
ملابسه سيله خازق سنان دينك اولور كه كانه موهوب اشك سرشكى اوق كبى اطرافنى
مجروح كبى ايلدى معناسنى اراده ايلدى بشقه اشارتلردخى واردر خزع قدمه اى تخلف
ودفاع خدمه وزعق خدمه اى صاح ✻ (فالدال الزياده) فى نفس العين الموجبة لزيادة
القيمة (المتصلة) وان زالت قبل الرجوع كان شب ثم شاخ دال هبه اولنان نسنه نك ذاتنده
زيادهٔ قيمتى موجبه اولان بنا وغرس وسمن امثالى زيادهٔ متصله يه اشارتدركه زيادهٔ متصله
رجوعه مانعه در مثلا عبد صغيرك شاب اولوب بعده شيخ اولمسى كبى زيادهٔ متصله
هرنه قدر زائل اولسه دخى ينه رجوعه مانعه در اما نقصان قيمتى موجب اولان مثلا
جاريه نك حامله اولوب وطو يلك قطع اولمسى امثالى شيلر رجوعه مانع دكللردر لكن
حمل زيادهٔ قيمتى موجب اولورسه رجوعه مانع اولور اما زيادهٔ متصله نفس عين موهوبده
اولميوب سعرنده اولورسه ينه رجوعه مانع اولمز ✻ لكن فى الخانية ما يخالفه واعتمده
القهستانى فليتنبه له لان الساقط لايعود ✻ لكن خانيه ده شارحك وان زالت قبل
الرجوع قولنه مخالف قول مذكوردركه بعد الكبر والشيخوخة رجوع ايدرمه ديدر امدى

مسئلهٔ مشروحه ده مشايخدن ايكى قول مروى اولمش اولور قهستانى خانيه نك قولنه اعتماد
برله ديديكه بوندن منفهم اولان بعد البنا انهدام صورتى كبى مانع اولان زياده مرتفع
اولورسه حق رجوع عودة ايدر نته كه محيطده بو بوجه مرسومدر انتهى لكن بوكا
فليتنبه له قوليله اعتراضه ايما واشارة ايدوب الساقط لايعود قوليله ده اكا علت سرد ايدر
يعنى مسئلهٔ مرسومه ده حق رجوعك عودتنى لانسلم زيرا برشى بر دفعه ساقط اولنجق
بردخى عودة ايده مز لكن بوكاده ممكنكه بو زوال مانع قبلندندر مثلا كندو انجون حق
حضانه سى اولان عورة اجانبه تزوجيله حق حضانه ساقط اولوب بعده باينا تطليق
اولنمسيله زوال مانعه بناءً حق حضانه سنك عودتى كبى ✻ (كبناء وغرس) ان عدا زيادة فى
كل الارض والا رجع ولو عدا فى قطعة منها امتنع منها فقط زيلعى ✻ رجوعه مانع زيادهٔ
متصله ارض موهوبه ده كه احداث اولنان ابنيه واشجار امثاليدر امدى مار الذكر
بنا ايله غرس ارضك كليسنده زياده عد اولنورلرسه زيادهٔ مانعه در بو قيسه عدم مانعيته
مبنى رجوع ايدر واكر ارضدن برقطعه ده زياده اولنمش عد اولنورلرسه فقط اندن رجوعى
ممتنع اولور ✻ (وسمن) وجمال وخياطة وصبغ وقصر ثوب وكبر صغير وسماع اصم وابصار
اعمى واسلام عبد ومداواته وعفو جنايته وتعليم قرآن وكتابة اوقراءة ونقط مصحف باعرابه
وحمل تمر من بغداد الى باخ مثلا ونحوها ✻ زيادهٔ متصله دخى سمنكه ضعيف ناتوان حيوانك
سمروب وطلحم وتوانا اولمسى كبى وزشت روچركنك حسن وجمال پيداهى وبزى
وقماشى اثواب دكمسى وبو يادسى وقامتى طويلك قصير وصغيرك كبير اولوب واصمك مستمع
اعمانك ابصارى وعبدك اسلامى وموهوب لهك واهبك عنده ايكن موجود اولان مرضه
مداواتى وعبد موهوبدن واقع اولان جنايتى واينك عفوى وقرآن كريمى وكتابتى
موهوب لهك موهوبه تعليمى ويا قرآن عظيم الشانك بعضسنى قرائتى تعليمى ومصحف
شريفى اعرابيله نقطلكه حركه ليوب نقطه لمك ومثلا خرمايى بغداددن بلخه حمل ونقل
امثالى شيلر هبه دن رجوعه مانعلردر (وفى البزازية والحبل ان زاد خيرا منع الرجوع
وان نقص لا) بزازيه ده مسطوردركه حبلكه حامله اولمق جاريه يه وياسائر حيوانانه
خير يكه حسن وسمانتى زياده ايدرسه رجوعى مانع اولور ويوق خيرى نقصان ايدوب
ضعف ايراث ايدرسه رجوعه مانع اولمز ولو اختلفا فى الزيادة فى المتولدة كبر القول
للواهب ✻ وفى نحو بناء وخياطة وصبغ للموهوب له خانيه وحاوى ومثله فى المحيط لكنه
استثنى ما لو كان لايبنى فى مثل تلك المدة ✻ واهبله موهوب له زياده ده اختلاف ايدوب
پس تولد اولنور مثلا حيوانات مقوله سندن اولانده كبرده اختلاف ايدب موهوب له
سن بونى بكا صغرى حالنده هبه ايتدك بنم عندمده بيودى ديوب واهب كبير
اولديغى حالده هبه ايتمشدم ديو زياده يى انكار ايدرسه قول واهبكدر بنا وخياطت و بويا
مثللو شيلرده واهب مبنيه ويا مخيطه هبه ايتدم ديوب موهوب له خير بن احداث ايتدم

ديسه قول موهوب لهكدر خانيه وحاويده بويلجه مرسومدر و بونك مثلى محيطده
مذكوردر لكن صاحب محيط اومثلو بنانك اومدنده بنا اولنماسى صورتنى استثنا
ايلدى زيرا اومثلو ابنيه نك اومدتده احداث وايجادى عادتا مستحيل اولمجق موهوب
لهك كذبى تبين ايتمش اولور ﴿ (لايمنع) الزيادة المنفصلة (كولد وارش وعقر) وثمرة
فيرجع فى الاصل لا الزيادة لكن لا يرجع بالام حتى يستغنى الولد عنها كذا نقله القهستانى
لكن نقل البرجندى وغيره انه قول ابى يوسف فليتنبه له ﴾ ولد وارش جنايتكه مثلا عبد
موهوبك يدى قطع اولنمغله موهوب له قاطعدن ارش اخذ ايتسه وعقد جاريه وميوه
امثالى زيادۀ منفصله هبه دن رجوعه مانع اولمز امدى واهب اصله رجوع ايدر زياده يه
ايده مز ارش عقد موهوب لهك اولور لكن واهب هبه ايتديكى جاريه موهوب لهدن
ولد كتورديكى تقديرجه ولد كندودن مستغنى اولمدقجه كندويه رجوع ايده مز لكن
وماأرى بو ابو يوسف قوليدر ديو نقل ايتديلر (ولو) حبلت ولم تلد ماهل للواهب الرجوع
قال فى السراج لا وقال الزيلعى نعم ﴾ بر جاريه حامله اولوب وضع حمل ايتمسه واهب
رجوع ايده بيلورمى سراجده ايده مز زيلعيده ايدر ديو مرسومدر ﴿ وفى الجوهرة
مريض مديون بمستغرق وهب امةفات وقد وطئت ردها مع عقرها هو المختار ﴾
جوهره ده مذكوردر كه ديونى تركه سنى مستغرق اولان مريض جاريه سنى هبه ايدوب وكندو
جاريه موطوئه اولديغى حالده فوت اولسه عقرله برابر انى غرمايه رد ايدر انجق مختار
اولان بودر لكن بو غرمانك عدم اجازتلرينه مبنيدر اجازتلرينه نظرا دينلرندن قيمتى
مقدارى ساقط اولور ﴿ (والميم موت احد العاقدين بعد التسليم فلو قبله بطل ميم بعد) التسليم
احد عاقدينك موتنه اشارتدر پس قبل التسليم برى فوت اولسه هبه باطله اولور ملك
زائل اولمغين عبارده اولى اولان بطلت ديمك ايدى موهوب لهك وفاتنه نظرا املاك ورثه سينه
انتقال ايتمكله كويا حال حياتنده انتقال ايتمش كبى اولور برده ملكك تبدلى كبى اولمغله
عين اخرى كبى اولور واهبك وفاتى صورتنده وارثى عقدده اجنبى اولوب حق رجوعنه
مجرد خيار قبيلندندر امدى خيار شرط كبى ميراث اولمدى وشرع اشبو رجوعى
واهب ايچون قيلدى وارث ايسه واهبك غيردر پس سؤال اولنسه كه موهوب موتله ده
ملكدن خروج ايتمكله خاليه ميدن استغنا حاصل اولور جواب ممكن اولور كه ميته
تجهيز تكفين قضاء ديون تنفيذ وصايا امثالى بعض شيده حى حكمنى اعطا اولنمغله
هبه ده بو قبيلدن اولمق مظنه سى اولمغله موتى صراحة ذكر اولى اولدى ﴿ ولو اختلفا
والعين فى يد الوارث فالقول للوارث ﴾ ايكى شخص ميانلرنده اختلاف واقع اولوب
عين موهوبه وارث يدنده اولدرق واهبك ورثه سى موهوب لهه سن بونى واهبك حال
حياتنده قبض ايتمدك بعد الوفات قبض ايتدك ديوب موهوب لهده حياتنده قبض
ايتدم ديسه قول وارثك اولور زيرا حالا قبض هر نقدر موجود ايسه ده ارث قبضدن

مقدمدر وقد ﴿ نظم المص مايسقط بالموت فقال ﴾ مصنف موتله ساقط اولان بعض
شيلرى نظمله ذكر و بيان بيوروب ديركه (كفادة ديه خراج ورابع ✻ ضمان لعتق هكذا
نفقات) بيت بحر طويلك ضرب ثالثندن جزؤ اولنده ثم جزؤ ثانيده قبض علتى واردر
ديه ده هانك تسكينيله در ناظم مرحوم ديه دن مقدم بر واو عاطفه زياده سيله ديه نك
ياسنى ساكن ايتمش اولسه ايدى نظمى علتدن سالم اولور ايدى محصول معناى بيت
بجميع انواعه كفارة صوم و يمين وظهار و خطاء قتلله عاقله يه يوكيسه كندويه لازم اولان
ديت و خراج رأس و يا خراج ارض و دردنجى ضمان عتقكه احد شريكينك موسرا
بر عبددن حصه سنى عتق ايتمكله شريكى حصه سنى كندويه تضمين صددنده ايكن
معتق وفات ايتسه واذن قاضيله استدانه اولنميان نفقات موتله ساقط اولورلر كه مالندن
اخراج وافراز اولنميوب و كندويه وصيتده واجب اولمز لكن شرنبلاليه ده وصيت
لازمدر ديو مصرحدر امدى وصيت ايدرسه ورثه ثلثدن اخراجيله شرعا مطالبه
اولنور (كذا هبة حكم الجميع سقوطها ✻ بموت لما ان الجميع صلات) هبه ده بونه بويله
موتله ساقطه اولور كه بركسه برنسنه هبه ايدوب قبل التسليم وفات ايدرسه هبه باطله
اولور اشبو مواضع مشروحه ده موتله مزبورلرك سقوطى كندولرينك صله قبيلندن
اولملريله انجق قبضله مالك اولنديغنه مبنيدر خراجده صله حكمنده در ﴿ (والعين
العوض) بشرطان يذكر لفظا يعلم الواهب انه عوض كل هبة) حروف مشروحه دن
عين عوضه رمزدر يعنى عوضده هبه دن رجوعه مانعدر لكن موهوب لهك بر لفظ
ذكر ايتمسى شرطيله كه واهب انكله عوض اولان نسنه نك هبه سنك كليسنه عوض
اولديغنه عالم اوله زيرا رجوع حقى كندونك اولمغله سقوطى انجق كندونك راضى
اوله جغى عوضله اولور ﴿ (فان قال خذه عوض هبتك او بدلها) او فى مقابلتها
ونحو ذلك (فقبضه الواهب سقط الرجوع) ولو لم يذكر انه عوض رجع كل بهبة ﴾
امدى موهوب له واهبه اشبو نسنه يى هبه ايتديكك شيئك عوض و يا بدلى اوله رق
و يا انك مقابله سنده اخذ ايله ديوب واهبده قبض ايلسه رجوعى ساقط اولور عوض
اولديغنى ذكر ايتمزسه هر برلرى هبه ايتدكلرى نسنه ايله اخره رجوع ايدر ﴿ (و) لذا
(يشترط فيه شرائط الهبة) كقبض وافراز وعدم شيوع ولو العوض مجانسا او يسيرا ﴾
امدى عوض هبه قبيلندن اولمغله هبه ده شرط اولان قبض وافراز وعدم شيوع
امثالى شيلر بونده دخى شرط قيلنور پس اشجاردن قطع وافراز اولنميان ميوه لى عوض
ويرمك صحيح اولمز عوض هر نقدر معوض عنهك جنسندن و يا اندن يسيردن اولسه ده
اولور زيرا عوض حقيقتده بدل دكلدر بدل اولسه ربا خوفندن اقل ايله جائز اولمز
ايدى وموهوب له هبه يه مالك اولمغله كندو ملكنك بدلنى غيره اعطا لازم كلور
بو ايسه باطلدر نهايتى تعويض واهبك رجوع حقنى اسقاط ايچوندر ﴿ وفى بعض

نسخ المتن بدل الهبة العقد وهو تحريف ﴿ متنك بعض نسخه لرنده هبه‌نك بدلى عقددر
واقع اولمشدر تحريف اولمق كرك لكن العقد ده الف واللامى عهد حضوريه
حمله كندودن معقود عليه ارادمسيله عقددن عقد هبه مراد اولنه‌رق عبارهٔ
مشروحه توجيه واصلاح اولنسه اولور ﴿ (ولا يجوز للاب ان يعوض عما وهب
للصغير من ماله) ﴿ صغيره هبه اولنان نسنه ايچون صغيرك مالندن باباسنه عوض ويرمك
جائز اولمز ابتداء تبرع اولمغله تعويض باطل اولديغندن تعويض صورتنده واهب
هبه‌سندن رجوع ايده‌بيلور عوض صغيرك مالندن اولمزسه ﴿ ولو وهب العبد التاجر
ثم عوض فلكل منهما الرجوع بحر ﴿ تجارة عبد بركسه‌يه برنسه هبه ايتدكدن صكره
كندوسى تعويض اولنورسه واهبله موهوب لهك هر بريچون رجوع واردر عبد
ارباب تبرعدن اولمامغين رجوعيله هبه باطله اولمغله موهوب لهده تعويضندن
رجوعه قادر اولدى ﴿ (ولا يجوز تعويض مسلم من نصرانى عن هبة خمرا او خنزيرا)
اذ لا يصح تمليكا من المسلم بحر نصرانينك هبه‌سندن ناشى مسلمك كندويه خمر ويا
خنزيرى عوض ايتمسى جائز دكلدر زيرا مسلمك انى تمليكى صحيح اولمز ﴿ (ويشترط ان
لا يلوى العوض بعض الموهوب فلو عوضه البعض عن الباقى) لا يصح (فله الرجوع فى
الباقى) ﴿ هبه‌ده عوض موهوبك بعضسى اولمامق شرط قلندى امدى موهوبك بعضسى
بعض اخرندن موهوب له عوض ويرسه صحيح اولمامغين باقيسنده رجوع ايدر زيرا
واهبك رجوع حقى موهوبك جمله‌سنده ثابتدر امدى موهوبك بعضيسى كندويه
واصل اولمغله باقيسندن حقى ساقط اولمز ﴿ ولو الموهوب شيئين فعوضه احدهما
عن الاخر ان كانا فى عقدين صح والا لا لان اختلاف العقد كاختلاف العين ﴿
موهوب ايكى نسنه اولمغله موهوب له انلك برينى ديكرندن عوض ايتسه امدى انلرك
هر برى برمستقل عقدايله اولورسه تعويض صحيح اولور يوقيسه اولمز اختلاف عقد
اختلاف عين كبى اولمغين ﴿ والدراهم تتعين فى هبة ورجوع مجتبى ﴿ هبه‌ده ورجوعده
دراهم ودنانير تعين ايدر يعنى بر درهمى هبه ايتدكده اول درهمى تعين ايدر امدى انى
براخر درهمه تبديل ايتسه انى هبه‌دن اعراض ايتمش اولور بس انك بدلينه ديكر
درهم ويرسه بشقه هبه اولور رجوعده تعيننك معناسى عينى قائم ايسه اكا رجوع ايدر
يوق انفاق واهلاك اولنمش اولورسه رجوع اولنمز ﴿ (ودقيق الحنطة يصلح عوضا
عنها) لحدوثه بالطحن ﴿ بغدايك اونو دكرمانده اوكتمكله حادث اولمغله كندويه
عوض اولمغله صالح اولور كندنك عينى ويا بعض ديلمز ﴿ وكذا الوصبغ بعض الثياب
اولت بعض السويق ثم عوضه صح خانيه ﴿ بنه بويله موهوب له هبه اولنان ثوبك
بعضيسنى بوياوب وياخود سويقك بعضيسنه ياغ خلط ايدوب بعده انى عوض ايتسه
صحيح اولور زياده ايله شى اخرا اولمش اولور ﴿ (ولو عوضه ولد احد جاريتين

موهوبتين وجد) ذلك الولد (بعد الهبة امتنع الرجوع) هبه اولنان ايكى جاريه‌نك
هبه‌لرندنصكره برندن حاصل اولان ولدى موهوب له عوض ايتسه هبه‌سندن
رجوعى ممتنع اولور ولده رجوعنك عدم صحتنه بناء عوضيتى صحيح اولدى ﴿ (وصح
العوض (من اجنبى ويسقط حق الواهب فى الرجوع اذا قبضه) كبدل خلع هبه‌ده
اجانبدن برذاتك عوض ويرمسى صحيح اولور امدى واهب انى قبض ايدرسه رجوع
حقى ساقط اولور بدل خلعى اجنبينك دفعيله خلع وكندودن واقع اولديغى مثللو
﴿ (ولو) التعويض (بغير اذن الموهوب له) ولا رجوع ولو بامره الا اذا قال عوض عنى
على انى ضامن لعدم وجوب التعويض بخلاف قضاء الدين ﴿ تعويض مشروح
صحيح اولدى هرنقدر موهوب لهك اذنسز اولورسه‌ده واجنبى هرنقدر كندونك
امريله ويرمش اولسه‌ده كندويه رجوع ايده‌مز تعويض واجب اولمامغين الا موهوب له
بنم طرفمدن عوض ويرده بن ضامن اولمق اوزره ديرسه اكا رجوع ايدر هرنقدر على
انى ضامن ديمزسه‌ده ﴿ (والاصل ان كل ما يطالب به الانسان بالحبس والملازمة
يكون الامر باداءه مثبتا للرجوع من غير اشتراط الضمان وما لا فلا) الا اذا شرط الضمان
ظهيريه ﴿ بونده اصل وقاعده بودركه زوجه واولاد نفقه‌لرى مثللو هر برانسانك كندو
ايچون حبس وملازمتله مطالبه اولنديغى شيئك اداسيله امر آمرينه رجوعى اثبات
وايجاب ايدر هرنقدر ضمانى شرط ايتمزسه‌ده بومقوله اولميان كفاراتنى ونذرنى
اداايله امر ايدن كسه مثللو يه مامورينه رجوع ايجاب ايتمز الا ضمانى شرط ايدرسه
رجوع ايدر زيرا بونلرده هرنقدر مطالبه اولورسه‌ده حبس وملازمتله اولمازوح
﴿ (فلو امر المديون رجلا بقضاء دينه رجع عليه) وان لم يضمن لوجوبه عليه ﴿
بوتقديرجه برمديون بركسه‌يه دينى قضاايله امر ايلسه كندويه رجوع ايدر هرنقدر
ضمانى شرط ايتمزسه‌ده ﴿ قضا كندونك اوزرينه واجب اولمغين لكن يخرج عن الاصل
ما لو قال انفق على بناء دارى او قال الاسير اشترنى فانه يرجع فيهما بلا شرط رجوع
كفالة خانيه مع انه لا يطالب بهما بالحبس ولا بالملازمة فتامل ﴿ لكن اصل مشروحده
بركسه دارمى بنا واعمار اوزره انفاق ايله ويا بر اسير بنى اشترا وخلاص ايله ديسه‌لر
اشبو ايكى صورة خروج ايدر كه بونلرده مامور بلا شرط الرجوع رجوع ايدر حال بوكه
امر كندولرنده حبس وملازمتله مطالبه اولنمزلرظن ايدرمكه عرف بومثللو شيلرده
ويربلان مبالغك ضمانيله حكم ايتديكنه مبنيدر امدى خروج ايتمزلر فتامل بوسؤاله
اشارة اواسه اولور ﴿ (وان استحق نصف الهبة رجع بنصف العوض وعكسه
لا ما لم يرد ما بقى) لانه يصلح عوضا ابتداء فكذا بقاء لكنه يتخير ليسلم العوض الغير
المشروط ﴿ هبه اولنان نسنه‌نك نصف معينى مستحق چيقلورسه موهوب له عوضك
نصفيله واهبه رجوع ايدر اكر موهوب قابل قسمت دكلسه زيرا تقسيمه صلاحيتى اولوب

ويانصف غير معين اولورسه هبه بالكليه باطله اولور ايمدى عوضك كليسيله رجوع
ايدر صورة مرسومه‌نك عكسنده كه عوضك نصفى مستحق چيقلو رسه واهب
موهوبك نصفيله رجوع ايده‌مز مادام باقيكه نصف اخريده ايتمديكه زيرا باقى
ابتداء عوضية صالح اولديغى مثلاو بقـاء دخى عوضية شايان اولور لكن عوضده
سلامت معدوم اولديغندن موهوب له باقيى رد ده مخير قيلنور بو مقامده ماتنك
مرادى عوض غير مشروطدر شارحك عباره‌سنده اولى اولان يسلم العوض بدلينه
لعدم سلامة العوض ايرادى ايدى تكيم اومفاد ايله ترجمه اولندى ﴿ فان المشروط
فبادلة كماسيجئ فيوزع البدل على المبدل نهايه ﴾ بس عوض عقد هبه‌ده مشروط
اولورسه قريبا كلديكى مثلاو مبادله اولمغله بيع قيلندن اولوب بدل مبدل اوزره
توزيع وتقسيم اولنور ﴿ كما لواستحق كل العوض حيث يرجع فى كلها اذا كانت
قائمة لاان كانت هالكة) صورة مشروحده واهب عوضك باقيسنى رد ايتدكده
هبه‌نك كليسنه رجوع ايدر نتكيم عوضك كليسى مستحق چقلسه هبه قائمه ايسـه
واهب انك جمله‌سنه رجوع ايتديكى مثلاو هبه اولنان نسنه هالكه اولورسه عوضك
مستحق چقلديغنه نظرا واهب موهوب لهه اصلا رجوع ايده‌مز هلاكى مانع رجوع
اولمغين كمالو ﴿ استحق العوض وقدازدادت الهبة لم يرجع خلاصه ﴾ نتكيم موهوب
زياده‌لنوب عوض مستحق چقلدقده هلاك مثلاو زياده دخى مانع رجوع اولمغله واهب
موهوب لهه عوضك بدليـله رجوع ايده‌مديكى كبى ﴿ وان استحق جميع الهبة
كان له ان يرجع فى جميع العوض ان كان قائما وبمثله ان) العوض (هالكا وهو مثلى
وبقيمته ان قيميا) غايه موهوبك كليسى مستحق چقلديغى تقـديرجه موهوب له
واهبه عوضك كليسيله رجوع ايدر اكر موجود ايسه يوق هالك مثلى ايسه مثليله
وقيمى ايسه قيمتيله رجوع ايدر ﴿ ولو عوض النصف رجع بمالم يعوض) ولايضر
الشيوع لانه طارئ ﴾ موهوبك نصفنه عوض اعطا اولنسه اولنميان نصف اخره
واهب رجوع ايده‌بيلور زيرا رجوعه مانع عوض نصف اخره تخصيص اولندى
نصف اخره رجوعله حاصل اولان شيوع صكره‌دن طارى اولمغله هبه‌نك صحتنه
ضرر ويرمز ﴿ (تنبيه) نقل فى المجتبى انه يشترط فى العوض ان يكون مشروطا
فى عقد الهبة اما اذا عوضه بعده فلا ولم ارمن صرح به غيره وفروع المذهب مطلقة
كما ترى قنيه ﴾ مجتباده نقـل اولنديكه عوضك مانع رجوع اولمسى حين عقدده
مشروط اولمسيله مشروطدر اما بعد العقد اعطا اولنان عوض مانع رجوع دكلدر
شـارح ديركه مضمون مشروحله تصريح كندونك ماعداسى براحد كوره‌مدم
بلكه فقهانك نصرحلرى واركه عوض ايكى قسمدر برى حين عقدده مشروطدر
ديكرى مشروط اولميوب بلا شرط بعد الهبة اعطا اولنان عوضدر وفروع مذهب

مطلقه‌در نتكيم ماسبقده مرور ايتديكه بغدايك اونو عوض اولور وموهوبه اولان
ايكى جاريه‌نك بعد الهبه برندن حاصل اولان ولدى عوض قيلدقده هبه‌دن رجوعه
مانع اولديغى كبى ﴿ (والخاء خروج الهبة عن ملك الموهوب له) ولو بهبة ﴾ حروف
مرسومه‌دن خا هبه اولنان نسنه‌نك موهوب لهك ملكندن خروجنه اشـارتدر
هر نقدر خروج مشروح هبه ايله اولورسه ده رجوعه مانعدر ﴿ الا اذا رجع الثانى
فللاول الرجوع سـواء كان بقضـاء اورضى لماسيجيئ ان الرجوع فسخ حتى
لوعادت بسبب جديد بان تصدق بها الثالث على الثانى او باعها منه لم يرجع الاول ﴾
الا واهب ثانى هبه‌سندن رجوع ايدرسه واهب اول ايچون رجوع اولور رجوعيده كرك
قضا ايله اولسون وكرك رضا ايله زيرا قريبا كلوركه رجوع فسخدر امدى هبه اولنان
نسنه سبب جديد ايله عودة ايدوب انى موهوب له ثالث ثانيه تصـدق ويا بيع ايلسه
اول رجوع ايده‌مز ﴿ ولو باع نصفه رجع فى الباقى لعدم المانع ﴾ موهوب له موهوبك
نصفنى بيع ايدرسه نصف اخرنده رجوعه مانع معدوم اولمغله اندن رجوع ايدر ﴿ (وقيد
الخروج بقوله (بالكلية) بان يكون خروجا عن ملكه من كل وجه ثم فرع عليه بقول (فلو ضحى
الموهوب له بالشاة الموهوبة اونذر التصدق بها وصارت لحما لايمنع الرجوع) ﴾ مصنف
خروج مشروحى بالكلية قوليله كه من كل الوجوه ملكندن خروجله تقييد وانك اوزرينه
موهوب له شاة موهوبه‌يى اضحيه قربانى ايدوب ويالحم اولدقدنصكره انك تصدقنى نذر
ايلسه واهبك رجوعنه مانع اولمز قوليله مسئله تفريع ايتدردى ﴿ ومثله المتعة والقران
والنذر مجتبى ﴾ حج متمتع وحج قران ايله حج ايدن ومطلق نذر ايدن كسنه‌نك شاة موهوبه‌يى
قربان ايتمسى تضحيه‌يى مشروحه‌نك مثليدركه رجوعه غير مانعدر ﴿ (وفى المنهاج
وان وهب له ثوبا فجعله صدقة لله تعالى فله الرجوع خلافا للثانى (كما لوذبحها من غير تضحية)
فله الرجوع اتفاقا ﴾ منهاج نام كتابده مسطوردركه بر رجل بر شخصه بر ثوب هبه ايتمكله
اول شخص انى الله تعالينك رضاسيچون صدقه ايتسه مادام تصدق اولنان كسنه ايچون
اول ثوب قبض اولنمدقجه واهب ايچون اندن رجوع مشروعدر امام ثانى ايچوندر اختلاف
نته كه شاة مشروحه‌يى موهوب له بلا تضحية ذبح ايلسه اتفاقا واهب ايچون رجوع ثابت
اولديغى مثلاو ﴿ (فرع) عبد عليه دين اوجناية خطاء فوهبه مولاه لغريمه او لولى الجناية
سقط الدين والجناية ثم لورجع صح استحسانا ولا يعود الدين والجناية عند محمد ورواية
عن الامام كما لايعود النكاح لووهبها لزوجها ثم رجع خانيه ﴾ بر عبدك اوزرنده بر مقدار دين
ويا خطاء جنايت بولنمغله اغاسى كندويى غريمنه ويا جنايتك وليسنه هبه ايلسه دين وجنايت
ساقط اولور بوندنصكره واهب رجوع ايلسه استحسانا رجوعى صحيح اولور امام محمد
نزدنده وامام اعظمدن بر روايتده دينله جنايت عودة ايتمزلر اشبو امام محمد ايله تقييدك
ظاهرندن مستبان اولان امام اعظمدن بر روايتده ابو يوسف عندنده دينله جنايتك

عودتلريدرته كه بركسنه قرنى بررجله هبه ايتدكدنصكره رجوع ايلسه نكاحك عدم
عودتى مثلوصدر الشهيد نكاحده عودتنه ذاهب اولمشدر امام محمد اصل ناميله بنام
كتابنده ذكرو بيان ايدركه هبه ده رجوعله واهبه ملك قديمى عودة ايدركه مستقبله
نسبتله اولان يوخسه ماضى يه نسبتله اولان ملكى عودة ايتز كورمزمسنكه بركسنه مالنك
زكاتنى حولان حولدن مقدم برشخصه هبه وتسليم ايتدكدنصكره بعد الحول هبه سندن
رجوع ايلسه واهبه مدة ماضيه نك زكاتنى تاديه واجب اولمز انتهى ﴿والزاى الزوجية
وقت الهبة فلووهب لامرأة ثم نكحها رجع ولووهب مرأته لا) كعكسه انتهى ﴿ زاء
زوجيته اشارتدركه حين هبه ده زوجيته رجوعه مانعدر امدى بركسنه برعورته برسنه
هبه ايتدكدنصكره انى تزوج ايلسه هبه سندن رجوع ايدرعورته هبه ايتديكندن
رجوع ايده مز عكسنده كه كيكه صورتين مشروحيتنده واهبه عورة اولديغى مثلو
﴿(فرع) لاتصح هبة المولى لام ولده ولوفى مرضه ولا تنقلب وصية اذلا يدللمحجور
اما الواوصى لها بعدموته تصح لعتقهابموته فيسلم لها كافى ﴿اغاسنك ام ولدجاريه سنه
هبه سى صحيحه اولمز هرنه قدر مرض موتنده اولورسه ده وصية منقلبه اولوب ثلثدن
اعتبار اولنمز محجوره اولمغله كندو ايچون يد منعدم اولوب وقبض ايتمه بكى صورتده
اغاسيچون ملك اولمغله انسانك كندوملكنه مالكنى استحاله سنى ايجاب ايتكين اما سيدام ولد
جاريه سيچون بعد وفاته برمقدار وصيت ايتسه موتيله عتقنه مبنى وصيتى صحيحه اولمغله
كندويه تسليم اولنور كويا قبول بعد الموت اعتبار اولنمغله تمليكده كندويه بعد الموت
وقوع بولمش اولدى ﴿(والقاف القرابة فلووهب لذى رحم محرم منه) نسبا (ولوذميا
اومستامنا لايرجع) شمنى ﴿قاف قرابته اشارتدر امدى نسبا محرميكه كندويه مناكحه سى
جائز اولميوب قرابت صاحبى اولان اقرباسنه برواهب برنسنه هبه ايلسه هر نقدر
ذمى ويامستامن وياحربيده اولورسه رجوع ايده رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى
عليه وسلمك ﴿ اذا كانت الهبة لذى رحم محرم لم يرجع فيها ﴿ قول معجز بيانلرندن بناء يعنى
سعادتله بيورر لركه هبه ذى رحم محرمه اولورسه انده رجوع اولمز زيرا هبه دن مقصود
صلهٔ رحم ايدى اوايسه حاصل اولدى امدى رجوعله قطع رحم لازم اولور ﴿(ا ولووهب
لمحرم بلا رحم كاخيه رضاعا) ولوابن عم (ولمحرم بالمصاهرة كامهات النساء والربائب واخيه
وهو عبد لاجنبى اولعبد اخيه رجع) ﴿ بركسنه رضاعا قرنداشى كبى قرابتى اولميان
محرمنه ومصاهرتله محرمنه كه زوجه سنك اناسى واوكى اولادى كبى ذواته و اجنبى
بركسنه نك عبدى اولان قرنداشنه وياقرنداشنك عبدينه برنسنه هبه ايلسه امام اعظم نزدنده
رجوع ايدر امامين مقدمكيلرنده واقعا رجوع ايدر لكن صكره كيلرده عبده هبه ده
اصل ملك سيده وقوع بولمغله معتبر اولان اول اولديه رجوع اولمدى بيوررديلر
شارحك ولوابن عم ايله مبالغه سى موقعنده دكلدر زيرا عمى زاده ايچون قرابت ثابته ايكن

انى متنك بلا رحم قولنه غايت قياسى اوله مز نهايتى عدم محرميتنه بناء انى مسئلهٔ
مستقله قيلسه اولورايدى ﴿(ولوكانا) اى العبد ومولاه (ذا رحم محرم من الواهب
فلا رجع فيها اتفاقا على الاصح)لان الهبة لايهما وقعت تمنع الرجوع ﴿بحر مسئلهٔ
مرسومه ده عبد بابادن وسيدى انادن واهبك قرنداشى اولمغله ايكيسيده واهبك ذى رحم
محرمى اولورلرسه قول صحيح اوزره بونده اتفاقا رجوع اولمز هبه فنفسنه وقوع بولورسه
رجوعه مانعدر اصحك مقابلى امام كرخينك امام محمددن نقلا ذكرايتديكى امام اعظمك
قياسى هر بر رلرنده صلهٔ كامله بولنمامغين رجوعك مشروعيتى تدوليدر ﴿(فرع)
وهب لاخيه واجنبى مالايقسم فقبضاه له الرجوع فى حظ الاجنبى لعدم المانع درر ﴿
برواهب قابل قسمت اولميان برنسنه بى قرنداشيله براجنبدن كسنه يه هبه ايتكله انى مرقومان
قبض ايتمش اولسه لرواهبه اجنبينك نصيبنده رجوع مشروعدر مانعك انعدامنه مبنى
تقسيمه احتمالى اولان شيئ ايكى كسنه يه قبل التقسيم هبه اصلا مشروعدكلدر شيوعنه بناء
(والهاء هلاك العين الموهوبة) دمع خزقه حرفلرندن هاعين موهوبه نك هلاكنه رمزدر
﴿(ولو ادعاه) اى الهلاك (صدق بلاحلف)لانه ينكرا لرد ﴿ موهوب له هلاكنى
ادعا ايدرسه ردنى انكارينه بناء بلا يمين تصديق اولنور زيرا كندونك موهوبك هلاكنى
دعواسى كندوملكنك هلاكنى اخبار اولمغله كندويه يمينى موجب اولمدى ﴿(فان قال
الواهب هى هذه) العين (حلف) المنكر (انها ليست هذه) خلاصه (كما يحلف الواهب
ان الموهوب له ليس باخيه اذا ادعى) الاخ (ذالك) لانه يدعى سبب النسب لا النسب خانيه ﴿
واهب هبه اولنان نسنه اشبوعيندر ديوب موهوب له بودكلدر ديوانكار ايدرسه كندويه
بو اولمديغنه والله ديو يمين ويريلورنته كه واهب رجوع مراد ايتدكده موهوب له بن سنك
قرنداشكم وياسكا عوض ويرمشدم وسن بونى بكا تصدق ايتمشدك ديو دعوا ايتدكده واهبه
اشبوموهوب له سنك قرنداشك اولمديغنه والله ديو تحليف اولنديغى مثلو زيراموهوب
لهك اخ نسبك مسببى اولان مالى دعوى ايتكله اصل مقصود مالك اثباتى اولوب نسبك
اثباتى اولمدى امدى مقصود نسبك اثباتى اولسه ايدى امام اعظم نزدنده انده حلف اولمازايدى
﴿(ولا يصح الرجوع الابتراضيهما او بحكم الحاكم) للاختلاف فيه فيضمن بمنعه بعد القضا
لاقبله) هبه دن رجوع انجق واهبله موهوب لهك رضالريله وياحاكمك حكميله اولور
ميان علماده اختلافه مبنيكه بعض مجتهدين عدم رجوعه ذاهب اولمشلردر امدى
بوقول هرنه قدر ضعيف ايسه ده مقابلى رضاوياحكمله تقويه كسب ايدرحتى بعد القضا
موهب له موهوبى منع ايدوب واهبه تسليم ايتمسه هلاكيله ضامن اولورقبل القضا منعيله
ضامن اولمز پس بلاقضاء ولارضاء واهب استرداد ايتسه هلاكى صورتنده غصب ايتمش
اولمغله موهب لهه قيمتنى ضامن اولور ﴿(واذا رجع احدهما) بقضاء اورضى (كان
فسخا)لعقد الهبة (من الاصل) واعادة لملكه القديم لاهبة للواهب) نچانكه قضا

و يارضاايله واهبله موهوب لهدن برى رجوع ايدرسه بو اول امردن عقد هبه يى فسخ
وواهبه ملك قديمى اعاده اولوب مجددا كندويه هبه اولماز ✵ (فلهذا (لايشترط فيه
قبض الواهب وصح الرجوع (فى الشايع ولوكان هبة لما صح فيه (وللواهب رده على
بايعه مطلقا ✵ بقضاء اورضى) بنا برين صورة مشروحه ده واهبك قبضى شرط
اولمدى حتى موهوب موهوب لهك يدنده امانت اولمغله ضايع اولسه ضمان ايجاب ايتمز
وقابل قسمت اولان شايعك بعضنده رجوعى صحيح اولور هبه اولسه اولمازايدى واهب
ايچون مطلقا كه رجوعى قضا ويارضا ايله اولسون بعد الرجوع عيبنه مطلع اولمغله
كندودن اشترا ايتديكى بايعنه انى رد واردر ✵ (بخلاف الرد العيب بعد القبض بغير
قضاء) لان حق المشترى فى وصف السلامة لافى الفسخ فافترقا) بركمسنه برنسنه اشترا
ايدوب بعده انى اخره بيع ايتدكدنصكره مشترى ثانى انك عيب قديمنه مطلع اولمغله بعد
القبض بلاقضاء انى عيبيله مشترى اوله رد ايله مسئلهٔ مشروحه نك خلافنه دركه بايعنه
رد ايده مز زيرا بونده رضا ايله در بيع جديد منزله سنده در اما رد قضا ايله اولسه فسخ
اولورده مشترى اولده كندو بايعنه رد ايدر و بونده مشترينك حقى وصف سلامتده در
فسخده دكلدر حتى عيب زائل اولسه حقنه واصل اولمغله ردى ممتنع اولور امدى هبه ايله
شرا صورتلرى بردن مفترق اولديلر ✵ ثم مراد هم بالفسخ من الاصل ان لايترتب
على العقد اثر فى المستقبل لا بطلان اثره اصلا و الا لعاد المنفصل الى ملك ولواهب رجوعه
فصولين ✵ بوندن صكره فقهانك رجوع مشروحك اصلدن فسخ اولمسندن مرادلرى
عقد اوزره كلجكده بر اثرك عدم ترتيبدر بوخسه اصلا كه ماضيده اثرينك بطلانى
دكلدر واكر ماضيده كه اثرينك بطلانيله حكم اولنسه موهوب لهك عندنده حاصل
اولان والدو ميوه وارش امثالى زوائد منفصله لرك واهبك رجوعيله ملكنه ردى لازم
اولورايدى حالبوكه واهب زوائده رجوع ايده مز وماضيده كه اثرينك بطلانى اراده
اولنسه واهبه مال موهوب بندن رجوعنه كوره سنين ماضيه سنك زكاتى اداى لازم اولوردى
حالبوكه اولماز ديوماسبقنده كلام سبقت ايتدى ✵ (اتفقا) الواهب والموهوب له
(على الرجوع فى موضع لايصح) رجوعه من المواضع السبعة السابقة (كالهبة لقرابته
جاز) هذا اتفاق منها جوهره) واهبله موهوب له كندوده رجوع صحيح اولميان
مواضع سبعهٔ سالفه دن مثلا قرابته هبه مثللو بر موضعده رجوع اوزره اتفاق ايدوب
راضى اولسه لر كندولرندن اشبو اتفاق مشروح جائز مشروع اولور لكن بو موتده
ظاهر اوله مز اولسه ورثه ايله باقى قلان احدهما قبيله انفاق اولمش اولور وعوض
موجود ايسه عينى هالك ايسه بدلى رد اولنور بو كا رجوع عد اولنمغله قبض شرط اولنمز
هبهٔ مبتدأه ديلورسه قبض شرطدر ✵ وفى المجتبى لاتجوز الاقالة فى الهبة والصدقة
فى المحارم الا بالقبض لانها هبة ✵ مجتباده مذكوردر كه ذى رحم محرملره اولان هبه

وصدقه ده اقاله جائز اولمز الاهبه قبيلندن اولمغله قبضله جائز اولور ✵ ثم قال وكل شيء
يفسخه الحاكم اذا اختصما اليه فهذا حكمه ✵ بوندنصكره مجتبا صاحبى ديديكه بيع فاسد
كبى هر حاكمك كندويى فسخ ايده جكى مواد كندويه مرافعه ومخاصمه اولندقده حكم
وحال بودركه كندوده اقاله انجق قبضله نفع وير ✵ ولووهب الدين لطفل المديون لم يجز لانه
غير مقبوض ✵ مديونك طفلنه دين هبه اولنسه مقبوض اولميوب مديونك ذمتنده اولمغله
جائز اولمدى دينى مديونك غيريته هبه انجق موهوب لهى اكا تسليطايله اولور ✵ وفى
الدرر قضى ببطلان الرجوع لمانع ثم زال المانع عاد الرجوع ✵ درر ده مسطوردركه
بو مانعه مبنى رجوعك بطلانيله قضاء حكم اولندقدنصكره مانع زائل اولسه رجوع
عودت ايدر لكن بو انجق خروج عن الملك صورتنده ملاحظه اولنور ✵ (تلفت ✵ العين
(الموهوبة استحقها مستحق وضمن) المستحق (الموهوب له لم يرجع على الواهب بما
ضمن) لانها عقد تبرع فلا يستحق فيه السلامة ✵ عين موهوبه اتلاف واضاعه
اولندقدنصكره اكا برذات مستحق چقوب موهوب لهه انى تضمين ايتديرسه ضامن اولديغى
مبلغله موهوب له واهبه رجوع ايده مز زيرا هبه عقد تبرع اولديغندن كندوده سلامة
ايجاب ايتمز اما معاوضات قبيلندن اولان عقودده غرور ثابت اولمغله مشترى كندى
بايعنه رجوع ايدر ✵ (والاعارة كالهبة) هنا لان قبض المستعير كان لنفسه ولاغرور لعدم
العقد وتمامه فى العمادية ✵ بو صورتده اعاره ده هبه كبيدر زيرا مستعيرك عاريه يى
قبضى كندى نفسيچون اولوب كندوده عقد معاوضه اولمامغين غرورده منعدم
اولدى بو بحثك تمام وتفصيلى عماديه ده در ✵ (واذا وقعت الهبة بشرط العوض المعين
فهى هبة ابتداء فيشترط التقابض فى العوضين ويبطل) العوض (بالشيوع) فيما يقسم
(بيع انتهاء فترد بالعيب وخيار الرؤية ويؤخذ بالشفعة) ✵ هبه بر معين عوض شرطيله
واقعه اولسه ابتداء هبه اولمغله مجلسده وياصكره عوضينده تقابض شرط اولمغله قبل
القبض مجرد هبه ايله طرفينه ملك ثابت اولمز وهر بريچون تسليمدن امتناع واردر وعوض
قابل قسمت نسنه اولورسه شيوعيله باطل اولور بعد التقابض انتهاى عقدده بيعدركه
تقابضله صحيح اولوب بيع حكمنده اولمغله عوضده معوض عنهده عيبله وخيار رؤيتله
رد اولنوب وشفعه ايله اخذ اولنور ✵ هذا اذا قال وهبتك على ان تعوضنى كذا اما لوقال
وهبتك بكذا فهو بيع ابتداء وانتهاء ✵ اشبو مار الذكر ابتداء هبه انتهاء بيع اولمق واهبك
موهوب لهه سكا اشبو نسنه يى هبه ايتدم شو مقوله عوض ويرمك اوزره ديديكى تقديرجه در
اما شونك مقابلنده هبه ايتدم ديرسه امدى بو معامله ابتداء وانتهاء بيعدركه عوضين
حقنده هر بريچون ملك ثابت اولوب وتسليمدن هيچ برى امتناع ايده ميوب وقبض
شرط اولميوب وشيوع مضر اولماز ✵ وقيد العوض بكونه معينا لانه لوكان مجهولا بطل
اشتراطه فيكون هبة ابتداء انتهاء ✵ مصنفك عوضى معين اولمسيله تقييد ايلديكى مجهول

اولدیغی تقدیرجه اشتراطی باطل اولوب ابتدء وانتهاء مقبوضك هبه اولدیغنه مبنیدر
﴿ فرع ﴾ وهب الواقف ارضا شرط استبداله بلا شرط عوض لم یجز وان شرط كان
كبیع ذكره الناصحی ﴾ استبدالنی شرط ایدن واقف وقف ارضی عوض شرطنسز
ایلسه جائز اولمز واكر عقار اوله رق عوض شرط ایدرسه بیع كبی اولور استبدال وقفه
دائر بحث ماسبقده مرور ایتدی ﴿ وفی المجمع واجاز محمد هبة مال طفله بشرط عوض
مساو ومنعاه ﴾ مجمعده مذكوردركه امام محمد صغیرك مالنی باباسنك قیمتنه مساوی عوض
شرطیله هبه سنه اذن واجازه و یردی امامین انی منع بیوردیلر عوض قیمتندن زیاده
اولورسه اجازتی بالطریق الاولی اولور ﴿ قلت فیحتاج علی قولهما الی الفرق بین الوقف
ومال الصغیر ﴾ شارح دیركه امامینك قوللری اوزره وقفله مال صغیر میالرنده فرقدن
لازمدر زیرا استبدالنی شرط ایدن واقفده عوض شرطیله انی تجویز ایتدیلر صغیرك
مالنده مطلقا تجویز ایتمدیلر خیرالدین رملی فرقنه اشارة ایتدیكه چونكه واقف استبدالنی
شرط ایدوب اودخی هر بر معاوضه یی افاده ایدر عقد ایله حاصل اولدیسه هبه بشرط
العوض واقفك شرطنده داخله اولدی اما بابانك صغیر ولدینك مالنی هبه سی بونك
خلافنده دركه بوابتداء تبرعدر تبرع ایسه صغیرك مالنده مطلقا ممنوعدر والله تعالی
اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ فصل فی مسائل متفرقة ﴾

اشبو مسائل ایته هبه یه متعلق مسائل متفرقه دندر ﴿ وهب امة الا حملها او علی ان یردها
علیه او یعتقها او لیتولدها او) وهب (دارا علی ان یرد علیه شیأ منها) او لو معینا كثلث
الدراهم اوربعها (او علی ان یعوض فی الهبة والصدقة شیأ عنها صحت) الهبة (وبطل
الاستثناء) فی الصورة الاولی (و) بطل (الشرط) فی الصورة الباقیة لانه بعض او مجهول ﴾
جاریه سنی بركسنه یه هبه ایدوب الا حملنی استثنا ویاانی كندویه ردو یاعتق
ویااستیلاد ایتمك اوزره هبه ایلسه ویا بردارنی اندن برمقدارنی اول مقدار ثلثی ویاربعی
كبی هرنه قدر معین اولورسه ده كندویه رد ایتمك اوزره ویا هبه وصدقه ده اندن برمقدار
نسنه عرض ویرمك اوزره هبه ایلسه هبهٔ مشروحه صحیحه اولوب صورة اولیده استثنا
صورة باقیه ده شرط باطل اولور عوض صور مشروحه نك بعضسنده موهوبك بعضی اولوب
بعض اخرنده مجهول اولمغین وشروط مشروحه هرنه قدر عقدك اقتضا ایتدیكی
شروطدن اولمغله عقدی فساده ویرملی ایسه ده لكن هبه شروط فاسده ایله باطله اولمز
﴿ والهبة لا تبطل بالشروط ولا تنس ما مر من اشتراط معلومیة العوض ﴾ هبه شروطله
باطله اولمز لكن ماسبقده مرور ایدن عوضك معلومیتنك اشتراطنی نسیان ایتمكه

(مجهولیتی)

مجهولیتی هبه یی فساده ویرر ﴿ (اعتق حمل امة ثم وهبها صح ولو دبره ثم وهبها لم
یصح) لبقاء الحمل علی ملكه فكان مشغولا به بخلاف الاول) بركسنه جاریه سنك حملنی
عتق ایدوب بعده كندوسنی بركسنه یه هبه ایلسه صحیح اولور حملی مقدما تدبیره كسوب
بعده هبه ایلسه صحیح اولماز حملك تدبیری صورتنده حمل ملكی اوزره باقی اولمغله انكله
مشغول اولمغین اما ولكه بونك خلافنده دركه جنین عتق اولنمغله ملكنده باقی قالمامغین
موهوب واهبك ملكیله مشغول اولمدی ﴾ (كالا یصح) تعلیق (الابراء عن الدین)
بشرط محض كقوله لمدیونه اذا جاء غدا وان مت بفتح التاء فانت بریء من الدین اوان مت
من مرضك هذا اوان مت من مرضی هذا فانت حل من مهری فهو باطل لانه مخاطرة
وتعلیق ﴾ نته كه دیندن ابرایی شرط محضه تعلیق اولمدیغی مثللو دینك مدیونه یارنكه
كون كلورسه ویاخود سن فوت اولورسك سن دیندن بریسك قولی كبی ویاخود
عورتك زوجنه سن اشبو مرضكدن وفات ایدرسك ویابن بومرضمدن فوت اولورسم
سن بنم ذمتمده كه مهرمدن حلده سنكه بریسك دیسه اشبو قوللوی باطلدر زیرا
بومخاطره وتعلیقدر ﴿ (الا بشرط كائن) لیكون تنجیزا كقوله لمدیونه ان كان لی
علیك دین ابرأتك عنه صح ﴾ الا ابرایی شرط كائنه تعلیق ایدرسه تنجیز اولمغله ابرا صحیح
اولور داینك مدیونه بنم سنك زمتكده حقم ظهور ایدرسه سنی اندن ابرا ایتدم قولی
مثللو لیكون بدلینه فیكون اولسه اولی اولور ایدی ﴿ وكذا ان مت بضم التاء فانت
بریء منه او فی حل جاز وكان وصیة خانیة ﴾ بنه بویله تانك ضمیله ان مت مفادی
اكر بن فوت اولورسم سن زمتكده كه دیندن بریسك ویاحلده سك دیسه بوجائز و وصیت
اولور ﴿ (جاز العمری) للمعمرله اولورثته بعده البطلان الشرط ﴾ عمری عینك منفعتیله
عماردندر بركسنه یه برنسنه یی مدة عمر كده مال حیاتكده سنك ایچون قیلدم وفاتكده نصكره
بكارد اولنمق اوزره دیمكدر امدی اشبو عقد ومعامله شرعا جائزدر اول نسنه
معمرلهك حال حیاتنده كندونك بعدوفاتنه ورثه سینك اولور شرط مشروحك بطلاننه
مبنی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ﴿ من اعمر عمری فهی للمعمرله ولورثته ﴾ بیورمشلردر
ولورثته قول شریفندن منفهم اولان شرطك بطلانیدر ﴿ (لا) تجوز (الرقبی)
لانها تعلیق بالخطر واذا لم تصح تكون عاریة شمنی لحدیث احمد وغیره من اعمر عمری
فهی لمعمره فی حیاته وموته لا ترقبوا من ارقب شیئا فهو سبیل المیراث ﴾ رقبی مرقبه دندر
بركسنه یه برنسنه یی ویروب اكر بن وفات ایدرسم اشبونسنه سنكدر یوق سن بندن
مقدم رحلت ایدرسك بنم دیمكدر امدی احدهما اخرك موتنه مترقب اولمش اولور
اشته بو معامله جائزه دكلدر بونده خطره تعلیق اولمغله صحیح اولمدیغنه نظرا انتفاعی
متضمن اولمغله عاریه اولور ائمهٔ حدیثدن احمد وسائر محدثینك تحدیث بیوردقلری
حدیث منیف واجب الاتباعلرینه بناء كه یعنی بركسنه عمری ایتسه اولشیی حیاتنده

وموتنده معمراولمايچوندر رقبايى ايتمكزديمك رقبا ارقب شيأدن ماخوذدر امدى ترقيب
اولنان نسنه‌نك طريقى رقبا ايدن كمسنه‌دن ميراث طريقيدركه ورثه‌سنه ميراث اولور
فهو سبيل الميراث تركيبنده مبتداده مضاف تقديريله دركه فطريق هذا الشئ المرقب
طريق الميراث عن المراقب بالكسردر اولشيئك معمراولمك موتنده كندونك اولمسنك
معناسى تركه‌سندن اولمسيدر ﴿ (بعث على امرأته متاعا) هدايا اليها (وبعثت له ايضا) هدايا
عوضا للهبة اولا) ثم افترقا بعد الزفاف وادعى)الزوج (انه عارية) لا هبة وحلف) واراد
الاسترداد وارادت)هى (الاسترداد ايضا يسترد كل) منهما (ما اعطى) ﴾ بركمسنه قبل
الزفاف نامزدلسى اولان عورتنه برمقدار هدايا ارسال ايدوب اودخى كندوسنه
هبه‌سنه عوضيتنى تصريح ايتسون و يا ايتمسون بعث وتسيار ايتدكدنصكره بعد الزفاف
مفترق اولوب زوج كندرديكى نسنه‌يى عاريةً ارسال ايتمشدم هبه ايتمامشدم ديو دعوا
وحلف بالله العلى الاعلى بريله استردادنى مراد ايتمكله عورتده استردادنى اراده ايلسه
هر برى اعطا ايتديكارى نسنه‌يى استرداد ايدر لكن يمين عورتك بيندسى اولمديغنه
نظرا اولق كرك ﴿ اذ لا هبة فلا عوض ولو استهلك احدهما ما بعثه الاخر ضمنه لان من
استهلك العارية ضمنها خانيه ﴾ زيرا صورة مشروحه‌ده هبه بولنمامغين عوضده
بولنمدى احدهما اخرك ارسال ايتديكنى استهلاك ايتمش اولورسه انى ضامن اولور
عاريه‌يى استهلاك ايدن ضامن اولديغنه بناء اما هلاكده ضمان اولماز ﴿ (هبة الدين ممن
عليه الدين وابراؤه عنه يتم من غير قبول) اذ لم يوجب انفساخ عقد حرف اوسلم لكن
يرتد بالرد فى المجلس وغيره لما فيه من معنى الاسقاط وقيل يتقيد بالمجلس كذا فى العناية ﴾
كندوده اسقاط معناسى اولمغله داينك دينى غريمنه هبه ايدوب وذمتنى اندن ابرا ايتمسى
بلا قبول تمام اولور اگر صرف و يا سلم لكن عقدلرينك انفساخنى موجب اولمزسه واگر
انفساخ مشروحى موجب اولوب رب السلم وصرفده ايكى عاقدك برى ديگرينك
ذمتنى ابرا ايده‌جك اولورسه عقد ايله مستحق اولدقلرى قبض فوت اولمغله اخرك قبولنه
توقف ايدر مجرد برى فسخنده مستقل اولمز لكن بلا قبول هر نه قدر تمام اولورسه‌ده
كندوده اسقاط معناسى اولمغله مجلسده ومجلسك غيرنده رد ايله مرتد اولور عند البعض
رد مجلس ايله تقيد اولنور اصل ردك علتى كندوده تمليك معناسنده وجود بدر لما فيه من
معنى اسقاط قولى فى المجلس وغيره تعميمنه علتدر ﴿ لكن فى الصيرفية لو لم يقبل ولم
يرد حتى افترقا ثم بعد ايام رد لا يرتد فى الصحيح ﴾ لكن صيرفيه‌ده مذكوردركه ابراى
مشروح ابتداقبول ودخى رد ايتميوب حتى ايكيسيده مفترق اولدقدنصكره بعد ايام رد
ايلسه قول صحيحده مرتد اولمز بو استدراك عنايه قول ثانيى تضعيفى اوزره‌در ﴿ لكن
فى المجتبى الاصح ان الهبة تمليك ولا ابراء اسقاط ﴾ لكن مجتبى‌ده مذكوردركه اصح اولان
هبه تمليك ابرا اسقاطدر اشبو استدرك فقهانك هبه ايله ابرانك هر برينى بر وجه اسقاط

ومن وجه تمليك قيلدقلرى اوزره‌در لكن بوده مشهوره مخالفدر ﴿ (تمليك الدين ممن
ليس عليه الدين باطل الا ﴾ فى ثلث حوالة ووصية و (اذا سلطه) اى سلط المملك غير
المديون (على قبضه) اى الدين (فيصح ﴾ دينى مديونك غيرينه تمليك باطلدر الا
اوچ صورتده دكل برى حواله دركه محال عليه محيلك مديونى اولمغله برشخصى اكا حواله
ايتدكده دين محيلك ذمتندن محال عليهك ذمتنه انتقال تعبيرى افاده ايدركه محال محال
عليهك ذمتنده كه دينه مالك اولمز شوقدر واركه حواله‌يه راضى اولمسيله محيلك امريله
كندويه دينك و يرلمسنى التزام ايتمسيله كندويه تاديه اولندقده ميانلرنده تقاص اولور
بودخى محال محال عليهدن قبضه مسلط اولمش اولور بريده وصيتدركه بركمسنه مالنك
ثلثنى بر رجله وصيت ايتدكده تركه‌ده ديون بولنمغله موصى له اندن حصه‌سنه اصابت
ايدن مبلغه مالك اولوركه انى مطالبه‌يه مقتدر اولور بودخى تسليط كبيدر موصى لهك
حقيقة مالك اولمسى تركه‌نك عين اولديغنه نظرا دربودخى ملك غيرك ذمتنده كه حقنى قبضه
مديونك غيرينى تسليط ايلسه بودخى صحيح اولوركه اولغيره وكيل ايچون قابض وكيل اولوب
بعده كندو نفسيچون قبض ايتمش اولور بونك مقتضاسى تسليطدن عزلنك صحتيدر ﴿ ومنه
ما لو وهبت من ابنها ما على ابيه فالمعتمد الصحة للتسليط ﴾ تمليك مشروح قبيلندندر شول
برمسئله كه برعورة اوغلونك باباسنك ذمتنده كه حقنى اوغلونه هبه ايلسه امدى بونده
قول معتمد تسليط مبنى صحتدر يعنى بونده دخى عادتا تسليط واردر ﴿ ويتفرع على هذا
الاصل لو قضى دين غيره على ان يكون له لم يجز ولو كان وكيلا بالبيع فصولين ﴾ متنده
ذكر و بيان اولنان اصل اوزره تفرع ايدركه بركمسنه براخر شخصك دينى ادا ايتسه كه
اول دين كندونك اوله بو جائز دكلدر هر نه قدر قضاء مشروحى ايشليان بركمسنه‌نك
متاعنى بيعه وكيل اولان برذات اولورسه‌ده يعنى متاع مشروحك ثمنى وكيل موكلنه
كندو كيسه‌سندن تاديه ايدوبده مشترينك ذمتنده كه ثمن مبيع كندونك اوله امدى بو جائز
اولماز الا تسليطله اولور (و) ليس منه ﴿ (ما اذا اقر الداين ان الدين لفلان وان اسمه)
فى كتاب الدين (عارية) حيث (صح) اقراره لكونه اخبار الا تمليكا فللمقر له قبضه
بزازيه وتمامه فى الاشباه من احكام الابن تمليك الدين من غير من عليه الدين
نوعندندكلدر شول برمسئله كه برحق صاحبى اقرار ايديوركه اشبو تمسكده نام اسمم
مكتوب اولان دين فلانجه نكدر بنم نامم بونده عارية مذكوردر امدى اشبو اقرارى
اخبار نوعندن اولوب تمليك اولمامغين صحيح اولمغله مقر له ايچون انى قبض مشروع
اولمغله مديون كندويه تاديه ايتدكده دينندن برى اولور مقرله و يرمش اولسديه تبرئه
ذمت ايتمش اولور و اشبو دينه متعلق بحثك تمامى اشباهك احكام الابنده مسطوردر
﴿ وكذا لو قال الدين الذى لى على فلان بزازيه وغيرها قلت وهو مشكل لانه مع الاضافة
الى نفسه يكون تمليكا وتمليك الدين ممن ليس عليه باطل فتامله بنه بوله بزازيه‌ده وغيريسنده

مسطوردركه براين فلان كسندركه دينم فلانكدر ديسه اشبو اقرارى صحيحدر
شارح ديركه بومشكلدر زيرا بونده مالى كندو نفسنه اسناده تمليك واردركه بومال
بنم ملكمدر ديمش اولور امدى انى اوزرنده اولميان كسنه‌يه تمليك باطل اولور رفتأمل
قوليله جوابه اشارة ايدركه يعنى بنم ظاهرا فلانك اوزرنده كه دينم نفس الامرده حقيقتده
فلانكدر ديو اقرار واخبار ايتمش اولور بوكا كوره اشكال مندفع اولور ✿ وفى الاشباه
قاعدة تصرف الامام معزيا بالصلح البزازية اصطلحا ان يكتب اسم احدهما فى الديوان
فالعطاء لمن كتب اسمه الخ اشباهده تصرف الامام قاعده‌سنده بزازيه‌نك صلحنه عزوايله
مرسومدركه ايكى قرنداش بابالرينك ديوان سلطانيده بولنان عطاياسنى فقط بريسى
كندو اسمنه دفتر خاقانيه قيد وكتب ايتمك اوزره ديكريله عقد مصالحه وبر مقدار
بدل صلح اوله‌رق مال ويرسه اشبو صلح باطل اولمغله مال مشروح رد اولنوب عطا اسمى
دفتره قيد اولنان ابنك اولور عطايه استحقاق اماملك توجيهنه‌در ✿ (والصدقة كالهبة
بجامع التبرع وح ✿ (لاتصح غير مقبوضة ولافى مشاع يقسم ولا رجوع فيها) ولوعلى
غنى لان المقصود فيها الثواب لاالعوض صدقه هبه كبيدر تبرع ايكيسنده ده بولنديغنه
بناء بوتقديرجه صدقه‌ده بلاقبض قابل قسمت اولان مشاعده قبل التقسيم صحيحه اولمز
شوقدر واركه بونده رجوع اولمز هرنه قدر غنيه دخى اولورسه زيرا صدقه‌دن مقصود
ثوابدر عوض دكلدر ثواب بعضا ذعيال اولان اغنيايه تصدقده دخى قصد اولنور
اوائل كتابده سبقت ايدن اغنيايه تصدق هبه قبيلندن اولمغله كندودن رجوع اولنور
قوللرينه كوره ظن ايدرمكه ايكيسيده اقوال فقها دندر قابل قسمت اولميان نسنه‌دن
رمقدارينى قبل القسمة تصدق صحيحدر ولارجوع فيها عبارة سنده اولا اولان غيران لارجوع
فيها ديمك ايدى بونده صدقه هبه كبى اولمامغين ✿ ولواختلفا فقال الواهب هبة
والاخر صدقة فالقول للواهب خانيه ✿ واهب له موهوب له ميانلرنده اختلاف وقوع بولوب
واهب هبه موهوب له صدقه‌در ديسه‌لر قول واهبك اولور كندوسى مال صاحبى اولمغله
جهة تمليك كندونك طرفنده معلوم اولديغنه مبنى ✿ (فروع) كتب قصة الى السلطان
يسئاله تمليك ارضى محدودة فامر السلطان بالتوقيع فكتب كاتبه جعلتها ملكاله هل يحتاج
الى القبول فى المجلس القياس نعم لكن لما تعذر الوصول اقيم السئوال بالقصة مقام
حضوره ✿ بركسه پادشاه عالم پناه حضرتلرينه برعرضحال تقديم ايتسه كه مضمونى
برارض محدوده‌يى كندودن استدعا وسؤال اولمغله رجاسنه مساعده بوله اذن توقيع
واعطاسيله امر بيورمسيله كاتبى انى كندويه ملك قيلدم ديو تحرير ايلسه مجلسده
استدعا ايدن كسنه‌دن مقبوله حاجت مس ايدرمى مقتضاى قياس ايتمكدر لكن حضور
پادشاهيه وصولى متعذر اولمغله عرضحال تقديميله سؤالى حضور وقبول مقامنه اقامه
اولنور ✿ اعطت زوجها مالا بسؤاله ليتوسع فظفر به بعض غرمائه ان كانت وهبة او اقرضة

ليس لها ان تسترد من الغريم وان اعطته ليتصرف فيه على ملكها فلها ذلك، له ✿ برعورة
زوجنه سؤالنه مبنى توسع ورفاهيچون برمقدار خرجلق اعطا ايتسه‌يله بعض
غرماسى اكا ظفرياب اولوب يدندن اخذ ايتمش اولسه‌لر امدى عورة هبه
وياقرض اوله‌رق ادا ايتمش اولورسه كندويه انى غرمادن استرداد اولمز واكر
كندونك ملكى اوله‌رق انده يد عاريتله تصرفيچون اعطا ايتمش اولورسه كندوايچون
غرمادن اخذ واسترداد واردر زوجى استرداد ايده‌مز برعورة زوجنك مضايقه وضرورتى
هنكامنده برمقدار كندويه خرجلق ويروب اودخى اولاد وعيالنك نفقه‌لرينه صرف ايتسه
امدى عورة رجوع ايدوب مبلغ مشروحى زوجندن مطالبه ايده‌مز زوج زوجه‌سنه
برمقدار التون ويروب ارقه كه اثواب ياب ولبس ايله ديوب اودخى انى معامله‌يه ويرسه
او التون اوعورتك اولور كذا فى الهندية برزوج عورتنه برمقدار حليه داخل نسنه
اشترا ايدوب وكندويه تسليم ايتدكدنصكره برازاستعمال ايدوب بعده عورة وفات ايتمكله
زوجله ورثه اختلاف ايدوب ورثه هبه‌در زوج عاريه‌در ديو دعوا ايتسه‌لر قول يمينيله
زوجكدر عاريه ادعاسيله هبه‌يى منكر اولمغين ✿ دفع لابنه مالا ليتصرف فيه ففعل
وكثر ذلك فمات الاب ان اعطاه هبة فالكل له والا فميراث وتمامه فى جواهر الفتاوى زيد
اوغلو عمروه اخذ واعطا ايله انده متصرف اولسون ديو برمقدار مال ويروب اودخى
انكله برمدة تجارة ايتمكله نما بولوب مال كثرة ووفرة بولوب بعده زيد وفات ايتسه امدى
زيد مالى بروجه هبه اعطا ايتمشسه مالك كليسى عمروك اولور يوقيسه زيدك ميراثيدر
✿ بعث اليه بهدية فى اناء هل يباح اكلها فيه ان كان ثريدا ونحوه مما لو حوله الى اناء اخر ذهبت
لذته يباح والا فان كان بينهما انبساط يباح ايضا والا فلا) برشخص شخص اخره درون اناده
برمقدار هديه ارسال ايلسه اول اناده انى اكل مباح اولورمى الجواب هديه ثريده قوله‌سى
اناء اخره تفريغ تحويلده لذتى زائل اولور مقوله طعامدن اولورسه انده تناول مباح اولور واكر
تحويل وتفريغنده لذتى زائله اولمزسه امدى ميانلرنده انبساط اولوب تكليف وتكلف
برطرف ايسه ينه انده اكلى مباح اولور يوقسه اولماز ✿ دعى قوما الى طعام وفرقهم
على اخونه ليس لاهل خوان مناولة اهل خوان آخر ولا اعطاء سائل وخادم وهرة
لغير رب المنزل ولا كلب ولو رب البيت الا ان يناوله الخبز المحترق لاذن عادة وتمامه
فى الجوهرة ✿ برذات صاحب نان برقومى طعامه دعوت وضيافت ايدوب طعامى
كندولرينه تبسى وسنى اوزرينه وضعله تفريق ايدوب مثلا هر براوج بش آدمه
برسنى طعام ارسال ايلسه امدى هرسنى صاحبيچون ديكر كسنه‌لرك سنيلرندن اكل
وتناول وسائله وطعامك باشنده قائم اولان خادمه وخانه صاحبنك كديسنه وهرنقدر
صاحب خانه‌نك اولورسه‌ده كلبنه اذن نسنه ويرمك جائز ومشروع دكلدر
الا خبز محترق كلبه ويرسه عادتا انده اذن اولمغله اكا رخصت واردر بومسئله‌نك
تمامى جوهره نام كتابده محرردركه بر ذات ذات آخره برمكتوب تحرير وجوابنى

انك ظهرينه كتب واملا ايله ديسه امدى مرسل اليه جوابنى انك ظهرينه
تحرير ايله‌انى ردده مبادرة لازمدر انده كندويه تصرف جائزدكلدر بوقيسه اكامالك
اولور وفى الاشباه لاجبر على الصلات الا فى اربع شفعة ونفقة زوجة وعين موصى بها
ومال وقف صلات صلتەنك جميدرصله زكاة وكفارات امثالى بلامعاوضته تاديه اولنان
مالدن عبارتدر بوكا كوره شفعه‌ده صله معناسى ظاهرجه اولمز اشباهده مذكوردركه
صله مقوله‌سندن اولان شيلرده جبر بوقدر الادرت محلده وارد برى شفعه دركه صلة شرعيه
ايكن مشتريه عقارى شفيعه تسليم واجبدر لكن صله اولمغله شفيع وفات ايتسه شفعه
باطله اولور بريده زوجه‌نك نفقه‌سيدر يعنى بودخى هرنه قدر صله قبيلندن ايسه‌ده
من وجه احتباس مقابله‌سنده اولمغله عوضه مشابه اولديده جبر اولندى ووصيت اولنان
نسنه وصيت ايدن كسنه فوت اولمغله ورثه‌يه‌انى موصى لهه اعطا ايله جبر اولنور ومال
وقفى ناظره موقوف عليهمه تاديه ايله جبر اولنور هرنه قدر صلهٔ محضه ايسه‌ده خدمت
مقابله‌سنده اولورسه عوض شائبه‌سى اولمغله زياده شايان اولور حموى مرحوم نفقهٔ
اقاربى خامسه اوله‌رق بيرى عاقله‌نك ادا ايتديكلرى ديتى سادسه اوله‌رق زياده ايوردبلر
﴿ وقد حررت ابيات الوهبانية على وفق ما فى شرحها الشرنبلالى فقلت ﴾ شارح ديركه
تحقيق بن وهبانيه‌نك بيتلرينى شرنبلالينك وهبانيه شرحنده اولديغى اوزره تحرير ايدوب
ديدم يعنى ذكراتى ابيات شرح مشروحدن منقولدر نفس وهبانيه‌دن دكلدر ديمك
﴿ نظم وواهب دين ليس يرجع مطلقا ۞ وابراء ذى نصف يصح المحرر ﴾ دينى مديونه
هبه ايدن كسنه مطلقا كه مديون قبول ايتسون ويا ايتمسون رجوع ايده‌مز مشايخدن
بعض قبولدن لازمدر ديديلر دينين نصف صاحبنك ابراسى صحيح اولور مثلا ايكى
رجلك بررجلده يوزغروشى اولمغله بريسى مديونه سنده كه دينمدن حصه‌مى اسقاط
وابرا ايتدم ديسه صحيح اولور نزد فقهاده انجق محرر اولان قول بودر ﴿ على جحها
اوتركه ظالمها ۞ اذا وهبت مهرا ولم يوف يخسر ﴾ على جحها وهبت فعلنه متعلقدر
يعنى برعورة زوجنه مهرنى كندوينى حج ايتديرمك ويا كندويه ظلمى ترك اوزره هبه
ايليوب اولدخى عهدووعدينه وفا ايتمسه خسرانده اولور كه مهردن خلاص اولماز
﴿ معلق تطليق بابراء مهرها ۞ وانكاح اخرى لو يرد فيظفر ﴾ برزوج عورتنك
طلاقنى مهرندن كندونك ذمتنى ابرا اوزرينه ديكر برعورتى انكاحه تعليق ايدوب
هرنه وقتكه سنك اوزرينه اولنوب ومهركدن بنم ذمتمى ابرا ايدرسك بندن بوش
اول ديوب عورت مهرمدن ذمتكى ابرا ايتدم ديدكده زوج رد ايلسه نكاحه ظفرياب
اولوركه ديكرعورة تزوج ايدر طلاقده واقع اولمز ﴿ وان قبض الانسان مال مبيعه ۞ فابراء
يؤخذ منه كالدين اظفر ﴾ زيد عمروه بيع ايتديكى نسنه‌نك ثمنى قبض ايتدكدنصكره
مشتريسنك ثمندن ذمتنى ابرا ايتسه ابراسى صحيح اولمغله مشترى ويرديكى ثمنله بايعنه

رجوع ايدر دين كبيكه داين مديوندن حقنى استيفا ايتدكدنصكره ابرا ايلسه مديونك
داينه رجوعى مثلاو بوبك ظاهر در بونده اصل اصيل بودركه ديون امثاليله قضا اولنور
اعيانيله اولنماز امدى داين مديونك ذمتنى ابرا ايتدكده قبض ايتديكى مبلغ بلامقابلة
شى باقى قلديغندن مطالبه‌يه مستحق اولمغله حين مطالبه‌ده ردى لازم اولدى ﴿ ومن دون
ارض فى البناء صحيحة ۞ وعندى فيه وقفة فيحرر ﴾ ومن دون ارض تركيبنده من فى البناء
قولنده فى صحيحة كلمه‌سنه متعلقدر صحيحة لفظيده هبه‌يه راجع هى مبتداى محذوفنه
خبردر يعنى من غير ارض بناى هبه صحيحه ومشروعه‌در (قلت وجه توقفنى تصريحهم
فى كتاب الرهن بان رهن البناء دون الارض وعكسه لايصح لانه كالشايع فتامله) لكن
بونده بنم ايچون وقفه كه توقف واردر توقفمك وجهيده فقهانك كتاب الرهنده بدون
الارض بناى وعكسنى رهن صحيح دكلدر شايع كبى اولمغله ديو تصريحلريدر امدى
بويلجه‌ده تحريرلرى واركه هبه‌ده قبض شرط اولمغين بدون الارض بنايى هبه صحيحه
دكلدر پس بو محل تاملدر (واشرت باظهر لما فى العمادية عن خواهر زاده انه لا يرجع
واختاره بعض المشايخ) شارح ديركه سالف الذكر نظمده كه اظهر قوليله عماديه‌نك خواهر
زاده‌دن نقلا مديون مثلاو مشترى مشروحك بعد الابرا ادا ايتديكلرى مبالغه بايعنه
ودايننه عدم رجوعلرى مفادينه ايما واشارة ايلدم واشبو عدم رجوع قولنى بعض
مشايخده اختيارا ايتديلر ﴿ ويظفر اى بنكاح ضرتها لانه برده الابراء ابطله فلاحنث
فليحفظ ﴾ بيت سابقده يظفر قوليله ناظم مرحوم ايما ايدركه زوج مرقوم عورتك ضره‌سنى
نكاحه ظفر ومساغ شرعى بولور كه ابراى ردبله تعليقى ابطال ايتمش اولورده ديكر
عورة تزوجيله حانث اولميوب طلاق واقع اولمز ﴿ خاتمه ﴾ امام طحاوى رحمه الله تعالى
ورضى عنه بيورديلركه بركسنه‌يه ثوب ويالحم مثلاو درحال اكله صلاحيتى اولميان
تقسيمه قابل اولميان برنسنه‌يى هديه ايتسه‌لر اندن كندى اصحاب واحبابنه حصه ويرمسه
ويرمز واكر الحالة هذه اكله مستعدتنا ول اولنور مقوله‌دن اولورسه نظم مجلس اولديغى
اصحاب واحبابنى اندن حصه‌ياب ايدوب بقيه برشى قالورسه‌انى كندى اهل بيتنه وخانه‌سنه
ارسال ايدر كذا فى التاتارخانيه زيد وفات ايتدكده عمرو اوغلونه برقطعه كفن ارسال
ايتسه كه باكه صاردبو امدى اغلو اكامالك انى نفسيچون القويوب باباسنه ديكر كفن
صارمغه قادر اولورمى الجواب باباسى علما وصلحا ذواتدن اولمغله كندينى تكليفنده تبرك
اولنور مقوله‌دن ايسه اوغلو اكامالك اوله‌مز حتى كندى عندندن تكفين ايتمش اولورسه
كفنى صاحبنه رد ايدر بو غيسه اوغلونه دلديكى محله صرف مشروعدر كذا فى السراج
الوهاج والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

(كتاب الاجارة)

اجاره ثلاثيدن باب اولدن وثانيدن اوله‌رق افصح لغت اوزره اجر دندر مد ايله آجردن

دخی اولسه اولورز محشری اجرت افعات وزننده واناموجر دیلور مفاعله بابندن
اجرخطادر دیدی بعضیلر اجرالدار افعالدن مؤاجرة الاجیر مفاعلة بابندندر عامل
معاملة کبی انجق برمفعوله تعدی ایدر بعضیلر ایکیسیده ایکی مفعوله متعدیلردیدیلر
قدم الهبة لکونها تملیك عین وهذه تملیك منفعة هبة تملیك عین اجاره تملیك
منفعة اولوب اعیانده منافع اوزره وجودا مقدم اولمغله هبه اجاره اوزره تقدیمه شایان
کورلدی (هی) لغة اسم للاجرة وهی مایستحق علی عمل الخیر ولذایدعی به یقال
اعظم الله اجرك اجاره لغتده اجرت که خیر عمل اوزره مستحق اولان شیئه اسمدر
بناء برین کندو ایله دعا اولنوب اعظم الله اجرك دینور کنز شرحی عینیده اجرت اجیرك
ویردیکی کرایه اجر عمل خیر اوزره مستحق اولنان جزایه اسمدر دیو مصرحدن بوکا
کوره شارحك عبارهسنده خلل اولور (وشرعا (تملیك نفع) مقصود من العین
(بعوض) حتی لواستأجر ثیابا اواوانی لیتجمل بها اودابة لیجنبها بین یدیه اودرا لایسکنها
اوعبدا اودراهم اوغیر ذلك لایستعمله بل یظن الناس انه له فالاجارة فاسدة فی الکل
ولا اجرله لانها منفعة غیر مقصودة من العین بزازیة وسیجیء) شرعده اجاره ایجاب
قبوله عیندن مقصود اولان منفعتی عوض مقابلهسنده تملیکدر ایمدی برکسنه تجمل
واحتشام ایچون براز اثواب ویا اناء ویا اوکرنده یدك چکلمك ایچون براز فرس وسکنی
ایچون اولمیهرق بردار ویا عبد ویا دراهم امثالی نسنهلری استعمال ایچون اولمیهرق
همان مجرد ناسك انی کندونکدر ظن ایتمسیچون ریاء استیجار ایلسه اشیاء مشروحهلرك
کلیسنده اجاره فاسده اولمغله مستأجره اجرت لازم اولمز هر نقدر استعمال اولنورلرسهده
مزبورلر عیندن مقصوده اولمیان منافع اولمغین وبوکه دائر بحث قریبا کلور (وکل
ماصلح ثمنا) ای بدلا فی البیع (صلح اجرة) لانها ثمن المنفعة ولاینعکس کلیا فلا یقال
مالایجوز ثمنا لایجوز اجرة لجواز اجارة المنفعة بالمنفعة اذا اختلفا کما سیجیء هر برشیکه
بیعده ثمنیة که بدلیة صلاحیت وقابلیتی اوله اجرتهده صالح اولور زیرا اجرت دیدیکنده
منفعت ثمنیدر واشبو قضیهٔ مشروحه کلیا عکس لغویله منعکس اولمز که ثمنیة صلاحیتی
اولمیان نسنه اجرته صلاحیتی اولمز دینلمز مختلف اولورلرسه منفعتی منفعت
مقابلهسنده اجاره مشروعه اولماغین تشکیم تفصیلی قریبا کلور مثلا برمنزلك سکناسنی
برقطعه ترلانك زراعتی مقابلهسنده استیجار کبی دارك سکناسنی دیکر دارك ویا خانوتك
سکناسی وزمینك زراعتنی دیکر زمینك زراعتی مقابلهسنده اجاره مثللو منفعتك
جنسلری متحد اولورسه اجاره صحیحه اولماز بونلرده منافع معدومه اولمغله بیع بالنسئه کبی
اولمغین قضیهٔ مشروحهنك عکسی منطقی اصطلاحیسی کلور که موجبهٔ کلیهنك عکسی
موجبهٔ جزئیه اولمغین بونده بعض ماصلح اجرة صلح ثمنا دینور ثمندن بدل ارادهسیله بیع
بالمقایضهده اولدیغی مثللو بونده دخی بدلك عین اولمسینك مشروعتینه ایما اولندی

واجرت دراهم ویا دنانیر اولیجق غالب نقد بلده حمل اولنور (وتنعقد باعرتك
هذه الدار شهرا بکذا) لان العاریة بعوض اجارة بخلاف العکس اجاره اشبو داری
سکا برماه مدتله بش غروش مقابلهسنده اعاره ایتدم دیمکله منعقده اولور عوضله
عاریه اجاره اولمغله عکسی بونك خلافنهدر که عاریه اجاره لفظیله منعقده اولماز حتی
برکسه اشبو داری سکا بلاعوض اجاره ایتدم دیسه اجاره فاسد اولوب عاریه اولماز
بعتك هذه الدار تعبیر عوضده باطل ویا فاسد اولوب هبه اولمدیغی مثللو امامدت بیانیله
بیع ویا صلح لفظلریله اجاره منعقده اولور (اووهبتك اوآجرتك منافعها) شهرا
بکذا ویاخود اشبو منزلك منافعنی ماهیه بش غروش مقابلهسنده سکا هبه ویا ایجار
ایتدم قولیلهده منعقد اولور یعنی منفعت واجرت ذکر اولنورسه عقد اجاره بولنور
بعضیلر اجارهیی عینه اضافتله شوددکانی سکا ایجار ایتدم دیمك کبی بولازم اولمغله صورت
مشروحهده اجاره موجود اولمدی دیدیلر افادان رکنها الایجاب والقبول
مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب تملیك نفع بعوض قولیله اجارهنك رکنینك
ایجاب وقبول اولمسنی افاده وایما بیوردیلر زیرا مضمون مشروح انجق ایجاب قبوله
وجوده کلور مثلا احد متعاقدینك اشبو خانهمی سکا ایجار ایتدم دیو دیکرینك قبول
ایتدم دیمسی مثللو کندولریله ماضیدن تعبیر اولنور ایکی لفظله منعقده اولور (وشرطها
کون الاجرة والمنفعة معلومتین لان جهالتهما تفضی الی المنازعة) اجارهنك شرطی
اجرتك ومنفعتك معلوم اولمریدر جهالتلری منازعهیه مؤدی اولمغین صاحب
هندیهنك بیاننه کوره شرط مشروح چند نوعدر بری انعقادینك وبری نفوذینكدر
انعقادینك که عاقلدر بلوغ دکلدر ایمدی مجنونك صبی لایعقلك نفسنی ویا مالنی
اجارهسی مأذون ایسه نافذه محجور ایسه ولیسنك اجازهسنه توقف ایدر عبده صبی
کبیدر حریتده شرط دکلدر اجرتی اغاسنیك اولور نفاذینك شرطی مالکیتدر
ایمدی فضولینك عقدی ملك صاحبنك اجازتنه توقف ایدر واجاره اولنان نسنهنك
مستأجره تسلیمیدر بلاتسلیم اجرته مستحق اولنماز ومعقود علیه اولان اجرتك حالا
مستأجرك ذمتنده قیامیدر ایمدی مستأجر استیفای منفعت ایتدکدنصکره مال صاحبی
فضولینك عقد اجارهسنه اجازت ویرسه اجازتی جائز اولماز اصل اجاره عاقد فضولینك
اولور منافع معقود علیها منعدم اولمغین لزومینك شرطی عقدك صحیح اولوب واجاره
اولنان نسنهده حالا ومآلا عیب وغدر اولمیوب ومستأجر کوروب مشاهده ایتدیکی
نسنه اولمسیدر ایمدی انتفاعه مخل برعیب ویا عذر حادث اولسه عقد لازم اولماز عذر
احد عاقدینده حادث اولسهده اولور صحتنك شرطی متعاقدینك رضالری ومنفعتك
منازعهیه مانع اولور مرتبه معلومیتی ومحل منفعتك بیانی ایمدی اشبو ایکی دارك
ویا عبدك برینی سکا ایجار ایتدم دیسه مشروع اولماز ودور ومنازل وظئر امثالی

شيلرده مدتك دخی بياندن لازمدر انده ايشلنجك عملك بيانى لازم دكلدر الا استيجار
اولنان ارضده نه عمل اولنه جق ايسه انك بياندن لازمدر ودواب ايجارنده مدتك
ومكانك وحمل وركوب امثالى نه ايچون استيجار اولنديغى على بيان لازمدر وحقيقة
وياشرعا منفعتك مقدور الاستيفا اولمسى دخی شروطندندر ايمدى عبد آبق استيجار
ويا معصيت اوزره مثلا بر عورتى زنا ايچون ايجار جائز اولماز شرعا استيفاى منفعت غير
مقدوره اولمغين و مستاجر لهك فرض ويا واجب اولمامسى و منفعتك مقصوده اولوب
واجرتك معقود عليه جنسندن منفعت اولمامسى سكنايى سكنايه اجاره كبى و عقده ملايم
اولميوب عقدك اقتضا ايتديكى شروطدن خلوى ❊ وحكمها وقوع الملك فى البدلين
ساعة فساعة ❊ اجارهنك حكميكه اوزرينه ترتب ايدن اثرى ساعت بساعت طرفينه
بدلينده ملكك وقوعيدر يعنى مستأجر آنا فآنا استيفاى منفعت ايتدكجه موجرده
اجرته مالك اولور الا اجرتك تعجيلنى شرط ايتمش اولورسه بردن مالك اولور ❊ وهل تنعقد
بالتعاطى ظاهر الخلاصة نعم ان علمت المدة وفى البزازية ان قصرت نعم والالا ❊ اجاره
بيع كبى تعاطيله بلا ايجاب و قبول منعقد اولورمى خلاصه صاحبنك كلامنك
ظاهرى مدت معلومه اولورسه اولور لكن بودار مثللو شيدهدر اما خياطهء ثوبده
مدت لازمه دكلدر امام محمد رحمه الله تعالى ورضى عنه اصل ناميله بنام كتاب اصلينده
تعاطيله وقوعبولان اجارهيى بيان بيورمشلر كه مثلا بر رجل ديكر بر رجلدن
لاعلى التعين بلا بيان بر مقدار تجره استيجار ايتسه جائز اولماز صغر و كبرله ميانلرنده
تفاوت اولمغله بس صورت مرسومهده موجر قزغانلرى كتوروب مستاجرده
ذكرى سبقت ايدن كراسيله قبول ايلسه جائز اولور بو مجددا تعاطيله اجاره اولمش اولور
امام ثانى بيدانى عليه رحمة الصمدانيدن استفتا اولنمشكه بر شخص سفينهيه ويا حمامه
دخول ايدوب ويا احتجام و يا فصد ويا حلق ايتديروب ويا سقادن شرب ما ايتدكدنصكره
اجرت وثمن مايى ويرمش وعيدر جواب بيورمشلر كه استحسانا جائزدر مقدم عقده
محتاج دكلدر بزازيه مدت قصيره اولورسه اجاره تعاطيله اولور يوقسه اولماز ديو
مرسومدر ❊ (ويعلم النفع ببيان المدة كالسكنى والزراعة مدة كذا) اى مدة كانت
وان طالت ولو مضافة كآجرتكها غدا ❊ اجاره دهشو مقدار سكنى وزراعت كبى
طويله و قصيره قنغى مدتله اولورسه اولسون مدت و وقت بيانيله موجراندن نفعى
اعلام ايدر مدت هرنقدر طويله اولسهده اولور مثلا انده حياتده قالملرى ممكن اولميان
اوچيوز سنه كبى ومدت دارى سكا يارنكى كون ايجار ايتدم كبى بر وقت آتى يه
مضاف اولسهده اولور اى كلمهسى جرايله مدت اوليه صفتدر موخر كانيه منصوبده
اولور ❊ وللموجر بيعها اليوم وتبطل الاجارة به يفتى خانيه ❊ جرهيى غده اضافت
صورتنده موجر ايچون غددن مقدم بوكون ايجار اولنان مثلا دارى بيع مشروع

اولمغله اجارهده باطل اولور انجق بو قولله فتوا ويريلور بر روايتده موجره بيع غير
مشروعدر ❊ (ولم تزد فى الاوقاف على ثلاث سنين) فى الضايع وعلى سنة فى غيرها كما
فى بابه ❊ ضياعكه اراضيدهكه اوقافده مدت اوچ سنهنك اوزرينه منزل ودكان مثللو
ضياعك غيرنده برسنهنك اوزرينه زياده اولماز نتكيم وقف بابنده مرور ايلدى لكن بو
موجر واقفك غيرى اولديغنه نظر ادربس واقف كندى ايجار ايدرسه اوچ سنهدن زياده مدتله
ايجار ايدر وطالبينك رغبتى كبى مصلحة مبنى مدت مشروحهلردن زياده مدتله ايجار
اولنور لكن بو ائمهنك اختلافيله مختلف اولور ❊ والحيلة ان يعقد عقودا
متفرقة كل عقد سنة بكذا فيلزم العقد الاول لانه ناجز لا الباقى لانه مضاف ❊ فللمتولى
فسخه خانية ❊ متولى مستاجرينك عدم رغبتلرينه بناء اوچ سنهدن زياده مدتله ارض
وقفى اجارهيه مضطر اولورسه حيلهء شرعيهسى هر سنهنك عقد اجارهسى مقداره
ديه رك اجارهيى عقود متفرقه ايله عقد ايتمكدر ايمدى عقد اول ناجز اولمغله لازم اولوب
باقيسى مضاف اولمغين لازم اولمامغله متولى ايچون باقييى فسخ واردر ❊ وفيها لو شرط
الواقف مدة ❊ يتبع الا اذا كانت اجارتها اكثر نفعا فيوجرها القاضى لا المتولى لان
ولايته عامة ❊ خانيهده مذكوردركه بر واقف وقفنك مستغلاتنى ايجارده مدت معينه
شرط ايتسه شرط الواقف كنص الشارع اولمغين اكا اتباع اولنور كرك طويله وكرك قصيره
اولسون الا خلاف شرط واقف اجارهده وقفه نفع كثير اولورسه ايمدى قاضينك
ولايت عامهسى اولمغله قاضى آنى خلاف شرط واقف ايجار ايدر متولى ايدهمز ❊ قلت
وقد قدمنا فى الوقف ان الفتوى على ابطال الاجارة الطويلة ولو بعقود وسيجىء
وقتا فليراجع وليحفظ ❊ شارح علائى رحمه ديركه وقفده تقديم ايتدككه اجارهء طويله
هرنقدر عقود متفرقه ايله اولورسهده فتوا انك ابطالى اوزرهدر مضمون مشروح
قريبا متنده دخى كلور ايمدى مناسبتهمراجعتبرله حفظ اولنملى ❊ (فلو اجرها المتولى
اكثر لم تصح) الاجارة وتنفسخ فى كل المدة لان العقد اذا فسد فى بعضه فسد فى كله فتوى قارى
الهداية ورجحه المص على مافى انفع الوسائل وافاد فساد ما يقع كثيرا من اخذ كرم
الوقف او اليتيم مساقاة ❊ ايمدى متولى وقفى مدت مشروحهدن اكثره ايجار ايلسه
اجارهسى صحيحه اولميوب مدتك كليسنده اجارهسى منفسخه اولور زيرا عقد
مدتك بعضيسنده فاسد اولدقده كليسنده ده فاسد اولور قارىء الهدايه مضمون
مشروحله افتا ايلدى انفع الوسائل نام كتابده ذكر اولنديغى اوزره مصنف مرحومده
قول مذكورى ترجيح برله اكثريا وقوعيافته اولان وقفك ويا يتيمك باغ وباغچهسنى مساقاته
اخذينك فسادينى افاده ايلدى قول مرجوح اوچ سنهدن زيادهده كه مدتده كه اجارهنك
منفسخه اولميدر (فيستأجر ارضه الخالية من الاشجار بمبلغ كثير ويساقى على اشجاره
بسهم واحد من الف سهم فالحظ ظاهر فى الاجارة) ❊ لا فى المساقاة فمفاده فساد المساقاة بالاولى

لان كلامنها عقد جديد ✽ ايمدمار الذكر كرومى مساقاته اخذايدن كمسنه باغ و باغچه‌نك
اشجاردن خاليه اولان ارضنى مبلغ كثير مقابله‌سنده استيجار ايدوب اشجارينى بيك
سهمدن بر سهميله مساقاة ايدوب كوروب كوزه‌دوب تربيه ايتكله اجاره‌ده خطكه اجرت
ظاهر اولوب مساقاتده اولمامغين مساقاتده عقدك فسادى بالطريق الاوليدره بر ررلرى
عقد جديد كه عقد مستقل اولمغله مساقاتده كويابيكك برى يتيمك اولوب باقيسى مسا
قينك اولور ✽ قلت وقيدوا سراية الفساد فى باب البيع الفاسد بالفساد ✽ القوى المجمع
عليه فيسرى بجمع بين حر وعبد ✽ شارح عليه الرحمه ديركه فقها باب البيع الفاسدده فسا
دك سرايتى حر ايله عبدى بيعى جمع ايدوب ايكيسنى بردن بيع ايتمك كبى فسادى مجمع عليه
اولان فساد قويله اولمغله قيدلديلر بعين بو صورتده فساد عبد كده بعينه سرايت ايدر
✽ بخلاف الضعيف فيقتصر على محله ولايتعد اه كجمع بين عبد ومدبر فتدبر وجعلوه ✽
✽ ايضا من الفساد الطارى فتنبه ✽ فساد ضعيف صورت مشروحه‌نك خلافنده‌دركه
انجق محلنه قصر اولنوب محلنك غيرنه سرايت وتعدى ايتمز عبد ايله مدبرى بر عقده
بيعله جمع كبى فتدبر بونده مفسد ضعيف اولمغله انجق زياده‌يه تأثير ايدوب اصل اوچ سنه‌يه
ايتمامكه اشارت اولسه اولور فقها بونده فسادى ضعيف قلدقلرى فساد طارى دنده
قيلديلر يعنى عدم سرايتنى تقويه‌در لكن طارى اولمسى محل تأملدر ✽ ومن حوادث
الروم وصى زيد باع ضيعة من تركة لدين على انها ملكه ثم ظهران بعضها وقف
مسجد هل يصح البيع فى الباقى اجاب فريق بنعم وفريق بلا والف بعضهم رسالة
ملخصها ترجيح الاول فتأمل ✽ بلاد روم‌ده وقوعيافته اولان مسائلدندر زيدك وصيسى
متيك تركه‌سندن يتيمك دينيچون ملكى اولمق اوزره بر قطعه تر لاسنى بيع ايتدكدنصكره اول
ترلانك بعضيسى بر مسجدك وقفى اولديغى تبين ايتسه باقيسنده بيع صحيح اولورمى
بعضى فقها اولور وبعضلر اولمز ديو جواب ويرديلر بعضلرانك حقنده بر رساله تصنيف
ايتديلركه خلاصه‌سى قول اوليكه باقيده بيعك صحتنى ترجيحدر بودخى عدم سرايتى تقويه‌يه
ايمادر ممكنكه فتامل ايله اكا اشارت اوله لكن چونيك سالف الذكر اولان بر عقدك
بعضيسى صحت وبعضى اخرى فساد ايله موصوف اولمز عقد واحده سرايت فساد
ظاهردر كلاملرى مضمون مشروحه منافيدر ✽ وفى جواهر الفتاوى آجر ضيعة
وقفا ثلاث سنين وكتب فى الصك انها جر ثلاثين عقدا كل عقد عقيب الاخر لاتصح اجاره
وهو الصحيح وعليه الفتوى صيانة للاوقاف ثم قال ولوقضى قاضى لصحتها تجوز ويرتفع الخلاف انتهى) جواهر الفتاويده مرسومدركه بر كمسنه بر وقف ارضى اوچ سنه
مدتله ايجار واجاره تمسكنده هر برى اوچر سنه اوله‌رق بر برى عقبنده اوتوز عدد
عقدله ايجار ايتدم ديو كتب واملا برله اجارهٔ طويله‌يه اشارت ايتسه ايمدى اشبو اجاره
صحيحه اولمز وانجق صحيح اولان قولده بودر صيانة للاوقاف فتواده بوقول اوزره‌در

زيرا مدت طويله ايله ايجارده مستأجرك ملكيت ادعاسى ملحوظدر لكن شارحك
مار الذكر وقد ينافى الوقف قولى بونقلدن مفيدر بعد ازين جواهر الفتاوى صاحبى
بيورديكه برقاضى اجارهٔ مشروحه‌نك صحتيله حكم ايلسه اجاره جائزه اولوب خلاف
مرتفع اولور ✽ قلت وسيجئ ان المتولى والوصى لواجر بدون اجر المثل يلزم المستأجر
تمام اجر المثل وانه يعمل بالانفع للوقف ✽ شارح مرحوم بيوررلركه قريبا كاوركه
متولى ووصى وقفك مستغلاتنى اجر مثلدن نقصانه ايجار ايدرسه مستأجره اجر مثلك
تمامى لازم اولور متقدمين متولى‌يه لازم اولور بيورديلر بهمه‌حال وقفه انفعله عمل
اولنور وقف قرى ومذارعلرك التزاملرى دخى بنه بوله‌در تفصيلى علامهٔ طحطاوينك
حاشيه‌سنده مبيندر ✽ وفى صلح الخانية متى فسد العقد فى البعض بمفسد مقارن يفسد فى الكل ✽
خانيه‌نك صلحنده مذكوردركه چنانكه كله مقارن فسادله بعضده عقد فساده كيدرسه كانده‌ده
فساده كيدر ✽ (و) يعلم النفع ايضا (ببيان العمل كالصباغة والصبغ والخياطة) بما يدفع
الجهالة) ✽ موجر مدت بيانيله نفعى بيان ايتديكى مثللو كندوايله جهالة ونزاع مرتفع
وزائل اولور صياغتكه قيومجى‌يه شومقوله خاتم وياكردانه ياب وشومقوله‌لونله ثوبى
ضبع ايله ويا جبه وعنترى ياب ديمك كبى عملى بيانله‌ده نفعى اعلام واشعار ايدر مثلا
قصارجى‌يه ثوبى ويردكده معلوم ومشاهد اولمسى لازمدر دقت وغلظت متفاوت
اولمغله ✽ فيشترط فى استيجار الدابة للركوب بيان الوقت او الموضع فلو خلا عنهما فهى
فاسدة بزازيه ✽ امدى ركوب ايچون دابه استيجار ايدن كمسنه‌يه وقتنى ونه محله ذهابنى بياندن
لازمدر پس بلا بيان اولورسه اجاره فاسده اولور انتفاعيله اجر مثل ايجاب ايدر ✽ (و)
يعلم ايضا (بالاشارة كنقل هذا الطعام الى كذا) ✽ بنه بويله منفعت اشبو طعامى فلان
محله‌دك كتور ديمك كبى اشارتله‌ده معلوم اولور لكن عمل ذكر وبيانله معلوم اولور
مقوله‌دندر محمولك قدرنى بيان اشارتله منقول اليه اولان مكانك بيانى الى كذا قوليله
اولمغله بونوع اوله قريب اولور ✽ (و) اعلم ان (الاجر لايلزم بالعقد فلا يجب تسليمه بل
بتعجيله او شرطه فى الاجارة) المنجزة ✽ معلوم اولسونكه اجاره‌ده اجرت مجرد عقد ايله
لازم اولمامغين انك تسليم وتأديه‌سى واجب اولمز زيرا عقدك انعقاد وحكمى منفعتك
حدوث وظهورى حسبيله شيئا فشيئا اولور ايمدى عقد معاوضه اولمغله طرفينده
مساوات اقتضا ايلدى امام محمد رحمه الله تعالى جامع الصغير نام تاليف كبيرنده ان الاجرة
لا تملك وما لا يملك لا يجب ايفائه بيوردى ايمدى مصنفك لا يلزم بالعقد قولينك معناسى
لا يملك اولور بلكه اجرتى موجر مطالبه ايتمكله مستأجرده تعجيل ايدوب تأديه ايدر ويا اجارهٔ
منجزه‌ده تعجيل اجرتى شرط ايدرسه اجرتك لزوميله مطالبه‌يه مقتدر اولور ✽ اما المضافة
فلا تملك فيها الاجرة بشرط التعجيل اجماعا وقيل تجعل عقودا فى كل الاحكام فيفتى
بروايته تملكها بشرط التعجيل للحاجة شرح وهبانيه للشرنبلالى ✽ اجارهٔ مضافه كه

مثلا اجرتك دارى غدا يكذاده اتفاقا تعجيل شرطيله ده اجرته مالك ومستحق اولنماز
بونده شرط باطل اولمغله فى الحال برشى لازم اولماز زيرا بروقته مضاف اولان شئ
اولوقتك وجودندن مقدم كندوسى موجود اولەمز بعضلر اجارۀ مضافه‌يى احكامك
كليسنده عقود متفرقه قلنور ديديلر بونى بخارى زاده متعارف اولان برنوع اجاره‌ده
ذكر ايتديلركه صورتى مثلا بردارى ويا ارضى اوتوزسنه متوالية ايجار ايدوب
بهرسنه‌دن اوج كونى استثنا ايده‌رك كه حتى سنين مشروحه‌ده اتصال بولنميه امدى
بونده مشايخ بخارى اختلاف ايدوب بعضلرى بونى عقود مختلفه وبعضلرى عقد
واحد اعتبار ايتديلر زيرا عقود اعتبار اولندقده اولكه عقدك ماعداسى اجارۀ مضافه
اولمغله كندولرده كرك تعجيل‌له وكرك شرطيله اجرته مستحق اولنماز بوندن غرضلرى
اجرته استحقاقدر ايمدى سائر احكامده بونى عقود اجرته تعجيل‌له ويا تعجيل شرطيله
مستحق ومالك اولمقده عقد واحد اعتبار ايتديلر پس عقد واحد اعتبارى روايتله
لدى الحاجه تعجيل شرطيله اجرته استحقاقيله فتوى ويريلور عباره‌ده اولى اولان
وقيل تجعل عقدا واحدا فيفتى برواية تملكها بشرط التعجيل ديمك ايدى ﴿ او الاستيفا)
للمنفعة (اوتمكنه منه) الا فى ثلث مذكورة فى الاشباه ﴾ وياخود اجرت مدت اجاره‌ده
استيفاى منفعتله لازمه اولور ايمدى بوكون فلان محله ديه‌رك بردابه‌يى ايجار ايدوب
ايرته‌سى كون اومحله‌دك راكب اولسه اجرت اقتضا ايتمز وياخود استيفاى منفعت
متمكن ومقتدر اولمغله اجرت لازمه اولور مثلا دارى كندونك متاعندن خالى وسكناىه
مانع ومزاحم براحد اولميه‌رق تسليم ايتدكده اجرت ايجار ايدر بعد المكنه هرنقدر
مستأجر تعطيل ايدوب استيفاى منفعت ايتمزسه‌ده الاشباهده ذكر اولنان اوج محلده
استيفا ومكنتله اجرا يجاب ايتمز اولا اجارۀ فاسده‌ده لكنه شيخ شرف الدين بونى
استثنا مناسب دكلدر بونده استيفا صورتنده اجرت ايجاب ايدرديوا عتراض ايتدى
واقعا ديده محلنده درثانيا بركيمسنه خارج مصرده برمحله مرور وعبور ايچون بردابه‌يى
استيجار ايتدكدن صكره انى كند وعندنده اليقوبوب بتمسه‌نده بعد المكنه اجرايجاب
ايتمز اوچنجيسى بررجل برثوبى بهريوميه‌سى بردانق اوزره استيجار ايدوب بعده
بلالبس انى عندنده مدت كثيره حبس وامساك ايلسه كندويه شول بروقتك اجرتى
اقتضا ايتمزكه انى لبس ايده‌جك اولسه اولوقته‌دك يرتلوب پاره لنور ايدى يعنى لبسى
تقديرى اوزره يرتلميه‌جغى مدته يوميه بردانق ويرر اولمدته انتفاعى ممكن اولمغين
﴿ ثم فرع على هذا بقوله (فيجب الاجر لدار قبضت ولم تسكن) لوجود التمكن من
الانتفاع ﴾ بوندن صكره مصنف دقت پناه رفع الله فى الجنة سمك بناه مار الذكر صكره كه
انتفاعه تمكنه كندى قوليله مسئله تفريع ايتديروب ديركه ايمدى مستأجرك قبض ايدوب
ساكن اولمديغى دارده انتفاعه تمكن بولنديغندن اجرت واجبه اولور ﴿ (وهذا

(اذا كانت الاجارة صحيحة اما فى الفاسدة فلا) يجب الاجر (بحقيقة انتفاع) كما سبط
فى العماديته ﴾ اشبو انتفاعه تمكنله اجرتك وجوبى اجاره‌نك صحيحه اولديغنه كوره‌در
اجارۀ فاسده‌ده اجرت انجق حقيقت انتفاعله درتته كه عماديته‌ده مسطوردر هنديه‌نك
بيانته نظرا فساد بعض عملك ويا منفعتك ويا بدلك مقدارلرينك جهالتلريله وبعضا مقتضاى
عقده مخالف شرط فاسدله اولور ايمدى اجارۀ فاسده‌ده اجرمثل ايجاب ايدرلكن
عقدده اجرت تسميه اولنمش اولورسه اجرمثل مسمادن زياده اولوب انى تجاوز ايده‌مز
يوق تسميه اولنمش اولمازسه بالغا مابلغ اجرمثل لازم اولور اجارۀ باطله‌ده اجرت واجبه
اولمز عين مستأجره مستاجرك يدنده غير مضمونه‌دركرك صحيحه وكرك فاسده ويا باطله
اولسون ﴾ وظاهر ما فى الاسعاف اخراج الوقف فتجب اجرته فى الفاسدة بالتمكن كذا
فى الاشباه ﴾ اسعاف نام كتابده ذكر اولنان مضمونك ظاهرى وقفك) احكم مشروحكه
اجارۀ فاسده‌ده اجرتك انجق حقيقة انتفاعله لزومندن اخراجيدركه تمكنله فاسده‌ده
اجرت واجبه اولورديمك اشباهده دخى بويلجه مسطوردر ﴾ قلت وهل مال اليتيم
والمعد للاستغلال والمستأجر فى البيع وفاء على ما افتى به) علماء الروم كذلك محل تردد
فلتراجع شارح مرحوم ديركه يتيم مالى ومعد للاستغلال اولان نسنه وعلماء رومك
افتالرى اوزره بيع بالوفاء ايله بيع اولنان جيمك فتحيله مستاجرده وقف كبيدر ايمدى
بومحل تردد اولمغله محلينه مراجعتدن لازمدر لكن وقفك حكمى معلوم اولدقدنصكره
مال يتيمله استغلال ايچون حاضرلنانكده حكملرى فساد صورتنده مستبا ندر وفاء بيع
ايدن بايع مشترسيندن مبيعى بعد القبض مدت معينه‌ايله استيجار ايتسه مدت
مشروحه‌ده اجاره‌سى صحيحه در بعد مضى المدة برمدتدخى يدنده قالسه علماء روم
اجرمثلك لزوميله افتا بيورديلر وبوكا بيع بالاستغلال تسميه ايتديلر بيان مشروحه نظرا
محل تردد اولمز ﴾(وبقوله (ويسقط الاجر بالغصب) اى بالحيلولة بين المستاجر والعين لان
حقيقة الغصب لا تجرى فى العقار) اشبو بقوله قولى سابق الذكر وبقوله اوزره معطوفدر
يعنى استيفاى منفعته تمكنله اجرتك وجوبى اوزره ينه ماتن مرحوم مسئله تفريع ايتديروب
ديركه اجرت غصبله كه مستأجر ايله عين مستأجره ما بينته انتفاعه برحائل ظهوريله ساقط
اولور عقارده حقيقة غصب جارى اولمامغين وهل تنفسخ بالغصب قال فى الهداية نعم خلافا
لقاضيخان ﴾ غصبله اجاره منفسخه اولورمى هدايه‌ده اولور قاضيخان اولمزديدى ثمرۀ
خلاف قبل انقضا المدة غصبك زوالنده ظاهر اولور ايمدى هدايه‌نك قولنه نظرا
مستأجر مدت باقيده استيفاى منافعه مقتدر اولمز قاضيخانه كوره حسابنجه اولور ﴾ ولو
غصب فى بعض المدة فبحسابه ﴾ مدت اجاره‌نك بعضيسنده اجاره اولنان نسنه غصب
اولنسه كه اندن انتفاعه تمكن زائل اولسه مثلا دارك غصب اولنوب وترلانك ويادكر
مانك صونيك انقطاعى مثللو حسابنجه اجرت كسر اولنور ﴾(الا اذا امكن اخراج الغاصب)

من الدار مثلا (بشفاعة او حماية) اشباه ✽ الامثلا داردن غاصبك اخراجی شفاعتله
ویا قهر ابرمانعنك حمايه سيله ممكن اولورسه مدت غصبك اجارەسی ساقطه اولمز
اخراجنه عدم سعينه مبنی تقصير ايتمش اولور اخراجی بر مقدار رشوت مال بدليله اولورسه
لازم اولماز ✽ (ولو انكر ذلك) ای الغصب (للموجر) ادعاه المستأجر (ولا بينة له يحكم الحال)
كمسئلة الطاحونة ولا يقبل قول الساكن لانه فرد ذخيره) موجر غصبی انكار مستأجر ادعا
ايدوب بينه سی ده اولمسه مسئلهٔ طاحونه مثللو حال حكم نصب اولنور كه حين منازعه لرنده
مستأجر دارده ساكن ايسه قول موجر كدر مستأجر ساكن اولميوب غيرك يدنده بولنورسه
قول مستأجرك اولنور كندويه اجرت ايجاب ايتمز دارده ساكن اولان كمسنه بر اولمغله انك
قولی مقبول اولماز دارده ساكن بولنمزسه مستأجر اجرتی ضامن اولور ذكر مال
مسئله سيكه موجر ايله مستأجر بعد انقضاء المدة صونك جريان انقطاعنده اختلاف
ايتسه لر حال حكم نصب اولنوب حين منازعه لرنده صو جاری ايسه قول موجرك يوقسه
مستاجر كدر ✽ (وبقوله (ولا يعتق قريب الموجر لو كان اجرة) لانه لم يملكه بالعقد والمراد
من تمكنه الامن استيفاء تسليم المحل الى المستأجر بحيث لا مانع من الانتفاع ✽ دخی
مصنف كندو قوليله مسئله تفريع ايتدر كه موجرك قريبكه ذی رحم محرمی اجرت اولورسه
مجرد عقد ايله مالك اولمامغين عتق اولنماز استيفای منفعته تمكندن مراد انتفاعه مانع
اولميدرق محلی مستأجره تسليمدر عطفك ظاهری بونكده تمكنه تفريعيدر اكن اوبله دكلدر
بلكه اجرتك وعدم لزومنه فر عدر بناء عليه بونك ماقبلنه تفرعی اولمامغين اولی اولان
بونك مسئلهٔ مستقله اولمسيدی ✽ (فلو سلمه) العين الموجرة (بعد مضی بعض المدة)
الموجرة (فليس لاحدهما الامتناع) من التسليم ولتسلم فی باقی المدة (اذا لم يكن فی مدة
الاجارة وقت يرغب فيها لاجله) ✽ موجر مدت ايجارك بعضيسنك مضيسندن صكره
عين موجره يی مستأجره تسليم ايدرسه ايمدی مدت اجارەده كندويه رغبت اولنور
وقت اولمزسه مدت باقيه ده تسليم و تسلمدن موجر ايله مستاجرك بری امتناع ايدەمز ✽ (فان
كان فيها) ای فی العين الموجرة (وقت كذلك) كبيوت مكة ومنی وحوانيتهما زمن الموسم
فانه لا يرغب فيها بعد الموسم فلو لم يسلم فی الوقت الذی يرغب لاجله (خير فی قبض
الباقی) كما فی البيع كذا فی البحر) ايمدی عين موجره ده مكهٔ مكرمه نك ومنی نك موسم حجده
منازل ودكاكينلری مثللو كندولرينه بعد الموسم رغبت واعتبار اولنميان وقت اولوب
واولوقتده موجرانی تسليم ايتمزسه مستأجر مدت باقيه ده انی قبضنده مخير قالنور نته كه بعيده
اولديغی مثللو كه موسمده مشتری يه تسليم اولنمازسه رغبت وانی فوت اولمغله مشتری يه
مخيرلك اولور ✽ ولو سلمه المفتاح فلم يقدر علی الفتح بلا كلفة وجب الاجر والا لا اشباه ✽
موجر اجاره اولنان نسنه نك مفتاحنی مستأجره تسليم ايتدكده ضايع اولمسنه مبنی فتحنه
مقتدر اولمسه ايمدی مستأجره بلا كلفة ومشقة انی فتح ممكن اولور اجرت تأديه سی كندويه

واجب اولور يوقسه اولماز (قلت وكذا لو عجز المستأجر عن الفتح بهذا المفتاح لم يكن
تسليما لان التخلية لم تصح صيرفية) عليه الرحمه دير كه ينبو يله مستأجر مفتاح مشروحله
فتحدن عاجز اولسه تخليه صحيحه اولمامغين تسليم بولنمز (ولو اختلفا يحكم الحال) موجر ايله
مستأجر بعد مضی المدة اختلاف ايدوب مستاجرين فتحنه قادر اولمدم ديوب موجر
اولدك ديسه ميانلرنده حال حكم نصب اولنور كه درحال فتحيله اولنور پس فتح
ايدەمزسه قول كندونك يوقسه موجرك اولور (ولو برهنا فبينة الموجر ذخيرة) ايكيسيده
اقامهٔ بينه ايدرزسه موجرك بينه سی مقبوله اولور تحكيم حاله اعتبار اولنمز (وكذا البيع) بيعده
ينه بويله در كه بر كسنه بر داری اشترا ومفتاحنی قبض ايدوب لكن داره وارمسه ايمدی
اول مفتاحله بروجه سهولت فتحی ممكن اولورسه قبض ايتمش اولور يوقسه اولماز (وقيل
ان قال له اقبض المفتاح وافتح الباب فهو تسليم والا لا كما بسط المصنف) بعضيلر بيوردیلر كه
صورت مشروحه ده مفتاح تسليمله برابر مستأجره قبض ايله وقاپويی فتح ايله ديرسه
تسليم ايتمش اولور يوقسه مجرد دفع مفتاحله بلا قول اولماز لكن بو قولك ضعفی ظاهردر
✽ (وللموجر طلب الاجر للدار والارض كل يوم للدابة كل مرحلة) اذا طلقه ولو بين
تعين ✽ دار وارض استيجار ايدن كسنه به هر يوم دابه ايجار ايدن قطرجی هر برقونقده
اجرتی مطالبه ايدر اجارەلری بروجه اطلاق وقوعبولمشسه واگر اجرتك تعجيل ويا
تأجيلنی بيان وشرط ايتمش اولورسه اوتعين ايدر ✽ (وللخياطة ونحوها) من الصنايع
(اذا فرغ وسلم) فهلكه قبل تسليمه يسقط الاجر ✽ درزيلك امثالی صنعلرده اجرت
طلبی خياط عملندن فارغ وثوبی تسليم ايتدكده در ثوبك قبل التسليم هلاكی اجرتی
اسقاط ايدر هلكه مصدر متبدادر يسقط جمله سی خبريدر ✽ وكذا كل من لعمله اثر وما لا
اثر له كحمال له اجر كما فرغ وان لم يسلم بحر) ينه بويله هر بر عمليچون اثر اولان شيده عامل
فراغ وتسليمله اجرتی مطالبه ايدوب وهلاكيله اجرت ساقطه اولور حمال امثالی عملنده
اثری اولميان شيده عامل اجرتنه عملندن فارغ اولديغی كبی مستحق اولور هر نقدر
حملی صاحبنه تسليم ايتمزسه ده هلاكيله اجرتده ساقطه اولمز ✽ (وان) وصليه (عمل فی بيت
المستأجر من بور خياط هر نقدر مستأجرك خانه سنده عمل ايتمش اولورسه ده اجرته
استحقاقی انجق فراغ وتسليمله اولور بوندن فهم اولنان مجرد عملدن فراغ تسليم اولميور
بلكه مجددا تسليمدنده لازمدر لكن تبيينده مستأجرك منزلنده خياط ثوبی ديكوب
عملندن فارغ اولدقده مجرد اصاحبنه حقيقة تسليم ايجاب ايتمز كندونك خانه سنده
بولنمغله ديو مذكوردر ايمدی بو صورتده حكما تسليم بولنمغله قبل التسليم ثوب هلاك
اولسه اجرت ايجاب ايدر ✽ نعم لو سرق بعد ما خاط بعضه او هدم بعد ما بناه فله
الاجر بحسابه علی المذهب بحر ابن كمال ✽ بلی ثوبك بعضيسی ديكلدكدنصكره سرقت
اولنوب وبنانك بعضسی بنا اولندقدنصكره منهدم اولسه مذهب مختار اوزره عامله

حسابنجه اجرت ایجاب ایدر ❊ (ثوب خاطه الخیاط باجر ففتقه رجل قبل ان یقبضه
رب الثوب فلا اجر له) بل له تضمین الفاتق ❊ درزینك اجرتله دیكدیكی ثوبی ثوب
صاحبی قبض ایتمدن بركمسنه یرتوب تلف ایتسه خیاط صاحب ثوبدن اجرت طلب ایده مز
نهایت فاتقه تضمین ایتدیرر ❊ (ولا یجبر علی الاعادة وان كان الخیاط هو الفاتق فعلیه
الاعادة) كانه لم یعمل) صورت مشروحه‌ده خیاط اعاده یه جبر اولنمز اما فاتق كندوسی
اولورسه كانه اصلا دیكمامش اولمغله كندویه اعاده‌سی لازم اولور ❊ بخلاف فتق الاجنبی ❊
اجنبینك فتقی بونك خلافنه دربو كه احتیاج مس ایتمز ایدی ❊ وهل الخیاط اجرة
التفصیل بلا خیاطه الاصح لا اشباه لكن فی حاشیتها معزیا للمضمرات المفتی به نعم خیاطه
بلا خیاطة ❊ اجرت تفصیلكه اثوابی فصل وقطع ایدوب بیچمنك اجرتی وارمیدر اصح
اولان اولمامقدر لكن اشباه حاشیه سنده قول مفتی به اولمقدر دیو مسطوردر و (قال المصنف
ینبغی ان یحكم العرف انتهی ❊ مصنف مرحوم بیوررکه بونده عرف وعادت حكم
نصب اولنمق لایق وروادر یعنی عرف بلده اثواب بیچن درزی یه مجرد قطعی ایچون
اجرت ویرمك ایسه اجرت ایجاب ایدر یوقسه ایتمز ثم رأیت فی التاتارخانیه معزیا للكبری
ان الفتوی علی الاول فتامل شارح رحمه الله تعالی دركه كبرایه عزوله تاتارخانیه‌ده كوردمكه
فتوی قول اول اوزره دركه عدم لزومنه‌در لكن صاحب كبرانك بونك خلافیكه قول
ثانی ایله افتاسنی علامه طحطاوی حاشیه سنده نقل وبیان بیورمشدر غالبا شارح مرحومده
فتأمل ایله اشارت ایتمك كركدر ❊ (و) للخباز طلب الاجر (للخبز فی بیت المستأجر بعد اخراجه
من التنور) لان تمامه بذالك وباخراج بعضه بحسابه جوهرة ❊ مستأجرك خانه سنده
اجرتله اتمك پیشرمك ایچون تنوردن خبزی اخراجندن صكره كندویه اجرت
مطالبه‌سی واردر عملینك تمامی انكله اولمغین بعضیسنی اخراجله حسابنجه اجرته
مستحق اولور ❊ (فان احترق بعده) ای بعد اخراجه بغیر فعله (فله الاجر) لتسلیمه بالوضع فی
بیته (ولا غرم) لعدم التعدی وقالا یغرم مثل دقیقه ولا اجر وان شاء ضمنه الخبز واعطاه
الاجر ❊ خباز تنوردن خبزی اخراجندن صكره كندونك قصوری اولمقسزین خبز محترق
اولورسه كندو ایچون اجرت طلبی مشروعدر مستأجرك خانه سنده خبزی تسلیمنه بناء
وتعدیسی اولمامغین كندویه غرامت وضمانده ایجاب ایتمز امامین رحمهما الله تعالی اونك
مثلنی ضامن اولور اجرت اولمقسزین بیور دیلر مستأجر دلرسه خبزی تضمینیله اجرتی
تادیه ایدر ❊ (ولو) احترق (قبله لا اجر) له (ویغرم) اتفاقا للتقصیره درروغرر ❊ خبز تنوردن
اخراج اولنمزدن مقدم محترق اولورسه خبازه اجرتده ایجاب ایتمز وعدم اخراجله تقصیرینه
مبنی اتفاقا ضامنده اولور ❊ (وان لم یكن الخبز فیه) ای فی بیت المستأجر سواء كان
فی بیت الخباز اولا (فاحترق) اوسرق (فلا اجر له) لعدم التسلیم حقیقة (ولا ضمان)
لو سرق لانه فی یده امانة ❊ خبز مستأجرك بیتنده اولمیه‌رق كرك خبازك كندو خانه سنده

اولسون وكرك سائر محلده اوله‌رق محترق اولوب ویا سرقت اولنه ایمدی حقیقة تسلیم منعدم
اولمغله اجرت ایجاب ایتمدی ویدنده امانت اولمغله سرقت اولندیغی تقدیرجه ضمانده اولمدی
خلاف لهما وهی مسئلة الاجیر المشترك جوهرة ❊ امامین ایچوندر اختلاف مشار الیهما
بونیده اجیر مشترك مسئله سندن قیلمغله ضمان ایجاب ایدر دیدیلر ❊ (وان) احترق الخبز
اوسقط من یده (قبل الاخراج فعلیه الضمان) خبز قبل الاخراج ❊ محترق اولوب ویا یدندن
ساقط اولورسه خبازك اوزرینه ضمان لازم اولور ❊ ثم المالك بالخیار ❊ بوندن صكره مالك
اون ایله خبزك قیمتینی تضمین ایتدیررسه مخیردر ❊ (فان ضمنه قیمته مخبوزا فله الاجر
وان ضمنه قیمته دقیقا فلا اجر له) للهلاك قبل التسلیم ❊ مالك خبازه مخبوزا خبزینك
قیمتنی تضمین ایتدیررسه خباز ایچون اجرت واردر عملك قیمتی كندویه واصل اولمغله
معناده عمل كندویه واصل اولمش اولمغین واكر اون اوله‌رق قیمتنی تضمین ایتدیررسه صورتا
ومعنی عمل كندویه واصل اولمغین وقبل التسلیم هلاك اولدیغندن كندویه اجرت ایجاب
ایتمز ❊ ولا یضمن الحطب والملح ❊ كندویه ضمان ایجاب ایتمدین مستهلك اولدیغندن اودن
وطوز وصو وامثالی شیلری ضامن اولماز ❊ (وللطبخ بعد الغرف) الا اذا كان لاهل بیته جوهرة
والاصل فی ذلك العرف ❊ اشجی ایچون طعامی تنجره‌دن اخراج وقابلره وضعیله اجرت
مطالبه‌سی واردر هرنه نوع دعوت اولورسه اولسون ولیمه وسائر ضیافتلر مثلاو
الامستأجرك اهل بیتی ایچون طباخ استیجار اولنمش اولورسه ایمدی بونده عادت اغترافك
عدم شرطیتی ایسه قبل الغرق اجرتنی مطالبه ایدر لكن بونده دخی اصل وقاعده عرف
وعادتدر عرفك عینك فتحی ورانك سكونیله در ❊ (فان افسده) ای الطعام (الطباخ
اواحرق اولم ینضجه فهو ضامن) للطعام ❊ پس طباخ طعامی فساد ویروب ویا یاقوب
ویا كوزلجه پشوروب كماله ایرشدیرمسه طعامی ضامن اولور خبازه نظرا قبل الطبخ اولان
قیمتنی ضامن اولورسه اجرت اخذ ایده مز بعد الطبخ قیمتنی ضامن اولورسه اجرته
مستحق اولور (ولو دخل بنار لیخبز اولیطبخ بها فوقعت منه شرارة فاحترق البیت لم یضمن
للاذن ولا یضمن صاحب الدار لو احترق شیء من السكان لعدم التعدی جوهرة ❊ بركیمسنه
برخانه‌ده اتمك پیشوروب ویا طعام طبخ ایچون براز آتشله دخول ایتدكده اندن خانه یه آتش
دوشوب محترق اولسه مأذون اولمغله كندویه ضمان ایجاب ایتمز وتعدی اولمامغین اول خانه‌ده
مسافرتله ویابرغیر طریقله ساكن اولان ذواتك بعض اشیاسی محترق اولورسه صاحب خانه
دخی انی ضامن اولماز ❊ (و) الضرب (للبن بعد الاقامة) ❊ لبن لامك فتحی باءنك كسریله
ویا لامك فتحی بانك سكونیله اسم جمع ویا جمعدر یعنی كرپیچ دوكن كمسنه كرپیچی
بعد الجفاف نصب ایتدكدنصكره اجرته مستحق اولور لكن ملبن معین اولورسه ایمدی
قبل الاقامه یغمور یاغوب فساده كیدرسه اجرت لازمه اولماز ❊ وقالا بعد تشریجه
ای جعل بعضه علی بعض وبقولهما یفتی ابن كمال معزیا للعیون ❊ امامین همامین لابن

اجرته تشمر بجبند نصكره كه بعضى بعض اخراوزره بعدالجفاف وضعنده مستحق اولور
بيور ديلر انجق اشبو امامين قوللريله فتوا ويريلور ✽ وهذا اذا اخر به فى بيت المستاجر
فلوفى غير ملكه فلااجر حتى يعده منصوبا عنده ومشرجا عندهما ز ✽ يعنى اشبو مسئله
مشرحه ده بالاختلاف لابنك اجرته استحقاق كريجى مستأجرك كندو خانه سنده ضرب
ايتديكنه نظرادر اما ايدى انك ملكينك غيرنده ضرب ايدرسه امام اعظم رحمه الله تعالى
نزدنده انى منصوبا امامين قتنده مشرجا عدوا حصا برله تسليم ايتمديكجه كندويه اجرت
اولمز ✽ (فروع) الملبن على اللبان والشراب على المستأجر وادخال الحمل المنزل على
الحمال لاصبه فى الجوالق اوصعوده للغرفة الابشرط ✽ لبنه مسئله سنده ملبنكه كريج ضرب
اولنان آلت كريج دوكن كيمسه نك تراب مستأجرك اوزرينه لازمدر وحملى داره ادخال
حمالك اوزرينه درجوالره بوشالدوب ويا فوقانى محلره چقارمق حمالك اوزرينه
لازم دكلدر الاشرطله ايجاب ايدر ✽ وايكاف دابته للحمل على المكارى وكذ الحبال
والجوالق ✽ حمل ايچون اولان دابه نك پلانى وايرى وايپ وچواللرى وحملى كراجينك
اوزرينه در ✽ والحبر على الكاتب واشتراط الورق عليه يفدها ظهرية ✽ كتابت
اجاره سنده مركب كاتبك اوزرينه اولور كاغديده كندونك اوزرينه شرط ايجارى
فساده ويرر ✽ (ومن) كان (لعمله اثر فى العين كالصباغ والقصار حبسها لاجل الاجر)
بوياجى وقصارجى امثالى كندولرينك عملچون عين معموله ده اثر اولان كيمسه ايچون
اجرت مطالبه سيچون انى حبس واردر ✽ وهل المراد بالاثر عين مملوكة للعامل كالنشاء
والغرام مجرد مايعاين ويرى قولان اصحهما الثانى فغاسل الثوب وكاسر الفتق
والحطب والطحان والخياط والخفاف وحالق رأس العبد لهم حبس العين بالاجر
على الاصح مجتبى ✽ ماتنك عباره سنده كه اثردن مراد نشسته و زيت امثالى عامل
ايچون اولان عين مملوكه ميدر يوقسه همان مجرد معاينه ومشاهده اولنور برشيمدر
بونده ايكى قول واردر اصحى ايكنجيسيدر كه مجرد اثرى معاينه اولنان شيلرده
حبسدر ايمدى اثواب غسل ايدوب وفستق واودون قيروب واون اوكودن واثواب
واياق قابى دكن وعبدك باشنى تراش ايدن كيمسه لر ايچون قول اصح اوزره اجرت
مقابله سنده حبس عين واردر ✽ (وهذا اذا كان حالا اما اذا كان) الاجر (مؤجلا فلا)
يملك حبسها كعمله فى بيت المستاجر التسليمه حكما ويضمن بالتعدى ولو فى بيت المستاجر
غاية ✽ اشبو مار الذكر حبس عين اجرتك حالكه پشين اولديغنه نظرادر اما اجرت
مؤجل اولورسه حبس ايده مز مثلا موجرك مستأجرك خانه سنده عملى كبى زيرا بونده
كندونك خانه سنده اولمغله حكما كندويه تسليم اولنمش اولور هرنقدر موجرك
عملى مستاجرك منزلنده اولورسه ده تعديسيله متاع تلف اولورسه ضامن اولور
✽ (فان حبس وضاع فلا اجر ولا ضمان) لعدم التعدى ✽ موجر متاعى اجرتدن ناشى

حبس ايتمكله ضايع اولسه عدم تعديسينه بناء اجير مشترك مسئله سى مثلو كندويه
اجرت وضمان ايجاب ايتمز ✽ (ومن لا اثر له كالحمال على ظهر) اودابة (والملاح)
وغاسل الثوب اى لتطهيره لالتحسينه مجتبى فليحفظ (لاتحبس) العين للاجرة ✽ ارقه
ويادابه حمالى وكميجى وجامه شوى امثالى كندولرينك عمللريچون اثر وعلامت اولميان
موجر حقنده اجرت ايچون عين حبس اولنماز لكن غاسل ثوبك غسلى انى تطهير
ايچون اولوب تحسين ايچون اولمزسه حبس ايده مز ايمدى تحسين ايچون اولديغنه
كوره حبس ايدر ✽ (فلو حبس ضمن ضمان الغصب) وسيجئ فى بابه ✽ ايمدى حبس
ايجاب ايتمديكى تقديرجه مز بورلردن برى حبس ايتمكله متاع ضايع اولسه حبس
ضمان غصبله ضامن اولور كه مثلى ايسه قيمى ايسه يوم غصبده كه قيمتى لازم اولور
تفصيلى قريبا غصب بابنده كلور ✽ (وصاحبها بالخيار ان شاء ضمنه قيمتها) اى بدلها
شرعا (محموله وله الاجر وان شاء غير محمولة ولا اجر) جوهرة ✽ ضمانده صاحب عين
مخيردر دلرسه موجره عينك قيمتيكه شرعا بدلى محموله اوله رق تضمين ايتديرر اى بدلها
تفسيرينك فائده سى مثلياته تعميم ايچوندر ✽ (واذا شرط عمله بنفسه) بان يقول له
اعمل بنفسك او بيدك (لايستعمل غيره الا الظئر فلها استعمال غيرها) بشرط وغيره
خلاصة ✽ مستاجر موجره بالذات كندونك عملنى شرط برله كندو الكله ياپ
ديرسه غلامى ويا اجيرى مثللو غيرسنى استعمال ايده مز الا سوداناسى بشرط او بغير
شرط غيرينى استعمال ايدر ✽ (وان اطلق كان له) اى للاجير (ان يستاجر غيره)
مستأجر اجاره سنده بروجه اطلاق مثلا اشبو ثوبى بر درهمه دك ديرسه ايمدى اجير
ايچون كندونك غيرينى استيجار مشروعدر متعارف اولان ارباب صنايعك كندولرينك
بالذات ويا تلاميذلرى معاونتلريله عمللرى اولمغين ✽ افاده بالاستيجار انه لو دفع
لاجنبى ضمن الاول لاالثانى وبه صرح فى الخلاصة ✽ مصنف والاجناب اطلاق
صورتنده مشروع اولان استيجار ايله افاده وافهام بيورر كه اجيرنك غيرى براجنبى
آدمه ويرسه ايمدى مستأجر اولكيكه كندونك اجيرنه تضمين ايتديرر ثانى يه ايتديره مز
خلاصده مضمون مشروحله تصريح ايلدى امامين همامين قنغسنى دلرسه اكا تضمين
ايتديرر بيور ديلر ✽ وقيد بشرط العمل لانه لو شرطه اليوم اوغدا فلم يفعل وطالبه
مرارا فافرط حتى سرق لايضمن واجاب شمس الائمة بالضمان كذا فى الخلاصة ✽
مصنف مرحومك مسئله يى عمل شرطيله تقييدى كندونك عملنى شرط ايتميوب
بوكون ويايارنكى كون عجله يا پمسنى شرط ايدوب اولكونده انى اولشدرميوب هرنقدر
مرارا مطالبه ايله تعجيل ايتديسه تأخير اولنوب سرقت اولندقده عدم ضمانه مبنيدر
زيرا يومك ذكرى استعجالا درشمس الائمه ضمانله جواب ويردى ✽ (وقوله على ان
تعمل اطلاق لاتقييد) مستصفى (فله ان يستأجر غيره) مستاجرك موجره بروجه

خطاب سنك اعلك اوزره سنى استيجار ايتدم قولى اطلاقدر تقييد دكلدر ايمدى
موجره غيرى استيجار مشروعدر ﴿ استأجره ليأتى بعياله فمات بعضهم فجاء بمن بقى
فله اجره بحسابه) لانه اوفى بعض المعقود عليه وقيد بقوله (لو كانوا) اى عياله (معلومين)
اى للعاقدين ليكون الاجر مقابلا بجملتهم ﴾ زيد عمروى عيالنى كتورمكه استيجار
ايدوب ايمدى عيالك بعضيسى فوت اولمش اولمغله باقيسنى كتورسه عيال كندولرينك
معلوملرى اولورسه عمرو معقود عليهك بعضيسنى ايفا ايتمكله حسابنجه كندويه
اجرت اخذى واردر كتورديكى عيالك نصفى ايسه كرانك نصفنى ثلث ايسه ثلثنى
الور ماتنك لو كانوا معلومين قوليله تقييدى اجرت جملهسنه مقابل اولمق ايچوندر
﴿ (والا) يكونوا معلومين (فكله) اى له كل الاجر ﴾ عيال معلوم اولورلرسه اجرتك
كليسى عمرو ايچوندر ﴿ ونقل ابن الكمال ان كانت المؤنة نقل بنقصان عددهم فحسابه
والا كله ابن كمال ﴾ نقل ايدر ديكه مؤنت ومصارف اهل عيالك نقصانلريله قليل
اولورسه ايمدى اجرت حسابنجه اولور يوقيسه كليسنه مستحق اولور نقصان عدد
ايله مؤنتك عدم قلتى عيالده سودامروار صغير اولوب باخود نقل سفينه ايله اولمسيله
اولور بونلرده نقصان عدد ايله تفاوت بلك ظاهر اولمز ﴿ (استأجر رجلا لايصال قط)
اى كتاب (اوزار الى زيد ان رده) اى المكتوب وازاد (لموته) اى زيد (او غيبة
لاشى له) لانه نقضه بعوده كالخياط اذا خاط ثم فتق ﴾ بر كيمسه بر رجل مكتوبنى
ويا زارفى بصرهده كه زيده ايصال ايچون استيجار ايتدكده زيدك وفاتنه وياغيبتنه
بناء مكتوبى وزارى كيرو كندويه رد ايلسه عوديله نقضنه بناء اجرتدن برشيئه
مستحق اولهمز خياطك ثوبى ديكوب بعده سوكسى كبى ﴿ وفى الخانية استأجره
ليذهب لموضع كذا ويدعو فلانا باجر مسمى فذهب للموضع فلم يجد فلانا وجب الاجر ﴾
خانيهده مرسومدر كه بر كيمسه بر رجلى فلان محله واروب فلان كيمسهيى دعوت
ايتمك ايچون اجر مسمى استيجار ايتمكله اول رجل اومحله واروب معهود فلانى
بولمسه اجرت واجبه اولور ﴿ (فان دفع القط الى ورثته) فى صورة الموت
(او من يسلم اليه اذا حضر فى) صورة (غيبة وجب الاجر بالذهاب) قافك
كسريله قطكه مكتوبى اجير وفات صورتنده زيدك ورثهسنه غيبتنده حاضر
اولديغى تقديرجه كندويه تسليم ايدهجكى امينه ويرسه ذهاب اجرى واجب اولور
﴿ وهو نصف الاجر المسمى كذا فى الدرر والغرر وتبعه المصنف ولكن تعقبه المحشون
وعولوا على لزوم كل الاجر ﴾ ذهاب اجرى اجر مسمانك نصفيدر ردر غررده بويلجه
مذكوردر مصنف رحمه الله تعالى ده منلا خسروه تابع اولدى لكن دررك محشيلرى
كندويه اعتراض ايراد ايتديلر كه معتمد اولان اجرتك كليسنك لزوميدر ﴿ لكن فى
القهستانى عن النهاية انه ان شرط المجيء بالجواب فنصفه والا فكله فليكن التوفيق

لكن قهستانيده نهايهدن نقلا مسطوردر كه مستأجر جوابى كتورمهيى شرط ايدرسه
كندويه اجرتك نصفنى تأديه لازم اولور يوقيسه كليسنى اخذ ايدر امدى مار الذكر
منلا خسرو ايله محشيلرك كلاملرى ماينينى اشبو نقل توفيق اولور ﴿ (وان وجده ولم
يوصله اليه لم يجب له شئ لانتفاء المعقود عليه) وهو الايصال واختلف فيما لو مزقه ﴾
اجير مرسل اليهى بولوب لكن مكتوبى كندويه ايصال ايتمزسه معقود عليه كه منتفى
اولمغين كندويه اجرت اولهرق برشى ايجاب ايتمز مكتوبى تمزيق كه پارهلديكى صورتده
ميان فقهادهء اجرت ايجاب ايدوب ويا ايتامكده اختلاف اولندى ﴿ (متولى ارض
الوقف آجرها بغير اجر المثل يلزم مستأجرها) اى مستاجر ارض الوقف لا المتولى كما
غلط فيه بعضهم (تمام اجر المثل) على المفتى به كما فى البحر عن التلخيص وغيره ﴾ وقف
ارضك متوليسى اجر مثلندن نقصانه انى ايجار ايدرسه قول مفتى به اوزره استيجار
ايدن كمسهيه اجر مثلك تمامى لازم اولور متولىيه برشيء لازم اولماز نته كه بعض فقها
متولى ضامن اولور ديو غلط ايتدى (وكذا حكم وصى واب كما فى مجمع الفتاوى) وصى ايله
ابك حكميده بنه بويلجهدر كه صغيرك عقارى اجر مثلندن نقصانه ايجار اولنورسه
مستاجره اتمامى لازم اولور يفتى بالضمان فى غصب عقار الوقف وغصب منافعه) ﴾
وقف عقارك ومنافعنك غصبنده صيانته للوقف ضمانله افتا اولنوز ايمدى بر وقف
دار بيع اولندقدنصكره وقفيتى ظاهر اولسه اجر مثلى لازم اولور ﴿ (وكذا) يفتى (بكل
ماهو انفع للوقف) فيما اختلف فيه العلماء حتى نقضوا الاجارة عند الزيادة الفاحشة
نظر اللوقف وصيانة لحق الله تعالى حاوى القدس علمانك كندوده اختلاف ايتدكلرى
مسائل وقفدهنيه بويلهدر بر وقفه انفع اولان قولله افتا اولنور حتى فقها بر وقفك بلا تعنت
اجر مثلندن زيادة فاحش ايله اجارهسنه مشاهده ايتدكلرنده الله جليلك حقنى صيانة
ووقفه نظرا اجارهء مشروحهنك نقضيله حكم بيورديلر زيرا وقف حبس العين والتصدق
بالمنفعة لوجهه تعالى در ﴿ (مات الآجر وعليه ديون) حتى فسخ العقد بعد تعجيل
البدل (فالمستأجر) لو العين فى يده ولو بعقد فاسد اشباه (احق بالمستأجر من غرمائه)
حتى يستوفى الاجارة المعجلة ﴾ بر موجر ديونى تركهسندن ازيد اولديغى حالده فوت
اولوب عقد فسخ اولوب بدل اجارهيىده پشين اخذ ايتمش اولورسه عقدهر نقدر فاسدهده
اولسه استيجار ايتديكى نسنه مستأجرك يدنده بولنورسه اجرت معجلهيى تماما اخذ
واستيفا ايدهنهدك كندوسى اول عينه غرمادن احق واولى در ﴿ (الا انه لا يسقط
الدين بهلاكه) اى بهلاك هذا المستأجر لانه ليس برهن من كل وجه) شوقدر وار كه عين
مستأجره من كل وجه رهن اولمامغله هلاكيله دينكه بدل ايجار ساقط اولماز ﴿ (بخلاف
الرهن) فانه مضمون باقل من قيمة ومن الدين كما يسجيء فى بابه مجمع الفتاوى ﴾ رهن
عين موجرهنك خلافنهدر كه دينله قيمتك قنغيسى اقل ايسه هلاكنده انكله مضمون

اولور نته كه باب الرهنده بيانى كلور اولى اولان عبارەده بالاقل من قيمة ومن الدين
ايدى من بيانيه اولوب تفصيليله اوليەرق ❊(فروع) الزيادة فى الاجرة من المستاجر
تصح فى المدة وبعدها) مدت اجارەده وصكره مستأجر طرفندن اجرتده زياده ايتمك
صحيحه اولور ❊ واما زيادة على المستأجر فان فى الملك ولو يتيم لم تقبل كما لو رخصت ❊
موجرك مستأجرك اوزرينه اجرتده زياده ايتمسى ملكده اولورسه مقبوله اولماز ملك
يتيمك دخى اولورسه نته كه اجرتك سعرى رخيص اولمغله بدل ايجار نقصان وعقد
منتقض اولمديغى مثللو ❊ وان فى الوقف فان الاجارة فاسدة اجرها الناظر بلا عرض
على الاول لكن الاصح صحتها باجر المثل ❊ اجاره وقفده اولوب وارباب خبرەنك اجر
مثلندن نقصان فاحشله اولمشدر ديو قاضى يه اخبارينه مبنى فاسدەده اولورسه متولى
مستأجر اوله عرض وتكليف ايتمەدك اخر طالبنه ايجار ايدر لكن اصح اولان اجارۀ
سابقەنك اجر مثليله صحتيدر يعنى مدعينك اجر مثلندن نقصان دعواسنه اصغا
اولنماز اصل اجر مثليله ايجار اولنميدر ❊ ولو ادعى رجل انها بغبن فاحش فان اخبر
القاضى ذو خبرة انها كذلك فسخها وتقبل الزيادة وان شهد واوقت العقد انها باجر
المثل ❊ بر كيمسه اجارەنك عين فاحش نقصانله اولديغى ادعا ايلسه ايمدى قاضى يه
ارباب بصيرتدن خبرت وامانت صاحبى بركسه خبر ويررسه كه اجارە غبنله وقوعبولمشدر
انى فسخ ايدوب وزيادەسى قبول اولنور شاهدلر نقدر حين عقدده اجاره اجر مثليله
اولدى ديرلرسه ده ❊ والا فان كانت اضرارا وتعنتا لم تقبل ❊ ارباب خبرت غبن فاحشله
اولديغى خبر ويرمديكى تقديرجه اصل اولان اجارەنك صحتى اولوب زياده دعوالرى
اضرارا وتعنتا اولورسه دعوالرى مقبوله اولماز ❊ وان كانت الزيادة اجر المثل فالمختار
قبولها فيفسخها المتولى فان امتنع فالقاضى ثم يوجرها ممن زاد ❊ زياده اجر مثل اولورسه
مختار اولان زيادەنك قبول اولنوب اجارەيى متولينك فسخيدر مستأجر امتناع ايدرسه
قاضينك فسخ ايدوب بعده زياده ايدن طالبنه ايجاريدر لكن زيادەدن مراد سعرك
غلوينه بناء جميع ناسك قتنده اجرتك بذاتها زياده سيدر يوقسه همان بعض ناسك رغبتنك
كثرتنه مبنى زياده لنمسى دكلدر عينك مجمع شرحنده كه عبارەسنك مفادى بودر كه اجرتك
زياده لنمسيله اجاره منتقض اولماز الا اجرت ذاتنده غلوسعره مبنى زياده لنوب براغبك رغبتنه
بناء متعندجانبندن زياده لنمكله اولمازسه منتقض اولور امدى مجددا عقد اولنور زياده لنديكى
وقته دك اجارهٔ اوليده كه مسمايى عقد ثانيدنصكره اجر مثلى آلور انتهى ❊ فان كانت
دارا او خانوتا او ارضا فارغة عرضها على المستأجر فان قبلها فهو احق ولزمه الزيادة
من وقت قبولها فقط ❊ عين مستأجره دار ويا دكان ويا كندوده زرع اولميان زمين
اولورسه امدى صاحبى مستأجر سابقنه زيادەيى عرض ايدر قبول ايدرسه كندوسى
احق واولى اولور انجق قبولى وقتدن كندويه زياده لازم اولور ❊ وان انكر زيادة

اجر المثل وادعى انها اضرار فلا بد من البرهان عليه ❊ مستأجر اجر مثلندن زيادەيى
انكار ايدوب زياده ذكر ديلەرك قوللرى مجرد اضرار ديو دعوا ايدرسه كندويه
مدعاسنه اقامهٔ بينەدن لازمدر (وان لم يقبلها اجرها المتولى) مستأجر اول زيادەيى قبول
ايتمزسه متولى ديكر طالبنه ايجار ايدراشبو وان لم يقبلها عبارەسنى وان انكر قولندن مقدم
ذكر ايتسه اولى اولور ايدى ❊ وان كانت مزروعة لم تصح اجارتها لغير صاحب الزرع
لكن تضم عليه الزيادة من وقتها ❊ اجرتى زياده قلنان ارض مزروعه اولورسه
انى صاحب زرعك غيرينه اجاره صحيحه اولمز شو قدر وار كه زياده وقتندن
زياده كندونك اوزرينه منضم اولور ❊ وان كان بنى او غرس فان كان
استأجرها مشاهرة فانها توجر اذا فرغ الشهر ان لم يقبلها لانعقادها عند رأس كل شهر ❊
مستأجر ارض مشروحەيه بنا ويا غرس احداث ايتمش اولورسه ايمدى انى استيجارى
مشاهرة كه ماه بماه اولورسه شهرك سلخنده مستأجر اول زيادەيى قبول ايتمزسه صاحب
ارض كندونك غيرينه اجاره ايدر اجاره هر برماهك باشنده منعقده اولمغين لكن بو بنا
رفع اولنديغى تقديرجه ارض زياده اجرتله ايجار اولنديغنه كورەدر ايمدى بويله
اولمزسه بنه مستاجر اولك يدنده ابقا اولنور ❊ والبناء يتملكه الناظر بقيمة مستحق القلع
للوقف او يصبر حتى يتخلص بناؤه ❊ وقف ارضده كه بنايى متولى وقف ايچون قلع
اولان قيمتيله تملك ايدر ويا خود مستاجر بناسى خلاص اولنەدك صبر ايدر يعنى بنا ايله
وبناسز ارض تقويم اولنوب زيادەسنى موجر ويرر ديمك ❊ وان كانت المدة باقية لم
توجر لغيره وانما تضم عليه الزيادة وبها زرع ❊ مدت ايجار باقيه اولورسه مستاجر
اولك غيرينه ايجار اولنميوب بلكه ارض مزرعەده كه مثللو زياده كندويه ضم اولنور
❊ واما اذا ذاد اجر المثل فى نفسه من غير ان يزيد احد فللمتولى فسخها وعليه الفتوى
اجر مثلك زيادەسى ذاتنده كه بركسەنك ارتورمسى اولمقسيزين اولورسه متولى ايچون
اول اجارەيى فسخ واردر فتواده بونك اوزرينەدر (ومالم تفسخ كان المستاجر المسمى
اشباه معزيا للصغرى) مادام اجاره فسخ اولنمدقچه مستأجرك اداسى لازم اولان مسمادر
زياده مطالبه اولنماز ❊ قلت وظاهر قوله والبناء يتملكه الناظر انه يتملكه لجهة الوقف
قهرا على صاحبه وهذا والارض تنقص بالقلع والا شرط رضاه كما فى عامة الشروح
منها البحر والمنح فيعول عليها لانها الموضوعة لنقل المذهب بخلاف نقول الفتوى ❊
شارح رحمه الله تعالى ورضى عنه بيورركه والبناء يتملكه الناظر قولينك ظاهرى بنا
صاحبنه قهرا متولينك وقف ايچون تملكيدر وارضدن بنانك قلعيله ارضه ضرر
ونقصان طارى اولديغنه نظرادر يوخسه صاحب بنانك رضاسى لازمدر نته كه بحر
ومنح امثالى اكثر شروحده بويلەجه مسطوردر مسائل مذهبى نقله شروح موضوعه
اولمغله كندولرينه اعتماد اولنور نقول فتاوى شروحك خلافندر ❊ وفى فتاوى
مؤيدزاده من الوقف معزيا للفصولين خانوت وقف نبافيه ساكنه بلا اذن متوليه ان

لم يضر رفعه وان ضر فهو المضيع ماله فليتربص الى ان يتخلص ماله من تحت البناء ثم يأخذه ✻ مؤيد زاده نك فتاواسنده فصولينه عزوله وقفندن منقولدركه بروقف دكانده ساكن اولان كمسنه يه بلا اذن المتولى انده بعض بنا احداث ايلسه ايمدى بناسنك رفعى وقفه مضر اولمزسه رفع ايدر يوق مضر اولورسه كندو مالنى ضايع ايتمش اولمغله بنادن خلاص اولنجيه دك مالنى كوزه‌در بعد الخلاص اخذ ايدر ولا يكون بناؤه ✻ مانعا من صحة الاجارة لغيره اذ لا يدله على ذلك البناء حيث لا يملك رفعه ✻ بانينك بناسى متولينك دكان مشروحى برغيرى كيمسنه‌يه ايجارنيك صحتنه مانع اولمز زيرا بناسينك رفعنه قادر اولمديغندن انده كندو ايچون يد مالكه اولمدى ✻ ولو اصطلحوا ان يجعلوا ذلك للوقف بثمن لا يتجاوز اقل القيمتين منزوعا ومبنيا فيه صح ✻ بانيله متولى بنانك مبنيا ومنزوعا قيمتلرينك اقلنى متجاوز اولميان ثمنله بنايى وقف ايچون قيلمغه مقاوله ايدوب راضى اولورلرسه صحيح اولور ✻ ولو لحق الاجر دين رفع الامر الى القاضى يفسخ العقد وليس للاجران يفسخ بنفسه وعليه الفتوى ✻ ملك عقارنى ايجار ايدن كمسنه مديون اولوب اندن غيرى دينى ادا ايده‌جك مالى اولمزسه خصوص مشروحى قاضى‌يه رفع واخبار ايدكه‌حتى قاضى عقد اجاره‌يى فسخ ايده كندو باشنه فسخ ايده‌مز فتوا بونك اوزرينه‌در ✻ ويجوز بمثل الاجر او باكثر او باقل مما يتغابن فيه الناس لا بما لا يتغابن فتكون فاسدة فيوجره اجارة صحيحة امامن الاول اومن غيره باجر المثل او بزيادة بقدر ما يرضى به المستأجر انتهى ✻ اجاره اجر مثليله ويا بين الناس اولمقدار شيئله تغابن ومسامحه اولنور اقل ويا اكثر بدل ايجار ايله جائزه ومشروعه اولور ما لا يتغابن ايله صحيحه اولميوب فاسده اولمغله مجدد اجارهٔ صحيحه ايله يا مقدمكه مستاجره ويا بشقه سنه اجر مثليله ويا مستاجرك راضى اوله‌جغى آز برزياده ايله موجر ايجار ايدر ✻ وفى فتاوى الحانوتى بينة الاثبات مقدمة وهى التى شهدت اولا بان الاجرة اجرة المثل وقد اتصل بها القضاء فلا تنقض قال وبه اجاب بقية المذاهب فليحفظ والله تعالى اعلم ✻ فتاواى حانوتيده مسطوردركه بينهٔ اثبات مقدمه‌دركه براجاره‌ده موجر اولا اجر مثليله ايجار اولندى ديو دعوى واقامهٔ بينه وقضا وحكمدنصكره ثانيا مستأجر اجر مثلندن اكثره ايجار اولنمشدر ديو اجاره‌نك نقض وبطلاننى دعوا واقامهٔ بينه ايلسه مقدمكه بينه تقديمه شايان اولمغله اجارهٔ مشروحه نقض وابطال اولنماز والله اعلم واستغفر الله العظيم ✻ (باب ما يجوز من الاجارة وما يكون خلافا فيها) اى من الاجاره) ✻ اجاره‌نك جائزه اولوب وجوازنده اختلاف اولنان مسائل ومباحثى محتوى باب دقت نصابدر زياده واضح اولان باب ما يجوز من الافعال من الاجارة ديمك ايدى ✻ (تصح اجارة حانوت) اى دكان) ودار بلا بيان ما يعمل فيهما) لصرفه للمتعارف وبلا بيان (من يسكنها) فله ان يسكنها غيره باجارة غيرها كما سيجئ) ✻ كندولرده ايشلنه‌جك ايشى وساكن اوله‌جق كمسنه‌يى

تعيين وبيان ايتمكسزن منزل ودكان اجارسى صحيحه ومشروعه اولور متعارف اولان عمله كه سكنايه صرف اولنمغله ايمدى مستاجر يالكز كندو باشنه سكناسنى شرط ايتمشيكن كندو بشقه‌دار اجاره ايدوب انده غيرى كمسنه‌يى اسكان ايلسه اولور نته كه بوكاداثر بحث كلور ✻ (ولان يعمل فيهما) اى الحانوت والدار (كل ما اراد) فتشد وربط دوابه ويكسر حطبه ويستنجى بجداره ويتخذ بالوعة ان لم تضر ويطحن برحى اليدوان ضر به يفتى قنية ✻ استيجار ايتديكى منزل ودكانده مستأجر ايچون هر برمراد ايتديكى ايشى ايشلمك واردر ايمدى انده قازق قاقر ودوابنى باغلر واوطوننى قيرد ودیوارنه استنجا ايدوب سلنور وانده مثلا خانه اتخاذ ايدر اكر بونلرده ضرر مشاهده اولنمزسه مثلا اخورك ماعداسى موضع سكنايه دواب چكمك مثللو ال دكرمانيله اون اتمده هر نقدر ضرر اولسه دخى انى ايدر ✻ (غيرانه لا يسكن) بالبناء للفاعل ومفعول (حدادا) اوقصارا اوطحانا من غير رضى المالك او اشتراط) ذلك (فى) عقد (الاجارة) لانه يوهن البناء فيتوقف على الرضى) ✻ شوقدر واركه مستاجر دمرجى وياقصارجى وياذكر منجى اولديغى حالده مال صاحبنك رضاسى اولمقسزن وعقد اجاره‌ده انى شرط ايتمكيسزن ساكن اوله‌مز بونلر بنايه ضعف ويرمكله مالكك رضاسنه توقف ايدر بونده غيرى عدم اسكانى دلالة كه اولوتيله ثابت اولور بوثلاثيدن معلوم صيغه‌سيله اولديغنه نظرا حداد معطوفلريله حال اوله‌رق ترجمه‌در رباعيدن يانك ضميله ما بعدى حدادا معطوفلريله مفعول اوله‌رق ترجمه اولنسه ده اولور بوكا كوره كندونك عدم سكناسنى اشارة اولور ايمدى شارحه اولى اولان بالبناء للفاعل ومفعول بدلنه من الثلاثى اوالرباعى ديمك ايدى ✻ (فلو اختلفا فى الاشتراط فالقول للموجر) كما لو انكر اصل العقد) ✻ موجر ايله مستأجر اشتراطده اختلاف ايدرلرسه قول موجر كدر نته كه اصل عقدى انكارنده قول كندونك اولديغى مثللو ✻ (وان اقاما بينة فالبينة للمستأجر) لاثباتها الزيادة خلاصه ✻ ايكيسى بردن اقامهٔ بينه ايدرلرسه بينه مستأجرك بينه‌سيدر زياده‌يى اثبات ايتديكندن ✻ وفيها استأجر للقصارة فله الحدادة ان اتحد ضررهما ولو فعل ما ليس له لزمه الاجر وان انهدم به البناء ضمنه ولا اجر لانهما لا يجتمعان ✻ خلاصه‌ده مذكوردركه بررجل قصارجيلق ايچون بردكان استيجار ايدوب بعده اندن دمرجيلك ايلسه ايمدى ضررلرى متحد اولورسه انده ايشلمسنه رخصت اولميان برعملى مستاجر انده ايشلسه كندويه اجرت اداسى لازم اولور اول فعل سببيله بنا منهدم اولورسه انى ضامن اولوب اجرت تاديه‌سى ايجاب ايتمز اجرتله ضمان جمع اولنمامغين (وله السكنى بنفسه واسكان غيره باجارة وغيرهما) مستاجر ايجار ايتديكى مسكنده كندوسى بالذات ساكن اولور اجاره ايله واجاره سز غير كمسنه‌يى اسكانده ايدر ✻ وكذا اكل ما لا يختلف بالمستعمل يبطل التقييد لانه غير مفيد بخلاف ما يختلف به كما سيجئ ✻ نيه بويله

هر بر مستعملك استعماليله مختلف اولميان شيده مستأجر كندوسى بالذات ساكن اولوب
واخرى اسكان ايدرامدى فلان كمسنه ساكن اولمق شرطيله ديو تقييد ايتسه بونده
عدم تفاوته مبنى تقييدك برفائده سى اولمديغندن تقييد باطل اولور بشقه كمسنه ده انده
ساكن اولسه اولور مستعملك استعماليله مختلف اولان ركوب ولبس ثياب مثللو شيلر
مزبورك خلافنه دركه بونلرده تعيينك فائده سى اولمغله مخالفت اولنديغى صورتده
ضمان ايجاب ايدر بونلرده ناسك تفاوتنه مبنى تنه كه بوكه متعلق بحث قريبا كلور (ولو آجر
باكثر تصدق بالفضل الافى مسئلتين اذا آجرها بخلاف الجنس او اصلح فيها شيأ) مستأجر
ايجار ايتديكى نسنه يى بدل ايجارندن اكثره ايجار ايدرسه زياده سنى تصدق ايدر
الا ايكى مسئله ده كه اجاره سنك خلاف جنسنه اجاره سنده و يا ايجار ايتديكى نسنه يى
بعض شى زياده سيله اصلاح واعمار ايدرسه بونلرده زياده بهاايله اجاره ايدر زياده سنى
تصدقه ايتمز ايكنده اصلاح عد اولنماز (ولو اجرها من الموجر لا تصح وتنفسخ الاجارة
فى الاصح بحر معزيا للجوهرة وسيجيء تصحيح خلافه فتنبه) مستأجر اجاره ايتديكى
نسنه يى كندويه ايجار ايدن كمسنه يه ايجار ايتسه صحيحه اولماز قول اصحده مقدمكى
ايجاره لرى منفسخه اولور وقريبا بو فسخك خلافنى تصحيحده متنبه اولكز (و) تصح
اجارة (ارض للزراعة مع بيان ما يزرع فيها او قال على ان ازرع فيها ماشاء) كيلا
تقع المنازعة والا فهى فاسدة للجهالة منازعه وقوعبولمسون ديو كندويه زرع اولنه جق
بذرى بياناله و يا انده ديله ديكم نسنه يى زرع ايتمكلكم اوزره ديه رك زراعت ايچون ترلايى
اجاره صحيحه اولور بلا بيان جهالت اولمغله اجاره فاسده اولور زيرا ارضك زراعت
وبنا ايچون اجاره اولنديغى اولور ونفعا وضررا مزروعاتك تفاوتى اولمغله دفعا للنزاع
بيانى لازم اولدى (وتنقلب صحيحة بزرعها ويجب المسمى) ارضه بذرى زرعله
جهالت زائل اولمغله اجارهٔ مشروحه صحة منقلب اولوب اجر مسمى واجب اولور
(وللمستاجر الشرب والطريق) اجاره اولنان عقارك حق شرب وطريقنه مستأجر
مستحق اولور هر نقدر مزبوراتى شرط ايتمزسه ده زيرا اجاره دن مقصود انتفاع اولوب
بونلرسز ايسه انتفاع حاصل اولماز اما ارضى شرادن مقصود رقبه سنى تملك اولمغله شرب
وطريق حقوق ومرافقنى ذكر ايتمكسزين داخل اولمزلر بناء برين قابل انتفاع اولميان جحش
صغيرى وشوراق ارضى بيع مشروع ايجار نا مشروعدر و يزرع زرعين ربيعا وخريفا
مستأجر صيفى وشتوى ايكى اكين اكر استيجار كندوده ايكى زرع ممكن اولور مدتده
اولورسه (ولو لم يمكنه الزرعة للحال لاحتياجها بقى او كرى ان امكنه الزراعة فى مدة
العقد جاز والالا وتمامه فى القنية) اجاره اولنان ارضده سقيه و يا نهر كريكه قزمغه
احتياجنه بناء حين عقدده فى الحال زراعت ممكن اولمازسه ايمدى مدت اجاره ده
ممكن اولورسه عقد جائز اولور يوقيسه اولماز مثلا اوقدر مدتده كرى ممكن اولمامق كبى

(آجره وهى مشغولة بزرع غيره ان كان الزرع بحق لا يجوز) الاجارة لكن لو حصده
وسلمها انقلب جائزة (مالم يستحصد الزرع) فتجوز ويؤمر بالحصاد والتسليم به يفتى
بزازية) بر رجل غيرك زرعيله مشغوله اولان ترلاسنى بر شخصه ايجار ايلسه ايمدى اول
غيرك زرعى اول ترلا اجاره سنده اولمق مثللو بحق ثابت اولورسه مادام زرعك حصاد
وقتى ايريشوب كمالنى بولمدقجه اجاره سى جائزه اولماز كاله رسيده اولمش اولورسه
اجاره صحيحه اولوب زرعك حصادى وارضك تسليميله امر اولنور زرعى بيچوب
ترلايى تسليم ايتمكله اجاره صحة منقلبه اولور (الا ان يوجرها مضافة) الى المستقبل
فتجوز مطلقا الا اجاره يى مستقبله مضاف ايدرك ارضك زرعدن خاليه اوله جغى
وقته دك ديرسه زرعك ثباتى بحق و يا بغير حق اولسون مطلقا اجاره سى جائزه اولور
(وان) كان الزرع (بغير حق صحت) لامكان التسليم بجبره على قلعه ادرك اولا فتاوى
قارئ الهداية ارض مشروحه ده زرع بغير حق اولمش اولورسه اجاره سى
مشروعه اولور كاله ارشسون و يا ايرشمسون زارعى قلعينه جبرايله تسليمى ممكن اولمغله
وفى الوهبانية تصح اجارة الدار المشغولة يعنى ويؤمر بالتفريغ وابتداء المدة من حين
تسليمها وهبانيه ده مسطوردركه متاع واشيا ايله مشغوله دارى اجاره صحيحه اولوركه
تفريغ وتخليه سيله امر اولنوب مدت اجاره نك ابتداسى تسليمى وقتندن اعتبار
اولنور وفى الاشباه استأجر مشغولا وفارغا صح فى الفارغ فقط وسيجيء فى المتفرقات
اشباهده مذكوردركه بركمسه مشغول وفارغ ايكى باب منزلى استيجار ايلسه فقط فارغده
اجاره سى صحيحه اولور متفرقاتده قريبا بوكه متعلق بحث كلور (و) تصح اجارة
ارض (للبناء والغرس) وسائر الانتفاعات كطبخ أجر ومقيلا ومراحا حتى تلزم الاجرة
بالتسليم امكن زرعها ام لا بحر بنا وغرسى ايچون وكروده چناق چوملك امثالى نسنه
طبخى كبى وقيلوله وراحت محلى اتخاذى مثللو سائر انتفاعا ايچون ارضك اجاره سى
صحيحه اولمغله زرعى ممكن اولسون و يا اولمسون تسليميله اجرت لازمه اولور بخصوصها
زراعت ايچون استيجار ايتديكندن مثلا صويى منقطع اولمغله زراعت ممكن اولمسه
فسخه مدار اولمز (فان مضت المدة قلعهما وسلمها فارغة) لعدم نهايتهما (الا ان يغرم له
الموجر قيمة) اى البناء والغرس (مقلوعا) بان تقوم الارض بهما وبدونهما فيضمن ما بينهما
اختيار اجارهٔ مشروحه ده مدت اجاره مرور ايدرسه بنا وغرس ايچون مدت معلومه
ايله نهايت معدوم اولمغين انلرى قلع ورفع ايدوب ارض بوش وخالى اوله رق
موجره تسليم ايدر الا موجر بنا ايله غرسك مقلوعا كه ارضه بنا وغرسله بردن وانلرسز
مجرد ارضه بربها تقدير اولنوب ماينلرنده كه زياده مبلغى ضامن اولورسه قلعلريله
امر اولنماز اما زرعك نهايت معلومه سى اولمغله حصاد وقتنه اجر مثليله تركا اولنور طرفينه
رعاية (و تملكه) بالنصب عطف على يعزم لان فيه نظرا لهما تملكه كلمسى

نصبـله يعزم فعلنك اوزرينه معطوفدر يعنى موجر مستأجره بنا ومغروسك
قيمتلرينى غارم اولوب انلرك هر برينى تملك ايدر زيرا بونده ايكسنده مراعات
واركه مدت اجاره منقضيه اولدقدنصكره ارض صاحبنه تسليم و بنا ايله اشجارك
قيمتلرينى مستأجره اداوارد ﴿قال فى البحر وهذا الاستثناء من لزوم القلع على المستاجر﴾
صاحب بحر ديديكه اشبو استثنا كه الا ان يغرم در قلعك مستأجره لزومندندر يعنى بانيله
غارسه قلع وتسليم لازم اولور الا موجر انلرك قيمتلرينى ضامن اولورسه قلعيله تسليم
ايجاب ايتمز ﴿فافاد انه لا يلزمه القلع لو رضى الموجر بدفع القيمة﴾ پس صاحب بحر
افاده ايتديكه موجر بنا ايله اشجارك قيمتنى مستأجره ويرمكه راضى اولورسه كندويه
قلع ايجاب ايتمز ﴿لكن ان كانت تنقص تملكها جبرا على المستاجر والا فبرضاه﴾ لكن
قلعله ارضه نقصان طارى اولورسه موجر بنا ايله غرسى مستأجرك رضاسى اولميه رق
جبرا تملك ايدر نقصان طارى اولمزسه مستاجرك رضاسيله تملك ايدر ﴿(او يرضى)
الموجر عطف على يعزم (تبركه) اى البناء او الغرس (فيكون البناء والغرس لهذا
والارض لهذا)﴾ و ياخود موجر بنا ايله غرسك ارضنده تركنه راضى اولورسه قلعلرى
ايجاب ايتمامكين بنا ايله غرس مستأجرك ارض موجرك اولور ﴿وهذا الترك
ان باجر فاجارة والا فاعارة فلهما ان يؤاجراهما لثالث ويقتسما الاجر على قيمة البناء
بلا ارض فيأخذ كل حصته مجتبى﴾ اشبو سالف البيان ترك اجرتله اولورسه كه
بنا ايله غرسك ارضنده بقاسيچون اجاره عقديله اولورسه امدى بو اجاره مستقله
اولمش اولور اجرتسز اولورسه اعاره اولمغله كندولرينه اول بنا ايله ارض اوچنجى
بر آخر كسنه يه ايجار وبدل اجاره يى بناسز ارضك وارضسز بنانك قيمتلرى اوزره
ميانلرنده اقتسام ايدوب هر برى حصه لرينى الورلر ﴿وفى وقف القنية بنى فى الدار
المسبله بلا اذن القيم ونزع البناء يضر بالوقف يجبر القيم على دفع قيمته للبانى آه﴾
قنيه ده مذكوردركه بر كيمسنه وقف بر منزلده بلا اذن المتولى بر سبيل بنا احداث
ايدوب وانك نزع ورفعى وقفه مضر اولورسه متولى يه انك قيمتنى بانى يه دفعله
جبر اولنور ﴿(ولو استاجر ارض وقف وغرس فيها) و بنى (ثم مضت مدة الاجارة
للمستأجر استبقاؤها باجر المثل اذا لم يكن فى ذلك ضرر) بالوقف) بر كيمسنه بر قطعه
ارض استيجار وانده بر مقدار اشجار و يا بنا احداث ايتدكدنصكره مدت اجاره سى
مرور ايتسه امدى مستأجره اجر مثليله انى استبقا مشروعدر اكر انده ارض وقفه
ضرر اولمزسه و بنى تركيبنده واو او معناسنه در ﴿(ولو ابى الموقوف عليهم الا القلع ليس
لهم ذلك) كذا فى القنية قال فى البحر وبهذا تعلم مسئلة الارض المحتكرة هى منقولة
ايضا فى اوقاف الخصاف﴾ وقف صاحبلرى استبقادن امتناع ايدوب مجرد قلع
ايتديرر ديمكه قادر اولمزلر قنيه ده بو وجهله مسطوردر بو بيانله ارض وقفك

تحكيره قطع اولنمسى مسئله سيده معلوم اولور يعنى بر قطعه وقف ارض بر كيمسنه
متوليسندن غرس و يا بنا ايچون استحكار واستيجار ايدوب مدت ايجار كچدكده مادام
وقفه بر ضرر تبين ايتمديكجه مستاجر اجر مثليله انلرى استبقا ايدر متولى تعنتا مجرد
قلع ايتملى ديه مز بو خلو اولور ﴿(والرطبة) لعدم نهايتها (كالشجر) فتقلع بعد مضى
المدة﴾ رطبه كه بو نجه تعبير اولنان نبات شجر كبى نهايت معلومه سى اولمامغين بعد مضى
المدة قلع اولنور لكن شارحك اشبو فتقلع تفريعى پك ظاهرجه دكلدر زيرا اجر
مثليله استبقاسى قريبا مرور ايتدى مكركه مسئله وقفك ماقبلنه مربوط اوله ﴿ثم
المراد بالرطبة ما يبقى اصله فى الارض ابدا وانما يقطف ورقه ويباع او زهره﴾ بعده از ين
رطبه دن مراد اصلى زمينده ابدا باقى قالوب انجق يراغى و يا چيچكى ويميوه سى
ديوشريلوب طوپلنوب فروخت اولنان شيدر ﴿وما اذا كان له نهاية معلومة كما فى
الغجل والجزر والباذنجان فينبغى ان يكون كالزرع تيرك باجر المثل الى نهاية كذا حرره
المصنف فى حواش الكنز وقواه بما فى معاملة الخانية فليحفظ﴾ نباتچون فانك ضميمه
فجلكه طوروب وهاوج و بطلجان امثالى كندولرينك ادراك وكماللريچون نهايت
معلومه اولور مقوله دن اولورسه لايق اولان انلر زرع كبى نهايت كمالنه دك اجر مثليله
ترك اولنمقدر مصنف مرحوم كنز حاشيه سنده مضمون مشروحى بو يله جه تحرير
ايلدى وانى خانيه نك معامله سيكه مساقاتنده ذكر ايتديكى مسئله ايله تقويه ايتديكه
بر كيمسنه بر قطعه تارلاسنى كندويه خضروات زرعيچون و يا كندوده اصول رطبه
باقيه اولان تارلاسنى مساقاته و يروب مدتده بيان ايتمسه امدى انده حاصل اوله جق
مزروعاتك ابتداء نباتى وانتهاء قطعى ايچون وقت معلومى اولمازسه معامله مرسومه
فاسده اولور يوق قطع وقتى معلوم اولورسه جائز اولور ﴿قلت بقى لو له نهاية معلومة
لكنها بعيدة طويلة كالقصب فيكون كالشجر كما فى فتاوى ابن الحلبى فليحفظ﴾ شارح
عليه الرحمة والغفران بيورر كه بر مسئله باقيه قالديكه زرعچون نهايت معلومه اولوب
لكن قمش كبى بعيده وطويله اولور امدى زرع مشروع شجر كبى اولورنته كه ابن
حلبى فتاواسنده مسطوردر ﴿(والزرع تيرك باجر المثل الى ادراكه) رعاية للجانبين
لان له نهاية كامر﴾ زرع ايچون نهايت اولمغله طرفينكه صاحب ارضله مستاجره
رعايت ايچون ايريشوب كماله رسيده اولنه دك اجر مثليله تارلاده ترك اولنور نته كه
مرور ايتدى ﴿(بخلاف موت احدهما قبل ادراكه فانه تيرك بالمسمى) على حاله (الى
الحصاد) وان انفسخت الاجارة لان ابقائه على ما كان اولى مادامت المدة باقية اما
بعدها فباجر المثل قبل الادراك﴾ برينك قولى صورت مشروحه نك خلافنه دركه
بونده اجاره هرنقدر منفسخه اولورسه ده ينه زرع حصاد وقتنه دك اجر مسما ايله
حالى اوزره ترك اولنور زيرا مدت مادام باقيه اولدقجه زرعى اولديغى اوزره ابقا

اوليدر اما بعد انقضاء المدة اجر مثليله ترك اولنور ﴿ (ويلحق بالمستاجر المستعير) فيترك
الى ادراكه باجر المثل ﴿ ارض بروجه استعاره زرع ايدن كيمسنه مستأجره لاحق اولور كه
قبل الادراك صاحب ارض رجوع ايدوب تارلايى يدندن اخذ ايده جك اولسه اجر
مثليله حصاد وقتنه دك ترك اولنور ﴿ (واما الغاصب فيؤمر بالقلع مطلقا) لظلمه اما
غاصبك ظلمنه بناء هرنه قدر حصاد وقتى ايرشمزسه ده بهمه حال قلعيله امر اولنور
﴿ ثم المراد بقولهم تبرك الزرع باجراى بقضاء او بعقد هما حتى لايجب الاجر الا باحد
هما كما فى القنية فليحفظ بحر ﴿ بوندنصكره فقهانك زرعك اجرتله ترك اولنور
قوللرندن مرادلرى ياقضا ايله ويا كندو رضالريله عقد اجاره ايله اجرتله ترك اولنور
ديمكدر ايمدى اجرت انجق قضا ورضانك بريله واجبه اولورته كه قنيه ده مذكوردر
شرنبلالى اشبو حكمدن وقف ويتيم ومعد للاستغلال اولان اراضى يى استثنا
ايدوب بونلرده بلاقضاء ولارضاء اجرت ايجاب ايدر ديدى ﴿ (و) تصح (اجارة
الدابة للركوب والحمل والثوب للبس) ﴿ دابه يى ركوب وحمل ايچون وثوبى لبس
ايچون اجاره صحيحه مشروعه اولور شوقدر واركه حمل ايچون استيجار اولنانه ركوب
اولور ركوب ايچون ايجار اولنانه حمل جائز اولماز ﴿ (لا) تصح اجارة الدابة (ليجنبها)
اى لاجل ان يجعلها جنيبة بين يديه (ولا يركبها) ﴿ دابه يى ركوب ايچون اولميه رق
مجرد قدامنده يدك قيلمق ايچون اجاره صحيحه اولماز متعارف اولميوب ومدت انتفاع
مجهوله اولمغين ﴿ ولا تصح اجارتها ايضا لاجل ﴿ (ان يربطها على باب داره ليراها
الناس) فيقال له فرس (او) لاجل ان (يزين بيته) اوحانوته (بالثوب) ﴿ ينه دابه يى
قوناغنك قاپوسنه باغليوب همان كورنلر اغانك فرسى وارمش ديسونلر ديو ويا
خانه سنى وياد كاننى ثوبله زينتلمك ايچون اجاره مشروعه دكلدر (لما قدمنا ان هذه
منفعة غير مقصودة من العين واذا فسدت فلا اجر) زيرا ماسبقده ذكر ايتدك كه اشبو ربط
ربط وتزيين عيندن مقصوده اولميان بريهوده منفعتدر ايمدى اجارهٔ مشروحه
فاسده اولنجق اجرتده ايجاب ايتمز ﴿ (وكذا لو استأجر بيتا ليصلى فيه اوطيبا ليشمه اوكتابا
ولو شعرا ليقرأه ومصحفا) شرح وهبانيه ده ينه بويله بر كيمسه كندوده نماز قيلمق ايچون
بر منزل ويا استشمام ايچون بر طيب ويا اوقومق ايچون بر كتاب هرنقدر شعر وياحكايه
اولورسه ده ويا مصحف شريف استيجار ايلسه صحيحه اولماز منافعلرى غير مقصوده
اولمغين ﴿ (وان لم يقيدها براكب ولابس اركب من شاء) وتعين اول راكب ولابس
دابه ويالباس استيجار ايدن كيمسه اجاره سنى معين بر راكبك ولابسك ركوب ولبسيله
تقييد ايتمزسه دلديكى كيمسه يى بندير ركويا هر كيمى مراد ايدرسم اركاب ايدرم ديو
تعميم ايتمش اولور ايمدى ابتدا هر كيم راكب ولابس اولورسه اوتعين ايدر (وان لم يبين
من يركبها فسدت للجهالة وتنقلب صحيحة بركوبها) مستأجر دابه يه نيان شخصى

ذكر وبيان ايتميوب همان مطلق ركوب ايچون استيجار ايدرسه جهالتنه بناء اجاره
فاسده كيدر كندونك بالذات بنوب وياغير بر كيمسه يى بندرمسيله صحة منقلب اولور
معقود عليه بونده مجهول مقدمكنده معلوم اولمش اولور ﴿ (وان قيد براكب اولابس
فخالف ضمن اذا عطبت ولااجر عليه وان سلم) مستاجر معين راكب ويالابسله
تقييد ايدوب بعده مخالفت ايدوب انك غيرنى اركاب ايلسه ايمدى دابه يه برضرر
اصابت ايدرسه مستاجر انى ضامن اولور اجرت ايجاب ايتمه رك هرنقدر سلامتده
اولورسه دخى زيرا غاصب اولمغله منافع غصبى ضامن اولمدى ﴿ بخلاف حانوت
اقعد فيه حدادا مثلا حيث يجب الاجر اذا سلم لانه لما سلم تبين انه لم يخالف وانه مما لايو
هن الدار كما فى الغاية لانه مع الضمان ممتنع ﴿ سائر صنعت ايچون استيجار ايتديكى
دكانى مخالفت بر له مثلا تمورجى يه ويرسه مسئلهٔ مشروحه نك خلافنه دركه دكانه
برضرر طارى اولميوب سلامتده اولورسه اجرتى لازمه اولور سلامتدن عدم
مخالفتى ودارى عدم توهين تبين ايتمكين لانه مع الضمان تعليلى متنك ولا اجر عليه سنه
ناظردر يعنى انده اجرت اولمديغى ضمانله معا امتناعنه مبنيدرديمك ﴿ (ومثله) فى الحكم
(كل ما يختلف بالمستعمل) كالفطاط چادرمثلا وهر بر ار بابنك استعماليله مختلف اولور
شيلر حكمده سالف الذكر دابه وثوب كبيدر ﴿ (وفيما لا يختلف فيه بطل تقييده به كما
لو شرط سكنى واحد له ان يسكن غيره) لما مر ان التقييد غير مفيد ﴿ مستعملك استعماليله
مختلف اولميان شيلرده انى تقييد باطلدر بر فائده يى منتج اولمامغين مثلا بردارى ايجارده
فلان كمسه ساكن اولمغى شرط ايتمك كبى پك مستأجره انك غيرنى اسكان مشروعدر
﴿ (وان سمى نوعا وقدرا ككر بر له حمل مثله واخف لا اخر كالملح) موجر ويا مستأجر
بغدايدن كيله مثلا او نوع وقدر تسميه ايدرسه كندويه ثقل وضررده انك مثلى واندن
اخف حمل وار وملح كبى اندن ضررلى يى حمل جائز دكلدر ﴿ والاصل ان من استحق
منفعة مقدرة بالعقد فاستوفاها او مثلها او دونها جاز واو اكثر لم يجز ومنه تحميل وزن ابر
قطنا لا شعيرا فى الاصح ﴿ بو خصوصده اصل وقاعده بودركه قدرا ونوعا عقدله
مقدره ومعنيه اولان بر منفعة مستحق اولان كيمسه انى ويا انك مثلنى ويا اندن مادونى
استيفا وتحصيل ايلسه جائز ومشروع اولور اندن زياده يى استيفاء وكسب ايدرسه
جائز اولمز اشبو غير جائز نوعندندر بغداى حمليچون استكرا اولنان دابه يه بغداى
وزننده پموق حملى قول اصحده شعير حمل ايدرسه جائز اولور ضمان ايجاب ايتمز پموق
وصمان وحطب حملنده بونلر قبا يوك اولمغله حيوانك ارقه سندن چوق يرى باصوب
حرارتى زياده اولديغندن ضمان اقتضا ايلدى ﴿ (ولو اردف من يستمسك بنفسه
وعطبت الدبة يضمن النصف) ولا اعتبار للثقل لان الادمى غير موزون بنفسه ﴿
حيوانك ارقه سنده ثابت اولوب طورن كيمسه تركسنه رديف اولمغله حيوان تلف

اولورسه انك نصفنى رديف ضامن اولور انسان موزونادن اولمامغين رديف هر نقدر
وزنا ثقيل اولورسه ده ثقلنه اعتبار يوقدر مستأجر كندوسى رديف اولورسه كليسنى
ضامن اولور وهذا ※ (ان كانت) الدابة (تطيق حمل الاثنين والا فالكل) بكل حال
(كما لو حمله) الراكب (على عاتقه) فانه يضمن الكل (وان كانت تطيق حملهما)
لكونه فى مكان واحد ※ اشبو رديفك نصف دابه‌يى ضامن اولمسى دابه‌نك ايكى
كيسه‌يى حمله تحمل وطاقتى اولديغنه كوره‌در يوقيسه كندو باشنه احتمالى اولسون
ويا اولمسون هر حالده كليسنى ضامن اولور نته كيم راكب براخر كيسه‌يى كندو
بوينه السه كليسنى ضامن اولديغى كبى دابه‌نك هر نقدر ايكيسنى كتورمكه قدرتى
اولورسه ده حمل مكان واحده اولمغله حيوانه پك مشقتلو اولمغين ※ (وان كان)
الرديف (صغيرا يستمسك يضمن بقدر ثقله) كحمله اشنيا اخر ولو من ملك صاحبها
كولد الناقة لعدم الاذن ※ رديف كندوسى استمساك ايدر مقوله‌دن اولميان صغير اولورسه
اغرلغى مقدار نجه‌يى ضامن اولور شى اخرى حملنده اغرلغنجه‌يى ضامن اولديغى
مثلا وحمل هر نقدر ناقه‌نك ولدى كبى دابه‌نك صاحبنك مالندن اولورسه ده زيرا كندويه
اذن يوقدر ※ وليس المراد ان الرجل يوزن بل ان يسأل اهل الخبرة كم يزيد ※ ماسبقده
صغيرك ثقلنجه‌يى ضامن اولور ديمكدن مراد رجل وزنه چكلور ديمك اولمدى بلكه
ارباب خبره‌سندن سؤال اولنوركه بونكله حمل نقدر زياده‌لنور اما موزونادن اولان
حمل اولور اوطارتلور (ولو راكب على موضع الحمل ضمن الكل لما مر) رديف حمل محلنه
بنسه كليسنى ضامن اولور مار الذكر حمل مكان واحده اولمغله حيوانه پك ظور اولمغله
※ وكذا لو لبس ثيابا كثيرة ولو ما يلبسه الناس ضمن بقدر ما زاد مجتبى ※ ينه بويله
مستأجر اوزرنده كه اثوابدن چوق اثواب كيسه هر نقدر ناسك عادتا كيديكى اولورسه ده
زياده قدرتى ضامن اولور ※ (واذا هلك بعد بلوغ المقصد وجب جميع الاجر) ركوبه
بنفسه (مع التضمين) اى لنصف القيمة لركوب غيره ※ دابه مقصود حاصل اولدقدنصكره
هلاك اولورسه مستأجر بالذات كندوسى راكب اولمغله اجرتك جميعنى و روب
غيرك ركوبنه مبنى قيمتنكده نصفنى دخى ضامن اولور سؤال اولنورسه كه اجر ايله ضمان
مجتمع اولمازلر ايدى بونده نيجه مجتمع اولور جواب ممكنكه اجرت مستأجرك ركوبيله
استيفاى منفعت ايتدكدن كندويه ايجاب ايتدى بونده ضمان يوقدر ضمان انجق رديفه
ايجاب ايدر بونده ده اجرت اولمامغين محللرى مختلف اولمغله اجتماع بولنمدى ※ ثم ان
ضمن الراكب لا يرجع وان ضمن الرديف رجع لو مستأجرا من المستأجر والا لا ※ بوندنصكره
راكبه مستأجر دابه‌يى ضامن اولورسه براحده رجوع ايدمز رديف ضامن
اولورسه ايدى كندوسى دابه‌يى مستأجردن ايجار ايتمش اولورسه اكا رجوع ايدر
يوق مستعير اولورسه رجوع ايدمز ※ قيد بكونها عطبت لانها لو سلمت لزم المسمى فقط

وبكونه اردفه لانه لو اقعده فى السرج صار غاصبا فلا اجر عليه بحر عن الغاية لكن فى
السراج الوهاج عن المشكل ما يخالفه فليتأمل عند الفتوى كيف وفى الاشباه وغيرها
ان الاجر والضمان لا يجتمعان ※ مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب مسئلهٔ مشروحه‌ده
دابه‌يى هلاك اولمغله قيدلرى وتقييديده مناسبدر زيرا دابه سلامتده اولورسه فقط اجر
مسمى لازم اولور اردفه قوليله تقييدى مستأجرك رديفى ايره اقعاد ايدوب كندوسى
رديف اولورسه غاصب اولمغله ضامن اولوب كندويه اجرت ايجاب ايتمديكنه مبنيدر
لكن مشكلدن نقلا سراج الوهاج نام كتابده مضمون مشروحه مخالف اولان مفادى
ذكر ايتديكه مستأجر كرك رديف وكرك اصيل اولسون حكملرى بردر ايمدى حين
فتواده تأمل ايتمكدن لازمدر يعنى مزبورلرك ايكيسيده قول فقها در كيفيته اجرا
اولور حالبوكه اشباهده وسائر معتبراتده اجر ايله ضمان مجتمع اولمز ديو مرسومدر
※ (واذا استأجرها ليحمل عليها مقدارا فحمل عليها اكثر منه فعطبت ضمن ما زاد الثقل)
وهذا اذا حمله المستأجر ※ بر كيمسه بر دابه‌يى كندويه مقدار معين مثلا يوز اوقه حمل
تحميل ايچون استكرا ايدوب بعده اندن زياده مثلا يوز اون اوقه حمليله حيوان تلف
اولسه زياده اولنان ثقل قدرتى ضامن اولور كه قيمتندن اون بر سهمدن بر سهمنى
ديمك اولور زيرا تلف يوز اون اوقه حملندن حاصل اولوب انكده يوزنى حملى مأذون
اونى غير مأذون اولمغله حمل مأذونك حصه‌سى ساقط باقى‌نك كه واجب اولدى لكن
بو حملى مستأجر كندو يالكز ايتديكنه كوره‌در ※ (فان حملها صاحبها) بيده (وحده
فلا ضمان على المستأجر) لانه هو المباشر عمادية ※ حيوانه يوكى صاحب دابه يالكز
كندو اليله تحميل ايدرسه مباشر كندوسى اولمغله مستأجره ضمان ايجاب ايتمز هر
نقدر مستأجر موبره نقصان خبر و يرمش اولورسه ده كندويه وزن ايديلك دينور
※ (وان حملا) الحمل (معا) ووضعاه عليها (وجب النصف على المستأجر) بفعله
وهدر فعل ربها مجتبى ※ مكاريله مستأجر يوكى ايكيسى بردن دابه‌نك اوزرينه وضعله
يوكلرسه كندونك فعليله نصفك ضمانى مستأجره واجب اولوب دابه صاحبنك
فعلى هدر اولور ※ (ولو) كان البر مثلا (فى جوالقين فحمل كل واحد) منها (جولقا)
اى وعاء كعدل مثلا (ومده) ووضعاه عليها معا او متعاقبا (لا ضمان على المستأجر ما كان
مستحقا بالعقد غاية ※ مثلا بغداى ايكى چوالده اولمغله هر برينى يالكز برى و يا متعاقبا
بردن دابه‌نك اوزرينه وضعله حمل ايتسه‌لر مستأجره ضمان ايجاب ايتمز كندونك حمل
عقد ايله مستحق اولديغى اولور جولق جيمك فتحيله جمعى جوالق كلور ※ ومفاده
انه لا ضمان على المستأجر سواء تقدم او تأخر وهو الوجه ومن ثمه عولنا عليه على
خلاف ما فى الخلاصة كذا فى شرح المصنف ※ مضمون مشروحك مفادى مستأجر
حملده تقدم ايتسون و يا تأخر ايتسون كندويه ضمان ايجاب ايتمز وجه وجيه ده

بو اولمغله كندويه اعتماد ايلدك خلاصه‌ده كه مضمونك خلافى اوزره مصنفك شرحى كه منح الغفارده‌ده بو يله‌جه مرسومدر ✽ قلت ومافى الخلاصة هوما يوجد فى بعض نسخ المتن من قوله (وكذا لاضمان لو حمل المستأجر او لاثم رب الدابة وان حملها ربها اولاثم المستأجر ضمن نصف القيمة) انتهى قنيه ✽ خلاصه‌ده كه عباره متنك بعض نسخه‌لرنده موجوده اولان مصنفك يله بو يله مستأجر ابتدا كندوسى حمل ايدوب بعده مكارى حمل ايدرسه ضمان لازم اولمز واكر ابتدا مكارى بعده مستأجر حمل ايدرسه مستأجر دابه‌نك نصف قيمتنى ضامن اولور قوليدر ✽ (وهذا) اى مامر من الحكم (اذا كانت لاتطيق فجميع القيمة لازم) على المستأجر زيلعى (ويجب عليه كل الاجر) الاجر للحمل والضمان للزيادة غاية ✽ اشبو مسئله اوليده ذكرى سبقت ايدن حكمكه مازاد من الثقل ضمانى دابه مستأجره‌نك اومثلى حمله طاقت وقدرتى اولديغنه نظر أدراما دابه‌نك طاقتى اولمازسه مستأجره قيمتك طوپى‌نك لزوميدر اجرتك كليسنه ده ادا ايدر اجرتى تأديه‌سى حملنى تحميله بناء ضمانى ما فوق الطاقه زياده‌يى حملنه مبنيدرسببلرك تغاير يله اجرايله ضمانك عدم اجتماعى ظاهر ونمايانددر ✽ وافاد بان زيادة انها من جنس المسمى فلو من غيره ضمن الكل كالو حمل المسمى وحده ثم حمل عليها الزيادة وحدها بحر ✽ زياده قوليله افاده ايدركه زياده تسميه اولنان حملك جنسندندر زياده مزيد عليه جنسندن اولمق لازم اولمغين بس زياده حمل مسمى كه مثلا بغداى جنسندن اولمازسه قيمتك كليسنى ضامن اولور نته كه يالكز مسمى اولان مثلا بركيله بغداى حملندن صكره زياده بغدايى حمل ايتدكده ضمانك ايجابى كبى ✽ قال ولم يتعوضو اللاجر اذا سلمت لظهور وجوب المسمى فقط وان حملها المستأجر لان منافع الغصب لاتضمن عندنا ✽ زياده‌يى حملده حيوانه برضرر اولمديغى صورتده اجرته عدم تعرضلرى فقط اجر مسمانك وجوبنك ظهورينه بناءدر زياده‌يى هرنقدر مستأجر حمل ايدرسه ده منافع غصب بزم عندمزده غير مضمون اولمغين رمنه علم حكم المكارى فى طريق مكة مفاد مشروحدن مستبان اولديكه طريق حجده حجاج استكرا ايتدكلرى حيواناته زياده حمل تحميل ايدوب وبلا ضرر سلامتله محل ومأوالرينه كلسه‌لر زياده حمل ايچون برنسنه ايجاب ايتمز همان اجر مسمايى ادا ايدرلكن زياده‌يى حمليده كندويه حلال اولمز ✽ (فرع) منحه خانيه‌دن نقلا مرسومدر كه صاحب دابه ايچون ايجار ايتديكى حيوانه مستأجرك جمليله برابر كند ومتاعن حمل بوقدر لكن ايتسه اجرته نقصان طارى اولمز اما خانه صاحبى ايجار ايتديكى منزلنده برمقدار متاعن وضع ايده‌جك اولسه حسابنجه اجرتدن خصم ايدر انتهى ملخصا ✽ (وضمن بضربها وكبحها) اى بلجامها التقييد الاذن بالسلامة حتى لو هلك الصغير بضرب الاب او الوصى للتأديب ضمن لوقوعه بزجر وتعريك ✽ مستأجر دابه‌يه ضربيله ودزكنى عنفله طورسون ديو كندونفسنه چكمكله اهلاك

ايدرسه ضامن اولور هر نقدر انلره مأذون ايسه ده لكن سلامتله مقيددر حتى تأديب ايچون باباك ووصينك واسنادك ضربيله صغير هلاك اولسه ديتى ضامن اولورلر وكندولرينه كفارتده ايجاب ايدر صغيرك تاديى نابجا حركتدن كندويه بلاضرب زجرومنعله وقولاغنى چكوب صقمغله ده اولمغين ✽ وقالا لايضمنان بالمتعارف وفى الغاية عن التتمة الاصح رجوع الامام لعونهما ✽ امامين همامين رضى الله تعالى عنهما بيورديلركه ضرب متعارفده ضامن اولمزلر زيرا نفعى كندولرينه عائد اصلاح نفسلرى ايچون اولمغله معلم كبى مأجور دخى اولورلر بيه واستفاده‌لرى انجق ضربله حاصل اولمغين حتى ولدنى ضرب ايدجك محلده يتيمه دخى ضرب رخصت واردر استيجارده ده ينه بويله در ✽ (لا) يضمن (لسوقها) اتفاقا وظاهر الهداية ان للمستاجر الضرب للاذن العرفى ✽ مستاجرك استكرار ايتديكى دابه‌يه سوقيله هلاكيده اتفاقا ضامن اولمز هدايه‌نك ظاهرى اذن عرفى‌يه بناء هرنه قدر بشرط السلامة ايسه ده مستأجرك ضربنك اباحه‌سيدر ✽ واما ضربه الدابة نفسه فقال فى القنية عن ابى حنيفه رحمه الله تعالى لايضربها اصلا ويخاصم فيما زاد على التأديب ✽ انسانك كندودابه‌سنه ضربى حقنده صاحب قنيه امام اعظم وهمام اقدم رحمه الله تعالى ورضى عنه ربه الاكرمدن نقل وروايتله تأديب اوزره مخاصمه‌ده اولنور منكر اولمغله بغير وجه ضرب ايدرهر بركيمسنه ايچون نهى ومخاصمه مشروعدر ✽ (و) ضمن (بنزع السرج و) وضع (الايكاف) سواء وكف بمثله ام لا ✽ مستأجرك استيجار ايتديكى فرسك اربنى الوب انك يرينه پلان وصنعنده ضمان ايجاب ايدر كرك اومثللو پلانله پلانلنسون و ياپلانلانمسون شارحه وضع مضافن تقديرا ايجاب ايتمز ايدى زيرا ايكاف مصدردر وضع اكاف معناسنه‌در ✽ (وبالاسراج بما لايسرج) هذا الحمار (بمثله جميع قيمته) ✽ اومثللو حمارك انك كبى سرجله ايرلنميه‌جكى ايرايله اسراجيله اتلافنده قيمتنك طوپى‌نى ضامن اولور ✽ ولو بمثله او اسرجها مكان الايكاف لايضمن الا اذا زاد وزنا فيضمن بحسابه ابن كمال ✽ اومثللو سراجله اسراجى ممكن اولور سرجله سراج ايدوب و ياپلان بدلنه ايروضع ايدرسه ضامن اولماز الا ايروز ناپلانه زائد اولورسه حسابنجه زياده‌يى اضامن اولور ✽ (كما) يضمن (لو استاجرها بغير لجام لايلجم بمثله) ✽ نته كه بردابه‌يى لجامسز ستيجار ايدوب بعده كندو كبى لجامله لجاملنميان لجامله انى لجاملسه ضامن اولديغى مثللو (وكذا لو ابدله لان الحمار لايختلف باللجام وغيره غايه ينه بويله كندومثللو لجامله لجاملنميان لجامى ابدال ايلسه ينه ضامن اولور حمار لجاملى ولجامسز مختلف اولمامغين تعليلده اولا اولان لانه بغير المماثل يكون متعديا ديمك ايدى ✽ (اوسلك طريقا غير ماعينه) المالك (وتفاوتا) بعدا او وعرا او خوفا بحيث لايسلكه الناس ابن كمال ✽ وياخود مستأجر موجرك تعيين ايتديكى طريقك غيرى برطريقه سلوك ايدوب وايكى طريق ميانه‌لرنده بعدا وقربا و ياصعوبة وسهولة وياخوفا وامنا تفاوت اولوب وكندويه ناس اصلا سالك اولمزسه ينه ضمان لازم اولور

✽(اوحمله فى البحراذاقيدبالبرمطلق) سلكه الناس اولاخطر البحرفلولم يقيدبالبر لاضمان ✽ وياخود برايله قيدلدكده بحره حمل ايدرسه بحر مخاطره‌لى اولمغله مطلقاكه ناسك سلوك ايتديكى ويااتمديكى طريقك قنقيسندن اولورسه ضامن اولور علم تقييدنده عدم ضمان مستحقدر ✽(وان بلغ) المنزل (فله الاجر) لحصول المعقود ✽ متاع منزله بالغ اولدقده موجراجره مستحق اولور حاصل اولمغين ✽(وضمن بزرع رطبة وقدامر بالبرمانقص) من الارض لان الرطبة اضرمن البر (ولااجر) لانه غاصب الافيما استثنى كما سيجىء ✽ مستأجر بغداى زرعيله امراولنمشكن يونجه زرع ايتسه رطبه بغدايدن ضررلى اولمغله نقصان ارض ضامن اولور غاصب اولمغله اجرت ايجاب ايتمز الاذكراتى استثنا اولنان وقف ويتيم ارضلرنده ومعدللاستغلال اولان يرلرده اجرت لازمه اولور وقيدبزرع الاخرلانه بالاقل ضرار لايضمن و يجب الاجر مسئله نك زرع اضرايله تقييدى ضرراقلى زرعده ضمان ايجاب ايتميوب اجرت واجبه اولديغنه مبنيدر مثلايونجه زرعيچون استيجار اولنان ارضه بغداى زرعى كبى ✽(و) ضمن (بخياطة قباء وامربقميص قيمة ثوبه وله) اى لصاحب الثوب (اخذالقباء ورفع اجرمثله) لايجاوزالمسمى كماهو حكم الاجارة الفاسدة ✽ كوملك ديكمكك ايله مأمور اجير قفتان ديكمك ايله بزك قيمتنى ضامن اولمغله قباخيالمك اولور وياخود صاحب ثوب ايچون قبايى اخذاجارهٔ فاسده‌ده اولديغى مثلو اجرمثلى تجاوز ايتميه‌رك درزينك اجرمثلنى اعطاده وارد رمن حيث التقطيع مخالفته مبنى تضمين خياطهٔ ثوب جهتندن موافقت ايتمش اولمغله قبايى اخذو اجرانى تسليم ايتمش اولور ✽(وكذا اذاخاطه سراويل) وقدامر بالقباء فان الحكم كذالك (فى الاصح) فتقييدالدرر بالقباء اتفاقى ✽ ينه بويله خياط قباخيطيله مأمورايكن سراويل خيط ايتسه قول اصحده حكم ينه بويله تخييرايله‌در درزسه تضمين ايتديررو يااجرمثليله سروبلى اخذايدر ايمدى درزينك قباايله تقييدى اتفاقيدر ✽(و) ضمن (بصبغه اصفر وقدامر باحمر قيمة ثواب ابيض وان شاء) المالك (اخذه واعطاه مازاد الصبغ فيه ولا اجرله) ✽ قرمزى صبغيله مأمور صباغ صارى بويرسه مالك دلرسه بياض ثوبنك قيمتنى تضمين ايتديررو ياخود صبغك انده زياده ايتديكنى صباغه ويروب بلااجره مصبوغ ثوبى اخذ ايدر ✽(ولوصبغ رديا ان لم يكن) الصبغ (فاحشا لايضمن) الصباغ (وان) كان (فاحشا) عنداهل فن (ضمن) ✽ قيمة ثوب ابيض خلاصة) صباغ مأموراولديغى صبغى بويايوب لكن ردتى فنابوياسه ايمدى بك فاحش فنااولمزسه صباغ ثوبى ضامن اولميوب واجرت آله مزردائتى ارباب خبره‌سى عندنده فاحشه اولورسه ثوب ابيضك قيمتنى ضامن اولور ✽(فرع) قال للخياط اقطع طوله وعرضه وكمه كذافجاء ناقصان قدر اصبع ونحوه عفووان اكثرضمنه ✽ برشخص خياطه طولى وعرضى ويكى شومقدار اوله رق برثوب بچمكله امرايتدكده ناقص اوله رق ياپوب وكتورسه ايمدى بربرمق مثلوعادتاثوابه خلل ويرميوب مسامحه اولنور قدر ناقص

اولورسه اومعفودر زياده ناقص اولورسه اتلاف عداولنمغله انى ضامن اولور ✽(قال ان كفانى قميصافاقطعه بدرهم وخطه فقطعه ثم قال لايكفيك ضمن ✽ بكابركوملك چقارسه بردرهمه آنى بيچ وديك ديوب بعده قطع ايتدكده چيقميوردیسه كانه كندوبى عقد معاوضه‌ده تغزير ايتمش اولمغله ضامن اولور ✽(ولوقال ايكفينى قيصافقال نعم فقال اقطعه فقطعه ثم قال لايكفيك لايضمن ✽ خياطه شوبكا كوملك اولورمى ديدكده نعم ديمكله كس ديوب اودخى بعدالقطع چيقميوردیسه ضامن اولماز زيراخياطك قطعى كندونك امريله‌در كلام سابقيده اخبار قبليندن اواوب محلنه مصارف اولمامغين ضمان ايجاب ايتمز ✽(نزل الجمال فى مفازةولم يرتحل حتى فسدالمال بسرقةاومطرضمن لوالسرقةاومطرغالبا خلاصته) ✽ جمالك نزول ايتديكى محلدن عدم ارتحالنه مبنى سرقت ويامطرسببيله تجارك مالنه برضررايلسه پس اومحلده اكثريا اومقوله مضرت بولنورسه جماله ضمان ايجاب ايدر زيراغالب متحقق منزله‌سنه تنزل اولنمغله اهمالنه بناءً متعدى اولمش اولدى غالبى اولمازسه اولمازاندن تحرزمتعسراولمغين ✽ وفى الاشباه استعان برجل فى السوق البيع متاعه فطلب منه اجرا فالعبرة لعادتهم ✽ اشباهده مذكوردركه بركيمسنه چارشوده متاعنك بيعى خصوصنده بررجلدن استعانه واستمداد ايتكله اودخى بعدالاعانه كندودن اجرت مطالبه ايلسه اعتبار اهالئ سوقك عرف وعادتلرينه‌در اومثلو معامله‌لرى اجرتله اولورسه اجرمثل الورلر يوقيسه برشى ايجاب ايتمز ✽ وكذا لوادخل رجلا فى حانوته ليعمل له ✽ ينه بويله بركيمسنه برزجلى بروجه استعانه عمليچون كندودكاننه ادخال ايلسه عرفلريله عمل اولنور ✽ وفى الدرردفع غلامه اوابنه لحائك مدة كذ اليعلم النسج وشرط عليه كل شهر كذا جاز ✽ درردده مرسومكه بركيمسنه كندوغلامنى ويا اوغلونى شوقدر مدتده كندويه جلاه صنعتنى تعليم ايتسون ديو برجلاه عندينه وضعله جلاهك اوزرينه غلامه ويا اوغلانه شوقدراجرت اعطاسنى شرط ايلسه اشبو معامله جائز اولور ✽(ولولم يشترط فبعدالتعليم طلب كل من المعلم والمولى اجرامن الاخراعتبرعرف البلدة فى رنك العمل ✽ شرط مشروحى ايتمديكى تقديرجه بعدالتعليم معلمله مولادن هربرى آخردن اجرت طلب ايدرسه اوعملده عرفى بلده اعتبار اولنور كه عادة استاده اجرت اعطاسى ايسه اكا يوقيسه غلامه اجرتله حكم اولنور ✽ وفيها استأجردابة الى موضع فجاوزبهاالى آخرثم عادالى الاول فعطبت ضمن مطلقا فى الاصح كما فى العارية وهوقولهما واليه رجع الامام كما فى مجمع الفتاوى ✽ درردده مسطوردركه بررجل بردابه‌يى برمحله دك استيجار ايتدكدنصكره انكله محل تجاوزايدوب بعده مقدمكه محله عودت ايتدكده ايمدى دابه هلاك اولسه قول اصحده مطلقاكه كرك ذهاب ومجيئه ايكيسنه بردن ايجار ايتسون وكرك مجرد ذهابه ايتسون ضامن اولور بعضلر مجرد ذهابه ايجار اولنورسه ضامن اولورسه ذهاوجائيا اولورسه اولمازديدیلر عاريه‌ده محل اوله عودتله ضماندن

عدم براءتی کبی اشبو ضمان قولی امام اعظم رحمه الله تعالی نك کندویه رجوع ایتدیکی
امامین همامین رحمهما الله تعالی نك قول صواب قرینلریدر ✽ وفیه خوفوا المکاری فرجع
واعاد الحمل لمحله الاول اجراله وینبغی ان یجبر علی الاعاده ✽ مجمعده مذکوردر که کراجی
عدم امنیت طریقله تخویفلرینه بناء رجعت ایدوب حمل محل اولنه اعاده ایلسه کندویه
اجرت مطالبه سی بوقدر معقود علیهك عدم حصولنه مبنی لایق اولان اعاده ایله جبر
اولنمقکه حتی معقود علیه حاصل اوله ✽ و فیه دفع ابریسما الی صباغ لیصبغه بکذا ثم قال
لاتصبغه ورده علی فلم یرده ثم هلك لاضمان ✽ بنه کتاب مذکورده مرسومدرکه برکیمسنه
برصباغه برمقدار ابریسم ویرسه که شومقوله رنکه بویایه بعده بویامه کیرو ورد ایله
دیدکدنصکره انی رد ایتمامکین بلا تعد هلاك اولسه ضمان ایجاب ایتمز ✽ وفیه سئل ظهیر الدین
عمن استأجر رجلا لیعمل له فی الضیعة عملا خرج نزل المطر وامتنع بسببه هل له الاجر
قال لا ✽ ظهیر الدیندن استفتا اولندیکه برکیمسنه بر رجلی طشره ده که بعض ایشنی ایشلیه
دیو استیجار ایدوب امدی خروج ایتدکده باران نزول ایتمکله عمل مانده اولوب ایشلمه سی
اجرته مستحق اولورمی جوابنده اولماز بیوردیلر زیرا معقود علیه حصولپذیر اولوب
منعدم مستأجر طرفندن بولنمدی ✽ استأجر دابة لیحملها دونه هل للمستکری الرجوع
بحصة قال لا لانه رضی بذلك ✽ برکیمسنه شو قدر حمل تحمیلیچون بر دابه استیجار
ایتدکدنصکره دابه مریضه اولمغله مقدار معیندن دون حمل ایتسه مستکری حصه
مادونله رجوعه قادر اولورمی اولمز بیوردیلر زیرا حمل مادونه راضی اولمش اولور
✽ استاجر رحی فمنعه الجیران عن الطحن لتوهین البناء وحکم القاضی بمنعه هل تسقط
حصة مدة المنع قال لامالم یمنع حسا من الطحن ✽ برکسنه بردکرمان استیجار ایتدکده
بعض قومشولری بزم بنالریمزه وهن کاری اولیور دیو منع ایدوب وقاضی منعیله حکم
ایلسه مدت ممنوعه نك حصه سی ساقط اولورمی مادام طحندن حسا که مثلا دابه یی
چوزوب صالیویرمك کبی دوارینه مانع اولنمدقجه ساقط اولمز ✽ استأجر حماما سنة فغرق
مدة هل یجب کل الاجر قال انما یجب بقدر ماکان منتفعا ✽ سنه ختامنه دك استیجار اولان
حمامی برمدت صوب انتفاع اولنمش اجرتك کلیسی لازم اولورمی مدت منتفعه نك اجرتی
لازم اولور بیوردیلر ✽ وفی الوهبانیة ✽ ویسقط فی وقت العمارة مثل ما ✽ او انهدم بعض
الدار فالهدم یحزر ✽ وهبانیه ده مذکوردرکه دار مستاجره نك جمله سی منهدمه
اولدقده حین عمارتنده استیجار اولنان اجرتك کلیسی ساقطه اولور نته که بعضیسی
منهدم اولدقده بعض اجرت ساقطه اولدیغی مثلاو فالهدم یحزر منعدم اولان بعض
ضرر تخمین وتقدیر اولنور معناسنه در یعنی منهدم اولان بعض دارك ربعی ویا نصفی نه
مقداری تخمین اولنورسه اوقدر اجرتدن تنقیص اولنور لکن ظاهر روایتده داردن
بربیت ویا بر دیوار منهدم اولمغله اجرتدن برشیء تنقیص اولنماز الا موجر بیتك بربنی

کندو متاعیله مشغول ایدرسه انك اجرتی تنقیص اولنور کندونك فعلیله اول بیتك
انتفاعی منتفی اولمغین حسابنجه اجرت خصم اولنور ✽ وخالف فی قدر العماره آمر
✽ یقدم فیها قوله لا المعمر ✽ رب الدار ایله مستاجر میانه لرنده عمارته صرف اولنان مبلغده
اختلاف اولنسه موجرك قولی تقدیم اولنور معمرکه مستاجرك قولنه اصغا اولنماز الا
اثبات ایدرسه اولور صورت مسئله موجر ایجاب ایتدیکی مثلا دارك عمارتیله مستاجره
امر ایتمکله مبلغ مصروفده نزاع ایتسه لر قول موجرکدر دیمك ✽ قلت ومفاده رجوع
المستاجر بما ثبت علی الموجر بمجرد الامر یعنی الا فی تنور و بالوعة فلابد من شرط
الرجوع علیه ✽ شارح علیه الرحمة دیرکه مضمون شروحك مفادی تنور ایله ممشانك
ماعداسی محله مصروفاتی اثبات ایدرسه مستأجر موجرك کندویه مجرد امریله
رجوع ایدر دارنك اصلاحی وخللدن صیانیچون اولمغین اما تنور ایله ممشایه مصارفنده
امریله معا کندویه رجوعنی شرطدن لازمکه حتی رجوعه قادر اوله بونده منفعت
مستاجره عائد اولمغله ✽ ولو خربت الدار سقط کل الاجر ولا تنفسخ به مالم یفسخها
المستأجر بحضرة الموجر هو الاصح واذا بنیت لاخیار له وفی سکنی عرصتها لایجب
الاجر قاله ابن الشحنة ✽ دار مستأجره خرابه اولورسه اجرتك کلیسی ساقطه اولور
مجرد خرابه اولمغله موجرك حضورنده غیبتنده مستأجر اجاره یی فسخ ایتمدیکجه اجاره
منفسخه اولماز انجق اصح اولان قول بودر رد بالعیب اولمغله موجرك غیبتنده اولمدی مجددا
بنا تعمیر اولنورسه مستأجر ایچون مخیرلك اولماز انهدامیله انفساخ اولنمامغین مجرد عرصه سنده ساکن
اولمغله اجر ایجاب ایتمز ✽ قلت وفی نفیه نظر ولعله ارید المسمی اما اجرة المثل او حصة العرصة
فلا مانع من لزومها فتأمله وسیجیء فی فسخها مایفیده فتنبه ✽ شارح رحمة الله تعالی
علیه عرصه سنده ساکن اولندیغی تقدیرجه اجرتك عدم وجوبنده نظروارکه ممنوعدر
دیرظن ایدرمکه اجر مسمی واجب اولمز دیمك مراددر اما او مثللو عرصه نك اجر
مثلی ویا مسمادن عرصه یه اصابت ایدن حصه نك لزومنه برمانع یوقدر فسخ اجاره ده
قریبا مضمون مشروحی افاده ایدر مفاد کلورکه عرصه ایله انتفاعی اولورسه حصه سنجه
اجرت ایجاب ایدر ✽ استأجر حماما وشرط حط اجرت شهرین للعطلة فان شرط
حطه قدر العطلة صح بزازیة ✽ برشخص برسنه مدتله برحمامی استیجار ومدت تعطیل
ایچون ایکی ماهك اجرتنی حط وتنزیلی شرط ایلسه ایمدی مدت معطله یه اصابت
اجرت مقدارینك حطنی شرط ایدرسه صحیح اولور ایکی ماهك اجرتنی حط شرطی
اولمز عطله عینك ضمیله در ✽ اجرت السجن والسجان فی زماننا یجب ان تکون علی
رب الدین خزانة الفتاوی فی زماننا حبس ✽ خانه نك وحبسك محافظه سنده بولنان
کسنه لرك اجرتی حق صاحبنك اوزرینه در کندو ایچون حبس اولنمغین مدیون مماطل
اولسون ویا اولمسون (انقضت مدة الاجارة ورب الدار غائب فسکن المستاجر بعد ذلك

سنة لا يلزمه الكراء السنة لانه لم يسكنها على وجه الاجارة) صاحب دار غائب اولديغى
حالده مدت اجاره منقضيه اولوب بعده مستأجر برسنه دخى ساكن اولسه بروجه
اجاره ساكن اولمديغندن بوسنه ايچون كندويه كرا لازم اولمز ظاهرى هرنقدر معد
للاستغلال اولورسه ده ﴿ وكذلك لوانقضت المدة والمستأجر غائب والدار فى يد
امرأته لان المرأة لم تسكنها باجرة ﴿ ينه بويله مستأجر غائبك مدة اجاره سى منقضيه
اولوب دارده زوجه سنك يدنده اولسه اجرتله ساكنه اولمامغين كندويه اجرت
ايجاب ايتمز ﴿ آجرك دار كل شهر بكذا فلكل الفسخ عند تمام الشهر بركسنه داريني
بهر ماهيه سى شوقدر غروشه ديه رك ايجار ايتسه ايمدى ختام شهرده هر بريچون
اجاره يى فسخ واردر عقد صحيح منتهى اولمغين آى باشنده اجاره يى فسخ ايتدم ديرسه
آى بلاشبهه كورندكده منفسخ اولور صورت مشروحه ده بروباوج و يابش ماهيه
اجرتى تعجيل برله پشين ويرسه ايمدى مدت مرسومه مرور ايتمدكجه فسخه مقتدر
اوله مزلر فسخده متعاقدينك حضورلرى شرطدر ﴿ فلوغاب المستاجر قبل تمام الشهر
وترك زوجته ومتاعه فيها لم يكن للاجر الفسخ مع المرأة لانها ليست بخصم ﴿ ايمدى شهرك
تماميدن مقدم مستاجر غائب اولوب زوجه سنى وامتعه سنى ترك ايدرسه موجر زوجه
ايله اجاره يى فسخ ايده مز زوجه كندويه خصم شرعى اولمامغين ﴿ والحيلة اجارتها
لاخر قبل تمام الشهر فاذا تم تفسخ الاولى فتنعقد الثانية فتخرج منها المرأة وتسلم للثانى
خانية والله اعلم ﴿ فسخك حيله سى قبل تمام الشهر دارى ديكر بركسنه يه اجاره ايتمكدر
مقدمكه اجاره تمام اولدقده منفسخ اولمغله ايكنجى منعقده اولور كه اثرى ظاهر اولور
عورت داردن اخراج اولنوب مستاجر ثانى يه دار تسليم اولنور والله تعالى اعلم
واستغفر الله العظيم

﴿ باب الاجارة الفاسدة ﴾

اجارهٔ فاسده يى حاوى مسائل و بيان حقنده بابدر كه اجارهٔ صحيحه اصلا ووصفا
موجوده اولوب فاسده فقط اصلا موجوده اولمغله صحيحه تقديمه شايان كورلدى
﴿ (الفاسد) من العقود (وماكان مشروعا باصله دون وصفه والباطل ماليس
مشروعا اصلا) لاباصله ولابوصفه ﴿ عقودن فاسد اصلا مشروع وصفا نامشروع
دركه كندوده مثلا عقدك اقتضا ايتمديكى برشيئك اشتراطى ونزاعه مودى جهالتك
عروضيدر باطل اصلا ووصفا مشروع اولميان برشى ميته ويادم مقابله سنده ويا رطيبى
استشمام ويا برغنمى كندونك غنملرى اكا تابع اولوب ارقه سنه دوشمك ايچون ويا بر
مذكر حيوانى مؤنثينه اشمق ايچون استيجار كبى شيلردر ﴿ (وحكم الاول) وهو الفاسد

(وجوب اجر المثل بالاستعمال) لوالمسمى معلوم ابن كمال ﴿ اولكى كه فاسدك اوزرينه
ترتب ايدن اثر مسمى معلوم اولورسه استعمالله اجر مثلكه اوعمله كندويه مماثل اولان
شخصك وجوب اجرتيدر لكن مسمايى اجر مثل تجاوز ايلمز تسميه اولنمديغى تقديرجه
اجر مثل بالغا مابلغ واجب اولور ﴿ (بخلاف الثانى) وهو الباطل فانه لا اجر فيه
بالاستعمال حقايق ﴿ ايكنجى كه اجارهٔ باطله فاسدك خلافنه دركه بونده استعمالله
اجرت ايجاب ايتمز ﴿ (ولا تملك المنافع فى الاجارة الفاسدة بالقبض بخلاف البيع الفاسد)
فان المبيع يملك فيه بالقبض ﴿ اجارهٔ فاسده ده قبضله منافع تمليك اولنماز بيع فاسد
بونك خلافنه دركه بونده قبضيله مبيعه مالك اولنور ﴿ بخلاف فاسد الاجارة حتى لوقبضها
المستاجر ليس له ان يوجرها ولواجرها واجب اجر المثل ولايكون غاصبا وللاول
نقض الثانية بحر معزيا للخلاصة ﴿ اجاره نك فاسدى بيعك فاسدينك خلافنه دركه
مستاجر عين موجره يى قبض ايتسه كندويه انى غيره ايجار مشروع دكلدر ايجار
ايدرسه اجر مثلى لازم اولور كندوده غاصب عد اولنماز موجر اولكه مالك ايچون اجارهٔ
ثانيه يى نقض واردر هدايه ده مسطوردركه اجاره نك فسادى بعض عملك وبعض
منفعتك و بعضا بدلك جهالتندن و يا عقدك اقتضا ايتمديكى شرطدن اولور مثلا مدتك
و يا عملك مقدارلرينك عدم بيانى مثللو ﴿ وفى الاشباه المستاجر فاسدا لو آخر صحيحا
جاز وسيجىء ﴿ اشباهده مرسومدركه اجارهٔ فاسده ايله برنسنه يى استيجار ايدن كسنه
انى غيره اجارهٔ صحيحه ايله ايجار ايلسه جائز اولور قريبا بوكا متعلق كلام كلور ﴿ (تفسد
الاجارة بالشروط المخالفة لمقتضى العقد ﴿ اجاره مقتضاى عقده مخالفه شروطله
فاسده كيدر مثلا بر دكرمان صويى منقطع اولورسه دخى بدل اجاره سنى مستأجر
ويرمك شرطيله ايجار كبى ايمدى مقتضاى عقد اجرتك انجق معقود عليه كه منفعتك
تماما استيفاسنه تمكنله وجوبيدر پس هر برشرطكه مقتضاى عقدك خلافنه در
اجاره يى فساده ويربيع كبى نزاعه مودى اولمغين امادابه يى مثلا بغداده قدر استيجار
ايدوب بدل ايجارى كلوب ادا ايتمكى شرط ايتسه لر بو مفسد دكلدر مقتضاى عقد
اولان شرط اولمغين بغداددن رجوع ايتمدكجه اجرت مطالبه اولنماز ﴿ (فكل ما افسد
البيع) مما مر (يفسدها) كجهالة مأجورا واجرة اومدة اوعمل وكشرط طعام
عبد وعلف دابة ومرمة دار ومغارمها وعشر وخراج ومؤنة رد اشباه ﴿ مقتضاى
عقده مخالف شرط وجهالت مثللو هر بر ماراالذكر بيع فساده ويرن شيلر اجاره يه ده فساده
ويرر مثلا مأجورك ويا اجرتك ويا مدتك ويا عملك جهالتلرى وعبدك طعامى ودابه نك علفى
ودارك تعمير وترميمى وغرامات مصارفى وعشرى يا خراجى وموجره كرورده ارجاعى مؤنت
مصارفى شرطلرى مثللو لكن خراجدن مراد خراج مقاسمه در خراج مؤظف معلوم اولمغله
فساد ايجاب ايتمز وخراجك موجر اوزره اولمسى امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده در ﴿ (و)

تفسد ايضا (بالشيوع) بان يوجر نصيبا من داره اولنصيبه من دار مشتركة من غير شريكه اومن شريكيه انفع الوسائل وعمادية من الفصل الثلاثين واحترز (بالاصلى) عن الطارى ✽ قابل قسمت اولسون ويااولمسون شيوع اصليله ده اجاره فاسده اولور مثلا مستقل دارندن برحصه كه نصف وياربعى ويادار مشتركه سندن حصه سنى شريكينك غيرينه وياشريكلرندن برينه ايجار ايتمك مثللو ايمدى بونده عقد منعقده اولمامغله اجرتده ايجاب ايتز عندالبعض فاسدا منعقد اولديغندن اجرمثل ايجاب ايدر صحيح اولانده بودر اصلى قيديله شيوع طاريكه عارضيدن احتراز ايلدى ✽ فلايفسدها على الظاهر كان آجر الكل ثم فسخ فى البعض اواجر الواحد فمات احدهما اوبالعكس وهى الحيلة فى اجارة المشاع كمالوقضى بجوازه ✽ ايمدى قول ظاهر اوزره شيوع عارض اجاره يى فسادء ويرمز مثلا ابتدا دارينك كليسنى ايجار ايدوب بعده بعضسنده فسخ ايتمك مثللو مشاعك اجاره سنك صحتنه اشبو مقدما كليسنى ايجار صكره بعضيسنده فسخ حيلهٔ شرعيه در اجارهٔ مشروحه نك جوازيله حكمله صحيحه اولديغى كبى وياخود شيوع طارى بركسنه نك ايكى كسنديه برشى ايجارندن صكره مستاجرك برينك وفاتى كبى پس بونده متوفانك حصه سنده اجاره منتقضه وباطله اولوب حى حقنده اولماز وياخود بونك عكسنده اولديغى كبى كه بركسنه ايكى رجلدن برنسنه استيجار ايدوب بعده انلردن برينك فوتى كبى ايمدى ميت حقنده اجاره منتقضه حى حقنده غيرمنتقضه در شارحه اولى اولان وهى الحيلة قولنى اوآجر الواحد قولينك اوزرينه تقديم ايدى مترجمك ترجمه ده ايتديكى كبى ✽ (الا اذا آجر) كل نصيبه اوبعضه (من شريكه) فيجوز ✽ الاموجر نصيبنك كليسنى ويابعضيسنى كندو شريكنه ايجار ايدرسه امام اعظم رحمه الله تعالى دن ظاهر روايتده جائز ومشروع اولوب شيوعك ضررى اولماز ✽ وجوازه بكل حال عليه الفتوى زيلعى وبحر مغريا للمغنى لكن رده العلامة قاسم فى التصحيح بان مافى المغنى شاذ مجهول القائل فلا يعول عليه ✽ امامين همامين رحمهما الله تعالى بجمله حالكده اجاره اولنان نسنه قابل قسمت اولسون ويااولمسون ايجارى شريكنه وياغيريسنه اولسون شيوعله اجاره يى تجويز بيورديلر فتوا ده بوقول اوزره در ديو زيلعى وبحر مغنى يه عزو ايله تصريح ايتديلر لكن علامهٔ قاسم تصحيحنده مغنيده كه نقل قائلى مجهول شاذ برقول غير مقبولدر ديه رك تصريح مشروحى رد ايلدى ايمدى اكا اعتماد اولنمز بلكه قول معتمد فتاواى فخر الدينده كه فتوى امام اعظم رحمه الله تعالى نك قول صواب قرنلرينه در ديو روايت ايتدكلريدر وارباب متون وشروحده بونكله جزم وتصريح ايتمشلردر ✽ قلت وفى البدايع لواجر مشاعا يحتمل القسمة فقسم وسلم جاز لزوال المانع ولوابطلها الحاكم ثم قسم وسلم لم يجز ويفتى بجوازه لواالبناء لرجل والعرصة لاخر فصولين من الفصل الحادى والعشرين يعنى الوسط منه ✽ شارح

عليه الرحمة والرضوان ديركه بدايعده مذكوردركه بركسنه قابل قسمت اولان برنسنه يى مشاعا ايجار بعده تقسيم وتسليم ايلسه جوازه مانع اولان مشاعيت زائل اولمغله ايجار مشروح جائز ومشروع اولور قاضى اجارهٔ مذكوره يى ابطال بعده كندوسى تقسيم وتسليم ايلسه جائز اولماز بناسى بركسنه نك عرصه سى آخرك اولان مثلا برمنزلك بناسى بررجل وعرصه سنى ديكر رجل استيجار ايتسه لر جوازيله افتا اولنور فصولينك يكرمى برنجى فصلنك وسطنده منقولدر ✽ (و) تفسد (بجهالة المسمى) كله اوبعضه كتسمية ثوب اودابة اومائة درهم على ان يرمها المستأجر لصيرورة المرمة من الاجرة فيصير الاجر مجهولا ✽ دار مستاجره يى مستأجر تعمير وترميم ايتمك اوزره اجرتى برثوب ويابردابه قيلمق كبى كليسنك جهالتيله ويايوزدرهم تسميه سى مثللو بعضيسنك جهالتيله مسمى مجهول اولمغله ده اجاره فساده كيدر مرمتسكه اعمار اجرتدن اولديغندن اجرت مجهوله اولدى يوزدرهم نقدر معلوم ايسه ترميمه شرط قلنمغله مجهول البعض اولور ✽ (و) تفسد (بعدم التسمية) اصلا بتسمية خمر اوخنزير ✽ كندو منزلمى سكا برسنه ويابرماه ايجار ايتدم ديوب اصلا اجرت ذكر ايتميه رك وياخود شوقدر خمر وياخنزير مقابله سنده ايجار ايتدم ديمكله ده اجاره فاسده اولمغله اجرت بالغا مابلغ لازم اولور ✽ (فان فسدت بالاخيرين) بجهالة المسمى وعدم التسمية (وجب اجر المثل) يعنى الوسط منه ولاينقص عن المسمى لابالتمكين بل (باستيفاء المنفعة) حقيقة كامر (بالغا مابلغ) لعدم مايرجع اليه ولاينقض عن المسمى ✽ اجاره اخيرنيله كه مسمانك جهالتيله وياعدميله فساده كيدرسه مستأجر حقيقة استيفاى منفعت ايتمش اولورسه اجر مثلده تفاوت اولديغنه نظرا بالغا مابلغ اندن وسط واجب اولور كندويه رجوع اولنور برشى بولنمامغين مجرد موجرك تمكينله برشى ايجاب ايتمز ولاينقض عن المسمى عبارهسنك برمعناى معتدبه افاده سى يوقدر تسميه يوقكه حتى اكا رجوعله نقصان ويازياده ظاهر اوله ✽ (والا) تفسد بمامر بالشرط والشيوع مع العلم بالمسمى و(لم يزد) اجر المثل (على المسمى) لرضاهما به (وينقص عنه) لفساد التسمية ✽ اجاره مزبور انله فساده كيميوب بلكه شرط مفسد ايله ويامسمى معلوم اوله رق شيوعله فساده كيدرسه اجرمثل مسمانك اوزرينه زائد اولماز اكا راضى اولمرله تسميه فاسده اولديغندن اندن نقصاندن اولور ✽ واستثنى الزيلعى مالواستأجر دارا على ان لايسكنها فسدت ويجب ان سكنها اجر المثل بالغا مابلغ ✽ زيلعى حكم مشروحدن برمستأجرك كندوده ساكن اولمامق اوزره برداري استيجارنده اجاره فساده كيدوب دارده ساكن اولديغى تقديرجه بالغا مابلغ اجرمثلك وجوبى مسئله سنى استثنا ايلدى يعنى بونده فساد جهالت وعدم تسميه ايله اولميوب بلكه شرط مفسد كه عدم سكنا ايله اولمغله بالغا مابلغ اولملى دكل ايدى ايمدى ماقبلندن مستثنا اولدى ✽ وحمله فى البحر على مااذا جهل المسمى لكن ارجعه قاضيخان فى شرح

الجامع الى جهالة المسمى فافهم وعلى كل فلا استثنا فتنبه ✻ مضمون مشروحى بحرده
مسمانك مجهوليتى اوزره حمل ايلدى قاضيخانده مجمع شرحنده مسمانك جهالتنه ارجاع
ايلدى ايمدى بونلرك حمله وارجاعلرينه نظرا استثنا اولمز لكن بونلرك ايكيسى برسوز
اولمغله استدراك محلى دكل ايدى وايكى قول عديله وعلى كل تعبيردخى غيرمطبوعدر ✻(قلت
وينبغى استثناء الوقف لان الواجب فيه اجر المثل بالغا مابلغ فتامل ✻ شارح رحمه الله
تعالى ديركه لايق وسزاوار حكم مرسومدن وقفيده استثنا واخراجدر زيرا بونده ده
اجر مثل بالغا مابلغ لازم اولور هرنقدر تسميه بولنسه دخى ✻(فان آجر داره) تفريع على
جهالة المسمى (بعبد مجهول فسكن مدة فلم يدفعه فعليه للمدة اجر المثل بالغا مابلغ
وتفسخ فى الباقى) ✻ من المدة بر رجل كندو دارنى برعبد مجهول مقابله سنده ايجار
ايدوب مستأجر انى ويرميه رك برمدت ساكن اولورسه اول مدت ايچون بالغا مابلغ
اجر مثل ايجاب ايدوب مدت باقيه ده ده ايجار فسخ اولنور زيرا منفعتك هر برجزئى
مستقلا معقود عليهدر عقد فاسده كه فسخى واجبدر حق شرع اولمغله ✻(آجر
خانوتا كل شهر بكذا صح فى واحد فقط وفسد فى الباقى) لجهالتها ✻ بركسنه دكاننى
هرماه شوقدر اجرتله ايجار ايلسه فقط برماهده ايجارى صحيح اولوب باقيسنده جهالتلرينه
بناء فاسد اولور كل كلمه سى ظرفيت اوزره منصوبدر مضاف اليهدن ظرفيت اخذ
ايتكله زيرا ظرفه مضاف اولورسه اندن ظرفيت مصدره مضاف اولورسه مصدريت
كسب وتحصيل ايدر ✻ والاصل انه متى دخل كل فيما لايعرف منتهاه تعين ادناه
فاذا تم الشهر فلكل فسخا بشرط حضور الاخر لانتهاء العقد الصحيح ✻ بونده اصل
وقاعده بودركه قچانكه كل كلمه سى اشهر مثللى نهايتى معلوم اولميان برشيئه داخل
اولورسه ادناسى تعين ايدر ايمدى برماه تمام اولدقده عاقدينك هربريچون اخرك
حضورى شرطيله اجاره يى فسخ واردر عقد صحيح منتهى اولمغله ✻(و) فى (كل
شهر سكن فى اوله) هو الليلة الاولى ويومها عرفا وبه يفتى ✻ صح العقد فيه) ايضا ليس
للموجر اخراجه حتى ينقضى الا بعذر كما لو عجل اجرة شهرين فاكثر لكونه كالمسمى
زيلعى ✻ هر برماهك اوليكه عرفده اوليله اولى ايله يوميدر انده ساكن اولور اول
ماهده ده عقد صحيح اولور ابتدا اكه ماهده صحيح اولديغى مثللو ايمدى موجر مستأجرى
اول ماه ثانيده منقضى اولمدقچه اخراج ايدەمز الا اجاره نك كندو ايله منفسخه
اولديغى برعذر ايله اخراج ايدر نته كه ايكى ويا اكثر ماهك اجرتنى مستأجر تعجيل ايدوب
پشين ادا ايتمش اولورسه اخراج اولنمديغى كبى بونده اجرتك تقديمله كويا جهالت
زائل اولمغله مسمى كبى اولدى اول شهرده ميان فقهاده اختلاف اولنمشدر مفتى به اولان
قول شارحك بيان ايتديكى هو الليلة الاولى ويومها عرفادر بزازية صاحبى
اولكى ايكنجى اوچنجى كونلريدر كيجه لريله برابر ديدى كنز اولكى ساعتى اعتبار

ايلدى ✻(الا ان يسمى الكل ✻ اى جملة بشهور معلومة فيصح لزوال المانع ✻
الاشهور معلومه لرك كليسيكه مثلا التى ماه بهر ماهيه سى شوقدر غروشه ديه رك تسميه
ايدرسه فقط برماهده اجاره صحيحه اولميوب بلكه جمله سنده صحيحه اولور مانع زائل
اولمغله ✻(واذا اجرها سنة بكذا صح وان لم يسم اجر كل شهر) وتقسم سوية ✻
سنويه سى شوقدر غروشه ديه رك ايجار ايدرسه صحيح اولور هر ماهك اجرتنى
هرنقدر يكان يكان ذكر ايتمزسه ده اجرتك طوپى شهوره على السويه تقسيم اولنور
اختلاف ازمانله تفاوت استعاره اعتبار اولنماز ✻(واول المدة ماسمى) ان سمى (والا
فوقت العقد) هو اولها ✻ اجاره ده مدت تسميه اولنور مثلا اشبو سنه نك رجبندن
ديونورسه اول مدت اندن ضبط اولنور يوقسه مدت اجاره نك ابتداسى عقد وقتيدر
✻(فان كان) العقد (حين يهل) بضم ففتح اى يبصر الهلال والمراد اليوم الاول
من الشهر شمنى) اعتبر الاهله والا فالايام) كل شهر ثلاثون وقالا يتم الاول بالايام
والباقى بالاهلة ✻ عقد اجاره آيك ابتداسى كه اولكى كونى رؤيت اولنديغى وقتده
اولورسه ايلر يوقيسه كونلر اعتبار اولنور بهرماهك اوتوز كون اعتباريله هنديه ده
مذكوردركه بر موجر مثلا دارنى غرۀ شهرده ماهيه سى شوقدر غروشه ديه رك ايجار
ايدرسه اهله اعتبار اولنوركه اى نقصان اولسه دخى تمام ماه اجرتنى اخذ ايدر اما ماهك
برقاچ كونى مروردن صكره ايجار ايدرسه اوتوز كون اعتبار اولنور اما مين همامين
اولكه ماه ايله اوتوز كون باقيلرى اهله ايله اعتبار اولنور بيورديلر ✻(استأجر عبدا
باجر معلوم وبطعامه لم يجز) لجهالة بعض الاجر كامر ✻ بركسنه برعبدى اجرت
معلومه وطعامى مقابله سنده استيجار ايتسه اجرتك بعضيسى مجهوله اولمغله اجاره سى
مشروعه اولماز ✻(وجاز اجارة الحمام) لانه عليه الصلوة والسلام دخل حمام الجحفة
وتعارف الناس ✻ حمامى اجاره جائز ومشروع اولدى رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلمك جحفه نام محلده كه حمامه دخول وتشريف بيوروب وناسك تعارف ومعاملاتنه
مبنى يوخسه مستأجرك انده مدت اقامتى واندن استعمال ايده جكى صويك مقدارينك
جهالتى موجب فساددر لكن ضرورته مبنى فقها تجويز بيورديلر مواهب لدنيه دن
شمائل شريفه بحثنده جحفه نك حمامنه دخول حديثنى موضوعدر ديو تصريح ايتديلر
حمامى ابتدا وضع ايدن حضرت سليمان عليه الصلوة والسلامدر حموى انتهى
✻ وقال عليه الصلوة والسلام مارآه المؤمنون حسنا فهو عند الله حسن قلت والمعروف
وقفه على ابن مسعود كما ذكره ابن حجر ✻ رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلردركه
برنسنه يكه مؤمنين استحسان ايدوب كوزل كورديلر اول شئ عند الله ده كوزلدر
شارح رحمه الله تعالى ديركه معروف ومشهور اولان نزد محدثينده اشبو حديث
شريفك ابن مسعود اوزره وقفيدر نته كه ابن حجر عسقلانى واحمد بونى موقوفا

ذكر وبيان ايتديلر ❊ عن ابن مسعود انه قال ان الله نظر الى قلوب العباد فاختار له
اصحابا فجعلهم انصار دينه ووزراء بينه فما رأه المؤمنون حسنا فهو عند الله حسن ومارأه
المسلمون قبيحا فهو عند الله قبيح ❊ (و) جاز (بناؤه للرجال والنساء) هوا الصحيح للحاجة
بل حاجتهن اكثر لكثرة اسباب اغتسالهن وكراهة عثمان محمول على مافيه كشف
عورة زيلعى ❊ رجال ونسانك حمامه كمال احتياجلرينه مبنى بناسى جائز ومشروع
اولدى بلكه طائفهٔ نسانك احتياجلرى زياده كثيدر باخصوص حيض ونفاسى
وجنابت مثللو اسباب اغتساللرى يك چوقدر ماء بارد استعمالى مضر وازالهٔ وسخده
غير مؤثردر حضرت عثمان رضى الله تعالى عنهك كراحت وانكارى كندوده كشف
عورة اولمسينه محمولدر ❊ وفى احكامات الاشباه ويكره لها دخول الحمام فى قول وقيل
الا المريضة اونفساء والمعتمدان لاكراهة مطلقا ❊ اشباهك احكاماتنده مذكوردركه
برقولده عورتك حمامه دخولى مكروهدر عند البعض مريضه ايله نفسايه كراهت
يوقدر معتمد اولانه مطلقا عدم كراهتدر قلت وفى زماننا لاشك فى الكراهت لتحقق
كشف العورة وقدم فى النفقة شارح عليه الرحمه دركه فى زماننا تحريما كراهتنده
شبهه يوقدر انده كشف عورة لتحقق اولمغين بونفقه بحثنده دخى مرور ايتشدر
❊ (والحجام) لانه صلى الله تعالى عليه وسلم احتجم واعطى اجرته وحديث النهى عن
كسبه منسوخ ❊ حجامدخى اجاره مشروعدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك
احتجام بيوروب اجرتنى اعطا بيورمغين حجامى كسبندن نهى حديثى منسوخدر
❊ (والظئر) بكسر فهمز المرضعة (باجرمعين) لتعامل الناس بخلاف بقية الحيوانات
لعدم التعارف ظئرظاءك كسريله همزه ايله مرضعه كه امزكجى عورتدر يعنى
انكدخى اجرت معينه ايله اجارهسى مشروعدر تعامل ناس اولمغين عدم تعارفه مبنى
سائر حيوانات بونك خلافندر امام محمد رحمه الله تعالى بيورمشلركه ادميه نك لبننك
عقد اجاره يه استحقاق سودينك بيعنك عدم جوازينه دليلدر سائر قيون وكچى امثالى
حيواناتك سودلرينك بيعلرينك جوازى سودلرينك عقد اجاره يه عدم استحقاقنه
برهاندر ❊ (و) كذا (بطعامها وكسوتها) ولها الوسط وهذا عند الامام لجريان
العادة بالتوسعة على الظئر شفقة على الولد ❊ يند بويله سوداناسنى طعامى وكسوهسى
مقابله سنده استيجار جائز اولور انلردن وسطه مستحق اولور والده شفقة
مرضعه يه توسعه ايله عادت ناس جاريه اولمغين لكن بو امام اعظم رحمه الله تعالى عندنده
امامين همامين رحمهما الله تعالى اجرتك جهالتنه مبنى عدم جوازينه قائللردر ❊ (وللزوج
ان يطأها) خلافا لمالك (لافى بيت المستاجر) لانه ملكه فلا يدخله (الاباذنه) ❊ مرضعه نك
زوجنك وطئ حقى اولمغله انى وطئ ايدر مستاجر منعيله حقنى ابطال ايده مز شوقدر واركه
كندونك ملكى اولمغله مستاجر خانه سنده ايده مز الا انك اذنيله داخل اولور امام مالك عليه

رحمة مالك الممالك ايچوندر اختلاف ❊ (و) الزوج (له فى نكاح ظاهر) اى معلوم بغير الاقرار
(فسخها مطلقا) شانه اجارتها اولا فى الاصح ❊ نكاحلرى ظاهر وباهر كه مجرد كند وزيك
اقرارلريله ثابت اولميان نكاحده زوج ايچون مطلقا كه كندو ايچون شان وشهامت
اولسون ويااولمسون زوجهسنى اجاره ايدر مقوله دن اولسون قول اصحده ايجارهيى فسخ
واردر ارضاع وسهر كندويى تصنعيف ايدوب وحسن وجمالنى ازاله وتنقيص ايتمكله
انى ارضاعدن منع ايدر نافله صومدن منعى مثللو ❊ (ولوغير ظاهر) بان علم باقرارهما
(لا) يفسخها الان قولهما لايقبل فى حق المستاجر ❊ نكاح يك ظاهر ونمايان اولميوب
بلكه مجرد اقرارلريله معلوم ومستبان اولورسه زوج اجارهيى فسخ ايدهمزز يرامستأجرك
حقنده قوللرى مقبول اولهمز ❊ (وللمستأجر فسخها بحبلها ومرضها وفجورها) فجورا بينا
ونحو ذلك من الاعذار (لابكفرها) ❊ لانه لايضر بالصبى مستأجر ايچون مرضعه نك
حبلى ومرضى وفجور بينله فجوروز ناسى امثالى عذرلرايله اجارهيى فسخ واردر كفرك
صبى يه برضررى اولمامغين كفريله فسخ ايدهمز بونده عيب فجور كفردن زياده دركورمز
مسنكه نوح ولوط عليهما الصلوة والسلام كبى پيغمبران عليهم الصلوة وسلام حضرتندن
بعض نسالرندن كافره اولان بولندى لكن فاجره بولنمدى ❊ (ولومات الصبى اوالظئر
انتقضت) الاجارة (ولومات ابوه لا) ❊ صبى ويامرضعه وفات ايدرسه اجاره منتقضه اولور
باباسى فوت اولورسه اولماز اجاره اصل ولد ايچون وقوع بولوب اب ايچون اولمامغين
ولدك مالى اولسون ويااولمسون ❊ (وعليها غسل الصبى وثيابه واصلاح طعامه ودهنه)
بفتح الدال اى طيبه بالدهن للعرف وهو معتبر فيما لانص فيه ❊ صغيرك وثيابنك غسلى
مرضعه نك اوزرينه دركفايه ده مذكوردركه صحيح اولان بولى ونجاستى مثللو شيلرنى
مرضعه غسل ايدر سائر وسخلرينى ايتمز بومثللو برعمل اوزره اولان اجاره لرده قاعده
بودركه انك توابعندن اولان شيلرده عرفه مراجعت اولنور اجيره اشتراطى لازم دكلدر
عرفده انى اجير ياپارسه ايشلر بوقيسه ايجاب ايتمز صغيرى وصيده براغوب كيدهمز طعامن
اصلاحكه مصنفده كندونك اوزرينه در طبخ ايدوب انايه قيوب اكل ايتدير دالك قحيله
دهنكه ياغله ياغلماق دخى مرضعه نك اوزرينه در عرفه بناء للعرف مذكوراتك جملهسنه علتدر
طرف شارعدن لنص وتصريح اولميان شيلرده معتبر اولان عرفدر ❊ (لا) يلزمها (ثمن
شئ من ذلك) وماذكر محمد من ان الدهن والريحان عليها فعادة اهل الكوفة ❊ مار
الذكر شيلردن برينك ثمنى مرضعه يه لازم اولماز يعنى مرضعهدن مطالبه اولنمز امام محمدك
دهن وريحان كندونك اوزرينه دركه ثمنى اندن طلب اولنور ديديكى كوفه اهالينك
عادتى اوزره در ❊ (وهو) اى ثمنه (واجرة عملها على ابيه ان لم يكن له) للصغير (مال
والافى ماله) لانه كالنفقة ❊ اشيأ مشروحه لرك ثمنى ومرضعه نك عملى كه ارضاعينك
اجرتى صغيرك باباسينك اوزرينه لازم اولور اكر صغيرك مالى اولورسه اندن ايجاب ايدر

زيرا بوده نفقه كيدر ﴿(فاذا ارضعته بلبن شاة اوغذته بطعام ومضت المدة لا اجر لها)
لان الصحيح ان المعقود عليه هو الارضاع والتربية لا اللبن والتغذية عناية ﴾ مرضعه ولدى
قيون سوديله ارضاع وياطعامله تغذيه ايدوب بسليوب مدت ارضاع مرور ايلسه مرضعه
اجرته مستحقه اوله مز زيرا صحيح اولان بونده معقود عليهك ارضاع وتربيه اولوب لبن
وتغذيه اولمامشدر ايمدى اوزرينه التزام ايدنديكى ارضاعى ايتان ايتمامش اولمغله بو ايجار الور
﴿(بخلاف ما لو دفعته الى خادمها حتى ارضعته) او استأجرت من ارضعته حتى تستحق
الاجرة الا اذا اشرط ارضاعها على الاصح شرنبلالية عن الذخيرة ﴾ مرضعه صغيرى
كندو خادمنه ويروب اكا ارضاع ايتديرسه وياخود انى ارضاع ايدر مرضعة اخرايى
استيجار ايدرسه ايمدى اجرته مستحقه اولور بو صورت مشروحه نك خلافنده در الا كندونك
بالذات ارضاعنى شرط ايتمش اولورسه قول اصح اوزره اجرته مستحقه اولمز ﴿ ولو اجرت
نفسها لذلك لقوم اخرين ولم يعلم الاولون فارضعتهما وفرغت اثمت ولها الاجر كاملا
على الفريقين لشبهها بالاجير الخاص والمشترك وتمامه فى العناية ﴾ بر مرضعه ارضاع ايچون
نفسنى بر آخر قومه دخى ايجار ايدوب مقدمكيلر انى بلميه رك ايكيسنده ارضاع ايدوب
تمام ايتسه آثمه اولور فريقيندن اجرتى تماما وكاملا الور اجير خاصله اجير مشتركه
مشابهتندن تمام اجره مستحقه اولدى اجير وحده ومشابهتيله آثمه اولدى لكن مستأجر
مرضعه يى كندو خانه سنه كتورسه اجير واحد اولور ولدى مرضعه كندو منزلنه
كتورسه اجير مشترك عد اولنور بو بحثك تمامى عنايه ده در ﴿(لا تصح الاجارة لعسب
التيس ﴾ وهو نزوه على الاناث ﴾ حيوانا تدن ارككى ديشنك اوزرينه صچرايوب اشمه
سيچون اجاره شرعا صحيح دكلدر رسول الله تعالى عليه وسلم ﴿ ان من السحت عسب
التيس ومهر البغى وكسب الحجام ﴾ بيورمشدر بونلرك اجرتلرينك حرام اولديغى
طبورمشدر زيرا بو قدرت عبدده اولميان اصبال عمليچون و بخس اولان مأمهين مقابله
سنده اخذ مالدر بو ايسه غير مشروعدر اعاده سى مندوب ومشروعدر حديث شريفده
ومن حقها اطراق فحلها وارد اولمشدر ﴿(و) لا لاجل المعاصى مثل (الغناء والنوح
والملاهى) ولو اخذ بلا شرط يباح ﴾ وقتا كه صوت وايرلمق ايچون نوح كه موتانك
محاسنى عد ايده رك كريه وطبل وساز طورنا امثالى معاصيچون اجرت اخذ اولنماز بلا شرط
اولورسه مباحدر لكن عرفده پاره ايچون كتدكلرى ظاهر وباهردر ايمدى المعروف
كالمشروط قبيلندن اولور ﴿(و) لا لاجل الطاعات مثل (الاذان والحج والامامة وتعليم
القران والفقه) ﴾ اذان حج امامت تعليم قران فقه تدريس امثالى طاعتلر ايچون دخى
اجاره جائزه اولمدى مثلا سنى ماهيه اون غروشه مؤذنلكه وياامامته استيجار ايتدم
ديمك مثللو عملارينك منفعت وثوابى كندولرينه عائد اولمغله رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم بيورمشلر كه اقرء والقران ولا تأكلوا به ﴿(ويفتى اليوم بصحتها لتعليم القران

والفقه والامامة والاذان) فى زماننا قران عظيم الشان وعلوم دينيه تعليميچون وامامت
واذان ايچون اجارهنك صحتيله افتا اولنور امور دينيه يه اهتمام و وقت قالمامغين
ومشايخ بلخدن متأخرين مذهبده بونى استحسان بيوروب ديديلر كه متقدمينك عدم جوازى
اختيارلرى كندولرينك بيت المالدن عطيه لرى اولوب ومتعلمينك كمال مروتلرندن
بر منطوق هل جزاء الاحسان الا الاحسان معلملرينه امر معاشلرندن اعانه واحسانى
بر وجه التزام تعهد ايدوب تعليم قرانى واجبدر ديو افتالرينه مبنيدر لما فى زماننا انلرك
كليسى كيتدى هر كس كندى معاشى وايرادى فكر وتلاشنده قالوب حسبة لله تعليم
وتعلم جهاندن بالكلية معدوم ومفقود اولديغندن علمك وعلمانك انقراضى خوفندن
علماى متأخرين اجرتله تعليم بابنى فتحله جوازيله افتا ايتديلر واستحسان مقامنده
اختلاف ازمانله احكامده مختلف اولور بيورديلر ﴿(ويجبر المستأجر على دفع ما قبل)
فيجب المسمى بعقد واجر المثل اذا لم يذكر مدة شرح وهبانية من الشركة (ويحبس به)
به يفتى ﴾ تعليم قران خواجه استيجار ايدن كيمسه قبول ايتديكى اجرتى دفع اوزره
جبر وحبس اولنوب عقد ايله تسميه اولنان مبلغك اداسى كندويه واجب اولوب مدت
ذكر وبيان اولنمديغى تقديرجه اجر مثل لازم اولور اصل كه امام محمد بن حسن
الشيبانينك مبسوط نام كتاب بنامنده مسطوردر كه بر كيمسه بر معلمه بكا قران عظيم
الشانى تعليم ايله ديوب اودخى تسميه ايتمكسزن كندويه ختم ايتديرسه معلمه قرق بش درهم
شرعيدن اقلى اخذ مشروع دكلدر مسمى مبلغ مشروحدن اقل اولورسه زياده سنى
هبه ايتمك كرك وياخود زياده نك ثوابى بنم اولسون ديملى ﴿(و) يجبر (على دفع الحلوة
المرسومة) هى ما يهدى للمعلم على رؤس بعض سور القران سميت بها لان العادة اهداء
الحلاوى ﴾ مستاجر حلوۀ مرسومه كه عم وتبارك ويس شريف كبى بعض سور
قرآنيه يه بدء اولندقده معلمه اهدا اولنان نسنه يى دفع وتأديه اوزره جبر اولنور حلوه ايله
تسميه عادة حلوا اهداسى اولديغنه مبنيدر بزلرك بلادلرمزده هديه لك تعبير اولنور
﴿(واو دفع غزلا لاخر لينسجه له بنصفه) اى بنصف الغزل (او استاجر بقلا ليحمل
طعامه ببعضه او ثورا الطحن بره ببعض دقيقه) فسدت فى الكل لانه استاجره بجز
من عمله ﴾ بر كيمسه غزلكه انك نصفندن منسوج بزمتقابله سندن بز طقومق ايچون
جلاهه ابلكنى ويرسه وياخود طعامنك بعض مقابله سنده طعامنك حمليچون
برقاطر ويا بعض دقيقى مقابله سندن بغداينى اون اوكتمكه براوكوز استيجار ايتسه اشبو
صور مشروحه لرك كليسنده اجاره فاسده كيدر مستاجر اجيرى عمليكه معمولندن
برجز مقابله سنده استيجار ايتمكن زيرا مستاجر اجرت اولان منسوج ومحمولك بعضنى
تسليمه حالا مقتدر دكلدر انلرك حصولى غيرك فعليله اولمغله انسانك غيرك قدرتيله قادر
اولمديغى ظاهردر ايمدى عقدك صحتنك شرطى تسليمه قدرتدر بوندن چوق اجاره لرك

فسادلری تبین ایدر مثلا بر کیله کونجی ویازیتون مثللو شیلری کندولرندن حاصل
اوله جق یاغدن اجرت ویرمك اوزره انلردن یاغ چقرمغه معصره جی یی استیجار کبی
وکندو ترلاسنی براخره باغ اشجار غرسیجون وروب باغ و باغچه وارض ییلرنده
تصفیت اوزره اولمغله استیجار دخی فاسددر ایمدی اشجار صاحب ارضك اولور
کندویه غارسه فدانلرك قیمتنی وعملینك اجرتنی تادیه لازم اولور ✻ والاصل فی ذلك
نهیه صلی الله تعالی علیه وسلم عن قفیز الطحان وقدمنا فی بیع الوفاء ✻ بونده اصل اصیل
رسول اکرم ونبی افخم صلی الله تعالی علیه وسلمك قفیز طحانکه اوندن براولجك ویرمك
اوزره بغداینی اون اوکتمك ایچون براوکوز واستیجاردن نهی ومنعیدر بو بحثك ذکر
وبیاننی بزبیع وفاده دخی تقدیم ایلدك ✻ والحیلة ان یعزله الاجر اولا ویسمی قفیزا
بلا تعیین ثم یعطیه قفیزا منه فیجوز ✻ بونده حیلهٔ شرعیه ابتدا اجرتنی بغدایدن افراز
واجرتی بلا تعیینکه بویوکدن دیمیه‌رك تسمیه بعده اندن براولجك ویرمکدر بونده کویا
ذمتنده دین اولمش اولمغله جائزاولور ✻ ولو استأجره لیحمل له نصف هذا الطعام بنصفه
الآخر لااجرله اصلا لصیرورته شریکا ✻ برکیمسه برحمالی اشبو مثلا برکیله بغدایك
نصفنی نصف اخری مقابله‌سنده بنم ایچون کتوردیو استیجار ایلسه انده شریك
اولمش اولمغله اصلا اجرته مستحق اوله‌مز زیرا انك نصفنی کندو نفسیچون کتورمش
اولور ✻ وما استشکله الزیلعی اجاب عنه المصنف قال وصرحوا بان دلالة النص
لاعموم لها فلا یخصص عنها شئ بالعرف کما زعمه مشایخ بلخ ✻ اشبو ولو استاجره
لیحمل له آه قولنه زیلعینك ایراد ایتدیکی اشکال که بونده اجاره فاسده‌در حالبوکه
اجارهٔ صحیحه‌ده مجرد عقدله اجیر اجرته مالك اوله‌مز مادام اتیان عمل ایتمدکجه
ایمدی بونده اجرتك تسلیمی اولنیوب وتعجیلی شرط قیلنمقسزن نصفنه نه کیفیتله مالك
اولوب وطوبه شریك اولمیوب بوندن مصنف مرحوم جواب ویردیکه تعجیلله مالك
اولمش اولور وفقها تصریح ایتدیلرکه قفیز طحان نصینك دلالتنده حمل مسئله‌سنه
عمومی یوقکه حتی مشایخ بلخك زعم ایتدکلری مثللو عرفله اندن تخصیص اولندی
دیله ✻ (او) استاجر (خباز الیخبزله کذا) کقفیز دقیق (الیوم بدرهم) فسدت
عند الامام لجمعه بین العمل والوقت ولا ترجیح لاحدهما فیفضی للمنازعة حتی لوقال
فی الیوم اوعلی ان تفرغ منه الیوم جازت اجماعا ✻ ویاخود برکیمسه برخبازی کندویه
بوکون شوقدر اولجك اونی بردرهم اجرتله اتمك یاپمق استیجار ایلسه امام اعظم
رحمه الله تعالی نزدنده عملله وقتی جمع ایدوب وبرینی مرجحده بولنمامغین نزاعه مودی
اولمغله اجاره فاسده کیدر ایمدی فی الیوم دیوب ویابوکون خبزدن فارغ اولمق اوزره
دیرسه اجاره اجماعا جائزاولور نزاعه مؤدی اولمسی مستاجرك نفعی عملده اولمغله
کندویه اجرتی ادا انجق عملك کندویه تسلیمله واجب اولوب اجیرك اجرته استحقاقی

مجردنفسنی مستاجره تسلیمله اولوب عمل لازم اولمامغین اجیرك نفعی مدتده اولور ایمدی
کون مرور ایدوب عملدن کندو فارغ اولمدین مدته نظرا کندویه اجرت مطالبه‌سی
جائزاولور عملك عدم وجودینه کوره مستاجرده اداسندن امتناع ایتمکله نزاعه مؤدی
اولور ✻ (اوارضا بشرط ان یثنیها) ای یحرثها مرتین (اویکری نهارها) العظام
(اویسرقنها) لتبعاء اثر هذه الافعال لرب الارض فلولم یبق لم تفسد ✻ ویاخود ارض
ایکی دفعه سوررسه افلجن ایتمك شرطیله ویاعظیم ارمقلرینی حفر کداشمك اوزره
ویازبیل جکمك قولیله استیجار ایدرسه اجاره‌سینه فساده کیدر زیرابو مثللو افعالك اثرلری
رب الارض ایچون باقی قالمغله احدمتعاقدینه نفع اولدی اثری باقی قالمزسه فساده کتمز
بونده مستاجره نفع هرنقدر اولسه‌ده لکن عقده ملایم ومقتضاسندندر ✻ (او)
بشرط ان (یزرعها بزراعة ارض اخری) لماسجئ ان الجنس بانفراده یحرم النساء
وقوله (فسدت) جواب الشرط وهو قوله ولودفع آه ✻ ویاخود برارض مستاجر
کندونك ارضنی رب الارض زراعت ایتمك شرطیله استیجار ایلسه اجاره‌سینه فساده کیدر
بوندن مراد کندولرده قدر بیانی اولمیان جنسدن برنوعی نوع آخر ایجاردر مثلا بردارده
سکنایی داراخرده سکنا مقابله‌سنده ویالبسی لبس زکوبی رکوب مقابله‌سنده اجاره کبی
زیراقریبا کلورکه جنس واحددن اولان شیده نسئه کورسی حرامدر ماتنك فسدت قولی
سالف الذکر ولودفع شرطنه جوابدر ✻ (وصحت لو) استأجرها (علی ان یکربها ویزد
عهااوقیها ویزرعها) لانه شرط لیقتضیه العقد ✻ برترلایی سوروب وصواروب زرع
ایتمك اوزره استیجار ایدرسه صحیح اولور بوعقدك اقتضا ایتدیکی شروطدندر ایمدی
خاصة مستأجرك منفعتیچون اولان شرط غیرمفسددر رزع وکراب سقی کبی
موجرك نفعنه دائر بقاء سرقین ومکروبه ارض رد مثللو شرط مفسددر ✻ (ولو
استأجره لحمل طعام) مشترك (بینهمافلا اجرله) لانه لایعمل شیأ الا ویقع بعضه لنفسه
فلا یستحق الاجر (کراهن استأجر الرهن من المرتهن) ✻ فانه لااجرله لنفعه بملکه) برکیمسه
میانلرنده مشترك اولان طعامی حمل ونقلیچون کندو شریکنی ویا شریکنك عبد ویا
دابه‌سنی استیجار ایلسه اکا اجرت ایجاب ایتمز زیرا اجیرمشروع برعمل ایشلمز الا انك
بعضیسی کندو نفسیچون واقع اولور بناء علیه اجرته مستحق اوله‌مز راهنك رهنی
مرتهندن استیجاری مثللو بونده دخی کندو ملکیله منتفع اولمغله راهن ایچون اجرت
اولمز اما مشترك سفینه وچوال کبی کندولریچون عمل اولمیان شیلری شریکه ایجار
مز بورلرك خلافنه درکه بونلرده فساد معدومدر ✻ وفی جواهر الفتاوی لو استأجر
حماما فدخل الموجر مع بعض اصدقائه الحمام لااجر علیه لانه یسترد بعض المعقود
علیه وهومنفعة الحمام فی المدة ولا یسقط شئ من الاجرة لانه لیس بمعلوم ✻ جواهر
الفتاوی نام کتابده مسطوردرکه بررجل برحمامی استیجار ایتدکده موجر بعض احبابیله

برابر کندو دخی حمامه دخول ایدرسه کندویه اجرت ایجاب ایتمز مدت ایجارده معقود علیهك بعضیسکه منفعت حمامی استرداد ایتمش اولمغین ومعلوم اولدیغندن اجرتك بعضیسی ساقطده اولمز مستأجرك رضاسیله اولورسه دخولی حرام اولمز بوقیسه اولور ﴿(استأجر ارضا ولم یذکرانه یزرعها اوای شیٔ یزرعها) فسدت الان یعم بخلاف الدار لوقوعه علی السکنی کامر ﴾ برکسه برقطعه ارض استیجار ایدوب اکازرع ایده جکنی ویانه مقوله شی زرع ایده جکنی ذکر و بیان ایتمسه اول اجاره فاسده کیدر معقود علیه مجهول اولمغله زیرابعض اولورکه ارض زراعتچون وبعض اولورکه سائربنا وضرب خیام امثالی شیلر ایچون استیجار اولنور وکندویه زراعت اولنان مزروعاتده مختلفدر بعضیسی ارضه مضر وبعضیسی غیرمضردر الاتعمیم اولنوب هرنه نوع زرع زراعت ایدرسك ایله دینورسه فاسده اولمز امادار انجق سکنایه خاص اولمغله ارضك خلافنه دروااذافسدت ﴿(فزرعها فمضی الاجل) فاد صحیحا(فله المسمی استحسانا وکذا ولو لم یمض الاجل لارتفاع الجهالة بالزراعة قبل تمام العقد ﴾ ایمدی مسئلهٔ مرسومه ده اجاره فساده کیتدکده ارض زراعت ایدوب اجلده مرور ایدرسه ایجار صحیحه عودت ایتمکله صاحب ارض ایچون استحسانا مسمایی اخذ واردر بنه بویله اجل مرور ایتمسه اجر مسمی لازم اولور قبل تمام المدة زراعتله جهالت مرتفعه اولمغین ﴾ قلت فلوحذف قوله فمضی الاجل کقاضیخان فی شرح الجامع لکان اولی ﴾ شارح علیه الرحمه دیرکه جامع شرحنده قاضیخانك ایتدیکی کبی مصنف مرحومده فمضی الاجل قولنی حذف ایلسه اولی اولورایدی یعنی مجرد زراعتله مسمی لازم اولور دیمك ﴿(وان استأجر حمارا الی بغداد ولم یسم حمله فحمله المعتاد فهلك)الحمار(لم یضمن لفساد الاجارة فالعین امانة کمافی الصحیحة ﴾ برشخص بغداده دك برحماری استیجار ایدوب لکن حملنی تسمیه وبیان ایتمه رك اکا حمل معتادی حمل ایلمکله حمار هلاك اولسه اجاره نك فسادینه بناء مستأجر ضامن اولمز اجاره صحیحه ده اولدیغی مثللو عین یدنده امانت اولور مالکنك اذنیله قبض ایتمش اولمغین حمل غیرمعتاد اولورسه ضمان ایجاب ایدر ﴿(فان بلغ فله المسمی) لما مر فی الزراعة ﴾ مسئلهٔ مشروحه ده مستأجر بغداده بالغ وواصل اولورسه موجره اجر مسمایی اخذ وارد رزراعتده مرور ایدیکی قبل تمام العقد زراعتله جهالت مرتفعه اولور مضمونه بناء بونده ده انك کبی اولور ﴿(فان تنازعا قبل الذرع) فی مسئلة الزراعة (اوالحمل) فی مسئلتنا (فسخت الاجارة دفعا للفساد) لقیامه ﴾ بعد صورت مرسومه ده متعاقدین زراعت مسئله سنده قبل الزرع مانحن فیهمزده قبل الحمل نزاع وتخاصم ایدرلرسه فساد هنوز قائم مستحق اولدیغندن انی رفعچون اجاره فسخ اولنور زیرا حمل محمولك اختلافیله مختلف اولمغله انك بیانی لازم اولدیکه حتی عمل معلوم اوله دفع بدلینه را ایله رفع تعبیر اولنسه اولی اولورایدی

﴿(استأجر دابة ثم جحد الاجارة فی بعض الطریق وجب علیه اجر ما رکب قبل الانکار ولایجب لما بعده) عند ابی یوسف لانه بالجحود صار غاصبا والاجر والضمان لایجتمعان وعند محمد یجب المسمی درر کانه لاقول للامام ﴾ برکسه بردابه یی استیجار واستکرا ایدوب بعده برمقدار قطع مسافه ایتدکده اجاره یی انکار ایلسه بعد اقامة البینة قبل الانکار بندیکی مسافه نك اجرتی کندونك اوزرینه واجب اولور بعد الانکار راکب اولدیغی مسافه یه امام ابی یوسف قتنده اجرت ایجاب ایلمز زیرا انکاریله غاصب اولدیغندن هلاکی صورتنده ضمان ایجاب ایده جك حالبوکه اجرایله ضمان مجتمع اولمزلر امام محمد رحمه الله تعالی نزدنده اجر مسمی لازم اولور بو تقدیرجه بو مسئله ده امام اعظم رحمه الله تعالی نك قولی اولمامش اولور ﴿وفی الاشباه قصر الثوب المجحود فان قبله فله الاجر والالا وکذا الصباغ والناج ﴾ اشباهده مرسومدرکه برکسه مقدما انکار ایتدیکی ثوبی قصارلیوب کتوروب اقرار ایلسه ایمدی انی قصارلمسی قبل الانکار اولمش اولورسه کندویه اجرت اخذی مشروع اولور عملی صاحب ثوب ایچون وقوعبولمش اولمغین یوق بعد الانکار اولورسه اجرته مستحق اوله مز زیرا جحودیله غاصب اولدیغندن عملی کندی نفسیچون واقع اولمش اولور بو یاجی وجلاهده قصارجی کبیدر ﴿(اجارة المنفعة بالمنفعة تجوز اذا اختلفا) جنسا کاستیجار سکنی دار بزراعة ارض ﴾ بردارك سکناسنی برارضك زراعتی مقابله سنده ایجار مثللو جنسا مختلف اولان منافعدن برینی دیکری مقابله سنده اجاره جائزه اولور ﴿(واذا اتحدالا) تجوز کاجارة السکنی بالسکنی واللبس باللبس والرکوب بالرکوب ونحو ذلك لما تقرران الجنس بانفراده یحرم النسأ فیجب اجر المثل باستیفاء النفع کامر لفساد والعقد ﴾ سکنایی سکنا لبسی لبس رکوبی رکوب مقابله لرنده اجاره امثالی متحد الجنس اولان منافعلرك اجاره لری جائز اولمز زیرا ماسبقده تقریر اولندیکه نفس جنسده نسائکه تأخیر حرام اولمغله استیفای منفعت سبیله اجر مثل واجب اولور مارالذکر عقد فاسد حکمنده اولمغین ﴿(استأجره لیصیدله او یحتطب له (فان) وقت لذلك (وقتا جاز) ذلك (والا لا) فلولم یوقت وعین الحطب فسد)﴾ برکیمسه بر رجلی کندو ایچون صید ویاحطب ایتمکلکه استیجار ایلسه امدی انکچون برمدت ووقت وتعیین ایدوب مثلا بوکون اخشامه دکین احتطاب ایچون استیجار ایدرسه ایجار مشروح جائز ومشروع اولور بوقیسه اولمیوب حطب حامل ایچون اولور واکرمدت بیع ایتمکسزن فقط حطبی تعیین برله مثلا اشبو حطبی قطع ایلدیسه ایجار فاسد اولوب حطب مستأجرك واجیر ایچون اجر مثل واجب اولور ﴿(الا اذا عین الحطب وهو ﴾ ای الحطب ﴿ملکه فیجوز مجتبی و به یفتی صیرفیه) واکر حطبی تعیین ایدوب وحطب کندونك ممکن اولورسه ایجار مرسوم جائز اولور وانجق بوقوله فتوا ویریلور ﴾ فروع ﴾ استأجر امرأته لتخبز له خبزا للاکل لم یجز وللبیع جاز صیرفیة) برکیمسنه

کندوزوجه‌سنی خانه‌لرنده اکل وتناول ایچون اتمك یاپمغه استیجار ایلسه جائز اولماز بومثللو عمل ویانته کندونك اوزرینه واجب اولمغین زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت فاطمة الزهرا رضی الله تعالی عنها ایله حضرت علی کرم الله تعالی وجهه میانلرنده اعمال بیتی تقسیم بیوروب مصالح داخلیه‌نك تنظیم ورؤیتنی حضرت فاطمه رضی الله تعالی عنهایه وامور خارجیه‌نك تصلیح وقضاسن حضرت علی کرم الله وجهه امر بیورمشلردر ییچون اولورسه جائز اولور لکن جهالت منتفی اولمغیچون مقدارینك معلومیتی لازمدر ﴿آجرت دارها زوجها فسکناها فلا اجر اشباه وحانیة قلت ولکن فی حاشیتها تنویر البصائر عن المضمرات معزیا للکبری قال قاضیخان هنا الفتوی علی صحتها لتبعیتها له فی السکنی فلیحفظ﴾ برعورت کندو خانه‌سنی زوجینه ایجار وایکیسی بردن انده ساکن اولسه‌لر اجرت ایجاب ایلمز منفعت سکنا ایکیسنه عائد اولوب واکثریا زوج طشره‌ده بولنوب خانه‌ده کندوسی بولنمغین دشارح رحمه الله تعالی بیورر که لکن اشباه حاشیه‌سی تنویر البصائرده مضمراتدن نقلا کبرایه عزو ایله مذکوردر که قاضیخان بیورر که بومقامده فتوی اجارهٔ مشروحه‌نك صحتنه درسکناده زوجه زوجنه تابعه اولمغله کندو ایله معاساکن اولمسی تخلیه وتسلیمنه مانع اولمز ﴿وجاز اجارة الماشطة لتزین العروس ان ذکر العمل والمدة بزازیة﴾ عروسك تزینی ایچون کندولرینی تزیین ایدن عورتی اجاره جائز اولور عملاری ویامدت اجاره‌لری ذکر وبیان اولنورسه والمدة‌ده که واو عطف اومعناسنه در ﴿وجاز اجارة القناة والنهر مع الماء به یفتی لعموم البلوی مضمرات والله اعلم قنه‌زی ونهر که صوچاری اولان محلی صولریله برابر اجاره جائز اولور عموم بلوایه بناء انجق بوقولله فتوا ویریلور یوخسه صوبی اجاره استهلاك عینه مؤدی اولمغله عدم صحتی ظاهردر علامه طحطاوی اجارهٔ مشروحه‌نك صحتینك حیلهٔ شرعیه‌سنی بیان بیورر که مجرای ماصو ایله برابر مدت معلومه ایله موجردن اجاره اولندقده بالتبع محتاج الیه اولان صودخی جریان ایتمش اولور والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ باب ضمان الاجیر ﴾

اجاره اولنان کسنه‌نك ضمانی حقنده باب دقت نصاب بدر وقتا که مصنف کتاب علیه رحمة الملك الوهاب صحیح وفاسد اجاره‌نك انواع واقسامنی ذکرو بیاندن فارغ اولدیسه کندونك اوزرینه ترتب ایدن عوارض جمله سندن ضمان عارضه‌سنی بیان وتفصیله شروع ایدوب بیورر که ﴿الاجراء علی ضربین مشترك وخاص فالاول من یعمل لا الواحد کالخیاط ونحوه﴾ اجراء اجیرك جمعیدر غرباء غریبك جمعی اولدیغی کبی یعنی اجیرلر ایکی قسمدر بری اجیر مشترك بری اجیر خاصدر اولکی خیاط مثللو فقط برکسنه ایچون ایش

ایشلیان کیمسنه‌در کندونك وکندو ایله انتفاعك کثرتنه بناء اشبو قسم تقدیمه شایان کورلدی کالخیاط ترکیبنده کاف، تعبیر ایتدکدنصکره ونحوه قولی زائددر ﴿او یعمل له موقت کان استأجره للخیاطة فی بیته غیر مقید بمدة کان اجیرا مشترکا وان لم یعمل لغیره﴾ ویاخود اجیر مشترك موقت اولمیه‌رق مستأجر ایچون برعمل ایشلیان کسنه‌در مثلا برمستأجرك بلاتعیین مدت براجیری کندو منزلنده اثواب دکمسیچون استیجار صورتنده هرنه قدر غیر ایچون عملی وجوده کلمزسه‌ده ینه اول اجیر اجیر مشترك اولور ﴿او موقتا بلاتخصیص﴾ کان استأجره لرعی غنمه شهرا بدرهم کان مشترکا الا ان یقول ولا ترعی غنم غیری وسیتضح﴾ ویاخود مدت تعیینیله بلاتخصیص استیجار ایله اجیر مشترك اولور مثلا براجیری برماه مدتله بردرهمه غنمنی رعی اتمکه استیجارده اجیر مشترك اولدیغی کبی الا کندویه تخصیصله بنم غنممدن ماعدا غنمی بنم غنممله برابر رعی ایتمامك اوزره دیرسه اجیر خاص اولور اشبو بحث قریبا متضح ومنکشف اولور (وفی جواهر الفتاوی استأجر حائکا لینسج ثوبا ثم اجر الحائك نفسه من اخر للنسیج صح کلا العقدین لان المعقود علیه العمل لا المنفعة) جواهر الفتاوی نام کتابده مسطوردر که برکیمسنه کندویه ثوب نسجی ایچون برجلاهی استیجار ایتدکدنصکره جلاه کندونفسنی نسج ایچون آخر کیمسنه‌یه ایجار ایلسه اشبو ایکی عقدك ایکیسی بردن صحیح اولور معقود علیه عمل اولوب منفعت اولمامغین ﴿ولا یستحق المشترك الاجر حتی یعمل کالقصار ونحوه﴾ کفتال وحمال وملاح ودلال قصارجی امثال ایبلك وایپ بوکیجی وحمال وکمیجی ودلال کبی اجیر مشترك مادام عملنی اتمام ایدوب اندن فارغ اولمدقجه اجرته مستحق اوله‌مز ﴿وله خیار الرؤیة فی کل عمل یختلف باختلاف المحل مجتبی﴾ محلك اختلافیله مختلف اولور هر برعملده اجیر ایچون خیار رؤیت واردر مثلا برقصارجی برنوشیابی شوقدر اجرتله قصارلمغه مقاوله دنصکره اثوابی کورد کده راضی اولمیوب تقصیردن ابا وامتناع ایتسه ایدر اما محلك اختلافیله مختلف اولمیان مثلا حنطه کیلی وبرعبدك حجامتی مثللو عمللرده خیار رؤیت اولمز ﴿ولا﴾ یضمن ﴿ماهلك فی یده وان شرط علیه الضمان﴾ لان شرط الضمان فی الامانة باطل کالمودع ﴿وبه یفتی﴾ کافی عامة المعتبرات وبه جزم اصحاب المتون فکان هو المذهب ﴾ اجیر مشترك یدنده هلاك اولان نسنه‌یی ضامن اولمز هلاکی کرك کندودن تحرزی ممکن اولور سرقت مثللو شیله اولسون وکرك صاقنمسی ممکن اولمیان حریق غالب نهب غارات امثالی اسبابه مبنی اولسون بو امام اعظم رحمه الله تعالی ربه الاکرم وابراهیم نخعی رحمه الله تعالی‌نك قول صواب قرینلریدر وحضرت عمر وحضرت علی رضی الله تعالی عنهمادنده مرویدر هرنقدر مستأجر ضماننی شرط ایدرسه‌ده ودیعه‌سی امانتده ضمان شرطی باطل اولمغین وانجق اشبو امام اعظم قولیله افتا اولنورکه عامهٔ معتبراتده بویلجه مرسومدر واشبو عدم ضمان قولیله اصحاب متون جزم بیوردیلر بناء برین انجق مذهب بو اولدی ﴿خلافا لما فی الاشباه وافتی المتأخرون بالصلح

على نصف القيمة اختلاف ❊ اشباهده كه ضمانني شرط ايدرلرسه اتفاقا ضامن اولور
مضمونيجوندر لكن بو خلاصه نك قوليدر فقيه ابو الليث بيورر كه بونده شرط وعدم بردر
شرط زيرا امين اولمغله كندويه ضمان شرطي باطلدر وانجق بو قولله فتوا ويريلور اشبو اجير
مشتركك ضماني وعدم ضماني حقنده اصحاب كرامك رضوان الله تعالى عليهمدن اختلاف
وقوعبولديغندن علماء متأخرين نصف قيمت اوزره صلحله افتا بيورديلر كويا ايكى
نصفك هر برنده بو قولله عمل ايدرك نصفني حط ونصف اخرين تضمين ايتدرديلر ❊ وقيل
ان الاجير مصلحا لا يضمن وان بخلافه يضمن وان مستور الحال يؤمر بالصلح عمادية ❊
عند البعض اجير صلحادن محمود الحال ذواتدن اولورسه ضامن اولمازيوق انك
خلافيكه مرتكب وحزوريندن اولورسه ضامن اولور مستور الحال اولورسه صلحله
جبر اولنور ❊ قلت وهل يجبر عليه حرر في تنوير البصائر نعم كن تمت مدته في وسط البحر
او البرية تبقى الاجارة بالجبر ❊ شارح رحمه الله تعالى ديركه صلح اوزره جبر اولنورمي
تنوير البصائرده بلى اولنور ديو تحرير اولنيور كورمزميسنكه بركمسنه بر دابه يى ويا بر
سفينه يى مدت معلومه ايله استيجار ايدوب تحرك ويا بريه نك وسطنده مدت تمام ومنقضيه
اولسه اجاره جبرا ابقا اولنور اشبو اجاره برعقددركه ابتداسنده هرنقدر جبر اولمزسه ده
بقاء كندوده جبر بولنور ❊ (ويضمن ماهلك بعمله كتخريق الثوب من دقه وزلق الحمال
وغرق السفينة) من مده جاوز المتعاد ام لا ❊ نفس اجيرك وياتلميذنك دقيله وحمالك
اياغنك طيرتمسيله وكميجينك چكمسيله سفينه نك غرقيله تلف وهلاك اولان شيلرى
اجير ضامن اولور مدمشروح عادتي تجاوز ايتسون ويا ايتمسون سفينه يى مديله تقييد
دررده كارك شدتي وتلاطم امواج مثللو فورتنه ايله تلغيات ظهورنده عدم ضمانه مبنيدر
❊ بخلاف الحجام ونحوه كما يأتي عمادية والغرق في الدرر وغيرها على خلاف ما بحثه
صدر الشريعة فتأمل ❊ حجامت الوب وقصد ايدن ذوات مسئله مشروحه نك
خلافنه درتكم كلو رصورتين ميانلرنده فرق صدر الشريعه نك بحث ايتديكى مضمونك
خلافي اوزره دررده وسائر معتبراتده ذكر وبيان اولنديغي مفهوم ومفاددركه اجير
مرسوم ثوبك غلظت ورقتيله ضرب ورقه متحمل اولوب ويا اولميه جغني بيلور بناء
عليه كندونك عملي سلامتله تقييد اولندي اما اخصاد وحجام امثالي كمسنه نك عملارى
طبيعت انسانيه نك قوت وضعفنه مبني اولوب انكده متحمل اوله جغي قوت وقدرت
غير معلوم اولمغله سلامتله تقييد ممكن اولمامغين عدم اعتبارى شايان كورلدى ❊ لكن
قوى القهستاني قول صدر الشريعة فتنبه ❊ قهستاني صدر الشريعه نك قوليله
مار الذكر ضماني موجب اولان تخريق ثوبدن مراد قدر معتادي متجاوز اولان عمله
تلف اولديغنه نظرا در حجامده اولديغي مثللو مفادني تقويه وتأييد ايدوب ديديكه
حجام مرسوم مأذون اولمديغي حديني متجاوز عمليله اتلاف واضاعه ايتديكى حيواني

ضامن اولور مخرق ثوب اولان دقده ضمان اولديغي كبي فتنبه قوليله شارح عليه الرحمه
مسئله نك مختلف فيه اولديغنه اشارت وايما ايدر قهستانينك قولي ارفق وخنفيه اسمحيه
اليقدر ❊ وفي المنية هذا اذا لم يكن رب المتاع او وكيله في السفينة فان كان لا يضمنه اذا لم
يتجاوز المتعاد لان محل العمل غير مسلم اليه ❊ منيه ده مسطوردركه اشبو سالف الذكر
درياده مالك هلاكنده ضمانك ايجابي مال صاحبي ويا وكيل سفينه ده موجود اولمديغي
تقديرجه در پس انده بولنورسه قدر معتادي تجاوز ايتميوب وفساد قصد ايتمزسه ضمان
ايجاب ايلمز عمل محل كندويه مسلم اولمامغين ❊ وفيها حمل رب المتاع متاعه على الدابة
وركبها فساقها المكاري فعثرت وفسد المتاع لا يضمن اجماعا ❊ منيه ده مذكوردركه
بر مال صاحبي كندو مالني كراجينك حيوانه يوكليوب وانك اوزرينه راكب اولوب
مكاريده اني سوق ايتمكله اياغي صيرنوب متاع هلاك اولورسه اجماعا ضمان ايجاب
ايتمز ❊ قلت وقد قدمنا عن الاشباه معزيا للزيلعي ان الوديعة باجر مضمونة فليحفظ ❊
شارح ارحمه ديركه بزماسبقده زيلعي يه عزو ايله اشباهدن نقلا ذكر وبيان ايتدك كه
اجرتله وديعه يى محافظه ايدن كمسنه نك يدنده وديعه هلاك اولسه ضمان ايجاب ايدر
بو فرعك بو مقامده ذكرنده برمناسبت يوقدر زيلعينك ذكر ايتديكى محله مناسبتله در
❊ (ولا يضمن به بني آدم مطلقا ممن غرق في السفينة او سقط عن الدابة وان كان بسوقه
اوقوده) لان الآدمي لا يضمنه بالعقد بل بالجناية ولا جناية لاذنه فيه ❊ سفينه دن غرق
اولوب ويادابه دن ساقط اولان صغير ويا كبير نوع بني آدمدن اجيرك عمليله هلاك
اولنلرك ديتلرى تضمين اولنمز سقوطي اجيرك سوقيله اولسون ويا قوديله آدمي عقد ايله
تضمين اولنماز بلكه جنايتله تضمين اولنور بونده كندونك اذنيله ركوب اولمغله جنايت
معدوم مدروبني ادم كندو نفسلرى يدنده در ❊ (وان انكسرون في الطريق) ان شاء
المالك (ضمن الحمال قيمته في مكان حمله ولا اجر وفي موضع الكسر واجره بحسابه) ❊
حمال كوپي كتورركن كوب يولده قرلورسه كوب صاحبي مخيردر دلرسه بلا اجرت حملي
مكاننده كه قيمتني تضمين ايتديرر وياخود منكسر اولديغي محلده كه قيمتني ضامن اولور
حسابنجه اجرتني اخذ ايدرك في الطريقله تقييد حمالك مكان مشروطه منتهى وواصل
اولديغي تقدير انكارنده ضمانك عدم ايجابنه مبنيدر اجرتيده لازم اولور ❊ وهذا
لو انكسر بصنعه والا بان زاحمه الناس فانكسر فلا ضمان خلافا لهما ❊ اشبو ضمان
مشروح حمالك كندونك صنعيله منكسر اولديغنه نظرا در اما ناس كندويي صقشديروب
اندن منكسر اولورسه اضمان ايجاب ايتمز بو حرق وغرق غالبلر منزله سنده اولمغين امامين
ايچوندر اختلاف مشار اليهما بلا تخيير اجير مشتركده ضمانه قائللردر ❊ (ولا ضمان على
حجام وبزاغ) اي بيطار (وفصاد لم يجاوز الموضع المعتاد فان جاوز) المعتاد ضمن الزيادة
كلها اذا لم يهلك) ❊ المجتبى عليه) موضع معتادي تجاوز اتيان حجام وفصاد وبزاغكه

بهايمك ايافلريني شق ايدن بيطار اوزره ضمان اولور زياده‌نك كايسنى ضامن اولور
مثلا دابه‌ده كندويه مأذون فيها اولان جراحتله بر قسمت تقويم اولنوب جراحت زائده
ايله بر بها بجلوب زياده‌ده كه نقصان قيمت تضمين اولنور حرده عبده قياس اولنور ﴿ (وان هلك
ضمن نصف دية النفس) لتلفها بمأذون فيه وغير مأذون فيه فيتنصف ﴿ مسئله مشروحه‌ده
مجنى عليه هلاك اولورسه دية نفس كامله‌يى ضامن اولور تلف وهلاكى مأذون فيه وغير
مأذون فيه اولان عمله اولديغندن ديتى تنصيف اولندى ﴿ (ثم فرع عليه بقوله (فلو قطع
الختان الحشفة وبرئ المقطوع تجب عليه دية كاملة لانه لما برئ كان عليه ضمان الحشفة
وهى عضو كامل كاللسان ﴿ مصنف والاجناب اصل مرسوم اوزره كندو قوليله مسئله
تفريع ايده‌روب ديركه چقان عضو معهودى سنت ايدن ختان حشفه كه راسنى قطع ايليوب
محل مقطوعده صاغلوب صحت بولورسه اوزرينه دية كامله واجب اولور زيرا هر نقدر صحت
بولديسه‌ده حشفه لسان كبى عضو كامل اولمغله ختانه ضمانى ايجاب ايتدى امام محمد رحمه
الله نوادر نام تأليفنده بيورديكه عضو معهود وقتاكه برؤ وصحت بولديسه‌ده اكن
نفس انسانيده كندو ايچون ثانى اولميان عضو مقصود اولمغله حشفه ايچون ختان
اوزره ديت ايجاب ايتمكله بدلى بدل نفسله تقدير اولندى لسان كبى اما وفاتى صورتنده
تلف نفسى ايكى فعله بولندى امام رازى بيورديكه بو اعجب مسائلدندركه برئله اكثر
هلاكيله اقل واجب اولور ﴿ (وان مات فالواجب عليه نصفها) لحصول تلف النفس
بفعلين احدهما ماذون فيه وهو قطع الجلدة والاخر غير ماذون فيه وهو قطع الحشفة
فيضمن النصف ﴿ حشفه‌سى قطع اولنان كمسنه وفات ايدرسه‌ديس بونده تلف نفس
ايكى فعلكه برى مأذون فيه اولان قطع جلده وديكرى مأذون فيه اولميان قطع حشفه
ايله وجوده كلديكندن ختان اوزره نصف ديت واجب اولدى ﴿ ولو شرط على
الحجام ونحوه العمل على وجه لا يسرى لا يصح لانه ليس فى وسعه الا اذا فعل غير المعتاد
فيضمن عمادية ﴿ بر كمسنه حجام امثالى اجر تجيلره عملرينك عدم سرايت وجهى اوزره
حذاقتله بلا مضرت وجودنى شرط ايلسه اشبو شرطى صحيح اولماز وسعنده اولميان
شئ شرط اولديغندن حتى هلاك اولسه ضمان ايجاب ايتز وجه معتادى تجاوز ايدرسه
ضامن اولور ﴿ وفيها سئل صاحب المحيط عن فصاد قال له غلام او عبد افصدنى
فقصده فصدا معتادا فمات بسببه قال تجب دية الحر وقيمة العبد على عاقلة الفصاد
لانه خطاء ﴿ عماديه‌ده مسطوردركه صاحب محيط بر فصادك حالندن سؤال اولنديكه
كندويه حر بر اوغلان ويا بر عبد بكا فصد ايله ديمكله كندولرنى فصد معتاد ايله
فصد ايدوب وآندن ناشى فوت اولسه جواب مسئله نيجه‌در بيوردلركه بونده فصاد
مرقوملرك قتللرينى قصد ايتديكندن خطاء قتل منزله‌سندن اولمغله فصادك عاقله‌لرينك
اوزرلرينه حرك ديتى عبدك قيمتى واجب اولور (وسئل عمن فصد نائما وتركه حتى مات

عن السيلان قال يجب القصاص) بر فصاد نومى حالنده بر كيمسنه‌يى فصد ايدوب
وبلا ربط كندويى ترك ايتمكله ديمك سيلانندن وفات ايتسه كندويه قصاص ايجاب
ايدر محدود اولان آلت جرحله قتل ايتمش اولمغين ﴿ (والثانى وهو) الاجير (الخاص)
ويسمى اجير واحد (وهو من يعمل لواحد عملا موقتا بالتخليص ويستحق الاجر تسليم
نفسه فى المدة وان لم يعمل كمن استأجر شهرا للخدمة او) شهرا (الرعى الغنم) المسمى باجر
مسمى) اجيرك ايكنجى قسمى كه اجير خاصدر اجير وحد دخى دينور شول بر اجيردركه
بالتخصيص كه انجق مستاجر ايچون موقتا عمل ايدن كمسنه‌در لكن بر ويا ايكى كمسنه
بر ويا بردن اكثر كمسنه‌يى انجق كندولرينك قيونلرينى رعى ايچون استيجار ايلسه
اجير خاص اولور يوق كندولرينك ماعداسى سائر كمسنه‌لركده حيوانلرنى رعيه
اذن ويررسه‌[ا] مشترك اولور نفسنى مدت اجاره‌ده تسليمله اجرته مستحق اولور عمل
ايتسون ويا ايتمسون مثلا بر ماه خدمت ويا رعى غنم ايچون اجرت معينه ايله استيجار
اولنان كيمسنه كبى لكن نفسنى تسليم ايتمكره عملدن ابا وامتنا ايدرسه مرض ومطر
مثللو هر نه قدر اباسى حكمنده اولورسه اجرته مستحق اولمز ﴿ بخلاف ما لو اخر
المدة بان استأجره للرعى شهرا حيث يكون مشتركا الا اذا شرط ان لا يخدم غيره ولا يرعى
لغيره فيكون خاصا وتحقيقه فى الدرر ﴿ حين عقدده مدت ذكرينى تأخير ايده‌رك
مثلا رعى ايچون استيجار ايدوب بعده شهر ديسه اجير مشترك اولوب صورت مشروحه‌نك
خلافنده اولور الا مستأجر كندونك غيرينه خدمت ايتميوب وغيرك حيواننى رعى
ايتماكى شرط ايدرسه‌ينه اجير خاص اولور بو بحثك تمام وتحقيقى درر ده‌در (وليس
للخاص ان يعمل لغيره ولو عمل نقص من اجرته بقدر ما عمل) فتاوى النوازل اجير
خاصچون غيره عمل ايتك يوقدر عمل ايده‌جك اولورسه عملى مقدارى اجرتدن تنقيص
اولنور ﴿ (وان هلك فى المدة نصف الغنم او اكثر) من نصفه (فله الاجرة كاملة) ما دام
يرعى منها شيئا لما مر ان المعقود عليه تسليم نفسه جوهره وظاهر التعليل بقاء الاجرة
لو هلك كلها وبه ﴿ صرح فى العمادية) اجير خاصك مدت اجاره‌سنده قيونك نصفى
ويا اكثرى هلاك اولسه ما دام اندن بر مقدارنى رعى ايتديكجه كندويه اجرت كامله
لازم اولور سالف الذكر معقود عليه نفسنى تسليم اولديغنه بناء ظاهر تعليق قيونلرك
كليسى هلاك اولديغى تقديرجه اجرتك مستأجرك ذمتنده بقاسيدر واشبو مضمون
مشروحله عماديه‌ده تصريح اولندى ﴿ (ولا يضمن ما هلك فى يده او بعمله) كتخريق
الثوب من دقه الا اذا تعمد الفساد فيضمن كالمودع اجير خاص) كندونك يدنده
ويا عمليله هلاك اولان مثلا غسلده دقتدن ناشى تخريق امثالى شيده ضامن اولماز امام
اعظم رحمه الله تعالى نزدنده عين يدنده امانت اولديغنه بناء امامين همامين قتنده اجير
مشتركده تضمينك وجوبى حفظنده تقراحيسونلر ديو اموال ناسى صيانته استحسانا

ایدی بوندە قیامە قائل اولدیلر الا مودع کبی فسادە قصد ایلە اهلاك ایدرسە ضامن
اولور مثلا خرب ایدوب قیونك ایاغنی قیروب ویا کوزینی چیقاررسە ضامن اولور
رعی اوزرە عقدە ضربی ایجاب ایتمامکین صیحە وصفحلە رعی حاصل اولورسقی
ورعی حالندە هلاك اولورسە ضامن اولماز حیاتی مرجو ومأمول ویاخود حیاتدە
قلاجغی ویافوتی نامعلوم اولان حیوانی راعی ویااجنبی برکیمسنە ربح ایدرسە ضامن
اولور موتی معین اولورسە ضامن اولماز زیرا رعیلە امر حفظلە امر درموتك تیقینی
وقتندە حفظ انجق ربحلە اولور اجنبیدەدە اذن دلالة موجوددر دوەدەقبون کبیدر
قیونی قورد ییوب ویا کندو باشنە حتف انفە اولسە ضامن اولماز ﴿ثم فرع علی هذا
الاصل بقولە ﴾ فلاضمان علی ظئر فی صبی ضاع فی یدها اوسرق ما علیه) من الحلی
لکونهـا اجیر وحد ﴾ اصل مرسوم اوزرە مسئلە تفریع ایدوب مصنف مرحوم
بیورر کە مرضعە عورتك یدندە ضایع اولان صبی ویا اوزرندە کە سرقت اولنان
حلی حقندە کندویە ضمان ایجاب ایتمز کندوسی اجیر وحد اولمغین (وکذا الاضمان علی
حارس السوق وحافظ الخان) بنە بویلە چارشو وخان حفظ وحراستندە اولان کیمسنەیە
ضمان ایجاب ایتمز اجیر خاص اولدیغندن (وصح تردید الاجر بالتردید فی العمل) کان خطه
فارسیا فبدرهم اورومیا فبدرهمین ﴾ عملی تردید ایلە اجرتی تردید صحیح ومشروع
اولور مثلا اشبو نسخەیی لغت فارسیە ایلە کتب واملا ایدرسە کندویە بردرهم اجرت
رومیجـە یازرسە ایکی درهم اجرت اعطـا اولنسون دیمك کبی ﴾(وزمانه
فی الاول) کذا بخط المصنف ملحقا ولم یشرحه وسیتضح قال شیخنا الرملی
ومعنـاه یجـوز فی الیوم الاول دون الثـانی کان خـطه الیـوم فبدر هم
اوغدا فبـدرهـمین ﴾ عملك زمانندە کە زمن اولدە کە یوم اولـدە تردید
صورتندە تردید اجرینە صحیح اولور یوم ثانیدە اولمز مثلا بوکون کتب ایدرسك بردرهم
یارنکی کون کتب ایدرسك یارم درهم دیمك کبی یعنی یوم اولدە کە عملك اجرتنە مستحق
اولور غددە کە ایشلدیکی عملك اجر مثلنە مستحق اولەمز غددە تسلیم وتسلمه مانعه
جهالت اولمغین منوال مشروح اوزرە مصنف مرحومك کندو خطیلە متنە ملحق
اولەرق بلاشرح واقع اولدی قریبا کشف وایضاح وقوعبولورنتەکیم شیخ رملی
بیان معنا ایتدی ﴾(ومکانه) کان سکنت هذه فبدرهم اوهذه فبدرهمین ﴾ مثلا اشبو
داردە ساکن اولورسك بردرهمە ویابوندە ساکن اولورسك ایکی درهمە دیمك کبی
عملك مکانندە دخی تردید ایلە اجرتدە تردید صحیح اولور ﴾(والعامل) کان سکنت
عطـارا فبدرهم اوحدادا فبدرهمین (والمسـافة) کان ذهبت للکوفة فبدرهم
اوللبصرة فبدرهمین (والحمل) کان حملت شعیرا فبدرهمین ﴾ دخی عاملدە مسافەدە
وحملدە تردید ایلە مثلا اشبو دکاندە عطار اولەرق ساکن اولورسك بردرهمە حداد

اولەرق ساکن اولورسك ایکی درهمە وکوفەیە دك کیدرسك بردرهمە بصرەیە
کیدرسك ایکی درهمە واربەحمل ایدرسك بردرهمە بغدای حمل ایدرسك ایکی درهمە
دیرسە اجرتدە صحیح اولور (وکذا لوخیره بین ثلثة اشیاء) اشبو سالف الذکر مسائلك
کلیسندە اوچ شی بیننده تخییر ایلسەبنە بویلە صحیح اولور (ولو بین اربعة لم یجز کما فی البیع)
درت نسنه بیننده تخییر ایدرسه بنه بویله صحیح اولور (ولو بین اربعة لم یجز کما فی البیع)
درت نسنه بیننده تخییر ایدرسه جائز اولمز اوچله حاجت مندفعه اولمغین نتەکیم بیعدە
اولدیغی کبی مثلا اشبو ایکی عبدك برینی تسمیة ثمنلە بیعدە تخییرك جوازی مثلاو ﴾ ویجب
اجر ماوجد الافی تخییر الزمان فیجب بخیاطة فی الاول ما سمی وفی الغد اجر المثل لایزاد
علی درهم ولو خاطه بعد غد لایزاد علی نصف درهم وفیه خلافهما ﴾ مسائل مرسومەلرك
کلیسندە ایشلنوب وجودە کلان عملك اجرتی واجبە اولور الا تخییر زماندە یوم اولدە
اتیان عمل ایدرسە اجر مسمی واجب اولور غددە اجر مثلی لازم اولور بردرهمی تجاوز
ایتمز نصف درهمدن نقصاندە اولماز غددن صکرە اتیان عمل ایدرسە نصف درهم اوزرە
اجر مثل زائد اولمز بوندە امامین ایچـون اختلاف وار کە اجر مثل نصف درهمدن
تنقیص اولنور زیادە اولنمز ﴾(بنی المستاجر تنورا اودکانا) عبارة الدرر او کانونا
(فی الدار المستاجرة واحترق بعض بیوت الجیران اوالدار لاضمان علیه مطلقا) سواء بنی
باذن رب الدار ام لا ﴾ برمستأجر دار مستاجرەدە برتنور ویا دکان بنا ایتمکلە بعض
قومشولرك خانەلری ویانفس دار مستاجرە محترق اولسە کندویە مطلقا کەبناصاحب
دارك اذنیلە اولسون ویا اذنسز اولسون ضمان ایجاب ایتمز دررك عبارەسی وکانا
بدلنە کانونادر احتراقە مناسب اولاندە بودر اوجق معناسنە اولمغین ﴾(الا ان یجاوز
مایصنعه الناس) فی وضعه وایقاد نار لایوقد مثلها فی التنور والکانون ﴾ الا مستاجر
حطب وضع ایدوب وتنوردە واوجقدە اومثلو اتش ایقاد اولنمیجق اتشی ایقاددە
احتیاطی ترکلە هرکسك ایشلمدیکی ایشی ایشلمکلە حدنی تجاوز ایدرسە ضامن اولور
﴾(استاجر حمارا فضاع عن الطریق ان علم انه لایجده بعد الطلب لایضمن) برکیمسە
برحماری استیجار ایدوب وانی یولدن شاشمقلە ضایع اینسە ایمدی بعد المطالبە انی
بولەمجغنی بیلورسە ضامن اولماز ﴾(کذا راع ندمن قطیعه شاة فخاف علی الباقی)
الهلاك (ان تبعها) لانه انما ترك الحفظ بعذر فلا یضمن کدفع الوریقه حال ﴾ الفرق
سوروسندن برقیون فرار ایدوب ارقەسنە دوشوب کیتدیکی تقدیرجە کیرو قلان
قیونلرك هلاکندن خوف ایدن راعیدە مستاجر سابق کبیدر کە کندویە ضمان ایجاب
ایلمز حفظی بعذر ترك ایتدیکنە بناء غرق وحرق وقتندە برکیمسـەنك ودیعەسنی
براجنبی‌یە ویرمك کبی ﴾ وقالا ان کان الراعی مشترکا ضمن ﴾ امامین همامین رحمهما
الله تعالی مسئلهٔ مشروحەدە راعی اجیر مشترك ایسە ضامن اولور بیوردیلر (ولو خلط

الغنم ان امکنه التمییز لایضمن) بر راعی رعی ایتدیکی قیونلری دیکر قیونلره خلط ایتمکله
ضرر اصابت ایتسه ایمدی تمییزی ممکن اولورسه ضامن اولماز ❊ والقول له فی تعیین
الدواب انها الغلان وان لم یمکنه ضمن قیمتها یوم الخلط والقول له فی قدر القیمة عمادیه ❊
اشبو دابه فلانکدر دیو تعیین دوابده قول راعینکدر تمییز وتعیینی ممکن اولمزسه یوم
خلطده که قیمتنی ضامن اولور وقیمتنک مقدارینی بیانده قول ینه کندونکدر ❊ ولیس
للراعی ان ینزی علی شی منها بلا اذن ربها فان فعل فعطبت ضمن وان نزی بلا فعله
فلا ضمان جوهرة ❊ راعی رعی ایتدیکی دوابك ارککنی دیشی سی اوزره صاحبنك
اذنسز آشرمق یوقدر ایمدی خلاف شرع اوله رق مذکر کندو باشنه آشرسه ضمان
ایجاب ایتمز ❊ (ولا یسافر بعبد استاجره للخدمة) لمشقة (الا بشرط) لان الشرط املك
علیك ام لك ❊ خدمتچون استیجار ایتدیکی عبدی مشقته بناً مستأجر سفره کتوردمز
بلکه کندو بلده سنده وقرانرنده استخدام ایدر الا مدت سفر مسافهٔ بعیده یه مسافرتنی
شرط ایدرسه اول محله کتورر زیرا شرط انسانك کرك علیهنه وکرك لهسنه ملکا
یك اشد واتباعا زیاده ادخلدر که مشروط له وعلیهه نظرا مالکیت ویا مملوکیت جهتندن
اشددر وکذا لو عرف بالسفر لان المعروف کالمشروط ینه بو یله مستاجر سفره متهی
سفر ایله معروف برکیمسه اولورسه المعروف کالمشروط اولمغین عبد مستاجری سفره
برابر کتورر ❊ (بخلاف العبد الموصی بخدمته فان له ان یسافر به مطلقا) لان مؤنة
علیه ❊ خدمتیله وصیت اولنوب ویا خدمتی اوزره مصالحه اولنان عبد ایجار اولنان
عبدك خلافنه درکه مؤنت سفری کندونك اوزرینه اولمغله مطلقا که کندو ایله
مسافرتی شرط ایتسون ویا ایتمسون انکله برابر مسافرة کندویه مشروعدر ❊ (ولو
سافر) المستاجر (به) فهلك (ضمن) قیمته لانه غاصب (ولا اجر علیه وان سلم) لان
الاجر والضمان لا یجتمعان وعند الشافعی له اجر المثل ❊ مستاجر مشروح عبد ایله
برابر مسافرت ایدوب وعبد هلاك اولورسه غاصب اولدیغندن قیمتنی ضامن اولور
سلامتده دخی اولسه اجرت ایجاب ایلمز حالت واحده که حالت سفرنده اجر ایله ضمان
مجتمع اولمامغین عند الشافعی کندویه اجر مثل لازم اولور ❊ (ولا یسترد مستاجر
من عبد) او صبی (محجور اجرا دفعه الیه لاجل عمله) لعودها بعد الفراغ صحیحة استحسانا
کندو نفسلرنی ایجار ایدن عبد ویا صبی محجوردن مستاجر عملاری مقابله سنده کندولرینه
ادا ایتدیکی اجرتی استرداد ایدهمز عملارندن فراغلرندن صکره استحسانا اجاره صحته
منقلب اولمغین قیاس اولان محجور علیهك عقدینك عدم جوازینه مبنی اجرتی مستاجرك
استردادیدر ❊ (ولا یضمن غاصب عبد ما اکل) الغاصب (من اجره) الذی اجر العبد
نفسه به لعدم تقومه عند ابی حنیفة (کما) لا یضمنه اتفاقا (لو اجر الغاصب) لان الاجر له
لا للمالك ❊ بر عبدی غصب ایدن کیمسه او عبدك کندو نفسنی ایجاره دیکی اجرتندن اکل

ایتدیکی مبلغی ضامن اولمز امام اعظم رحمه الله تعالی نزدندن اجرت مشروحه مال متقوم
اولمامغین نته کیم غاصب بالذات کندوسی عبدی ایجار ایلسه اجرت کندونك اولوب
مال صاحبنك اولمامغین اجرتی ضامن اولمدیغی کبی ❊ (وجاز للعبد قبضها) لو آجر نفسه
لا لو آجر المولی الا بوکالة لانه العاقد عنایة ❊ عبد بالذات کندو نفسنی ایجار ایتمش اولورسه
کندویه اجرتنی قبض مشروع اولور عقده کندوسی مباشرت ایتمش اولمغین اغاسی ایجار
ایتمش اولورسه عبد کندوسی اجرتنی قبضه مقتدر اولهمز الا وکالة اغاسی کندوسی عاقد
اولمغین ❊ (فلو وجدها مولاه) قائمة (فی یده اخذها) لبقاء ملکه کمسروق بعد القطع ❊
عبد مغصوبك اجرتنی اغاسی یدنده قائمه اولدیغی حالده بولسه ملکینك بقاسنه بناء انی
مولا اخذ ایدر سارقك یدی قطع اولندقدنصکره یدنده بولنان مال مسروقی مالکك
اخذی کبی (استأجر عبدا شهرین شهرا باربعة وشهرا بخمسة صح علی الترتیب) المذکور
حتی لو عمل فی الاول فقط فله اربعة وبعکسه خمسة ❊ برکسه بر عبدی بر ماهی درت
وبری بش درهم اوله رق ایکی ماه مدتله استیجار ایلسه ترتیب مشروح اوزره ایجار
مذکور صحیح اولمغله عبد فقط ماه اولده عمل ایدرسه درده عکسنده که فقط ایکنجیده
ایشلرسه بشه مستحق اولور ❊ (اختلفا) الاجر والمستأجر (فی اباق العبد او مرضه
او جری ماء الرحی حکم الحال فیکون القول قول من شهد له) الحال (مع یمینه) ❊
موجر ایله مستأجر استیجار اولنان عبدك اباق ویا مرضنده ویا دکرمانك صوینك
جریاننده اختلاف ایتسه لر حال میانلرنده حکم نصب اولنور که عبد حالا آبق ویا
مریض بولنورسه قول یمینله حال کندویه شاهد اولان مستأجرك اولور زیرا حالا
اباقله مرضك ظهوری ماضایه ده دلیلدر که انده دخی انتفاعه تمکن بوقدر ایمدی
موجر تمکن مشروحی مدعی مستأجر انی منکر اولمغله قول کندونك اولور ویوق
عبد حالا صحیح ویا غیر آبق بولنورسه قول موجرك ماضاده انتفاعه تمکن ثابت
اولوب مستأجر فوات تمکنی دعوا موجر انی انکار ایتمکین ❊ (کما) یحکم الحال (لو
باع شجرا فیه ثمر واختلفا فی بیعه) ای الثمر (معها) ای الشجر (فالقول قول من
فی یده الثمر) ❊ نته که برکسه حالا کندوده میوه موجود اولان بر شجری بیع ایدوب
لکن میوه سینك اغاجیله برابر بیعنده بایعله مشتری اختلاف ایتسه لر قول میوه
کندونك یدنده بولنان کیمسه نك اولمغله حال حکم نصب اولندیغی مثللو بو میوه
موجود اولدیغنه نظرا در هلاك اولدیغی تقدیرجه قنغسنك یدنده تلف اولمش اولورسه
قول انك اولور ❊ والاصل ان القول لمن یشهد له الظاهر ❊ مسئله ده اصل اصیل
قول ظاهر کندویه شهادت ایدن کیمسه ایچون اولمقدر ❊ وفی الخلاصة انقطع ماء
الرحی سقط من الاجر بحسابه ولو عاد عادت ولو اختلفا فی قدر الانقطاع فالقول
للمستاجر ولو فی نفسه حکم الحال ❊ خلاصه ده مذکوردر که بر دکرمانك صوبی

منقطع اولورسه بدل ایجارندن حسابنجه ساقط اولور صو عودت ایدرسه اجرنده
عودت ایدر یعنی انقطاع مائله اجاره منفسخه اولمز مدت انقطاعك مقدارنده
اختلاف ایدرلر ایسه قول مستأجرك اولور نفسندن زیاده‌یی ضمانی نفینه بناءً نفس
انقطاعده اختلاف ایدرلر ایسه حال حکم نصب اولنور ❊(والقول قول رب الثوب
بیمینه (فی القمیص و القباء والحمرة والصفرة (وکذا فی (الاجر وعدمه) وقال ابو
یوسف ان کان الصانع معاملا له فله الاجر والا لا ❊ کوملك ویا عنتری دکوب
قرمزی ویا صاری بویایوب ویا اجرتله اولوب اولمامسنده اختلاف اولنورسه قول
یمینیله ثوب صاحبنکدر اذن کندو طرفندن بولنمغله کیفیتنه کندوسی اعلمدر امام ابی
یوسف رحمه الله تعالی بیورر که صانع کندو ایچون عمل ایدر دائما میانلرنده معامله
بولنور ایسه اجرته مستحق اولور یوغیسه اولمز ❊(وقیل) ای وقال محمد (ان
کان الصانع معروفا بهذه الصنعة بالاجر وقیام حاله بها) ای بهذه الصنعة (کان القول
قوله) بشهادة الظاهر (والا فلا وبه یفتی) زیلعی ❊ بعضلر که امام محمد رحمه الله
تعالی بیوردیکه صانعك اول صنعتی اجرتله ایشلدیکی معروف وقیام حالی انکله
مشهور اولورسه ظاهر حال شهادتیله قول کندونکدر یوغیسه دکلدر انجق بو
قولله فتوا ویریلور (وهذا بعد العمل اما قبله فیتحالفان اختیار) اشبو حکم مشروح
واختلاف عملدن صکره اولدیغنه نظرا در عملدن اول اورسه تحالف ایدرلر ❊(فروع)
فعل الاجیر فی کل الصنایع یضاف لاستاذه فما اتلفه یضمنه الاستاذ اختیار یعنی مالم
یتعد فیضمنه هو عمادیة ❊ هر بر صنعتده اجیرك فعلی استاذینه اسناد اولنور امدی
شاکردینك اتلاف ایتدیکی نسنه‌یی استاذی ضامن اولور مادام شاکردی تعدی
ایتمامش ایسه تعدی ایتمش اولورسه اتلاف ایتدیکنی کندوسی ضامن اولور ❊ وفی
الاشباه ادعی نازل الخان وداخل الحمام وساکن المعد للاستغلال الغصب لم یصدق
والاجر واجب ❊ اشباهده مسطوردر که برخانه نزول و برحمامه دخول ایدوب ومعد
للاستغلال اولان مثلا بردکانده ساکن اولان کیمسه غصب ادعا ایتسه دعواسنده
تصدیق اولنمز اجرتی تأدیه کندویه واجب اولور ❊ قلت وکذا مال الیتیم علی المفتی
به فتنبه ❊ شارح رحمه الله تعالی دیرکه قول مفتی به اوزره مال یتیم بلکه مال وقفده
بنه بویله در ❊ وفیها الاجرة للارض کالخراج علی المعتمد ❊ اشباهده مذکوردرکه
قول معتمد اوزره ارضه اجرة خراج موظف کبیدر ❊ فاذا استأجرها للزراعة فاصطلم
الزرع آفة وجب منه لما قبل الاصطلام وسقط مابعده ❊ امدی برقطعه ترلایی زراعت
ایچون برکیمسه استیجار ایتمکله زرعه برافت سماوی ایرشسه مستأجره اصطلامدن
مقدمکه مدته اجرت ایجاب ایدن صکره کینه اصابت ایدن ساقط اولور لکن بو قول
مفتی بهك خلافیدر صاحب محیط دیرکه فتوا اشبو قول اوزره درکه بعد هلاك الزرع

کندوده اعادهٔ زرع ممکن اولور مدت باقیه اولمازسه اجرت ایجاب ایتمز یوغیسه ایدر
ولوالجیه ده مرسومدرکه برکیمسه ارض خراجیه‌یی زرع ایتدکده زرعه برافت
سماویه ایرشسه خراج ایجاب ایتمز ❊ قلت وهو ما اعتمده فی الولوالجیة لکن جزم فی
الخانیة بروایة عدم سقوط شیء حیث قال اصاب الزرع افة فهلك اوغرق ولم ینبت
لزم الاجر لانه قد زرع ولو غرقت قبل ان یزرع فلا اجر علیه انتهی ❊ شارح
علیه الرحمه دیرکه اشبو اجرتك سقوطی قولی ولوالجیه‌نك کندویه اعتماد ایتدیکی
قولدر لکن خانیه ده اصلا اجرتدن برشیء ساقط اولماق قولله جزمیله دیدیکه زرعه
آفت ایریشوب هلاك اولوب ویاغرقله بترسه اجرت لازمه اولور زراعت بولنمغله
قبل الزراعة ارض غرق اولورسه انتفاعه تمکن منعدم اولمغله اجرت اصلا ایجاب
ایلمز والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

❊(باب فسخ الاجارة)❊

فسخ اجاره‌یه متعلق باب ومسائلدر فسخ بعد الوجود اولمغله تأخیری مناسب کورلدی
❊(تفسخ) بالقضاء اوالرضی (بخیار شرط ورؤیة) کالبیع خلافا للشافعی ❊
اشبو اجاره بیع مثللو خیار شرط ورؤیتله قضا ورضا ایله قبل انقضاء الایام
الثلثة فسخ اولنور مثلا برکیمسه بردکانی اوچ کون مخیر اولمرق بر ماه ایجار
ایلسه ایام مشروحه ده فسخه مقتدر اولور پس اوچنجی کونده فسخ ایدرسه مرور ایدن
ایکی کونك اجرتی واجبه اولمز ابتداء مدت خیارك سقوطی وقتندن اعتبار اولنمغین بوندن
فهم اولنان مستأجرك ایجاری فسخنده موجرك حضوری وعلمنك عدم اشتراطیدر
لکن بو امام اعظم رحمه الله تعالی عندنده در امامین حضور وعلمندن لازمدر بیور دیلر
بالقضاء والرضاده مشار الیهما قولیدر قول مختار اولکیدر مضمراتده تصریح اولندیغنه مبنی
خیار رؤیت حقنده وارد اولان ❊ من اشتری شیأ ولم یره فله الخیار اذا راٰه ❊ حدیث شریفی
هرنه قدر بیع حقنده صریح ایسه ده اجاره ده شرع بمنافع اولمغله لفظا ویا دلالة اجاره‌یه ده
متناولدر امام شافعی ایچوندر اختلاف مشار الیه اجاره ده خیار شرط صحیح دکلدر
وکورمدیکی نسنه‌یی استیجار غیری مشروعدر بیوردیلر ❊(و) بخیار (عیب) حاصل
قبل العقد اوبعده بعد القبض اوقبله (یفوت النفع) به صفة عیب (کخراب الدار
وانقطاع ماء الرحی ا) نقطاع ماء (الارض) ❊ دار مستأجره‌نك خرابی ودکرمانك وارضك
صوینك انقطاعی مثللو کندو ایله انتفاعی مفوت کرك قبل العقد وکرك بعده وکرك بعد القبض
ویاقبله حاصل وپیدا اولان عیبك خیاریله ده اجاره فسخ اولنور مثلا عبدك ودابه‌نك
مریض ودارك منهدم اولمسی کبی عین مستأجره ده عیب حادث اولمغله عدم انتفاع

تحقق ایدرسه مستأجر ایچون خیار عیب ثابت اولور خدمت ایچون استیجار اولنان عبدك
کوزینك برینك ذهابی خدمتنه مضر اولمامغین وانتفاعه ضرری اولمیان دارك جدارینك
برینك سقوطی منافعه مانع اولمدیغندن بونلر ایله خیار عیب ثابت اولمز مصنفك تفسخ
بخیار شرط ورؤیة وعیب قولنك مفادی اجاره نك بونلر ایله منفسخه اولمیوب بلکه مستأجره
حق فسخك ثبوتیدر شمس الائمة السرخسی وشیخ الاسلام اشبو قولله افتا ایدیورديلر
وکذا لو کانت تسقی بماء السماء فانقطع المطر فلا اجر خانیة ای وان لم تنفسخ علی الاصح
کامر ✻ نیه بو یله ارض یغمور صویی ایله سقی اولنورسه انقطاع مطر ایله اجرت ایجاب
ایتمز قول اصح اوزره هر نه قدر اجاره منفسخه اولمزسه ده نته که قریبا مرور ایتدیکه مصنفك
تفسخ قولی عدم انفساخی افاده ایدر ✻ (وفی الجوهرة لو جاء من الماء ما یزرع بعضها فالمستأجر
بالخیار ان شاء فسخ الاجارة کلها او ترك ودفع بحساب ما روی فیها) جوهره ده
مذکوردر که ارضك بعضیسی زرع وسقی اولنور مقداری صو کلوب زیاده کلمزسه
مستأجر مخیردر دیلرسه ارضك کلیسنده اجاره یی فسخ ایدر و یاخود اجاره یی ترك ایدوب
ارضدن صواروب انتفاع ایتدیکی مقدارك حسابنجه بدل ایجاری تأدیه ایدر (وفی الولو
الجیة لو استأجرها بغیر شربها فانقطع ماء الزرع علی وجه لا یرجی فله الخیار وان نقطع
قلیلا قلیلا و یرجی منه السقی فالاجر واجب) ولوالجیه ده مسطوردر که بر رجل بر قطعه
ارضی شربنی ذکر ایتمکسزن استیجار ایتدکده سقی مرجو اولمامق وجهی اوزره زرعك
صویی کلیا منقطع اولورسه مستأجر ایچون اجاره یی فسخده مخیرلك واردر و یجی آز آز
منقطع اولوب کندودن زرعك سقیی مرجو و مأمول اولورسه اجر واجبدر (فی لسان
الحکام استأجر حماما فی قریة ففزعوا ورحلوا اسقط الاجر عنه وان نفر بعض الناس
لا یسقط الاجر) لسان الحکام نام کتابده مرسومدر که بر شخص بر قریه ده که بر باب
حمامی استیجار ایدوب وناس اول قریه دن وحشت ایدوب کلیا رحلت ایدرلرسه بدل ایجار
کندودن ساقط اولور یوق ناسك بعضیسی نفرت ایتمش بولنورسه ساقط اولماز ✻ (او یخل)
عطف علی یفوت (به) ای بالنفع بحیث ینفع به فی الجملة (کمرض العبد ودبر الدابة) ای
قرحتها وسقوط حائط دار ✻ یاخود عبدك بی مزاج ودابه نك ارقه سنك یاغری کبی
کندو ایله انتفاعه خلل ونقصان طاری اولور عیبله ده فسخ اولور هر نه قدر نوعا
ما انتفاعه قابل اولورسه ده او یخل یفوت اوزره معطوفدر انتفاعه مخل عیب دخی دارك
دیوارینك سقوطی کبیدر ✻ (وفی التبیین لو انقطع ماء الرحی والبیت مما ینتفع به لغیر الطحن
فعلیه من الاجر بحصته لبقاء بعض المعقود علیه فاذا استوفاه لزمه حصته ✻ تبیینده
مرسومدر که بر دکرمانك صویی منقطع اولوب نفس دکرمان بیتی بلا ماء وطحن کندو ایله
انتفاع اولنور مقوله دن اولورسه مستأجره بیت مشروحك حصه سی مقداری اجرتی
تأدیه لازم اولور معقود علیهك بعضیسی اولمغین امدی اندن استیفای منفعت ایتمش

اولورسه حصه سنجه کندویه اجرت اداسی لازم اولور ✻ (فان لم یخل) العیب (به او ازاله
الموجر) او انتفع بالمخل (سقط خیاره) زوال السبب ✻ عبدك کوزینك برینك عماسی
و یا شعرینك توکلسی وکندو ایله انتفاعه خلل طاری اولمیان دارك حائطنك انهدامی
مثللو عیب منافعه خلل و یرمزسه و یاخود موجر دار مهدومه یی بناسی مثللو عیبنی ازاله
ایدرسه و یاخود کندویه خلل طاری اولان نسنه ایله معیب اوله رق منتفع اولورسه سببك
زوالنه بنا خیاری ساقط اولور ✻ (وعمارة الدار) المستاجرة (وتطیینها واصلاح المیزاب
وما کان من البناء علی رب الدار) وکذا کل ما یخل بالسکنی ✻ دار مستأجره نك اعمارنی
وترکنده خلل اولان تطیینی ومیزابنك اصلاحی وایجاب ایدن بنا وترمیمی وهر بر سکنایه
مخل اولان شی رب الدار که موجردر اوزرینه ✻ (فان ابی صاحبها) ان یفعل (کان للمستاجر
ان یخرج منها الا ان یکون) المستأجر (استأجرها وهی کذلك) وقد رآها لرضاه بالعیب ✻
پس صاحب دار عمارت مشروحه لردن ابا وامتناع ایدرسه مستأجر ایچون اندن بلا اجرة
خروج واردر الا اول عیبله معیب اولدیغنی کوروب و بیله رك استیجار ایتمش اولورسه
عیبنه رضاسنه مبنی خروج ایده مز ✻ (واصلاح ماء البئر والبالوعة والمخرج علی صاحب
الدار) لکن بلا جبر علیه) لانه لا یجبر علی اصلاح ملکه ✻ صو قیوسنك ومثلا خانه نك
اصلاح واعماری ینه صاحب دار اوزره در لکن کندونك ملکی اولدیغندن اصلاحیله
جبر یدر ✻ (فان فعله المستأجر فهو متبرع) وله ان ابی ربها خانیه ای الاذا رآها کامر ✻
سالف الذکر اصلاحی مستأجر کندوسی ایدرسه تبرع ایتمش اولور موجر ابا ایدرسه
مستأجر ایچون بلا اجرة خروج مشروعدر الا مقدما داری کورمش اولورسه
راضی اولمش اولدیغندن خروجی نامشروعدر نته که ماسبقده مرور ایلدی (وفی الجوهرة
وله ان ینفرد بالفسخ بلا قضاء ✻ مستأجر ایچون بلا اقتضا فسخله انفراد واردر (ولو استأجر
دارین فسقطت او یتعیب احداهما فله ترکهما لو عقد علیهما) صفقة واحدة بر مستأجر ایکی
باب استیجار ایتدکده انك بریسی منهدم و یا متعیب اولسه امدی ایکیسنك اوزرینه عقد
اجاره صفقه واحده ایله وقوع بولمش ایسه ایکیسنی بردن ترك کندویه مشروعدر صفقه
متعدد اولمش اولورسه هر برینه علی حدة حکملری اجرا اولنور ✻ قلت وفی حاشیة الاشباه
معزیا للنهایة ان العذر ظاهرا ینفرد وان مشتبها لا ینفرد وهو الاصح ✻ اشباه حاشیه سنده
نهایه یه عزو ایله مرسومدر که قلع ضرسی مسئله سی مثللو عذر ظاهر ونمایان اولورسه فقط
دیشی قلع اولنان حقنده عذر تحقق ایتمش اولمغله فسخ اجاره کندوده اولور عذر مشتبه
اولورسه مثلا بر نسنه یی ایجار ایدن مدیونك دیننك ایفاسنك انجق ایجار ایدیکی شیلرك
ثمننده ن اولمق کبی امدی فسخده مجرد مستأجر منفرد اوله مز بلکه فسخده
موجر ایله مستأجرك اتکیسینك بردن رایلرینك انظمامندن لازمدر انجق اصح
اولان قول بودر ✻ (وبعذر) عطف علی بخیار شرط (لزوم ضرر لم یستحق

بالعقد ان بقى العقد كما فى سكون خرسى استوأجر لقلعه وموت عرس او اختلاعها
استوأجر) طباخ (الطبخ وليمتها) ❊ عقدك بقاسى صورتنده عقد ايله مستحق اولميان
ضررك لزومى عذريله ده اجاره فسخ اولنور نته كه ديشك چكلمسيچون استيجار
صورتنده اغريسنك سكوننده طبخ وليمه ايچون استيجار اولنان طباخده عروسك موتى
ويا اختلاعنده اولديغى كبى امدى بونلرده بر موجب ايجار اجرا اولنسه مستأجر
متضرر اولور يا صحيح وسالم دشنك قلعى ويا بلا موجب بزرمالنك لازم كلور ❊ (و) بعذر
(لزوم دين) سواء كان ثابتا (بعيان) من الناس (او بيان) اى ببينة (واقرار و) الحال انه
(لا مال له غيره) اى غير المستأجر لانه يحبس به فيتضرر الا اذا كانت الاجرة المعجلة
تستغرق قيمتها اشباه ❊ دخى عين مستأجره دن غيرى مالى اولميان موجره معاينه
ناس ويا بيان بنيه ويا كندونك اقراريله لازم اولان دين عذريله ده ايجار فسخ اولنور
دين ايچون حبس اولنمغله متضرر اولديغنه مبنى الا مستأجر طرفندن تأديه اولنان
اجرت معجله عين مستأجره نك قيمتنى مستغرق اولورسه مستأجر طرفندن مبلغ مرقومك
مطالبه سى دركار وكندوسى اكا احق اولديغى اشكار اولمغله فسخنده عدم فائده
بديدار در ايمدى غرمانك كه انجق مدت ايجارك انقضاسنه قدر انتظار در ❊ (و) بعذر
(افلاس مستأجر وكان يستجرو) بعذر (افلاس خياط يعمل بماله) لا بابر أته (استأجر عبدا
ليخيط فترك عمله) ❊ تجارت ايچون دكان استيجار ايدن مستأجرك افلاسى ويا اول
سوقده تجارتك عدم امكانى درجه كسادى وكندو ماليله عمل ايدوب خياطت ايچون
عبد استيجار ايدن خياطك افلاسيله درزيلكى تركى عذريله ده اجاره فسخ اولنور
اما مالى اولميوب مجرد اجرتيله خياطت ايدن درزينك راس مالى ايكنه سيله مقراص
اولمغله كندونك حقنده عذر تحقيق ايلمز ❊ (و) بعذر (بداء مكترى دابة من
سفر) ❊ ولوفى نصف طريق فله نصف الاجران استويا صعوبة وسهولة والا فبقدره)
شرح وهبانيه وخانيه بداء مدوقحتيله بداله فعلنك مصدريدركه كندويه مقدمكه
رأينك غيرى برأى وتدبير ظاهر اولديكه كندوبى اندن منع ايتدى ديمك معناسنه در
يعنى مثلا بغداده ويا حجه سفر قصد ايله بر دابه كرا ايدن كمسنه يه كندوبى سفرندن
منع ايدر مرض وياخوف امثالى برنسنه ظهوريله ده عذره مبنى اجاره فسخ اولنور
عذريولى بارى ايتدكده وقوعبولورسه موجر ايچون اجرتك نصفنى مطالبه وار در
صعوبت وياسهولت يولك ايكى طرفى مساوى اولورسه مساوى اولمزسه مقدارنجه
اجرت مطالبه ايدر ❊ (بخلاف بداء المكارى) ❊ فانه ليس بعذر اذ يمكنه ارسال اجيره)
مكارينك حقنده ظهور ايدن احوال مستكرى حقنده كه ظهوراتك خلافنه دركه
بونده اجيرنك ارسالنك امكانه مبنى بو فسخ اجاره يى موجب عذر عد اولنمدى ❊ وفى
الملتقى ولو مرض فهو عذر فى رواية الكرخى دون رواية الاصل قلت وبالاول يفتى ❊

ملتقى مكارى مريض اولورسه فسخ اجاره يه روايت اصلده اولميه رق امام كرخى
روايتنده عذر در ديو مرسومدر شارح بلا اختيار كندونك خروجى متعذر اولوب
وغيرك كندونك مقامنه قيامى متعسر اولمغين قول اول ايله فتا اولنور ديدى ❊ ثم قال
ولو استأجر دكانا بمحل الخياطة فتركه لعمل آخر فعذر وكذا لو استأجر عقارا ثم اراد
السفر انتهى ❊ بوندن صكره ملتقى صاحبى ديديكه بر كيمسنه درزيلك صنعتيچون
بر دكان استيجار ايدوب بعده اخر بر صنعت اراده سنه مبنى انى ترك ايلسه بو فسخ
اجاره يه عذر مقبولدر ينه بويله بر عقارى استيجار بعده اراده سفر ايلسه عذر اولنور
بو مكتسرى يه بداء افرادندن ❊ وفى القهستانى سفر مستأجر دار اللسكنى عذر دون
سفر موجرها ولو اختلفا فالقول للمستأجر فيحلف بانه عزم على السفر ❊ قهستانيده
مرسومدركه سكنا ايچون دار استيجار ايدن شخصك سفر اراده سى فسخنه
جوازينه عذر در موجرك كه عذر دكلدر اختلاف ايدوب موجر مستأجرك كه صرف
تعللدر سفره خروجى كذبدر ديوب مستأجر ده سفرم واقعدر خلافم بوقدر ديرسه
قول مستأجرك اولمغله عازم سفر اولوب تعلل اولمديغنه تحليف اولنور ❊ وفى الولوالجية
تحوله عن صفة الى غيرها عذر وان لم يفلس حيث لم يمكنه ان يتعاطاها فيه ❊ ولو
الجيه ده مذكوردركه مستأجرك صفتندن ديكر صفته ميل وتحولى استيجار ايتديكى
دكانك اجاره سنى فسخنه عذر در هرنقدر انده تجارتك عدم امكانه مؤدى اولور
افلاسى تحقق ايتمزده ❊ وفى الاشباه لا يلزم المكارى الذهاب معها ولا ارسال غلام
انما يجب الاجر بتخليتها ❊ اشباهده مذكوردركه كراجى يه دابه سيله برابر كيدوب
وياغلامنى ارسال لازم دكلدر اجرته مجرد تخليه سيله مستحق اولور ❊ (و) بخلاف
(ترك خياطة مستأجر عبد مخيط ليعمل) متعلق تيرك) فى الصرف) لامكان الجمع ❊
دخى درزيلك ايچون عبد استيجار ايدن مستأجرك صرف عمليچون خياطتى تركى بداء
مكارينك خلافنه درز يرا بر دكانك بر طرفنده كندونك صرافلق ايدوب جانب اخرنده
عبدك خياطتيله جمعى ممكندر اشبو عبارده تتابع اضافتله ركاكة معنا اولمغين ❊ بخلاف
خياط استأجر عبدا للخياطة فتركها لعمل لى الصرف ❊ ديلسه زياده واصح اولور
ايدى ❊ (و) بخلاف (بيع ما اجره) فانه ايضا ليس بعذر بدون لحوق دين كامر ويوقف
بيعه الى انقضاء مدتها وهو المختار لكن لو قضى بجوازه نفذ وتمامه فى شرح الوهبانية
موجرك ايجار ايتديكى نسنه يى بيعى دخى مسئله مشروحه نك خلافنه دركه مادام
ماسبقده مرور ايتديكى مثللو دين لاحق اولميه رق مجرد بيعى فسخنه عذر اوله من بيع
ايده جك اولورسه مدت اجاره سنك انقضاسنه دك بيعى موقوف اولور هرنه قدر
بطلاننه قائل وار ايسه ده مختار اولان بودر لكن جوازيله حكم اولنورسه بيعى نافذ
اولور امام ثانى عندنده عين مستأجره نك ورهنك بيعلرى مشروع اولمغين ❊ وفيه

معزيا للخانية لو باع الاجر المستأجر فاراد المستأجر ان يفسخ بيعه لا يملكه هو الصحيح ❊
شرح مشروحده خانيه يه عزو ايله مرسومدركه بر كيمسنه ايجار ايتديكى دارى بيع
ايدرسه ايمدى مستأجرك يعنى فسخ مراد ايدرسه فسخه قادر اولمازانجق صحيح
اولان بودر (ولو باع الراهن الرهن للمرتهن فسخه) بر كمسنه رهن ايتديكى نسنه يى
بيع ايدرسه مرتهن ايچون حق فسخ واردر ❊ (وتنفسخ) بلا حاجة الى الفسخ (بموت
احد عاقدين) عند نالا بجنونه مطبقا (عقدها لنفسه) الالضرورة كونه فى طريق
مكة ولا حاكم فى الطريق ❊ مذهب حنيفده كند ونفسيچون عقد اجاره
ايدن احد متعاقدينك موتيله اجاره بلا حاجة الى الفسخ منفسخه اولور مطبقا كه تمام
برماه و يا نصف سنه جنونيله اجاره سى منفسخه اولماز مذهب شافعيده موتله اجاره منفسخه
اولماز موتده قضا و يا رضا ايله فسخن اولمديغى مار الذكر مسائل مشروحه يه حكمينك
مخالفتى افاده ايدر بونده اجاره نك كندو باشنه منفسخه اولمسى باقيه قالديغى تقديرجه
منفعت مملوكه و يا اجرت مملوكه يه عاقدلك غيريكه ورثه عقدا يله مستحق اولمق لازم كلور
بو ايسه خلاف واقعدر الا احد متعاقدينك كندوده حاكم بولنميان طريق مكه ده
وفاتى كبى ضرورته مبنى محلده اجاره فسخه محتاجه اولور كه مثلا دوه جى وفات
ايتديكى تقديرجه مستأجر دوه يه بنرحتى مكه مكرمه يه واصل اولدقده قاضى يه مرافعه بر له
اجاره فسخ اولنور ❊ فتبقى الى مكة فيرفع الامر الى القاضى ليفعل الاصلح فيؤجرها له
لو امينا او يبيعها بالقيمة ويدفع لها اجرة الاياب ان برهن على دفعها وتقبل البينة هنا
بلا خصم لانه يريد الاخذ من ثمن ما فى يده اشباه ❊ امدى اجاره مكه يه دك
باقيه قالور مكه يه واصل اولدقده قاضى يه مرافعه اولنور كه حتى
ورثه حقلرنده انفع واصلح اولانى ايشليوب مستأجر امين بر ذات ايسه بنه
دابه يى كندو يه ايجار ايدر و يا خود بيع ايدوب ثمندن مستاجرك عودتى اجرتنى بعد الاثبات
ويره بونده مدعى ما فى اليدنده كه دابه نك ثمندن حقنى اخذ مراد ايتمكله بلا خصم
بينه اقامه اولنور ❊ وفى الخانية استاجر دارا او حماما او ارضا شهرا فسكن شهرين
هل يلزمه اجر الشهر الثانى ان معد اللاستغلال نعم والا لا به يفتى قلت فكذا الوقف
ومال اليتيم ❊ خانيه ده مذكوردركه بر كمسنه بر دارى و يا حمامى و يا ارض برماه مدتله
استيجار ايدوب بعده ايكى ماه ساكن اولسه شهر ثانينك اجرتنى كندو يه لازم اولورمى
معد للاستغلال ايسه اولور يوقيسه اولماز انجق بو قولله فتوا ويرليور معد للاستغلال
اولمق انجق استغلال ايچون بنا و يا اشترا ايله اولور چند سنه ايجار ايله اولماز بعضيلر
اوچ سنه متواليا اجاره ايله اولور ديديلر شارح رحمه الله تعالى ديركه وقف ومال يتيمده
بنه بو يله در ❊ وكذا لو تقاضاه المالك وطالبه بالاجر فسكن يلزمه الاجر بسكناه بعده ❊
بنه بو يله مدت آتيه نك اجرتنى موجر مستأجردن مطالبه ايدرك ساكن اولورسه

بعد المدة سكناسيله كندو يه اداى اجرت لازم اولور وطالبه قولى تقاضاه يه عطف
تفسيردر و (لو سكن المستاجر بعد موت الموجر هل يلزمه اجر ذلك قيل نعم لمضيه على
الاجارة وقيل هو كالمسئلة الاول) مستاجر عين مستاجره ده موجرك وفاتندن صكره
برمدت ساكن اولسه اول مدتك اجرتنى تاديه وايفا كندو يه لازم اولورمى اجارهٔ سابقه
اوزره مضيسنه مبنى بعضلر لازم اولور ديديلر بعضلر بودخى مسئلهٔ اوليكه سالف الذكر
ايكى ماه ساكن اولمق كبيدر ديديلر ❊ وينبغى ان لا يظهر الانفساخ هنا ما لم يطالبه الوارث
بالتفريغ او بالتزام اجر آخر ولو معد للاستغلال لانه فصل مجتهد فيه ❊ لايق وسزا
وار اولان اشبو موجرك وفاتى صورتنده اثر انفساخكه اجرتك عدم وجوبى ظاهر اولماز
مادام وارث مثلا دكانك تفريغ وتخليه سنى و يا ديكر اجرتله عقد اجاره يى التزامنى
مطالبه ايدوب مستاجر ابا وامتناع بر له ساكن اولسه اجرت لازمه اولمز اولى اولان عباره
ولو غير معد للاستغلال ايدى انفساخ بونده ملحوظ اولمغين صورت مشروحه انفساخله
حكم تفريغ و يا التزامى مطالبه ايله اولديغى انفساخ مشروح مختلف فيه اولان مسائلدن
اولديغندن مبنيدر زيرا احد متعاقدينك فوتيله اجاره نك فسخى امام شافعى قتنده
غير مشمر وعدر ❊ وهل يلزم المسمى او اجر المثل ظاهر القنية الثانى وتمامه فى شرح
الوهبانية ❊ خانيه نك نقلينه نظرا اشهر ثانيچون اجر مسمانك نظير و مثليمى لازم اولور
و يا اجر مثلى لازم اولور قنيه نك ظاهر كلامى اجر مثل لازم كلمكدر ولو سكن المستأجر
مسئله سنده ده اشارت اولسه اولور كه قبل انقضاء المدة موجرك وفاتنه محمول اولور
❊ وفى المنية مات احدهما وازرع بقل يبقى العقد بالمسمى حتى يدرك وبعد المدة باجر المثل ❊
منيه ده مذكوردركه ارض اجاره سنده احد متعاقدين فوت اولوب زرعده ايريشوب
هنوز كمالنى بولمسه كمالنى بولنه دك عقد اجر مسما ايله باقى قالور مدت تمام دكلسه
بعد المدة وفات ايتمش اولورسه زرع ارضك اجر مثليله ابقا اولنور عبارهده يبقى العقد
بالمسمى فى المدة برينه وبعد المدة قوليله مقابله كوزل اولور دى ❊ وفى جامع الفصولين
لو رضى الوارث وهو كبير ببقاء الاجارة ورضى به المستأجر جاز انتهى اى فيجعل الرضى
بالبقاء انشاء عقد اى لجوازها بالتعاطى فتأمله ❊ جامع الفصولينده مرسومدركه
وارث اجاره نك بقاسنه راضى اولمغله مستأجرده راضى اولسه اولور كه كويا اجاره نك
تعاطيله جوازينه مبنى بقايه رضا مجددا انشاى عقد اجاره كبى اولور لكن بو بقاء مجرد
طرفينك رضالريله اولديغى تقديرجه در اما احدهمانك تركت اخرك قبلت ديمسى
مثللو قولله اولورسه تعاطى قبيلندن اولماز فتامله بوكه اشارت اولمق كرك ❊ وفى حاشية
الاشباه المستاجر والمرتهن والمشترى احق بالعين من سائر الغرماء لو العقد صحيحا
ولو فاسدا فاسوة الغرماء فليحفظ ❊ اشباه حاشيه سنده مسطوردركه مستأجر ومرتهن
ومشترى اشترا ورهن واستيجار اولنان نسنه يه سائر غرمادن احق واحرادر صحيحا

واقع اولمشلرسه مشتری مبیعی قبض ایتمدین بایع وفات ایتمکله غرما ایله منازعه
ایدرلرسه کندولری احق اولور دیمک مز بورلر عقد فاسد ایله اولمش اولورسه غرما ایله
برابر اولورلر لکن سالف الذکر اجاره نك فاسد ایله صحیحی بیننده فرق بوقدر قوللری
مستأجرك عین مستاجره یی اجرتی مقابله سنده حبسنی ایجاب ایدر ❊ (فان عقدها
لغیره لا) تنفسخ (کوکیل ای بالاجارة) اجاره یه وکیل اولان موجر کبی اجاره یی غیر
ایچون عقد ایدن کیمسه نك وفاتیله اجاره منفسخه اولمز ❊ واما الوکیل بالاستیجار اذا مات
تبطل الاجارة لان التوکیل بالاستیجار توکیل بشراء المنافع فصار کالتوکیل بشراء
الاعیان فیصیر مستأجر النفسه ثم یصیر موجر للموکل فهو معنی قولنا ان الوکیل
بالاستیجار بمنزلة المالك کذا نقله المصنف عن الذخیرة ❊ اما استیجاره وکیل اولان
شخص وفات ایدرسه اجاره باطله اولور زیرا استیجاره توکیل منافع شرایه توکیل اولمغله
اعیانی شرایه توکیل کبی اولوروه ابتدا کندو نفسیچون استیجار بعده موکلینه کندوسی
ایجار ایتمش اولور ایمدی فقهانك استیجاره وکیل اصل مالك منزله سنده در قوللرینك
معناسی بودر مصنف مرحومده ذخیره دن بر منوال مشروح نقل ایلدی ❊ قلت
ومثله فی شرح المجمع والبزازیة والعمادیة ثم قال المصنف قلت هذا مستقیم علی ماذکره
الکرخی من ان الملك یثبت للوکیل ثم ینتقل الی الموکل واما علی ماقاله ابوطاهر من انه
یثبت للموکل ابتداء وبه جزم فی الکنز وهو الاصح کما فی البحر فلا یستقیم والله اعلم انتهی ❊
شارح علیه الرحمه دیرکه مضمون مشروحك مثلی مجمع شرحنده و بزازیه و عمادیه ده
مسطوردر بوندنصکره مصنف دیدیکه اشبو مضمون مشروح امام کرخی علیه الرحمه نك
ذکر ایتدیکی ملك ابتدا وکیل ایچون ثابت اولور بعده موکله انتقال ایدر مفادی اوزره
مستقیمدر اما ابوطاهرك ابتدا موکله ثابت اولور بحرده که مثللو وهو الاصح دیه رك
کنزده ده مضمون مشروحله جزم ایتدی دیدیکی اوزره سالف الذکر بطلان اجاره
قوللری مستقیم اولماز حقیقت حاله الله جلیل زیاده عالمدر ❊ قلت وتعقبه شیخنا
بانه غیر مستقیم علی ماذکره الکرخی ایضا لاتفاقهم علی عدم عتق قریب الوکیل
لان ملکه غیر مستقر والموجب للعتق والفساد الملك المستقر ثم قال والحاصل ان الاصح
ان الاجارة لاتنفسخ بموت المستاجر والنقل به مستفیض انتهی والله اعلم ❊ شارح علیه الرحمه
دیرکه بالوکالة مستاجرك وفاتیله امام کرخی قولی اوزره دخی اجاره نك انفساخی مفادینه بزم
شیخمز اعتراض ایراد ایتدیکه بو دخی مستقیم دکلدر زیرا فقهانك اتفاقلری وارکه
وکیلك ملکی مستقر اولمامغین قریبی مالك اولسه دخی عتق تحقق ایتمز زیرا ملکله عتق
وفساد نکاحی موجب اولان ملك مستقردر فساد نکاح کبی مثلا برکسنه منکوحه سی
اولان برجاریه یی اغاسندن کندو نفسیچون اشتراسنده اولدیغی مثللودر اما بالوکاله
غیر ایچون اشترا ایلسه ملك مستقر اولمامغین فساد وتحقق ایتمز بعده شیخمز بیوردیکه

خلاصهٔ کلام اصح اولان وکیل مستأجرك وفاتیله اجاره نك عدم انفساخیدر و بونك
حقنده نقول استفاضه وتواتر درجه سنده در ❊ (ووصی) واب وجد وقاض (ومتولی
الوقف) لبقاء المستحق علیه والمستحق حتی لومات المعقود له بطلت درر ❊ غیر ایچون
عقد ایدن دخی وصی وبابا ودده وقاضی ووقفك متولیسی کبی امدی بونلرك اجاره
زی یتیم ووقف ایچون اولمغله مستحق علیه که موجر مستحق که کندو ایچون استیجار
اولنان کمسنه باقی اولمغله اصل عاقدك موتیله اجاره منفسخه اولمدی امانفس معقود له
وفات ایدرسه اجاره باطله اولور ❊ الا اذا کان متولی وقف خاص به وجمیع غلة خالله
کما فی وقف الاشباه معزیا للوهبانیة قال واطلاق المتون بخلافه ❊ الا متولی وقف کندویه
خاص اولان وقفك متولیسی اولوب وغله نك جمیعسی کندویه خاص اولورسه
کندونك موتیله اجار منفسخه اولور کویا غیر ایچون عقد ایتمامش اولور حکم اشباهك
وقفنده وهبانیه یه عزو ایله مسطوردر صاحب اشباه بیوررکه متونك بروجه اطلاق
کندویه اولسون واولمسون متولینك موتیله اجاره نك عدم انفساخی قوللری اشبو
استثنانك خلافنه در زیرا فقهانك وقف هرنقدر ناظره خاص اولورسه ده موتیله
اجاره باطله اولماز مفادنی زیرا کندولری رقبهٔ وقفه مالك دکلدر حق انجق غله ده در
مضمونیله تعلیللرینك مقتضاسی بودر ❊ قلت وباطلاق المتون افتی قارئ الهدایة
فکان هو المذهب المعتمد کما قاله المصنف فی حاشیة علی الاشباه ❊ شارح علیه الرحمه دیرکه
متونك اطلاقیله قارئ الهدایة افتا ایتدی مصنفك اشباه حاشیه سنده دیدیکی کبی
معتمد مذهبده بودر ❊ ولذا قال فی الاشباه بعد اربع اوراق لاتنفسخ الاجارة بموت
موجر الوقف الا فی مسئلتین ما اذا اجرها الواقف ثم ارتد ثم مات لبطلان الوقف
بردته وفیما اذا آجر ارضه ثم وقفها علی معین ثم مات تنفسخ ❊ بناء برین ابن نجیم اشباه ده
بوندن درت ورقه صکره دیدیکه بر وقفی ایجار ایدن کمسنه نك موتیله اجاره منفسخه
اولماز الا ایکی مسئله ده اولور که بری مستغلات وقفی بر واقف مقدما ایجار بعده معاذالله
تعالی مرتد اولوب صکره مرد وهلاك اولوب ویاقتل اولنسه اجارهٔ مشروحه منفسخه
اولوب وقفده میراث اولور ردتیله وقفی باطل اولمغین بریده برکمسنه ملك ارضنی ایجار
بعده انی برجهت معینه یه وقف ایتدکدنصکره کندوسی فوت اولسه اجاره سنی منفسخه
اولور اول امرده عقد نفسیچون اولمغین ❊ وفی وقف فتاوی بن نجیم سئل اذا آجر
الناظر ثم مات فاجاب لاتنفسخ الاجارة فی الوقف بموت الموجر والمستاجر کذا رأیته
فی عدة نسخ لکنه مخالف لما فی اجارة فتاوی قارئ الهدایة فتنبه ❊ ابن نجیمك
فتاواسنك وقفنده مرسومدرکه برمفتی استفتا اولنیکه برمتولی وقفنی ایجار ایدوب
بعده کندوسی فوت اولسه اجاره فسخ اولنورمی ائمهٔ حنفیه دن جواب نیجه در جواب
بیوردیلرکه وقفده موجرك ومستاجرك موتیله اجاره منفسخه اولماز نسخ عدیده ده

جوابی بر منوال مشروح کوردم لکن بو مستاجری ذکرنده قاری الهدایه‌نك
فتاواسنك اجاره‌سنده که مضمونه وجمیع متونه مخالفدر مکر که مستاجر ایله مال وقفدن
وقفه استغلال ایچون دیکر بر شخصدن بر ارض استیجار ایدن متولی اراده اولنه
ایمدی بو صورتده مستأجر فوتیله اجاره‌نك عدم انفساخی ظاهر و محققدر ❊ وفیها
ایضا لاتنفسخ بموت المتولی ولو الغلة له بمفرده قنیه ❊ ینه فتاوای ابن نجیمده مذکوردر که
بر وقفك غله‌سی هر نقدر خاصة بر متولی‌یه مشروط اولسه‌ده ینه کندونك فوتیله
اجاره‌سی منفسخه اولماز بونکله ما الذکر اشباهك وقفدن نقل اولنان ❊ الا اذا کان
متولی وقف خاص ❊ به قولنه سؤال وارد اولور ایمدی اولی اولان بونی ابن نجیمك
نقلندن مقدم ذکر ایدی قنیه قولیله شارح رد مشروحه اشارت ایدر ❊ وفی الفیض
الواقف لو آجر لوقف بنفسه ثم مات ففی الاستحسان لاتبطل لانه آجر لغیره ومثله
فی البزازیة ❊ فیضده مذکوردر که بر واقف کندو وقفنی بالذات ایجار ایدوب بعده
وفات ایدرسه استحسانا اجاره باطله اولماز ایجاری غیر ایچون اولمغین بونك مثلی
بزازیه‌ده دخی مسطوردر قیاس اولان موتیله اجاره‌نك بطلانیدر مالکك ملکنی
ایجار منزله‌سنده اولمغین مالکه مشابهتی وصی‌یه وکیله مشابهتك اوزرینه ترجیح ایتدی
(وفی السراجیة وحکم عزل القاضی والمتولی کالموت فلا تنفسخ سراجیه‌ده مذکوردر که
قاضینك ومتولینك عزللرینك حکمی موت کبیدر ایمدی عزللرندن صکره ایتدکلری
ایجار منفسخه اولماز ❊ (و) تنفسخ ایضا (بموت احد مستاجرین او موجرین فی حصة)
ای حصة المیت لو عقدها لنفسه (فقط) وبقیت فی حصة الحی ❊ بویله ایکی مستاجرك
ویا موجرك برینك موتیله فقط کندونك حصه‌سنده اجاره منفسخه اولور حیك
حصه‌سنده اجاره باقیه اولور میت کندو نفسیچون ایجار ایتمش ایسه ❊ (فرع)
فی وقف الاشباه تخلیة البعید باطلة فلو استأجر قریة وهو بالمصر لم تصح تخلیتها
علی الاصح فینبغی للمتولی ان یذهب للقریة مع المستأجر او غیره فیخل بینه وبینها
او یرسل وکیله او رسوله احیاء استاجر قریة لما الوقف فلیحفظ ❊ اشباهك وقفنده
مذکوردر که مسافه بعیده‌ده بولنان عین مستاجره ایله مستأجرك میانلرین تخلیه باطله‌در
ایمدی بر کمسنه کندوسی مصرده اولدیغی حالده بر قریه‌یی استیجار ایلسه قول اصح
اوزره میانلرینی تخلیه صحیحه اولمز بلکه متولی‌یه لایق اولان قریه‌یه مستاجر ویا غیر
بر وکیلی مثللو کسنه ایله برابر کندوسی ویا رسولی احیاء للوقف کیتمکدر ❊ قلت لکن
انتهی ❊ نقل محشیها ابن المصنف فی زواهر الجواهر عن بیوع فتاوی قاری الهدایة
متی مضی مدت یتمکن من الذهاب الیها والدخول فیها کان قابضا والا فلا قنیه ❊
شارح علیه الرحمه دیر که لکن مصنف مرحومك فرزند ارجمندی اشباه محشیسی
زواهر الجواهر نام تألیف سامیسنده قاری الهدایه‌نك فتاواسنك بیوعندن نقل ایتدیکه
کندوده واروب قریه‌یه دخول ایده‌جك مدت مرور ایدرسه قبض ایتمش اولور یوقسه
اولماز قریه‌یه دخولك عدم اشتراطنه مبنی دخول قیدنك ذکرنده بر فائده یوقدر اصل

نقل مشروحك مفادی مستأجرك قریه‌یی تسلمی اقراری مدت مشروحه‌ده اولورسه
قیدا اولور یوقسه اولماز دیمکدر یعنی اجاره کبیدر حتی ظهیریه صاحبی نقل مشروحی
بیعده ذکر ایلمدی

(مسائل شتی)

اجاره‌ده مسائل متفرقه حقنده که بیاندر ❊ (احرق حصائد) ای بقایا اصول قصب محصود
فی (ارض مستاجرة او مستعارة) ❊ حصائد حصیده‌نك جمعیدر حصده محصوده معناسنه
در ایمدی شارح مرحومك حصائدی محصود ایله تفسیر معنای مراد اولدیغنه مبنیدر یعنی
بر مستأجر ویا مستعیر بندده که استیجار ویا اعاره ایتدیکی ارضده متبقا قطع اولنان قشك
وسائر نباتاتك اصولنی یاقسه جوابی ذکر اتی لم یضمن درارض مملوکه‌ده ینه بویله‌در ❊ ومثله
ارض بیت المال المعد لحط القوافل والاحمال ومرعی الدواب وطرح الحصائد ❊ اراضی امیریه‌دن
قوافل کاروانك واحمال واثقاللرینك حط ونزوللری ومرعای دواب وخرمان یری مثللو طرح
حصائد ایچون حاضرلنان یرلرده ارض مشروحه کبیدر ❊ قلت حاصله انه ان لم یکن له
حق الانتفاع فی الارض یضمن ما احرقته فی مکانه بنفس الوضع لا ما نقلته الریح علی ما علیه
الفتوی قاله شیخنا ❊ شارح رحمه الله تعالی علیه دیر که مضمون مشروحك حاصل
بو که بر ارضده آتش ایقاد ایدن کیمسنه‌نك انده انتفاع حقی اولمزسه انده مجرد کندونك
وضعیله سرایت ایدوب محترق اولان نسنه‌یی کندوسی ضامن اولور بعد الوضع ریحك
نقلیله محترق اولان شیلری ضامن اولمز مفتی به اولان قول اوزره اشبو مضمون مشروحی
شیخمز خیر الدین رملی دیدی ❊ فاحترق شیء من ارض غیره لم یضمن ❊ لانه تسبب
لا مباشرة ❊ ان لم تضطرب الریاح ❊ احراق مشروعله غیرك ارضندن بر نسنه یانسه
روزکارده حرکت واضطراب اولمزسه ضامن اولمز بو تسبب اولوب مباشرت اولمیوب
وتسبیده ضمانك شرطی تعدی اولوب بونده بولنمامغین مثلا کندو ملکنده حفر ایتدیکی
قیوده بر شیئك تلفی کبی (فلو کانت مضطربة ضمن لانه یعلم انها لا تستقر فی ارضه فیکون
مباشرا) ایمدی روزکارده سکونت اولمیوب حرکت واضطراب اولورسه ضامن اولور
تشك ارضنده عدم استقراری معلومی اولدیغندن مباشر اولنور ❊ وکذا کل موضع
کان للواضع حق الوضع فیه ❊ ای فی ذلك الموضع ❊ لا یضمن علی کل حال اذا تلف
بذلك الموضوع شیء ❊ سواء تلف به ولو فی مکانه او بعد ما زال عنه ❊ ینه بویله هر بر محلکه
سالف الذکر ارضی بیت المال کبی کندوده واضع نار ایچون حق وضع اوله هر حالده
انکله بر نسنه تلف اولسه ضامن اولمز کرك وضع اولندیغی محلده ثابت اولدیغی حالده انکله
تلف اولسون کرك اندن زائل اولدقدن صکره اولسون مناره‌ده ویا مسجدده ایقاد اولنان
قنادیلمدن سرایت وانتقال ایله اولان تلفیاتده ینه بویله‌در ❊ بخلاف ما اذا لم یکن للواضع
فیه حق الوضع ❊ حیث یضمن الواضع اذا تلف به شیء وهو فی مکانه ❊ واضعك انده
حق وضعی اولمازسه صورت مشروحه‌نك خلافنه‌در که انکله مکاننده اولورق بر نسنه

تلف اولدقده واضع انی ضامن اولور وكذا بعدما زال لا بمزيل كوضع جرة فى الطريق
ثم آخر اخرى فتدحرجتا فانكسرتا ضمن كل جرة صاحبه وان زال بمزيل كريح وسيل لا يضمن
الواضع هذا هو الاصل فى هذه المسائل كما حققه فى الخانية يعنه بويله مكانندن لا بمزيل
زائل اولسه ضامن اولور مثلا بر كيمسه نك بر طريق اوزره بر جره وضع ايدوب بعده بر اخر
كمسنه نك دخی ديكر جره وضعيله جره لر كندو باشلرينه يوارلنوب منكسر اولدقلرنده
هر برلری صاحبلرينك جره لرینی ضامن اولورلر ثم آخر آخری تركيبنده وضع مضافی
مقدرده وضع اولنان نسنه روزكار وياسيل مثللو بر مزيل ايله زائل اولمغله اندن بر نسنه تلف
اولسه واضعه ضمان ايجاب ايتز واضعك نسنه سی ماايله رمحله زائل اولمغين لكن بو مضمون
مصنفك ذكراتی استناسيله مستغنی عنهدر اشبو مسائلده اصل وقاعده بودر خانيه ده
تحقيق ايتديكی كبی ثم فرع عليه بقوله فلو وضع جمرة فى الطريق فاحترق بذلك شیء
ضمن لتعديه بالوضع) بعدا زين مصنف مرحوم اصل مشروح اوزره مسئله تفريع ايله
ديركه بر رجل بر طريقه بر ازآتش وضع ايتمكله انك سرايتيله بر نسنه محترق اولسه وضعيله
تعديسنه مبنی انی واضع ضامن اولور وكذا يضمنه فى كل موضع ليس له فى حق
المرور الا اذا ذهبت به اى بالموضوع الريح فلا ضمان نسخها فعله وكذا الود حرج
السيل الحجر و به يفتی خانيه ده دخی بويله هر بر واضع ايچون كندوده حق مرور اولميان
محله بر شی وضعيله تلف اولان نسنه يی واضعی ضامن اولور الا انی محلندن روزكار
قالديروب ديكر محله كتورمسيله تلفيات ظهور ايدرسه ريح انك فعلنی نسخ ايتديكندن
كندويه ضمان ايجاب ايلمز يعنه بويله حجر موضوعی سيل صويی يوارليوب اندن تلف اولسه
ضمان اولمز وانجق بوقوله فتوا ويريلور ولو اخرج الحداد الحديد من الكير فى دكانه
ثم ضربه بمطرقة فخرج الشرار الى الطريق واحرق شيئا ضمن ولو لم يضربه واخرجه الريح
لا زيلعی دمرجی كندو كانده دمری اوجاقدن اخراج ومطرقه سيله ضربيله اندن
طشره يه شراره خروج ايتمكله بر نسنه يی احراق ايلسه ضامن اولور كندونك ضربندن
اولميوب همان ريح اخراج ايدرسه ضمان ايجاب ايتز وسقی ارضه سقيا لا تحتمله فتعدی
الماء (الى ارض جاره) فافسدها ضمن لانه مباشر لا متسبب) بر كيمسنه محل مرتفعده
بولنوب سقيه تحمل اولميان تارلاسنی سقی ايتمكله كندودن اسفلده بولنان جارينك تارلاسنه
صو تجاوز ايتمكله انی افساد ايلسه ضامن اولور مباشر اولوب متسبب اولمغين اقعد
خياط اوصباغ فى حانوته من يطرح عليه العمل بالنصف سواء اتحد العمل ام اختلف
كخياط مع قصار صح استحسانا لانه شركة الصنايع فهذا بوجاهته يقبل وهذا بحذاقته يعمل بر درزی ويا بوياجی كندو كانده نصف اجرتيله عملی كندونك اوزرينه طرح
ايده جك بر شخصی اقعاد ايلسه استحسانا بوعقد شركتلری صحيح ومشروع اولور
شركت صنايع اولوب كويا صاحب دكان كندو وجاهت واعتباريله خياطت ايچون

ويا صبغ ايچون كتورن مستاجرلردن قبول ديكر يده حذاقتنه مبنی عمل ايتمش اولور عملاری
كرك متحد اولسون وكرك قصار ايله خياط كبی مختلف اولسون وكما ستجار رجل ليحمل
عليه محملا وراكبين الى مكة وله الحمل المعتاد ورؤية احب عقد مشروحك صحتی
حجاجك بر جملی غير معين اوزرينه بر محملكه هودج ومحفه وايكی راكب حمل ايتمك اوزره
مكه يه دك استيجارينك صحتی كيدر موجر عادتا حمل اولنور محملی حمل وار در مقدما محملك
كورلمسی ايك كوزلدر (وكذا اذا لم ير الطراحة واللحاف) يعنه بويله عادتا دوشنه جك سجاده
واوزرينه اورتولر يورغان مثللو شيلری كورمسه اجاره مشروعدر بوقدر جهالت ضرر ويرمز
وفى الولوالجية ولو تكاری الى مكة ابلا مسماة بغير اعيانها جاز ويجعل المعقود عليه حملا فى
ذمة المكاری والابل آلة وجها لتها لا تفسد) ولوالجيه ده مذكوردر كه بر كسنه بر رأس دوه يی
بلا تعيين مكه يه قدر ايجار ايلسه اشبو عقدی جائز اولور اصل معقود عليه مكارينك ذمتنده
حاجيی وبعض معه وسائر قربه ولوازماتی مثلا اشيالرينی يوكلمش قيلنور ابل آلت
اولديغندن جهالتی عقد مرسومی فساده وبرمز وقلت ومايفعله الحجاج من الاجارة
للحمل اوالركوب الى مكة بلا تعيين الابل صحيح والله اعلم) شارح رحمه الله تعالى ديركه امدی
حجاج ذوی الاتبهاجك ايشلدكلری بلا تعيين الابل مكه يه قدر حمل ويا ركوب ايچون
اجاره لری صحيح ومشروعدر مطلق متعارف اولان مثلا ايكی كبير قربه وبر مقدار
ماكولات نوعندن زاد وذخيره يه صرف وحمل اولنور حقيقة حاله الله جليل يك عالمدر
(استاجر جمله لحمل مقدار من الزاد فاكل منه رد عوضه من زاد ونحوه) بر كمسنه ذخائر
نوعندن بر مقدار نسنه حمليچون بر دوه استيجار ايليوب پس انك بعضيسنی اكل ايتمش
اولورسه اندن اكل ايتديكی ذخيره نك اجرتندن موجر عوضنی رد ايدر انك بدلينه اوقدر حمل
تحميل ايتز حملدن بر مقدار نسنه سرقت اولنوب ويا بلا اكل ويا اكل غير معتاد هلاك اولسه
بلا خلاف استبدال ايدر (فرع) استيجار العقبه كه ايكی كيمسنه نك بردابه يی
بالمناوبة متعقبا بری اينوب اخری بنمك اوزره اجاره لری صحيحه در هر نقدر هر
رلرينك ركوبلری مقداری تعيين وبيان اولنمز ايسه ده بونده عرف وعادت جاری
اولمغين قال الغاصب دار فرغها والا فاجرتها كل شهر بكذا فلم يفرغ وجب) على
الغاصب (المسمى) لان سكوته رضی بر كيمسه خانه سنی غصب ايدن كيمسه يه دارمی
تخليه وتفريغ ايله يوغيسه بر ماهيه سی شوقدر اجرتله در ديوب اولدخی بوشلتمسه
سكوتی رضا اولديغندن غاصبك اوزرينه مسماين تأديه واجب اولور الا اذا انكر
الغاصب ملكه وان اثبته) بينة لانه اذا انكره لم يكن راضيا بالاجاره (اواقر) عطف
على انكر (به) ای بملكه (و) لكن (لم يرض بالاجر) لانه صرح بعدم الرضی
الا غصب مغصوب منهك ملكی اولديغنی انكار ايدرسه مسمی واجب اولمز هر نقدر
بينه ايله اثبات ايدوب ويا ملكی اولديغنی غاصب اقرار ايدوب لكن اجرته راضی

اولزسه مصنفك ديديكى كبى عدم رضا ايله تصريحنه بناء انكارى صورتنده اجاره يه
راضى اولمامش اولور ﴿ فى الاشباه السكوت فى الاجارة رضى وقبول فلو قال للساكن
بكذا والا فانتقل اوقال الراعى لا ارضى بالمسمى بل بكذا فسكت لزم ما سمى ﴾ اشباهده
اجاره ده سكوت رضا وقبولدر ديو مسطوردر ايمدى بر كيمسه دكاننى مثلا ماهيه سى
اوچ غروشه ديه رك بر مستأجره ايجار ايتدكدنصكره بر مدت ساكن اولوب بعده
موجر مستاجره يا ماهيه سى بش غروشه ساكن اول يوخسه بوشليوب ديكر محله انتقال
ورحلت ايله ديوب وياخود بر راعى قيون صاحبنه بن اجر مسمايه راضى اولمام بلكه
انجق شو مقدار اجرتله رعى ايدرم ديوب مستأجرده سكوت ايدرسه صكره كه تسميه
اولنان اجر مسما لازم اولور ﴿ بقى لو سكت ثم طالبه قال لم اسمع كلامك هل يصدق
ان به صمم نعم والا لا عملا بالظاهر ﴾ شو مسئله باقى قالديكه مستأجر سكوت ايدوب
موجرده صكره كه تسميه ايتديكى اجرتى مطالبه وتسميه سى اثبات ايتدكده مستأجر
موجره بن سنك كلامكى ايشتمامش ايدم ديسه قولنده تصديق اولنور بلى كندولرنده
صمم علتى وار ايسه تصديق اولنور يوقيسه اولنماز ظاهر ايله عمله بناء ﴿ (للمستأجر ان
يوجر الموجر) بعد قبضه قبل وقبله (من غير موجره واما من موجره فلا) يجوز
وان تخلل ثالث به يفتى للزوم تمليك المالك ﴾ مستأجر ايجار ايتديكى نسنه يى بعد القبض
موجرينك غيرينه اجاره مشروعدر عندالبعض قبل القبضده اولسه اولور اما كندو
موجرينه اجاره سى جائز اولماز هرنقدر ثالث تخلل ايدوب مستأجر اخر بركمسنه يه اوده
موجر اوله اجاره ايدرسده انجق بو قولله فتوا ويريلور تمليك مالك لازم اولمغين البته
بر شيئك عيننه مالك اولان منفعتنه ده مالك اولور ﴿ وهل تبطل الاولى بالاجارة للمالك
الصحيح لا وهبانيه قلت وصححه قاضيخان وغيره وفى المضمرات وعليه الفتوى وقدمنا
عن البحر معزيا للجوهرة الاصح نعم واقره المصنف ثمه ﴾ مالكه اجاره ايله مقدمكه
اجاره باطله اولورمى وهبانيه نك بيانه نظرا صحيح اولان عدم بطلا يندر شمس الائمه
ايكنجى جائز اولماز اولكى باطل اولمز ديدى زيرا ايكنجى فاسد اولديغندن صحيحى رفع
ايده مز اصح اولان قولده بودر شارح رحمه الله تعالى ديركه قول مشروحى قاضيخان
وسائرى تصحيح ايلدى مضمراتده ده وعليه الفتوا ديدى وماسبقده بحردن نقلا
جوهره يه عزو ايله بزدخى ذكر ايتدك بلى اصح اولان اجاره ثانيه ايله اولى باطله
اولور واول محلده مصنفده بو قولى اقرار ايلدى ﴿ ونقل هنا عن الخلاصة ما يفيد
انه ان قبضه منه بعد ما استأجر بطلت والا لا فليكن التوفيق فتأمل ﴾ مصنف
مرحوم بو مقامده ده خلاصه دن نقل ايتديكى اجر عين مستأجره يى استيجار
ايتدكدن صكره مستأجردن كيرو قبض ايدرسه اجاره سى باطله اولور يوقيسه اولماز
ايمدى بو كلامين ميانى توفيق اولوركه بطلان قبضه نظرا عدمى عدمنه نظرا ديمك

اولور ﴿ وهل تسقط الاجرة مادام فى يد الموجر خلاف مبسوط فى شرح الوهبانية ﴾
عين مستأجره مادام موجرك يدنده اولدقجه اجرت ساقط اولورمى بونده ده اختلاف
واردر ﴿ (وكله باستيجار عقار ففعل) الوكيل (وقبض ولم يسلمها) اى لم يسلم الوكيل
العين الموجره (اليه) اى الى المؤكل (حتى مضت المدة) فالاجر على الوكيل لانه اصيل
فى الحقوق ﴾ بر كيمسه بر رجلى بر عقارى استيجاره وكيل ايدوب اودخى انى استيجار
وقبض ايدوب لكن عين مستأجره يى وكيل مؤكله تسليم ايتميوب حتى مدت اجاره
مرور ايلسه حقوقده وكيل اصيل اولمغين اجرت كندونك اوزرينه لازم اولور ﴿ (ورجع
الوكيل بالاجر على الامر) لنيابة عنه فى القبض فصار قابضا حكما) وكيلده قبضده
مؤكلدن نائب اولمغله حكما قابض اولديغندن ادا ايتديكى اجرتله امره رجوع ايدر
﴿ (وكذا) الحكم (ان شرط) الوكيل (تعجيل الاجر وقبض) الدار) ومضت
المدة ولم يطلب الامر) الدار منه فانه يرجع ايضا لصيرورة الامر قابضا بقبضه ما لم
يظهر المنع ﴾ ينه بويله اجرتله وكيل مؤكله رجوع ايدر اكر وكيل اجرتك تعجيلنى
شرط ايدوب دارى قبض ومدت مرور ايدوب وآمر دارى كندودن طلب ايتزسه ده
مادام كندودن منع ظاهر اولدقجه كندونك قبضيله آمر قبض ايتمش اولمغين رجوع
ايدر ﴿ (وانه طلب) الامر الدار (وابى) الوكيل (لتعجيل) الاجرة (لا) يرجع لانه
لما حبس الدار بحق لم تبق يده يد نيابة فلم يصر المؤكل قابضا حكما فلا يلزمه الاجر
لمؤكل ﴾ دارى طلب ايتدكده وكيل اجرتى تعجيل ايچون دارى تسليمدن ابا وامتناع
ايدرسه اجرتله كندويه رجوع ايده مز زيرا دارى حبسى بحق اولمغله يدى يد نيابت
اوله رق باقيه قالمامغين مؤكل حكما قابض اولمديغندن كندويه اجرت لازم اولمدى
﴿ (ليستحق القاضى الاجر على كتب الوثائق) والمحاضر والسجلات (قدر ما يجوز
لغيره كالمفتى) فانه يستحق اجر المثل على كتابة الفتوى لان الواجب عليه الجواب
كاللسان دون الكتابة بالبنان ﴾ قاضى وثائق كه حجج ومحضر وسجلات كتب
واملاسى اوزره سائر كيمسه نك اخذى جائز اولديغى اجرت مقدارى اجرته مفتى
كبى مستحق اولور مفتى يه واجب اولان لسانله جواب اولوب بر معينله كتابت اولمديغندن
فتوا كتابتى اوزره اجر مثله مستحق اولور كندولرينك علو منصب ورياستلرينه بناء
زياده اجرته مستحق اوله مزلر همان سائر احاد ناسدن بر كاتبك او مثللو تحريراته اخذ
ايده جكلرى اجرتى آلورلر ﴿ ومع هذا الكف اولى احترازا عن القيل والقال وصيانة
لماء الوجه عن الابتذال بزازية وتمامه فى قضاء الوهبانية ﴾ بو قدرجه اخذ اجرته
رخصت وار ايسه ده ينه اعدانك قيل وقالندن احتراز او يوزك صويونى ابتذالدن
مصون ومحفوظ قلمغه مبنى اولى اولان او مثللو شيدن انسان كندو كندويى كف
ومنع ايتمكدر نته كه بيورمشلردر ﴿ (نظم) ويررز ايسه جهانى بتون ﴾ يوزك صويينه سن

الله صاتون ❊ كه عرضك ايكى جهانى دكر (وفى الصيرفية حكم وطالب اجرة
ليكتب شهادته جاز وكذا المفتى لوفى البلدة غيره وقيل مطلقا لان كتابة ليست
بواجبة عليه ❊ صيرفيه ده مذكوردركه برقاضى بردعواده حكم ايدوب مضمون دعوابى
كتابت ايچون اجر مثل اوله رق اجرت طلب ايلسه جائزدر شهادتدن مرادوثيقه يه كتب
ايتديكى خطيدر زيرا بحتمز قاضيده در شاهدده دكلدر ومفتيده قاضى كبى اجرت طلب ايدر
اكر بلده ده كندودن غيرى مفتى بولنورسه بعضلر كتابت اوزرينه واجب اولمامغين كندودن
غيرى مفتى بولنسون و يا بولنمسون مطلقا اجر مثلنى مطالبه ايدر ديديلر ❊ وفيها استأجره
ليكتب له تعويذا لاجل السحر جاز ان بين له قدر الكاغد والخط وكذا المكتوب ❊ ينه
صيرفيه ده مسطوردركه بر رجل بركاتبى مسحور اولديغنه مبنى كندويه برتعويذنامه
كتبيچون استيجار ايلسه جائز اولور اكر كاغدك وخطك مقدارينى بيان ايدرسه كه
سطرلرينك عددينى عد ايدرسه ديمك مراسله ايچون مكتوبده نيه بويله در ❊ (المستأجر
لايكون خصما لمدعى الاجارة والرهن والشراء) لان الدعوى لاتكون الاعلى مالك
العين ❊ مستأجر عين مستأجره ده ديكر اجاره ورهن وشرا دعوا ايدن كيمسنه يه حقم
اوله رق دعوا اچق مالك عين اوزره مسموع اولمغين ❊ (بخلاف المشترى) والموهوب
له لملكهما العين وهل يشترط حضور الآجر مع المشترى قولان ❊ مشترى وموهوب
له عينه مالك اولدقلرندن مستأجرك خلافنه دركه بونلر مدعىٔ مشروحه خصم اوله بيلورلر
اجركده مشتريله برابر حضورى لازميدر بونده ايكى قول واركه برى لزومى و برى عدم
لزومى قوللريدر بومقامده اولى اولان مع المشترى بدلينه مع المستأجر ديمك ايدى
زيرا مثلا مستاجر بومقامده مدعى مشترى مدعى عليه اولديغندن ايكيسنك بردن
حضورى لازمدر لكن كلام آجرده در اجاره كندولرندن وجوده كلمكله حضورده
كندوده مستأجره تابعدر ❊ (وتصح الاجارة وفسخها والمزارعة والمعاملة والمضاربة
والوكالة والكفالة والايصا والوصية والقضاء والامارة والطلاق والعتاق والوقف)
حال كون كل واحد مماذكر (مضافا) الى الزمان المستقبل كاجرتك اوفاسختك
رأس الشهر صح بالاجماع ❊ اجاره واجاره بى فسخ ومزارعه ومعامله كه مساقات
ومضاربه ووكالت وكفالتكه مثلا فلانك نفسينه يارنكى كون كفيل اولدم ديمك كبى
وايصاكه فلانى وفاتمدن صكره صغاريمه وصى نصب ايتدم ديمك وصيتكه مالمك
ثلثنى وفاتمدن صكره فلانه وصيت ايتدم ديمك وقضا وامانت وطلاق وعتاق ووقف
اشبو مذكورات هر برى زمان مستقبله مضاف اولديغى حالده صحيحه اولور مثلا آيك
باشنده سكا ايجار و يا فسخ ايتدم ديمك كبى بو اجماعا صحيح اولور زيرا ايصاحالده
اولماز وصيتده مابعد الموته مضاف اولان تمليكدر اما فسخى ووقفى تعليقكه مثلا
آيك باشى كلورسه ايجاره فسخ ايتدم ديمك بو اضافت دكلدر بومخالف فيهدر عند

البعض جائز وعند البعض غير جائزدر قضا ايله امارتده تعليق صحيحدر قهستانيده
عاريه وتجارته اذنده اضافتله اولور ديدى ❊ (لا) يصح مضافا للاستقبال كل ما كان
تمليكه للحال مثل (البيع واجازته وفسخه والقسمة والشركة والهبة والنكاح والرجعة
والصلح عن مال وابراء الدين) وقدمر فى متفرقات البيوع ❊ بيع وبيعه اجازت وبيعى
فسخ وقسمت وشركت وهبه ونكاح ورجعت وصلح عن مال وابراء دين امثالى كندولره
حالا تمليك اولان هر برعقد استقباله اضافتله صحيح اولماز مثلا برشخصك عبدنى
بركيمسنديه فضوله بيع ايدوب مالكك اجزت البيع غدا ديمسى كبى شركتله مضاربه
بينده فرق مضارب مادام ربح ايتمديكجه شريك اولديغندن مطلق مضاربه مضاف
اوله رق واقع اولور اضافتله فساده كتمز اما شركت بونك خلافنه در نكاحك اضافتى
وتعليقى صحيح دكلدر الا شرط كائنه تعليقى اولور مثلا برعورتك ان لم يكن لى زوج فقد
زوجت نفسى منك ديوب رجلكده قبولنده عدم زوجى صورتنده نكاحك صحيح اولديغى
كبى صلح عن مال ده تمليك اولمغله تعليقى واضافتى جائز اولمدى بيوعك متفرقاتنده دخى
بوكه دائر بحث مرور ايتدى ❊ (زاد اجر المثل فى نفسه من غير ان يزيد احد فللمتولى
فسخها ومالم يفسخ كان على المستأجر المسمى) به يفتى ❊ بروقفك اجرمثلى ذاتنده بر
احدك زياده سى اوليه رق مزداد اولسه متولى ايچون اجاره يى فسخ وارد رمادام فسخ
اولمدقجه مستأجره اجر مسمايى تأديه لازمدر انجق بوقولله فتوا و يريلور ❊ (فسخ العقد
بعد تعجيل البدل فللمعجل حبس المبدل حتى ليتوفى مال البدل) صحيحا كان العقد
اوفاسدا والعين فى يد المستأجر فليحفظ ❊ مستأجر بدل ايجارى پشين و يردكدن صكره
عقد فسخ ايلسه عقد صحيح و يا فاسد اولسون مادام عين مستأجره مستأجرك يدنده
اولدقجه بدل اجاره يى تماما اخذ واستيفا ايتمدكجه مستأجره انى حبس مشروعدر ظاهر
اولان فسادى صورتنده مستأجرك غرما ايله برابر اولماسيدر ❊ (استاجر مشغولا وفارغا
صح فى الفارغ فقط) لا المشغول كما لكن حرره محشى الاشباه ان الراجح صحة اجارة
المشغول ويؤمر بالتفريغ والتسليم مالم يكن فيه ضرر فله فسخها فتنبه ❊ بركمسنه
مثلا برى مشغولكه درونده متاع اولان دكانله برى فارغكه بوش وخالى اولان دكانى
ايكيسنى بردن استيجار ايلسه فقط فارغده ايجار صحيح اولور مشغولده اولمازنته كه
ماسبقده مرور ايتدى لكن اشباه محشيسى تحرير ايتديكه راجح اولان مشغولك
اجاره سنك صحتيدر تفريغ وتسليمنده بر ضرر اولمدقجه انكله امر اولنور بر ضرر مشاهده
اولنورسه اجاره فسخ اولنور ❊ (استأجر شاة لارضاع ولده اوجديه لم يجز) لعدم العرف ❊
بركيمسنه ولدينى و ياقوزيسنى ارضاعه برقيون استيجار ايلسه عرف وعادت جارى
اولمامغين جائز اولماز ❊ (المستأجر فاسد اذا اجر صحيحا جازت) لو بعد قبضه فى
الاصح منية (وقيل لا) وتقدم الكل والكل فى الاشباه ❊ برنسنه يى فاسدا استيجار

ایدن کیمسنه تکرار صحیحا ایجار ایلسه قول اصحده بعد القبض اولورسه اولور عند
البعض اولماز بونلرك کلیسی ماسبقده مرور ایتدی ﴿(فروع) اعلم ان المقاطعة اذا وقعت
بشروط الاجارة فهی صحیحة لان العبرة للمعانی وقد قدمناه فی الجهـات﴾ معلوم
اولسونکه پادشـاه عالمپناه حضرتلرینك بعض اراضی یی مقطوعه کسوب مثلا
شو قدر مبلغ جانب میری یه تأدیه ایله اکا متصرف اول دیمسی شروط اجاره ایله اولورسه
صحیحه در اعتبار الفاظه اولیوب معانی یه اولمغین بو که دائر کلامی بز جهاد ده دخی
تقدیم ایلدك که علامهٔ قاسم اقطـاعات سلطانیه نك کلیسنك اجاره سـنك صحتیله
افتا بیوردی وسلطان نصره الله تعالی هر نه وقتکه دلرسه یدلرندن نزع ایدر دیدی
(صح استیجارها ببیان الاجر والمدة) اجر و مدت بیانیله قلمکه کاتب استیجاری صحیح اولدی
اجیر وحد اولوب اجرتی لازمه اولور ﴿استأجر شیئا لینتفع به خارج المصر فانتفع به فی
المصر فان کان ثوبا لزم الاجر وان کان دابة لا﴾ برکیمسه برنسنه یی کندو ایله خارج
مصرده انتفاع ایچون استیجار ودرون شهرده انکله انتفاع ایتسه جواب شرعیسی
نیجه در امدی عین مستأجره ثوب اولورسه اجرت ایجاب ایدر مخالفت خیرلو اولمغین دابه
اولورسه اجرت ایجاب ایتمز خلاف شرلو اولدیغندن کویا دابه یی غصب ایتمش اولور
دابه ده مکانی بیان لازم اولمغین ﴿ساقها ولم یرکبها لزم الاجر الالعذر بها﴾ رکوب
ایچون استیجار ایتدیکی دابه یی مستأجر بنیوب انی سوق ایدرسه ینه اجرت ایجاب
ایدر الا عدم رکوبی مثلا حیوانك حارون اولمسی کبی بر عذره مبنی اولورسه اجرت
ایجاب ایتمز ﴿اخطاء الکاتب فی البعض ان الخطاء فی کل ورقة خیر ان شاء اخذه واعطی
اجر مثله اوترکه علیه واخذ منه القیمة وان فی البعض اعطاء بحسابه من المسمی﴾
استیجار اولنان کاتب تحریرانده بعض خطا ایتسه خطا وغلط هر بر ورقه ده بولنورسه
مستأجر مخیردر دلرسه مکتوبی اخذ ایدوب اجر مثلنی ویررو یاخود کاتبك اوزرینه
راغوب کاغدك ومرکبك قیمتنی کندودن اخذ ایدر استدیکی کبی اولمامغین واکر خطا
ورقه نك بعضیسنده اولورسه حسابنجه اجر مثله مسمیدن اصابت ایدنی اعطا ایدر
﴿الصیرفی باجر اذا ظهرت الزیافة فی الکل استرد الاجرة وفی البعض بحسابه﴾
برکیمسه اجرتله صرافلق ایتدکده باقوب صایدیغی نقودك کلیسنده زیافت ظاهر اولسه
کندودن اجرت استرداد اولنور بعضیسی زیوف اولورسه حسابنجه استرداد اولنور
کندونك اجرته استحقاقی جیاد ایله زیوفی تمییز ایچون اولوب اودخی بولنمامغین
(ان دلنی علی کذا فله کذا فدله فله اجر مثله ان مشی لاجله) برکیمسه فلان کیمسه بنم ضایع
اولان ماله دلالت ایدرسه کندویه شو قدر اقچه اجرت دیسه امدی کندویه دلالت
ایدوب وانکیچون مشی ایدرسه اجر مثله مستحق اولور ﴿من دلنی علی کذا فله کذا
فهو باطل ولا اجر لمن دله الا اذا عین الموضع﴾ برکیمسه یه تخصیص ایتمکسزین بروجه عموم

بنم ضایع اولان مالیمه هر کیم دلالت ایدوب بکا خبرویرسه کندویه شو قدر مشتلق دیرسه
بو باطلدر دلالت ایدن کیمسه اجر مستحق اولمز الا موضع ومستأجر معین اولوب
قبولده بولنورسه اجر مسمی واجب اولور ﴿استاجره لحفر حوض عشرة فی عشرة
وبین العمق وحفر خمسة فی خمسة کان له ربع الاجر الکل من الاشباه﴾ برشخص
بر رجلی طولا وعرضا اونر ارشون اولان بر حوض حفر ایچون استیجار ایدوب وعمقیده
مثلا برارشون کبی بیان ایله اینی واوزونی بشر ارشون اوله رق حفر ایتسه اول اجیر
اجرتك ربعینه مستحق اولور زیرا اون اونه ضرب اولنمغله یوز حاصل اولور بش بشه
ضرب اولنمغله یکرمی بش حاصل اولدیغندن ایشلدیکی عملك ربعی اولمش اولور
مسائل مشروحه نك کلیسی اشباهدن منقولدر ﴿وفیها جاز استیجار طریق للمرور
بین المدة قلت وفی حاشیتها هذا قولهما وهو المختار شرح مجمع﴾ ینه اشـباهده
مذکوردرکه برکیمسه نك ملکنده بولنان طریقی مدت بیانیله مرور ایچون استیجار
جائز اولور شارح علیه الرحمه دیرکه اشباه حاشیه سنده بو امامین قولیدر ومختار اولانده
بودر دیو مرسومدر ﴿وفی الاختیار من دلنا علی کذا جاز لان الاجر تعین بدلالته﴾
اختیارده مسطوردرکه برکیمسه شول برکیمسـه که شو قدر مبلغ اوزره بزم شو مقوله
ضایع اولان مالمزه دلالت ایدرسه دیسه اشبو عتق جائز دلالتیله مخاطب معین اولوب
وکندودن قبول بولنوب اجر مسمی تعین اولنمغه حالله ﴿وفی الغایة داری لك اجارة
هبة صحت غیر لازمة فلکل فسخها ولو بعد القبض فلیحفظ﴾ اتقانینك غایة البیان
نام کتابنده مرسومدرکه برکسه دارم سکا اجاره در هبه اوله رق دیسه اشبو عقد
اجارهٔ غیر لازمه اوله رق صحیحه اولور هر نقدر بعد القبضده اولسـه متعاقدینك
هر بری ایچون انی فسخ واردر کلامك اولنده معاوضه اخرنده تبرع اولدیغندن اولی
اخرین تغـییر ایده مدی (وفی لزوم الاجارة المضافة تصحیحان وابدعدم لزومها بان
علیه الفتوی) زمان مستقبله اضافتله وقوعبولان مثلا آیك باشنده ایجار ایتدم دینلان
اجاره نك لزومنده ایکی تصحیح واردر عدم لزومی قولی فتوا کندونك اوزرینه اولمغله
تأیید اولندی ﴿وفی المجتبی لاتجوز اجارة البناء وعن محمد تجوز لو منتفعا به کجدار
وسقف وبه یفتی ومنه اجارة مکة وکره اجارة ارضها﴾ مجتباده بلا عرصة بنایی اجاره
جائز دکلدر دیو مذکوردر امام محمد رحمه الله تعالیدن دیوار وطام کبی کندو ایله
انتفاع اولنور مقوله دن اولورسه اجاره سی جائز اولور دیو مرویدر وانجق بو قولله
فتوا ویریلور مکهٔ مکرمه نك بناسنی اجاره ده بو قبیلدندر صاحبیچون ملك اولمغین
ارضنی اجاره مکروهدر رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلك ﴿من اجر ارض مکة
فکانما اکل الربا وانما یاکل نارا﴾ قول حکمت مشحونلرینه بناء وفی الوهبانیة ﴿(نظم)
وفی الکلب والبازی قولان والبناء ✽ کام القری اذار ضها لیس تؤجر ✽ کرك حفظ

وحراستیچون وکرك صید ایچون اولسون کلبك و بازك ونبانك اجاره لرنده ام القرا که
مکهٔ مکرمه نك بناسینك اجاره لرنده که مثلو ایکی قول وار در اما ارض اجاره اولنماز
❊ ولودفع الدلال ثوبا التاجر ❊ یقلبه لوراح لیس یخسر ❊ دلال بر ثوبی مشتریسی اولان
بر تاجره نظر ایدوب کوردایتمك ایچون ویرمکله ثوب ضایع اولسه کندویه خسرانکه
ضمان ایجاب ایلمز عادته بومثلو فعله دلال مأذون اولمغله لکن حفظنده قصورا یتمامك
شرطیله مثلا اجنبی معلوم اولمیان کسه نك نزدینه ایداع ایدوب انده ضایع اولسه
ضامن اولور تعدیسنه مبنی ❊ ومن قال قصدی ان اسافر فافسخن ❊ مخلفه اوفا
سأل رفاقا لیذکروا ❊ بر کیمسه استیجار ایتدیکی بر عقارك اجاره سنی فسخ اراده سیله
قاضی یه واروب بن مسافرت قصد ایده یورم یا اجاره مزی فسخ ایله ویاخود بنم مسافرتمه
عالم اولمدیغنه کندویه یمین ویر ویاخود رفقاازدن سؤال ایله طوغروسنی خبر ویرسونلر
دیسه نکول ویار فیقلرینك سفر براوله جغنی اخبارلریله غدری ثابت واجاره سی
منفسخ اولور فحلفه کلمه سنده فا بدلینه واو ایراد اولنوب انده اومعناسی اراده اولنسه
خلافك تنویعنه اشارت اولنمغله اولی اولور ایدی ❊ ویفسخ من ترك التجارة ما اکثری
❊ ولو کان فی بعض الطریق ومؤجر ❊ مستأجر تجارتی ترك ایتدیکندن ناشی کرا
ایتدیکی نسنه یی فسخ ایدر هرنقدر ترکی بعض اثنای طریقده وقوعبولورسه ده ومؤجر
مبتدا خبری بیت اتیده که مصراع اولور ❊ له فسخها لومات منها معین ❊ واطلق
یعقوب وبالضعف یذکر ❊ یعنی بر کیمسه بر ابل معینه یی بر معین کیمسه یی واثقال
احمالنی حملیچون ایجار ایتدکده ابل هلاك اولورسه کندویه اول اجاره یی فسخ وار در
ایجار دواب غیر معینه یه اولورسه صورت مشروحه نك خلافنه در که اجاره نك
عدم انفساخنه مبنی موجره دیکر دابه یی ویرمك ایجاب ایدر امام ثانی یعقوب مسئلهٔ
مشروحه یی بروجه اطلاق ذکر وبیان بیوردیکه معین غیر معین هلاکیله اجاره منفسخه
اولور لکن بوامام محمدك کندودن روایتله اصلده بیان ایتدیکی قولك خلافی اولمغله
ضعفله ذکر اولنور که قول ضعیفدر ❊ وایجار ذی ضعف من الکل جائز ❊ ولوان
اجر المثل من ذاك اکثر ❊ مرض موتنده بر موجرك عقارینی ایجاری مالنك کلیسندن
نافذ وجائزدر اجر مثل هرنقدر بدل ایجارندن اکثر اولورسه ده زیرا مرض موتده
اعاره جائز اولمغله اجاره نك که بالطریق الاولیده عمادیه ده مذکوردرکه مریضك
منافعی تبرعی مالنك جمیعسندن معتبردر زیرا مریضك کندودن حجر ومنع اولندیغی
انجق کندویه غرمانك وورثه نك حقی تعلق ایتدیکی عین مالده در منافعده دکلدر
بعد الموت منافع قالمزکه حتی کندویه حقلری تعلق ایده ❊ ومن مات مدیونا واجر عقاره ❊
فوفاه للمستأجر الحبس اجدر ❊ بر کیمسه مدیونا که دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی
حالده فوت اولوب ایجار ایتدیکی عقارنکده اجرتنی تماما اخذ واستیفا ایتمش اولسه

مستأجر ایچون مدت مستقبله نك اجرت معجله سی استیفا ایچون عین مستاجره یی
حبس اجدر والیقدر شوقدر وار که رهن کبی عندنده هلاکیله دینی ساقط اولمز
والله اعلم واستغفر الله العظیم

(کتاب المکاتب)

کتابته متعلق مسائل وفوائدی حاوی کتابدر لکن مصنف کتاب علیه رحمة الملك
الوهابه انسب اولان کتاب الکتابة دیمك ایدی زیرا علم فقهده کندودن بحث اولنان
افعال مکلفیندرکه کتابتدر مکاتب دکلدر مکرکه مکاتب مصدر میمی دیلیه ❊ مناسبة
للاجارة ان فی کل منهما ملك الرقبة لشخص والمنفعة لغیره) مکاتبك ماقبلیکه اجاره یه مناسبتی
هر برلرنده رقبه یه مالکیت برشخصك منفعت دیکرینك اولمغدر زیرا رقبهٔ عبد سیدك
منفعت عبدکدر ❊ (الکتابة) لغة من الکتب وهی جمع الحروف سمی به لان فیه
ضم حریة الید الی حریة الرقبة) کتابت لغتده جمع حروف معناسنه کتبدن
مأخوذ در عقد مشروحك بونکله تسمیه سی بونده حریت یدك حریت رقبه یه
ضم وجمعنه مبنیدر وهر برلرنده کتب وثیقة ده اولور جیش مجتمعه یه ده کتیبه
دینور وکتابلرده مرسوم اولان کتاب ابواب وفصولی محتوی اولدیغنه بناء
دروشرعا ❊ (تحریر المملوك یدا) ای من جهت الید (حالا ورقبة مآلا) یعنی عند اداء
البدل حتی لواداه حالا عتق حالا ❊ شرعده کتابت قنّ ویامدبر امه ویاام ولد مملوکی
حالا که المفظی عقیبنده من جهته الید که بیع وشراده تصرف جهتندن ومآلا که بدل
کتابتی اداایتدکده رقبة حرا یتمکدر لکن مآلدن مراد عقد کتابتده بدلی تاخیرك اشتراطی
دکلدر حتی انی حالا پشین اوله رق تأدیه ایدرسه فی الحال عتق اولنور کار وکسبنه
کندوسی مستحق اولور ایمدی مکاتب انجق بدل کتابتی ادا ایله عتق اولندیغندن عبده
وبداکندو کسبنه استحقاق جهتندن حره مشابه اولدی بناء برین علما یورمشلرکه ❊ المکاتب
طار عن ذل العبودیة ولم ینزل فی ساحة الحریة فصار کالنعامة اذا استطیر تباعی وان
استحمل تطایر ❊ (ورکنها الایجاب والقبول) بلفظ الکتابة اومایؤدی معناه ❊ کتابتك
رکنی کتابت لفظیله ویاخود انك معناسنی ادا ایدر عباره ایله عبد ایله اغاسی بیننده
وقوعبولان ایجاب وقبولدر تعلیق العتق علی مال مجرد اغانك قولیله تمام اولوب ایجاب
قبولله اولامغین کتابت اولمدی عتق علی مالده ایجاب قبوله محتاج اولدیغندن هرنه قدر
عقد ایسه ده کتابت لفظیله وانك مؤداسیله اولمامغین اودخی کتابت اولمدی ❊ (وشرطها
کون البدل) المذکور فیها (معلوما) قدره وجنسه وکون الرق قائما فی المحل (لا) کونه (منجما
اومؤجلا (لصحتها بالحال ❊ کتابتك شرطی کندوده ذکر اولنان بدلك مقدار وجنسی

معلوم اولوب ورقك محلنده قائم اولمسيدر معلوم القدار والجنس او لمديغى صورتده
جهالتى نزاعه مؤدى اولديغندن كتابت فاسده اولورو بدل مالده اولسه اولور منفعتده
منجما كه بدلك نجما فنجما مثلا ماه بماه ماهيه شوقدر غروش ويا مؤجلا كه مثلا التى ماهدن
بدلى تأديه اوزره اولمسى شرط اولمدى درحال اداى بدلله كتابتك صحتنه مبنى ❊ (وحكمها
فى جانب العبد انتفاء الحجر) فى الحال ❊ (وثبوت الحرية فى حق اليد لا الرقبة) الا بالاداء
(وفى) جانب (المولى ثبوت ولاية مطالبة فى الحال ان كانت حالة والملك فى البدل اذا
قبضه) وعوده للملك اذا عجز ❊ كتابتك عبد طرفنده اوزرنده ترتب ايدن اثرى فى الحال
كندوده حجرك منتفى اولوب وفقط يدى حقنده حريتك ثبوتيدر رقبه سنده حريت انجق
اداء بدلله اولور مولا جانبنده كتابتك حكمى حالة وقوعبولمشسه درحال كندويه بدلك
مطالبه سى ولايتنك ثبوتيدر وقبضى صورتنده بدله مالك اولوب عاجز اولدقده ملكنه
عودتيدر وعوده للملك اذا عجز قولى عبدك احكامندندر مولانك حكمنى بيانه اولى اولان
ملا خسروكبى فاسترداده الى ملكه اذا عجز ديمك ايدى (كاتب مندولو) القن (صغيرا يعقل
بمال حال) اى نقد كله (اومؤجل) كله (اى مسقط على اشهر معلومة (اوقال جعلت
عليك الفا تؤديه نجوما اولها كذا واخرها كذا فان اديته فانت حر وان عجزت فقن وقبل)
العبد ذلك (صح) وصار مكاتبا لاطلاق قوله تعالى فكاتبوهم ❊ بركيمسنه ملك
عبدنى هر نقد ربيع وشرايى بيلور صغير اولورسه ده كليسى نقدو يا مؤجل ويا اشهر معلومه
اوزره تقسيطه قطع اولنمش برمقدار مال اوزره كتابته كسسه وياخود عبدينه سنك اوزريكه
بيك غروش حق قيلدمكه ابتداسى محرم انتهاسى رجب اوله رق نجما فنجما چند قسطنده
تأديه وتسليم ايده سز پس مبلغ مرقومى ادا ايتدكده سن حرسن عاجز اولورسك بنه
رقسك ديوب اودخى قبول ايتسه عقد مشرح صحيح اولوب عبده مكاتب اولور زيرا
الله جليلك فكاتبوهم قول شريفى مطلقدر كندودن مطالبه ممكن اولور صغيره وحال
ومؤجل ومنجمن كليسنه متناول اولور ❊ والامر للندب على الصحيح والمراد بالخيران
لا يضر بالمسلمين بعد العتق فلو يضر فالافضل تركه ولو فعل صح ❊ نظم مجيده امر قول
صحيح اوزره ندب ايچوندر واذا حللتم فاصطادوا كريمه سنده كه مثلا وان علمتم فيهم
خيرا كلام قديمنده كه خيرايله مراد بعد العتق مسلمين موحدينه ضررى اصابت ايتممكدر
بعضيلر عهدلرينه وافاده امانات وصلاح حالدر ديديلر بعضيلر ان ترك خيرا وما تنفقوا
من خير ايت كريمه سنده اولديغى كبى خير ايله مال اراده ايتديلر امدى كتابتلرنده برضرر
فهم اولنورسه افضل اولان تركيدر لكن كتابتده صحيح اولور ❊ ولو كاتب نصف
عبده جاز ونصفه الاخر مأذون له فى التجارة ولو اراد منعه ليس له ذلك كيلا يبطل على العبد
حق العتق وتمامه فى التاتار خانيه ❊ بركيمسنه عبدينك نصفنى عتق ايلسه جائز اولور
نصف اخريده كندويه تجارته اذن ويرلمش اولور بدل كتابتى ادا ايتدكده نصفى

عتق اولور كسبنك نصفى كندونك نصف اخرى اغاسنك اولور ونصف قيمتنده ده
سعى ايدر كندويى تجارتدن منع ايده مز عبدك حق عتقى باطل اولمسون ديو (و) اذا صحت
الكتابة (خرج من يده دون ملكه) ❊ حتى يؤدى كل البدل لحديث ابى داود المكاتب
عبد ما بقى عليه درهم ❊ فنجانكه كتابت صحيحه اولورسه عبد سيدك يدندن چيقار
ملكندن چيقماز بدلك كليسنى ادا ايدنه دك زيرا ابى داودك روايت بيورديغى حديث شريفده
مكاتب عبددر مادام اوزرنده بدل كتابتدن بر درهم باقى اولدقجه مفادى وارد اولمشدر
ثم فرع عليه بقوله (وعزم المولى) العقر (ان وطئ مكاتبة) لحرمته عليه (اوجنى عليها)
فانه يعزم ارشها (او) جنى (على ولدها اواتلف) المولى (مالها) ❊ لانه بعقد الكتابة
صار كل منهما كالاجنبى ❊ بعدازين مصنف مرحوم قول سابقى اوزره كندو قوليله مسئله
تفريع ايتديركه اغا كتابته كسديكى جاريه سنى وطئ ايدرسه كندويه وطئ حرام اولمغله
عقرى ضامن اولور عقر حرائرده مهر مثل جاريه لرده باكره اولورسه قيمتنك عشرى ثيبه ده
نصف عشريدرو ياخود كندويه ويا ولدينه برخيانت ايدوب ويا برمالنى اتلاف واضاعه
ايدرسه ارشلرينى ومالنى ضامن اولور عقد كتابتله مزبورلك هر برلرى اجنبى كبى
اولمغله نعم لاحد ولا قود على المولى للشبهة ستمى بلى شوقدر واركه شبهة ملك اولمغله اغايه حد
وقود ايجاب ايتمز (ولو اعتقه عتق مجانا) لاسقاط حقه ❊ عبد مكاتبى سيدى عتق ايدرسه
رقبه سنده مالكيت حقنى اسقاط ايتمش اولمغين مجانا عتق اولنور (و) فسد (ان كاتبه على
خمر اوخنزير ❊ (لعدم مالية فى حق المسلم فلو كانا ذميين جاز ❊ سيد عبديتى
خمرو ياخنزير اوزره كتابته قطع ايدرسه عقد كتابت فاسد اولور مسلم حقنده
ماليتلرى معدوم اولمغين اما ذمى اولورلرسه جائز اولور قنك ذكراتى فهو فاسد قولى
بو مقامده فسد تقديرندن معنيدر فاسده ايله جائز بيننده فرق فاسده سنده سيد فسخه
مقتدر اولور جائزه سنده عبدك رضاسى اولمقسزن فسخ ايده مز ❊ (و) على (قيمته)
اى قيمة نفس العبد لجهالة القدر (اوعلى عين معينة لغيره) لعجزه عن تسليم ملك الغير
(اوعلى مائة دينار ليرد) سيده عليه (وصيفا) غيرمعين لجهالة القدر (فهو) اى عقد
الكتابة (فاسد) فى الكل لما ذكرنا ❊ وياخود نفس عبدك قيمتى اوزره ويا غيرك ملكى
اولان عين معينه اوزره ويا يوز التونه لكن سيدى كندويه بروصيفكه سنى حدمراهقه يه
واصل اولمامش برغلام ويا جاريه رد ايتمك اوزره كتابة قطع ايلسه اشبو صور مشروحه نك
كليسنده عقد كتابت فاسددر ايكيسيده جهالت قدر برنده غيرك ملكنى تسليمدن عجز
اولمغين ❊ (فان ادى) المكاتب (الخمر عتق) بالاداء (وكذا الخنزير) لماليتهما فى الجملة
(وسعى فى قيمة) بالغة ما بلغت يعنى قبل ان يترافعا للقاض ابن كمال (و) اعلم انه من سمى
مالا وفسدت الكتابة بوجه من الوجوه (لم ينقص من المسمى) بل يراد عليه خمر
وخنزير ❊ مقابله سنده كتابت كسيلان عبد انلرى ادا ايتدكده نوعا ما ماليتلرى اولايغندن

عتق اولنور وكندو قيمتنده بالغة مابلغت سعى ايدر لكن قاضى يه مرافعه اولنوب خمر
وخنزير مقابله كتابت باطله در ديو حكم اولنمامش اولورسه اما حكم مشروح وقوع بولوب
عين خمر وخنزيرى دفع ايتزدن مقدم قاضى عقدى ابطال ايتمش اولورسه عقد اصلا
بولنمامش كبى اولمغله سعى مشروح ايجاب ايتمز ارباب درايت پوشيده دكلدر چونكه
كتابتده بدل كتابتى سيد تسميه ايدوب لكن عقد بر طريقيله فساده كتمش اولورسه مسمانك
قيمتدن تنقيص اولنماز يعنى نفس عبدك قيمتى اندن نقصان اولورسه اوادا اولنماز بلكه
اوزرينه زياده اولنور ❊(ولو) كاتبه (على ميتة ونحوها (كالدم (بطل) العقد لعدم
ماليتهما اصلى عند احد فلا يعتق بالاداء الا اذا علقه بالشرط صريحا فيعتق للشرط
للعقد)❊ سيد عبدى ميته ودم امثالى اصلى براحدك عندنده مال اولميان شئ اوزره كتابة
كسسه عقد باطل اولور ماليتلرى اولمديغندن اداسيله عتق اولنماز الا صريحا برشرطه تعليق
ايتمش اولورسه امدى شرطكه تعليق ايچون اولميه رق عتق اولنور عبده برشئ
لازم اولماز ❊(وصح) العقد (على حيوان از بين جنسه فقط) اى لا نوعه وصفته (ويؤدى
الوسط او قيمته)ويجبر على قبولها فقط)❊ جنس بيان اولنان مثلا عبد كبى برحيوان
اوزره عقد كتابت صحيح اولور واول حيواندن وسط برحيوان وياقيمتى ادا اولنوب
وقبولى اوزره جبر اولنور نوعى وصنعتى بيان اولنمق لازم دكلدر ❊(و) صح ايضا (من
كافر كاتب قنا) كافرا (مثله على خمر) لماليته عندهم (معلومة) اى مقدرة ليعلم البدل❊
يعنى بويله بر كافرك كندو مثللو بر كافر عبدى معلومة المقدار خمر اوزره كتابت قطعى
صحيح اولدى كندولرينك قتنده ماليتى ثابت اولمغين ❊(واى) من المولى والعبد (اسلم
فله قيمة الخمر وعتق بقبضها) لتعليق عتقه باداء الخمر لكن مع ذلك يسعى فى قيمة كامر
مار الذكر مولى ايله عبدك قنغيسى اسلام ايله مشرف اولورسه انكچون خمرك
قيمتى واردر قيمتنى قبضيله عبد عتق اولنور عتقى اداء خمره تعليق اولنمغين لكن انكله
بيله قيمتنده سعى ايدر نته كه ماسبقده كتابة المسلم على خمر او خنزير مسئله سنده مرور
ايلدى بقبضها ضميرى قيمته راجعدر بو صورتده مسئله متفق عليهدر خمرده ارجاعى
محتملدر لكن بونده مسئله مختلف فيهدر كه خمرى قبضله عتقك وجودى عند البعضدر
❊(و) صح ايضا على (خدمة شهر له) اى للمولى (اولغيره او حفر بئر او بناء دار اذا بين
قدر المعمول والاجر بما رفع النزاع)لحصول الركن والشرط ❊ يعنى بويله برعبدى
برماه اغاسنه وياغيريسنه خدمت وياقيو حفرى و يا بر دار بناسى اوزره كتابت صحيحه
اولور نزاعه مؤدى اولميه جق قدر معمولكه قيونك ودارك و كرمدك مقدارى بيان
اولنديغى تقديرجه ركنكه ايجاب وقبول شرط بدلك معلوميتى حاصل اولديغنه
مبنى آجر همزه نك مدى وجيمك ضميله در ❊(لا تفسد الكتابة بشرط) لشبهها
بالنكاح ابتداء لانها مبادلة بغير مال وهو التصرف ❊ كتابت ابتداء كه اول امرده

نكاحه مشابه اولديغندن شرطله فساده كتمز زيرا كتابت مال اولميان عبدك تصرف
احرارجه سنه تصرفى مقابله سنده مبادله در مثلا برعبدى بزر مال مقابله سنده بلده دن
عدم خروجى اوزره كتابته كسيمكده فساد اولماز صلب عقدده اولمامغين ❊(الا ان
يكون فى صلب العقد) فتفسد لشبهها بالبيع انتهاء لانه فى البدل هذا هو الاصل والله
اعلم ❊ الا شرط صلب عقدده بولنورسه مثلا خمر وخنزير و يا خدمت مجهوله مقابله سنده
اولمق مثللو ايمدى كتابت نهايتنده بيعه مشابه اولوب وموجب فساد بدلده اولمغله
كيدر بونده اصل اصيل بودر حقيقت حاله الله جليل يك عالمدر والله تعالى اعلم
واستغفر الله العظيم

❊(باب ما يجوز للمكاتب ان يفعله)❊

وما لا يجوز ❊ بو باب دقت مآب مكاتبه ايشلمسى جائز اولوب واولميان شى بياننده بابدر
❊(للمكاتب البيع والشراء) ولو محاباة يسيرة (والسفر وان شرط) المولى (عدمه وتزويج
امته وكتابة عبده)مكاتبه محاباة يسيره كه دكرندن زياده و يا نقصان يسير ايله ده بيع وشرا
وسفر جائزدر هرنقدر سيدى انك عدمنى شرط ايدرسه ده عقدك اقتضا ايتديكى
شرط اولمغين وجاريه سنى تزويج وعبدنى كتابته كسمكده واردر ❊(والولاء له ان
ادى) الثانى (بعد عتقه والا)بان اداه قبله او اديا معا (فلسيده)❊ مكاتب ثانى بدل
كتابتى مكاتب اولك بدل كتابتنى تاديه سيله عتق اولنديغندن صكره ادا ايدرسه ولاسى
عبد ايچون اولور ولاء لمن عتق حديث شريفنه مبنى ثانى بدل كتابتى اولكندن
مقدم و يا ايكيسى بردن ادا ايدرسه ولاسى سيدينك اولور مكاتبه اضافتى متعذر اولمغين
بعد الاداده كندويه انتقال ايتمز اصل معتق مولى اولمش اولور ❊(لا التزوج بغير اذن
مولاه و)لا (الهبة ولو بعوض و)لا (التصدق الا بيسير منهما و) لا (التكفل مطلقا)
ولو باذن بنفس لانه تبرع (و) لا (الاقراض واعتاق عبده ولو بمال وبيع نفسه منه
وتزويج عبده)لنقصه بالمهر والنفقة ❊ مكاتب اغاسندن اذنسز تزوج وهرنقدر بعوض
اولورسه ده هبه وتصدق وكفول عنهك امريله وامرسز مولاسنك اذنيله واذنسز
بلكه كفالت بالنفسه اذن دخى اولسه بر تبرع قبليندن اولديغندن تكفل واقراض وعبدينى
هرنقدر مال مقابلى اولورسه ده اعتاق وعبدنى كندو نفسينه بيع وعبدنى تزويج ايده مز اوزرينه
مهر ونفقه نك لزوميله كندويه نقص طارى اولمغين الا بر فلس و يا بر اتمك كبى شئ يسير
صدق وهبه سنه رخصت واردر ❊(واب ووصى وقاض وامينه فى رقيق صغير) تحت حجرهم
(كمكاتب) فيما ذكر باباو وصى وقاو ى امينى ❊ تحت حجرلرنده بولنان رقيق صغير حقنده مار
الذكر تصرفاتده مكاتب كبيدر كه جاريه لرينى انكاح وقتلرينى كتابة قطع ايدرلر هرنقدر مال

مقابلی اولورسه‌ده عبدنی اعتاق وعبدینی کندو نفسنه بیع وتزویج ایده‌مزلر انجق
کندولرك اکتساب ونفع محضه مبادرت اولمغله (بخلاف مضارب ومأذون وشریك)
ولومفاوضة علی الاشبه لاختصاص تصرفهم بالتجارة مضارب ومأذون وشریك
وقواعد فقهه اشبه اولان قول اوزره شرکت هرنقدر مفاوضة اولورسه‌ده مکاتبك
خلافنه‌درکه بونلرك تصرفلری تجارت مختص اولمغله تزویج امه‌یه وکتابته مقتدر
اوله‌مزلر (ولواشتری اباه اوابنه تکاتب علیه) تبعاوالمراد قرابة الولاد لاغیر عبدمکاتب
کندوباباسی ویااوغلونی اشترا ایدرسه کندویه تبعیتله انلرده کندونك اوزرینه مکاتب
اولورلر بومقامده که قرابتدن مراد قرابت ولادتدر تبعیتك معناسی کندوسی بدل
کتابتنی ادادن عاجزاولدقده انلرکده عجزیدرحین کتابتده کندودن تولد ایدن ولدك
کتابته تبعیتی بلکه قویدر (ولو) اشتری (محرما) غیرالولاد (کالاخ والعم لا) یتکاتب
علیه خلاف لهما قرنداش وعم کبی ولادت جهتندن اولمیان ذی رحم محرمنی اشترا
ایدرسه انلرك مکاتبك کندو کندونك اوزرینه مکاتب اولمز امامین ایچوندراختلاف
که‌مشارالیهما کندونك اوزرینه مکاتب اولوریوردیلر (ولواشتری ام ولده مع ولده
منها) وکذالوشراهاثم شراه جوهره (لم یجز بیعها) لتبعیتهالولدها) و(لکن (لاتدخل
فی کتابته) برمکاتب کندونك ام ولدی جاریه‌یی اندن تولد ایدن ولدیله برابرو یاخود
مقدم ام ولدی ثانیاولدینی اشترا ایلسه کندویه انك بیعی جائزدکلدر ولدینه تابع اولمغین
حقنده اعتقهاولدهاحدیث شریفی وارداولمشدر لکن کندونك کتابتنده داخله
اولماز (ثم فرع علیه بقوله) فلاتعتق بعتقه ولاینفسخ نکاحه) لانه یملکها) مجازله
ان یطأهابملك النکاح مصنف مرحوم اصل مشروح اوزره کندوقولیله مسئله تفریع
ایتدرکه ایمدی ولدك عتقیله ام ولد عتق اولنمزونکاحی منفسخ اولمزمکاتبك کندویه مالك
اولمدیغندن وکندویه ملك نکاحله جاریه‌یی وطئ جائزاولور (وکذا المکاتبة اذا اشترت
بعلهاغیران لهابیعه مطلقا) لان الحریة لم تثبت من جهتها بنده بویله مکاتبه اولان جاریه
زوجنی اشترا ایتسه نکاحی منفسخ اولمیوب ملك نکاحله کندوبی وطئ مشروع شوقدروارکه
اولادینی کندوایله براشترا ایتسون ویاایتمسون مطلقا کندویه زوجنی بیع واردر
حریت کندونك جهتندن ثابته اولمامغین امازوج ام ولدنی اوغلوایله اشترا ایدرسه
صورت مشروحه‌نك خلافنه‌درام ولدولده تابع اولمغله بیعیده جائزاولمدی بونده
حریت ابن واسطه‌سیله زوج طرفندن ثابته اولدی (ولوملکهابدونه) ای بدون الولد
(جازله بیعها خلافالهما) عبدمکاتب ولدسزفقط ام ولدینه مالك اولورسه انی بیعی
جائزاولورامامین ام ولدی اولمغله مخالفت برله عدم جوازنیه ذاهب اولدیلر (فان ولدله
من امته ولد) فادعاه) فکاتب علیه) تبعاله) و) کان) کسبه له) لانه کسب کسبه) مکاتبك
جاریه‌سی ولد کتوروب کندوده بندندر دیوانی دعوا ایلسه ایمدی مولاباباسنه تبعیتله

ولدیده کتابته قطع ایدروکسبی کندونك اولور ولدباباناك کسبی اولمغله کیده باباسنك
کسبنك کسبی عداولنور (زوج) المکاتب (امته من عبده فکاتبهما فولدت دخل
فی کتابتها وکسبه) وقیمته لوقتل (لها) لان تبعیتهاارجح برعبد وکاتب کندو
جاریه‌سنی عبدینه تزویج ایدوب وایکیسنی بردن کتابته کسوب جاریه برولد کتورسه
کندونك کتابتنده ولدده داخل اولوروا ولدك کسبی وقتل اولدیغنه نظرا قیمتی
جاریه‌نك اولورولدك کندویه تبعیتی ارجح اولمغین (مکاتب اومأذون نکح امته زعمت انها
حرة باذن مولاه) متعلق بنکح (فولدت منه ثم استحقت فالولدرقیق فلیس له اخذه بالقیمة
(خلافا لمحمدلانه ولدالمغرور وخصاالمغرور بالحرباجماع الصحابة واستشکله الزیلعی)
برعبد مکاتب ویامأذون اغازینك اذنیله برجاریه‌یی کشی قرنیدر دیه‌رك نکاح ایدوب
وکندودن برولد حاصل اولدقدنصکره جاریه مستحق چیقلسه ولدرقیق اولمغله مکاتب
ویامأذون ولدی قیمتیله اخذ ایده‌مزلر امام محمد رحمه الله تعالی مخالفت برله وادمغرور
اولمغین قیمتنی درحال تادیه ایدرك قیمتیله الور یوردیلر امامین رحمهما الله تعالی مغرورك
ولدینك قیمتیله اخذاولنمسنی اجماع صحابهٔ کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینله حره
تخصیص یوردیلرده بعدالعتق عبده قیمتی لازم اولور دیدیلر زیلعیده بوکا اعتراض
ایراد ایتدیکه برعبده‌دین مولاسنك اذنیله لازم اولورسه مولاسی حقنده لازم اولمغله
فی الحال مطالبه اولنور مسئله الیه اغانك اذنیله اولدیغی تقدیرجه دربوکاکوره بعد
العتق عبده قیمت ولدایجاب ایدرکلاملری محلنده اولماز (ولواشتری المکاتب
امته شراءفاسدافوطئهاثم ردهاللفساد) اشراها(او) شراهاصحیحا(فاستحقت وجب
علیه العقرفی حالة الکتابة) قبل عتقه لدخوله فی کتابته لان الاذن بالشراءاذن بالوطئ)
برعبد مکاتب برجاریه‌یی شراءفاسد ایله اشترا ووطئ ایتدکدنصکره فساده‌منبی مجددا
شرا ایچون ردایدوب ویاخود شرای صحیحه ایله اشترا ایلسه ایمدی جاریه مستحق
چقلدقده عبده حالت کتابتنده قبل العتق عقرکه حرائرده مهرمثل اماباکره‌ده قیمتنك
عشری ثیبه ده نصف عشری واجب اولور شرا کتابتنده دخول ایدوب شرایه اذن
وطئه اذن اولمغین (ولو) وطئها) بنکاح) بلااذن) اخذبه) بالعقر) منذعتق)
ای بعد عتقه لعدم دخوله فیها کامر) مکاتب جاریه‌یی بلااذن النکاح وطئ ایدرسه بعد
العتق عقرایله مؤاخذه اولنورنکاح بلااذن کتابتده داخل اولمامغین‌نته که بابك اولنده
مکاتبه بلااذن تزوج بوقدردیومرورایلمدی (والماذون کالمکاتب فیهما فی الفصلین)
فصل شراره بکلا قسمیه وفصل نکاحده عبدمأذونده عبدمکاتب کبیدرتزوج تجارت
واکتساب مقوله‌سندن دکلدرتجارت اذنله کندویه‌ده اذن اوله (واذاولدت
مکاتبة من سیدها) فلهاالخیاران شاءت (مضت علی کتابتها) وتأخذالعقرمنه) او)
ان شاءت) عجزت) نفسها (وهی ام ولده) ویثبت نسبه بلاتصدیقهالانه املکه رقبة

فچان برمکاتبه جاریه اغاسندن بر ولد کتورسه کندویه خیار وارد رلرسه کتابتی اوزره
مرور ایدوب کندودن عقرینی اخذ ایله کتابتنه استعانه ایدرو یاخود درلرسه نفسنی تعجیز
ایدوب بدل کتابتی ادادن عجزینی اعتراف ایدوب امولدی اولوب ولدك نسبی بلا
تصدیق کندودن ثابت اولور رقبه سی کندونك ملکی اولمغین ❊ (ولوکاتب شخص
امولده اومدبره صح وعتقت) ام الولد مجانا بموته) بالاستیلاد) وسعی المدبر فی ثلثی قیمته)
ان شاء) او (سعی ❊ فی کل البدل بموت سیده فقیرا) لم تبرك غیره) بر کمسنه امولد
برجایه سنی ویامدبره سنی کتابته کسه صحیح اولور میانلرنده منافات معدوم اولمغین
استیلادینه مبنی وفاتیله امولد مجانا عتق اولور مدبره سیدی کندودن ماعدا مال ترك
ایتمیه رك وفاتی تقدیرجه دکرسه قیمتنك ایکی ثلثنده و یاخود بدلك کلیسنده سعی
ایدرسید کتابتندن مقدمکه تدبیر یله عبدك ثلثنی کندویه تسلیم ایتمش اولمغله بدل ایکی
ثلث مقابله سنده اولور امام اعظم رحمه الله تعالی عندنده عتق تجزی قبول ایتدیکندن
❊ (ولود برمکاتبه صح فان عجز بقی مدبرا والاسعی فی ثلثی قیمته) ان شاء) او) فی ❊ (ثلثی
البدل بموته) ای المولی) معسرا) لم تیرك غیره) بر کمسنه مکاتبنی تدبیر کسه بیری صحیح
اولور بومسئله اولینك عکسیدرانده کتابت مقدم ایدی بونده تدبیر مقدم دراعدی بدل
کتابتی تادیه دن عبد عاجز اولورسه مدبر اوله رق باقی قالور عاجز اولمزسه اغاسنك وفاتندن
مقدم بدلی ادا ایدرسه عتق اولور یوقیسه سیدك معسرا که کندودن غیری برنسنه
ترك ایتمیه رك وفاتنده دلرسه قیمتنك و یابدلك ایکی ثلثنده سعی ایدر تدبیر متأخر ایله ثلثه
مستحق اولمغله بدلك ثلثی ساقط اولدی ❊ (وان) کان مات (موسرا بحیث یخرج)
المدبر (من الثلث عتق) بالتدبیر (وسقط عنه بدل الکتابة کالوا عتق المولی مکاتبه)
فانه یعتق مجانا لقیام ملکه ❊ سید موسرا وفات ایدرسه که مدبرك قیمتی ثلثندن چیقارسه
مکاتب تدبیر له عتق اولوب بدل کتابت ساقط اولور مولی مکاتبنی عتق ایتدیکی
صورتده بدل کتابت ساقط اولوب عبد مجانا بادهوا عتق اولدیغی کبی زیرا کتابتی حالنده
دخی ملکی قائمدر ❊ (کاتبه علی الف مؤجل ثم صالحه علی نصفه حالا صح) استحسانا ❊
بر کیمسنه کندو عبدینی مؤجلا که مثلا بر سنه ده تأدیه اوزره بیك غروشه کتابته کسوب
بعده حالا که پشین ویرمکه نصفنه صلح اولسه لر استحسانا مصالحه لری صحیح اولور
قیاس اولان اجلدن بدلك نصفنه صلح اولمغله عدم جواز ایدی زیرا اجل مال دکلدر
دین مال اولمغله اعتیاض ربا اولور لکن استحسانا صلح کویا که کتابت سالفه یی فسخ
مجددا بشیوزه عقد عدا اولندی ❊ (مریض کاتب عبده علی الفین الی سنة فمات)
المریض الحال ان (قیمة المکاتب الف) درهم (ولم تجز الورثة) التاجیل ولم تیرك غیره
(ادی) المکاتب (ثلثی البدل) وعند محمد ثلثی القیمة (حالا والباقی الی اجله اورد رقیقا)
لقیام البدل مقام الرقبة فتنفذ ثلثه ❊ بر مریض کندی عبدینی ایکی سنه وعد ایله

ایکی بیك غروشه کتابته کسوب بعده وفات ایدوب حالبوکه مکاتبك قیمتی بیك غروش
اولوب ورثه ده تأجیله اجازت ویرمیوب وعبددن ماعدا مال اولمسه مکاتب بدلك
ایکی ثلثنی امام محمد رحمه الله تعالی عندنده قیمتك ایکی ثلثنی حالا که پشین اوله رق
ادا ایدر باقی ثلثده وعدی حلولنده ادا ایدرو یاخود رقیقا کیرودونر مکاتب مشروحك
ثلثان تأدیه سی بدل رقبه مقامنه قائم اولمغله ثلثنده محاباتله کتابتی نافذ اولدیغنه
مبنیدر ❊ (وان کاتبه علی الف الی سنة و) الحال ان (قیمته الفان ولم یجیزوا ادی ثلثی
القیمة حالا) وسقط الباقی (اورد رقیقا) اتفاق لوقوع المحاباة فی القدر والتأخر فتنفذ
بالثلث ❊ مریض قیمتی ایکی بیك غروشلق عبدنی بر سنه یه دك بیك غروشه کتابته
کسوب ورثه ده محاباته اجازت ویرمزلرسه عبد بهاسنك ایکی ثلثنی پشین ادا ایدوب
باقیسنی ساقط اولور و یاخود اتفاقا رقیق اوله رق کرو دونر محاباة قدر ایله تأخرده
اولمغله ثلثده نافذ اولور مریض قیمتك ثلثندن زیاده یی تأجیله اسقاط مقتدر اوله مز
ورثه نك حتی اکا تعلق ایتمکین ❊ (حر قال لمولی عبد کاتب عبدك فلانا) الغائب (علی
الف درهم علی انی ان ادیت الیك الفا فهو حر فکاتبه المولی علی هذا الشرط وقبل)
المولی (ثم ادی) الحر (الفا عتق) العبد بحکم الشرط ❊ بر حر بر عبدك اغاسنه فلان
عبدیکی بیك غروشه کتابته کس بن بیکی ادا ایدرسم حردر دیمکله شرط مشروح
اوزره اغاده انی کتابته کسوب قبول ایلدکدنصکره حر مزبور بیکی ادا ایلسه
شرطك وجودی حکمیله عبد عتق اولنور تعلیق شرط کبی شارحك الغائب تقدیرنه
حاجت یوقدر غائبله حاضرده فرق منعدم اولمغین ❊ وکذا لولم یقل ان ادیت
فادی یعتق استحسانا لنفوذ تصرف الفضولی فی کل مالیس بضرر ولا یرجع
الحر علی العبد لانه متبرع ❊ ینه بویله ان ادیت دیمیوب لکن بدل کتابتی ادا
ایلسه استحسانا عبد عتق اولنور کندو ده ضرر اولمیان هر بر شیده فضولینك
تصرفی نافذ اولمغین وحر آمر متبرع اولدیغندن عبده ادا ایتدیکی مبلغله رجوع
ایده مز ❊ (واذا بلغ العبد) هذا الامر (فقبل صار مکاتبا) انما یحتاج لقبوله
لاجل لزوم البدل علیه ❊ سالف الذکر عبده امر مشروح بالغ اولدقده کندوسی
قبول ایدرسه اجازت ویرمش اولمغله مکاتب اولور قبولنه احتیاج بدلك عبد اوزرینه
لزومنه مبنیدر ❊ (قال عبد حاضر لسیده کاتبنی عن نفسی وعن فلان الغائب
فکاتبهما وقبل) العبد (الحاضر صح) العقد استحسانا فی الحاضر اصالة والغائب
تبعا حاضر فی المجلس ❊ اولان بر عبد اغاسنه بنی کندو نفسمدن وغائب فلان
عبددن ناشی کتابته کس دیوب اودخی کندولرینی کتابته کسوب عبد حاضرده
قبول ایتسه عقد مشروح استحسانا حاضر حقنده اصالة غائبده تبعیتله صحیح
ومشروع اولور ❊ (وایهما ادی بدل الکتابة عتقا جمیعا) بلا رجوع (ویجبر المولی

على القبول)للبدل من احد هما (ولا يطالب)العبد (الغائب بشئ) لعدم التزامه ❊
(مزبورانك قنقسى بدل كتابتى ادا ايدرسه بلا رجوع احد هما الى الاخر ايكيسى
بردن عتق اولنورلر وسيد بدلى قنقسندن اولورسه قبوله جبر اولنور عبد غائب بر
نسنه التزام ايدنمديكندن برشئله مطالبه اولنماز ❊(وقبوله) الكتابة (لغو) لايعتبر
(كرده) ❊ اياها غائب كتابتى قبولى لغودر اكا اعتبار يوقدر ردى كبى زيرا بر دفعه كتابت
نافذه وتامه اولدقدن صكره قبولنه ورديـنه عمل اولنمز ولوحرره سقط عن الحاضر
حصته سيد بعد الكتابة) غائبى عتق ايدرسه حاضردن انك حصه سنه اصابت ايدن
بدل كتابت ساقط اولور (ولوحرر الحاضر اومات ادى الغائب حصته حالا والا ردقنا)
سيد سالف الذكر عبد حاضرى عتق ايتسه ويا وفات ايتسه غائب بدل كتابتدن انجق
حصه سنى حالا ادا ايدر ادا ايدهمزسه قنه رد اولنور ولو ابراء الحاضر او وهبه له
عتقا جميعا مولى حاضرك ذمتنى بدل كتابتك كليسندن ابرا ويا انى كندويه هبه ايلسه
ايكيسى بردن عتق اولنور ❊ (وان كاتب الامة عن نفسها وعن ابنين صغيرين لها)
وقبلت (صح) استحسانا لما مر ❊ برسيد برجاريه يى كندو نفسندن وايكى كندودن
اولان صغير اوغللرندن ناشى كتابته كسوب جاريه ده قبول ايدرسه استحسانا تبعيته
بناء عقد مشرح صحيح اولور ❊(واى ادى) ممن ذكر (لم يرجع)على الاخر لانه متبرع
ويجبر على القبول الى اخر مامر ❊ سالف الذكر جاريه ايله اوغللرندن قنقسى بدل
كتابتى ادا ايدرسه ديكرلرينه رجوع ايدهمز كندوسى متبرع اولمغين ادا ايدن هر نقدر
احد ابنين اولورسه ده ومولاده بدل كتابتى قبوله جبر اولنور مسئلهٔ مشروحه ده
ذكر اولنان مضافك نهايتنه منتهى اولنه دك ❊(فرع) كاتب نصف عبده فادى
الكتابة عتق نصفه وسعى فى بقية قيمت وقالا العبد كله مكاتب على ذلك المال وبه
نأخذ حاوى القدسى ❊ بركيمسنه عبدينك نصفنى كتابته كسوب عبده بدل كتابتنى
ادا ايلسه نصفى عتق اولنور وقيمتنك بقيه سنده سعى ايدر امامين همـا مين قتنده
عتق تجزى قبول ايتمدكين ادا ايتديكى مال مقابله سنده عبدك كليسى مكاتبدر ديديلر
بزلر انجق بو قولى اخذ ايدرز والله تعالى علم واستغفر الله العظيم

❊(باب كتابة العبد المشترك)❊

عبد مشتركك كتابتنه دائر مسائل بيانيدر ❊(عبد لشريكين اذن احد هما لصاحبه
ان يكاتب خظ بالف ويقبض بدل الكتابة فكاتب)❊ الشريك المأذون له نفذ فى
حظ فقط عند الامام لتجزى الكتابة عنده وليس لشريكه فسخه لازنه ميانلرنده مشترك
بر عبدى اولان ايكى شريكك برى اخر شريكنه اول عبده اولان حصه سنى بيك

غروشه كتابته كسوب وبدل كتابتنى قبض ايتمكه اذن ويردكندن ماذون له اولان
شريك اول عبدى كتابته كسسه امام اعظم رحمه الله تعالى عندنده فقط كندونك
حصه سنده كتابتى نافذه اولور مشار اليه قتنده كتابت تجزى قبول ايتديكندن
وشريكنك اذنيله اولمغله شريكى فسخنه قادر اولهمز ❊(و) اذا (قبض بعضه)
بعض الالف (فعجز فالمقبوض) كله (للقابض) لاذنه له بالقبض فيكون متبرعا
ولو قبض الالف عتق حص القابض ❊ بدل كتابتك بعضيسنى شريك قبض
ايتدنصكره عبد باقيسنى تأديه دن عاجز اولورسه مقبوضك كليسى قابضك
اولور اذن ويرن شريك قبضله قابضنه اذن ويرديكندن متبرع اولمغله بيكى تماما
قبض ايدرسه قابضك حصه سى عتق اولنور ❊(امة بين شريكين كاتباها فوطئها
احدهما فولدت فادعاه)الواطئ (ثم وطئها)الشريك (الاخر فولدت فادعاه) الوطئ
الثانى صحت دعوته لقيام ملكه ظاهر اخلافا لهما ❊ ايكى كسنه ميانلرنده مشتركه
اولان برجاريه يى ايكيسى بردن كتابته كسوب وكندويى شريكنك برى وطئ
ايليوب وبر ولد كتوروب وواطئ ثانيده ولدى بندندر دبودعوا ايلسه ظاهرا ملكى
قائم اولمغله دعواسى صحيح اولور امامين ايچوندر اختلاف مشار اليهما واطئ اولك
ام ولديدر ديديلر ايمدى جاريه نك كليسى واطئ اولك ام ولدى اولنجق وطئ ثانى
غيرك ام ولدينه تصادف ايتمش اولور وولدك نسبى كندودن ثابت اولماز ❊(فان عجزت)
بعد ذلك جعلت الكتابت كان لم تكن وحينئذ (فهى) فى الحقيقة (ام ولد للاول)
زوال المانع من الانتقال ووطئه ❊ سابق مكاتبهٔ مشروحه يى شريكنك ايكيسيده
وطئ ايتدنصكره بدل كتابتى ادادن جاريه عاجزه اولسه كتابت اصلا اولمامش
كبى اولوب بو تقديرجه جاريه حقيقتده واطئ اولك ام ولدى اولور ملكينه انتقاله
مانع اولان كتابت زائل اولمغين ووطئ وولدى بندندر ديو ادعا هر نقدر شريكلرك
هر برلرندن وقوعبولمش ايسه ده لكن واطئ اولك سبقتى كندويى مرجح اولدى
❊(وضمن)الاول (لشريكه نصف قيمتها ونصف عقرها وضمن شريكه عقرها)
كاملا لوطئه ام ولد الغير حقيقة (وقيمة الولد) ايضا (وهوابنه)لانه بمنزلة المغرور ❊
وواطئ اول شريكنه جاريه نك قيمتنك وعقرينك نصفنى ضامن اولور شريكى
جاريه نك عقرينى وولدك قيمتنى تماما ضامن اولور حقيقة غيرك ام ولدينى وطئ
ايتديكندن ولد واطئ ثانينك اوغلو اولور مغرور منزله سنده اولمغين ❊(واى)
من الشريكين (دفع العقر الى المكاتبة صح) اى قبل العجز لاختصاصها بمنا فعها
فاذا عجزت ترد للمولى ❊ شريكندن قنقيسى عقرى مكاتبه يه دفع ايدرسه قبل العجز
منافعنه كندوسى مختصه اولديغندن دفعى صحيح اولور بدل كتابتى ادادن عاجزه
اولور اخذ ايتديكى عقرا غايه رد اولنور ❊(وان دبر الثانى ولم يطأها)والمسئلة بحالها

(فعجزت بطل التدبير وضمن)الاول (لشريكه نصف قيمتها ونصف عقرها والولد للأول)وهى ام ولد ✤مسئلهٔ مشروحه ده شريك ثانى جاريه يى تدبيره كسوب ووطئ ايتيوب ومسئله حالى اوزره كه ايكى شريك جاريه يى كتابته كسوب شريك اول وطئ ايدوب جاريه واد كتوروب واطئ بنـد ندر ديو دعوا ايدوب جاريه ده بدل كتابتى ادادن عاجزه اولورسه تدبير باطـله اولوب شريك اول كندو شريكنه جاريه نك نصف قيمتنى ونصف عقرنى ضـامن اولوب ولد واطئك اولوب جاريه ام ولد اولور شريكنك نصيبنى تملك ايدوب واستيلا دكامل اولمغين ✤(وان) كاتباها فحررها احدهما موسرا فعجزت (ضمن)المعتق (لشريكه نصف قيمتها ورجع) الضامن (به عليها) لما تقرران الساكت اذا ضمن المعتق يرجع عنده لاعندهما ✤ ايكى كمسنه مشترك اولدقلرى برجاريه نرينى كتابته كسدكدنصكره بريسى موسر اولديغى حالده اول جاريه يى عتق ايدوب اوده كتـابتدن عاجزه اولسه معتق جاريه نك قيمتنك نصفنى شريكنه ضـامن اولور ضـامنده اول نصفله جاريه نك اوزرينه رجوع ايدر زيرا مسائل مقرره دندركه ساكت اولان شريك معتق تضمين ايتديركده امام اعظم رحمه الله تعـالى نزدنده عتق تجزى قبول ايتديكندن معتقده جاريه يه رجوع ايدر امامين رحمهما الله تعالى قتنده عدم تجزى يه بناء رجوع ايدهمز ✤(فرع) عبد رجلين دبره احدهما ثم حرره الاخر غنيا اوعكسا اعتق المدبران شاء اواستسعى فى الصورتين اوضمن شريكه فى الاولى فقط والله تعالى اعلم ✤ ايكى كمسه ميانه لرنده مشترك اولان برعبدى بريسى تدبيره كسوب بعده اخرى غنى اولديغى حالده عتق ايدوب وياخود بونك عكسنى ايشه لركه مقدما عتق مؤخرا تدبير وجوده كلسه ايمدى صورتينك ايكيسنده ده تدبيره كسان شريك دلرسه كندوسيده عتق ايدوب استسعا ايدرو ياخود صورت اولاده فقط شريكنه تضمين ايتديرر والله سبحانه وتعالى اعلم واستغفر الله العظيم

✤(باب موت المكاتب وعجزه وموت المولى)✤

مكاتبك موتى وعجزى ومولينك موتى حقـنده باب دقت مآبدر ✤(مكاتب عجز عن اداء نجم ان كان له مال سيصل اليه لم يعجزه الحاكم الى ثلثة ايام) لانها مدة ضربت لابلاء الاعذار) برمكاتب بدل كتابت قسطنى ادادن عاجز اولسه ايمدى قريبـا كندويه وصولى مرجوع ومأمور اولان مثلا ممكن الحصول غيرك اوزرنده برمقدار قرض اولورسه اوج كونه دك حاكم كندويى تعجيزا يتمزاوج كون اعذارك اظهار يچون ضرب وتعيين قيلنان مدت اولمغين مثلا مدت خيار وامهال مرتد وامهال المدعى عليه للدفع

بعد توجه الحكم عليه) ومديونى قضاء دينى ايچون امهال مدت مشروحه ايله محدود ومبيندر ✤(والا عجزه) الحاكم فى الحـال (وفسخهـا بطلب مولاه اوفسخ مولاه برضاه)✤ واكر مكاتبك سـالف الذكر ماله اميدى اولمازسه قاضى درحال كندويى تعجيز برله اغاسنك طلبيله كتابتى فسخ ايدرو ياخود عبدك رضاسيله اغاسى كتابتى فسخ ايدر زيرا بر قسطندن عجز باقيسندن عجزه اماره در لكن مجرد عجز ايله فسخ ايجاب ايتمز عقد لازم تام اولديغندن رد بالعيب كبى قضا و يارضادن لازمدر ✤(ولو) كانت الكتابة (فاسدة)فالمولى (له الفسخ) بغير رضـاه ✤ كتابت فاسده اولورسه اغا ايچون فسخ مشروعدر عبد هرنه قدر راضى اولمـازسه ده بلكه كناهك سببندن رجوعله كندودن تخلص ايچون اغايه فسخ واجبدر ✤(و يملك المكاتب فسخها) مطلقـا (فى الجائزة والفاسدة وان لم يرض المولى)✤ مكاتب كتابتنى فسخه قادر اولور مطلقا كه كتابت كرك جائزه اولسون وكرك فاسدة كندونك حقنده لازمه اولديغندن اغاسى هرنقدر راضى اولمزسه ده كندوسنى فسخ ايده بيلور ✤(وعاد رقه) بفسخها (ومافى يده لمولاه)✤ عبد كتابتنك فسخيله اصل رقيتنه عودت ايدركه كندويه بيع امثالى احكام رق اجرا اولنور ومافى اليدى اغاسنك اولور ✤(و)المكاتب (اذامات وله مال) يعنى بالبدل (لم تنفسخ وتؤدى كتابته من ماله)✤ مكاتب بدل كتابتنى وفا ايدر مالى ترك ايده جكى اولديغى حالده فوت اولورسه كتابتى منفسخه اولماز تركه سنده تأديه اولنور بيع كبى عقد معـاوضه اولمغين ✤(وحكم بعتقه فى اخر (جزء من اجزاء حياته كما يحكم بعتق اولاده) المولودين فى كتابته لاقبلها)✤ فوت اولان مكاتبك حيـاتى اجزالرندن آخر جزئنده عتقيـله حكم اولنور كـتـابتى اوقاتنـده ولادت ايدن ولادينـك بلكه ذى رحم محـرم اولوب ملكنـه دخول ايدن اصول فروعنيك عتقيله حكم اولنديغى كتابتندن مقدم ولادت ايدى عتق اولنمز ✤(والباقى من ماله ميراث لورثته) متوفى مكاتبك مالندن بدل كتابتنده باقى مالى ورثه سيچون ميراثدر ✤(ولو)لم يترك مالا و (ترك ولدا ولد فى كتابته ولاوفاء بقيت كتابتـه وسعى)الابن فى كتابة ابيه (على نجومه)المقسطة ✤ متوفا بدل كتابتنى وفا ايدر مال ترك ايتيوب كتابتى حالنده تولد ايدن بر ولدنى ترك ايلسه كتابتى باقيه قالوب اوغلو باباسنك بدل كتابتنده تقسيط كسلمش قسطلرى اوزره سعى ايدر كتابت زماننده ولادت ايدن ولد باباسنه تبعيتله مكاتب اولمغين ✤(فاذا ادى حكم بعتق ابيه قبل موته وبعتقه)تبعا ✤ امدى ابن مزبور بدل كتـابتى ادا ايدرسه وفاتنـدن مقدم باباسنك وتبعيتـله كندونك عتقيله حكم اولنور ✤(ولو ترك ولدا اشتراه) فى كتابته ✤(ادى البدل حالا اورد الى حاله) رقيقا) وسوابينهما) برمكاتب حين كتابتنده اشترا ايتديكى ولدنى ترك ايده رك ولد بدل كتابتى حالا ادا ايدرو ياخود رقيق اوله رق حالت سابقه سنه ردو اولنور امامين

همامين رحمهما تعالى مكاتبك كتابتى حالنده كندودن تولد ايدن ولده اشترا ايتديكى ولدينى تسويه ايتديلر امام اعظم رحمه الله تعالى تولد ايدن سعى ايدر اشترا اولنان ايتز ديوميانلرينى فرق ايتدى ❊ واما الابوان فير دان للرق كامات وقالا ان اديا حالا عتقا والا لا اما مكاتبك حين كتابتنده اشترا ايتديكى ابوينى وفات ايتديكى كبى رقه رد اولنورلر كتابتده عدم دخوللرينه بناء امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده كندولرندن حالا ومؤجلا بدل اخذ اولنماز امامين بدل كتابتى پشين ادا ايدرلرسه عتق اولنورلر يوقيسه اولمزلر بيوردلر ❊ (اشترى (المكاتب (ابنه فمات عن وفاء ورثه ابنه) لموته حرا عن ابن حركامر ❊ برمكاتب اوغلنى اشترا ايتدكدنصكره بدل كتابتى ادا ايتديكى حالده وفات ايدرسه حر اوله رق حر اوغلونى ترك ايدرك موتندناشى اوغلو كندويه وارث اولور تكم ماسبقده مرور ايتدى ❊ (وكذا) يرثه (لو كان هو) اى المكاتب (وابنه) الكبير (مكاتبين كتابة واحدة) لصيرورتهما كشخص واحد ضرورة اتحاد العقد ❊ بنه بويله اوغلى باباسنه وارث اولوراكر مكاتبله بيوك اوغلو ايكيسى بردن بر كتابته قطع اولنمش اولورسه عقدك اتحادينه مبنى ايكيسى شخص واحد منزله سنه تنزيل اولنديغندن لكن غررده صغير ايله كبيرك عدم فرقيله مصرحدر ممكننه شارحك كبير ايله تقييدى كبيرينه بناء استقلالى توهمنه نظرا اوله ❊ (فان ترك) المكاتب (ولدا من حرة) اى معتقة (و) ترك (دينا يفى ببدلها فجنى الولد فقضى به) بما جنى (على عاقلة امه) ضرورة ان الاب لم يعتق بعد (لم يكن ذالك) القضاء (تعجيزا لابيه) لعدم المنافات ولا رجوع ❊ برمكاتب حركه معتقه دن بر ولد وبدل كتابتنى وفا ايدر بر مقدار دين ترك ايدوب ولده خطاء بر جنايت ايتمكله جنايت ايتديكى شيئله اناسنك عاقله سى اوزره حكم اولنسه حكم مشروح اوزره باباسنى تعجيز اولمازميالرنده منافاة منعدم اولمغين وعاقلهء ام مولى اب اوزره رجوع ده ايده مز جنايتك عاقلهء ام اوزره اولديغى باباسى هنوز عتق اولنمديغنه مبنيدر (قيد بالدين لان فى العين لا يتأتى القضاء بالالحاق بالام لامكان الوفاء فى الحال) مسئلهء مشروحه ده تركه نك دين اولمسيله تقييدى عين اولديغى تقديرجه جنايتك عاقلهء ام قضاسيله امه الحاق حاصل اولمديغنه مبنيدر فى الحال عيندن جنايتى ايفا ممكن اولمغين ❊ (ولو قضى به (بالولاء) لقوم امه بعد خصومتهم مع قوم الاب فى ولائه فهو) اى القضاء بما ذكر (تعجيز) لانه فى فصل مجتهد فيه ❊ مكاتب مشروحك ولدينك اناسنك قومى باباسنك قوميله ولدك ولاسى حقنده مخاصم ايتدكدنصكره اناسى قومينه ولا ايله حكم اولنورسه حكم مشروح فصل مجتهد فيهده وقوعبولمغله تعجيز ايله قضاء اولور ❊ (وطاب لسيده وان لم يكن مصرفا للصدقة (مادى اليه من الصدقات فعجز) لتبدل الملك واصله حديث بريرة هى لك صدقة ولنا هدية ❊ مكاتبك اغاسنه صدقاتدن تحصيل ايتديكى مالى مكاتب بدل كتابت ديوادا ايدوب وتعجيز اولنورسه كندويه حلال اولور هرنقدر سيد صدقه يه مصرف

اولمزسه ده تبدل ملكله عين آخر اولمغين زيرا عجزله مولى عبدك كسبنه ملك مبتدا ايله مجدد امالك اولور بونده اصل ومبنى بريره رضى الله تعالى عنهانك حقنده وارد اولان حديث شريفكه بريره رضى الله عنهايه صدقه دن ارسال اولنان مالى كندولريده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه بروجه هديه رد ايتديكنده سعادتله بيورديلركه اول مال سيزه صدقه وبزه هديه در ❊ (كما فى وارث) شخص (فقير مات عن صدقة اخذها) وارثه الغنى كما فى (ابن سبيل اخذها ثم وصل الى ماله وهى ما فى يده) اى الزكاة وكفقير استغنى وهى فى يده فانها تطيب له ❊ مسئلهء مشروحه ده سيده صدقه دن اخذ اولنان مبلغى بدل كتابت اوله رق اخذى طيب اولديغى متوفى برشخص فقيرك صدقه دن جمع ايتديكى تركه سنى اغنيادن اولان وارثنك اخذى وابناى سبيلك صدقه دن اخذ ايدوب بعده يدنده ايكن كندى مالنه وصولى وزكاة يدنده اوله رق فقيرك وسعحال پيدا ايدوب اغنيادن اولمسى صورتلرنده دخى صدقه نك مرقومونه طيب اولديغى كبيدر (بخلاف فقير اباح لغنى اوهاشمى عين زكاة اخذها لا يحل الملك لم يتبدل) فقيرك اخذ ايتديكى زكاتك عينى اغنيادن وياهاشمى اولان بركسنه يه اباحه سى صورهء شروحه لرك خلافنده در بوحلال وطيب اولمز ملك تبدل ايتمديكندن ❊ (فان جنى عبد وكاتبه سيده جاهلا) بجنايته) او) جنى ❊ (مكاتب فلم يقض به) بما جنى) فعجز) فان شاء المولى) دفع) العبد) اوفدى) لزوال المانع بالعجز) برعبد برجنايت ايدوب سيدينده جنايتى معلومى اولميه رق كندوينى كتابته كسوب وياخود عبد مكاتب برجنايت ايشليوب لكن جنايتك مقتضاسيله اوزرينه حكم اولنمدين عجزيله حكم اولنسه امدى مولى دلرسه عبدى ويرر وياخود عجزيله كتابت مانعى زائل اولمغله مجنى عليهه برمقدار نسنه فدا ايدر ❊ (وان قضى به عليه) حال كونه (مكاتبا فعجز بيع فيه) لانتقال الحق من رقبة الى قيمة بالقضاء قيد بالعجز لان جنايات المكاتب عليه فى كسبه ويلزمه الاقل من قيمة ومن الارش ❊ مكاتب مشروحك اوزرينه مكاتب اولديغى حالده موجب جنايتله حكم اولندقدنصكره عاجز اولورسه قضا ايله حق رقبه سندن قيمتنه انتقال ايتديكندن جنايتى حقنده بيع اولنورسه مسئله نك عجزله تقييدى مكاتبك جنايتلرينك كسبنده كندونك اوزرينه اولوب وقيمتيله ديت جراحتك قنغيسى اقل ايسه مولايه اولازم اولور كتابت سببيله كندوينى ويرمك متعذر اولمغين ❊ (وان تكررت قبل القضاء فعليه قيمة واحدة ولو بعده فقيم) قبل القضاء ❊ مكاتبك جنايتى تكرر ايدرسه اوزرينه برقيمت لازمه اولور بعد القضاء اولورسه قيمتلر لازم اولور كه قيمتيله ارشك اقلى لازم اولور ❊ (ولو اقر بجناية خطأ لزمته فى كسبه بعد الحكم بها ولو لم يحكم عليه حتى عجز) ❊ مكاتب خطاء جنايتى اقرار ايدرسه جنايتله اوزرينه حكم اولندقدنصكره اولورسه كسبندن كندويه لازم اولور اوزرينه حكم اولنميوب حتى كندوده عاجز اولورسه مولى حقنده جنايتى

باطله اولور امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده بعد العتق عبده طالبه اولنور ※ (وان مات السيد
لم تنفسخ الكتابة كالتدبير وامومية الولد) وكاجل الدين اذا مات الطالب (ويؤدى
المال الى ورثته على نجومه) كاجل الدين) تدبير اموميت ولد) وطالبك وفاتنه نظرا اجل
دين كبي كتابتده سيدك وفاتيله منفسخه اولماز اجل دين كبي تقسيطيله بدل كتابت
ورثه‌سنه ادا اولنور زيرا كتابت عبدك حقيدر ※ بخلاف موت المطلوب لخراب ذمته
هذا اذا كاتبه وهو صحيح ولو فى مرضه لايصح تاجيله الا من الثلث ※ مطلوبكه
مديونك موتى سيدك موتنك خلافنه‌در وقتنك خرابنه مبنى اجل باطل اولور دين كويا
عين تركه اولمش اولور اشبو حكم مشروح مولانك صحتى حالنده عبدنى كتابته قطعنه
نظرا در مرضى حالنده اولورسه بدل كتابتك طوپونى بردن تأجيلى صحيح اولماز
انجق ثلثده صحيح اولور ثلثانى حالا پشين اوله‌رق اخذ اولنور ※ (وان حرروه)
اى كل الورثة فى مجلس واحد (عتق مجانا) استحسانا و يجعل ابراء اقتضاء ※ ورثه‌نك
كليسى مجلس واحده مكاتب مرسومى عتق ايدرلرسه استحسانا مجانا كه باد هوا عتق
اولنوب اقتضاء كه لازم متقدمجه‌سنه بدل كتابتدن عبدك ذمتنى ابرا اولور ※ (وان
حرره بعضهم) فى مجلس والاخر فى الاخر (لم ينفذ عتقه) على الصحيح لانه لم يملكه ※
مكاتب مشروحى ورثه‌نك بعضيسى بر مجلسده بعض اخرى ديكر مجلسده عتق
ايدرلرسه ميراث اوله‌رق كندولرينه انتقال ايتميوب وا كا مالك اولمدقلرينه بناء قول
صحيح اوزره عتقلرى نافذ اولمز انجق كندولرينه انتقال ايدن مافى الذمتدر (ولو عجز
بعد موت المولى عاد رقه) مكاتب اغاسى وفات ايتدكدنصكره عاجز اولورسه رقيتنه
عودت ايدر ※ (مكاتب تحته امة طلقها ثنتين فملكها لا تحل له) ان يطئها (حتى تنكح
زوجا غيره) وكذا الحر كما تقرر فى محله ※ بر مكاتب تحت نكاحنده بولنان جاريه‌يى ايكى
طلاق تطليق ايدوب بعده اكا مالك اولسه كندويه انى وطئ حلال ومشروع اولمز
حتى زوج اخره نكاح ايده نه‌دك بو مسئله‌ده حرده مكاتب كبيدرنته كيم محلنده تقرير
اولنديكه امه‌نك طلاقى ايكيدر انكله حرمت غليظه ثابته اولور ※ (كاتبا عبد ا كتابة
واحدة) اى بعقد واحد (وعجز المكاتب لايعجزه القاضى حتى يجتمعا) لانهما كواحد
بخلاف الورثة فان القاضى يعجزه بطلب احدهم مجتبى ※ ايكى سيد بر عبدى عقد
واحد ايله كتابته كسوب عبده اظهار عجز ايلسه ايمدى قاضى عبدك تعجيزيله حكم
ايده‌مز مادام ايكيسى بردن مجتمع اولمدقجه ايكيسى بركبى اولمغين قاضى عبدك تعجيزيله
حكم ايده‌مز مادام ايكيسى بردن مجتمع اولمدقجه ايكيسى بركبى اولمغين تعجيزى قبول ايلمز
ورثه سيدك خلافنه‌دركه برينك حضورنده قاضى مكاتبك تعجيزيله حكم ايدر ※ وفيه
كاتب عبديه بمرة فعجز احدهما فرده المولى فى الرق او القاضى ولم يعلم بكتابة الاخر
لم يصح فان غاب هذا المردود وجاء الآخر ثم عجز فليس للاخر رده فى الرق ※ مجتباده

مسطوردركه بركيمسه عقد واحدده ايكى عبدينى بردن كتابته كسوب بريسى اظهار
عجز ايتمكله اغاسى ويا قاضى عبد آخرك كتابته قطع اولنديغى معلومى اولميه‌رق
انى رقه رد ايلسه صحيح اولمز ايمدى عبد مردود مرسوم غائب اولوب ديكرى كلوب
بدل كتابتى ادادن اظهار عجز ايلسه انك دخى كرك مولا وكرك قاضى طرفندن رقه
ردى مشروع اولمز ※ (فرع) اختلف المولى والمكاتب فى قدر البدل فالقول للمكاتب
عندنا ولا يحبس المكاتب فى دين مولاه فى الكتابة ※ اغاسيله مكاتب بدل كتابتك
مقدارنده اختلاف ايتسه‌لر قول مكاتبك اولور حنفيه قتنده زياده‌يى انكار ايدوب
وضمانى نفسندن نفى ايتديكندن ومكاتب كتابت دينيچون حبس اولنماز
(وفيما سوى دين الكتابة قولان سراجية) كتابت دينينك ماعداسى ديون ايچون
حبسنده ايكى قول وار درظاهرى ايكيسى بر اولمقدر (قلت وفى عتاق الوهبانية)
شارح رحمه الله تعالى ديركه وهبانيه‌نك عتاقنده مرسومدركه ※ وفى غير جنس الحق
يحبس سيدا ※ مكاتبه والعبد فيها مخير ※ حبس منع معناسنه‌در سيدا يحبس فعلنك
مفعولى مكاتبه فاعليدر فيها ضميرى كتابته راجعدر يعنى بدل كتابت جنسندن اولميان
عبدك مالنه سيد استيلا ايتمش اولورسه مكاتب كندوينى حبس ايتديرر بدل كتابت
اولورسه تقاصى اولورز وعبد كتابتده مخيردر بدل كتابتى تأديه ايله جبر اولنمازايده
بيلورسه بالرضا ايدريو قيسه فسخ ايدر اغانك رضاسنه حاجت يوقدر والعبد فيها
مخير قولى مطلقا كتابتك حكمنى بياندر تتميما للنظم ايراد اولنمه‌در ماقبلنه مربوط
دكلدر ※ ولاء لاولاد زوجين حررا ※ لمولى ابيهم ليس للام معبر ※ عتق اولنان زوجينك
اولادينك ولاسى بابالرينى عتق ايدن سيدكدر اناسنى عتق ايدن مولى ايچون ولا يوقدر
لا ولا دتركيبنده لام ولايه متعلقدر لزوجين ظرف مستقر اولاده صفتدر حررا ضميرى
زوجينه راجعدر معبر مصدر ميميدر دخول معناسنه‌در ※ توفى وما وفى فاما لميت ※
من الولد بيع والحى تسعى وتحضر ※ توفى وما وفى فعللرينك فاعل ضميرلرى مكاتبه
راجعدر من الولد تركيبى متعلق محذوفيله ظرف مستقردر ميتك صفتيدر آنزان ايچون
ولدك لامى ساكندر مفهوم بيت مكاتب بدل كتابتى وفا ايتمدين ولدى وفات ايتمش
برام ولد جاريه ترك ايده‌رك وفات ايدرسه بدل كتابتى ايفا ايچون انى بيع ايديكزام
ولد مرسومه‌نك ولدى حياتده اولورسه بدل كتابتدن ناشى سعى ايدوب انى احضار
ايدر ※ اى وان لم يكن معها ولد بيعت وان كان استسعيت على نجومه صغيرا كان ولدها
او كبيرا وعندهما ※ تسعى مطلقا) شارح عليه الرحمه بيت مشروحك مآل ومضمونى
شرح وايضاح ايدركه ام ولد ايله برابر ولد اولمزسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده
بدل كتابتى ايفا ايچون كندوسى بيع اولنور فى الحال بن بدل كتابتى ايفا وادا ايدرم
ديرسه قولنه اصغا اولنماز اولى اولان اى وان لم يكن قولنده واوك حذفيدرام ولدايله

برابر ولدى بولنورسه كرك كتابتى اثناسنده تولد ايتسون وكرك برابر اشترا اولنسون وياصغير اولسون ويا كبير بدل كتابتدن تقسيطى اوزره ام ولد استسعا اولنور امامين رحمهما الله تعالى نزدلرنده برابر كندوايله ولدى بولنسون ويابولنمسون مطلقا ام ولد سعى ايدوب بدل كتابتى تأديه ايدر كندوسى بيع اولنماز والله اعلم واستغفر الله العظيم

(كتاب الولاء)

ولاء حقنده كتاب مستطابدر ولانك كتابت عقيننده ذكرى ملك رقبه‌نك زوالى آثارندن اولديغنه مبنيدر (هو) لغة النصرة والمحبة مشتق من الولى وهو القرب ولاء لغتده نصرت ومحبت معناسنه در واوك فتحى لامك سكونيله قرب معناسنه اولان وليدن مشتقدر ولى بلافصل برشيئك عقيننده برشيئك حصول ووجودى معناسنه در رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلمك ليلينى منكم اولوا الارحام والنهى قول بلاغت مشحونى بو قبيلدندر وشرعا (عبارة عن التناصر بولاء العتاقة او بولاء الموالاة) زيلعى شرعده ولاء ولاء عتاقه وياولاء موالاة سببيله اولان تناصردن عبارتدر ايمدى تناصر اعتاقله حاصل اولور بعض فقها وهو فى الشرع عبارة عن عصوبته متراخية عن عصوبة النسب يرث بها المعتق ويلى امر النكاح والصلوة عليه مضمونيله بيان ايتمشلردر (ومن آثاره الارث والعقل) وولاية النكاح وبهذا علم ان الولاء ليس نفس الميراث بل قرابة حكمية تصلح سببا للارث ولانك اوزرينه ترتيب ايدن شيلردندر معتقك كندويه وارث اولوب وخطاء برجنايت ايتدكده العزم بالغنم فحواسى عاقله اولوب وولايت نكاح كندو ايچون اولمق مصنفك اشبو ومن اثاره كلاميله معلوم ومستبان اولديكه ولاء نفس ميراث دكلدر بلكه برقرابت حكميه دركه ارثه سببية صالحه اولور زيرا نسب احياى حقيقى اولمغله كندوايله ميراث استحقاق ثابت اولديغى مثللو احياى معنوى قبيلندن اعتاقله ده ارثه استحقاق اولور رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك الولاء لحمة كلحمة النسب وانما الولاء لمن اعتق قول شريفلرينه بناء يعنى ولاده مخالطت ارثده نسبده مخالطت كبيدر ثوبك لحمه سى درزيند مختلط اولمغله ميانلرنده مخالطة شديده سببيله شئ واحد كبى اولدقلرى مثللو ديوان الادبده لحمه‌نى قرابتله تفسير ايتدى مغربده تشابك ووصلة كوصلة النسبله مبيندر (وسببه العتق على ملكه) لا الاعتاق لان بالاستيلاد وارث القريب يحصل العتق بلا اعتاق واما حديث الولاء لمن اعتق فجرى على الغالب ولانك سببى ملكى اوزره كه معتقك ملكنده اوله رق عبدك عتقيدر مولانك اعتاق لازم دكلدر زيرا برجاريه‌يى بركيمسنه استيلاد ايدوب كندودن وارى اولمغله ام ولدى اولدقده كندونك موتيله بلا اعتاق ام ولد عتق اولورو برذى رحم محرمينه وارث اولان

كيمسنه‌نك اوزرينه اول ملك موروث بلا اعتاق عتق اولور اما الولاء لمن اعتق حديث شريفنده اعتاق صيغه‌سيله واردى غالبه محمولدر كه اكثريا اعتاقله اولديغنه مبنيدر بوقسه ولانك عتقله اولديغنده اولورنته كه مرور ايتدى (من عتق) اى حصل له عتق (باعتاق) ولو من وصيه (اوبفرع له) ككتابة وتدبير واستيلاد (اوبملك قريب فولاءه لسيده) ولو امرأة او زميا او ميتا حتى تنفذ وصاياه وتقضى ديونه منه برعبد سيدينك بالذات كندونك وياوصيسنك اعتاقيله ويا كتابت وتدبير واستيلاد مثللو اعتاقك فرعيله ويا ذى رحم محرمى اولان قريبنه مالك اولمسيله عتق اولنورسه ولاسى مولاسنكدر مولاسى هرنقدر عورت ويازمى ويا متيده اولورسه حتى انك ولاسندن اغاسنك وصيتى تنفيذ ودينى قضا وتأديه اولنور منلا خسرو دررنام تأليف لطيفنده بو محله سؤال ايراد ايدر كه ام ولد ايله مدبر مطلق انجق مولانك وفاتيله عتق اولنورلر ايدى تدبير ويا استيلاد ايله ولا مولايه نيجه اصابت ايدر مزارده مى مستحق اوله جقدر بعض جواب ويرمشلر كه بونك صورتى مولا معاذ الله تعالى مرتد اولوب ودار حربه لحوقيله حكم اولنمغله مدبرى وام ولدى عتق اولنوب بعده مسلم اولديغى حالده كيروكلوب مدبرى وام ولدى وفات ايتمكله ولا كندويه اصابت ايتمكله در لكن جوابده احسن اولان ولانك مولانك وفاتندن صكره عصبه‌سنه اصابتيدر زيرا سبب عتق مولادن وقوعبولمغله ولا ابتدا كندويه بعده عصبه‌سنه سرايت ايدر بوجوابك احسنيتى مقدمكينك ندرتنه مبنيدر وشارح عليه الرحمه بو جوابه اومتياقوليله اشارت ايلدى (ولو شرط عدمه) لمخالفته للشرع فيبطل معتق هرنقدر ولانك عدمنى وياغيرى بركسنه‌يه اولمسنى شرط ايدرسه ده شرع شريفه مخالفتنه بناء وشرطى باطل اولوب ولا كندونك اولور (ومن اعتق امته و) الحال ان (زوجها قن) الغير (فولدت لاقل من نصف حول مذ عتقت (لاينتقل ولاء الحمل) الموجود عند العتق (عن موالى الام ابدا) بركيمسنه زوجى غيرك قنى اولان جاريه‌سنى عتق ايدوب حين عتقندن التى ماهدن اقلده جاريه بر ولد كتورسه عتق وقتنده موجود اولان حملك ولاسى والدك اناسنك مولالرندن باباسى طرفنك مولالرينه ابدا كه هرنه قدر باباسيده عتق اولنسه انتقال ايلمز وولد برجنايت ايتسه موالى ام اوزره جنايتله حكم اولنور زيرا جنين اناسنك جزئى اولمغله كندونك عتقيله او دخى عتق اولنمش اولور (وكذا لو ولدت ولدين احدهما لاقل من ستة اشهر والاخر لاكثرمنه و بينهما اقل من نصف حول) ضرورة كونهما توأمين بنه بويله ولا موالئ ام ايچون اولور جاريه برنى مدت عتقدن التى ماهدن اقلده ديكرينى اندن اكثرده ايكى ولد كتوروب وولادتلرينك مابينى نصف حولدن اقل اولورسه ميانلرينه مدت حمل تخلل ايتمديكندن ايكيسنك توأم اولديغى متقن اولمغين (فاذا اولدت بعد عتقها لاكثر من نصف حول فولاؤه لموالى الام) ايضا لتعذر تبعية للاب لرقه جاريه مشروحه عتقندن التى ماه ويا اكثرى مروردن صكره ولد كتورسه بنه اول ولدك

ولاسی موالئ ام ایچوندر باباسی رق اولدیغندن اکا تبعیتی متعذر اولمغین زیرا ولدآنانك
جزئی اولمغله کندویه تابع اولور کورمز میسنکه رقیتده وحریتده کندویه تابعدر پس
ولاسیده کندونك طرفنك اولور ٭ (فان عتق القن وهو الاب) قبل موت الولد لابعده
(جرولاء ابنه الامواليه) لزوال المانع ٭ مارالذکر بابا اولان قن ولدك موتندن مقدم
عتق اولنورسه اوغلونك ولاسنی کندونك مولالرینه چکر مانعك زوالنه بناء ولدك وفاتندن
صکره عتق اولورسه جرایده مز موالئ ام بردفعه مستحق اولدقلرندن صکره کندولرندن
غیره انتقال اولمز ٭ هذا اذالم تکن معتدة فلومعتدة فولدت لاکثر من نصف حول من العتق
ولدون حولین من الفراق لاینتقل لموالی الاب ٭ اشبو ولادتك عتق وقتندن نصف
سنه مقدم حصولیله تقیید اولندیغی جاریه نك معتده اولمدیغی تقدیرجه دربس معتده
اولوب عتقدن نصف سنه دن اکثره فراقدن ایکی سنه دن اقلده ولد کتوررسه ولا
موالئ ابه انتقال ایتزولدانانسنك عتقی وقتنده موجود اولمغین (عجمی له مولی) واولعربی
(فولدت) منه (فولاء ولدها لمولاها) لقوة ولاء العتاقة حتی اعتبرت فیه الکفاءة لافی العجم
وولاء الموالاة ٭ برعجمی که فی الاصل کافراولوب بعده شرف اسلامله مشرف اولوب
وکندو ایچون مولای موالاة اولوب ویااولمیان کسنه معتقه برجاریه یی هرنقدر عربینك
معتقه سی اولورسه ده نکاح ایدوب وکندودن برولد حاصل اولورسه اثمدی اول ولدك
ولاسی معتقه نك مولاسیچوندر ولاء عتاقه نك قوتنه مبنی حتی ولاء عتاقه ده دخی کفاءت
اعتبار اولنمغله وضیعکه پست پایه الی بوش آدمك معتق عبدی شرافت وفخامت صاحبی
کیمسنه نك معتقه جاریه سنه کفؤ اوله مز اما عجمده وولای موالاتده کفاءت اولمز مسئله نك
عجمیله قیدلندیکی عربك انسابنك قوتنه بناء عربده ولاء موالاة اولمدیغنه مبنیدر (والمعتق
مقدم علی الردو) مقدم (علی ذوی الارحام ومؤخر عن العصبة النسبية) لانه عصبة سببية ٭
معتق ردك وذوی الارحامك اوزرلرینه مقدم عصبهٔ نسبیه دن مؤخردر کندوزی
عصبهٔ سببیه اولدقلرینه مبنی ٭ (فان مات المولی ثم المعتق ولاوارث) له نسبی (فمیراثه لاقرب
عصبة المولی) (الذکور وسنحققه فی بابه ٭ ابتداء ولابعده عتق ایتدیکی عبدوفات ایدوب
وعبدك وارث نسبیسی اولمزسه میراثی مولانك اقرب اولان عصبهٔ ذکوریچوندر
انشاالله تعالی عصبه بابنده بحثنی تحقیق ایده رز (ولیس للنسأ من الولاء الاما اعتقن کما فی
الحديث) المذکور فی الدرر وغیرها لکنه قال العینی وغیره انه حدیث منکر لااصل له وسیجی
الجواب عنه فی الفرائض ٭ نساء ایچون ولاء عتاقه دن برشئ یوقدر الا کندولریك
عتق ایتدکلری مملوکك ولاسی کندولرینکدرنته که درر ده وغیریسنده ذکر اولنان حدیث
شریفده اولدیغی کبی حدیث شریف ٭ لیس للنسأ من الولاء الاما اعتقن او اعتق من اعتقن او
کاتبن او کاتب من کاتبن اودبرن اودبر من دبرن اوجرولاء معتقهن اومعتق معتقهن ٭ در لکن
عینی وسائری بو حدیث منکردر اصلی یوقدر دیدیلر فرائضده انلرك کلامندن جواب کلور که وقع

حدیث مذکورده هرنه قدر شذوذوار ایسه ده لکن کبار اصحابك کلاملریله
تأکید اولنمغله مشهور منزله سنه رسیده اولمشدر (ثم فرع علی الاصل المذکور
بقوله (فلومات المعتق ولم یترك الا ابنة معتقه فلاشئ لها) ای لابنة المعتق
(ویوضع ماله فی بیت المال ٭ بوندن صکره مصنف مرحوم اصل مشروح اوزره کندو
قولیله مسئله تفریع ایدیور که امدی عتق اولنان وفات ایدوب انجق معتقنك قزینی
ترك ایدرسه اکا ترکه دن برشئ اصابت ایتز مالی بیت الماله وضع اولنور ٭ هذاظاهر
الرواية وذکر الزيلعی معزيا للنهاية ان بنت المعتق ترث فی زماننا لفساد بيت المال وکذا ما
فضل عن فرض احد الزوجين يرد عليه وکذا المال يکون للابن والبنت رضاعا کذا
فی فرائض الاشباه واقره المصنف وغيره ٭ اشبو سالف البيان معتقك قزی فساد
بیت الماله بناء وضعی ظاهر روایتدر زیلعی نهایه دن نقلله ذکر ایدر که معتقك قزی
فساد بیت الماله بناء وارثه اولورینه بویله احد زوجینك فرضلرندن باقی قلان
کندوزینه رد اولنور کندوزی هرنقدر من لایرد علیه صنفندن اولورلر ایسه ده میته
اقرب ناس اولدقلرندن بیت الماله وضع اولنمازینه بویله مال رضاعا ابنه وبنته اعطا
اولنور کندوزدن اقرب براحد موجود اولمزسه اشباهك فرائضنده بویلجه مرسومدر
وبونی مصنف وسائری اقرار ایتدیلر ٭ (واذا ملك الذمی عبدا) ولو مسلما (واعتقه
فولاؤه له) لان الولاء (کالنسب) فیتوارثون به عند عدم الحاجب کالمسلمين فلو مسلما
لا يرثه ولا يعقل عنه ٭ برذمی برعبده مالك اولوب وانی عتق ایدرسه انك ولاسی
کندونکدر زیرا اولاده نسب کبی اسباب ارثك بریدر امدی طائفهٔ ذمیانده مسلمین
کبی ارثدن کندولرینی حجب ایدر برشی بولنمدیغی وقتده بربرلرینه ولا ایله وارث اولورلر
امدی عبد مسلم اولورسه ذمی اکا وارث اوله مز وعاقله ده اوله مز اتحاد ملت
اولمامغین صواب اولان شارحك ولو مسلما قولینك حذفیدر مسلمك حکمنی فلو مسلما
لا يرثه قولیله بیان ایتدیکندن ٭ وبهذا اتضح فساد القول بان الولاء هو الميراث
حق الاتضاح ٭ شارح رحمه الله دیرکه اشبو تحقیق مشروحله ولا میراثدر دیو قول
وحکمك افسادی حق اتضاحله متضح اولدی زیرا ذمینك عبد مسلمیچون ولاسی
بولندی میراثی بولنمدی لکن ولایی میراثله تعریف حکمیله تعریف قبیلندندر یعنی
ارثك شرطی اولان اتحاد دین بولنورسه دیمك ٭ (ولو اعتق حربی فی دار الحرب
عبدا حربيا لا يعتق) بمجرد اعتاقه (الاان يخلی سبيله فاذا خلاه عتق) حينئذ (ولا
ولاء له) حتی لو خرجا الينا مسلمين لا يرثه خلافا للثانی ٭ برحربی دار حربده برعبد
حربی یی عتق ایدرسه مجرد اعتاقیله عتق اولنماز ولا تخلیهٔ سبیل ایدرسه عتق
اولنور وکندو ایچون ولا اولمز حتی ایکیسی بردن مسلم اولدقلری حالده دار حربدن
خروج ودار اسلامه ولوج ایتسه لر معتق عبده وارث اوله مز امام ثانی ایچوندر

اختلاف ﴿و﴾ كان (له ان يوالى من شاء) لانه لا ولاء لاحد عليه ﴾ وكندويه بر
احدك ولاسى اولمامغين دلديكى كسه ايله موالاة ايدر ﴿ (ولو دخل مسلم فى دار الحرب
فاشترى عبدا ثم فاعتقه بالقول عتق) بلا تخلية ﴾ بر مسلم دارحربه دخول وانده
برعبد اشترا ايدوب بلا تخلية مجرد قوليله انى عتق ايدرسه عتق اولنور ﴿ (ولو كان
العبد مسلما فاعتقه مسلم او حربى فى دار الاسلام فولاؤه له) اى لمعتقه ﴾ برعبد مسلمى
داراسلامده برمسلم ويا حربى عتق ايدرسه ولاسى معتقنك اولور ﴿ (فروع) ادعيا
ولاء ميت وبرهن كل انه اعتقه يقضى بالولاء الميراث لهما ﴾ ايكى كسندنك هر برى
برميتك ولاسى مستقلا بندر ديو دعوا وكندوسى انى عتق ايتديكنه اقامۀ بينه ايلسه
ولاء ميراثله ايكيسنه بر وجه اشتراك قضا وحكم اولنور هر نقدر تركه برينك يدنده بولنور
ايسه ده زيرا بوندن مقصود ولادر انده ايسه ايكيسى سيالدر سبب ولاعتق اولمغله
ذى اليد قبضيله ترجيح اولنماز ﴿ المولى يستحق الولاء اولا حتى تنفذ منه وصاياه وتقضى
منه ديونه ﴾ مولا كه معتق ابتداء ولايه مستحق اولور وصيتى اندن تنفيذ اولنوب
ديونى اندن قضا اولنور ﴿ الكفاءة تعتبر فى ولاء العتاقة فمعتقة التاجر كفؤ المعتق
العطار دون الدباغ ﴾ ولاء عتاقده كفاءت معتبره در ايمدى تاجرك عتق ايتديكى
جاريه عطارك عتق ايتديكى عبده كفو اولوب دباغك كفوى دكلدر ﴿ الام اذا كانت حرة
الاصل بمعنا عدم الترق فى اصلها فلا ولاء على ولدها والاب اذا كان كذلك فلو عربيا
لاولاء عليه مطلقا ولو عجميا لاولاء عليه لقوم الاب ويرث معتق الام وعصبة خلافا
للثانى ﴾ انا حرة الاصل اولورسه كه كندوده واصلنده رقيت اصلا بولنمامش اولورسه
انك ولدينك اوزرينه ولا ترتب ايتز باباده ام كبى حر الاصل اولورسه مطلقا كرك
بابانك قومى وكرك اناتك قومى طرفلرنجون ولد اوزرينه ولا اولمز اكر بابا عربى اولورسه
واكر عجمى اولورسه قوم اب ايچون ولد طرفلرنجون ولد اوزرينه ولا اولمز انانك
معتقى وعصبه سى ولده وارث اولور امام ثانى ايچوندر اختلاف والله تعالى واستغفر الله
العظيم

﴿ فصل فى ولاء المولات ﴾

ولاء مولات حقنده فصلدر والاه موالاة وولاء دينور قاتل بابندن تابعه معناسنه در بو
معناى لغويسيدر معناى شرعيسى اسبيجابينك كافى الحاكم اوزره اولان شرحنده
مبيندر كه برغريب اولان رجلك براخر كسه يه بنم قوم وعشيرت وناصرم يوقدر
سكا وسنك عشيرتكه منضم اولوب سنك جماعتكدن معدود اوليم بكا نصرت
ايدوب وبنده نوائب ومصائبى دفع ايدهسن واجل موعودم تمام اولوب وفات

ايتديكمده ميراثم سكا اوله ديمكدر ايمدى مشار اليهما ميانلرنده عقد موالاة منعقد
اولوب موصى له بجميع المال منزله سنده اولور وارثى اولميجق وصيتى تنفيذ اولنور ولاء
عتاقه اقوى اولديغندن مصنف عليه الرحمة ولاء موالاة اوزره كندويى تقديم ايلدى
﴿ (اسلم رجل) مكلف (على يد اخر ووالاه او) والى (غيره) الشرط كونه عجميا لا
مسلما على ما مر وسيجئ (على ان يرثه) اذا مات (ويعقل عنه) اذا جنى (صح) هذا
العقد ﴾ برعاقل بالغ اولان رجل براخر رجلك يدنده شرف اسلامله مشرف اولوب
كندو ايله ويا غيريله وفات ايدرسه كندويه وارث اولوب جنايت ايدرسه عاقله سى
اولمق اوزره عقد موالاة ايتسه صحيح اولور لكن عجميكه عربى اولمامسى شرطدر
ايمدى بر رجل قبله سندن اولميان براخر رجلله موالات ايده جك اولسه مشروع
اولمز مسلم اولمامسى شرط دكلدر نته كه ما سبقده مرور ايتدى وقريباده كلور ﴿ (وعقله
عليه وارثه له) وكذا لو شرط الارث من الجانبين ﴾ رجل مشروحك عقليكه ديتى
وارثى عقد موالاة ايده نكدر ارثى طرفيندن شرط ايدرلرسه ينه بويله در كه احدهما
اخره وارث اولور ﴿ (ولو والى صبى باذن ابيه او وصيه صح) لعدم المانع (كالو والى
العبد باذن سيده اخر) فانه يصح ويكون وكيلا عن سيده بعقد الموالات) برصبى
عاقل باباسنك ويا وصيسنك اذنيله بركسه ايله عقد موالات ايلسه صحيح اولور ارثه
والتزام ماله اهل اولوب بر مانع منعدم اولمغين نته كه برعبد اغاسنك اذنيله اخر بر
رجلله عقد موالاة ايتدكلرنده صحيح اولوب عقد مشروحه اغاسى طرفندن وكيل
اولمش اولديغى كبى ﴿ (واخر) ارثه (عن ذى رحم) لضعفه (وله النقل عنه بمحضره
الى غيره ان لم يعقل عنه او عن ولده ولا) ينتقل لتأكيده ﴾
مولاى مشروحك ارثى ضعفنه بناء ذوى الارحامدن تأخير اولنور زيرا موالاة
كندولردن صادر برعقد در غيره لازم اولماز ذى رحم شرعا وارثدر كندولرى
ابطالنه قادر دكلدر زوجين ذوى الارحامك خلافنه در كه بعد الموت زوجان
اجابت كبى اولمغله حتى كندوزينه رد ده اولندى كندولرى حصه لرينى اخذ ايتدكده
باقى كويا وارثدن خالى قالمش كبى اولمغله مولاى موالاة ايچون اولدى مولاى موالاة
ايدن متعاقديندن احدهما اخرندن ويا اولندن ناشى عاقله اولوب تأديۀ ديت ايتمش
اولمازسه كندولرينه بربرلرينك محضرنده ولاى غيره نقل واردر واكر كندودن
ويا ولدندن ناشى ديت ويرمش اولورسه مولى عاقله اولديغندن ولاى تأكيدلمش اولمغله
غيره انتقال ايتز ﴿ (ولا يوالى معتق احدا) للزوم ولاء العتاقة ﴾ عتق اولنان عبد براحد
ايله عقد موالاة ايده مز ولاء عتاقه نك لزومنه بناء ﴿ (امراة والت ثم ولدت) مجهول النسب
(تبعها المولود فيما عقدت) ﴾ برعورت بركسنه ايله عقد موالاة ايدوب بعده مجهول
النسب كه مسقط رأس اولان محلده معروف باباسى اولميان برولد كتورسه اول

ولد عقد موالاتده اناسنه تابع اولور ﴿ وكذا لواقرت بعقدالموالاة اوانشأته والولد معها
لانه نفع محض فى حق صغير لم يدر له اب ﴾ بنه بويله برعورت كندو ايله برابر ولد اوله رق
عقد موالاتى اقرار و يا انشا ايدرسه ولد كندويه تابع اولور باباسى نامعلوم اولان صغير
حقنده ولاء نفع محض اولمغين ﴿ (و) عقدالموالاة (شرط ان يكون) حرا (مجهول
النسب) بان لا ينسب الى غيره اما نسبة غيره اليه فغير مانعة عناية ﴾ عقد موالاتك شرطى
عاقدك غيرى كمسنه يه نسبت اولنميان مجهول النسب حر اولمسيدر اما غيرك كندويه
نسبتى مانع دكلدر ﴿ (و) الثانى (ان لا يكون عربيا) ﴾ ايكنجى شرط عاقدك عربى
اولمامسيدر لكن مجهول النسب اولمغه عدم عربيت لازم كلور عربده مجهول النسب
اولمامغين نهايتى تصريح بما علم التزاما اولور ﴿ (و) الثالث (ان لا يكون له ولاء
عتاقه ولا ولاء موالاة مع احد وعقد عقل عنه) شرط ثالث) ﴾ عاقد ايچون ولاء
عتاقه وكندودن ناشى ديت ويرلمش بركيمسنه ايله ولاء موالاة اولمامقدر ﴿ والرابع ان لا
يكون عقل عنه بيت المال ﴾ دردنجسى كندودن ناشى بيت المال عاقل اولوب ديت ويرمش
اولمامقدر اكر بيت المال دينى اداايتمش اولورسه ولاسى جماعت مسلمينك اولور بركمسنه
ايله موالاة ايدهمز لقيط حر در جنايتى وميراثى بيت المالكدر (والخامس ان يشترط العقل
والارث واما الاسلام فليس بشرط فيجوز موالاة المسلم الذمى وعكسه والذمى الذمى وان
اسلم الاسفل لان الموالاة كالوصية كما بسط فى البدايع) بشنجيسى عقل وارثدر اسلام
موالاته شرط دكلدر ايمدى مسلمك ذمى يه وذمينك مسلمه وذمينك ذمى يه موالاتى جائزه
اولور هرنقدر اسلامله مشرف اولورسه ده لكن فيجوز موالاة المسلم الذمى وعكسه
قولندن صكره وان اسلم الاسفل قولنه حاجت مس ايتز تعميم محلى اولمامغين تكرار
اولور زيرا مسلمدن ذميدن مسلمه ذمى يه صحيح اولمه ده موالاتده وصيت كبيدر ميانلرنده
فرق شوقدر واركه موصى له وصيته موصينك وفاتندنصكره مستحق اولور هرنقدر
بينلرنده اختلاف دينين اولورسه ده مولاى موالات اختلاف دينله وارث اولهمز
تتكم بدايعده مسطوردر ﴿ وفى الوهبانية (ومعتق عبد عن ابيه ولائه له وابوه بالمشية
يؤجر ﴾ وهبانيه ده مرسومدر كه برعبدى بركمسنه باباسندن ناشى عتق ايدرانك
ولاسى كندونكدر معتقى اولديغندن باباسنك مأجور ومثاب اولمسى مشيت اللهدهدر
ومعتق مبتداى اول ولائه مبتداى ثانى له خبريدر جمله سى مبتداى اوله خبردر (يعنى اعتق
عبده عن ابيه الميت فالولاء له والاجر للاب ان شاالله تعالى من غيران ينقص من اجر
الابن وكذ الصدقات والدعوات لابويه وكل مؤمن يكون الاجر لهم من غيران ينقص
من اجر الابن شئ مضمرات والله تعالى اعلم) شارح عليه الرحمه بيت مشروحى شرح
وايضاح ايدوب ديركه يعنى بركيسنه متوفا باباسى خيرنه عبدينى عتق ايدرسه ولاسى
كندونك واجر وثوابى الله ذوالجلال حضرتلرى دلرسه باباسنك اولور كندوسنك

اجرندنده برشى نقصان اولميه رق ابوين وسائر مؤمنين ايچون ايشلنان صدقات
ودعوات بنه بويله در اجر وثوابى كندولرينه واصل اولور فاعلنه اولان ثوابدن تنقيص
اولنميه رق يعنى احيانك عملرينك ثوابى امواته واصل اولور حتى بونك حقنده قاضى
القضاة سروجينك وسائر فضلاء دهرك نيجه تأليف اولنمش رساله لرى واردر والله
اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ (كتاب الاكراه) ﴾

مسائل اكراهه دائر كتاب مستطابدر ﴿ (هو) لغة حمل الانسان على شى يكرهه ﴾
اكراه لغتده برانسانى طبعا و يا شرعا كريه كورديكى شيئه حمل ايتمكدر مكرهك اكراهنده
تهديدينى ايقاعه قدرتى واكراه اولنان كمسنه نك انك وقوعنده خوفى اولسون و اولمسون
امام فرا كره ضمله مشقت فتحله اكراه معناسنه درديدى مغربده زجاجدن نقلا مرسومدر كه
قرآن عظيم الشانده بولنان ضمله كره لفظلرينى فتحله قرأت جائزدر الا كتب عليكم
القتال وهو كره لكم نظم مجيدنده كه دكل ﴿ وشرعا فعل يوجد من المكره فيحدث
فى المحل معنى يصير به مدفوعا الفعل الذى طلب منه ﴾ شرعده اكراه برفعل شى
شنيعدر كه مكرهدن صادر اولمغله محلكه كره اولنان كمسنه ده برمعنا كه خوف حادث
اولور كه انكله كندوسى كندودن طلب اولنان فعله مدفوع اولور كه انى بالضرورة
ايشلر يصيرنك فاعل ضميرى مكرهه به ضميرى معنايه راجعدر بونده فعلدن مراد قوله
متناول اولان شيدر ايمدى قولله اولان وعيده ده شامل اولور ﴿ وهو نوعان تام وهو
الملجئ بتلف نفس او عضو او ضرب مبرح والا فناقص وهو غير الملجئ ﴾ اكراه ايكى
نوعدر برى اكراه تام كاملدر كه مكرهى نفسنك ويابر عضوينك تلفيله ويا تلفه مؤدى
اولور ضرب شديد ايله اخافه ايله اكراهدر اكراهك بونوعى اكراه ملجئدر كه رضاى
معدم الجاى موجب اختيار مفسددر يوقسه اكراه ناقص قاصردر نفسنه وياعضوينه
تلف خوفى منعدم اولمغله الجاو اقدامى ايجاب ايتز ﴿ (وشرطه) اربعة امور (قدرة
المكره على ايقاع ماهدد به سلطانا اولصا) اونحوه ﴾ اكراهك شرطى درت شيدر
اولكى كره ايدن كمسنه كه كرك سلطان كرك اوغرى امثالى ذواتك تهديدينى ايقاعه قادر
اولمسيدر بو امامين قوليدر امام اعظم رحمه الله تعالى اكراه انجق سلطاندن تحقق ايدر
بيوردیلر لكن بو اختلاف عصر وزماندر اختلاف حجت وبرهان دكلدر فتوى امامين قولنه در
زوجك زوجه حقنده كرهى معتبردر ﴿ (و) الثانى (خوف المكره) بالفتح (ايقاعه) اى ايقاع
ماهدد به فى الحال بغلبة ظنه ليصير ملجأ ﴾ شرط ثانى رانك فتحيله مكرهك غلبه ظنيله فى الحال
تهديد اولنديغى شيئك ايقاعندن خوفيدر كه حتى كرهى مجلئ اوله ايمدى مكره مكرهك

نظرندن غائب اولورسه ویاعدم ایقاعی ظن غالب اولورسه کره زائل اولور ﴿ (و) الثالث
(کون الشی المکره به متلفا نفسا او عضوا او موجبا غما یعدم الرضی) ﴾ شرط ثالث مکره
بهك یا نفسی و یا عضوی متلف اولوب و یا رضایی اعدام ایدر غمی موجب اولمسیدر موجب
غم بعضیسی حبسله و بعضیسی ضربله در ﴿ (وهذا ادنی مراتبه وهو یختلف
باختلاف الاشخاص فان الاشراف یغمون بکلام خش والاراذل ربما لا یغمون الا بالضرب
المبرح ابن کمال کرهك اشبو نوعی مرتبه‌لرینك ادناسیدر و بو اشخاصك اختلافیله
مختلف اولور که اشرافدن بولنان عالی جناب ذوات همت مآب آز بر کلام ناسزا ایله
طاغلر قدر مغموم و متأثر اولورلر اراذل وفرومایه‌دن بولنان ناخلفلر اکثریا انجق
ضرب شدید وزجر اکید ایله متألم و منزجر اولورلر ﴿ (و) الرابع (کون المکره ممتنعا عما
اکره علیه قبله) اما (لحقه) کبیع ماله (او لحق) شخص (آخر) کاتلاف مال الغیر (او لحق
الشرع) کشرب الخمر والزنا ﴾ شرط رابع مکرهك اکراه اولندیغی شیدن مقدما
امتناعی یا کندو مالنی بیعی کبی حقندن ناشی و یا غیرك مالنی اتلافی کبی شخص آخرك
حقندن ناشی و یاخود شرب خمر وزنا کبی حق شرع ایچون اولمسیدر ﴿ (فلوا کره
بقتل او ضرب شدید) متلف لا بسوط او سوطین الا علی المذاکیر و العین بزازیة (او حبس
او قید مدیدین بخلاف حبس یوم او قیده او ضرب غیر شدید الا الذی جاه درر (حتی باع
او اشتری او اقرا و آجر فسخ) ما عقد ﴾ ایمدی بر کمسنه قتله و یا تلف وهلاکه ایدر ضرب
شدید ایله و یا حبس مدید ایله اکراه اولنمغله اکراه اولندیغی نسنه‌یی مثلا بیع و یا اشترا
و یا اقرار و یا ایجار ایدرسه بعد زوال الاکراه عقد ایتدیکی شیلری فسخ ایدر مثلا اقرارنده
بن کاذب ایدم دیر اما ضرب متلف اولمیوب مثلا بر و یا ایکی قمچیله اولورسه اتلاف
اولمامغین کره اولماز الا ذکرلره و کوزه اولورسه اتلاف ملحوظ اولمغله کره اولور و حبس
و یا قید مدید اولمیوب بر کون اولورسه و یا ضرب شدید اولمزسه حبس وقید مدیدینك
خلافنه در که کره عد اولنماز الا مضروب و مقید جاه و ریاست اربابی اولورسه انلر بو مثللو
از برشیئله چوق متألم و متأثر اولملریله انلر حقنده کره اولور ﴿ ولا یبطل حق الفسخ
بموت احدهما ولا بموت المشتری ولا بالزیادة المنفصلة وتضمن بالتعدی وسیجئ انه
یسترد وان تداولته الایدی ﴾ مکرهله مکرهك برینك و یا مشترینك موتیله وزیادهٔ
منفصله که ولد و میوه امثالی شیئله حق فسخ باطل اولمز و تعدیله هلاك اولمش اولورسه
مکره ضامن اولور وقریبا کاور که هرنقدر تداول ایدی بولنوب الدن اله کچرسه‌ده
مثلا مبیع استرداد اولنور ﴿ (او امضی) لان الاکراه الملجئ وغیر الملجئ یعدمان الرضی شرط
لصحة هذه العقود و کذا لصحة الاقرار فلذا صار له حق الفسخ والامضاء ﴾ و یاخود سالف
الذکر مکره عقدی امضا وانفاذ ایدر ملجئ و غیر ملجئ اکراه رضای اعدام ایتدکلرندن
حالبوکه عقود مشروعه‌لرده صحتك شرطی رضادر ینه بویله اقرارده صحتك

شرطی رضادر بناء علیه مکره ایچون حق فسخ وحق امضا اولدی ﴿ ثم ان تلك العقود
نافذة عندنا ﴾ (و) حینئذ (یملکه المشتری ان قبض فیصح اعتاقه) وکذا کل تصرف
لا یمکن نقضه (ولزمه قیمة) وقت الاعتاق ولو معسرا زاهدی لاتلافه بعقد فاسد ﴾
بعدزین اشبو فسخ احتمالی اولان عقدلر عند الحنفیة نافذه‌در ملك افاده ایدر یوخسه
لازمه‌در دیمك دکل زیرا کندوده مکره فسخله امضا بینده مخیردر پس عقود مشروعه
نافذه اولدیغی تقدیرجه مشتری کرهله اشترا ایتدیکی نسنه‌یه مالك اولور اکر قبض
ایتمش اولورسه امدی مشترینك عبدی اعتاق و نقضی ممکن اولمیان هر بر تدبیر و استیلاد
وطلاق کبی تصرفاتی صحیح اولور وهر نقدر فقیر الحال اولورسه‌ده کندویه اعتاق
وقتنده که قیمتنی تأدیه لازم اولور عقد فاسدله اتلافنه بناء ﴿ (فانه قبض ثمنه او سلم)
المبیع (طوعا) قید للمذکورین (نفذ) یعنی لزم لما مر ان عقود المکره نافذة عندنا ﴾ پس مکره
مبیعك ثمننی بالطوع الصاق قبض و یا مبیعی تسلیم ایدرسه رضا بولنمغله عقد نافذ
اولور که لازم اولور زیرا ماسبقده مرور ایتدیکه مکرهك عقودی بزم عندمزده
نافذه‌در که صحته منقلب اولور که مکره ایچون خیار اولمز ﴿ والمعلق علی الرضی والا
جازة لزومه لا نفاذه اذ اللزوم امر وراء النفاذ کما حققه ابن الکمال ﴾ رضایه و اجازته
تعلیق اولنوب اکا توقف ایدن عقدك لزومیدر یوخسه نفاذی دکلدر زیرا لزوم وراء
نفاذه بر امردر نته که ابن کمال انی تحقیق ایلیوب شرح طحاویدن نقل ایراد ایلدیکه
مکرهك عقودینك کلیسی نافذه‌در شوقدر وار که رضا معدوم اولدیغندن کندو
ایچون حق فسخ واردر رضا صحتك شرطی اولمغله رضا بولندقده عقد صحیح ولازم
اولور ﴿ قلت والضابط ان ما لا یصح مع الهزل ینعقد فاسدا فله ابطاله وما یصح یصح
فیضمن الحامل کما سیجئ ﴾ شارح علیه الرحمه دیرکه کره حقنده قاعده بودر که بر
عقدکه بیع وشرا واجاره مثللو هزلله صحیح اولمز انده کره اولورسه عقد فاسدا منعقد
اولور مکره ایچون انی ابطال مشروعدر عتق تدبیر طلاق کبی هزلیله جدی بر اولور
مقوله‌دن برشیئ اولوب هزلی صحیح اولورسه اول شیئ کرها صحیح اولور اکا حمل
وکره ایدن کیمسنه اندن تولد ایدن ضرری ضامن اولور ﴿ (وان قبض الثمن مکرها
لا) یلزم (ورده) ولم یضمن ان هلك الثمن لانه امانة درر (ان بقی) فی یده لفساد العقد ﴾
مکره ثمن کرها بلا رضا قبض ایدرسه عقد لازم اولمز و یدنده باقیسه رد ایدر عقدك
فسادینه بناء وهلاك اولمش اولورسه امانت اولدیغندن ضامن اولمز مشترینك اذنیله
اخذ ایتدیکندن ﴿ (لکنه یخالف البیع الفاسد فی اربع) صور (یجوز بالاجازة)
القولیة والفعلیة ﴾ لکن کرها اولان بیع درت صورتده بیع فاسده مخالف اولور که
اولا قولا و یا فعلا کرها بایع اجازة ویررسه بیع جائز اولور که صحته منقلب اولور اما
بیع فاسد که مثلا بر درهمی ایکی درهمه بیع اجازتله صحته منقلب اولور جائز اولماز

(الثانی انه (ینقض تصرف المشتری منه) وان تداولته الایدی) صورت ثانیه کرهاً بایع ایدن کیمسنه‌دن اشترا ایدن کمسنه‌نك تصرفنك نقض اولنمسیدر هرنقدرکه اول ایدی بولنورسه‌ده سائر عقود فاسدبونك خلافنه درکه انلرده نقض واسترداد اولمز زیرا بوحق عبددر سائرلری حق الله تعالی اولدیغندن استرداد ونقضندن مستغنیدر (و) الثالث (تعتبر القیمة وقت الاعتاق دون) وقت (القبض) صورت ثالثه کرهده عبدك حین اعتاقده که قیمتی اعتبار اولنوب قبض وقتنده که قیمتنك عدم اعتبار یدر فساده اعتبار قبض وقتنده در (و) الرابع (الثمن والمثمن امانة فی ید المکره) لاخذه باذن المشتری فلاضمان بلاتعد بخلافهما فی الفاسد بزازیة) صورت رابعه بایع قبض ثمنه مشتری قبض مبیعه کره اولندقلری تقدیرجه ثمنله قیمتنك مکرهك یدلرنده امانت اولمسیدر مشترینك و یابایعك اذنیله اخذ ایتدیکندن بلاتعد ضمان ایجاب ایلمز بیع فاسده صورار بعهٔ مشروحه‌نك خلافنده در (امر السلطان اکراه وان لم یتوعده) پادشاهك امری اکراهدر هرنقدر وعید بیان ایتمزسه‌ده ایدرسه بالطریق الاولی اکراهدر (وامر غیره لا ان لم یعلم) المأمور (بدلالة الحال انه لولم یمتثل امره یقتله او یقطع یده او یضربه ضربا یخاف علی نفسه او تلف عضوه) منیة المفتی و به یفتی پادشاهك غیرینك امری اکراه دکلدر دلالت حالله مأمورك معلومی اولمزسه‌که امرینه امتثال ایتمزسه کندوبی قتل ایدر و یا یدنی قطع ایدوب و یا نفسنده و یا عضوینده تلف خوف اولنور ضربله ضرب ایدر انجق بوقولله فتوا ویریلور (وفی البزازیة ازوج سلطان زوجته فیحقق من الاکراه) بزازیه‌ده مذکورکه زوج زوجه‌نك سلطانیدر اکرتهدیدنی ایقاعه قدرتی اولورایسه امدی کندودن اکراه تحقق ایدر (اکراه لمحرم علی قتل صید فابی حتی قتل کان ماجورا (عندالله تعالی اشباه) احرامده اولان کمسنه‌یی برکمسنه صیدی قتل اوزره قتلله اکراه ایتکله اندن اباوامتناع ایتدیکندن قتل اولنسه عندالله تعالی ماجور ومثاب اولور (ولو اکره البایع) علی البیع (لا المشتری وهلك المبیع فی یده ضمن قیمته البایع) قبضه بعقد فاسد) برکمسنه کندومتاعن اخره بیع اوزره اکراه اولنوب مشتری اکراه اولنمیوب مبیع یدنده هلاك اولورایسه عقدفاسد ایله قبض ایتدیکندن قیمتنی بایعه ضامن اولور (و) البایع المکره (له ان یضمن ایاشا من المکره بالکسر والمشتری کرها) برنسنه‌یی بیع ایدن کیمسنه ایچون رانك کسریله مکرهله مشترینك قنغیسنی دلرسه اکا تضمین ایتدیرر زیرا کسریله مکره ایچون فتحیله مکرهه آلت اولمغله کانه مکره بالذات کندوسی مکرهك مالنی مشتری‌یه دفع ایتمش اولور (فان ضمن المکره رجع علی المشتری بقیمته وان ضمن المشتری نفذ) ای جاز (لما مر) پس مکره ضامن اولورسه قیمتیله مشتری‌یه رجوع ایدر ضامن اولمغله کویا مکرهك مالنه کندوسی

مالك اولمش اولور مشتری ضامن اولورسه نافذ اولورکه عقدی جائز ولازم اولوب اندن ملکی ثابت اولور نته که ماسبقده مرور ایتدی (کل شراء بعده ولاینفذ ماقبله) لوضمن المشتری الثانی مثلا لصیرورته ملکه فیجوز مابعده لاماقبله فیرجع المشتری الضامن بالثمن علی بایعه) مثلا ضمانندن صکره هر بروقوعبولان شرا نافذ اولورمقدمکه نافذ اولمز یعنی تداول ایدی صورتنده مثلا مشتری ثانی ضامن اولوراندن صکره که شرالر نافذ اولور مقدمکه‌لر اولماز ملکی اولدیغندن ضامن اولان مشتری ثمنله بایعنه رجوع ایدر (بخلاف ما اذا اجاز المالك احد البیاعات حیث یجوز الجمیع ویأخذ الثمن من المشتری الاول لزوال المانع بالاجازة) مالك تداول ایدی ایله وقوعبولان بیعلرك برینه واجازت ویررسه صورت مشروحه‌نك اخلافنه درکه بیعلرك جمیعسی جائز اولور اجازت ویرلان هرنقدر اخرکه عقد اولورسه‌ده اجازتله مانع زائل اولمغله مکره ثمن مشتری اولدن اخذ ایدر (فان اکره علی اکل میتة اودم اولحم خنزیر اوشرب خمر) باکراه ملجیء (بحبس او ضرب او قید لم یحل) اذلاضرورة فی اکراه غیر ملجیء نعم لایحد للشرب للشبهة) برکمسنه حبسله ویاضربله وقیدایله میته ویادم ویالحم خنزیر اکل ویاخمر شرب اوزره اکراه غیر ملجیء ایله اکراه اولنورسه کندویه انی تناول حلال اولماز اکراه غیر ملجیده ضرورت اولمامغین بلی شوقدر وار که شبهه محلی اولدیغندن شرب خمر ایچون حد اجرا اولنمز (و) ان اکره بملجیء (تقبل او قطع) عضو اوضرب جرح ابن کمال (حل) الفعل بل فرض (فان صبر وقتل اثم) برکمسنه‌یه برفعل نامرضی‌یه قتلله و یاقطع عضو و یاضرب شدید ایله که کره ملجئله کره اولورسه کندویه انی ایشلمك حلال ومشروع بلکه فرض اولوب اول اذایه صبرایله قتل اولنورسه اثم و کنهکار اولور مسائل اکراه اوچ قسمدر بری اکراه اولندیغی فعله اقدام عزیمتدر امدی اندن امتناعله قتل اولنورسه اثم اولنور شرب خمر تناول میته امثالی شیلر کبی برقسمیده عزیمت امتناع اقدام رخصتدر اوده معاذالله تعالی کلمهٔ کفری وسب نبی علیه الصلاة والسلام وسائر کفر واستخفاف دین امثالی ناسزا شیلری لسان اوزره اجرادر بریده کندوده عزیمت امتناعدر اصلا اقدامه رخصت یوقدر اوده نفس معصوم محترمی قتل و یاقطع عضودر (الا ان اراد به مغایظة الکفار فلا بأس به الا اول) صبر تحمله اول مرد صلابت آیین مغایظهٔ اعدای دین مراد ایدرایسه امدی بونیت صالحه ایله قتل اولنمسنده بأس یوقدر (وکذا لولم یعلم الاباحة بالاکراه لایأثم لخفائه فیعذر بالجهل کالجهل بالخطاب فی اول الاسلام اوفی دار الحرب) بنه بویله صبرنده باس یوقدر اکراهله اول شیئك مباح اولدیغنی بیلمز موضع خفا اولمغله آثم اولمز وجهلندن ناشی معذور اولور اوائل اسلامده ویادار حربده احکام تکلیفیه خطابنه جهله مخاطب مسلمك معذور اولدیغی کبی (کما فی المخمصة) کما قدمناه من الحج) نته که حالت مخمصه‌ده صبر ایدوب هلاك اولسه اثم اولدیغی کبی حتی حج بحثنده ماسبقده بز ذکر ایلدك زیرا الله جلیل ضرورت

حالنی ✻ انما حرم علیكم المیتة والدم ولحم الخنزیر وما اهل به لغیر الله فمن اضطر غیر باغ
ولا عاد فلا اثم علیه ان الله غفور رحیم ✻ نظم مجیدنده استثنا بیوردی مستثنانك حكمی ایسه
دائما مستثنی منهك خلافنده در وضرورتك مخمصة ویا اكراه سببیله اولمسی بیننده فرق یوقدر
✻ (و) اكره (علی الكفر) بالله او بسب النبی صلی الله تعالی علیه وسلم مجمع وقد روی (بقطع
او قتل رخص له ان یظهر ما امر به) علی لسانه ویوری (وقلبه مطمئن بالایمان) ✻ بر كمسنه
بر عضونی قطع ویا قتلیله الله عظیم الشان جلت عظمته حضرتلرینه كفر ویا نبی
ذیشان علیه صلاة ازحمانه سب اوزره اكراه اولنورسه كندویه اكراه وامر اولندیغی
معاذ الله تعالی كفری لسانی اوزره اظهار وایمانی ستر وتوریه برله قلبی ایمانله ثابت ومطمئن
وبلا تغییر اعتقاد تام اوزره اولور ✻ ثم ان وری لا یكفر وبانت امرأته قضاء لا دیانة وان
خطر بباله التوریة ولم یور كفر وبانت دیانة وقضاء نوازل وجلالیه ✻ بعد زین مكره
مرسوم كفری تفوه وتكلم ایدرك ایمانی كزلرسه كافر اولماز وعورتی قضاء مبانه اولور دیانة
اولماز ایمانی كزلدیكنه بناء اما توریه كه ایمانی ستر ایتمك خاطرینه كلوب لكن ستر ایتمسه
كندوسی كافر وعورتی قضاء ودیانة مبانه اولور زیرا خاطرنه توریه خطور ایتكله
كندویه كفردن تخلص ممكن اولوب ضرورت منعدم اولدیغندن كویا طوعا كفری
قبول ایتمش اولدی بوندن فهم اولنان توریه نك لزومی خاطرینه خطور ایتدیكنه نظرادر
لكن صورت ثالثه باقی قالدیكه مكره خاطرینه برشی خطور ایتیوب لكن قلبی مطمئن
بالایمان اوله رق كفری تفوه ایتدم دیرسه استحسانا عورتی مبانه اولماز زیرا خاطرنه اكراه
اولندیغی شیدن ماعدا برنسنه كلدیكی تقدیرجه ضرورت تحقق ایتمش اولدیغندن
تفوهه رخصت اولمش اولور ✻ (ویؤجر لو صبر) لترك الاجراء المحرم) مكره صبر ایدوب قتلی
اختیار ایدرسه مأجور ومثاب اولوب تكلمی حرم اولان كلمهٔ كفری لسانه اجرایی ترك
ایتدیكندن شهدا جرینه نائل اولور زیرا اصحاب كزیندن خبیب نام ذات معالی سمات صبر
ایدوب ایادی كفار خاكساره صبر وتحمل الصلب وشهید اولملریله رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم كندولرینه سید شهدا تسمیه بیوردیلر لسان اوزره كلمهٔ كفری معاذ الله
اجرایه جراءت انجق ضرورت وقتنده اولور سائر وقتده اولمز حتی بر كمسنه نك خاطرنه
كلسه كه عدو كندویی كفر اوزره اكراه ایدرسه كلمهٔ كفری تكلم ایده قلبی ایمانله مطمئن
اولدیغی حالده اول كمسنه ساعتنده كافر اولور من غیر اكراه كلمهٔ كفری لسانی اوزره
اجرایه راضی اولمغله (ومثله سائر حقوقه تعالی كاف وصوم وصلاة وقتل صید حرم
او فی احرام وكل ما ثبتت فرضیته بالكتاب اختیار سفر) ومرض حالنك ماعداسنده
افساد صوم وافساد صلاة وحرمك صیدینی ویا احرامده اوله رق صیدی قتل وهر بر
فرضیتی كتاب الله ثابت اولان حق اللهلرده كفر بالله تعالی كبیدر قتلله افطاره اكراه ایتدكلرنده
امتناع ایتكله قتل اولنسه اثم اولور ✻ (ولم یرخص) الاجراء (بغیرهما) بغیر القطع

والقتل یعنی بغیر الملجئ ابن كمال اذا تكلم بكلمة الكفر لا یحل ابدا ✻ قطع عضو وقتلكه
اكراه ملجئك ماعداسنده كلمهٔ كفری لسان اوزره اجرایه رخصت اولمدی زیرا كلمهٔ كفری
تكلم قطعا ابدا حلال دكلدر نهایتی اكراه ملجئله كندویه رخصت اولدی یوخسه حقنده
اباحه یوقدر ✻ (ورخص له اتلاف مال مسلم) ✻ او ذمی اختیار ✻ (تقبل او قطع)
ویؤجر لو صبر ابن ملك) بر مسلمك ویا ذمینك مالنی اتلافه قتلله ویا قطع عضوله بر كمسنه
اكراه اولنورسه كندویه رخصت ویریلور بوده كفر حكمنده در حتی حافظ الدین ایكسنی
بر حكمده ذكر ایتدی اما صبر ایدوب قتل اولنورسه مأجور اولور ✻ (وضمن) رب المال)
المكره) بالكسر لان المكره بالفتح كالالة كره) اولنان كیمسنه الت كبی اولدیغندن رب المال شرعا
كره ایدن ذاته تضمین ایتدیرر كانه مكره بالذات كندوسی مباشرت ایتمش اولور كرهك
فعل الت اولمقلغه صلاحیتی اولمیان شی اولورسه مثلا اكل ووطی وتكلم كبی پس فعل كرهه
انتقال ایتمز ✻ (لا) یرخص (قتله) او سبه او قتل عضوه وما لا یستباح بحال اختیار ✻
مسلمك بغیر حق قتلنه وسبنه ویا عضونی قطعنه وبوغمق وآتشه یاقمق وغرق ایچون
صویه اتمق وزنا كبی اصلا بر حالده استباحه سی مشروع اولمیان شیلره رخصت ویرلمز
✻ (ویقاد فی) القتل (العمد المكره) بالكسر لو مكلفا علی ما فی المبسوط خلافا لما فی النهایة)
(فقط) لان القاتل كالآلة واوجبه الشافعی علیهما ونفاه ابو یوسف عنهما للشبهة) مبسوطده
ذكر اولندیغی اوزره قتل عمده كره عاقل بالغ اولورسه فقط كندوسی قصاص اولنور
قاتل الت كبی اولمغین خلاف نهایه ده ذكر اولنان نفس قاتلك قصاص مضمونیچوندر
امام شافعی علیه الرحمه قصاص ایكیسنه ایجاب ایدر دیدی امام ابو یوسف ایكیسندن ده
عدم قتل شبهه سنه بناء ایكیسندن ده قصاص نفی ایلدی ✻ (ولو اكره علی الزنا لا یرخص له)
لان فیه قتل النفس بضیاعها لكنه لا یحد استحسانا بل یغرم المهر واوطاته لانهما الا یقطان
جمیعا شرح وهبانیة ✻ بر كمسنه اكراه ملجئله زنایه اكراه اولنورسه كندویه شرعا رخصت اولمز
زناده ولد زنانك مربیسی معدوم اولمغین كویا حكما كندوده قتل نفس اولمش اولور
لكن شوقدر واركه استحسانا حد ایجاب ایتمز ومهری ضامن اولور مزنیه هر نه قدر
رضاسیله بطوعها زنا اولنسه ده زیرا حد ایله مهرك ایكیسی بردن ساقط اولمز اكراه غیر ملجئده
زانی یه حد وجمله حال اثم اولور ✻ (وفی جانب المرأة یرخص) لها الزنا (بالاكراه الملجئ)
لان نسب الولد لا ینقطع فلم یكن فی معنی القتل من جانبها بخلاف الرجل) عورت طرفنده
اكراه ملجئده كندویه زنایه رخصت ویریلور ولدك نسبی منقطع اولمامغین كندونك طرفنده
معنای قتل بولنمدی اما رجل عورتك خلافنده در ✻ (لا بغیره لكنه یسقط الحد فی زناها
لا زناه) لانه لما لم یكن الملجئ رخصة له لم یكن غیر الملجئ شبهة له ✻ اكراه ملجئك غیرنده عورته
زنایه رخصت ویرلمز شوقدر واركه شبهه محلی اولمغله زناسنده حد ساقط اولور آنم اولسنده
اختلاف اولندی رجلك زناسنده اكراه ملجئ رخصت اولمامغین غیر ملجئده كندویه

شبهه ایراث ایتدیکندن زناسنده حد ساقط اولمز ✲ (فرع) ظاهر تعلیلهم ان حکم
اللواطة کحکم المرأة لعدم الولد فترخص بالمجیء الان یفرق بکونها اشد حرمة من الزنا
لانها لم تبح بطریق ما لکون قبحها عقلیا ولذا لاتکون فی الجنة علی الصحیح قاله المصنف)
فقهانک اکراه ملجئده رجله زنایه عدم رخصتی کندوده نفسک ضیاعیله قتل نفسله
وعورتده رخصتی ولدک نسبینک کندودن عدم انقطاعیله تعلیللرینک ظاهری عدم ولده
مبنی لواطه‌نک کرک فاعل وکرک مفعول طرفلرنده حکمی عورتک حکمی کبیدر عدم ولده بناء
اکراه ملجئده رخصت ویریلور شوقدر وار که لواطه حرمتده زنادن اشد دردیو میانلری
فرق اولنور کندویه وجهما من الوجوه رخصت اولنامغین وقبحی عقلاده ثابتدر مفعولی
اذلال اولنمغین ومحل نجاست اولدیغندن طبعاده مستکره درشرعا حرام اولدیغی کبی بناء
برین قول صحیح اوزره جنتده اولمز ✲ (وصح نکاحه وطلاقه وعتقه) لو بالقول لا بالفعل
کشراء قریبه ابن کمال (ورجع بقیمة العبد ونصف المسمی ان لم یطاء) ✲ مکرهک نکاحی
وطلاقی وعتقی صحیح اولور اگر کرهی قولاً اولوب فعلاً اولمازسه قریبی که ذی رحم
محرمی شراسی کرها صحیح اولدیغی کبی ومکره الت کبی اولوب اصل اکراه مکرهه
نسبت اولنمغله عبدک قیمتیله ومنکوحه‌یی وطی ایتدیکی تقدیرجه مهر مسماسنک نصفیله
کندویه رجوع ایدر وطی صورتنده مهر تقرر ایتمکله رجوع ایدمز ✲ (ونذره ویمینه
وظهاره ورجعته وایلاؤه وفیئه فیه) ای فی الایلاء بقول اوفعل (واسلامه) ولو ذمیا
کما هو اطلاق کثیر من المشایخ) مکرهک نذری ویمینی وظهاری وطلاق رجعیده رجعتی
وایلاسیکه درت ماه زوجه‌سیله جماع ایتمامکه قصدی وقولیله ویافعلیله اندن رجوعی
وذاتنده هرنقدر زمیدخی اولورسه اسلامی صحیح اولور اسلامده ذمی ایله حربی به بروجه
اطلاق شمولی اکثر مشایخ قولیدر یعنی اسلامده که اولنان ذاتنده ذمی ویاحربی
فنغی اولورسه اولسون دیمک (ومافی الخانیة من التفصیل فقیاس والاستحسان صحته مطلقا
فلیحفظ) خانیه‌ده ذکر اولنان کرها حربینک اسلامی صحیح ذمی‌نک که غیر صحیحدر
دیو تفصیل قیاسدر استحسان ذمی وحربی مطلقا کرها اسلاملرینک صحتیدر ✲ (بلا قتل
لو رجع) للشبهة کما مر فی باب المرتد ✲ حربی ویاذمی مکرها اسلامله مشرف اولدقدنصکره
رجوع ایدرسه عدم ردتی احتمالنه مبنی شبهه محلی اولمغله قتل حدی دفع اولنمغله
قتل اولنمازنته که باب المرتده مرور ایلدی ✲ (وتوکیله بطلاق وعتاق) ✲ برکسنه‌نک
کرها برکسنه‌یی عورتنی تطلیقه وعبدنی عتقه توکیلده صحیح اولمغله وکیلک تعرفی
نافذ واستحسانا مؤکل اتلاف اولنان نسنه ایله مکرهه رجوع ایدر قیاسی عدم رجوعیدر
(ومافی الاشباه من خلافه فقیاسی والاستحسان وقوعه) اشباهده ذکر اولنان مسئلهٔ
مشروحه‌ده مضمون مشروحک خلافیکه وکیلک طلاق وعتاقنک عدم وقوعی قیاسدر
وقوعی استحساندر ✲ (والاصل عندنا ان کل ما یصح مع الهزل یصح مع الاکراه لان ما یصح

مع الهزل لایحتمل الفسخ وکل ما لایحتمل الفسخ لایؤثر فیه الاکراه وعدها ابو اللیث فی
خزانة الفقه ثمانیة عشر وعد نیاها فی باب الطلاق نظما عشرین) ائمهٔ
حنفیه نزدنده بو خصوصده اصل اصیل قاعده وتفصیل بودرکه هر بر شیکه هزلله
صحیح اولور اگر اهله‌ده صحیح اولور زیرا هزلله صحیح اولان عقدک فسخه احتمالی اولمز
وهر بر فسخه احتمالی اولمیان شیده اکراه تاثیر ایتمزکه صحتنه مانع اولمز هزلله صحیح
اولان عقودی ابو اللیث خزانة الفقه نام تألیف لطیفنده اون سکزدر دیو عد واحصا
بیوردی بزده انی طلاق بابنده نظمله یکرمیدر دیو عد ایلدک طلاق نکاح رجعت
طلاقله ویا عتاقله ویاظهار ایله ویا ایلا ویا عبدنی عتقله حلف ونفسینه حجی ویاصدقه‌یی
ایجاب وبر کیمسه‌نک اوزرینه واجب اولان دم عمدی عفو وبر مقدار مال اوزره
طلاقه که اولنان عورتک قبولی ونصرانینک اسلامی وتدبیر واستیلا دور رضاع ویمین
ونذردر ✲ (و) لایصح مع الاکراه) ابراؤه مدیونه) او ابراؤه) کفیله ✲ نفسه او مال لان
البراءة لاتصح مع الهزل ✲ برکسنه‌نک مدیونی ویانفسنه ومالنه کفیلنی کرها ابراسی صحیح
اولماز زیرا براءت هزلیله صحیحه اولمازکه حتی کندوده اکراهک تأثیری اوله ایمدی کره
زائل اولنده مکره ایچون مخیرلک اولور دیلرسه انی امضا ودلرسه فسخ ایدر (کذا لواکره
الشفیع علی ان یسکت علی طلب الشفعة فسکت لاتبطل شفعة) یعنی بویله برکسنه شفعه
طلبندن سکوت اوزره اکراه اولنمغله سکوت ایله شفعه دعواسی باطله اولمز کرهک
زوالیله دعوایه قادر اولدقده دعواسی مسموعه اولور (و) لا (ردته باسانه وقلبه
مطمئن بالایمان (فلا تبین زجته) لانه لایکفر به والقول له استحسانا ✲ مکرهک قلبی
ایمانله مطمئن اولوب اعتقادنده تغیر اولمیه‌رق فقط لسانیله ردتی صحیحه اولمامغین عورتی
مبانه اولماز انکله کافر اولمدیغندن استحسانا قولده کندنکدر (قلت وقدمنا عن النوازل
خلافه فلعله قیاس فتامله) شارح رحمه الله دیرکه ماسبقده نوازلدن نقلا بزبونک خلافنی
ذکر ایتدک که بروجه توریه قلبنده اولمیان شیئی اظهار جهه اولورسه قضاء عورتی
مبانه اولور دیانة اولماز مضمونی در ظن ایدرمکه اوقیاسدر ✲ (اکره القاضی رجلا
لیقر بسرقة اوقتل رجل بعمد او) لیقر بقطع ید رجل بعمد فاقر بذلک فقطعت یده او قتل)
علی ما ذکر ان کان المقر موصوفا بالصلاح اقتص من القاضی وان متهما بالسرقة معروفا
بها او با قتل لا) یقتص من القاضی استحسانا للشبهة خانیة ✲ قاضی ویاغیر برکسنه‌ یه برجله سرقتله
ویاعمدا بر رجلک قتلیله ویاعمدا ایدینی قطعنی اقرار ایچون کره ایتمکله انی مکره اقرار ایدوب بناء
علیه انک یدی قطع اولنوب ویا کندوسی قطع اولنسه ایمدی اول مقر صلاحله موصوف
برکسنه اولورسه قاضی قصاص اولنوب ومالی ضامن اولور واگر سرقتله وقتله متهم
ومعروف برکسنه اولورسه اقرار ایتدیکی نسنه‌یی اشلمه‌سی شبهه‌سنه بناء استحسانا
قاضی یه قصاص ایجاب ایتمز ✲ (قیل له اما ان تشرب هذا الشراب او تبیع کرمک فهو

اكراه ان كان شرابا لايحل) كالخمر (والافلا) قنيه قال وكذا الزناء وسائر المحرمات ✽
بركسنه يه يا اشبو شرابى شرب ايدوب ويا باغكى بيع ايدرسك ديلسه بو اكراهدر خمر كبى
شراب حلال اولميان شئ اولورسه يوقسه كره اولمز صاحب قنيه زنا سائر محرومات ده
بنه بويله در ديدى ✽ (صادره السلطان ولم يعين بيع ماله فباع صح) لعدم تعينه والحيلة
ان يقول من اين اعطى ولا مال لى فاذا قال الظالم بع كذا فقد صار مكرها فيه بزازيه ✽
سلطان بركسنه يى مصادره ايدوب برمقدار اقچه سنى بغير حق اخذ ايده جك اولدقده
كندويه سلطان اشبو مالكى بيع ايله ديمكسزن برمقدار مالنى بيع ايلسه عدم تعيينه
مبنى بيع مشروحى صحيح اولوب كرهله اولمش اولمز بيعى طوعا اولمغين كرهنه حيله
مصادره اولنان كسنه نك بن بو قدر مبلغى نره دن ويره يم مالم يوقدر ديمسيدر پس ظالم
مصادر فلان مالكى بيع ايله ديرسه امدى انك بيعنده مكره اولور مكرهكده بيعى فاسدر
✽ (خوفها الزوج بالضرب حتى وهبته مهرها لم تصح) الهبة (ان قدر الزوج على
الضرب) ✽ بركسنه عورتنى ضرب ايله تخويف وتهديد ايتكله مهرنى كندويه هبه ايلسه
هبه سى صحيح اولمز زوجى ضربه مقتدر برذات ايسه (وان هددها بطلاق او تزوج
عليها وتسرفليس باكراه خانيه) زوج زوجه سنى طلاق ويا اوزرينه تزوج ويا اوطه لق
برجاريه اشتراسيله تهديد ايدرسه امدى بونلر شرعا جائز اولور مقوله دن اولمغله اكراه
عد اولنماز (وفى مجمع الفتاوى مع امرأته المريضة عن المسير الى ابويها الا ان تهبه مهرها
فوهبت بعض المهر فالهبة باطلة لانها كالمكرهة ✽ مجمع الفتاواده مذكوردركه
بركسنه مريضه اولان عورتنى ابوينك خانه سنه كتمكه رخصت ويرميوب الامهرنى
هبه ايله اذن ويرجك اولمغله عورت مهرينك بعضيسى ويا طوبونى هبه ايلسه هبه
مشروحه باطله اولور عورت مكرهه كبى اولديغندن (قلت ويؤخذ منه جواب
حادثة الفتوى وهى زوج بنته البكر من رجل فلما ارادت زفاف منعها الاب الا ان يشهد
انها استوفت منه ميراث امها فاقرت ثم اذن لها بالزفاف فلا يصح اقرارها لكونها
فى معنى المكرهة وبه افتى ابو السعود مفتى الروم) شارح ✽ عليه الرحمه ديركه نقل
مشروحدن حادثه فتوانك جوابى اخذ اولنور كه بركسنه باكره اولان قزنى براره
تزويج ايتكله قز وجينك زفاف خانه سنه ذهاب مراد ايتدكده باباسى انى منع ايدوب
الا اناسندن منتقل ميراثنى تماما اخذ واستيفا ايتدم ديو اقرار اشهاد ايتديكجه رخصت
ويرمديكندن قز مضمون مشروحى اقرار ايتدكدنصكره كندويه زفافه اذن ويرسه
قز معنا مكرهه اولمغله اقرارى صحيح اولماز ابكارده حيا غالب اولمغين اشبو مضمونله
روم مفتيسى ابو السعود افتا بيوردى (قال المصنف فى شرح منظومة تحفة الاقران
فى بحث الهبة) مضمون مشروحى مصنف مرحوم ده تحفة الاقران نام منظومه سنك
شرحنده هبه بحثنده ديدى فتاواى خيريه صاحبيده نظمله مضمون مشروحى بيان

(بيوردكه)

بيوردكه (ومانع زوجته عن اهلها ✽ لتهب المهر يكون مكرها ✽ كذاك منع والدلبنته ✽
خروجها لبعلها من بيته) (المكره باخذ المال لايضمن) ما اخذه (اذا نوى) الاخذ انه
يرده على صاحبه والا يضمن) ✽ مالك اخذينه كره اولنان كسنه اخذى وقتنده انى
صاحبنه ردنى مراد ايدرسه انى ضامن اولمز يوقسه ضامن اولور ✽ (واذا اختلفا)
اى المالك والمكره (فى النية فالقول للمكره مع يمينه) ولا يضمن مجتبى ✽ مال صاحبيله
كره اولنان كسنه نية مشروحده اختلاف ايتسه لر مكره ضمانى نفسندن نفى
ايتديكندن يمينيله قول كندنكدر اكراه اولنميده صدقنه دليلدر ضامن اولماز
✽ وفيه المكره على الاخذ والدفع انما يسعه مادام حاضرا عنده المكره والا لم يحل زوال
القدرة والالجاء بعده منه ✽ مجتباده مرسومدركه برغيرك مالنى اخذه وعندنده بولنان
مثلا وديعه يى دفعه كره اولنان كيمسنه يه اول فعلى ايشلمك كندويه انجق كره ايدن
كسنه نك كندونك عندنده حاضر اولديغى مدتده جائز اولور پس حاضر اولميوب
نظرندن غائب اولورسه قدرت والجاء مكرهدن بعد سببيله زائل اولمغله اخذ ودفع
حلال ومشروع اولماز ✽ وبهذا تبين انه عذر لاعوان الظلمة فى الاخذ عند غيبة
الامير اورسوله فليحفظ ✽ اشبو بيان مشروحدن ظاهر ونمايان اولديكه كره ايدن
اميرك ويا رسولينك غيبتى وقتنده اعوان واتباعلرينك اخذلرنده عذرلرى مقبول
اولمز بلكه كندولرى ضامن اولور ✽ (فروع) اكره على اكل طعام نفسه ان جائعا
لارجوع وان شبعانا رجع بقيمة على المكره لحصول منفعة الاكل له فى الاول لا الثانى ✽
بركسنه كندونك طعامنى اكل اوزره اكراه اولنسه امدى كندوسى جائع اولوب
طعامه اقبالى اوله رق كره اولنمش اولورسه مكرهه قيمتيله رجوع ايده مز يوق
طوق اولوب طعامه اشتهاسى اولميه رق اولورسه رجوع ايدر زيرا اولكنده كندويه
منفعت اكل حاصل ثانيده غير حاصلدر ✽ قال اهل الحرب لنبى اخذوه ان قلت لست
بنبى تركناك والا قتلناك لايسعه قول ذلك ✽ كفره اهل حرب اخذ ايتدكلرى بر نبى
ذيشانه اگر سن بن پيغمبر دكلم ديرسك سنى خلاص ايدرز يوقيسه قتل ايدرز ديسه لر
اول پيغمبر اول قول نامقبول تكلم وتفوه مشروع وجائز دكلدر ✽ وان قيل لغير نبى
ان قلت هذا ليس بنبى تركنا بينك وان قلت بنى قتلناه وسعه لامتناع الكذب على الا
نبياء ✽ پيغمبرك غيرينه اشبو پيغمبر نبى دكلدر ديرسك انى ترك ايدرز يوق بنيدر ديرسك
انى قتل ايدرز ديسه لر اكا اول قولى تكلم جائزدر نبى يه عدم جوازى كندولرى معصوم
اولدقلرندن كذب انلره ممتنع اولديغنه مبنيدر ✽ قال حربى لرجل ان دفعت جاريتك
لازنى بها دفعت لك الف اسير لم يحل ✽ بر حربى كافر بر رجل مسلمه اگر جاريه كى
بكا كندو ايله زنا ايتمك ايچون ويررسك سكا بيك اسير ويره يم ديسه اول جاريه يى
ويرمك حلال اولمز زيرا بونده جاريه يى زنايه كره يوقكه كندويه رخصت اوله

صاحبنده دفعه كره بوقدر اما اسارانك تخليصنه ويا اسر بليه‌سنه تيسيرنه حق سبحانه وتعالى قادردر (اقر بعتق عبده مكرها لم يعتق فى الاصح) بركسنه مكرها عبدنك عتقنى اقرار ايلسه قول اصحده عبد عتق اولنمز بو اوائل كتابده سالف الذكر مصنف مرحومك اواقرفا لمكره بعد زوال الاكراه مخيربين الفسخ والامضاء مسئله سنك جزئياتندندر ❊وهل الاكراه باخذ المال معتبر شرعا ظاهر القنية نعم❊ بركسنه بنى مالنى اخذ ايله كندوبى اكراه ايتسه‌ز شرعا اشبو كره معتبرميدر قنيه‌نك ظاهر كلامى بلى معتبردر ❊وفى الواهبانية قال (وان يقل المديون اتى مرافع ٭لتبرئ فالاكراه معنى مصور٭) وهبانيه ده وهبانيه صاحبى ديديكه ذ بر مديون داينى عمروه دينندن ذمتنى ابرا ايتسون ايچون سنى حاكمه خبرو يروب سنكله مرافعه اولورم نزد كده فلانجه كسنه‌نك شوقدر مالى واردر انى سندن حاكمه اخذ ايتديررم ديسه ايتدى اشبو كلام وحشت اموزى معناده اكراه معتبر تصور اولنور (٭ وصح فى الاستحسان اسلام مكره ٭❊ ولاقتل ان يرتد بعد ويجبر٭) استحسانا مكرهك اسلامى صحيحدر وسكره معاذالله تعالى مرتد اولسه قتل ايجاب ايتمزلكن اسلامى قبول ايله ديو جبراولنور بونده كه بحث مصنفك سابق الذكر واسلامه قولنده مرور ايتدى والله اعلم واستغفر الله العظيم

❊(كتاب الحجر)❊

حجره دائر مسائل مكتوبه دراكراهدن صكره حجرك ايرادى ايكيسنده ده اختيارك سلب اولنديغنه مبنيدر شوقدر واركه اكراهده سلب اختيار كندوايچون اختيار صحيح وولاية كامله اولان كيمسنه‌دن اولمغله اكراه اقوادر حجر بونك خلافنه‌در بناءبرين تقديمى انسب كورلدى ❊(هو) لغة المنع مطلقا وشرعا (منع من نفاذ تصرف قولى) لافعلى لان الفعل بعد وقوعه لايمكن رده فلايتصور الحجر عنه❊ حجر لغتده مطلقا كرك فعل وكرك قولدن منعدر شرعده تصرف قولينك نفاذندن منعدر كه انده غير محجور عليه مقامنه قائم اولور محجور عليهك تصرفى مفيد اولماز تصرف فعلينك نفوذندن منع دكلدر زيرا برفعل بردفعه واقع اولدقدنصكره انك ردى ممكن ومتصور اولماز كه اندن حجر اولنه ❊قلت يشكل عليه الرقيق لمنع نفاذ فعله فى الحال بل بعد العتق كما صرح به فى البدايع اللهم الا ان يقال الاصل فيه ذلك لكنه اخر لعتقه لقيام المانع فتأمل❊ شارح رحمه الله تعالى اشبو لافعلى قولنه رقيقله اعتراض ايراد ايدركه انك فعلنك فى الحال نفاذندن منع واردر نهايتى بعد العتق فعلى نافذ اولورته كه مضمون مشروحله بدايعده تصريح ايلدى مثلا برعبد برمقدار درهم استقراض بعده انى استهلاك ايلسه فى الحال انكله مؤاخذه اولنمز بلكه بعد العتق مؤاخذه اولنور بوندن جواب ممكن دكلدر الاديه كه بونده اصل اولان مزبور عبدك فى الحال

افعاليله مؤاخذه اولنميدر لكن شوقدر واركه مؤاخذه‌سنك عتقى وقتنه تأخيرى مانعكه اغاسنك حقيدر زيرا فعلى فى الحال نافذ اولسه كندونك فعلى ايچون بيعى لازم اولور بونده ده اغانك حقى ابطال اولور لعتقه ده لام فى معناسنه‌در اقم الصلوة لدلوك الشمس نظم مجيدنده كه لام كبى ❊(وسببه صغر وجنون يعم القوى والضعيف كما فى المعتوه❊ حجرك سببى صغر وجنوندن جنون قوى كه جنون مطبق وضعيفكه بعضا جنون اولوروبعضا افاقت اولور ايكيسنه ده عام وشامل اولور معتوهكه قليل الفهم مختلط الكلام فاسد التدبير كسنه ده اولديغى كبى شوقدر واركه معتوه مجنون كبى اوروب چالوب شتم ايتمز مجنوندن فرقى بودر (وحكمه كمميز كما سيجئ فى المأذون) معتوهكه حكمى مميز اولان صبينك حكمى كبيدر نته كه قريبا كتاب المأذونده كلور ❊(ورق فلايصح طلاق صبى ومجنون مغلوب) اى لايفيق بحال واما الذى يجن ويفيق فحكمه كمميز نهاية❊ حجرك برسببيده رقدر رامدى صبينك ومجنون مغلوبكه اصلا افاقت بولميان مجنونك طلاق صحيح اولماز عدم عقلارينه مبنى امابعضا مجنون اولوب وبعضا افاقت بولان كسنه‌نك حكمى مميزك حكمى كبيدر ❊(و) لا (اعتاقهما واقرارهما نظرا لهما) صبيله مجنونك اعتاقلرى واقرارلرى كندولرينه نظرا وشفقة صحيح اولماز (وصح طلاق عبد واقراره فى حق نفسه فقط)لاسيده ❊عبدك طلاق واقرارى فقط كندو نفسنده صحيحدر سيدى حقنده غير صحيحدر رسول الله اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك هر برطلاق واقعدر الاصبيله معتوهك طلاق غير واقعدر مضمونى قول صحيحنه بناء ❊(فلواقر بمال اخر الى عتقه) لولغير مولاه ولوله هدر) پس برعبد اغاسنك غيرينه برمقدار مال اقرار ايده جك اولورسه تأديه‌سى عتقى وقتنه دك تأخير اولنور حين عتقنده مانع زائل اولمغين اقرارى سيدينه اولورسه هدردر ❊(وبحدوقود اقيم فى الحال) ابقائه على اصل الحرية فى حقهما❊ عبدك حدى وقصاص موجب شيئ اقرارنده فى الحال حد ويا قصاص اقامه واجرا قيلنور عبد حدوقود حقنده اصل حريت اوزره باقى اولمغين زيرا بونلر خواص انسانيتدندر ❊(ومن عقد) عقدا يدور بين نفع وضرر كما سيجئ فى المأذون (منهم) من هؤلاء المحجورين (وهو يعقله) يعرف ان البيع سالب للملك والشراء جالب (اجازوليه اورد) وان لم يعقله فباطل نهايه❊ ماراالذكر محجورينكه صبيله عبدن بيعك سالب شرانك جالب اولديغنه عارف اولان بركسنه نفعله ضرر بيننده دوران ايدر برعقدى ايشلسه وليسى يا اجازت و يا رد ايدر مزبوران عاقل اولمزسه عقد باطل اولور نته كه بوكا دائر بحث قريبا مأذون بابنده دخى كلور ❊(وان اتلفوا) اى هؤلاء المحجورون سواء عقلوا اولادرر (شيئا) مقوما من مال اونفس (ضمنوا) اذلا حجر فى الفعلى لكن ضمان العبد بعد العتق على مامر❊ عاقل ويا غير عاقل سالف الذكر محجوران برمال مقومى ويا نفسى اتلاف ايدرلرسه ضامن اولورلر زيرا تصرف فعليده حجر يوقدر شوقدر

واركه عبدك ضمانى ماسبقده مرورايتديكى اوزره بعدالعتق اولور ❊ وفى اشباه الصبى المحجور مؤاخذ بافعاله فيضمن ماتلفه من المال للحار واذا قتل فالدية على عاقلته الافى مسائل لواتلف مااقترضه وما اودوع عنده بلااذن وليه وما اعير له ومابيع منه بلااذن ❊ اشباهده مسوردزكه صبى محجوركندو افعاليله مؤاخذه اولنور ايمدى تلف ايتديكى مالى الحال ضامن اولور خطاب وضع قبيلندندر تكلف ايجاب ايتمز پس قتل نفس ايدرسه ديت عاقله سنك اوزرينه ايجاب ايدر الا بر زمسئله لرده كه بلااذن قرض ايتديكى شيئى وعندينه ايداع اولنان نسنه يى وكندويه اعاره وبيع اولنان نسنه يى ضامن اولمز اولى اولان بلااذن وليه قيدنى حذف ايدى زيراومابيع منه بلااذنده كه مسائل اربعه يه قيدو ❊ ويستثنى من ايداعه ما اذا اودع صبى محجورمثله وهى ملك غيرهما فللمالك تضمين الدافع والاخذ ❊ صبى يه ايداع مسئله سندن كندولرينك غيرينك ملكى اولان نسنه يه صبى محجورك كندومثللو صبى محجوره ايداعى صورتى استثنا اولنوركه بونده مال صاحبى دافعله آخذدن قنقيسنه مراد ايدرسه تضمين ايتديرر صور تسابقه ده مال صاحبى كندوسى ايداع ايتديكندن ضمان ايجاب ايتمدى ❊ (ولايحجر على مكلف بسفه) هو تبذير المال ولاتضيعه على خلاف مقتضى الشروع اوالعقل درر ولوفى الخير كان يصرفه بناء المساجد ونحو ذلك فيحجر عليه عندهما ❊ امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده سفه كه مالى شرع شريفك وياعقلك خلاف مقتضاسى اوزره تبذير وتضييع واسراف واتلافى سببيله عاقل وبالغ اولان حر حجر ومنع اولنمز اضاعه سى هرنه قدر بناء مسجد امثالى وجوه بر وخيراته صرف اولورسه ده امامين حضرتلرينه كوره حجر اولنور ❊ وتمامه فى فوائد شتى من الاشباه ❊ بومسئله نك تمام تفصيلى اشباهده وفوائد شتاده در ❊ وفسق ودين وغفلة ❊ ومالنى اسراف واتلاف اتميان فاسقك فسقى ومديونك اموالنى مستغرق دينى وتصرفات رابحه يى ايده ميان سليم القلب ساده دل اولان ذاتك غفلتى سببيله ده حجر مشروح اوزره حجر اجرا اولنمز ❊ (بل يمنع (مفت ماجن) يعلم الحيل الباطلة كتعليم الردة لتبين من زوجها اوتسقط عنها الزكاة (وطبيب جاهل ومكار مفلس) ❊ مفتى ماجنكه ناسه حيل باطله تعليم ايدن مثللو بر عورته زوجندن مبانه ويا كندودن زكاة ساقط اولمق ايچون ردتى تعليم ايدن مفتى ويلو ربلمز مداواة ايدن طبيب جاهل مكارى مفلس كه دوابى اولميه رق جماكرى نقل ايدرم ديه رك هركسدن كرايى اخذ ايدوب بعده اوان خروج منعله تعبير اولنوب حجر ايله تعبير اولنمديغى بو حقيقة حجر اولمديغنه بناء درتنده كه بوكا تنبهده كلور زيرا بونده حجر معناى شرعيسى اولان نفاذ تصرفى منع يوقدر كوزمزميسنكه منفتى مرسوم بعده المنع افتا ايدوب وافتاسنده اصابت ايتسه جائز اولور طبيب مرقوم ادويه يى بيع ايلسه بيعى نافذ اولور بو امر معروف نهى منكر قبيلندندر بوندن

منع حسى مراددر مفتى ماجن ناسك اديانى طبيب جاهل ابدانى مكارى مفلس اموالنى افساد ايدكلرندن ❊ (وعندهما يحجر على الحر بالسفه) والغفلة (به) اى بقولهما (يفتى) صيانة لماله ❊ امامين همامين رحمهما الله تعالى عندنده سفه وغفلته حر اوزره حجر اولنور ومالنى حفظ وصيانت ايچون انجق بو قوليله فتوا ويريلور وعلى المفتى به ❊ فيكون فى احكام كصغير) اشبو امامينك قول مفتى بهلرى اوزره سفيه مرسوم احكامنده صغير كبى اولور (ثم هذا الخلاف من تصرفات تحتمل الفسخ ويبطلها الهزل واما مالايحتمله ولايبطله الهزل فلايحجر عليه بالاجماع) بعده زين اشبو خلاف مشروح فسخه احتمالى اولوب كندويى هزلك ابطال ايتديكى تصرفاتده اولور اما فسخه احتمالى اولميوب وهزلك كندويى ايتمكديكى تصرفلرده اجماعا كندونك اوزرينه حجر اجرا اولنمز ❊ (فلذا قال (الافى نكاح وطلاق وعتاق واستيلاد وتدبير ووجوب زكاة) وفطرة (وحج وعبادات وزوال ولاية ابيه وجده وفى صحة اقراره بالعقوبات ومن الانفاق وفى صحة وصاياه بالقرب من الثلث فهو) فى هذه (كبالغ) وفى كفارة كعبد اشباه ❊ بناء برين مصنف مرحوم ديديكه الا سفيه نكاحده وطلاقده وعتاقده استيلادده وتدبيرده وزكاة وفطره نك وجوبنده وحجده وعباداتده وباباسنك وددهسنك ولايتنك زوالنده وكندونفسنه مثلا قصاص كبى عقوباتى اقرارنده وكندونفسنه ويازوجه سى مثللو من تجب عليه نفقته اوزره انفاقنده وقربنه مالنك ثلثندن وصيتنك صحتنده بالغ غير محجور كبيدر وكفارتده عبد كبيدر مثلا كندويه كفارت يمين ايجاب ايتسه مال ايله كفارت ادا ايتميوب صومله ايدركه اوچ كون صائم اولور نكاحده مهر مثل لازم اولور عتقنده عتيق قيمتيله سعى ايدر استيلاد ايتديكى جاريه سى ام ولدى اولور مدبله مالنك كليسندن عتق اولور تدبيرده مولى كندودن رشد منفهم اولزدن اقدم وفات ايدرسه عبد مدبر اولديغى حالده قيمتنده سعى ايدر وزكاة وصدقه فطر كندويه واجب اولمغله قاضى كندويه تأديه سيله امر ايدر وحجده زاد وراحله يه قدرتى شرطدر عمره دن وقارن اولديغى تقديرجه هديدن منع اولنمز نهايتى صرف ايده جكى اقچه سنى كندويه صرف وانفاق ايچون قاضى بر امين كمسنه نك يدينه وضع ايدر عباداتدن مراد نماز واورج كبى عبادت بدنيه در يوخسه بدنى ماليدن اعم دكلدر ايمدى ماقبلنه عطفى عطف بالمباين قبيلندن اولور عطف العام على الخاص اولمازمز بو رسفيهدن اب جدك ولايتى زائل اولمغله امورنده ولايت قاضينك ولور صغيرك وليسى ايله جدر ❊ والحاصل ان كل مايستوى فيه الهزل والجد ينفذ من المحجور ومالا فلا الا باذن القاضى خانيه ❊ خلاصۀ كلام هر بر عقد كه كندوده هزليله جد مساويدر محجوردن نافذ اولور يوق بيع شرا وهبه واجاره مثللو هزلى وجدى جدا اولان عقوددن اولورسه اول عقد محجوردن نافذ اولماز الا اذن قاضيله اولور لكن بومار الذكر ثم هذا الخلاف مضمونى تكراردر ❊ (فان بلغ) الصبى (غير رشيد لم يسلم اليه ماله حتى يبلغ

خمسا وعشرين سنة فصح تصرفه قبله) اى قبل المقدار من المدة ❊ پس بر صبى غير رشيد اوله رق بالغ اولورسه مالى كندويه تسليم اولنماز حتى سنى يكرمى بشه رسيده اولمدقچه ومدت مشروحه دن مقدمكه تصرفى صحيح اولور فصح تصرفه عبارة سنده اولى اولان فاء تفريعيه بدلنه واو استينافيه ايله تعبير ايدى منلا خسروك ايتديكى مثللو ❊ (وبعده يسلم اليه ❊ وجوبا ولو منعه منه بعد طلبه ضمن وقبل طلبه لاضمان كما يفيده كلام المجتبى وغيره قاله شيخنا ❊ مدت مذكوره دنصكره مالى كندويه وجوبا تسليم اولنور حتى بعد الطلب مالى كندودن منع ايتسه هلاكى صورتنده وصيى ضامن اولور قبل الطلب ضمان ايجاب ايتمزته كه مضمون مشروحى مجتبى نك وسائر فقهانك كلاملرى افاده ايلدى ❊ (وان لم يكن رشيدا) وقالا لايدفع حتى يؤنس رشده ولايجوز تصرفه فيه ❊ مدت مرسومه دنصكره مال كندويه تسليم اولنور هرنقدر رشيد اولمزسه ده امامين رشدى مشاهده ومعاينه اولنمدقچه مالى كندويه دفع اولنماز وانده تصرفى مشروع اولمز بيورديلر هرنقدر مسن اختيار اولورسه ده ❊ (والرشد) المذكور فى قوله تعالى فان آنستم منهم رشدا (هو كونه مصلحا فى ماله فقط) ولو فاسقا قاله ابن عباس ❊ حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك فان آنستم منهم رشدا قول شريفنده ذكر اولنان رشدن مراد صبينك فقط كندو مالنده مصلح اولوب اسراف واتلاف ايتميه رك محل لايقنه صرف ايدر اولمسيدر ذاتنده هرنقدر فاسق اورسه ده اشبو تفسيرى عبد الله ابن عباس رضى الله تعالى عنه بيوردى ❊ (والقاضى يحبس الحر المديون لبيع ماله لدينه وقضى دراهم دينه من دراهمه) يعنى بلا امره وكذا لو كان دنانير) قاضى حر مديونى دينندن ناسى مالنى بيع ايتسون ديو حبس دراهم اولان دينى بيع ايتديكى مالك دراهمندن بلا امر ادا ايدر دينى دنانير اولورسه ده ينه بويله در مالى هرنقدر عقار اولسه ده بهاايله بيع اولنوب دينى ادا اولنور قاضى يه حبسنك مشروع اولديغى دينى تأديه كندونك اوزرينه واجب اولمغله اوزادوب ويرمامك ظلم اولديغندن ظلمنى دفع ايچون قاضى كندويى حبس ايدر كه حتى حق مستحقنه ايصال ايده بو شرعا كرهده عداولنماز دائن مديونك مالندن حقى جنسندن مالنه ظفر بولدقده انك رضاسى اولميه رق كندو اليله انى المق مشروع اولديغندن قاضى كندويه اعانه ايتمك واردر ❊ (وباع دنانيره لدراهم دينه وبالعكس استحسانا) لاتحادهما فى الثمنية ❊ مديونك دنانيرنى قاضى دراهم اولان دينچون استحسانا بيع ايدوب وبونك عكسنده ايدر ثمنيده اتحادلرينه بناء ❊ (لا) يبيع القاضى) عرضه) لا (عقاره) للدين (خلافا لهما وبه) بقولهما ببيعهما للدين (يفتى) اختيار وصححه فى تصحيح القدورى) قاضى مديونك دينچون عرض وعقارينى بيع ايلمزامامين ايچوندر اختلاف وانجق مشار اليهمانك بيع قوليله فتوا ويريلور تصحيح قدوريده ده بونى تصحيح ايلدى (تنبيه) حوى

مرحوم قدورى شرحندن نقلاه دير كه حق صاحبنك مديونك مالندن حقنك خلاف جنسى ايكن حقى مقدارى اخذينك عدم جوازى زمن اولده ايدى حقه تابع اولدقلرندن فى زماننا فتوا احق صاحبنك مديونك قنغى جنس مالندن اولورسه اولسون فرصت بولدقده اخذينك جوازينه در حقى جنسندن اولمق لازم دكلدر الشاعر (عفاء على هذا الزمان فانه ❊ زمان عقوق لازمان حقوق ❊ وكل رفيق فيه غير موافق ❊ وكل رفيق فيه غير صدوق ❊ ويبيع كل مالا يحتاجه فى الحال ❊ قاضى مديونك فى الحال محتاج اولمديغى هر برشيئنى بيع ايدر مثلا صيفده شتاده استعمال اولنه جق كورك كبى ويا اغر بهالو اولان اثوابنى بيع ايدوب جاموردن منقال استعمال ايدرسه ❊ ولو اقر بمال يلزمه بعد الديون مالم يكن ثابتا ببينة او علم قاض فيزاحم الغرماء ❊ كمال استهلكه اذلاحجر فى الفعل كامر) مديون برمقدار مال اقرار ايدر مادام انى استقراض ايدوب وياذكر بهاسيله اشترا ايتديكى بينه ايله وياعلم قاضيله ثابت اولمدقچه كندويه انك اداسى بعد اداء الديون لازم اولمغله غرمايه مزاحم اولور اكرا ثبات مدعى ايدرسه زيرا مجرد اقرار يله غرمانك حقى ابطال اولنماز استهلاك ايتديكى مالده مال صاحبى قيمتنى تضمينده غرما ايله برابرا اولديغى كبى زيرا فعلده حجر يوقدرته كه ماسبقده مرور ايلدى ❊ (افلس ومعه عرض شراه فقبضه بالاذن) من بايعه ولم يؤد ثمنه (فبايعه اسوة الغرماء) فى ثمنه ❊ بركسنه مفلس اولوب ويدنده بركسنه دن اشترا وبلا اداء الثمن اذنيله قبض ايتديكى برعرض بولنسه امدى بايعى انك ثمنى قبضنده سائر غرما ايله برابردر رسول اكرم ونبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلمك ❊ من ادرك متاعه بعينه عند رجل قد افلس فهو احق به من غيره ❊ قول شريفى احمدك روايتنده من وجد متاعه عند مفلس بعينه فهو احق به در بوندن مراد مغصوب وعاريه ووديعه واجارده ورهنده كه مالدر بايعك كه دكلدر بونده مال مشترينكدر ❊ (فان) افلس (قبل قبضه او بعده لكن بغير اذن بايعه كان له استرداده وحبسه بالثمن) وقال الشافعى للبائع الفسخ ❊ قبضندن اقدم ويا بلا اذن البايع قبضندن صكره مشترى مفلس اولورسه بايع ايچون اول مبيعى استرد ادو ثمنندن ناشى انى حبس واردر امام شافعى رحمه الله تعالى بايع ايچون فسخ واردر ديدى (حجر القاضى عليه ثم رفع الى) قاض (اخر فاطلقه) واجاز ما منع المحجور كذا فى الخانية وهو ساقط من الدرر والمنح (جاز اطلاقه) ❊ قاضى بركسنه نك اوزرينه حجر ايتمكله اوكسنه قاضئ آخره حالنى افاده ايتديكندن كندويه حجردن اطلاقله ايشلديكى شيلره اجازت ويرسه اطلاقى جائز اولور ❊ وما منع المحجور فى ماله من بيع او شراء قبل اطلاق الثانى وبعده كان جائز الان حجر الاول مجتهد فيه فيتوقف على امضاء قاض آخر ❊ محجورك كندى مالنده قاضئ ثانينك اطلاقندن اول وصكره ايتديكى بيع وشرا مثللو تصرفى جائز اولور زيرا قاضئ اولك حجرى مجتهد فيه اولمغله قاضئ آخرك امضاسنه توقف

ایدرقاضی اولك كه فتوا ثانیك كه قضا اعتبار اولنمغین زیرا قضانك شرطندندر مقضی علیهك ومقضی لهك ودعوانك وانكارك وجودی بونلر ایسه اولكنده غیرموجودر (فروع یصح الحجر علی الغائب لكن لا ینحجر مالم یعلم خانیه) غائب اوزره حجر صحیح اولور لكن معلومی اولمدقچه منحجر اولمز (ولا یرتفع الحجر بالرشد بل باطلاق القاضی) امام ابی یوسف قتنده حجر مجرد رشد له مرتفع وزائل اولمز بلكه قاضینك اطلاقندنده لازمدر امام محمد رحمه الله تعالی مجرد رشد له بلا اطلاق مرتفع اولور دیمشدر (ولو ادعی الرشد وادعی خصمه بقاءه علی السفه وبرهنا ینبغی تقدیم بینة بقاء السفه اشباه) احد خصمین رشد ادعا ایدوب دیكری سفه اوزره بقاسنی ادعا ایدوب ایكیسیده اقامهٔ بینه ایتسه‌لر بقاء سفه بینه‌سی تقدیمه شایاندر (وفی الوهبانیة ومن یدعی اقراره قبل یحجر فمن بدعیه وقته فهو اجدر) وهبانیه‌ده مرسومدر كه ایكی خصمك بری اقرارینی قبل الحجر صلاحی حالنده وقوعبولمشیدی دیو دعوا بریكه مقرده حجری وقتنده اولدیغنی ادعا ایتسه قول مقرك اولمق پك جدیرو لایقدرمقر اقرارینی صحت اقراره منافی اولان حالت معهوده‌یه مضاف قیلمغله حقیقتده ضمانی منكر اولمش اولور مقر اولمز (ولو باع والقاضی اجاز وقال لا تؤدی فاداه من بعد یخسر) محجور برنسنه‌یی بیع ایدوب قاضیده بیعه اجازت ویروب لكن مشتری‌یه مبیعك ثمنی ادا وتسلیم ایتمه دیو تنبیه ایتدكدنصكره مشتری ینه محجوره ثمنی تأدیه ایتسه كندوسی ضرر ایدر كه قاضی تكرار كندودن آلور والله اعلم استغفر الله العظیم

(فصل بلوغ الغلام بالاحتلام والاحبال والانزال)

بلوغ لغتده وصول اصطلاحده حد صغرك نهایتی معناسنه‌در غلام والده‌حین تولدندن بالغ اولدیغی وقتده‌ك اطلاق اولنور وقتاكه صغرده اسباب حجردن اولوب كندو ایچون نهایت اولان شیء اولدیسه نهایتی بیان واجب اولمغله اشبو فصل بیان مشروح ایچون وضع اولندی غلامك حد صغرینك نهایتی احتلامكه رؤیاده جماعه متعلق حالاتی كورمسیله انزالك وقوعیله ونسایی حامله ایدوب وكندودن انزال واقع اولمغله‌در (والاصل هو الانزال) بلوغده اصل اولان انزالدر احتلام انجق كندو ایله معتبر اولوب واحبال انجق كندو ایله حاصل اولمغین (والجاریة بالاحتلام والحیض والحبل) ولم یذكر الانزال صریحا لانه قلما یوجد منها) جاریه كه قزجغزك احتلام وحیض وحبلكه حامله اولمسیله‌در مصنف مرحومك انزالی صریحا ذكر ایتمدیكی احتلام حبل هرنقدر كندو ایله وجوده كلورسه‌ده لكن كندونك نساده بولنمسی آز اولدیغندندر (فان لم یوجد منهما) شیء (فحتی یتم لكل منهما عشره سنه‌یه یعنی) لقصر اعمار اهل زماننا) غلام ایله جاریه‌دن ما ر الذكر اسباب بلوغدن برشیء بولنمزسه

بلوغلری اون بشه بالغ اولمغله‌در زمانه‌مز اهالیلرینك عمرلرینك قصیر اولدیغندن انجق بوقول ایله فتوا ویریلور نبات عانه‌یه ونهود ثدیه قد وقامته وثقل صوته اعتبار اولنماز بوامامینله امام شافعی رحمهم الله تعالی قوللریدر امام اعظم رحمه الله تعالی غلام اون سكزی جاریه اون یدیی اتمام ایتمكدن لازمدر دیدی عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنهمانك (ولا تقربوا مال الیتیم الا بالتی هی احسن حتی یبلغ اشده) نظم مجیدنده صبینك اشدنی اون سكز سنه‌یه بلوغیله تفسیر ایتدیكنه بناء اشد بر مغرودركه جمعی بوقدر قوت جلادت معناسنه اولان شدتدن مشتقدر (وادنی مدته له اثنتا عشرة سنة ولها تسع سنین) هو المختار كما فی احكام الصغار) غلامك سن بلوغنك ادناسی اون ایكی سنه‌در جاریه‌نك طقوزدر انجق مختار اولان قولده بودرنته كه احكام الصغارده مسطوردر (فان راهقا) ای بان بلغا هذا السن (فقالا بلغنا صدقا ان لم یكذبهما الظاهر) كذا قیده فی العمادیه وغیرها) غلام ایله جاریه مراهق اولوب سن مشروحه رسیده اولمغله بز بالغ اولدق دیسه‌لر قوللرنده تصدیق اولنورلر اگر ظاهرا كندوزینی تكذیب ایتیوب جثه‌لرنده ضعف وزمانت اولمزسه عمادیه صاحبی وسائرلریده بویلجه تقیید ایلدی (فبعد ثنتی) عشرة سنة یشترط شرط اخر لصحة اقراره بالبلوغ وهو ان یكون بحال یحتلم مثله والا لا یقبل (قوله شرح وهبانیه) امدی اون ایكی سنه‌دن صكره بلوغیله اقرارینك صحتیچون برشرط دخی شرط قلنور كه صبی مشر وحك كندو مثللونك احتلام اولور حالنه ملابس اولسیدر یوقسه قولی مقبول اولماز (وهما حینئذ) (كبالغ حكما) فلا یقبل جحوده البلوغ بعد اقراره مع احتمال حاله فلا تنقض قسمته ولا بیعه) بوتقدیرجه غلام ایله جاریه حكما بالغ كبیلردر پس سن وجثه‌لرینك بلوغه محملی اوله‌رق بلوغنی اقرارندن صكره جحودی مقبول اولمیوب تقسیمی وبیعی نقض اولنمز (وفی الشرنبلالیه یقبل قول المراهقین قد بلغنا مع تفسیر كل بماذا بلغ بلا یمین) شرنبلالیه‌ده مسطوردر مراهقینك بز بلوغه رسیده اولدق دیوب ونه ایله بالغ اولدقلرینی تفسیر وبیان ایتمش اولورسه بلا یمین قوللری مقبول اولنور (وفی الخزانة اقر بالبلوغ فقبل اثنتی عشر سنة لا تصح الا بالبینة وبعده تصح انتهی) خزانه‌ده مسطوردر كه برمراهق بلوغنی اقرار ایتدكده سنی اون ایكی‌یه بالغ اولمزدن مقدم ایسه اقراری انجق بینه ایله صحیح اولور اگر اوتمش ایسه مراهق احتلام اولور مقوله‌دن اولورسه (خاتمه) بخاری شریف شرحی كرمانیده مرسومدر كه روایت اولنور كه اصحاب كزیندن عبدالله بن عمرو العاص رضی الله تعالی عنه ایله پدر والا كهری بیننده اون ایكی سنه وار ایدی لكن بوندن غیری بونك مثلی معروف دكلدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

(كتاب المأذون)

كتاب المأذونك كتاب الحجردن صكره ایرادی اذنك سبق حجر ایجاب ایتدیكنه مبنیدر

مأذون كلمه‌سى ايسه اسم مفعول اوله‌رق صنعت ايسه‌ده حقيقتده صله‌سى محذوف
مصدردر عبد مأذون له امة مأذون لها تقديرنده مجرور مجرور عليه تأويلنده اولديغى كبى
❊(الاذن) لغة الاعلام وشرعا (فك الحجر) اى فى التجارة لان الحجر لاينفك عن
العبد المأذون من غير باب التجارة ابن كمال) واسقاط الحق) ❊ اذن لغتده اعلامدر لكن
كتب لغتده مبين اولان اعلام معناسنه اولان اذاندر اذن دكلدر بومقامده اذندن
مراد اطلاق ومحجور عليهدن مانعى رفع وحجر اولنديغى شيدن اطلاقنى اعلامدر
شرعده تجارتده حجر سابقى منع واسقاط حقدر زيرا حجر باب تجارتك غيرنده عبد مأذون
منفك اولمز ايمدى كندويه تبرع وعتق رقبه ومال ايله كفارت تأديه‌سى جائز اولماز (المسقط
هو المولى لو المأذون رقيقا والولى لو صبيا وعند زفر والشافعى هو توكيل وانابة) مار الذكر
حق منعى مسقط مأذون رقيق اولورسه مولا صبى اولورسه وليسيدر امام زفر ايله امام شافع
عليهما الرحمة اذن توكيل وانابتدر ديورديلر ❊ (ثم يتصرف) العبد (لنفسه باهليته فلا يتوقت)
بوقت ولا يتخصص بنوع تفريع على كونه اسقاطا) پس اذن اسقاط حق اولديغندن بعد
الاذن مأذون كندونك تصرفده اهليتنه مبنى كندو نفسيچون تصرف ايتمش اولور
وبروقتله توقيت وبرنوعله تخصيص اولنماز (ولا يرجع بالعهدة على سيده لفكه الحجر)
عبد مأذونك حجرى فك ودفع اولمغله سيدينك اوزرينه عهده كه طلب ثمن امثالى
تصرفنك حقيله رجوع ايدمز يعنى اشترا ايتديكى نسنه‌نك ثمننى اغاسندن مطالبه
ايدمز تصرفى كندو نفسيچون ايتمش اولمغين عهده فعله وزننده براسمدر اسم مفعول
معناسنه‌در عهده‌لفيه معناسنه‌در ❊ (فلو اذن لعبده تفريع على فك الحجر) يوما (او شهرا)
صار مأذونا مطلقا حتى يحجر عليه (لان الاسقاطات لا تتوقت) فك حجر اوزره مسئله تفريع
ايدرلر كه ايمدى بركمسنه كندو عبدينه بركون ويا برشهر اذن ويرسه اول عبد مطلقا كه بلا
توقيت مأذون اولور حتى تكرار حجر ومنع اولنانه دك اسقاطات توقيت قبول ايتمامكين ❊ (ولم
يتخصص بنوع فاذا اذن من نوع عم اذنه فى الانواع كلها) لانه فك الحجر لا توكيل اذن)
برنوع عمله تخصيص وتعيين اولنمامغين مولا برنوع تجارته اذن ويروب مثلا بحرا تجارته
اذن ويرسه برا ده تجارت جائز اولور اذنى فك حجر اولوب توكيل اولمغين نوع تجارتك
كليسنه عام اولور (ثم اعلم ان الاذن بالتصرف النوعى اذن بالتجارة بالشخص
استخدام) عدزين معلوم اولسونكه برنوع تصرفه اذن ويروب مثلا بنم ايچون
برثوب اشترا ايدوب وانى بيع ايله ديسه عقود متنوعه‌يى مشتمل اولوب واندن
مرادى ربح اولمغله تجارته اذن ويرمش اولور اما تصرف شخصيكه معين برعقده اذن
ويروب مثلا فلان كسنه وارنفسكى كندويه كتابت عمليچون ايجار ايله ديسه تجارته
اذن ويرمش اولماز بلكه بوعادتا استخدامدر ❊ (ويثبت الاذن (دلالة) اذن بلا صراحة
دلالتله ده ثابت اولور (فعبد رآه سيده يبيع ملك اجنبى) فلو ملك مولاه لم يجز حتى يأذن
بالنطق بزازية ودرر عن الخانية لكن سوى بينهما الزيلعى وغيره وجزم بالتسوية
ابن كمال وصاحب الملتقى ورجحه من الشرنبلالية بان مافى المتون والشروح اولى

مما فى كتب الفتاوى فليحفظ (ويشترى) ما اراد (وسكت) السيد (مأذون) خبر المبتداء
الا اذا كان المولى قاضيا اشباه ❊ پس برعبدى اغاسى اجنبى برغير كسنه‌نك مالنى بيع
ومرادى ايتديكى نسنه‌يى اشترا ايتديكى حالده كوروب سكوت ايدسه ايمدى اول عبد
مأذون اولماز اما اغا كندونك ملكنى بيع ايتديكنى كوروب وسكوت ايدرسه عبد مأذون
اولمز حتى صراحة نطقله بيعه اذن ويرمدكجه مضمون مشروحى بزازيه ودرر صاحبى
فتاواى خانيه‌دن نقل ايتديلر لكن زيلعى وسائرى سكوتله اذنك ثبوتنده عبدك عين
مملوكنى بيعنده مولا ايله غيرى بينلرينى تسويه ايلدى وتسويهٔ مشروحه ايله ابن كمال
وملتقى صاحبى جزم ايدوب وشرنبلاليه‌ده متون وشروحده بولنان اقوال ومضامين
وفتاواده كندن اوليدر ديو مضمون مرسومى ترجيح وتقويه ايتدى وعبد كلمه‌سى
نكرهٔ مخصصه اولمغله مبتدا وقوعى صحيح اولدى مأذون خبريدر ❊ (ولكن (لا) يكون
مأذونا (فى) بيع (ذلك الشئ) اوشراؤه فلا ينفذ على المولا بيع ذلك المتاع لانه يلزم
ان يصير مأذونا قبل ان يصير مأذونا وهو باطل ❊ لكن اول شيئ بيع وشراده عبد مأذون
اولمامغين اول متاعك بيعى مولا اوزره نافذ اولماز زيرا انده مأذون اولمش اولسه مأذون
اولمازدن مقدم مأذون اولمق لازم كلور بو ايسه باطلدر لكن بو بيع سيدك اولديغى
تقديرجه‌در قنده كه اجنبينك اولديغنه نظرادر ❊ قلت لكن قيده القهستانى معزيا
للذخيرة بالبيع دون الشراء من مال مولاه اى فيصح ايضا وعليه فيفتقر الى الفرق
والله الموفق ❊ شارح عليه الرحمه ديركه قهستانى ذخيره‌يه نسبتله مسئلهٔ مشروحه‌يى
بيعله تقيد ايتدى مولاسنك مالندن شرا ايله تقييد ايتمدى بيعى صحيح اولديغى
مثلو عبد مزبورك شراسيده صحيح اولور ذخيره‌نك كلامنه نظرا مبيع اول ايله مشتراى
اول ميانلرنده فرقه محتاج اولوركه مبيع مشروح حقنده عبد مأذون اولميور مشتراى
مرقومده مأذون اوليور ❊ (و) يثبت (صريحا فلو اذن مطلقا) بلا قيد (صح كل تجارة
منه اجماعا) اما لو قيد فعندنا يعم خلافا للشافعى) اذن صراحة اذنله ده ثابت اولور ايمدى
برقيد ايله تقييد ايتميه‌رك سيد اذن ويرسه اجماعا كندودن هر برتجارت صحيح اولور
اما برقيد ايله تقييد اولنوب مثلا طعام نوعيله تجارت ايله ديرسه حنفيه قتنده جميع انواع
تجارته عام شامل اولور امام شافعيچوندر اختلاف ❊ (فيبيع ويشترى ولو بغبن فاحش)
خلافا لهما (ويؤكل بهما ويرهن ويرتهن ويعير الثوب والدابة) لانه من عادة التجارة ❊
ايمدى عبد مأذون هرنقدر غبن فاحشله‌ده اولورسه بيع وشرا ايدر امامين ايچوندر
اختلاف مشار اليهما غبنه رخصت ويرمديلر وبيع شرايه توكيله ايدر ورهن ويروب
ورهن آلور وثوب ودابه امثالى نسنه‌زى عاريه‌ده ويرر بونلر عادت تجاردن اولمغين
❊ (ويصالح عن قصاص وجب على عبده ويبيع من مولاه بمثل القيمة واما باقل)
منها (فلا) عبد مأذون عبدينه واجب اولان قصاصدن ناشى برمقدار شيئ اوزره

مصالحه ده اولور کو یابدل صلحله عبدی اشترا ایتمش اولور وذکر بهاسیله ویاذکرندن
زیاده ایله اغاسنه مال بیع ایدر اما قیمتندن اقلله بیع ایده مز تبرع قبیلندن اولمغله ❊ (و) یبیع
(مولاه منه بمثل القیمة واقل) ❊ سیدی کندویه ذکر بهاسیله ودکرندن اقلله ده متاعینی
بیع ایدر ❊ (وللمولی حبس المبیع لقبض ثمنه) من العبد (ویبطل الثمن) خلافا لما صححه شارح
المجمع معزیا للمحیط) مسئلهٔ مشروحه ده اغایه عبددن ثمن بیعی قبض ایچون مبیعی حبس ومنع
واردر وثمنده باطل اولور که ثمن مطالبه ایده مز اختلاف مجمع شارحینک محیطه عزوایله
تصحیح ایتدیکی قول ایچوندر یعنی مشارالیه دیر که بطلان ثمن اولمز هر نقدر مبیعی
مقدما تسلیم ایتمش اولسه ده ❊ (لو سلم) المبیع (قبل قبضه) لانه لا یجب له علی عبده دین
فخرج مجانا حتی لو کان الثمن عرضا لم یبطل لتعینه بالعقد وهذا کله لو المأذون مدیونا
والا لم یجز بینهما بیع نهایه ❊ صورت سالفه ده ثمن باطل اولور سید ثمنی قبض ایتزدن
مقدم مبیعی تسلیم ایدرسه زیرا اغا ایچون عبدینک اوزرینه دین واجب اولمدیغنه بناء
کویا مبیعی مجانا بادهوا ظاهره اخراج ایتمش اولور کورمز میسنکه ثمن عرض اولورسه
عقدایله تعیننه مبنی باطل اولمز لکن جوهره نک وعینینک کلاملرندن فهم اولنان
سیدبیعی استرداد ایدر مجانا عبد ضبط ایده مز لکن اشبو احکام مرسومه نک کلیسی
عبد مأذون مدیون اولدیغنه نظرادر والا مبانلرنده بیع اصلا جائز اولمز زیرا بوصورتده
مولی کندو نفسندن یابایع ویامشتری اولور ❊ (واو باع المولی منه باکثر حط الزائد
اوفسخ العقد) ای یؤمر السید بان یفعل واحدا منهما لحق الغرماء (فیما کان من التجارة) ❊
اغا عبدینه ذکر بهاسندن زیاده یه برنسنه بیع ایلسه تجارت مقوله سندن اولان شیلرده
یازیاده یی حط وتنزیل ویاعقدی فسخله سید امر اولنور که حتی غرمانک حقنه رعایت
اولنه ❊ (وتقبل الشهادة علیه) ای علی العبد المأذون بحق ما (وان لم یحضر مولاه)
ولو محجورا لا تقبل یعنی لا تقبل علی مولاه بل علیه فیؤاخذ به بعد العتق) عبد مأذون اوزره
غصب ایتدیکی برنسنه نک غصبی واستهلاک ایتدیکی ودیعه امثالی حقوقدن برحقله
شهادت مقبوله اولور اغاسی هرنه قدر حاضر اولمزسه ده عبد محجور اولورسه شهادت
مولاسی اوزره مقبوله اولماز بلکه کندونک اوزرینه مقبوله اولور نهایتی بعد العتق
انکله مؤاخذه اولنور ❊ ولو حضرا معا فان الدعوی باستهلاک مال اوغصبه قضی
علی المولی وان باستهلاک ودیعة اوبضاعة علی المحجور تسمع علی العبد وقیل علی المولی ❊
سیدایله عبد محجوری ایکیسی بردن حین مرافعه ده حاضر اولسه لر ایمدی دعوا عبدک
برمالی استهلاکی ویاغصبی اوزره اولورسه مولا اوزره انک ضمانیله حکم اولنور که کندویه
عبدی بیع ایله دوام اولنور واکر دعوی محجورک برودیعه یی ویابضاعه یی استهلاکیله
اولورسه دعوا عبد اوزره استماع اولنور که بعد العتق مؤاخذه اولنور بعضلر مولی اوزره
استماع اولنور دیدیلر ❊ ولو شهدوا علی اقرار العبد بحق لم یقض علی المولی مطلقا وتمامه

فی العمادیة ❊ عبد محجورک برحقی اقراری اوزره شاهدلر شهادة ایدرسه مطلقا که
مولا مجلس شهادتده حاضر اولسون ویااولمسون کندونک اوزرینه اقرار مشروحله
حکم اولنماز (ویأخذ الارض اجارة ومساقاة ومزارعة ویشتری بزرا یزرعه) عبد مأذون
برترلایی اجاره یه ومساقاته ومزارعه یه آلوب واکمک ایچون بزرده اشترا ایدر ❊ ویؤاجر
ویزارع (ویشارک عنانا لا مفاوضة ویستأجر ویؤاجر ولو نفسه) وکندو
وغلمانی ویابیوتنی ایجار وغیریله مزارعه وعنانا شرکت مفاوضه ایده مز
وغیری استیجار وهرنه قدر کندو نفسنی اولسه ده ایجار ایدر ❊ (ویقر بودیعة
وغصب ودین) ولو علیه دین (لغیر زوج وواد و والد) وسید فان اقراره لهم
بالدین باطل عنده خلا فالهما درر ولو بعین صح ان لم یکن مدیونا وهبانیه ❊
وودیعه وغصبله وکندونک اوزرینه شهادتی مقبوله اولور زوجک ووالدک ووالدک
ماعداسی ذوات ایچون دینی اقرار ایدر اماسالف الذکر حقلرنده شهادتلری مقبوله
اولمیان کسنه لره دین اقراری امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده باطلدر امادین ایچوندر
اختلاف واکر مز بورلره برعینله اقرار ایدرسه مدیون اولمازسه اقراری صحیح اولور
❊ (ویهدی طعاما یسیرا) بما لا یعد سرفا ومفاده انه لا یهدی من غیر المأکول ❊ اصلا ابن
کمال وبه جزم ابن الشحنه) مأذون اسراف عد اولنمیان آز برطعامی غیره هدیه ایدر
بونک مفادی ما کولاتک ماعداسندن اصلا اهدا ایده مز ابن شحنه ده مضمون مشروحله
جزم ایلدی (والمحجور لا یهدی شیئا وعن الثانی اذادفع للمحجور قوت یومه فدعا
بعض رفقائه للاکل معه فلا باس بخلاف مالو دفع الیه قوت شهر محجور اصلا ❊
برنسنه یی اهدا ایده مز امام ثانیدن مرویدر که برعبد محجوره برکونلک طعامی ویرلکله
کندوایله برابر اکل ایچون بعض رفقاسنی علی طریق الضیافة دعوت ایلسه لا بأسدر
اما قوت شهریه سی اعطا اولنمش اولورسه مسئلهٔ مشروحه نک خلافدر که بونده
مولابه ضرر اولمغله دعوت ایده مز ❊ ولا بأس للمرأة ان تتصدق من بیت سیدها او
زوجها بالیسیر کرغیف ونحوه ملتقی ولو علم منه عدم الرضی لم یجز ❊ طائفهٔ نسا ایچون
اغاسنک ویازوجنک خانه سندن براتمک مثالی جزئیات مقوله سی اولان نسنه یی
تصدقده بأس یوقدر عادتا بوندن منع اولنمامغین اما عدم رضاسنی معلوم ومستبان
اولورسه تصدق جائز اولماز ❊ (ویضیف من یطعمه) ویتخذ الضیافة الیسیرة
بقدر ماله ❊ عبد مأذون کندویه اطعام ایدن کسنه یی کندوسیده مسافر ایدوب اکا
اضافت ایدر ومالی مقداری حالنه مناسب ضیافت ودعوت یپار ❊ (ویحط من ثمن
بعیب ما یحط التجار) ویحابی ویؤجل مجتبی ❊ مبیع معیبک ثمندن عیبی سببیله
تجارک حط وتنزیل ایتدیکی قدره بالغ حط ایدوب ومحاباة ایدر که برسلعه یی ذکر بهاسندن
اقل ثمنله بیع ایدوب وثمنی تأجیله ایدر بومثللو شیلر صنیع تجاردندر ❊ (ولا یتزوج

الا بأذن (ولا يتسرى وان اذن له) المولى ❋ انجق اغاسنك اذنيله تزوج ايدر
واوطه لق جاريه الەمز هرنقدر مولا كندويه اذن ويررسەده زيرا بوملك رقبه‌يه
توقف ايدر عبد ايسه برشيئه مالك اولەمز مديون اولسون ويا اولمسون ❋ (ولا يزوج
رقيقه) وقال ابو يوسف يزوج الامة ❋ رقيقنى تزويجده ايدەمز امام ابى يوسف
رحمه الله تعالى جاريه‌سنى اره ويرر بيورمشدر بونده تحصيل مهر وسقوط نفقه
اولمغله كويا تجارت كبى اولدى رقيق بونك خلافنده در ❋ (ولا يكاتبه الا ان يجيزه
المولى ولا دين عليه وولاية القبض للمولى ❋ مأذون كندو رقيقنى كتابته كسەمز بو
تجارت قبيلندن اولمامغين الا اغاسى كندويه اجازت ويروب واوزرنده دينده
اولمازسه كتابتى مشروع اولور بدل كتابتى قبض ولايتى مولانكدر ❋ (ولا يعتق
بمال) الا ان يجيزه المولى الى اخرما مر ❋ مال مقابلى رقيقنى عتقده ايدەمز الا مولا
اجازت ويروب ومديونده اولمزسه عتق بمال جائز اولور ❋ (ولا بغيره ولا يقرض
ولا يهب ولو بعوض ولا يكفل مطلقا) بنفس اومال ❋ بلا ماله مأذون رقيقنى
عتق ايدەمز اولى اولان اشبو ولا بغيره تركيبنى حذف ايدى اولوتيله بومعلوم اولمغين وتبرع
قبيلندن اولمغله قرض ويرەمز وهرنقدر عوض مقابلى اولورسەده هبەده ايدەمز
وماله وبانفسه كفيلده اولەمز ❋ (ولا يصالح عن قصاص وجب عليه ولا يعفو
عن القصاص) ويصالح عن قصاص وجب على عبده خزانة الفقه ❋ كندونك
اوزرينه واجب اولان قصاصدن مصالحه اولەمز رقبه‌سنده تصرف اولمغله
بوايسه اذن تحتنده مندرج دكلدر وتبرع قبيلندن اولمغله قصاصدن عفوده ايدەمز
عبدينك اوزرينه واجب اولان قصاصدن مصالحه اولور شرا اتمش كبى اولمغين
❋ (وكل دين وجب عليه بتجارته او بما هو فى معناها) امثلة الاول (كبيع وشراء
واجارة واستيجار) امثلة الثانى (عزم وديعة وغصب وامانة جحدهما) عبارة الدرر
وغيرها جحدها بلاميم قنيه ❋ هر برينكه بيع وشرا واجاره واستيجار مثلو عبد
مأذونك تجارتيله وياوديعه غرامتى وانكار ايتديكى غصب وامانت مالى كبى تجارت
معناسنده اولان شيلر ايله واجب اولور كندونك رقبه‌سنه تعلق ايدر دررك وسائر
معتبراتك عباره‌لرى جحدها ضميرنده بلاميم مفرد ضميرله‌در امانة كلمه‌سنه راجع
اولور قنيه اكا اشارت اولسه اولوركه غصبده اقرارده ايتسه حالا كندويه اداسى
لازم اولور بنابرين مصنف مرحوم غصبى وديعه اوزره تقديم ايتسەده ضمير
وديعه ايله امانه راجع اولسه كوزل اولوردى ❋ (وعقر وجب بوطئ مشريته
بعد الاستحقاق) كل ذلك (يتعلق برقبته) كدين الاستهلاك والمهر ونفقة الزوجة ❋
دخى تجارت معناسنده اولان شى سببيله واجب اولان دين اشترا ايتديكى جاريه‌يى
وطئ ايله بعد الاستحقاق واجب اولان عقر كبيدر امدى اشبو مذكوراتك كليسنده

دين عبد مأذونك رقبه‌سنه تعلق ايدر استهلاك ايتديكى نسنه‌نك ومهرك وزوجه‌سنك
نفقه‌سنك دينى رقبه‌سنه لازم اولديغى مثلو ❋ (ويباع فيه) ولهم استسعاؤه ايضا
زيلعى ومفاده ان الزوجة لو اختارت استسعاءه لنفقة كل يوم ان يكون لها ذلك ايضا
بحر من النفقة (بحضر مولاه) او نائبه لاحتمال ان يفديه ❋ دينيچون عبد مأذون اغاسنك
ويانائبنك حضورنده بيع اولنور كندونك فداسى كه دينى ويروب تخليص احتمالنه مبنى
وعبدك رقبه‌سنده كندوسى خصم اولمغين حق صاحبلريچون عبد مأذون
مديون استسعا كه كندويى اكتساب ايتديروب كسبندن دينى اخذده واردر يعنى
مجرد بيعى واجب دكلدر وبوندن فهم اولنان عورتى هر كونك نفقه‌سيچون استسعاسنى
اختيار ايدرسه ايده بيلور ❋ بخلاف بيع الكسب فانه لا يحتاج لحضور المولى لان العبد
خصم فيه ❋ عبد مرسومك كسبنى بيع كندويى بيعك خلافنده‌دركه بونده كندوسى
خصم اولديغندن مولانك حضورى ايجاب ايتمز ❋ (ويقسم ثمنه بالحصص
ويتعلق (بكسب حصل قبل الدين او بعده و) يتعلق (بما وهب له وان لم يحضر
مولاه بعد البيع) عبد مرقومك ثمنى ارباب ديونك حصه‌لرنجه ميانلرنده تقسيم
وتوزيع اولنور ودين مشروح ديندن مقدم ويا مؤخر حاصل اولان كسبنه وكندويه
هبه اولان نسنه‌يه‌ده تعلق ايدر اغاسى هرنه‌قدر حاضر اولمزسه‌ده (هذا قيد للكسب
والاتهاب لكن يشترط حضور العبد لانه الخصم فى كسبه) مصنف مرحومك اشبو وان
لم يحضر مولاه قولى كسبله اتهابك ايكسنه‌ده قيدو تعميدر شوقدر واركه عبد
كندو كسبنده خصم اولمغله حين تقسيمده حضورى شرط قلنور (ثم انما يبداء
بالكسب وعند عدمه يستوفى من الرقبة) بوندن صكره قضاء ديونده ابتدا كسبله بدء
اولنور كسب معدوم اولورسه رقبه‌سندن استيفا اولنور (قلت واما الكسب
الحاصل قبل الاذن فحق المولى فله اخذه مطلقا قال شيخنا ومفاده انه لو اكتسب
المحجور شيئا واودعه عند آخر وهلك فى يد المودع للمولى تضمينه لانه كمودع الغاصب
فتأمله) شارح عليه الرحمه ديركه قبل الاذن عبدك تحصيل ايتديكى كسب ومال
اغانك حقيدر دينى اولسون ويا اولمسون كندويه انى اخذ مشروعدر شيخمز بيورركه
كسبك مولانك حقى اولمسنك مقتضاسى عبد محجور برمقدار شئ كسب ايدوب
انى برغيركسنه‌نك نزدينه ايداع ايتمكله مودعك قتنده مال هلاك اولورسه مولينك آنى
تضمين ايدر مودع كويا غاصبك مودعى كبى اولمغين مودعه متصر اولديغى مبلغى بعد العتق
عبده رجوع ايدر ❋ (لا) يتعلق الدين (بما اخذه مولاه منه قبل الدين) ❋ دين عبد مأذوندن
اغاسنك قبل الدين اخذ ايتديكى مبلغه تعلق ايتمز ❋ (وطولب) المأذون (بما بقى) من الدين
زائدا عن كسبه وثمنه بعد عتقه ويباع ثانيا ❋ مأذون كسب وثمنندن زياده ذمتنده باقى
قلان دينيله عتقندن صكره مطالبه اولنور تكرار بردخى بيع اولنماز ((ولمولاه اخذ غلة

مثله بو جود دينـه ومازاد للغرماء) يعنى لو كان المولى يأخذو من العبد كل شهر عشرة
دراهم مثلا قبل لحوق الدين كان له ان يأخذها بعد لحوقه استحسانا لانه لومنع منها يحجر
عليه فيندرج باب الاكتساب ❊ عبد مأذونك مولاسيچون دينى وار ايكن غلـه‌سى مثلنى
اخذوار درانك زياده‌سى غرمانك اولور يعنى مولا عبده دينك لحوقندن مقدم مثلا عبدك
اجرتندن ماهيده اون درهم اخذايدر اولسه بعد لحوق الدين دخى استحسانا كندويه
انى اخذوار در قيـاس اولان عدم اخذى ايدى زيرادين مولانك حقنك اوزرينه
مقدمدر لكن مولا غله‌دن منع اولنه‌جق اولسه عبدى حجرا يتمكله باب اكتسابده مندرج
اولديغندن غرما متضرر اولور ❊ (وينحجر بحجره ان علم هو) نفسه لدفع الضرر عنه
(واكثر اهل سوقه ان كان الاذن شائعا) ❊ عبد مأذون اغاسنك حجريله منحجر اولور
اكر حجرنى كندوسى واذن شايع اولديغنه نظرا اهل سوقنك اكثرى بيلورسه زيرا بلا علم
منحجر اولسه بعده الحجر تصرفيله عبد متضرر اولوب كندويه لازم اولان دينى بعد
الحريته خالص مالندن تأديه ايجاب ايدر ❊ (اما اذا لم يعلم به) اى بالاذن (العبد) وجده (كفى
فى حجره علمه به فقط) ولا يشترط مع ذلك علم اكثر اهل سوقه لانتفاء الضرر) اذنى انجق
بالكز عبدى بيلورسه حجرنده فقط كندونك علمى كفايت ايدوب كندوايله برابر اهل
سوقنك اكثرينك علمى شرط قيلنمز ضرر منتفى اولمغين ❊ وفى البزازية باع عبد المأذون
ان لم يكن عليه دين صار محجورا عليه علم اهل سوقه بيعه ام لا لصحه البيع وان عليه دين
لا مالم يقضه المشترى لفساده البيع) بزازيه‌ده مذكوردر كه بركسنه عبد مأذونى بيع ايتدكده
اوزرنده دين بولنمزسه اهل سوقى بيعنى بيلسون ويا بيلمسون عبد محجور اولور بيعك
صحتنه مبنى واكر اوزرنده دين اولورسه بيعك فسادينه بناء مشترى كندوبى قبض
ايتدكجه محجور اولمز بيع فاسده مشترينك مبيعه مالكيتى قبضله اولمغين ❊ وهل للغرماء
فسخه ان ديونهم حالة نعم الا اذا كان بالثمن وفاء او ابرؤ العبد او ادى المولى وتمامه
فى السراجيه ❊ غرما ايچون عبد مأذون بيعنى فسخ اولورمى بلى ديونلرى حاله كه
پشين اولوب مؤجل اولمزسه فسخنه قادر اولور مؤجل اولورسه مولى بيعندن منع اولنمز
الاحاله اولديغنه نظرا مأذونك دينى ثمنى وفا ايدوب وياخود غرما عبدك ذمتنى دينندن
ابرا ايدرلرسه وياخود اغاسى ديونى ادا ايدرسه فسخه مقتدر اولمزلر بو بحثك تمام
وتفصيلى سراجيه‌ده‌در ❊ (وبموت سيده وجنونه مطبقا ولحوقه) وكذا بجنون المأذون
ولحوقه ايضا (بدار الحرب مرتدا وان لم يعلم احد به) لانه موت حكما ❊ دخى سيدنك
ويا مأذونك جنون مطبقله جنونلريله ودار حربه مرتدا لحوقلريله ده عبد مأذون منحجر
اولور واشبو دار حربه لحوق موت حكمى اولديغندن هرنه قدر كندوبى بر احد بيلمزسه ده
ينه كندوايله حجر ثابت اولور امام محمد رحمه الله تعالى جنون مطبقى برسنه تماما افاقت
بولنميان جنتله بيان بيورديلر مادونى مطبق اولمز ❊ (و) ينحجر حكما (باباقه) وان لم يعلم

احد بجنونه ❊ عبد مأذونك اباقى هر نقدر بر احد معلومى اولمزسه‌ده جنونى كبى
كندوايله‌ده حكما منحجر اولور اغا كندونك اطاعتندن خروج ايدن عبد متمردينك
تصرفنه راضى اولمديغندن دلالة حجر اولور (ولو عاد منه) اوفاق جنونه لم يعد الاذن)
فى الصحيح زيلعى وقهستانى ❊ اباقندن عبد مأذون عودت ويا جنوندن افاقت بولورسه
قول صحيحده اذنى عودت ايتمز ❊ (وباستيلادها) بان ولدت منه فادعاه كان حجرا دلالة
مالم يصرح بخلافه ❊ دخى مأذونه اولان جاريه‌يى استيلاديله كه كندودن ولد كتوروب
انى بندندر ديو دعواسيله‌ده منحجره اولور يعنى بو دخى دلالة حجر اولور مادام خلافيله
تصريح اولنمزسه اما خلافيله تصريح ايدوب كندويه صراحة اخذ اعطايه اذن اولورسه
حجر اولمز صريح دلالتـدن فائق اولمغله كندوايله عمل اولى اولور بونك نظيرى بركسنه
برآدمه برسفره تقديميله برمقدار طعام احضار ايتدكده بو كندويه اول طعامدن اكل
وتناوله دلالة اذن اولمغله اندن تناول كندويه حلال اولور بعده صراحة اكلندن نهى ايلسه
دلالة اذنه اعتبار اولنمز (لا ينحجر بالتدبير) تدبيره قطعله عبد مأذون منحجر اولماز ❊ (وضمن
بهما قيمتهما) فقط (للغرما) لو عليهما دين محيط) استيلادتد بيرايله غرمايه اغا فقط قيمتلرينى
ضامن اولور رقبه‌لرنى محيط اوزرلرنده دين اولورسه قيمتلرندن باقى زياده دين اولورسه
انى بعد العتق كندولرى تأديه ايدرلر (اقراره مبتداء (بعد حجره ان ما معه امانة او غصب
او دين عليه) لاخر (صحيح) خبر (فيقضيه منه) وقالا لا يصح) عبد مأذونك حجرندن صكره
عندنده بولنان بعض شيلره بو امانت ويا غصب ويا كندونك اوزرنده برآخر كسنه‌نك
دينندر ديو اقرارى صحيحدر انى اندن قضا ايدر امامين همامين اقرار مشروح صحيح
اولمز بيورديلر اقراره مبتداء صحيح خبريدر اولى اولان ودين عليه بدلنه او دين دينمك ايدى
❊ (احاط دينه بماله ورقبته لا يملك سيده ما معه فلم يعتق عبد من كسبه بتحرير مولاه)
وقالا يملكه فيعتق وعليه قيمته موسرا ولو معسرا فلهم ان يضمنو العبد المعتق ثم يرجع
على المولى ابن كمال) عبد مأذونك دينى مالنى ورقبه‌سنى احاطه ايدرسه اغاسى
كندونك مالندن مالك اولمديغندن كندونك كسبندن اولان عبدى مولاسنك
تحريريله عتق اولنماز زيرا انسان مالك اولمديغى شيئى عتق ايدەمز امامين مال
مشروحه مالك اولديغندن عبد مرسوم عتق اولنور بيورديلر ايمدى مولا موسر
اولورسه عبدك قيمتنى غرمايه تأديه ايدر يوق معسر اولورسه غرمايه قيمت عبدى
كندويه تضمين ايتديرد كدنصكره كندوده اغاسنه رجوع ايدر ❊ (ولو اشترى ذارحم
محرم من المولى لم يعتق) ولو ملكه اعتق ❊ دينى مستغرق اولان عبد مأذونك كسبنه سيدك
عدم مالكيتنه مصنف مرحومك تفريع ايتدرديكى مسائلدندر عبد مأذون اغاسنك
ذى رحم محرمى اولان برمملوكى اشترا ايتسه عتق اولور ايدى ❊ (ولو اتلف المولى
ما فى يده من الرقيق ضمن) ولو ملكه لم يضمن خلافا لهما بناء على ثبوت الملك وعدمه ❊

مولى عبد ماذونك يدنده كه رقيقى اتلاف واضاعه ايدرسه انى ضامن اولور مالك
اولمش اولسه ضامن اولمزايدى ملكك ثبوت وعدم ثبوتنده كه اختلافه مبنى وامامين
ايچوندر اختلاف ❊ (وان لم يحط) دينه بماله ورقبة (صح تحريره) اجماعا ❊ مأذونك
دينى مالنى ورقبه سنى احاطه ايتمزسه كسبندن اولان عبدك اغاسـنك تحريريله
عتقى اجماعا صحيح اولور ❊ (وصح اعتاقه) حال كون المأذون (مديونا) ولو بمحيط ❊
عبد مأذونى رقبه سنى محيط دينله مديون اولديغى حالده مولاسنك عتقى صحيح اولور
(وضمن المولى للغرماء الاقل من دينه وقيمة) بوصورتده مولا غرمايه عبد مشروحك
دينله قيمتندن اقلنى ضامن اولورز يرا غرمانك حقى رقبه يه تعلق ايدوب انيده مولا عتقله
اتلاف ايدوب غرمانك حقلريده انجق دين مقدارنده اولمغله انى ايفا ايله مقصودلرى
حاصل اولور (وان شاؤا اتبعوا العبد بكل ديونهم و باتبـاع احدهما لا يبراء الاخر
فهمـا ككفيل مع مكفول عنه) لكن مسئلۀ مشروحه ده غرما دينلرينك كليسنى دلرسه
عبده اتباعله كندودن مطـالبه ايدرز شوقدر وار كه عبد ايله سيددن قنغيسندن
طلب ايدرسـه ديكرندن برى اولمش اولمـاز كويا كفيل ايله مكفول عنه كبى اولور
غاصـبله غاصب كبى اولمزبونده احد همـادن مطـالبه ايله ديكرى برى اولور
❊ (وطواب بمـا بقى) من دينهم اذا لم تف به قيمته (بعد عتقه) لتقرره فى ذمته ❊ عبدك
قيمتى دينك كليسنى وفا ايتمزسه عبد بعد العتق باقى قلان دينله مطالبه اولنور كندونك
ذمتنده دينك تقررينه بناء (وصح تدبيره ولا يحجر و تخير الغرماء كعتقه الا ان من اختار
احد الشيئين ليس له الرجوع شرح تكمله) عبد مأذونى تدبيره كسمك صحيح اولور
انكله منحجر اولماز كه مأذون اولمدن چقماز و غرما عتقى صـورتنده اولديغى مثللو
مولايى تضمينله عبدى ديچون استسعـا بيننده مخير اولورلر شوقدر وار كه مار الذكر
تضمينله استسعـادن برنى اختيار ايدن غريمه رجوع اولماز كه ديكرنى ايدرم ديه مز
وعبد مأذون اولهرق قالور (وفى الهداية ولو كان المأذون مدبرا اوام ولد لم يضمن
قيمتهما لان حق الغرماء لم يتعلق برقبتهما لانهما لا يباعان بالدين ❊ هدايه ده مسطوردر كه
مأذون مدبر ويا ام ولد اولورسـه مولا كندولرنى عتق ايتديكى تقديرجه قيمتلرينى
غرمايه ضامن اولماز ديچون بيع اولنمدقلرندن غرمانك حقى كندولرينك رقبه لرينه
تعلق ايتمـامكين (ولو اعتقه المولى باذن الغرماء فلهم تضمين مولاه زيلعى) عبد مأذونى
اغاسى غرمانك اذنيله عتق ايدرسه غرما ايچون مولايى تضمين وارد ربو مسئله تدبيره
متعلق دكلدر ماقبلنه مربوطدر ❊ (و) المـأذون (ان باعه سيده) باقل من الديون
(وغيبه المشترى) قيد به لان الغرماء اذا قدروا على العبد كان لهم فسخ البيع كما مر
(ضمن الغرماء البايع قيمته) لتعديه ❊ عبد مأذونى اغاسى ديوندن اقل ثمنله بيع ايدوب
مشتريده كندوبى غائب وضايع قيلسه ايدى بايع تعدى ايتمش اولديغندن غرما عبدك

قيمتى كندو يه تضمين ايتديرلر مسئله نك غيبتيله تقييدى غرما عبدى اخذ و كرفت ايتمكه
مقتدر اولدقلرى تقديرجه بيعى فسخه قادر اولدقلرينه مبنيدرنته كه ماسبقده
مرور ايتدى امادين مقدارى ويازياده ثمنله بيع اولنمش اولورسـه بيعى فسخ ورددده
برفائد اولمـامغين بلا تضمين ثمن كندولرينه و يريلور ❊ (فان رد العبد عليه بعيب
قبل القبض) مطلقـا او بخيـار رؤيته اوشرط (او بعده بقضاء رجع) السيد (بقيمته
على الغرماء و) عاد (حقهم فى العبد) لزوال المـانع ❊ بيع اولنـان عبد مأذون قضا
ويا رضا ايله قبض اولنمزدن مقدم عيبله ويا خيار رؤيتله و ياشرطله ويا خود بعد القبض
قضا ايله رد اولنورسـه اغا ضامن اولديغى عبدك قيمتيله غرما اوزره رجوع ايدوب
حقلرى عبده عودت ايدر سبب ضمـان اولان بيعله تسـليم زائل اولمغين ❊ (وان رد
بعد القبض لا بقضـاء فلا سبيل لهم على العبد ولا المولى على القيمة) لان الرد بالتراضى
اقالة وهى بيع فى حق غيرهما ❊ واكر بعد القبض عبد بلا قضا رد اولنورسـه غرما
ايچون عبد اوزره يعنى ردويا كندوينى استسعا ايله ومولى ايچون قيمت اوزره برطريق
ومداخـله يوقدر زيرا تراضى ايله رد اقاله كه كندولرك غيرى اولان عبد حقـنده بيع
جديددر ❊ (وان فضـل من دينهم شئ رجعـوا به على العبد بعد الحرية) كما مر ❊
غرمانك دينلرندن برمقدار شئ آرترسه انكله بعد الحرية عبد اوزره رجوع ايدرلر
نته كه مرور ايتدى ❊ (اوضمنوا مشـتريه) عطف على البايع اى ان شاؤا ضمنوا المشترى
ويرجع المشترى بالثمن على البايع (او اجازوا البيع واخذوا الثمن) لا قيمته العبد ❊ ويا خود
سالف الذكر سيدك بيعنده غرما مشترى يى تضمين ايتديروب اودخى ثمنله بايعه
رجوع ايدرز يرا مشترى اشـترا وقبض وتغييب ايتمكله تعدى ايتمش اولور ويا خود
غرما بيعه اجازت ويروب وثمنى اخذ ايدرلر عبدك قيمتنه تعرض ايتمزلر يعنى غرما اوچ
شيده مخيرلردر ديمك اولور برى بيعه اجازت ديكرلريده بايعله مشتريدن قنغيسنى دلرسه
انلره تضمين عطف على البايع بدليله شارح عطف على ضمن الغرماء ديسه اولى اولور
ايدى ❊ (وان باعه) السيد (معلما بدينه) يعنى مقرا به لا منكرا كما سيجيئ لتحقق المخاصمة
ويسقط خيار المشترى لا الغرماء) فللغرماء رد البيع) ان لم يصل ثمنه اليهم لان قبضهم
الثمن دليل الرضى للبيع الا اذا كان فيه محاباة فاما ان ترفع او ينقض البيع ابن كمال) سيد
عبد مأذونى مشتريه دينى اعلام ايدرك يعنى اشبو عبد مديوندر ديه رك بيع ايدوب
مشتريده مخاصمه تحقق ايتمك ايچون دينى مقر اولوب منكر اولمازسـه غرما ايچون
عبدك ثمنى كندولرينه واصل اولمزسـه بيعى ردوار درز يرا غرمانك ثمنى قبضلرى
بيعه رضالرينه دليلدر الا بيعده محاباة اولوب يعنى قيمتندن نقصانله بيع اولوب ثمنده
غرمانك حقلرينى وفا ايتمش اولمزسه ايدى يا محاباة رفع اولنوب ذكر بهاسيله فروخت
اولنور ويا خود بيع نقض اولنورده ثمنى قبضلرى رضا اولمش اولماز ❊ وقال المصنف

هذا اذا كان الدين حالا وكان البيع بلا طلب الغرماء والثمن لايفى بدينهم والا فالبيع نافذ
زوال المانع ❊ مصنف مرحوم بيورركه اشبو بيعك ردى دين حال اولوب وبيع بلا طلب الغرماء
اولوب وثمن دينلرينى وفا ايتمديكنه نظرا اولور يوقسه غرمانك حقى اولمق مانعى
زائل اولمغله بيع نافذ اولور ❊ (وان غاب البايع) وقد قبضه المشترى (فالمشترى ليس
بخصم لهم) لو منكرا دينه خلافا للثانى ولو مقرا فخصم كامر) بايع غائب اولوب مشتريده
عبد مأذونى قبض ايتمش اولورسه ايمدى مشترى غرمايه خصم اولهمزلر اكر مشترى
دينى منكر اولمش اولورسه زيرا بونده غرمانك دعوالرى كندوده غائب اوزره
قضا قبيلندن اولان فسخ عقدى متضمندر امام ثانى ايچوندر اختلاف مشار اليه
مشترى خصم اولور ديدى واكر مشترى دينى مقر اولورسه غرمايه خصم اوله بيلور
نته كه مرور ايتدى ❊ (ولو بقلبه بان غاب المشترى والبايع حاضر (فالحكم كذالك) اى لا
خصومة (اجماعا) حتى يحضر المشترى لكن لهم تضمين البايع قيمته او اجازة البيع
واخذ الثمن ❊ مسئلهٔ مشروحه نك قلبيكه عكسنه اولوب مشترى غائب بايع حاضر
اولورسه اجماعا حكم ينه بويله دركه مادام مشترى حاضر اولمدقجه دعوا
وخصومت اولمز زيرا ملك و يد كندو ايچون اولمغله غيوبتى حالنده انلرى ابطال ممكن
اولمز لكن غرمايه عبدك قيمتنى بايعه تضمين وارد ربيع وتسليمه فعلرينى ابطال ايتمش اولمغين
و يا خود بيعه اجازت لاحقه اذن سابق كبى اولمش اولور ❊ (عبد قدم مصرا وقال انا عبد
فلان مأذون فى التجارة فباع واشترى) فهو مأذون وحينئذ) لزمه كل شئ من
التجارة) ❊ عبد بر بلده يه كلوب بن فلانجه كسنه نك تجارته اذن ويرلمش عبديم ديه رك
مقدار بيع وشرا ايلسه مأذون اولمش اولمغله تجارتدن كندويه ايجاب ايدن ده بر شئ
كندويه لازم اولور ((وكذ) الحكم (لو اشترى) العبد (وباع ساكتا عن اذنه وحجره) كان
مأذونا استحسانا لضرورة التعامل وامر المسلم محمول على الصلاح فحمل عليه ضرورة
شرح الجامع ومفاده تقييد المسئلة بالمسلم ابن كمال ❊ حكم ينه بويله در بر عبد مسلم
اذن وحجردن ساكت اوله رق بيع وشرا ايلسه ضرورة تعامله مبنى وامر مسلم صلاح
اوزره محمول اولمغين استحسانا عبد مأذون اولور وامر المسلم محمود على الصلاح قولنك
مفادى مسئله نك مسلمه تقييديدر ❊ (و) لكن (لايباع لدينه) اذا لم يف كسبه (الا اذا
قر مولاه به) اى بالاذن او اثبته الغريم بالبينة ❊ مسئلهٔ مرسومه ده عبد مأذون اولور
لكن كسبى دينى وفا ايتمديكى تقديرجه دينيچون كندوسى بيع اولنماز الا اغاسى اذنى
اقرار ويا غريمى بينه ايله اذنى اثبات ايدرسه بيع اولنور ❊ (وتصرف الصبى والمعتوه)
الذى يعقل البيع والشراء (وان كان نافعا) محضا (كالاسلام والاتهاب صح بلا اذن
وان ضار ا كالطلاق والعتاق) والصدقة والقرض لا وان اذن به وليهما) ❊ بيع وشرايى
عالم اولان صبيله معتوهك تصرفلرى اسلام وهبه يى قبول كبى نفع محض اولان شئ

(اولورسه)

اولورسه بلا اذن صحيح اولور واكر طلاق وعتاق وصدقه وقرض امثالى مضرتلى
شيلر اولورسه صحيح اولمزولیلرى هرنقدار انلره اذن ويرسه ده ضرردن مراد دنيويدر
يوقسه صدقه ايله قرضده نفع اخروى واردر ❊ (وماتردد)من العقود (بين نفع وضر كالبيع
والشراء توقف على الاذن) حتى لو بلغ فاجازه نفذ ❊ نفع ضر بيننده كندوده تردد
اولنان بيع وشرا امثالى عقوددن اولان تصرفلرى اذنه توقف ايدر حتى بالغ اولوب
كندوسى اجازت ويرسه نافذ اولور بعيده بعضا زياده بها ايله نفع محض اولورسه ده
اكا اعتبار يوقدر اصل اولان تردددر ❊ (فان اذن لهما الولى فهما فى شراء و بيع
كعبد مأذون من) كل احكامه صبيله معتوهه ولى اذن ويرسه بيع وشراده جميع
احكامنده عبد مأذون كبى اولور ❊ (والشرط) لصحة الاذن (ان يعقلان البيع
سالبا للملك عن البايع والشراء جالباله) ذاد الزيلعى وان يقصد الربح و يعرف غبن اليسير
من الفاحش وهو ظاهر ❊ اذنك صحتنك شرطى صبيله معتوهك بيعك ملك مبيعى بايعدن
سالب وثمنى كندويه جالب وشرانك ملك مبيعى مشتريه جالب اولديغنى عالم
اولملريدر يعنى بيع وشرانك معنالرى معلوملرى اولمقدر زيلعى مرقومانك ربح قصد
ايدوب غبن يسيرى غبن فاحشدن تميز ايتملرينى دخى شرط مشروحه بيانده زياده ايلدى
ظاهر اولانده بودر ❊ (وولیه ابوه ثم وصيه) بعد موته ثم وصى كامن القهستانى عن
العمادية (ثم) بعدهم (جده) الصحيح وان علا ثم وصيه) ثم وصى وصيه قهستانى زاد
القهستانى والزيلعى ثم الوالى بالطريق الاولى ❊ صبينك وليسى باباسى بعد وفاته وصيسى
صكره وصيسك وصيسى بونلردن صكره جد صحيحى هرنقدر بى لى اولورسه ده بعده وصيسى
بعده وصيسنك وصيسى قهستانيله زيلعى بوندن صكره بالطريق الاولى واليدر مضمونى
زياده ايلدى لكن بونى ثم القاضى ديدكدنصكره ذكر ايلدى امدى واليدن مراد
ولايتنده قضاده مندرج اولان والى اولور يوخسه قضايه مولى اولميان والينك اذنى
جائز اولماز ❊ (ثم القاضى ووصيه) ايهما تصرف يصح فلذا لم يقل ثم ❊ بوندنصكره ولى قاضى
وياوصيسيدر قنقسى تصرف ايدر ايسه صحيح اولور بناء برين مضف مرحوم ثم وصيه
ديمدى ❊ (دون الام او وصيها ❊ هذا فى المال بخلاف النكاح كامر فى بابه ❊
انا ووصيسى اشبو مال خصوصنده ولى اوله مزلر اما نكاح مالك خلافنه دركه انده
ولايتلرى واردرتـه كه نكاح بابنده مرور ايلدى ❊ (راى القاضى الصبى او المعتوه
او عبدهما) او عبد نفسه كامر يبيع ويشترى فسكت لايكون) سكوته (اذنا من التجارة
قاضى صبيك ويا معتوهك ويا عبدلرينك ويا كندو نفسينك عبدينك بيع وشرا ايتديكنى
كوروب سكوت ايتسه ايمدى سكوتى تجارته اذن اولماز ❊ (و) القاضى (له ان يأذن
لليتيم والمعتوه اذا لم يكن له ولى ولعبدهما اذا كان لكل واحد منهما) من الصبى والمعتوه
(ولى وامتنع) الولى (من الاذن عند طلب ذلك منه) اى من القاضى زيلعى حيله

معتوهك ولیلری اولمیوب ویاخود ولیلری اولوب لکن قاضیدن مرقومان ایچـون
اذن مطالبه اولندقده ولی امتناع ایدوب اذنه رخصت ویرمزسه مرقومانه وعبدلرینه
قاضیچون اذن ویرمك واردر اذا كان لكل واحد منهما تركیبند خلل واردر اولی اولان
عبارهٔ مشروحه‌ده كه اذا بدلینه اوایله تعبیر اولنمقدرتته كه اولیه‌جه ترجمه اولندی زیرا
هندیه‌نك كلامی اومعناسنی افاده ایدر ﴿قلت وفی البرجندی عن الخزانه لو ابی ابوه اووصیه
صح اذن القاضی له زاد شارح الوهبانیة ولاینحجر بعد ذلك اصلا لانه حكم الا ان یحجر قاض اخر
فتدبر﴾ شارح رحمه الله تعـالی دیركه خزانه‌دن نقلا برجندیده مذكوردركه صبینك
باباسی و یاوصیسی اذندن ابا وامتناع ایدرلرسه قاضینك اكا اذنی صحیح اولور شارح
وهبانیه مضمون مشروحك اوزرینه قاضینك اذندن صكره اصلا صبی منحجر اولمز
زیرا اذنی حكمدر الا قاضیٔ اخرك حجریله منحجر اولور مفادنی زیاده ایلدی ﴿ فروع)
لواقر الانسان بما معهما من كسب اوارث صح علی الظـاهر كماذون درر﴾ صبیله معتوه
عندلرندن بولنان كسبلرندن ویامیراثلرندن حاصل مالی برانسان ایچون اقرار ایتسه‌لر
قول ظاهراوزره اقرارلری صحیح اولور مأذونك كه كبی ﴿ المـاذون لایكون مأذونا
قبل العلم به الا فی مسئلة ما اذا قال بایعوا عبـدی فانی اذنت له فبایعوه وهو لایعلم بذلك
ضار مأذونا بخلاف قوله بایعوا ابنی الصغیر ماذون﴾ كندویه اذن اولدیغی معلومی
اولمزدن مقدم مأذون اوله مز الا برمسئله‌ده كه بركسنه بنم عبدمله مبایعه ایدیكز بن اكا
اذن ویردم دیمكله عبدك اذنه علمی اولمقسزین كندوایله بیع وشرا ایتسه‌لر اول عبد مأذون
اولور اوغلومله مبـایعه ایدیكز قولی مضمـون مشروحك خلافنه‌دركه بو اذن اولمز
﴿ یصح الاذن للابق والمغصوب المجحود ولا بینة ولا یصیر محجورا بهمـا علی الصحیح
اشبـاه﴾ عبد آبقه وغصبی انكار اولنوب وبینه‌سی اولمیان عبد معصوبه اذن صحیح
اولمز قول صحیح اوزره اباق وغصبـله محجورده اولمز ﴿ وفی الوهبـانیة ولو اذن
القاضی لطفل وقد ابی ابوه یصح الاذن منه فیتجر﴾ وهبانیه‌ده مذكوردر برطفلك
باباسی اذننـه راضی دكل ایكن قاضی اكا اذن ویرسه اذنی صحیح اولمغله اول جوجق
تجارت ایدر بومتنی تكراردر (وضمن یعقو ب الصغیر ودیعة ﴿ وتحلیفه یفتی به حیث
ینكر) برصبی محجور عندنده بولنـان ودیعه‌یی استهلاك ایدرسه امام ابی یوسف ضامن
اولور دیدی امامین ایچوندر اختلاف هلاك صورتنده اجماعا ضمان ایجاب اتمز صبی
مأذون اوزره برشیٔ دعوا اولندقده انكار ایدرسه تحلیفنه فتوا ویریلور (ولو رهن
المحجور او باع وشری ﴿ وجوزه المولی فانه یغیر) برعبد ویاصبی یقعل محجور برنسنه‌یی
رهن ویابیع ویاشرا ایتدكده ولیسی اكا اجازت ویررسه نافذ اولمغله متغیر اولمز (لتوقف
تصرف المحجور علی اجازة فلولم یجز بل اذن له فی التجارة فاجازها العبد جاز استحسانا)
لسالف الذكر یتك مضموننك ثبوتی محجورك تصرفنك اجازته توقفنه مبنیدر اما بعدی
صورت مشروحه‌ده ولی عقود مرسومه‌لره اجازت ویرمیـوب بلكه مطلق تجارته

مجددا اذن ویرمكله عبد عقود مذكوره‌لره اجازت ویرسه استحسانا انلره جائز اولورلر
﴿ ولو لم یأذن له فاعتقه فاجازها لم تصح اجازته) عبد مرقومه مولی اذن ویرمیوب
بلكه عتق ایتمكله عقود مشروحه‌لره اجازت ویرسه اجازتی صحیحه اولماز (قال وكذا
الصبی الممیز) مصنف صبی ممیزده‌بنه بویله عبد كبیدر دیدی ﴿ قلت ولایخفی ان ماهو تبرع
ابتداء ضار فلا یصح باذن ولی الصغیر كالقرض ﴾ شارح رحمه الله تعالی دیركه خفی
دكلدركه قرض كبی اول امردن تبرع اولان نسنه ضرر محض اولدیغنـدن صغیرك
ولیسنك اذنیله صحیح اولماز والله اعلم وستغفر الله العظیم

﴿ كتاب الغصب ﴾

غصب حقنده كتاب مستطاندر كتابین بیننده مناسبت مأذونك برشیده اذن شرعیله
غاصبك بلا اذن شرعی تصرفلریدر میانلرنده تقابل وتضـاد مناسبتی اولدی كتاب
المأذونك تقدیمی مشروعیتنه بناءدر غصب ایكی نوعدر برینه اثم ترتب ایدركه بیله‌رك
غصب اولنان شیده اولور دیكرینه اثم تعلق ایتمزكه جهلا اولان غصبدر كه مثلا ماملدر
ظنیله غیرك مالنی اتلاف ده اولدیغی كبی ایكیسنده ده ضمان تعلق ایدر اثم انجق قصد اولان
غصبده اولور رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم رفع عن امتی الخطاء والنسیان ﴿ بیورمشدر
یعنی انماری مرفوعدر دیمك غصبك حرمتی كتابه كه الله جلیلك ﴿ ولاتاكلوا اموالكم بالباطل
﴿ قول شریفیله وسنتله كه رسول صلی الله تعالی علیه وسلمك مكهٔ مكرمه‌ده یوم نحرده
حجة الوداعده نطق بیوردیغی ﴿ فان دماءكم واموالكم علیكم حرام كحرمة یومكم هذا
فی شهركم هذا فی بلدكم هذا الی یوم تلقون ربكم الاهل بلغت قالوا نعم قال اللهم اشهد ﴿
حدیث منیفیله‌در ﴿ ومن غصب شبرا من ارض طوقه الله تعالی من سبع ارضین ﴿ وارد
اولمشدر ﴿ (هو) لغة اخذ الشیٔ مالا اوغیره كالحر علی وجـه التغلب (وشرعا ازالة
یدمحقه) ولو حكما كجحوده لما اخذه قبل ان یحوله ﴾ غصب لغتده مال ویامالك غیری
حرامثالی نسنه‌یی علی وجه التغلب اخذدر شرعده صـاحبنك اذنی اولمیه‌رق نقله
قابل نقل اولان مال متقوم محترمده یدمبطله‌یی اثباتله یدمحقه‌یی ازاله‌در ازالهٔ مشروحه
هرنه‌قدر حكما ده اولسه اولور كه مثلا بركسنه‌نك نزدینه ایداع اولنان نسنه‌یی وضع
اولندیغی محلدن تحویلنـدن مقدم انی انكاری كبی زیرا قبل الجحود یدمودع
یدمودعدر بعد الجحود مودعك یدی حكمـا ازاله اولنمش اولدی ولو حكمـا قیدنی
شارح علیه الرحمه باثبات یدمبطله قولندن تأخیر ایتسه اولی اولور ایدی زیرا اثباتكده
حكمـا اولانی اولور مثلا بركسنه‌نك یدنده برقوش و یاراتجو اولمغله بركمسنه انك یدینه
ضرب ایتمكله اول قوش طیران ایدوب واتجو دریایه دوشسه یدمبطله‌یی حكما اثبات
ایتمش اولدیغندن كندویه ضمان لازم كلور ﴿ (باثبات یدمبطلة) واعتبر الشافعی اثبات

اليدفقط والثمرة فى الزوائد فثمرة ﴾ بستان مغصوب لاتضمن عندنا خلافا له درر) يعنى
ازالهٔ يدايله برابر اثباتده لازمدر امام شافعى عليه الرحمه فقط اثبات يدى اعتبار ايلدى
ايمدى ثمرهٔ خلاف زوائد مغصوبده ظاهر ونمايان اولور كه مثلا غصب اولنان
بر باغچه نك ميوه سى هلاك اولسه ازاله منعدم اولمغله حنفيه قتنده ضمان ايجاب ايتمز
امام شافعى ايچوندر اختلاف مشار اليه اثبات يد بولنمغله ضامن اولور ديدى مال
صاحبى زوائدى غاصبدن مطالبه ايتدكده ممانعت بر له ويرمزسه اجماعا ضامن اولور
قهستانى اصل اولان ازاله در اثبات دكلدر ديدى كورمزميسنكه بركسنه نك يدنده
بر دره بولنمغله برآخر كسنه نك يدينه ضرب ايتمكله دره دريايه دوشسه ضارب
ضامن اولور هر نه قدر اثبات يوقسه ده وبستان مغصوبك ثمره سى هلاك وتلف
اولدقده اثبات هرنقدر موجود ايسه ده ازاله معدوم اولديغندن ضمان ايجاب ايتمدى
بوندن فهم اولنديكه غصب فقط ازاله در سائرفقها ازاله ايله اثباتك ايكيسيده لازمدر
ديو تصريح ايتديلر امام زاهدى كلاملرى بوننى توفيق بيورمشلركه غصب ايكى
نوعدر برى ضمانى موجب اولاندركه بونده ازاله شرطدر بريده ردى لازم اولانكه
بونده ده اثبات شرطدر ﴾(فى مال) فلايتحقق فى ميتة وحر (وغصب) انجق مال
اطلاق اولنور شيلرده بولنمغله ميته وحور وآوج تراب وبرقطره صو مثللو شيلرده
ومنافعده تحقيق ايتمز ﴾(متقوم) فلايتحقيق فى خمر مسلم ﴾ مال متقوم اولمق لازمدر
يعنى شرعا كندوايله انتفاع مباح اولمغله مسلمك خمرنده غصب اولمزكه قيمتنى ضامن
اولمز لكن عينى ردايدر ذمينك خمرينك ضمانى ايجاب ايدر ﴾(محترم) فلايتحقق
فى مال حربى) ومالك محترم اولمسى لازم اولمغله مال حربيده غصب تحقق ايتمز
﴾(قابل للنقل) فلايتحقق من العقار خلاف لمحمد) مالك قابل نقل اولوب منقولاتدن
اولمسى لازم اولمغله عقارده غصبك عدم تحقق معلوم اولدى امام محمد ايچوندر
اختلاف ﴾(بغيراذن مالكه) احترز به عن الوديعة) ماتن مرحوم بغيراذن مالكه قوليله
وديعه دن وعاريه دن احتراز ايدركه بونلرده دخى هرنه قدر قابل نقل اولان مال متقوم
محترمدن يدمحقه يى ازاله وار ايسه ده صاحبنك اذنيله اولديغندن يدمبطله يى اثبات
اولمدى ﴾ واعلم ان الموقوف مضمون بالاتلاف مع انه ليس بمملوك اصلا صرح به البدايع
فلوقال بلااذن كمافعل ابن الكمال لكان اولى ﴾ شارح عليه الرحمه مصنفك
تعريفنه افرادينى جامع اولمامغين باطلدر ديو سؤال ايراد ايدركه ارباب درايته خفى
دكلدر وقفماللرده غصب وتلف اولمغله ضمان ايجاب ايدر حالبوكه اصلا مملوك
دكلدر اشبو اعتراضله بدايعده تصريح ايلدى ايمدى ابن كمالك ديديكى كبى مصنفده
كندوايچون اذن حقى اولان كسنه نك اذنى اولميه رق مفادنى ديسه متولى يه شامل
اولمغله اولى اولور ايدى بالاتلاف بدلنه بالتلف ديسه اولور ايدى زيرا اتلافله

مطلقا كرك ملكده وكرك وقفده ضمان ايجاب ايدر ﴾(لابخفية) احترز به عن
السرقة وفيه لابن الكمال كلام ﴾ مصنف مرحوم تعريفده كه لابخفية قيديله سرقتدن
احتراز ايلديكه سرقت على سبيل الخفيه اخذ اولنان شيدر لكن ابن كمالك بروجه
اعتراض كلامى واردركه حاصل سرقتك غصبك تعريفنده دخولى غصبده دخولنه
منافى دكلدر زيرا سرقت اصلى اعتباريله غصبده داخلدر بعض خصوصياتكه
كندوبى حدودده ادخال ايلدى انكله ده حدودده داخل اولدى بونك نظيرى
فضولنيك بيعيدر كه ذاتنده غصبدر حالبوكه بيوعده مذكوردر كندوده اولان بعض
خصوصيات اعتباريله كه انكله مسائل بيوعدن اولدى ابن كمال بودقيقه يه آشنا
اوله ميان كسنه على سبيل الخفية قولنك زياده سيله سرقتى غصبك تعريفندن اخراجه
تصدى ايلدى ديدى ﴾(فاستخدام العبدوتحميل الدابة غصب) لازالة يدالمالك ﴾
ايمدى برغير كسنه نك عبدنى كند وخدمتنده بركسنه نك استخدامى ودابه سنه حمل
وصفى غصبدر يد مالكى ازاله ايتمش اولمغله قهستانك بيانيه نظرا عبد مشترك
شريكنك اذنى اولميه رق استخدامده خلاف واردر راجح اولان ضمانيدر دابهٔ
مشتركه يه بلا اذن الشريك ركوبده اتفاقا ضمان ايجاب ايدر ﴾(لاجلوسه على
بساط)لعدم ازالتها فلا يضمن مالم يهلك بفعله ﴾ غيرك خالى وكليم وفراش امثالى
بسط ايتديكى نسنه لرك اوزرينه جلوسنده ازاله واثبات معدوم اولمغين ضمان ايجاب
ايلمز مادام اول بساط كندونك فعليله هلاك اولمدقجه زيرا انك اوزرينه جلوسى
انده تصرف اولمازحتى اكا تعلق ايدوب ياپشان كسنه ايله جالس منازعه ايتسه لر
جلوسيله ذى اليد اوله مز بسط اصل مال صاحبنك فعلى اولمغله ذى اليد كندوسى
اولور مادام نقل وتحويل ايله فعلنك اثرى زائل اولمدقجه ﴾ وكذالودخل دار انسان
واخذمتاعا وجحد فهو ضامن وان لم يحوله ولم يجحد لم يضمن مالم يهلك بفعله او يخرجه
من الدار خانيه ﴾ ينه بويله بركسنه نك خانه سنه دخول ومتاعنى اخذ وانكار ايدرسه
هر نقدر تحويل ايتمزسه ده كندوسنه ضمان ايجاب ايدر اما انى انكار ايتمزسه مادام
كندونك فعليله هلاك اولميوب وياخود انى داردن اخراج ايتمدكجه ضامن اولمز
اولى اولان وان لم يحوله تركيبنى ماقبلنه وصله بعده اداة شرطله وان لم يجحد ديمك
ايدى نته كه برمنوال مشروح ترجمه اولندى ﴾(وحكمه الاثم لمن علم انه
مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة ولغير من علم الاخيران) فلا اثم لانه
خطاء ﴾ وهو مرفوع بالحديث)غصبك اوزرينه ترتب ايدن اثر غاصبك مغصوبله
كه غيرك مالى اولديغى معلومى اولورسه اثم وكاهدر واكر عين مغصوبه حالا يدنده
موجوده قائمه ايسه انى عينا رد وهلاك اولمشسه غرمكه قيمتنى ضماندر غيرك مالى اولديغى
بلميان كسنه يه صكره كيدركه ردايله غرمدر اثمى حديث شرفله مرفوع اولميان

خطانو عمدن اولمغله بونده اثم اولمز ❊ (المغصوب منه مخير بين تضمين الغاصب وغاصب الغاصب) مغصوب منه ❊ غاصبله غاصب غاصبی تضمين بيننده مخيردر امدی مال صاحبی غاصب اولی تضمين ايدرسه نه مقدار مبلغ ضامن اولمش اولورسه انكله كندوده غاصب ثانی يه رجوع ايدر اول امردن غاصب ثانی يه تضمين ايدرسه اورجوع ايدمز وبرينی تضمينی مراد ايدرايسه ديكرندن مطالبه ايدمز ❊ (الا اذا كان فی الوقف المغصوب بان غصبه وقيمته اكثرو كان الثانی املاء من الاول فان الضمان علی الثانی) كذا فی وقف الخانية ❊ الا غاصب غاصب وقف مغصوبده اولورسه كه مثلا بركمسنه بيك غروش قيمتلو بر ارض موقوفه‌يی غصب ايتدكدنصكره قيمتی زياده‌لنوب ايكی بيك دكر اولدقدنصكره غاصب اخرده كندودن غصب ايدوب وغاصب ثانی غاصب اولدن ملی وغنی اولورسه مغصوب منه ايچون انی غاصب ثانی يه تضين واردر مخير اولماز اول ملی اولورسه اندن مطالبه اولنور متولی قنقيسندن مطالبه ايدرسه ديكرندن ايده‌مز ❊ وفی غصبها عجلا غصب فاستهلكه ويبس لبن امه قيمة العجل ونقصان الام ❊ خانيه‌نك غصبنده مرسومدر كه بررجل بركمسنه‌نك بوزاغيسنی غصب واستهلاك ايتمكله اناسنك سودی قوريوب منقطع اولسه بچكك قيمتيله اناسنك نقصان قيمتنی ضامن اولور غاصبك هرنقدر امده برفعلی يوقيسده لكن بوضمان عدوان قبيلندندر ❊ وفی كراهيتها مفی هدم حائط غيره ضمن نقصان ولم يؤمر بعمارته الا فی حائط المسجد ❊ خانيه‌نك كراهيه سنده مذكوردر كه بركمسنه غيرك حائطنی هدم ايلسه نقصاننی ضامن اولور عمارتيله امر اولنماز يعنی مثلا اول دار جدارلو وجدارسز برقيمت تقديم اولنورده مابينلرنده كه زياده مبلغ تضمين اولنور الا مسجدك حائطنده كما كان عمارتيله امر اولنور ❊ وفی القنية تصرف فی ملك غيره ثم ادعی انه كان باذنه فالقول للمالك الا اذا تصرف فی مال امرأته فماتت وادعی انه كان باذنها وانكر الوارث فالقول للزوج ❊ قنيه‌ده مسطوردر كه برشخصك ملكنده تصرف ايدوب بعده انی اذنيله اولمشيدی ديو دعوا ايلسه قول مالككدر الا برعورتك مالنده تصرف ايدوب وعورت وفات ايلسه ايمدی زوج اذنيله اولمشيدی ديو دعوا ورثه‌انی انكار ايدرسه قول زوجك اولور زيرا اكثريا زوج زوجه‌سنك مالنده اذنيله تصرف ايدر ❊ (ويجب رد عين المغصوب) مالم يتغير تغيرا فاحشا (فی مكان غصب لتفاوت القيم باختلاف الاماكن) ❊ غصب اولان نسنه‌نك عينی تغيرفاحشله متغير اولمدقچه غصب اولنديغی مكانده عينی رد واجب اولور قيمتلر مكانلرك اختلافيله مختلف اولديغندن حديث شريفده علی اليد ما اخذته حتی ترده وارد اولمشدر يعنی يد صاحبنك اوزرينه اخذ ايتديكی نسنه‌نك عينی رد لازمدر ديمك حديث اخرده دخی وارد اولمشدر كه ❊ لا يحل لاحدكم ان يأخذ ملك اخيه لاعبا ولا جادا وان اخذه فليرده ❊ يعنی براحده‌دين قرنداشنك مالنی لعب طريقيله سرقت

مراد ايتميه‌رك وياجدايله كه سرقت مراد ايدرك اخذ حلال اولمدی ديمك مغصوب تغييرفاحشله متغير اولوب اسمی واعظم منافعی زائل اولورسه اندن مال صاحبنك ملكی زائل اولوب غاصب كندوسنه مالك اولمغله انی ضامن اولور وبدلنی ادا ايتمدكجه انكله انتفاع كندويه حلال اولماز ❊ ويبرأ بردها ولو بغير علم المالك ❊ هرنقدر مال صاحبنك معلومی اولمقسزاولورسه‌ده عين مغصوبه‌يی غاصبك رديله تبريه ذمت ايتمش اولور (وفی البزازية غصب دراهم انسان من كيسه ❊ ثم ردها فيه بلا علمه بری وكذا لو سلمه اليه بجهته اخری كهبته اوايداع اوشراء وكذا لو اطعمه فاكله خلاف للشافعی زيلعی ❊ بزازيه‌ده مرسومدر كه بركيمسنه برانسانك كيسه‌سندن دراهمنی غصب ايدوب بعده انك معلومی اولميه‌رق كيسه‌سيله كندويه رد ايلسه ويا كندويه اطعام ايتمكله انی اكل ايلسه ينه بری اولور اكل صورتنده اختلاف امام شافعی ايچوندر ❊ (او يجب رد مثله ان هلك وهو مثلی وان انقطع المثل) بان لا يوجد فی السوق يباع فيه وان كان يوجد فی البيوت ابن كمال (فقيمته يوم الخصومة) ❊ ای وقت القضاء) وياخود مغصوبك مثلنی رد واجب اولور اكر مثلياتدن اولوب هلاك اولمش اولورسه واكر مثلی منقطع اولوب بيع اولنديغی چارسوده بولنمازسه يوم خصومتكه قضا وقتنده كه قيمتی لازم اولور بعضا بيوتده بولنمسی انقطاع مثله مانع اولمز ❊ وعند ابی يوسف يوم الغصب وعند محمد يوم الانقطاع ورجحا قهستانی ❊ امام ابی يوسف سبب وجوب غصب اولديغندن غصب اولنديغی كونی اعتبار ايدوب انده كه قيمتی لازم اولور ديدی امام محمد رحمه الله تعالی يوم انقطاعده كه قيمتی لازم اولور ديدی مثلياتدن اولان نسنه‌يی غصبله انجق مثلی واجب اولوب قيمتله انتقال انجق انقطاع مثله مثلی ادادن عجزايله اولمغله انقطاعده كه قيمتی اعتبار اولندی امام اعظم رحمه الله تعالی نك قول صواب قرينه‌لری ترجيحه سزا كورلديكی كبی امامين همامينك دخی قوللری ترجيح اولندی ❊ (وتجب القيمة فی القيمی يوم غصبه) ❊ اجماعا) قيمياتدن اولان شيلرده علا كله يوم غصبده كه قيمتی اجماعا لازم اولور ❊ (والمثلی المخلوط بخلاف جنسه) كبر مخلوط بشعير وشيرج مخلوط بزيت ونحو ذلك كدهن نجس (قيمی) فتجب قيمته يوم غصبه ❊ اربه‌يه مخلوط بغدای زيته مخلوط صوصام ياغی امثالی دهن نجس كبی شيلر قيميدر يوم غصبده كه قيمتی لازم اولور خلطله مثلياتدن اولمدن خروج ايدوب قيمياتدن اولور ❊ وكذا كل موزون يختلف بالصفة كقمقم وقدر درر ودبس ذكره فی الجواهر ❊ ينه بويله كندوده صفتك تأثيری اولوب صفتله مختلف اولور بردق ودستی وچوملك وپكمز كبی هربر موزوناتدن اولان شيلر قيميدر (زاد المصنف ورب وقطر لان كلا منها يتفاوت بالصفة ولا يصح السلم فيها ولا تثبت دينا فی الذمة) مصنف والاجناب منلا خسروك وجواهر الفتاوی صاحبنك بيان ايتدكلری قيمياتك اوزرلرينه ربله قطری زياده ايلدی يعنی بونلرده قيمياتدندر

هر برى صنعتله متفاوت اولورو كندونرينده سلم مشروع اولمديغندن ذمتده دين اولەرق
ثابت اولمز رب رانك ضمى وبانك تشديديله ميوەنك صقلدقدن صكره چيقان قويى
وقواملى شيرەسنەدينور قطر شكردن وياخرما واوز ومدن طمليان طملەلره اطلاق
اولنور مفردى قطرەدر مثلياتى فقها هرنقدر مكيلات موزونات عددى متقاربله
بيان ايتمشلر ايسەده لكن موزوناتدن چوق شى واردركه مثلى دكلدر تنجره صحن سنى
امثالى نسنەلر ايدى مثلى همان بيع وقتندە وزن اولنان شيلر اولدى بلكه ثمنه مقابلى
اولمسى وزن وياكيل وياعدد ايله اولوب وصنعتله مختلف اولميان نسنەلردر ✿ قلت
وفى الذخيرة والجبن قيمى فى الضمان مثلى فى غيره كالسلم ✿ شارح رحمه الله تعالى ديركه
ذخيرەده مسطوردركه پينر ضمانده قيميدر سلم مثللو ضمانك غيرنده مثليدر ✿ وفى المجتبى
السويق قيمى لتفاوته بالقلى وقيل مثلى ✿ مجتبادەده مرسومدركه سويقكه بغدايدن
وآرپەدن قاوريلان نسنه قيميدر قاورلمغله تفاوتنه مبنى بعضلر مثليدر ديديلر ✿ وفى الاشباه
الفحم واللحم ولونيا والآجر قيمى ✿ اشباهده دخى مرسومدركه كوروات هرنقدر
غيرمطبوخ اولورسەده وكرميد قيميدر ✿ وفى حاشيتها لابن المصنف هنا وفيما يجلب
التيسير معزيا للفصولين وغيره وكذا الصابون والسرقين والورق والابرة والعصفر
والصرم والجلد والدهن المتنجس وكذا الحفنة ✿ مصنف مرحومك فرزند دلپسندلرينك
بومقامده تيسير جلب ايدەجكى محللرده فصولينه وسائر معتبراته نسبتله اشباه حاشيەسنده
مسطوردركه ينه صابون وزبل كه كوبره واشجار يبراقى واكنه وعصفور وصادك
قتحيله صرمكه دباغلنمامش درى وجلدكه دباغلو درى ودهن متنجس ومكيلات
نوعندن برنيجه برقبضه حبوبات قيميلردر ✿ وكل مكيل وموزون مشرف على الهلاك
مضمون بقيمة فى ذلك الوقت كسفينه موقودة اخذت فى الفرق والقى الملاح ما فيها
من مكيل وموزون يضمن قيمتهما ساعته كما فى المجتبى ✿ هر بر مكيلات وموزونات جنسندن
هلاكه مشرف وقريب اولان شيلر اولوقتده كه قيمتيله مضموندر مثلا فورتنه يه
طوتلمش غرق اولەجق سفينەدن كميجى مكيلات وموزوناتدن اولان نسنەلرى
دريايه القا ايلسه اول ساعتده كه قيمتلرينى ضامن اولور ✿ وفى الصيرفية صب ماء فى حنطة
فافسدها وزاد فى كيلها ضمن قيمتها قبل صبه للماء الامثلها هذا اذا لم ينقلها فلو نقلها
لمكان ضمن المثل لانه غصبه وهو مثل بخلاف ما لو صب الماء فى الموضع الذى فيه الحنطة
بغير نقل انتهى ✿ صيرفيەده مذكوردركه بركمسنه برمقدار بغدايه صو دوككله
انى فساده ويروب وكيلنده زياده لنسه صويى صب ايتديكى وقتدن مقدمكه قيمتنى
ضامن اولور مثلنى ضامن اولماز لكن بو بغدايى محلندن نقل ايتمديكنه كورەدر پس
ديكر مكانه نقل ايدرسه مثلنى ضامن اولور مثلى اولەرق غصب ايتمش اولديغندن
اماقبل النقل اولديغى محلده بغدايه صب ما ايدرسه صورت مشروحەنك خلافندەدر

✿ والحاصل كما فى الدرر وغيرها ان كل ما يوجد له مثل فى الاسواق بلاتفاوت يعتد به
فهو مثلى ومالیس كذلك فقيمى فليحفظ ✿ درردە سائر معتبراتده تصريح اولنديغى
مثللو حاصل كلام هر برشيئه كندونك اسواقده بلاتفاوت يعتد به مثلى بولنور اولشى
مثليدر بويله اولمازسه قيميدر ✿ (فان ادعى هلاكه) مرتبط بوجوب رد العين لانه الموجب
الاصلى ورد المثل والقيمة مخلص على الراجح (حبس حتى يعلم) الحاكم (انه لو بقى لظهر
اى لاظهره (ثم قضى) الحاكم (عليه بالبدل ✿ (من مثل وقيمة) غاصب مغصوبك عينى
ردو واجب اولمغله مطالبه اولندقده هلاكنى ادعا ايدرسه حبس اولنور حتى قاضى يه
عندنده موجود وباقى اولسه انى اظهار ايدر ايدى ديو علم حاصل اولنه دكين بعده
بدليله كه مثلى وياقيمتيله قاضى حكم ايدرمتنك فان ادعى هلاكه عبارەسى عين مغصوبەنك
ردينك وجوبنه مرتبطدر صورة ومعنى ردده عينى رد اعدل واكمل اولديغندن
اصل واجب اولان بودر قول راجح اوزره مثلنى وياقيمتنى ردعينى رد متعذر اولدقده
اندن تخليص ايچوندر كورمز ميسنكه قبل الهلاك انجق عينى رد ايله مطالبه اولور
✿ (ولو ادعى الغصب الهلاك عند صاحبه بعد ازده وعكس المالك) ✿ اى ادعى الهلاك
عند الغاصب ✿ (واقاما البرهان فبرهان الغاصب) انه رده وهلك عند المالك (اولى)
خلافا للثانى ملتقى ✿ غاصب مال مغصوبك بعد ازد صاحبنك عندنده هلاكنى مالك
عكسنيكه غاصبك عندنده هلاكنى ادعا ايكيسيده مدعازينه اقامۀ بينه ايتسەلر ايمدى
غاصبك انى رد ايدوب مالكك عندنده هلاك اولديغى بينەسى قبوله اولى اولمغله تقديم
اولنور عارض اولان ردى اثبات ايتديكندن امام محمدك قوليدر امام ابى يوسف ايچوندر
اختلاف مشار اليه مالكك بينەسى اوليدر ديدى زيرا بووجوب ضمانى اثبات ايدوب
غاصب انكار ايتمكله بينه اثبات ايچون اولدى ✿ ولو اختلفا فى القيمة وبرهنا فالبينة
للمالك وسيجئ ✿ غاصبله مالك مغصوبك قيمتنده اختلاف برله ايكيسيده اقامۀ بينه ايدرلرسه
ايمدى بينه مالكك قول يمينله غاصبك اولور بوكاداير بحث قريبا كلور لكن بو زيادەيه اقامۀ
بينه اولنمديغنه نظرا در اقامۀ بينه اولنورسه زيادە واجبه اولور اقل قولنه اعتبار اولنماز واقليه
اقامۀ بينه ايدەجك اولسه مقبوله اولمز ✿ ولو فى نفس المغصوب فالقول للغاصب اختلاف
نفس ✿ مغصوبده اولوب غاصب بنم غصب ايتديكم اشبو ثوبدر ديوب مغصوب منه
بوكادر بلكه آخر ثوبدر ديرسه ايمدى قول غاصبك اولور كندوسى قابض اولمغين
✿ (والغصب) انما يتحقق (فيما ينقل فلو اخذها عقارا وهلك فى يده) بآفة سماوية
كغلبة سيل (لم يضمن) خلافا لمحمد وبقوله قالت الثلاثة وبه يفتى فى الوقف ذكره العينى ✿
غصب انجق منقولاتده تحقق ايتمكله بركيمسنه برعقارى غصبا اخذ ايدوب ويدنده
غلبۀ سيل كبى برآفت سماويه ايله هلاك اولورسه ضامن اولماز زيرا امامينه كوره غصب
مغصوبده غاصبك يدينى اثبات مالكك يدينى ازاله ايله تصرفدر بوايسه انجق نقلله اولور

عقارك نقلى ممكن اولمز نهايتى مالكك اندن اخراجى ممكن اولمغله مالكده تصرف اولور
عقارده اولمامغين ضمانى موجب اولمدى امام محمد ايجندر اختلاف مشار اليه عقارده
غصب تحقق ايتكله ضامن اولورديدى وائمه ثلثه دهامام محمدك قوليله حكم ايتديلرووقفده
انجق بو قولله افتا اولنور عقار دار وتخل كبى تملّى كوكلو مالدر ﴿وذكر ظهير الدين
فى فتاواه الفتوى فى غصب العقار والدور الموقوفة بالضمان وان الفتوى فى غصب
منافع الوقف بالضمان﴾ امام ظهير الدين فتاواسنده ذكر ايتديكه وقف عقارك ومنافع
وقفك غصبنده فتوا ضمانله در ﴿وفى فوائد صاحب المحيط اشترى دار اوسكنها
ثم ظهر انها وقف او كانت للصغير زمه اجرا المثل صيانة كمال الوقف والصغير) صاحب
محيطك فوائدنده مذكوردر كه بركسنه بردارى اشترا اونده ساكن اولدقدنصكره انك
وقفيتى و يابريتيمك مالى اولديغى ظاهر اولسه وقفك وصغيرك مالنى صيانة كندويه
اجرمثل لازم اولور ﴿وفى اجارة الفيض انما لايتحقق الغصب عندهما فى العقار فى حكم
الضمان امافيما وراء ذلك فيتحقق الاترى انه يتحقق فى الرد فكذا فى استحقاق الاجرة
انتهى فليحفظ﴾ فيض نام كتابك اجاره سنده مذكوردر كه امامين همامين نزدلرنده
عقارده غصبك عدم تحققى انجق ضمانى حقنده در يوخسه سائر شيلرده غصب
تحقق ايدر كورمزميسنكه عقارك ردى حقنده غصب تحقق ايدر كه ردى لازم كلور
وبعض محلده كه وقفده ومال يتيمده ومعد للاستغلال اولدقده اجرته مستحق اولمقده
دخى غصب تحقق ايتمش اولور ﴿(قيل) قائله الاستروشنى وعماد الدين فى فصوليهما
(و لاصح انه) اى العقار (يضمن بالبيع والتسليم و) كذا (بالجحود فى) العقار (الوديعة
وبالرجوع عن الشهادة) بعد القضاء﴾ بعض علماكه استروشنى وعماد الدين فصولين
نام تاليفلرنده بيورديلر كه اصح اولان بيع وتسليمله عقار استهلاك اولنمش اولمغله
تضمين اولنورلر يعنى بركسنه غيرك عقارنى فضولى اولەرق بركيمسنه يه بيع وتسليم ايلسه
انى استهلاك ايتمش اولمغله ضامن اولور رينه بويله نزدينه وديعه وضع اولنان عقارى
انكار ايدرسه وبردارى بررجلكدر ديوايكى كيمسنه شهادت ايتدكدنصكره بعد القضا
شهادتلرندن رجوع ايدرلرسه شاهدلر عقارى ضامن اولورلر لكن بونلرده ضمان
اتلافه مبنى يوخسه غصب اولديغندن دكلدر (وفى الاشباه العقار لايضمن الافى مسائل
وعدم هذه الثلثة) اشباهده مذكوردر كه عقار تضمين اولنمز الا بعض مسئله لرده اولور
واشبواوج مواضعى اشباه صاحبى اول مواضعدن عد ايلدى ﴿(واذا نقص) العقار
(بسكناه وزراعة ضمن النقصان) بالاجماع فيعطى مازاد البذر وصححه فى المجتبى وعن
الثانى مثل بذره وفى الصيرفية هو المختار ولونبت له قلعه وتمامه فى المجتبى﴾ غصب ايتديكى
عقارده ساكن اولوب و زراعت ايتكله اكا نقصان طارى اولورسه غاصب اجماعا
اول نقصانى ضامن اولور نقصان تفسيروبيان اولنمقده ميان فقهاده اختلاف وقوع بولمش

نصر بن يحيى بيورمشلر كه قبل الاستعمال اول ارض نه مقدار بدل ايجار ايله بعده
نه مقدار ايله استيجار اولنور نظر قيلنوب مابينلرنده كه نقصانى ضامن اولور محمد بن سلمة
ميانلرنده كه تفاوتى شرا ايله اعتبار ايدوب قبل الاستعمال نه مقدار ثمنه بعد الاستعمال
نه مقداره بيع اولنور نقصان ارض ميانلرنده كه تفاوتله اعتبار اولنمغله زياده يى
ضامن اولور بيورديلر صوابه اقرب فتوايه انسب اولانده بودر اعتبار برعينك قيمتنه
اولوب منفعتنه اولمامغين شارحك فيعطى مازاد البذر قولى ظاهرا مثنه تفريع سبكنده
ايراد اولنمش ايسه ده لكن ماقبلنده اصلا ارتباطى بوقدر بلكه برمسئله مستقلة درمنحده
اويله تصوير مسئله بيورمشلر كه بركيمسنه برآخر كيمسنه نك ارضنى زرع ايتمكله مزروعات
نابت اولورسه صاحب ارضى زارعينه قلعله امر ايدر قلع ايدرسه نه كوزل يوقيسه
كندوسى بالذات قلع ايدر دعوازى قبل النبات اولورسه صاحب ارضى مخيردر دلرسه
زرع نابت اولنه دك ترك ايدوب بعده قلعيله كما فى السابق امر ايدر دلرسه ترلايه كندوايچون
حق قلع اولان زرعله مزروعه اولەرق وبلا زرع برقيمت كسيلوب بزرك زياده ايتديكى
مقدارى غاصبه اعطا ايدر بوقولى مجتباده تصحيح ايلدى امام ابى يوسفدن بزرك مثلى
ويرديو مرويدر صيرفيه ده بونى اختيار ايتمشدر ﴿(كما) يضمن اتفاقا (فى النقلى)
مانقص بفعله كما فى قطع الاشجار ولو قطعها رجل اخر او هدم البناء ضمن هؤلاء
الغاصب﴾ نته كه نقلى معضو بده غاصب كندونك فعليله طارى اولان نقصانى
اتفاقا ضامن اولديغى كبى نته كه غاصبك قطع ايتديكى اشجارى كندوسى اتفاقا
ضامن اولور اما غاصبك غصب ايتديكى اشجارى براخر رجل قطع وبناى هدم ايدرسه
اول اخر ضامن اولوب غاصب اولمز ﴿(كما لو غصب عبدا او آجره فنقص) فى (مدة الاجارة)
بالاستعمال وهذا ساقط من نسخ الشرح لدخوله تحت قوله وان استغله فنقص الاستغلال
او اجر المستعار ونقص ضمن النقصان﴾ نته كه بركيمسنه برعبدى غصب وايجار ايتمكله
استعمالله مدت اجارده عبده نقصان طارى اوله نقصانى ضامن اولديغى كبى مضمون
مشروح شرحك منحك نسخه لرندن ساقطدر وان استغله قولنك تحتنده مضمون
مرسوم داخل اولديغندن يعنى مغصوبى غاصب استغلال ايتمكله كندويه نقصان
طارى اولوب وياخود مستعير استعاره ايتديكى نسنه يى ايجار ايتمكله اكا نقصان كلورسه
غاصب ويامستعير نقصانى ضامن اولور لكن بالغله نقصانى ضمانك غيرى اولمغله
انك تحتنده دخولى ظاهردكلدر ﴿(وتصدق) بمابقى من (الغلة) والاجرة خلافا لابى
يوسف كذا فى الملتقى لكن نقل المصنف عن البزازية ان الغنى يتصدق بكل الغلة
فى الصحيح﴾ استغلال صورتنده غاصب غله ايله اجرتدن باقى يى تصدق ايدر امام
ابى يوسف ايچوندر اختلاف ملتقاده بويله مرسومدر لكن مصنف بزازيه دن نقل ايدركه
قول صحيحده غنى غله نك كليسنى تصدق ايدر ﴿كما لو تصرف فى المغصوب والوديعة)

بان باعه (وربح) فيه (اذاكان) ذلك (متعينا بالاشارة اوبالشراء بدراهم الوديعة او الغصب ونقدها) ❊ نته كه غاصب مغصوبده و وديعده تصرف و بيع ايدوب انده ربح ايدرسه ايمدى اول نسنه عروض كبى اشارتله متعين وياخود وديعه نك و ياغصبك دراهميله شرا ايله وانى نقديله غيرمتعين اولورسه اندن حاصل اولان ربحى تصدق ايتديكى كبى عباره ده ده اخصر اولان او بالشراء بدراهم الوديعة او الغصب بدلنه اوغير متعين ونقده ديمك ايدى (يعنى يتصدق بربح حصل فيهما اذا كانا مما يعين بالاشارة وان كانا مما لايتعين فعلى اربعة اوجه ❊ يعنى مغصوبه و وديعه كليم بچه امثالى اشارتله تعين عروض مقوله سى شيلر اولوب كندوزندن ربح حاصل اولورسه غاصب انى تصدق ايدر مادام قيمتلرينى ضامن اولمدقجه كندويه انى تناول حلال اولمازمال صاحبنه ده ويرسه اولور مغصوبه و وديعه تعين ايدر مقوله دن اولمازسه مسئله ده جواب درت وجه اوزره در (فان اشار اليها ونقدها فكذلك يتصدق ❊ (وان اشار اليها ونقد غيرها او) اشار (الى غيرها) ونقدها (اواطلق) ولم يشر (ونقدها لا) يتصدق فى الصور الثلاث عند الكرخى قليل (وبه يفتى) ❊ ايمدى مغصوبه و وديعه تعين ايدر مقوله دن اولميان دراهم دنانير كبى شئ اولمغله كندويه غاصب اشارة ايدوب وكندويى نقدا ادا ايدرسه نيه اندن حاصل اولان ربحى تصدق ايدر واكر كندويه اشارت وكندونك غيرنى نقد وياكندونك غيرينه اشارت وكندويى نقد وياخود بلااشارة بروجه اطلاق عقد وكندويى نقد ايدرسه اشبو اوچ صورتده امام كرخى عندنده ربحى تصدق ايتمز وانجق بوقوله فتوا ويريلور (والمختار انه لايحل مطلقا كذا فى الملتقى ولو بعد الضمان هو الصحيح كما فى فتاوى الوزال ❊ مختار اولان صور اربعة مشروحه نك كليسنده مطلقا ربح حلال اولماز هرنه قدر مغصوبك و وديعه نك قيمتلرينى ضامن اولدقدنصكره اولورسه ده انجق صحيح اولان قول بودر ❊ واختار بعضهم الفتوى على قول الكرخى فى زماننا لكثرة الحرام وهذا كله على قولهما وعند ابى يوسف لايتصدق بشئ منه كما لو اختلف الجنس ذكره الزيلعى فليحفظ ❊ بعض فقها حرامك كثرتنه بناء فى زماننا امام كرخى قوليله افتايى اختيار ايلدى و بو امامين قولى اوزره در امام ابى يوسف قتنده اندن برنسنه يى تصدق ايتمز نته كه ضامن اولديغى مغصوبك جنسى مختلف اولدقده ربحنى تصدق ايجاب ايتمديكى مثللو مثلا بركيسه نه نك برمقدار بغدايني غصب ايدن كيسنه صاحبنه دراهمله قيمتنى ضامن اولدقدنصكره اول بغدايدن برمقدار ربح ايتسه اجماعا انى تصدق ايجاب ايتمز ربحك تبينى انجق اتحاد جنس وقتنده اولور مثلا غصب ايتديكى دراهمك بدلنه برمقدار دراهمله انى ضامن اولدقدنصكره دراهم مغصوبدن ربح حاصل اولسه تصدق لازم اولور ❊ (فان غصب وغير) المغصوب (فزال اسمه واعظم منافعه) اى اكثر مقاصده

احترازعن دراهم سبكها بلا ضرب فانه وان زال اسمه لكن يبقى اعظم منافعه ولذا لاينقطع حق المالك عنه كما فى المحيط وغيره فلم يكن زوال الاسم مغنيا عن اعظم منافعه كما ظنه منلا خسرو وغيره ❊ بركيسنه برنسنه يى غصب وانى تغيير برله انك اسمى واعظم منافعى كه اكثر مقاصدى زائل ومرتفع اولسه انى ضامن و بلاحل الانتفاع اكا مالك اولور غصب تغيير ايتيوب عنبك زبيب ورطبك تمر اولمسى كبى مغصوب بنفسه كندو باشنه متغير اولورسه ايمدى مالك مخير اولور دلرسه متغيرا عين مغصوبى آلور دلرسه غاصبه تضمين ايتديرر اسمنك عدم زوالى مثلا برقيونى غصب وذبح ايتمكله مغصوب منه مخير اولوردلرسه قيمتنى تضمينله قيونى غاصبه تسليم ايدر دلرسه نقصان قيمتنى ضامن اولور شاة اسمى بوندن زائل دكلدر نهايتى شاة مذبوحه دينور اعظم منافعنك زوالى مثلا بغدايى غصب وطحن ايتمك كبى زيرا اون ايتمكله هريسه وبذر اولمسى مثللو عين بغدايه تعلق ايدن مقاصد زائل اولور مصنف عليه الرحمه مسائل مشروحه ده اعظم منافعك زوالى قيديله غاصبك بلاضرب سبك ايتديكى دراهمدن احتراز ايلدى زيرا بوندن هرنه قدر دراهمك اسمى زائل اولور ايسه ده لكن كندوايله تزيين وثمن قيلمق مثللو اعظم منافعى باقى اولمغله كندودن مال صاحبنك حقى منقطع اولمدى نته كه محيطده وسائر معتبراتده بويله جه مسطور در ايمدى زوال اسم زوال اعظم منافعدن مغنى اولمز منلا خسروك وغيرى سنك اويله جه ظن ايدوب لاحاجة الى ذكر اعظم المنافع لان قوله زال اسمه مغن عنه لانه يلزمه ديديكى مثللو ❊ (اويمكن بحرج) ❊ شعيره (ضمنه وملكه بلاحل انتفاع قبل اداء ضمانه) اى رضى مالكه باداء وابراء تضمين قاض ❊ وياخود مغصوب غاصبك ملكنه بغداسنك بغدايه اختلاطى مثللو امتيازى ممتنع اولور درحه وياخود بغداسنك اربه يه اختلاطى كبى امتيازى بحرج كه صعوبتله ممكن اولور درجه بر برلرينه مختلط اولورسه انى ضامن اولوب واكا قبل اداء الضمان كه ادا ويا ابرا ويا تضمين قاضى ايله مالكنك رضاسى تحصيل ايتمزدن مقدم انكله انتفاع حلال اولمقسز مالك اولور ضامن اولمسى تعديسنه مبنيدر مالك اولديغى ضمت متقومه احداث ايتديكيچوندر زيرا غاصبك مثلا غصب ايتديكى قيونى ذبح وطبخيله وبغدايى طحنيله بهالرى زياده لنور وانلرايله نوعا هلاك اولمش اولور حتى اسمى متبدل واعظم منافعى زائل اولور ثوبك محترق اولوب رماد اولديغى كبى اولور بوندن اصحاب كزين رضوان الله عليهم اجمعينك وعلماء مجتهدينك اصل اصيلارى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمدن روايت اولنان مضمون منيفكه سعادتله برقومى زيارت بيوردقلرنده كندويه برقيون ذبح ايتديلر وقتاكه اتى ... تناول بيورمليجق اولدقده اخذ بيوردقلرى لقمه يى مضغ ايتدكلرنده طبع نفيس انسلرينه خوش كلميوب اندن متلذذ اوله مدقلرندن معجزه با هره اوله رق بيور ديلر كه اشبو شاة

بكاانباواخبار ايديوركه كندوزى بنبرحق ذبح اولنمشلردر اول قوم انصارى صاحب
ضيافت بيورديلركه بلى يارسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بوقيون بنم قرنداشمك
ايدى كندويى بوندن اعلاسيله ارضا ايدرم امنيه سيله كندودن خبرسز ذبح
ايتمشيدم پس رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتله بيورديكى اسيرلره طعام ايديكز
ديو تصدقله امر بيوردز ايمدى صاحبنك حالا معلوم ومعين كسنه اولوب كندويه رد
اولنماسى ذابحك اكا مالك اولديغنى بيان ايدر وتصدقيله امر اولنمسى قبل الارضا
انتفاعنك حرمتنه دلالت ايدر ❊ والقياس حله وهو روايه فلوغصب طعاما فمضغه
حتى صار مستهلكا يتبلعه حلالا فى رواية وحراما على المعتمد حسما المادة لفساد زيلعى ❊
بيور ديكه قياس اولان مال مغصوب مستهلكك حلال اولوب كندوايله انتفاعك
جوازيدر تصرفيله كوياملك مطلق بولنديغندن تصدقيله غيرتمليكى جائز اولدى
بوامام اعظم رحمه الله تعالى دن برروايتدر وايمدى بركسنه برطعامى غصب ومضغ
ايتمكله استهلاك ايلسه برروايتده انى حلال اولهرق ابتلاع ايتمش اولور قول
معتمد اوزره باب غصب سد ومادۀ فسادى حسم وقطع ايچون حرام اولهرق بلع
ايدر وجود ملك مطلق حله دلالت ايتز كورمزميسنكه فاسد اشترا اولنان شيده
مشترينك تصرفى نافذ اولور حالبوكه كندويه انكله انتفاع حلال اولماز ❊ (كذبح
شاة) بالتنوين بدل الاضافة اى شاة غيره ذكره ابن سلطان (وطبخها اوشيها وطحن
براوزرعه وجعل حديده سيفا وصفرانية والبناء على ساجة) بالجيم خشبة عظيمة تنبت بالهند
(وقيمته) اى البناء (اكثرمنها) اى من قيمة الساجة يملكها البانى بالقيمة ❊ تغييرايله
اسمى زائل اولان مغصوب غيرك قيوننى ذبح وطبخ ويابريان ايلمك وبغدايى اون قلوب
ويااكمك ودمرى سيوف وبقرى قاب قيلوب وبهاسى كندودن زياده اولان بناى
مساجه اوزره بنا كيدربانى ساجهيه قيمتله مالك اولور ساجه جيمله هندده نابته
برشجرۀ عظيمه درشاه كلمهسى تنوينله درتنوينى مضاف اليهدن بدلدر شاة غيره
تقريرندهدر ❊ وكذا لوغصب ارضا فبنى عليها اوغرس اوابتلعت دجاجة لؤلؤة
اوادخل البقر رأسه فى قدر اواودع فصيلا فكبر من بيت المودع ولم يمكنه اخراجه
الابهدم الجدار اوسقط ديناره فى محبرة غيره ولم يمكن اخراجه الابكسرها ونحو ذلك
يضمن صاحب الاكثر قيمته الاقل ❊ يعنى بويله صاحب اكثرى اقلك قيمتنى ضامن اولور
بركسنه برارضى غصب واوزرينه بناويا غرس احداث ايلسه بعضلر مطلقا صاحب
ارضك حقى ارضدن منقطع اولماز ديديلر ايمدى ارضنى اخذايدر ويا خود بر
جاجه برانجويوتسه ويابر بقر باشنى برچوملك درونه ادخال ايلسه ويابردوه ياريسنى
بركسنهنك خانهسنه ايداع ايتمكله انك خانهسنده بويوب اخراجى انجق هدميله
ممكن ويا التونى بركسنهنك ديودى درونه ساقط اولمغله اخراجى انجق كسريله ممكن

اولسه بومثللو شيلرده صاحب الاكثر اقلك قيمتنى ضامن اولور امام محمددن بومسئلهرده
روايت اولنوركه صاحب اكثرمخيردر دلرسه اقلى آلوب قيمتنى ضامن اولور دلرسه ترك
ايدوب صاحب اقله اكثرك قيمتنى تضمين ايتديرر ❊ والاصل ان الضرر الاشد يزال
بالاخف كما فى هذه القاعدة من الاشباه ثم قال ولوابتلع لؤلؤة غيره مات لايشق لبطنه
لان حرمة الآدمى اعظم من حرمة المال وقيمتها من تركته وجوزه الشافعية قياسا على
الشق لاخراج الولد) بوخصوصده اصل وقاعده بودركه ضرر اشد ضرر اخفله ازاله اولنور
يعنى ضرر عامى دفعيچون ضرر خاص تحمل اولنور مثلا صبيان مسلمينه مترس وتحصن
ايدن كفاره طوب وتفنك آتمهنك جوازى وطريق عامه اوزره ميل ايدن ملك جدارك
هدمينك وجوبى وسعينه حجر وارباب طعامك غبن فاحشله بيعلريله تعديلرى وقتنده
تسعير ولدى الحاجه محتكرك طعامنى بيعيله جبركى بوندن صكره اشباه صاحبى ديديكه
بركسنه برانجويى يودوب وفوت اولسه قرنى يارلمز ادمينك حرمتى مال حرمتندن
اعظم اولمغين نهايتى درهنك قيمتى متوفانك تركهسندن لازم كلور امام شافعى رحمه
الله تعالى اخراج ولد ايچون شقه قياسا بونده دخى شق بطنى تجويز ايلدى ❊ قلت
وقدمنا فى الخبائز عن الفتح انه يشق ايضا فلا خلاف وفى تنوير البصائر انه الاصح
فليحفظ ❊ شارح عليه الرحمه ديركه بزخبائزده فتحدن نقلا ذكرايتدك كه اخراج ولد
ايچون شق اولديغى مثللو انجويى اخراج ايچونده شق اولنور ايمدى مسئلهده اختلاف
اولمامش اولور وتنوير البصائرده اصح اولان بودرديو مصرحدر ❊ بقى لوكانت قيمة
الساجة والبناء سواء فان اصطلحا على شئ جاز وان تنازعا بيع البناء عليهما ويقسم
الثمن بينهما على قدر ماليهما شرنبلالية عن البزازية) برمسئله بيان اولنميوب باقيه قالديكه
ارض مغصوبهيه وضع اولنان خشبهايله بنانك قيمتلرى برابر اولورسه صورت مسئله
نيجه در ايمدى صاحب ارضله غاصب برشئ اوزره مصالحه اولوب مثلا احدهما اخره
ضامن اولسه وياخود ارضله بنا بيع اولنوب ثمنى ميانلرنده تقسيم اولنسه جائز اولور
واكر منازعه ايدوب صلح اولمازلر ايسه ايكيسيده بيع اولنوب ثمن بينلرنده مالارى
مقدارى تقسيم اولنور ❊ بقى لواراد الغاصب نقض البناء ورد الساجة هل له ذلك
ان قضى عليه بالقيمة لايحل وقبله قولان لتضييع المال بلافائدة وتمامه فى المجتبى ❊ برمسئله
دخى باقيه قالديكه غاصب بنانك نقضنى وساحهنك ردلنى مراد ايلسه اولورمى ايمدى
كندونك اوزرينه ارضك قيمتيله قضاوحكم اولندقدنصكره اولورسه اولماز زيرابونده
بلافائده تضييع مال واردر يوقسه ارادهسى حكمدن مقدم اولورسه بونده ايكى قول
واردر بعضيلر اولور وبعضيلر اولماز ديديلر ❊ (وان ضرب الحجرين درهما اودينارا
اواناء لم يملكه وهو لمالكه مجانا) خلافا لهما) حجرنيكه مضروب اولميان التونله كومشكه
غاصب درهم ويادينار ضربى اوروب ويااناياپرسه امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده

اولقدر صنعتله اكماللك اولەمز اول شيلر مجانا بادهوايه مال صاحبنك اولور مال
ربادە بومثللو صنعت متقوم اولمامغين امامين ايچوندر اختلاف مشار اليهما غاصب
انلرده مالك اولديغندن كندويه انك مثلنى اداالازم اولور ديـورديلر ﴿ (فان ذبح شاة
غيره) ونحوها مماؤكل (طرحها المالك عليه واخذ قيمتها او اخذها وضمنه نقصانها) ﴿
غاصب قيون امثالى مأكول اللحم حيوانى ذبح ايدرسه مال صاحبى انى كندونك
اوزرينه آتوب قيمتنى اخذايدر وياخود مذبوحه اولەرق انى اخذ نقصاننى كندويه
تضمين ايتديرر مأكول اللحم اولميان حيوانك ذبحنده قيمتنك جميعنى ضامن اولور
﴿ (وكذا) الحكم (لو) قطع يدها اوقطع طرف دابة غيرمأكولة كذافى الملتقى قيل
ولفظ غيرغيرسديد هناقلت قوله غيرسديد غيرسديد لثبوت الخيار فى غير الماكولة
ايضا لكن اذااختار ربها اخذها لايضمنه شيأ عليه الفتوى كمانقله المصنف عن
العمادية فليحفظ ﴿ حكم يـنە بويلجەدر غاصب قيونك يدنى وياماكولة اللحم اولميان
دابەنك برطرفى قطع ايدرسه يعنى ياطرحله قيمتنى اخذيله نقصاننى تضمين ايدر ملتقى دە
بويلجە مسطوردر لكن مغصوبك عينتى اخذونقصاننى تضمين انجق مأكول اللحم ايله
رقيق مملوكه خاص اولمغله بومقامدە ملتقى صاحبنك عبارەسندە غيرلفظى غيرسديددر
ديوسؤال ايراد ايتمشلر شارح رحمه الله تعالى سؤال مشروحى بروجه معارضه رد ايدركه
سائلك غيرسديد قولى سديد دكلدر زيرامأكول اللحمده كه خياركبى غيرمأكول اللحمده دخى
خيار واردر شوقدر واركه صاحب دابه غيرمأكول اللحمده اخذنى اختيار ايتدكده غاصبه
نقصان ديەرك برشىء تضمين ايتديرەمز فتوابونك اوزرينەدرنتەكه مضمون مشروحى
مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب عماديەدن نقل ايلدى پس هرحالده مأكول
اللحمله غيرمأكول اللحم ميانلرنده فرق اولمغله سائلك ديديكى كبى غيركلمەسنك ذكرى بومقامده
غيرصوابدر شارحك سؤالى رفعى محلندە دكلدر (بخلاف طرف العبد فان فيه الارش)
غاصبك غصب ايتديكى عبدك برطرفنى قطعى مأكول اللحم اولميان دوابك طرفنى
قطعنك خلافنەدركه بونده ارشيله برابر عبدمملوكى صاحبى اخذايدرادمى ايله بعدالقطع
انتفاع ممكن اولمغله ﴿ وخرق ثوبا) خرقا (و) هوما (فوت بعض العين و بعض نفعه
لاكله) فلوكله ضمن كلها ﴿ وياخود غاصب برثوبى خرق فاحشكه عينك ونفعنك
بعضنى فوت وضايع ايدر خرقله خرق ايدوب كلسنى خرق وتفويت ايتمزسه
ينه بويله صورت سابقه مثللو يااوزرينه طرحله قيمتنى اخذ وياثوبنى اخذايله نقصان
قيمتنى تضمين ايتديرر امدى منافعنك كلسنى تفويت ايدرسه قيمتنك كليسنى ضامن اولور
﴿ (وفى خرق يسير) نقصه (ولم يفوت شيأ) من النفع (ضمن النقصان مع اخذعينه
ليس غير) لقيام العين من كل وجه مالم يجد وفيه صنعة اويكون ربويا كما بسطه
الزيلعى ﴿ نقصانى يسير اولوب نفعندن برشى تفويت ايتميان خرقده مغصوب منه

انجق ثوبنك عينى اخذايله نقصاننى تضمين ايتديرر مادام غاصب انده برصنعت
تجديد ايدوب مثلا بزى كوملك ديكملك كبى برشى احداث ايتميوب وياغصب اولنان نسنه
اموال ربويەدن اولمازسه اما كوملك ديكمك مثللو تجديد صنعتده مالك حقى اندن
منقطع اولور واموال ربويەده كرك فاحش وكرك يسيرتعييب صورتنده مال
صاحبيچون مخيرلك واردر لرسه عين مغصوبه معيبه يى امساك ايدوب غاصبه نقصان ديەرك
برشيئله رجوع ايتمز وياخود عين مغصوبه يى غاصبه تسليمله يامثلنى ويا قيمتنى تضمين
ربايه مؤدى اولديغندن متعذر اولدى ﴿ قلت ومنه يعلم جواب حادثةوهى
غصبت صياحته فضة مموهته بالذهب فزال تمويهها يخير مالكه بين تضمينها مموهته
واخذها بلاشى لانه تابع ﴿ مستهلك شارح رحمه الله تعالى ديركه اشبوا ويكون
ربوياقولندن برحادثەكه التونله يالدزلنمش كومش برايكنه دانلق غصب اولنوب
يالديزى زائل اولسه بونك جوابى معلوم اولديكه صاحبى مخيردر مموهه تضمينيله
وياخود بلاشى انى اخذى بيننده زيراتمويه تابع مستهلكدر ﴿ ولوكان مكان
الغصب شراء بوزنها فضه فلارد لتعيبها ولارجوع بالنقصان للزوم الربا فاغتنمه
فقل من صرح به قال شيخنا) وقعه مشروحه ده غصب بدلنه صياحەو زننده فضه ايله
شرا اولنسه كه انى بركمسنه وزنا اولقدر كومشله اشترا وقبض ايتدكدنصكره يالدوزى
زائل اولوب انى معيبه بواسه مشترينك عندنده رديه مانع عيب حادثله تعيينه مبنى ردايدەمز
ربا احتمالندن عيب قديمك نقصانيله رجوعده ايدەمز ﴿ (ومن بنى اوغرس فى ارض
غيره) بغيراذنه (امر بالقلع والرد) لو قيمة الساحة اكثركما مر) بركيمسنه اخر كيمسنەنك
ارضنه بلا اذن بنا وياغرس احداث ايلسه ساحه كه ارضك قيمتى اكثر اولورسه
بنا ايله غرسك قلعى وارضك رديله امر اولنورنتەكه ماسبقده مرور ايلدى
صاحب ارض اشجارى اخذ وقيمتنى غاصبه تاديه ايدرم ديه مز الاقلعيله
يره ضرركلورسه ايدر غاصبك قلعله مأموريتى رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى
عليه وسلمك ﴿ ليس لعرق ظالم حق قول صدق ﴿ احتوا رينه مبنيدر يعنى صاحبى
ظالم اولان عرقكه بروجه اغتصاب بريره غرس اولنان فدان صاحبيچون حق يوقدر ديمك
عرق مجازا صاحبنك وصفيله موصوفدر منوندر اضافتله دەمر ويدريعنى
غاصبك عرقيچون ثبوت يوقدر قلعيله امر اولنور ديمك ﴿ (وللمالك ان يضمن له
قيمة بناء اوشجر امر بقلعه) اى مستحق القلع فتقوم بدونهما ومع احدهما مستحق القلع
فيضمن الفضل (ان نقصت الارض به) اى بالقلع ﴿ مال صاحبيچون قلعيله
امر اولنان بنانك وياشجرك قيمتنى مستحق القلع اولەرق غاصبه ضامن اولمق واردر
اكر يره قلعيله نقصان طارى اولورسه ايمدى ارض بردفعه بنا ايله شجرسز
تقويم اولنور بركره ده مستحق القلع اولەرق انلرك بريله برابر بها بيچلور رده زيادەنى

غاصب ضامن اولور مثلا ارضك قيمتى اون اجرت قلعده بر درهم اولسه
طقوز درهم باقى قالمغله ارضله شجرك قيمتى يوز طقوز اولور ده صاحب ارض
طقوزى ضامن اولور ❊ ولو زرعها يعتبر العرف فان اقتسموا الغلة انصافا او ارباعا
اعتبر والا فالخارج للزارع وعليه اجر مثل الارض ❊ غاصب ارض مغصوبه يى
زرع ايدرسه عرف وعادت اعتبار اولنور پس اول محلده غله صاحب ارضله
زارع بيننده بالمناصفه ويا بالتربيع اقتسام اولورسه او اعتبار اولنور يوقسه خارج زارعك
اولور كندونك اوزرينه ارضك اجر مثلى لازم اولور ❊ واما فى الوقف فتجب الحصة
او الاجر بكل حال فصولين ❊ زرع مشروح ارض وقفده اولورسه انصافا
ويا ارباعا بحسب العرف حصه ويا اجرت هر حالده واجبه اولور كه متولى كرك
ابقاى زرعه راضى اولور اولسون وكرك قلعنى مطالبه ايلسون ملكده مالك حصه يى
ويا اجر مثلى انجق زرعك ارضده بقاسنه راضى اولديغنه نظرا اخذ ايده بيلور
❊ (غصب ثوبا فصبغه) لا عبرة للالوان بل لحقيقة الذيادة والنقصان (او سويقا فلته
بالسمن فالمالك مخير ان شاء ضمنه قيمة ثوبه ابيض ومثل السويق) ❊ بر كيمسه بر ثوبى غصب
ايدوب بر صبغله صبغ ايلسه ويا خود بر مقدار سويقى غصب وساده ياغدلن وخلط ايلسه
مال صاحبى مخيردر دلرسه ابيض اولەرق ثوبنك قيمتنى وسويقك مثلنى غاصبه
تضمين ايتديرر الوان نه نوع اولورسه اولسون اكا اعتبار يوقدر بلكه زياده
ونقصانه باقلور بعض علمانك امام اعظمه كوره سواد نقصاندر امامين عندنده دكلدر
ديدكلرى اختلاف زمانه مبنيدر بنى اميه وقتنده لبس سوادن امتناع ايدوب
بنو العباس زمانلرنده لبس ايدرلر ايدى هارون الرشيد ابو يوسف رحمه الله تعالى ايله لون
لباس حقنده مشاوره بيورددقلرنده حسن الالوان ما كتب به القران بيوردلر
پس هارون الرشيد استحسان ايدوب كندودن صكره كلنلر كندويه تابع اولديلر
❊ عبر فى المبسوط بالقيمة لتغيره بالغلى فلم يبق مثليا وسماه هنا مثلا لقيام القيمة مقامه
كذا فى الاختيار وقدمنا قولين عن المجتبى ❊ صاحب مبسوط مبسوطده سويقك مثلى
مقامنه بدل معناسنه اولان قيمتله تعبير ايتدى قاورمله متغير اولوب مثلى اولمقده
باقى قالمغين بو مقامده كندويه مثل تسميه اولنديغى قيمت مثل مقامنه قائم اولديغندندر
اختيارده بويله مرسومدر مجتبادن بو كه متعلق ايكى قولده تقديم ايدلك ❊ (وان شاء
اخذ المصبوغ او الملتوت وغرم ماذاد الصبغ و) غرم (السمن) لانه مثلى وقت اتصاله
بملكه والصبغ لم يبق مثليا قبل اتصاله بملكه لامتزاجه بالماء مجتبى ❊ وا كر مال صاحبى
دلرسه ثوب مصبوغى وياسويق ملتوتى آلوب صبغك زياده ايتديكى مقدارى
ونفس سمنى ضامن اولور زيرا سمن ملكنه متصل اولديغى وقتده مثليدر صبغ مقدم
صويه ممتزج اولمغله ملكنه اتصالى وقتنده مثلى اولەرق باقى قالمدى وصبغ
مال متقومدر غاصبك جنايتيله مالنك تقومى ساقط اولمديغندن مهما امكن

ايكيسنكده حقنى صيانت واجب اولدى ❊ (رد غاصب الغاصب المغصوب
على الغاصب الاول يبرأ عن ضمانه كما لو هلك المغصوب فى يد غاصب الغاصب فادى
القيمة الى الغاصب) فانه يبرء ايضا لقيام القيمة مقام العين (اذا كان قبضه
القيمة معروفا) بقضاء او بينة او تصديق المالك لا باقرار الغاصب الا
فى حق نفسه وغاصبه عمادية ❊ غاصبك غاصبى مغصوبى غاصب اوله اوزره رد ايدرسه
مغصوبك ضمانندن برى اولور نته كه غاصبك غاصبنك يدنده مغصوب هلاك اولمغله
قيمتى غاصب اوله ادا ايتدكده قيمتى قبض قضا ويا بينه ويا تصديق مالكله اولورسه
قيمت عين مقامنه قائم اولمغله ينه برى اولديغى كبى غاصب اولك قيمت مغصوبى غاصب
ثانيدن قبضنى اقراريله غاصب ثانى ضماندن برى اولمز الا اقرارى كندونك نفسى
حقنده وغاصبى حقنده معتبر اولور حجت قاصره اولديغندن غاصبندن كندوسى
دعوا ايده مز اصل مال صاحبى ايده بيلور (غصب شيئا ثم غصبه اخر منه فاراد
المالك ان يأخذ بعض الضمان من الاول وبعضه من الثانى له ذلك سراجيه) بر كيمسنه
بر نسنه يى غصب ايتدكدنصكره كندودن ده اخر كسنه غصب ايتمكله مالك بعضنى
غاصب اولدن وبعضنى غاصب ثانيدن اخذ مراد ايتسه ايده بيلور مى بلى ايدر ❊ والمالك
بالخيار فى تضمين ايهما شاء ❊ اصل مال صاحبى مخيردر ايكى غاصبك قنقيسنى دلرسه
اكا تضمين ايتديرر ❊ واذا اختار تضمين احدهما لم يملك تركه وتضمين الاخر وقيل
يملك عماديه ❊ مالك غاصبلرك برينك تضمينى حر اختيار ايتدكدنصكره انى ترك ايدوب
ديكرينى تضمين ايتمكه مالك وقادر اولماز بعضلر اولور ديديلر (الاجازه لا تلحق
الاتلاف فلو اتلف مال غيره تعديا فقال المالك اجزت او رضيت لم يبراء من الضمان)
اشباه معزيا للبزازية) اتلافه اجازت لاحقه اولمديغندن بر كسنه بغير حق تعدى ايدرك
بر غير كسنه نك مالنى اتلاف اضاعه ايلسه اعدى مال صاحبى اول اتلافه بن اجازت
ويردم ورضى اولدم ديسه متلف ضماندن برى اولماز ❊ لكنه نقل المصنف عن العمادية
ان الاجازت تلحق هو الصحيح قال وعليه فتلحق الاتلاف لانه من جملة الافعال فليحفظ ❊
لكن مصنف مرحوم عماديه دن نقل ايديكى اجازت افعاله لاحقه اولور انجق صحيح
اولان قول اوده بودر بناء برين اتلافه ده لاحقه اولور زيرا اتلافده افعال جمله سندندر
ديدى مصنفك فرزندار جمندزى شيخ صالح بيور ديلركه مشايخك نقوليله عملا
مكر كه افعالدن مراد اتلافك ماعداسى اولان فعل اراده اولنه يعنى افعالك اعدام
اولانى وار ايجادا ولانى وار اعداميسنه اجازت لاحقه اولماز ايجاديسنه اولور ❊ (كسر
الغاصب (الخشب) كسرا (فاحشا لا يملكه ولو كسره الموهوب له لم ينقطع حق
الرجوع) ❊ اشباه غاصب غصب ايتديكى اغاجى كسر فاحشله كسر ايلسه اكا مالك
اوله مز كسريله قيمتى هر نقدر زياده لنورسه ده موهوب له خشبى كسر ايدرسه واهبدن

حق رجوع منقطع اولماز ﴿ وفيها آجرها الغاصب ورداجرتها الى المالك فطيب له
لان اخذ الاجرة اجازة ﴾ اشباهده مرسومدركه برغاصب غصب ايتديكى مثلا دارى ايجار
واجرتنى مال صاحبنه رد ايدرسه اجرتى اخذى اجازت اولديغندن كندويه اول
اجرت طيب اولور اجرت اجرمثلى اولسون ويااولمسون ﴿ (فروع) استعار منشارا
فانقطع فى النشر فوصله بلااذن مالكه انقطع حقه وعلى المستعير قيمته منكسرا شرح
وهبانية ﴾ بركسنه بربقجى استعاره ايتمكله حين استعمالنده منشار قيريلوب منقطع
اولمغله صاحبنك اذنى اولمقسزن مستعير انى وصل وتعمير ايدرسه مال صاحبنك حقى
منقطع اولوب مستعيرك اوزرينه منشارك منكسر اقيمتى لازم اولور ﴿ ركب دار غيره
لاطفاء حريق ومنع فى البلد فانهدم شئ بركوبه لم يضمن لان ضرر الحريق عام فكان
لكل دفعه جوهره ﴾ بر بلده يه حريق مستولى اولمغله انى سوندرمك ايچون بركسنه
غيرك دارينه راكب اولديغندن اول دار منهدم اولورسه انى ضامن اولماز ضرر حريق
عام اولمغله هركسه دفعى لازم اولمغين (لايجوز دخول بيت انسان الا باذنه الا فى الغزو
وفيما اذا سقط ثوبه فى بيت غيره وخاف لو اعلمه اخذه) بر انساننك خانه سنه بلااذن
دخول ايدر بردخى بركسنه نك ثوبى براخر كمسه نك خانه سنه سقوطنده انى صاحب
خانه يه اعلام ايتديكى تقديرجه اخذ واضاعه سندن خوف ايدرسه ينه بلااذن
دخولنه رخصت شرعيه واردر وارباب فساد خانه لرينه هجومده رخصت واردر
﴿ حفر قبرا فدفن فيه آخر ميتا فهو على ثلثة اوجه ان الارض للحافر فله نبشه
وله تسوية وان مباحة فله قيمة حفره وان وقفا فكذلك ﴾ بركسنه برمزار اشوب اخر
كمسنه دخى كه برميت دفن ايلسه اشو مسئله اوچ وجه اوزره در پس اول ارض حافرك
ملكى ايسه كندويه انى اچوب ميتى چقارمق مشروعدر واكر صاحبسز ارض
مباحه ايسه كندو ايچون قيمت حفر واردر واكر دفن ميت ايچون وقف اولنمش
ارض ايسه ينه بويله قيمت حفرنى آلور يوق سائر مسجد ويامدرسه امثالى برجهته
وقف ايسه ينه ملك كبيدر (تنبيه) بعد الدفن برميتى مزاردن بلاعذر اخراج جائز
دكلدر مدت دفنى كرك طويله اولسون وكرك قصيره يوق ارض مغصوبه اولورسه
اخراجنه غدرد راصحاب كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعيندن اراضئ اهل
حربده مدفون چوق بولندى نقل وتحويل ايچون اخراج اولنمديلر ﴿ ولايكره
لو الارض متسعة لان الحافر لايدرى باى ارض يموت) مزار حفرى ارض متسعه
اولورسه مكروه اولماز حافرينه محلده وفات ايده حكمى بلمديكندن ﴿ لايجوز التصرف
فى مال غيره بلااذنه ولا ولايته الا فى مسائل مذكورة فى الاشباه) بلااذن ولاولاية
غيرك مالنده تصرف جائز دكلدر الا اشباهده ذكر اولنان بعض مسائلده جائزدر
ولدو ياوالدن برى خسته اولدقده ديكرى كندونك مالندن كندويه بلااذن بعض

محتاج اولديغى طعام ودوا مثللو شيلرى اشترا ايلسه جائزدر ورأى قاضى منضم اولمق
ممكن اولميان محلده مودعك ابو ن مودعه وديعه دن بلااذن صرفى واثناى سفرده
فوت اولان مسافرك رفقاسنك مال اشياسنى بيع وكندونك تجهيز وتكفننه على قدر
الكفاية صرف وثمندن باقيسنى ورثه لرينه رد ايدرلر ﴿ غصب حمارة فتبعها جحشها
فاكله الذئب ضمنه كما فى معاياة الوهبانية ﴾ بركيمسنه برديشى حمارى غصب ايتمكله
يوريسى كندويه تابع اولوب ارقه سنه دوشدكده انى قورد يسه غاصب انى ضامن
اولورته كه بومضمون مسئله وهبانيه نك معاياتنده مذكور ومعايات بلنمزجه كبى
مستور المرام بروجه سؤال مخاطبى تعجيز مقامنده كلام ايراد ايدركتاب مرسومده
معاياة مسائل شتى طرزنده معماوار بعض مسائل بياننده كويا بابدر (وغاصب شئ
كيف يضمن غيره * وليس له فعل بما يتغير) برنسنه يى غصب ايدن كيمسنه انك
غيريسنى نه كيفيتله ضامن اولور حالبوكه انى تغيير ايدر كندودن برفعلك صدورى
اولميور سالف الذكر حمارك يوريسنك ضمانى مثللو زيرا انا سيله برابر سوقنده
تعدى ايتمش اولور (وغاصب نهر هل له منه شربه * وهل ثم نهر طاهر لا مطهر)
بارماقى غصب ايدن كيمسنه ايچون اندن كندويه شرب مشروعميدر اكر اول نهرى
وضع قديمندن تحويله محل آخره اجرا ايدرسه اندن كندويه شرب وتوضى مكروهدر
تحويله اثر غصب ظاهر اولمغين يوق تحويل بولنمزسه كندويه اندن شرب وتوضى
جائزدر نهرده هركسك حق شرب وتوضيسى ثابت اولمغين بعدازين طاهر غير مطهر
نهر جارى وارميدر بلى واردر بلكه بحرده بولنور نهر وبحردن سيرسريع صاحبى
فرس اراده سيله نهر وبحر ايله فرس اداره اولنديغنه وهذه الانهار تجرى من تحتى
كريمه سنده بعض مفسرينك اى الخيل تفسير ايله واصحاب كزيندن ابى طلحه رضى
الله تعالى عنهك فرس حقنده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم كه انا وجدناه لبحر
اقول بلاغتشمو ليله استدلال اولندى ذكره عبدالبر والله تعالى اعلم واستغفر الله
العظيم

﴿ (فصل غب) ﴾

بعجمة ﴿ (ماغصب وضمن قيمته) لمالكه ملكه عندنا ملكا (مستندا الى وقت الغصب)
فتسلم له الاكساب لا الاولاد ملتقى) بركسنه غصب ايتديكى نسنه يى تغييب ايدوب وقيمتنى
مالكنه ضامن اولورسه ائمۀ حنفيه نزدنده وقت غصبدن اكا مالك اولور ايمدى
غصب اولنان نسنه نك كسبى وزيادۀ متصله سى غاصبه تسليم اولنور اولادى تسليم
اولنمز ﴿ (والقول له) بيمينه لو اختلفا (فى قيمته ان لم يبرهن المالك على الزيادة) ﴾

غاصبله مالك مغصوبك قيمتنده اختلاف ايدوب مالكده زياده‌يه اتيان برهاندن عاجز
اولورسه غاصب مالكك دعوا ايتديكى زياده‌يى انكار ايتديكندن يمينيله قول كندونكدر
(فان برهن او برهنا فللمالك فقط) مالك وياخود ايكيسى بردن اقامهٔ بينه ايتسه‌لر زياده‌يى
اثبات ايتديكندن مالكك بينه‌سى مقبوله اولور ※ لاتقبل بينة الغاصب لقيامها على نفى
الزيادة هو الصحيح زيلعى ※ غاصبك بينه‌سى نفى زياده اوزره اولديغندن مقبوله
اولمامز انجق صحيح اولان بودر هرنقدر قبولنه قائل وار ايسه‌ده ※ ونقل المصنف
عن البحر والجواهر لوقال الغاصب او المودع المتعدى لااعرف قيمته لكن علمت
انها اقل مما يقوله فالقول للغاصب بيمينه ويجبر على البيان فان لم يبين حلف على الزيادة
فان نكل لزمته ※ مصنف مرحوم بحردن وجواهر الفتاوادن نقل ايتديكه
غاصب ويا مودع متعدى بن مغصوبك قيمتنى بيلمم لكن مالكك ديديكندن اقل
اولديغى معلوممدر ديرسه قول يمينيله غاصبك اولوب بيان جبر اولنور بيان ايتمزسه
زياده‌سى اوزره يمين ويريلور نكول ايدرسه زياده كندويه لازمه اولور ※ ولوحلف
المالك ايضا على الزيادة اخذها ثم ان ظهر المغصوب فللغاصب اخذه ودفع القيمة
اورده واخذ القيمة وهى من خواص كتابنا فليحفظ) مالكده غاصب كبى زياده‌يه
يمين ايدرسه انى آلور بعده مغصوب ظاهر اولور غاصبه انى آلوب قيمتى كيرو دفع
وياخود مغصوبى رد وقيمتى اخذ وارد بو مسئله بزم كتابمزك خواصندندر كه
سائر كتب فقهيه‌ده ذكرى يوقدر حفظ وضبط سزادر ※ (فان ظهر) ※ المغصوب
※ (وهى) قيمته (اكثر مما ضمن) اومثله اودونه على الاصح عنايه فالاولى ترك قوله
وهى اكثر (وقد ضمن بقوله اخذه المالك ورد عوضه اوامضى الضمان) ※ پس
بعد التضمين مغصوب ظاهر اولور وقيمتيده ضامن اولديغى مبلغدن اكثر وياخود
قول اصح اوزره انك مثلى ويا اندن اقل اولوب وغاصبك قوليله يمينيله ضامن اولمش
اولورسه مالك مغصوبى آلوب قيمتى دياخذ ايتديكى عوضنى غاصبه رد ايدر وياخود
ضمانى امضا وتقرير ايدر اصح اولان تخيير مشروحك قيمت مغصوبك مثلى ويا اقلى
اولديغى تقديرجه اولمغله اولى اولان ماتنك وهى اكثر قولنك تركيدر ※ ولاخيار
للغاصب ولوقيمته اقل للزومه باقرار ذكره الوانى ※ مغصوبك قيمتى هرنقدر اقل
اولسه‌ده غاصبچون مخيرلك اولمز كندونك اقراريله لازم اولديغندن ※ نعم متى ملكه
بالضمان فله خيار عيب ورؤيته مجتبى) بلى قچانكه غاصب مغصوبه ضمانله مالك اولورسه
كندو ايچون خيار عيب وخيار رؤيت اولور زيرا ضمان غصبده ضمان معاوضه‌در
※ (ولوضمن بقول المالك او ببرهانه اونكول الغاصب فهو له ولاخيار للمالك) لرضاه
حيث ادعى هذا المقدار فقط ※ غاصب مغصوبك قيمتنى مالكك قوليله ويا برهانيله
ويا كندونك يميندن نكوليله ضامن اولورسه مغصوب كندونك اولور مالك ايچون

مخيرلك اولمز كندوسى فقط اول مقدارى دعوا ايتمش اولمغله راضى اولمش اولديغندن
※ (وان باع) الغاصب (المغصوب فضمنه المالك نفذ بيعه) ※ غاصب مغصوبى بيع
ايتدكده مال صاحبى كندوبى تضمين ايتديرسه بيعى نافذ اولور ※ (وان حرر) الغاصب
لان تحرير المشترى من الغاصب نافذ فى الاصح عنايه (ثم ضمنه لا) لان الملك الناقص
يكفى لنفاذ البيع لا العتق ※ نفس غاصب عبد مغصوبى تحرير وعتق ايتدكدنصكره
مالك كندوبى تضمين ايتدرسه عتقى نافذ اولماز زيرا غاصبك ملك ناقص بيعك نفاذينه
كفايت ايدر عتقه كفايت ايتمز اما غاصبدن اشترا ايدن كمسنه‌نك عبد مغصوبى تحريرى
قول اصحده نافذدر ※ (وزوائد المغصوب مطلقا) متصلة كسمن وحسن اومنفصلة
كدر وثمر (امانة لاتضمن الا بالتعدى او المنع بعد طلب المالك) لانها امانة ※ مغصوبك
مطلقا زوائدى كرك متصله اولسون سمزلك وكوزلك كبى ويا منفصله اولسون
سود وميوه كبى امانتدر انجق تعديله ويا مالكك طلبندن صكره منعيله تضمين اولنور
شارح لانها امانة قولنده دعوايى دليل قيلدى تعليلده لعدم تحقق الغصب
فيها ديسه‌يدى واضح اولوردى (ولوطلب المتصلة لايضمن) مالك زوائد متصله‌يى طلب
ايلسه منعيله ضامن اولمز مستقلا كندوبى دفعك عدم امكاننه مبنى مانع عدا اولنمامغين
※ (ومانقصته الجارية بالولادة مضمون ويجبر بولدها) بقيمته اوبغرته ان وفى به
والا فيسقط بحسابه ※ غاصبك عندنده ولادت سببيله جاريه‌نك قيمتنه طارى اولان
نقصان مضموندر تولد ايدن ولد حياتده اولورسه قيمتيله وياخود بطننه بركمسه‌نك
ضربيله جنين ميت التاسيله سقط وقوعنده غره لازم اولمغله انكله نقصان قيمتى جبر
وتمام اولنور اكر نقصان انكله تمام اولورسه يوق ولدك قيمتى نقصانى وفا ايتمزسه حسابنجه
اندن كسر اولنوب آرتنى غاصب كيسه‌سندن ضامن اولور (ولوماتت وبالولد وفاء
كفى هو الصحيح) اختيار جاريهٔ مغصوبه ولادت سببيله وفات ايدوب ولدده قيمتنى وفا ايدرسه
كفايت ايدر انجق صحيح اولان قول بودر ※ (زنى بامة مغصوبة) اى غصبها (فردها حاملا
فماتت بالولادة ضمن قيمتها) يوم علقت ※ غاصب غصب ايتديكى جاريه ايله زنا ايتدكدن
صكره حامله اوله‌رق رد ايتمكله ولادت سببيله نفاس حالنده فوت اولسه حامله اولديغى
كونده كه قيمتنى ضامن اولور ※ (بخلاف الحرة) لانها لاتضمن بالغصب ليبقى ضمان الغصب
بعد فساد الرد ※ غصب خصوصنده كشى قزى جاريه‌نك خلافنه‌در كه غصبله بونده ضمان
ايجاب ايتمز كه حتى فوتله ردك فسادندن صكره غصبك ضمانى باقى قاله (ولوردها محمومة فماتت
لايضمن) حمى مرضنه مبتلاة اوله‌رق جاريهٔ مغصوبه‌يى غاصب رد ايتمكله فوت اولورسه
ضامن اولمز ※ وكذا لوزنت عنده فردها فجلدت فماتت به ملتقى ※ بونده بويله جاريه غاصبك
عندنده زنا ايتدكدنصكره جاريه‌يى صاحبنه رد ايتدكده حد زنا اوله‌رق كندويه
جلده اجرا اولنمغله اندن وفات ايدرسه ضامن اولماز شرعا جلد متلف اولماز كه موت

کندویه نسبت اوله ✿ ولو زنی بها واستولد هاثبت النسب والولد رقیق درر ✿ غاصب
غصب ایتدیکی جاریه ایله زنا واستیلاد ایتمکله ولد حاصل اولورسه مال صاحبنی
ارضا ایتدکدنصکره نسبی کندودن ثابت اولور ولدده رقیق اولور شبهه ملکله ثابت
اولور حریت ثابت اولمز ✿ (و) بخلاف (منافع الغصب استوفاها او عطلها) فانها
لا تضمن عندنا ویوجد فی بعض المتون ومنافع الغصب غیر مضمونه آه) دخی غصب اولنان
نسنه‌نك منافعی صور مشروحه‌نك خلافنه درکه ائمهٔ حنفیه نزدنده ضمان ایجاب ایتمز
غاصب انك منافعنی کندوسی استیفا وانکله استمتاع ایدوب مثلا عبد مغصوبی
استخدام ایتسون هر حالده ضامن اولمز حضرت عمر وحضرت علی رضی الله تعالی
عنهمادن منافع غصبك ضمانیله قضا اولمدی ومنافع غاصبك فعلیله حاصل اولمغله
کندوسی کویا کاسب اولور کسبده کاسبکدر وغصب مالکك یدنی ازاله ید عادیه‌یی
اثباتدر بوایسه منافعده متصور دکلدر منافع اعراض اولوب اعراضده ایکی زمان باقی
اولمازو بعض متونده منافع الغصب غیر مضمونة دیو موجوددر ✿ لکن لایلایمه مایأتی
من عطف خمر المسلم آه مع انه اخصر فتدبر ✿ لکن بعض متونك کلاملری هرنقدر پك
مختصر ایسه‌ده ذکر اتی خمر المسلم عطفی اکا ملایم اولمز عدم ملایمت پك ظاهرجه
دکلدر رفعله ماقبلنه عطفده بر مانع یوقدر بونکده غیر مضمون اولدیغی افاده ایدر
✿ (الا) فی ثلث فیجب اجر المثل علی اختیار المتأخرین (ان یکون) المغصوب (وقفا)
للسکنی اوللا استغلال (اومال یتیم) الا فی مسئله سکنت امه مع زوجها فی داره بلا
اجر لیس لهما ذلك ولا اجر علیهما کذا فی الاشباه معزیا للوصایا القنیة ✿ الا اوچ محلده
که مغصوبك سکنی ویا استغلال ایچون وقف اولوب ویامال یتیم ویاصاحبنك استغلال
ایچون حاضرلدیغی نسنه نزده علمای متأخرینك اختیارلری اوزره اجر مثل لازم اولور
الا برمسئله‌ده که یتیمك اناسی زوجیله یتیمك خانه‌سنده بلا اجرة ساکن اولورسه بونده
اجر مثل ایجاب ایتمز کندوزینه‌ده ساکن اولمق یوقدر ✿ قلت ویستثنی ایضا سکنی
شریك الیتیم فقد نقل المصنف وغیره عن القنیة انه لاشیء علیه وکذا الاجنبی بلا عقد
وقیل دار الیتیم کالوقف انتهی ✿ شارح علیه الرحمه بیورر که مسئلهٔ مستثنای
مشروحه کبی یتیمك شریکنك سکناسی مسئله‌سیده استثنا اولنور یعنی یتیمله بر بالغ
میانلرنده مشترك برمنزل بولنمغله بالغ مرسوم انده برسنه ساکن اولسه کندونك اوزرنده
اجرتدن برشیء لازم اولمز مصنف وسائر مؤلفین قنیه‌دن نقل ایتدیلرکه شریکك
اوزرینه برشی لازم دکلدر ینه بویله بر اجنبی یتیمك دارنده بلا عقد الاجارة برمدت
ساکن اولسه اجرت ایجاب ایتمز بعضلر دار یتیم بلا استثنا واقف کبیدر دیدیلر قول
معتمده بودر ✿ قلت ویمکن حمل کلا الفرعین علی قول المتقدمین بعدم اجرة واما
علی المعتمد انها کالوقف فتجب الاجرة علی الشریك والزوج لکون سکنی المرأة

واجبة علیه وهو غاصب لدار الیتیم فتلزمه الاجرة وبه افتی ابن نجیم ✿ شارح مرحوم
دیرکه سالف البیان اشبو ایکی فرعیکه بری ام یتیم ودیکری سکنای شریکدر بونلری
متقدمینك عدم اجرتی قوللرینه حمل ممکندر اما اصل قول معتمد یتیم مالیده وقف
کبیدر ایدی صور مرسومه‌لرده شریکك وزوجك اوزرلرینه اجرت واجبه اولور
عورتك سکناسی زوجینك اوزرینه واجبه اولمغله کندوسی یتیمك دارنی غصب
ایتمش اولمغله کندویه اجرت لازمه اولور اماناسی یالکزجه کندوسی ساکنه اولورسه
اجرت ایجاب ایتمز انجق اشبو قول مشروحله ابن نجیم افتا ایلمدی (ومافی الصیرفیة
من التفصیل لو الیتیم یقدر علی المنع فلا اجر والا فعلیهما غیر ظاهر وعلیه فهو علیه
لا علیها کما افاده فی تنویر البصائر ثم نقل عن الخانیة ان مسئلة الدار کمسئلة الارض ✿
صرفیه‌ده ذکر اولنان تفصیلکه یتیمك سننك اونه رسیده اولوب کندولری دارنده
ساکن اولملرندن منعه قادر اولورسه داره اجرت ایجاب ایتمز یوقیسه اجرت ایجاب ایدر
مضمون کلاملری غیر ظاهردر حد بلوغه رسیده اولمیان اون اون ایکی یاشنده
چوجغك منعنه وعدم منعنه اعتبار اولنمامغین واشبو قول معتمد اوزره اجرت زوجك
اوزرینه لازم اولور زوجه‌یه ایجاب ایتمزینه که مضمون مشروحی تنویر البصائر
صاحبی انده افاده ایلدی بوندن صکره خانیه‌دن نقل ایتدیکی مسئلهٔ دار مسئلهٔ ارض
کبیدرکه شریك حاضر بیلورسه که زرعك ارضه نفعی اولوب ضرری اولمزسه
ارضك کلیسنی زرع ایدروقتاکه غاصب حاضر اولدقده اولقدر مدت کندوسیده
کلیسیله منتفع اولور (وان الحاضر اذا سکن فیما اذا کان لا یضرها فللغائب ان یسکن
قدر شریکه قالوا وعلیه الفتوی) وشریك حاضر سکناسنده مضرت اولمیان دارده
ساکن اولورسه غائب ایچوندر اولقدرده ساکن اولمق واردر فقهها فتوا بو قول اوزره
بیوردیلر ✿ (اومعدا) ای اعده صاحبه (للاستغلال) بان بناه لذلك او اشتراه لذلك
قیل او آجره ثلث سنین علی الولاء ✿ ویاخود مغصوب صاحبنك استغلال ایچون
حاضرلیوب یعنی انکچون بنا ویا اشترا ایتدیکی عند البعض ویاخود متوالیا اوچ سنه
ایجار ایتدیکی نسنه اولورسه منافع غصب مضمونه اولور ✿ وفی الاشباه لا تصیر الدار
معدة له باجارتها بل ببنائها او شرائها له ولا باعداد البایع بالنسبة للمشتری ✿ اشباهده
مسطوردرکه دار مجرد اجاره ایله هرنقدر اوچ سنه ویا اکثر اولورسه‌ده معد
للاستغلال اولمز بلکه انکچون بنا ویا شرا ایله اولور ومشتری‌یه نسبتله بایعك
استغلال ایچون اعدادیله‌ده معد للاستغلال اولمز فقهانك ظاهر کلاملرندن فهم
اولنان قول مشروحك معتمد اولمسیدر امدی برکمسه بر داری برماه مدتله استیجار
ایدوب بعده ایکی ماه ساکن اولسه ایکنجی ماهك اجرتی کندویه لازم اولماز الا معد
الاستغلال اولورسه اولور ✿ ویشترط علم المستعمل بکونه معدا حتی یجب الاجروان

لايكون المستعمل مشهورا بالغصب) معد للاستغلال اولان مغصوبده انك معد اولديغنه مستعملكه غاصبك علمى مستعملك غصبله مشهور اولماسى شرط قلنديكه حتى اجرت واجبه اوله زيرا عدم علمى وشهرتى صورتلرنده اجرتى التزام ايتميه رك ساكن اولمش اولورلر بناء برين اجرت لازم اولمز هرنقدر معد للاستغلال اولورسه ده ❊ ولو اختلفا فى العلم وعدمه فالقول له بيمينه لانه منكر والاخر مدع ❊ شارح عليه الرحمه دير كه غاصبله مغصوب منه مغصوب معد للاستغلال اولديغنه علمى اواوب واولماديغنده اختلاف ايدرلرسه منكر اولديغندن قول يمينيله غاصبكدر اخر كه مغصوب منه مدعيدر (قال شيخنا وبموت رب الدار وبيعه يبطل الاعداد) بزم شيخمز بيوررديلر كه معد للاستغلال اولان دارك صاحبنك موتيله وانى بيعيله اعداد باطل اولور ❊ ولوبنى لنفسه ثم اراد ان يعده فان قال بلسانه ويخبر الناس جاز ذكره المصنف ❊ بر كيمسنه بردارى كندو نفسيچون بنا ايدوب بعده انى معد للاستغلال ايتمك مراد ايلسه ايمدى انى لسانيله ديوب وناسه خبرويررسه جائز اولور بعض نسخه ده جاز بدلنه صار واقع اولمشدر مصنفك ذكر ايتديكيده اودر ❊ (الا) فى المعد للاستغلال فلا ضمان فيه (اذا سكن بتأويل ملك) كبيت سكنه احد الشركاء فالملك ولو ليتيم كما مر عن القنية فتنبه) الا معد للاستغلال اولان مغصوبده ضمان اولمز غاصب تأويل ملكله ساكن اولورسه نته كه ملك برداره شريكلر اولان ذواتك برى انده ساكن اولسه اولديغى كبى داره شروح هرنقدر يتيمله مشتركه اولورسه ده اولسون نته كه قنيه دن نقلله مرور ايتدى فتنبه اولكز غافل اولمكز كه بو متقدمين قولليدر (امافى الوقف اذا سكنه احدهما لغلبة بلا اذن لزم الاجر) اما وقفده ايكى شريكك برى ديكرينك اذنسز تغلب ساكن اولورسه اجرت لازمه اولور ❊ (اوعقد) كبيت الرهن اذا سكنه المرتهن ثم بان للغير معد للاجارة فلاشئ عليه ❊ وياخود معد للاستغلال اولان شيده غاصب تأويل عقد ايله ساكن اولورسه ينه ضمان ايجاب ايتمز نته كه رهن بيتده مرتهن ساكن اولدقدنصكره ظاهر اولسه كه بيت غير كيمسنه نك معد للاجاره اولان ملكيدر پس مرتهنك اوزرينه اجرتدن برنسنه ايجاب ايتمز ❊ بقى لو اجر الغاصب احدها فعلى المستأجر المسمى لا اجر المثل ولايلزم الغاصب الاجر بل يرد ماقبضه للمالك اشباه وقنيه ❊ برمسئله باقى قالوب بيان اولنمديكه غاصب مواضع ثلثه دن برينى ايجار ايدرسه مثلا وقف ويامعد للاستغلال اولان بردكانى برشخص غصب واخره ايجار ايلسه ايمدى اجر مسمايى تأديه مستأجرك اوزرينه لازم اولور اجر مثل ايجاب ايتمز غاصبه ضمان ايجاب ايتمكين كندويه اجرت ايجاب ايتميوب انجق قبض ايتديكى مبلغى ملك صاحبنه رد ايدر ❊ وفى الشرنبلاليه وينظر مالو عطل المنفعة هل يضمن الاجر كالوسكن ❊ شرنبلاليه ده مرسومدر كه تاويل ملك اولان محلده منفعتى احد شريكين تعطيل ايلسه ساكن

(اولديغى)

اولديغى مثللو اجرتى ضامن اولورمى بوكا نظر قيلنوب تتبع اولنور ❊ (و) بخلاف (خمر المسلم وخنزيره) بان اسلم وهما فى يده (اذا اتلفهما) مسلم اوذمى (فلا) ضمان دخى مسلمله وياذمينك اتلاف ايتدكلرى مسلمك خمرى وخنزيرى سالف الذكر ضمان ايجاب ايدن شيلرك خلافنه دركه ضمان ايجاب ايتمز شارح رحمه الله تعالى نك خمر وخنزيره مسلمك مالك اولمسنى كندونك ذاتنده مسلم اولميوب انلريدنده بولندرق مسلم اولمسيله تصويرى مسلمه حسن ظنا كه مسلم اولان ذاتك يدنده بونلر بولنمز ديمك يوخسه مالا مسلمك يدنده بولنان خمرى وخنزيرك اتلافى مسئله سيده ينه بويله در ❊ (وضمن) المتلف المسلم قيمتهما لان الخمر فى حقنا قيمى حكما (لوكانا الذمى) والمتلف غير الامام اومأموره يرى ذلك عقوبته فلايضمن ولاالرق خلاف لمحمد مجتبى ❊ برذمينك ملكى اولان خمرايله خنزيرى برمسلم اتلاف ايدرسه قيمتلرينى ضامن اولور بزلرك حقنده حكما انلر قيميلر اولدقلرندن ذاتنده هرنقدر مثلى ايسه ده وذمى حقنده ينه مثليدر لكن خمرى ذمى مجرد كندوسى ايچمك ايچون چيقاروب مسلمنه بيعيچون يايميوب وتلف ايدن اتلافنى انك يعنى اظهارينه عقوبته راى واعتقاد ايدر امامك ويامأمورينك غيرى اولورسه ضامن اولور اما برذمى دار اسلامده خمرك يعنى اظهار ايدرسه منع اولنور واراقه ايدن مؤمن موحد واراقه سنى راى ايدن امام ويامأمورى نه كندبى ونه طاونى ضامن اولمازامام محمد ايچوندر اختلاف ❊ (ولاضمان فى متية ودم اصلا) دمله متيه ده اصلا كه كرك ذمى مالى اولسون وكرك مسلم ضمان اولماز اهل اديانذن بريسى بونلرك ماليتنه قائل اولمديغنه مبنى (بخلاف مالو اشتراها) اى الخمر (منه) اى الذمى (وشربها فلاضمان وثمن) لانه فعله بتسليط ❊ بائعه بخلاف غصبها مجتبى) اما خمرى مسلم ذميدن اشترا وشرب ايدرسه صورت مشروحه نك خلافنه دركه بونده نه ضمان ونه ده ثمن برى ايجاب ايتمز فعلى بايعنك تسليطيله اولديغندن اما غصبى بونك خلافنه در (وفيه اتلف ذمى خمر ذمى ثم اسلما او احدهما لاشئ عليه الافى رواية عليه قيمة الخمر) مجتباده مذكوردركه برذمى برذمينك خمرنى اتلاف ايدوب بعده ايكيسى بردن وياخود فقط بريسى اسلامله مشرف اولسه اوزرينه برشئ لازم اولمز الابرروايتده خمرك قيمتى لازم اولور ❊ (غصب خمر مسلم فخللها بمالاقيمة له) كحنطة اوملح يسير لاقيمة له اوتشميس (او) غصب جلد متية فدبغه به) بما لاقيمة له كتراب وشمس اخذها المالك مجانا) ❊ بركمسه بررجل مسلمك خمرنى غصب ايدوب بعده كندو ايچون قيمت اولميان از بربغداى ويا ملح ويا كونه قارشوقويمق مثللو شيله سركه يابوب وياخود خانه سندن ميته دريسنى الوب ينه تراب وشمس مثللو قيمتى اولميان نسنه ايله دباغتلريسه مال صاحبى انى مجانا كه باد هواجه الورزيرا مزبورلرانى غسل كبى تطهيردر ملكندن اخراج ايتمز بوقدرجه شيئله غاصبك مالى اولماز ❊ (و) لكن (لو اتلفهما

ضمن) لالوتلفا ﴿ لكن غاصب جلدايله خلى اتلاف ايدرسه سركه‌نك مثلنى درينك
قيمتنى ضامن اولور بونده استدراك لازم دكلدر خل ايله جلد بلا تعد كندو باشلرينه
تلف اولورسه ضمان لازم اولماز (وفى شرح الوهبانية يضمن قيمته مدبوغا واعتمده
فى الملتقى) وهبانية شرحنده ذكر اولنديكه اتلاف صورتنده غاصب درينك دباغتلنمش
اوله‌رق قيمتنى ضامن اولور ملتقى صاحبى معتمد اولان قول بودر ديدى بعضلر بلا
دباغة طاهر اولديغى حالده قيمتنى ضامن اولور ديديلرسه‌ده قول ضعيفدر وصف
دباغت جلده تابع اولديغندن ﴿ (ولوخللها بذى قيمة كالملح) الكثير (والخل ملكه
ولاشئ عليه) لمالكه خلافا لهما) غاصب خمرى ملح كثيرمثللو ذى قيمت اولان نسنه ايله
تخليل ايدرسه خل كندونك ملكى اولور خمر صاحبنه برشئ ويرمك كندونك
اوزرينه لازم اولماز امامين ايچوندر اختلاف مشار اليهما خمر صاحبى دلرسه سركه‌يى
آلوب طوزك قيمتنى غاصبه رد ايدر بيوردز ﴿ (ولودبغه) بذى قيمة كقرظ وعفص
(الجلد اخذه المالك ورد مازاد الدبغ) وللغاصب حبسه حتى يأخذ حقه ﴿ غاصب
جلدميته‌يى سلم اغاجنك يپراغى وماضى مثللو ذى قيمت اولان نسنه‌زايله دباغتلرسه
مال صاحبى انى الوب دباغتك زياده ايتديكى مبلغى ردايدر اكا مدبوغا وغيرمدبوغ
ذكيا قيمت بچيلوب ماينلرنده كه زياده رد اولنور وغاصب ايچون حقنى اخذ واستيفا
ايده‌نه‌دك حبس واردر ثمن مقابل مبيعى ديڭچون رهنى جعلچون عبدا بقى حبس كبى
﴿ (ولوا تلفه لايضمن) كالو تلف) غاصب درى يى اتلاف ايدرسه ضامن
اولماز كندو باشنه تلف اولدقده ضامن اولمديغى كبى امامين مدبوغ جلدذ كيه قيمتنى
ضامن اولور ديديلر نهايتى كندوده دباغتك زياده ايتديكى مقدارى حطله جلد
غيرمدبوغ قيمتنى مال صاحبى غاصبدن اخذايدر ﴿ ولاضمان باتلاف الميتة ولولذمى
ولاباتلاف متروك التسمية عمدا ولولمن يجيزه لمتقى لان ولاية المحاجة ثابتة) ميتة
هرنقدر ذمينك مالى اولورسه دخى اتلافيله ضمان ايجاب ايتمز بوماسبق تكرار
دردخى متروك التسميه اولان ذبيحه‌يى عمدا اتلافله ده ضمان ايجاب ايتمزهرنقدر انك
اباحه‌سنه قائل اولان شافعى المذهب كيمسه‌نك ملكى اولورسه‌ده ولايت محاجه
كندولر ايچون ثابته اولمغين ﴿ (وضمن بكسر معزف) بكسرآلة اللهو ولوالكا فرابن
كمال (قيمة) خشبا منحوتا (صالحا لغير اللهو) ﴿ سازوطنبور ودف امثالى الت لهوى
قروب پاره لمكله لهوك غيرينه صالح وقابل اولور مثلا ثريد وياسائر برشى وضع
اولنور خشب منحوت اوله‌رق قيمتنى كسر ايدن شخص ضامن اولور ﴿ (و) ضمن
القيمة لاالمثل (باراقة سكر ومنصف) سيجئ بيانه فى الاشربة (وصح بيعها) كلها
وقالا لايضمن ولايصح بيعها وعليه الفتوى لمتقى ودر روزيلعى وغيرها واقره
المصنف ﴿ سكركه فتحتيله باش خرمانك شدت پيدا ايتمش چك صويى ومصنفله

طبخله نصفى زائل اولان مسكراتى اراقه ايدن كمسنه انلرك قيمتلرينى ضامن اولور
مثللرينى ضامن اولماز زيرا مسلم انلرى تملكدن ممنوع اولدقلرندن كتاب الاشربه‌ده مصنفك
بيانى قريبا كلور معازفده نيرو ذكر اولان شيلرك كليسنك بيعلرى صحيح اولماز
بيورديلر فتوادخى بوقول اوزره در ديو معتبراتده مسطوردر تنبيه بركمسنه
امر معروف ايتديكى تقديرجه قبول اولنوب تأثيرى اوله‌جغنى فهم ايدوب وكندويه
ظن غالب كلورسه كندونك اوزرينه امر معروف فرض اولور تركنه رخصت
اولماز يوق كندويه اهانت وضرب اولنوب وكندوده عدم صبر وفتنۀ عظيمه وقوعى
توقع اولنورسه تركى افضلدر ضرب وضرره صبرايده بلوب غيره برضرر اصابت
ايتمزسه لابأسدر بلكه مجاهد فى سبيل الله‌در وانلردن ضرب وشتم احتمالى اولميوب
نهايتى عدم قبوللرى تبين ايدرسه مخيردر لكن افضل اولان امر معروف نهى منكردر
كذافى التبيين ﴿ (اماطبل الغزاة زاد فى شطر الخلاصة والصيادين والدف الذى
يباح ضربه فى العرس فمضمون اتفاقا ﴿ غزاتك وصيادينك طبللرى وسور مسلمينده
ضربى مباح اولان دف كسر اولنورسه اتفاقا مضمونه در ﴿ (كالامة المغنية
ونحوها) ككبش نطوح وحمامة طيارة وديك مقاتل وعبدخصى حيث تجب
قيمتها غيرصالحة لهذه الامور ﴿ صور مشروحه لرده كه ضمان وصحت بيع امۀ مغنيه
ده كه وانك امثالى بوينوزايله ضرب ايدن قوچ وهواده طيران ايدن كوكرچين ومقاتله
ونزاع ايدن خروس وطوشه اينانمش عبدك ضمان وبيعلرينك صحتى كبيدربونلرى
بركمسنه اتلاف ايده‌جك اولسه اوصاف مشروحه زايله موصوفه اولميه‌رق مجرد
كندولرينك قيمتلرى واجبه اولور يعنى خصى اولميان عبدى ضامن اولور ﴿ (ولوغصب
ام ولد فهلكت لايضمن بخلاف) موت (المدبر) لتقوم المدبر دون ام الولد وقالا
يضمنها لتقومها) بركمسنه برام ولدجاريه‌يى غصب ايتدكده هلاك اولسه ضامن اولماز
استهلاك بونك خلافنه درومدبرده تقوم اولوب ام ولده اولمديغندن غصب اولنان
مدبرك موتى ام ولدك خلافنه‌در امامين همامين ام ولدك قنك قيمتنك ثلثيله تقويمنه
بناء ام ولد مرقومه‌يى ضامن اولور ديديلر مدبرك تقومى قنك قيمتنك ايكى ثلثيله در
عند البعض نصفيله‌در ﴿ (حل قيد عبد غيره اورباط دابة اوفتح باب اصطبله اوقفص
طائره فذهبت) هذه المذكورات ﴿ بركمسنه برغير كمسنه‌نك كوله‌سنك ويادابه‌سنك
باغنى چوزوب وياآخورينك قپوسنى اچوب وياقوشنك قفصنك بابنى اچمغله مزبورلر
فرار ايتسه‌لر امامين نزدنده بونلرده ضمان ايجاب ايتمز امام محمد ايچوندر اختلاف امام
سرخسى عبدى مجنون اولمغله تقييد ايتدى عاقل اولورسه اتفاقا ضمان ايجاب ايتمز
بيوردلر ﴿ (اوسعى الى سلطان بمن يؤذيه و) الحال انه (لايدفع بلارفع) الى السلطان
(او) سعى (بمن يباشر الفسق ولايمتنع بنهيه اوقال لسلطان قديغرم وقدلايغرم)

فقال (انه وجد كنزا فغرمه) السلطان (شيئا لايضمن) فى هذه المذكورات) وياخود
بركمسنه كندويه جفا اذا ايدوب واذاسى انجق سلطانه شكايتله دفع اولوركسنه يى
وياخود برفسقه مباشرت ايدوب كندونك نهييله امتناع ايتميان فاسق معلنى سلطانه
سعى واجبار ايتمكله وياخود بعض غرامت وتجريم ايدوب وبعضا ايتميان سلطانه
بررجل فلان كمسنه بردفينه بولدى ديمكله سلطان كندويى برمقدار تعزيم ومصادره
ايتسه اشبو صور مشروحه لرك كليسنده ساعى ضامن اولماز ساعى بالفساد اولان
نمام وغماز مقوله لرينه مثلث دينور كعب الاخبار حضرت عمر رضى الله تعالى عنهدن
استفسار واستنبا بيوردز كه مثلث نه در جوابنده ناسك شرلوسى دين قرنداشنى سلطانه
سعى ايدن مثلثدر كه اوچ كمسنه نك هلاكنه بادى وباعثدر كندو نفسينك ودين
قرنداشنك وسعى ايتديكى سلطانك بيوردز (لطيفه) برغماز برسلطانه سعايه طريقيله
خبر ويرديكه فلان كمسنه وفات ايدوب برولدنى وبرچوق مالنى ترك ايلدى جوابنده
خليفه بيورديكه ولدى الله ذو الجلال حضرتلرى انبات وخلق بيوروب ماليده معطى
حقيقى اكثار وساعيده قادر قيوم اولان ذات بيچون تدميه وهلاك ايلدى سامعينده
※ الخليفه رحمه الله تعالى ※ ديديلر نقايه ده وشرحنده وجواهر الفتاواده (ومن سعى ونم الى
سلطان ولوغير جائر فيضمن الساعى مطلقا وعليه الفتوى) ديو مسطوردر وسيدابو شجاع
ساعينك قتلنى تجويز ايدوب بربوزنده ساعى بالفساد اولدقلرندن قتلارى دخى موجب
ثوابدر ديدى ※ (ولو عزم) السلطان (البتة) بمثل هذه السعايه (ضمن) ※ واگر سلطان
اومثللو سعايه ايله مطلق تغريم ايدرسه ساعى ضامن اولور ※ (وكذا) يضمن) (لوسعى
بغيرحق عند محمد زجراله) اى للساعى (وبه يفتى) وغرر ولو الساعى عبد اطولب
بعد عتقه ※ يعنى بويله بركمسنه بغيرحق سعايه اولورسه امام محمد رحمه الله تعالى قتنده
كندويى سعايه دن زجر ومنع ايچون ضامن اولور انجق بوقوله فتوا ويرياور
وتعزير ده اولنور وسعايه ايدن شخص نابرخوردار عبد اولورسه عتق اولندقدنصكره
ضامن اوله جغى نسنه يى مطالبه اولنور فتاواى خيريه ده بحر بسيطدن نظمله سؤال
اولنديكه (نظم) ياايها العالم المرض سيرته ※ ماذا الجواب عن الساعى الشقى الجلح ※ يسعى
بشخص لذى ظلم ليهلكه ※ فيأخذ المال قسرا منه بالزج ※ فاجاب من بحره ※ افتى بتضمينه
حذاق مذهبنا ※ لما راوا وجهه اضوء من الوضح ※ لانه مثل من القى بصاحبه ※ عمدا
ليهلكه فى اسوء البرح ※ كما يشاهد فى الاقطار اجمعها ※ وفيه من ابلغ الاضمار والترح ※
قد قاله العبد خير الدين معترفا ※ بالذنب لكن صبى الختم بالفرح ※ جلح جيمك فتحى لامك
كسريله مجالح معناسنه كه عداوتى اظهار ايدیجى ديمك ربح تحريكله خيل معناسنه
بالاستعانه ايچوندر وضح تحريكله صباحك وقمرك ضياسى برح شدت وشر معناسنه
ترح هم وهبوط معناسنه در ※ (ولومات الساعى فلمعى به ان ياخذ قدر الخسران

من تركته) هو الصحيح جواهر الفتاوى ※ ساعى وفات ايدرسه مسعى به ايتديكى ضررى
تركه سندن الور انجق صحيح اولان قول بودر (ونقل المضف انه لومات المشكو عليه
بسقوطه من سطح لخوفه عزم الشاكى ديته لالومات بالضرب لندوره وقدمر فى باب
السرقة) مضف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب عماديه دن نقل ايتديكه مشكو عليه
خوفندن ناشى فرار ايدركن طامدن دوشمه سى سبييله وفات ايدرسه شكواجى ديتنى
ضامن اولور ضربيله فوت نادر اولديغندن انكله وفات ايتسه انى ضامن اولماز
بومضمون باب السرقه ده مرور ايلدى ※ (امر) شخص (عبد غيره بالاباق اوقال) له
(اقتل نفسك ففعل) ذلك (وجب عليه قيمته) برشخص برغيركسنه نك عبدنه قاچمغله
امر ايدوب وياخود نفسنى قتل ايله ديمكله اولدخى انى ايشلسه اوزرينه عبدك قيمتى
تأديه لازم اولور ※ ولوقال له اتلف مال مولاك فاتلف لايضمن الامر والفرق ان
يامره بالاباق والقتل صارغا صبالانه استعمل فى ذلك الفعل وبامره بالاتلاف لايصير
غاصبا للمال بل للعبد وهوقائم لم يتلف وانما التلف بفعل العبد ※ بركمسنه نك عبدينه
برشخص سيدنك مالنى اتلاف ايله ديمكله اتلاف ايلسه آمر ضامن اولماز صورتين
مشروحتين ميانلرنده فرق مسئلهء اوليده اباقله وقتله امر يله آمر اول فعلده انى
استعماليله كويا انى غصب ايتمش اولور مسئلهء ثانيه ده اتلافله امر يله مالى غاصب عد
اولنور اوايسه حالا قائم وموجود در نهايتى مالك تلفى انك فعليله در ※ واعلم ان الامر
لاضمان عليه بالامر الى فى ستة اذا كان امر سلطانا واباا وسيد اوالمأمور صبيا اوعبدا
امره باتلاف مال غيرسيده ※ معلوم اولسونكه آمره امر يله ضمان ايجاب ايتمز برغيرك
مالنى اخذ ايله امر ايتسه كندويه ضمان لازم كلمز اخذ ايدن ضامن اولور بونده امر صحيح
اولمديغندن الا التى محلده امر يله امره ضمان ايجاب ايدر اولا امر ايدن پادشاه
اولديغى صورتده زيرا پادشاهك امرى اكراهدر امتثال ايتمزسه كندويه عقاب
ايده جكى دركاردر ايمدى ضمان پادشاهك اوزرينه لازم اولور برشىء لازم اولماز ثانيا
آمر بابا اولورسه ينه ضمان آمره اولور ابنه برشى لازم اولمز مثلا بررجل بالغ اوغلونه
كندو ارضنده برآتش ياقمغله امر ايتديكندن اوغلو انى ايشعالكله آتش قومشوسنك
ارضنه سرايت ايدوب برمقدار شى تلف اولسه باباسى ضامن اولور صحيح اوغلنه فعلى
كندويه انتقال ايتمش اولديده كانه كندوسى مباشرت ايتمش اولدى ثالثا عبدك
مأمورك سيدى اولورسه امرى امر ايدن اغا كندوسى ضامن اولور رابعا مأمور
صبى اولورسه مثلا بررجل برصبى محجوره شو اغاجه چيق بزه برمقدار ميوه ايندير ديمكله
صبى چيقوب ودوشوب فوت اولسه ديتى آمرك عاقله لرينه لازم اولور خامسا مأمور
كندويه اغاسنك غيرينك مالنى اتلافله آمرك امر ايتديكى عبد اولورسه ينه ضمان
امره ايجاب ايدر ※ واذا امره بحفر باب فى حائط الغير عزم الحافر ورجع على الآمر

اشباه ❊ سادساً برکسنه برغیر کسنه‌یه برغیرك دیوارندن باب صفرله امر ایتمکله اولده
حفر ایتسه صاحب حائطه حافر ضامن اولور حافرده امره رجوع ایدر ❊ (استعمل
عبدك الغیر لنفسه) بان ارسله فی حاجته (وان لم یعلم انه عبد اوقال ذلك العبد) الذی
استعمله انی حر ضمن قیمته ان هلك) العبد عمادیة) برشخص برغیر کسنه‌نك عبدنی
کندو نفسیچون استعمال ایدوب مثلا مصلحتیچون برمحله کوندرسه‌ده نقدر انك عبد
اولدیغی بیلمزسه‌ده ویاخود عبدمز بورین حرم دیرسه‌ده انك قیمتی هلاکی صورتنده
ضامن اولور استعمالیله غاصب اولمش اولور (وفیها جاء رجل الی اخر وقال انی حر
فاستعملنی فی عمل فاستعمله فهلك ثم ظهر انه عبد ضمنه علم اولم یعلم هذا اذا استعمله
فی عمل نفسه) عمادیه‌ده بنه مرسومدرکه برکسینه براخر کسنه‌یه کلوب بن حرم بنی
مصلحتکده استعمال ایله دیمکله اولدخی استعمال ایدوب وهلاك اولسه بعده انك عبد
اولدیغی ظاهر اولسه بلسون و یابلمسون مستعمل ضامن اولور لکن بوکندو عملنده
استعمال ایتدیکنه کوره‌در و بومتنده که مضمونی تکراردر ❊ (ولو استعمله لغیره) ای
فی عمل غیره (لا) ضمان علیه لانه لایصیر به غاصبا کقوله بعدارق هذه الشجرة وانثر
المشمش لتأکله انت فسقط یضمن الآمر ولوقال لناکله انت وانا ضمن قیمته لانه استعمله
کلدفی نفعه ❊ عبدمشروحی کندو عملنده استعمال ایتیوب غیرك عملنده استعمال
ایدرسه انکله غاصب اولمدیغندن انی ضامن اولماز اول غیرهرنقدر عبد اولورسه‌ده
مثلا آمرك برعبده اشبو اغاجه چیق برمقدار زرد آلودولك که اکل ایده‌سك قولنده
سقوطنده آمرك ضامن اولمدیغی کبی اماسن و بن اکل ایتمز ایچون دیرسه بونده
آمرعبدك کلیسی کندو نفعنده استعمال ایتمش اولمغله قیمتنی ضامن اولور بومسئله محده‌ده
بو یلجه مرسومدر لکن بونده نظر وار ❊ (غلام جاء الی فصاد فقال فصدنی ففصده
فصدا معتادا) فغیره بالاولی (فمات من ذلك ضمن قیمته العبد عاقلة الفصاد) ❊ برکوله
برقان الیجی‌یه کلوب بندن قان ال دیمکله اندن فصد معتاد ایله فصد ایتمکله اندن متأثرا
فوت اولورسه عبدك قیمتنی فصادك عاقله‌سی ضامن اولور عبدك اذننه اعتبار اولمامغین
ظاهر اولان عبد هرنقدر مأذون اولسه دخی اذننه عدم اعتباردر زیرا کندویه اذن
انجق تجارت حقنده فصد معتادك غیرنده ضمان بالطریق الاولیدر ❊ (وکذ) الحکم
(فی الصبی تجب دیته علی عاقلة الفصاد) عمادیه ❊ صبی حقنده دخی حکم بنه بویله
درکه دیتی فصادك عاقله‌سی اوزره واجب اولور هرنقدر مأذونده اولورسه ❊ (فرع)
غصب عبدا ومعه مال المولی صار غاصبا للمال ایضا بل قالوا یضمن ثیابه تبعا لضمان
عینه بخلاف الحر عمادیته) برکسنه کندو ایله برابر مال بولنان برعبدی غصب ایلسه
کندو بی غاصب اولدیغی مثلو مالیده غصب ایتمش اولور ایمدی عبد اباق ایده‌جك
اولسه غاصب عبد ومالی ضامن اولور بلکه فقها عینی ضامن اولمسنه تبعیتله ثیابنیده

ضامن اولور دیدیلر اما حرکه کشی اوغلو عبدك خلافنه درکه انك غصبنده نه کندونك
ونه وبالتبع ثوبنك ضمانی ایجاب ایتمز وفی الوهبانیه وهبانیه‌ده مذکوردرکه ❊ ولو نسی
الحرفات یضمن نقصها ❊ ولو نسی القران اوشاخ یذکر ❊ برکسنه ارباب صناعاتدن
اولان برعبدی غصب ایتمکله کندونك یدنده حرفت وصنعتی اونتسه انك نقصاننی
ضامن اولور قران عظیم الشانی اونتسه ویاخود حال شبابتنده غصب ایدوب برمدت
عندنده مکث ایتمکله شیخوخت طاری اولسه بنه بویله ذکر اولنورکه نقصان
قیمتنی ضامن اولور (ولو علم الدلال قیمة سلعته ❊ فقوم للسلطان انقص یخسر)
بردلال برسلعه ومتاعك قیمتنی بیله‌رك سلطانه ویاامر اوحکامه نقصان بها ایله
تقویم ایتسه نقصاننی دلال ضامن اولور باخصوص مال بیت المال ویا ایتامك
و یاوقفك اوله مقومین ضامن اولورلر ❊ ومتلف احدی قردتین یسلم ال ❊
بقیة والمجموع منه یخصر) قردتین شیئین معناسنه یعنی کندودن مقصود اولان
انتفاع انجق ایکیسیله بردن اولور قپونك ایکی قنادی وخفك وجزمه‌نك چفتی
مثلو ایکی نسنه‌نك برینی اتلاف واضاعه ایدن کسنه‌یه مال صاحبی دیکر بنده
تسلیم ایدوب مجموعنك بدلنی کندویه تضمین ایتدیرر فقیه ابواللیث برینی غصبله
ایکیسنی بردن غصب ایتمش اولمغله باقی بی تسلیمی شرط قلمدی ❊ قلت وعن ابی یوسف
لایضمن الا الخف التی اتلفها وفی البزازیة هو المختار واقره الشرنبلالی ❊
شارح علیه الرحمه دیرکه امام ابی یوسفدن انجق اتلاف ایتدیکی خفی ضامن اولور
دیومروی و بزازیه‌ده انجق مختار اولان قول بودر دیو مرسومدر شرنبلالیده
بونی اقرار ایلدی (وذکر مایفید ان السلطان لیس بقید ❊ وانه ینبغی القول
بتضمین القاضی ایضا سیما فی استبدال الوقف ومال الیتیم فلیحفظ والله اعلم ❊
شرنبلالی ابن وهبانك وقوم للسلطان قولنده سلطانك قید احترازی اولمامسی
مفادنی ذکر ایلدی یعنی امر اونوابده بنه بویله دیمك اولور ومقومینك
ضامن اولدقلری مثلو قاضی نکده لایق اولان تضمینله حکمدر دیو ذکر اولندی
باخصوص استبدال وقف ومال یتیمده که تقویمده کندونك راینی منضم اولور
(خاتمه) برکسنه کندونك اوزرنده اونتدیغی غیرك حقی اوله‌رق وفات ایتسه
یوم قیامتده انکله مؤاخذه اولنورمی الجواب دین تجارت اولورسه عدم مؤاخذه‌سی
مرجو ومأمولدر یوق من جهته الغصب ایسه مؤاخذ اولنور برکیمسنه اوزرنده که
دینی نسیان ایده‌رك فوت اولوب لکن اوغلو اول دینك کیمه اولدیغنی بیلوب
اوتمزسه انك تأدیه‌سی لازم اولور اوغلوده ناس اولدیغی حالده وفات ایدرسه انکله
مواخذه اولنماز برکسنه باباسندن برمقدار نسنه سرقت ایدوب بعده باباسی
وفات ایدرسه کندوسی انکله اخرتده مواخذه اولنماز زیرا دین وضمان مسروق کندویه

انتقال ایتدی نهایتی سرقت جنایتندن ناشی آثم اولور برمسلم برذمینك برمقدار
مالنی سرقت ویاغصب ایلسه یوم جزاده مسؤل ومعاقب اولور لکن مخاصمه سی پك اشدر
زیرا کافرابدی اهل ناردر حقندن کچمز مؤمنك طاعتی کندویه ویرلمز وکندونك
کفرینك وبالی مؤمنه وضع اولنمز بهمه حال احقاق حق متعیندر حیوان حقیده
پك مشکلدر ادمینك ادمی، اوزره اولان حقندن اشددر دار مغصوبه ده که
مریضك عیادهسنه رخصت یوقدر نعوذبالله تعالی من شرور انفسنا واستغفر الله العظیم
ومنه الهدایة والتوفیق

(کتاب الشفعه)

شفعه حقنده مسائل مکتوبه در مناسبته تملك مال الغیر بغیر رضاه ماقبلنه مناسبتی
غیرك مالنی بلا رضاء تملکدر قیاس اولان بونك مشروعیتنه بناء غصبك اوزرینه
بونك تقدیمی ایدی لکن غصبك وقوعنك کثرتنه مبنی انك معرفتنه کثرت
حاجت اولمغله تقدیمه سزا اولدی بالخصوص فی زماننا اکثر معاملاتده وقوعبولیور
ظلم حیف تعدی زمانیدر برشاعر ماهر نه کوزل دیمشدر (بیت) (الظلم فی خلق
النفوس فان تجد ۞ ذاعفة فلعلة لایظلم) یعنی نفوس انسانیدنك اکثرینك خلق
وطبیعتلرنده ظلم مرکوز ومجبولدر بعضاندر اظلمدن اجتناب واحتراز ایدهنی هرنه قدر
بولورسه کزده عدم ظلمی برعلته وسببه مبنیدر یوخسه مجرد دیانتندن ورحمندن دکلدر
(هی) لغة الضم وشرعا (تملیك البقعة جبرا علی المشتری بماقام علیه) بمثله
لومثلیا والا فبقیمة شفعه لغتده برشیء برشیئه ضم ایدوب بناشدرمق معناسنه در
منضم اولدیغی نسنه کندوسی جفت اولور مانحن فیهده شفیع اخذایتدیکی
مثلا داری کندو دارینه ضم ایدر رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك مذنبین حقنده
شفاعتلریدخی بوقبیلدندر زیرا شفاعتلریله کندولرینی فوز ونجات بولان مؤمنین
موحدینه ضم ایدر شرعا شفعه مشترینك اوزرینه قائم اولان بهاایله مثلیسه قیمسه
کندویه جبرایله شفیعك برلبقعهیی تملکدر اولی اولان عبارده کنزك وسائرینك
تعبیرلری کبی تملیك بدلنه تملك ایدی شفعه شفیعك وصفی اولوب کندوسیده اسم
مفعول صیغهسیله مملك اولوب مملك اولمدیغندن حتی اتقانی هی عبارة عن حق التملك
فی العقار دیدی حمویده کندویه اتباع ایلدی علامه مقدسی مشتری بقعهیی
بلاجبر کندو رضاسیله شفیعه ویروب تسلیم ایدرسه بونده هرنه قدرضم بولنور ایسهده
ینه شفعه بولنمزدیدی مصنف مرحوم مشتری قیدیله هبه وارث وصدقه مالری کبی
بلاعوض مالك اولان شیلردن ویاخود عین اولمیان مهر واجاره وخلع وصلح عن دم

عمد عوض مالك اولنان شیلردن احتراز ایلدی زیرابونلردن برنده شفعه اولمازاماهبه
بعوض اشتراقبیلندن اولمغله انده شفعه اولور (وسببها اتصال ملك الشفیع بالمشتری)
لشرکة اوجوار) شفعه نك سببی شرکتله ویاجوار ایله شفیعك ملکینك اشترا اولنان بقعهیه
اتصالیدر شرکت کرك بقعهده وکرك حقوقده اولسون ازویاچوق اولسون
جوارده اولدیغی مثلاوزیرابوداخل اولان کمسنهنك سوء معاشرت ومعامله ضررینی
دفعیچون مشروعه قلنمشدر مثلا دیوارنی عالی قیلوب ضوء نهاره مانع اولمسی
ویاایقا دنا واثارۂ غبار وایقاف دواب وصغارامثالی طبع سلیمك کندودن
استکراه ایدهجکی ضرر دائمییی دفعیچون اولور (وشرطها ان یکون عقارا) سفلا
کان اوعلوا وان لم یکن طریقه فی السفل لانه التحق بالعقار بماله من حق القرار درر
شفعهنك ثبوتنك شرطی شفعه ادعا اولنهجق محل عقارکه یراولملی کرك سفل اولسون
وکرك علو اولمدی عقارك غیرنده شفعه جاری اولماز الا کندویه تبعیتله اولور
علوك سفلده هرنه قدر طریقی اولمازسهده زیراعلو عقاره ملتحق اولدی کندوده
بولنان حق قرار ملابسهسیله عرصه کبی حق وضع صاحبنه متأبد ویاقیدر
علوایله سفلك طریقی بر اولور ایسه شفعه اولو تیله اولور عالی عقارك بیعنك مثالی
ایکی کیمسنهنك برعلوایله سفلده مشترك اولوب بریسی علودن حصهسنی بیع ایتدکده
دیکریچون عقاره تبعیتله انده شفعه دعواسی ایتمك واردر لکن اشبو عقاردن مراداراضی
امیریهنك ماعداسیدر انده شفعه دعواسی جاری اولماز قلت واماماجزم به
ابن کمال فی اول باب هی فیه من ان البناء اذابیع مع حق القرار یلتحق بالعقار فرده
شیخنا الرملی افتی بعدمها تبعا للبزازیة وغیرها فلیحفظ ابن کمالك باب ماهی فیهك اولنده
جزم ایتدیکی حق قراریله برابر بیع اولنان بناعقاره ملتحق اولوردیدیکی مضمونی
بزم شیخمز خیرالدین رملی رد ایدوب بزازیه وسائر معتبرهیه اتباعا عدم شفعهایله افتاایلدی
(ورکنها اخذ الشفیع من احد المتعاقدین) عندوجود سببها وشرطها شفعهنك
رکنی وسببی بولندقده شفیعك مبیعی احد متعاقدیندن اخذیدر شفعهنك رکنی وسببی
وشرطی بولندقده شفیعك مبیعی احد متعاقدیندن اخذیدر شفعهنك شرطی عقدك
عقد معاوضه اولوب ومبیعك عقار اولوب ومبیعدن بایعك مالکینك زوالیدر امدی
کندوده متعاقدینیچون ویافقط بایع ایچون مخیرلك اولان بیعده شفعه اولماز وبایعك
مبیعدن حقنك زائل اولمسیدر امدی شراء فاسد ایله اشترا اولنان عقارده دخی
شفعه اولماز وشفیعك حین شراده کندو ایله شفعه دعواسی ایدهجکی داره مالك اولمسی
امدی اجاره ویااعاره ایله ساکن اولدیغی دارایله ویاقبل الشرا بیع ایتدیکی ویامسجد
قیلدیغی دارایله شفعه دعواسی اولماز وشفعه دعواسی ایدن کمسنهنك ملکی انکار
اولندیغی تقدیرجه ملکینك بینه ویاتصدیقله ظهوری وشفیعك بیعه عدم رضاسیدر

﴾ (وحكمها جواز الطلب عند تحقق السبب) ولوبعد سنين ﴾ شفعه نك حكمى اوزرينه ترتب ايدن اثرى سببك تحققى وقتنده طلبك جوازيدر هرنقدر سنين كثيره دنصكره اولورسه‌ده يعنى شفعه‌يى بيلمديكندن برمدت تأخيرايتمش اولسه ضرر ايتمز صاحب نهايه شفعه نك احكامندندر بعد الطلب تأكدى وشفعه ايله قضا ويارضا ايله ملكك ثبوتى مضمونى زياده ايلدى ﴾ (وصفتها ان الاخذ بهابمنزلة شراء مبتداء) فثبت بها مايثبت بالشراء كالرد بخيـار رؤية وعيب ﴾ شفعـه‌نك صفتى شفعه ايله برنسنه‌يى اخذ ابتداء شرا منزله سنده درامدى شرا ايله ثابت اولان خياررؤيت وعيبله ردمثللو شيلر شفعه ايله‌ده ثابت اولور ﴾ (تجب) له لاعليه (بعد البيع) ولوفاسدا انقطع فيه حق المالك كمايأتى اوبخيار المشترى ﴾ شفيعچون بعد البيع شفعه واجبه اولوركه ثابته اولور بونده وجوب ثبوت معناسنه دركه تركيله كنهكار اولمز وبيع كندوده مال صاحبنك حقى منقطع اولور بيع فاسد ايله اولسه‌ده اولور نته كه باب آتيده كلور وياخود مشترينك خياريله اولورسه‌ده اولور بايعك حقنك انقطاعى مشترينك مبيعى وقف ويارهن ايتمسيـله اولور اما خيار بايعچون وياايكيسيچون اولورسه شفعه اولماز ﴾ (وتستقر بالاشهاد) فى مجلسـه اى طلب المواثبة فلاتبطل بعده ﴾ شفعه طلب مواثبه‌دنصكره شفيعـك اشهادى مجلسنده اشهاديله مستقره اولوركه بعد الاشهاد باطله اولمازيعنى بعد الاشهاد قاضى‌يه مرافعه اولسه‌لرمرافعه‌يى تأخيرله مفتى به اولان قول ظاهر اوزره باطله اولماز بعضلر امام محمدك برماه مرافعه‌يى بلاعذرتأخيرايدرسه باطله اولور قوليله افتـا ايتديلر شفعه ضعيف اولمغين اعراضـله باطله اوله‌يغندن طلب مواثبه واشهاد لازم اولدى حديث شريفده ۞ الشفعة لمن واثبها الشفعة كحل العقار ۞ وارد اولمشدر امدى حضور قاضيده طلبى اثباتدن لازمدراثباتده انجق مشترينك مطلقا وياعقاريدنده ايسـه بايعك اوزرينه اشهـاد ايله اولور ﴾ (وتملك بالاخذ بالتراضى اوبقضـاء القاضى) عطف على الاخذ لثبوت ملك الشفيع بمجرد الحكم قبل الاخذ كماحرره منلاخسرو (بقـدر رؤس الشفعاء لاالملك) خلاف للشافعى ﴾ رضـا ايله اخذ ايله وياقاضينك قضاسيله شفعانك رؤسلرمقدار وعدد نجه ملكارينك قدرينه اعتبار اولنميه‌رق مشفوع به تمليك اولنور امام شافعى ايچون در اختلاف مشاراليه سهملرينه كوره شفعه‌يه مستحق اولورلر بيورديلر بقضاء القاضى اخذ اوزره معطوفدر تراضى اوزره دكلدر زيرا شفيعك ملكى قبل الاخذ مجرد حكمله ثابت اولورمتنده بقضاء القاضى عبارەسنى بالاخذ بالتراضى اوزره تقـديم ايتسـه غرردەكه مثللو تراضى اوزره عطفى ايهامندن سالم اولور ايدى عطف على الاخذ يمكه حاجت مس ايتمز ايدى ﴾ (للخليط) متعلق بتجب (فى نفس المبيع ثم) ان لم يكن اوسلمه (فى حق المبيع) هوالذى قاسم وبقيت له شراكة فى حق العقار ﴾ للخليطده كه جار سالف الذكر تجب فعلينه متعلقدر

يعنى شفعه خليط شريك ايچون ابتدا ذات مبيعده ذات مبيعا ولميوب ويااولوب شفيعه تسليم اولنديغى صورتده شرب وطريق خاصلر مثللو حق مبيعده درحق مبيع مالكك نوعا ماتقسيم ايدوب عقار حقنده كندوايچون شركت باقيه قلان حق مرور واسقا مثللو شيلردر ﴾ (كالشرب والطريق خاصين) ثم فسر ذلك بقوله (كشرب نهر صغير (لاتجرى فيه السفن وطريق لاينفذ) فلوعامـين لاشفعة بهما ﴾ كندوده جاريه اولان حق مبيع حاصلر اولان شيئك كسريله شريكه صودن نصب وحصه وطريق كه سكه غيرنافذه‌ده كه حق مروردر مصنف دقت پناه اعلى الله فى الجنة سمن بناه خاص مشروحى كندو قوللريله تفسيروبيان بيورديلركه شرب خاص كندوده اصغر سفينه جاريه اولميان نهر صغيرده كه شرب كبى طريق خاص طريق غيرنافذدر امدى شرب وطريق عام اولورلرسه كندولرندن شفعه جاريه اولماز ﴾ بيانه شرب نهرمشترك بين قوم لتسقى اراضيهم منه بيعت ارض منهـا فلكل اهل الشرب الشفعة ﴾ مفاد مرسومك بيان وايضاحى برنهر صغيرك شربى برازقوم بيانه‌لرنده مشترك اولمغله اندن ترلالرى سقى اولنور اولسه امدى اول اراضيدن برى بيع اولندقده اول ارباب شريك هربريچون حق شفعه واردر طريقده بونك كبيدر ﴾ ولوالنهر عاما والمسئلة بحالها فالشفعة للجار الملاصق فقط ﴾ مسئله مشروحـده نهر عام فرض وتقدير اولنورسه شفعه فقط جار ملاصق ايچون ثابته اولور ﴾ (ثم لجار ملاصق) ولوذميا اومأذونا اومكاتبا (بابه فى سكة اخرى) وظهر داره لظهرها فلو بابه فى تلك السكة فهو خليط كامر ﴾ خليطدنصكره شفعه قاپوسى بشقه ذقاقده اولوب دارنك ارقه‌سى بيع اولنان دارك ارقه‌سنه ملاصق ومتصل اولورسه اشته اول جار ملاصق ايچون اولور اوجار نقدر ذمى ويامأذون ويامكاتب اولورسه‌ده رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ۞ الجار احق بسقبه ماكان ۞ بيورمشدرقربنده بيع اولنان عقارك شفعه‌سى جاريچون اولديغى طيورمشدر جارى رجال ونسادن هركيم اولورسه اولسون سقب تحريكله قرب معناسنه درماكان من كان معناسنه درمانك من معناسنه استعمال اولنمسى واردر شفيعك قاپوسى هرنقدربيع اولنان دارك قارشوسنده اولورسه‌ده اولوربرمنوال مشروح شفعه‌ده كه ترتيبك وجهى ۞ الشريك احق من الخليط والخليط احق الشفيع ۞ حديث شريفيدرشريك نفس مبيعـده خليط حقوق مبيعه‌دركه شفيع جاردرصورت مسئله سكه غيرنافذه‌ده برقومك بينلرنده مشترك بردارك درونده بربيتده ايكى كمسنه شريك اولسه‌لر امدى ايكى شريكدن برى اومنزلدن حصه‌سنى بيع ايتسه‌انده شفعه‌يه احق اولان شريكيدر شريكى راضى اولورسـه‌دارده كه شركا احقلردرانلرده راضى اولوب شفعه دعواسى ايتمزلرسه طريقده كه شريكلردر انلرده راضى اولورلرسه حق جار ملاصقكدر (وواضع جذوع على حائط وشريك فى خشبة عليه جار) برحائطده فقط وضع جذوع

حق اولوب نفس حائطده علاقه‌سی اولمیان کیمسنه وحائطده که خشبه‌ده شریك اولان کیمسنه جار حکمنده در شریك دکلدر (ولو فی نفس الجدر فشریك ملتقی) شرکتی خشبه‌ده اولمیوب نفس جدارده اولورسه اوکمسه شریکدر (قلت لکن قال المصنف ولو کان بعض الجیران شریکا فی الجدر لایقدم علی غیره من الجیران لان الشرکة فی البناء المجرد بدون الارض لایستحق بها الشفعة) شارح رحمه الله تعالی دیرکه ملتقی صاحبی نفس جدارده شریك اولان شریکدر دیمسه‌ده لکن مصنف بعض جیران جدارده شریك اولورسه سائر جیران اوزره شفعه‌ده تقدم ایده‌مز زیرا بدون الارض فقط بناده شرکتله شفعه‌یه مستحق اوله‌مز دیدی نوعا کلامین میانلرنده منافات وارایسه‌ده توفیق ممکندرکه ملتقی‌نك کلامی بناوتحتنده مشترك اولدقلرینه کوره‌در مصنفك که مجرد بناده اولدیغنه نظرادر ﴿ وفی شرح المجمع وکذا الجار المقابل فی السکة الغیر النافذة بخلاف النافذة ﴾ مجمع شرحنده مرسومدرکه سکهٔ غیرنافذه‌ده که جار مقابل ایچون شفعه واردر نافذ بونك خلافنه‌در شارح علیه الرحمه‌نك اشبو نقلی ایرادندن مرادی سالف الذکر وظهر داره نظرها قولنك قید احترازی اولمسی توهمن دفعدر ﴿ (سقط بعضهم حقه) من الشفعة (بعد القضاء) فلو قبله فلمن بقی اخذ الکل لزوال المزاحمة (لیس لمن بقی اخذ نصیب التارك) لانه بالقضاء قطع حق واحد منهم فی نصیب الآخر ذیلعی ﴾ بعد القضا ارباب شفعه‌نك بعضسی شفعه‌دن حقنی اسقاط ایدرسه باقیلرینه تارکك نصیبنی اخذ یوقدر زیرا قضا ایله هر برلرینك حقی آخرك بضنده منقطع اولور واسقاط صحیح اولسه ابطال قضا لازم کلور وقضا ایله ملکی تقرر ایتدیکندن انی ترك ایده‌مز ماقبل القضا حقنی اسقاط ایدرسه باقی قلان ارباب شفعه ایچون مزاحمه زائل اولدیغندن مشفوع بهك کلیسنی رؤسلری قدرنجه اخذواردر ﴿ (ولوکان بعضهم غائبا یقضی بالشفعة بین الحاضرین فی الجمیع) لاحتمال عدم طلبه فلا یؤخر بالشك ﴾ شفیعلرك بعضسی غائب اولورسه حاضرلرك جمیعسی بیننده شفعه ایله حکم اولنور غائبك عدم مطالبه‌سی احتمالنه بناء امدی شك ایله شفعه دعواسی تأخیر اولنماز ﴿ (وکذا لوکان الشریك غائبا فطلب الحاضر یقضی بالشفعة) کلها (ثم اذا حضر وطلب قضی له بها) ﴾ غائب شریك اولورسه حکم ینه بویلجه‌درکه حاضر شفعه مطالبه‌سی ایدرسه کندویه انکله حکم اولنور حاضرده شریك اولسون ویاشریکك غیری اولسون بوندن صکره غائب حاضر اولوب شفعه‌سنی مطالبه ایدرسه کندویه شفعه‌سیله حکم اولنور (فلو مثل الاول قضی له بنصفه ولو فوقه فبکله ولو دونه منعه خلاصه) پس حاضر اولان غائب شریك مدعی اولك مثلی اولوب مثلا ایکیسی مناصفة شریکلر اولورلرسه نصفیله‌ده کندویه حکم اولنور یوق ثانی اولك فوقنده اولوب کندودن اولی اولورسه مثلا اولکی

جار ایکنجی خلیط اولورسه قاضی مقدمکینك شفعه‌سنی ابطال مثلا دارك جمیعسیله ثانی‌یه حکم ایدر اولکندن دون اولورسه قاضی کندوبی منع ایدوب شفعه ایله حکم ایتمز ﴿ (اسقط) الشفیع (الشفعة قبل الشراء لم یصح) لفقد شرطه وهو البیع ﴾ شفیع شفعه دعواسنی قبل الشراء اسقاط ایدرسه شرطی اولان بیع بولنمامغین اسقاطی صحیح اولمز ﴿ (اراد الشفیع اخذ البعض وترك الباقی لم یملك ذلك جبرا علی المشتری) لضرر تفریق الصفقة ﴾ شفیع مشفوع بهك بعضیسنی الوب باقیسنی ترك مراد ایدرسه بوکه مشترینك رضاسی اولمیه‌رق جبرا مالك اوله‌مز تفریق صفقه ضررینه مبنی ﴿ (ولو جعل بعض الشفعاء نصیبه لبعض لم یصح وسقط حقه به) لاعراضه ویقسم بین البقیة) شفیعلرك بعضیسی یضبنی بعض اخر ایچون قیلوب اکا تبرع ایده‌جك اولمسه صحیح اولمز بلکه اشبو فعلیله اعراضنه مبنی حقی ساقط اولور مشفوع به باقی ارباب شفعه میانلرنده تقسیم اولنور ﴾ بل لو طلب احد الشریکین النصف بناء انه یستحقه فقط بطلت شفعته اذ شرط صحتها ان یطلب الکل کما بسطه الزیلعی فلیحفظ ﴾ بلکه شریکلر اولان ایکی شفیعك بری کندویه حصه انجق نصف اوله‌جغنه مبنی انی مطالبه ایدرسه شفعه‌سی باطله اولور زیرا شفعه دعواسنك صحتنك شرطی شفعه مشفوع بهك کلیسنده طلب اولنمقدرحتی کلیسنده اولمغین تقسیم زحامه مبنیدر نته که زیلعی بسط وتفصیل ایلدی ﴿ (ویصح بیع دور مکة فتجب الشفعة فیها) وعلیه الفتوی اشباه قلت ومفاده صحة اجارتها بالاولی وقدقدمناه فلیحفظ لکنه یکره وستحققه فی الحظر) مکهٔ مکرمه‌نك دارلرینی بیع صحیح اولمغله کندولرنده شفعه‌ده واجب اولور فتواده بوقول اوزره‌در شارح علیه الرحمه دیرکه بونك مفادی اجاره‌سنك بالطریق الاولی صحتیدر بوکه دائر بحثی بزماسبقده ذکر ایتدك لکن اجاره‌سی مکروهدر بو بحثی ان شاء الله تعالی باب الحظرده تحقیق ایده‌رز امام اعظم رحمه الله تعالی موسم حجده مکهٔ مکرمه‌نك خانه‌لرینی اجاره مکروهدر دیدی وحجاج اهالی مکه‌نك منازلنه نزوللریله افتایورلرایدی الله عظیم الشانك سواء العاکف فیه والباد قول شریفلرینه بناء موسمك غیرنده اجاره‌سنه رخصت ویردیلر ﴿ (وفیها ویصح الطلب من وکیل الشراء ان لم یسلم الی مؤکله وان سلم لا (وبطلت هو المختار) اشباهده مذکوردرکه شرایه وکیلکه مشترینك وکیلندن شفعه مطالبه‌سی صحیح اولور اشترا ایتدیکی عقاری مؤکلنه تسلیم ایتدیسه یوق تسلیم ایتمش اولورسه اندن مطالبه ایده‌مز شفعه‌ده باطله اولور انجق مختار اولان قول بودر ﴿ (ولا شفعة فی الوقف) ولاله نوازل (ولا بجواره) شرح مجمع وخانیة خلافا للخلاصة والبزازیة ﴾ وقف بیع اولندیغی تقدیرجه کندوده وجوارنده برعقار بیع اولنورسه کندو ایچون وقف ومتولی شفعه دعواسی ایده‌مز اختلاف خلاصه وبزازیه ایچوندر شارحك ولاله قولی متنك وبجواره سنك عینیدر

اولیسی متنه اقتصاردر مصنفك كندو شرحنده ایتدیكی مثلاو (ولعل لاساقطة قاله
المصنف) شارح علیه الرحمه دیركه ظن ایدرمكه خلاصه وبزازیه نسخه‌لرنده لا كلمه‌سی
ساقطه‌در مصنفك دیدیكی مثلاو یعنی مخالفتلری بوقدر دیمك ❊ قلت وحمل شیخنا
الرملی الاول علی الاخذ به والثانی علی اخذه بنفسه اذابیع ❊ شارح علیه الرحمه دیركه
بزم شیخمز خیرالدین الرملی اولكیكه جوارنده عدم شفعه‌یی كندو ایله اخذه ثانی كه
خلاصه وبزازیه‌ده كه ثبوت شفعه‌یی كندوسنك بیعنك جوازینه نظرا بیع اولندیغی
تقدیرجه جوارنده كه كیمسنه‌نك بنفسه وقفی اخذینه حمل ایلدی ❊ ففی الفیض حق
الشفعة یبنی على صحة البیع انتهی فمفاده ان ماالایملك من الوقف بحال لاشفعة فیه
ومایملك بحال ففیه الشفعه ❊ پس فیض نام كتابده كه حق شفعه بیعك صحتنی
منبیدر عباره‌سنك مفـادی وقفدن تملیك اولنموب بیعنه بردرلو مساغ شرعی اولمیان
وقفده شفعه اولماز اما استبدالی جائز اولان وقف مثلاو تملیكی جائز اولان وقف اولورسه
اندن شفعه جاری اولور (واما اذابیع بجواره اوكان بعض المبیع ملكا وبعضه وقفا وبیع
الملك فلا شفعة للوقف والله اعلم) اما وقفك جوارنده بر عقار بیع اولنسه ویاخود
مبیعك بعضیسی ملك و بعضیسی وقف اولورسه ایمدی ملك بیع اولندیغی تقدیرجه
وقف ایچون شفعه دعواسی اولماز وحمل شیخنا الرملی كلامندن صكره اشبو واما اذابیع
بجواره اه قولنه حاجت یوقدر ممكنكه مفاد جمله‌سندن اوله لكن مضمون مشروحی
شیخ رملینك فتاواسنده ذكری یوقدر والله اعلم واستغفر الله العظیم

❊(باب طلب الشفعة)❊

وقتا كه ثبوت شفعه طلب شفعه‌یه توقف ایتدیسه مصنف علیه الرحمه طلبنی وكیفیتی وتقسیمی
بیانه شروع ایلـدی ❊(ویطلبها الشفیع فی مجلس علمه) من مشترا ورسوله اوعدل
اوعدد (بالبیع) وان امتد المجلس كالمخیره هو الاصح درر وعلیه المتون ❊ شفیع
شفعه‌یی مشتریدن ویارسولندن ویامخبر عدلندن ویاعدد صاحبی شهودن بیعه علمی
مجلسنده طلب ایدر مخیره كبی مجلس هرنقـدر ممتد اولسه ضرر ایتمز مادام اعراضه
دلالت ایدر نسنه كندودن بولنمزسـه اصح اولان قول بودر ❊ خلافا لمافی جواهر
الفتاوی انه على الفور وعلیه الفتوی ❊ اختلاف جواهر الفتاواده كه طلبك فوراوزره
اولمسی قول اوزره درفتواده بونك اوزرینه دراتقانینك نوازلدن نقل ایتدیكی شفیع
مشتریه سلام ویرسه شفعـه‌سی باطله اولور جوهره‌ده كه وان قال لی فیما اشتریت
شفعة بطلت وتبیینده كه ولو اخـبر بكتاب والشفعة فی اوله اووسطه فقراء الكتاب آلخ
بطلت شفعته مسئله‌لری اشبو فورقولی اوزره تفرع ایدن مسـائلدندر یعنی مشتری‌یی

وثمن مبیعی بیلدیكی ساعتده مطالبه‌دن لازمدر الاشفیعك آغزینی طوتمق ویاغمازده
اولمسی كبی برعذره مبنی مطالبه تأخیر اولنورسه ضرر ایتمز ❊ (بلفظ یفهم طلبها كطلبت
الشفعة ونحوه) كانا طالبها اواطلبها (وهو) یسمی (طلب المواثبة) ای المبادره
والاشهاد فیه لیس بلازم بل لمخافة الجحود ❊ شفیع بیعه علمی مجلسنده كندودن
شفعه‌نك طلبی فهم اولنور طلبت الشفعة وانا طالبها ویااطلبها كبی لفظ ایله انی مطالبه
ایدر بومثللو الفاظ ایله عرفده فی الحال طلب مراد اولنور ماضیدن ویامستقبلدن اخبار
مراد اولنماز بوكا اصلاح شرعده طلب مواثبه ومبـادره دینور مواثبه تعبیری حدیث
شریفده ❊ الشفعة لمن واثبها ❊ لفظ شریفیله تبركادر یعنی شفعه علی وجه السرعة والمبادرة
مطالبه ایدن كیمسنه ایچون بروجه استعاره وثوبدن مفاعله درزیرا صیجریان كیمسنه
مشینده طی ارضیله سرعت مراد ایدر حاضر شاهد بولنمزسه طلب مواثبه‌ده اشهاد
لازم دكلدر لزومی انكار خوفندندر ❊ (ثم) یشهد (على البایع لو) العقار (فی یده او على
المشتری) وان لم یكن ذا ید لانه مالك او عند العقـار ❊ بوندنصكره شفیع عقار بایعك
یدنده بولنورسه كندونك ویامشتری‌نك اوزرینه هرنقدر ذی الید اولمزسه‌ده مالك
اولدیغندن ویاعقارك عندنده اشهاد ایدر اشهاده قادر اولوب ایتمزسه شفعه‌سی باطله
اولور ❊ (فیقول اشتری فلان هذه الدار وانا شفیعها وقد كنت طلب الشفعـة الآن
فاشهد واعلیه وهو طلب اشهاد) ویسمی طلب تقریر ❊ شفیع حین اشهادنده فلان
كیمسنه اشبو داری اشترا ایتمشدر بن اول دارك شفیعیم تحقیق شفعه‌سنی الآن مطالبه
ایدرم سزلر بونك اوزرینه شـاهد اولكز دیر بوطلب اشهـاددر طلب تقریر طلب
استحقاقده اطـلاق اولنور ❊ (و) هذا الطلب (لابد منـه حتی لوتمكن) ولو بكتاب
اورسول (ولم یشهد بطلت شفعته وان لم یتمكن) منه (لا) تبطل ولواشهد فی طلب
المواثبة عند احد هؤلاء كفاه وقام مقام الطلبین ❊ واشبو طلب اشهاددن لازمدر حتی
بر شفیع طلب اشهـاده بالذات ویاكتابله ویارسول ایله قادر اولوب اشهـاد ایتمسه
شفعه‌سی باطله اولور اشهاده قادر اولمزسه شفعه‌سی باطل اولماز طلب مواثبه‌ده مارالذكر
بایع ویامشتری ویامبیعك برینك یزدنده اشهاد ایدرسه كفایت ایدر ایكی طلب مقامنده
قائم اولور ❊ (ثم بعد) هذین الطلبین (یطلب عند قاض فیقول اشتری فلان دار كذا
وانا شفیعها بدار كذا لی) لوقال بسبب كذا كما فی الملتقى لشمـل الشریك فی نفس
المبیع ❊ اشبو طلبین مشروحیندن صكره حضور قاضیده طلب ایدوب دیركه فلان
كیمسنه فلانجه داری اشترا ایتمشدر بنـده اشبو دارم ملابسه‌سیله انك شفیعیم مصنف
مرحوم بدار كذا بدلینه ملتقی‌ده كه مثلاو بسبب كذا دیسه نفس مبیعده كه شریكه شامل
اولور ایدی ❊ (فره یسلم) الدار (الی) هذا الوقبضها المشتری وطلب الخصومة لایتوقف
علیه ❊ امدی كندوه امر الله داری بكا تسلیم ایتسون بوداری مشتری قبض ایتدیكنه

نظرادر لكن طلب خصومت مشترینك قبضنه توقف ایتز بایعك یدنده بولنمغله ده
اولدیغنه بناء ﴿(وهو) یسمى (طلب تمليك وخصومة) اشبو حضور قاضیده كه طلب
طلب تمليك وطلب خصومت تسمیه اولنور ﴿(وتأخيره مطلقا) بعذر وبغیره شهرا
اوا كثر (لاتبطل الشفعة حتى يسقطها بلسانه (به) وهو ظاهر المذهب ﴿ اشبو طلب
تملیكی مطلقا كه عذر ایله عذرسز برماه ویا اكثر تأخیر ایله شفعه باطله اولماز حتى كندو
اسانیله انی اسقاط ایتمدكجه انجق بو قولله فتوا ویریلور ظاهر مذهبده بودر ﴿وقيل
يفتى بقول محمد ان اخره شهرا بلاعذر بطلت كذا فى الملتقى يعنى دفعا للضرر ﴿ بعضیلر
دیدیلر كه امام محمدك بلاعذر برماه تأخیر ایدرسه شفعه باطله اولور قولیله افتا اولنور زیرا
بونده مشتریدن ضرری دفع واردر شفیع یدمدن مبیعی اخذ ایدر دیو مشتری انده
تصرف ایدهمز دفع ضررده لازمدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك ﴿لاضرر
ولاضرار فى الاسلام﴾ قول شریفنه بناء (فلنا دفعه برفعه للقاضي ليأمره بالاخذ او الترك)
شارح رحمه الله تعالى ظاهر روایتی تأیید ایدر كه ضررك دفعی شفعه طلب ایدن
كسنهیی یا شفعهسنی طلب ویا تركیله قاضی كندویه امر ایتسون دیو كندویی قاضییه
مرافعه ایله ممكندر ماسبقده مرور ایتدیكه بر خصوصده ظاهر روایتله وظاهر
روایتك غیریله افتا اولنورسه ظاهر روایت افتاسی تقدیم اولنور ﴿(واذا طلب الشفيع
سأل القاضي الخصم مالكية الشفيع به لان اقربها) اى بمالكيته مايشفع به ﴿ شفیع
شفعهسنی مطالبه برله حضور قاضیده مرافعه اولدقده قاضی خصمكه مدعى علیهدن
شفیعك كندو ایله شفعه دعواسی ایتدیكی نسنهیه مالكیتندن سؤال ایدر صاحب
تبیین دیر كه قاضی مدعى علیهدن مقدم مدعیدن سؤال ایدر كه دار شهردن قنغی
محلهدندر وحدودی نهدر زیرا مجهولدن دعوا صحیحه اولماز ثانیا سؤال ایدر كه مشتری
داری قبض ایتدیمی ویا ایتمدیمی عدم قبض صورتنده كندون دعواسی صحیح اولمامغین
بایعی احضار اولنور بونیده بیان ایتدكده سبب شفعهسندن وكندو ایله شفعه دعواسی
ایتدیكی عقارك حدودك استفسار ایدرز زیرا بونده ناس مختلفدر احتمال كه شفعهیه
صلاحیتی اولمیان برسبیله دعوا ایده ویاخود كندوسی غیریله محجوب اوله پس برسبب
صالح بیان ایدوب وغیریله محجوب اولمازسه كندودن تكرار سؤال ایدر كه بیعی
نه زمان بیلدك وبیلدكده نه ایلدك زیرا تاخیر طویلله واعراضله واعراضه دلالت شیئله
شفعه باطله اولمغین انلری كشف وبیاندن لازمدر امدی مزبورلری بیان ایتدكده
ماالذكر طلب تقریردن سؤال ایدر كه نه كیفیتله اولدی وكمك عندنده اشهاد ایلدی
ونه مقوله شیئ اوزره اشهاد ایلدی كندوسی غیریدن شفعهیه اقربمدر دكلمیدر
پس مدعى سالف الذكر اسئلهیه جواب ویروب لانقیله بیان ایتدكده دعواسی تمام اولمغله
قاضی مدعى علیهه اقبال وتوجه برله كندودن كندو ایله شفعه دعواسی

ایتدیكی داردن سؤال ایدر ﴿(اونكل عن الحلف على العلم او برهن الشفيع) انها ملكه
(سأله عن الشراء) هل اشتريت ام لا ﴿ امدی مشتری كندو ایله شفعه دعواسی قلنان
نسنهنك ملكیتنی اقرار ویاخود مدعینك ملكی اولدیغنه علمی یمین ایتمدیكنه یمیندن نكول
ویاخود شفیع انك كندونك ملكی اولدیغنه اقامهٔ بینه ایدرسه قاضی مشتریدن سؤال ایدر كه
سن بونی اشترا ایتدیكمی اولی اولان اونكل قولنك مابعدندن تأخیری ایدی زیرا
اشبو نكول اقامهٔ بینهدن عجزدن صكره اولور ﴿(فان اقربه اونكل عن اليمين
على الحاصل) فى شفعة الخليط (و) على (السبب) فى شفعة الجوار بخلاف الشافعى
كما مر فى كتاب الدعوى (او برهن الشفيع قضى له بها) پس مشتری شراسنی اقرار ایدوب
ویاخود شفعهٔ خلیطده حاصل اوزره یمیندنكه قاضینك كندیه اشبو شفیعك سنك
اوزریكه شفعه دعواسنه استحقاق اولمدیغنه والله می دیو تحلیفندن ویاخود سبب
اوزره كه شفعهٔ جوارده سنك اشبو داری اشترا ایتمدیككه بالله می دیو یمیندن
نكول ایدوب ویاخود شفیع شراسنه برهان اتیان ایدرسه قاضی كندویه شفعه ایله حكم ایدر
یمینك برمنوال مشروح حاصل ویا سبب اوزره اولمسی امام شافعینك انده خلافنه بنیدر
نته كه كتاب الدعواده مرور ایلدی ﴿ هذا اذا لم ينكر المشترى طلب الشفيع الشفعة
فان انكر فالقول له بيمينه ابن كمال ﴿ اشبو شرایی اقراردن صكره شفعه ایله
قاضینك حكمی مشترینك شفیعك طلب شفعهسنی انكار ایتمدیكنه نظرادر امدی
انكار ایدرسه قول یمینیله كندونكدر ﴿(وان لم يحضر الثمن وقت الدعوى) قضاء
مشروح صحیح اولور حین دعواده ثمن دارهر نقدر حاضر اولمازسهده زیرا قبل القضا
كندویه ادای ثمن واجب اولمامغین اداسیله امر اولنماز احضار ثمن تسلیم ایچون اولمغله
قبل الوجوب تسلیم اولماز (واذا قضى لزمه احضاره) شفعه ایله حكم وقوعبولدقده
شفیعه ثمن احضار لازم اولور (وللمشترى حبس الدار ليقبض ثمنه) مشترییه ثمنی
قبض ایچون داری حبس واردر ﴿(فلو قيل للشفيع) اى بعد القضاء واماقبله فتبطل
عند محمد لعدم التأكد ذكره الزيلعى (اداء الثمن فاخر لم تبطل) شفعته ﴿ امدی شفیعه
بعد القضا مثلا دارك ثمنی تأدیه ایله دیلدكده اداسنی تاخیر ایتمكله قضا ایله تأكیدینه بناء
شفعه دعواسی باطله اولماز اما قبل القضاء عدم تأكدینه مبنی تاخیر ایله امام محمد رحمه
الله تعالى نزدنده دعواسی باطله اولور ﴿(والخصم) للشفيع المشترى مطلقا و(البائع
قبل التسليم) الاول بملكه والثانى بيده ابن كمال (و) لكن (لاتسمع البينة عليه
حتى يحضر المشترى) لان المالك ﴿ مطلقا كه قبل التسلیم ویا بعد التسلیم شفیعه
خصم مشتریدر قبل التسلیم بایعدر اولكه مشترینك داره مالكیتنه ایكنجی كه بایعك
یدنده بولندیغنه بناء لكن اصل مالك مشتری اولمغین كندوسی حاضر اولمدقچه اوزرینه
بینه مسموعه اولماز ﴿(ويفسخ بحضوره) ولو سلم للمشترى لايلزم حضور البائع لزوال

الملك والبدعنه ابن كمال بيع مشترينك حضورنده فسخ اولنور كه بايع مشترى يه
اولان بيعى فسخ ايتدم دير مطلق بيعى فسخ ايدەمز حق شفعه باطل اولمسون ايچون
كويا صفقه شفيعه تحول ايتمش اولمغله كانه شفيع مشترى اولمش اولور مبيع مشترى يه
تسليم اولمش اولورسه بايعدن ملك ويدك زوالنه مبنى فسخده كندونك حضورى
ايجاب ايتمز تسليمله كويا كندوسى اجنبى اولور (ويقضى) القاضى (بالشفعة والعهدة)
لضمان الثمن عند الاستحقاق (على البايع قبل لتسليم المبيع الى المشترى و) العهدة
(على المشترى لو بعده) لما مر) قاضى شفعه ايله وحين استحقاقده شفيعك مشترى يه اولان
ضمان ثمن عهده سيله بايع اوزه حكم ايدر مبيع مشترى يه تسليم اولنمازدن مقدم استحقاق
وقوع بولمش اولور ـه بعد التسليم اولورسه عهده مشترى اوزره ايجاب ايدر سالف الذكر
ملك ويدك بايعدن زوالى علتنه مبنى (للشفيع خيار الرؤية والعيب وان شرط المشترى
البراءة منه) دون خيار الشرط والاجل اختيار) شفيعچون خيار رؤية وخيار عيب واردر
مشترى هر نه قدر خياردن براءتنى شرط ايدرسەده زيرا شفيعك شفعه ايله اخذى
بعد القبض اولورسه مشتريدن قبل القبض اولورسه بايعدن شرادر امدى تحول
صفقه يه بناء كندويه خيار ثابت اولور اما خيار شرط وخيار اجل شفيعه اوله مز
هر نه قدر زاتنده نفس عقدده مشتريدن وقوع بولمش ايسەده كندودن اشتراطى
اولمامغين ومشترينك بايعه تأجيل ثمنى شرطى شفيعه ثابت اولمز (وفى الاشباه الشفعة
بيع فى كل الاحكام الاضمان الغرور للجبر اشباهده مذكوردر كه شفعه جميع احكامده بيعدر
شفيعله كرك مشترى وكرك بايع مأخوذمنه بيننده كندوده احكام شرا ثابته اولور خيار
رويت خيار عيب ضمان عهده كبى الاضمان غرو رده شفعه بيع كبى دكلدر شفيعك
مبيعى اخذى جبر اوكرها اولمغين (وان اختلف الشفيع والمشترى فى الثمن) والدار
مقبوضة والثمن منقود (صدق المشترى) بيمينه لانه منكر ولايتحالفان شفيعله مشترى
ثمنده اختلاف ايدوب داريده مشترى قبض وثمنى نقدو ادا ايتمش اولورسه مشترى
يمينيـله تصديق اولنور منكر اولمغين طرفينده دعوا وانكار بولنما مغين تحالف اولماز
مشـتر ينك شفيعه بردعواسى يوقدر كه انى انكاريله كندويه يمين ترتب ايده
(وان برهنا فالشفيع احق) لان بينة ملزمة شفيعله مشترى ايكيسى ده اقامه
بينه ايدرلرسه شفيعك بينه سى مشترى يه ملزمه اولديغندن قبوله احق واولى در شفيع
اخذ ايله ترك بيننده مخير اولمغين كندويه مشترينك بينه سى برشى الزام ايتمز (ادعى المشترى
ثمنا و) ادعى (بايعه اقل منه بلا قبضه فالقول له) اى للبايع (ومع قبضه للمشترى) مشترى
بن دارى شو مقدار ثمنه اشترا ايتدم ديو دعوا بايعى بلا قبض اندن اقل ثمنه بيع ايتدم
ديو ادعوا ايدرلرسه قول بايعكدر كه شفيع دارى انك ديديكى ثمنه اخذ ايدر بايع ثمنى
قبض ايتمش اولورسه قول مشترينك اولور كه شفيع انك ديديكى مقداره لو ربعد القبض بايع

اجنبى اولمغله قولنه اعتبار اولنماز (واوعكسا فبعد قبضه القول للمشترى وقبله يتحالفان
واى نكل اعتبر قول صاحبه وان حلفا فسخ البيع ويأخذ الشفيع بما قال البايع ملتقى
امرى بالعكس ايتسەلر كه بايع بر مقدار ثمن ادعا مشترى اندن اقل دعوا ايتمش اولورلرسه
ايمدى دعوالرى بعد القبض اولورسه قول مشترينكدر قبل القبض اولورسه ايكيسنەده
يمين ويريلور قنغيسى يميندن نكول ايدرسه ديكرينك قولنه اعتبار اولنور كه شفيع انك
ديديكى قيمتله الور نكول خصمنك دعوا ايتديكى نسنەيى اقرار اولمغين ايكيسده
يمين ايدرلرسه بيع فسخ اولنوب شفيع بايعك ديديكى بها ايله دارى الور بيعك فسخى
شفيعك حقنك بطلاننى ايجاب ايتمز زيرا شفيعك حقى بيعله ثابت اولمغله فسخيله انك
ابطالنه قادر اولەمزلر كورمزميسنكه دار عيبله بايعه رد اولنسه ينه شفيعك حقى
باطل اولمز فرع قاضى شفيعه مشترينك اشترا ايتديكى ثمندن اكثر ايله شفعه سيله
حكم ايليوب اودخى راضى اولسه جائز اولماز كما فى صلح قاضيخان (وحط البعض
يظهر فى حق الشفيع) فيأخذ بالباقى بايعك ثمنك بعضيسنى حطى شفيع حقنده
ظاهر اولمغله باقى ثمنله شفيع دارى اخذ ايدر (وكذا هبة البعض الا اذا كانت بعد القبض
اشباه) ينه بويله ثمنك بعضيسنى مشترى يه هبه شفيع حقنده ظاهر اولور (وحط الكل
والزيادة لا) فيأخذه بكل المسمى) ثمنك كليسنى حط وتنزيل وثمن مسمانك اوزرينه زياده
شفيع حقنده ظاهر اولماز انجق ابتدا تسميه اولنان ثمنله الور (ولو حط النصف ثم النصف
الاخير) بايع ابتدا ثمنك نصفنى حط وتنزيل ايدوب بعده نصف اخرنى دخى حط ايدرسه
شفيع دارى ثمندن نصف اخير ايله الور ولو علم انه شراه بالف فسلم ثم حط البايع
مأته فله الشفعة كما لو باعه بالف فسلم ثم زاد البايع له جارية او متاعا قنيه شفيع
مشترينك مبيعى بيك غروشه اشتراسنى بيلسه شفعه دعواسنى فراغت ايلیوب دارى
مشترى يه تسليم ايتدكدنصكره بايع غروشك يوزينى حط ايدرسه كندو ايچون شفعه
دعواسى مشروعدر نته كه بيكه بيع ايدوب تسليم ايتدنصكره بايع مشترى يه برجاريه
ويا بر متاع زياده ايتدكده كندويه شفعه دعواسى مشروعه اولديغى كبى اشبو
مسئله لرده حطك شفيع حقنده ظهورى جزئياتندندر (وفى الشراء بمثلى) ولو حكما
كالخمر فى حق المسلم ابن كمال (يأخذه بمثلى وفى) الشراء (بالقيمى بالقيمة) اى يوم الشراء
مثلياتدن اولان هر نقدر حكما اولورسەده مسلم حقنده خمر كبى بر مثليله مشترى
دارى اشترا ايدرسه شفيع انى اول مثليله قيميله شراده يوم شراده كه قيمتيله اخذ ايدر
شفعه ايله اخذى وقتنده كه قيمتله اخذ ايدەمز (ففى بيع عقار بعقار يأخذ) الشفيع
(كلا) من العقارين (بقيمة الآخر) عقارى عقار مقابلەسنده بيع دەهر برعقارك
شفيعى عقارلرك هر برينى ديكر عقارك قيمتيله اخذ ايدر (و) فى الشراء (بثمن مؤجل
يأخذ بحال اوطلب الشفعة فى الحال واخذه بعد الاجل) ولا يتعجل ما على المشترى

لواخذ بحال) اجل معلومله مؤجل ثمنله اشترا اولنان داری شفیع ثمن حالله كه پشين ثمنله اخذ ايدوب و ياخود شفعه‌ یی فی الحال طلب ايدوب مبيعی بعد الاجل اخذ ايدر شفيعك ثمن حالله اخذ ايتديكی تقديرجه مشترينك اوزرنده كه ثمن تعجل ايتمز زيرا اجل مشترينك حقی اولمغله شفيعك تعجيليله باطل اولمز ﴿ (ولوسكت عنه) فلم يطلب فی الحال (وصبر حتی يطلب عنه) حلول (الاجل بطلت شفعته) خلافا لابی يوسف ﴾ شفيع تأجل صورتنده سكوت ايدوب فی الحال شفعه‌ یی طلب ايتميوب جبر ايدوب حلول اجل وقتنده مطالبه ايدرسه شفعه‌ سی باطله اولور زيرا كندويه ذاتنده حق شفعه ثابت اولمغله ثمن حالله اخذ مشروع ايدی امدی طلبندن سكوتيله شفعه‌ سی باطله اولور امام ابی يوسف ايچوندر اختلاف مشار اليه حلول اجله دك تاخير ايله شفعه باطل اولماز بيورديلر ﴿ (و) يأخذ (بمثل الخمر وقيمة الخنزير ان كان) البايع والمشتری (الشفيع ذميا) لابد ان يكون البايع ايضا ذميا والا يفسد البيع فلا تثبت الشفعة ابن كمال معزيا للمبسوط ﴾ بايع مشتری وشفيع ذمی اولوب دارده خمر وخنزير مقابله‌ سنده بيع اولنمش اولورسه شفيع خمرك مثلی وخنزيرك قيمتله داری آلور مسئله‌ ده شفيع كبی بايعكده ذمی اولمسی لازمدر يوقسه بايع فاسد اولمغله شفعه ثابته اولمز لكن بيع فاسدده بايعك مبيعدن حقی منقطع اولدقده شفعه ثابته اولور ﴿ (و) يأخذ (بقيمتهما) لما مر (لو) كان الشفيع (مسلما) لمنعه عن تمليكهما وتملكهما ﴾ شفيع مسلم اولورسه داری خمر وخنزيرك قيمتلريله الور نته كه واوحكما كالخمر فی حق المسلم قولنده مرور ايلدی ومسلم انلری تمليك وتملكدن ممنوعدر ﴿ ثم قيمة الخنزير هنا قائمة مقام الدار لامقام الخنزير ولذا لايحرم تمليكها بخلاف المرور علی العاشر ﴾ بوندن صكره برشيئك قيمتی هر نقدر عينی مقامنه قائم ايسه ده لكن بو مقامده بقدر الامكان شفيعك حقنه مراعاة خنزيرك قيمتی دار مقامنه قائم اولوب خنزير مقامنه قائمه اولمامغين قيمتنی تمليكی حرام اولمدی اما عاشر اوزره مرور بونك خلافنه‌ دركه ذمی خمر وياخنزير ايله عاشر اوزره مرور ايلسه عاشراندن برشیء اخذ ايده‌ مز خمردن عدم اخذی ظاهردر كه نزد مسلمده مال اولمديغی ايچوندر خنزيردن عدم اخذی قيمتنی اخذی عينی اخذ كبی اولديغنه مبنيدر ﴿ (وطريق معرفة قيمة الخمر والخنزير بالرجوع الی ذمی اسلم اوفاسق تاب) خمر وخنزيرك قيمتلرينی معرفتك طريقی اسلامله مشرف اولان ذمی‌ يه وياخود ذاتنده خمره مبتلا اولمغله اهل خبره‌ سی اولوب بعده بتوفيق الله تعالی تائب ومستغفر اولان فاسقه مراجعتله در (ولواختلف فيه فالقول للمشتری عناية) خمر ايله خنزيرك قيمتلرنده شفيعله مشتری اختلاف ايدرلرسه قول مشترينكدر مقدار ثمنده اختلافلرنده كه مثلاو ﴿ (و) يأخذ الشفيع (بالثمن وقيمة البناء والغرس) مستحق القلع كما مر فی الغصب ﴾ مشتری دارده بنا وغرس احداث ايدرسه شفيع داری ثمنله ومستحق القلع اوله‌ رق

بنا وغرسك قيمتيله اخذ ايدر نته كه غصبده مرور ايتديكه مستحق القلع اوله‌ رق قيمت اجرتله قلع اولنمش مقداردن اقلدر ﴿ قلت واما لو دهنها بالالوان كثيرة اوطلاها بجص كثير خير الشفيع بين تركها او اخذها واعطاء مازاد الصبغ فيها لتعذر نقضه ولا قيمة لنقضه بخلاف البناء حاوی الزاهدی سيجیء ﴾ شارح عليه الرحمه ديركه مشتری داری الوان كثيره ايله ياغليوب ويا برچوق كرج ايله چار بوب طلا ايده‌ شفيع شفعه دعواسنی تركيله وياخود كندوده صبغك زياده ايتديكی قيمتی ويروب كندوينی اخذ بيننده مخير قلنور نقض متعذر اولوب ومنقوضنده قيمت اولمامغين مشتری نقضيله تكليف اولنماز بنا صبغك خلافنه‌ در ﴿ (لو بنی المشتری اوغرس اوكلف) الشفيع (المشتری قلعهما) الا اذا كان فی القلع نقصان الارض فان الشفيع له ان يأخذها مع قيمة البناء والغرس مقلوعة غير ثابتة قهستانی لو بنی المشتری اوغرس ﴾ ماقبلنه مربوطدر يعنی شفيع يا بنا وغرسی قيمتلريله آلور وياخود مشتری‌ يه قلعلريله تكليف ايدر مشتری بنا وغرسك بيعيله جبر اولنماز الا قلعده نقصان ارض اولورسه شفيع ايچون مشترينك رضاسنی اولمقسزين ارضی بنا وغرسك مقلوعة غير ثابتة قيمتله اخذ واردر عبارده اولی اولان مقلوعين غير ثابتين ديمك ايدی ﴿ وعن الثانی ان شاء اخذ بالثمن وقيمة البناء والغرس اوترك وبه قال الشافعی ومالك ﴾ امام ثانيدن مرويدركه شفيع دلرسه داری ثمنله وبنا وغرسك قيمتله اخذ ويا ترك ايدر وبو مضمونله امام شافعی ومالكده حكم بيورديلر يعنی متنك مفادی مثلاو مشتری‌ يه قلعله تكليف اولنمز ديمك زيرا اشترا ايله ارضده ملكی ثابت اولديغندن انده بنا وغرسله تعدی ايتمش اولمامغين كندويه احكام عدوان اولان قلعله معامله اولنماز ﴿ قلنا بنی فيما لغيره فيه حق اقوی ولذا تقدم عليه فينقضه ﴾ مشار اليهمه جواب مقامنده حنفيه طرفندن ديرزكه مشترينك قلعله امر اولنديغی غيركه شفيعك كندوده مشترينك حقندن اقوا حقی اولديغی ارضده بنا ايتديكنه مبنيدر بناء برين حقی انك اوزرينه تقدم ايتمكله نقض وقلعله تكليف اولندی ﴿ (كما ينقض) الشفيع (جميع تصرفاته) ای المشتری (حتی الوقف والمسجد والمقبرة) والهبة زيلعی وزاهدی ﴾ نته كه شفيع مشترينك جميع تصرفاتنی نقض ايتديكی مثلاو حتی وقف ويا مسجد ومقبره وهبه ايتمش اولسه‌ طوبنی نقض ايدر (واما الزرع فلا يقلع استحسانا لان له نهاية معلومة ويبقی بالاجرا) مازرع ايچون نهايت معلومه اولمغله استحسانا قلع اولنميوب اجرتله باقی قالور ﴿ (ورجع الشفيع بالثمن فقط ان اخذ (بالشفعة ثم استحقت) ولا يرجع بقيمة البناء الغرس علی احد لانه ليس بمغرور بخلاف المشتری ﴾ بركيمسه شفعه ايله برداری الوب بعده اكا بنا وغرسله برمقدار مصارف ايتدكدنصكره اول دار مستحق چيقلسه امدی فقط دارك ثمنيله مشتری‌ يه رجوع ايدوب غرسله بنانك قيمتلريله بركيمسه رجوع ايده‌ مز

كندوسی دعوا ايله الوب مغرور اولمامغين مشتری بونك خلافنده در كه مغرور اولديغندن
بابعنيه بنا وغرسك قيمتيله رجوع ايدر بونده شفعه بيع كبی اولمدی ☼ (و) يأخذ بكل
الثمن ان خربت اوجف الشجر) بلا فعل احد والاصل ان الثمن يقابل الاصل لا
الوصف بعد الشرأ) مشترينك يدنده بلا صنع احد دار خرابه اولوب ويا شجر قوروسه
شفيع داری ثمنك كليسيله آلور اما مشتری دارك بر زبناسنی هدم ايدرسه شديع
انجق ارصدنك حصه‌سی ثمنله الور تمام ثمنله المز بونده اصل وقاعده بودر كه ثمن بيعده
اصل اولان داره مقابل اولور وصف وتبع قبيلندن اولان بناء وشجره مقابل اولمز
كورمز ميسنكه ارض بيعده بلا ذكر بناء وشجر داخل اولمغله كندولرينه ثمندن برشی مقابل
اولمز ☼ (وهذا اذا لم يتق شیٔ من نقض او خشب) فلو بقی واخذ المشتری لانفصاله
من الارض حيث لم يكن تبعا للارض تسقط حصة من الثمن فيقسم الثمن على قيمة
الدار يوم العقد وعلى قيمة النقض يوم الاخذ زيلعی ☼ اشبو مار الذكر خراب وجفاف
صورتنده ثمنك كليسی ايله شفيعك اخذی بنانك انقاضندن ويا شجردن خشب باقی
قالمديغی تقديرجه دراما انلردن برشی باقی قالوب وارضدن منفصل اولوب ارضه
تابع اولمامغين مشتری انی اخذ ايتمش اولورسه ثمندن حصه‌سی مقداری ساقط اولور
ايمدی ثمن دارك يوم عقدده كه قيمتيله نقضك يوم اخذده كه قيمتی اوزرينه تقسيم اولنور
ثمندن نقض وخشبه عائد اولان مبلغ ساقط اولور ☼ قلت فلولم ياخذه المشتری كان
هلاك بعد انفصاله لم يسقط شیٔ من الثمن لعدم حبسه اذ هو من التوابع والتوابع لا يقابلها
شیٔ من الثمن و بالاخذ بالشفعة تحولت الصفقة الى الشفيع فقد هلاك ما دخل تبعا
قبل القبض ولا يسقط بمثله شیٔ من الثمن قاله شيخنا ☼ شارح عليه الرحمه ديركه ايمدی
مزبور انقاض واخشابی مثلا بعد الانفصال هلاكی كبی مشتری اخذ ايتمزسه كندوسی
توابعدن اولوب وكندويه ثمندن برشی مقابل اولميوب وحبس اولنمامغين ثمندن برشی
ساقط اولمز وشفعه ايله اخذ اولنمغله صفقه وعقد شفيعه تحول ايتمش اولمغله كانه قبل
القبض تبعا داخل اولان شیٔ هلاك اولمش اولوب و بو مثللوشی ايله ثمندن برشی ساقط
اولماز ☼ (بخلاف ما اذا تلف بعض الارض بغرق حيث يسقط من الثمن بحصته) لان
الفائت بعض الاصل زيلعی) كندوده شفعه دعواسی قلنان ارضك بعضيسی غرق
مثللو برافت سماويه ايله تلف اولورسه مسئلهٔ سابقه‌نك خلافنه در كه فائت اصلك
بعضيسی اولمغين ثمندن حصه‌سی ساقط اولور ☼ (و) يأخذ) بحصته العرصته) من
الثمن (ان نقض المشتری البناء) لانه قصد الاتلاف وفی الاول الافة سماوية ويقسم
الثمن على قيمة الارض والبناء يوم العقد ☼ مشتری بنايی كندوسی نقض ايدرسه
اتلافنی قصد ايتمش اولمغين شفيع مشفوع به ثمندن عرصه‌سنك حصه‌سيله اخذ ايدر
بناء ذاتنده هر نقدر تابع ايسه‌ده مقصود به اولمغله ثمندن كندويه مقابل اولان مبلغ

ساقط اولور اولكه مسئله كه ارضك بعضيسنك غرقنده افت سماويه در ايمدی ارض
اوزرنده كه بنا ايله وبناسز تقديم اولنوب ثمندن تفاوت ايدن مبلغ ساقط اولوب ثمن
عقد كوننده كه ارضله بنانك قيمتلرينك اوزرلرينه تقسيم اولنور (بخلاف انهدامه كاملا
لتقدمه بالحبس) بنانك انهدامی بونك خلافنه در كه مشترينك اخذی كوننده كه مأخوذك
قيمتی اعتبار اولنور تته كه ما سبقده مرور ايتدی زيرا بنايی حبسيله تقوم ايدر
☼ (ونقض الاجنبی كنقضه) ای المشتری ☼ كندوده شفعه دعواسی قلنان داری
اجانبدن برذاتك نقضی كيدر ميانلرنده فرق يوقدر ☼ (والنقض) بالكسر المنقوض
(له) ای للمشتری وليس للشفيع اخذه لزوال التبعية بانفصاله ☼ نونك كسريله نقضنكه
بنادن سوكيلان احجار واشجار مشترينكدر انفصاليله تبعيت زائل اولمغله شفيع ايچون
انی اخذ يوقدر ☼ (ويأخذ بثمرها) استحسانا لاتصاله (ان ابتاع ارضا ونخلا وثمرا
اوا ثمر) بعد الشراء (فی يده) ☼ بر كيمسه بر ارض وخرما اشجارينی ميوه‌سيله برابر
وياخود بعد الشراء يدنده مثمر اولمرق اشترا ايدرسه ميوه شجره متصل اولمغين شفيع
ارض استحسانا ميوه‌سيله برابر اخذ ايدر قياس اولان ميوه‌نك دارده موضوع متاع
مثللو عدم تبعيتنه مبنی عدم اخذيدر ميوه‌نك اشجاره عدم تبعيتنه بناء اشجاری بيعده
ثمره سنيده ذكر شرطدر بلا ذكر شجری بيعده ميوه‌سی داخل اولماز ☼ (وان جذه
المشتری) فليس للشفيع اخذه لما مر (او هلك بآفة سماوية وقد اشتراها سقطت
حصة من الثمن فی الاول) ای شراها بثمرها (وبكل الثمن فی الثانی) لحدوثه بعد
القبض ☼ مشتری مشفوع بده كه ميوه‌يی كسوب وياخود ميوه‌سيله اشترا ايتديكی
اشجاره برافت سماويه ايرشمكله ميوه هلاك اولورسه مسئلهٔ اوليده كه ميوه‌سيله برابر
اشترا صورتنده ثمندن حصه‌سی ساقط اولوب سالف الذكر عدم تبعيتنه مبنی شفيع
ثمنك كليسی ايله مشفوع بهی اخذ ايدر ثمره بعد القبض حادث اولديغندن اخذی
وقتنده كندوسی مبيعده داخل اولميوب وكندويه ثمندن برشی مقابل اولمز ☼ (قضی
بالشفعة للشفيع ليس له تركها) شرح وهبانيته لتحويل الصفقة اليه بخلاف ما قبل
القضاء) بر كيمسه‌يه شفعه ايله حكم اولندقدنصكره كندويه انی ترك ايتمك مشروع اولماز
زيرا صفقة كندويه تحويل اولنمشدر ايمدی شرعا بلا موجب مجرد كندوسی انی ابطال
ايده‌مز اما قبل القضاء بونك خلافنه در كه شفيع ايچون شفعه دعواسی ترك وار در ☼ (الطلب
فی بيع فاسد وقت انقطاع حق البايع اتفاقا) بيع فاسد ايله بيع اولنان مثلا دارده طلب شفعه
اتفاقا بايعك حقنك انقطاعی وقتنده در ☼ (وفی هبة بعوض) مشروط ولا شيوع فيهما وقت
التقابض وفی بيع فضولی او بخيار بايع وقت البيع عند الثانی ووقت الاجازة عند الثالث
و بخيار مشتر وقت البيع اتفاقا مجتبی ☼ كندولرده شيوع اولميان موهوب بهله مقابله‌سنده
مشروط اولان عوضده طلب شفعه عين تقابضده در فضولينك بيعنده وياخود

بايعك خيار يله اولان بعده طلب شفعه امام ثانى قتنده بيع وقتنده امام ثالث نزدنده اجازت
وقتنده در خيار مشتريله وقوعبولان طلب شفعه اتفاقا بيع وقتنده در ❊ (من لم ير الشفعة
بالجوار) كالشافعى مثلا (طلبها عند حاكم يرا يقول له هل تعتقدوجوبها ان قال نعم) اعتقد ذلك
(حكم له بها والا) يقله (لا) يحكم منيه و بزازيه ❊ جار ملاصقده شفعه يى اعتقاد ايتميان مثلا
شافعى المذهب اولان شخص شفعه يى اعتقاد ايدن قاضينك حضورنده مطالبه ايتكده
قاضى كندويه شفعه نك وجوبنى اعتقاد ايدر ميسك ديو سؤال ايدر پس جوابنده بلى
اعتقاد ايدرم ديرسه كندويه شفعه ايله حكم ايدر يوقسه حكم ايتمز ❊ فرع) خرالشفيع
ايجاب الطلب لكون القاضى لايراها فهو معذور ❊ قاضى شفعه يى اعتقاد ايدر كمسنه دن
اولمامغين شفعه دعواسنى شفيع تأخير ايدرسه معذوردر (وكذا لو طلب من القاضى
احضاره فامتنع) ينه بويله شفيع تاخيرنده معذوردر قاضيدن خصمنك احضارينى مطالبه
ايتدكده قاضى و يا مشترى امتناع ايدرسه (بخلاف سبت اليهودى كما يأتى) يهودينك
سبتى نصارانك احدى صورت مشروحه نك خلافنه دركه تأخير طلبده بونلر ايله
معذور اولمزنته كه بونك بيانى كلور ❊ شرى ارضا بمائة فرفع ترابها وباعه بمائة ثم اخذها
الشفيع بالشفعة اخذها بتخمين لان ثمنها يقسم على قيمة الارض يوم لشراء قبل رفع
التراب الذى باعه وهما سواء ❊ بركسنيه بر ارضى بوز غروشه اشترا و بر مقدار ترابنى
رفع ايتدكدن صكره انى بوز غروشه اخره بيع ايتدكدنصكره شفيع انى شفعه ايله
اخذايده جك اولسه اللى غروشه اخذ ايدر زيرا اول ارضك ثمنى قبل رفع التراب
ارضك يوم شراده كه قيمتيله بيع ايتديكى ترابك قيمتى اوزره تقسيم اولنور حالبوكه
انلرده برابردر ❊ كذا فى الهنديه ولو كسبها كما كانت فالجواب لا يتفاوت ويقال للمشترى
ارفع ما كسبت فيها فهو ملكك حاوى الزاهدى ❊ مشترى ارض مشروحه اوزره كما فى
السابق رفع ايتديكى طبراقى دوكرسه جواب صورت سالفده كه مثلودر ميانلرنده
تفاوت يوقدر نهايتى مشتريه دوكدوكى طبراقى قالدر كندو ملكلكدر دينور
❊ وفيه شرى دارا الى الحصاد فليس للشفيع ان يعمل الثمن و يأخذها بالشفعة لانه ملكها
ببيع فاسد انتهى ❊ ينه حاوى الزاهدى نام كتابده مذكوردر كه بركسيه بر دارى
حصاد وقتنه دك تأجيله اشترا ايلسه شفيع اول دارى معجل پشين ثمنله شفعه ايله
اخذ ايده مز زيرا مشترى انى بيع فاسد ايله مالك اولمشدر ❊ قلت وسيجئ انه لا شفعة
فيما بيع فاسدا ولو بعد القبض لاحتمال الفسخ نعم اذا سقط الفسخ ببناء ونحوه وجبت ❊
شارح ديركه قريبا كلور كه فاسدا بيع اولنان مبيعده بعد القبضده اولسه شفعه اولمز زيرا
فسخى محتملدر بلى انده فسخى اسقاط ايدر بنا و يا اخره بيع مثلو برشى اولنورسه شفعه
واجب اولور (وفى المبسوط الهبة بشرط العوض انما تثبت الملك للموهوب له اذا قبض
الكل) مبسوطده مرسومدر كه عوض شرطيله هبه ده موهوب لهه ملك انجق عوضنك

هر برينك قبض اولنديغى تقديرجه ثابت اولور زيرا بشرط العوض هبه ابتداهبه حكمنده
اولمغله انجق قبضله تمام اولور بعضلر بمجرد عقد ايله بلا قبض شفعه ثابت اولور ديديلر
❊ فلو وهب دارا على عوض الف درهم فقبض احد العوضين دون الاخر ثم سلم الشفيع
الشفعة فهو باطل حتى اذا قبض العوض الاخر كان له ان يأخذ الدار بالشفعة ❊
پس بر كسنيه بيك درهم عوض ويرمك اوزره بر دارى هبه ايدوب امدى ايكى عوضك
برى قبض اولنوب ديكرى قبض اولنمدى شفيع شفعه يى تسليم ايدوب دعوا ايتمزسه
اشبو تسليمى باطلدر امدى عوض اخرده قبض اولندقده شفيع ايچون دار مشروحه يى
شفعه ايله اخذ مشروعدر زيرا معاوضه نك انعقادى وقتى اوودر حتى مصنف
مرحومده وفى هبة بعوض وقت التقابض قولنده مشاركت بين الاثنين صيغه سيله
تقابض تعبير ايتدى والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

❊ (باب ما تثبت هى فيه اولا تثبت) ❊

اشبو باب دقت نصاب كندوده شفعه ثابته اولوب واولميان شيلر بيان وتفصيلنده بر بابدر
لا تثبت قصدا الا فى عقار ملك بعوض) خرج الهبة (هو مال) خرج المهر شفعه
قصدا ❊ انجق مال اولان عوضله تمليك اولنان عقارده ثابته اولور بعوض قيديله
كندوده عوض شرط قلنميان هبه مال ايله مهر خروج ايتدى اما شفعه غير قصديه
شجر وثمر مثلو عقار اولميان شيلرده دخى ثابته اولمغله انلر داره تبعيتله شفعه ايله اخذ اولنورلر
❊ (وان لم) يكن يقسم خلافا) للشافعى (كرحى) اى بيت الرحى مع الرحى نهايه (وحمام
وبئر) ونهر (و بيت صغير) لا يمكن قسمه) عقار مشروح هر نه قدر دكرمانله برابر دكرمان
يتى وحمام وقيو ونهر بيت صغير كبى تقسيم اولنمبان شيلر اولسه ده اولور امام شافعيچوندر
اختلاف زيرا امام مشار اليه نزدنده شفعه نك وجوبى اجرت قسام ضررينى دفعيچوندر
حنفيه قتنده على الدوام سوء عشرت مضرتنى دفعسه مبنيدر ❊ (لا فى عرض)
بالسكون ما ليس بعقار فيكون ما بعده من عطف الخاص على العام (وفلك) خلافا لمالك ❊
رانك سكونيله عرضكه عقار اولميان امتعه ده وفلك سفينه ده شفعه ثابته اولمز امام مالك
رحمه الله تعالى سفينه ده عقار كبى كندوده ساكن اولنمغله انده شفعه جاريه اولوردي بو
جمهوره مخالفت بيورمشلر جمهور بيورمشلر كه اشبو عقارده شفعه يى اجرا خلاف قياس
اوزره در امدى منقوليده عقاره الحاق جائز دكلدر امدى عرض تفسير مشروحله بيان
اولنورسه ما بعدنده كه معطوفلر عطف الخاص على العام قبيلندن اولور ❊ (وبناء ونخل
اذا بيعا قصدا) ولو مع حق القرار خلاف لما فهمه ابن الكمال لمخالفة المنقول كما افاده
شيخنا الرملى ❊ دخى هر نه قدر حق قرار يله برابر اولورسه ده قصدا بيع اولنان بنا و نخلده

شفعه اولمز اختلاف ابن كمالك منقوله مخالف فهم ايتديكى مضمونكدر نته كه مفاد
مشروحى بزم شيخمز خيرالدين رملى افاده و بيان بيورمشدر ✻ (ولا) فى (ارث
وصدقةوهبةلابعوض) مشروط (ودارقسمت اوجعلت اجرة او بدل خلع اوعتق اوصلح
عن دم عمداومهروان قوبل ببعضها) اى الدار (مال) لان معنى البيع تابع فيه وواجباها
فى حصةالمال ✻ دخى ارث وصدقه وبلاشرط عوض هبه طريقيله تملك اولنان شيده
شفعه جارى اولماز زيرا شارع شفعه ايله برعقارى تملكى انجق صورة معنى وياخود مجرد
معنى مشترينك كندوبى تملك ايتديكى شيده مشروع قيلدى صورمشروحه لرده ايسه
مشترينك مال ايله برنسنه يى تملكى يوقدر دخى تقسيم اولنان دارده شفعه اولماز زيرا تقسيمده
افراز معناسى اولمغله كندويه جبرا ولنور شفعه ايسه انجق مبادله مطلقه ده جارى اولور
وياخود برعمله اجرت قيلنان وياخلعه وياعتقه ويادم عمددن صلحه بدل قلنان ويامهر
قيلنان دارده شفعه جارى اولماز اومهر قولنده اولى اولان نصبله اومهرا اولوب اجرت
اوزره عطف اولنمقدرزيرا خلع اوزره عطفله بدل مهر اوزره ده تسليط اولنسه ايدى زوجك
ذمتنده كه مهردن شوقدر ثمن بدلينه اعطا اولنان دارده شفعه اولمامق ايجاب ايدر
حالبوكه بونده شفعه اولور صورسالفه لرده دارك بعضنك مقابلنده برمقدار مال قيلنسه
دخى ينه شفعه جارى اولماز مثلا مهر قيلنان دارك قيمتندن بيك غروشنى زوجه
عورتك ردنى شرط ايتمك كبى زيرا بونده بيع معناسنى وار ايسه ده تابعدر اما مين
همامين ماله عائد اولان حصه ده شفعه ايجاب ايدر بيورديلر (او) دار (بيعت
بخيارالبايع ولم يسقط خياره فان سقط وجبت ان طلب عند سقوط الخيار) فى
الصحيح وقيل عندالبيع وصحح ✻ وياخود بايعچون مخيرلك اولوب وخيارى ساقط
اولميه رق بيع اولنان دارده شفعه اولماز زيرا خيارى مبيعك ملكندن خروجنه مانع
اولمغله ملكى باقى اولوب شفعه يه مانع اولور پس خيارى ساقط اولورسه شفعه ايجاب
ايدر قول صحيح اوزره خيارك سقوطى وقتنده عندالبعض حين بيعده بو قولده
تصحيح اولندرق شفيع شفعه يى مطالبه ايدرسه واجبه اولور سبب بولنوب مانع زائل
اولمغين ✻ (او بيعت) الدار بيعا (فاسدا ولم يسقط فسخه) ✻ وياخود دار بيع فاسد
ايله بيع اولنوب فسخيده ساقط اولمازسه ينه انده شفعه جارى اولمز كرك قبل القبض
وكرك بعدالقبض انده بايعك حقى باقى اولمغين كورمز ميسنكه فسادى دفع ايچون
عقد فاسدى دفع واجب اولديغندن مشترى يه انده تصرف مشروع دكلدر
✻ (فان سقط) حق فسخه كان بنى المشترى فيها (ثبت) الشفعة كامر ✻
فاسدده بايعك فسخ حقى ساقط اولورسه مثلا مشترينك انده بنا احداثى ويا بركيمسنه يه
هبه سى ويااتى مهر قيلمش كبى ايمدى بوصورتده شفعه ثابت اولمغله شفيع انى قيمتيله
اخذ ايدرنته كه ماسبقده مرور ايلدى ✻ (اورد بخيار رؤية اوشرط اوعيب بقضاء)

متعلق بالاخير فقط خلافا لمازعمه المصنف تبعا للدرر (بعدما سلمت) اى اذا بيع وسلمت
الشفعة ثم رد المبيع بخيار رؤية اوشرط كيف ما كان او بعيب بقضاء فلا شفعة لانه
فسخ لا بيع ✻ وياخود بردار بيع اولنوب وشفعه دعواسنى شفيع ترك ايدوب
تسليمندن صكره حكميله ويا خيار شرطله كيف ما كان قضا ايله وياقضاسز وياخيار
عيبله قاضينك حكميله رد اولنورسه پس اشبو صور مشروحه لرده رد فسخ اولوب
مجدد بيع اولمامغين كندولرنده شفعه جاريه اولماز شفعه انجق انشالرده اولور استمرار
بقا صورتلرنده اولمز بقضاء كلمه سنده كه باصكره كه رد بعيب قولنه متعلقدر مصنفك
منلا خسروه اتباعا زعم ايتديكى مثلو صور ثلثه يه مربوط دكلدر صاحب تبيين
اشبو مخالفته تصريح بيورديلر ✻ (بخلاف الرد) بعيب بعد القبض (بلا قضاء
او باقالة) فان له الشفعة لان الرد بعيب بلا قضاء والاقالة بمنزلة بيع مبتداء بعدالقبض ✻
قضاء ويا اقاله ايله رد بعيب صورت مشروحه نك خلافنده در بونده شفيع ايچون شفعه
دعواسى واردر زيرا قضاسز رد بعيب واقاله بيع مبتدا منزله سنده در ✻ (وثبت)
الشفعة (للعبدالمأذون المستغرق بالدين) احاطة الدين برقبته وكسبه ليس بشرط ابن
كمال (فى بيع سيده) ✻ نفس ومالى دينى مستغرق اولان عبد مأذون ايچون سيدينك
بيع ايتديكى دارده شفعه دعواسى ثابته اولور دينك رقبه وكسبنى احاطه سى
استغراقده شرط دكلدر ✻ (و) ثبت (لسيده فى مبيعه) بناء على ان الاخذ بالشفعة
بمنزلة الشراء وشراء احدهما من الاخر يجوز ✻ عبد مأذونك بيع ايتديكى مبيعده
سيد ايچون شفعه ثابته اولور زيرا برنسنه يى شفعه ايله اخذى شرا ايله اخذ منزله سنده در
حالبوكه سالف الذكر مأذونله سيدك برينك اخرندن شراسى جائزدر ما فى اليدى
مولاسنك ملكى دكلدر ✻ (و) ثبت (لمن شرى) اصالة او وكالة (واشترى له)
بالوكالة ✻ ينه شفعه اصالة ويا وكالة برنسنه اشترا ايدن وياكندو ايچون بالوكاله بردار
اشترا اولنان كيمسنه ايچون ثابته اولور يعنى بركيمسنه براخر كيمسنه يى بردارى اشترايه
توكيلنه مبنى موكل ايچون وكيل انى اشترا ايدوب موكلده اول داره شفيع اولسه
دعواسى جاريه اولور مثلا اوچ كيمسنه بيننده مشترك بردار اولوب واول دارده برده
جار ملاصق بولنمغله پس اول دار بيع اولنوب انى مارالذكر اوچ شريكك برى اشترا
ايلسه ايمدى مشترى مرقوم ايچون شفعه دعواسى مشروعه اولور كرك كندو نفسنه
اصالة اشترا ايتسون وكرك غير ايچون وكالة اشترا ايتسون ينه بويله براخر رجل بالوكالة
مزبور احد شركا ايچون اشترا ايتمش اولسه موكله وشريك اخره دعواسى ثابته
اولور بونك ثمره سى شريك مقدم اولديغندن جار ملاصقه شفعه نك عدم ثبوتيدر
✻ وفائدته انه لو كان المشترى اوالموكل بالشراء شريكا وللدار شريك اخر فلهما الشفعة
ولو هو شريكا وللدار جار فلا شفعة للجار مع وجوده ✻ مسئله مرسومه ده شفعه نك ثبوتنك

فائده‌سی داری بالذات اشترا ایدن ویاشرایه غیری وکیل ایدن کیمسنه داره شریك
اولوب وکندو ایچون شریك آخر دخی بولنسه کندولریچون شفعه دعواسی
ولورمشتری شریك اولوب واکا ملاصق برجاریده بولنورسه مادام کندوسی
وارقجه جاریچون شفعه اولماز ﴿ (لا) شفعة (لمن باع) اصالةاووکالة (اوبیع له)
ای وکل بالبیع (اوضمن الدرك) ﴾ اصالةو یا وکالة برداری بیع ایدن کیمسنه ایچون
و یاخود بالوکاله کندو ایچون بیع اولنان کیمسنه ایچون و یاخود ضمان درکله
ضامن اولان کیمسنه ایچون شفعه اولماز زیرا نفس بایعك بیع اولنان دارایله شفعه
دعواسی کندوطرفندن تمام اولان مشتری ایچون اولان ملك ویدك نقضنه سعیدر
انسانك کندوطرفندن تمام اولان شیئك نقضنه سعی ایسه مردوردر بایعه ضمان درکله
ضامن اولان رجلك کندوسی شفیع اولورسه ینه کندویه شفعه اولماز زیرا کندونك
ضمانی بیعی تقدیر اولمغله کانه کندوسی بایع کبی اولور ﴿ (والاصل ان الشفعة تبطل
باظهار الرغبة عنها لافیها ﴾ بونده اصل اصیل بودرکه شفعه‌دن رغبت واعراضنی
اظهار ایتمکله شفیعك شفعه دعواسی باطله اولور شفعه‌یه میل وخواهش ایدوب مطالبه ایله
باطله اولماز رغب ماده‌سی عن کلمه‌سیله صله‌لنورسه اعراض فی ایله صله‌لنورسه خواهش
واراده معناسنه اولور

﴿ باب مایبطلها ﴾

اشبو باب شفعه‌یی ابطال ایدر شیئ بیاننده باب دقت مآبدر ﴿ (یبطلها ترك طلب
المواثبة) ترکه بان لایطلب فی مجلس اخبرفیه بالبیع ان کان وتقدم ترجیحه ﴾ شفعه‌یی
طلب مواثبه‌یی ترك که کندوده بیعله خبر ویرلدیکی مجلسده مطالبه ایتمامك ابطال
ایدر بوقولك طلبك اخر مجلسه دك عدم امتدادی قولی اوزره ترجیحی سبقت ایتدی
معلوم اولسونکه شفعه‌یی قبل البیع تسلیم صحیح اولور شفیع شفعه‌نك وجوبنی بیلسون
ویابیلمسون مشفوع ایله کدخی علمی لازم دکلدر زیرا تسلیم شفعه اسقاط حق قبیلندندر
نتاءیرین بلاقبول صحیح اولور وردایله مرتد ولماز اسقاط حق طلاق عتاق مثلاو حقك
وجوبنه اعتماد ایدر مسقطك ومسقوط الیهك علمنه توقف ایتمز ﴿ (او ترك طلب
(الاشهاد) عندعقار اوذی یدلا الاشهاد عندطلب المواثبة لانه غیرلازم (مع القدرة)
کامر ﴾ و یاخود عقارك و یااحد متعاقدینك عندنده اشهاده قدرتی وار ایکن طلب
اشهادی ترك دخی شفعه‌یی ابطال ایدر طلب مواثبه وقتنده اشهادك عدم لزومینه مبنی انی ترك
شفعه‌یی ابطال ایتمز عدم قدرت شفیعك فمی برکیمسنه‌نك سدی ویاغمازده بولنمش مثلاو
شیله اولورتنه که ماسبقده مرور ایتدیکه شفیع اشبو داری فلان کمسنه اشترا ایتمش

بن انك شفیعیم وشفعه سنی طلب ایتدم وحالا طلب ایدرم اکا شاهد اولیکز دیمکله
مطالبه ایدر ﴿ (و) یبطلها (تسلیمها بعد البیع) علم بالسقوط اولا (فقط)
لاقبله کامر (لو) تسلیمها (من اب اووصی) خلاف للمحمد فیما بیع بقیمة اواقل
ملتقی ﴾ شفعه‌یی فقط بعد البیع شفیعك تسلیمی ابطال ایدر قبل البیع تسلیمی
ضرر ایتمزتنه که مرور ایتدی شارح علیه الرحمه علم بالسقوط اولاقولنی اذا سکت
الشفیع دیلدیکی محلده ایراد ایتسه پك واضح اولور ایدی زیرا جهلك عذر اولمسی انجق
انده توهم اولنور یوخسه بعد التسلیم سقوطی معلومی اولوب و یااولمامسنك بر وجهی
یوقدر وشفعه‌یی بابادن ووصیدن دخی اولسه اولور زیرا مرقومانك تسلیملری تجارتی
ترك قبیلندندر بوایسه تجارته قادر اولان کیمسنه‌یه مشروعدر امام محمد رحمه الله تعالی
ایچوندر اختلاف مشارالیه ذکر بهاسیله و یادون بهاایله بیع اولنان عقارده صغیر
حقنده مرقومانك تسلیملرینه اعتبار اولنمز زیرا صغیرك ملکنه عقاری ادخالدن
امتناع ایتمکله کو یاتبرع ایتمش اولورلر دیوردیلر (الوکیل یطلبها اذا سلم) الشفعةاواقر
علی الموکل بتسلیمه) الشفعة (صح) لوکان التسلیم او الاقرار (عند القاضی) والالم یصح
لکنه یخرج من الخصومة) شفعه طلبنه وکیل اولان کمسنه شفعه‌یی تسلیم ایدوب
ویاخود موکلنك شفعه‌یی تسلیمنی اقرار ایدرسه تسلیم واقراری صحیح اولور اکر انلر
حضور قاضیده بولنمش اولورلرسه یوقسه صحیح اولمازلرشوقدر وار که وکیل خصومتدن
خروج ایدر سکوت من یملك التسلیم تسلیم باباووصی کبی تسلیمه مالك اولان ذواتك
سکوتلری شفعه‌یی تسلیمدر ﴿ (و) یبطلها (صلحه منها علی عوض) اوغیر المشفوع
لمایأتی وعلیه‌رده) لانه رشوة ﴾ شفعه‌یی شفیعك شفعه دعواسندن مشفوعك غیری
بر مقدار عوض قیله‌رق صلحی ابطال ایدرتنه که ایکی سطردن صکره ذکراتی
ولوصالح علی اخذ نصف الدار ببعض الثمن صح تولنده مشفوعی عوض قیله‌رق
مصالحه‌نك صحتی کاور وعوض مشروح بلادلك مجرد حق تملك اولوب کندودن
اعتیاض صحیح اولمامغین رشوت اولدیغندن شفیعك اوزرینه ردی لازم اولور ﴿ (و)
یبطلها (بیع شفعة بمال) ولایلزم المال ﴾ شفعه‌یی شفیعك برمقدار مال مقابلی بیعی
دخی ابطال ایدرمشتری‌یه مالی اداده لازم اولمازز یرا بیع مالی مقابلی تملکدر حق
شفعه‌ایسه تملیکی قبول ایتمدیکندن مجازا اسقاط محضدن عبارت اولورزوجك
زوجه‌یی زوجه‌نك نفسنه بیعی کبی (وکذا الکفالة) ینه بویله‌درکه برکفیل بالنفس اولان
کیمسنه کفالتنی مکفول له بیع ایتسه شفعه کبی بر روایتده باطله اولور بر روایتده اولماز
مالده واجب اولماز (بخلاف القود) قودکه قصاص شفعه‌نك خلافنه درکه بونده
اعتیاض مشروعدر اعتیاضیله حتی ساقط اولماز مالده لازم اولور ملك نکاح واسقاط
رق کبی ﴿ ولوصالح علی اخذ نصف الدار ببعض الثمن صح ﴾ شفیع شفعه دعواسی

ایتدیکی دارك ثمننك بعضیسیله نصفنی اخذ او زره مصالحه اولسه صحیح اولور
(ولوصالح علی اخذ بیت بحصة من الثمن لا لجهالة الثمن عند الاخذ ولاتسقط شفعة)
ثمندن حصه‌سیله داردن بربیتی اخذاوزره مصالحه اولورلرسه صحیح اولمازحین اخذده
ثمن مجهول اولمغین شفعه‌سیده ساقط اولماز ❊ (و) یبطلها (موت الشفیع قبل الاخذ
بعد الطلب اوقبله) ولاتورث خلافا للشافعی ولومات بعد القضاء لاتبطل) شفعه‌یی
بعد الطلب ویاقبل الطلب شفیعك اخذندن مقدم موتی ابطال ایدرمیراثده اولماز
امام شافعی ایچوندر اختلاف شفیع شفعه ایله کندویه حکم اولندقدنصکره وفات
ایدرسه قضاایله تقرینه مبنی باطله اولماز هرنقدر موتی قبل نقد الثمن اولورسه ده
❊ (لا) یبطلها (موت المشتری) لبقاء المستحق ❊ مشترینك موتی صورتنده مستحق
باقی اولدیغندن شفعه باطل اولمز ❊ (و) یبطلها (بیع مایشفع به قبل القضاء بالشفعة
مطلقا) علم ببیعها اولا ❊ شفیعك شفعه ایله حکم اولنمازدن مقدم کندوایله شفعه
دعواسی ایده‌جکی داری بیعی شفعه‌یی مطلقا ابطال ایدرکه دارمشفوعه‌نك بیعنی
شفیع بیلسون ویابلمسون ❊ وکذا لوجعل مایشفع مسجدا اومقبرة اووقفا ❊
مسجلادرر) یعنی بویله شفعه‌یی ابطال ایدرشفیع مایشفع بهی مسجد ویامزارستان
ویاوقف مسجل یاپوب ملکندن اخراج ایدرسه ❊ (واوباع بشرط الخیار) لنفسه (لا)
تبطل لبقاء السبب ❊ شفیع دارمشفوع بهی کندو نفسنه خیار شرطیله بیع ایدرسه
شفعه‌یه سبب اولان ملك باقی اولدیغندن شفعه باطله اولماز (و) یبطلها ❊ (شراء
الشفیع من المشتری) فلمن دونه اومثله اخذها منه بالشفعة بالعقد الاول اوالثانی ❊
شفعه‌یی شفیك دارمشفوعه‌یی مشتریدن شراسی دخی ابطال ایدر ایمدی شفعه
دعواسنده کندودن دون ویاکندونك مثلی اولان شفیع انی عقد اول ویاثانیله
شفعه ایله کندودن الور (بخلاف مالواشتراها ابتداء حیث لاشفعة لمن دونه) اماشفیع
اول امرده داری بایعندن کندوسی آلورسه مسئلهٔ مشروحه‌نك خلافنه‌درکه
کندودن رتبه‌دون اولان شفیع ایچون شفعه دعواسی اولماز مثلا کندوسی شریك
دیکری جارملاصق اولدیغی مثللو ❊ (وکذا یبطلها (ان استأجرها اوساومها)
بیعا واجارة ملتقی (اوطلب منه ان یولیه) عقد الشراء (اوضمن الدرك ❊❊ مستدرك
بما مر آنفا فتبطل فی الکل لدلیل الاعراض زیلعی) یعنی بویله شفعه‌یی ابطال ایدرشفیعك
دارمشفوعه‌یی استیجاری ویا اجاره‌سنه ویابیعنه راغب اولوب بهاو یروب ویاخود
کندودن بطریق التولیة والمرابحة که کندونك اوز رینه‌نه ثمنله قائم اولسه انکله
ویازیاده‌ر بحله عقد شرایه طالب اولسه ویاخود درکه ضامن اولسه‌که مستحق
چیقلورایسه ثمننه کفیل اوله امدی اشبو صور مشروحه‌لرك کلیسنده اعراض
شائبه‌سی اولمغله شفعه باطله اولور متنك اوضمن الدرکه قولی ماسبقده ذکراولنمش

اولدیغندن بونده مستدرکدر ❊ (قیل للشفیع انها بیعت بالف فسلم ثم علم انها بیعت باقل
اوببر اوشعیر) اوعددی متقارب (قیمة الف واکثر فله الشفعة) ❊ شفیعه داری بیك
غروشه بیع اولندی دینمکله تسلیم شفعه ایدوب ترك دعوا ایتدکدنصکره اندن اقله
ویاخود قیمتی بیك غروش ویااکثر اولان بغدایه ویاآر په‌یه بیع اولندیغی معلومی
اولورسه کندیه شفعه دعواسی مشروعه اولور زیرا مقدما تسلیم شفعه‌سی ثمنی
استکثاری ویاخود ظاهر جنسی متعذر اولدیغنه مبنی ایدی ایمدی خلافی تبین
ایتمکله کندویه نوعاماتیسیر اولدیغندن اخذی ممکن اولدی وقدراوجنساثمنك
اختلافیله رغبت مختلف اولور وبرجهتدن تسلیم ایله هربرجهتدن تسلیم ایجاب ایتمز
❊ (ولوبان انها بیعت بدنانیر) اوبعروض (قیمتها الف فلاشفعة) دارمرسومه‌نك بیك
غروش قیمتلی دنانیر وعروض مقابلی بیع اولندیغی ظاهر اولورسه شفعه اولماز (والفرق
بینهما ان هذا قیمی وذاك مثلی فربما یسهل علیه وان کثر) عرضله بغدای وآرپه وعددی
متقارب بینلرنده فرق بوقیمی اومثلیدر پس مثلی هرنقدر قیمت زیاده اولورسه‌ده
کندویه اداره‌سی سهولتله اولمق ممکندر (ولوعلم ان المشتری زید فسلم بان انه بکر فله الشفعة)
شفیع مشتری زیددر ظنیله شفعه‌یی تسلیم ایتدکدنصکره بکراولدیغی تبین ایدرسه
کندو ایچون شفعه ثابته اولور زیرا ناس اخلاقده متغاوتدر بعضیسی اولورکه
اخلاق حمیده صاحبی اولمغله معاشرت ومجاورتنده میل ورغبت اولنور وبعضنك سوء
اخلاقنه مبنی شروایذاسی خوفندن اجتناب واحتراز اولنمغله بعض حقنده تسلیم
دیکری حقنده تسلیم اولمز ❊ (ولوعلم المشتری هومع غیره کان له اخذ نصیب غیره)
لعدم التسلیم فی حقه ❊ مسئلهٔ سابقه‌ده مشتری بعد التسلیم زیدایله برابر دیکر برکسنه اولدیغی
تبین ایلسه شفیع ایچون انك حقنده تسلیم اولنمغین اول غیرك نصیبنی شفعه ایله اخذواردر
مانی مرحوم ولوعلم بدلنه ولوظهر دیسه انسب اولورایدی (ولوبلغه شراء النصف فسلم
ثم بلغه شراء الکل فله الشفعة فی الکل) شفعه دارك نصفنك شراسی خبری بالغ اولدیغندن
شفعه‌یی تسلیم ایدوب بعده کلك شراسی خبری واصل اولورسه کندوایچون
کلیسی حقنده شفعه دعواسی مسموعه اولور کل نصفك غیری اولدیغندن
نصفی اسقاط کلی اسقاط عداولنمدی ❊ (وفی عکسه) بان اخبر بشراء الکل فسلم
ثم ظهر شراء النصف (لا) شفعة له علی الظاهر لان التسلیم فی الکل تسلیم
فی ابعاضه بخلاف عکسه ❊ مضمون مشروحك عکسنده که مقدما کلك خبری
مسموعی اولمغله انی تسلیم بعده نصفك شراسی ظاهر نمایان اولورسه قول ظاهر اوزره
کندو ایچون شفعه دعواسی مقبول اولماز زیرا شفعه‌یی دارك کلیسنده تسلیم
هر براعضاسنده تسلیمدر اماعکس بونك خلافنده‌در ظاهرك مقابلی بونده
دخی شفعه‌نك ثبوتی قولیدر ❊ (ثم شرع فی الحیل فقال وان باع رجل (عقارا الاذراعا) مثلا

(فی جانب) خد (الشفیع فلاشفعة) لعدم الاتصال والقول بان نصب ذراعا
سهوسهو ✻ بعدازین مصنف دقت پناه اعلی الله فی الجنه سمك بناه شفعه‌نك اسقاطی
حیله‌لرینی بیانه اغاز وشروع ایدوب بیورر که برشخص برعقاری بیع ایدوب الاشفیعك
حدوصیکری طرفندن مثلا برذراع مقداری یرکه اتصاله مانع برمحلی هرنقدر
قلیل اولورسه‌ده بیع اتمسه عدم اتصاله مبنی شفعه اولمازمثلا خسروك وقایه صاحبنك
نصبله الاذراعا قوله تعریضا ذراعا قولنك نصبی سهودر قولی کندونك که
سهودر زیرا استثناء کلام تام موجبده بولنمغله نصبی متعیندر ✻ (وکذا) لاشفعة
(لووهب هذا القدر للمشتری) وقبضه ✻ ینه بویله بیع شفعه دعواسی اولنه جق داردن
مقدار مشروحی مشتری یه هبه وتسلیم اتمکله مشتری انی قبض ایدرسه
شفعه دعواسی اجرا قلنمز هبه‌سی کرك قبل البیع اولسون ویا بعد البیع اولسون ✻ (وان
ابتاع سهما منه بثمن ثم ابتاع بقیتها فالشفعة للجار فی السهم الاول فقط) والباقی للمشتری
لانه شریك) دارمشفوعه‌یه دادن برسهمیکه مثلا عشرینی مشتری برمقدار ثمنه اشترا بعده
بقیه‌سنی اشترا ایدرسه جار ایچون شفعه دعواسی انجق سهم اولده اولور باقیسنده
مشتری شریك اولمغین شفعه دعواسی کندونکدر شریك جاراوزره
مقدم اولدیغندن (وحیلة کله ان یشتری الذراع اوالسهم بکل الثمن الادرهما
ثم الباقی) مشفوع بهك کلیسنده شفعه‌یی دفعك حیله‌سی مسئله اولیده که مثلا و
مشترینك داردن برذراعی ویابرسهمی مقدما ثمنك کلیسندن بردرهم نقصانه اشترا بعده
باقیسنی باقی قلان بردرهمه اشترا ایله‌در ✻ ولیس له تحلیفه بالله ماارادت به ابطال
شفعتی وله تحلیفه بالله ان البیع الاول ماکان تلجئة مؤیدزاده معزیاللو جیز ✻
شفیع ایچون شرای مشروحده مشتری یه سن اشبو فعلکله بنم شفعه حقیمی ابطال
اتمدیکیکه دیو تحلیف یوقدر نهایتی بیع اول بروجه تلجئه که عقد میانلرنده
ظاهر اوقوع بولوب حقیقته بیع اراده اولنیوب هزل طریقیله همان برخوفه
مبنی اولمدیغنه دیو یمین ویریلو ربونده یمیندن نکولی صورتنده تلجئه‌یی اقراریله
دار بایعك ملکنده باقی قالمغله جوار وشفعه ثابت اولور ✻ (وان ابتاعه بثمن)
کثیر (ثم دفع ثوبا عنه فالشفعة بالثمن لابالثوب) فلایرغب فیه) مشتری داری
برچوق ثمن مقابلی اشترا ایتدکدنصکره بایعه ثمن بدلنه دون بهالو برثوب ویرسه
شفعه ثمنله اولوب ثوبله اولمامغین داره میل ورغبت اولنماز اصل دارك عوضی ثمندر
ثوبی انك بدلنه اداسی عقد اخردر ✻ وهذه حیلة تعم الشریك والجار لکنها
تضر بالبایع اذیلزمه کل الثمن اذا استحق المنزل فالاولی بیع دراهم الثمن بدینار
لیبطل الصرف اذا استحق ✻ اشبو معامله مشروحه برحیله‌درکه شریکه
وجاره عام شامل اولور شوقدر وارکه بایعه بونده ضرر اولور زیرا منزل مستحق

چیقلورسه بایعه ثمنك کلیسنی ردلازم کلورامدی بایعی بومضرتدن تخلیص ایچون
اولی اولان ثمن اولان مثلا مشترینك ذمتنده که یوزدرهمی بردیناره بیع ایتمکدر
حتی استحقاقده صرف باطل اولمغله انجق دینارك ردی لازم کله ✻ (وحیلة اخری
احسن واسهل وهی المتعارفة فی الامصار ذکرها بقوله (وکذا لواشتری بدرهم
معلومة) بوزن اواشارة (مع قبضة فلوس اشیر الیها وجهل قدرها وضع الفلوس
بعدالقبض) فی المجلس لان جهالة الثمن تمنع الشفعة درر ✻ شفعه‌نك دفعنه شهرلرده
مشهور ومتعارف احسن واسهل برحیله دخی واردرکه انی مصنف علیه الرحمه
کندو قولیله بیان ایدرکه ینه بویله وزنله ویااشارتله معلومه اولان برمقدار
دراهمله برابر کندویه اشارت برله مقداری مجهول ومجلسده قبض اولندقدنصکره
ضایع قلنان برآوج فلوسه اشترا اولنان دارده شفعه اولماز زیرا جهالت ثمن شفعه‌یه
مانعدر ✻ قلت ونحوه فی المضمرات وینبغی ان الشفیع لوقال انا اعلم قیمة الفلوس وهی کذا
ان یأخذها بالدراهم وقیمتها کمالواشتری دارابعرض اوعقار للشفیع اخذها بقیمته
کمامر قاله المصنف نقل مقطعات الظهیریة مایوافقه ✻ شارح رحمه الله تعالی دیرکه
مضمون مشروحك مثلی مضمراتده دخی مذکوردر لکن لایق اولان شفیع بن فلوسك
قیمتنی بیلورم شوقدردر دیرسه داری دراهم وفلوسك قیمتیله المسیدرته که
برداری مشتری برعرض وعقار مقابلی اشترا ایتسه شفیع ایچون انی انك قیمتیله المق واردر
ماسبقده مرور ایتدیکی مثللو واشبو مضمون مشروحی مصنف دیدکدنصکره ظهیریه‌نك
مقطعاتندن بوکه موافق مفادیده نقل ایلدی ✻ قلت ووافقه فی تنویرالبصائر واقره
شیخنا لکن تعقبه ابنه فی زواهر الجواهر بانه مخالف الاول وما فی المتون والشروح مقدم
علی الفتاوی کمامرمرارا انتهی ✻ شارح رحمه الله تعالی دیرکه مضمون مشروحه
تنویرالبصائر صاحبی موافقت ایدوب وشیخ زده انی اقرار ایتدیسه ده لکن فرزند
دلبندلری زواهر الجواهر نام تألیف الیفلرنده اعتراض ایراد ایتدیکه مفاد مرسوم
اولکی که متندکه مضمونه مخالفدر حالبوکه متون وشروحده که بولنان مضامین
فتاوده که زلك اوزرلرینه مقدمدر نته کم ماسبقده مرارا مرور ایلدی
زواهر الجواهرده که مفاد بودرکه شفیعك فلوسك قیمتی شودر بنم معلومدر
قولی مقبول دکلدر زیرا مقبول اولسه حیله‌نك برفائده‌سی اولماز مکرکه مشتری کندونك
جوابنده سکوت برله قولنی قبول اتمش اوله ✻ وقدمنا انه لاشفعة فیما بیع فاسدا
لوبعدالقبض لاحتمال الفسخ نعم اذا اسقط الفسخ بالبناء ونحوه وجبت والله اعلم ✻
ماسبقده بزذکر ایتدك که فاسد ایله بیع اولنان عقارده شفعه دعواسی اولمز هرنقدر
بعدالقبض اولورسه ده زیرا فسخی اسقاط ایدر برشی بولنورسه شفعه واجب اولور
حیفت حاله الله عظیم الشان پك عالمدر ✻ (تکره الحیلة لاسقاط الشفعة بعد ثبوتها وفاقا)

كقوله للشفيع اشترہمنی ذکرہ البزازی بعدثبوت الشفعة ✽ اسقاطیچون حیله اتفاقا
مکروه قیلندی مثلامشترینك شفیعه شفعه دعواسی ایتدكك عقاری
بندن اشترا ایله دیمسی مثللو ✽ (واماالحیلة لدفع ثبوتها ابتداء فعندابی یوسف
لاتکره وعند محمد تکره ویفتی بقول ابی یوسف فی الشفعة) قیده فی السراجیة بما اذا کان
الجارغیرمحتاج الیه واستحسنه محشی الاشباه ✽ شفعه نك اول امردن ثبوتی دفع ایچون
حیله امام ابی یوسف قتنده مکروه دکلدر امام محمد نزدنده مکرو هدر شفعه حقنده فتوا
امام ثانی یعد انی قولنه در سراجیه صاحبی فتوانك امام مشار الیه قولنه اولمسنی جارك
داره عدم احتیاجیله تقیید ایلدی اشباه محشی سیده قول مشروحی استحسان واستصواب
بیوردی امام مشار الیه وقتنده بولنان علمانك افضلی واکملیدروز بن الملا الدیندرحتی
بعض کسنیه رؤیالرنده کورمشلرکه شافعی المذهب برذات حضو رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم امام ابی یوسف اسقاط زکاة حقنده حیله یی تجویز ایتدی دیدکلرنده
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلرکه ابی یوسفك تجویز ایتدیکی و یا صدقدر
شك راوی اولمق کرك ✽ (وبضده) وهوالکراهة (فی الزکاة) والحج وآیة السجده ✽
جوهره زکاتده حجده سجده آیت کریمه سنده فتوا قول مشرحك ضدینه درکه یعنی بونلرده
حیله مکروهدر مثلا کندوده زکاة واجبه اولان مالی مال صاحبنك قبل حولان
الحول صغیراوغلونه هبه ایتمسی کبی وسجده ایت کریمه سنی کندوسی استماع ایتمیه جك
قدر سرا قراءت کبی ✽ (ولاحیلة) موجودة فی کلامهم (لاسقاط الحیلة) بزازیه قال
وطلبناها کثیرا فلم نجدها ✽ کلام فقهاده شفعه نك حیله سنی اسقاط ایچون حیله
بوقدر بزازیه صاحبی چوق طلب ایتدك اکا دائر برشی بوله مدق دیدی ✽ (اذا اشتری
جماعة عقار اوالبایع واحد بتعدد الاخذ) بالشفعة (بتعددهم فللشفیع ان یأخذ
نصیب بعضهم ویترك الباقی) ✽ بررجل برجماعته برعقاری بیع ایدرسه انی شفعه ایله
اخذ انلرك تعددینه بناء متعدداولورکه شفیع ایچون انلرك بعضیسیك نصیبی اولوب
باقیسنی ترك واردر شوقدر وارکه شفیع مشتریلردن بری کندوحصه سنك ثمنی نقدا
ادا ایتدیکی تقدیرجه جمله سی تأدیه ایتدکجه انك نصیبنی اخذ ایده مز بایعه تفریقیده
مؤدی اولمسون ایچون ✽ (و بعکسه) وهوما اذا تعدد البایع واتحد المشتری لایتعدد
الاخذ بها بل یأخذ الکل او یترك لان فیه تفریق الصفقة علی المشتری ✽ مسئله
مشروحه نك عکسنده که بایع متعدد مشتری براولدیغنه کوره شفعه ایله اخذ تعدد ایتمز
بلکه حصه لرك یا کلیسنی بردن آلور و یا شفعه یی ترك ایدر زیرا بونده ده تعدد اولسه مشتری یه
تفریق صفقه ایجاب ایدر (بخلاف الاول لقیام الشفیع مقام احدهم فلم تتفرق الصفقة
بلا فرق بین کونه قبل القبض اوبعده سمی لکل بعض ثمنا اوسمی الکل جملة لان العبرة
هنا لاتحاد الصفقة لالاتحاد الثمن) مفاد اول بونك خلافنده در زیرا انده شفیع مشتریلرك

برینك مقامنه قائم اولمغله صفقه یه تفرق ایتمدی کرك قبل القبض اولسون و کرك بعد
القبض اولسون و کرك هربریچون ثمن تسمیه وتعیین اولنسون ویا اولنمسون مبانلرنده
فرق یوقدر زیرا بونده اعتبار اتحاد صفقه یه در اتحاد ثمنه دکلدر و ثمن هر نقدر جملة
تسمیه اولنسه ده باعتبار الانصباء متفرق اولور ✽ واعلم انه طلب الحصة فهو علی
شفعة ✽ معلوم اولسونکه مشتری متعدد اولدیغی صورتده شفیع انلرك برینك حصه سنده
شفعه مطالبه ایدرسه باقیلرنده دخی شفعه سی اوزره در لکن ماسبقده مرور ایتدیکه
بعضیسندن طلب بعض اخرندن طلبی مسقطدر ✽ ولواشتری دارین اوقریتین بمصرین
صفقة اخذ هما شفیعهما معا اوترکهما لااحد اهما ولو احداهما بالمشرق واخری
بالمغرب ✽ شرح مجمع ویأتی) برکیمسنه ایکی بلده ده بولنان ایکی باب داری ویا ایکی قطعه
قریه یی برصفقه ایله اشترا ایلسه شفیعلر انلرك یا ایکیسنی بردن اخذ ایدرلر و یا ترك ایدرلر
فقط برینی الهمزلر هرنه قدر بری مشرقده و بری مغربده اولورسه ده اما شفیع فقط
برینه شفیع اولوب دیکرینه اولمزسه انجق حصه سیله جوارنده که داری الور دیکرینی
الهمز ✽ (والمعتبرفی هذا الواحد) ای العدد والاتحاد (العاقد) لتعلق خصوص العقد به
(دون المالك) ✽ اشبو عدد واتحادده اعتبار حقوق عقد کندو یه تعلق ایتدیکندن
مجرد عاقده در اصل مال صاحبنه دکلدر (فلووکل واحد جماعة فللشفیع اخذ نصیب
بعضهم) امدی برکیمسنه برجماعتی بردارك شراسنه توکیل ایدرسه شفیعچون وکیلرك
بعضلرینك حصه لرینی شفعه ایله المق واردر لکن بووکیلرك هر بر یبك اشترا ایتدکلری
حصه معین ربع و یا نصف اولدیغنه نظر ادر اما هر برینی دارك جمله سنی بردن شرایه
توکیل ایتمش اولورسه شفعه انجق دارك جمیعنده اولور برجماعت بر رجلی شرایه توکیل
ایدرسه شفیعچون انلرك بعضلرینك حصه لرینی شفعه ایله اخذیوقدر ✽ (اشتری نصف
دار غیر مقسوم فقاسم) المشتری (البایع اخذ الشفیع نصیب المشتری الذی حصل له
بالقسمة) وان وقع فی غیر جانبه علی الاصح ✽ برشخص تقسیم اولنمامش بردارك نصفنی
اشترا بعده بایعله بینلرنده تقسیم ایتسه لر شفیع اول قسمله مشتری یه عائد اولان حصه سنی
شفعه ایله الورزیرا انتفاع تام کندوایله حاصل اولان قسمت قبضك تماممندندر مشترینك
حصه سی هرنقدر شفیعك طرفنده اولمازسه ده ینه شفیع قول اصح اوزره شفعه ایله الور
اصحك مقابلی قدوری نك شفیع انجق مشترینك نصیبی دار مشفوعه جانبنه واقع اولدیغنه
نظرا اخذ ایدر قوایدر ✽ (ولیس له) ای للشفیع (نقضها مطلقا) سواء قسم بحکم
اورضی علی الاصح لانها من تمام القبض حتی لوقاسم الشریك کان للشفیع النقض
کما ذکر بقوله ✽ شفیعچون قسمتی مطلقا که تقسیم کرك حکم قاضیله بولنسون ویا رضا ایله
بولنسون قول اصح اوزره نقض یوقدر قسمت قبضك تمامندن اولمغین کورمزمیسنکه
مشتری شریك آخرایله مقاسمه ایدرسه شفیعچون قسمتی نقض واردرنته ماتن مرحوم

ذکرانی قولیله انی ذکر ایدر ﴿ (بخلاف ما اذا باع احد الشریکین نصیبه من دار مشترکة وقاسم المشتری الشریك الذی لم یبع حیث یکون للشفیع نقضه) کنقض بیعه وهبته ﴿ بر دارده شریکلر اولان ایکی کیمسه‌نك بری حصه‌سنی بیع ایدوب مشتریده بیع ایتمیان شریکله داری میانلرنده تقسیم ایدرلرسه مسئلهٔ مشروحه‌نك خلافنه درکه بونده شفیعچون تقسیمی نقض واردرکه مشترینك بیعنی وهبه‌سنی نقضی کبی ﴿ (کما لو اشتری اثنان دارا وهما شفیعان ثم جاء شفیع ثالث بعدما اقتسما بقضاء او غیره فله ﴿ ای للشفیع (ان ینقض القسمة) ضرورة صیرورة النصف ثلثا شرح وهبانیة) نته‌که ایکی کمسنه شفیعلری اولدقلری بر داری اشترا ایدوب قضا و یا رضا ایله اقتساملرندن صکر شفیع ثالث کلوب شفعه دعواسی ایدرسه انکچون تقسیمی نقض اولدیدیغی کبی نصفك ثلث اولمسی ضرورتنه مبنی ﴿ (اختلف الجار والمشتری فی ملکیة الدار التی یسکن فیها) الشفیع الذی هو الجار (فالقول للمشتری) لانه ینکر استحقاق الشفعة) جار ایله مشتری شفیعله جارك ساکن اولدیغی دارك ملکیتنده اختلاف ایدرلرسه مشتری شفیعك شفعه‌یه استحقاقنی انکارینه مبنی قول کندونکدر ﴿ (والجار یحلفه) ای یحلف المشتری (علی العلم عند ابی یوسف وبه یفتی کما لو انکر المشتری طلب المواثبة) فانه یحلف علی العلم ﴿ امام ابی یوسف قتنده مسئلهٔ مشروحه‌ده جار ایچون مشتری‌یه علمی اوزره تحلیف واردر زیرا غیرك فعلنه تحلیف علمی اتدیکنه اولور بونده اولدیغی کبی انجق بو قولیله فتوی و یریلورنته‌که مشتری طلب مواثبه‌یی انکار ایتدکده علمی اوزره تحلیف اولندیغی مثللو ﴿ (وان انکر) المشتری (طلب الاشهاد عند لقائه حلف) المشتری (علی البتات) لانه محیط به علما دون الاول حاوی الزاهدی ﴿ مشتری شفیعك کندو یه ملاقاتی وقتنده طلب اشهادنی انکار ایدرسه بوکا علمی محیط اولدیغندن بتات اوزره که قطعا یمین اولور اولکی کبی علمی اتدکینه اولماز ﴿ ولو برهنا فبینة الشفیع احق وقال ابو یوسف بینة المشتری ﴿ مسئلهٔ مشروحه‌ده شفیعله مشتری ایکیسی بردن اقامهٔ بینه ایدرلرسه شفیعك بینه‌سی قبوله احق واولیدر امام ابی یوسف مشترینککه احقدر بیوردیلر ﴿ (فروع) باع ما فی اجارة الغیر وهو شفیعها فان اجاز البیع اخذها بالشفعة والا بطلت الاجارة وان ردها ﴿ بر رجل شفیعی اولوب و کندونك اجاره‌سنده اولان داری براخر کیمسنه‌یه بیع ایتدکده ایمدی مستأجر بیعه اجازت و یرسه شفعه ایله اول داری الور اجاره‌سیده باطله اولور اکر بیعه اجازت و یرمیوب وشفعه‌یی طلب ایدرسه اجاره باطله اولور زیرا شفعه‌یی مطالبه‌نك صحتی انجق بطلان اجاره ایله اولور اشباهده وان ردها عبارهسنده واو بوقدر ولوالجیده‌ده وقنیه‌ده بو مسئله مذکوردر لکن بو عباره ایله دکلدر شارحك عبارهسنده رکاکت واردر ﴿ شری لطفله والاب شفیع له الشفعة والوصی کالاب قلت لکن فی شرح المجمع ما یخالفه قنیه ﴿ بر کیمسنه صغیر اوغلو

ایچون بر دار آلوب حالبوکه کندوسی اول داره شفیع اولورسه کندو ایچون شفعه دعواسی واردر زیرا بابایه اوغلونك مالنی شرا مشروعدر وصیده بابا کبیدر لکن شارح دیرکه مجمع شرحنده بوکا مخالف کلام واردر متنبه اوله‌ کز یعنی وصی‌یه یتیمك مالنی نفسیچون شرا مشروع اولمامغین بونده دخی شفعه ایله اخذ بو دخی شرا قبیلندندر ﴿ لو کانت دار الشفیع ملاصقة لبعض المبیع کان له الشفعة فیما لازمه فقط ولو فیه تفریق الصفقة ﴿ شفیعك داری بیع اولنان دارك بعضنه متصل اولورسه کندو ایچون شفعه انجق دارینه متصل اولان محلده اولور هر نقدر صفقه‌یی موجب اولورسه‌ده ﴿ الابراء العام من الشفیع یبطلها قضاء مطلقا لا دیانة ان لم یعلم بها ﴿ شفیعدن ابرای عام شفعه دعواسنی قضاء ابطال ایدر شفعه معلومی اولسون و یا اولمسون معلوم اولمازسه دیانة ابطال ایتمز ﴿ اذا صبغ المشتری البناء فجاء الشفیع خیران شاء اعطاه ما زاد الصبغ او ترك ﴿ مشتری اشترا ایتدیکی بنایی صبغ ایتدکدن صکره شفیع کلوب دعوی ایدرسه دیرسه صبغك زیاده ایتدیکی مبلغی مشتری‌یه و یروب داری آلور و یا ترك ایدر مضمونك ما سبقده ذکرینه بنا بونده بیانی مستدرك ظن ایدرم ﴿ اخر الجار طلبه لکون القاضی لا یراها فهو معذور) قاضی شفعه‌یی کندو و مذهبنده رای ایتمدیکندن جار شفعه طلبنی تأخیر ایدرسه معذوردرکه تأخیری مانع دعوا دکلدر بونکده ذکری سبقت ایتمشدر (یهودی سمع بالبیع یوم السبت فلم یطلب لم یکن عذرا قلت یؤخذ منه ان الیهودی اذا طلب خصمه من القاضی احضاره یوم سبته فانه یکلفه الحضور ولا یکون سبته عذرا اوهی واقعة الفتوی قاله المصنف قلت وهی فی واقعات الحسامی ﴿ بر یهودی سبت کوننده بیعك وقوعنی ایشیدوب شفعه‌سنی مطالبه ایتمزسه عذر اولمز دعواسندن دوشر شارح علیه الرحمه دیرکه بوندن فهم اولنان بر یهودینك خصمی سبت کوننده قاضیدن کندونك احضارینی مطالبه ایلسه قاضی کندویه حضوریله تکلیف ایدرسبتی کندویه عذر اولمز مصنف مرحوم بونك حقنده فتوا واقع اولدی بیوردی شارح علیه الرحمه بیوردیلرکه بو واقعات حامیده مسطوردرکه ﴿ ادعی الشفیع علی المشتری انه احتال لابطالها یحلف وفی الوهبانیة خلافه قلت وسنذکره لان ابن المصنف فی حاشیته للاشباه ایده بعلا مزیده علیه فلیحفظ ﴿ شفیع مشتری‌یه ابطال شفعه ایچون سن حیله ایتدك دیو دعوا ایلسه اتمدیکنه تحلیف اولنور وهبانیه‌ده بونك خلافی مسطوردر شارح دیرکه یاقریبا وهبانیه‌نك کلامنی ذکر ایدرز بونده وفی الوهبانیة خلافه دیدکدنصکره تکرارانی ذکر ایدرز نولدقه لان ابن المصنف قولیله علت سرد ایدرکه زیرا مصنف مرحومك فرزندار جمندلری اشباه اوزرینه اولان حاشیه‌سنده عدم تحلیف قولنی کالیله برمرتبه تأیید ایتدیکه اندن زیاده بیان اولنمز مضمونی بوکه ابن مرقوم دیرکه

ابن وهبانك قولی اولیدر زیرا دیركه هر برمحلده كه بر رجل برشیٔ اقرار ایتدیكی
تقدیرجه كندویه شیٔ لازم اولمیه انی انكار ایتدیكی تقدیرجه استحلاف اولنماز
بومقامده دخی ذاتنده حیله یی اقرار ایلسه برشیٔ لازم اولمدیغندن حلف اولماز
﴿ تعلیق ابطالها بالشرط جائز ﴾ شفعه نك ابطالنی برشرطه تعلیق جائزدر مثلا
مشتری یه داری كندی نفسیچون اشترا ایدرسك راضی یم شفعه دعواسی ایتمام یوق
برغیر كیمسنه ایچون ایسه دعوا ایدرم دیمك كبی ﴿ له دعوی فی رقبة الدار وشفعة
فیها یقول هذه الدار داری وانا ادعیها فان وصلت الی والا فانا علی شفعتی فیها ﴾
بركیمسنه نك بر دارك رقبه سنده ملكیت وانده شفعه دعوازی اولوب رقبه سنی دعوا
ایتسه شفعه نك سقوطندن شفعه یی دعوا ایتسه ملكیت دعواسنه مانعیتندن خوف
ایدرسه اشبو داربنم دارمدر حالا انی دعوا ایدرم بكا واصل اولوب ملكم اولورسه
نه كوزل یوقسه انده شفعه دعواسی اوزره یم دیر بونك جمله سی بركلام اولمغله طلب
شفعه دن سكوت ایتمش اولماز ﴿ استولی الشفیع علیها بلا قضاء ان اعتمد علی قول عالم
لایكون ظالما والا كان ظالما ﴾ شفیع داره بلاقضاء استیلا وغلبه ایله ضبط ایتسه ایمدی
برعالمك قولنه اعتماد ایتمش اولورسه ظالم عد اولماز یوقسه ظالم اولور لكن فقهانك
شفعه انجق قضاو یارضا ایله ثابت اولور قوللرینه نظراً هر حال استیلاسی ظلم اولور
﴿ اشیاء علی عدد الروسٔ العقل والشفعه واجرة القسام والطریق اذا اختلفوا فیه
الكل فی الاشباه ﴾ بعض شیلر واركه عدد روسٔ اوزره تقسیم اولنور برسی عقلدر كه
عاقله نك غوث وحفظی تركنه مبنی دیتك عدد رؤسلرینه نور بعیدر بریده شفعه
شفعانك عدد رؤسلرینه كوره اولور نته كه ماسبقده مرور ایتدی فتوای خیریه ده
مسطوردر كه شفیعلرك بری طلب ایتمزسه یوق عد اولنوب حساب اولنماز غائب اولان
شفیع ایچون منتظر اولنماز كندو ایچون حصه توقیف اولنماز كندونك نابیٔ بولنامقین
وحاظر اولوب شروط طلبی استیفا بر له شفعه ایدوب كندودن شفعه اسقاط ایدر
برشیده بولنمازسه كندو یه حقیله حكم اولنور بریده اجرت قسامدر یعنی عقارده امام
اعظم رحمه الله تعالی نزدنده عدد رؤسه كوره در زیرا آزچوق حصه صاحبلری ایچون
قسامك عملی برابردر امدی اجرت ایكیسی اوزره اولوب حصه لرینه كوره اولماز امامینك
دیدیكی مثللو مشار الیهما حصه لرینه كوره اجرت و یردز یوردیه مكیلات وموزنات قبیلندن
اولان عروضده كیل دوزن اجرتی حصه لرینه كوره اولور وطریق اجرت قسامی ینه
عدد رؤسی اوزره در یعنی سكهٔ غیر نافذه ده كه طریقده ارباب طریق اختلاف ایدرلرسه
اجرت عدد رؤسی اوزره اولور طریق عام براحده ملك دكلدر بونك كلیسی اشباهده
مسطوردر لا شفعة لمرتد عنایه مرتده شفعه یوقدر ﴿ صبی شفیع لاولی له لاتبطل شفعة وان
نصب القاضی فیما یطلبها جاز جواهر) ولیسی اولمیان صبی شفیعك شفعه سی باطله

اولمازحین بلوغنده كندویه مطالبه واردر قاضی كندو ایچون مطالبه ایدروصیده
نصب ایتسه اولور ﴿ شری كرماوله شفیع غائب فاثمرت الاشجار فاكلها المشتری
ثم اتی الشفیع واخذه ان الاشجار وقت القبض مثمرة سقط بقدره والا لانه لاحصة له
من الثمن حینئذ مؤیدزاده معربا للواقعات الحامی ﴾ بركسنه برغائب شفیعی اولان
باغی اشترا ایتدكده اشجاری میوه و یرمكله انی اكل وتناول ایتدكدنصكره شفیعی كلوب
انی اخذ ایلسه ایمدی اشجاری حین قبضنده مثمره ایسه ثمندن میوه مقداری
ساقط اولور یوقسه برشی ساقط اولماز زیرا قبض وقتنده میوه موجود اولمازسه
ثمندن حصه سی اولماز (وفی الوهبانیة (نظم) ویأخذ فیمایشتری لصغیره ٭ اب ووصی
للبلوغ یؤخر) وهبانیه ده مرسومدر كه بابانك شفعه ایله صغیر ایچون اشترا ایتدكاری
عقاری فی الحال اخذ ایدر یأخذو یشتر فعلاری اب فاعلندن متنازعلردر ووصی قولنده كه
واو استینافیه دروصی مبتداء یؤخر جمله سی خبردر للبلوغ كندو یه متعلقدر یعنی
وصی صبینك شفعه دعواسنی بلوغی وقتنه دك تأخیر ایدر لكن یوم شمراده اشهاد
وطلب ایدر ﴿ ولیس له تغریق دارین بیعتا ٭ واو غیر جار فالتفرق اجدر) شفیع ایچون
صفقهٔ واحده ایله بردن بیع اولنوب شفیعلری اولدیغی ایكی داری تفریق یوقدر یعنی
برنی الوب دیكرینی المام دیه مز واكر برینه جار اولمزسه تفریق یك جدیر لایقدر
(وماضر اسقاط التحیل مسقطا ٭ وتحلیفه فی النكر لاشك انكر) شفعه یی برحیله
اسقاطله قصد اسقاطده مسقطه ضرر و بأس یوقدر متعاقدینك حیله لی انكارنده كندو یه
شفیعك تحلیفنك شرعاً منكر اولمسنده شك وشبهه یوقدر زیرا نكولیله اقرار ایده جك
اولسه برشی لازم اولمز والله تعالی اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ كتاب القسمة ﴾

اشبو قسمتك مشروعیتی كتاب عزیز ایله در كه حق سبحانه وتعالی ونبئهم ان الماء
قسمة بینهم واذا حضر القسمة بیورمشدر وسنتله در رسول اكرم ونبی افخم
صلی الله تعالی علیه وسلم غنائم موارینده كندو یه مباشرت ایتمشدر وحقنده اجماعده
منعقددر زیرا برشی تقسیمده شركایه انصاف وحقی مستحقینه ایصالله اظهار
عدل واردر ﴿ مناسبته ان احد الشریكین اذا اراد الافتراق فتجب الشفعة اوقسم ﴾
قسمتك ماقبلیكه شفعه یه مناسبتی ایكی شریكلك بری شریكندن افتراق مراد ایتدكده
حصه سنی بیعله شفعه واجب اولوب ویا تقسیم ایتمشدر بوندن اقرب مناسبت شفعهٔ
ملك ویا شفعهٔ جوار ایله برعقاری اخذ ایدن ایكی شریكلك انی اقتسام لریدر ﴿ (هو)
لغة اسم للاقتسا كالقدوة للاقتداء وشرعا (جمع نصیب شائع له فی مكان معین) قسمت لغتده

اقسامه اسمدر قدوه‌نك اقتدایه اسم اولدیغی کبی شرعده احدشریکینك حصهٔ
شایعه‌سنی مكان معینده جمعدر ❊(وسببها طلب الشركاء اوبعضهم الانتفاع بملكه
على وجه الخصوص) فلولم يوجد طلبهم لاتصح القسمة ❊ قسمتك سببی شركانك
كلیسنك ویابعضسنك بروجه خصوص كندوملكیله منتفع اولمغی مطالبه سیدر زیرا
قبل التقسیم شریكلرك هر بری اخرك نصیبیله منتفعدر ایمدی طالب قسمت اولان شریك
قاضیدن كندو نصیبیله منتفع اولوب غیری كندو حصه‌سندن منعی طلب ایتكله
قاضی یه مستدعاسنه اجابت واجب اولور مطالبه‌لری اولمزسه قسمت صحیحه اولماز
❊(وركنها هو الفعل الذی یحصل به الافراز والتمیز بین الانصباء) ككیل وذرع ❊
تقسیمك ركنی اولچمك و بارشونلق كبی كندو ایله حصه‌لر میانلرنده افراز وتمییز
حاصل اولان فعلكه تقسیم وتفریق قدر كیل ووزن اجرتی اتفاقا حصه‌لرینه كوره در
اجرت قسام امام اعظم رحمه الله تعالى نزدنده رؤس امامین رحمهما الله تعالى قتنده
انصباء اوزره در ❊(وشرطها عدم المنفعة بالقسمة) ولذا لایقسم نحو حائط وحمام)
قسمتك شرطی تقسیمله منفعتك عدم فوتیدر بناء برین حائط وحمام كبی هر بری حصه‌سیله
منتفع اولنمیان شیلرده تقسیم اولمز زیرا تقسیمدن مراد توفیر ومنفعتدر فوت اولورسه
قاضی جبرا ایتمز ❊(وحكمها تعیین نصیب كل) من الشركاء (على حدة)❊
تقسیمك اوزرینه ترتیب ایدن اثر شریكلرك هر برینك على حدة حصه‌لرینك تعیین اولنمسیدر
❊(وتشتمل) مطلقا (على) معنى (افراز) وهو اخذ عین حقه (و) على معنى (المبادلة)
وهو عوض حقه ❊ قسمت مطلقا كرك مثلی و كرك قیمی اولان مقسومده افراز كه عین
حقنی اخذ ومبادله كه عوض حقنی اخذ معنالرینی مشتملدر كه شریكلرك هر برینك
اخذ ایتدیكی یعنی ایكی نصفی مشتملدر بری كندونكدر كه انی افراز عد اولنور
بری شریكنكدر كه انی اخذی كندونك شریكنك یدنده بولنان حصه‌سنه
عوض اوله‌رق اخذ ایتدیكی اولمغله مبادله عد اولندی ❊(و) الافراز
(هو الغالب فی المثلی) وما فی حكمه كالعددی المتقارب فان معنى الافراز غالب فیه ایضا
ابن كمال عن الكافی (والمبادلة) غالبة (فی غیره) ای غیر المثلی وهو القیمی ❊ مثلی وعدد
متقارب كبی مثلی حكمنده اولان شیلرده تقسیمله غالبا افراز حاصل اولور زیرا بونده
افراز معناسنی غالبدر ابعاضنده تفاوت منعدمدر وهر برینك اخذ ایتدیكی صورت
ومعنی دیكر برینك اخذ ایتدیكینك مثلیدر ایمدی عین حقنی اخذ ایتمش اولور مثلینك غیریكه
حیوان وعروض وعقار امثالی قیمیاتده غالب اولان مبادله در زیرا ابعاضلری بیننده
تفاوت اولمغله عین حقلرینی اخذ ایتدیلر دیلمز میانلرنده یقینا عدالت بولنمامغین
❊(اذا تقرر هذا الاصل (فیأخذ الشریك حصته بغیبة صاحبه فی الاول) ای المثلی
لعدم التفاوت (لا الثانی) ای القیمی لتفاوته) اشبو اصل اصیل قاعده وتفصیل

تقریر و بیان اولندیسه اولكی كه مثلیده میانلرنده تفاوت بولنمامغین احد شریكین
كندو حصه‌سنی اخرك غیبتی حالنده اخذ ایدر ایكنجی كه قیمیده تفاوت اولمغله اخذ ایده‌مز
❊(وفی الخانیة مكیل او موزون بین حاضر وغائب او بالغ وصغیر فاخذ الحاضر او البالغ
نصبه نفذ القسمة ان سلم حظ الاخرین والا كصبرة بین دهقانین بقسمها ان ذهب بما افرزه
للدهقان اولا فهلاك الباقی علیهما وان یحط نفسه اولا فالهلاك على الدهقان
خاصة كذا قاله بعض المشائخ انتهى ملخصا ❊ خانیه‌ده مذكوردر كه بر حاضر ایله
غائب و یا بالغ ایله صغیر میانلرنده كیلات و یا موزونات مقوله‌سندن مشترك برشی بولنمغله
و یا بالغ اندن كندو حصه‌لرینی اخذ ایلسه‌لر ایمدی اخرلرینك نصیبلری سلامتده اولوب
ضایع اولمزسه تقسیم نافذ اولور یوق باقی هلاك اولورسه ایكیسنك اوزرینه هلاك اولور
قسمتده صحیحه اولمز مثلا بر صاحب ارض ایله مزارع میانلرنده بر مقدار مشترك
بغدای و یا اربه یعنی اولمغله صاحب ارض مزارعه تقسیمله امر ایتدیكندن ابتدا
دهقانك حصه‌سنی كتورمكله قبل الوصول هلاك اولورسه امدی باقی قلان حصه‌ده
ایكیسینك اوزرینه هلاك اولور زیرا مادام دهقانك یضی كندویه واصل اولمدقجه تقسیم
تمام و صحیح اولمامغین باقی میانلرنده مشترك اولور مزارع ابتدا كندو حصه‌سنی
كتورسه هلاك خاصة دهقانك اوزرینه اولور بو مسئله‌ده اصل وقاعده بودر كه
مكیل و یا موزون برشئه‌نی تقسیمده شریكلرك برینك یضی قبل القبض هلاك اولورسه
قسمت منتقض اولوب امر مقدمكه حاله عودت ایدر كه باقیده كما فی السابق شریك
اولورلر هالك كندونك یدنده مال بولنان شریكك نصیبی اولورسه تقسیم منتقض
اولمز ❊(وان اجبر علیها) ای على قسمة غیر المثلی (فی متحد الجنس) منه (فقد) سوى
رقیق غیر المغنم (عند طلب الخصم) فیجبر لما فیها من معنى الافراز على ان المبادلة قد یجری
فیها الجبر عند تعلق حق الغیر كما فی الشفعة ❊ بیع مال المدیون لوفاء دینه مثلیاتدن
اولمیوب فقط متحد الجنس اولمیان مال مشتركده خصمك طلبیله شریكلرك بری تقسیمه
جبر اولنه جق اولورسه جبر اولنور زیرا بونده افراز معناسی واردر مبادله بوقیسه دخی
بعض اولور كه غیرك حقی تعلق ایتكله مبادله‌ده دخی جبر جاری اولور نته كه شفعه‌ده
و دینی وفا ایچون مدیونك ملكنی بیعده اولدیغی كبی تقسیمه جبرده شركادن ضرری
دفع اولمغله تكمیل منفعت واردر زیرا قاضیدن طلب قسمت اولان كیمسه كندو نصیبیله
خاصة منتفع اولوب غیرك كندونك ملكنده كف یدینی استر اشبو جبر مشروح مال
غنیمتدن اولمیان رقیقك ماعداسنده اولور مال غنیمتدن اولان رقیقك تقسیمی اتفاقا
جائزدر زیرا غانمینك حقی رقیقك مالیتنه تعلق ایدوب عیننه تعلق ایتمز كورمزمیسنكه
امام ایچون انی بیع ایدوب ثمننی غانمینه تقسیم مشروعدر تركه بونك خلافنده‌در كه
انده مالیته وعینه متعلقدر ❊(وینصب قاسم یرزق بیت المال لیقسم بلا) اخذ

(اجر) منهم (وهو واجب) ومافی بعض النسخ واجب غلط ❊ امام و یاقاضی شرکادن
اجرت اخذ ایتمسزین میانلرده مال مشترکلرینی تقسیم ایتسون دیو بیت المالدن مرزوق
بر قاسم نصب ایدر اشبو نصب مشروحك محبوب ومشروعدر بعض نسخده وقوع بولان
وهو واجب غلطدر ❊ (وان نصب باجر) المثل (صح) لانها لیست بقضاء حقیقة فجازله
اخذ الاجرة وان لم یجز علی القضاء ذکره اخی زاده ❊ امام قاسمی اجر مثلیله نصب ایدرایسه
صحیح اولور زیرا بو حقیقتده قضا نوعندن اولمامغین کندویه اخذ اجرت جائز اولدی
قضایه هر نقدر اجرت اخذی جائز اولمزسه ده حتی بونده قاسم تقسیمه مباشرت ایدرسه
قسمت عمل قضادندر راویتنه کوره اجرت اخذی کندویه جائزدکلدر عمل قضا جنسندن
دکلدر روایتی اوزره اجرت اخذی مشروع اولور لکن اصح اولان اولکی روایتدر
تمام قطع نزاع قضا ایله اولمغین ❊ (وهو علی عدد الرؤس) مطلقا لا الانصباء خلا
فالهما قیدنا بالقاسم لان اجرة الکیال والوزان بقدر الانصباء اجماعا وکذا سائر المؤن
کاجرة الراعی والحمل والحفظ وغیرها شرح مجمع ❊ اجر مطلقا که شرکانك کرك جمیعسی
قسمته طالب اولسون کرك بعضیسی عدد رؤسی اوزره در نصیبلرینه کوره دکلدر امامین
ایچوندر اختلاف مشار الیهما اجرتی مؤنة ملك اولدیغندن حصه لرینه نظرا اعتبار
ایتدیلر مسئله نك قاسمله تقییدی کیال وزان اجرتی اجماعا نصیبلرینه کوره اولدیغنه
مبنیدر بونلره سائر راعی وحمال وحارس امثالی کبیدرلر اجرت ومؤنلری حصه لرینه
نظرادر ❊ زاد فی الملتقی ان لم یکن للقسمة وان کان لها فعلی الخلاف لکنه ذکره
فی الهدایة بلفظ قیل وتمامه فیما علقته علیه) ملتقی صاحبی کیال ووزان اجرتنك انصبا
اوزرینه اولمسنی بیانده ان لم یکن للقسمة قیدنی زیاده ایلمدی یعنی کیل ووزن مجرد
مقدارلرینی بیلمك ایچون اولوب میانه لرنده تقسیم وافراز ایچون اولمزسه دیمك واکر
تقسیم ایچون اولورسه بینه خلاف مشروح اوزره در هدایه ده تقیید مرسومی قیل ایله
تصدیر ایلمدی بو بحثك تمامی شارح ملتقی اوزره اولان تعلیقاتنده در ❊ (و) القاسم
یجب ان یکون عدلا امینا عالما بها ولا یتعین واحد لها) لئلا یتحکم بالزیادة ❊ قاسمك عدالت
صاحبی امین قسمته عالم بر ذات اولمسی واجبدر انی بر مسند وحکومت یاپوب اجر
مثلندن زیاده اجرت مطالبه ایتمسون بر کیمسنه تعیین وتخصیص اولنماز ❊ (ولا یشترك
القسام) خوف تواطئهم ❊ چند عدد کیمسنه قسام اولوب شریك اوله مزلر زیرا بونده
بر چوق اجرتله ناسك اضرارلری اوزره تواطئلری خوفی واردر ❊ (وصحت برضی الشرکاء
الا اذا کان فیهم صغیر) ومجنون (لا نائب عنه وغائب لا وکیل عنه لعدم لزومها حینئذ
الا باجازة القاضی او الغائب والصبی اذا بلغ او ولیه) تقسیم شریکلرك رضالریله صحیح ولازم
اولور الا ایچلرنده نائبی اولمیان صغیر ومجنون ویا وکیل اولمیان غائب اولورسه بو صورتده
قسمتك عدم لزومنه مبنی تقسیم صحیح اولماز الا قاضی ویا غائب ویا حین بلوغنده صبی

ویا ولیسی اجازت ویررلرسه بینه اولور ❊ هذا لو ورثة ولو شرکاء بطلت منیة المفتی وغیرها)
حکم مشروح شرکتلری من جهة الارث اولدیغنه نظرا اما شرا ایله اولورسه برینك
غیبتی حالنده قسمتلری باطله اولور (وقسم نقلی یدعون ارثه بینهم) او ملکه مطلقا او شراءه
الشریعة فلا فرق فی النقلی بین شراء وارث وملك مطلق ❊ منقولاتدن اولان مال
مشترك شریکلری بیننده تقسیم اولنور شرکتلری کرك جهت الارث وکرك شرا ویا ملك
مطلقله اولسون میانلرنده فرق یوقدر نقلیاتك تلفی اسرع اولمغله تقسیم ایدوب
حصه دارلرینه حصه لرینی تسلیمده حفظلرینه مسارعت اولور ❊ قلت ومن النقلی
البناء والاشجار حیث لم یتبدل المنفعة بالقسمة وان تبدلت فلا جبر قاله شیخنا ❊ شارح
دیر که بنا ایله اشجارك تقسیملرنده منفعت تبدل ایتمدیکجه کندولری منقولاتدن عد اولنورلر
قسمتلرنده منفعتك تبدلی اولورسه تقسیمه جبر اولنماز ❊ (وعقار یدعون شراءه او ملکه
مطلقا فان ادعوا انه میراث عن زید لا یقسم حتی یبرهنوا علی موته وعدد ورثته) بر کیمسنه لر
بر عقارك بر سبب بیانیله مثلا شراسنی ویا بلا بیان سبب مطلقا ملکیتنی ادعا ایدرلرسه
امدی زیددن منتقل میراثدر دیو دعوا ایدرلرسه او عقار تقسیم اولنماز مادام انك موتنه
وورثه کیملردر وچند عدد آدملردر بوکا اقامهٔ بینه ایتمدکجه زیرا مورثك ملکی بعد وفاته باقیدر
مادام کندودن قضاء دیون تنفیذ وصایا اولمدقجه امدی تقسیم نیت اوزره قضا
اولدیغندن کندوده اقامهٔ بینه دن لازم اولور ❊ وقالا تقسیم باعترافهم کما فی الصور الاخر ❊
امامین همامین رحمهما الله تعالی مجرد کندولرینك اعتراف واقرارلریله تقسیم اولنور
صور اخر که شرا وملك مطلق ادعالرینه کوره تقسیم اولندیغی کبی بیوردیلر بر منازع
بولنمیوب ویدلری ملکه دلالت ایتمکین ❊ (لا ان برهنا ان العقار معهما حتی برهنا
انه لهما) اتفاقا فی الاصح لانه یحتمل انه معهما باجارة او اعارة فتکون قسمة حفظ والعقار
محفوظ بنفسه ❊ دخی عقار کندولریله برابر یدلرنده دردیو برهان ایتانلریله ده
اتفاقا قول اصحده تقسیم اولنماز حتی کندولرینك ملکیدر دیو اقامهٔ بینه ایتمدکجه
زیرا احتمالدر که یدلرنده بولنمسی بر وجه اجاره واعاره اولمغله تقسیملری قسمت حفظ
اوله حالبوکه عقار بنفسه محفوظدر ❊ (ولو برهنا علی الموت وعدد الورثة وهو) ای
العقار قلت قال شیخنا وکذا المنقول بالاولی (معهما وفیهم صغیر او غائب قسم بینهم
ونصب قابض لهما نظر اللغائب والصغیر ولا بد من البینة علی اصل المیراث عنده ایضا
خلافا لهما کامر ❊ عقار تمامه یدلرنده بولنوب وکندولریله برابر ایچلرنده صغیر یا غائب
اولان ایکی شریك موته وعدد ورثه یه اثبات بینه ایدرلرسه عقار بینلرنده تقسیم اولنوب
وغائبله صغیره نظر ومراعاة ایچون حصه لرینی قبض ایدرلر بروصی نصب اولنور امام
اعظم رحمه الله تعالی قتنده مزبورده اقامهٔ بینه اولندیغی مثللو اصل میراثده که
بو بونلرك بابالرندن منتقل میراثیدر دیو اقامهٔ بینه دن لازمدر امامین ایچوندر اختلاف

نته كه ماسبقده مرور ايلدى (فان برهن) وارث (واحد) لايقسم اذلا بدمن حضور
اثنين ولو احدهما صغيرا اوموصى له (اوكانوا) اى الشركاء (مشترين) اى شركاء
بغير الارث (وغاب احدهم) لان فى الشراء لايصلح الحاضر خصما عن الغائب بخلاف
الارث ✻ وارثك برى موته اقامه ٔ بينه ايدرسه عقـار بينلرنده تقسيم اولنمز ايكيسنك
حضورى لازم اولمغين هر نه قدر برى صغير ويا موصى له اولورسه ده زيرا صغير ايچون
حاضر اولديغى تقديرجه جوابه مقتدر اولمـامغين وصى لصب اولنور موصى له ده
احدورثه منزله سنده در صغير غائب اولورسه كندو يه وصى نصب اولنمـاز و ياخود
شريكلرك شركتلرى من جهتـه الشراء اولوب بعضيسى غائب اولورسه ينه تقسيم
اولنمـاز شراده حاضر اولان شريك غائب طرفنـدن خصـم اولهمز ارث
شرانك خلافنـه دركه احدورثه نك اخرك مقامنه قائم اولمغـله كندودن مخاصمه
مشروع اداور مثلا قبـل التقسيم وارثك برى برنسنه بيع ايتكله مبيع عيبـله
رد اولنورسه كندويه حكما ولنور سـائرلرى طرفنـدن كندوسى خصم اولمش
اولور ✻ (اوكان) فى صورة الارث العقار او بعضه (مع الوارث الطفل اوالغائب او
كان (شئ منه لا) قسم للزوم القضاء على الطفل اوالغائب بلا خصم حاضر عنهما ✻
و ياخود ارث صورتنده عقار و ياخود بعضيسى طفـل و يا غائب اولان ورثه ايله برابر
وارث كبيرك يدنده بولنورسه كندوزى طرفندن خصم حاضر نصب اولنميـه رق
كندولرينك اوزرينه قضا وحكم لازم اولديغندن تقسيم اولنماز شرحك او بعضه سى
منك اوشئ منه كلاميله مكرردر ✻ (وقسم) المال المشترك (بطلب احدهم ان انتفع
كل) بحصة (بعد القسمة و بطلب ذى الكثير ان لم ينتفع الاخر لقلة حصته ✻ مال مشترك ده
بعد القسمة هر برى كندو حصه سيله منتفع اولدى صورتده احد شركانك وحصه سى
قليل اولمغله نفعيات اولميان شريكله حصه سى كثير اولان شريكك طلبيله مال مشترك
ميانلرنده تقسيم اولنور صاحب قليـل هر نقدر تقسيمدن امتناع ايدرسه ده اكا اصغا
اولنمز امتناعندن مرامى غيرك ماليله انتفاع اولمغين ✻ (وفى الخـانية يقسم بطلب كل
وعليه الفتوى لكن المتون على الاول فعليها المعول ✻ خانيه ده مرسومدر كه كرك
صـاحب كثر هر برينك طلبيله مال مشترك ميانلرنده تقسيم اولنور فتواده بو قول
اوزره در لكن متون قول اول اوزره اولمغله معتمد اولان صاحب قليلك طلبيله عدم
قسمتدر لكن بينلرنده مهايات واجبه در ✻ (وان تضرر الكل لم يقسم الا برضاهم) ✻
لئلا يعود على موضوعه بالنقض) عقارك تقسيمى صورتنـده شريكلرك هر برى
متضرر اولورسه قاضى تقسيمه جبر ايدهمز الا كندولرى بالرضا ميـانلرنده تقسيم
ايدرلرسه اولور عدم جبر قسمتك وصف اولان هر برحصه صاحبنك كندو حصه سيله
خاصة منتفع اولمقلغنه نقض وارد اولمسون ايچوندر ✻ وفى المجتبى حانوت لهما يعملان

فيه طلب احدهما القسمة ان امكن لكل ان يعمل فيه قبلها قسم والالا ✻ مجتباده
مذكوردر كه ايكى كيمسه نك كندوده عمل ايتدكلرى بر دكانلرى اولمغله بريسى تقسيمنى
مراد ايدرسه ايمدى بعد القسمـه انده هر برزى ايچون قبل القسمـة ايشلدكلرى
عملى ايشلمك ممكن اولورسه تقسيم اولنور يوقسه اولماز ✻ (وقسم عروض اتحد جنسها
لا الجنسان) بعضهما فى بعض لوقوعها معـاوضة لاتمييز افيعتمد التراضى دون جبر
القاضى ✻ جنسى متحد اولان عروض شريكلرك برينك طلبيله جبرا تقسيم اولنوركه
بعضيسى برينك بعض اخرى ديكرينك اولمغـله تمييز بولنور بعضيسى بعض اخرنده
مندرج اولان ايكى جنسى قاض تقسيمه جبر ايدهمز زيرا بونده تقسيم بروجه معاوضه
اولوب بروجه تمييز اولمامغين انجق تراضيله اولور جبر ايله اولمز قاضى يه ولايته اجبار
تمييزده اولور معاوضه ده اولمز ✻ (و) لا (الرقيق) وحده لفحش التفاوت فى الادمى ✻
نوع بنى ادمده تفاوت فاحش اولديغندن مجرد رقيقده دخى تقسيمه جبر اولنماز
رقيقله برابر سائر بر از اشيا بولنورسه بالتبع انلرايله رقيقكده تقسيمنه جبر اولنور وحده
ايله بوندن احتراز ايدر ✻ ومالا قسم لوذكورا فقط واناثا فقط كما يقسم الابل
والغنم ورقيق المغنم امامين رحمهمـا الله تعالى رقيق يالكز ذكور و يا مجرد اناث
بولنورسه تقسيم اولنور دوه وقيون مال غنيمتدن اولان رقيق تقسيم اولنديغى كبى
بيورديلر واناثده كه واو و معناسنه در اما ذكور اناث مختلط اولورسه اجمـاعا تقسيمه
جبر اولنماز بنى ادمدن ذكور واناثده مقصود مختلف اولمغـله ايكى جنس عد اولنمشدر
✻ (و) لا (الجواهر) لفحش تفاوتها ✻ جواهرده دخى فحش تفاوت اولمغله انده دخى
تقسيمه جبر اولنماز كورمز ميسنكه بونده جهالت رقيقك جهالتندن افحش اولديغندن
بر انجو و يا ياقوت اوزره كيمسنه برعورتى تزوج وخلع ايلسه جائز اولماز عبد اوزره تزوج
و يا خلع ايدرسه جائز اولور ✻ (و) لا (الحمام) والبئر والرحى والكتب وكل مافى قسمته
ضرر ✻ دخى هر بر تقسيمه قابل اولميان حمام وقيو ودكرمان وكتاب كبى تقسيمنده ضرر
اولان شيلرده جبر اولمز وكل مافى قسمته ضرر قولى عطف العـامل على الخاص
قبليندندر وعدم قسمتك علتنه اشارتدر ✻ (الا برضاهم) لما مر ولو اراد احدهما البيع
وابى الاخر لم يجبر على بيع نصيبه خـلاف لمالك ✻ الا شركالرك رضـاريله
سالف الذكر شيلر تقسيم اولنور نته كه ماسبقده مرور ايلـدى شريكلرك برى
حصه سنى بيع مراد ايدوب ديكرى ابا ايدرسه حصه سنى بيعه جبر اولنماز امام مالك
ايچوندر اختـلاف ✻ وفى الجـواهر لا تقسم الكتب بين الورثة و لكن ينتفع كل
بالمهاياة ولا تقسم بالاوراق ولو برضاهم ✻ جواهر الفتاواده مسطوردر كه ورثه
ميـانلرنده كتابلر تقسيم اولنمـز بلكه هر برلرى مهاياتله منتفع اولورلر هر نه قدر
رضالرى بولنور ايسه ده اوراقلرى تقسيم اولنماز (وكذا لوكان كتابا ذا مجلدات كثيرة)

ينه بويله تركه مجلدات كثيره صاحبى بزكتاب اولورسه تقسيم اولنماز ❊ ولو تراضيا
ان تقوم الكتب ويأخذ كل بعضها بالقيمة لو كان بالتراضى جاز والالاخانيه ❊ شركا
كتبك تقويم اولنوب هر برينك بعضيسنى بهاسيله اخذينه راضى اولورلرسه ايمدى
بو بالتراضى اولورسه اولوريه قيسه اولماز ❊ دار اوحانوت بين اثنين لايمكن قسمتها
تشاجرا فيه فقال احدهما لااكرى ولا نتفع وقال الاخراريد ذلك امر القاضى
بالمهايات ثم يقال لمن لايريد الانتفاع ان شئت فانتفع وان شئت فاغلق الباب ❊ بردار
وياحانوت ايكى كيمسنه بينلرنده مشترك بولنوب تقسيملرى ممكن اولمامغين انك
حقنده نزاع ايدوب برى كرايه ده ويرمم وانتفاعده ايتمم ديوب اخرى مطلق انى
مراد ايدرم ديرسه قاضى كندولرينه مهايات ايله امر ايدر بعده انتفاع مراد ايتميان
شريكه ديركه دلرسه كز منتفع اولكز دلرسه كز قپوسنى سد ايديكز ❊ (دار مشتركة
اودار وضيعة اودار وحانوت قسم كل وحدها) منفردة مطلقا ولو متلازقة اوفى
محلتين اومصرين مسكين (اذاكانت كلها فى مصر واحد اولا) ❊ بزر كيمسنه لر بيننده
مشترك اوله رق چند عدد دار وياخود بردار ايله بر ترلاو يابردار ايله بر دكان بولنورسه
هر برلرى على حده بربر تقسيم اولنور كرك بربرينه متصل اولسون وياهر برى
بر محله ده اولسون اكر جمله سى بر وياز ياده شهرده بولنورسه اومصرين متنك فى مصر
واحد اولا قولنى تكرار دردارلرك محللرى وقومشولرى ومسجده وصويه قربى
اعتبارلريله ميانلرنده اختلاف فاحش اولمغله تقسيمنده تعديل ممكن اولمامغين برينك
نصيبنى بردارده جمع جائز اولمدى الاتراضيله اولور ❊ رايله ضيعه وياحانوتده
اختلاف جنس واردر ❊ وقالا ان الكل فى مصر واحد فالرأى فيه للقاضى وان فى
مصرين فقولهما كقوله ❊ امامين بيور ديلركه مسئله مشروحه ده دارلرك كليسى
بر بلده ده بولنورسه بونده راى قاضى نكدر يوق ايكى بلده ده بولنمش اولورسه
انلركده قوللرى امام اعظم رحمه الله تعالى نك قول صواب قرينلرى كبيدركه هربرى
بشقه بشقه تقسيم اولنورلر ❊ (ويصور القاسم مايقسمه على قرطاس) ليرفعه للقاضى
(ويعدله على سهام القسمة ويذرعه ويقوم البناء ويفرز كل نصيب بطريقه
وشربه ❊ مثلا بردارى تقسيم ايدن قاسم تقسيم ايتديكى نسنه يى برقرطاس اوزره
تصوير وتحرير ايدركه فلانك يضبى شوقدر وفلانكله شوقدر ديوكه حتى حفظ
وضبط اولنوب ولدى الحاجه قاضى يه رفع اولنه وسهام قسمت اوزره انى تعديل
وتسويه ايدركه اقل سهام اوزره نظر ايله تقسيم اولنوركه مثلا اقل ثلث اولورسه
تقسيمى اثلاثا سدس اولورسه اسداسا قيلار تقسيم اولنه جق شى مساحه ايله معلوم
اولور نسنه اولورسه انى ارشونله اولچرنبا وارض اولورسه تقويم اولنوب على قدر
الامكان هر بر حصه طريقيله وحق شربيله افراز وتقسيم اولنور ❊ (ويلقب الانصباء

بالاول والثانى والثالث) وهلم جرا (ويكتب اساميهم ويقرع) لتطييب القلوب ❊
وقاضى حصه لرى اول ثانى ثالثه وهلم جرا حصه لرك عددنجه رابع خامس نهايتنه دك
تلقيب وتسميه ايده رك اسملرينى كتب واملا ايله قرعه ايدركه حتى حصه صاحبلرى
بربرندن نزاعسز مطيب الخاطر اوله لر لكن قرعه واجبه دكلدر نهايتى تطييب نفوسى
ايچوندر قاضى بلاقرعه هر برلرينك حصه لرينى تعيين وتخصيص ايتسه ده اولور
(فمن خرج اسمه اولا فله السهم الاول ومن خرج ثانيا فله السهم الثانى الى ان
ينتهى الى الاخير) امدى حصه دارلردن قنغيسنك اسمى ابتدا چيقارسه كندوده
اول كتب اولنمش سهم انك نامى ايكنجى مرتبه ده خروج ايدن كمسنه يه سهم ثانى
نهايتى اخرنه دك برمنوال مشروح اجرا اولنور بوندن صكره بريسى رجوع ايده مز
❊ (اعلم ان (الدراهم لاتدخل فى القسمة) للعقار (الابرضاهم) فلوكان ارض
وبناء اومنقول قسم بالقيمة عند الثانى وعند الثالث يرد من العرصة بمقابلة البناء ❊
معلوم اولسونكه عقارى تقسيمده دراهم داخله اولماز الا رضالريله اولور يعنى تقسيمده
تعديل ايچون شركانك بعضيسى اخرينه برمقدار دراهم اعطاسيله ممكن اولورسه
ديمك دراهم هرنه قدر تركه دن وياما ل شركتدن اولسه ده ايچون تقسيمه ادخالى
رضالرينه توقف ايدر زيرا مشترك اولان ايكى جنس مال بردن تقسيم اولنماز عدم
اشتراكده عدمى بالطريق الاولدر ايمدى مال مشترك ارضله بناء ويامنقولاتدن برنسنه
اولورسه امام ثانى رحمه الله تعالى قتنده قيمتلرينه كوره تقسيم اولنور زيرا بومثللو شيده
تعديل ايچون تقويمله اولور بنانك تعديلى مساحه ايله اولماز امام ثالث عندنده بنانك
مقابلنده عرصه دن كندويه مساوى برمقدار يرويريلور ❊ فان بقى فضل والايمكن
التسوية رد الفضل دراهم للضرورة واستحسنه فى الاختيار ❊ مقسوم مشروحده
شريكك برى ايچون برمقدار شى ارتوب تسويه ممكن اولمزسه ضرورته مبنى اخره فاضل
دراهم اوله رق رد اولنور مضمون مشروحى صاحب اختيار استحسان بيوردى
❊ (قسم ولاحدهم مسيل ماء اوطريق فى ملك الآخر و) الحال انه (لم يشترط للقسمة
صرف عنه ان امكن والافسخت القسمة) اجماعا واستؤنفت ❊ مثلا بردار تقسيم اولنوب
ماء مطرك اساله سى محلى وياطريق شريكلرينك برينك حصه سنه واقع اولوب
حالبوكه تقسيمى وقتنده سيلان ماء ومرور طريق حقنده برشى شرط قيلنمامش اولورسه
ايمدى ممكن اولورسه اندن صرف نظر اولنور يوقسه اجماعا قسمت فسخ اولنوب
هر بر ايچون مسيل ماء وطريق اتخاذى ممكن اولور وجه اوزره تقسيم استيناف اولنور
❊ ولو اختلفوا فقال بعضهم ابقيناه مشتركا كما كان ان امكن افراز كل فعل كما بسط
الزيلعى ❊ شركا حين قسمتده اختلاف ايدوب بعضيسى طريقى تقسيمده ادخال ايتميوب
كما فى السابق بروجه اشتراك ابقا ايدرز ديوب بعض آخرى تقسيم ايدرز ديسه لر

امدی هر برلرینه طریقدن حصه افرازی ممکن اولورسه قاضی تقسیم ایدرنته که
مفاد مرسومی زیلعی بسط وتفصیل ایلدی عباره ده اولی اولان ابقتاه بدلنه تبقیه
ایدی ❊ (اختلفوا فی مقدار عرض الطریق جعل) عرضها (قدر عرض باب
الدار) واما فی الارض فبقدر ممر الثور زیلعی (بطوله) ای ارتفاعه ❊ بر طریقده
شریك اولان کیسنه‌لر طریقك عرضنده اختلاف ایتسه‌لر طریقك عرض دارك
قپوسنك طول وارتفاعی اعتباریله عرض مقداری قیلنور عرضده او کوزك مرور
ایده‌جکی یر مقداری قیلنور ❊ حتی یخرج کل واحد منهم جناحا فی نصیبه ان فوق
الباب لافیما دونه لان قدر طول الباب من الهواء مشترك والبناء علی الهواء
المشترك لایجوز الا برضی الشرکاء جلالیه ❊ امدی شرکانك هر بری قابونك مافوقنده
کندونك نصیبنده بر جناح چیقارر اشاغیسنده چیقاره‌مز زیرا قپونك طولی مقداری
هوا مشترکدر هوای مشترك اوزره بناء شرکانك رضالریله اولور ❊ (ولو شرطوا ان
یکون الطریق فی قسمة الدار علی التفاوت جازوان (وصلیة کان سهامهم فی الدار
متساویة) ذلك لان (القسمة علی التفات بالتراضی فی غیر الاموال الربویة جائزة) ❊
شرکا دار مشترکه‌لرینی تقسیمده طریقنك تفاوت اوزره اولمسنی شرط ایدرلرسه جائز
اولور سهاملری انده هرنقدر متساویه اولورسه‌ده زیرا اموال ربویه‌نك ماعداسنده
بالرضا تفاوت اوزره تقسیم جائز اولور ❊ فجاز قسم التبن بالاکراد لانه لیس بوزنی
لاالعنب بالسریجة علی الصحیح بل بالقبان او المیزان لانه وزنی ❊ امدی صمانی اوجاق
ووسقلر ایله تقسیم مشروع اولور وزنی اولمامغین اوزومی قول صحیح اوزره سله وسپت
امثالی نسنه ایله تقسیم جائز اولمز بلکه موزوناتدن اولمغله قپان ویا ترازو ایله تقسیم
اولنور ❊ (سفل له) ای فوقه (علو) مشترکان (وسفل مجرد) مشترك والعلو للاخر
(وعلو مجرد) مشترك والسفل لاخر (قوم کل واحد) من ذلك (علی حدة وقسم بالقیمة
عند محمد وبه یفتی ❊ مثلا ایکی فوقانی وتحتانی دار مشترکه وفقط فوقانیسی اخر
کیمسه‌نك اولوب تحتانیسی مشترك برخانه وسفلی اخرك مجرد علوی مشترکه دار شریکلری
ماییننده تقسیم اولنه‌جق اولورسه امام محمد قتنده انلرك هر بری علی حدة تقویم برله
میانلرنده قیمتلریله تقسیم اولنور اما مینك دیدیکی کبی زراعله تقسیم اولنمز انجق بو
قولله فتوا ویریلور ❊ (انکر بعض الشرکاء بعد القسمة استیفاء نصیبه وشهد القاسمان
بالاستیفاء) لحقه (تقبل) وان قسما باجر فی الاصح ابن ملك ❊ تقسیم اولندقدنصکره
شریکلرك بعضیسی حصه‌سنك اتماما اخذ واستیفاسنی انکار ایتمکله تقسیم ایدن
ایکی ذات انك حقنی استیفاسنه شهادت ایتسه‌لر مقبوله اولور قول اصحده هرنقدر
اجرتله تقسیم ایتمشلر ایسه‌ده زیرا شهادتلری کندولرینك فعلی اولیان قبضه در
کندولرینه بونده برجر منفعت اولمغین (ولو شهد قاسم واحد لا) لانه فرد ❊ قاسم واحد شهادت

ایدرسه یالکز اولدیغندن مقبوله اولمز ❊ (ولو ادعی احدهم ان من نصیبه شیئا وقع فی
ید صاحبه غلطا وقد کان اقر بالاستیفاء) اولم یقربه ذکره البرجندی (لم یصدق الا ببرهان
او اقرار الخصم او نکوله فلو قال الابحجة لعمت ولاتناقص لانه اعتمد علی فعل الامین
ثم ظهر غلطه ❊ شرکانك بریسی دعوا ایتسه که کندو حصه‌سندن بر مقدار شی غلط
اوله‌رق شریکینك یدنده واقع اولدی حالبوکه مدعی مزبور کندو حصه‌سنی اخذ
واستیفاسنی اقرار ایتسون ویا ایتمسون قولنده انجق برهانله ویا خصمنك اقراریله ویا
یمیندن نکولیله تصدیق اولنور تناقصنده اولمز زیرا کندونك اقرار مشروحی قاسم
امینك فعلنه اعتماد اولمش اولمغله صکره وقتله تأمل وملاحظه ایتمکله غلط وسهوی
ظاهر ونمایان اولور مصنف مرحوم الا ببرهان بدلنه الابحجة دیسه اقرار ونکولك
جمله‌سنه عام اولوردی ❊ (وان قال قبضته فاخذ شریکی بعضه وانکر) شریکه ذلك
(حلف) لانه منکر ❊ شرکانك بری حصه‌می قبض ایتدم لکن شریکم حصه‌مك
بعضیسنی اخذ ایتدی دیمکله انی شریکی انکار ایلسه کویا غصبنی منکر اولدیغندن
تحلیف اولنور ❊ (وان قال قبل اقراره بالاستیفا اصابنی من ذلك کذا الی کذا ولم
یسلمه الی وکذبه شریکه تحالفا وتفسخ القسمة) کالاختلاف فی قدر المبیع ❊ کندودن
استیفای حصه‌سنی اقرار وقوعبولمیان شریك بکا فلان دار مشترکدن اشبو محلدن
بو محله دك حصه اصابت ایتدی لکن شریکم انی بکا تسلیم ایتمدی دیوب اوده کندوینی
تکذیب برله دعواسنی انکار ایدرسه مبیعك مقدارنده اختلاف صورتنده اولدیغی
مثللو بونده طرفین تحلیف اولنوب تقسیم فسخ اولنور اختلاف کندونك حصه‌سینك
مقدارنده اولمغین ❊ (ولو اقتسما دارا واصاب کلا طائفة فادعی احدهما بیتا فی ید الاخر انه
من نصیبه وانکر الاخر فعلیه البینة) لانه مدع ❊ شرکا دار مشترکه‌لرینی اقتسام
وهر برینه بر مقدارشی اصابت ایتدکدنصکره بریسی اخرك یدنده بولنان بر بیتی بنم
حصه‌مه اصابت ایتمشیدی دیو دعوا اودخی انکار ایدرسه مدعی اولدیغندن کندویه
بینه لازم اولور بوسالف الذکر متنك ولو ادعی احدهم ان من یضبه شیئا قولندن
مغنیدر زیرا انده بونده اولاندن زیاده مفاد واردر ❊ (وان اقاماها فالعبرة لبینة المدعی)
(لانه خارج وان قال قبل الاشهاد علی القبض تحالفا وفسخت وکذا لو اختلفا فی الحدود)
مسئله مشروحه‌ده طرفین اقامهٔ بینه ایده‌جك اولورلرسه خارج اولدیغندن اعتبار
مدعینك بینه‌سنه‌در قبض اوزره اشهادندن مقدم دعوا ایتمش اولورلرسه ایکیسنه‌ده
یمین ویرلدکدنصکره قسمت فسخ اولنور حدودده اختلاف ایدرلرسه حکم ینه بویلجه
در تحالف اولنورلر ❊ (وان استحق بعض معین من نصیبه لاتفسخ القسمة اتفاقا
علی الصحیح) ❊ شریکلرك برینك حصه‌سندن بعض معین مستحق چقلورسه‌ده
قول صحیح اوزره اتفاقا تقسیم فسخ اولنمز ❊ (وفی استحقاق بعض شایع فی الکل

تفسخ) اتفاقا ❊ مال مشترككٔ كليسنده شايع بعض مستحق چيقيلورسه اتفاقا تقسيم
فسخ اولنور شريكٔ اخر ظهور ايتمش اولمنين ❊ (وفى) استحقاق (بعض شايع من
ضيبه لا تفسخ) جبرا خلافا للثانى) ❊ برينك ضيبندن بعض شايعك استحقاقنده
جبرا فسخ اولنماز امام ثانى قسمت فسخ اولنور بيوردى ❊ (بل) المستحق منه (يرجع
لحصة ذلك (فى نصيب شريكه) ان شاء او نقض القسمة دفعا لضرر التشقيص ❊
بلكه كرك شايعده وكرك معينده حصه‌سندن مستحق چيقلان شريك دلرسه مستحق
چيقلان حصه ايله شريكنك نصبه رجوع ايدر ويا خود حصه‌سندن افرازضررينى
دفع ايچون تقسيمى نقض ايدر ❊ قلت قد بقى ههنا احتمال اخر وهو ان يستحق بعض
من بضب كل واحد فان كان شائعا فسخت وان كان معينا فان تساويا فظاهر
والا فالعبرة لذلك الزائد كما مر فلذا لم يفردها بالذكر ❊ شارح عليه الرحمه ديركه بونده
بر احتمال باقى قالديكه شريكلرك هر برينك نصيبندن بعض مستحق چيقلسه ايدى
او بعض شائع اولورسه تقسيم فسخ اولنور معين اولورسه ايدى مستحق چيقلان
بعضيلر مساوى اولوب مثلا هر برينك حصه‌سندن اوچر ارشون اولورسه امر ظاهر
دريوق برينك كه زائد اولورسه مثلا برندن درت و برندن التى ارشون اولمق كبى
پس بونده اعتبار زائده دركه ايكنجى اولكنه بر ارشونله رجوع ايدر نته كه ماسبقده
مرور ايلدى بناء برين بو صورتى مصنف مرحوم بشقه ذكر ايتمدى (ظهور دين فى
التركة مقسومة تفسخ) القسمة (الا اذا قضوه) اى الدين (او ابراء الغرماء ذمم الورثة
او يبقى منها) اى من التركة (ما يفى به) لزوال المانع ❊ تركه مقسومه‌ده دين ظهور
ايدرسه تقسيم فسخ اولنور الا ورثه دينى ادا ويا خود غرما ورثه‌نك ذمتلرينى ابرا
ويا خود تركه‌دن دينى وفا ايدر شى باقى قالورسه مانعك زوالندمبنى قسمت فسخ اولنماز
❊ (ولو ظهر غبن فاحش) لا يدخل تحت التقويم (فى القسمة) فان كانت بقضاء
(بطلت اتفاقا لان تصرف القاضى مقيد بالعدل ولم يوجد) ❊ تقسيم ده مقومينك تقويمى
تحتنده داخل اولميان غبن فاحش ظهور ايدرسه ايمدى تقسيم قضا ايله اولمش اولورسه
اتفاقا باطل اولور قاضينك تصرفنده عدالت شرط اولديغندن غبن يسيرده دعوى
وبينه مسموعه اولماز ❊ (ولو وقعت بالتراضى) تبطل ايضا (فى الاصل) لان شرط
جوازها المعادله ولم توجد فوجب نقضها خلافا لتصحيح الخلاصة ❊ تقسيم تراضيله‌ده
اولسه قول اصحده ينه باطل اولور جوازينك شرطى عدالت اولوب انكده معدوم
اولديغندن نقضى واجب اولدى اختلاف صاحب خلاصه‌نك تصحيح ايتديكى
رضا صورتنده بيع كبى اولديغندن عدم نقض قولينكدر لكن تعزير اولدقده
بيعدخى رد اولنور ايمدى تراضى انجق تساوى صورتنده اولور ❊ قلت فلو قال
كالكنز تفسخ لكان اولى ❊ شارح عليه الرحمه ديركه مصنف مرحوم كنزده كه مثلاو

بطلت بدلنه تفسخ ديسه اولى اولور ايدى ❊ (ر وتسمع دعواه ذلك) اى ما ذكر من الغبن
الفاحش (ان لم يقر بالاستيفاء وان اقر به لا) تسمع دعوى الغلط والغبن للتناقض
الا اذا ادعى الغصب فتسمع دعواه وتمامه فى الخانية ❊ شريكك سالف الذكر غبن
فاحش دعواسى مسموعه اولور اگر كندو حصه‌سنى تماما اخذ واستيفا ايتديكنى
اقرار ايتمش اولمازسه يوقيسه غلط وغبن دعوالرى مسموعه اولماز تناقض ايتمش
اولديغندن الا دعواسنه اقامة بينه ويا غصب دعواسى ايدرسه ايمدى دعواسى
مسموعه اولور بونك تمامى خانيه ده در ❊ (ادعى احد المتقاسمين) للشركة (دينا
فى التركة صح) دعواه لانه لا تناقض لتعلق الدين بالمعنى والقسمة بالصورة ❊ ميانلرنده
تقسيم تركه ايدن ورثه‌دن برى تركه‌ده دين دعواسى ايدرسه عدم تناقضه مبنى
دعواسى صحيحه اولور زيرا دين معناً كه تركه‌نك ماليتنه تعلق ايدركورمزميسنكه
ورثه ايچون دينى ادا وتركه‌نك جمله‌سنى كندولرينه اخذ واردر وقسمت صورته تعلق
ايدر ❊ (ولو ادعى عينا) باى سبب كان (لا) تسمع للتناقض او الاقدام على القسمة
اعتراف بالشركة ❊ احد ورثه مال مقسومدن برنسنه‌يى قنغى سبيله اولورسه اولسون
بنمدر ديو دعوا ايدرسه تناقض ايتمش اولمغله دعواسى مسموعه اولماز زيرا تقسيمه اقدام
انك مشترك اولديغنى اعتراف واقرار در ❊ وفى الخانية اقتسموا دارا او ارضا ثم ادعى
احدهم فى قسم الاخر بناء او نخلا زعم انه بناه وغرسه لم تقبل بينة ❊ خانيه‌ده مرسومدركه
شركا بر دارى ويا بر ارضى ميانلرنده اقتسام ايتدكدنصكره بريسى اخرك قسمنده
بر بنا ويا غرسى بنمدر بن بنا وغرس ايتمشيدم ديو دعوا واتيان بينه ايده‌جك اولسه
دعوا وبينه‌سى مقبوله اولماز ❊ (وقعت شجرة فى نصب احدهما اغصانها متدلية
فى نصيب الاخر ليس له ان يجبره على قطعها به يفتى) لانه استحق الشجرة باغصانها
اختيار ❊ تقسيمده ايكى شريكك برينك حصه‌سنه داللرى اخرك نصيبنه صاقر برشجره
اصابت ايدرسه اخر شريكنه اغصانك قطعيله جبر ايده‌مز انجق بو قولله فتوا ويريلور
شجره‌يه اغصانيله مستحق اولمغين ❊ (بنى احدهما) اى احد الشريكين (بغير اذن الاخر)
فى عقار مشترك بينهما (فطلب شريكه رفع بنائه قسم) العقار (فان وقع) البناء
(فى نصيب البانى فبها) ونعمت (والا هدم) البناء وحكم الغرس كذلك بزازيه ❊ عقار
مشتركده احدهما اخرك اذنسز بر بنا احداث ايتمكله اخرى انك رفعنى طلب ايدرسه
نه كوزل يوقيسه بنا هدم اولنور ويا خود قيمتنى رفعله ارضاده اولنسه اولور غرسك
حكميده ينه بويله‌در ❊ (القسمة تقبل النقض فلو اقتسموا واخذ واحصتهم ثم تراضوا
على الاشتراك بينهم صح) وعادت الشركة فى عقار او غيره لان قسمة التراضى مبادلة
ويصح فسخها ومبادلتها بالتراضى بزازيه ❊ قسمت نقض قبول ايتديكندن شركا
بر مال مشتركى ميانلرنده اقتسام وهر برلرى حصه‌لرينى اخذ ايتدكدنصكره شركته

راضی اولسه‌لر صحیح اولوب کما فی السابق شرکت عقارده وغیرنده عودت ایدر زیرا
قسمت تراضی مبادله‌در و بالتراضی فسخی ومبادله‌سی صحیح اولور ومبادلتهـا بدلنه
واعادة الشرکة دیسـه اولی اولور ایدی ❊ (المقبوض بالقسمة الفاسدة) لقسمة علی
شرط هبة اوصدقة او بیع من المقسوم اوغیره (یثبت الملك فیه ویعینه) جواز (التصرف
فیه) لقابضه ویضمنه بالقیمة ❊ هبه ویاصدقه ویا مقسومدن ویاغیرندن بیع شرطیله
تقسیمده اولدیغی مثلاو قسمت فاسده ایله قبض اولنان نسنه‌ده ملك ثابت اولوب وقبض
قابضنه انده تصرفك جوازینی افاده ایدر وقیمتله ضامن اولور ❊ (کالمقبوض بالشرط
الفاسـد) فانه یفید الملك کما مر فی بابه (وقیل لا) ینبغ جزم بالقیل فی الاشباه والاول
فی البزازیة والقنیة ❊ نته که شراء فاسد ایله مقبوض ملك افاده ایتدیکی مثلاو نته که
شراء فاسـد بابنده مرور ایتدی بعضلر قبض مشروح ملکی اثبـات ایتمز دیدیلر
اشباهده اشبو قیلك قولیله جزم ایتدی ابو السعود مصنفده بوروایته عدم اطلاعنی
نقل ایلدی قول اول بزازیه‌ده وقنیه‌ده مذکور در ❊ (ولو تهایئا فی سکنی دار
واحدة یسکن هذا بعضا وذا بعضا اوهذا شهرا وذا شهرا (اودارین) یسکن کل دارا ❊
ایکی شریك بردارك بری بعضیسنده و بری بعض اخرنده ویا بری برماه ویاایکی دارك
هر بری برنده ساکن اولمق اوزره عقد مهایات ایتسه‌لر صحیح اولور عرف فقهاده
مهایاة قسمت منافعدن عبارت اولمغله قیاسی بونی منع ایدر زیرا مهایاة کندو جنسیله
منافعی مبادله‌در لکن استحسانا مشروع اولدی الله جلیلك ❊ لها شرب ولکم شرب
یوم معلوم ❊ نظم کریمنه مبنی ❊ (اوفی خدمة عبد) یخدم هذا یوما وذا یوما (اوعبدین)
یخدم هذا هذا والاخر الاخر (اوفی غلة دار اودارین) کذلك (صح) التهایؤ فی الوجوه
الستة استحسانا اتفاقا ❊ ویاخود برعبده برینه برکون دیکرینه برکون ویاایکی عبدده
بری برینه واخری اخرینه خدمت اوزره ویاخود برو یاایکی دارك غله‌سنده مهایاة‌ینه بویله
اشبوالتی صورتده استحسانا اتفاقا صحیح ومثمر وعدر (والاصح ان القـاضی یهایئ
بینهما جبرا بطلب احدهمـا) اصح اولان بودر که قاضی شریکلرك برینك طلبیله
بینلرنده جبرا مهایاتله حکم ایدر هرنقدر دیکری اباوامتناع ایدرسه ده ❊ ولا تبطل بموت
احدهما ولا بموتهما ❊ مهایات ایدن ایکی شریکك برینك وایکیسنك بردن وفاتیله
مهایات باطله اولمز زیرا موتله منتقض اولسه حاکم مهایاتله تکرارینه حکم ایدرایمدی
نقض واستینافنده برفائده اولمز ❊ ولوطلب احدهما القسمة فیما یقسم بطلت ❊ قابل
قسمت اولان عقار مشترکده بریسی تقسیم طلب ایدرسـه مهایات باطله اولور بعذر
بغیرعذر شرکایه مهایاتی نقض واردر ❊ ولواتفقا علی ان نفقة کل عبد علی من یخدمه
جاز استحسانا بخلاف الکسوة ❊ تهایئده ایکی شریك هر برعبدك نفقه‌سی کندویه
خدمت ایتدیکی شریکك اوزرینه اولمق اوزره اتفـاق ایدرلرسـه استحسـانا

جائز اولور کسوه بونك خلافنه‌در که بونده بروجه مشروح اتفاقلری مشروع دکلدر
❊ ومازاد فی نوبة احدهما فی الدار الواحدة مشترك لا فی الدارین ❊ غله‌ده تهایؤ صورتنده
دار واحده‌ده شریکلرك برینك نوبتنده زیاده اولان مبلغ ایکیسی بیننده مشترکدر
ایکی دارده تهایؤده برینك غله‌سی آرترسه انده مشترك اولمازلر هر بری کندی دارینك
غله‌سنه مستحق اولور (ویجوز فی عبد ودار علی السکنی والخدمة) دارده وعبده سکنی
وخدمت اوزره مهـایاة جائزه اولور ❊ وکذا فی کل مختلف المنفعة ملتقی وتمامه
فیما علقته علیه ❊ نیه بویله هر برمنافعی مختلف اولان مثلا بر زدارلرك سکناسنده
واراضینك زرعنده وحمامده مهایاة اولور زیرا متحدده اولیجق مختلفده بالطریق
الاولی اولور ❊ (و) لو تهایئا (فی غلة عبد اوفی غلة عبدین او) تهایئا (فی غلة بغل اوبغلین
او) فی (رکوب بغل اوبغلین او) فی (ثمرة شجرة او) فی (لبن شاة لا) یصح فی المسائل الثمان ❊
برو یاایکی عبدك برو یاایکی بغلك غله لرنده و یابر ایکی قاطرك رکوبنده و یابر اغاجك
میوه‌سنده و یابر قیونك سودنده ایکی ذات تهایؤ ایتسه‌لر اشبو سکز مسئله‌ده صحیح اولمز
ثمره ایله لبن قابل قسمت اولان اعیان باقیه‌ده اولمغله کندولرنده تهایؤ اولمدی
❊ وحیلة الثمار ونحوها ان یشتری حظ شریکه ثم یبیع کلها بعد مضی نوبته اوینتفع
باللبن بمقدار معلوم استقراضا لنصیب صاحبه اذ قرض المشاع جائز ❊ ثمار امثالی شیلرده
تهایئك جوازینك حیله‌سی احد شریکین شریکنك حصه‌سنی ابتدا کندودن اشترا
بعده شریکنك نوبتنك مضیسندن صکره کندویه کلیسنی بیع ایتمکدر و یاخود
شریکنك حصه‌سنی مقـدار معلومه استقراض ایده‌رك لبنله منتفع اولمقدر
زیرا مشاعك قرضی جائزدر ❊ (فروع) الغرامات ان کانت لحفظ الاملاك فالقسمة
علی قدر الملك وان لحفظ الانفس فعلی عدد الرؤس ولا یدخل صبیان ونسـاء فلوعزم
السلطان قریة تقسیم علی هذا ❊ غرامات سلطانیه حفظ املاك ایچون اولورسه
هرکسك ملکینه کوره تقسیم اولنور محافظهٔ نفوس ایچون اولورسه عدد رؤس اوزره
توزیع اولنور لکن نسا وصبیان داخـل اولمز ایمدی سلطـان نصره الله تعالی
برقریه‌یه برمقدار شی غرامت ایدرسه برمنوال مشروح توزیع وتقسیم اولنور دیدیلر
پس اوچ قول اولمش اولور ❊ ولو خیف الغرق فاتفقوا علی القاء امتعة فالغرم بعدد
الرؤس لانها لحفظ الانفس ❊ دریاده فورتنه وقتنده غرق وهلاك خوفی اولمغله
اهالئ سفینه امتعه‌نك دریایه القاسی اوزره اتفاق ایدرلرسه غرمات عدد رؤسی اوزره
اصابت ایدر محافظهٔ نفوسی ایچون اولمغین ❊ (المشترك) اذا انهدم فابی احدهما العمارة
ان احتمل القسمة لا جبر وقسم والا بنی ثم آجره لیرجع بما انفق لو بامر القاضی والا فبقیمة
البناء وقت البناء وله التصرف فی ملکه وان تضرر جاره فی ظاهر الروایة الکل فی الاشباه ❊
مشترك برینا منهدم اولدقده شریکلرك بری عمـارتندن اباوامتناع ایدرسه ایمدی

اول بنا قابل قسمت ایسه کندویه اعماریله جبر اولنماز نهایتی تقسیم اولنوب هر بری
حصه سنی تعمیر ایدر تقسیمه احتمالی اولمزسه بری اعمار وبنا ایدوب بعده امر قاضی ایله
اولمش ایسه اتفاق ایتدیکی مبلغله یوقیسه حین بناده که بنانک قیمتیله رجوع ایتمک
ایچون اول بنایی اخره ایجار ایدر ظاهر روایتده انسان کندی ملکنده لتصرف ایدر
جاری هر نقدر متضرر اولورسه ده منع اولنماز مضامین مشروحه نك کلیسی
اشباهده مسطوردر ﴿ وفی المجتبی وبه یفتی وفی السراجیة الفتوی علی المنع قال المصنف
فقد اختلف الافتا وینبغی ان یعول علی ظاهر الروایة انتهی ﴾ مجتباده
انجق اشبو عدم منع قولیله افتا اولنور سراجیه ده فتوی منع اوزره در دیو مسطوردر
مصنف مرحوم بیورلر که بونده افتاده اختلاف اولندی لایق وسزاوار اولان
ظاهر روایت قولنه اعتماد در اشباهك عباره سی بونده نهایت بولدی (قلت ومر فی
متفرقات القضاء وفی الوهبانیة وشرحها) قضانك متفرقاتنده بو مضمون مرور ایتدی
و وهبانیه ده وشرحنده مذکور درکه (نظم) (ولو زرع الانسان ارز ابداره ❁
فلیس لجار منعة لو یضرر) برانسان کندی دارنده پرنج اکوب سفینده کثرت ماسبیله
قومشوسی متضرر اولمغله منع ایده مز (وحیط له اهل محمل واحد ❁ ولا حمل فیه
قبل لیس یغیر) وحیط مبتدای لیس یغیر جمله سی خبردر له ضمیری حائطه راجعدر
فیهده فی علی معناسنه در یعنی برذات میانلرنده مشترك برحائط اولمغله برلیسی انك اوزرینه
برمقدار دیرك وضع ایتسه حالبوکه مقدما انده وضع جذوع سبقت ایتمش اولمسه اول وضع
تغیر اولنماز یعنی اخر شریکلری کندویه مقدما بونده بویوغیدی شمدی وضع
ایتدیرمیز دیه مزلر نهایتی سزلرده دلرسه کز بونك کبی وضع جذوع ایتدیکز دیلر
ذاتنده که خشب اوزره زیاده خشب وصفی وفتح باب بونك خلافنه درکه شرکادن
اونسز انلری یابه مز (وما الشریك ان یعلی حیطه ❁ وقیل التعلی جائز فیعمر) جدار مشترکده
شریکك بری انی وضع قدیمنك اوزره عالی قیلوب یوجه لده مز بعضیلر کندویه
حق تعلی واردر رسم معتاد اوزره یپار دیدیلر قول اول امام محمد رحمه الله تعالی
نك لضی اولمغین شاعر نقدیمیله ترجیحنه ایما ایبور دیلر ﴿ قسم عند منع مشارك ❁
من الزم قاضی مؤجر فیعمر ﴾ حمام کبی تقسیمه قابل اولمیان مال مشترکی شریك تعمیر
وترمیمندن امتناع ایتدکده قاضی انی اجاره ویروب اجاره سیله تعمیر ایدر قاض مبتدا
موجر خبردر جمله سی وممنوع مبتداسنه خبردر عائد محذوفدر موجره تقدیرنده
درمن الزم منعه متعلقدر فیعمر فاعلی ضمیری قاضی یه راجعدر ﴿ وینفق فی المختار
راض باذنه ❁ ویمنع نفعا من ابی قبل یخسر ﴾ مسئلهٔ سالفه ده قول مختار اعماره راضی اولان
شریك قاضینك اذنیله مال مشترکك تعمیرنه انفاق وصرف ایدوب امتناع ایدن
شریکی انفاق ایتدیکی مبلغی اخذ واستیفا ایده نه دك انتفاعدن منع ایدر یخسرده

ان محذوفدر شاعر بو بیتله بیت اولك مضموننك غیر مختار اولدیغنه اشارت ایدر
﴿ وخذ منفقا بالاذن منه لحاکم) وخذ قیمة ان لا وهذا المحرر ﴾ اشبو بیت مصنف
مرحومك کندونك زیاده سیدر ابن وهبانی نك دکلدر منفقا اسم مفعول صیغه سیله در
یعنی احد شریکین بلا رضاء الاخر اعماره اذن قاضیله انفاق ایدوب صرف ایتدیکی
مبلغی بلا اذن صرف ایتمش اولورسه قیمتنی اخذ ایدر فقهانك تحریرلری بود ران
لاتر کیبنده ان شرطیدر والله اعلم واستغفر الله العظیم

﴿ کتاب المزارعة ﴾

مزارعه یه دائر مسائل ومکتوباتدر مخابره ومحاقله ده دینور اهل عراق قراح تعبیر ایدر
﴿ مناسبتها ظاهرة ﴾ مزارعه نك قسمه مناسبتی ظاهره درکه هر برلرنده منفعت ملك
تحصیلی باهره در شوقدر وار که قسمه عقارده وغیرسنده جاریه اولمغله اعم مزارعه
اراضی یه مختص اولمغله اخصدر بناء علیه تقسیمی تقدیم ایلدی وحاصلات مزارعه ده
قسمتده مناسبت اولسه ده اولور ﴿ (هی) لغة علة من الزرع وشرعا (عقد علی الزرع
الخارج) ﴾ مزارعه لغتده زرعدن مفاعله در شرعده خارجك بعضیسی مقابل
زرع اوزره عقددر اصل مفاعله غالبا مقاتله مناظره کبی مشارکت بین الاثنینه موضوع
ایسه ده بونده نفسی اکاره اطلاق اولنمغین عقد مراد اولندی ومداواة ومعالجه مثللو
انجق برنده بولنان فعلده ده مستعملدر (وارکانها اربعة ارض وبذر وعمل وبقر) مزارعه نك
ارکانی دردر تارلا وتخم وعمل وبقر حکمی منفعت ارضه وزرعه فی الحال مالکیدر
﴿ (ولا تصح عند الامام) لانها کقفیز الطحان ﴾ امام اعظم رحمه الله تعالی نزدنده
مزارعه قفیز طحانکه اذندن براولجك و یرمك اوزره بغدایی طحن ایچون بربقره یی
استیجار کبی اولدیغندن صحیحه اولمدی یعنی مشار الیه قتنده مزارعه عقدی فاسددر
زیرا رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ثلث ویا ربع اوزره مزارعه دن نهی
بیورمشدر ایمدی مزارع تارلایی فلحن ایدوب وسقی ایتدکده برخارج کندونك
اولور بذر مزارعك اولورسه حاصلات کندونك اولور نمای ملکی اولمغین ارضك
اجر مثلنی ویرر ﴿ (وعندهما تصح وبه یفتی) للحاجة وقیاسا علی المضاربة ﴾ امامین
همامین رحمهما الله تعالی عندلرنده عقد مزارعه صحیح اولور وانجق بو قولله افتا اولنور
زیرا ناسك بوکا احتیاج تامی واردر ومضاربه یه قیاس اولنور حتی رسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلم خیبرك خرما اشجارلرینی اهالیسنه حاصلاتنك نصفی اوزره مساقاته
واراضیسنی مزارعه یه ویرمشدر واصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینك
وتابعینك الی یومنا هذا علمای اعلامك معامله لریدخی بونك اوزرینه در امام اعظم رحمه

الله تعالى طرف باهر الشرفلرندن جواب ممکنکه رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلمك اهل خيبره معامله سى من وصلح طريقى اوزره خراج مقاسمه اولمشدر كورمز
ميسنكه كندولر بنه مدت بيان ايتامشدر مزارعه اولسه مدت بيان بيوررلر ايدى
امام مشار اليه حضرتلرينك مسائل مزارعه تفريعلرى انى تجويزايدن علمانك قوللرى
اوزره در ناسك بونده كندونك قوللريله عدم عمللرى معلوملرى اولديغنه مبنى
✲(بشروط) ثمانية (صلاحيته الارض للزرع واهلية العاقدين وذكر المدة) اى مدة
متعارفة ✲ عقد مزارعه‌نك امام مين همامين قتنده صحتى سكز شرطه منوطدر
اولا ارضك زراعته صلاحيتى اولوب طورلو وچوراق اولماسيدر اماانقطاع
ماوشدت شتا امثالى شرف زوال او زره اولان سوانحك ضررى اولماز وعاقدينك
اهليتى كه عاقل اولملرى ومدت متعارفه‌نك ذكرى ✲ فتفسد بمالايتمكن فيها منها وبما
لايعيش اليها احدهما غالبا وقيل فى بلادنا تصح بلا بيان مدة ويقع على اول زرع
واحد وعليه الفتوى مجتبى و بزازية اقره المصنف ✲ امدى كندوده زراعت ممكنه
اولميجق مدتله وغالبا كندولرينك اكا اولشوب معمر اوله‌مدقلرى وقتله توقيتله
مزارعه فساده كيدر بعضلر بزلرك بلده لريمزده مدت بيان ايتمكسزن مزارعه صحيحه
اولور بيوديلر ابتدا حاصل اولان زراع واحده واقع اولور فتوا بوقول اوزره در ✲(و)
ذكر (رب البذر) وقيل بحكم العرف (و) ذكر جنسه) لاقدره لعلمه باعلام الارض
وشرطه فى الاختيار وذكر (قسط) العامل الآخر) وتخم صاحبنك ذكرى شروط
مشروحه‌دندر زيرا بذر صاحب ارض طرفندن اولورسه مزارعه‌ده عامل استيجار
اولنمش اولور وعامل جانبندن اولورسه ارض اجاره اولنمش اولور ايمدى صاحبلرى
ذكر اولنمديغى تقديرجه معقود عليه مجهول اولور بعضلرك عرف حكم لضب اولنور
ديديلر يعنى عرف وعادت بذرك قنقى طرفدن اولمسى ايسه اكا اعتبار اولنوب بذرى
اووير و بذرك جنسنى ذكردن لازمدر قدرى ارضك اعلاميله معلوم اولمغله انى ذكر
لازم دكلدر اختيارنام كتابده بذرك مقدارنى بيانيده شرط ايلدى واخركه بذرصاحبى
اولميان عاملك نصيبنى ذكر و بيان لازمدر (ولو بينا خط رب البذر وسكتا عن خط
العامل استحسانا) رب البذرك خط و نصيبنى بيان ايدوب عاملك ضيبدن سكوت
ايدرسه استحسانا عقد جائز اولور ✲(و) بشرط (التخلية بين الارض) ولومع البذر
(والعامل) ✲ دخى عقد مشروحك صحتى صاحب ارضك ارضله مزارع ماينى
تخليه سى شرطيله در بذر هر نقدر صاحب ارضك اولمغله انكله برابر تخليه ايدرايمدى
صاحب ارض معا مزارعله عملى شرط ايدرسه تخليه بولنمامغين عقد صحيح اولمز
✲(و) بشرط (الشركة فى الخارج) ✲ دخى صحت عقد خارجده شركت شرطيله در
يعنى حاصلات ميانلرنده مشترك اولمق ذكر اولنمق لازمدر پس مسكوت عنه اولورسه

عقد فساده كيدر وهر برينك حصه سى نصف وربع كبى معين ومعلوم اولمق دخى
شروطندندر ✲(ثم فرع على الاخير بقوله (فتبطل ان شرط لاحدهما قفيزان سماه
اوما يخرج من موضع معين اورفع) رب البذر (بذره اورفع الخراج الموظف وتنصيف
الباقى) بعدرفعه ✲ بعدزين شرط اخيره مصنف كندو مسئله تفريع ايدركه مزارعه‌ده
احد شريكين ايچون شوقدر اولچك و يا معين برمحلدن حاصل اولان غلال و يا بذر
صاحبى بذرنى و ارضك خراج موظفنى رفع ايدوب بعده باقيسنى تنصيفى شرط
قلنورسه عقد باطل اولور زيرا شروط مشروحه بعض اولوركه ارضدن انجق شرط
قلنان نسنه حاصل اولمغله خارجده شركتك قطعنه مؤدى اولور ✲(بخلاف) شرط
رفع (خراج المقاسمة) كثلث اوربع (و) بشرط رفع (العشر) للارض اوللاحدهما
لانه مشاع فلا يؤدى الى قطع الشركة) ثلث و يا ربع كبى خراج مقاسمه‌يى و ياعشرى
صاحبى ارضك و يا ايكيسندن برينك اداسنك شرطى صورت مشروحه‌نك
خلافنه‌دركه بونكله مزارعه باطله اولمز بومشاع اولديغندن قطع شركته مؤدى
اولمامغين ✲(و) شرط التبن (لاحدهما والحب للآخر) اى تبطل لقطع الشركة فيما
هو المقصود) و ياخود صمان برينك حبوبات برينك اولمق شرط قيلنورسه مزارعه باطله
اولور مقصود بالذات اولان شيده قطع شركت ايتمش اولدقلرندن ✲(و) شرط
(تنصيف الحب والتبن لغير البذر) لانه خلاف مقتضى العقد (و) شرط (تنصيف
التبن والحب لاحدهما) يقطع الشركة فى المقصود) ✲ و ياخود دانه‌نك ميانلرنده
تنصيف اولنوب صمانك بذر صاحبنك غيرينه شرط قلنمسيله‌ده باطل اولور مقتضاى
عقدك خلافى اولمغين و ياصمان تنصيف اولنوب غلال مجرد برينه اولمق
مشارطه‌سيله‌ده باطل اولور مقصود بالذات اولان شركت قطع اولنمش اولمغين
✲(وان شرط تنصيف التبن لصاحب البذر) كما هو مقتضى العقد (ولم يتعرض للتبن صحت)
وحينئذ التبن لرب البذر وقيل بينهما تبعا للحب كذا قاله المصنف تبعا للصدر وغيره ✲
عقد مزارعه‌ده حبوباتك تنصيفى ونماى ملكى اولديغندن برمقتضاى عقد صمانك
صاحب بذرك اولمسى شرط قيلنورسه و ياصمانه تعرض اولنميوب مسكوت عنه
اوله‌رق قالورسه مزارعه صحيحه اولوب صمان بذر صاحبنك اولور بعضيلر حبه
تبعا ميانلرنده مشترك اولور ديديلر مصنف مرحومده صدر الشريعه‌يه وسائرلرينه
تبعيتله بو يلجه ديدى ✲ لكن اعتمد صاحب الملتقى الثانى حيث قدمه فقال والتبن
بينهما وقيل لرب البذر) لكن ملتقى صاحبى قول ثانى‌يه اعتماد ايتمكله انى تقديمله
صمان ميانلرنده مشتركدر عند البعض رب البذركدر ديدى ✲ قلت وفى شرح
الوهبانيته عن القنيته المزارع بالربع لايستحق التبن شيئا و بالثلث يستحق النصف ✲
شارح عليه الرحمه ديركه وهبانيته شرحنده منيه‌دن نقلا مرسومدركه مزارع

بالربع صماندن برشیئه مستحق اولمز مزارع بالثلث نصفه مستحق اولور لکن ظاهر
اولان حصه‌لرینه کوره صمانکده تقسیمدر مکر که عرف وعادتلری زیاده ونقصان
اوله ایمدی عادتلریله عمل اولنور ✽ (و) کذا صحت (لو کانت الارض البذر لزید)
والبقر والعمل للاخر او الارض له والباقی للاخر (او العمل له والباقی للاخر) فهذه الثلاثة
جائزة) یعنی بویله عقد مزارعه صحیح اولور اکر ارض و بذر متعاقدیندن برینك عمل
و بقر اخرك اولورسه زیرا بوندن بقر آلت عمل اولمغله درزی بی کندی ایکنه‌سیله خیاطت
استیجار کبی اولور ویاخود فقط ارض برینك باقیسی اخرك ویا عمل برینك باقیسی اخرك
اولورسه ایمدی اشبو اوچ صورت جائزه ومشروعه‌در ✽ (وبطلت) فی اربعة اوجه
(لو کان الارض والبقر لزید او البقر والبذر له والاخیران للاخر او البقر او البذر له
والباقی للاخر ✽ درت صورتده مزارعه باطل اولور ارضله بقر و یا بذر ایله بقر برینك
دیکرلری برینك ویا فقط بقر و یا بذر برینك باقیسی اخرك اولورسه اشبو اولکی صورتده
بطلان ظاهر روایتدر امام ابی یوسف جوازینه قائلدر فتوا ظاهر روایته در بقر ایله
ارضده عدم تجانس اولدیغندن زیرا ارضك منفعتی انبات بقرك که شق ارض اولمغله
بقر تابع اولمدیغندن صاحب بذر ارض استیجار وبقری صاحب ارضه شرط ایتمکله
اجاره‌یی مفسد اولدی ✽ فهی بالتقسیم العقلی سبعة اوجه لانه اذا کان من احدهما
واحد والثلثة من الاخر فهی اربعة واذا کان من احدهما اثنان واثنان من الاخر
فهی ثلثة ✽ ایمدی مزارعه تقسیم عقلی ایله یدی وجهله محتملدر زیرا مار الذکر
ارکان اربعه‌نك بری متعاقدینك برندن اوچی آخرندن اولدیغی تقدیرجه درت قسم
حاصل اولور برندن ایکی دیکرندن ایکی اولدیغنه نظرا اوچ اولمغله یدی‌یه بالغ اولور
زیرا یا زمینله بذر ویا بقر و یا عمل برندن باقی ایکی اخرندن اولور اشبو اوچدن اولکنده
عقد جائز باقی ایکیده غیری جائزدر ارضله عمل بقر ایله ارض میانلرنده مناسبت اولمامغین
(ومتی دخل ثالث فاکثر بحصة فسدت) یعنی که عقد مزارعه‌ده ثالث ویا رابع دخول ایدوب
هر بری حصه‌دار وشریك اولوب بر رکنی اتیانی التزام ایدنسه‌لر عقد فساده کیدر
بوندن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم منع بیورمشلردر ✽ (صحت فالخارج علی الشرط
ولاشیء للعامل ان لم یخرج شیء) فی الصحیحة ✽ مزارعه صحیحه اولدیغی صورتده
حاصلات شرطلری اوزره میانده تقسیم اولنور التزاملرینك صحتنه بناء مزارعهٔ
صحیحه‌ده برشی حاصل اولمدیغی تقدیرجه عامله برشیء ایجاب ایتمز زیرا کندونك شرکتله
استحقاقی حاصلاته اوله‌جق ایدی او ایسه معدومدر غیر صحیحه‌نك حکمی قریبا کاور
ویجبر من ابی علی المضی الارب البذر فلا یجبر قبل القائه) و بعده مجبردرر) مزارعه‌ده
شریکلرندن التزام ایندیکی عمل اتیاندن ابا وامتناع ایدن شریك انی وجه لائقی
اوزره اتیانیله جبر اولنور الا بذر صاحبی قبل القاء البذر بذرو یر دیو جبر اولنماز

بعد الالقاء کندویه لازم اولان مصارفله جبر اولنور ✽ (ومتی فسدت فالخارج
لرب البذر) لانه نماء ملکه (و) یکون (للاخر اجر مثل عمله او ارضه ولا یزاد علی الشرط)
بالغا ما بلغ عند محمد) مزارعه فاسده اولورسه محصول بذر صاحبنك ملکینك نماسی
اولمغله کندونك اولور بذر ترلا صاحبندن اولورسه مزارع ایچون عملنك اجر مثلی
مشروطی تجاوز ایلمز اکا راضی اولمغین امام محمد رحمه الله تعالی بالغا ما بلغ اجر مثلنی
اخذ ایدردیدی ✽ (وان لم یخرج شیء) فی الفاسدة (فان کان البذر من قبل العامل
فعلیه اجر مثل الارض والبقر وان کان من قبل رب الارض فعلیه اجر مثل العامل)
حاوی ✽ مزارعهٔ فاسده‌ده برشی خارجه ظهور ایتمزسه ایمدی تخم عامل طرفندن
اولورسه کندویه ارضله بقرك اجر مثلنی ادا لازم اولور رب الارض جانبندن اولورسه
کندویه عاملك اجر مثلنی تأدیه ایجاب ایدر ✽ (ولو امتنع رب الارض من المضی
فیها وقد کرب العامل) فی الارض (ولاشیء له) لکرابه (حکما) ای فی القضاء اذ لاقیمة
للمنافع (ویسترض دیانة) فیفتی بان یوفیه اجر مثله لغزره ✽ بذر صاحب ارضك
اولدیغی تقدیرجه مزارعه اوزره مضیدن کندوسی ابا وامتناع ایدوب عامل ده ارضده
عمل وفلحن ایتمش اولورسه کندونك فلحنی ایچون کندویه قضاء برشیء لازم اولماز
منافع ایچون قیمت اولمامغین لکن دیانته ارضا اولنور که مغرور اولمغله اجر مثلنی ایفا ایله
افتا اولنور ✽ (وتفسخ المزارعة بدین محوج الی بیعها اذا لم ینبت الزرع الکن یجب
ان یسترض المزارع دیانته اذا عمل) کامر ✽ ارضك بیعنه محتاج ومضطر قیلیجی دین
سببیله مزارعه فسخ اولنور اکر زرع بتمش دکلسه شو قدر وار که مزارع انده عمله ایدوب
مثلا حفر انهار واصلاح مسناة ایتمش اولورسه دیانة کندوبی ارضا واجب اولور نته که
ماسبقده مرور ایلدی ✽ (اما اذا نبت ولم یستحصد لم تبع الارض لتعلق حق المزارع)
حتی لو اجاز جاز) اما اکین بتوب لکن کماله ایریشوب حصاد مبلغنه بالغ اولمامش اولور
مزارعك حقی تعلق ایتمکین ارض بیع اولنماز لکن کندوسی اجازت ویررسه جائز
اولور ✽ (فان مضت المدة قبل ادراك الزرع فعل العامل اجر مثل نصیبه من الارض
الی ادراکه) ای الزرع کما فی الاجارة ✽ زرع کماله رسیده اولمزدن اقدم فسخ صورتنده
مدت مزارعه مرور ایدرسه عاملك اوزرینه زرعك ادراکنه دك حصه‌سنجه
ارضك اجر مثلی لازم اولور اجاره‌ده اولدیغی کبی ✽ بخلاف مالو مات احدهما
قبل ادراك الزرع حیث یکون الکل علی العامل او وارثه لبقاء العقد استحسانا کما سیجیء ✽
زرعك ادراکندن مقدم متعاقدینك بری وفات ایدرسه صورت مشروحه‌نك
خلافنه‌در که عمل ونفقهٔ زرعکه مصارفی ومؤنة حفظ وکری انهار امثالی شیلرك کلسیی
عاملك ویا وارثینك اوزرینه‌در استحسانا عقدك بقاسنه بناءً که قریبا کلور (دفع رجل
ارضه الی آخر علی ان یزرعها بنفسه وبقره والبذر بینهما نصفان والخارج بینهما

كذلك معملا على هذا فالمذارعة فاسدة ويكون الخارج بينهما نصفين وليس للعامل
على رب الارض اجر) لشركته فيه (و) العامل (يجب عليه اجر نصف الارض
لصاحبها) لفساد العقد ✱ بر رجل كندو ترلاسنى برمزارعه بالذات كندوسى بقريله
زرع ايدوب بذر وخارج ميانلرنده مشترك اولمق قوليله ويروب وبرمنوال مشروح عمل
ايتسه‌لر ايمدى مزارعهٔ مشروحه فاسده اولوب ومحصول ميانلرنده ايكى حصه
اوله رق تقسيم اولنور وخارجده شريك اولوب وشريك اولديغى نسنه ده عمل ايتكله
عامل ايچون ترلا صاحبندن براجرت مطالبه‌سى اولمز اما عقدك فسادينه بناء
مزارعك اوزرينه ارضك اجرتنك نصفنى شريكنه تأديه واجب اولور ✱ (وكذا
لو كان البذر ثلثاه من احدهما وثلثه من الاخر والربع بينهما) نصفين (اوعلى قدر
بذرهما) فهو فاسد ايضا لاشتراطه الاعارة فى المزارعة عمادية ✱ ينه بويله بذرك ايكى
ثلثى برندن وثلثى اخرندن زياده اولان نماوفيض ميانلرنده بالمناصفه ويابذرلرينه كوره
اولمق اوزره مقاوله ايتسه‌لر عقدلرى فاسد اولور مزارعه‌ده اعاره‌يى شرط ايتمش
اولدقلرندن زيرا رب الارض عاملك بقره‌سنك اعاره‌سنى شرط ايتمش اولدى ✱ (و)
اعلم ان (نفقة الزرع) مطلقا بعد مضى مدة المزارعة (عليهما بقدر الحصص) ✱ معلوم
اولسونكه مدت مزارعه‌نك مضيسندن صكره مطلقا نفقهٔ زرعكه كماله ايرشمزدن
مقدم اكا حاجت مس ايتسون ويا صكره محتاج اولنسون حصه‌لرنجه متعاقدينك
اوزرلرينه ✱ واماقبل مضيها فكل عمل قبل انتهاء الزرع كنفقة بذر ومؤنة حفظ وكرى
نهر على العامل ولوبلا شرط ✱ امامدت مزارعه‌نك مضيسندن مقدم اولورسه
هر بر عملكه زرعك كماله منتهى اولمسندن مقدم اولدى نفقهٔ بذر ومؤنت حفظ وكرى
نهر مثللو هرنقدر بلا شرط ده اولورسه ده عاملك اوزرينه‌در نفقهٔ بذردن مراد
ارضه صاچوب وترلايه حمل اجرتيدر ✱ فاذا تناهى بقى مالا مشتركا بينهما فتجب عليهما
مؤنته كحصاد ودياس كذا حرره المصنف وحمل عليه اصل صدر الشريعة فليحفظ ✱
زرع كماله رسيده اولدقده ميانلرنده مشترك مال اوله رق باقى قالمغله بچمك ودوكك
وقالدرمق امثالى مؤنت ومصارفى كندولرينك اوزرلرينه لازم اولور مصنف
مرحومده بو وجه مشروح تحرير ايلدى وصدر الشريعه‌نك اصليكه كل عمل قبل
ادراك فهو على العامل درانى اشبو قبل مضى المدة اولمغه حمل ايلدى ✱ (فان شرطا
على العامل فسدت) ✱ كما لو شرطا على رب الارض متعا قدين بعد الانتهاء) عملى
عاملكه مزارعك اوزرينه شرط ايدرزسه مزارعه فاسده كيدر عقدك اقتضا
ايتمديكى شرط اولمغين نته كه ترلا صاحبنك اوزرينه شرط ايتدكلرنده فساده كيتديكى
كبى عباره‌ده مصنف مرحوم فان شرطا العمل بعد الانتهاء على المزارع فسدت ديسه
افاده‌ده‌يك واضح اولور ايدى ✱ (بخلاف ما لومات الارض والزرع بقل فان العمل

فيه جميعا على العامل او وارثه ✱) لبقاء مدة العقد والعقد يوجب على العامل عملا
يحتاج اليه الى انتهاء الزرع كامر) اكن تازه كوجك اولديغى حالده ترلا صاحبى وفات
ايدرسه صورت مشروحه‌نك خلافينه‌دركه بونده عملك جميعى عاملك ويا وارثنك
اوزرينه لازم اولور مدت عقد باقى اولوب عقدده زرع كماله رسيده اولندك اقتضا
ايدن عملى عامله ايجاب ايتدكندن نتكم ماسبقده بخلاف مالومات احدهما قواينده
مرور ايلدى ✱ ولومات قبل البذر اطلبت ولاشى لكرابه كامر وكذا لوفسخت بدين
محوج مجتبى رب الارض قبل الزراعة ✱ وفات ايدرسه‌عند مزارعه باطل اولور عامله
فلحنى ايچون برشى ايجاب ايتمز نتكم ماسبقده مرور ايلدى ينه بويله بيعنه محتاج اولنان
ترلاده مزارعه فسخ اولنورسه عامله برشى ايجاب ايتمز ✱ (وصح اشتراط العمل)
كحصاد ودياس ونسق على العامل (عند الثانى للتعامل وهو الاصح) وعليه الفتوى
ملتقى ✱ امام ثانى قتنده تعامل ناس وعرف اولديغندن بچمك ودوكك وصاورروب
الديوب ارتمق كبى عملى عاملك اوزرينه شرط ايتمك صحيح وشروع اولدى وانجق
اصح اولان قول بودر وفتواده بونك اوزرينه‌در شرط ايتمدلر دخى عرف وعادته
مبنى ينه مزبور عملار كندونك اوزرينه لازم اولور ✱ (الغلة فى المزارعة مطلقا)
ولوفاسدة (امانة فى يد المزارع) ثم فرع عليه قوله (فلاضمان عليه لو هلكت)
الغلة فى يده بلا صنعه فاسد غير فاسد ✱ عقد مزارعه‌ده غلهٔ مزارعك يدنده امانتدر
اشبو اصلك اوزرينه مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب كندو قوليله مسئله
تفريع ايتدرركه ايمدى غلهٔ ارض كندونك صنعنسز يدنده هلاك اولورسه كندويه
ضمان ايجاب ايتمز ✱ فلا تصح بها الكفالة نعم لو كفل بحصته ان استهلكها صحت
المزارعة والكفالة ان لم تكن على وجه الشرط والا فسدت المزارعة حانية ✱ بذر
صاحب ارضدن اولسون ويامزارعدن اولسون مزارعه‌يه كفالت صحيحه اولور
اولماز بلى بررجل مزارع صاحب ارضك حصه‌سنى استهلاك ايدرسه اندن ناشى
كفيل اولورسه مزارعه وكفالت صحيحه اولور اكر شرطلرى اوزره اولمزسه واكر
مزارعه شرطلرى اوزره اولورسه فساده كيدر ✱ (ومثله) فى الحكم) المعاملة)
اى المساقاة فان حصة الدهقان فى يد العامل امانة ✱ معامله كه مساقاته حكمده
مار الذكر مزارعه كيدركه باغ وباغچه صاحبنك غله‌دن حصه‌سى عاملك يدنده امانتدر
✱ (واذا قصر المزارع فى سقى الارض حتى هلك الزرع) بهذا السبب (لم يضمن
(المزارع (فى) المزارعة (الفاسدة ويضمن فى الصحيح) لوجوب العمل عليه فيها
مروهى كما فى يده امانة فيضمن بالتقصير ✱ مزارع سقى ارضده قصور ايتمكله زرع
هلاك اولورسه مزارعهٔ فاسده‌ده ضامن اولمز صحيحه‌ده ضامن اولور بونده عمل
كندونك اوزرينه واجب اولمغين نته كه ماسبقده مرور ايلدى حصه‌سيده كندونك

يدنده امانت اولديغندن تعدی وتقصير يله ضامن اولور (فی السراجية اكار ترك السقی عمدا
حتی يبس ضمن وقت ما ترك السقی قيمة نابتا فی الارض) سراجيه ده مذكوردر كه برچفتجی
قصدا تارلايی صوارمی ترك ايتكله زرع قوروسه سيقی ترك ايتديكی وقتده كه ارضده
نابت اوله رق قيمتنی ضامن اولور ✻ وان لم يكن للزرع قيمة قومت الارض مزروعة
وغير مزروعة فيضمن فضل ما بينهما ✻ حين بسنده زرعك قيمتی اولمازسه ارض زرعلی
وزرعسز تقويم اولنورده ما بينلرنده كه زياده يی ضامن اولور ايشته ترك سقی ده ضمانك
كيفيتی بودر ✻ (فروع) اخر الاكار السقی ان تأخيرا معتادا لايضمن والاضمن ✻ اكنجی
سيقی ترك ايتكله زرع تلف اولسه اكر تاخير معتاد ايله تأخير ايتمش اولورسه ضامن اولماز
يوقيسه اولور ✻ شرط عليه الحصاد فتغافل حتی ضمن الان يؤخر تأخير امتعادا ✻
صاحب ارض بيچمی مزارعك اوزرينه شرط ايتكله تغافل وتأخير ايتديكندن
زرع ضامن تلف اولورسه ضامن اولور الا تأخير معتاد ايله تأخير ايتمش اولورسه ضامن اولماز
✻ ترك حفظ الزرع حتی اكله الدواب ضمن ✻ مزارع زرعك محافظه سنی ترك ايتديكندن
انی حيوانات اكل واتلاف ايلسه ضامن اولور ✻ وبراد الجراد حتی اكل كله ان امكن طرده
ضمن والالا بزازيه ✻ مزارع چكركه يی هلاه يوب رد ايتمديكندن زرعك كليسنی
اكل ايلسه امدی دفع وطردی ممكن ايكن دفع ايتماش اولورسه ضامن اولور
يوقسه اولماز ✻ زرع ارض رجل بلا امره طالبه بحصة الارض فان كان العرف جری
فی تلك القرية بالنصف او بالثلث ونحوه وجب ذلك ✻ بركيمسنه بر رجلك تارلاسنی
بلا امر اكسه كندودن ارضك حصه سنی مطالبه ايدر ايمدی اول قريه ده
عرف وعادت يارينی ويا ثلثی امثالی صاحب ارضه نه اعطا اولنورسه او واجب اولور
بونك كبيدر برسنه مزارعه ويروب سنه آتيه يی بلا عقد حراثت ايتمسی ✻ حرث بين رجلين
الی احدهما ان يسقيه اجبر فلو فسد قبل رفعه للحاكم لاضمان عليه وان رفع الی القاضی
وامره بذلك ثم امتنع ضمن جواهر الفتاوی ✻ ايكی شخص ميانلرنده مشترك اولان
زرعی سقيدن احد شريكين ابا وامتناع ايدرسه ديكری جبر اولنور پس دعوالرينی
قاضی يه رفع ايتمزدن مقدم زرع فساده كيدرسه ابا ايدن شريكه ضمان ايجاب ايتمز واكر رفع
وسقيله امر اولندقدنصكره ينه امتناع ايتمش اولورسه ضامن اولور لكن بو مسئله نك
وصفی شركتده در مزارعه ده دكلدر ايمدی ضمانله حكمك وجهی ندر ونيچون
احد شريكينه اخريله برابر سقيله اولنمور بونده نظر ودقت لازمدر زيرا ابا ايدن كندونفسنه
ضرری اختيار ايتمش اولور نهايتی اقسامله امر اولنمق كركدر ✻ شرط البذر علی المزارع
ثم زرعها رب الارض ان علی وجه الاعانة فزارعة والا فنقض لها ✻ بذری مزارعه
شرط ايتدكدنصكره رب الارض تارلايی كندوسی اكسه ايمدی زرعی بر وجه
اعانه اولورسه حاصلات شرطلری اوزره ميانلرنده تقسيم اولنور مزارعه

باقی اولمش اولور واكر بلا امر كندو بذرينی اكمش اولورسه مزارعه يی نقض ايتمش اولور
✻ دفع الارض المستأجرة من الآجر مزارعة جاز ان البذر من المستأجر ومعاملة لم يجز ✻
برمستأجر استيجار ايتديكی تارلايی موجرينه مزارعه يه ويرسه بذر كندودن
اولورسه جائز اولور معامله كه بذر موجردن اوله رق مزارعه جائز اولمز بذر
وارض كندونك ملكی اولمغله خارج كندونك اولمغی ايجاب ايتديكندن
✻ استأجر ارضا ثم استأجر صاحبها ليعمل جاز الكل من منح المصنف) برشخص بر تارلايی
استيجار ايدوب بعده انده مزارعه عمليك غيری عمل ايچون صاحب ارض استيجار ايلسه
جائز اولور مزارعه عمليچون استيجارك عدم جوازينی ومعاملة لم يجز قوليله بيان ايلدی
مضمون مشروحك كليسی مصنفك منحدن منقولدر ✻ قلت وفيه فی اخر باب جناية
البهيمة معزيا بالخلاصة بستانی صيغ امر البستان وغفل حتی دخل الماء وتلفت الكروم
والحيطان قال يضمن الكروم لا الحيطان ولو فيه حصرم ضمن الحصرم لا العنب انهاته
فصار حفظه عليهما ✻ شارح عليه الرحمه ديركه منحده باب جنايه البهيمه نك اخرنده
خلاصه يه نسبتله مذكوردركه بربستانجی بوستانك حفظ وحراستی خصوصنده
اهمال ومسامحه ايتكله صودرون بستانه دخول باغك تاكلرينی وديوارينی ضايع
وتلف ايلسه باغك اشجارينی محافظه كندونك اوزرينه لازم اولمغله انی ضامن اولور
حيطانی ضامن اولماز انده قورق وار ايسه اينده ضامن اولور اوزم وار ايسه
انك ضمانی ايجاب ايتمز كالنی بولمغله اوزمك حفظی ايكيسنه لازم اولور ديدی ✻ وقالت
قالق ويضمن العنب فی عرفنا انتهی ✻ شارح ديركه قاضيخان بزم عرفزده عنبيده
ضامن اولور ديدی (انفق بلا اذن الاخر ولا امر قاض فهو متبرع كرمقدار مشتركة)
مزارع غائب اولمغله شريك حاضر غائبك اذنسز وقاضينك امرنسز زرعی حفظ
وجميع ايتكله بر مصارف ايتسه تبرع ايتمش اولور دار مشتركه نك تعميرنده شريك
متبرع اولديغی كبی ✻ مات العامل فقال وارثه انا اعمل الی ان يستحصد فله ذلك
وابی رب الارض ملتقی ✻ مزارع وفات ايتكله وارثی اكن بچمنه دك ايجاب ايدن عملنی
بن ايدرم ديرسه تارلا صاحبی هرنه قدر راضی اولمزسه ده عقدك بقاسنه بناء كندويه انی
ايشلمك واردر ✻ (فی الوهبانية) ✻ ويأخذ ارض اليتيم وصيه ✻ مزارعة ان كان ما هو يبذر ✻
وهبانيه ده مسطوردركه يتيمك وصيسی يتيم ايچون مزارعه يه تارلا اخذ ايدر
اكر زرع اولنان حبوبات يتيمك مالندن اولميوب وصی كندو كيسه سندن ايدرسه
جائز اولور ✻ ولو قال بذر الارض من مزارع ✻ له القول بعد الحصد والخصم يذكر ✻
برمزارع تارلانك بذری بندردر ديو بعد الحصاد دعوی خصمكه رب الارض بندردر ديسه
قول كندونكدر والله تعالی اعلم واستغفر الله العظيم

﴿ كتاب المساقاة ﴾

لايخفى مناسبتها ﴿ مساقاتك مزارعه يه مناسبتى ارباب درايته پوشيده دكلدركه
هر بر رلرى منفعة ملكى تحصيل ايچون اولان عقد شرعيلردر مساقاة جوازينه قائلك
كثرتنه بناء و رسول اكرم و نبى محترم صلى الله تعالى عليه وسلمك اهل خيبره
معامله لرنده وارده اولان احاديث شريفه مقتضاسى مساقاتك حتى مزارعه اوزره
تقديم ايدى لكن مزارعه نك احكامنك معرفتنه شدت احتياج اولوب
ومسائل تفاريعنك كثرتنه مبنى كندوسى تقديم اولندى ﴿ (هى) المعاملة بلغة اهل المدينة
فهى لغة وشرعا معاقدة (دفع الشجر) والكروم وهل المراد بالشجر مايعم غير المثمر
كالحور والصفصاف لمراره (الى من يصلحه بجزء) معلوم (من ثمره) ﴿ مساقاة
اهل مدينه لغتنده معامله در اهالى مدينه ايچون كندولرينه خاص بعض لغت واردر
مزارعه يه مخابر اجاره يه بيع مضاربه يه مقارضه صلاته سجده اطلاق ايدرلر رفقهانك
مساقاتى اختيار ايدوب معامله تعبيرا تمامليرى كندوده سقى اولمغله من جهة
الاشتقاق موافقتنه مبنيدر مزارعه كبى مساقات بابنك غيرندن مأخوذدر
مساقات لغتده وشرعده باغى وباغچه يى ميوه سندن بر جزء معلوم مقابلى اعمار
واصلاح ايچون بر كيمسه يه دفع معاقده سيدر شجردن مراد غير مثمر اولان قواق
وسكوت اشجارى مثللو لره عام اولور مى شارح اكا متعلق كلامى كوره مدم دير
لكن تعريفده ثمر ايله تصريح عدم عمومنى افاده ايدر ﴿ (وهى كالمزارعة حكما وخلاف
كذا شروطا (تمكن هنا لخرج بيان البذر ونحوه (الا فى اربعة اشباء) فلا تشترط
هنا ﴿ مساقاة حكمًا كه صحتده واختلافده و بونده ممكن اولان اهليت متعاقدين
وعاملك نصيبنى بيان واشجار ايله عامل بيننى تخليه وخارجده شركت
كبى شروطده مزارعه كبيدر الا درت شى بونده شرط دكلدر شارحك تمكن
هنا قولى بذرك وامثالى جنسى ومقدارى كبى شيلرى بيانى اخراج ايچوندر بذر زابله
بيده نو زونانه و پنجره امثالى بقولك تخملريدر بذر ذال ايله بغداى وارپه كبى
حبوباتك تخميدر ﴿ (اذا امتنع احدهما يجبر عليه) اذلا ضرر (بخلاف المزارعة)
كمامر ﴿ مساقاتك مزارع كبى اولمديغى درت محلك اولكيسى بعد العقد احدهما
مساقاتدن امتناع ايدرسه دين اسلامده ضرر واضرار اولمامغين معامله سى اوزره
جبر اولنور ديكرينه ضررى موجب اولمغين مزارعه بونك خلافنه دركه رب البذر
امتناع ايدرسه جبر اولنماز ماسبقده مرور ايدن مضمونه مبنى ﴿ (واذا انقضت المدة
تترك بلا اجر) ويعمل بلا اجر وفى المزارعة باجر ﴿ ايكنجيسى مدت مساقاة منقضيه اولوب

مثلا باغك ميوه سى حالا قورق اولسه بلا اجرت باغده ترك اولنور عاملده اجرت ايشلر
اما مزارعده مدت منقضيه اولنده ارضك اجرتى لازمه اولور ارض استيجاره قابل
اولوب شجر اولمديغندن (واذا استحق النخيل يرجع العامل باجر مثله وفى المزارعة
بقيمة الزرع) اوچنجيسى مساقاته و يريلن خرما اغاجى مستحق چقياوب وكندوده
ميوه بولنورسه عامل اجر مثليله باغچه صاحبنه رجوع ايدر ميوه سى اولمازسه برشيئله
رجوع ايده مز مزارعه ده زرعك قيمتيله رجوع ايدر ﴿ (و) الرابع (بيان المدت
ليس بشرط) هنا استحسانا للعلم بوقته عادة (و) حينئذ (تقع على اول ثمر يخرج) فى اول
السنة وفى الرطبة على ادراك بذرها اذا رغبته فيه وحده فان لم يخرج فى تلك السنة
ثمر فسدت ﴿ دردنجيسى ميوه نك ادراكى وقتى معلوم اولوب وكندوده تفاوت
آز اولمغله مساقاتده استحسانا مدت بيانى شرط اولمدى بس بونده عقد سنه نك ابتداسنده
خروج ايدن اولكى ميوه اوزره ورطبه ده كه يونجه وعند البعض جميع بقوله تخمنك
ادراكى وقتنه اولور اعتبار ورغبت يالكز بزرنده اولمغين اوسنه ميوه حاصل اولمزسه
مساقاة فساده كيدر (ولو ذكر مدة لا تخرج الثمرة فيها فسدت) مساقاتده كندوده ميوه
حاصل اولميجق مدة ذكر اولنوب انكاله توقيت اولنورسه فساده كيدر ﴿ (ولو تبلغ
الثمرة فيها (اولا) تبلغ (صح) العدم التيقن لفوات المقصود ﴿ وكندوده ميوه نك
حصوله كلوب وياكلميه جكى نامعلوم برمدت بيان ايدرلرسه عقد صحيح اولور مقصودك
ميقن اولمامغين نهايتى مقصود متوهمدر توهم ايسه هر بر معامله ده ومزارعه ده
موجوددر افت حدوثى محتملدر ﴿ (فلو خرج فى الوقت المسمى فعلى الشرط) لصحة
العقد (والا فسدت فللعامل اجر المثل) ليدوم عمله الا ادراك الثمر ﴿ امدى وقت مسماده
ميوه خروج ايدرسه عقدك صحتنه مبنى شرطلرى اوزره اجرا اولنور واكر اوسنه ده
وقت مسما دنصكره ظهوره كلورسه عقد فساده كيدر عامل ايچون اجر مثل لازم
اولور كه حتى ميوه كماله ايرشنه دك عملى اوزره دائم اوله ﴿ (ولو دفع غراسا فى ارض
لم تبلغ الثمرة على ان يصلحها فما اخرج كان بينهما تفسد) هذه المساقاة (ان لم يذكر اعواما
معلومة) وان ذكر اذلك صح) ميوه سى كماله رسيده اولميان بر باغچه يى كندوسنى
صلاح ايدوب حاصلاتى ميانلرنده مشترك اولمق اوزره صاحبى بر آخر كيمسنه يه ويرسه
اشبو مساقاة فساده كيدر اكر مدت معلومه بيان ايتمش اولمازلرسه مدت بيان ايدرلرسه
صحيح اولور ﴿ (وكذا لو دفع اصول رطبة فى ارض مساقاة ولم يسم المدة بخلاف
الرطبة فانه يجوز) وان لم يسم المدة ﴿ يعنى بويله بر ارضده كه بطلجان باميه امثالى رطبه نك
اصولنى بر رجله مساقاته ويروب مدت بيان ايتمزسه مساقاة فساده كيدر اما رطبه
صوغان وصرمساق امثالى نفس رطبه يى مساقاته ويرمك جائزدر هرنه قدر تعيين
مدت اولمزسه زيرا بونلرك قطعلرى وقتى معلوم (ويقع على اول جزء يكون) مسئله

مرسومده عقد اولكه قطع اولنان رطبه اوزره اولور (ولو دفع رطبة انتهى
جذاذها على ان يقوم عليها حتى يخرج بذرها ويكون بينهما نصفين جاز بلابيان
مدة الرطبة لصاحبها) بجيم وقتى اولوب كماله رسيده اولان رطبه‌يى ترلاسنده قائم اولوب
تخمنى اخذ اولنوب مياننده بروجه مناصفه اولمق اوزره بركسنه‌يه ويروب بلابيان
مدة عقد مشروح اولوب اصول رطبه صاحبنك اولور مختار الصحاحده ذاالله
جذ مطلق قطع معناسنده در جز ايله بغداى خرما صوف امثالى نسنه‌لرى قطعه
اطلاق اولنور ديو مذكور در عطاء غيرى مجذوذ نظم كريمنده غير مقطوع ديمكدر
(ولو شرطا الشركة فيها) اى فى الرطبة (فسدت) شرطهما الشركة فيما لايتمو
بعمله بو صورتده متعاقدين رطبه‌ده دخى شركتى شرط ايدرلرسه فساده كيدر
كندونك عمليله نشو ونما بولميان شيده شركتى شرط ايتمش اولدقلرندن زيرا رطبه
بزره نسبتله اشجار منزله‌سنده در (وتصح فى الكرم والشجر والرطاب) المراد منها جميع
البقول (واصول الباذنجان النخل) وخصها الشافعى بالكرم والنخل (لوفيه) اى الشجر
المذكور (ثمرة غير مدركة) يعنى تزيد بالعمل عمليله زياده نشو ونما بولور ثمرهٔ غير مدركه
صاحبى باغده ويا باغچه‌ده وبقولده واصول باذنجانده وخلده مساقاة صحيحه اولور امام
شافعى رحمه الله تعالى كرمله نخله تخصيص بيور ديلر (وان مدركة قد انتهت (لا)
تصح (كالمزارعة) لعدم الحاجة ثمره‌سى كماله بالغ اولمش اولورمزارعه‌ده كه كبى
انده مساقاة صحيحه اولمز اكا حاجت مس ايتامكين (دفع ارضا مدة معلومة ليغرس
ويكون الارض او الشجر بينهما الاتصح لاشتراط الشركة فيما هو موجود قبل الشركة
فكان كقفيز الطحان فتفسد) بركمسنه ارض خاليه‌سنى بر شخصه مدت معلومه ايله
اشجار غرس ايتمكه ويروب اشجار وارض ميانلرنده مشترك اولمق اوزره مقاوله
ايتسه‌لر صحيح اولماز قبل الشركه موجود اولان شيده شركتى شرط ايتدكلرندن قفيز
طحان كبى اولمغله عقد فاسد اولور (والثمر والغرس لرب الارض) تبعا للارضه
(وللاخر قيمة غرسه) يوم الغرس (واجر مثل عمله) ميوه ويا باغچه ارضه تبعيله
ترلا صاحبنك اولور عامل‌چون غرسنك يوم غرسده كه قيمتى وعملك اجر مثلى لازم
اولور (حيلة الجواز ان يبيع نصف الغرس بنصف الارض العامل ثلث سنين مثلا
شئ قليل ليعمل فى نصيبه صدر الشريعة) عقد مرسومك جوازينك حيله‌سى عامل غرس
ايتديكى فدانك نصفنى ارضك نصفى مقابلى رب الارض بيع ايدوب اودخى كندوبى
غرسك يتيشه جكى وقته دكين كه مثلا اوچ سنه‌يه دك كندونك حصه سنده عملچون از بر
اجرتله استيجار ايتمكدر (ذهبت الريح بنواة رجل والقتها فى كرم اخر فنبت منها شجرة
فهى لصاحب الكرم اذلا قيمة للنواة) روزكار بر رجلك چكردكنى اخر كيمسه‌نك باغنه
كتوروب القا ايتمكله اندن بر شجره حاصل اولسه او شجره باغ صاحبنكدر چكردكك قيمتى

اولمامغين اما صيد بونك خلافنه در كه بركسنه‌نك ترلاسنده برحيوان يومورطه ليوب
ويا يورله‌سه ترلا صاحبنك اولمز بلكه الصيد لمن قبض مقتضاسى اخذ ايده‌نك اولور (وكذا
لو وقعت خوخة فى ارض غيره فنبتت) لان الخوخة لاتنبت الابعد ذهاب لحمها بنه
بويله بر ارك بر غيرك ارضنه دوشمكله انده بتوب اغاج اولسه صاحب ارضك اولورز يرا ابنانى
انجق لحمنك ذهابندنصكره اولمغله مجرد چكردكك قيمتى اولمامغين مسئله اولى كبى اولدى
(وتبطل) اى المساقات كالمزارعة (بموت احدهما او مضى مدتهما والثمر نيئ) هذا قيد
لصورتى الموت ومضى المدة مزرعه كبى مساقاتده ميوه خام ايكن احد متعاقدينك
مدتله ويا مدتلرينده مضيسيله باطله اولور والثمر فى موت ومضى مدت صورتلرينك
ايكيسنه قيددر (فان مات العامل تقوم ورثته عليه) ان شاؤا حتى يدرك الثمر (وان كره
الدافع) اى رب الارض پس عامل وفات ايدرسه ورثه‌لرى دلرلرسه دافعكه ترلا
صاحبى هرنه قدر راضى اولمزسه‌ده انك اوزرينه قائم اولورلر حتى كماله ايريشوب ميوه
اولنه دك (وان ارادوا القلع لم يجبروا على العمل) واكر ورثه اشجارك ميوه‌سنك قلعنى
مراد ايدرسه كندولرينك مطلق تيمار ايدلك ديو جبر اولنمزلر نهايتى ميوه‌سنى قوزق
كسوب اقتسام ايدوب ويا نصفنك قيمتنى ويروب ويا كوروب كوزه‌دوب مصارفدن
حصه‌سيله رب ارض ورثه‌يه رجوع ايدر (وان مات الدفع يقوم العامل كما كان
وان كره ورثة الدفع (دفعا للضرر) واكر رب الارض وفات ايدرسه عامل كما كان مقدمكه
مثللو قائم اولوب دفعا للضرر ورثه‌سى راضى اولمزلرسه اكا اصغا اولنمز (وان ماتا
فالخيار فى ذلك الورثة العامل كامر ايكيسيده وفات ايتمش اولولرسه بو صورتده
خيار عاملك ورثه‌سنكدر نته كه ما سبقده مرور ايلدى (وان لم يمت احدهما
بل انقضت مدتها) اى المساقاة (فالخيار للعامل) ان شاء عمل على ما كان مساقاتده
متعاقدينك برى وفات ايتميوب لكن مدتى منقضيه اولسه خيار عاملك ايچوندر دلرسه
ميوه كمالينه ايرشينه دك عمل ايدر ويا ترك ايدوب اجر مثلنى آلور (وتفسخ بالعذر
كالمزارعة) كما فى الاجارات مزارعه واجارات‌ده اولديغى كبى مساقاتده عاملك سفرى
مثللو عذر ايله فسخ اولنور (ومنه كون العامل عاجزا عن العمل وكونه سارقا يخاف
على ثمره وسعفه منه) دفعا للضرر عاملك عملدن عجزى ونخلك ثمرى وورقى اوزره
كندودن خوف اولنور سرقتى دفعا للضرر عقدك فسخنى موجب اعذاردندر
مثلا قبل الادراك عمله مقتدر اوليه جق قدر مرضى كبى بعد الادراك ضرر ايتمز
(فرع) ما قبل الادراك كسقى وتلقيح وحفظ فعلى العامل وما بعده كجذاذ وحفظ
فعليهما ولو شرط على العامل فسدت اتفاقا ملتقى سقى وتلقيحكه خرمانك مذكرينى
مؤنثنه يناشديرمق وحفظى كبى قبل الادراك ايجاب ايدن عاملك اوزرينه دركسمك
وحفظ ايتمك كبى بعد الادراك اقتضا ايدن مصارفى باغ صاحبيله عاملك ايكيسينك

اوزرینه‌در عاملك اوزرینه اولمغی شرط ایدرسه مساقاة اتفاقا فاسده کیدر ❊ والاصل
انما کان من عمل قبل الادراك کسقی فعلی العامل وبعده کحصاد علیهما کما بعده القسمة
فاحفظ ❊ سالف الذکر مسئله‌ده اصل قاعده بودرکه عمل معامله‌دن باغك وباغچه‌نك
سقی امثالی قبل ادراك الثمر محتاج اولدیغی عمل فقط عاملك اوزرینه بچمك کبی بعد الا
دراك ایجاب ایدن مصارف ایکیسنك اوزرینه لازم اولور قسمة الغلال اقتضا ایدن
مصارف ایکیسنه لازم اولدیغی کبی ❊ دفع کرمه معاملة بالنصف ثم زاد احدهما
علی النصف ان زاد رب الکرم لم یجز لانه هبة مشاع یقسم وان زاد العامل جاز لانه
اسقاط ❊ برشخص کندو باغنی بروبره مساقاة یاریه ویردکدنصکره احدهما قدین
شریکنك حصه‌سی نصفك اوزرینه برمقدار نسنه زیاده ایده‌جك اولسه زیاده ایدن
باغ صاحبی اولورسه قابل قسمت اولان مشاعی هبه اولمغین زیاده‌سی مشروع اولمز
عامل زیاده ایدرسه کندو حصه‌سندن اسقاط ایتمش اولدیغندن جائز اولور لکن
بو میوه کماله رسیده اولمدیغی تقدیرجه اولمز زیرا عدم تناهی صورتنده انشای عقد
قبیلندن اولمغله طرفینده قنقسندن اولسه اولور ❊ دفع الشجر لشریکه مساقاة لم
یجز فلا اجر له لانه شریك فیقع العمل لنفسه ❊ زید عمرو ایله مشترك اولدیغی باغچه‌سنی
عمروه مساقاته ویرسه جائز اولمز پس ایتمش اولسه عمرو شریك اولمغله کندویه
نسنه‌چون عمل ایتمش اولدیغندن اجرتنه المز ❊ وفی الوهبانیة ❊ وهبانیه‌ده
مذکوردرکه ❊ وما للمساقی ان یساقی غیره ❊ وان اذن المولی له لیس ینکر ❊ مساقاته
باغچه اخذ ایدن کیمسنه غیره انی مساقاته ویرمز زیرا بو غیرك مالنه بلا اذن غیری
شریك ایتمکدر بو ایسه مشروع دکلدر مال صاحبی اذن ویررسه اولور ❊ وفی
معایاتها ❊ وهبانیه‌نك معایات بابنده که کندوده معما ولغز کبی فهم استخراجنه صعوبت
اولان مستور المرام کلامنده مذکوردرکه ❊ وای شیاه دون ذبح یحلها ❊ وای المساقی
والمزارع یکفر ❊ قیونلردن قنقیسی درکه بلا ذبح اکلنی شارح حلال قیلار الجواب
شول برقیوندرکه فرار ایدوب سرکشلك ایتمکله صحراده امساکی وذبحی ممکن اولمیه
پس انی نه‌سندن اولورسه سکرلیوب اکل ایتمك مشروع اولور ومزارعله مساقینك
قنقسیی کافردر دیو بروجه تعمیه سؤال اولنورسه مزارع حبوباتی سترایتمکله
کندویه ساتر معناسنی اراده ایله کافر اطلاقی صحیح اولور زیرا کفرك ستر معناسنده
کلمسی واردر (خاتمه) مصنف کتاب علیه رحمة المنان الوهاب منح نام تألیف
الیفنده دیرکه علمادن محمد بن فضل فتاواسنده ذکر و بیان ایدرکه الله جلیلك ❊ یا ایها
الناس کلوا مما فی الارض حلالا طیبا ❊ نظم مجیدنده که حلالدن مراد ظاهر ومعلومدر
اما طیبدن مراد نه‌در شول برمزارعکه اوقات خمسه‌یی جماعتله ادا ایده‌رك زراعت
ایدوب اندن تحصیل ایتدیکی تمار وغلالدر لکن مزارعیه اشتغالندن ناشی بر وقت

نمازی وقتندن تأخیر ویاخود بلا طهارة زرع ویاغرس ایدوب ویاخود براجیرك
اجرتنی ادا ایتمیوب بلکه دری قورومقسزن تأدیبه عدم مسارعت ایدرسه طیب اولماز
واخذ وعطا ایتدیکی ذواته وشریکنه اذی وجفادن احتراز برله برزی طهارت
اوزره صاچوب بعد الفراغ ترلانك برطرفنده ایکی رکعت نماز قیلوب دیه اللهم انی
عبد ضیف وسلمت هذا الیك فسلمه لی وبارك لی فیه ثم یصلی علی النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم ایمدی الله تعالی حضرتلری اول زرعی افات بلیاتدن حفظ ایدوب وانده خیر
وبرکات خلق ایدر واکن ایریشوب خرمن وجوده کلدکده کیال طهارت اوزره
اوله‌رق قبله‌یه متوجها کیل ایتمك واجبدر پس بویله اولمازسه انده برکات اولمز بعد
فراغ الکیل ایکی رکعت نماز قیلوب دیه ربی القیت بذرا قلیلا واعطیتنی شیئا کثیرا
فاجعلها قوت طاعة ولا تجعلها قوت معصیة واجعلنی من الشاکرین غرس اشجارده
دخی بویله‌در والله تعالی سبحانه اعلم واستغفر الله العظیم

❊ (کتاب الذبائح) ❊

ذبیحه‌لره دائر مسائل مکتوبه‌لردر ❊ مناسبتها المزارعة کونهما اتلافا فی الحال للانتفاع
بالنبات واللحم فی المآل ❊ ذبائحك مزارعه‌یه مناسبتی ایکسنکده کلمه‌جکده نبات ولحمله
انتفاع ایچون فی الحال اتلاف اولمه‌یدر لکن بوکا اعتراض ایتمشلرکه مناسبت مساقاته
ذبائح میانلرنده اراءلی زیرا ذبائح مساقاتدنصکره مذکوردر مزارعه‌دنصکره دکلدر
ایمدی صواب اولان مناسبتدن زیاده‌له مساقاتك هر برنده انسانك وسائر حیوانك
میوه‌دن بعده حیواندن اکل وانتفاع ایده‌جکاری شیلری تهیه واحضار اولمسیدر ایمدی
مجنونك وصبی لایعقلك ذبح ایتدیکی حیوانك لحمی اکل اولنمز ذبحه معتدر صبی یعقلك
ذبیحه‌سی اکل اولنور (ثانیا مسلم ویاکتابی اولمسیدر ایمدی مشرك ومرتدك ذبیحه‌سی
اکل اولنمز اهل کتابك ذبحی وقت ذبحنده کیمسه بولنمیوب ویا بولنوب لکن تسمیه ایتدیکی
استماع اولنمسه مسلم کبی تحسینا للظن تسمیه ایتدی دینور (ثالثا حین ذبحده حق سبحانه
وتعالی حضرتلرینك اسماء حسنی سندن براسم شریفنی ذکر ایتمکدر اوصاف کریمه‌لرندن
برصفتله برابر ذکر اولنسون مثلا الله اکبر ویا اجل ویا اعظم کبی ویا من غیر وصف ذکر
اولنسون الله کبی ذبح اضطرار ایده تسمیه‌نك وقتی صیده رمی ویاقوشی ارسالی واقتیدر
رابعا مسموعیله ذبیحه معینه اولمق لازمدر ایمدی برقیونه بسمله‌یی ذکر ایتدکدنصکره
دیکرینده دخی اول بسمله کفایت ایدر ظنیله بلا تسمیة ذبح ایلسه ایکنجیسی حلال اولماز
(خامسا ذبیحه‌ده آزوچوق حین ذبحده حیاتك قیامیدر بعض خروج دمیده
شروطدن عدایدن وارد رذبحك حکمی مذبوحك حلیدر سببی انسانك احتیاجیدر

شرنبلالية الذبيحة اسم مايذبح كالذبح بالكسر واما بالفتح فقطع الاوداج ذالك كسريله
ذبح كبى ذبيحه ذبح اولنان حيوانك اسميدر فتحله بيونده كه طمرلرى قطعدر (﴿ حرم
حيوان من شانه الذبح) خرج السمك والجراد فيحلان بلا ذكاة ودخل المتردية والنطيحة
وكل (مالم يذبك) ذكاة شرعا اختياريا كان واضطراريا ﴾ شرعا ذبح شانندن اولان حيوانك
اكلى كرك ذكاة شرعى اختيارى وكرك اضطراريله مادام ذكاتلنوبكه بوغزلنمدقچه
حرام اولور بلقله چكركدنك شرعا ذبحى اولمامغين انلرحكم مشروعدن خروج ايتكله
بوغزلنمقسز اكللرى حلال ومشروع اولدى ومترديه كه بر محل عاليدن دوشوب
نوعما حياتى اولان قيون واكوز ونطيحه كه بربرينى بوينزلريله سوسوب اوروب نطمله
هلاكه مشرف اولان حيوانلر حكم مرسومده داخل اولديكه بونلرده از برحياة بولنورسه
ذبح شانلرندن اولمغله بلاذبح اكل اولنمزلر شارحك وكل قولنى متنك مالم يذبك تركيبنه
ادخالى اشبو تركيبك ماقبلندن انفصالنه وماقبلنه قيد اولمامسنى ايجاب ايدر
بوايسه فاسددر ﴿ (وذكاة الضرورة جرح) وطعن وانهار دم (فى اى موضع وقع
من البدن) ﴾ ذكاة ضرورة بدن حيواندن قنقى محلندن اولورسه اولسون اوروب
يارەليوب قانى آقتمقدر مثلا صيده وصاحبندن قاچوب وحشت ايدوب دردست اولنمسى
ممكن اولميان دوە واوكوز وقيون امثالى حيواناتدن اولديغى كبى لكن قيون شهرده
قاچرسه ذكاة ضرورتله ذبح اولنماز صحراده اولور ﴿ (وزكاة الاختيار ذبح بين الحلق
واللبة) بالفتح المنحر من الصدر ﴾ ذكاة اختيارى حيوانى حلقيله لبەسيكه دوشندن
محر محلى مابينني ذبحدر لبه فتحله مقيددر ﴿ (وعروقه الحلقوم) كله وسطه اواعلاه
اواسفله وهو مجرى النفس على الصحيح (والمرى)هو مجرى الطعام والشرا (والودجان)
مجرى الدم) ذبح اولنەجق طمرلر حلقومك كليسيكه وسطى ويا اعلاسى ويا اسفليدر كه
بوغاز مراددر ريمى زائددر حلق معناسنه درقول صحيح اوزره مجراى نفسدر طعام وشراب
مجراسى اولان ميمك فتحى ورانك كسريله مريدر كه قزل اوكلك تعبير اولنان خرطلقه
متصل خم نسنەدر ومجراى دم اولان بوغز چقورينك ايكى طرفنده ايكى غليظ طمرلر دركه
جان طمرى دينور واوك دالك فتحيله ودجاندر ﴿ (وحل) المذبوح (بقطع اى ثلاث
منها) اذللاكثر حكم الكل ﴾ ذبح اولان حيوان سالفة البيان اشياء اربعەدن قنقى اوچى
قطعله اولورسه اولسون انكله اكل حلالى ومشروع اولور اكثر ايچون حكم كل اولمغين
﴿ وهل يكفى قطع اكثر كل منها خلاف وصحح البزازى قطع كل حلقوم ومرى
واكثر ودج ويجئ انه يكفى عن الحياة قدر مايبقى فى المذبوح ﴾ واشبو عروق اربعەدن
هر برينك اكثرينى قطع كفايت ايدرمى بونده ميان فقهاده اختلاف واقع اولمدى امام
اعظم رحمه الله تعالى نك قول صواب قرينلرى قنده كه اوچك قنقيسى اولورسه اولسون
قطع اولنورسه حلال اولور مضمونيدر عند البعض حلقومك ايكى ديكريله برابر

برروايتده حلقوم ومرى واحد ودجينك قطعلريدر امام محمد رحمه الله تعالى اشبو مار
الذكر عروق اربعەنك هر برينك اكثرينى قطعدن لازمدر بيورديلر بزازى حلقومك
ومرينك كليسيله ودجك اكثرينك قطعنى تصحيح ايتدى وقريبا كلوركه مذبوحده
حياتدن ازبرقاله جغى مدت مقدارى ذبحنده كفايت ايدر جوهرەده بنا بيعدن
نقلا مرسومدركه برقيون خستە اولوب ويا قورد قارننى يارمغله از بر مدت حياتده قلاجغى
تبين ايتسه امامين قتنده ذبحله حلال اولمز مختار اولان هر برحيوانكه كندوده حياة
وار ايكن ذبح اولندى بلاتوقيت اكلى حلال اولور فتوا بوقول اوزرەدر ﴿ (و) حل المذبح
(بكل ماافرى الاوداج) اراد بالاوداج كل اربعة تغليبا (وانهر الدم) اى اساله (ولو)
نارا (اوبليطة) اى قشر قصب (ومروة) اى حجر ابيض كالسكين يذبح بها ﴾ حيوانى
هر بر طمرلرى كسوب قانى اقيدن شيله ذبح حلال مشروع اولدى هر نقدر آتشله ويا قامشك
قابيله ويا كسكن وايله حيوان ذبح اولنور بچاق كبى كسكين بياض طاشله اولسەده اولور
شمس الائمەنك وفخر الاسلامك اصوللرنده ناريله ذبحك عدم وقوعى مذكوردر
﴿ (الاسنا وظفرا قائمين ولو كانا منزوعين حل) عندنا (مع الكراهة) لما فيه من الضرر
بالحيوان كذبحه بشفرة كالية ﴾ الاغزنده قائم ومستقر اولان ديش وطرنق ايله ذبح
اولمز بوندن نزع اولنمش منفصل اولورلرسه حنفيه قتندن ذبحيسى مع الكراهة حلال
اولور كور بچاقله ذبحنده حيوانه اذا ضرر اولديغى مثللو بونده ده اولديغندن بنا مقتضاى
تعليل كراهتك تحريمى اولمسيدر (وندب احداد شفرته قبل الاضجاع وكره بعده كالجر
برجلها الى المذبح) ذبحى مراد اولنان حيوانك بچاقنى كندوسنى مذبحه يتورمزدن
مقدم بيلەمك مندوبدر زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتله بيورمشكه
{ان الله كتب الاحسان على كل شئ فاذا قتلتم فاحسنوا القتلة واذا ذبحتم فاحسنو
الذبحة وليحد احدكم شفرته وليرح ذبيحته بعد الاضجاع احداد) شفر مكروهدر مذبحه
حيوانك اياقندن چكمك مكروه اولديغى كبى روايت اولنوركه رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم بر رجلى قيونى يانى اوزره ياتروب احداد شفره ايدركورد كده لئن رحم كانى
بيورمشلركه ﷺ اردت ان تميتها موتان هلا حدد تها قبل ان تضجعها كذا فى الهداية وفيه
بر رجلى برقيونى مذبحه چكديكنى كوردكده بيورديلركه ﷺ قدها الى الموت قودا رفيقا ﷺ
بر روايتده ﷺ خنسالقتها فانما يرحم الله من عباده الرحماء ﷺ بوندن فهم اولنان حيوانك كندويه
نه يابەجقلرينى ادراك ايدرنته كه خبرده وارددر ﷺ ابهمت البهائم الا عن اربعة معرفة الها ورازقها
وختفها وسفادها ﷺ سفاد كتاب وزنده حيوانك اركككك ديشيسنه آشوب چفتلشمسى
معناسنه در يعنى بهائمه الله ذو الجلال حضرتلرى هر شيئى مبهم قيلدى فهم
وادراكندن عاجزلردر الا درت شئ كندولرينه مبهم ومجهول دكلدر خالقلرينى
ورازقلرينى وموت وچفتلشملرينى بيلورلر كذا فى مبسوط الزخى عليه رحمة القدس

❊(وذبحهـا من قفاها) ان بقيت حية حتى تقطـع العروق والا لم تحل لموتها بلا ذكاة ❊ دخى ذبيحه‌يى اكسه‌سندن بوغزلمق سنته مخالف اولمغين مكروهدر عروقلرى قطع اولنانه‌دك حياتى باقيه اولورسه يوقيسه بلا ذبح موتنه بناء اكلى حـلال اولماز ❊(والنخع) بفتح فسكون بلوغ السكين النخاع وهو عرق ابيض فى جوف عظم الرقبة ❊ دخى نونك فتحى خانك سكونيـله نخعكه بچاغى بيون كمو كينك درونده بياض ايليكه ابلاغله تمام بردن بوغازلمق مكروهدر بعضيلر نخع حيوانك باشنى ذبح محلى ايوجه ظـاهر اولسون ديو اكسه‌سنه بوكـك و بعضلر قبل سكون الاضطراب بوينى قرمقدر ديديلر خلاصهٔ كلام بونلرك جمله‌سنده بلا فائده تعذيب حيوان اولمغله هپ مكروهلردر (وكره كل تعذيب بلافائدة) هر بر تعذيب بلافائده مكروهـدر ازجمله برينى ديكرينـك حضورنده ذبح مثللو ❊(مثل قطع الرأس والسلخ قبـل ان تبرد) اى تسكن من الاضطراب وهو تفسير باللازم كمالايخفى ❊ مارالذكر كراهتلر ذبيحه‌نك اضطراب وحركتى ساكن اولوب كسب برودتدن مقدم دريسنك يوزيلوب و باشنك قطعنـده كه كراهت كيدر برودتى سكون اضطرابله تفسير لازميله تفسـيردر من غير عكس برودته سكون لازم كلورزيرا بعض اولوركه سكون بولنور برودت بولنمز ❊(و) كره (ترك التوجه الى القبلة) لمخالفة السنة ❊ ذبيحـه‌نك قبله‌يه توجيهنى تركـسنده مخالف اولمغله مكروه قلندى قطع اوداجله تسميه بولنمغله اكلى حلالدر لكن بلاعذر سنة مؤكده‌نك تركى موجب كراهتدر ❊(وشرط كون الذابح مسلما حلالا لا خارج الحرم ان كان صيدا) فصيـد الحرم لاتحله الذكاة فى الحرم مطلقـا ❊ ذبيحه صيد اولورسه ذابحك مسلم وخارج حرمده حلال كه غيرمحرم اولمسى شرط قلندى ان كان صيد اقولى حلالا خارج الحرمه قيد دريس محرم صيدك ذبح ايدرسه اكلى حـلال اولور زيرانده اوفعلى مشروعدر ذابح محرم و يا حلال بلكه هر نقدر كتابيده اولورسه مطلقا حرمك صيدنى حرمده وخارج حرمده ذبحى انى حلال قيلمز شارحك فى الحرمله تقييدى خارج حرمده ذبحك حلنى اشراب ايدر اما ظاهر اولان عدم حليدر فليراجع الى محله ❊(اوكتابيا ذميا اوحربيا) الا اذا سمع منه عند الذبح ذكر المسيح (فتحل ذبيحتهما) ❊ وياخود ذابحك ذمى ويا حربى كتابى اولمسى شرط قيلنديغندن ذبيحه‌لرى حـلال اولور الا ذبح وقتنـده كندودن مسيح ذكرى استماع اولنورسه حلال اولماز ❊(ولو) الذابح (مجنونا اوامراة اوصبيا يعقل التسمية والذبح) ويقدر (واقلف اواخرس لا) تحل ❊ ذابح مجنون ويا عورت ويا تسميه وذبحى بيلور واكا مقتدر صبى ويا اقلفكه سنتسز ويا اخرس اولورسه ذبيحه‌لرى حلال اولمز ❊(ذبيحة) غير كتابى من (وثنى ومجوسى ومرتد) وجنى وجبرى لوابوه سنيا ولو ابوه جبريا حلت اشباه لانه صار كرتد قنيه ❊ كتابى اولميان وثنى كه بت پرست مجوسيكه اتش پرست

ومرتد وجنى و باباسـى اولان جبرى طائفه‌لرينك ذبيحه‌لرى حلال اولمز باباسى سنى اولوب كندى جبرى اولورسـه مرتد كبى اولمغله اما باباسـيده كندى كبى جبرى اولورسه اهل ذمت كبى اولمغله حلال اولور ❊ بخلاف يهودى اومجوسى تنصر لانه يقر على ماانتقل اليه عندنا فيعتبر ذلك عند الذبح حتى لوتمجس يهودى لايحل ذكاته ❊ بريهـودى ويا مجوسى تنصر ايدوب ملت نصـارى‌يه دخـول ايدرسه صورت مشروحه‌نك خلافنه‌دركه ذبيحه‌سى حلال اولور كويا بزم عندمزده انتقال ايتديكى نصرانيتى اقرار ايتمش اولمغله ذبح وقتنده اواعتبار اولندى زيرا كفر ملت واحده در اما بريهودى مجوسى اولورسه ذبيحه‌سى حلال اولمـاز (والمتولـد بين مشرك وكتابى ككتابى لانه اخف) مشركله كتابى بيننده تولد ايدن ولـد كتابى حكمنده اولور شرا مشركدن اخف اولمغين ❊(وتارك تسمية عمـدا) خلافا للشافعى (فان تركها ناسيا حل) خلافا لمالك ❊ دخى عمدا الله جليلك اسم شريفنى ترك ايدن ذابحك ذبيحه‌سى حلال اولمز حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك ❊ ولاتاكلوا ممالم يذكر اسم الله عليه ❊ قول بلاغت احتوازينه مبنى امام شـافعيدن مقدم حرمتنه اجماعده منعقددر مشار اليه انجوندر اختلاف حتى امام ثانى محمد انى عليه رحمة الصمـدانى بيورمشلركه قصدا متروك التسميه اولان مذبوحده اجتهاد جائز دكلدر برقاضى انك بيعنك جوازيله حكم ايلسه نافـذ اولمز اجماعه مخالف اولديغنه مبنى ناسيا بركيمسنه تسميـه‌يى ترك ايلسه ذبيحه‌سى حـلال اولور شارع ناس نسيان عذرينه بناء ذاكر حكمنده قيلدى نته كه عذره بناء صومده ناسيا اكل ايدن كيمسنه امساك ايدن كيمسنه مقامنده قائم اولديغى كبى بونده ده اختلاف امام مالك انجوندر ❊(وان ذكر مع اسمه) تعالى (غيره فان وصل) بـلا عطف (كره كقوله بسم الله اللهم تقبـل من فلان) اومنى ❊ ذابح الله ذوالجـلال حضرتـلرينك اسم شريفلريله برابر وصـله بلاعطف بر كـلام ذكر ايدرسه مثلا بسم الله اللهـم تقبـل من فلان ويا منـافولى كبى پس مكرهـدر ❊ ومنه بسم الله محمد رسول الله بالرفع لعدم العطف فيكون مبتداء لكن يكره للوصل صورة ولو بالجر اوالنصب حرم دررقيل هـذا اذا عرف النحو والاوجه ان لايعتبر الاعراب بل يحرم مطلقا بالعطف لعدم العرف زيلعى ❊ مضمون مشروح قيلنندر مكروهدر ذابحك رفعله بسم الله محمد رسول الله ايله ابتداء كلام اولهرق ذابح بداء ايديجيدر لكن صورتا وصـله اولديغندن بنه مكروهدر محمد لفظى جرايله ويا نصبله تكلم ايدرسه حرام اولور بعضيلر حكم مشروح ذابحك نحوه عالم اولديغنه نظرادر ديديلر لكن احسن اولان اعرابه اعتبار ايتـامكدر بلكه عدم عرفه مبنى مطلقـا عطفله اولورسه حرام اولور ❊(كما افاده بقوله (وان عطف حرمت نحو بسم الله واسم فلان اووفلان) لانه اهل به لغير الله تعـالى قال عليه الصلوة والسـلام موطنـان لاذكر فيهما عندالعطاس

وعند الذبح ✽ مفاد مرسومی ماتن مرحوم کندو قولیله افاده وبیان ایدرکه ذابح
غیر کلامی بسم الله واسم فلان ویا وفلان کبی عطفله ایراد ایدرسه ذبیحه سی حرام
اولور کندویه الله تعالی حضرتلرینك غیرینك اسمیله اهلال ورفع صوت اولنمغین
اولی اولان قهستانینك تعلیلی کبی لان تجرید التسمیة فریضة دیمك ایدی رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم سعادتله بیورمشلرکه ایکی محل وارکه انلرده بن اسم الله ایله
برابر ذکر اولنمام اذانده واقامتده که کبی بری عطاس و بری ذبح وقتلریدر مقتضای
مقام کراهتك تحریمی اولمسیدر زیرا الله ذوالجلالك اسم شریفنك غیرینك ذکریله
اوذبیحه میته وحرام اولور ✽ (فان فصل صورة ومعنی کالدعاء قبل الاضجاع و
الدعاء (قبل التسمیة او بعد التسمیة لابأس به) لعدم القران اصلا ✽ ذابح اسم الله ایله
اسم اللهك غیرینك میانلرینی قبل الاضجاع وقبل التسمیة ویا بعد التسمیه دعا کبی شیلر ایله
صورتا که حسا سماعله ومعنا که حقیقة فصل ایدرسه بونده اصلا قران اولمدیغندن
بأس یوقدر بلکه اصل مطلوب بودرزیرا مرویدرکه رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم ذبح اراده بیوردقلرندن ❊اللهم هذا منك ولك ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی
لله رب العالمین لاشریك له و بذلك امرت وانا من المسلمین ❊بسم الله والله اکبر دیوب
بعده ذبح ایدرلر ایدی وحضرت علی کرم الله تعالی وجهه ورضی عنه دن دخی برمنوال
مشروح منقولدر ✽ (والشرط فی التسمیة هو الذکر الخالص عن شوب الدعاء)
وغیره (فلا یحل بقوله اللهم اغفرلی) لانه دعاء وسؤال ✽ تسمیه ده شرط دعا وسائرشی
خلطندن خالص ذکر اولمقدرکه کندوبی دعایه قارشدرمامقدر پس ذابحك اللهم
اغفرلی قولیله ذبیحه سی حلال اولمز فقط ذکر الله اولمیوب دعا وسؤال اولمغین
✽ (بخلاف الحمد لله وسبحان الله مریدا به التسمیة) فانه یحل ✽ ذابحك کندو ایله
تسمیه مراد ایتدیکی الحمد لله وسبحان الله قولی سالف الذکر اللهم اغفرلی قولنك
خلافنده درکه بونده ذبیحه سی حلال اولور ✽ (واو عطس عند الذبح فقال الحمد لله
لا یصح فی الاصح) لعدم قصد التسمیة ✽ حین ذبحنده آغسرمق وقوع بولمغله ذابح
الحمد لله دیسه قول اصحده تسمیه قصدی معدوم اولمغین ذبیحه سی حلال اولمز زیرا
مرادی حمد نعمتدر تسمیه دکلدر ✽ (بخلاف الخطبة) حیث یجزیه خطبه ذبحك
خلافنده درکه بونده عطاس ایچون ذکر اولنان حمدله ویا سبحله تسمیه یه کفایت ایدر
(قلت ینبغی حمله علی ما اذا نوی والا لا یوفق بینه و بین مامر فی الجمعة فتأمل) شارح
علیه الرحمه دیرکه لائق اولان اشبو خطبه ده که ذکر اللهك تسمیه مقامنه قائم اولور
قولنی خطیبك تسمیه یه نیت ایدرسه اولور یوقیسه اولمز مضمونه حملدرکه حتی مصنفك
بو قولیله جمعه ده که خطیب عطاس ایچون حمد ایدرسه خطبه مقامنه قائم اولمز قولی
میانلرنده توفیق بولنه لکن حمل مشروحله ده توفیق بلك ظاهر جه دکلدر فتائل اکا اشارت

اولسه اولور ✽ (والمستحب ان یقول بسم الله الله اکبر بلا واو وکره بها) لانه یقطع فور
التسمیة کما عزاه الزیلعی للحلوانی وقال قبله والمتداول المنقول عن النبی صلی الله تعالی
علیه وسلم بالواو ✽ ذبحده که تسمیه ده مستحب اولان بلا واو بسم الله الله اکبر دیمکدر
واو ایله تکلم فور تسمیه یی قطع ایتدیکندن مکروه اولدی تکم مضمون مشروحی
زیلعی شمس الائمة الحلوانی یه عزو ایلدی وزیلعی بوندن مقدمده رسول الله صلی الله علیه
وسلمدن منقول ومتداول اولان واو ایله در دیدی وحضرت علی وابن عباس رضی الله
عنهما دنده واو ایله مرویدر بقلیده والمستحب ان یقول بسم الله الله اکبر دیدی ✽ (ولو
سمی ولم تحضره النیة صح بخلاف مالو قصد بها التبرك فی ابتداء الفعل) اونوی بها
امرا اخر فانه لا یصح فلا تحل ✽ ذابح تسمیه یی ایدوب لکن حضور قلبله نیت ایتمسه
صحیح اولور اما تسمیه ایله بداء ایتدیکی فعلك تبرکنی قصد ویا انکله برامر اخره نیت
ایدرسه ایدی تسمیه صحیح اولمامغین ذبیحه سی حلال اولماز مأمور اولدیغی شیئك
غیرینه نیت ایتدیکندن ✽ (کما لو قال الله اکبر واراد به متابعة المؤذن فانه لا یصیر شارعا
فی الصلوة) بزازیة ✽ نته که برکمسنه مؤذنه متابعت ارادهسیله افتتاح تکبیری
مقامنده الله اکبر دیسه نمازه شروع ایتمش اولماز بو مضمون اونوی بها امرا اخره نظیردر
✽ (وفیها وتشترط التسمیة من الذابح (حال الذبح) او الرمی لصید او الارسال او حال وضع
الحدید لحمار الوحش اذا لم یقعد عن طلبه کاسیجئ) بزازیه ده مذکوردرکه ذابحدن
تسمیه ذبحی حالنده ویا صیده رمی ویا ارسالی ویا حمار وحشی یه حدیدکه اوقو وضع
ایتدیکی وقتده تسمیه سی شرط قلندی اکر صیاد انك طلبندن قعود ایتمش اولمازسه
نته که بوکا متعلق بحث قریبا کلور ✽ (والمعتبر الذبح عقب التسمیة قبل تبدل المجلس)
حتی لو اضجع شاتین احدهما فوق الاخری فذبحهما ذبحة واحدة تسمیة واحدة
حلا ✽ تسمیه ده معتبر اولان قبل تبدل المجلس تسمیه نك عقبنده ذبحك وجودیدر
کورمز میسنکه برکمسنه ایکی قیونی بر برینك اوزرلرینه یاتلری اوزره یاتروب
ایکیسینی بردن برذبحه ایله ذبح ایلسه حلال اولورلر (بخلاف مالو ذبحهما علی
التعاقب لان الفعل یتعدد فیتعدد التسمیة ذکره الزیلعی فی الصید) مار الذکر
قیونلری بردن ذبح ایتمیوب متعاقبا بربربر ذبح ایدرسه صورت مشروحه نك
خلافنده درکه برتسمیه ایله حلال اولمز فعلك تعددی تسمیه نك تعددنی موجب
اولمغین بونی زیلعی صید بحثنده ذکر ایلدی ✽ واو سمی الذابح ثم اشتغل باکل او شرب
ثم ذبح ان طال وقطع الفور حرم والا لا) ذبح مراد ایدن کمسنه بعد التسمیه اکل وشربه
مشغول اولوب بعده ذبح ایدرسه ایمدی مشغولیتی اوزایوب فوری قطع ایدرسه ذبیحه سی
حرام اولور یوقیسه اولماز (وحد الطول ما یستکثره الناظر) ذبحده طولك حدی ناظرك
استکثار ایتدیکی مدتدر ✽ (واذا احد الشفرة ینقطع الفور بزازیة) ذابح بعد التسمیة بچاغی

بيلرسه فور منقطع اولور ﴿ (وحب (بالحاء) نحر الابل) فى اسفل العنق (وكره ذبحها) ﴾
دوه‌يى بلكه دوه قوشى وقاز امثالى هر بو يى اوزون حيوانى اسفل عنق كه كوكسنه قريب
محلدن محبوب ومسنون قيلندى ذبحكه بوغازندن بوغزلمق مكروه اولدى حب حاء ايله
مجهول صيغه‌سيله در كنزده وسن نحر الابل واقع اولمشدر ايكيسندن مراد بر در ظن ايدرم
﴿ (والحكم فى غنم و بقر عكسه) فندب ذبحها وكره نحرها لترك السنة ومنعه ﴾ مالك
قيون واوكوز امثالى بو يلرى قصير اولان حيوانلرده بوغزلمقده حكم ابلك عكسيدر كه
ذبحلرى مندوب ومحبوب قيلندى نحرزنده سنت ترك اولنمغله مكروهدر امام مالك
بونلرده نحرى منع ايتديكه جائز دكلدر ديدى ﴿ (ولابد من ذبح صيد مستأنس)
لان ذكاة الاضطرار انما يصار اليها عند العجز عن ذكاة الاختيار ﴾ انسانله استئناس
والفت ايدن صيد اولنور آهو امثالى حيواناتى شرعا ذبحدن لازمدر زيرا ذكاة
اضطراريه كيده بلوب اكا رخصت ويرلديكى انجق ذكاة اختياردن عجز وقتنده‌در
﴿ (وكفى جرح غنم) كبقر وغنم) توحش) فيجرح كصيد) وتعذر ذبحه) كان تردى
فى بئر ونحوها وصال حتى لو قتله المصول عليه مريدا ذكاته حل ﴾ اوتلاقده يورو ين
اوكوز وقيون امثالى توحش ايدوب انساندن فرار ايدن وياقيويه دوشوب ويا
اوركوب قاچن ويا انسانك اوزرينه هجوم وحمله ايدن حيوانات كبى ذبحى متعذر
اولنلرك ذبح مقامنده جرحى كفايت ايدركه صيد كبى مثلا قرشونله اوربلوب يارهلنور
كورمز ميسنكه بركيمسنه اوزرينه صولتله هجوم ايدن مثلا ابلى ذكاتنى مراد ايده‌رك
قتل ايلسه اكلى حلال اولور ﴿ وفى النهاية بقرة تعسرت ولادتها فادخل ربها)
يده وذبح الولد حل وان جرحه فى غير محل الذبح ان لم يقدر على ذبحه حل وان قدر لا ﴾
نهايه‌ده مسطور در كه بر بقره‌نك ولادتنده عسرت اولمغله صاحبى النى انك بطننه
ادخال ايدوب والدينى انده ذبح ايدرسه اكل حلال اولور هر نقدر ذبح محلنك غيرندن
جرح ايدرسه ده لكن بو حل ذبح محلندن ذبحه قادر اولمديغنه كوره‌در قادر اولورسه
حلال اولماز ﴿ قلت ونقل المصنف ان من التعذر ما لو ادرك صيده حيا واشرف ثوره
على الهلاك وضاق الوقت على الذبح اولم يجد آلة الذبح فجرحه حل فى رواية ﴾ شارح
رحمه الله تعالى ديركه مصنف نقل ايدركه اعذار ذبحدندر صيدنه حياتده ايكن اولاشوب
ويا اوكوزى هلاكه قريب اولمغله ذبحه وقت قالميوب ويا آلت ذبحى بولمديغندن مز بورلرى
جرح ايتسه‌لر بر روايتده حلال اولور فى رواية بدلنه فى قول ديسه اولى اولور ايدى
زيرا مصنف مرحوم بونى بعض مشايخه عزو ايله ائمه‌دن برينه عزو ايتمدى (وفى منظومة
النسفى نسفينك منظومه‌سنده مذكور دركه ٭ ان الجنين مفرد بحكمه ٭ لم يتذك
بذكاة امه ٭ حيوانك قارننده كه يوريسى كندى حكمنده مفرد ومستقلدركه اناسنه
تابع اولمامغين انك ذبحيله كندوسى ذبح اولنمش اولماز ايمدى كندوسى مستقلا ذبح

اولنورسه حلال اولور يوقيسه اولمز پس شطر ثانى شطر اولى مفسر اولمش اولور ﴿ وحمل
المصنف ان وقالا ان تم خلقه اكل اقوله صلى الله تعالى عليه وسلم ذكاة الجنين ذكاة
امه وحمله الامام على التشبيه اى كذكاة امه بدليل انه روى بالنصب ﴾ امدى مصنف
مرحوم بيت مشروحدن انى حذف ايتديكه جنينك تحقيق كندو باشنه مستقل
ذبحيه حكمنده اولمسنى ردايلدى زيرا امامين بيور ديلركه جنينك خلقتى واعضاسى
تام اولورسه اكل اولنور زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشلركه جنينك
ذبحى اناسينك ذبحيدر كندو يى مجددا ذبح ايجاب ايتمز پس كندوسى مفرد بحكمه
اولمدى امام اعظم رحمه الله تعالى حديث شريفى تشبيه اوزره حمل ايتديلر يعنى ذكاة
امه كذكاة امدناو بلنده‌در رفعله روايت اولنديغى مثللو نصبله ده روايتنه مبنى رفعى
صورتنده دخى تشبيه ممكندر بلكه نصبنده كه تشبيهدن اقوادر عيناك عيناها
وجيدك جيدها قوللرنده اولديغى كبى يعنى سنك كوزلرك اول محبوبه‌نك آراملك
كوزلرى كبيدر ديمك وليس فى ذبح الام اضاعة الولد لعدم التيقن بموته يوكلى اولان
حيوانى ذبحده ولدينك موتنه تعين اولمديغندن انى اضاعه واتلاف ايتمش اولماز يعنى
ذبحده كراهت يوقدر ديمك ﴿ (ولا يحل ذوناب يصيد بنابه) فخرج نحو البعير (ومخلب)
بصيد بمخلبه اى ظفره فخرج نحو الحمامة (من سبع) بيان لذى ناب والسبع كل
مختطف فتهب جارح قاتل عادة (اوطير بيان لذى مخلب ﴾ مصنف دقت بناء على الله
تعالى فى الجنة سمك بناه وقتا كه ذبائحدن فارغ اولديه اندن حلال اولوب واولمايانى
بيانه آغاز وشروع ايلدى يرتجى حيواناتدن آزى ديشيله صيد ايدن آزى صاحبى
وياقوشدن پنچه‌سيله وطرنقيله صيد ايدر چناق صاحبى حلال اولمز سبع هر بر
يرتجى وقابجى عادة جرح وقتل ايدر حيواندر زيرا مسلك وابو داودك روايتلرى
اوزره رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك سباعدن هر برازى صاحبنى وطيوردن
قيناق صاحبنى اكلدن نهى بيورديلر نهيده سر وحكمت اشبو حيوان مشروحه‌لرك
طبيعت وجبلتلرنده كه اذى ومضرت شرعا مذموم ومنفور اولمغله لحملرندن اكل
اولديغنه نظرا شايد اكلندن طبيعت شرت الور نسنه تولد وظهور ايتمش خوفندن
نوع بنى آدمه اكراما شارع انى حرام قلدى نته كه حلال بيوريلان نعم لا يحصى لطفا
وكرما حلال اولديغى مثللو اختطاف ظهورك هواده قاپوب اتهام سباعك يريوزنده
اخذيدر ﴿ (ولا الحشرات) هى صغار دواب الارض واحدها حشرة ﴾ دخى عرب
طوشنى وكانجك وكريكه فارسيسى خارپشت در بونلر امثالى حشرات كه دائما
يريوزنده مجتمع اولان كوچك قرنجه وسلوك وخنفسا كبى دواب حلال دكلدر حشراتك
مفردى حشره‌در بونلر هوام مستخبثه‌دن اولوب واكثريا نجاست تناول ايتمكله
حرام اولدى ويحرم عليهم الخبائث نظم مجيدنيه ماصدق دوشديلر ﴿ (والحمر الاهلية)

بخلاف الوحشية فانها ولبنها حلال ٭ دخى حمراهليه حلال اولمدى وحشيه بونك خلافنه اولديغندن كندوسى وسودى حلال اولدى ٭(والبغل) الذى امه حمارة فلو امه بقره اكل اتفاقا ولو فرسا فكامه ٭ اناسى حمار اولان قاطرده حلال دكلدر ايمدى اناسى انيك اولورسه اتفاقا اكل اولور اط اولورسه اناسى كبى حل وحرمتى ذكر آتى اختلاف اجرا اولنور خلاصۀ كلام مأكول اللحم وغيرمأكول اللحم حيواندن تولد ايدن ولدده اعتبار اناسنه در ٭(والخيل) وعندهما والشافعى تحل وقيل ان اباحنيفة رجع عن حرمته قبل موته بثلاثة ايام وعليه الفتوى عمادية ولا بأس بلبنها على الاوجه ٭ دخى امام اعظم قتنده آطك اتى حلال اولمدى حق سبحانه وتعالى حضرتلرى ٭ والخيل والبغال والحمير لتركبوها ٭ كلام حكمت آموزنده ركوبيله امتنان بيوروب اكليله بيورمدى كورمزميسنكه ابل بنلوب واكل اولنور مقوله‌دن اولمغله الله جليل ايكيسنك بيننى جمعله ٭ فنها ركوبهم ومنها يأكلون ٭ بيوردى پس اكل منافعك اعلاسندندر ايمدى حكيم مطلق اولان ذات بيچون نعمتلرك اعلاسى اولان نسنه ايله امتنانى ترك ايدوب ادناسيله امتنان بيورمز خيل حقنده كه ايت كريمه‌ده اولديغى كبى امام مشار اليه عندنده كراهت عند البعض تحريميدر بعضيلر اباحه سيله الت جهاد وقلت بولمسون ديو كراهتنه مبنيدر ديه‌رك تنزيهى اولمسنه ذاهب اولديلر بناء برين سؤرى طاهر در ديديلر لكن اصح اولان قول اولدر امامين همامين وامام شافعى رحمهم الله تعالى نزدلرنده فرسك لحمى حلالدر جابر بن عبدالله رضى الله تعالى عنهمانك روايت بيوردقلرى عهد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمده بزلحم فرسى اكل ايلدك مفادينه بناء بعضيلر امام اعظم رحمه الله تعالى وفاتندن اوچ كون مقدم حرمتى اجتهادندن رجوع بيوردى ديديلر فتوا بوقول اوزره در زياده وجهى اولان قول اوزره آطك لبننده بأس يوقدر انك شربنده الت جهادك تقليلى بولنمامغين ٭(والضبع والثعلب) لان لهما نابا وعند الثلثة يحل ٭ دخى يالى قورد ايله تلكى حلال دكلدر كندولرنده ازى اولمغين ائمۀ ثلثه عندنده حلالدر ٭(والسلحفاة) بريةوبحرية ٭ دخى برى وبحرى قبلومبغه كه طوسبغه حلال دكلدر ٭(والغراب الابقع) الذى يأكل الجيف لانه ملحق بالخبائث قاله المصنف ثم قال والخبيث ما تستخبثه الطباع السليمة ٭ دخى غراب الابقع كه جيفه‌لرى اكل ايدر قرغانك لحمى حلال دكلدر مصنف مرحوم بونى خبائثه ملحقدر بيوردى بعده ويحرم عليهم الخبائث نظم كريمنده كه خبائثدن مأخوذ خبيث طباع سليمه‌نك كندوبى خبيث عد ايتديكى شيدر ديدى (والغداف بوزن غراب النسر جمعه غدفان قاموسى) دخى غراب وزننده غداف كه كركس قوشى حلال دكلدر قاموسك بياننه كوره غدافك جمعى غدفاندر ٭(والفيل) والضب ومارووى من اكله محمول على الابتداء ٭ وفيل وحشراتدن

كلر ديدكارى جانور حلال اولمدى كارك لحمنك اكل اولنديغى روايتى قبل التحريم اوائل اسلامده اولديغنه محمولدر ٭(واليربوع وابن عرس والرخم والبغاث)هو طائر دنى الهمة يشبه الرخم وكلها من سباع البهائم وقيل الخفاش لانه ذوناب ٭ وعرب طوشنى وكلنجك ورخم قتيتله رخمه‌نك جميدركه خلقتده كركسه شبيه برقوشدر وبغاثكه رخمه شبيه دنى الهمة مردار خوار لئيم واجق صوت صيددن عارى برقوشدركه بونلرك جميعسنك لحملرى حلال دكلدر وكندولرى سباع بهائمدن معدودلردر بعضيلر خفاشكه يرسه قوشيده ازى صاحبى اولمغله انكده لحمى حرامدر ديديلر لكن هر برازى صاحبى شيرت ومضرت ايتمدكجه حرام اولمز زيرا قيونك وكچينكده آزيلرى واردر ٭(ولا)يحل (حيوان مائى الا السمك)الذى مات بآفة ولو موادافى ماء نجس ولو طافية مجروحة وهبانيه ٭ كندونك مأوى ومعاشى صوده اولان حيوان حلال اولمز الا برافت وسببله حياتى زائل اولان بالق هر نقدر ماء نجسده تولد ايتمش اولوب ومجروحه اوله‌رق صويك يوزينه چيقمش اولورسه‌ده حلال اولور ٭(غير الطافى) على وجه الماء الذى مات حتف انفه وهو مابطنه من فوق فلو ظهره من فوق فليس بطافى فيؤكل كما يؤكل مافى بطن الطافى ٭ طافى اسم فاعلدر عالى معناسنه‌در يعنى سمكك طافى موتى حتف انفه كه بلا ضرب ولاقتل اولوب قارنى يوقارو اوله‌رق صويك يوزنده عالى اولمزسه حلال اولور پس ارقه‌سى صويك يوزنده ظاهر اولورسه اول سمك اولمامغين اكل اولنور طافينك بطننده كه اكل اولنديغى كبى زيرا انك موتى افته كه ضيق مكانله اولمشدر (ومامات بحر الماء او برده وربطه فيه اوالقاء شئ فموته بآفة وهبانية) صويك حرويا برودتيله وانده مثلا شبكه‌يه دوشوب تخلصه عدم قدرتنه مبنى باغلنوب قالمسيله ويا كندويه طاش ودكنك امثالى برشى القاسيله برحيوانك موتى موت بآفة قبليندن اولمغله اكلى حلال اولور واكليله اوله‌جكى نسنه القاسيله موتيدخى نيه بوله‌در ٭(و) ا (الجريث) سمك اسود (والمارماهى) سمك فى صورة الحية وافرادهما بالذكر الخفاء وخلاف محمد ٭ جريث سكيت وزننده بر نوع سياه دكرمى بالقدر ومار ماهى كه ييلان بالغى دخى حلالدر مصنف مرحومك بونلرى تخصيص بالذكر بيورمسى خفالرينه وامام محمد عليه الرحمه‌نك اختلافنه مبنيدر يعنى امام مشار اليهدن بونلرك عدم حلنه قول واردر لكن قول ضعيفدر ٭(وحل الجراد)وان مات حتف انفه بخلاف السمك وانواع السمك (بلا زكاة) لحديث احلت لنا ميتتان السمك والجراد ودمان الكبد والطحال بكسر الطاء ٭ چكركه هر نقدر كندو باشنه بلا سبب اولورسه‌ده وانواع سمك جميعا بلا ذبح حلالدر بزم ايچون ايكى نوع ميته كه سمكله جراد وايكى قسم قانكه جكركه ايله طلاق حلال قيلندى مضمونى حديث شريفنه مبنى حتف انفه اولان سمك طافى جرادك خلافنه دركه

حلال دكلدر طحال طانك كسريله در حضرت على كرم الله تعالى وجهه دن سؤال
واستفتا ايتدیلر كه بعض اوليور كه چكركه طو پليورلر حالبوكه انده حى وميت بولنيور
جواب بلاغت مآبنده بيورديلر كه كله كله يعنى انك حى وميت كليسى اكل وتناول ايديكز
اولكه كله امر صيغه سيله در ايكنجيسى معناتا كيددر ﴿(و) حل (غراب الزرع) الذى
يأكل الحب (والارنب والعقعق) هو غراب يجمع بين اكل جيف وحب والاصح حله
(معها) اى مع الذكاة ﴿ بدزقرقه سيكه حبوبات اكل ايدن وطوشن وجيفه وحبوبات
معا اكل ايدن قرقه كرك اختيارى وكرك اضطرارى ذبحله قول اصح اوزره حلال
اولور والاصح حله دلنه على الاصح معها ير ينه بهادينسه ايدى اولى اولور ايدى اصحك
مقابلى امام ابى يوسفك كراهتى قوليدر ﴿(وذبح مالا يؤكل يطهر لحمه وشحمه
وجلده) تقدم فى الطهارة ترجيح خلافه (الا الادمى والخنزير) كامر) لحمى اكل
اولنميان حيوانك ذبحى اتنى وايج ياغنى ودريسنى پاك ايدر سه مايعاتدن برشيئه دوشسه نجس
ايتز وحاملينك نمازى باطل اولماز اكلدن غيرنده انتفاعى عند البعض جائز وعند الاخر
غير جائزدر لكن طهارت بحثنده بونك خلافنك ترجيحى تقدم ايتديكه لحمى ذبحله
پاك اولمز دريسى اولور الادميله خنزيرك اجزاسى ذبحله پاك اولمزلر ادمينك كرامة
خنزيرك كراهة درتنده كه مرور ايتدى دطهر نفس ذبحيدر يوخسه ذبح بالتسميه
ميدر ايكيسنى ده قائل واردر ﴿(ذبح شاة) مريضة (فتحركت اوخرج الدم حلت
والالا ان لم تدرحياته) عند الذبح ﴿ بركيمسنه برشاة مريضه يى ذبح ايتدكده اندن حركت
وياخروج دم بولنورسه حلال اولور بونلر علامت حياة اولمغين واكر حين ذبحده
حياتى معلوم اولمزسه حلال اولمز ﴿(وان علم) حياته (حلت) مطلقا (وان لم تتحرك
ولم يخرج الدم) وهذا يأتى فى منخنقة ومتردية ونطيحة والذى بقر الذئب بطنها فذكاة
هذه الاشياء تحلل وان كانت حياتها خفية وعليه الفتوى لقوله تعالى الا ماذكيتم من
غير فصل وسيجئ فى الصيد ﴿ مذبوحك حياتى معلوم اولوسه مطلقا كه هرنقدر
حركت ايتميوب ودمى خروج ايتمزسه ده حلال اولور واشبو حكم مشروح بوغلوب
و برمحلدن دوشوب و برحيوان اوروب وقوردك قرنى ياردیغى حيوانانك جمله سنده
حاصل اولورامرى ونلرك ذبحى كندولرینی حلال قيلار هرنه قدر حياتلرى خفيه اولورسه
ده فتوا بوقول اوزره در الله جليلك من غير تفصيل الا ماذكيتم قول شريفنه بناء وقريبا
بوكا دائر كلام صيد بحثنده كلور ﴿(ذبح شاة لم تدرحياتها وقت الذبح) ولم تتحرك ولم يخرج
الدم (ان فتحت فاها الاتؤكل وان ضمته اكلت وان فتحت عينها الا تؤكل وان ضمتها اكلت وان
مدت رجلها الاتؤكل وان قبضتها اكلت وان نام شعرها الاتؤكل وان قام اكلت) لان الحيوان
يسترخى بالموت ﴿ بر رجل ذبحى وقتنده حياتى نامعلوم كندودن حركت وخروج
دم معدوم برقيونى ذبح ايتدكده اغزنى اچرسه اكل اولنماز يومرسه اكل اولنور
كوزنى اچرسه اكل اولنماز يومرسه اكل اولنور اياغنى اوزادرسه اكل اولنماز دوشوب چكرسه

اكل اولنور رقيلارسه ياتارسه اكل اولنماز قالقرسه اكل اولنور زيرا حيوان موتله كوشيوب
اعضازينى صاليويرر ﴿ ففتح فم وعين ومد رجل ونوم شعر علامة الموت لانها استرخاء
ومقابلها حركات تختص بالحى فدل على حياته وهذا اكله اذا لم تعلم الحياة ﴿ پس برحيوانك
آغزينك وكوزينك آچيلوب واياغينك اوزانوب وشعرينك ياتمسى موتنه علامت
ودليلدر بونلر استرخا اولدقلرندن و بونلرك مقابلارى ديريه خاص اولان حركات
اولمغله حياتلرينه دلالت ايدر لكن بونلرك علامت موت اولدقلرى حياتلرى معلوم
اولمديغنه كوره در ﴿(وان علمت حياتها) وان قلت (وقت الذبح اكلت مطلقا) بكل
حال زيلعى ﴿ حين ذبحده شاتك هرنقدر از اولورسه ده حياتى معلوم اولورسه
بهمه حال كه فتح فم امثالى و يا مقابلى شيلر بولنسون ويا بولنمسون اكل اولنور ﴿(سمكة
فى سمكة فان كانت المظروفة صحيحة حلتا) يعنى المظروفة والظرف لموت المبلوعة بسبب
حادث ﴿ بربالغك قرننده بر بالق ظهور ايتدكده پس مظروفه صحيحه اولورسه
ايكيسيده حلال اولور زمبلوعه كه يوديلان سبب حادثله هلاك اولديغندن ﴿(والا)
تكن صحيحة (حل الظرف لا المظروف) كما لو خرجت من دبرها لاستحالتها غدرة
جوهرة وقد غير المصنف عبارة منه الى ما سمعته ﴿ يوديلان بالق صحيحه اولمزسه
ظرف حلال اولور مظروف اولمزتنه كه دبردن خروج ايتديكى تقديرجه غدريه
تحويل ايتمش اولمغله حرام اولديغى كبى مصنف مرحوم متنده كه مسموعكز اولان
عبارهسنى اشباهك سمكة فى سمكة فان كانت صحيحة حلا والالا عبارهسندن تغيير
ايتدى انك عبارهسنك مضروفنك عدم صحتى اوزره ايكيسنكده جميعا عدم حلنى موهم
اولمغين (ولووجد فيها درة ملكها حلالا ولو خاتما او دينارا مضروبا لا وهو لقطة) بر
شخص بالغك درونده برانجو بولورسه اكه كندويه حلال اولديغى حالده مالك
اولور خاتم ويا دينار مضروب اولهرق بولورسه حلال اولمز لقطه اولور كه كندوسى
فقرادن اولورسه كندو نفسنه بعد التعريف صرف ايدر اغنيادن اولورسه ايتمز
﴿(ذبح لقدوم الامير ونحوه) كواحد من العظماء (يحرم) لانه اهل به لغير الله (ولو)
وصليه (ذكر اسم الله تعالى ﴿ بركيمسه امثالى بيوك كيمسهلرك قدومیچون قربان
بوغزلسه هرنقدر اسم الاهى ذكر ايدرسه ده انك اكل حرام اولور انده الله عظيم
الشانك غيريچون اهلال وتعظيم ايتمش اولمغين اصل اهلال ذكر اللهله رفع صوتيدر
ايمدى شارح عليه الرحمه لانه عظم به غير الله تعالى اولى اولور ايدى ﴿(ولو ذبح للضيف
لايحرم) لانه سنة الخليل واكرام الضيف اكرام الله تعالى ﴿ مسافر ايچون قربان زبحى
حضرت ابراهيم خليل عليه الصلوات الجليلك سنتى ومسافره اكرام حق سبحانه وتعالى
حضرتلرينه اكرام واعزاز موجب اولمغين انكچون زبح اولنان زبيحه حرام اولماز
﴿ والفارق انه ان قدمها ليا كل منها كان الذبح لله والمنفعة للضيف اوللوليمة اوللربح

وان لم يقد منها لا أكل منها بل يدفعها لغيره كان لتعظيم غير الله تعالى فتحرم وهل يكفر
قولان بزازية وشرح وهبانيه ✿ مارالذكر ايكى مسئله ميانلرنده فرق ذابحك قربانى
مسافرك قدومندن مقدم ويا آز برصكره مسافرك اندن اكليچون اولورسه ذبح الله
تعالى ايچون منفعت ضيافت ويا وليمه ويا ربح ايچون اولمش اولور واكر ذبحه‌يى
مسافرك اكليچون تقديم ايتميوب بلكه مجرد كندويه تعظيما ذبح وغيره دفع ايچون
اولمغله انك اكلى حرام اولور ذابحك كفرنده ايكى قول واردر اختلافه مبنى قاضى‌يه
ومفتى‌يه عدم كفره ذاهب اولمق متعيندر ✿ قلت وفى صيد المنية انه يكره ولا يكفر لانا
لانسيئ الظن بالمسلم انه يتقرب الى الادمى بهذا النحر ونحوه فى شرح الوهبانية عن
الذخيرة) شارح عليه الرحمه ديركه منيه‌نك صيد بحثنده مرسومدركه ذبح مشروح
تحريما مكروهدر لكن ذابحى تكفير اولنمز زيرا بزلر بو مثللو ذبحله ادمى‌يه تقرب ايدر
ديو مسلمه سوء ظن ايتمز وبو مضمون ذخيره‌دن نقلا وهبانيه شرحنده مسطوردر
ونظمه فقال ✿ وفاعله جمهورهم قال كافر ✿ وفضلى واسماعيل ليس يكفر ✿ مضمون
مشروحى وهبانيه صاحبى نظمله بيورركه ذبح مشروحك فاعلى حقنده جمهور فقها
كافر ديديلر امام فضلى واسماعيل كافر دكلدر بيورديلر ✿ (العضو) يعنى الجزء (المنفصل
من الحى) حقيقة وحكما لانه مطلق كما حققه فينصرف للكامل كما حققه فى تنوير
البصائر قلت لكن ظاهر المتن التعميم بدليل الاستثناء فتأمله (كميتة) كالاذن المقطوعة
والسن الساقط) كسلمش قولاق ودوشمش ديش امثالى حقيقة وحكما حيدن منقطع
ومنفصل اولان عضوكه جزئيته كيدر انفصال مطلق ذكر اولنمغله كماله صرفى ايجاب
ايتمكين حقيقى ايله حكمى تعميم اولندى ننه كه مصنف مرحوم تنوير البصائر نام تألفنده
شارح رحمه الله ديركه متنك ذكر اتى الامن مذبوح استثناسندن فهم اولنان تعميمدر
انى لايقيله فهم وتأمل ايديكز ✿ الا فى حق صاحبه فطاهر وان كثر اشباه من الطهارة
وهو المختار كافى تنوير البصائر ✿ الا حيدن منفصل اولان جزء صاحبى حقنده هر
نقدر كثيرده اولورسه پاكدر مضمون مشروح اشباهك طهارت بحثندن منقولدر
مختار اولانده بودر ✿ (الامن مذبوح قبل موته فيحل اكله لو من) الحيوان (المأكول)
لان مابقى من الحياة غير معتبر اصلا بزازية ✿ الا ذبح اولنان حيواندن موتندن مقدم
كندودن منفصل اولان عضوك اكل حلال اولور مأكول اللحم ايسه زيرا بونده حيوان
حقيقة هرنقدر حى ايسه‌ده حكما حى دكلدر كندوده بعد الذبح باقى فلان حياة اصلا
معتبر اولماغين ✿ قلت لكن يكره كما مر وحررنا فى الطهارة قول الوهبانية ✿ شارح
رحمه الله تعالى ديركه مارالذكر مذبوحدن منفصل جزئى اكل مكروهدر ننه كه ماسبقده
وقطع الرأس والسلخ قبل ان تبرد قولنده مرور ايلدى وتمدن مقدمجه طهارت بحثنده
وهبانيه‌نك قولنى بزلرده ذكر وبيان ايلدك ✿ (نظم) وقد حل لحم البغال وامها ✿ من

الخيل قطعا والكراهة يذكر ✿ امامين همامين اناسى اط اولان قاطرك اتنى اكل حلالدر
بيورديلر لكن كراهتله درمطلق ذكرى تحريمى اولمسنى ايجاب ايدر ✿ وان ينز كلب
فوق عنز فجاءها ✿ نتاجله رأس ككلب فينظر ✿ بركلب ديشى كچينك اوزينه اشوب
چفتلشمكله باشى كلب باشى كبى بر يورى كتوررسه باقيلور ✿ فان اكلت لحما فكلب جميعها
✿ وان اكلت تبنا فذا الراس يبتر ✿ پس ات يرسه اول نتاج جميعا كلبدر صمان يرسه فقط
اول رأس كسيلور كه اكل اولنماز ✿ ويؤكل باقيها وان اكلت لذا ✿ وذا فاضربنها والصياح
يخبر ✿ سائر اعضارى اكل اولنور واكر لحمى وصمانى ايكيسينده اكل ايدرسه امدى كندويه
ضرب ايتملى قنغى نوعدن اولديغنى صيحه‌سى اخبار واعلان ايدر يعنى اوررسه كلب
ملرسه بچيد رراسى آتلوب سائر اعضازى اكل اولنور ✿ وان اشكلت فاذبح فان
كرشها بدا ✿ فعنز والا فهو كلب فيطمر ✿ واكر بنده اشكال اولنوب قنقى جنسدن اولديغنى
معلوم اولمزسه انى ذبح ايله پس قارنى ظاهر اولورسه بچيدر بوقيسه كلبدر ارضه دفن
اولنور (وفى معاياتها) وهبانيه‌نك معاياتنده مسطوردركه ✿ واى شياة دون ذبح يحلها
ومن ذا الذى ضحى ولادم ينهر ✿ يعنى قنغى قيونكه بلا ذبح شارح اكلنى احلال
بيوردى الجواب صحراده قاچوب اخذ وضبطى ممكن اولميان قيوندر ايمدى انى بلا
ذبح قنغى محلندن اولورسه اولسون سكريلوب قتل اكل ايدرسك اولور مصراع
ثانينك معناى ظاهريسى تضحيه ايدوب قان اقتميان كمدر يعنى بونوع كمسنه نايابدر
معناى حقيقيسى كندوخانه‌سنده وقت ضحايه‌دك اقامت ايدوب اراقة دم ايتميان كيمدر
بويك چوق بولنور والله تعالى اعلم واستغفر الله العظيم

✿(كتاب الاضحية)✿

اشبو كتاب صحت نصابك ماقبلنده كه ذبائحه مناسبتى اضحيه قربانك ذبائح جنسندن
اولمسيدى شوقدر واركه ذبائح اعم اضحيه اخصدر بونك ماقبلنده فصلله افراد بالذكر
اولنديغى كندوسى واجبه اولوب وكندويه مخصوص شرائط احكام واسبابله
ثابت اولديغندن مبنيدر كذا فى المسكين اضحيه‌ده سكز لغت واردر همزه‌نك ضمى وتخفيفله
يانك تشديديله وهمزه‌نك كسرى بنه يانك تشديد وتخفيفله وضادك فتحى وكسريله اضحيه
همزه‌نك فتحى وكسريله اضحاة در اضحيه‌نك اصلى اضحويه‌در كلمه‌ده واو ويا جمع اولدى
قد سبقت احدهما بالسكون واو يايه قلب اولوب ادغام اولنوب تناسب الياء حاده مكسور
قيلندى يانك تشديديله جمعى اضاحى كلور ✿ (من ذكر الخاص بعد العام (هى لغة اسم
مايذبح ايام الاضحى من تسمية الشئ باسم وقته ✿ اضحيه‌نك بومقامده ذكرى عامدن صكره
خاصك ذكرى قبيلندندر لغتده ايام اضحاده ذبح اولنان قربانه اسمدر بو برشيئه وقتنك
اسمندن مأخوذ اسمله تسميه قبيلندندر امام زفر اضحى تضحيه ديه‌نوروقت ضحاده
اضحيه ذبح اولندقده ديدى اصل وضعى بودر بعده ايام تشريقدن قنغى وقتده ذبح
اولنورسه اولسون انده استعمال اولنور اولدى اشبو يوم نحره اضحى ايله تسميه كندوده

قوشلق وقتنده تغدی واطعام اولندیغنه مبنیدر زیرا سنت اولان یوم نحرده نمازی
اداایدوب وکونش مرتفع اولمزدن مقدم عدم اکلدر تبیینده مرسومدرکه قربت
مالیه ایکی نوعدر بری صدقه کبی تملیکله اولور و بری اعتاق کبی اتلافله اولور
اضحیه‌ده بونك ایکیسیده مجتمعدر زیرا اراقهٔ دمده اتلاف ولحمی فقرایه تصدقله تصر
فده تملیك واباحه ایله تقرب واردر انتهی واقعاتده مسطوردرکه اون درهمه برقربانی
اشترا ایتك درهم تصدق ایتمدن افضلدر زیرا اولکونده که اراقهٔ دمله حاصل اولان ثواب
درهم لتصدق ایتمدن افضلدر زیرا اولکونده که اراقهٔ دمله حاصل اولان ثواب
دراهم ودنانیر تصدقیله حصولپذیر اولمز ✵ وشرعا ذبح حیوان مخصوص بنیة
القربة فی وقت مخصوص) ✵ شرعده اضحیه قربت وعبادت نیتیله وقت مخصوصده
حیوان مخصوصی که سنا ونوعا که قیون وکچی ودوه واوکوزی ذبح ایتمدر ایمدی بلانیة
حیوان مشروحی ایام مشروحه‌ده ذبح ایلسه اضحیه اولیوب واجب کندودن
ساقط اولمز ✵ (وشرائطها الاسلام والاقامة والیسار الذی یتعلق به) وجوب (صدقة
الفطر) کامر ✵ اضحیه‌نك شرطلری اولا اسلامدرکافردن اولمزلکن اولندن اخرینه
دك وقتك جمیعنده بولنمسی شرط دکلدر کورمزمیسنکه برکمسنه وقتك اولنده کافر
اخرنده مسلم اولسه کندویه قربان واجب اولور حرتینده یه بویله در ثانیا اقامتدر
ایمدی مسافره ایجاب ایتمز نافله اوله‌رق ذبح ایدرسه اولور (ثالثا سالف الذکر
صدقهٔ فطرك وجوبی کندویه تعلق ایدن یسارد رکه حاجت اصلیه‌سی اولان
مسکنی ومتاع مسکنی ومرکوبی وخادمی کبی شیلردن ماعدا ایکی یوز درهم ویا یکرمی
مثقال التونه ویاقیمتی بونلره بالغ اولورسه برنسنه‌یه انسانك مالك اولمسیدر باغ وباغچه
وعقار امثالی سائر مستغلاته قربان ایجاب ایدر دیوننده ماعداسی ضاب اولورسه
وحالایدنده موجود اولیان مدیونلرنده کمال غائبه قربان اقتضا ایتمزمادام اخذ ایتمدیکجه
قران عظیم الشان تلاوتنه مقتدر اولان کیمسه‌نك هدیه‌سی نصابه بالغ اولور
مصحف شریفی بولنورسه قربان ایجاب ایتمز تلاوته قادر اولمزسه قربان لازم اولور
(لاالذکور فتجب علی الاناث خانیة) اضحیه‌ده ذکورت شرط اولمدیغندن نسا طائفه
سنك اوزرلرینه دخی قربان واجب اولور ✵ (وسببها الوقت) وهوایام النحر وقیل
الرأس وقدمه فی التاتارخانیه ✵ سببی وقتدر که ایام نحردر بناء برین وقتك تکراریله
کندوسیده تکرار ایدر ونماز کبی وقت کندوده سبب اولدیغندن وقتك اوزرینه
کندوبی تقدیم ممتنع اولدی وقت موجود ایکن فقیرك اوزرینه قربانك عدم وجوبی
شرطی اولان غنی مفقود اولدیغنه مبنیدر عندالبعض سببی راس غنیدر تاتارخانیه‌ده
بونی تقدیم ایلدی ✵ (ورکنها) ذبح (مایجوز ذبحه) من النعم لاغیره فیکره ذبح دجاجة
ودیك لانه تشبه بالمجوسی بزازیة ✵ اضحیه‌نك رکنی انجق قیون وکچی امثالی ذبحی
جائز اولان حیوانی ذبحدر پس طاوق وخروس کبی شیلری اضحیه نیتیله ذبحده

مجوسی طائفه‌سنه تشبیه اولمغله انك ذبحی مکروه قیلندی ✵ (وحکمها الخروج
عهدة الواجب) فی الدنیا (والوصول الی الثواب) بفضل الله تعالی (فی العقبی)
مع صحة النیة اذلاثواب بدونها) اضحیه‌نك حکمی که اوزرینه ترتب ایدن اثری
دنیاده عهدهٔ واجبدن خروج اخرتده الله ذوالجلال حضرتلرینك محضا فضل
واحسانی اوله‌رق اجر جزیله وثواب عظیمه وصول ونیلدر لکن بلانیة ثواب منعدم
اولمغله نیة صحیحهٔ خالصه‌دن لازمدر ✵ (فتجب التضحیة) ای اراقة الدم من النعم
عملا لا اعتقادا بقدرة ممکنة هی مایجب بمجرد التمکن الفعل ✵ ذکر اتی اوصافله
موصوف کیمسه‌لرك اوزرلرینه حیوان مذکوری تضحیه که قانی اقتمق قدرت ممکنه
ایله مجرد فعله تمکن وقدرتله واجب اولان وجوبله عملا واجب اولور اعتقادا
اولمزکه جاحدی کافر اولماز ✵ فلا یشترط بقاؤها لبقاء الوجوب لانها شرط محض ✵
پس قدرت ممکنه ایله واجبه اولدیسه محضا شرط اولدیغندن بقاسی وجوبك بقاسنه
شرط اولمدی شرطك مطلق وجودی مشروطك تحقیقنده کفایت ایدر بونده
علیت معناسی یوقدر (لامیسرة هی مایجب بعد التمکن بصفة الیسر فغیرته
من العسر الی الیسر فیشترط بقاؤها لانها شرط فی معنی العلة کامر فی الفطرة ✵
قدرت میسره که بعد التمکن صفة یسرله که کندی عسرکه مجرد تمکنله وجوبدن
یسره که بعد التمکن صفت یسرله وجوبه تغییر ایتکله ایمدی اشبو قدرت میسره
کندوده علت معناسی بولنان برشرط اولمغله کندونك بقاسی اضحیه‌نك
وجوبنده شرط قلنورکه فطره‌ده بوکا دائر بحث مرور ایلدی زیرا معلولك
دوامنه علتك دوامی شرطدر (بدلیل وجوب تصدقه بعینها اوبقیمتها ایامها)
شارحك اشبو دلیل وجوب قولی سالف الذکر بقدرة ممکنة قولنه مرتبطدر یعنی شارحك
اشبو اضحیه‌نك وجوبنك قدرت ممکنه ایله اولوب میسره ایله اولمدیغی وقتی چیقدقده
کندونك عیننك وقیمتنك تصدقنك وجوبی دلالتیله درلکن وجوبی موسعادرکه
وقتی دخول ایتدکده بلا تعیین اولنده واورته‌سنده واخرنده هرنه وقت تضحیه
ایتسه اداولور ایمدی وقتك اولنده وجوبه اهل اولمیوب اخرنده اولسه مثلا اولنده
کافر ویا عبد ویا فقیر اولوب ویا اولنده مسافر واخرنده اهل اولورسه واجب اولور بونك
عکسنده واجب اولمز اخر وقتده مضیقا واجب اولور ✵ (علی حر مسلم مقیم) بمصر
اوقریة اوبادیة عینی فلا تجب علی حاج مسافر فاما اهل مکة فتلزمهم وان حجوا وقیل
لاتلزم المحرم سراج) اضحیه شهرده ویا قریه‌ده ویا یازد ویابان یرده اقامت ایدن حر مسلم
اوزره واجب اولور پس حاج مسافره ایجاب ایتمز اما اهالیٔ مکه‌یه هرنقدر حج
ایدرلرسه‌ده کندولرینه تضحیه لازم اولور بعضیلر هرنقدر اهالیٔ مکه دنده اولورسه
لازم اولور دیدیلر ✵ (موسر یسار الفطرة (عن نفسه لاعن طفله) علی الظاهر

بخلاف على الظاهر بخلاف الغطرة ❊ يسار فطره ايله موسر اولان مسلم مشروح
اوزره كندى نفسندن ناشى اضحيه واجب اولور قول ظاهر اوزره چوجق ايچون
بابايه كندو مالندن تضحيه لازم دكلدر فتوى بو قول اوزره‌در امام اعظم رحمه
الله تعالى‌دن امام حسن رحمه الله تعالى روايت بيورر كه بابايه ولد صغيرندن ناشى
وباباسى اولميان حفيدى ايچون تضحيه واجبدر اولاد كبار ايچون وزوجه‌سندن ناشى
ايجاب اعتزالا كندو زننك اذنيله اولورسه اولور فطره بوننك خلافندر كه طفليچون
بابايه تأديه ايدر ❊ (شاة) بالرفع بدل من ضمير تجب اوفاعله (اوسبع بدنة) هى الابل
والبقر سميت به لضخامتها ولو لاحدهم اقل من سبع لم يجز عن احد وتجزئ عمادون
سبعة بالاولى) شارح عليه الرحمة مانك مخ الغفار نام شرحى نسخه‌سنه تبعيتله شاة
كلمه‌سى من جهة الاعراب رفعله تجب فعلنك فاعل اولان ضميردن بدل ويا بالذات
كندوسى فاعليدر ديدى لكن شارحك نسخه‌سنده معلومكه فتجب التضحية
واقع اولمشدر امدى فاعلى تصريحا ذكر اولنمش اولمغله شاة كلمه‌سنك كندودن
بدل ويا فاعل اولمسى صحيح اولمامغين والمضحى به شاة تقديريله مبتداء محذوفه خبر
اولور ياخود تضحيه‌يه متعلق اوله‌رق اوانده بر بازياده‌سيله بشاة دينمه‌يك ظاهر
اولور ايدى يعنى اضحيه قيون ويا بدنه كه ابله بقرك سبعى كه يدى سهمده بر سهميدر
ويا تضحيه بونلر ايله اولور مزبور حيوانلره بدنه تسميه‌سى سمز بوب اتلرينك صق
اولديغنه مبنيدر وتضحيه‌نك بونلردن اولديغى اصحاب كزيندن جابر رضى الله تعالى
عنهدن روايت اولنان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمله برابر يدى كيمسه‌دن
قربان ايچون بر بقره يدى كيمسه‌دن ناشى بر بدنه ذبح ايلدك مضمونه مبنيدر
قيونده نص اولمامغين قياسى اوزره باقى قالديغه اراقة دم تجزى قبول اتميان بر قربتدر
يدى كيمسه‌نك برينك حصه‌سى سبعدن اقل اولورسه اصلا برينك قربانى جائز اولمز
زيرا بعضيسنك حصه‌سنك قربتدن خروجيله جمله‌سنك حصه‌لرينك خروجى لازم
كلوريدى نفردن اقل اولان ذواتك مشترك اولدقلرى بدنه‌ده هر برينك حصه‌سى
سبع وزياده اولورسه انك اضحيه‌يه كفايتى بالطريق الاوليدر ❊ (فجر) انصب على
الظرفية (يوم النحر الى اخر ايامه) وهى ثلاثة افضلها اولها) تضحيه‌نك وجوبى
يوم نحرك فجرينك طلوعنده‌در اوچ ايام نحرك اخرينه‌دك يعنى اول وقتى بودر مصرى
حقنده ذبحك بعد الصلوة اولمسى شرطدر افضل ايام اولكى كونيدر فجرك نصبى
ظرفيت اوزره‌در كه تجب فعلنه مفعول فيدر ❊ (ويضحى عن والده الصغير من ماله)
صححه فى الهداية (وقيل لا) صححه فى الكافى قال وليس للاب ان يفعله من مال طفله
ورجحه ابن الشحنة ❊ بابا چوجغنك مالندن كندو ايچون تضحيه ايدر بو قولى هدايه‌ده
تصحيح ايلدى بعضيلر تضحيه اتمز ديديلر بونده كافيده تصحيح ايدوب بابايه طفلك

مالندن تضحيه مشروع دكلدر ديدى ابن الشحنه‌ده بونى ترجيح ايلدى ❊ قلت
وهو المعتمد لما فى متن مواهب الرحمن من انه اصح مايفتى به وعلله فى البرهان بانه ان كان
المقصود الاتلاف فالاب لايملكه فى مال ولده كالعتق او التصدق باللحم فمال الصبى لا
يحتمل صدقة التطوع وعزاه للمبسوط فليحفظ ❊ شارح عليه الرحمه دير كه اشبو بعضك
عدم تضحيه قولى معتمددر زيرا متن مواهب الرحمانده مسطوردر كه اصح مايفتى به
بابانك صغيرك مالندن عدم تضحيه‌سيدر برهانده بوكه علته سرد ايتديكه بابانك صغيرك
مالندن كندو ايچون تضحيه‌سندن مقصودى مالنى اتلاف واضاعه ايسه عتق كبى
اب بوكه قادر اوله‌مز واكر لحمنى تصدق ايسه صبينك مالندن نافله صدقه اولمز
مضمون مشروحى صاحب برهان مبسوطه عزو ايلدى اضحيه‌نك وجوبى ذكاتك
وجوبندن اولى وارجح اولمديكه حتى صبينك مالندن تضحيه ايجاب ايدوب ذكاة
اقتضا اتميه ❊ ثم فرع على القول الاول بقوله (واكل منه الطفل) وادخرله قدر حاجة
(ومابقى يبدل بما ينتفع) الصغير (بعينه) كثوب وخف لا بما يستهلك كخبز ونحوه ابن
كمال وكذا الجد والوصى ❊ بعد ازين مصنف كتاب عليه رحمة الملك الوهاب كندو
قوليله قول اول اوزره مسئله تفريع ايدر كه طفلك قربانندن باباسى كندويه اكل
ايتديروب وحاجتى مقدارى اندن كندويه ادخار وثوب وخف كبى كندونك عينيله
انتفاع ايده‌جكى نسنه‌يه باقيسنى تبديل ايدر بوننك ظاهرى دراهمله بيع ايدوب ثمنيله
انتفاع ايده‌جكى نسنه‌نك شراسنك عدم جوازيدر خبز كبى استهلاك اولنور نسنه‌يه
استبدال اولنمز جد ووصيده اب كبيدر ❊ (وصح اشتراك ستة فى بدنة شريت لاضحية)
اى ان نوى وقت الشراء الاشتراك صح استحسانا والا لا) استحسانا ❊ اضحيه ايچون
اشترا اولنان بدنه‌ده التى كيمسنه‌يى شريك قيلمق استحسانا صحيح اولدى يعنى حين
شراده مشترى اشتراكه نيت اتمش اولورسه اولور يوقيسه اولمز قياس اولان قربتچون اشترا
اولنديغندن تمول طريقيله بيعنيك امتناعيدر وجه استحسان بودركه مضحى سمزجه
بر بقره بولوب حين شراده شركا بولنمامغين انى اشترادنصكره شركا طلب ايدر پس جائز
اولمسه شرعا مدفوع اولان حرج لازم اولور ❊ (وذا) اى الاشتراك (قبل الشراء
احب) ❊ اشبو اشتراكك قبل الشراء بولنمسى شرعا پك محبوب ومرضيدر
❊ (ويقسم اللحم وزنا لا جزافا الا اذا ضم معه من الاكارع او الجلد) حرفا للجنس بخلاف
جنسه ❊ اضحيه مشتركه‌نك لحمى وزنا تقسيم اولنور جزافا كه مارضه تخمينا تقسيم اولنمز
الا اياقلرندن ويا دريسندن لحمنه بر مقدار شئ ضم اولنورسه جنسى خلاف جنسنه
صرفله تقسيم مشروع اولور ❊ (واول وقتها بعد الصلوة ان ذبح فى مصر) اى بعد اسبق
صلاة عيد ولو قبل الخطبة ❊ لكن بعدها احب) اضحيه‌يى ذبح مصرده اولورسه اولكى
وقتى بيرام نمازينك الذ اول ادا اولنان نمازدن صكره كه وقتدر هر نقدر خطبه‌دن مقدم

اولو رسه ده لكن خطبه دن صكره اولمق يك كوزلدر (وبعد مضى وقتها اولم يصلوا
العذر) برعذره مبنى بيرام نمازنى قيلمزلرسه انلر حقنده قربان ذبحنك وقتى صلاة عيدك
وقتنك مضيسندن صكره در)و يجـوز فى الغدو بعده قبل الصلاة لان الصلاة فى الغد
تقع قضـاء)لااداء زيلـعى وغـيره) يوم نحرك ايرته سى كـه ايكنجى واوچنجى
كوننده نماز قضاء واقع اولوب اداء اولمامغين انلرده تضحيه نمازدن مقدم جائز اولور
(و بعدطلوع فجر يوم النحران ذبح فى غيره) شهرك غيرنده اولورسه قربان ذبحنك وقتى
يوم نحرك فجرينك طاوعندنصكره در بونده اصل ومبنى رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلمك ﴿ ان اول نسكنا فى هذا الصلاة ثم الاضحية ﴾ قول بلاغت شمولیدر بونی كندويه
بيرام لازم اولان كيمسنه لر حقنده بيـورديلر كه اضحيه ايله نمـازدن مشـغول اولمـه لر
پس طشره ده بولنان ذوات حقنده نماز واجب اولمامغين اضحيه يى تأخيرك برمعناسى
اولماز ﴿ واخره قبيل غروب يوم الثـالث وجوزه الشـافعى فى الرابع ﴾ اضحيه نك
اخر وقتى اوچنجى كونك غروبنـدن مقدمجه در امام شـافعى عليه الرحمه دردنجى
كوننده قربان ذبحنى تجويز بيورديلر ايام نحر اوچ كون وايام تشريق دخى اوچ كوندر جمله سى
درت كونده مرور ايدر درت كونك اولكيسى فقـط يوم نحردر اخركيسى انجـق يوم
تشريقـدر مابينـلرنده كه ايكى كونه يوم نحر ويوم تشريق ايكيسنده اطلاق اولنور
ايت كريمه ده كه ﴿ ايام معدودات ﴾ ايام نحردر ايام معلومات ايام تشريقدر (والمعتبر مكان
الاضحية لامكان من عليه) ذبحده معتبر اولان اضحيه نك مكانيدر اوزرينه قربان واجب
اولان كيمسنه نك مـكانى دكلدر ايمدى قربانى طشره ده وكندوسى مصرده اولان
قربانى فجر طلوع ايتـديكى كبى ذبح اولنسه اولور بونك عكسنده انجق بعد الصلوة
ذبحى جائز اولور صـدقهٔ فطر بونك خلافه دركه انده فاعلك مكانى اعتبـار ذمته
تعلق ايتمكين ﴿ فحيلة مصرى ارادالتعجيل ان يخرجهـا الخارج المصر فيضحى بها
اذا طلع الفجر مجتبى ﴾ شهرده بولنوب قربانى نمازدن مقدم عجله ذبحنى مراد ايدن
كيمسنه نك ذبحنك حيله سى انى خارج مصركه مسافرك نمـازى قصر ايده جكى محله
اخراجيله بركيمسنه يه امرايدوب انده شفق اتديغى كبى تضحيه سيدر كندوسى خروج
ايتماملكه فقط قربانك محلنك اعتبـارى ظـاهر اوله ﴿(والمعتبر اخروقتهـا للفقير
وضده والولادة والموت فلوكان غنيا فى الاول الايام فقيرا فى اخرها لايجب عليه وان ولد
فى اليوم الاخر يجب عليه وان مات فيه) لايجب عليه ﴾ فقروغنـاده ولادتله مونده
معتبر اولان اضحيه نك اخر وقتيدر قچن بركيمسنه ايام نحرك اولنده غنى اخرنده فقير
اولورسه كندويه قربان واجـب اولمز الّا صكره كه كونده ولادت ايدن ولده واجب
اولور صغير ايچـون اضحيه اولور ديدكارى قول اوزره اخركه كونده وفات ايدرسه
لازم اولمز ﴿(تبين ان الامام صلى بغير طهارة تعاد الصلوة دون الاضحية لان من العلماء

من قال لايعيد الصلوة الا الامام وحده فكان للاجتها دفيه مساغ زيلعى ﴾ امامك
بيرام نمازينى طهارتسز قيلدرديغى تبين ايدرسه نماز اعاده اولنور اضحيه اعاده اولنماز
زيرا علمادن نمـازى انجق امام اعاده ايدر دير ذوات بولنمغله كندوده اجتهاده مساغ
شرعى اولدى (وفى المجتبى انما تعاد قبل التفرق لابعده) مجتباده قبل التفرق نماز اعاده
اولنور بعد التفرق اولنمـاز ديو مرسومدر بومتنك اطلاقنى تقييددر ﴿ وفى البزازية
بلدة فيها فتنة فلم يصلوا وضحوا بعد طلوع الفجر جاز فى المختار) بزازيه ده مرسومدركه
بر بلده ده برفتنه ظهور ايتمكله اهـالى يه نماز قلديررو الى معدوم اولمغله نمـازى قيله
ميوب طلوع فجردن صكره قربانى ذبح ايتسه لر قول مختارده جائز اولور ﴿ لكن فى الينابيع
ولوتعمد الترك فمن اول وقتها لايجوز الذبح حتى تزول الشمس انتهى ﴾ لكن ينابيع
نام كتابده مذكوردركه امام نمـازى قصدا ترك ايدرسه قربان ذبح ايدن كمسنديه
ذبحى وقتك اولنده ايتمك سنتدر لكن امامك نمازى قيلدرمسى احتمالى اولديغندن
قبل زوال الشمس ذبح جائز اولمدى ﴾ وقيل لايجوز قبل ازوال فى اليوم الاول ويجوز
فى بقية الايام قلت وقدمنا انه مختار الزيلعى وغيره و به جزم فى المواهب فتنبه ﴾ بعضيلر
يوم اولده قبل ازوال اضحيه جائز دكلدر سـائر كونلرده جائز در ديديلر شارح عليه
الرحمه ديركه بزماسبقده بيان ايتدك كه جوازى زيلعنك وغيريلرينك مختاريدر بومضمونله
مواهبده جزم ايلدى لكن زيلعينك جوازى اختيـارى تركك عـذره مبنى اولديغنه
نظر ايلدى ينابيعك استندراكى عمدا تركك صورتنده در مناسبتسز جه در ﴿(كالو شهدوا
انه يوم العيد عند الامام فصلوا) ثم ضحوا (ثم بان انه يوم عرفة اجزأتهم الصلوة والتضحية)
لانه يمكن التحرز عن مثل هذا الخطاء فيحكم بالجواز صيانته لجميع المسلمين زيلعى ﴾
نته كه بعض كيمسنه لرك حضور قاضيده اشبو كون يوم عيددر ديو شهـادت ايتملريله
ناسى نمـازى اداوقربانى ذبح ايتـدكدنصكره اول كونك يوم عرفه اولديغى ظاهر
اولورسه نمـازى واضحيه لرى صحيح اولور زيرا بومثللو خطادن تحرز ممكن اولمامغين
جميع مسلمينك نمازلرينى واضحيه لرينى افسـاددن صيانته جـواز ايله حكم اولنور
﴿(وكـره) تنزيها (الذبح ليلا) لاحتمال الغلط ﴾ غلط احتمالنه مبنى قربانى كيجه
بوغزلمق تنزيها مكروه قيلندى ﴿(ولوتركـت التضحية ومضت ايامها تصدق بها
حية ناذر) فاعل تصـدق (لمعينته) ولوفقيرا ﴾ هرنقدر فقيرا ولوسـه ده برمعين
قيون نذر ايدن كيمسـنه انك تضحيـه سنى ترك ايدوب ايام نحرده مرور ايدرسه انى
درى اولديغى حالده تصدق ايدر ﴾ ولوذبحها تصدق بلحمها ولونقصهـا تصدق
بقيمة النقصان ايضا ﴾ بركيمسه نذر ايتـيكى حيـوانى ذبح ايدرسـه انك لحمنى
تصدق ايدر اضحيه سنى نذر ايتديكى قربانك تعييبله قيمتنه نقصان طارى اولورسه نقصان
قيمتنى بنه تصدق ايدر ﴾ ولايأكل النـاذر منهـا فان اكل تصدق بقيمـة ما اكل ﴾

نادر نذر ايتديكى قرباندن اكل ايده مز فرضا اكل ايدرسه اكل ايتديكى مقدارك
قيمتنى تصدق ايدر ﴿ (وفقير) عطف عليه شراها لها) اوجوبها عليه بذلك حتى
يمتنع عليه بيعها ﴾ فقير ناذر اوزره معطوفدر يعنى اضحيه ايچون فقيرالحال كيمسنه
برقربان اشترا ايدوب تضحيه سنى تركله ايام نحر مرور ايدرسه وجوبنه بناءً انى تصدق ايدر
كورمزميسنكه كندويه انك بيعى جائز اولمز ﴿ (و) تصدق (بقيمتها عن شراها اولا)
لتعلقها بذمة شراها اولا فالمراد بالقيمة قيمة شاة تجزئ فيها ﴾ كندويه
اضحيه واجب اولان غنى تضحيه يى تركله ايام نحر مرور ايدرسه قربان كندونك
ذمتنه تعلق ايتكله انى اشترا ايتسون ويا ايتسون قيمتنى تصدق ايدر عدم شراسى صورتنده
قيمتك تصدقينك لزومى ظاهر وباهر در اشترا ايتديكى تقديرجه مخيردر ياحيا عينى
ويا قيمتنى تصدق ايدر قيمتدن مراد اضحيه يه صلاحيتى اولان برقيونك قيمتيدر
﴿ (وصح الجذع) ذوستة اشهر) من الضأن) ان كان بحيث لو خلط بالثنايا لا يمكن التميز
من بعد ﴾ قربانه قيوندن التى ايلق قوزى صحيح ومشروع اولور اكر برياشنده
اولان طوقلو تعبير اولنور قيونلره خلط اولندقده عظيم الجثه اولمغله مسافهٔ بعيده دن
نظر اولندقده انلردن تميز وفرق ممكن اولمزسه ايمدى جثه سى صغير اولورسه
انجق برياشنده كه اولور بونك جوازنده دليل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك
﴿ يجوز الجذع من الضأن اضحية ﴾ قول شريفلريدر ﴿ (و) صح (الثنى فصاعدا من الثلثة و
الثنى (هو ابن خمس من الابل وحولين من البقر والجاموس وحول من الشاة) ﴾
اوچ نوع حيواندن سنلرى ثنى واندن زياده يه واصل وبالغ اولنلردن اضحيه صحيح اولور
دوه دن ثنى بش ياشنده اوكوز ايله جاموسدن ايكى ياشنده قيون ايله كچيدن برياشنده اولنلردر
اشبو اسنان لر ايله اضحيه قربانى تقدير وبيان بونلردن نقصان اولورسه جوازينه
مانع اولوب زياده سنك عدم مانعيتى افاده ايدر ايمدى سنى بونلردن نقصان ايله قربان
جائز اولماز آكثر ايله مشروع بلكه افضل اولور بعض فضلايان مشروحى درت بيتده
كشف وتفصيل برله بيورمشلردر ﴿ صح الثنى من الانواع اجمعها ۞ ولم يجز جذع الا
من الضأن ۞ اما الثنى فاتمت له سنة ۞ وذا فى بقر ما حال حولان ۞ وذاك فى الابل ابن
الخمس ثم اذا ۞ عرفت ذلك فاعرف حد جذعان ۞ فذا فى غنم نصف وفى بقر ﴾
﴿ حول واربعة فى جدبعران ۞ فعرك ماقبلنه عطفى عطف الخاص على العام قبيلندندر
﴿ والمتولد بين الاهلى والوحشى يتبع الام قاله المصنف ﴾ حيوان مشروحلردن
اهليله وحشى لرى ميانلرنده تولد ايدن اناسنه تابع اولور كذلك اضحيه سى جائز اولورسه
بونكده اولوز يوقسه اولمز ﴿ (فروع) الشاة افضل من سبع البقره اذا استويا فى القيمة
واللحم والكبش افضل من النعجة اذا استويا فيهما ﴾ برقيون برصغرنك يدى سهمنده
برسهمندن افضل اولور اكر قيمتده ولحمده مساوى اولورسه اركك قوچ

ديشى قيوندن افضلدرينه لحم وقيمتلرى مساوى اولديغى صورتده وبرقربان ايچون
برقيون ذبح ايتمدن براوكوز ذبح ايتسه بعضلر ديديلركه قيمتى اعتبار اولنور لحمى اعتبار
اولنميدرق سبعى فرض باقيسى نافله فقهادن فضلى بدنه نك لحمى اكثر اولديغندن
افضلدر بيور وب براضحيه ايچون ذبح اولنورسه كليسى فرض اولور ديدى
نمازده ما يجوز به الصلوة قرآن تلاوتنه قصر ايدن كيمسنه نك نمازى صحيح اولوب
انك اوزرينه زياده قراءت ايتدكده مقروك كليسى فرض اعتبار اولنديغى كبى
ايكى قيون قيمتده ولحمده برابر اولورسه قنقسنك لحمى اكله اطيب اولورسه انك
ذبحى افضل اولور لحم وقيمتده مختلف اولورسه قنغيسنك بهاسى ولحمى زياده اولورسه
انك اضحيه سى اوليدر ايمدى مثلا يكرمى غروش ايدر قوچ قيون اون بشلك خصيدن
افضلدر قيونلردن افضل اولان قاره قاش كوزل بونيزلو اينانمش اولمقدر
﴿ والانثى من المعز افضل من التيس اذا استويا قيمة الانثى من الابل والبقر افضل حاوى ﴾
كچينك ديشيسى واركلكى بهاده براولورسه اضحيه يه ديشيسى اركككندن افضلدر
دوه ايله اوكوزدن ديشيسى افضلدر ﴿ وفى الوهبانية ان الانثى افضل من الذكر
اذا استويا قيمة والله اعلم ﴾ وهبانيه ده مذكوردركه بدنه نك ايكى نوعنده كه ابل وبقرده
قيمتلرى براولورسه ديشى ارككندن افضلدر بونلرده ديشينك لحمى ارككك لحمندن
اطيب والذ اولمغين اما قيونله كچيده اينانمش اولورسه اركككى افضلدر ﴿ ولدت الاضحية
ولدا قبل الذبح يذبح الولد معها وعند بعضهم يتصدق به بلا ذبح ﴾ اضحيه قبل الذبح
برولد كتورسه كندو ايله برابر ولد ذبح اولنور بعضيلر بلا ذبح حيا تصدق اولنور ديديلر
﴿ ضاعت او سرقت فاشترى اخرى ثم وجدها فالافضل ذبحهما وان ذبح الاولى
جاز وكذا الثانية لو قيمتهما كالاولى او اكثر وان اقل ضمن الزائد ويتصدق به بلا فرق بين
غنى وفقير ﴾ براضحيه قربانى ضايع اولوب ويا سرقت اولنمغله صاحبى ديكرينى
اشترا ايتدكدنصكره مقدمكنى اولورسه افضل اولان ايكيسنده ذبحيدر فقط
اولكنى ده ذبح ايتسه ده اولور ايكيسينك بهاسى براولوب ويا ايكنجيسى قيمة
اكثر اولورسه نيه بويله ايده ذبح ايتسه اولور واكر ايكنجينك بهاسى اولكندن اقل اولورسه
زياده سنى ضامن اولوب تصدق ايدر اشبو حكم مشروحده غنيله فقير ميانلرنده
فرق يوقدر (وقال بعضهم ان وجبت عن يسار فكذا الجواب وان اعسار ذبحهما بلا بيع)
بعض فقها بيورديلركه اضحيه بركيمسنه نك اوزرينه عن يسار كه نصابه مالك اولوب
غناسندن ناشى واجب اولورسه حقنده جواب مسئلهٔ مشروحده كه جواب كبيدركه
اولكنى بهازى برويا اكثر اولورسه ثانى بيده جائز اولور واكر عن اعسار كه فقير اوله رق
نذر ايله كندو نفسنه واجب قيلمش اولورسه وجوبا ايكيسينده ذبح ايدر ﴿ (ويضحى بالجماء
والخصى والثولاء) اى المجنونة (اذا لم يمنعها من السوم والرعى وان منعها لا تجوز)

التضحية بها ۞ قربان بوغزلیان ذات بونیزسز ایناتمش وجنونی رعینه مانع اولمیان مجنونه اضحیه ایله تضحیه ایدر جنونی سوم ورعیه مانع اولوب یایلمزسه انکله تضحیه جائز اولمز ۞ والجربا السمینة) فلو مهزولة لم یجز لان الجرب فی اللحم نقص ۞ دخی سمز ایوز حیوانله تضحیه جائزدر یك زبون اولورسه جائز اولمز لجده او یوز نقصاندر ۞ (لا بالعمیاء والعوراء والعجفاء) المهزولة التی لامخ فی عظامها ۞ ایکی کوزی بردن کورمیان و بر کوزی کورمیان یك چشم وککلرینك دورنده ایلیکی اولمیان پك زبون حیوانك تضحیه‌سی مشروع دکلدر ۞ (والعرجاء التی لاتمشی الی المنسك) ای المذبح والمریضة البین مرضها ۞ دخی ذبح محلنه یورویه‌میان طوپال وآقساق ومرضی ظاهر وآشکاره مریضه حیوانك تضحیه‌سی اولمز ۞ (ومقطوع اکثر الاذن اوالذنب اوالعین) ای التی ذهب اکثر نور عینها فاطلق القطع علی الذهاب مجازا وانما یعرف بتقریب العلف ۞ قولاقینك و یاقوریغینك اکثری مقطوع و یا کوزینك نورینك اکثری کتمش اولان حیوانك اضحیه‌سی جائز اولمز ذهابه قطع اطلاقی ذکر سبب ارادهٔ مسبب اولەرق مجازدر کوزینك نورینك ذهابنك معرفتی علفنی تقریبله‌در ۞ (او) اکثر (الالیة) لان للاکثر حکم الکل بقاء وذهابا فیکفی بقاء الاکثر وعلیه الفتوی مجتبی ۞ الیة همزه‌نك فتحیله سجده وزننده جمعی جمعه وزننده‌در یعنی دخی قیونك قویروغنك اکثری مقطوع اولورسه اضحیه‌یه اولماز بقاء وذهابا اکثر ایچون حکم کل اولمغین اکثرینك بقاسی کفایت ایدر ثلث وثلثدن دون قلیل زیاده‌سی کثیردر فتوا ده بونك اوزرینه‌در ۞ (و) لا (بالهتماء) التی لااسنان لها ویکفی بقاء الاکثر وقیل ماتعتلف به ۞ دشلری اولمیان حیوان قربان اولمز اکثری باقیسه اولور بعضیلر کندو ایله یم یوب اوتلرسه اولور دیدیلر ۞ (والسکاء) التی لااذن لها خلقة فلو لها اذن صغیرة خلقة اجزأت زیلعی ۞ خلقة قولقلری اولمیان حیوان قربانه اولمز ایمدی خلقی قولقلری کوچك اولورسه اولور ۞ (والجداء) مقطوعة رؤس ضرعها اویابستها ۞ ممه‌نك باشلری کسلمش و یاممه‌زی قورومش حیوان اولمز (ولا الجدعاء مقطوعة الانف ولا المصرمة اطباؤها وهی التی عولجت حتی انقطع لبنها ولا التی لا الیة لها خلقة مجتبی) دخی بورنی کسیلمش وسودی کسلوب یوریسنی امزرمیان دوه وخلقی قویرغی اولمیان حیوان قربان اولماز (ولا بالخنثی لان لحمها لاینضج شرح وهبانیة وتمامه فیه) خنثی که هنوز مذکر وهنوز مؤنث اولان حیوانك دخی تضحیه‌سی اولمز لحمی ایوجه پیشمیوب انتی اولمامغین اشبو مسئله‌نك تمام وتفصیلی وهبانیه شرحنده‌در ۞ (و) لا (الجلالة) التی تأکل العذرة ولاتأکل غیرها ۞ فقط غدر که نجاست اکل ایدوب سائر نسنه اکل ایتمیان جلاله نکده تضحیه‌سی اولمز ۞ (ولو اشتراها سلیمة ثم تعیبت بعیب مانع) کامر (فعلیه اقامة غیرها مقامها ان کان غنیا وان کان فقیرا اجزأه ذلك) ۞ بر اضحیه‌یی صاغ وسالم اولەرق اشترا ایتدکدنصکره مار الذکر اضحیه‌یی مانع عیوبدن بر عیبله متعیب اولورسه

مشتری مرقوم اغنیادن اولورسه کندویه انك غیریسنی انك مقامنه اقامه لازم اولور فقرادن اولورسه او کفایت ایدر (وکذا لو کانت معیبة وقت الشراء لعدم وجوبها علیه بخلاف الغنی) فقیرك اشترا ایتدیکی قربان حین شراسنده معیبه اولورسه ینه کفایت ایدر ذاتنده کندویه قربان واجب اولمامغین اما غنی فقیرك خلافنده‌در ۞ ولایضر تعیبها من اضطرابها عند الذبح ۞ اضحیه‌نك ذبحی وقتنده اضطراب وحرکتندن تعیبی ضرر ویرمز ۞ وکذا لو ماتت فعلی الغنی غیرها لا الفقیر) ینه بویله اضطرابندن ناشی حین ذبحنده اضحیه هلاك اولورسه غنینك اوزرینه انك غیرینی ذبح لازم اولور فقیره اولماز ۞ ولو ضاعت اوسرقت فشری اخری فظهرت فعلی الغنی احداهما سمنی ۞ اضحیه غیب وضایع اولوب و یا سرقت اولندقدنصکره مضحی غیریسنی اشترا ایدوب بعده مفقوده بولنوب ظاهر اولورسه امدی اغنیادن ایسه انك برینی فقرادنسه ایکیسنی بردن ذبح ایدر ۞ (وان مات احد السبعة) المشترکین فی البدنه ۞ وقال الورثه اذبحوا عنه وعنکم صح ۞ عن الکل استحسانا لقصد القربة من الکل ۞ بر بدنه‌ده مشترك اولانیدی ذواتك بری وفات ایدوب ورثه‌لری شریکلرینه متوفادن وکندو نفسکزدن ناشی بدنه‌یی ذبح ایدیکز دیسه‌لر استحسانا کلیسندن صحیح اولور قربت قصد ایتدکلرینه بناء ۞ ولو ذبحوها بلا اذن الورثة لم یجزهم لان بعضها لم یقع قربة ۞ شرکا ورثه‌نك اذنسز ذبح ایدرلرایسه بعضلرندن قربت اولەرق واقع اولمامغین قربانلرینه کفایت ایتز عدم تجزیسنه بناء کلیسی قربت اولمامغین ۞ (وان کان شریك الستة نصرانیا او مریدا اللحم لم یجز عن واحد) منهم لان الاراقة لاتتجزی هدایه لما مر ۞ بدنه شریکلرینك التیسی نصرانی و یالحمی مراد ایدوب عبادت قصد ایتمزلرایسه اراقه‌نك عدم تجزیسنه مبنی دیکر شریکك قربانه کفایت ایتز اما جمله‌سی قربت قصد ایدوب لکن قربتلری مختلف اولوب مثلا بعضیسنککه اضحیه وبعضیلرککه هدیه و یا کفارت و یا دم قران و یا تمتع و یا عقیقه اولورسه اولور ۞ (فروع) ولو ان ثلثة نفر اشتری کل واحد منهم شاة للاضحیة احدهم بعشرة والاخر بعشرین والاخر بثلثین وقیمة کل واحد مثل ثمنها فاختلطت حتی لایعرف کل واحد شاته بعینها واصطلحوا علی ان یأخذ کل واحد منهم شاة یضحی بها اجزأتهم ویتصدق صاحب الثلثین بعشرین وصاحب العشرین بعشرة ولایتصدق صاحب العشرة بشیء) اوچ نفر کیمسنه‌دن بری اون غروشه بری یکرمی‌یه وبری اوتوز غروشه اوله‌رق هر بری اضحیه ایچون قیون اشترا ایدوب وهر بر قیونك قیمتیده ثمنلری مثللو اولوب وقیونلر بر برینه مختلط اولمغله هر بری بعینه قربانی بیله‌میوب لکن هر بری قیونك برینی لاعلی التعیین الوب اضحیه ایتمکه صلحله راضی اولورلرسه اضحیه‌زینه کفایت ایدر شوقدر وار که اوتوزلق قیونك صاحبی یکرمی غروشی یکرمیلکك صاحبی اون غروشی تصدق ایدر اونلغك صاحبی برشی تصدق ایتمز (وان اذن کل واحد منهم ان یذبحها عنه اجزأته ولاشیء

عليه كالوضحى اضحية غيره بغير امره ينابيع) مار الذكر اوچك هر بری براخر كيمسنه كندو
ايچون اضحيه‌سنی ذبح ايتمكه اذن ويرمكله ذبح ايدرايسه كفايت ايدر كندويه برشیٔ
تصدقيده ايجاب ايتمزنته كه امری اولمقسزين برغير كيمسنه‌نك اضحيه‌سنی بركيمسنه ذبح
ايلسه جائز اولديغی كبی (ويأكل لحم الاضحية ويؤكل غنيا ويدخر وندب ان لاينتقص
التصدق عن الثلث) قربان بوغزليان شخص توفيق قرينه كندو اضحيه سنك لحمندن
كندوسی بالذات اكل وتناول ايدوب واغنيا وفقرادن سائر اقرباواحباب ومسافرلرينه
اطعام واكرام ايدوب برمقداريني ادخار دخی ايدر تصدق ايتديكی ثلثدن نقصان
اولمامق مندوب ومناسبدر افضل اولان ثلثنی تصدق وثلثنی اقرباواصدقا ضيافتی
ايچون وثلثنی اهل وعيالی ايچون ادخاردر فقير وغنی مسلم وذمی ديله‌ديكی كيمسنه‌يه
اضحيه سندن هبه ايدر كليسنی تصدق وياكليسنی حبس وادخار ايدرسه جائزدر
ذی عيال اولان كيمسنه‌يه اهل وعيالنه توسعة ادخار افضلدر ✻ (وندب تركه لذی
عيال توسعة عليهم (وان يذبح بيده ان علم ذلك والا) يعلمه (يشهدها) بنفسه ويأمر غيره
بالذبح كيلا يجعلها ميتة ✻ ذی عيال اولان كيمسنه‌يه كندوزينه توسعة قربانك
لحمنی ايقوليوب تصدق والندن كلوب ييا بيلورسه كندوسی بالذات ذبح ايلك
مندوب ومستحب قيلندی زيرا عبادات وطاعاتدن اولی اولان انسان كندوسی
بالذات مباشرت ايتمكدر يوق كندوسی ييلميوب الندن كلمزسه كندوسی بالذات
اضحيه‌سنده حاضر اولوب براخر كيمسنه‌يه ذبحيله امر ايدركه حتی نا اهل اولان
كيمسنه ذبح ايتمكله ميته اولميه حديث شريفده وارد اولمشدركه رسول الله
صلی الله عليه وسلم حضرتلری فاطمة الزهرا رضی الله تعالی عنهايه ✻ قومی فاشهدی
اضحيتك فانه يغفرلك باول قطرة منها كل ذنب وقولی ان صلاتی ونسكی ومحيای ومماتی
لله رب العالمين لاشريك له اما انه يجاء بلحمها ودمها فيوضع فی ميزانك وسبعون
ضعفا ✻ بيورمشدر انسانك قربانك ذبحنه حاضر اولمسينك مسنونيتی طيور مشدر
✻ (وكره ذبح الكتابی) واما المجوسی فيحرم لانه ليس من اهله درر ✻ اهل كتابك
اضحيه‌يی ذبحی مكروهدر مجوسی ارباب تقربدن اولمامغين كندونك اضحيه ذبحی حرامدر
ذبيحه‌لری اكل اولنماز ✻ (ويتصدق بجلدها اويعمل منه نحو غربال وجراب)
وقربة وسفرة ودلو (ويبدله بما ينتفع به باقيا كما مر لا بمستهلك كخل) ولحم (ونحوه)
كدراهم ✻ قربانك دريسی تصدق اولنور وياخود كندودن غربال والك وطغرجق
وقربه وسفره وقوه امثالی نسنه‌لر ياپيلور وياخود سالف الذكر عينی باقی اوله‌رق
كندوايله انتفاع اولنور شيله تبديل اولنور ماكولات مشروبات نوعندن سركه ولحم
امثالی دراهم ودنانير كبی عينی استهلاك اولنور نسنه‌لره استبدال اولنمز ✻ (فان بيع
اللحم اوالجلد به) ای بمستهلك (اوبدراهم تصدق بثمنه) ومفاده صحة البيع مع الكراهة

وعن الثانی باطل لانه كالوقف مجتبی) امدی اضحيه‌نك لحمی ويادريسی استهلاك اولنور
نسنه مقابله سنده وياد راهمله بيع اولنورسه ثمنی تصدق اولنور مضمون مشروحك
مفادی مع الكراهته بيعك صحتيدر امام ثانيدن وقف كبی اولمغله بطلانی مرويدر
✻ (ولايعطی اجر الجزار منها) لانه كبيع واستفيدت من قوله عليه الصلوة والسلام
من باع جلد اضحيته فلا اضحية له هداية ✻ اضحيه‌دن قصابك اجرتی اعطا اولنماز
زيرا بودخی جزاره اجرتی مقابله سنده بيع كبيدر اشبو جزار مسئله‌سنك حكمی رسول الله
صلی الله تعالی عليه وسلمك قربانك دريسنی بيع ايدن كيمسنه ايچون اضحيه كامله يوقدر
قول بلاغت اشمالرندن استنباط اولنمشدر وحضرت علی رضی الله تعالی عنه ✻ تصدق
بجلالها وخطامها ولاتعط الجزار منها شيئا امر واجب الاتباعلری صادر اولمشدر
✻ (وكره جز صوفها قبل الذبح) لينتفع به فان جزه تصدق به قبل الذبح ✻ اضحيه‌نك
يوكنی كندوزيله انتفاع ايچون قرقمق مكروهدر ايدی قطع ايتمش اولورسه انی تصدق ايدر
(ولايركبها ولايحمل عليها شيئا ولايوجرها فان فعل تصدق بالاجرة حاوی لفتاوی
لانه التزام اقامته القربته بجميع اجزائها) اضحيه ايچون اشترا اولنان حيوانك
اوزرينه صاحبی بنه مزو برنسنه حمل ايدوب واجاره ايده مزايده جك اولورسه
اجرتنی تصدق ايدر زيرا صاحبی جميع اجزاسيله اقامته قربتی التزام ايديوب
وكندوبی قربت ايچون تعين ايتمكله قبل اقامته القربة كندويه انك اجزا زندن
برجزايله انتفاع حلال ومشروع دكلدر ✻ (بخلاف مابعده) لحصول المقصود مجتبی
بعد الذبح ✻ صورت مشروحه‌نك خلافنه‌در اراقة دم مقصودی حاصل اولديغندن
كرك جز صوف وكرك جلب لبن مثللو شيلرايله انتفاع جائز اولور مكروه اولمز
✻ (ويكره بلبنها قبله) كما فی الصوف ومنهم من اجازها للغنی لوجوبها فی الذمة
فلا تتعين زيلعی ✻ قبل الذبح اضحيه قربانك يوكيله انتفاع مكروه اولديغی مثللو سوديله ده
انتفاع مكروهدر فقهادن بعض ذوات مزبورايله انتفاعی غنی يه تجويز بيورمشلر
ذمتنده واجب اولمغله تعين ايتمامكين ✻ (ولوغلط اثنان وذبح كل شاة صاحبه) يعنی
عن نفسه علی مادل عليه قوله غلطا اولم يغلطا فيكون كل واحد وكيلا عن الآخر
دلالة هداية قاله ابن الكمال وظاهر كلام صدر الشريعة وغيره وقوعه عن صاحبه
(صح) استحسانا (بلاعزم) ويتحالان ولو اكلا ولم يعرفا ثم عرفا هداية) ايكی كيمسنه قيونلرنده
غلط ايدوب هر بری ديكرينك قيوننی كندونك اضحيه‌سيچون ذبح ايلسه بلاعزم استحسانا
صحيح اولوركه هر برينه ضمان ايجاب ايتمز مقدم غلطلرينی بيلميوب اكل ايدوب صكره
معلوملری اولورسه بربرلريله استحلال ايدرلر ايدی غلط ايتسونلر وياايتمسونلر دلالة
هر بری ديكرندن وكيل اولمش اولور وابن كمالك قوليدر صدر الشريعة‌نك وسائرلرينك
كلاملرينك ظاهری ذبحك صاحبندن ناشی واقع اولميدر بوتقديرجه قيمتنی ضامن اولور

امام زفر رحمه الله تعالى قولى اوزره ولو اكلا قولنده اولى اولان واوك خذفيدر (وان تشاحا ضمن كل لصاحبه قيمة لحمه وتصدق بها) مز بور قيون صاحبلرى غلط ايتميوب بيله رك هر برى طمع خاملرندن ديكرز ينك قيونني ذبح ايدرسه بعد الاكل هر برى صاحبنه قيوننك اتنك قيمتنى تضمين تصدق ايدر قبل الاكل والاتلاف اولورسه هر برى كندو لحمنى الور ﴿قلت وفى اوائل القاعدة الاولى من الاشباه لو شراها بنية الاضحية فذبحها غيره بلا اذنه فان اخذها مذبوحة ولم يضمنه اجزأته وان ضمنه لاتجزيه وهذا اذا ذبحها عن مالكها فلا ضمان عليه انتهى فراجعه ﴾ شارح عليه الرحمه دير كه اشباهك قاعدهٔ اولى سنك اوائلنده مذكوردركه بركيمسنه اضحيه نيتله برقربان اشترا ايتكله انى بلا اذن برآخر كيمسنه ذبح ايدرسه امدى صاحبى مذبوحه اوله رق انى اخذ ايدوب ذبحى تضمين ايتدرمزسه قربانه كفايت ايدوب برينى الوريوق تضمين ايتديررسه كفايت ايتمز لكن بو ذابح كندو نفسندن ناشى ذبحنه نظرا دكل مالكيچون ذبح ايتمش اولورسه ضمان ايجاب ايتمز ﴿(كما) يصح (لو ضحى بشاة الغصب) ان ضمنه قيمتها حية كما اذا باعها وكذا لو اتلفها ضمن لصاحبها قيمتها هداية لظهور انه مالكها بالضمان من وقت الغصب﴾ صورت مشروحه ده كه صحتى اوله رق قيمتنى ضامن اولورسه شاة مغصوبه يى اضحيه ايده نك اضحيه سنك صحتى كبيدر زيرا ضمانيله وقت غصبدن كندينه مالك اولديغى ظاهردر لكن اول امردن فعلى محظور اوقوعبو لمغله آثم اولوب توبه واستغفار لازم اولور وضمانيله ذبيحه سى حلال اولور وحرام قطعى به تسميه سيله كفرده ايجاب ايتمز كفر انجق حرامى حلالدر ديو اعتقاد ايله اولور نته كه غاصبك شاة مغصوبه يى بيعى ويا اتلافى صورتنده قيمتنى ضامن اولدقده بيعى صحيح اولديغى كبى ﴿(لا الوديعة وان ضمنها) لان سبب ضمانه هنا بالذبح والملك يثبت بعد تمام السبب وهو الذبح فيقع فى غير ملكه﴾ شاة وديعه يى تضحيه جائز اولمز هرنقدر قيمتنى ضامن اولورسه ده زيرا اشبو شاة وديعه يى تضحيه ده مضحينك ضمانينك سببى ذبحيله اولوب ملكده انجق سببك ذبحك تمامندنصكره ثابت اولمغله ذبحى ملكنك غيرنده واقع اولمش اولور (قلت ويظهر ان العارية كالوديعة والمرهونة كالمغصوبة لكونها مضمونة بالدين وكذا المشتركة فليراجع﴾ شارح عليه الرحمه ديركه ظاهردركه عاريه ده وديعه كبيدر يعنى تضحيه سى اولماز شاة مرهونه مغصوبه حكمنده در دينله مضمونه اولد يغندن تضحيه سى اولور شاة مشتركه ده ينه بويله دركه شريكينك حصه سى كندونك نزدنده امانت اولمغله وديعه حكمنده اولورده جائز اولماز لكن شارح عليه الرحمه مغصوبه كبى اولمسنى اختيار ايلدى بوكا كوره جائز اولور امدى محللرينه مراجعت لازمدر (فروع) لون اضحية عليه الصلوة والسلام سوداء ﴾ رسول اكرم و نبى افخم سيد هر دوسرا عليه افضل التحايا حضرتلرينك اضحيهٔ مباركه لرينك اونى سياه ايدى ظن ايدرمكه

بعض سندده بويله اولمق كرك زيرا اثرده ﴿انه ضحى بكبشين اقرنين املحين موجوئين﴾ وارد اولمشدر سوداء كلمه سنك صيغهٔ تأنيثله ايرادى مضاف اليه اعتباريله در ﴿نذر عشر اضحيات لزم ثنتان لمجيء الاثر بهما خانية والاصح وجوب الكل لايجابه مانعه من جنسه ايجاب شرح هبانية﴾ بركيمسه اون اضحيه نذرا يدرسه كندويه ايكى قربان ذبحى لازم اولور آنفا ذكرى سبقت ايدن ايناتمش كوزل قاره قاش بوينزلو قوچ قيون تضحيه لرى اثرينك ورودينه بناء اصح اولان قربانك كليسنك وجوبيدر زيرا نذرده كندو جنسندن واجب اولان نسنه يى ايجاب ايدوب نذرايتمك مشروعدر ﴿قلت ومفاده لزوم النذر بما من جنسه واجب اعتقادى او اصطلاحى قاله المصنف فليحفظ﴾ شارح عليه الرحمه ديركه مضمون مشروحك مفادى كندونك جنسندن واجب اعتقادى ويا واجب اصطلاحى واجب اولان نسنه ايله نذرك لزوميدر امدى قربانك اونى بنده ذبح واجب اولور ﴿غنم بين رجلين ضحيا بها جاز بخلافه العتق لصحة قسمة الغنم لا الرقيق﴾ ايكى كيمسه نك ميانلرنده مشترك برز قيون بولنمغله اندن بلا تقسيم تضحيه ايتسه لر جائز اولور اما عتق بونك خلافنه دركه بونى شريكلر بلا تقسيم عتق ايده مزلر غنمك قسمتى صحيح اولوب رقيقك كه اولمامغين ﴿ضحى بثنتين فالاضحية كلاهما وقيل الزائد لحم﴾ بركيمسه نك ايكى راس قيونى اضحيه ديه رك ذبح ايلسه ايكيسيده اضحيه اولور بعضيلرى اضحيه زائدى لحم اولوركه زائدى مجرد لحميچون ذبح اولنمش اولور ديديلر (والافضل الاكثر قيمة فان استويا فالاكثر لحما فان استويا فاطيبهما ﴾ اضحيه ده ثوابى اكثر اولان بهاسى چوق اولاندر ﴿ولو ضحى بالكل فالكل فرض كاركان الصلوة فان الفرض منها ماينطلق الاسم عليه فاذا طولها يقع الكل فرضا مجتبى﴾ بركيمسه نك مثلا بر بقره يى وياپش رأس قيونى اضحيه اوله رق فقط كندو نفسيچون ذبح ايلسه جمله سى كندودن فرض اولديغى حالده واقع اولور اركان صلوتده اولديغى مثللو كه مثلا قرائت ركننده ماتجوز به الصلوة قرآندن زياده مثلا قرق ايت تلاوت ايلسه كليسى فرض اوله رق واقع اولورز يرا اركاندن اور كنك اسمى كندويه اطلاق اولناندر هرنقدر تطويل اولنورسه ده فرضدر ﴿شرى اضحية وامر رجلا بذبحها فقال تركت التسمية عمدا لزم قيمتها ليشترى الآمر بها اخرى و يضحى ويتصدق ولا يأكل لو ايام النحر باقية والا تصدق بقيمتها على الفقراء خانية﴾ بركيمسنه براضحيه اشترا ايدوب بركيمسنه يه ذبحيله امر ايتكله ذابح قصدا بسمله يى ترك ايدرسه كندويه انك قيمتنك ضمانى لازم اولوركه حتى آمر انكله براخر قربان دخى اشترا ايدوب ايام نحر ايسه انى اضحيه وتصدق ايدوب واندن اكل ايتميه ايام نحر مرور ايتمش اولورسه قيمتنى فقرايه تصدق ايدر ﴿وفيها اراد التضحية فوضع يده مع يد القصاب فى الذبح واعانه على الذبح تسمى كل وجوبا فلو تركها احدهما وظن ان تسمية احدهما يكفى حرمت﴾

خانیه‌ده مذکوردر که بر کیمسنه قربان ذبح ایتمك مراد ایتدکده ذبحه‌یدینی قصابك
یدیله برابر وضعله ذبحه اعانه ایدرسه هر برینه وجوباتسمیه‌ایجاب ایدر پس بریسی
ترك ایاسه‌ویابرینك تسمیه‌سی کفایت ایدرظن ایدرسه‌اضحیه‌سی حرام اولور ﴿وهما
تصلح نفرا فقال ای شاة لاتحل بالتسمیة مرة بل لابدان یسمی علیهما رتین ﴾ بومسئله
نفره که مستور المرام بیلمزجه کبی کلام اولمغله صالح وقابل اولوب دیلور که قنغی
قیونکه بر دفعه بسمله کتورمکله حلال اولمیوب اوزرینه تسمیه‌دن لازم اوله الجواب
سالغة الذکر اضحیه‌درکه انده ایکی کیمسنه‌نك تسمیه‌لرندن لازمدر ﴿ وقد نظمه شیخنا
الخیرالرملی وهو) مضمون مشروحی خیرالدین رملی نظمله بیان بیورمشلرکه ﴿ای ذبح
لابدللحل فیه ＊ان تثنی بذکرذی التنزیه﴾ یعنی قنقی ذبیحه که کندونك اکلی حلال اولمغله
جمیع نقایص عیوبده منزه ومقدس اولان ذات بی مثلك اسم شریفنی ایکی دفعه
ذکر ایتمك لازم اولور بیان بیوریلوب مثاب اوله ﴿فاجب عنه بالقریض فانا ＊لانراه
نشرا ولانرتضیه﴾ اندن شعرله که کلام موزونله جواب ویرز اوجوابی نثرله منظوم
اولمیه‌رق تعبیری رای ایدوب وراضی اولمیز فقلت فی الجواب ناظم مرحوم جوابده
دیرزکه دیر ﴿ خذ جوابا نظما کما تبتغیه ＊ من فقیه مرویه عن فعتیه ﴾ سؤال
مشروحدن استدککز کبی دلخواهکز اوزره علمای اعلامك بعضیلرینك بعض اخرلرنده
مروی ومنقوللری اوله‌رق نظمله جوابی اخذ ایدیکز ﴿هی شاة فی ذبحه اشترك
اثنان ＊فتکرارالذکرشرط کمارویه ﴾ یعنی سؤال اولنان قیون ذبحنده ایکی کیمسنه‌نك
مشترك اولدیغی بر قیوندرکه انده روایت ایتدیکمز مثلاو الله جلیلك اسم شریفنی تکرار
ذکر شرطدرلکن بو بیتك وزننده خلل واردر ﴿ ذاك ذبح قصاب وضع الید ＊ مع
الصاحب الذی یرتجیه ﴾ اسم اللهك تکرار لازم اولدیغی محل ثواب رجاسیله
اضحیه‌سی بالذات کندوسی ذبح ایدن کیمسنه ایله برابر یدنی وضعله ذبح ایدن قصابك
ذبحیدر ﴿فعلی کل واحد منهما ان ＊ یذکر الله جل عن تشبیه ﴾ پس مار الذکر قصابله
صاحب اضحیه‌نك هر بریچون شبیه ونظیردن منزه ومبرا اولان حق سبحانه وتعالی
حضرتلرینك اسم سامیلرینی ذکر ویاد ایتمك لازمدر ﴿وفی الوهبانیه وشرحها قال
واوذبحا شاة معا نم واحد ＊اخل ببسم الله فالشاة تحجر ﴾ وهبانیه‌ده وشرحنده بیوردیلر
ایکی کیمسنه بردن بر قیون ذبح ایدوب لکن بریسی بسمله‌یی ذکر ایتمزسه شاة هجر
وترك اولنوب اکل اولنماز ﴿وان یشتری منها ثلاثا ثلثة ＊ واشکل فالتوکیل بالذبح یحسر ﴾
اوچ کیمسنه اوچ رأس قیون اشترا ایدوب هر برینك قیونی معلوم اولمیه‌رق اضحیه
ایده‌جك اولسه‌لر انلردن برینی دیکرلری ذبحه وکیل ایدرلرسه اشکال کشف وایضاح
اولنمش اولورکه کندو نفسینك اضحیه‌سی بالذات آخرلرنك کنی بالوکاله امرلریله ذبحیله
جائز اولور حسر کشف معناسنه یحسر سینك فتحیله‌ده اولور ﴿ وکیل شراء الشاة

للغزان شری ＊یصح خلاف العکس والقود یخسر ﴾ قیون اشتراسنه وکیل اولان کیمسنه
کچی الورسه صحیح ومشروع اولور شاة اسم جنسدر ضأن ومعزك ایکیسنه‌ده شامل اولور
عکس بونك خلافنه‌درکه غنم اشتراسنه توکیل اولنان کیمسنه ضان اشترا ایدرسه اولمزاجرت
قودی وکیل ضرر چکر موکل سورجیه برشیء ویرمز ﴿ ولوقال سوداء فغیر صح لا ＊ان کان
فی قرناء عینا یغیر ﴾ موکل وکیلنه بزه بر سیاه قیون اشترا ایله دیدکده پس انی تغییر ایدوب بیاضنی
آلورسه احسن الوان اولمغله صحیح اولوآمره مخالفت ایتمش اولمزاما بوینزلی و بیوك کوزلی
براضحیه اشتراسنه توکیل ایتمکله مخالفت ایدوب بوینزسز کوچك کوزلوسنی آلورسه
صحیح اولمزکه آمرك اولمز عبدالبرك کلامنده ان بدلنه اذا واقعدر وزنك استقامتنده
اذا ایله‌در ﴿بنتین ممن ینذر العشر ازفوا ＊و تصحیح ایجاب الجمیع محرر ＊اون قیون قربان
ایتمکی بر کیمسه نذر ایلسه فقهادن بعضلر ایکی قربان لازم اولور دیدیلر اونك جمله‌سنی
ذبحك ایجابنی تصحیحنده تحریر ایده‌یورز ﴿وعن میت بالامر ازم تصدقا ＊ والا
فکل منها وهذا المخیر ＊ بر کیمسه‌وفاتندن صکره بنم ایچون بر اضحیه ایدك دیو ورثه‌زینه
ویا وصیسنه امر ایدرسه انلره انی تضحیه وتصدق لازم اولور واکر امری اولمزسه
اندن ذابحك اکلی مشروع اولورکه کویا ورثه انی کندو ملکندن الله تعالی‌نك
رضاسیچون ذابح اولمغله اندن کندونك تناولی جائز اولور نهایتی ثوابنی میته هدیه
ایدر اشبوقول نزدفقهاده قول مختاردر بعضلر مطلقا اکل ایده‌مز دیمشلر الزم افعال
بابندن امردر ﴿ ومن مال طفل فالصحیح سقوطها ＊ وعن ابه فی حقه وهو اظهر ﴾
صغیرك مالندن اضحیه‌نك سقوطی صحیح اولان قولدرنته که ماسبقده مرور ایلدی
جوجق حقنده باباسی کندو مالندن اضحیه ایتمك پك ظاهردر وعن ابه ترکیبی ابیه‌دن
اغتدر شاعرك اشبو بیتنده اولدیغی کبی ＊ بابه اقتدی عدمی فی الکرم ＊ ومن یشابه ابه
فاظلم ＊وواهب شاة راجع بعد ذبحها ＊فیجزی من ضمن علیها ویؤجر ＊بر کیمسه براخر
کیمسه‌یه برقیون هبه ایدوب موهوب لهده انی ذبح ایتدکدنصکره واهب هبه‌سندن
رجوع ایتسه ایدی انی اضحیه ایده‌نك اضحیه‌سی کفایت ایدوب وکندوسی مأجور
اولور نهایتی بعد الرجوع اندن برشیء تصدق ایتمز امام ابی یوسفدن واهبك هبه‌سندن
رجوعینك عدم صحتی منقولدر ﴿(خاتمه) عقیقه که ولادتك یدنجی کونی اوغلان
ویا قزچوجغی ایچون بر قیون ذبح ایدوب ناسه ضیافت یاپوب وباشنك شعرینی حلق
ایتمك مباحدرسنته دکل واجبده دکلدر کذا فی وجیز الکروری امام محمد رحمه الله
تعالی دنده مرویدرکه عقیقه‌یی دیله‌ین کیمسه ایشلر دیله‌مین ایشلمز بودخی اباحه‌سنه
اشارت ایدر والله تعالی اعلم واستغفرالله العظیم

﴿(بسم الله الرحمن الرحیم کتاب الحظر والاباحة)﴾

حظر حانك فتحی وظای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌یی بر کیمسه‌یه ویرمیوب منع وحجر

ایلمك معناسنه در المحظور ممنوع معناسنه در بو مناسبتله محرمده ده مستعملدر که مباح
مقابلیدر ومنه قوله تعالی ﴿وما كان عطاء ربك محظورا﴾ ای مقصورا علی طائفه دون
اخری باب اولدن اوله‌رق حظر الشارع الشیء دیمور بونده مباحك مذكور اولدیغی
حظردن مكروه ارادەسی توهمنی دفعیچوندر فرضك بو كتابده ذكریله تركنك حرمتی
معلوم اولور مؤلفینك بعضیسی بو بحثی كتاب الكراهیه ایله وبعضلر كتاب الزهد
والورع ایله بعضلری استحسانله ترجمه ایلدیلر كه كراهیه تسمیه‌لری كندوده فعلی
مكروه اولوب اولمیان شیلرك ذكر ینه مبنیدر زهد وورعله معنون ومرسوم اولدیغی
كندوده بیان اولنان مسائلك اكثری كراهت واباحه‌سندن بحث اولنمیه‌رق بروجه
اطلاق ذكر اولنمغله زهد وورع انك تركنده اولدیغنه ایما واشار ایچوندر استحسانله ترجمه
كندوده شرع شریفك تحسین وتقبیح ایتدیكی نسنه‌لر ذكر وبیان اولندیغنه بناء
كندوده ذكر اولنان مسائلك اكثری استحسانا یوریلوب قیاسه مجال اولمیان اولمغله
تعبیر مشروح مستحسن اولدی ﴿مناسبة ظاهرة﴾ اشبو كتاب مستطابك ماقبلیكه
اضحیه مناسبتی ظاهره درکه كندوده محظورات ومباحاتك اكثری موجود در
بلكه بو كتابك سالف الذكر كتابلرك علی حدة هر برلرینه مناسبتی وارد ر ﴿الحظر لغة
المنع والحبس وشرعا مامنع من استعماله﴾ شرعا لغتده حظر منع وحبس معناسنه
شرعده شرعا استعمالندن منع اولنان محظوردر نظم مجیدسابقك
تفسیرینی بعض مفسرین (ماكان رزق ربك محبوسا عن البر والفاجر) ایله بیان
بیورمشلر ﴿والمحظور ضد المباح والمباح ماأجیز للمكلفین فعله وتركه بلا استحقاق ثواب
وعقاب نعم یحاسب علیه حسابا یسیرا﴾ اختیار محظور مباحك ضدیدر بو تعریف
بالاعم قبیلندندر زیرا فرض حرام مكروه بونلرك جمله‌سی مباحه ضددر اصل كندویه
خاص اولان تعریفی) ماثبت حظره بدلیل قطعی من كتاب اوسنة اواجماع اومایرجع
الیها در) مباح بلا استحقاق ثواب وعقاب مكلف اولان ذواته فعل وتركنه اذن واجازه
ویریلان شیدر اولی اولان بلا استحقاق بدلنه بلا ترتب ثواب وعقاب دیمك ایدی زیرا
عقاب معاقبك حقیدر دیلمز نهایتی بلا عذاب مباح اوزره عبد مكلف حساب یسیرایله
محاسبه اولنور ﴿(كل مكروه) ای كراهة تحریم (حرام) ای كالحرام فی العقوبة بالنار
(عند محمد)﴾ هر بر كراهت تحریمیه ایله مكروه اولان فعل ناسزا امام محمد رحمه الله
تعالی نزدنده حرامدر كه نار ایله عقوبت اولنمقده حرام كبیدر یعنی انك مرتكبی نار ایله
عذاب اولنور نهایتی عذابی حرام قطعیی ارتكاب ایدن كیمسه‌نك عذابندن اهون
اولور حرام شرب خمر كبی كندودن دلیل قطعیله منع اولنان شیدر بونك تركی فرضدر
مكروه شطرنج لعبی مثللو دلیل ظنیله منع اولنان شیدر بونكده تركی واجبدر امام
مشار الیهك كندو كتابلرنده استعمال ایتدیكی كراهتله حرام مراد ایدر ﴿واما المكروه
كراهة تنزیه فالی الحل اقرب اتفاقا﴾ كراهت تنزیهیله مكروه اولان نسنه اتفاقا حلاله

اقربدركه فاعلی اصلا عقاب اولنمز لكن تاركی از برثوابله مثاب اولور ﴿(وعندهما)
وهو الصحیح المختار ومثله البدعة والشبهة (الی الحرام اقرب)﴾ امامین همامین رحمهما
الله تعالی قتنده مكروه حرامه اقرب اولان شیدر انجق صحیح ومختار اولان قول بودر
بدعت وشبهه لو اولان شیلرده مكروهك مثلیدر ﴿فالمكروه تحریما (نسبة الی الحرام
كنسبة الواجب الی الفرض) فثبت بما یثبت به الواجب یعنی بظنی الثبوت﴾ پس
تحریما مكروه اولان نسنه‌نك حرامه نسبتی واجبك فرضه نسبتی كبیدر كه واجبك
كندوایله ثابت اوله‌جغی ظنی الثبوت قطعی الدلالة اولان دلیله مكروه تحریمیده ثابت
اولور معلوم اولسونكه ادله درت نوعدر اولكیسی وجهامن الوجوه تأویله احتمالی
اولمیان ایات قرآنیه واحادیث متواترۀ صریحه كبی قطعی الثبوت والدلالةدر ایكنجیسی
قطعی الثبوت ظنی الدلالةدر ایات واحادیث مؤوله‌لر كبی اوچنجیسی اخبار آحاد صریحه
مثللو ظنی الثبوت قطعی الدلالهدر دردنجیسی ثبوتی ودلالتی ایكیسی بردن ظن اولاندر
برز معناره احتمالی اولان خبر احادلر كبی ایمدی اولكی فرض قطعی افاده ایدر ایكنجی
ظنی افاده ایدر كه وتركی فرض عملیدر اوچنجی وجوبله كراهت تحریمی افاده ایدر
دردنجی سنتله استحباب افاده ایدر بعض اولور كه فرض اطلاق اولنور كندوایله
قطعیله عملی به شامل معنای عالم اراده اولنور بعض واجبه فرض عملی اراده اولنور
﴿ویأثم بارتكابه كما یأثم بترك الواجب ومثله السنة المؤكدة﴾ كراهت تحریمیه ایله
مكروه اولان نسنه‌یی مرتكب اولان كیمسه انی ارتكابیله آثم وكنهكار اولنور واجبك
تركیله اثم اولدیغی كبی سنت مؤكده‌ده واجب كبیدر تركیله آثم اولمقده اوچ قول واردر
بری مطلقا عدم اثمدر وبری مطلقا اثمدر وبری تركی عادت ایدرسه آثم ایتزسه
عدم اثمدر ﴿وفی الزیلعی فی بحث حرمة الخیل القرب من الحرام ماتعلق به محذور
دون استحقاق العقوبة بالنار بل العتاب كترك السنة المؤكدة فانه لایتعلق به الحرمان
عن شفاعة النبی المختار صلی الله تعالی علیه وسلم لحدیث من ترك سنتی لم ینل شفاعتی﴾
زیلعینك حرمة الخیل بحثنده مذكوردر كه حرامه قریب اولان شی كندویه نار ایله
عقوبته استحقاقدن دون اولوب بلكه سنت مؤكده‌یی تركی كبی مجرد عتاب
ایجاب ایدن محذور تعلق ایدن نسنه‌در ایمدی سنت مؤكده تركینه نار ایله عذاب تعلق
ایتمز شو قدر واركه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك شفاعتندن محرومیت
تعلق ایدر زیرا حدیث شریفده سنت سنیه‌می ترك ایدن كیمسنه بنم شفاعتمه نائل اولمز
وارد اولمشدر (فترك السنة المؤكدة قریب من الحرام ولیس بحرام انتهی﴾ ایمدی سنت
مؤكده‌یی حرامه قریب اولمش اولور حرامدن معدود اولمز ﴿(الاكل) للغذاء
والشرب للعطش ولو من حرام اومیتة اومال غیره وان ضمنه (فرض) یثاب علیه بحكم
الحدیث ولكن (مقدار مایدفع) الانسان (الهلاك عن نفسه ومأجور علیه)﴾ انسان

کندی نفسندن هلاك وضیاعی دفع ایده جك قدر مأکولاتی تغذیچون ومشروباتی عطشیچون اکل وشرب وتناول کندویه فرضدر وانکله مأجور ومثابده اولور زیرا حقنده حدیث شریفده وارددر که ❊ان الله تعالی لیوجر فی کل شی حتی اللقمة یرفعها العبدالی فیه❊ یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری قوللرینه من غیراستحقاق لطفا وکرما هر برشیده اجروثواب احسان وانعام بیوررحتی آغزینه رفع ایتدیکی لقمه‌سنده دخی مأجور اولور ❊(وهومقدار ماتمکن به من الصلوة قائما ومن صومه) مفاده جواز تقلیل الاکل بحیث یضعف عن الفرض لکنه لم یجزکما فی الملتقی وغیره❊ انسانك کندی نفسندن هلاکی دفع ایده جك قدر اکل کندوایله قائما نماز قیلوب واوروج طوتوب عبادت وطاعاتنه مقتدر وممکن اوله جغی قدر اکلیدر بوندن فهم اولنان فرضی ادادن ضعف وعجز طاری اوله جق قدر اکلك تقلیلنك جوازیدر لکن اودرجه تقلیل اکل مشروع دکلدر نته که ملتقی ده وسائرنده مصرحدر ❊قلت وفی المبتغی بالغین الغرض بقدر یندفع به الهلاك ویمکن معه الصلوة قائما انتهی قتیبه❊ شارح علیه الرحمه دیر که غینله مبتغی نام کتابده مرسومدر که فرض اولان اکل کندو ایله هلاك مندفع اولوب وقائما نماز اداسی ممکن اوله جق قدر اکلدر زیرا فرض انجق کندوایله ادا اولنان نسنه ده فرضدر (ومباح الی الشبع لتزید قوته) قوت وقدرتنك زیاده‌لکی ایچون قارنی طویوب شبع حاصل اولنه دك اکل مباح وحلالدر بونده اجرووزردن برشیء اولماز حلالندن اولورسه حساب یسیر ایله محاسبه اولنور حدیث شریفده وارددر که انسان هر برشیء اوزره محاسبه اولنور الاستر عورت ایده جك قدر اثوابه ستردر طعامه وحرات وبرودتدن حفظ ایده جك مسکن شرعی ایچون محاسبه اولنماز (وحرام) عبر فی الخانیة یکره (وهومافوقه) ای الشبع وهو اکل طعام غلب علی ظنه انه افسد معدته وکذا فی الشرب قهستانی❊ اکلك حرامی مافوق الشبع اکلدر که معده‌سی فساده کیتدی ظن ایدنه دك اکلدر خانیه صاحبنك بوکه یکره ایله تعبیری حرمته منافی دکلدرینه مرادی کراهت تحریمیه‌سی اولملی شربده اکل کبیدر❊(الاان یقصد قوة صوم الغد أو لئلا یستحیی ضیفه) اونحوذلك الامافوق الشبع) اکلیله آکل یارنکی کونك صومنه قوته قصد ایدوب ویامسافرینك عدم استحیاسنی مراد ایدرسه حرام اولماز❊ ولاتجوز الریاضة بتقلیل الاکل حتی لیضعف عن اداء العبادة❊ عبادت مفروضه‌سنی اادادن کندویه ضعف طاری اولنه دك تقلیل اکلله ریاضت جائزه اولمز پس اوقدر اولمزسه ریاضت مباحدر رسول الله صلی علیه وسلم حضرتلری❊ المؤمن القوی احب الی الله تعالی من المؤمن الضعیف❊ بیورمشدر مؤمن قوینك عندالله تعالی مؤمن ضعیفدن محبوب ومرضی اولدیغین طیور مشدر کندوایله عبادت وطاعاته قوت حاصل

اوله جق نسنه‌یه مشغول اولمق عبادتدر❊ ولابأس بانواع الفواکه وترکه افضل واتخاذ الاطعمه سرف) هرنقدر ترکی افضل ایسه‌ده میوه‌لرك انواعیله تنعم وتفکهده بأس یوقدر کندو نفسیچون انواع اطعمه اتخاذی اسرافدندر الامسافر ایچون اولورسه اسراف عد اولنماز❊ وکذاوضع الخبزفوق الحاجة❊ ینه بویله سفره‌یه مافوق الحاجه خبز وضعی اسرافدن معدوددر الاضیا فیچون اولورسه اولماز (وسنة الاکل البسملة اوله والحمدله اخره وغسل الیدین قبله وبعده) اکلك سنتی اولنده بسمله اخرنده حمدله ایتانیدر وطعامدن مقدم وصکره اللرینی یقامقدر ابتداسنده بسمله‌یی اونودرسه بسم الله علی اوله واخره دیر بسمله‌یی رفع صوتله تکلم ایدر که حتی کندوایله برابر بولنان کیمسنه‌زه تلقین ایتمش اوله وحلال اولان طعامه بسمله ایدر حمدی حلال حرام قنغسینه اولورسه اولسون ایدر حمدله ده رفع صوت ایجاب ایتمز الا جلسانك جمله‌سی طعامدن فارغ اولمش اونورلرسه حمدی جهر ایله ایدر قبل الطعام غسل یدده اللرینی مندیل ایله مسح ایتمز حین اکلده اثر غسل باقی اولسون ایچون بعد الطعام اثر طعام بالکلیة زائل اولسون ایچون یدینی مسح ایدر کیکنده اون اولمزسه انکله اللرینی غسلده باس یوقدر جنب اولان کیمسنه‌یه اللرینی واغزینی غسلدن مقدم طعام وشراب تناولی مکروهدر❊ ویبداء بالشباب قبله وبالشیوخ بعده ملتقی❊ غسلده قبل الطعام حدیث السن کنج کیمسنه‌لر ایله بعد الطعام مسن اختیار تعظیم وتوقیره شایان کیمسنه‌لر ایله بدا مستحبدر حدیث شریفده ❊لیس منامن لم یوقر کبیرنا❊ وارد اولمشدر (تمه) سنت سلف صالحین اکل وشرب حقنده کرك کندی نفسنه وکرك اهل وعیالنه بلااسراف ولاتقدیر صرف وانفاق ایدرلر براسته کلرینی ویمملی جمله‌سندن محرومده ایتملی دکل که خیرالامور ایله قیام بولنه❊ وبل اجوع یوما واشبع یوما❊ حدیث شریفه مبنی دوام اوزره شبعی اختیار ایتملی وطعام وضع اولنان قابك وسطندن عدم اکل سنتدر برکات اورته‌سنه نازل اولدیغی مرویدر طوبی برنوع طعام اولدقدنصکره بر محلدن اکل اولنور امامیوه‌نك الوان وانواعی برطبق اوزره وضع اولنورسه دله دیکندن اخذ ایدرالو ان اطعمه وضع اولنان سفره‌وسنیده بونك کبیدر که دیله دکلرندن اخذ ایدرلر اکل ایچون وضع اولنمشلردر فقط برینه قصر اولنماز حقلرنده آثار واخبار وارده‌لردر رسول آکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشلر که بر کیمسنه برقصعه‌دن تناول ایدوب وانی یلارسه قصعه کندویه دیر که حق سبحانه وتعالی حضرتلری سنی نار جهنمدن عتق ایتسون سنك بنی شیطاندن عتق وصیانت ایتدیکك کبی بر روایتده قصعه کندوایچون استغفار ایدر طعامه ملحله بداء وملحله ختم دخی سنتدر بلکه بونده یتمش مرضه شفا اولدیغی مرویدر شبابیت وقتنده شهوتك غلبه‌سندن خوف ایدن کیمسنه‌یه عباداتنی اادادن عاجز اولمیه جق قدر جوعله

کسر شهوت ایچون قلت اکل مشروعدر حاجت مقداری ویابدننك اصلاحیچون
زیاده‌جه اکلده باس یوقدر اتمکك وسطنی ویا قابروب قرزن محلنی اکل ایدوب
اطرافنی وسائرلرینی ترك ایتمك اسراف وتجبردر الا سائر کیمسنه‌لردن انی تناول ایدن
اولورسه لابأسدر کندو نفسیچون مثلا برخاص اتمك اختیارنده باشی اولدیغی کبی
ویدنده دوشن لقمه‌یی ترك ایتمکده اسرافدن معدوددر بلکه ابتدا انی قالدیروب اکل
ایدوب بعده غیریسنی اکل ایدر حدیث شریفده ﷺ اکرموا الخبز فانه من برکات
السموات والارض ﷺ وارد اولمشدر اتمکه اکر امندر حاضر اولدقده قاتغه منتظر
اولمیوب ساده‌جه کندوبی تناوله شروع ایتمك وینه حدیث شریفده واردر که
ﷺ مااستخف قوم بالخبز الا ابلاهم الله تعالى بالجوع ﷺ بلاصوت طعامی تبرید ایچون نفخده
کراهت یوقدر وحار اوله‌رق طعامی اکل ایتمیوب واستشمام ایتاملی و پرمقلرینی یلامق
سنتدر یول اوزرنده طعام ایتمك مکروهدر مکشوف الرأس ومتکئا اکلده لابأسدر
تکبر اولمز ایسه برکیمسنه عطشدن کندو نفسنك هلاکندن خوف ایدوب رفیقنده‌ده
صو بولنورسه کندویه بلا سلاح رفیقیله مقاتله ایده‌رك عطشنی دفع ایده‌جك قدر
صوینده‌ن اخذ واردر وخمردن عطشنی دفع ایده جك قدری شربه رخصت واردر
طشره چقوب طعام طلبنه مقتدر اولمیان محتاج وفقیره اطعام ایتمك حالنه مطلع اولان
کسانك جمله‌سنك اوزرینه فرضدر کسبه مقتدر اولان کیمسنه‌یه کسب واجبدر کندویه
سؤال حلال دکلدر من الهندیه ﴿(وکره لحم الاتان) ای الحمارة الاهلیة خلافا لمالك
ولبنها و) لبن (الجلالة) التی تأکل العذرة ﴾ دشی مرکبك اتی وسودی ونجاست
اکل ایدن حیوانك سودی مکروه قیلندی زیرا لبنلری لحملرندن متولده‌در امام مالك
ایچوندر اختلاف حمار وحشینك کندی وسودی حلالدر مغربده جله فتحله بعره در
دیوم سومدر عذره‌دن کنایه‌در انی اکل ایدن حیوانه جاله جلاله اطلاق اولنور
رسول الله صلى الله تعالى علیه وسلمك کندوبی اکلدن ولبننی شربدن نهی وارددر
﴿(و) لبن (الرمکة) ای الفرس وبول الابل واجازة ابو یوسف للتداوی (و) کره
(لحمهما) ای لحم الجلالة والرمکة وتحبس الجلالة حتی یذهب نتن لحمها وقدر بثلثة ایام
لدجاجة واربعة لشاة وعشرة لابل وبقر علی الاظهر ﴾ دخی قسراغك سودی ودوه‌نك
بولی وجلاله ایله رمکه‌نك اتلری مکروه قیلندی دوه‌نك بولنی شربی امام ابی یوسف
تداوی ایچون تجویز بیوردیلر عذره اکل ایدن حیوانانك اتلری اکل اولنه‌جق اولدقده
حبس اولنورلر حتی لحملرینك فنا رایحه‌لری زائل اولنه‌دك قول اظهر اوزره انك مدتی
طوقده اوچ قیونده درت دوه ایله اکوزده اون کونله تقدیر اولندی ﴿ولو اکلت النجاسة
وغیرها بحیث لم ینتن لحمها کما حل اکل جدئی غذی بلبن خنزیر لان لحمه لایتغیر وما
غذی به یصیر مستهلکا لایبقی له اثر ﴾ نجاسته برابر سائر شیده اکل ایدن حیواناتك اتی

فنا قوقرسه حلال اولور لبن خنزیر ایله تغذی ایدن قوزینك اکلی حلال اولدیغی کبی
زیرا مزبور قوزینك اتی متغیر اولمز وتغذی ایتدیکی نسنه‌ده مستهلك اولمغله کندونك
اثری باقی قالمز بوندن فهم اولنان مزبله‌لرده کزن طاوقلرك اکللرنده بأس اولمامقدر زیرا
اکللرنده سائر شیلرنده خلط ایتملریله لحمی متغیر اولمز ورسول الله صلى الله تعالى علیه
وسلمك دجاجه‌یی اکل وتناوللری مرویدر بعض دجاجه‌نك اوچ کون حبس اولنوب
بعده ذبح اولنملی بیورمقلری بروجه تنزیه‌در ینه بو بابه نجاسته سقی اولنان زروعك
اکلی حرام دکلدر ﴿(ولو سقی ما یؤکل لحمه خمرا فذبح من ساعته حل اکله ویکره)
زیلعی وصید شرح وهبانیه ﴾ اتی یننان حیوانه خمر سقی اولنوب ساعتنده‌ در عقب ذبح
اولنسه اکلی حلال اولور کراهت تحریمیه ایله مکروه اوله‌رق ﴿(و) کره (الاکل
والشرب والادهان والتطیب من اناء ذهب وفضة للرجل والمرأة) لاطلاق الحدیث ﴾
اره وعورته التوندن وکومشدن یاپلمش قابدن طعام اکل ایتمك وصو ایچمك
ویاغلنوب وقوقولنمق مکروهدر حضرت حذیفه رضی الله تعالى عنهدن
روایت قیلنان حدیث شریفکه انه قال سمعت رسول الله صلى الله تعالى علیه وسلم یقول
ﷺ لاتلبسون الحریر ولا الدیباج ولاتشربوا فی آنیة الذهب والفضة ولاتأکلوا فی صحافها
فانها لهم فی الدنیا ولکم فی الاخرة ﷺ رواه البخاری ومسلم مطلق اولمغین ایعدی
بوحدیث شریف اکل وشرب حقنده ثابت اولندیسه تطیب امثالی شیلرده بونك
مثلی اولمغله اوده بونلر کبی اولدی ﴿(وکذا) یکره (الاکل بملعقة الفضة والذهب
والاکتحال بمیلهما) وما اشبه ذلك من الاستعمال کمکحلة ومرآة وقلم ودواة ونحوها)
ینه التوندن وکومشدن اتخاذ اولنان قاشقله طعام اکل ایتمك ومیللر ایله سرمه
چکمك اوبوکه مشابه سرمه‌دانلق وآینه وقلم ودیویت کبی نسنه‌لر استعمالی مکروهدر
یعنی اذا استعملت ابتداء فیما صنعت له بحسب متعارف الناس ﴾ والا فلا کراهة
حتی لو نقل الطعام من اناء الذهب الی موضع اخر او صب الماء او الدهن فی کفه لاعلی
رأسه ابتداء ثم استعمله لابأس به مجتبی وغیره وهو ما حرره فی الدرر فلیحفظ ﴾
بو اول امرده صرف نسنه‌ده کندو ایچون یاپلدیغی شیده استعمال اولنورسه دیمك
بو یله اولمزسه کراهت اولمز مثلا التون قابدن برطعامی مباح اولان برآخر محله نقل
ایدوب اندن اکل ایلسه ابتدای استعمال اندن منتفی اولمغله اندن اکلی حرام
اولمز اما اندن قاشقله ویا یدیله اخذ ایدوب اکل ایدرسه حرام اولور ویاخود کل صوینی
ویا کل یاغنی التون ویا کمش قابدن برکسنه ابتدا النه دوکوب باشینه دوکیوب بعده
النده کنی راسنه سورسه ضرر ایتمز بونده بأس یوقدر اما کلابدان بونك خلافنه ملابسدر
اصل وضعی بدنه ووجهه صب ایچون اولمغین مطلقا استعمالنك حرمتیدر قهوه فنجاننده
که کومش ظرف او کومش ساعت امثالی شیلرك حرمتیده بوندن مستباندر بونده اصل

رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك ❊ هذان حرمان على ذكور امتى حل لاناثهم ❊ قول صدق
احتواز يدر لكن نساحقنده كندولرينك حليلرينه خاصدر سائر اوانيلرحرمتى اوزره
باقيدر كرك بالذات كرك بالواسطه استعماللرى حرامدر ❊ و استثنى القهستانى وغيره
استعمال البيضة والجوشن والساعدان منهما فى الحرب للضرورة وهذا فيما يرجع للبدن
ما لغيره تجملا با وانى متخذه من ذهب وفضة وسرير كذلك وفرش عليه من ديباج
ونحوه فلا بأس به بل فعله السلف خلاصة حتى اباح ابو حيفه توسر الديباج والنوم
عليه كما يأتى ❊ فستانى وسائرلرى ضرورته بناء حربده التوندن وكومشدن
بيضه كه الت حرب تأثير ايتمسون ديو باشه كيلان طوغلغه وزرخ وساعد
انكه قوللره كچورلان شيلرى استثنا ايلدى واشبو وقوعبولان تحريم بدنه
راجع ومتعلق اولان شيلرده در اما بدنك غير مجرد كندولرايله تجمل وتزيين ايچون ذهب
وفضه دن اتخاذ واعمال اولنان انيه لر وتخت واوزرنده دوشنان ديبا وقماشدن معمول
دوشك ويصدق امثالى شيلرده بأس يوقدر بلكه انى سلف صالحين ايشلديلر حتى
امام اعظم وهمام اقدم عليه رحمة ربنا الاكرم ديباج ديدكلرى قماشدن وساده اتخاذنى
وانك اوزرنده نومى اباحه وتجويز بيورديلرنته كه قريبا كاور ❊ ويكره الاكل فى نحاس
اوصفر ❊ باقر وتوج اوانيده طعام اكل مكروهدر ❊ والافضل الخزف قال صلى الله
تعالى عليه وسلم ❊ من اتخذ اوانى بيته خزفا زارته الملائكة اختيار ❊ افضل اولان خزف كه
چاموردن اتخاذ اولنان اوانى استعمال ايدر رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سعادتله
بيورمشلركه خانه سنك اوانيسنى خزفدن اتخاذ ايدن ذواتى ملائكه زيارت ايدركه
كندونك اوزرينه رحمت نزول ايدر زيرا نزول ملائكه يى رحمت استتباع ايدر ❊ (لا) يكره
ماذكر (من) اناء (رصاص وزجاج و بلور وعقيق) خلافا للشافعى ❊ قورشندن
وسرچه دن وبلوردن وعقيقدن اتخاذ واعمال اولنان قابدن اكل وشرب مكروه دكلدر
امام شافعيچوندر اختلاف ❊ (وحل الشرب من اناء مفضض) اى مزوق بالفضة
(وركوب على سرج مفضض والجلوس على كرسى مفضض و) لكن بشرط ان
(يتقى) اى يجتنب (موضع الفضة) بفم قيل ويد وجلوس سرج ونحوه ❊ فضه ايله مزين
ومرصع قابدن صوايچمك واكره بنمك وكرسى يه اوتورمق حلال ومشروعدر لكن
فضه محلنى اغزيله واليله وسرجه جلوسيله مسدن صاقنوب احتراز ايتمك شرطيله
قهوه فنجاننده كومش ظرف وبخوردانلق امثالى شيلر بو حكمدن مستثنالردركه
انلرك استعماللرى حرامدر ❊ وكذا الاناء المضبب بذهب اوفضة والكرسى المضبب بهما
وحلية مرآة ومصحف بهما ❊ ينه بويله التون وكومشله بربرينه مربوط ومشدود
قابلر وكرسيلر وايينه ايله ومصحفك حليه لرى حلالدر كندولرى استعمال اولنمامق شرطى
وازره ❊ (كما لو جعله) اى التفضيض (فى نصل سيف وسكين اوفى قبضتهما اولجام

اوركاب ولم يضع يده فى موضع الذهب والفضة ❊ نته كه مار الذكر تزيين وتشديدى قلجك
و بچاقك ناملرنده ويا قبضه لرنده ويا فرسك باشلغنده ويا اوزنكيسنده قيلوب النى التون
وكومش محلنه وضع ايتمديكى تقديرجه حلال اولديغى كبى ❊ وكذا كتابة الثوب بذهب
اوفضة ❊ ينه بويله ثوبه التون ويا كومشله كتابتله تزيين حلالدر ❊ وفى المجتبى لا بأس بالسكين
المفضض والمحابر والركاب وعن الثانى يكره الكل ❊ مجتباده مذكوردركه مفضض بچاق
ودبويدوا اوزنكى استعمالندن بأس يوقدر امام ثانى بمدانى عليه رحمة الصمدانيدن مز بورلرك
كليسنك مكروه اولديغى مرويدر سراجده امام كرخيدن نقلا مرسومدركه امام
اعظم رحمه الله تعالى نزدنده انيه مفضضده بركيمسنه اغزينى عودا اوزره وضعله شربده
بأس يوقدر امام ابى يوسف بن ابى كريه كورورم بيوردى فضه يى كانه انانك بعضيسيدر
عد ايلدى اكل وادهانده ينه بويله در ❊ والخلاف فى المفضض اما المطلى فلا بأس به
بالاجماع بلا فرق بين لجام وركاب وغيرهما لان الطلاء مستهلك لا يخلص فلا عبرة
للونه عينى وغيره ❊ اشبو خلاف مشروح خالص التون وكومشله اولان مفضضده در
اما كندولريله طلالنوب وتمويهله يالدزلنان شيلرده لجامده وار كابده ميانلرنده فرق
اولميه رق اتفاقا بونده بأس يوقدر زيرا طلا مستهلكدر اندن بشقه برشى دكلدر لونا
بقاسنده ده اعتبار اولنماز ❊ (ويقبل قول كافر) ولو مجوسيا (قال اشتريت اللحم من كتابى
فيحل اوقال) اشتريت (من مجوسى فيحرم) ولا يرده وبخبر الواحد ❊ نقدر مجوسيده
اولورسه بركافرك قولى مقبولدر ايمدى بن اشبو لحمى كتابيدن اشترا ايتدم ديرسه حلال
اولور ويا مجوسيدن اشترا ايتدم ديرسه حرام اولور بركيمسنه نك خبريله بايعنه رد ايده مز
هرنقدر كندوسى بالذات اشترا ايتمش اولوب ومخبرى ثقاتدن مسلم اولورسه ده سماويه
قاضيسنك اوغلى ذكر ايدركه برمسلم برمقدار لحم اشترا ايتدكده كندويه ثقه دن برمسلم
بوات مجوسى ذبيحه سيدر ديسه پس كندويه لايق اولان انى اكل ايتمامكدر حرمتى ثابت
اولمغين لكن صاحبنه كرورد ايده مز زوال ملكده خبر واحده اعتبار اولنمامغين ❊ واصله
ان خبر الكافر مقبول بالاجماع فى المعاملات لا فى الديانات وعليه يحمل قول الكنز
ويقبل قول الكافر فى الحل والحرمته) يعنى الحاصلين فى ضمن المعاملات لا مطلق
الحل والحرمته كما توهمه الزيلعى ❊ بو خصوصده اصل ومبنى اولدركه معاملاتده
اجماعا بركافرك خبرى مقبولدر دياناتده دكل دروكنز صاحبنكده حل وحرمتنده خبر كافر
مقبولدر قوليده اصل مشروحه محمولدر لكن معاملات ضمننده كه حل حرمت مراددر
مطلق حل حرمت مراد دكلدر زيلعينك توهم ايتديكى اصل معهودك اصلى بودركه
خبر واحدك حجت اولديغنه كتاب وسنتله استدلال ايدهرك اجماع امت وقوعبولمشكه
الله جليل كتاب مبيننده ❊ وجاء من اقصى المدينة رجل يسعى الآية وفابعثوا احدكم
بورقكم هذه الى المدينة ❊ نظم كريملرنده خبر واحد حجت قلنمشدر واصحاب كزين

وتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعينده بر منوال مشروح خبر واحدى قبولله
عبدلرينى معاملهلرنده استعمال وقوللرنده كندولرينى تصديق ايتمشلردر ※ (و) يقبل
قول (المملوك) ولوانثى (وصبى فى الهداية) سواء اخبر باهداء المولى غيره اونفسه
(والاذن) سواء كان بالتجارة او بدخول الدار مثلا ※ انثى دخى اولورسه مملوكك
وصبينك هديهدهو اذنده قوللرى قبول اولنور كرك اغاسنك اهداسنى كندوسى خبر
ويرسك وكرك غيريسى وكرك اذن تجارته اولسون ويامثلا دخول داره اولسون
※ وقيده فى السراج بما اذا غلب على رايه صدقهم فلو شرى صغير نحو صابون او
اشنان لاباس ببيعه ولو نحو زبيب وحلوى لاينبغى بيعه لان الظاهر كذبه وتمامه فيه ※
سراجده مضمون مشروحى خبرويرلان كمسنهنك مخبرلرك صدقنهظن غالبى اولمغله
قيدلرى ايمدى بر صغير چوجق صابون وياشنان كبى بر نسنه اشترا ايدهجك اولورسه
انى كندويه بيعده باس يوقدر اما ماكولات مقولهسندن اوزم وحلوى كبى نسنهيى
اشترا ايدهجك اولورسه انلرى كندويه بيع لايق دكلدر زيرا ظاهر اولان انلرك
كذبيدر بابالرندن ويا انالرندن پارهيى سرقتلرى احتمالنه مبنى بو بحثك تمام وتفصيلى
سراجدهدر ※ (و) يقبل قول (الفاسق والكافر والعبد فى المعاملات) لكثرة وقوعها
(كما اذا اخبرانه وكيل فلان فى بيع كذا فيجوز الشراء منه) ان غلب على الراى صدقه
كما مر وسيجئ اخر الحظر ※ معاملاتكه اخذ واعطانك وقوعينك كثرتنه بناء
كندوده ارباب تميزدن اولان هر بر حر ويا عبد مسلم ويا كافر صغير ويا كبيرك
قولى مقبول اولور عدالتك عدم اشتراطنى موجب ضرورته بناء زيرا شرائط
عدالتى مستجمع ادمى معامله واستخدام ايچون انسان آز بولور ايمدى عدالت شرط اولسه
باب معامله منسد اولوب جرح عظيم لازم كلور ايمدى بر كيمسنه بن اشبو نسنهيى بيعه
فلانجه ذاتك وكيليم ديو خبر ويرسه پس سامعك ظننه انك صدقى غالب اولديغى
تقديرجه اندن اول نسنهيى اشتراسى مشروع اولور نته كه ماسبقده بو كا متعلق كلام
مرور ايتدى وحظرك اخرندهده كلور ※ (وشرط العدالة فى الديانات) هى التى بين
العبد والرب (كالخبر نجاسة الماء فتيمم) ولايتوضأ (ان اخبر بها مسلم عدل) منزجر عما
يعتقد حرمته) ولو عبدا) او امة ※ مثلا بر صويك نجس اولمسندن خبر ويرمك مثللو
قولك كندو ايله ربيسى بيننده بولنان امور دينيهلرده خبر واحدده عدالت شرط قيلندى
زيرا بونلرك معاملات كبى وقوعى پك چوق اولمامغله كندوده عدالتك اشتراطنده
جرح معدوم وفاسقك قولنك قبولنه حاجت غير محتوم اولدى پس بر مسلم عادلكه
حرمتنى اعتقاد ايتديكى محرماتدن منزجر ومنتهى اولان كيمسنه هرنقدر عبده
ويا اريه دخى اولورسه بر صونك نجاستيله خبر ويررسه اول خبر ويرلان كيمسنه تيمم ايدر
صو ايله ابدست المز ※ (ويتحرى فى) خبر (الفاسق) بنجاسة الماء (و) المستور ثم يعمل

بغالب ظنه) ※ نجاست ما ايله مخبر فاسق ومستور الحال اولورسه مجرد انك خبرينه
اعتماد ايتميوب بر تحرى وتفتيش ايتدكدنصكره ظن غالبيله عمل وحركت ايدر ※ (ولو
اراق الماء فتيمم فيما اذا غلب على رايه صدقه وتوضأ وتيمم فيما اذا غلب) على رأيه
(كذبه كان احوط) وفى الجوهرة وتيممه بعد الوضوء احوط ※ مخبرك صدقنه ظن
غالبى اولديغى تقديرجه صويى توكوب تيمم ايتمك اغلب رايى كذبنه اولديغنه نظرا
اول صو ايله ابدست الوب وتيمم ايتمك احوط اولور جوهرهده تيممك بعد الوضوء
اولمسى احوطدر ديو مرسومدر تقديمنده هرنقدر احتياط وار ايسهده ※ قلت واما
الكافر اذا غلب صدقه على كذبه فاراقته احب قهستانى وخلاصه وخانية ※ شارح
عليه الرحمه ديركه صويك نجاستيله خبر ويرن كافرك صدق كذبنك اوزرينه غالب
اولورسه صويك اراقه اولنوب توكلسنى بنم عندمده پك محبوبدر لكن انكله ابدست
الوب نمازنى قلسهده اولور ※ قلت لكن لو تيمم قبل اراقته لم يجز تيممه لكن قبل
الاراقته ※ تيمم ايدرسه تيممى جائز اولمز كافرك اخبارى ملزم اولمامغين ※ بخلاف خبر
الفاسق لصلاحيته ملزما فى الجملة ※ فاسقك خبرى كافرك خبرينك خلافنده دركه صدقنه
ظن غالبى اولديغى تقديرجه فى الجملة ملزم اولقلغه صلاحيتى اولديغندن انجق تيمم
ايدر انكله توضى جائز اولمز (بخلاف الكافر) كافر سابقك خلافيندر ※ ولو اخبر عدل
بطهارته ※ وعدل بنجاسته حكم بطهارته) بر صويك طهارتيله بر عادل نجاستيله ديكر
بر عادل شخص خبر ويرسهلر اول صويك طهارتيله حكم اولنور ايكى خبر بربرينى ابطال
ايتمكله اصل اولان طهارته رجوع اولنور ※ بخلاف الذبيحة ※ ذبيحه بونك خلافندركه
تهاتر خبرنيله حلال اولمز بر قولده كراهت زائل اولور ※ وتعتبر الغلبة فى اوانى طاهرة
ونجسة وذكية وميتة فان الاغلب طاهر اتحرى وبالعكس والسواء لا الا للعطش ※ پاك ناپاك
اولان انار سمله ايله ذبح اولوب اولنميان حيوانلر اختلاط مجاورتله بربرلرينه مختلط
اولدقده غلبهيه اعتبار اولنور پس اكثرى پاك اولورسه تحرى ووقله بربرندن ممتاز
قيلنور عكسنده كه طاهر اولميان اغلب وطاهر غير طاهر برابر اولدقلرى صورتده
تحرى اولنميوب طهارت ويا اكل شرب حقنده جملهسى ناپاك عد اولنور الا صوسزلق
وقتندهشرب ايچون ايندرك پاكى ناپاكى ارانمز (وفى الثياب يتحرى مطلقا) ثياب مختلطده
مطلقا تحرى ايدركه كرك اكثرى طاهر وكرك اكثرى نجس اولسون زيرا ستر عورتده
خلف يوقدر طهارتده طپراق صويك خلفيدر ايمدى تحريسى بر ثوبك طهارتى
اوزره واقع اولورسه انك اوزرنده نماز قلمق تعيين ايدر ※ (دعى الى وليمة وثمة لعب
اوغناء قعد واكل) لو المنكر فى المنزل ※ بر كيمسه وليميه كه دوكون طعامنه دعوت
اولنوب واول محلده لعب ولهو ويا تغنى امثالى بعض منكرات بولنورسه ايمدى اول
درون منزلده بولنوب نفس طعام اكل اولنان محلده اولمزسه اوتروب طعامى اكل
ايدر وليمه حقنده اولم ولو بشاة حديث شريفى وارد اولمشدر وتعد بعد الدخول اولان

طعامدر بعضلر عقد وقتنده كه طعامدر ديديلر وليمه طعامنه اجابت عند البعض واجبدر
تركى جائز دكلدر اكثر علما سنيتنه قائلدر اجابتنده مؤمن قرنداشنك قلبنه سرور
ادخالنى موجب اولديغندن افضل اولان اجابتيدر فاسق معلنك دعوتنه اجابت
ايتامليكه حتى كندونك فسقنه عدم رضاكى بيلسيله اندن منتهى اوله ومالنك اكثرى
حرام اولان كيمسه نك واكل ربانك وكاسب حرامك دعوتلرينه اجابت اولنيوب
وهديه لرى قبول اولنمز اكثر مالى حلال اولورسه هديه سى قبول اولنوب طعامى اكل
اولنور ﴿تنبيه﴾ اكل وقتنده سكوت طائفه مجوسه تشبيه اولمغين مكروهدر حكايات
سلف صالحين وقول معروفله تكلم ايتمك كرك غنى كلمه سى كسر ايله قصر ايله فقرك
ضديدر يا ايله كتب اولنورمديله سماع معناسنده در الفله كتب اولنور ابن وريلك مقصود
وممدود مشتمل اشبو قولى بو قبيلدندر وارى الغنى يدعو الغنى الى الملاهى والغناء آه
﴿ واو على المائدة لاينبغى ان يعقد بل يخرج معرضا لقوله تعالى فلا تعقد بعد
الذكرى مع القوم الظالمين ﴾ واكر لعب ويا تغنى امثالى منكرات طعام اوزرنده
بولنورسه اول مجلسده قعود لايق اولمديغندن بشقه بلكه خروج واعراض
واجبدر زيرا حق سبحانه وتعالى حضرتلرى بعد تذكر النهى اول مقوله افعال
شنيعه يى مرتكب اولان قوم ظالمينله قعودون نهى بيورمشدر حتى بر مجلسده
غيبت ايدن بعض كسان بولنسه اندن دخى فرار واجبدر غيبت لهودن اشد
اولمغين زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم ☼الغيبة اشد من الزنا☼ بيورمشدر
﴿ (فان قدر على المنع فعل والا) يقدر (صبران لم يكن ممن يقتدى به فان كان) مقتدى
ولم يقدر على المنع خرج ولم يعقد) لان فيه شين الدين والمحكى عن الامام كان قبل
ان يصير مقتدى به ﴾ ايمدى وليمه دعوتنه اجابت ايدن كيمسنه انده بولنان منكرى
منعه قادر اولورسه انى وجوبا بالبار ازاله سى لازم اولمغين منعنه قادر اولمازسه قلبيله
انكار ايدرك صبر ايدر اكر مقتدى به اولان كيمسنه دن اولمزسه واكر مقتدى به
اولوب منعنه قادر اولمازسه وليمه محلندن خروج ايدوب انده قعود ايتمز قعودنده
دينه شين وعيب طارى اولمغين امام اعظم رحمه الله تعالى دن روايت اولنان
☼ ابتليت بهذا مرة فصبرت ☼ قولى كندولرينك مقتدا به اولمدقلرندن مقدم اولمق كرك
رسول الله تعالى عليه وسلم ☼من رأى منكم منكرا افليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه
فان لم يستطع فبقلبه وذلك اضعف الايمان☼ بيورمشلردر يعنى بو ايمانه كمال ضعف
كلديكى وقتده دركه نهى منكر ايدن كيمسنه كندويه معين وظهير بولمز
﴿ (وان علم اولا) باللعب (لايحضر اصلا) سواء كان ممن يقتدى به اولا لان حق الدعوة
انما يلزمه بعد الحضور لاقبله ابن كمال ﴾ مدعو مقتدا به اولسون ويا اولمسون برد عوتده
لهو ولعب امثالى منكر بولنه جغنى بيلورسه اكا حاضر اولمز زيرا دعوت حقى كندويه

بعد الحضور لازم اولور قبل الحضور لازم اولمز بو تعليل پك ظاهر جه دكلدر اوضح
اولان صاحب تبيينك سرد ايتديكى علتكه زيرا مدعوه كندوده منكر بولنان دعوته
اجابت ايجاب ايتمزدر حديث شريفده ☼من دعى فلم يجب فقد عصى الله ورسوله ومن دخل
على غير دعوة دخل سارقا وخرج مغيرا☼ وارد اولمشدر اتقانيده مذكوردركه بر كيمسنه
اعتبارلى معزز محترم برذات اولمغله بيلورسه كه كندونك دعوت اولنديغى محلده كه
منكر كندونك دعوته كلمسيله دفع اولور اول دعوته اجابت ايدر زيرا بونده ترك
معصيت ونهى منكر واردر دفع اوله جغنى فهم ايتمزسه كتمز (وفى السراج ودلت
المسئلة ان الملاهى كلها حرام ويدخل عليهم بلا اذنهم لانكار المنكر قال ابن مسعود
صوت اللهو والغناء ينبت النفاق فى القلب كما ينبت الماء النبات ﴾ سراجده
مذكوردركه مسئله مشروحه ملاهينك كليسنك حرمتنه دلالت ايدر نهى منكر ايدن
كيمسنه منكرات ايشلين كمسنه لرك فسقلرنى انكار ايچون كندولردن اذنسز محل
فسقلرينه دخول ايدر عبد الله ابن مسعود رضى الله تعالى عنه بيوردكه لهو وتغنينك
صوتى قلبده نفاق بتورر صو نباتاتى انبات ايتديكى كبى لكن لهودن اوچ نوعنه
رخصت شرعى واردر كشينك كندو عياليله ملاعبه سى وفرسنى تأديبى ويايى ايله و
اوقى ايله رمى ﴿ قلت وفى البزازية استماع صوت الملاهى كضرب قصب ونحوه حرام
لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم استماع صوت الملاهى معصية والجلوس عليها فسق
والتلذذ بها كفر اى بالنعمة فصرف الجوارح الى غير ما خلق لاجله كفر بالنعمة لاشكر)
شارح رحمه الله تعالى ديركه بزازيه ده مرسومدركه ضرب قصب امثالى ملاهى
صوتنى استماع حرامدر رسول اكرم ونبى افخم صلى الله تعالى عليه وسلمك استماع
ملاهى معصيت مجلسلرينه جلوس فسق كندولريله تلذذ كفردركه كفران نعمتدر
بيورمشدر حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك كندويى صمم علتندن مصون ومحفوظ
قيلوب سماعنى صحت وسلامتده قيلمسى نعمت جليله سنى ما خلق له اولان قرآن عظيم
الشان واحاديث شريفه استماعنه صرف ايتمامك نعمتى كفردر شكر دكلدر
﴿ فالواجب كل الواجب ان يجتنب كيلا يسمع لما روى انه عليه الصلوة والسلام
(ادخل اصبعيه فى اذنه عند سماعه) پس استماع ملاهى معصيت اولديسه كلى واجبله
واجب اولان كه پك واجب اولان استماعندن اجتناب واحترازدركه انى ايشتميه
زيرا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك بعض لاعن قصد تغنى كبى نسنه لرى سماعى
وقتنده مبارك اذن شريفنه اصبع مباركنى ادخال بيوردقلرى مرويدر ﴾ واشعار
العرب لو فيها ذكر الفسق تكره انتهى) اشعار عربدن كندوده معين محبوب
ويا محبوبه ويا خمر وظلم مدح وستايشنى متضمن اولمق كبى فسق ذكرى بولنورسه انك
استماع وقراءتى مكروهدر اما قصائد وثنايى مشتمل اشعارده كراهت يوقدر

﴿ اولتغليظ الذنب كما فى الاختيار اوللاستحلال كما فى النهايه) وياخود تلذذه كفر
اطلاقى تغليظ ـادرو يا استحلاله مبنيدر اولتغليظ الذنب اى بالنعمة اوزره معطوفدر
﴿ (فائدة) ومن ذلك ضرب النوبة للتفاخر فلو للتنبيه فلا بأس به كما اذا ضرب فى ثلثة اوقات
لتذكير ثلاث نفخات الصور لمناسبته بينهما فبعد العصر للاشارة الى نفخة الفزع وبعد
العشاء الى نفخة الموت و بعد نصف الليل الى نفخة البعث وتمامه فيما علقته على الملتقى
والله اعلم) ملاعى نوعندندر تفاخر ايچون نوبت ضربى ايمدى بعضى شيئه اشارت
وتنبيه ايچون اولورسه ضرر ايتز مثلا اوقات ثلثه ده صورك اوچ دفعه نفخسنى تذكير
ايچون ضرب ايدرسه ضرر اولمديغى كبى زيرا نوبتله نفخات ميانلرنده مناسبت واركه
بعد العصر اولان نوبتده نفخهٔ فزعه اشارت واركه هركس خانه لرنيه جمع اولورلر
بعد العشا اولان نوبتده نفخهٔ موته اشارت واركه نوم وقتيدر نوم ده احوالموتدرو موت
اصفردر نصف الليلدن صكره كه نوبتك بعث صورينه مناسبتى واردركه موت
اصغردن بعث وقتيدر بو بحثك تمام وتفصيلى بزم ملتقى اوزره اولان تعليقات
وشرحمزده در وانده مسطوردركه دوكون جمعيتلرنده اعلان واشتهار ايچون
بلاجلاجل دف ضربنه رخصت واردر لكن على هيئة التطرب اولمامليدر ﴿ (تتمه)
ابتداتغنى ايدن ابليس ورقص تواجد ايدن اصحاب سامريدر كندوزينه بوزاغو
صورتنده كندو ايچون بوكرمه صوتى اولان جسدا تخاذ ايتدكده قالقوب وجد كلوب
رقص آوراولديلر عبدهٔ عجل وكفار عادتيدر طريقت محمديه ده مسطوردركه
حق سبحانه وتعالى حضرتلرى كتاب مبيننده تنصيص وتصريحله رقصدن نهى
بيوردركه ﴿ ولاتمش فى الارض مرحا ﴾ يعنى يربوزنده فرحناك اولهرق كبرايله صالنى صالنى
يوريمه ديمك رقص ايسه اشد مرحدر بو طورلقدن نشأة ايدر كبيره در حرمتى
اجماعله در جلال الملة والدين مستحلى كافردر ديو افتا بيورمشدر لكن وجد حالنده
حركاتى مرتعشك حركاتى كبى ضرورى بعض صوفيه دن ذكروسماع مجلسنده
وقوعبولان رقص وصيحه امثالى حالات كندولرينه صدق اوزره بلاريا
وسمعه مستولى اولورسه جائز ومشروع اولور برنسنه مقاصدك اختلافنه مبنى بردفعه
حلال بردفعه حرمتله متصف اولديغى اولور ابو السعود ملخصا

﴿ فصل فى اللبس ﴾

مصنف والاجناب اكل مسائلنى لبس مسائلى اوزره تقديم ايلدى وتقديميده مناسبدر
زيرا انسانك كندويه شدت احتياجى واردر لباسدن فرض اولان عورت محلنى
ستر ايدوب حرارت وبرودتدن كندوينى حفظ وصيانت ايده جك مقداريدر اولى اولان سنت
وجهى اوزره پاموقدن و ياكتاندن وياصوفدن اتخاذ اولنمقدر زيلى نصف ساقه وكمى
رؤس اصابعه رسيده اولهرق خسيس ونفيس بيننده وسط سنت ثيابدر بيرامده وجمعه لرده
ومجامع ناسده تزين ايچون ثوب جميل مباحدر جميع اوقاتده تكبراتزين مكروهدر ثوب ابيض

واسود لبسى مستحبدر كورك لبسى ترك مينه مدبوغه وكورك مذبوحه لابأس قبلان وسائر
سباع دريلرينى بعد الدباغه لبسده بأس يوقدر ابو القاسم صفاردن منقولدركه خف احمر
فرعونك ابيض هامانك اسود علمانك خفلريدر ﴿ (يحرم لبس الحرير ولو بحائل) بينه وبين
بدنه ﴿ (على المذهب) الصحيح وعن الامام انما يحرم اذا مس الجلد قال فى القنية وهى
رخصة عظيمة فى موضع عم به البلوى ﴾ مذهب صحيح اوزره ايكدن منسوج قماش
واطلس ثوب لبسى رجاله حرمدر هرنقدر لابسيله كندونك بيننده حائل اولورسه ده
امام اعظم رحمه الله تعالى دن مرويدركه حرمتى انجق بدنه مس ايتديكنه
كوره درقنيه ده عموم بلوا محلنده بوقول رخصت عظيمه درديدى لكن صحيح
اولان مس اولسون وياولسون حرمتيدر ﴿ (اوفى الحرب) فانه يحرم ايضا عنده
﴿ وقالا يحل فى الحرب (على الرجل لاالمراة الاقدر اصابع) كاعلام الثوب (مضمومة)
وقيل منشورة وقيل بين بين ﴾ وياخود هرنقدر محاربه ده دخى اولورسه ينه امام اعظم
قتنده فقط رجله حرام درز يراحقنده حضرت على وسائر اصحاب كزين رضوان الله تعالى
عليهم اجمعيندن منقول حديث شريف واركه بركون رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم بولندقلرى محلدن طشره خروج وتشريف بيوروب يدمباركه سنك برنده حرير
وديكرنده التون اولهرق كندولرينه اشارتله اشبو ايكى نسنه بنم امتمك رجالى اوزره حراملر
اناثى اوزره حلالدر بيورديلركه الا ثوبك اعلامتلرى كبى بربرينه منضم اولهرق درت
پرمق مقدارى حريره رجاله رخصت واردر عند البعض پرمقلر مضمومه اولمقسزاچق
اولملى بعضلر بين بينكه نه مضموم ونه منشوره هممان اولديغى هيئت اوزره اولمق كرك
ديديلر امامين حربده حلالدر ديديلر ﴿ وظاهر المذهب عدم جمع المتفرق ولوفى عمامة
كما بسط فى القنية ﴾ ظاهر مذهب هرنقدر صارقده دخى اولورسه كنارنده كه حريردن
علائم متفرقه نك عدم جمعيدرينه كه قنيه ده بسط تفصيل اولندى ﴿ وفيها عمامة طرزها
قدر اربع اصابع من ابريسم من اصابع عمر رضى الله تعالى عنه وذلك قيس شبر نايرخص
فيه ﴾ ينه قنيه ده مذكوردركه اوجلرنده حضرت عمر رضى الله تعالى عنهك اصابعلرندن
درت پرمق مقدارى ايپلكدن منسوج مطرز عمامه استعمالنه رخصت واردر اصابع
مشروحه بزلك پرقارشينه قياس اولنمندر ﴿ (وكذا المنسوج بذهب يحل اذا كان هذا
المقدار) اربع اصابع (والالا) يحل للرجل زيلعى ﴾ التون صرمه دن منسوج ثوبدن
ينه بويله دركه درت پرمق مقدارى اولورسه استعمالى مشروعدر يوقسه مذكوره حلال اولمز
﴿ وفى المجتبى العلم فى العمامة فى موضعين او اكثر يجمع وقيل لا) مجتباده مسطوردركه
صارقده ايكى و يا زياده محلده كه علم جمع اولنور بعضيلر اولنماز ديديلر (وفيه وعن ابى ح
رحمه عمامة عليها علم قصب فضة قدر ثلاث اصابع لابأس ومن ذهب يكره وقيل
لايكره ﴾ مجتباده مرسومدركه امام اعظم وهمام اقدم رحمه الله تعالى دن مرويدركه

کندوده اوچ برمق مقداری کومشدن علامت اولان عمامه‌ده بأس یوقدر التوندن اولورسه مکروهدر عندالبعض غیرمکروهدر ✽ وفیه تکره الجبة المکفوفة بحریر ✽ یعنه مجتباده مرسومدرکه کناری ایپکله قیورلمش جبه لبسی مکروهدر ✽ قلت وبهذا ثبت کراهته مااعتاده اهل زماننا من القمص البصریة ✽ شارح علیه الرحمه دیرکه اشبو بیان مشروحله بزلك وقتنده بولنان ذواتك معتادلری اولان بصره کوملکلرینی استعماللرینك کراهتی ثابت اولدی ✽ وفیه المرخص العلم فی عرض الثوب قلت ومفاده ان القلیل فی طوله یکره انتهی قال المصنف وبه جزم منلا خسرو وصدر الشریعة لکن اطلاق الهدایة وغیرها یخالفه ✽ یعنه مجتباده مذکوردرکه حریردن استعمالنه طرف شارعدن رخصت ویریلان ثوبك عرضنه اولان علمدر شارح علیه الرحمه دیرکه بوندن فهم اولنان طولنده قلیلك کراهتیدر مصنف مرحوم بیورر مضمون مشروحله منلا خسرو وصدر الشریعه جزم ایلمدی لکن هدایه‌نك سائرلرینك بروجه اطلاق بیانلری مضمون سابقه مخالفدر (وفی السراج عن السیر الکبیر العلم حلال مطلقا صغیرا کان اوکبیرا قال المصنف رحمه الله تعالی وهو مخالف لمامر من التقیید باربع اصابع وفیه رخصة عظیمة لمن ابتلی به فی زماننا انتهی ✽ سراجده سیرکبیردن نقلادیرکه اثوابدن بیوك ویاکوچك حریردن علامت استعمالی حلالدر مصنف دیرکه بوسالف الذکر درت برمقله تقییده مخالفدر وبونده فی زماننا مبتلی اولان بعضی کسانه رخصت عظیمة واردر ✽ قلت قال شیخنا واظن انه ازایة ومایعقد علی ازرع فانه حلال ولوکبیرا الانه لیس بلبس وبه یحصل التوفیق ✽ شارح علیه الرحمه دیرکه بزم شیخمز بیوردیلرکه سیرکبیرك العلم حلال مطلقا کلامی یراق ورمح اوزره معقود حریر حقنده در ظن ایدرز براهرنقدر بیوکده اولورسه کندوده لبس اولمامغین حلال اولان اودر وبونکله قولین سابقین میانلرندن توفیقده حاصل اولور ✽ (ولابأس بکلة الدیباج) هوماسداه ولحمته ابریسم شرح وهبانیه (للرجال) الکلة بالکسر البشخانة والناموسیة لانه لیس بلبس ونظمه شارح الوهبانیه فقال ✽ وفی کلة الدیباج فالنوم جائز ✽ وفی قنیة والمنتقی ذامسطر ✽ کندوده لبس اولمامغین اتماسی وده زنی ایپك اولان دیباجدن معمول کافك کسریله کله که بشخانه وناموسیه تعبیر اولنان اورزن وسنکدن محافظه ایچون اتخاذ اولنان ستره ویرده استعمالنده رجاله بأس یوقدر واشبو مضمون مشروحی وهبانیه شارحی نظمله بیان ایدوب دیدیکه دیبادن معمول ناموسیه استعمالیله کندوده نوم جائزدر ومفاد مذکور قنیه ومنتقی نام معتبراتده مسطوردر ✽ (وتکره التکة منه) ای من الدیباج هو والصحیح وقیل لابأس بها ✽ دیبادن معمول شلوار بندکه اوچقور استعمالی مکروهدر کندوسی مستقل اولدیغندن انجق صحیح اولان بوقولدر بعضیلر بونده بأس یوقدر دیدیلر ✽ (وکذا) تکره (القلنسوة وان کانت تحت العمامة والکیس الذی

یعلق) قنیه ✽ ایپکدن منسوج قلنسوه که باشه کیجك لباسدخی ینه مکروهدر هرنقدر صارقك ماتحتنده اولورسه ده وکندونك مثلا بوینه تعاقیله استعمال ایتدیکی کیسه استعمالیده مکروهدر ✽ (اختلف فی عصب الجراحة به) ای بالحریر کذا فی المجتبی ✽ یاره‌یی حریرایله باغلمقده میان علماده اختلاف اولندی بعضلر مکروه وبعضلر غیرمکروهدر دیدیلر ✽ وفیه انله ان یزین بیته بالدیباج ویتجمل باوانی ذهب وفضة بلاتفاخر ✽ ینه مجتباده مرسومدرکه رجاله کوره بلاتفاخر کندوخانه‌لرینی دیباوالتون وکومش اوانیله تزیین وترصیع واردر ✽ وفی القنیة یحسن للفقهاء لف عمامة طویلة ولبس ثیاب واسعة ✽ قنیه‌ده مذکوردرکه فقهایه سائر جهله‌دن امتیاز ومقام علمی اظهار واعزاز ایچون عمامهٔ طویله صارنوب وثیاب واسعه کیمك کوزل اولورکه انکله معروف اولمغله هرکس کندودن اموردینیه‌لرینی سؤال ایدرلر ✽ وفیها لابأس بشد خمار اسود علی عینیه من ابریسم لعذر قلت ومنه الرمد ✽ ینه قنیه‌ده مذکوردیرکه برعذره مبنی کشی‌یه کندو کوزلری اوزره سیاه ابریسمدن منسوج مندیل بغلمقده بأس یوقدر مثلا قره باغله کوزك قراقسی کبی شارح کوز اغریسی دخی عذردندر دیر ✽ وفی شرح الوهبانیة عن المنتقی لابأس بعروة القمیص وزره من الحریر لانه تبع ✽ وهبانیه شرحنده منتقادن نقلا مسطوردرکه کوملکك ایلیکی ودکمه‌سی کندویه تابع اولدیغندن حریردن اتخاذ اولنورسه باس یوقدر ✽ وفی التاتار خانیة عن السیر الکبیر لابأس بازرار الدیباج والذهب) تاتارخانیه‌ده سیرکبیردن نقلا مرسومدرکه دیبادن وذهبدن معمول دکمه استعمالنده بأس یوقدر ✽ وفیها عن مختصر الطحاوی لایکره علم الثوب من الفضة ویکره من الذهب قالوا وهذا مشکل فقد رخص الشرع فی الکفاف والکفاف قدیکون من الذهب انتهی ✽ ینه تاتارخانیه‌ده مختصر طحاویدن نقلا مرسومدرکه ثوبه کومشدن علامت مکروه دکلدر التوندن مکروهدر لکن بوکه بعض اشکال ایراد ایتدیلرکه شرع شریف کفافه که ثوبی مقدما ایلوب تکلدکدنصکره کنارلرینی محکمجه قیوروب دیکمکه اذن ورخصت ویرلمشدر کفاف ایسه بعضی التوندن اولور لکن کفافك التوندن اولدیغی مسلم دکلدر زیرا اثرده وارد اولان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمك حریرایله مکفوفه جبه‌یی لبسیدر (تنبیه) یوکدن وقیلدن اتخاذ اولنان اثواب لبسی سنة انبیا علیهم الصلوة والسلامدر وتواضع علامتیدر ابتدا لبس ایدن حضرت سلیمان علیه الصلوة والسلامدر حدیث شریفده ✽ نوروا قلوبکم بلباس الصوف فانه مذلة فی الدنیا ونور فی الاخرة وایاکم ان تفسدوا دینکم بمحامد الناس وثنایهم ✽ وارد اولمشدر یعنی سزقلوبکزی صوفدن معمول لباسله تنویر ایدیکز زیرا اودنیاده مذلت اخرتده تنوردر سزلر ناسك سززه مدح وثنالریله والبسه واثوابلریکزی کندولرینك کنه اویدرمغله دینلریکزی فساده ویرمدن

احتراز ایدیکز واوسزدن احتراز ایتسون لکن بو کندوده نفسه کسر ومذلت اولان
صوف لباسده در یك رقیق والوان نفیسه لر ایله ملون صوف لباسلر بو قبیلدن دکلدر
بلکه بو اهل دنیادن کبارلر لباسیدر بعض سلف صالحیندن روایت قیلنور که
بکلی وقالن ثواب لبسی سنت اسلا مدندر ورجال ونسایه سرا ویل لبس سنتدر
واشتراثیابدندر نساط انفه سنه کندو خانه سنده محللری اره سنده نا ×رمه کور نمیدرك
مکشوف الراس کزمك وماتحتی کورینور زیاده رقیق قماش وملس اثواب لبسنه
رخصت واردر ابریشمدن منسوج سجاده ده نماز قیلمقده کراهت یوقدر لبس اولمامغین
لبسك ماعداسیله انتفاع حرام دکلدر رجال ثوب حریر اوزره نماز قیلارسه مکروهدر
نمازك غیرنده اوزرینه جلوسده کراهت یوقدر وحریر ایله منقش دیبادن معمول
وساده یه استناد واوزرینه جلوسده کراهت یوقدر تسبیحك نشان محللرنده حریر وصفی
لبس اولمامغین مشر وعدر صاریغی بوز ذقده صارمه سی مثلاو کلب کاب سکلمی
بردن چقاروب ارضه القا ایتماملی کذافی خزانة المفتین ❊(و یحل توسده وافتراشه)
والنوم علیه ❊ حریری یصدق ودوشك ایدوب اوزرنده اویومق حلال اولور
زیرا سلطان انبیا علیه افضل التحایا حضرتلرینك ایکدن وساده اوزره جلوسی مرویدر
وابن عباس ابن خیرالناسك بساطنده مرفقه حریر اولدیغی وانس رضی الله تعالی
عنهك بر ولیمه یه حضورنده وساده ٔ حریر اوزره جلوسلری تحقیق کرده ٔ رواة اولمشدر
واوزرینه جلوسده کندوبی استخفاف واردر کویا کندوده تصاویر اولان بساط
مجراسنه جاری وتعظیمدن عاریدر ❊ وقالا والشافعی ومالك حرام وهو الصحیح
کمافی المواهب قلت فلیحفظ هذالکنه خلاف المشهور ❊ امامین همامین وامام شافعی
ومالك علیهم الرحمه حریرك وساده وفراش اتخاذنی حرامدر دیدیلر مواهبك دیدیکی کبی
صحیح اولانده بودر شارح علیه الرحمه دیرکه مضمون مشروحی حفظ ایتملی لکن
متون معتبرهٔ مشهوره لرك وشروحك خلافیدر ❊ واما جعله دثار اوازار افانه یکره
بالاجماع سراج واما الجلوس علی الفضة فحرام بالاجماع شرح مجمع ❊ زثار زیبون
وقفتان مثلاو بدنه مماس اولمیان شعار کوملك کبی جسده مماس اولان ازار بلدن
اشغه طوتلان اثوابدرلر یعنی حریری دثار ویا ازار قیلمق اجماعا مکروهدر
اما کومش اوزره جلوس بالاجماع حرامدر رخصت انجق درت پرمق مقداری
علامت قلمقده در اوردخی اخرتده اهل جنتك حله لرینك انموزج ونمونه لرینه
اطلاعله انك لذتنی بیلوب وکندویه موصیل رضا وعمل صالح طریقلرینه تشبث
ورغبت ایچوندر ❊(و) یحل (لبس ماسداه ابریسم ولحمته غیره) ککتان وقطن وخز
لان الثوب انمایصیرثوبا بالنسج والنسج باللحمة فکانت هی المعتبرة دون السدا ❊ رجاله
سداسیکه ارشی ودره زنی ابریشم ولحمه سیکه اتمه سی کتان وقطن وبرنوع یوك کبی

انك غیری نسنه دن اتخاذ اولنسان ثوبك لبسی حلال اولور زیرا ثوب انجق نسجله
ثوب اولور نسجده لحمه ایله وجوده کلمك ایله انجق معتبر اولان کندوسی اولدیده
سداسی اولمدی ❊ قلت وفی الشرنبلالیة عن المواهب یکره ماسداه ظاهر کالعتابی ❊
وقیل لایکره ونحوه فی الاختیار) شارح رحمه الله تعالی دیرکه مواهبدن نقلا شرنبلالیدن
مسطوردرکه عتابی کبی سداسی ظاهر دنده مشاهده اولنورسه انك لبسی مکروهدر
بعضلر مکروه دکلدر دیدیلر بونك مثلی اختیارده ده مسطوردر ❊ قلت ولاتخفی
ان المرجح اعتبار اللحمة کمایعلم من العزمیة بل فی المجتبی ان اکثر المشایخ افتوا بخلافه
وفی شرح المجمع الخز صوف غنم البحر انتهی ❊ شارح علیه الرحمه دیرکه ارباب درایة
خفی دکلدر حل وحرمتده مرجح اولان اعتبار لحمه یه در سدایه دکلدر سدا
هرنقدر ظاهر ونمایان اولورسه ده نته که عزمیه دن معلوم اولور بلکه مجتباده ذکر اولنان
اکثر مشایخك سداسی ظاهر اولدیغی تقدیرجه کراهتنه قائل اولنلرك خلافنه افتالریدر
مجمع شرحنده خز دکز قیونك یوکیدر دیو مرسومدر ❊ قلت وهذا کان فی زمانهم
واما الان فمن الحریر وحینئذ فیحرم برجندی وتاتار خانیة فلیحفظ ❊ اشبو خزك دریا
غنمك یوکنه اطلاق اولنمسی فقهانك زمانلرنده ایدی شمدی حریردن اتخاذ اونمقده
اطلاق اولنورامدی حرام اولور ❊(و) حل (عکسه فی الحرب فقط) لوصفیقا یحصل به
اتقاء العدو فلو رقیقا حرم بالاجماع لعدم الفائدة سراج واما خالصه فیکره فیها عنده خلافا
لهما ملتقی ❊ سالف الذکر سداسی ابریشم لحمه سی سائردن اولان لباسك عکسیکه دروزنی
مثلا ایپلك اتمه سی ایپك اولان البسه نك فقط محاربه هنکامنده دخی رجاله لبسی حلالدر
اکر کندو ایله دشمندن اتقا ومحافظه اولنور محکم وشدید النسج اولورسه
پس رقیق اولورسه عدم فائده سنه بناء اجماعا حرام اولور خالص ساده حریردن
لباسك لبسی امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده حین محاربه ده مکروهدر امامینچوندر
اختلاف اشبو اختلاف سابق الذکر اجماع حکایه سنی نقض ایدر ❊ قلت ولم ارمالو
خلطت اللحمة بابریسم وغیره والظاهر اعتبار الغالب ❊ شارح علیه الرحمه دیرکه
لحمه سی حریر ایله غیری نسنه دن مختلط اولورسه اکا متعلق کلامی کورمه مدم ظاهر اولان
غالبنی اعتبار ایتمکدر ❊ وفی حاوی الزاهدی یکره ماکان ظاهره قزاوخط منه
قز وخط منه قز وظاهر المذهب عدم جمع المتفرق الا اذا کان خط منه قز وخطمنه
غیره بحیث یری کله قزا فاما اذا کان کل واحد مستبینا کالطراز فی العمامة فظاهر
المذهب انه لایجمع انتهی ❊ حاوی الزاهدیده مذکوردرکه ظاهری ایپك ویاخود
برجبوغی یوك وبرجبوغی ایپك اولان قماشك لبسی مکرهدر ظاهر مذهب متفرق
اولان حریرك عدم جمعیدر الا ثوبك برخطی حریر وبری غیر برنسنه دن اولوب لکن
نظر اولندقده کلیسی ایپك کورنورسه بونده جمع متفرق اولور اما صارقك کنارنده که

سروی شکلنده که علایملر کبی خطوطك هر بری ظاهر ومستبان اولورسه ظاهر
مذهبده جمع اولنماز (واقر شیخنا قلت وقد علمت ان العبرة للحجة لاللظاهر علی الظاهر
فافهم) شارح علیه الرحمه دیرکه اشبو مضمون مشروحی بزم شیخمز اقرار ایتدی
وماسبقده معلومکده اولدیکه قول ظاهر اوزره اعتبار لحیه‌یه‌در ظاهرده کنه‌دکلدر
※(وکره لبس المعصفر والمزعفر الاحمر والاصفر للرجال) مفاده انه لایکره للنساء※
رجاله عصفور وزعفران‌ایله صبغ اولنمش قرمزی وصاری اثوابی کیمك مکروه قلندی
بوندن فهم اولنان نسایه عدم کراهتیدر ※(ولا بأس بسائر الالوان) وفی المجتبی
والقهستانی وشرح النقایة لابی المکارم لابأس بلبس الثوب الاحمر انتهی ※ بیاض
ماوی سیاه کبی سائر الواندن مصبوغ لباس یوقدر مجتباده قهستانیده ابو المکارمك
نقایه شرحنده ثوب احمر لبسنده بأس یوقدر دیو مسطوردر ※ ومفاده ان الکراهة
تنزیهیة لکن صرح فی التحفه بالحرمة فافاد انها تحریمیة وهی المحمل عند الاطلاق
قاله المصنف قلت وللشرنبلالی فیها رسالة فیها ثمانیة اقوال منها انه مستحب ※
نقل مشروحك مفادی کراهتك تنزیهی اولمسیدر زیرا لا بأس کلمه‌سی غالبا ترکی
اولی اولان شیده استعمال اولنور لکن تحفة الملوك‌ده حرمتله تصریحی تحریمه اولمسنی
افاده ایدر مصنف مرحوم مطلق ذکر اولنمغله تحریمه‌یه حمل اولنور دیدی شارح
رحمه الله دیرکه شرنبلالینك حرمتله ملون اثوابی لبس حقنده بر رساله‌سی وارکه
انده سکز قول واردر اندن بری انك مستحب اولمسیدر زیرا ائمه ثلثه که امام اعظم ومالك
وشافعی رحمهم الله تعالی ثوب احمرك لبسی حلالدر بیورمشلردر ورسول الله صلی الله
تعالی علیه وسلمك حلۀ حمرا لبس بیوردقلری بده مرویدر ودلیل قطعیکه ※ خذوا زینتکم
عند کل مسجد ※ نظم کریمنده حلتی مثبتدر اخذیله امر اولنان عام اولوب اصولده
مقرر اولدیغی اوزره عامك حکمیده عمومی اوزره اجرا اولدیغنه مبنی ※(ولایتحلی الرجل
بذهب وفضة) مطلقا (الا بخاتم ومنطقة وحلیة سیف منها) ای الفضة اذا لم یرد
به التزین ※ رجاله کوره مطلقا که هنکام محاربه‌ده وغیریسنده التون وکومشله تحلی
وتزین مشروع دکلدر الا خاتم وبیلك کمریله منطقه که وکشدن اولان حلیه سیفله
تحلی جائزدر انکله تزین وتجبر مراد اتمزسه قیدده مذکوردرکه حلقه‌لری کومش
منطقه استعمالنده بأس یوقدر لکن سیفده فضه اولان محله النی اورمه‌ملی ※ وفی المجتبی
لایحل استعمال منطقة وسطها من دیباج وقیل یحل اذا لم یبلغ عرضها اربع اصابع
وفیه بعد سبع ورق ولایکره فی المنطقة حلقة حدید ونحاس وعظم وسیجیء حکم لبس
اللؤلؤ ※ مجتباده مرسومدرکه وسطی دیبادن اولان منطقه‌یی استعمال حلال اولمز
بعضیلر عرض درت پرمغه بالغ اولمزسه حلال اولور دیدیلر ینه مجتباده محل مزبوردن
یدی ورقه دنصکره منطقه‌ده دمردن ونحاسدن وکمکدن معمول حلقه استعمالی

مکروه دکلدر دیو مسطوردر اینجو وضع اولنمش لباس لبسینك حکمیده قریبا کلور
※(ولایتختم) الا بالفضة لحصول الاستغناء بها فیحرم (بغیرها کحجر) وصحح السرخسی
جواز الیشب والعقیق وعمم منلا خسرو (وذهب وحدید وصفر) ورصاص وزجاج
وغیرها لما مر) کومشك ماعداسی طاش والتون ودمر وتوج وقورشون وسرچه
امثالی نسنه‌لر ایله تختم اولنمز ایمدی بونلر ایله تختم حرام اولور فضه ایله بونلردن استغنا
حاصل اولدیغندن امام سرخسی علیه الرحمه یشبکن یشم دیدکلری برنوع معروف
طاشکه بعض بچاق قبضه‌سی یاپرلر اعلی‌سی خطایی نوعیدرکه آتشده یانمز بر ادمك
اوزرنده بولنسه صاعقه اصابت اتمز انکله وعقیقله تختمك جوازنی تصحیح ایلدی
ومنلا خسرو تعمیم بیوردیلرکه سائر انواع احجارك طوپی ایله تختم جائزدر ※ فاذا
ثبت کراهة لبسها للتختم ثبت کراهة بیعها وصیغها لما فیه من الاعانة علی مالایجوز
وکل ماادی الی مالایجوز لایجوز وتمامه فی شرح الوهبانیة ※ پس مارالذکر فضه‌نك
ماعداسندن ومصوغ تختم ایچون اولان نسنه‌نك استعمالنك کراهتی ثابت اولدیسه
بیعی وصیغی که یاپمسیکده کراهتی ثابت اولدی کندوزنده جائز ومشروع اولمیان
شیء اوزره اعانه اولمغین زیرا هر برشیکه جائز اولمیان نسنه‌یه مؤدی جائز اولماز صواب
اولان وصیغها بدلنه صوغها دیمك ایدی ماده واوتیه العین اولدیغندن ※(والعبرة
بالحلقة) من الفضة (لا بالفص) فیجوز من حجر وعقیق ویاقوت وغیرها ※ استعمالده
اعتبار کومشدن اتخاذ اولنان حلقه‌یه‌در کندویه وضع اولنان قاشه‌دکلدر ایمدی
قاشی طاشدن وعقیقدن ویاقوتدن وسائر انواع احجارك قنقیسندن یاپسك اولور
※ وحل مسمار الذهب فی حجر الفص ویجعله لبطن کفه فی یده الیسری وقیل الیمین
الا انه من شعار الروافض فیجب التحرز عنها قهستانی وغیره ※ مهرك قاشنی حلقه‌سنه
التون میخله پرکتمك حلالدر کندوسی تابع اولدیغندن رجل خاتمك قاشنی صول النك
ایچینه قیلار عورتك تزینه احتیاجنه مبنی ظاهر کفینه قیلار بعضیلر یدیمنی سنده
قیلار دیدیلر شوقدر وار که صاغنده طشیمق روافض علامتندر ایمدی اندن
تحرز واجب اولور ※ قلت ولعله کان وبان فتبصر ※ شارح رحمه الله تعالی دیرکه
ظن ایدرمکه خاتمك یدیمنده قلنمسی شعار روافضدن اولدیغی عصر سابقده
ایدی شمدی منفصل اولدی بووقتده شعاردن اولدیغنه شعورمز یوقدر شمس الائمة
السرخسینك انشادندندر ※ فختم کیف شئت لاتبال ※ بخنصرك الیمین او الشمال ※
سوی حجر وصفر او حدید ※ او الذهب الحرام علی الرجال ※ وان اجبت باسمك فانقشه ※
وباسم الله ربك ذی الجلال ※ وینقشه اسمه او اسم الله تعالی لاتمثال طیر او انسان
ولا محمد رسول الله ولایزیده علی مثقال ※ مهر استعمال ایدن کیمسنه اکا کندو اسمنی
ویا الله تعالینك اسم شریفنی نقش واملا ایدوب قوش ویا انسان صورتنی ومحمد

رسول الله نقشنی کتب ایتز زیرا بو رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمك خاتم مباركنك
نقشی ایدی ابو بکر الصدیق رضی الله تعالى عنهك مهرنده نعم القادر الله مکتوب ایدی
حضرت عمر رضی الله تعالى عنهك خاتمنده کفی بالموت واعظا عثمانك که الملك
لتصبرن اولتندمن علینك که الملك لله ایدی رضی الله تعالى عنهم امام اعظم رحمه الله
تعالى نك که قل الخیر والا فاسکت ابی یوسفك که من عمل برأیه فقد ندم امام محمدك که من صبر
فقد ظفر در رحمهم الله تعالى وخاتمی مثقالدن زیاده اولمالی ﴿ (وترك التختم لغير سلطان
والقاضی) وذی حاجة الیه کمتولی (افضل) ﴾ پادشاهك وقاضینك ومتولی کبی مهره محتاج
اولان بعض ذواتك ماعداسنه تختمی ترك افضلدر لکن اکثر علما جوازینه قائللردر ﴿ (ولا
یشدسنه) المتحرك (بذهب بل بفضة) وجوزهما محمد (اویذبان) ﴾ دیشنی التونله برینه باغلمق
یوقدر بلکه کومشله باغلرامام محمد ایکسیله ده شدی تجویز ایلدی (ویتخذ انفامنه) لان
الفضة تنتنه ﴾ التوندن بورون اتخاذی مشروعدر کومش بورنی فنا قوقتدیغندن
﴿ (وکره الباس الصبی ذهبا اوحریرا) فان ماحرم لبسه وشربه حرم الباسه
واشرابه ﴾ اوغلان جوجغنه التون ویاایپك اثواب الباسی مکروه قیلندی لبس
وشربی حرام اولان نسنه نك الباس واشرابیده حرام اولمغین نص امت محمدك
ذکورینه التونله حریرك حرمتیله بلاقید البلوغ وارد اولمشدر ایمدی کناهی الباسی
ایدن ذواته اولورز یرابزلر انلرك محافظه سیله مأمورز ﴿ (لا) یکره (خرقة لوضوء)
بالفتح بقیة بلله (اومخاط) وعرق لو لحاجة ولو للتکبر تکره ﴾ ابدست صویندن بعضی
اعضاده باقی قلان بللی ویابوروندن جاری اولان سوموکی ویاتری اخذ وازاله
ایچون لدی الحاجه مندیل استعمالنده کراهت اولماز تکبر اولورسه مکروهدر تر بعله
اتکابلا حاجة مکروه لدی الحاجة غیر مکروه اولدیغی کبی ﴿ (و) لا (الرتیمة) هی خیط
یربط باصبع اوخاتم لتذکر الشیء والحاصل کل فعل تجبرا کره ومافعل لحاجة لاعنایة ﴾
برشیء اونتمامق ایچون پرمغه ویاخاتمه ایپ باغلمقده کراهت یوقدر حتی رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلمدن بعض اصحابه اننده ایله امر بیورمشلردر ایمدی کندویه
غرض صحیح تعلق ایتکله کراهت اولمدی حاصل کلام هر برشیکه تجبر وتکبر ایشلنور
مکروهدر احتیاج وضرورته مبنی اولورسه کراهت اولماز ﴿ (فرع) فی المجتبی التمیمة
المکروهة ماکان تغیر العربیة ﴾ مجتباده مذکوردرکه تمیمه مکروهه لغت عربیه نك غیریله
اولان تعویذ ونسخه درکه مثلا لغت سریانیه اوزره بعض حروف مقطعاتدن تحریر
اولنان شیلردر شلبیده ابن اثیردن نقلاله مرسومدرکه تمائم تمیمه نك جمعیدرکه عرب
طائفه سی آنی بونجقدن دیزوب اصابت عیندن توقی ایچون جوجقلر ینك کردانلرینه
تعلیق ایدرلر والله تعالى اعلم واستغفر الله العظیم

(فصل)

﴿ فصل فی النظر والمس ﴾

نظر ومس حقنده فصل حاسم الاشکالدر ﴿ (وینظر الرجل من الرجل) ومن غلام بلغ
الشهوة مجتبی ولو امرد صبیح الوجه وقدمر فی الصلوة ﴾ رجلك رجله وهرنقدر
ساده روو صبیح الوجه محبوب دلارا اولورسه ده اوان بلوغه رسیده غلامه نظری
جائز ومشروعدر لکن شهوتله کندویه نظر ممنوعدر ﴿ والاولی تنکیر الرجل لئلا یتوهم
ان الاول عین الثانی وکذا الکلام فیما بعد قهستانی قلت وقرینة المقام تکفی فتدبر) اولی
اولان وینظر الرجل عبارهسنده رجل کلمهسنك نکره اولمسیدرکه حتی اول ثانینك
عینی اولمق توهمی اولمیه زیرا برلفظ معرفه اولهرق اعاده اولنورسه اولك عینی اولور
لکن بوقاعده کلیه دکلدر الله جلیل کتاب مبینده بیوررلر ﴿ وانزلنا الیك الکتاب
بالحق مصدقا لما بین یدیه من الکتاب ﴾ پس بونده کتاب ثانی اولك غیریدر بوندن صکره
ذکرانی وتنظر المرأة المسلمة من المرأة قولنده کلامده بنه بویله در شارح علیه الرحمه
جواب مقامنده دیرکه مغایرته مقام قرینهسی کفایت ایدر ﴿ ثم نقل عن الزاهدی
انه لو نظر لعورة غیره باذنه لم یأثم قلت وفیه نظر ظاهر بل لفظ الزاهدی نظر لعورة غیره وهی
غیر بادیة لم یأثم انتهی فلیحفظ ﴾ وبوندنصکره امام زاهدیدن نقل ایدرکه برکیمسنه
براخر کیمسنه نك عورتنه کندونك اذنیله نظر ایلسه اثم اولماز شارح علیه الرحمه
دیرکه قهستانینك نقلنده نظر ظاهر واردر زیرا زاهدینك اصل عبارهسی برکیمسنه
برکیمسنه نك عورتنه اعضاسی ظاهره اولمیهرق اثوابیله وجاریله مستوره اولدیغی
حالده نظر ایدرسه آثم اولماز مضمونیدر ﴿ (سوی مابین سرته الی تحت رکبته) فالرکبة
عورة لا السرة ﴾ سره سیله رکبهسنك تحتك ماییننك ماعداسنه نظر ایدر پس رکبهسیله
رجلك دیزی عورت سره سیکه کوبکی عورت اولمامش اولور عمرو بن شعیب رضی الله
تعالى عنهدن مروی عورة الرجل مابین سرته الی رکبته حدیث شریفنه مبنی عبدالله
بن عمر رضی الله تعالى عنه ازار اتخاذ بیوردقلری وقتده سره لرینی کشف بیوررلر ایدی
وحماملرده ناس ازار ایدرلر اکثرینك سره لری مکشوفه اولور برکیمسنه ده انکار ایتز
رکبه نك عورت اولمسی فخذك کندن اخفدر حتی رکبه سی مکشوفه اولان ذات رفعتله
فخذی مکشوفه اولان عنفله انکار اولنور ﴿ (ومن عرسه وامة الحلال) وطئها فخرج
المجوسیة والمکاتبة والمشترکة ومنکوحة الغیر والمحرمة برضاع او مصاهرة فحکمها
کالاجنبیة مجتبی ویشکل بالمفضاة فانه لایحل وطؤها وینظر الیها قهستانی قلت
وقد یجاب بانه اغلبی) (الی فرجها) بشهوة وغیرها والاولی ترکه لانه یورث النسیان ﴾
کشینك زوجه سیله کندویه وطئ حلال اولان جاریه سینك شهوتله وشهوتسز فرجنه دك
نظری جائز ومشروعدر لکن اولاسی ترکیدر نسیانی وضعف بصری مورث اولمغین
ایمدی امه نك حلالله تقییدیله مجوسیه ومکاتبه ومشترکه ومنکوحة الغیر و رضاع

ويامصاهرت سببيله محرمه اولان مثلا موطوئه سينك اناسى وياقزى اواق كبى اولان
جاريه‌لر حكم مشروحدن خروج ايتمكله انلرك نظرده حكملرى اجنبيه غيرك جاريه‌لرى كبى
اولدى مضمون مشروحه بعض سؤال ايراد ايتمشلركه دليلكز جارى حكم مدعاسى
تخلفدركه مفضاة اولان جاريه كه قبلاه دبرو يانلرنده كه حجابى منقطعه اولان جاريه‌نك
وطئ حلال دكلدر حالبوكه كندويه نظر جائزدر بوندن بعض جواب ويرمشلركه
اشبوجاريه‌يه نظرك حلنى حلالة الوطئ‌له تقييد اغلبيدر وجماعى قبل طرفندن اولديغى
معلومى اولو رسه وطيئده حلال اولور ﴿ (ومن محرمه) هى من لا يحل له نكاحها
ابدا نسب اوسبب ولو بزنى (الى الراس والوجه والصدر والساق والعضدان امن
شهوته) وشهوتها ايضا ذكره فى الهداية فمن قصره على الاول فقد قصر ابن كمال ﴾
نسب وهرنقدر زنادنخى اولو رسده سبب سببيله ابدا نكاحى حلال اولميان
محرمندن رجله باقمسى مشروع اولان عضـوى باشى ويوزى وكوكسى وساق
وبازوسيدر اكر كندونك و يانك شهوتندن امين اولورسه نسانك‌ده شهوتنده
امنيتنى هدايه‌ده ذكر ايلدى ايمدى مصنف كبى مجرد رجلك ذكرينه حصر ايدن
قصور ايتمش اولور ﴿ (والالا لا الى الظهر والبطن) خلافا للشافعى (والفخذ) واصله
قوله تعالى ۞ ولا يبدين زينتهن الا لبعولتهن ۞ الآيه وتلك المذكورات مواضع الزينة
بخلاف الظهر ونحوه ﴾ محرمنك محل مشروحلرينه نظرنده انسان شهوتندن امين
اولمزسه باقمسى مشروع اولمز اما محرمنك ارقه‌سنه وقارننه واويلغنه نظر ايده‌مز
ظهر ايله بطنده امام شافعى ايچوندر اختلاف اشبو مواضع مشروحه‌لره محرملرك
عدم نظرلرينك اصل ومبنازى الله ذو الجلالك ولا يبدين زينتهن الا لبعو لتهن قول
شريفيدر يعنى طائفهٔ نسا زينت محلى اولان مواضع مرسومه‌لرى كشف واظهـار
ايتمسونلر ديك ايمدى نظم مجيددن نفس زينتك عدم ابداسى مراد اولمدى زيرا
عين زينته مطلقا نظر مباحدر نهيدن مرادموضع زينتدر باش موضع تاجدر وجه
موضع كحل بيـون بوغاز موضع قلاده وكردانه در ظهرا مثالى عضولر مار الذكر
عضولرك خلافنه‌در ﴿ (وحكم امة غيره) ولو مدبرة اوام ولد (كذلك) فنظر اليهـا
كمحرمه ﴾ هرنه‌قدر مدبره ويا ام ولد دخى اولورسه غيرك جاريه‌سنك حكمى دخى
ينه بويله‌دركه اجنبى اكا محرمى كبى نظر ايدر ﴿ (وما حل نظره) ممـا مر من ذكر
اوانثى (حل لمسه) اذا امن الشهوة على نفسه وعليهـا لانه صلى الله تعـالى عليه
وسلم كان يقبل رأس فاطمة رضى الله تعـالى عنها وقال عليه الصلوة والسلام من
قبل رجل امه فكانما قبل عتبة الجنة وان لم يأمن ذلك اوشك فلا يحـل له النظر
والمس كشف الحقايق لابن سلطان والمجتبى ﴾ اردن وعورتدن مار الذكر نظرى حلال
اولان اعضالرينك لمسيده حلال مشروع اولور اكر كندونغسينك ويامس اولنان

عورتك شهوتندن امين اولورسه زيرا رسول الله صلى الله تعـالى عليه وسلم دختر
پاكيزه‌لرى فاطمة الزهرا رضى الله تعالى عنهانك رأس مباركارين تقبيل بيورب بوندن
جنت رائحه‌سن استشمام ايده‌يورم بيوررلر ايدى وسفر خيراثرلرندن قدوم وتشريف
ايتدكلرنده ابتدا حضرت فاطمه رضى الله تعالى عنهانك نزدينه نزول وكندولرينى
تقبيل ومعانقه‌لريله پرسرور وحبور ايدرلر ايدى ووالده‌سنك اياغنى بوس ايدن عتبهٔ
جنتى بوس ايتمش كبيدر بيورمشلر شهوتدن امنيتى اولميوب وياشكى اولورسه ايمدى
كندويه نظر ومس حلال اولمز اركاب وانزاله محتـاجه اولورسه اثوابنك اوزرندن
مسله ظهرندن ويا بطنـدن اخذنده باس يوقدر لكن عدم شهوت شرطيله كندو
باشنه ركوب ونزوله مقتدر اولورسه بتمه حال اجتنـاب لازمدر ﴿ (الا من اجنبية)
فلا يحل مس وجهها وكفها وان امن الشهوة لانه اغلظ ولذا يثبت به حرمة المصاهرة
هذا فى الشابة واما العجور التى لا تشتهى فلا بأس بمصافحتها ومس يدها اذا امن
الا اجنبيـه‌يه نظر مع الكراحة هر نقدر جائز اولسه‌ده شهوتدن امنيت اولنسه‌دخى
وجهنى وكفنى مس مشروع دكلدر كورمزميسنكه كندو ايله حرمت مصاهره ثابت
اولور مثلا بركسنه برجاريه‌نى وياعمه‌سنى وياخاله‌سنى شهوتله مس ايلسه قزلرى
كندويه حرام اولور لكن بو حديثة السن كنج عورة حقنده‌در اما سنى كماله ايرشمش
ايسه يره‌مز اشتباه اولنميان عجوز ايله مصـافحه‌ده ويدينى مسده شهوتدن امنيت
اولورسه بأس يوقدر ﴿ ومتى جاز اولمس جاز سفره ﴾ بهـا ويخلو اذا امن عليه
وعليها والالا) فچانكه بر رجلك برعورتى مس جائز اولدى انكلـه سفرى جائز اولور
وبركيمسنه‌نك برعورتله خلوتدن امنيده اولور انكله خلوت ايدر يوقسه ايتمز ﴾ وفى
الاشباه الخلوة بالاجنبية حرام الا لملازمة مديونة هربت ودخلت خربة اوكانت عجوزا
شوهاء او بحائل والخلوة بالمحرم مباحة الا الاخت رضاعا والصهرة الشابه ﴾ اشباهده
مذكوردركه اجنبيه عورتله خلوة حرامدر الا مديونه اولوب قاچوب تنها برخرابه
محله دخول ايدرسه حق صـاحبى كندويه ملازمتچون خلوة ايدر وياخود عبوس
الوجه كريه المنظر قوجه قرى اولوب وياخود برخانه‌ده ميانلرنده حائل وپرده اوله رق
اولورسه ينه خلوته رخصت اولورانا وهمشيره كيبى محرميله خلوت مباحه‌در الارضاعا
همشـيره ومصـاهرتله كه زوجه‌سينك ذوى الارحاملرندن نورسيده حديثة السن
اقربازيله خلوت مباحه دكلدر ﴿ وفى الشرنبلالية معزيا للجوهرة ولا يكلم الاجنبية
الا عجوز اعطست اوسلمت فيشمتها ويرد السلام عليها والالا انتهى ﴾ شرنبلاليه‌ده
جوهره‌يه عزوايله مرسومدركه رجل اجنبية عورتله تكلم ايتامللى الاعمل مانده عجوز
اغسروب وياسلام ويرسه اكا تشميت ايدركه يرحمك الله ديروسلامنى رد ايدر كنج
عورت براره سلام ويرسه اخفـاء كندو نفسنده رد ايدر) وبه‌بان ان لفظة لافى نقل

القهستانی ویكلمها بما لایحتاج الیه زائده قنیه) اشبو نقل مشروحدن مستبان اولدیكه قهستانینك عبارهسنده كه بما لایحتاج تركیبنده كه لا كلمهسی زائدهدر نقل مرسومك مآلی رجل اجنبیه ایله تكلمنه حاجت مس ایتمیان كلامله تكلم ایدردمك شر بنلا ایدنك كه بونك خلافندهدر عدم احتیاج صورتنده عدم تكلم لازمدر لكن حدیثده دلالت واردر اجنبیه ایله كندویه حاجت مس ایتمیان كلامی تكلمده بأس وقدر بو مالا یعنی یه خوض قبیلندن دكلدر انجق منهی اولان تكلمنده اثم وكناه اولان كلامدر قنیه بوكا اتما اولمق كرك ✽ (وله مس ذلك) ای ماحل نظره (اذا اراد الشراء وان خاف شهوته) للضرورة وقیل لا فی زماننا وبه جزم فی الاختیار ✽ رجله شراسنی مراد ایتدیكی جاریهنك كندویه باقمسی جائز وحلال اولان محلنی مس واردر زیرا مسله اولان معرفت نظر ایله اولان معرفتدن زیادهدر لین بشره كبی شراسنه میل اولنهجق شی انجق كندوایله بلیوز ضرورت اولمغله هر نه قدر شهوت خوفی اولورسهده مس مشروعدر بعضیلر فی زماننا مسه رخصت یوقدر دیدیلر اختیارده بو قولله جزم ایلدی ✽ (وامة بلغت حد الشهوة لا تعرض) علی البیع (فی ازار واحد (لستر ما بین السرة والركبة لان ظهرها وبطنها ✽ عورة حد شهوته رسیده جاریه بیعه عرض اولندقده فقط دزیله كو بكینك ما بیننی ستر ایدر ازار واحد ایله عرض اولنماز قرنی وارقهسی عورت اولدیغندن پس ارقهسنی وبطننی وركبهلرینی ستر ایدرسه كفایت ایدر ✽ (و) ینظر (من الاجنبیه) ولو كافرة مجتبی (الی وجهها وكفیها فقط) للضرورة قیل والقدم والذراع اذا اجرت نفسها للخبز تاتار خانیة ✽ اجنبیه عورة هر نه قدر كافره دخی اولسه ضرورته مبنی یوزینه والللرینه نظر اولنور بعضیلر اتمك یاپوب ویا اثواب یایقادق ایچون نفسنی ایجار ایدن عورتك ایاغنه وقولینه باقلور دیدیلر ✽ وعبدها كالاجنبی معها) فینظر لوجهها وكفیها فقط نعم یدخل علیها بلا اذنها اجماعا ولا یسافر معها اجماعا خلاصة وعند الشافعی ومالك ینظر كمحرمه) برعورتك عبدی كندویه نظرده سائر اجنبی كبیدر فقط یوزینه والنه نظر ایدر شوقدر واركه اجماعا بلا اذن سیدهسنك خانهسنه دخول ایدر وكندو ایله سفر ایدهمز امام شافعی ومالك عندنده محرمی مثللو نظر ایدر ✽ (فان خاف الشهوة) اوشك (امتنع نظره الی وجهها) فحل النظر مقید بعدم الشهوة والا فحرام وهذا فی زمانهم واما فی زماننا فمنع من الشابة قهستانی وغیره) پس بر كسنهنك بر اجنبیه یه نظرنده شهوت خوفی ویاشكی اولورسه انك وجهنه نظردن امتناع ایتمك كرك ایمدی نظرك حلی عدم شهوتله مقید اولمش اولمغله شهوت اولدیغی تقدیرجه نظری حرام اولور لكن بو سلف صالحین زمانلرینه خاص اولمامل اما فی زماننا كنج عورتك وجهنه نظردن منع اولنمق لازمدر هر نه قدر من غیر شهوة اولورسهده ✽ (الا) النظر والمس (لحاجة كقاض وشاهد یحكم ویشهد

علیها) لف ونشر مرتب لا لتحمل الشهادة فی الاصح ✽ الا برعورتك اوزرینه حكم ایدن قاضی وشهادت ایدن شاهد كبی نظر ومسنه حاجت مس ایدرسه اكا رخصت اولور كه شاهد ادای شهادت وقاضی یه حكم ایچون اجنبی یه نظر واجبدر قضای شهوت ایچون باقاملی وقول اصحده تحمل شهادت ایچون دكلدر وعبارهده لف ونشر مرتب واردر ✽ (وكذا مرید نكاحها) ولو عن شهوة بنیة السنة لا قضاء الشهوة (وشرائها ومداواتها ینظر) الطبیب (الی موضع مرضها بقدر الضرورة) اذا الضرورات تتقدر بقدرها ✽ ینه بویله برعورتك نكاحنی ویا شراسنی ومداواتنی مراد ایدن كسنه ایچون نظر واردر هرنقدر شهوتله اولورسهده لكن سنته عمل نیتیله اولوب قضاء شهوت اولماملی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم اصحاب كرامدن مغیرة بن شعبه رضی الله تعالی عنه برعورتك نكاحنی مراد ایدوب كندولرینه دوكورا ولدقده اكا نظر ایدیكز حسن معاشرت والفتكزه سبب اولور بیوردیلر ومداواتها بدلنه وللمداواة دیسه مذكورده شامل اولمغله اولی اولور ایدی طبیب مریضه اولان عورتك مرضی محلنه ضرورت مقداری نظر ایدر ضرورت مقداریله تقدیر اولندیغندن (وكذا نظر قابلة وختان) ینه بویله ابه قاری وسنت نحلنی قطع ایدن محل معهودلره ضرورت مقداری نظر ایدر ✽ (وینبغی ان یعلم امرأة تداویها لان نظر الجنس الی الجنس اخف ✽ برعورتك كندویه باقمسی جائز اولمیان بر محلندن هلاكندن خوف اولنور برچبان ویا بر علت ظهور ایدرسه طبیبه لایق بلكه واجب اولان اكا تداوی ایدر بر اهلیتلی خاتونه دواسنی تعلیم ایتمكدر عورت جنسنك كندو جنسنه نظری خلاف جنسك نظرنده اهوندر ✽ (وتنظر المرأة المسلمة من المرأة كالرجل من الرجل) وقیل كالرجل لمحرمه والاول اصح سراج ✽ مسلمهیه نظر ایدر رجالك رجله نظری كبی میانلرنده مجانست بولنوب وغالبا شهوت منعدم اولوب ورجالك رجله اوقدر شهوتی اولمدیغی كبی نسانكده نسایه شهوتی اوقدر اولمز وبربرلری میانلرنده انكشافلریده ضروریاتندر عند البعض رجالك كندو محرمینه نظری كبیدر لكن اصح اولان قول اولدر ✽ (وكذا) تنظر المرأة (من الرجل) كنظر الرجل للرجل (ان امنت شهوتها) فلو لم تأمن او خافت اوشكت حرم استحسانا كالرجل هو الصحیح فی الفصلین تاتار خانیة معزیا للمضمرات ✽ عورتك شهوتندن امنیتی وقتنده رجله نظری رجالك رجله نظری كبیدركه جسدینك جملهسنه نظر ایدر الا كو بكیله دیزینك ما بیننه باقزاما شهوتندن عدم امنیتی ویا خوفی ویاشكی اولورسه رجل كبی استحسانا كندویه ده نظر حرام وغض بصر كوزل اولور فصلینكه رجل رجله مرأهنك رجله نظرلری حقنده انجق صحیح اولان قول بودر ✽ (والذمیة كالرجل الاجنبی فی الاصح فلا تنظر الی بدن المسلمة) مجتبی ✽ قول اصحده ذمیه رجل اجنبی كبی اولمغله مسلمهنك بدنینه باقمسنه جواز وقدر مسلمیه انلرك عندنده كشف عورت وكندولردن عدم احتراز

حلال مشروع دكلدر بلكه صالحه نك فاجره دندخی احتجابی احری والیقدر
❊(وكل عضو لايجوز النظر اليه قبل الانفصال لايجوز بعده)ولو بعد الموت كشعر عانة
وشعر رأسها وعظم ذراع حرة ميتة وساقها وقلامة ظفر رجلها دون يدها مجتبى❊
قاسقك و باشك قلی وفوت اولان كتی قزی عورتك قولنك و بجاغنك كمكی وایاغنك
طرنقنك كسلمش كبی هر بر قبل الانفصال كندويه باقمسی جائز اولميان عضوه
بعد الموت دخی اولسه انفصالندنصكره اكا نظر جائز اولماز الی نامحرم اولمامغين انك
طرنغنه نظر جائزدر (و فيه النظر الی ملاءة الاجنبية بشهوة حرام) ملاءة ميمك ضميله
عجاله وزننده نساطائفه‌سنك بوندكاری جاردر بزم ديارلرمزده چارشف ديرلر يعنی
بنه مجتباده مرسومدر كه اجنبيه عورتك چارشفنه شهوتله باقمق حرامدر لكن زيلعينك
وهنديه نك عورتك اعضالری كندوده تبين ايتمديكی وسعتلو بول اثوابی كندونك
درونده اولديغی خيمه وجدار بيت كبيدر قوللری بو روندیكی جادره نظرك عدم
حرمتنی اقتضا ايدر❊ وفی الاختيار ووصل الشعر بشعر الادمی حرام سواء كان شعرها
اوشعر غيرها لقوله صلی الله تعالی عليه وسلم ❊ لعن الله الواصلة والمستوصلة والواشمة
والمستوشمة والواشرة والمستوشرة والنامصة والمتنمصة النامصة التی تنتف الشعر من
الوجه والمتنمصة التی يفعل بها ذلك❊ اختيارده مسطوردر كه عورتك كرك كندونك
وكرك كندونك غيرينك اولسون قيلنی اخر آدمينك قيلنه وصلی حرامدر رسول الله
صلی الله تعالی عليه وسلمك الله جليل واصله كه صاچی صاچه يناشديروب واوليوب
اوراديجی عورته وانی ايتدرن صاچنه ودوكون دوكوب ودوكدرن عورته وديشلرينی
كسكين ايدن وايديران عورته بو عربده عادت ايدی و يوزدن قيل الان واليوبرلان
عورته لعنتا يتسون قول شريفلرينه بناء بوندن لاعلی التعيين كندوده بر وصف
قبيح بولنمغله برآدمه لعنك جوازينه ايما واردر رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلمك
لعن الله السارق قول شريفی كبی ولعندن مراد منازل ابراردن بعددر الله تعالی نك
رحمتندن بعد دكلدر زيرا او انجق كافره اولور قاشلرينی الديروب رقيق ايتمك
وقزللق وحسن يوسف استعمال ايده منهيدر ذوجينك اذنيله اولورسه رخصت واردر
❊(والخصی والمجبوب والمخنث فی النظر الی الاجنبية كالفحل) وقيل لابأس بمجبوب
جف ماؤه لكن فی الكبری ان من جوزه فمن قلة التجربة والديانه ❊ خصی كه الت تناسل
اولان خايه‌سی چقاريلان ومجبوب كه ذكری وخصه‌لری قطع اولنان ومخنث كه كندو
نفسينی لواطه يه تسليم ايدن مؤنث سمعی قبيلندن اولان يادكارلر اجنبيه‌لره نظرلرنده
سائر تام الاعضار جل كبيدر بعض اعضانك نقصانيتيله حرامی حلال ايده‌مز ❊ قل
للمؤمنين يغضوو بدامن ابصارهم ❊ نظم مجدی تحتنده داخل ذكور مؤمنين فرقه‌لرندندرلر
بعضيلر صولری قوريوب رجوليتدن منقطع اولمغله فتنه خوفی اولميان كيمسه‌لرك

نظرلرنده بأس يوقدر ديمشلر ايسه‌ده فتوای كبراده انلره دخل ايتمشلركه انی تجويز ايدنلر
تجربه ودیانتلرينك قلتنه محمولدر كندولرنده اشتاه و بعض مساحقه وانزال
مثللو شيلر منقول اولديغندن هر برشيده رجال حكمنده اولمزيله حكم
اولندی ❊(وجاز عزله عن امته بغير اذنها وعن عرسه به) ای باذن
حرة اومولی امة وقيل تجويز بدونه لفساد الزمان ذكره ابن سلطان❊
كشی يه كندو جاريه‌سندن بلا اذن حرهٔ منكوحه‌سندن
كندونك امهٔ منكوحه‌سندن مولاسنك اذنيله
منيسنی عزلكه طشره بوشاندرمق جائزدر
بعضلر فساد زمانه مبنی خيرسز ولد
خوفندن بلا اذن حره‌دن عزل
مشروعدر ديديلر والله
تعالی اعلم واستغفر الله
العظيم

م م

م

عصر محاسن حصر حضرت تاجداريده اشبو بيك ايكيوز سكسان سكز سنهٔ هجريه‌سی
ربيع الاخرك اواخرنده ترجمهٔ طحطاوی نام مجلهٔ جميله‌نك سكز جلدن
اشبو يدنجی جلدينك طبع وتمثيلی دخی بوكره قاضيعسكرزاده
عزتلو عزت بك بنده‌لرينك معرفتيله مكتب صنايع
مطبعه‌سنده رسيدهٔ حسن ختام اوله‌رق
ديكری دخی در دست طبع
اولنه‌جغی بلطفه
تعالی مصمم
قلنمشدر

مم

م